

© Институт перевода Библии, Москва, 2011

Чаа Чагыг-керээ

Матфейниң бижээни Буянныг Медээ

Кирилде

Христиан чаңчылдың санап турары-биле, бо Буянныг Медээниң автору – үндүрүг хавырыкчызы Матфей Левий. Иисус Христос ону кыйгырып эдертип алгаш, Бодунуң он ийи элчининиң бирээзи кылып алган.

Матфей Буянныг Медээниң колдуунда еврей номчукчуларга хамаарыштыр бижээни ылап хире. Чамдык төөгүчүлөр номун ол баштай еврей азы арамей дылга дылга даңзызындан эгелээн. Ол даңзыда Иисусту еврей чоннуң өгбөзи Авраам биле израиль хаан Давидтиң дорт салгакчызы кылдыр көргүскөн. Эрги Чагыг-керээни болганчок-ла цитаталавышаан, Матфей Назарет чурттуг Иисус дээрге Бурганның медээчилериниң Ооң чедип кээриниң дугайында баш бурунгаар чугаалап турганы, Бурганның шилип алганы Хаан болгаш Камгалакчы ылап-ла ол-дур дээрзин онзалап демдегледип турар. Матфей оон ыңай Иисустуң ыдыктыг Хоойлуну бүрүнү-биле күүсеткенин Буянныг Медээинде айытпышаан, Ол израиль чоннуң эң дээди төлээлекчизи дээрзин көргүскөн.

Матфей Иисустуң чугаалары болгаш өөрөдиинче улуг кичээнгеи салып турар (бүгү номнуң дөрттүң бир кези). Бо Буянныг Медээ Иисусту Бурганның Хоойлузун тайылбырлаар база Ооң Чагыргазының дугайында өөрөдир эрге-күштү Ооң Бодундан алган мерген угаанныг Башкы кылдыр көргүзүп турар.

Матфей Иисустуң өөрөдиин темалар аайы-биле беш бөлүккө чарып, тургускан: 1) Даг кырынга суртаал (5–7 эгелер); 2) он ийи элчинге чагыглар (10-гу эге); 3) Бурганның Чагыргазының дугайында угаадыглыг чугаалар (13-кү эге); 4) Христостуң өөреникчизи болурунуң дугайында чагыг (18-ки эге); 5) келир үеде делегейге чүү болурунуң дугайында өттүр билген медегел (24–25 эгелер). Матфейниң номунче Иисустуң өске Буянныг Медээлерде таварышпайн турар он угаадыглыг чугаазы база кирип турар.

Иисустуң Христостуң ада-өгбө даңзызы

(Лк. 3:23-28)

1 ¹ Авраамдан база Давидтен укталган^a Иисус Христостуң ада-өгбө даңзызы бо-дур. ² Авраам Исаактың ачазы турган. Исаак – Иаковтуң, Иаков – Иуда биле ооң акы-дуңмаларының ачазы турган^b. ³ Иуда – Фарес биле Зерахтың (а оларның авазы – Фармар), Фарес – Хецроннуң, а Хецрон Арамның ачазы турган^c. ⁴ Арам – Аминадавтың, Аминадав – Наассоннуң, а Наассон Салмоннуң ачазы турган^d. ⁵ Салмон – Воозтуң ачазы (а Воозтуң авазы – Раав)^e турган. Вооз – Овидтиң ачазы (а Овидтиң авазы – Руф) турган. Овид – Иессейниң, ⁶ а Иессей Давид хаанның ачазы турган^f.

Давид – Соломоннуң ачазы (а Соломоннуң авазы – Урияның кадайы) турган^g. ⁷ Соломон – Ровоамның, Ровоам – Авияның, а Авия Асафтың* ачазы турган^h. ⁸ Асаф – Иосафаттың, Иосафат – Иорамның, а Иорам Озияныңⁱ ачазы турган. ⁹ Озия – Иоафамның, Иоафам – Ахазтың, а Ахаз Эзекияның ачазы турган. ¹⁰ Эзекия – Манассияның, Манассия – Амостуң**, а Амос Иосияның ачазы турган. ¹¹ Иосия – Иехонияның^j

^a Э. д. 22:18;

² Хаан. 7:12-13

^b Э. д. 21:3; 25:6; 29:35

^c Э. д. 38:1-30; Сан. 26:21;

¹ Чыл. 2:9

^d Руф 4:18-22

^e Инс. 2:1; 6:24

^f 1 Хаан. 17:12; Иса. 11:1

^g 2 Хаан. 11:3; 12:24

^h 1 Чыл. 3:10-14

ⁱ 2 Чыл. 26:1

^j 1 Чыл. 3:16; 2 Чыл. 36:1

* 1:7 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Асаф» эвес, а «Аса» деп бижээн.

** 1:10 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Амос» эвес, а «Амон» деп бижээн.

болгаш ооң дунмаларының өгбези турган*. (Оларның чурттап турган үезинде израиль чонну Вавилонче көжүрүп үндүргөн чүве-дир.)^a

^a 4 Хаан. 24:14-15

¹² Израиль чонну Вавилонче көжүргөн соонда, Иехония Салафиилдин ачазы апарган, а Салафиил Зоровавелдин ачазы турган^b. ¹³ Зоровавел – Авиудтуң, Авиуд – Элиакимниң, а Элиаким Азорнуң ачазы турган. ¹⁴ Азор – Садоктуң, Садок – Ахимниң, а Ахим Элиудтуң ачазы турган. ¹⁵ Элиуд – Элеазарның, Элеазар – Маттанның, а Маттан Иаковтуң ачазы турган. ¹⁶ А Иаков Иосифтиң ачазы турган. Ол Иосиф болза Христос деп адаткан Иисусту божоан Марияның ашаа боор^c.

^b 1 Чыл. 3:17-19; Эзра 3:2; Агг. 1:1

^c Лк. 1:27

¹⁷ Ынчангаш Авраамдан Давидке чедир шупту он дөрт салгал, Давидтен израиль чонну Вавилонче көжүрүп үндүргенинге чедир база он дөрт салгал болгаш израиль чонну Вавилонче көжүргенинден Христостуң төрүттүнгенинге чедир база-ла он дөрт салгал солушкан.

Иисус Христостуң төрүттүнгени

(Лк. 2:1-7)

¹⁸ Иисус Христос мынчаар төрүттүнгөн. Ооң авазы Марияны Иосиф-биле дүгдөп каан чүве-дир. Ынчалза-даа олар өгленчир бетинде, Марияның Ыдыктыг Сүлдеден иштелгени билдине берген^d. ¹⁹ Оон душтуу боор Иосиф чөптүг-шынныг кижиге турган болгаш, Марияны улус мурнунга бак атка кирибес дээш, кымга-даа дыңнатпайн, дүгдээшкенин бүдүү соксадыр деп шийтпирлээн^e. ²⁰ Ынчалзажок ол ынчаар бодап алган турда, Дээрги-Чаяакчының төлээзи оон дүжүнге көзүлгөш, мынча дээн: «Давидтиң оглу, Иосиф, Марияны кадай кылып аарындан кортпа. Чүгө дээрге ооң иштинде Чаш төл Ыдыктыг Сүлдеден боттанган-дыр. ²¹ Мария оол уруг божуп алыр, а сен Ону Иисус** деп адап аар сен^f, чүгө дээрге Ол Бодунуң чонун бачыттарындан камгалаар-дыр^g». ²²⁻²³ (Дээрги-Чаяакчының Бодунуң медээчизин дамчыштыр: «Көрүңер даан, арыг кыс иштели бергеш, оол уруг божуп алыр, Ону Эммануил деп ат-биле адаарлар»^h – деп чугаалаан чүүлү ынчаар боттанган-дырⁱ. А Эммануил деп ат «Бурган бистиң-биле» дээн уткалыг^j.)

^d Лк. 1:27, 35

^e Ы. х. к. 22:23-24; 24:1

^f Иса. 49:1; Лк. 1:31

^g Аж.-ч. 4:12; 13:38

^h Иса. 7:14

ⁱ Мф. 2:14; 4:14; 21:4; 26:56; Мк. 14:49; Ин. 19:36

^j Иса. 8:8, 10

²⁴ Иосиф оттуп келгеш, Дээрги-Чаяакчының төлээзиниң дужааганын эзугаар, Марияны кадай кылып алган. ²⁵ Ынчалза-даа Иосиф, кадайы оглун*** божуваан шаанда, ооң-биле эр, херээжен харылзаа кылып көрбөөн. Иосиф оолду Иисус деп адап алган.

Мерген угаанныгларның Иисуска мөгейгени

^k Лк. 1:5

^l Лк. 2:4-7; Ин. 7:42

^m Иер. 23:5

ⁿ Сан. 24:17

2 ¹ Иисус Ирод хаанның чагырган үезинде^k Иудеяның Вифлеем хоорайга төрүттүнгөн^l. Элээн болгаш, Иерусалимче чөөн чүктен мерген угаанныг чурагачылар келген. ² Олар: «Иудейлерниң чаа төрүттүнгөн Хааны кайыл?^m Бис Ооң сылдызы үнгенин чөөн чүкке көргөшⁿ, Аңаа мөгейип келдивис» – дээннер. ³ Ону дыңнааш, Ирод хаан болгаш Иерусалимде хамык улус каттай-хаара дүвүрөп үнгөн. ⁴ Ирод Бурганның дээди бараалгачыларын болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларын дөгөрезин чыып алгаш: «Христос каяа төрүттүнер ужурлугул?» – деп айтырган. ⁵ Олар анаа: «Иудеяның Вифлеемге – деп харыылаан. – Чүгө дээрге Бурганның медээчизиниң номунда мынчаар бижээн-дир:

*⁶ „Иудея черинде турар Вифлеем,
сен Иудеяның чагырга турар хоорайларындан чүнүң-биле-даа
дора эвес сен,
чүгө дээрге Мээң израиль чонумну кадарар Чагырыкчы
сенден үнер-дир“»^o.*

^o 2 Хаан. 5:2; Мих. 5:2

* 1:11 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Иосия» деп атка «Иоакимниң ачазы, а Иоаким» деп сөстөрнү немээн.

** 1:21 Иисус – еврей дылда «Дээрги-Чаяакчы камгалап турар» дээн уткалыг ат боор.

*** 1:25 Өске бурунгу сөзүглелдерде «оглун» эвес, а «дун оглун» деп бижээн.

⁷ Ирод ынчан мерген угаанныгларны бүдүү келдирткеш, сылдыстың чырып үнгөн үезин ылавылап алган. ⁸ Ол оон мерген угаанныгларны Вифлеемче чорудупкаш: «Ынаар баргаш, Чаш төл дугайында бирден бирээ чокка билип алыңар. А тып алгаш, менче дыңнадыптар силер, мен база Аңаа мөгейип чедер мен» – деп чагып каан. ⁹ Хаанны дыңнап алгаш, олар чорупкан.

Мерген угаанныгларның чөөн чүкке көргөн сылдызы, Чаш төлдүң турган черинин кырынга доктаай бергиге чедир, оларның мурнунга чырып бар чораан. ¹⁰ Сылдысты көргөш, оларның өөрээнин чүге деңнээр! ¹¹ Олар бажыңче киргеш, Чаш төл биле Ооң авазы Марияны көрүп кааш, доңгая кээп дүжүп, Аңаа мөгейгеннер. Оон боттарының эргине сугар аптаражыын ажыткаш, белектерин: алдынны база ладан, мирра деп чагай чыттыг чүүлдерни^a Олче сунуп бараалгааннар.

¹² Оон мерген угаанныглар дүжүндө Бургандан «Иродче барбаңар» деп кичээн-дириг алгаш^b, боттарының чуртунче өске оруктап чана бергеннер.

^a Хост. 30:23; Сол. ыр. 3:6; Иса. 60:6; Ин. 19:39

^b Э. д. 20:6

Египетче дезишикин

¹³ Мерген угаанныглар чоруй барганда, Иосифтин дүжүнге Дээрги-Чаяакчынын төлээзи кирип, мынча дээн: «Тур, Чаш төлдү болгаш Ооң авазын алгаш, Египетче дезивит. Сенээ сагындырбаан шаамда, аңаа артар сен, чүге дээрге Ирод Чаш төлдү дилеп тыпкаш, узуткаар деп турар-дыр».

¹⁴ Иосиф туруп келгеш, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, дүне Египетче чорупкан. ¹⁵ Ол аңаа Ирод өлгүжө дээр чурттап турган. Дээрги-Чаяакчының Бодунуң медээчини дамчыштыр: «*Бодумнуң Оглумну Египеттен үндүр кыйгырып алган мен*»^c – дээн сөстери ынчаар боттанган чүве-дир^d.

^c Ос. 11:1

^d Мф. 1:22

Бичии чаштарны узуткааны

¹⁶ Мерген угаанныгларга мегеледип алганын билгеш, Ирод аажок килеңнеп үнгөн. Хаан оларның чугаазындан билип алганы үени барымдаалап, Вифлеемде база оон чоок-кавызында ийи харлыг болгаш оон бичии эр хиндиктиг чаштарны дөгөрезин өлүрерин шериглеринге дужааган. ¹⁷ Иеремия медээчини дамчыштыр Бурганнын мынча дээн чүвези ынчалдыр боттанган^e:

^e Мф. 27:9

¹⁸ «Рамада алгы-кышкы, ажыг-шүжүгүнүң ыы-сыызы дыңналып тур.
Рахил ажы-төлүнүң ажыын ажып ыглап, хөңнү чазалбайн тур,
чүге дээрге оларны ышкынган-дыр!»^f*

^f Иер. 31:15

Мария биле Иосифтин Египеттен чанып келгени

¹⁹ Ирод өлүп каарга, Дээрги-Чаяакчының төлээзи Египетте Иосифтин дүжүнге кирген. ²⁰ Ол мынча дээн: «Тур, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, израиль черже ээп чанывыт. Чаш төлдүң өлүмүн күзээннер ам чок апарган-дыр».

²¹ Иосиф тургаш, Чаш төлдү Ооң авазы-биле кады алгаш, израиль черже чорупкан. ²² Ынчалза-даа Иудеяда Иродтуң орнунда оон оглу Архелай хааннай берген деп дыңнааш, ынаар баарындан сезинген. Дүжүндө сагындырыг алгаш, Иосиф Галилея черинче чорупкан. ²³ Ол ынаар баргаш, Назарет деп хоорайга чурттай берген^g. Дээрги-Чаяакчының медээчилерин дамчыштыр Христос дугайында: «Ону назорей деп адаар» – дээн сөстери ынчалдыр боттанган чүве-дир^{**}.

^g Лк. 1:26; 2:39; Ин. 1:45

* 2:18 Рама – иудей чаңчыл ёзугаар израиль чоннуң өгбези Иаковтуң кадайы Рахилдин чевээнин чанында турар суур.

** 2:23 Мында «назорей» деп сөстүң утказы болгаш укталган төөгүзү эки билдинмес. Ол сөс Сан. 6:2-5-те таваржып турар сөс-биле дөмей эвес. Анаа-ла «назаретчи» (Лк. 18:38; Аж.-ч. 24:5 көр) дээн чадавас. Оон ыңай ол сөс Мессияны «өзүм» (еврей дылда «незер») деп адап турар Иса. 11:1-же айтып турар чадавас.

Иоанн Медеглекчиин суртаалы
(Мк. 1:1-8; Лк. 3:1-9, 15-17; Ин. 1:19-28)

^a Лк. 1:80; Ин. 1:6

^b Мк. 1:15

3 ¹ Ол хүннерде Иудеяның ээн кургаг ховузунга Иоанн Медеглекчи^a чедип келгеш, суртаалдап эгелээн. ² Ол: «Бачыдынар миннип, Бурганче эглинер! Дээрнийн Чагыргагы чоокшулап келген-дир^b» – деп чугаалап турган. ³ Иоанның дугайында Исаяя медээчи мынча деп чугаалаан турган:

*«Ээн кургаг ховуда алгырган кижиниң үнү дыңналган:
„Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткеңер!
Ооң эртер кокпаларын дорттап бериңер“»^c.*

^c Иса. 40:3

^d 4 Хаан. 1:8

^e Лев. 11:22; 1 Хаан. 14:26

^f Аж.-ч. 19:18

^g Мф. 12:34; 23:33

^h Рим. 5:9; 1 Фес. 1:10

ⁱ Ин. 8:33

^j Мф. 7:19

^k Ин. 1:15

^l Иоил 2:28; Аж.-ч. 2:3

^m Иса. 30:24

ⁿ Мал. 4:1; Мф. 13:30;
Евр. 6:8

⁴ Иоанн теве дүгүнден кылган хептиг болгаш белинде хөм курлуг турган^d, а чиир чеми шартылаа болгаш ховунуң ары чигири болган^e. ⁵ Улус аңаа ынчан Иерусалимден, бүгү Иудеядан болгаш Иордан хемниң чоок-кавызында суурлардан кээп турган. ⁶ Боттарының бачыттарын ажыы-биле билинген улусту^f Иоанн Иорданның суунга суп турган.

⁷ Аңаа сугга суктурары-биле хөй фарисейлер болгаш саддукейлер кээп турарын көргөш, Иоанн оларга мынча дээн: «Силер, чылан сыскындылары!»^g, Бурганның кел чыдар киленинден чайлай бээр бис^h деп^h, силерни кым сагыш алындырды? ⁸ Бурганче ээлгениңерниң херек кырында үре-түңнелин көргүзүңер! ⁹ Чүглө: „Бистиң адавыс – Авраамⁱ“ – деп сөстөр-биле боттарынарны аргалаарын семевеңер! Бурган бо чыдар даштардан-даа Авраамга ажы-төл чаяап шыдаар дээрзин силерге чугаалап тур мен. ¹⁰ Балды ыяштарның дөзүн кезеринге белен-дир. Эки чимис бербестээн ыяштарны одура шапкаш, отче киир октаптар^j.

¹¹ Бачыдыңар миннип, Бурганче ээлгениңерниң демдээ кылдыр, силерни сугже суп тур мен. Ынчалза-даа менден күчү-күштүг Кижини мээң соомдан чоруп олурар^k. Мен Ооң идиин-даа тудуп алгаш чорурунга төлөп чок мен. Ол силерни Ыдыктыг Сүлдеже, отче суггар-дыр^l. ¹² Тараа үрезинин савандан арыглаар айыыр шагда-ла Ооң холунда-дыр^m, Ол тараа үрезинин үүжелей урар уургайынга чыып алып, а саванны өшпес отка өрттедиптерⁿ.

Иисустуң сугга суктуруп алганы
(Мк. 1:9-11; Лк. 3:21-22)

¹³ Иисус ол үеде Галилеядан Иордан хемче, Иоаннга сугга суктуруп аар дээш, чедип келген. ¹⁴ Иоанн баштай Ону соксадып: «Мен харын Силерге сугга суктурар журлуг мен. Силер чоп менээ келдиңер?» – деп турган.

¹⁵ Ынчалза-даа Иисус: «Бо удаада ындыг болгай аан. Бурганның бисти кылзын деп күзээн бүгү чүвезин ынчалдыр күүседир бис» – деп харыылаан. Ынчаар орта, Иоанн чөпшээрешкен. ¹⁶ Сугга суктуруп алгаш, Иисус хемден үнүп кээри билек, дээр аңгайтыр ажыттына берген^o.

Оон Иисус Бодунуң кырынче көге-буга дег бадып оорар Бурганның Сүлдезин көрүп каан^p. ¹⁷ Ооң соонда дээрден үн дыңналган^q: «Бо дээрге Мээң ханы ынак оглум-дур, Ол Мээң сеткилимге кирер-дир!»^r

Иисустуң күткүттүргени
(Мк. 1:12-13; Лк. 4:1-13)

4 ¹ Ыдыктыг Сүлде ынчан Иисусту эрликке күткүттүрери-биле ээн кургаг ховуже аппаратан. ² Дөргөн хүн база дөргөн дүн дургузунда шээрленгеш^s, Иисус аажок аштай берген^t. ³ Ынчан Аңаа күткүкчү эрлик^u чедип келгеш: «Сен шынап-ла Бурганның Оглу болзунза, бо даштарга хлеб болу бээрин дужаавыт» – дээн.

^s Ы. х. к. 9:9; 3 Хаан. 19:8

^t Мф. 21:18

^u 1 Чыл. 21:1; 1 Фес. 3:5

⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Бижилгеде: „*Кижиге амытан чүгле хлеб-биле эвес, а Бурганның чугаалаан бүгү чүвезиниң ачызында амыдыраар болгай*“ – деп бижээн-дир»^а.

⁵ Эрлик ынчан Ону ыдыктыг хоорай Иерусалимче аппараттар^б, Бурганның өргээзиниң кырының эрийнге тургускаш, мынча дээн: ⁶ «Сен Бурганның Оглу болзунца, черже шурай бер. Чүге дээрге Бижилгеде: „*Ол Бодунуң төлээлеринге Сени чагып каарга, олар Сени, будунуң дашка тептикпезин дээш, холдары-биле көдүрүп аарлар*“ – деп бижээн-дир»^с.

⁷ Иисус анаа: «Бижилгеде оон ыңай: „*Дээрги-Чаяакчы Бурганыңны шеневе!*“^д – деп база чарлык болган болгай» – деп харыылаан.

⁸ Эрлик оон соонда Ону дыка бедик дагже үндүрө бергеш, бо делегейниң хамык күрүнелерин бүгү өндүр-чаагайы-биле көргүскеш: ⁹ «Доңгая кээп дүжүп, меңээ мөгөөр болзунца, бо бүгүнү Сеңээ бээр мен» – дээн.

¹⁰ Иисус анаа: «Ырап чор, эрлик!»^е Бижилгеде: „*Чүгле Дээрги-Чаяакчы Бурганыңга мөгөйип чор, чүгле Аңаа бараан бол*“ – деп бижээн-дир» – деп харыылаан^ф.

¹¹ Эрлик ынчан Ону каапкаш барган. Оон Иисуска дээрниң төлээлери чедип келгеш, Аңаа бараан болуп турганнар^г.

Иисустуң Галилеяга бараан болуушкунунуң эгези (Мк. 1:14-15; Лк. 4:14-15)

¹² Иоанны кара-бажыңче кири октапканын дыңнааш^h, Иисус Галилеяга эеп келген. ¹³ Ол Назаретти каапкашⁱ, Галилея хөлүнүң эрийнде, Завулон биле Неффалимниң черинде^j турар Капернаум хоорайга чурттай берген^k. ¹⁴ Бурганның Исаяя медээчини дамчыштыр чугаалаан сестери ынчалдыр боттанган^l:

¹⁵ «*Завулоннуң база Неффалимниң чери, Иордан хемниң ыңдында, далайже баар орукта өске чоннар чурттаан Галилея!*

¹⁶ *Караңгыга чурттап орган чон өндүр улуг чырык көрүп кагды, өлүмнүң хөлөгези бүргээн черге чурттаан улуска чырык чайыннап келди*»^m.

¹⁷ Ол үеден бээр Иисус мынча деп суртаалдап эгелээн: «Бачыдынар миннип, Бурганче эглинер! Чүге дээрге Дээрнин Чагырказы чоокшулап келген-дир».

Баштайгы өөреникчилер (Мк. 1:16-20; Лк. 5:1-11)

¹⁸ Бир-ле катап Галилея хөлүнүң эрии-биле эртип бар чыткаш, Иисус ийи алышкыны: Пётр деп адаткан Симонну база оон дуңмазы Андрейни көрүп каанⁿ. Олар балыкчылар турган болгаш, четкилерин хөлче салып турганнар. ¹⁹ Иисус оларга: «Мени эдериңер. Силерни кижилер тывыкчылары кылып каар мен^o» – дээн. ²⁰ Алышкылар четкилерин каапкаш, ол дораан Ону эдерип чорупканнар^p.

²¹ Улаштыр бар чыткаш, Ол өске ийи алышкыны: Зеведейниң оглу Иаков биле оон дуңмазы Иоанны көрүп каан. Олар ачазы Зеведей-биле кады хемедет четкилерин септеп органнар. Иисус оларны кый депкен. ²² Алышкылар ол дораан хемезин-даа, ачазын-даа каапкаш, Ону эдерип чорупканнар.

Иисустуң чонну өөредип, экиртип турганы (Лк. 6:17-19)

²³ Иисус бүгү Галилеяны эргий кезип, синагогаларга улусту өөредип, Дээрнин Чагырказының дугайында Буянның Медээни суртаалдап база кандыг-даа аарыг-аржыктан улусту экиртип чораан^q. ²⁴ Оон дугайында дамчыр чугаа бүгү Сирияга^r

^a Ы. х. к. 8:3

^b Неем. 11:2; Иса. 48:2; 52:1

^c Ыд. ыр. 90:11-12; Ин. 7:4

^d Ы. х. к. 6:16

^e Мф. 16:23

^f Ы. х. к. 6:13

^g Лк. 22:43

^h Мф. 14:3

ⁱ Мф. 2:23

^j Ис. 19:32-34

^k Мк. 1:21

^l Мф. 1:23

^m Иса. 9:1-2

ⁿ Ин. 1:40-42

^o Мф. 13:47

^p Мф. 19:27

^q Мк. 1:39

^r Лк. 2:2

тарай берген. Янзы-бүрү аарыг-човалаңга алыскан, күштүг аарышкыдан хинчектеткен, букшуураан, тыртар болгаш чартыктаан кижилерин улус Аңаа эккеп туруп берген. Иисус оларның шуптузун экиртип турган. ²⁵ Галилеядан, ·Он-хоорайдан^а, Иерусалимден, Иудеядан болгаш Иорданның ол чарыындан келген мөөң чон Ону эдерип чораан.

^а Мк. 5:20; 7:31

Иисустуң даг кырынга чонга өөредиг бергени

5 ¹ Мөөң чонну көрүп кааш, Иисус дагже үне берген. Ол орта олуруп аарга, өөреникчилери Ооң чанынга чедип келгеннер. ² Иисус оларны өөредип, мынча дээн:

Ылап шын амыр-чыргалдыг улус

(Лк. 6:20-23)

³ «Сагыш-хөңнү ядарааннар амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Дээрнин Чагыргазы оларны боор^б.

⁴ Мунгарап ыглааннар амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларны аргалап каар^с.

⁵ Биче сеткилдиглер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге чер-чуртту салгап алырлар^д.

⁶ Чөптүг-шынныг чорук кылыксааш, аштап-суксаан чүве дег^е, кызып чүткөөннер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларның ындыг күзелин бүрүнү-биле хандыар.

⁷ Өскелерге өршээлдиглер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурган оларга өршээлдиг боор^ф.

⁸ Арыг чүректиглер^г амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Бурганны көөрлер^h.

⁹ Амыр-тайбың нептередикчилери амыр-чыргалдыг¹, чүге дээрге Бурган оларны ажы-төлүм деп адаар¹.

¹⁰ Чөптүг-шынныг чоруу дээш, истедип-сүрдүргеннер амыр-чыргалдыг, чүге дээрге Дээрнин Чагыргазы оларны боор.

¹¹ Мени эдергениңер дээш, улус силерни бак сөглээр, истеп-сүрер болгаш канчаар-даа нүгүлдээр болза, амыр-чыргалдыг силер^к. ¹² Ол дээш өөрүп-байырлар!¹ Чүге дээрге аажок улуг шаңнал силерни дээрге манаар. Силерниң мурнунарда чурттап чораан Бурганның медээчилерин база ынчалдыр истеп-сүрүп турганнар».

Дус биле чырык

(Мк. 9:50; Лк. 14:34-35)

¹³ «Силер – кижилер төрелгетениң дузу силер. Дус ажыг эвес апарза, ооң амданын чүнүң-биле дедир эгидерил? Ол ам чүге-даа херек чок апаар база ону чүгле улус таптай бассын дээш, үндүр октаары артар. ¹⁴ Силер – бүгү делегейниң чырыгы силер^м. Даг кырында турар хоорай ажыгталып шыдавас. ¹⁵ Кым-даа болза чырыткыны кывыскаш, сава-биле дуй базырбас, харын бажында хамык улуска чырызын дээш, ону колдуга салып каар^н. ¹⁶ Ачылыг ажыл-херээңер көзүлзүн база улус Дээрде Аданарны алдаржытсын дээш, силерниң чырыыңар улус мурнунга база ынчалдыр чырызын»^о.

^м Эф. 5:8

^н Мк. 4:21; Лк. 8:16; 11:33

^о 1 Пет. 2:12; 2 Кор. 9:13

Моисейниң берген хоойлузу

¹⁷ «Мени ыдыктыг хоойлуну азы Бурганның медээчилериниң өөредиин күш чок болдуар дээш келген деп бодаванар. Мен оларның өөредиин күш чок болдуар эвес, а боттандыар дээш келген мен!^п ¹⁸ Алыс шынны чугаалап тур мен: дээр биле чер-ле хевээр турар болза, ол бүгү боттанмаан шаанда, ыдыктыг хоойлудан чаңгыс-даа эң хензиг үжүк, чаңгыс-даа шыйыг читпес^ч. ¹⁹ Ынчангаш айтышкыннарның эң бичиизин-даа үрээр болгаш өскелерни база ынчаар кылырынга өөредир кижилер».

^п Рим. 3:31; 10:4

^ч Лк. 16:17

Дээрний Чагыргазынга адактың адаа боор. А айтышкыннарны күүседир база өскелерни ынчаар өөредир кижиге Дээрний Чагыргазынга өндүр улуг боор^а. ²⁰ Силерге чугаалап тур мен: «фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан артык чөптүг-шынныг чурттавас болзуңарза, Дээрний Чагыргазынче кирбес силер^б».

^а Мф. 11:11; 18:4

^б Ин. 3:5

Килең дугайында

²¹ «Бурунгу өгбелеривиске: „Кижиге өлүрбө! А өлүрүкчүнү шииткелге онаар-дыр“ – деп чугаалаанын дыңнаан силер^с. ²² А Мен ам силерге: „Өске кижиге килеңнээн кижиге^{*} безин шииткелге төлөптиг“ – деп тур мен^д. Кым өске кижиге: „Чөгөнчиг хей!“ – дээрил, ону дээди иудей Чөвүлөлгө шиидип болур. Кым: „Мелегей!“ – дээрил, ону тамынын оду-биле кезедип болур. ²³ Сен өргүл салыр бедигээшче Бурганга өргүлүн аппарат, өске кижиниң сеңээ бир-ле хомудалын сактып келзинче, ²⁴ өргүлүнү бедигээш мурнунга каапкаш, баштай ол кижиге-биле барып эптежип ал. Оон дедир келгеш, ам-на Бурганга өргүлүн кыл.

^с Хост. 20:13

^д I Ин. 3:15

²⁵ Сени буруудаткаш, шииткел черинче аппарат чыдар кандыг-бир кижиге бар болза, ооң-биле орук ара эрте дээрэ эптежип ал^е. Оон башка адаанчың сени шииткелчиге эккээр, а шииткелчи сени танныылга хүлээдиптерге, ол сени кара-бачынче кирип октаптар^ф. ²⁶ Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: өрөнни сөөлгү көпөөккө чедир төлөп бербээн шаанда, оон үнүп шыдавас сен».

^е У. ч. 25:8

^ф Лк. 12:58-59

Кады чурттаан эжинге өскерилбезиниң дугайында

²⁷ «„Кады чурттаан эжинге өскерилбө“^г – деп чугаалаанын дыңнаан силер. ²⁸ А Мен силерге херэеженче туралап кайгапкан кижиге-ле ооң-биле сагыжында өскерилпкени ол деп чугаалап тур мен^г. ²⁹ Оң карааң сени бачытче чыгаар болза, ону ушта казып, октавыт! Бүгү мага-бодунну тамыже кирип октадырының орнунга, оон бир кезээнден адырлыры сеңээ дээрэ. ³⁰ Оң холуң сени бачытче чыгаар болза, ону одура шаап, октавыт! Бүгү мага-бодунну тамыже кирип октадырының орнунга, оон бир кезээнден адырлыры сеңээ дээрэ^и».

^г Хост. 20:14

^и Иов 31:1; У. ч. 6:25

^и Мф. 18:8-9; Мк. 9:43-44

Чарлышкын дугайында

(Мф. 19:9; Мк. 10:11-12; Лк. 16:18)

³¹ «„Кадайы-биле чарлып турар кижиге чарлышкын херечилелин аңаа бээр ужуру-луг“ – деп чугаалаан-дыр^ж. ³² А Мен болза кадайының самыраанындан өске кандыг-бир чылдагаан-биле оон чарлып турар кижиге ону ашаанга өскерлиринче албадапкан боор деп чугаалап тур мен. А ол ышкыш бодунуң ашаандан чарылган херэеженни кадаланып алган кижиге база ашак-кадайың аразында шынчы чорукту үрээни ол^к».

^ж Ы. х. к. 24:1-3

^к Рим. 7:3; I Кор. 7:10-11

Даңгырактар дугайында

³³ «Бурунгу өгбелеривиске: „Аксы-даңгырааңны сагып чор. Дээрги-Чаяакчының мурнунга аашкынган чүвеңни күүсет“ – деп чугаалаанын дыңнаан силер^л. ³⁴ А Мен силерге шуут-ла даңгыраглаванар деп чугаалап тур мен: дээр-биле-даа, чүге дээрге ол Бурганның дүжүлгези-дир^м; ³⁵ чер-биле-даа, чүге дээрге ол болза Бурганның бут салыр ширтээ-дир^н; Иерусалим-биле-даа, чүге дээрге ол өндүр улуг Хаанның хоорайы-дыр^о; ³⁶ бодунун бажың-биле-даа, чүге дээрге чаңгыс-даа дүгүнү ак азы кара кылып шыдаар эвес сен. ³⁷ Чүглө ылап „ийе“ болза, „ийе“ деп, ылап „чок“ болза, „чок“ деп чоруңар. А аңаа немей чугаалаан бүгү чүве – эрликтен келген боор^п».

^л Сан. 30:3; Ы. х. к. 23:21

^м Иса. 66:1; Аж.-ч. 7:49

^н Ыд. ыр. 98:5

^о Ыд. ыр. 47:3

^п Иак. 5:12

* 5:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Хей черге килеңнээн кижиге» деп бижээн.

Дайзыннарарга ынак болунар

(Лк. 6:27-36)

^a Хост. 21:23-25;
Лев. 24:19-20;
Ы. х. к. 19:21
^b Ыы. 3:30; 1 Пет. 2:23;
Рим. 12:17; 1 Кор. 6:7

^c Ы. х. к. 15:7-8;
У. ч. 21:26

^d Лев. 19:18

^e Рим. 12:20

^f Лк. 23:34; Аж.-ч. 7:60;
1 Пет. 3:9; Рим. 12:14

^g Иов 25:3

^h Аж.-ч. 14:17

ⁱ Лев. 19:2; Ы. х. к. 18:13;
32:4; Ыд. ыр. 17:31;
Мф. 19:21; Иак. 1:4;
Эф. 5:1; Кол. 1:28

^j 1 Ин. 2:29

^k Лк. 6:24

³⁸ «„Карак дээш карак, диш дээш диш“^a – дээнин дыңнаан силер. ³⁹ А Мен силерге мынча деп тур мен: бузуттуг кижиге удурланма. Оң талакы чаагыңче дажыпкан кижиге солагай талазын база дөгөп бер^b. ⁴⁰ Хөйлөң хунаап алып дээш, чаргы-чаалы үндүргөн кижиге тонуну база уштуп бер. ⁴¹ Сени ооң-биле кады муң базым эртип, аңа дузалаарынче албадапкан кижиге-биле кады немей база бир муң базымны эрт. ⁴² Сенден диленген кижиге бер, сенден чегдинген кижиге бербес мен диве^c.

⁴³ „Чаныңда кижиге ынак бол, а дайзыныңны көөр хөңнүң чок бол“ – деп чугаалаанын дыңнаан силер^d. ⁴⁴ А Мен ам силерге мынча деп тур мен: дайзыннарарга ынак болунар^e, силерни истеп-сүргеннер дээш, мөргүнер^{f*}. ⁴⁵ Ынчангаш Дээрде Адаңарның ажы-төлү боор силер. Ол Бодунуң хүнүңге бузуттуг-даа, буянның-даа улустуң кырынга деңге хүннээрин чарлык бооп^g, эки-даа, бак-даа улусче чазын деңге чагдырып турар болгай^h. ⁴⁶ Чүгле силерге ынак улуска ынак болзунарза, чүү дээш шаңнал алып силер? Үндүрүг хавырыкчылары база ынчалдыр кылып турар эвес бе? ⁴⁷ Чүгле боттарынарның чоок улузунар-биле мендилежип чоруур болзунарза, онзагай чүнү кылып чоруурунар ол? Өске чоннар улузу база ынчалдыр кылып турар эвес бе?

⁴⁸ Ынчангаш Дээрде Адаңарның „болбаазыраңгайы дег, ындыг болбаазыраңгай бооп көрүнерⁱ».

Ядыыларга ачы-дуза дугайында

6 ¹ «Көрдүнер бе, улус-ла силерни көрзүн дээш, чөптүг-шынның херектерни улус мурнунга кыла бербенер^j: ынчалзынарза, Дээрде Адаңарның шаңналын албас силер.

² Ынчангаш ядыыларга хайырлал берип тура, ийи арынныңларның, улус оларны мактазын дээш, синагогалар болгаш кудумчуларга кыла бээри дег, хөйге чарлаттынмаңар. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: олар бодунуң шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр^k. ³ А сен чединмес кижиге дузалап турунда, оң холуң чүнү кылып турарын солагай холуң билбесин. ⁴ Сээң ол хайырлалың чажыт болзун. Ынчан бүгү чажыт чүвени көрүп турар Адаң сени шаңнаар^{**}».

Мөргүл дугайында

(Лк. 11:2-4)

⁵ «Мөргүп тура, синагогалар болгаш кудумчу белдирлеринге туруп алгаш, кижиге бүрүзү оларны көрзүн дээш, мөргүүрүңге ынак ийи арынныңлар дег болбаңар^l. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: олар бодунуң шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр. ⁶ А сен мөргүп тура, өрээлинче кире бергеш, эжиң хаап алгаш, көзүлбес Адаңга мөргү^m. Ынчан бүгү чажыт чүвени көрүп турар Адаң сени шаңнаар^{**}.

⁷ А мөргүп тура, өске чоннар улузу дег, артык сөстөр этпенерⁿ. Олар хөй шуугаарывыска, Бурган бисти дыңнап каар деп кордаарлар. ⁸ Оларга дөмей болбаңар, чүге дээрге Адаңардан дилеп четтикпейн чыдырынарда-ла, Ол силерге чүү херегин билер. ⁹ Мынчаар мөргүп чорунар:

* 5:44 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Силерни кармап турарларны алгап-йөрээнер, силерни көөр хөңнү чок улуска буяндан кылып чорунар, силерни дорамчылап турарлар дээш мөргүнер» деп сөстөрни немээн (Лк. 6:28 көр).

** 6:4, 6, 18 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ажы-биле шаңнаар» деп бижээн.

„Дээрде Адавыс!

Сээң адың алдаржызын!

¹⁰ Сээң Чагыргач чедип келзин.

Дээрге дег, черге база

Сээң күзел-соруун чогул бүтсүн^a.

¹¹ Амыдыраар хлеб-тараавысты

биске бөгүн хайырла^b.

¹² Биске өрелиг улусту өршээгенивис дег,
өре-ширевишти база биске өршээ.

¹³ Бисти күткүлгеге алыспас^c кылып көр*,
ол ышкаш бузуттугдан бисти адырып көр^d.

[Чүгө дээрге чагырга, күчү-күш база алдар

Сеңээ кезээ мөнгөдө хамааржыр-дыр. Аминь.]**^{cc}

^a Мф. 26:42

^b У. ч. 30:8

^c Мф. 26:41

^d Ин. 17:15; 2 Фес. 3:3

¹⁴ Улустун үүлгедиглерин өршээр болзунарза, Дээрде Адаңар база силерниң үүлгедиглеринерни өршээр^e. ¹⁵ А улустун үүлгеткен багын өршээвес болзунарза, Дээрде Адаңар база силерниң үүлгедиглеринерни өршээвес^f.

^e Мк. 11:25-26; Эф. 4:32;
Кол. 3:13

^f Мф. 18:35; Иак. 2:13

Шээрленириниң дугайында

¹⁶ «Шээрленип тургаш, ийи арынныглар дег, хөлүө берген чорбаңар^g. Олар боттарының шээрленип турарын улус көрзүн дээш, арын-шырайын ажаавастар. Силерге алыс шынын чугаалап тур мен: олар бодунун шаңналын пөктүр ап алганнар-дыр.

¹⁷ А сен шээрленип тура, бажың дүгүн эдип, арның чуп ал. ¹⁸ Шээрленип турарыңны чажыт бүгү чүвени көрүп турар Адандан өске кым-даа билбезин. Ынчан чажыт бүгү чүвени көрүп каар Адаң сени шаңнаар***».

^g Иса. 58:5

Бурган эртине-байлактан чугула

(Лк. 11:34-36; 12:22-34)

¹⁹ «Бодунарга эртине-байлакты черге чыгбаңар^h, аңаа ону үзүт-ховаган үгдередип кааптар, дат тудуп чиптерⁱ база оорлар бажыңче шургуп киргеш, оорлап аппаар. ²⁰ Эртине-байлаанарны дээрге чыып алыңар^j, аңаа ону үзүт-ховаган-даа, дат-даа чивес база оорлар-даа шургуп киргеш, алгаш барбас. ²¹ Чүгө дээрге эртине-байлаанар кайда болдур, чүрээнер база ында боор.

²² Мага-боттуң чырыткызы – карак ол-дур. Ынчангаш карактар-ла кадык болза, бүгү мага-бодуну чырык дола бээр. ²³ А караң четпестээн**** болза, бүгү мага-бодуну караңгы бүргээр. Ынчаарга, сенде бар чырык караңгы апарган болза, ол караңгы кайы хире дүмбей деп!

²⁴ Кым-даа ийи дээргиге хары угда бараан бооп шыдавас: чок-ла болза бирээзин көрбөс, а өскезинге ынак боор азы бирээзинге кызып бараан болгаш, өскезин тоовас боор. Силер база Бурганга болгаш акша-мөңгүнге хары угда бараан болуп шыдавас силер^k.

²⁵ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: амыдыраар дизе – чүнү ижер-чиирил деп; мага-бодунарга – чүнү кедерил деп сагыш човаванар^l. Амыдырал чүглө

^h У. ч. 23:4; 1 Тим. 3:3; 6:9;
Евр. 13:5

ⁱ Иак. 5:2-3

^j Мф. 19:21; 1 Пет. 1:4

^k Лк. 16:13

^l Флп. 4:6; 1 Пет. 5:7

* 6:13 Азы: «Бисти шенелдеже киирбейн көр».

** 6:13 Эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде «Чүгө дээрге чагырга, күчү-күш база алдар Сеңээ кезээ мөнгөдө хамааржыр-дыр. Аминь» деп сөстөр таварышпайн турар.

*** 6:18 6:4-те немелде тайылбырны көр.

**** 6:22, 23 «Кадык карак» деп көжүргөн уткалыг чугаа иудей чонда чаагай сеткилди көргүскөн, а «Четпестээн карак» – чазый-харам чорукту көргүскөн боор (Ы. х. к. 15:9 көр).

аьш-чемден хамаарышпас, а мага-боттуң чаагай чоруу чүгле хептен хамаарышпас. ²⁶ Дээрний куштарын көрүңер даан: олар тараа тарывас, дүжүдүн ажаавас, анмаарже шыгжавас-тыр, ындыг-даа болза, Дээрде Адаңар оларны ашкарып-чемгерип турар-дыр. А силер куштардан оранчок үнелиг болгай силер!^a ²⁷ Силерний араңардан кайыңар ол бүгү дээш сагыш човааш, назынын оода-ла бир шак хире узадып шыдааныл?*

^a Мф. 10:31; 12:12

²⁸ Хеп-даа дээш чүге сагыш човаар силер? Шөлде лилия чечектерний канчаар өзерин көрүңер даан: ажылдавас, аргыттынмас болгайлар. ²⁹ Ынчалза-даа Соломон хаан безин бодунуң бүгү өндүр-чаагайы-биле^b ол чечектерний оода кайы-бирээзи дег кеттинип көрбээнин силерге чугаалап тур мен. ³⁰ Шөлде бөгүн бар, а даарта суугуже киир октаптар оыт-сигенни безин Бурган ынчалдыр хепкерер болганда, силерни кайы хире хепкерер деп бодаар силер, биче бүзүрелдиглер^c!

^b 3 Хаан. 10:4-7

^c Мф. 8:26; 14:31; 16:8

³¹ Ынчангаш сагыш човаваңар база: „Чүнү чиир бис?“ „Чүнү ижер бис?“ азы „Чүнү кедер бис?“ – деп туруп бербенер. ³² Өске чоннар улузу ол бүгү дээш хөлзеп чоруур. А Дээрде Адаңар силерге ол бүгү херек дээрзин билер. ³³ Чүнү-даа мурнай Бурганның Чагыргазынга башкартырын кызыңар, Бурганның чөптүг-шынныг деп санаан чүвезинче чүткүңер. А Ол силерге арткан бүгү чүвени бээр^d. ³⁴ Ынчангаш даартагы хүн дээш сагыш човаваңар. Даартагы хүн боду дээш боду сагыш човаар: хүн бүрүзүнде бодунуң ажаанзыралы баш ажыг боор».

^d Ыд. ыр. 36:4

Өскелерни шиитпеңер

(Лк. 6:37-38, 41-42)

^e Рим. 14:10; 1 Кор. 4:5; Иак. 4:12

^f Мк. 4:24; Рим. 2:1

7 ¹ «Кымны-даа шиитпеңер^e, Бурган ынчан силерни база шиитпес. ² Чүге дээрге өскелерни канчаар шиидер-дир силер, Бурган силерни база ынчаар шиидер, а кандыг хемчээл-биле хемчээп бээр силер, Бурган силерге база ынчаар хемчээп бээр^f. ³ Бодунуң караанда чудукту эскербейн чыткаш, эжиңниң караанда чартыны чүге эскерип каар сен? ⁴ Бодунуң караанда чудук бар хиренде, эжиңге канчап: „Караанда чартыны ап кааптайн“ – дээр сен? ⁵ Ийи арынның ол-дур! Баштай бодунуң караанда чудукту уштуп каавыт, эжиңниң караандан чартыны канчаар уштурун ынчан көрүп каар сен.

^g Мф. 15:26

⁶ Ыттарга ыдыктыг чүүлдер каап бербенер^g, хаваннар мурнунга ак шуру эртине чашпаңар. Оон башка ыттар эглип келгеш, силерже халдап кээр, а хаваннар эрти-неңерни таптай базып кааптар».

Дилениңер, дилеңер, эжикти соктаңар

(Лк. 11:9-13)

⁷ «Дилениңер, Бурган силерге бээр; дилеңер, тып аар силер; эжикти соктаңар, Бурган силерге ажыдып бээр. ⁸ Диленген кижиги бүрүзү алыр, дилеңен кижиги бүрүзү тып алыр, соктаан кижиги бүрүзүңге ажыдып бээр^h.

ⁱ У. ч. 8:17; Мф. 18:19; 21:22; Мк. 11:24; Ин. 14:13-14; 1 Ин. 3:22; 5:14

^j Э. д. 6:5; Мф. 12:34

⁹ Оглу хлеб айтырарга, силерний араңардан кым олче даш сунарыл? ¹⁰ А балык айтырарга, кым чылан сунуп чыдарыл? ¹¹ Бузуттуг-бак-даа тургашⁱ, ажы-төлүңерге буянның белек берип билер болзуңарза, дээрде Адаңар Оон диленген улуска кайы хире эки чүүлдерни бербес деп!

^k Лк. 6:31

^l Мф. 22:40; Гал. 5:14

¹² Ынчангаш силерге улус кандыг хамаарылгалыг боорун күзээр-дир силер, боттарыңар база улуска шак ындыг хамаарылгалыг болуңар^j. Моисейниң хоойлузунуң база медээчилерниң өөредииниң алыс утказы мында болдур ийин^k».

* 6:27 Азы: «Силерний араңардан кайыңар, сагыш човааш, дурт-сынын оода бир кыры дурту хире узадып шыдааныл?»

Тар эжик

(Лк. 13:24)

¹³ «Тар эжик дамчыштыр кириңер, чүгө дээрге өлүм эжиин алгыг, а ынаар чедире бээр орук делгем, хөй улус ол орук-биле бар чыдар. ¹⁴ Ынчалза-даа мөңгө амыдыралдың эжиин тар, а ынаар чедире бээр орук^а кызаа, ону тып чедип кээр улус эвээш».

^а Ыд. ыр. 15:11**Улусту кылган ажылының үре-түңнелинден билип аар**

(Лк. 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ «Меге медээчилерден кичээниңер^б. Олар силерже хөй кежи эштип алган чедип кээр, а херек кырында араатан бөрүлөр боор^с. ¹⁶ Оларны кылган ажылының үре-түңнелинден танып аар силер^д. Харагандан виноград чимизи азы тенниг оотпактан фи́га чимизи чыыр ийикпе? ¹⁷ Шак ынчаар эки ыяш чаагай чимис бээр, а багай ыяш багай чимис бээр^е. ¹⁸ Эки ыяш багай чимис берип шыдавас, а багай ыяш эки чимис берип шыдавас. ¹⁹ Эки чимис бербестээн ыяштарны кескеш, отче киир октаптар^ф. ²⁰ Ынчангаш ындыг улусту кылган ажылының үре-түңнелинден танып аар силер.

^б Ы. х. к. 13:1-3; Иер. 14:14; 23:16; Мф. 24:11; Мк. 13:22; Аж.-ч. 13:6; 2 Пет. 2:1; 1 Ин. 4:1
^с Аж.-ч. 20:29
^д Иак. 2:18
^е Мф. 12:33-35
^ф Мф. 3:10

²¹ Мени: „Дээрги! Дээрги!“ – деп турар кижин болган-на Дээрниң Чагыргазынче кирип шыдавас^г, а чүгле Мээң Дээрде Адамның күзел-соруун күүседип чоруур кижин кирер. ²² Шииткел хүнүнде Менээ хөй улус: „Дээрги! Дээрги!“^h Силерниң адыңардан суртаалдавайн келдивис бе? Силерниң адыңар-биле буктарны үндүр сывыртавайн турдуvus бе?ⁱ Силерниң адыңар-биле дыка хөй кайгамчык чүүлдерни кылбадывыс бе?“ – дижи бээр. ²³ Мен ынчан оларга үзе сөглээр мен: „Мен силерни кажан-даа билбес чордум. *Бачыт үүлгедикчилери, Менден ыраңар!*“^j»

^г Ос. 8:2^h Мф. 25:11; Лк. 6:46; Ин. 13:13ⁱ Мк. 9:38; Лк. 9:49^j Ыд. ыр. 6:9; Мф. 25:41**Ийи аңгы бажың таваа**

(Лк. 6:47-49)

²⁴ «Ынчангаш Мээң бо сөстөримни дыңнап турар база херек кырында сагып чоруур кижин бүрүзү бодунун бажыңын даш кырынга тудуп алган угаанныг кижиге дөмей. ²⁵ Чаъс кудуп, хемнер дажып, хат-шуурган киткээш, бажыңны хөме тавараан. А ол бузулбаан, чүгө дээрге ооң таваан дашта салган-дыр. ²⁶ Ынчаарга Мээң сөстөримни дыңнап турар, ынчалза-даа херек кырында сагывас кижин бүрүзү бодунун бажыңын элезин кырынга туткан сээден кижиге дөмей. ²⁷ Чаъс кудуп, хемнер дажып, хат-шуурган киткээш, бажыңны хөме тавараан^k. А бажың коргунчуг дааш-биле буступ кээп дүшкен».

^k У. ч. 10:25

²⁸ Иисус ол чугаазын доозуптарга, чыылган чон Ооң берген өөредийн кайгап ханмаан. ²⁹ Чүгө дээрге Ол улусту ном-хоойлу тайылбырлакчызы ышкаш эвес, а эрге-чагырга ээлээн кижин ышкаш өөредип турган^l.

^l Мк. 1:22; Лк. 4:32**Кежи аарыг кижини экирткени**

(Мк. 1:40-45; Лк. 5:12-16)

8 ¹ Иисус дагдан бадып кээрге, эндерик хөй чон Ону эдерип чорупкан. ² Аңаа кежи аарыг кижин чедип келгеш^m, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүшкеш: «Дээрги! Күзээр-ле болзуңарзаⁿ, мени арыглап каап шыдаар силер» – дээн.

^m Лев. 13:3; Сан. 12:10; 4 Хаан. 5:1; 2 Чыл. 26:20
ⁿ Мк. 9:22

³ Иисус холун сунуп, ол кижиге дээскеш, мынча дээн: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!» Кеш аары дораан-на ол кижиден сойлу берген. ⁴ Иисус ынчан аңаа мынча дээн: «Дыңна, бо дугайында кымга-даа чугаалава^o. Бурганның бараалгакчызынга барып көстүп каг. Ооң соонда Моисейниң хоойлузунда айытканын ёзуугаар Бурганга өргүлден кыл^p. Сен ол өргүлүң-биле экирээниңни улуска херечилеп көргүскен боор сен».

^o Мф. 9:30; 17:9; Мк. 1:34^p Лев. 14:1-32; Лк. 17:14

Рим чүс шериг баштыңының чалказын экирткени

(Лк. 7:1-10)

⁵ Иисус Капернаумга чедип кээрге, чүс шериг баштыңы Аңаа чоокшулап келгеш, дуза дилээн. ⁶ Ол мынча дээн: «Дээрги, мээн бир чалчам бажыңымда чартыктааш, аажок хинчектенип чыдыр».

⁷ Иисус аңаа: «Мен ам баргаш, ону экиртип каар мен» – деп харыылаан.

⁸ Чүс шериг баштыңы мынча дээн: «Дээрги, бажыңымның эргинин Силерге артадырынга төлөп чок кижидир мен. Чүглө дужаап көрүнер: мээң чалчам ынчан экирий бээр^a. ⁹ Мен бодум чагырга адаанда кижидир мен, бодумнуң чагырган шериглерим база бар. Оларның бирээзинге „Бар“ дээримге, бар чыдар; өскезинге „Бээр кел“ дээримге, чедип кээр; чалчамга „Мону кыл“ дээримге, кылып каар болгай».

¹⁰ Иисус ындыг чугаа дыңнааш, кайгай берип, Ону эдерип чораан улуска мынча дээн: «Израиль чондан кымда-даа мындыг улуг бүзүрел барын көрбээнимни чугаалавас аргам чок-тур!^b ¹¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чөөн база барыын чүкте чурттардан келген хөй улус Дээрниң Чагыргазынга Авраам, Исаак болгаш Иаков олар-биле кады дойлаар олуттарны ээлептер^c. ¹² А Дээрниң Чагыргазын салгаар ужурлуг турган улус дүмбей карангыже үндүр сывыртадып аар. Аңаа чүглө ыы-сыы болгаш диштер кыжыраажы дыңналыр^d».

¹³ Иисус оон чүс шериг баштыңыңа: «Чана бер. Бүгү чүве сээң бүзүрелиң ёзугаар болур» – дээн^e. Чүс шериг баштыңының чалказы ол дораан экирий берген^f.

Иисустуң хөй улусту экирткени

(Мк. 1:29-34; Лк. 4:38-41)

¹⁴ Иисус Пётрнуң бажыңыңа келгеш, оон кат-иези^g халыын аарыгдан изип-хып чыдарын көрүп каан. ¹⁵ Ол чыткан херэеженниң холунга дээптерге^h, эьдиниң изии дораан чавырлы берген. Экирээн кижидир туруп келгеш, Иисуска бараан болуп эгелээн.

¹⁶ Кежээ дүшкенде, Аңаа хөй букшуураан улус эккелгеннер. Ол Бодунуң сөзү-биле буктарны үндүр сывыртааш, хамык аарыг улусту экиртип каан. ¹⁷ Исайя медээчини дамчыштыр: «*Ол бистиң човалаңывысты Боду чүктеп, бистиң аарыгларывысты ап алды*»ⁱ – деп медеглеттинген сөстөр ынчаар боттанганы ол.

Иисусту эдерери берге

(Лк. 9:57-62)

¹⁸ Ону долгандыр турар мөөң чонну көрүп кааш, Иисус өөреникчилеринге хөлдүң ол чарыынче эжиндирип кеже бээрин дужааган^j. ¹⁹ Аңаа бир ном-хоойлу тайылбырлакчызы чедип келгеш: «Башкы, кайнаар-даа баар болзунарза, Силерни эдерер мен» – дээн.

²⁰ Иисус: «Дилгилер үнгүрлүг болур, дээрниң куштары уялыг болур, а Кижидир амытан Оглуңа кум кыннып аар чер безин тывылбас-тыр» – деп харыылаан.

²¹ Ооң өске өөреникчизи Аңаа: «Дээрги! Баштай ачамны барып хөөржүдүп каарын чөпшээрер» – дээн.

²² А Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Мени эдер! Өлүглер боттарының өлүг кижилерин хөөржүдүп тургай аан».

Иисустуң шуурганны томаартканы

(Мк. 4:35-41; Лк. 8:22-25)

²³ Иисус хемеже олуруптарга, өөреникчилери Ону эдерип олурупкан. ²⁴ Хенертен хөлге күштүг шуурган эгелеп, чалгылар хемени хөмө шаап эгелээн. А Иисус удуп чыткан. ²⁵ Өөреникчилери Ооң чанынга келгеш, Ону оттурупкаш: «Дээрги! Бисти

^a Ыд. ыр. 106:20

^b Аж.-ч. 10:2

^c Лк. 13:29; 16:23; Эф. 3:6

^d Мф. 13:42; 22:13; 22:30; 24:51; 25:13; Лк. 13:28

^e Мф. 9:29

^f Ин. 4:53

^g 1 Кор. 9:5

^h Мк. 5:41; 9:27;
Аж.-ч. 3:7; 9:41

ⁱ Иса. 53:4

^j Мк. 4:35; Лк. 8:22

камгалаңар, дүжүп өлдүвүс-ле!» – деп алгыржы бергеннер. ²⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Биче бүзүрелдиглер^a, чүге ындыг кортук силер?» Ол оон туруп келгеш, хат биле сугну томаарыыр кылдыр чагырарга, шуут-ла ыржым-шыпшың апарган^b. ²⁷ Улус кайгаанындан аайын тыппайн турган: «Хат биле суг безин Аңаа чагыртып турар, бо чүү адам Кижил?»

^a Мф. 6:30

^b Ыд. ыр. 64:8; 88:10; 103:7

Букушуураан ийи кижини экирткени

(Мк. 5:1-20; Лк. 8:26-39)

²⁸ Иисус хөлдүң ол чарында Гадара* черинче кезип кээрге, чевег-куйлардан Аңаа уткуй букшуураан ийи кижини үнүп келген. Олар аажок айбылдыг боорга, кым-даа ол оруктап чоруурундан сестир турган. ²⁹ «Бурганның Оглу, Силерге бистен чүү херегил? – деп, олар алгыржып үнген^c. – Силер бисти доктааткан хуусаа бетинде хинчектээр дээш бээр келдиңер бе?»

^c Мк. 1:23-24; Лк. 4:34

³⁰ Олардан ыракта бир кодан хаван одарлап чораан. ³¹ Буктар Иисустан дилеп, ээрежиң эгелээннер: «Бисти бо улустан үндүр сывырар болзуңарза, кодан хаванче чорудуп көрүңер!»

³² Иисус оларга: «Барыңар!» – дээн. Буктар улустан үнгеш, хаваннарже кире бергеннер. Ол дораан кодан хаван чүмү-биле кадыр элден хөлче шурай бергеш, дү-жүп өлүп калган. ³³ Хаван кадарчылары дезип ыңай болган. Олар хоорайга баргаш, болган бүгү чүүлдү, букшуурааннар-биле чүү болганын база, чугаалап четкеннер. ³⁴ Хоорайжылар ынчан дөгерези Иисуска уткуй үнүп келгеннер. Ону көрүп кааш, оларның чурттаан черинден чоруй баарын Оон дилеп эгелээннер^d.

^d Лк. 5:8; Аж.-ч. 16:39

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мк. 2:1-12; Лк. 5:17-26)

9 ¹ Иисус хөлдүң ол чарыңче хемелиг эжиндирип жеже бергеш, Бодунуң чурттаан хоорайынче эеп келген^e. ² Ынчан элээн каш кижини Аңаа боттарының чартыктаан эжин дөжээниң кырыңга^f көдүрүп эккелген. Иисус оларның бүзүрелин көргөш^g, чартыктаан кижиге: «Дидим бол, оглум! Бачыттарың өршээттинген-дир^h» – дээн.

^e Мф. 4:13

^f Мк. 6:55

^g Мф. 8:10; Мк. 10:52

^h Лк. 7:48

³ Ынчан ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдызы иштинде мынча деп бодаан: «Бо кижини Бурганны дорамчылааны ол!»ⁱ

ⁱ Лев. 24:16; Мф. 26:65; Ин. 10:33

⁴ Иисус оларның бодалдарын билир болгаш, мынча дээн: «Силерниң чүректери-ңерде чүге ындыг бак сагыш барыл? ⁵ Чүү беленил? „Бачыттарың өршээттинген-дир“ – дээри бе азы: „Туруп келгеш, чорувут“ – дээри бе? ⁶ Ынчаарга Кижини амытан Оглу чер кырыңга бачыттарны өршээр эргелиг дээрзин билип алыңар...» – Иисус ынчан чартыктаан кижиге мынча дээн: «Туруп келгеш, дөжээңни алгаш, бажыңыңче чорувут». ⁷ Ол кижини туруп келгеш, бажыңыңче чорупкан. ⁸ Чыылган чон ону көргеш, коргуп-сүртеп, ындыг эрге-чагырганы кижини амытанга хайырлаан Бурганны алдаржыдып турган.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мк. 2:13-17; Лк. 5:27-32)

⁹ Иисус ол черден ыңай чорупкаш, Матфей дээр кижини көрүп каан. Ол кижини үндүрүг хавырар черинге бодунуң ажылын кылып олурган. Иисус аңаа: «Мени эдериң чорувут» – деп чугаалаан. Матфей туруп келгеш, Ону эдериң чорупкан.

¹⁰ Ооң соонда Иисус бир-ле катап Матфейниң бажыңыңга чемненип олурда, аңаа хөй үндүрүг хавырыкчылары база өске-даа бачыттыг кижилер чыгып келген.

* 8:28 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Гадара» эвес, а «Гераса» азы «Гергеса» деп бижээн.

Олар Иисус болгаш Ооң өөреникчилери-биле кады чемненгеннер. ¹¹ Фарисейлер ону көргөш, Иисустуң өөреникчилеринден: «Силерниң Башкыңар чүгө үндүрүг хавырыкчылары-биле база бачыттыг улус-биле кады чемненип олурарыл?» – деп айтырганнар^a.

^a Мф. 11:19; Лк. 15:2

¹² Ону дыңнап кааш, Иисус мынча дээн: «Эмчи кадык эвес, а аарыг улуска херек болгай. ¹³ Баргаш: „Өргүлдү эвес, энерелдиг бооруңарны күзеп тур мен“^b – дээн сөстөрниң утказын билип алыңар. Мен бо делегейге „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес^c, а бачыттыг улусту кый дээр дээш келген мен!^d»

^b Ос. 6:6

^c Лк. 15:7

^d 1 Тим. 1:15

Шээрленириниң дугайында

(Мк. 2:18-22; Лк. 5:33-39)

¹⁴ Ооң соонда Иисуска Иоанның өөреникчилери^e келгеш: «Чүгө бис база фарисейлер үргүлчү шээрленир улус бис^f, а Силерниң өөреникчилеринер чүгө шуут ынчанмазыл?» – деп айтырыг салганнар. ¹⁵ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Күдээ оол олар-биле кады турар шагда, куда доюнга ооң эштери оолдар кудараар деп бе?»^g Ынчалза-даа күдээ оолду олардан чарып аппаар хүннер чедип кээр^h, чогумна ынчан олар шээрлени бээр.

^e Мф. 11:2; 14:12; Лк. 11:1;

Ин. 1:35

^f Лк. 18:12

^g Мф. 25:1-13; Ин. 3:29;

Ажыл. 19:7; 21:2

^h Мк. 14:7; Лк. 17:22;

Ин. 16:20

¹⁶ Кым-даа эрги хепке чаа пөстен чамашкы салбас, ынчаар болза, чамашкы эрги пөстү чыырылдыр тыртыптар, а ойбак оон-даа улуг аппаар. ¹⁷ Кым-даа чаа дүшкен араганы эрги көгээржикче кутпас. Ынчаар болза, чаа арага көгээржикти деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгээржик-даа сандан үнер. Чаа араганы чаа көгээржикче кудар херек, ынчан арага-даа, көгээржик-даа бүдүн-бүрүн артар».

Дарганың уруун диргискени болгаш аарыг херээженни экирткени

(Мк. 5:21-43; Лк. 8:40-56)

¹⁸ Иисус олар-биле чугаалажып турда, Аңаа бир дарга кижиче чедип келгеш, дис кырынга олуруп, мөгейгеш: «Мээң уруум өлүрүнүн кырында тур, ынчалза-даа Силер чедип келгеш, холунарны аңаа дегзип көрүнер – ол дириг артар» – дээн. ¹⁹ Иисус өөреникчилери-биле кады ону эдерип чорупкан.

ⁱ Лев. 15:25

^j Мк. 3:10

^k Мк. 10:52; Лк. 7:50;

Эф. 2:8

²⁰ Хенертен он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен кижиче Иисустуң артындан чедип келгеш, Ооң хевиниң ужунга дээй каапканⁱ. ²¹ Ол иштинде: «Ооң оода-ла хевинге дээпсимзе, экирий бээр боор мен» – деп бодаан^j. ²² Иисус эргилгеш, ону көрүп кааш: «Кызым, дидим бол! Бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды»^k – дээн. Шак ол өйден бээр демги херээжен кадык апарган.

²³ Иисус дарганың бажыңынче кирип келгеш, шоор ойнакчыларын* база аймап-хөлзээн чонну көрүп каан. ²⁴ Ол: «Үнүп чоруңар! Бо уруг өлбээн, а удуп чыдар кижиче ышкажыл!» – дээн. Ынчаарга улус Ону кочулап эгелээн.

^l Ин. 11:11

^m Аж.-ч. 9:40

ⁿ Мк. 1:31; 9:27; Аж.-ч.

3:7; 9:41

²⁵ Хамык улусту албадап үндүрүптөргө^m, Иисус уругнуң өрээлинче киргеш, оон холундан тудуп ааргаⁿ, ол туруп келген. ²⁶ Болган чүүл дугайында дамчыыр чугаа ук черни бир кылдыр тарай берген.

Иисустуң ийи согур кижини база үнү чок кижини экирткени

²⁷ Иисус оортан чоруптарга, ийи согур кижиче Ону эдерип: «Давидтиң Оглу^o, бисти кээрпеп көрүнер!» – деп кыйгырып чораан^p.

^o 2 Хаан. 7:12-16; Мф.

22:42; Лк. 1:32

^p Мф. 20:29-34

²⁸ Иисус бажыңче кире бээрге, согурлар Аңаа чоокшулап келген. Ол: «Силерге Мээң дузалап шыдаарымга бүзүрөп тур силер бе?» – деп айтырган.

Согурлар: «Ийе, Дээрги!» – деп харыылааннар.

* 9:23 Ол үениң иудейлеринге хөөржүдүлгө ёзулалын шоорга ойнап үдээр чаңчыл турган хире.

²⁹ Иисус ынчан оларның карактарына деггеш: «Бүзүрелиңер аайы-биле ынчалдыр болгай аан» – дээн^a. ³⁰ Ол-ла дораан оларның карактары көре берген. А Иисус оларга: «Кым-даа Мени кымыл дээрзин билбес болзун» – деп аажок шыңгыы чагып каан^b. ³¹ Ынчалза-даа ол ийи кижичоруй баргаш, Ооң дугайында чугааны чоок-кавыга тарадыпкан^c.

^a Мф. 8:13

^b Мф. 8:4; 12:16; 17:9;
Мк. 1:44

^c Мк. 1:45; 7:36

³² Олар оон чаа-ла чоруп турда, кезек улус Иисуска букшуураан, үнү чок кижичекелген. ³³ Букту үндүр сывырыптары билек, үнү чок кижичугааланып эгелээн. Улус кайгап-харап: «Израильге ындыг чүвени улус кажан-даа көрбээн!» – дижип турган. ³⁴ А фарисейлер: «Иисус буктарны оларның ноянының күжү-биле үндүр сывырып турар-дыр» – деп турганнар^d.

^d Мф. 10:25; 12:24

Кадарчы чок хойлар

³⁵ Иисус бүгү хоорайларны, суурларны эргий кезип, синагогаларга улусту өөредип, Дээрниц Чагырказының дугайында Буянныг Медээни суртаалдап база кандыг-даа аарыг-аржыктан экиртип чораан.

³⁶ Чыылган мөөң чонну көргөш, Иисус улусту кээргей берген^e, чүгө дээрге олар, кадарчызы чок хойлар дег^f, канчаар-даа харык чок база могап-турупкан болганнар. ³⁷ Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «Ажаар дүжүт хөй, а ажилдаар улус эвээш-тир. ³⁸ Ынчангаш дүжүт ажаалдазының Ээзинден дилеңер: Ол шөлдерже ажилдаар улустан ам-даа чорутсун^g».

^e Мк. 8:2

^f Сан. 27:17; 3 Хаан.
22:17; Иез. 34:5; Зах.
10:2; Мк. 6:34

^g Лк. 10:2; Ин. 4:35

Иисустуң он ийи элчинни шилип алганы (Мк. 3:13-19; 6:7-13; Лк. 6:12-16; 9:1-6; 10:1-12)

10 ¹ Иисус Бодунуң эң чоок он ийи өөреникчизин чыып алгаш, оларга буктарны үндүр сывырар база кандыг-даа аарыг-аржыктан экиртир эрге-күштү берген. ² Он ийи элчинниң аттары бо-дур: оларның баштайгызы боор Пётр деп адаткан Симон биле ооң дунмазы Андрей, Зеведейниң оглу Иаков биле ооң дунмазы Иоанн, ³ Филипп биле Варфоломей, Фома биле үндүрүг хавырыкчызы Матфей, Алфейниң оглу Иаков биле Фаддей*, ⁴ Симон Кананит** биле сөөлүндө барып Христосту садыпкан Иуда Искариот.

⁵ Иисус он ийи элчинин чорудуп тура, мындыг айтышкын берген: «Өске чоннар улузунче-даа, Самарияның хоорайларынче-даа барбанар. ⁶ Хамыктын мурнунда израиль чоннуң азып читкен хойлар дег улузунче^h барынар. ⁷ Баргаш: „Дээрниц Чагырказы чоокшулап келген-дир!“ – деп суртаалданарⁱ. ⁸ Аарыг улусту экиртиңер, өлүглерни катап диргизиңер, кеш аарыглыг улусту арыгланар^j, буктарны үндүр сывыртаңар. Халаска алган силер – халаска беринер^k. ⁹ Орукче үнерде, бодуңарга алдын, мөңгүн, чес чоостар албанар. ¹⁰ Орукче үнерде, диленир хап-сава-даа, солутунар хеп-даа, кедер идик-даа, даянгыыш-даа албанар, чүгө дээрге ажилдаан кижичамыдыраар аыш-чеминге төлептиг боор^l.

^h Ыл. ыр. 118:176;
Иса. 53:6; Иер. 50:6;
Зах. 10:2; Мф. 15:24;
1 Пет. 2:25

ⁱ Мф. 3:2; 4:17

^j Лев. 13:3; Мф. 8:2

^k Аж.-ч. 20:35

^l 1 Тим. 5:18

¹¹ Кандыг-бир хоорайга азы суурга чедип келгеш, ында төлептиг кым барын биллип алгаш, чоргужеге чедир ооң бажыңыга турунар. ¹² Ол бажыңче кирип келгеш, ээлерин мендилеңер***. ¹³ Олар силерниң мендинерге төлептиг болза, күзээн амыр-тайбыңнар орта артып калзын, а төлептиг эвес болза, аңаа күзээн амыр-тайбыңнар чогул бүтпезин. ¹⁴ А кандыг-бир кижичилерни хүлээп албас база сөзүңерни

* 10:3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Фаддей» эвес, а «Фаддей деп адаткан Леввей» деп бижээн.

** 10:4 Кананит – арамей дылдан укталган бо сөс Кана хоорайның адынга дүүшпес, а «Төрээн чурту дээш, чүткүлдүг демисекчи» дээн уткалыг бооп чадавас (Лк. 6:15 көр).

*** 10:12 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо домакка «„Бо бажыңга амыр-тайбың доктаазың!“ – деп чугааланар» деп немээн (Лк. 10:5 көр).

дыннаvas болза, ол бажындан азы хоорайдан чоруп тура, бодунарда довуракты-даа кактап кааптынар^a. ¹⁵ Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: ол хоорайга көөрдө, Содом биле Гоморрага безин^b шииткел хүнүндө өршээл улуг боор».

Истеп-сүрүүшкүннер дугайында сагындырыг
(Мк. 13:9-13; Лк. 12:2-12; 21:12-17)

¹⁶ «Дыңнаңар, Мен силерни кокайлар аразынче хураганнарны дег чорудуп тур мен^c. Ынчангаш чыланнар дег кажар^d, көге-бугалар дег кем чок болуңар. ¹⁷ Улустан кичээниңер. Олар силерни шиидери-биле дээди Чөвүлелдерге хүлээдип, синагогаларга эриидей бээр. ¹⁸ Мен дээш силерни чагырыкчылар болгаш хааннар мурнунга эккеп тургузуптар^e, ынчан оларга база өске чоннар улузунга Мээң дугайымда херечилээр силер^f. ¹⁹ Олар силерни эккээрге, чүнү база канчаар чугаалаарыл деп сагыш човаванар. Чүнү чугаалаарыңар силерге ол шакта илерей бээр. ²⁰ Чүге дээрге силер эвес, а Адаңарның Сүлдези силерни дамчыштыр чугаалай бээр^g.

²¹ Акызы дуңмазын, ачазы ажы-төлүн өлүрери-биле бериптер. Ажы-төлү база ада-иезинге удур тура халааш, оларны өлүрери-биле бериптер^h. ²² Хамык улус Мен дээш силерни көрбөстей бээрⁱ. Ынчалза-даа эчизинге чедир шыдашкан кижии камгалалды алыр^j. ²³ Силерни бир хоорайга истеп-сүре берзе, өскезинче дезиптиңер^k. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: Израильдин хамык хоорайларын эргий кезип четтикпээниңерде-ле, Кижии амытан Оглу чедип кээр.

²⁴ Өөреникчи башкызындан бедивес, а чалча дээргизинден бедивес^l. ²⁵ Өөреникчи башкызынча деңнешсе, сеткили ханар, а чалча дээргизинге деңнешсе, сеткили ханар. Бажың ээзин Веелзевул^m деп адаар болза, ооң өг-бүлезиниң улузун оон-даа дора кылдыр адаvas бе?

²⁶ Ынчангаш олардан кортпаңар. Көстү бербес хире чажыт чүү-даа чок база илрей бербес хире бүдүү чүү-даа чокⁿ. ²⁷ Мээң силерге караңгыда чугаалаан чүвемни хүннүң чырыында чугаалаңар, силерниң кулаңарга сымыранган чүвемни шупту улуска дыңналдыр медеглеңер. ²⁸ Кижилерден кортпаңар: олар мага-ботту өлүрзе-даа, сеткилиңерни өлүрүп шыдаvas^o. Сеткилиңерни-даа, мага-бодуңарны-даа тамыже киир октааш, узуткап шыдаар Бургандан коргуңар.

²⁹ Ийи бора-хөкпешти бир чөс чоос-биле садып албас ийикпе? Ындыг-даа болза, Адаңарның күзел-соруу чокта, оларның чаңгызы-даа черже кээп дүшпес. ³⁰ А силерниң бажыңар дүгүн безин санап каан болдур ийин! ³¹ Ынчангаш кортпаңар: силер эңдерик хөй бора-хөкпештен үнелиг силер!^p

³² Мени улус мурнунга ажыы-биле хүлээп көөр кижии^q бүрүзүн Мен база Дээрде Адамның мурнунга хүлээп көөр мен. ³³ А Менден улус мурнунга ойталаар кижиден Мен база Дээрде Адамның мурнунга ойталаар мен^r».

Христоска бүрүн шынчы болуңар
(Лк. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Мени бо делегейже амыр-тайбың эккээр дээш келген деп бодаванар. Амыр-тайбың эвес, а аңгылажыг хылыжы эккээр дээш келген мен^s. ³⁵ Мен огулун ачазындан, уруун авазындан, кеннин кунчуундан аңгылаар дээш келген мен. ³⁶ Кижиге өг-бүлезиниң улузундан өжээниң дайзыннар турбас анаар^t.

³⁷ Ава-ачазыңга Менден артык ынак кижии Меңээ таарышпас. Оглу-кызыңга Менден артык ынак кижии Меңээ таарышпас. ³⁸ Бодунуң шаажылал ыяжын чүктөвөс база Мени эдерип чорбас кижии Меңээ таарышпас^u. ³⁹ Бодунуң амы-тынын камгалап алыксаан кижии амы-тынын ышкынып алыр. Ынчаарга амы-тынын Мен дээш ышкынар кижии амы-тынын тып алыр^v.

^a Аж.-ч. 13:51

^b Э. д. 18:20; 19:24; Иер. 23:14; Иез. 16:48

^c Лк. 10:3

^d Э. д. 3:1

^e Аж.-ч. 17:6; 18:12; 24:1; 25:6

^f Ыд. ыр. 118:46

^g У. ч. 16:1

^h Мф. 24:10

ⁱ Мф. 24:9; Ин. 15:18

^j Иак. 5:11; Гал. 6:9; Ажыд. 2:10

^k Аж.-ч. 8:1; 14:6

^l Лк. 6:40; Ин. 13:16

^m 4 Хаан. 1:2; Мф. 9:34; 12:24

ⁿ Мк. 4:21; Лк. 8:17; 12:2

^o Ыд. ыр. 55:5; 117:6; У. ч. 29:25; Иса. 51:7, 12

^p Мф. 6:26; 12:12

^q Рим. 10:9; Ажыд. 3:5

^r Мф. 25:12; 1 Ин. 2:23; 2 Тим. 2:12

^s Аж.-ч. 14:4

^t Мих. 7:6

^u Мф. 16:24-25; Мк. 8:34-35; Лк. 9:23

^v Ин. 12:25

⁴⁰ Силерни хүлээп аар кижиг Мени хүлээп ап турары ол, а Мени хүлээп аар кижиг Мени айбылап чоруткан Адамны хүлээп ап турары ол^а. ⁴¹ Бурганның медээчизин, медээчи-дир сен дээш, хүлээп аар кижиг медээчи кижиниг дег шаңнал алыр^б. А чөптүг-шынныг кижиниг, чөптүг-шынныг-дыр сен дээш, хүлээп аар кижиг оон алыры дег шаңнал алыр. ⁴² Бо ынай, кошкак улустун бирээзинге, Мээң өөреникчим болганы дээш, аяк ишти-даа соок суг кудуп бээр кижиг бар болза, ол бодунун шаңналын канчап-даа чидирбес дээрзин силерге чугаалап тур мен»^с.

^а Мф. 25:40; Лк. 10:16; Ин. 12:44; 13:20; Гал. 4:14

^б 3 Хаан. 17:10-15; 4 Хаан. 4:8

^с Мк. 9:41; Евр. 6:10

Иоанн Медеглекчинин дугайында
(Лк. 7:18-35)

11 ¹ Бодунун он ийи өөреникчизинге суртаалдап дооскаш, Иисус Галилеянын хоорайларынга улусту өөредири-биле база суртаалдаары-биле улаштыр чорупкан.

²⁻³ Кара-бажыңга чыткан Иоанн^д Христостун кандыг ажил-үүле кылып турарын дыннааш, Олче бодунун өөреникчилерин*: «Чедип кээр ужурлуг Кижиг Силер силер бе азы өскезин манаар бис бе?»^е – деп айтырары-биле чорудупкан.

^д Мф. 14:3; Лк. 3:19-20; Ин. 3:24

^е Ин. 4:25; 6:14; 11:27

⁴ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Көрүп база дыннап турар чүвөңерни Иоаннга дамчыдып чедиңер: ⁵ *согурлар каракталып*, асактар кылаштап, кеш аарыг-лыглар арыгланып, *дүлейлер дыңнап*, *өлгөннер катап дирлип*, ядыыларга Буянын Медээни дыңнадып турарын чугаалаар силер^ф. ⁶ Меңээ бүзүрелин чидирбес кижиг амыр-чыргалдыг боор»^г.

^ф Иса. 35:5; 61:1

^г Ин. 6:61; 16:1

⁷ Иоаннын өөреникчилери чоруй баарга, Иисус чонга оон дугайында чугаалап эгелээн: «Ээн кургаг ховуже чүнү көөр дээш барып чордуңар?^h Хатка чайгаткан кулузунну бе? ⁸ Ындыг эвес болза, чүнү көрүп чордуңар? Каас-коя хептиг кижиниг бе? Ынчалза-даа каас-коя хептиг улус хааннар ордуларынга чурттаар болгай. ⁹ Чүнү көөр бис деп бодадыңар? Бурганның медээчизин бе?ⁱ Ийе, медээчини. Харын силерге чугаалап тур мен: ол – медээчиден-даа артык кижиг-дир. ¹⁰ Бижилгеде ол дугайында Бурганның: „*Көр даан, Мээң төлээм Сээң мурнуңда орукту белеткеп берзин дээш, ону Сени мурнай чорудуп тур мен*“^j – дээн кижизиг ол-дур. ¹¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чер кырынга чурттап чораан бүгү улустун аразында Иоанн Медеглекчиден артык бедик кижиг чок^k. Ынчалза-даа Дээрнин Чагыргазында эң чөгенчиг кижиг оон улуг боор. ¹² Иоанн Медеглекчинин суртаалдап эгелээн хүннеринден эгелээш, амдыгаа чедир Дээрнин Чагыргазынга удур халдаашкын чоруп келген база хөй улус Чагырганы күш-биле эжелеп алыксап турар^l.

^h Мф. 3:1

ⁱ Мф. 14:5; 21:26

^j Хост. 23:20; Мал. 3:1; Мк. 1:2

^k Лк. 1:15

^l Лк. 16:16

¹³ Бурганның хамык медээчилери болгаш ыдыктыг хоойлу Иоаннын кээр мурнунда ол бүгүнүн дугайында өттүр билип медеглеп турганнар^{**}. ¹⁴ А хүлээп аар деп бодаар болзуңарза, Иоанн дээрге чедип кээр ужурлуг Илия ол-дур^m. ¹⁵ Дыңнаар кулаа бар кижиг дыңназын!ⁿ

^m Мал. 4:5; Мф. 17:12-13; Лк. 1:17

ⁿ Ажыд. 2:7

¹⁶ Бо салгалдын улузун Мен кымның-биле деңнэйн? Олар базаар шөлүңге олуруп алгаш, бир чамдызы өскелеринге мынча деп алгырышкан бичии уруглар олчаан-дырлар:

¹⁷ „Бис силерге лимбилеп бердивис,

а силер самнавадыңар.

Бис силерге кажыыдал ыры ырлап бердивис,

а силер ыглашпадыңар“.

* 11:2-3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бодунун ийи өөреникчизин» деп бижээн.

** 11:13 Азы: «Бурганның хамык медээчилеринин болгаш ыдыктыг хоойлунун өттүр билген медеглелдери Иоаннче эккел чораан».

^a Мф. 3:4; Лк. 1:15

^b Ин. 2:1; 12:2

^c Мф. 9:10-11

¹⁸ Иоанн чедип келгеш, аьш-чем чивес, арага ишпес боорга^a, олар: „Букшуу-раан“ – дижир-дир. ¹⁹ „Кижичи амытан Оглу чедип келгеш, чемненир, ижер боорга^b, олар: „Көрүнер, чазый, арагачы хей-дир, үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачытка борашканнарның өңнүү-дүр“ – дижир-дир^c. А мерген угаан бодунуң ажил-херээ-биле шынзыттынар».

Галилеяның бүзүрөвээн хоорайларынга кеземче

(Лк. 10:13-15)

²⁰ Оларның аразынга дыка хөй кайгамчык чүүлдерни кылырга-даа, бачыттар үүлгедиринден ойталаваан хоорайларның чурттакчыларын Иисус ынчан бурууда-дып эгелээн:

^d Мк. 6:45; 8:21

^e Мк. 3:7

^f Иса. 23:1; Иер. 47:4; Иез. 26:2; Иоил 3:4; Ам. 1:9; Зах. 9:2; Мф. 15:21

^g Иса. 14:13, 15

^h Иез. 16:48

²¹ «Хоразин, ат болур сен! Вифсаида, ат болур сен!^d Силерге көргүскеним дег кайгамчык чүүлдер Тир, Сидон хоорайларга^e болгулаан болза, олар шагда-ла бачыттарын миннип, качыгдалдың самдар хевин кедип, баштарын хүл-биле бызаарлар ийик. ²² Ынчангаш шииткел хүнү кээрге, силерге көөрде, Тир биле Сидонга^f безин өршээл улуг боорун чугаалап тур мен. ²³ Капернаум, сен база-ла дээрге чедир көдүрлүрүн кордадың бе? Чок, тамыже дүндерлип дүжер сен!^g Чүге дээрге сеңээ көргүскеним дег кайгамчык чүүлдерни Содомга база кылган болза, ол хоорай бөгүнге чедир турар ийик. ²⁴ Ынчангаш шииткел хүнү кээрге, сеңээ көөрде, Содомга безин өршээл улуг боорун силерге чугаалап тур мен!^h»

Адазы болгаш Оглу

(Лк. 10:21-22)

ⁱ Иов 37:24; Иса. 29:14

^j Ин. 13:3; 17:2

^k Ин. 6:46; 7:29; 8:19; 10:15

²⁵ Иисус ол өйде мынча дээн: «Ачай, дээр биле чернин Дээргизи! Бо чүүлдерни мерген угаанныглар болгаш эртем-билиглиглерден чажыргашⁱ, чаштарга көргүскенин дээш, Сени алдаржыдып тур мен!²⁶ Ийе, Ачай, Сээң күзел-соруун ындыг болган.

²⁷ Бүгү чүүлдү Адам Меңээ хүлээдип берген^j. Адазындан аңгы кым-даа Оглун билбес, Оглу болгаш Оглуңуң ону айтып бээрин күзээн улузундан өске кым-даа Адазын база билбес»^k.

Могап турупканнарның тамчык-дыжы

^l Ыд. ыр. 54:23; 67:20;

Ин. 7:37

^m Иер. 28:10-14; Ос. 10:11

ⁿ Зах. 9:9

^o Иер. 6:16

^p 1 Ин. 5:3

²⁸ «Могап турупкан, аар чүък чүктээн улус дөгере Меңээ келиңер!^l Мен силерге тамчык-дышты хайырлаар мен. ²⁹ Мээң чагыгларымны бодунарга хомут дег кеткеш^m, Менден өөренип алыңар, Мен биче сеткилдиг болгаш чөпшүл чүректиг менⁿ, ынчангаш чуртталгаңарны тамчык-дыш бүргей бээр^o. ³⁰ Чүге дээрге Мээң чагыгларым хомуду чиик база Мээң чүдүртүр чүгүм аар эвес^p».

Амыр-дыш хүнү дугайында айтырыг

(Мк. 2:23-28; Лк. 6:1-5)

12 ¹ Ол үеде, амыр-дыш хүнүнде, Иисус тарып каан шөлдү таварты бар чыткан. Ооң өөреникчилери аштааш, сыпта тараа баштарын үзе соккаш, ууштап чий бергеннер^q. ² Фарисейлер ону көргөш, Аңаа мынча дээннер: «Көрүнер! Силернин өөреникчилеринер амыр-дыш хүнүнде ыдыктыг хоойлунуң хораан чүвезин кылып турлар»^r.

^q Ы. х. к. 23:25

^r Хост. 20:8-10; Сан. 15:32-36

^s 1 Хаан. 21:1-6

^t Хост. 25:30; Лев. 24:5-9

³ Иисус ынчан олардан айтырыг салган: «Боду-даа, кады чораан өөрү-даа аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын номчуваан силер бе?»⁴ Ол Бурганның өргээ-зинче киргеш, оон боду-даа, кады чораан улузу-даа чип болбас, а чүгле Бурганның бараалгакчылары чиир ужурлуг ыдыктаан хлебти^t чипкен болгай. ⁵ Амыр-дыш хүнүнде Бурганның бараалгакчылары Бурганның өргээзинге ажилдап, оозу-биле ол

хүннү сагывайн турарын, ынчалза-даа буруулуг диртпезин Моисейниң хоойлузундан номчуваан силер бе?^а ⁶ А мында Бурганның өргээзинден-даа артык чугула Кижиге барын чугаалап тур мен^б. ⁷ Бижилгеде: „Өргүлдү эвес, энэрелдиг бооруңарны күзеп тур мен“^с – дээн сөстөрнүң утказын билген болзунарза, буруу чок улусту буруу шаппас ийик силер. ⁸ Ийе, Кижиге амыгтан Оглу – амыр-дыш хүнүнүн-даа Дээргизи-дир!»

^а Сан. 28:9^б Мф. 12:41^с Ос. 6:6

Када берген холдуг кижини экирткени

(Мк. 3:1-6; Лк. 6:6-11)

⁹ Ол черден чорупкаш, Иисус демги фарисейлерниң синагогазынга кирип келген.

¹⁰ Аңаа када берген холдуг кижиге турган. Фарисейлер Иисустан: «Амыр-дыш хүнүнде улус экиртирин ыдыктыг хоойлу чөпшээрээр бе?» – деп айтырганнар. (Херек кырында олар Ону буруудадыр эвин бодап турганнар.)^д

^д Лк. 11:54; 20:20

¹¹ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Силерниң кайы-бирээнер хойлуг турган, а оозу амыр-дыш хүнүнде онгарже кире берген дирик. Ол баргаш, хоюн ушта тыртып албас чүве бе? ¹² А кижиге хойдан оранчок үнелиг!^е Ындыг болганда, амыр-дыш хүнүнде буян кылырын чөпшээрээн-дир».

^е Мф. 6:26; 10:31

¹³ Иисус оон када берген холдуг кижиге: «Холуң бээр сун» – дээн. Ол холун сунуп бээрге, оозу ол дораан, өскези дег, кадык апарган^ф. ¹⁴ А фарисейлер үнгөш, Иисусту канчап чок кылырын сүмележи бергеннер.

^ф 3 Хаан. 13:6

Бурганның шилип алган Чалчазы

¹⁵ Иисус ону билип кааш, оортан чоруй барган. Эндерик хөй чон Ону эдерип чорупкан, а Ол хамык улусту экиртип каан. ¹⁶ Ынчалза-даа Иисус экирээнерге Ооң дугайында улуска чугаалаарын хоруп каан^г. ¹⁷ Бурганның Исаяя медээчини дамчыштыр мынча дээн сөстери ынчаар боттанган чүве-дир^h:

^г Мф. 8:4; 9:30^h Иса. 42:1-4

¹⁸ «Мээң шилип алган Чалчам бо-дур.

Мээң ханы ынак Кижим, Мээң сеткилимге кирер Кижиге – Ол-дур.

Мен Ону Бодумнуң Сүлдем-биле бүргээр мен.

Ол өске чоннар улузунга чөптүг шииткелди медеглээр!

¹⁹ *Ол алгырбас база кырышпас,*

улус Ооң үнүн кудумчуларга дыңнапас.

²⁰ *Чөптүг шииткелди тишелгеже эккелбээн шаанда,*

Ол шала сынган хыргышты сыйбас,

имистелген чырыткыны өжүрбес.

²¹ *Хамык чоннар Ооң адынга идегээр».*

Иисус болгаш Веелзевул

(Мк. 3:20-30; Лк. 11:14-23)

²² Ооң соонда Иисуска артында согур, артында үнү чок букшуураан кижиге эккелгеннер. Иисус ону экиртип каарга, ол чугааланып база көрүп эгелээн. ²³ Улус аажок кайгап: «Бо Иисус Давидтиң Оглуⁱ бооп болур бе?» – деп айтырып турган.

ⁱ 2 Хаан. 7:12-16; Мф. 9:27

²⁴ Фарисейлер ону дыңнааш: «Буктарны Ол чүгле оларның чагырыкчызы Веелзевулдуң күжү-биле үндүр сывырып турар-дыр» – дээннер^j.

^j 4 Хаан. 1:2; Мф. 9:34; 10:25

²⁵ Иисус оларның бодалдарын билер болгаш, мынча дээн: «Иштинден аңгылаанып эгелээн күрүне бүрүзү үр болбайн буураар, аңгыланчып, кырышкан хоорай азы өг-бүлө бүрүзү бүдүн турбас. ²⁶ Эрлик боду эрликти үндүр сывырар болза, ол боду бодунга удур месилдешкени ол-дур. Ооң күрүнези бүдүн туруп шыдаар бе? ²⁷ Мен Веелзевулдуң күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, силерниң

^a Мк. 9:38; Аж.-ч. 19:13

өөреникчилериңерге* буктарны үндүр сывырар күштү кым берип турарыл?^a Ынчангаш өөреникчилериңер боттары силерни шииткей аан. ²⁸ Ынчалза-даа Мен буктарны Бурганның Сүлдези-биле үндүр сывырып турар болзумза, Бурганның Чагыргазы силерге ылап-ла келгени ол-дур.

^b Иса. 49:24-25

²⁹ Мөге-шыырак кижини баштай хүлүп албас болза, кым ооң бажыңынче кирип, эт-хөреңгизин оорлап шыдаарыл? Чүглө хүлүп алгаш, ол ооң бажыңын үптөп шыдаар^b.

^c Мк. 9:40

³⁰ Мээң-биле кады эвес кижиге Меңээ удур^c база ол ышкаш Мээң-биле кады чыгбас кижиге төтчеглеп турар.

^d Мк. 3:29; Лк. 12:10

³¹ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: улустуң кандыг-даа бачыды база бак сөгленири өршээттинер, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээри өршээттинмес^d.

³² Кижиге амытан Оггунга удур сөс сөглээн кижиге бар болза, ону өршээп болур, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээр кижиге ам-даа, кажан-бир шагда-даа өршээл албас.

^e Мф. 7:17-20; Лк. 6:43-45

^f Мф. 3:7; 23:33

^g Э. д. 6:5; Мф. 7:11

^h Мф. 15:18; Иак. 3:6

³³ Ыяшты эки деп санаар болзунарза, ооң чимизи база чаагай боор, а ыяшты ирик деп санаар болзунарза, ооң чимизи база багай боор. Ыяшты чимизинден танып аар^e.

ⁱ У. ч. 12:5

^j У. ч. 10:19; Рим. 14:12

^k Мф. 5:22; Иак. 3:2-12

³⁴ Чылан сыскындылары!^f Бузуттуг-бак хиреңерде^g, канчап буянның чүве чугаалаар силер? Кижиниң чүрээнде чүү бар болдур, ол ооң аксындан үнер болгай^h. ³⁵ Буянның кижиге буян шыгжаан черинден буянын уштуп кээр, а бузуттуг кижиге бузут шыгжаан черинден бузудун уштуп эккээрⁱ. ³⁶ Шииткел хүнү кээрге, шупту улус эдипкен хоозун сөзү дээш харыы тударын силерге чугаалап тур мен^j. ³⁷ Сөзүннү барымдаалап, сени агартыр азы шиидер^k.

Иона медээчиниң демдээ

(Мк. 8:11-12; Лк. 11:29-32)

^l I Кор. 1:22

³⁸ Ынчан чамдык ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Иисуска: «Башкы, Силерниң биске кандыг-бир кайгамчык демдектен көргүзеринерни күзөп тур бис» – дээннер^l.

^m Мф. 16:4

ⁿ Иона 2:1

^o Рим. 2:27

^p Иона 3:5

^q Мф. 12:6

^r 3 Хаан. 10:1-13

³⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Бузуттуг болгаш бачыттыг салгал! Бадыткал демдээн негезинерзе-даа, Иона медээчини дамчыштыр бергенинден өске демдек көрбөс силер^m. ⁴⁰ Ионаның далай амытанының хырнынга үш дүн-хүннү эрттиргени дегⁿ, Кижиге амытан Оглу база черниң ханы дүвүнге үш дүн-хүн дургузунда турар. ⁴¹ Ниневияның чурттакчылары шииткел хүнүнде бо салгалдың улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээрлер^o, чүге дээрге ниневийжилер Ионаның суртаалын дыңнааш, бачыдын билингеннер-дир^p. А ам мында Ионадан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр!^q ⁴² Мурнуу чүктүң кадыны^r Шииткел хүнүнде бо салгалдың улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээр, чүге дээрге ол кадын Соломон хаанның мерген угаанның өөредиин дыңнаар дээш, черниң өске кыдыындан кээп чораан-дыр. А ам мында Соломондан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр!»

Буктуң эеп кээри

(Лк. 11:24-26)

⁴³ «Бук кижиден үне бергенде, амыр-дыш дилеп, суг чок черлерге тояп-тояп, дилээн чүвезин тыппайн баар. ⁴⁴ Ол ынчан мынча дээр: „Каапканым эрги бажыңымче дедир чана берейн“. Оон демги кижиге эеп келгеш, чурттап турган черин аштап-ширбип, эдип-чазап каанын база ооң ээн турарын эскерип каар. ⁴⁵ Бук ынчан чоруткаш, бодундан-даа каржы өске чеди букту эдертип эккелгеш, ол кижиге кирип, аңаа чурттай бээрлер. Ынчан ол кижиниң сөөлгү байдалы мурнунда турганындан-даа дора апаар^s. Бо салгалдың бузуттуг улузу-биле база ындыг болур».

^s 2 Пет. 2:20

Иисустун ёзулуг өг-бүлөзи

(Мк. 3:31-35; Лк. 8:19-21)

⁴⁶Иисус чон-биле чугаалажып турда, Ооң авазы биле дуңмалары^a бажың даштынга чедип келгеннер: олар Ооң-биле чугаалажыр бодаан чүве-дир. ⁴⁷Бир кижиге Анаа: «Аванар биле дуңмаларыңар даштын Силер-биле чугаалажыр бодап келген-дир» – дээн.

^a Мф. 13:55; Ин. 2:12; 7:3; Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19

⁴⁸А Иисус ол кижиге: «Мээң авам база ха-дуңмам кымнар болур чүвөл?» – дээн. ⁴⁹Оон Бодунуң өөреникчилеринче холу-биле айыткаш, мынча дээн: «Мээң авам база ха-дуңмам бо-дур. ⁵⁰Дээрде Ачамның күзел-соруун күүседип чоруур кижиге бүрүзү Мээң ха-дуңмам база авам боор болгай»^b.

^b Ин. 15:14; Евр. 2:11

Тараа чажыкчызының дугайында угаадыглыг чугаа

(Мк. 4:1-9; Лк. 8:4-8)

13 ¹Ол хүн Иисус бажыңдан үнгеш, хөл эринге барып олуруп алган. ²Ону эндерик хөй чон үглөп кээрге, Ол хемеже олуруп аар ужурга таварышкан, а хамык улус эрикке турган. ³⁻⁴Иисус угаадыглыг чугаалар дузазы-биле оларга хөй чүве чугаалап берген.

«Тараа чажыкчызы тараа үрезини чажып үнүп келген – деп, Ол эгелеп алган. – Чажыкчы үрезинин чажып турда, ооң чамдыызы орук кыдыынга кээп дүшкен – куштар ужуп келгеш, ол үрезинни соктап чипкен. ⁵Чамдыызы сай-даштыг, хөрзүнү чуга черже кээп дүшкен. Ол үрезиннер удатпайн өзүп үнүп келген, чүге дээрге хөрзүн кылын эвес болган. ⁶Ынчалза-даа хүн хүннеп келгеш, өзүмнерни өрттендир шонуптарга, ханы дазыл тыртпаанындан, олар кадып калган. ⁷Чамдыызы тенниг хонакче кээп дүжерже, ол тенниг хонак сырый өскеш, оларны боой базырыпкан^c. ⁸А бир чамдыызы үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеш, чашканындан чүс, алдан база үжен дакпыр хөй дүжүт берген. ⁹Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!»^d

^c Иер. 4:3

^d Мф. 11:15

Угаадыглыг чугааларның утказы

(Мк. 4:10-12; Лк. 8:9-10)

¹⁰Иисустун өөреникчилери чоокшулап келгеш, Анаа айтырыг салганнар: «Силер улусту чүге угаадыглыг чугаалар дузазы-биле ойзуп өөредир силер?»

¹¹Иисус мынча деп харыылаан: «Силерге Дээрниң Чагыргазының чажыттарын билип алырын хайырлаан-дыр^e, а оларга ону хайырлаваан-дыр. ¹²Кымда чүве барыл, анаа оон-даа хөйүнү эгээртинмес кылдыр бээр. А кымда чүве чогул, ооң бар чүвезин безин хунаай бээр^f. ¹³Олар көрзе-даа, эскербес, дыңназа-даа, дыңнаваз база угаап билбес боорга^g, оларга угаадыглыг чугаалар чугаалап турар мен. ¹⁴Исайяның дараазында өттүр билген медеглели олар-биле ынчалдыр боттанганы ол-дур:

^e Мф. 19:11

^f У. ч. 9:9; Мф. 25:29

^g Иса. 42:20; Иер. 5:21

*„Дыңнааш-даа, угаап билбес-тир силер,
көргөш-даа, эскербес-тир силер.*

¹⁵*Бо дээрге чүрөктери дашталып калган,
кулаан кумнап, караан хаптап алган чон-дур –
оон башка караа-биле көрүп, кулаа-биле дыңнап,
чүрээ-биле угаап билиптер турган ийик;
оон башка олар Менче чедип кээр ийик,
а Мен оларны экиртир ийик мен”^h.*

^h Иса. 6:9-10; Ин. 12:40; Аж.-ч. 28:26-27

¹⁶А силерниң караңар көрүп, кулааңар дыңнап турар – амыр-чыргалдыг-дыр силерⁱ. ¹⁷Силерге алыс шынын чугаалап тур мен: Бурганның хөй медээчилери

ⁱ Лк. 10:23-24

болгаш чөптүг-шынныг улус силерниң көрүп турар чүвөнери көрүксээн-даа болза, көрбээннер база силерниң дыңнап турар чүвөнери дыңнаксаан-даа болза, дыңнавааннар»^a.

^a Евр. 11:13; 1 Пет. 1:10-12

**Иисустуң тараа чажыкчызының дугайында
угаадыглыг чугааны тайылбырлааны**

(Мк. 4:13-20; Лк. 8:11-15)

¹⁸ «Ынчангаш тараа чажыкчызы дугайында угаадыглыг чугааның тайылбырын дыңнаңар. ¹⁹ Дээрниң Чагыргазының дугайында медээни дыңнап олура, ону угаай албас кижиге турар болза, эрлик чедип келгеш, ооң чүрээнде чашкан медээни оорлап аппаар. Орук кыдыынче чашкан үрезин ол-дур. ²⁰ А сай-даштыг черге чашкан үрезин дээрге медээни дыңнаан дораан-на, ону өөрүшкү-биле хүлээп алып кижиге-дир. ²¹ Ынчалза-даа ол кижиге бодунда дазыл чок болгаш, турум эвес боор. Ооң соонда медээ ужун бергелерге азы истеп-сүрүүшкүнге таваржы бээр болза, ол-ла дораан күткүттүрүп, өскээр чайгыла бээр^b. ²² Тенниг хонакка чашкан үрезин дээрге медээни дыңнап турар, ынчалза-даа амгы амыдыралының ажаанзырал-човаа^c база байлакшыл дуурайы^d медээни боой базырыптарга, оон үрезини дүжүт бербес кижиге-дир. ²³ А үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черге чашкан үрезин дээрге медээни дыңнааш, угаап шыдаар кижиге-дир. Ындыг кижиге чашканындан чүс, алдан база үжен дакпыр хөй дүжүт бээр^e.

^b Гал. 1:6; Евр. 6:4

^c Мф. 6:25

^d Мк. 10:23; 1 Тим. 6:10

^e Ин. 15:5

Бок үнүш дугайында угаадыглыг чугаа

²⁴ Оон Иисус оларга база бир угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Дээрниң Чагыргазы бо үлегерге дөмей болуп турар. Бодунуң шөлүңге эки үрезин тарып алган кижиге турган. ²⁵ Дүне, хамык улус удуп чыдырда, ооң дайзыны келгеш, кызыл-тас аразыңга бок үнүш тарып каапкаш, арлы берген. ²⁶ Оон кызыл-тас сыптары өзүп үнгеш, кулакталы бээрге, бок үнүштер база үнүп келген. ²⁷ Шөлдүң ээзинге чалчалары келгеш: „Дээрги! Силер шөлге эки үрезин тарыдыңар чоп. Ында бок үнүш кайыын келген чоор?“ – дээннер.

²⁸ Ээзи оларга: „Бир дайзынымның үүлгеткен херээ-дир ол“ – дээн.

Чалчалары аңаа: „Бис баргаш, бок үнүштү чулуп кааптаалы бе?“ – дээннер.

²⁹ Ол ээ кижиге: „Хей боор, бокту чулуп тура, кызыл-тасты база чулуп кааптар силер, хоржок. ³⁰ Кады өскейлер аан. Дүжүт ажаар үе кээрге, тараа кезикчилеринге мынча дээр мен: ‘Баштай бок үнүштү кезип, чыггаш, моожалай баглааш, өрттедиптинер, а кызыл-тасты аңмаарымче ажаап калыңар’“ – деп харыылаан^f.

^f Мф. 3:12

Горчица үрезини болгаш ажыткы дугайында угаадыглыг чугаалар

(Мк. 4:30-34; Лк. 13:18-21)

³¹ Иисус оларга улаштыр өске угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Дээрниң Чагыргазы бир кижиниң шөлүңге тарып алганы горчица үрезининге дөмей. ³² Ол хамык үрезиннерниң эн бичиизиде-даа болза^g, өзүп үнгеш, бүгү-ле чемниг үнүштерниң эн улуу апаар. Ол ыяш дег улгады бээр, дээрниң куштары безин аңаа ужуп кээп, оон будуктарыңга уя тудар^h».

^g Мф. 17:20; Лк. 17:6

^h Иез. 17:23; 31:6; Дан. 4:9

³³ Иисус оларга база бир угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Дээрниң Чагыргазы херээ-жен кижиниң дыка хөй далганга холааш, бүгү далган хөй бергигеже чедир булгап турары ажыткыга дөмей-дирⁱ».

ⁱ Кор. 5:6; Гал. 5:9;

³⁴ Иисус ол бүгүнү чонга угаадыглыг чугаалар дузазы-биле чугаалаан. Ол чүнү-даа тайылбырларда, угаадыглыг чугаалар чокка чугаалап көрбээн. ³⁵ Бурганның бир медээчизиниң: «Аксымны угаадыглыг чугаа-биле ажыдайын, өртемчейини чаяганындан бээр чажыт чүвени медээлэйин» – дээн сөстери ынчалдыр боттанганы ол-дур^j.

^j Ыд. ыр. 77:2

Бок үнүш дугайында угаадыглыг чугааны тайылбырлааны

³⁶ Иисус оон чонну тарадыпкаш, бажыңче кире берген. Ооң өөреникчилери Аңаа чоокшулап келгеш: «Шөлде бок үнүш дугайында угаадыглыг чугааны тайылбырлап берип көрүңерем» – дээннер.

³⁷ Ол мынча деп харыылаан: «Эки үрезин тараан кижиге дээрге – Кижиге амытан Ог-лудур. ³⁸ Шөл – бо делегей-дир, эки үрезин – Дээрнийң Чагыргазынга хамааржыр улус-тур, а бок үнүш – эрликтиң улузу-дур^а. ³⁹ Оларны тараан дайзын – эрлик-тир. Дүжүт ажаалдазы – бо делегейниң төнчүзү-дур^б, тараа кезикчилери – дээрниң төлээлери-дир. ⁴⁰ Бо делегейниң төнчүзүндө база бок үнүштү бөлгөш, отка өрттедири дег болур. ⁴¹ Кижиге амытан Оглу Бодунуң төлээлерин чорудуптарга^с, олар Ооң Чагыргазындан улусту бачытче чыгап база бузут үүлгедип турганнарның дөгөрезин аңгылай үскөш, ⁴² оттуг суугу же киир октаптарлар^д. Ол улус аңаа ыглап-сыктап, диштерин кыжырадыр^е. ⁴³ А чөптүг-шынныг улус Адазының Чагыргазынга хүн дег чырыыр^ф. Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!»^г

^а Ин. 8:44

^б Иоил 3:13; Ажыд. 14:15-16

^с Мф. 24:31

^д Дан. 3:6; Ин. 15:6; Ажыд. 20:15

^е Мф. 8:12

^ф У. ч. 4:18; Дан. 12:3

^г Мф. 11:15

Өске үш угаадыглыг чугаа

⁴⁴ «Дээрниң Чагыргазы шөлде хөөп каан эртинеге дөмей. Ону тып алган кижиге база катап чажыра хөөп кааш, аажок өөрүп чоруткаш, бодунда бар шупту чүвени садыпкаш, эртинге хөмгөн шөлдү садып алган.

⁴⁵ Дээрнийң Чагыргазы оон ыңай бо үлегерге дөмей бооп турар. Чараш ак шуру эртинге дилээн садыгжы турган. ⁴⁶ Ол үнелиг борбак ак шуру көрүп кагза, ону холга кирип алыр дээш, бодунда бар шупту чүвени барып садыптар.

⁴⁷ Дээрнийң Чагыргазы оон ыңай бо үлегерге дөмей бооп турар. Хөлче киир кааптарга, энмежок хөй янзы-бүрү балык туттунган четки турган^h. ⁴⁸ Четки дола бээрге, балыкчылар ону эрикче ушта тырткашⁱ, олургулапкаш, эки балыкты аргаан хаар-жакче чыып алган, а багайын үндүр октапкан. ⁴⁹ Бо делегейниң төнчүзү кээрге, база ыңдыг боор. Дээрнийң төлээлери келгеш, бузуттугларны чөптүг-шынныг улустан аңгылай үскөш^j, ⁵⁰ оларны оттуг суугу же киир октаптарлар^k. Аңаа ыы-сыы, диштер кыжыраажы дыңналыр^l».

^h Мф. 4:19

ⁱ Ин. 21:11

^j Мф. 25:32

^k Дан. 3:6

^l Мф. 8:12

⁵¹ Иисус өөреникчилеринден: «Бо бүгүңү билдинер бе?» – деп айтырган.

Олар: «Ийе» – деп харыылааннар.

⁵² А Иисус оларга мынча дээн: «Ынчангаш Дээрнийң Чагыргазының дугайында медээге бүзүрөөн кандыг-даа бижээчи чүү-хөө шыгжаар өрээлинден эрги-даа, чаа-даа эт-сеп ужулган бажың ээзинге дөмей-дир».

Иисусту төрөөн хоорайыңга хүлээп көрбөөни

(Мк. 6:1-6; Лк. 4:16-30)

⁵³ Угаадыглыг чугааларын чугаалап дооскаш, Иисус оортан чоруй барган. ⁵⁴ Ол Бодунуң төрөөн хоорайыңга^m чедип келгеш, улусту «синагогага өөредип эгелээнⁿ. Дыңнааннар шуптузу кайгап-харап: «Ооң ыңдыг мерген угааны база күжү кайыын келгенил? – дижип турганнар. – ⁵⁵ Ол дээрге бызаңчы кижиге оглу эвес ийикпе?»^o Ооң авазын Мария дээр, а дуңмаларын Иаков, Иосий, Симон болгаш Иуда дивес чүве бе?»^p ⁵⁶ Ооң кыс дуңмалары база мында, бистин аравыста эвес чүве бе? Ол бүгү Аңаа кайыын келгенил?»^q ⁵⁷ Ынчангаш Ону хүлээп көрбөөннер^q.

^m Мф. 2:23; Лк. 2:39; 4:23

ⁿ Мк. 1:21

^o Ин. 6:42

^p Мф. 12:46

^q Мф. 11:6

Ынчан Иисус оларга: «Бурганның медээчизи каяа-даа алдар-хүндүлүг боор, ону чүгле бодунуң хоорайыңга база бажыңыңга үнелеп көрбөс чүве» – дээн^r. ⁵⁸ Улуста бүзүрөл чогуңдан Ол аңаа хөй кайгамчык чүүлдер кылбайн барган.

^r Ин. 4:44

Иоанн Медеглекчиниң өлгени

(Мк. 6:14-29; Лк. 9:7-9)

14 ^a Мф. 16:14 ¹ Галилеяның ынчангы чагырыкчызы Ирод Исустун дугайында дыңнап кааш, ² дүжүметтеринге мынча дээн: «Иоанн Медеглекчи ылап ол-дур^a. Ол өлүглер аразындан катап дирилген-дир! Ынчангаш ындыг кайгамчык чүүлдер кылып шыдаар-дыр!»

^b Мф. 4:12; 11:2; Лк. 3:19-20; Ин. 3:24 ³ Ооң мурнуу чарыында Ирод Иоанны тудуп хоругдааш, бодунуң акызы Филипптин кадайы Иродиаданың ужун кара-бажыңче октаптарын дужааган^b. ⁴ Чүге дээрге Иоанн аңаа: «Ол херээженни кадайланыр эргең чок» – деп чугаалап шаг болган чүве-дир^c. ⁵ Ирод ону өлүрер бодаан, ынчалза-даа Иоанны Бурганның медээчизи деп хүлээп көөр чондан корткан^d.

^e Эсф. 5:3; 7:2 ⁶ Ирод төрүттүнгөн хүнүн байырлап турда, Иродиаданың уруу аалчылар мурнунга самнааш, Иродтун сеткилинге аажок таарышкан. ⁷ Ынчангаш ол уругга: «Чүнү-даа дилээр болзунза, дөгerezин бээр мен» – деп даңгыраглаан^e.

⁸ Авазынга хөөктүрткен уруг мынча деп дүжүрген: «Меңээ ам дораан Иоанн Медеглекчиниң бажын калбак тавакка салгаш, эккелинер».

^f Мф. 9:14 ⁹ Хаан муңгарай берген. Ынчалза-даа аалчылар мурнунга азаан аксы-сөзүн ээлээр дээш, уругнуң күзелин хандыраарын дужаагаш, ¹⁰ Иоанның бажын кезип эккээри-биле кара-бажыңче улус чорудупкан. ¹¹ Тавакта салган башты эккелгеш, уругга хүлээдирге, ол ону авазынга аппарып берген. ¹² Иоанның өөреникчилери чедип келгеш^f, ооң мага-бодун ап алгаш, ажаап кааннар. Оон баргаш, Исуска ол дугайында дыңнатканнар.

Беш муң кижини тоттурганы

(Мк. 6:30-44; Лк. 9:10-17; Ин. 6:1-14)

¹³ Исус ону дыңнап кааш, чааскаан турары-биле, оортан ээн черже хемелиг эжиндирип чорупкан. Ынчалза-даа улус ону билип кааш, хоорай-суурларындан үнгеш, Ону эдерип чорупкан. ¹⁴ Исус хемеден дүжүп кээрге, Ону хөй чон манап турар болган. Ол улусту кээргей бергеш, арааннарны экиртип каан. ¹⁵ Кежээ дүшкенде, өөреникчилери Аңаа чедип келгеш: «Бо чер ээн-дир, шак база орайтаан-дыр. Улусту тарадыптыңар, чоок-кавы суурларже баргаш, аыш-чемден садып алзыннар» – дээннер.

^g 4 Хаан. 4:42-44 ¹⁶ Исус оларга: «Улусту тараткан херээ чок. Силер оларны чемгеринер» – деп харыылаан^g.

¹⁷ Өөреникчилери Аңаа: «Бисте мында чүгле беш хлеб биле ийи балыктан өске чүү-даа чок-тур» – дээр болганнар.

^h Мф. 15:38 ¹⁸ Ол: «Оонарны бээр эккелинер» – дээн. ¹⁹ Исус оон чонга оът кырынче олураарын айыткаш, беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүнгеш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирген. Ол ооң соонда хлебти кезектей үзе тырткаш, өөреникчилеринче дамчыткан, а олар чонга үлеп берген. ²⁰ Шупту улус ону чигеш, тода берген. Өөреникчилер чем арты-биле он ийи аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ²¹ Херээженнер болгаш бичии уругларны санаваска, 5000 эр кижичемненген чүве-дир^h.

Исустуң суг кырлап**кылаштааны**

(Мк. 6:45-56; Ин. 6:15-21)

²² Исус оон дораан-на Бодунуң өөреникчилеринге: «Хемеге олурупкаш, хөлдүн ол чарыынче эжиндирип кеже беринер» – деп дужааган. А Боду чонну чандырап дээш артып калган. ²³ Чонну тарадыпкаш, Исус чааскаан мөргүүрү-биле дагже үне

берген^а. Кежээ дүшкен, Ол аңаа чааскаан турган. ²⁴ А өөреникчилериниң хемези ол өйдө эриктен ыракка чораан. Ынчан хат көдүрлүп келгеш, чалгыглар хемени часкап турган. ²⁵ Даң аткалакта, Иисус оларже хөлдүн суун кырлап чорупкан. ²⁶ Ооң суг кырлап чоруурун көргөш, өөреникчилери медээжок кортканындан: «Хей-сүнезин-дир!» – деп алгыржы бергеннер^б.

^а Мк. 1:35; Лк. 4:42; 5:16

^б Лк. 24:37

²⁷ Иисус ол-ла дораан олар-биле чугаалажы берген: «Орталаныңар, Мен-дир мен, кортпаңар!»

²⁸ Харьызынга Пётр мынча дээн: «Дээрги, бо Силер болзуңарза, меңээ база Силерже суг кырлап чеде бээрин дужаап көрүңерем».

²⁹ Иисус: «Бээр кел!» – дээн.

Пётр хемеден дүшкеш, Иисусче углай суг кырлап базаыпкан. ³⁰ Ынчалза-даа хаттың күштөлгенин көргөш, ол коргуксап, сугже дүжүп эгелээш: «Дээрги, мени камгалаңар!» – деп алгырыпкан.

³¹ Иисус ол дораан холун сунгаш, Пётрну тудуп алгаш: «Бүзүрелиң бичезин^с. Чүге чигзинерин ол?» – деп чугаалаан. ³² Олар хемеге олуруптарга, хат соксай берген. ³³ Хемеге орган улус дөгере Аңаа мөгөйгөш: «Силер ылап-ла Бурганның Оглу-дур силер!^д» – дээн.

^с Мф. 6:30

^д Ыд. ыр. 2:7; Лк. 1:35

³⁴ Олар хөлдү кежир эжиндиргөш, Геннисаретке^е эрикче үнүп келгеннер. ³⁵ Тус чер улузу ол дораан Иисусту танып кааш, Ооң келгениниң дугайында медээни чооккавыны бир кылдыр тарадыпкан. Иисуска хамык аарыг улусту эккелгөш, ³⁶ оода-ла Ооң хевиниң эдээнге дээрин оларга чөпшээрээрин дилеп турганнар. Аңаа дегген кижилер бүрүзү экирий бээр болган.

^е Сан. 34:11; Мк. 6:53; Лк. 5:1

Ада-өгбениң өөредии

(Мк. 7:1-23)

15 ¹ Иисуска ынчан Иерусалимден фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбыр-лакчылары чедип келген. ² «Силерниң өөреникчилеринер чүге ада-өгбениң ёзу-чаңчылын тоовазыл? – деп, олар айтырган. – Чүге чемненир бетинде холун чугбазыл?^ф»

^ф Лк. 11:38

^г Гал. 1:14

³ Иисус мынча деп харыылаан: «А силер чүге ёзу-чаңчылыңар сагыыр дээш^г, Бурганның айтышкынын тоовайн турар силер? ⁴ Ол чугаалаан ийик чоп: „Ачаң биле аваңны хүндүлөп чор“ база „Ава-ачазын бак сөглээр кижини өлүмге онаар херек“^д. ⁵ А силерниң чугааңар ёзугаар ава-ачазыңа: „Менден алыр ужурлуг чүвөңерни Бурганга өргүүрүм ол-дур“ – дээр кижилер турар болза, ⁶ ооң ада-иезин хүндүлээри албан эвес бооп турар-дыр. Ынчаар кылгаш, боттарыңарның ёзу-чаңчылыңар дээш, Бурганның сөзүн хажыдып турар-дыр силер. ⁷ Ийи арынныглар!^и Силерниң дугайыңарда Исаяй медээчи Бурганның өмүнээзинден шын-на чугаалаан-дыр!^ж»

^д Хост. 20:12; 21:17

^и Мф. 23:13

^ж Лк.-ч. 28:25

⁸ „Бо чон Мени сөс кырында хүндүлээр, а сеткил-чүрээ-биле Менден ырак.

⁹ Оларның Меңээ мөгөйишикини хей чүвө-дир, чүге дээрге оларның өөредии – чүгле кижилер чогааткан сагылга-дүрүмнер-дир“^к.

^к Иса. 29:13; Кол. 2:22

¹⁰ Чонну кыйгырып алгаш, Иисус мынча дээн: «Дыңнааш, билип аарын кызыңар. ¹¹ Кижини аас дамчып кирип кээр чүвө бужартатпас^л, харын аксындан үнер чүвө бужартадыр».

^л Лк.-ч. 10:15

¹² Өөреникчилери ынчан Аңаа чедип келгөш: «Силерниң сөстериңер фарисейлерни хорададыканын билир силер бе?» – деп айтырганнар.

^a Иса. 60:21; 61:3

^b Иуда 1:12

^c Мф. 23:16

^d Лк. 6:39

¹³ Иисус оларга: «Кандыг-даа тарымал үнүштү, ону Дээрде Адам тарып олуртпаан-на болза^a, дазылы-биле тура сон кааптар^b. ¹⁴ Оларже сагыш салбаңар. Олар дээрге согурларны чедип чоруур согурлар ышкажыл^c. А согурну согур кижичедер болза, олар ийилээ оңгарже кээп дүжер^d» – деп харыылаан.

¹⁵ Пётр Аңаа харыылап: «Биске бо угаадыглыг чугааны тайылбырлап берип көрүңерем» – дээн. ¹⁶

«Таанда-ла силер ам-даа билип шыдавааныңар ол бе? – деп, Иисус айтырган. – ¹⁷ Силерниң аксыңар дамчып кирер чүве хырныңарга баргаш, оон мага-боттан үне бээр деп билбезиңер ол бе? ¹⁸ А аксыңардан үнер чүве чүрээңерден кээр. Ол харын кижини бужартадыр^e. ¹⁹ Чүректен бузуттуг бодалдар, өлүрүкчү чорук, кады чурттаан эжинге шынчы эвес чорук, самыраар чорук, оор чорук, нүгүл, бак сөглеттинер чорук үнер^f. ²⁰ Кижини бужартадыр чүүлдер ол-дур. А холун чугбайн, аыш-чем чири кижини бужартатпас».

^e Мф. 12:34; Иак. 3:6

^f Гал. 5:19-21;
1 Кор. 6:9-10

Хананей херээженниң бүзүрели

(Мк. 7:24-30)

^g Иис. 19:28-29;

Иса. 23:1-18

^h 2 Хаан. 7:12-16;
Мф. 9:27; Лк. 1:32

²¹ Иисус оортан Тир биле Сидоннун чоок-кавызында черлерже чорупкан^g. ²² Аңаа ол черлерниң чурттакчызы бир хананей херээжен ыткыр мынча дээн: «Дээрги, Давидтиң Оглу^h! Мени кээргеп көрүңер! Уруум букшуурааш, ат болду».

²³ А Иисус аңаа харыылап аксындан сөс үндүрбээн. Оң өөреникчилери Аңаа чоокшулап келгеш, дилеп эгелээннер: «Бо херээженни ыңай чорудуп көрүңер. Ол үргүлчү бистен чыда калбайн, кулаавысты коңгалап-ла чор!»

ⁱ Ыд. ыр. 118:176;
Иса. 53:6; Иер. 50:6;
Зах. 10:2; Мф. 10:6;
1 Пет. 2:25

²⁴ Иисус оларга: «Мени чүгле израиль чоннун азып читкен хойларыңчеⁱ чоруткан чүве» – деп харыылаан.

²⁵ Херээжен кижичоокшулап келгеш, Иисустун мурнунга дис кырынга олура дүшкеш: «Дээрги, менээ дузалаңар!» – дээн.

^j Мф. 7:6

²⁶ Ол: «Уругларның аыш-чемин хунаап алгаш, ыттарга каап бээрге, кайын боор» – деп харыылаан^j.

²⁷ «Ийе, Дээрги, ынчалза-даа ыттар безин ээлериниң столундан кээп дүшкен тогланчылар чиир болгай» – деп, херээжен чугаалаан.

²⁸ Иисус ынчан аңаа мынча дээн: «Херээжен, сээң бүзүрелиң улуг-ла-дыр. Дилээн боттаныр-дыр». Таптыг-ла ол өйде оң уруу экирий берген.

Иисустун аарыг улусту экиртип, аштааннарны тоттурганы

(Мк. 7:31–8:10)

^k Иса. 35:5-6

²⁹ Иисус оруун уламчылап, Галилея хөлүнүн эриин дургаар чорупкан. Ол дагже үнгеш, орта олуруп алган. ³⁰ Аскак-бүскек, согур, бертик-бежел, үнү чок база өске-даа аарыгдан араан улусун эккеп, мөөң чон Аңаа кээп туруп берген. Олар аарыг улусун Иисустун буттарының баарыңче эккеп салырга, Ол арааннарны экиртип турган^k. ³¹ Үнү чоктарның чугаалап, бертиктерниң экирип, аскактарның кылаштап база согурларның каракталып турарын көргөш, хамык чон кайгап-харап, Израильдин Бурганын алдаржыдып турган.

^l Мф. 9:36

³² Бодунун өөреникчилерин кый деп алгаш, Иисус оларга мынча дээн: «Бо улусту кээргээр-дир мен^l: олар Мээң чанымга үш хонук турду, а ам чиир аыш-чеми артпаан-дыр. Мен оларны аш хевээрзин моон чорудар хөңнүм чогул, олар орукка харыксырап каар».

^m 4 Хаан. 4:42-44

³³ А өөреникчилер мынча дээннер: «Бис моон, эң черден, ынча хөй чонну тоттуруптар хлебти канчап тывар бис?»^m

³⁴ Иисус: «Силерде чеже хлеб барыл?» – деп айтырган.

Олар: «Чеди хлеб болгаш элээн каш бичии балык бар» – деп харыылааннар.

³⁵ Иисус хамык улуска черже олуруптарын дужааган. ³⁶ Ол чеди хлеб биле балыктарны алгаш, Бурганга өөрүп четтирген соонда, хлебти кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге үлөп эгелээн. А олар чонга үлөп турган. ³⁷ Улус ону шупту тоткуже чиген болгаш арткан кескиндилерни чыггаш, чеди аргаан хааржакты долдуруп алган. ³⁸ Херээженнер биле бичии уругларны санаваaska, 4000 эр кижичемненген чүве-дир^a. ³⁹ Чонну тарадыпкаш, Иисус хемеже олурупкаш, Магдала* деп черже эжиндирип чорупкан.

^a Мф. 14:21

Иисустан кайгамчык демдек негээни

(Мк. 8:11-13; Лк. 12:54-56)

16 ¹ Ол черге Иисусту фарисейлер болгаш саддукейлер үглөп келгеш^b, Ону шенээр сагыштыг, дээрден кайгамчык демдектен көргүссүн деп туруп бергеннер^c. ² Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Хүн ажар шакта: „Кызыл хаяа бар, даарта аяс боор-дур аа“, ³ а даң бажында: „Дээр хүрең-кызыл, агаар чүдөрээр-дир“ – дижир силер. Дээрже көргөш, агаарның кандыызын билип каар хиренерде, бо үениң демдектерин ылгап шыдавас-тыр силер. ⁴ Бузуттуг болгаш бачыттыг салгал бадыткал демдээ манап турар де. Ынчалза-даа оларга Иона медээчини дамчыштыр бергенинден өске демдек турбас^d». Иисус ынча дээш, оларны каггаш, чоруй барган.

^b Мф. 3:7

^c 1 Кор. 1:22

^d Иона 2:1; Мф. 12:39

Фарисейлер болгаш саддукейлерниң ажыткызы

(Мк. 8:14-21)

⁵ Иисустуң өөреникчилери ол чарыкче эжиндирип кеже бергеннер, а аыш-чем алырын уттупкан болганнар. ⁶ Иисус оларга: «Дыңнаңар, фарисейлер биле саддукейлерниң ажыткызындан кичээниңер^e» – дээн.

^e Лк. 12:1; 1 Кор. 5:7-8

⁷ Олар аразында ону сайгарып: «Бис хлеб албаан боорувуска, ынча дээн эвеспе» – дишкен.

⁸ Иисус оларның чүнү чугаалашканын билир болгаш, мынча дээн: «Биче бүзүрелдиглер^f, хлеб албаан бис дижип чоондуңар? ⁹ Амдыгаа дээр билип чадааныңар ол бе? 5000 кижини беш хлеб тоттуруптарга, чем артыы-биле чеже аргаан хааржак долдуруп алчык силер?^g ¹⁰ А 4000 кижини чеди хлеб тоттуруптарга, чем артыы-биле чеже аргаан хааржак долдуруп алчык силер?^h ¹¹ Мээң чугаам хлеб дугайында эвес деп канчап билбес улус силер? Фарисейжи болгаш саддукейжи ажыткыдан кичээниңер!»

^f Мф. 6:30

^g Мф. 14:13-21

^h Мф. 15:36-37

¹² Ол хлеб хөөдер ажыткыдан эвес, а фарисейлер болгаш саддукейлерниң өөредиинден оларны кичээндирген-дир деп өөреникчилери ынчан билип каан.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргени

(Мк. 8:27-30; Лк. 9:18-21)

¹³ Филипптиң Кесариязының чоок-кавызынга чедип келгеш, Иисус өөреникчилеринден айтырган: «Улус Кижичи амытан Оглун кым деп билип турар-дыр?»

¹⁴ Олар: «Чамдык улус Силерни Иоанн Медеглекчиⁱ, өскелери – Илия^j, а бир чамдыызы – Иеремия^k азы Бурганның өске-бир медээчизи дээр-дир» – деп харыылааннар.

ⁱ Мф. 14:2

^j 3 Хаан. 17:1; Мал. 4:5

^k Иер. 1:1

¹⁵ Иисус олардан: «А силер Мени кым деп бодаар силер?» – деп айтырган.

¹⁶ Симон Пётр: «Силер – Христос, дириг Бурганның Оглу-дур силер^l» – деп харыылаан.

^l Ыд. ыр. 2:7

* 15:39 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Магдала» эвес, а «Магадан» деп бижээн.

¹⁷ Иисус аңаа мынча дээн: «Иоанның оглу Симон, амыр-чыргалдыг-дыр сен, чүге дээрге ону сенээ улус эвес, а Дээрде Адам илереткен-дир^a. ¹⁸ Ынчангаш Мен сенээ мынча деп тур мен: сээ адың – Пётр, даш болур^b. Оон ол даш үндезинге^c Менээ бүзүрэн улустуң ниитилелин тудуп үндүрер мен, тамының күштери ону базып шыдавас. ¹⁹ Мен сенээ Дээрниң Чагыргазындан дүлгүүрнү бээр мен^d, черге хүлээн чүвөнни дээрге база хүлүп каан боор, а черге хостап салган чүвөнни дээрге база хостап салыпкан турар». ²⁰ Иисус оон өөреникчилеринге Ону Христос-тур деп кымга-даа чугаалавазын шыңгыы чагып каан^e.

Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында баш удур чугаалааны
(Мк. 8:31-9:1; Лк. 9:22-27)

²¹ Иисус ол үеден эгелээш, Бодунуң өөреникчилеринге Ол Иерусалимче баар, баштыңнарның, Бурганның дээди бараалгакчыларының болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларының холундан хөй хилинчекти көрүп эртер уjurлуун^f база Ол аңаа өлүртүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде катап дирлип кээр^g дээрзин ажыы-биле чугаалап эгелээн.

²² Пётр Ону кыдынынче кый депкеш, Аңаа чөрүже берген: «Дээрги! Канчап ындыг боорул! Ындыг чүве Силер-биле болбас уjurлуг!»

²³ А Ол Пётрже көрнүп келгеш, мынча дээн: «Менден ырап чор, эрлик!^h Сен Мени оруумдан астыктырып тур сен, чүге дээрге бодалдарың Бурганны эвес, улустуу-дурⁱ».

²⁴ Иисус оон Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижиге бар болза, ол бодунуң күзел-бодалындан ойталазын база бодунуң белдир-ыяжын чүктөп алгаш, Мени эдерзин^j. ²⁵ Бодунуң амы-тынын камгалап алыр дээн кижиге амы-тынын ышкынып алыр, а амы-тынын Мен дээш ышкынган кижиге^k амы-тынын тып алыр. ²⁶ Бүгү делегейни холунга кирип-даа алгаш, амы-тынын оскунар болза, ооң ол кижиге ажыы чүл? Амы-тынын дедир эгидер дээш, ол кижиге чүнүң-биле төлээрил^l? ²⁷ Кижиге амытан Оглу Бодунуң Адазының өндүр чырынынга бүргеткен, Бурганның төлээлери-биле кады чедип келгеш^m, кижиге бүрүзүн ооң кылган ажил-херээниң аайы-биле шаңнаар азы шиидерⁿ. ²⁸ Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: мында турар улустуң аразында, өлбөй чыткаш-ла^o, Бодунуң Чагыргазын хүлээп алгаш чедип келген Кижиге амытан Оглон көрүп каар улус бар-дыр».

Иисустуң хевир-шырайының өскерилгени
(Мк. 9:2-13; Лк. 9:28-36)

17 ¹ Алды хүн эрткенде, Иисус Пётрну, Иаковту болгаш ооң дунмазы Иоанны эдерткеш, чүгле ол үш кижиге-биле кады бедик дагже үне берген^p. ² Аңаа, олар көрүп турда, Ооң хевир-шырайы өскерли берген: арны хүн дег чырып, а хевиге чырыктан өнгүр апарган^q. ³ Хенертен оларга Моисей биле Илия көстүп келгеш^r, Иисус-биле чугаалажып эгелээн.

⁴ Пётр Аңаа мынча дээн: «Дээрги, мында турарывыс эки-дир! Күзээр болзунарза, үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, өскезин – Моисейге, база бирээзин – Илияга».

⁵ Ол ынча деп турар аразында, чырык булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан. Булут аразындан үн дынналган: «Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур! Ол Мээң сеткилимге кирер-дир!^s Ону дыңнап чорунар!^t» ⁶ Үннү дыңнааш, олар аажок сүртеп, черже доңгая кээп дүшкеннер. ⁷ Иисус оларже чоокшулай бергеш, холун дегзип: «Кортпаңар, тургулаңар!» – дээн. ⁸ Олар долгандыр көргөш, Иисустан өске кымны-даа көрбөөннер.

^a 1 Кор. 2:13

^b Мк. 3:16; Ин. 1:42

^c Эф. 2:20

^d Иса. 22:22

^e Мф. 9:30

^f Лк. 17:25

^g Мк. 9:31; 10:34; Ин. 2:19

^h Мф. 4:10

ⁱ Флп. 3:19

^j Мф. 10:38-39

^k Мф. 19:29

^l Ыл. ыр. 48:8

^m Ы. х. к. 33:2; Дан. 7:13;

Зах. 14:5; Мф. 24:30;

25:31; 1 Фес. 4:16

ⁿ Эккл. 3:17; Ажыд. 2:23

^o Мф. 24:34; Ин. 21:22

^p Мк. 5:37; 14:33

^q Дан. 7:9; Ажыд. 1:16

^r Мал. 4:5

^s Иса. 42:1; Мф. 3:17

^t Ы. х. к. 18:15; 2 Пет. 1:17

⁹ Олар дагдан бадып олурда, Иисус оларга шыңгыы чагып каан: «Кижн амытан Оглу өлүглер аразындан катап дирилбээн шаанда, маңаа көргөн чүвөңөр дугайында кымга-даа чугаалаванар!»^a

^a Мф. 8:4; 9:30; Мк. 1:44

¹⁰ Өөреникчилери ынчан Оон: «Чүгө ном-хоойлу тайылбырлакчылары Илия Христосту мурнай кээр ужурлуг деп турарыл?» – деп айтырыг салганнар.

¹¹ «Хамык чүвени чурумчудуп, айылаар дээш, Илияның мурнай кээр ужурлуу чөп болгай^b – деп, Иисус харыылаан. – ¹² Илияның шагда-ла чедип келгенин силерге чугаалап тур мен. Ынчалза-даа улус ону танывайн баргаш, кара туразында аажылап, бак көргөн. Кижн амытан Оглу база шак ынчалдыр олардан хилинчек көөр^c». ¹³ Оон Иоанн Медеглекчиниң дугайында чугаалаанын өөреникчилери ынчан билип каан^d.

^b Мал. 4:5

^c Иса. 53:7

^d Мф. 11:14; Лк. 1:17

Букинуураан оолду экирткени

(Мк. 9:14-29; Лк. 9:37-43)

¹⁴ Олар чонче ээп кээрге, бир кижн Иисусче чоокшулап келгеш, Оон мурнунга дис кырынга олура дүжүп: ¹⁵ «Дээрги, мээң оглумну кээргеп көрүңер! – дээн. – Ол тыртып арааш, хинчектени берди: үргүлчү отче, сугже шураар-дыр. ¹⁶ Мен ону Силерниң өөреникчилеринерже аппаратым, ынчалза-даа олар ону экиртип чадашты».

¹⁷ Иисус харыы кылдыр: «О, бо салгалдың бүзүрел чок, будалган улузу! Силер-биле чеже мынчап чоруур мен?! Силерни чежеге дээр шыдажып кээр мен?! Оолду Менче эккелиңер!» – дээн. ¹⁸ Иисус букту хоруптарга, ол оолдан үне берген^e, а демгизи ол-ла дораан каң-кадык апарган.

^e Мк. 1:26; Аж.-ч. 8:7

¹⁹ Иисус чааскаан турар өйде, өөреникчилери Аңаа чедип келгеш: «Бис чүгө ол букту үндүр сывырып шыдавадывыс?» – деп айтырганнар.

²⁰⁻²¹ Ол мынча деп харыылаан: «Силерниң бүзүрелиңер биче болган-дыр. Алыс шынны чугаалап тур мен: силерде оода-ла горчица үрезини хире бүзүрел бар болза^f, бо дагга: „Туружундан көже бер“ – дээр болзуңарза, ол көже бээр ийик^g, силерге кылып болбас хире чүү-даа турбас ийик»*.

^f Мф. 13:31; Лк. 17:6

^g Мк. 11:23

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында

ийиги удаа чугаалааны

(Мк. 9:30-32; Лк. 9:43-45)

²² Олар шупту Галилеяга кады турар өйде, Иисус өөреникчилеринге мынча дээн: «Кижн амытан Оглун удавас улус холунга тудуп бээр-дир. ²³ Ол улус Ону өлүрүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр»^h. Өөреникчилери аажок муңгарай берген.

^h Мф. 16:21; 20:19

Бурганның өргээзиниң үндүрүү

²⁴ Олар шупту Капернаумга чедип келгендеⁱ, Пётрга Бурганның өргээзиниң үндүрүүн хавырап улус чедип келгеш: «Башкыңар үндүрүг төлээр бе?» – деп айтырган^j.

ⁱ Мк. 9:33

^j Хост. 30:13; 38:26; Мф. 22:17

²⁵ Пётр: «Төлээр!» – деп харыылааш, бажыңче кире берген.

Ол чүнү-даа чугаалап четтикпээнде, Иисус баштай айтырыг салган: «Сен чүү деп бодаар сен, Симон? Бо делегейниң хааннары кымдан албан-үндүт хавырап ийик? Бодунуң ажы-төлүнден бе азы өске улустан бе?»

²⁶ Пётр: «Өске улустан» – деп харыылаан.

Иисус: «Ынчаарга бодунуң ажы-төлүн үндүрүгден хостааны ол-дур – деп түңнеп каан. – ²⁷ Ынчалза-даа эрге-чагырга улузун хомудатпаалыңар^k. Хөлче баргаш,

^k Рим. 13:7

* 17:20-21 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ындыг букту чүгле Бурганга тейлеп база шээрленип тургаш, үндүр сывырып болур-дур» деп сөстөрнн немээн.

сырткыыжың шывадааш, бир дугаар туттунган балыкты ушта шелгеш, аксын ажыдывыт. Оон бодун дээш-даа, Мен дээш-даа үндүрүг төлээринге четчир чоосту тып алгаш, ийилдириivistин үндүрүүвүстү төлөп каг».

Дээрниц Чагыргазында кым эң чугулал?

(Мк. 9:33-37, 42-48; Лк. 9:46-48; 17:1-2)

18 ¹ Ол өйде Иисуска өөреникчилери чедип келгеш: «Дээрниц Чагыргазында кым эң чугулал?» – деп айтырыг салганнар.

² Иисус бир чаш уруг кый деп алгаш, ону оларнын аразынга тургускаш, ³ мынча дээн: «Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: амгы байдалыңардан өскерли бер-бес болзуңарза база бичии уруглар дег апарбас болзуңарза^a, Дээрниц Чагыргазынче кирбес силер^b. ⁴ Ынчангаш бодун томаарткаш, чаш уруг дег апарган кижии Дээрниц Чагыргазынга эң чугула кижии боор. ⁵ Мындыг чаш уругну Мээң адымны бодааш, хүлээп ап турар кижии Мени база хүлээп ап турар^c.

⁶ А Меңээ бүзүрөөн ындыг бичии улустун кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижии турар болза, ооң мойнунга дээрбе дажы баглааш, далай дүвүнче киир октаптары безин ол кижиге эки салым боор ийик. ⁷ Күткүлгелери дээш, бо делегей ат болур! Ол бүгү күткүлгелерниц кээри албан, ынчалза-даа оларнын кээриниң чылдагааны болган кижии ат болур!^d ⁸ Холун азы будун сени бачытче чыгай берзе, ону одура шаап, октавыт!^e Ийи холдуг азы ийи буттуг чорааш, мөңгө отче киир октадыр орнунга^f, мөңгө амыдыралче чаңгыс холдуг азы чаңгыс буттуг киргени дээр. ⁹ Караң сени бачытче чыгай берзе, ону ушта каскаш, октавыт! Ийи карактыг чорааш, тамының одунче киир октадыр орнунга^g, мөңгө амыдыралче чаңгыс карактыг киргени дээр»^h.

Читкен хой дугайында угаадыглыг чугаа

(Лк. 15:3-7)

¹⁰⁻¹¹ «Көрдүнер бе, бо бичии уругларнын чаңгызын-даа дора көрбөнер. Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: оларны карактаан дээрниц төлээлери Мээң дээрде Адамнын чанында доктаамал турар*. ¹² Чүү деп бодаар силер? Чүс хойлуг кижии оларнын бирээзин чидирипсе, арткан тозан тозун дагларга каапкаш, читкен хоюн дилеп чоруппас бе? ¹³ А тып алганда, читпээн тозан тозунга бодаарга, демги хою дээш өөрүшкүзү улуг боор деп силерге алыс шынны чугаалап тур мен. ¹⁴ Дээрде Адаңар база шак ындыг: бо бичии уругларнын чаңгызы-даа чиде бээрин Ол күзевейн турар»ⁱ.

Бачыт үүлгеткен эш-өөрнү канчаарыл?

(Лк. 17:3)

¹⁵ «Эжиң сеңээ удур бачыт үүлгеткен болза, өске улус дыңнавайн турда, хомудалың барып сөглө^j. Ол сени дыңнаар болза, ону бодунче ээлдирип алганың ол^k. ¹⁶ А ол сени дыңнаваас болза, бир азы ийи кижиден эдертип ал, чүге дээрге кандыг-даа херекти бадыйткаар дизе, ийи азы үш херечиниң өчүү херек^l. ¹⁷ Оларны база дыңнаваас болза, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге чугаала. Бүзүрөөннер ниитилелин-даа дыңнаваас болза, аңаа өске чон кижизинге азы үндүрүг хавырыкчызынга дег хамаарылгалыг бол^m.

¹⁸ Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: черге чүнү хүлүүр-дүр силер, ону дээрге база хүлүп каан болур; а черге чүнү хостап салыр-дыр силер, ону дээрге база хостап салыпкан болур. ¹⁹ База катап чугаалап тур мен: силерниц ийинер черге кандыг-бир

^a 1 Кор. 14:20

^b Мф. 19:16

^c Мф. 10:40; Лк. 10:16; Ин. 13:20

^d Мф. 26:24

^e Мф. 5:30

^f Мф. 25:41; Ажыл. 20:10

^g Иса. 66:24

^h Мф. 5:29

ⁱ Ин. 6:39

^j Лев. 19:17

^k Иак. 5:19; Гал. 6:1

^l Ы. х. к. 19:15; 2 Кор. 13:1

^m Мф. 5:46-47; Тит. 3:10

* 18:10-11 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Кижии амытан Оглу читкен чүвени тыпкаш, камгалаар дээш келген болгай» деп сөстөрни немээн.

чүвени эп-сеткилдиг дилеп, мөргүүр болза, олар чүнү-даа дилезе, Дээрде Адам шуптузун бээр^a. ²⁰ Чүге дээрге Мээң адымны хүндүлээр дээш ийи азы үш кижиге каяа чыгырыл, Мен база анаа турар мен».

^a Мф. 7:7-8

Өршээл билбес чалча дугайында угаадыглыг чугаа

²¹ Пётр ынчан Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган: «Дээрги, меңээ удур бачыт үүлгедир эжим бар болза, мен ону чеже удаа өршээр ужурлуг мен? Чеди бе?»^b

^b Лк. 17:4

²² Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Чок, чеди эвес, а чеден катап чеди удаа*». ²³ Дээрниц Чагыргазы дараазында үлегерге дөмей. Бодунуң чалчаларындан өрө-шире негеп, санажыр дээн хаан турган. ²⁴ Хаан санажып эгелээрге, 10 000 шоодай мөңгүн акша өрелиг бир кижини эккелген. ²⁵ Өрелиг кижинин төлээр харык-шинээ чок боорга, хаан оон бодун, кадайын, уруг-дарыын база бар-ла эт-хөреңгизин өрезин дуглай садыпсын деп дужааган^c. ²⁶ Чалча хаанның буттарыңче доңгая кээп дүшкеш: „Хензиг-ле манап көрүңерем! Төндүр төлөп бериптер мен!“ – дээн. ²⁷ Хаан чалчазын кээрге бергеш, оон хамык өрезин өршээгеш, салып чорудупкан.

^c Лев. 25:39-41; 4 Хаан. 4:1; Неем. 5:5

²⁸ А ол чалча оон үнгеш, аңаа чүс мөңгүн чоос өрелиг бодунуң бир чалча эжинге таваржы берген. Ол эжин боой тудуп: „Өрөң төлө!“ – деп негеп эгелээн. ²⁹ Өрелиг эжи дис кырынга олурупкаш, аңаа сөгүрүп: „Хензиг-ле манап көрөм! Төлөп бериптер мен!“ – деп чанпын эгелээн. ³⁰ Ынчалза-даа демгизи манакавайын, өрелиг эжин аппарат, өрезин эгиткиже, кара-бажыңче суктуртуп каан^d.

^d У. ч. 28:3

³¹ Ол бүгүнү көргөн өске чалчалар аажок хөңнү баксырааш, чүү болганын хаанынга дамчыдып четкеннер. ³² Хаан ынчан демги чалчазын кыйгырткаш, мынча дээн: „Өөдөжөк чалча! Мен хамык өрөнни дилээн ёзугаар өршээвежик мен бе?!“ ³³ Сени өршээп кааным дег, эжиңни база өршээр ужурлуг эвес сен бе?“ ³⁴ Килеңнээн дээрги ол чалчаны аңаа хамык өрезин эгитпээже эриидээри-биле кара-бажыңче суктуртуп каан. ³⁵ Шуптуңар эш-өөрүңерни сеткилицер ханызындан өршээвес болзуңарза, Дээрде Адам силерни база ынчалдыр аажылаар»^e.

^e Мф. 6:15; Иак. 2:13

Иисустуң өг-бүлө тудары база чарлыышкын дугайында чугаалааны (Мк. 10:1-12)

19 ¹ Чугаалап дооскаш, Иисус Галилеяны каггаш, Иордан хемнин ол чарында Иудеяның черлеринче чорупкан. ² Мөөң чон Ону эдерип чораан, а Ол аңаа улусту экиртип турган.

³ Чамдык фарисейлер Иисуска чедип келгеш, Ону шенээр сагыштыг, айтырыг салган: «Эр кижиге кандыг-даа чылдагаан-биле кадайыңдан чарлып болур бе?»

⁴ Харызыңга Ол мынча дээн: «А силер Чаяакчы эң эгезинде *эр биле кыс кижини чаяаган*^f дээнин номчувааныңар ол бе? ⁵ Оон мынча дээн болгай: „*Эр кижиге ада-иезин каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот апаар*“^g.

^f Э. д. 1:27

⁶ Ынчангаш олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот боор-дур^h. Бурганның каттыштырган чүвезин кижиге чарып болбас ужурлугⁱ.

^g Э. д. 2:24; Эф. 5:31

^h 1 Кор. 6:16

ⁱ Мал. 2:16; 1 Кор. 7:10

⁷ А олар Оон айтырыг салган: «Ынчаарга Моисей чүге эр кижиге *кадайыңга чарлыр дугайында бижик бергеш, ону чандырыптар* деп чарлык болганыл?»^j

^j Ы. х. к. 24:1

⁸ «Чүректеринер доң дош боорга, Моисей силерге кадайларыңардан чарлырын чөпшээрээн-дир – деп, Иисус харыылаан. – Ынчалза-даа эгезинде ындыг эвес турган. ⁹ Кадайының самыраанындан өске, кандыг-бир чылдагаан-биле

* 18:22 Азы: «Чеден чеди удаа».

^a Мф. 5:32; 1 Кор. 7:10

оон чарылгаш, өске кадай алган кижиге ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол болур деп тур мен^a»*.

¹⁰ А өөреникчилери Аңаа мынча дээн: «Кадайының мурнунга эр кижиниң хүлээлгелери ындыг боор болза, шуут өгленмээни дээр-дир он!»

^b Мк. 4:11; 1 Кор. 7:7;
1 Тим. 5:14

¹¹ Иисус: «Мээң чугаалаан чүвемни шупту улус эвес, а чүгле Бурганның ындыг арга бергени улус хүлээп ап шыдаар^b – деп харыылаан. – ¹² Эр улустуң өг-бүлө тудуп шыдавазында элээн каш чылдагаан бар: чамдык улус төрүмелинден эр чаяаны чок боор, чамдыктарын өске улус акталап каан боор, а чамдыызы Дээр-ниң Чагыргазы дээш өг-бүлө тударындан ойталаар. Ону хүлээп ап шыдаар кижиге хүлээп алгай аан!»

Иисустуң бичии уругларны алган-йөрээни

(Мк. 10:13-16; Лк. 18:15-17)

¹³ Ол үеде Иисус оларга холун дегзип, мөргүзүн дээш, бир улус Аңаа бичии уруглар эккелген. А Ооң өөреникчилери оларны эккелген улусту эрттирбейн турганнар.

^c Мф. 18:3

¹⁴ Иисус ынчан мынча дээн: «Бичии уруглар Меңээ кээп турзун, оларга шаптыктап, эртерин хоруваңар! Дээрниң Чагыргазы олар ышкаш улустуу боор^c». ¹⁵ Иисус оларга холун дээскеш, ол черден чоруй барган.

Иисус болгаш бай кижиге

(Мк. 10:17-31; Лк. 18:18-30)

^d Лк. 10:25

¹⁶ Бир кижиге Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган: «Башкы!*** Мөңгө амыдырал чедип аар дизимзе, мен кандыг буян кылың?»^d

^e Ыд. ыр. 105:1; 118:68
^f Лев. 18:5; Неем. 9:29;
Иез. 20:11; Рим. 10:5;
Гал. 3:12

¹⁷ «Чүгө буян дугайында Менден айтырдың? – деп, Иисус харыылаан. – Чүгө чангыс Бурган буянның^e. А мөңгө амыдыралды алыр дизинзе, Бурганның айтышкыннарын сагып чор»^f.

¹⁸ «А кандыгларын?» – деп, демгизи айтырган.

Иисус мынча дээн: «Кижиге өлүрбө, кады чурттаан эжиңге өскерилбе, оорлава, мегелеп херечиле, ¹⁹ ада-иенни хүндүлөп чор, чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол»^g.

^g Хост. 20:12-16; Лев. 19:18

^h Флп. 3:6

²⁰ Аңык эр Аңаа: «Мен ол бүгүнү сагып келдим***. Меңээ ам чүү четпейн турары ол?» – дээн^h.

ⁱ Мф. 5:48

²¹ Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Болбаазырангай кижиге болуксазыңзаⁱ, хамык эт-хөрөңгичини барып садыпкаш, акшазын ядыларга үлөп беривит^j, ынчан дээрлерге эртин-байлактыг боор сен^k. А ооң соонда келгеш, Мени эдерип чорувут».

^j Лк. 12:33

^k Мф. 6:20; 1 Пет. 1:4

²² Ол сөстөрнү дыңнааш, аңык эр мунгаргай чорупкан, чүгө дээрге ол аажок бай кижиге турган. ²³ Иисус ынчан Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бай кижиге Дээрниң Чагыргазынче кирери дыка-ла берге!^l ²⁴ База катап чугаалайын: бай кижиниң Бурганның Чагыргазынче киреринден тевениң тевене үдүн өтгүр өде бээри белен».

^l Ыд. ыр. 48:7-8

²⁵ Өөреникчилери ону дыңнааш, аажок кайгап: «Ынчаарга кым камгалалды ап шыдаарыл?» – деп айтырганнар.

^m Э. д. 18:14; Иов. 42:2;
Иер. 32:17; Мк. 14:36

²⁶ Иисус оларже топтап көргөш, мынча дээн: «Кижиге ону шыдапас, ынчалза-даа Бурганның шыдапас чүвези чок^m».

* 19:9 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ашаандан чарылган херээженни кадайланып алган кижиге ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол болур» деп сөстөрнү немээн (Лк. 16:18 көр).

** 19:16 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Башкы» эвес, «Буянның Башкы» деп бижээн (Мк. 10:17; Лк. 18:17 көр).

*** 19:20 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бичинимден-не» деп сөстөрнү немээн.

²⁷ Пётр ынчан Аңаа: «Көрүнер даан, бис хамык бар чүевести каапкаш, Силерни эдерип чоруптувус^a. Ынчаарга биске ол дээш, чүү боорул?» – дээн.

^a Мф. 4:20-22

²⁸ А Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ам кээр чаа делегейге Кижиге амытан Оглу Бодунуң чайынналган дүжүлгезинге саадаптарга^b, силер – мени эдерген улус – Израильдиң он ийи аймаан шийдери-биле он ийи дүжүлгеге олургулаптар силер^c. ²⁹ Мен дээш, бажыңнарын, ха-дунмазын, ада-иезин*, ажы-төлүн азы черин кааптар кижиге бүрүзү^d оон чүс катап хөйүнү алыр база мөңгө амыдыралды салгап алыр.

^b Мф. 16:27; 25:31

^c Дан. 7:9; Лк. 22:30;

1 Кор. 6:2; Ажылд. 3:21

^d Мф. 16:25

³⁰ Ынчалза-даа хөй ам баштайгылар бооп турарлар – сөөлгүлөр апаар, а ам сөөлгүлөр бооп турарлар – баштайгылар апаар^e.

^e Мф. 20:16; Лк. 13:30

Виноград шөлүндө ажылчыннар дугайында угаадыглыг чугаа

20 ¹ «Дээрницэ Чагыргазы дараазында үлегерге дөмей болуп турар. Бир-ле кижиге Бодунуң шөлүнгө ажылдаар улус хөлезилээр дээш, эртен эрте үнүпкен. ² Шөл ээзи ажылчыннарга хүнде бир мөңгүн чоос төлээр бооп дугуржуп алгаш, оларны виноград шөлүнчө чорудупкан. ³ Хүн үнгенден бээр үш шак болганда, ол базаарже баргаш, чүнү-даа кылбайн турар өске улусту көрүп каан. ⁴ „Силер база мээң виноград шөлүмгө барып ажылданар. Чогууру-биле төлээр мен“ – деп, ол чугаалаан. Демги улус чорупкан. ⁵ А ээ кижиге үш шак болгаш, оон база үш шак болгаш, базаарже барып, база-ла ынчаар кылгылаан. ⁶ Ажыл шагының төнеринге чедир бир шак артканда, ол ынаар база катап чедө бергеш, ында турар улусту көрүп кааш: „Чүгө хүннү бадыр чүнү-даа кылбайн тур силер?“ – деп айтырган. ⁷ Олар аңаа: „Бисти кым-даа хөлезилеп албады“ – деп харыы бергенер. Ээ кижиге ол улуска: „Силер база виноград шөлүнчө барыңар“ – дээн.

⁸ Кежээ дүшкенде, шөл ээзи бодунуң ажыл башкарыкчызынга мынча дээн: „Ажылдааннарны чыггаш, оларның-биле сөөлүндө хөлезилээним улустан эгелээш, баштайгыларыңга чедир санаш“^f. ⁹ Ээ кижиниң сөөлүндө хөлезилеп алган улузу келгеш, кижиге бүрүзү бир мөңгүн чоосту ап үнген. ¹⁰ Баштай хөлезилеттинген улус ынчан оон-даа хөйүнү алыр бис деп бодаан, ынчалза-даа олар база бир-бир мөңгүн чоос алган. ¹¹ Төлевирин алгаш, олар виноград шөлүнүң ээзинге ажынып: ¹² „Бо сөөлгү улус бир шак ажылдады, бис изиг хүн адаанга хүнзедир ажылдап келдивис, а силер оларны биске деңнээр-дир силер“ – деп турганнар. ¹³ Ынчаарга ээ кижиге оларның бирээзинге мынча деп харыылаан: „Мен сени хомудатпадым, өңүк. Сен мээң-биле бир мөңгүн чооска дугуржуп алдың чоп. ¹⁴ Төлевириң алгаш, чорувут. А мен бо сөөлгү кижиге сенээ бергеним хирени бериксеп тур мен. ¹⁵ Акшамны бодум баш билер эргем чок кижиге мен бе? Азы мээң экииргээм дээш, адааргаарың ол бе?“

^f Лев. 19:13; Ы. х. к. 24:15

¹⁶ Шак ынчаар сөөлгүлөр – баштайгылар, а баштайгылар – сөөлгүлөр апаар^g.

^g Мф. 19:30; Лк. 13:30

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында

үшкү удаа чугаалааны
(Мк. 10:32-34; Лк. 18:31-34)

¹⁷ Иерусалимче бар чыткаш, Иисус он ийи элчинин улустан өскээр аппараттарга, оларга мынча дээн: ¹⁸ «Дыңнаңар, Иерусалимче чоокшулап кел чор бис. Аңаа Кижиге амытан Оглун Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларыңга тудуп бериптер. Олар Ону өлүрер кылдыр шийткеш, ¹⁹ Ону дорамчылазын, эттеп-эриидезин база хере шапсын дээш, өске чоннар улунга тудуп бериптер. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр»^h.

^h Мф. 16:21; 17:23

* 19:29 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «кадайын» деп сөстү немээн (Лк. 18:29-30 көр).

Иаков биле Иоанның дилээ

(Мк. 10:35-45)

^a Мф. 10:2; Мк. 1:19

²⁰ Иисуска ооң соонда Зеведейниң кадайы оолдары-биле^a кады келгеш, мөгөйип бараалгааш, Оон бир чүве дилээн.

²¹ Иисус оон: «Чүнү күзеп турарыңар ол?» – деп айтырган.

Демги кадай мынча дээн: «Силерниң Чагырганарга ийи оглум: бирээзи – оң талаңарга, а өскези – солагай талаңарга оруп аарын азап көрүңөр^b».

^b Мф. 19:28^c Мф. 26:39; Ин. 18:11

²² Иисус: «Чүнү дилеп турарыңарны билбес-тир силер. Мээң ам ижерим дашканы^c ижип шыдаар силер бе?»* – деп харыылаан.

Олар: «Шыдаар бис» – дээннер.

²³ Иисус оларга мынча дээн: «Мээң хилинчээмниң дашказын ижер силер, а кымның Мээң оң азы солагай таламга олураарын хайырлаары Менден хамаарышпас: аңаа Адамның айтып кааны улус олар».

²⁴ Ону дыңнааш, арткан он элчин демги ийизинге хорадап үнген. ²⁵ Ынчалза-даа Иисус оларны кый деп алгаш, мынча дээн: «Өске чоннарның чагырыкчылары боттарының улузун дарлап турарын, а даргалары оларны бастып турарын билир болгай силер. ²⁶ А силерниң араңарга ыңдыг чүве турбазын!^d Силерниң араңарда алдар-хүндүлүг болуксаар кижиге бар болза, чалчаңар болзун^e. ²⁷ Силерниң араңарга бир дугаар болуксаан кижиге бар болза, кулуңар болзун. ²⁸ Чүгө дээрге Кижиге амытан Оглу база-ла улус Аңаа бараан болзун дээш эвес, харын Боду бараан боору-биле^f база Бодунуң амы-тынының өртээ-биле хөй улусту хостап аар дээш келген болгай^g».

^d 1 Пет. 5:3^e Мф. 23:11; Мк. 9:35^f Ин. 13:4-5^g Иса. 53:10-11; Ин. 11:51;

1 Пет. 1:18-19; Рим. 4:25;

Гал. 1:4; 1 Тим. 2:6;

Тит. 2:14

Ийи согур кижини экирткени

(Мк. 10:46-52; Лк. 18:35-43)

^h Ис. 6:1; 3 Хаан. 16:34

²⁹ Иисус өөреникчилери-биле кады Иерихондан^h чоруп турда, оларны мөөң чон эдерип чораан. ³⁰ Орук кыдыңга орган ийи согур кижиге оларның чаны-биле Иисустуң эртип бар чыдарын дыңнааш: «Дээрги! Давидтиң Оглу, бисти кээргеп көрүңөр!» – деп алгыржып үнгенⁱ.

ⁱ 2 Хаан. 7:12-16;

Мф. 9:27-31

³¹ Улус согурларны кончуп: «Быттаваңар!» – деп соксадырга, олар оон-даа ыгыткыр алгыржыр болган: «Дээрги! Давидтиң Оглу, бисти кээргеп көрүңөр!»

³² Иисус доктаай дүшкеш, оларны кый депкен. Ол: «Менден чүнү кылып берзин деп күзеп тур силер?» – дээн.

³³ Олар Аңаа: «Дээрги, бистиң карактарывыс көстүп келзин» – деп харыылааннар. ³⁴ Иисус кээргей бергеш^j, оларның карактарыңа холун дээскен. Согурлар ол-ла дораан көре бергеш, Ону эдерип чорупканнар.

^j Лк. 7:13**Иисустуң Иерусалимче байырлалдыг моорлап киргени**

(Мк. 11:1-11; Лк. 19:28-38; Ин. 12:12-19)

^k 2 Хаан. 15:30; Зах. 14:4;

Аж.-ч. 1:12

21 ¹ Олар Иерусалимге чоокшулап келгеш, Елеон дааның^k чанында Виффагия суурга чедип келгенде, Иисус ийи өөреникчизин бурунгаар айбылапкаш, ² оларга чагып каан: «Мурнуңарда суурже барыңар. Аңаа баргаш, ол дораан кыс элчигенни болгаш ооң чанында аныяк элчигенчигешти баглап каан турарын көрүп каар силер. Оларны чешкеш, Меңээ эккелиңер. ³ А кандыг-бир кижиге силерден бир чүве айтырза: „Олар Дээргиге херек апарды“ – деп харыылаңар. Оларны ээзи доп-дораан салыптар». ⁴⁻⁵ Медээчининң аксы-биле:

* 20:22 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Мээң шыдажып эртерим дег, шак ыңдыг хилинчекти силер база шыдажып эртип шыдаар силер бе?» деп сөстөрнү немээн.

«Сион-кыска мынча деңер^а:

„Көр даан, Хааның сенче кел чыдыр.

Биче сеткилдиг Хааның элчиген, ажылчын элчиген оглу

мунуп алган кел чыдыр“»^б – дээн сөстөр ынчаар боттанганы ол^с.

^а Иса. 62:11

^б Зах. 9:9; Ин. 12:15

^с Мф. 1:23; 26:56;
Ин. 19:36

⁶Өөреникчилер чоруткаш, бүгү чүвени Иисустун чугаалаан аайы-биле кылган-нар. ⁷Олар элчигенчигешти иези-биле кады эккелгеш, хевин оларга чонай салгаш, Иисусту олуртупканнар. ⁸Эндерик хөй чон хевин Оон мурнунда орукка дөжей сала берген^д, а өскелери ыяш будуктарын сыккаш, орукка чада салып чораан. ⁹Оон мурнунга база соонга бар чыткан эндерик хөй чон ыткыр алгыржып турган:

^д 4 Хаан. 9:13

«Осанна!* Давидтиң Оглунга^е алдар-мактал!

Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижиге алгадып-йөрээтсин!

Осанна! Өрү дээрде Бурганга алдар-мактал!»^ф

^е 2 Хаан. 7:12-16; Мф. 9:27

^ф Ыд. ыр. 117:25-26; 148:1;
Мф. 23:39

¹⁰Иисус Иерусалимче кирип кээрге, бүгү хоорай хөлзеп үнген. Улус: «Бо Кымыл?» – деп айтыржып турган. ¹¹А мөөң чон: «Бо дээрге Бурганның медээчизи^г Галилеяның Назарет чурттуг Иисус-тур» – деп харыылаар болган.

^г Лк. 7:16

Иисустун садыгжыларны Бурганның өргээзинден үндүр ойлатканы

(Мк. 11:15-19; Лк. 19:45-48; Ин. 2:13-22)

¹²Оон Иисус Бурганның өргээзиниң иштинче киргеш, ында садыг-наймаа кылып турган хамык улусту үндүр сывыртапкаш, акша солукчуларының столдарын болгаш көге-буга сатканнарның^h баартактарын андара октагылапкан. ¹³Иисус оларга мынча дээн: «Бижилгеде: „Мээң өргээм мөргүл өргээзи деп адаттырар“ деп бижиттинген болгай, а силер ону дээрбечилер уязы кылып алган-дыр силер!»ⁱ

^h Лев. 1:14; 5:7; 12:8; Лк. 2:24

ⁱ Иса. 56:7; Иер. 7:11

¹⁴Согур болгаш аскак-бүскек улус Бурганның өргээзинге Аңаа чедип кээрге, Ол аарыг улусту экиртип каан. ¹⁵Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Оон кылып турган кайгамчык чүүлдерин көргөш база Бурганның өргээзинде бичии уругларның: «Осанна!* Давидтиң Оглунга^j алдар-мактал!» – деп алгыржып турарын дыңнааш, килеңней берип, ¹⁶Аңаа: «Оларның чүү деп турарын дыңнап тур сен бе?!» – дээннер^k.

^j 2 Хаан. 7:12-16; Мф. 9:27

^k Лк. 19:39

Иисус оларга: «Ийе – деп харыылаан. – Силер Бижилгеде: „Бичии уруглар болгаиш эмер чаитарның аксындан алдар-макталды үндүрүп аар сен“ дээнин кажан-даа номчувааныңар ол бе?»^l

^l Ыд. ыр. 8:2-3

¹⁷Иисус оон оларны каапкаш, хоорайдан Вифания суурже^m чоруй баргаш, аңаа хонуп алган.

^m Лк. 19:29; 24:50;
Ин. 11:18

Кургап калган фиға ыяжы

(Мк. 11:12-14, 20-24)

¹⁸Эртенінде, хоорайже чанып ора, Иисус аштай бергенⁿ. ¹⁹Орук кыдыында фиға ыяжын көрүп кааш, Ол аңаа чеде берген, ынчалза-даа бүрүлдерден өске чүнү-даа тыппаан^o. Ол ынчан ыяшка: «Моон соңгаар сеңээ кажан-даа чимис үнмес болзун!» – дээн. Фиға ыяжы дораан-на кургап калган.

ⁿ Мф. 4:2

^o Иер. 24:8; 29:16-17;
Ос. 9:10; Мих. 7:1;
Мф. 24:32; Лк. 13:6

²⁰Өөреникчилер ону көргөш, кайгап: «Фиға ыяжы канчап ындыг дүрген кадып калды?» – деп айтырганнар.

* 21:9, ¹⁵Осанна – еврей дылда «Камгалап көрөм» дээн (Ыд. ыр. 117:25 көр). Мында ол сөс иудейлерниң манап турары хаан – Мессияны алдаржыткан кыйгы кылдыр ажыглаттынган.

²¹ Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүзүрээр-ле, чигзинмес-ле болзунарза, фи́га ыяжы-биле болган чүүлдү кылыр хамаанчок, бо дагга безин: „Турулгаш, далайже дүже бер!“ – дээр болзунарза, шак ынчаар бүде бээр^a. ²² Бүзүрээр-ле болзунарза, мөргүп тура, дилээн чүвене́рниц дөгөрезин алыр силер»^b.

^a Мф. 17:20; Иак. 1:6;

¹ Кор. 13:2

^b Мф. 7:8; 17:20;

¹ Кор. 13:2

Иисустун эрге-чагыргазының дугайында айтырыг

(Мк. 11:27-33; Лк. 20:1-8)

²³ Иисус Бурганның өргээзинче кирип келгеш, улусту өөреди бээрге, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш чоннуң баштыңнары Аңаа чедип келгеш, айтырыг салганнар: «Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып тур сен? Сеңээ ол эрге-чагырганы кым берди?»^c

^c Аж.-ч. 4:7

²⁴ А Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Мен база силерге бир айтырыг салыйн. Меңээ харыылаптар болзунарза, силерниң айтырыыңарга база харыылаар мен. ²⁵ Иоанның сугже сугар эргези^d Бургандан келген бе азы кижилерден бе?»

^d Мф. 3:6

Олар аразында сүмележи берген: «Бис: „Бургандан“ – дизивиссе, Ол: „Ынчаарга силер чүге Иоаннга бүзүрөвээниңер ол?“^e – дээр болгай. ²⁶ А: „Кижилерден“ – дээр дээш, чондан коргар-дыр бис, чүге дээрге хамык улус Иоанны Бурганның медээчизи деп санаар болгай^f». ²⁷ Олар Иисуска: «Билбес-тир бис» – деп харыылааннар.

^e Лк. 7:30

^f Мф. 11:9; 14:5

Ол ынчан мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен».

Ийи оолдуг ада дугайында угаадыглыг чугаа

²⁸ «А ам мындыг чүүл дугайында чүү деп бодаар силер че? Ийи оолдуг бир кижитурган-дыр. Бирги оглунга баргаш, ол мынча дээн: „Оглум, бөгүн баргаш, виноград шөлүңге ажылдап көр“. ²⁹ Оозу баштай: „Барбас мен“ – дээн, а оон соонда өскээр боданыпкаш, чорупкан. ³⁰ Ачазы өске оглунга баргаш, база-ла ынча дээн. Демгизи: „Баар мен, дээрги“ – деп харыылаза-даа, барбайн барган. ³¹ Оларның кайызы ачазының аайындан эртпээн-дир?»

Олар: «Биргизи» – деп харыылааннар.

Иисус оон соонда оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: үндүрүг хавырыкчылары болгаш самыын-садар херээженнер Бурганның Чагыргазынче силерни мурнай кирер. ³² Чүге дээрге Иоанн силерге шын орук айтып, баштай чедип кээрге, силер аңаа бүзүрөвээн-дир силер. А олар Иоаннга бүзүрээн болгай^g. Ол бүгүнү көргөш безин, дөмей-ле бачыдыңар миннип, Бурганче ээлбээн база аңаа бүзүрөвээн-дир силер».

^g Лк. 7:29

Виноград шөлүнүң ээзиниң дугайында угаадыглыг чугаа

(Мк. 12:1-12; Лк. 20:9-19)

³³ «Ам өске угаадыглыг чугаадан дыңнаңар. Бир кижитурган бодунуң ээлээн черинге виноград тарып алган^h. Ол ону долгандыр кажаалааш, чимизин сы бастыраар уургай каскаш, таңныылдаар суурга тудуп каан. Оон соонда ол виноград шөлүн ажаакчыларга ачылалга берипкешⁱ, боду өске чуртче чоруй барган^j. ³⁴ Дүжүт ажаар үе кээрге, ол бодунуң үлүүн алыр дээш, виноград ажаакчыларынче чалчаларын чорудупкан. ³⁵ Ынчалза-даа олар оон чалчаларын тудуп алгаш, бирээзин эттеп, өскезин өлүрүп кааннар, а үшкүзүн даш-биле соп каапканнар^k. ³⁶ Шөл ээзи ынчан оон-даа хөй өске чалчаларын ыткан, ынчалза-даа виноград ажаакчылары оларны база шак ынчаар аажылааннар. ³⁷ Адак соонда ээ кижитурган бодунуң оглун чорудупкаш: „Мээң оглумну албан хүндүлөп көөрлөр“ – деп бодаан^l. ³⁸ Ынчалза-даа виноград

^h Ыд. ыр. 79:9; Иса. 5:1

ⁱ Сол. ыр. 8:11

^j Мк. 13:34

^k Мф. 22:6; 23:34;

Евр. 11:36-37

^l Мф. 3:17; Евр. 1:1

ажаакчылары ооң оглун көргөш: „Бо-даа салгакчызы-дыр!^a Ону өлүрүп каапкаш, өнчүзүн олчалап аалы“ – дээннер. ³⁹ Олар ону сегирип алгаш, виноград шөлүндөн үндүрө бергөш, өлүрүп кааннар^b. ⁴⁰ Чүл че, шөлдүн ээзи чедип келгөш, виноград ажаакчыларын канчап кааптарыл?»

^a Евр. 1:2

^b Евр. 13:12

⁴¹ Олар Анаа: «Ол хортаннарны каржызы-биле узуткааш, дүжүт ажаар өйде оон үлүүн бээр өске ажаакчыларга виноград шөлүн ачыладып каар»^c – деп харыылааннар.

^c Аж.-ч. 13:46

⁴² Иисус оларга мынча дээн: «Силер Бижилгеден номчувааныңар ол бе кай:

*„Тудугжуларның херекчок дээш октапкан дажы
эң чугула даш апарган.*

*Дээрги-Чаяакчы ынчалдыр кылган,
ону көөрү биске кайгамчык-тыр!^d*

^d Ыд. ыр. 117:22-23;
Аж.-ч. 4:11; 1 Пет. 2:7

⁴³ Ынчангаш Бурганның Чагыргазын силерден хунаап аарын база „дүжүдүн“ бээр чонга бериптерин силерге чугаалап тур мен. ⁴⁴ Кым ол дашче кээп ужарыл, чуурулдуруп ужуп аар, а кымче ол даш кээп дүжерил^e ону чылча базып каар»*.

^e Иса. 8:14-15; 28:16

⁴⁵ Иисустун угаадыглыг чугааларын дыннааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Ооң оларның дугайында чугаалап турарын билип кааннар. ⁴⁶ Олар Иисусту тудуп хоругдаар деп барганнар, ынчалза-даа Ону Бурганның медээчизи деп хүлээп турар чондан кортканнар^f.

^f Мк. 11:18, 32

*Куда доюнуң дугайында угаадыглыг чугаа
(Лк. 14:15-24)*

22 ¹ Иисус оларны угаадыглыг чугаалар дузазы-биле өөредирин уламчылап^g, мынча дээн: ² «Дээрниң Чагыргазы дараазында үлегерге дөмей. Бодунун оглунун куда доюн кылган бир хаан турган^h. ³ Ол чалаан аалчыларынче чалчаларын ыткан, ынчалза-даа чалатканнар келиксевейн барган. ⁴ Хаан өске чалчаларын ыдып, оларга чагып каан: „Чалаан улузумга чугаалаңар: ‘Дойга белеткелим доозулду, семиртир азыраан молдургаларым, шарыларым соп алдым, бүгү чүве белен. Куда доюнче моорлаңар’“.

^g Мф. 13:34

^h Мф. 25:10; Ажыд. 19:7;
21:2

⁵ Ынчалза-даа чалаттырганнар тоовайн, боттарының ажыл-херектерин кылып, тарай бергеннер. Бирээзи шөлче үнүпкен, өскези садыглаар черинче чорупкан, ⁶ а чамдыктары ооң чалчаларын сегирип алгаш, дорамчылап өлүрүп каапканнарⁱ. ⁷ Хаанның килеңи хайынгаш, шериглерин ыдарга, олар өлүрүкчүлерни шаажылааш, ол улустун хоорайын өрттедикеннер^j.

ⁱ Мф. 21:35; 23:34;
Евр. 11:36-37

^j Мф. 21:41

⁸ А оон соонда хаан чалчаларыңа мынча дээн: „Куда доюнга хамык чүве белендир, ынчалза-даа чалаан улузум алдар-хүндүге төлеп чок болган-дыр^k. ⁹ Ам орук белдирлеринче баргаш, таварышкан улустун шуптузун дойже чалаңар“^l. ¹⁰ Чалчалар ынчан кудумчулар кезип үнгөш, таварышкан-на чонну: эки-даа, бак-даа улусту чыып эккелгеннер. Аалчылар дойлаар черни долдур ээлепкен.

^k Мф. 10:11; Аж.-ч. 13:46;
Ажыд. 3:4

¹¹ Хаан аалчыларын көөрү-биле үнүп келгөш, байырлалда кедер хеви чок кижикөрүп каан. ¹² Ол аңаа мынча дээн: „Өңүк, сен бээр канчап байырлал хеви чок кирип келдиң?“ Оозу ыттываан. ¹³ Хаан ынчан чалчаларыңа: „Ооң хол, будун хүлээш, дашкаар, улус ыглажып, диштерин кыжырадып турар карангыдыва, үндүр октаптыңар^l“ – деп дужааган.

^l Мф. 8:12

¹⁴ Чалаттырганнар хөй, а шилииттингеннер эвээш болдур ийин».

* 21:44 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк таварышпайн турар.

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мк. 12:13-17; Лк. 20:20-26)

^a Лк. 11:54

¹⁵ Фарисейлер ынчан үне бергеш, Иисусту, сөзүнге сылдаглап^a, канчап тудуп алырын дугуржуп эгелээннер. ¹⁶ Олар Иисусче боттарының өөреникчилерин иродианнар-биле* катай чорудупканнар.

^b Ы. х. к. 10:17; Кол. 3:25

«Башкы! – деп, айбылаткан улус чугаалаан. – Силерни шынчы база Бурганнын алыс шын оруунга өөредип чоруур кижиге деп билир бис. Кижилерни ылгай көрбөс болгаш^b, оларның эрге-ажыынга бараан болбас-тыр силер. ¹⁷ Ынчаарга Силернин бодалыңар чүл, биске чугаалап көрүңерем: императорга үндүрүг төлээр ужурлуг бис бе азы чок бе?»^c

^c Мф. 17:24-25^d Мк. 7:6; Лк. 12:1

¹⁸ Иисус оларның кара сагыштыын билгеш^d, мынча дээн: «Ийи арынныглар, Мени чүге шенеп тур силер? ¹⁹ Үндүрүг төлээр чоозуңарны Меңээ көргүзүңер». Аңа мөңгүн чоос эккеп бээрге, ²⁰ Иисус олардан: «Мында кымның чурук-дүрүзүү база ады бар-дыр?» – деп айтырган.

²¹ Олар: «Императорнуң» – деп харыылааннар.

^e Рим. 13:7

Иисус ынчан: «Ынчаарга императорга – императорнуун, а Бурганга – Бурганнын бериңер» – дээн^e.

^f Аж.-ч. 4:1; 23:8

²² Ындыг сөстөр дыңнааш, оларның аксы хак деп, Иисустан ырап чоруй барганнар.

Өлүглер аразындан катап дирлириниң дугайында

(Мк. 12:18-27; Лк. 20:27-40)

^g Э. д. 38:8; Ы. х. к. 25:5

²³ Ол-ла хүн «Өлгөн улус катап дирилбес» дижир саддукейлер^f Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган:

²⁴ «Башкы, Моисей биске: „Кандыг-бир эр кижиге ажы-төл чок тургаиш, өлү бээр болза, ооң дуңмазы дулгужак чаавазы-биле өгленгеш, бодунуң өлгөн акызының үре-салгалын уламчылаар ужурлуг“^g – деп чугаалаан-дыр. ²⁵ Бистин аравыска чеди алышкы чораан дижик. Улуу кадайлангаш, ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. Ооң кадайы улуг чуржунга кадай бооп арткан. ²⁶ Ийиги, үшкү дуңмазы болгаш шупту чеди алышкы-биле база ындыг болган. ²⁷ Адак соонда ол кадай база мөчээн. ²⁸ Хамык өлгөн улус катап дирлип кээрге, херээжен кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чеделээн кадайланп чорааннар болгай».

²⁹ Харызынга Иисус мынча дээн: «Соора барган-дыр силер, чүге дээрге Бижилгелерни-даа, Бурганнын күчү-күжүн-даа билбес-тир силер. ³⁰ Катап дирилген улус кадай-даа албас, ашакка-даа барбас, харын Бурганнын дээрде төлээлеринге дөмей болур. ³¹ А өлүглер аразындан катап дирлишкинге хамаарыштыр Бурганнын силерге: ³² „Мен – Авраамнын Бурганы, Исаактын Бурганы болгаш Иаковтуң Бурганы-дыр мен“^h – дээнин номчуваан силер бе? Ол – өлүглернин эвес, а дириглернин Бурганы-дыр»^h.

^h Хост. 3:2, 6

³³ Улус Иисусту дыңнааш, Ооң берген өөредиин магадап ханмааннар.

Эң чугула айтышкын дугайында

(Мк. 12:28-34; Лк. 10:25-28)

³⁴ Фарисейлер Иисус Бодунуң харызы-биле саддукейлернин аксын дуй шаапкан деп дыңнааш, чаңгыс черге чыгып келгеннер. ³⁵ Ынчан оларның бирээзи, номхоойлу тайылбырлакчызы, Иисусту шенеп, айтырыг салган: ³⁶ «Башкы, ыдыктыг хоойлуда эң чугула айтышкын кайызыл?»

* 22:16 Иродианнар – Галилеяның ол үдеги хааны Ирод Антипаны деткип турган еврей политиктиг бөлүктүн кежигүннери.

** 22:32 Ол дээрге Авраам, Исаак болгаш Иаков оларны Бурганнын чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол-дур.

³⁷ Ол мынча дээн: «„Бодунуң Бурганың Дээрги-Чаяакчыга бүгү-ле чүлдү-чүрээңден, бүгү-ле сеткил-сагыжыңдан, бүгү-ле угаан-сарылыңдан ынак бол“^а. ³⁸ Бо дээрге бирги болгаш эң чугула айтышкын-дыр. ³⁹ А ийги айтышкын аңаа дөмөйлешкек: „Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол“^б. ⁴⁰ Бо ийи айтышкында бүгү ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң өөредии туттунуп турар^с».

^а Ы. х. к. 6:5; 11:13; Ис. 22:5

^б Лев. 19:18; Мф. 19:19

^с Мф. 7:12; Гал. 5:14

Давидтиң Оглуңуң дугайында

(Мк. 12:35-37; Лк. 20:41-44)

⁴¹ Ону долгандыр чыгып келген фарисейлерден Иисус айтырыг салган: ⁴² «Бурганның шилип алган Христозун чүү деп бодаар силер: Ол кымның Оглул?»

Олар Аңаа: «Давидтиң Оглу-дур» – деп харыылааннар^д.

^д 2 Хаан. 7:12-16; Мф. 9:27

⁴³ Иисус оларга мынча дээн: «Ынчаарга Давид Бурганның Сүлдезинге башкарткаш, чүге Ону Дээргим деп адааныл:

⁴⁴ „Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн:

‘Дайзыннардың буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда,
Мээң оң таламга олур’^е.

^е Ыл. ыр. 109:1; Аж.-ч. 2:34-35

⁴⁵ Бир-тээ Давид Ону Дээргим деп турар болганда, Христос канчап Давидтиң Оглу боорул?»

⁴⁶ Кым-даа Аңаа удур чаңгыс сөс-даа эдип шыдаваан. Ол хүнден эгелээш, кым-даа Аңаа кандыг-бир айтырыг салып дидинмээн^ф.

^ф Лк. 20:40

Фарисейлерден болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээндириг

(Мк. 12:38-40; Лк. 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹ Иисус ынчан чон-биле база Бодунуң өөреникчилери-биле чугаалажы берген. ² Ол мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Моисейниң салгакчылары-дыр. ³ Силер бүгү чүвени оларның айыткан аайы-биле кылынар, ынчалза-даа оларның ажыл-херээн өттүнмеңер, чүге дээрге олар өөредип турар чүвезин боттары сагывас-тыр^г. ⁴ Олар угдунмас аар чүьктү улустуң эгин-неринге чүктедип турарлар, а боттары чаңгыс салаазын безин шимчедип, улуска дузалажыр хөңнү чок-тур. ⁵ А кандыг-бир чүве кылза, чүгле ат чолуп кылырлар, оларның хаваанда болгаш холунда Бижилге шыгжаан хапчыгаштары калбарып^h, а шыва тонунуң салбакталчак хаажылары узап бар-ла чыдар^l. ⁶ Олар найыр-дойларга база синагогаларга хүндүткелдиг дөрге ораыңга ынак^j. ⁷ Олар улус чыглыр шөлдерге амыр-менди дыннаарыңга база улуска: „Башкы!“ – деп адаттыраыңга ынак.

^г Рим. 2:17-23

^h Хост. 13:9; Ы. х. к. 6:8; 11:18

ⁱ Сан. 15:38

^j Лк. 14:7-8

⁸ А силерни „башкылар“ деп адавазын^k, чүге дээрге силерде чүгле чаңгыс Башкы бар, а силер шупту акы-дуңмашкы силер^l. ⁹ Черге кымны-даа „ачай“ деп адаваңар, чүге дээрге силерде чүгле чаңгыс Дээрде саадаан Ада бар^m. ¹⁰ Силерни „башкарыкчы“ деп адавазын, чүге дээрге силерде чаңгыс Башкарыкчы – Христос бар. ¹¹ Силерниң аранарда эң чугулаңар чалчанаңар болзунⁿ. ¹² Бодун өрү көрдүнер кижидора көрдүрер, а бодун боду дора көргөн кижидора өрү көдүртүр^o.

^k Иак. 3:1

^l Лк. 22:32; Флм. 1:16

^m Хост. 4:22; Иер. 31:9; Ос. 11:1; Мал. 1:6

ⁿ Мф. 20:26; Мк. 9:35; 10:43

^o Лк. 14:11; 18:14

¹³⁻¹⁴ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар!^p Силер улустан Дээрниң Чагыргазын дуглап, боттарыңар-даа ынаар кирбес, ынаар кириксээннерни-даа кирибес-тир силер*.

^p Мф. 15:7

* 23:13-14 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Силер дулгажак херэеженнерниң эт-хөреңгизин сыырыпкаш, ооң соонда карак чаап үр мөргүүр-дүр силер, ол дээш, шыңгыы кеземче алыр силер» деп сөстөрни немээн.

¹⁵ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Чаңгыс-даа бол кижини иудей шажынче ээлдирип аар дээш, далайны кежип, черни эртип турар-дыр силер, а ээлдирип алгаш, ону бодунардан ийи катап дора бужар амытанче хуулдуруптар-дыр силер.

^a Мф. 15:14

¹⁶ Согур баштакчылар^a, ат болур силер! Мынча деп турар-дыр силер: „Кандыг-бир кижини Бурганның өргээзи-биле даңгыраглаар болза, ол чүү-даа дивээн-дир, а Бурганның өргээзинде алдын-биле даңгыраглаар болза, ол азаашкынын күүседир ужурулг^с“. ¹⁷ О, согур сээденнер! Чүү чугулал: алдын бе азы ол алдынны ыдыктаан Бурганның өргээзи бе?!^b ¹⁸ Оон ыңай мынча деп турар-дыр силер: „Кандыг-бир кижини өргүл салыр бедигээш-биле даңгыраглаар болза, ол чүү-даа дивээн-дир, а аңаа салган өргүл-биле даңгыраглаар болза, ол азаашкынын күүседир ужурулг^с“. ¹⁹ Согурлар! Чүү чугулал: өргүл бе азы ол өргүлдү ыдыктаан бедигээш бе?!^c ²⁰ Өргүл салыр бедигээш-биле даңгыраглаар кижини ында салган өргүл-биле база даңгыраглап турары ол-дур. ²¹ Бурганның өргээзи-биле даңгыраглан кижини ында чурттаан Бурган-биле база даңгыраглап турары ол^d. ²² Дээр-биле даңгыраглан кижини Бурганның дүжүлгези^e болгаш ында саадаан Бурган-биле база даңгыраглап турары ол-дур.

^b Хост. 30:29

^c Хост. 29:37

^d Ыд. ыр. 25:8; 131:14

^e Иса. 66:1

²³ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Мята, койнут болгаш тмин деп оыттарның дүжүдүнүн оннуң бир кезин берип-даа турзунарза^f, ыдыктыг хоойлуда эң чугула чүүлдерни: шын шииткелди, энерелди болгаш шынчы чорукту херекке албас-тыр силер^g. Баштайгызын кылыр ужурулу шын, а сөөлгүзүн кылырын база утпаза эки. ²⁴ Согур баштакчылар! Ымырааны шүүп кааптар, а тевени ажырыптар-дыр силер!

^f Ы. х. к. 14:22

^g Ыд. ыр. 32:5; Мих. 6:8; Зах. 7:9

²⁵ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Аяк-тавааңарның даштын аштап-арыглап-даа турзунарза, ишти-хөңнүңерни чазый-харам чорук база бузут долган-дыр. ²⁶ Согур фарисей! Баштай аяаңның иштин аштап-арыглап ал, ынчан ооң дашты база арыг боор.

^h Аж.-ч. 23:1

ⁱ У. ч. 26:23

²⁷ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Агарты чугайлаан чевеглерге дөмей-дир силер^h: оларның дашты чараш ышкаш, а иштин өлүг сөөктер база янзы-бүрү бужар чүүлдер долган!ⁱ ²⁸ Силер база ыңдыг силер: даштыңардан көөрге, Бурганга шынчы улус ышкаш көстүр силер, а ишти-хөңнүңерни ийи арынның база кем-буруулуг чорук долган.

²⁹ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер, ат болур силер! Ийи арынныглар! Бурганның медээчилеринге чевег тураскаалдары тудуп, чөптүг-шынның улустуң чевеглеринде тураскаалдар каастап: ³⁰ „Ада-өгбевистиң үезинде чурттап чораан болзувусса, медээчилерниң ханын төгеринге олар-биле кады киришпес ийик бис“ – деп турар-дыр силер!^j ³¹ Силер ооң-биле, „Медээчилерни өлүрүп чораан улустуң салгакчылары бис“ деп, боттарыңарга удур херечилээниңер ол-дур. ³² Ындыг болганда, уламчылаңар-ла, ада-өгбөңерниң эгелээн чүвезин эчизинге чедириңер-ле!

^j Аж.-ч. 7:52

^k Мф. 3:7; 12:34

³³ Чыланнар база чылан сыскындылары!^k Тамыже дүжүрер шииткелден канчап ойлаар силер! ³⁴ Мен силерге медээчилерни, мерген угаанныгларны, башкыларны чорудуп тур мен, а силер оларның чамдызын өлүрүп база хере шава бээр силер^l, өскелерин синагогаларыңарга эриидеп база хоорайдан хоорайже сывыртай бээр силер^m. ³⁵ Кем-буруу чок Авелдиң ханындан эгелээшⁿ, өргүл салыр бедигээш биле Бурганның өргээзиниң аразыңга өлүрүп кааныңар Берехияның оглу Захарияның ханынга чедир^o, чер кырыңга төгүлгөн бүгү чөптүг-шынның улустуң ханы дээш^p, шииткелди чүктээр силер. ³⁶ Алыс шынны чугаалап тур мен: ол бүгү кеземче бо салгалга дүжер!»

^l Мф. 21:35; 22:6; Евр. 11:36-37

^m Мф. 10:17; Мк. 13:9; Лк. 21:12

ⁿ Э. д. 4:8; 1 Ин. 3:12; Евр. 11:4

^o 2 Чыл. 24:21; Зах. 1:1

^p Неем. 9:26; Ажыд. 18:24

Иисустун Иерусалим дээш кажсыдалы

(Лк. 13:34-35)

³⁷ «О, Иерусалим, Иерусалим! Бурганның медээчилерин өлүрүп турар база сенче чорутканнарны даш-биле соккулап каар хоорай!^a Куштуң бодунуң чаш төлдерин чалгынының адаанга чыып аары дег^b, Мен чеже катап Иерусалимниң чурттакчыларынын чыып аарын күзедим, ынчалза-даа силер ону күзеведиңер!³⁸ Ол-дур, силернин өргөөңер ээн кагдынар-дыр. ³⁹ „Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижин алгадып-йөрөөтсин!“^c – дей бээриңер шаг-үе келбээн шаанда, Мени ам черле көр-безиңерни чугаалап тур мен».

^a 2 Чыл. 24:21; Неем. 9:26; Аж.-ч. 7:52

^b Ы. х. к. 32:11-12; Руф 2:12; Ыд. ыр. 146:2

^c Ыд. ыр. 117:26; Мф. 21:9

Келир үеде болур хөлээшкиннер

(Мк. 13:1-13; Лк. 21:5-19)

24 ¹ Иисус оон Бурганның өргөөзинден үнгеш, бар чыдырда, өөреникчилери Аңаа чоокшулап келгеш: «Бурганның өргөөзининг тудугларының чаражын!» – деп барганнар.

² Иисус оларга мынча дээн: «Бо бүгүнү көрүп тур силер бе? Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: манаа туружундан шимчевээн даш безин артпас, шупту тудуглар үрегдеттирип-буступ каар»^d.

^d Лк. 19:44

³ Иисус Елеон даанга чааскаан олурда, өөреникчилери Аңаа чедип келгеш, айтырып салганнар: «Ол айыыл-халап кажан боорун биске чугааланарам. Силернин чедип кээриңерни болгаш бо делегейниң төнчүзүн кандыг демдек бадыткаарыл?»

⁴ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Кандыг-даа улуска дуурайладып аарындан кичээниңер^e. ⁵ Чүге дээрге хой-ле кижин Мээн адым тудуп: „Мен – Христос-тур мен“ – деп келгеш, эндерик улусту мегелеп кааптар^f. ⁶ Чоокта дайын-чааның шимээнин болгаш ыракта дайын-чаалар дугайында чугааларны дыңнап каар силер^g. Ындыг-даа болза, кортпаңар. Ол бүгү болур ужурлуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң ылаптыг төнчүзү ол эвес-тир. ⁷ Ийе, бир чонче өске чон, бир күрүнеже өске күрүне халдай бээр^h. Чер болганга аш-чут база чер шимчээшкиннери болурⁱ: ⁸ ол бүгү, божаан херээженниң эьдиниң аары дег, хилинчектиң чүгле эгези-дир.

^e 1 Ин. 3:7; Кол. 2:8;

² Фес. 2:3

^f Иер. 14:14

^g Иер. 51:46

^h 2 Чыл. 15:6; Ажыд. 6:4

ⁱ Аж.-ч. 11:28;

Ажыд. 6:8, 12

⁹ Силерни ынчан хилинчектээр дээш, улуска тудуп берип, өлүрүп эгелээр. Мээн адым ужун бүгү кижин төрөлгетен силерни көөр хөңнү чок апаар^j. ¹⁰ Эндерик улус бо моондакты ажып шыдавастап, бот-боттарын сатчып база көрүшпестеп эгелээр^k.

^j Мф. 10:22; Ин. 15:18

^k Мф. 10:21

¹¹ Хөй меге медээчилер ынчан тыптып келгеш, эңмежок улусту мегелеп кааптар^l.

^l Мф. 7:15

¹² Бузут ынчалдыр непертээр, эндерик улустуң ынакшылы соой бээр. ¹³ Ынчалза-даа ол бүгүнү эчизинге чедир шыдашкан кижин камгалалды алыр^m. ¹⁴ Дээрнин Чагыргааның дугайында бо Буянын Медээни бүгү делегейге, хамык чоннарга медеглээн турарⁿ, бүгү чүвениң төнчүзү чүгле оон соонда кээр.

^m Иак. 5:11; Ажыд. 2:10

ⁿ Мф. 28:19; Рим. 10:18; Кол. 1:6, 23

Ам кээр коргунчуг айыыл-халап

(Мк. 13:14-23; Лк. 21:20-24)

¹⁵ «Ол дугайында Даниил медээчининг чугаалааны, ыдыктыг черде турар *хоозуралдың бужар чудун* көрүп кагзыңарза (номчуп орап кижин шын угаазын!)^o, ¹⁶ Иудеяда чурттаан улус дагларже дезипсин. ¹⁷ Бажыңының кырынга* турган кижин, эт-севин алыр дээш, бажыңынче дүжүп кирбезин^p. ¹⁸ Шөлге ажылдап чораан кижин, идик-хевин алыр дээш, бажыңынче эеп келбезин. ¹⁹ Ол хүннерде иштиг-сааттыг болгаш

^o Дан. 9:27; 11:31; 12:11

^p Лк. 17:31

* 24:17 Бажың кыры – Иудеяда бажыңнар крышалары ийленчек эвес, а калбак болур турган, а чурттакчы чон оларны дыштаныр чер база үстүкү каат кылдыр ажыглап турган.

^a Лк. 23:29

^b Иер. 30:7; Дан. 12:1;
Ажыд. 16:18

^c Иса. 65:8; Лк. 18:7

^d Лк. 17:23

^e Ы. х. к. 13:1; 2 Фес. 2:9;
Ажыд. 13:13; 16:14

^f Ин. 13:19; 14:29

^g Лк. 17:24

^h Лк. 17:37

эмер чаш уруг-дарыглыг улус ат болур!^a ²⁰ Кыжын азы амыр-дыш хүнүндө деспес дээш мөргүнер. ²¹ Бо делегейни чаяганындан бээр, амдыгаа чедир кажан-даа болбаан база моон соңгаар кажан-даа болбас коргунчуг хилинчек ол үеде болур^b. ²² Бурган ол хүннерниң санын кызырбаан болза, амылыг кижиги бүрүзү менди үнмес ийик. Ынчалза-даа Бодунуң шилип алганы улус дээш, Бурган ол хүннерниң санын кызырар^c.

²³ Силерге ынчан кандыг-бир кижиги: „Көр, Христос бо-дур!“ азы „Ол бо-дур!“ – дээр болза, аңаа бүзүревенер!^d ²⁴ Чүгө дээрге боттарын „Христос мен“ дээр азы „Медээчи мен“ дээр улус тыптып келгеш, болдунар-ла болза, Бурганның шилип алган улузун безин мегелээр дээш, өндүр улуг бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер көргүзөр^e. ²⁵ Дыңнаңар, Мен силерни баш бурунгаар сагындырдым^f.

²⁶ Ынчангаш силерге: „Көрүңер, Христос ээн кургаг ховуда-дыр!“ – дээр болза, ынаар барбаңар азы: „Көрүңер, Ол мында, дуу бажында чаштынып турар-дыр“ – дээр болза, бүзүревенер. ²⁷ Чөөн чүктен кызаш дээш, барыын чүккө чедир кызаннаан чаңнык дег, „Кижиги амытан Оглу ынчалдыр эеп кээр^g. ²⁸ Кайда сек чыдарыл, аңаа сек чиир куштар чыгып кээр^h“.

Кижиги амытан Оглуңуң чедип кээри

(Мк. 13:24-27; Лк. 21:25-28)

²⁹ «Ол хүннерниң айыыл-халавы болуп эрткен дораан-на,

ⁱ Ам. 8:9

*хүн караа өжөрⁱ, ай чырытпастай бээр,
сылдыстар дээрден кээп дүжөр база*

^j Иса. 13:10, 13; 34:4;
Ионл 2:31; Агг. 2:6;
Аж.-ч. 2:20; Ажыд. 6:13

дээрниң күчү-күштери сириңейнип, божаннай бээр^j“.

³⁰ Кижиги амытан Оглуңуң кээриниң демдээ ол үеде дээрге көстүп кээр. Күчү-күжү биле өндүр чырыынга бүргеткен, дээрниң булуттарын кырлап кел чыдар Кижиги амытан Оглуң көрүп кааш^k, чер кырында хамык аймак-чон кажыыдап база ыглажып эгелээр^l. ³¹ Ол, трубаны ыткыр этсип^m, Бодунуң шилип алган улузун чырык черниң дөрт чүгүндөн, өртемчейниң бир кыдыындан өске кыдыынга чедир чыып эккелзин дээш, Бодунуң төлээлерин чорудуптарⁿ”.

^k Дан. 7:13; Мф. 16:27

^l Зах. 12:10-12

^m Иса. 27:13; 1 Кор. 15:52;

1 Фес. 4:16; Ажыд. 11:15

ⁿ Мф. 13:41; 2 Фес. 2:1

Фига ыяжының чижээ-биле кичээндириг

(Мк. 13:28-31; Лк. 21:29-33)

³² «Фига ыяжындан үлегер-чижектен алыңар: ооң будуктары хөөп, бүрүлери частып кээрге, чай удавас дүжөр дээрзин эндевес болгай силер. ³³ Шак ынчалдыр, ол бүгүңү көргөш, Кижиги амытан Оглу мырыңай бо, эжик аксында келген дээрзин билип алыңар. ³⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдың улузу өлүп читпес^o. ³⁵ Дээр биле чер эстип-хайлы бээр, а Мээн сөстерим эстип-хайылбас»^p.

^o Мф. 16:28

^p Ыд. ыр. 101:26-27;
Иса. 51:6; 2 Пет. 3:10

Шагы, хүнү билдинмес

(Мк. 13:32-37; Лк. 12:38-40; 17:26-30, 34-36)

³⁶ «А ол хүннүң база шактың кажан кээрин кым-даа: дээрниң төлээлери-даа, Оглу-даа билбес* – чүгле Бурган Ада Боду билир^q. ³⁷ Нойнуң үезинде болуп турганы дег^r, Кижиги амытан Оглуңуң чедип кээр хүнүндө база ыңдыг боор. ³⁸ Ол хүннерде, суг халавының мурнуу чарыында, Нойнуң бажың-хемезинге олурупканы хүнге чедир, улус-чон ижип-чип, кадай ап база ашакка барып келген болгай. ³⁹ Суг халап

^q Зах. 14:7

^r Э. д. 6:5

* 24:36 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Оглу-даа» деп сөс таварышпайн турар.

келгеш, оларның шуптузун узуткап каггыжеге чедир^a, олар чүнү-даа угаап бодавааннар. Кижиге амытан Оглу чедип кээрге, база шак ындыг боор. ⁴⁰Ийи кижиге ынчан шөлде ажылдап турар болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар^b. ⁴¹Ийи херээжен дээрбеге тараа дээрбелеп турар болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар.

^a Э. д. 7:21^b Зах. 14:2

⁴²Ынчангаш одуг-сергек болунар, чүгө дээрге Дээргинерниң кандыг хүнде чедип кээрин билир эвес силер^c. ⁴³Мону база билип алынар: бажың ээзи дүнекиниң каш шакта оор кээрин билир турган болза, ол удувас ийик база бодунуң бажыңын оорлаттырбас ийик^d. ⁴⁴Ынчангаш силер база белен болунар, чүгө дээрге Кижиге амытан Оглу силерниң манаваан шагыңарда чедип кээр^e.

^c Мф. 25:13^d 2 Пет. 3:10; 1 Фес. 5:2^e Ажыд. 3:3; 16:15

Шынчы база шынчы эвес ийи чалча

(Лк. 12:42-48)

⁴⁵«Шынчы болгаш сарыылдыг чалча кандыг болурул? Бажың ээзи бир чалчазын өскелериниң бажыңга салгаш, оларга аш-чемни чогуур үезинде бээр кылдыр томуйлап каан дижик. ⁴⁶Ээзи чедип келгеш, ооң ынчалдыр ажылдап турарын көрүп каар болза, ол чалча амыр-чыргалдыг^f. ⁴⁷Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ээзи ону бүгү ээлээн чүвезиниң бажыңга олуртуп каар. ⁴⁸А ол чалча ойлук чок болуп, бүдүү иштинде: „Мээң дээргим ам дораан келбес-ле болгай“ – дээш^g, ⁴⁹өске чалчаларны эттеп-соп, а боду чилбиленип, арагачылар-биле пактай берген дижик. ⁵⁰Ындыг чалчаның ээзи ооң манавааны хүнде база бодавааны шакта чедип келгеш, ⁵¹ону чула кезеткеш, ийи арынныг улус-биле дөмей кылдыр аажылаар. Аңаа ысыы үнер база диштер кыжыраажы дыңналыр^h».

^f Мф. 25:21; Ин. 13:17^g Мф. 25:5^h Мф. 8:12

Он кыс дугайында угаадыглыг чугаа

25 ¹«Ол хүнде Дээрниң Чагыргазы мындыг үлегерге дөмей. Үс куткан деңнерин туткаш, күдээже уткуштурⁱ үнүпкен он кыс турган. ²Оларның бежи угаанныг, а бежи мелегей чүве-дир. ³Мелегей кыстар деңнерин ап алза-даа, немей кудар үзү чок болганнар. ⁴А угаанныг кыстар деңнери-биле каттай саваларда үзүн база ап алганнар. ⁵Күдээ оол саадай бээрге^j, бүгү кыстарның бажы согаш кыннып, удуй бергеннер. ⁶Дүн ортузунда: „Көрүнер, күдээ кел чор! Ону уткуп үнүнер!“ – деп кыйгы дыңналган. ⁷Ол дораан хамык кыстар тура халышкаш, деңнерин кыпсып эгелээннер. ⁸Мелегей кыстар угаанныгларынга: „Үзүңерден бичииден беринерем, деңнеривис өжүп тур“ – дээннер. ⁹А угаанныг кыстар: „Чок, бербес бис, оон башка үс силерге-даа, биске-даа четпейн баар. Ооң орнунга садыгжыларже баргаш, садып алынар“ – деп харыылааннар. ¹⁰Олар үс садып ап чоруур аразында, күдээ чедип келген. Белен турган беш кыс ооң-биле кады куда доюнче^k кире бээри билек, оларның соондан эжикти хаапкан.

ⁱ Мф. 9:15; Ин. 3:29; Ажыд. 19:7; 21:2^j Мф. 24:48^k Мф. 22:2

¹¹Ооң соонда арткан кыстар чедип келгеш: „Дээрги! Дээрги! Эжиң ажыдып көр!“ – дээннер^l. ¹²А ол: „Чок, силерни билбесим ылап шын“ – деп харыылаан^m. ¹³Ынчангаш серемчилелдиг болунарⁿ, чүгө дээрге Кижиге амытан Оглуңуң чедип кээр* хүнүн-даа, шагын-даа билбес болгай силер^o.

^l Мф. 7:22; Лк. 6:46; 13:25^m Мф. 10:33ⁿ 1 Кор. 16:13° Мф. 24:36, 42

Немелде чок болган акша дугайында угаадыглыг чугаа

(Лк. 19:12-27)

¹⁴«Ынчан ырак чуртче чоруп тура, бодунуң чалчаларын кый деп алгаш, эт-хөренгизин оларга карактадып каан кижиге-биле болганы дег болур. ¹⁵Ол бир чалчазыңга – беш, өскезинге – ийи, а үшкүзүңге – бир шоодай мөңгүн акша берип каан.

* 25:13 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Кижиге амытан Оглуңуң чедип кээр» деп сөстөр таварышпайн турар.

Кижиги бүрүзүнге оон шыдаар шаг-шинээн барымдаалап бергеш, боду чорупкан. ¹⁶ Беш шоодай мөңгүн алган кижиги ол акшаны дораан саарылгаже киригеш, немей бешти ажылдап алган. ¹⁷ Ийи шоодай мөңгүн алган кижиги база ийини немей ажылдап алган. ¹⁸ А бир шоодай мөңгүн алган кижиги баргаш, оңгар каскаш, дээргизинин акшазын ынаар хөөп каан.

^a Рим. 14:12

¹⁹ Үр үе эрткен соонда, чалчаларның дээргизи ээп келгеш, оларга карактадып каан акшазы дээш, харыы тударын негээн^a. ²⁰ Беш шоодай акша алган кижиге келгеш, немей база бешти эккелген. Ол мынча дээн: „Дээрги, силер меңээ беш шоодай акша берген силер, а бо мээң немей ажылдап алганым беш шоодай акша-дыр“. ²¹ Дээргизи аңаа: „Кончуг эки-дир, сен эки болгаш шынчы чалча-дыр сен! Сен бичии херек башкарарыңа шынчың көргүстүң, ам сенээ улуг ажыл-херек дагзыр мен^b. Мээң өөрүшкүм^c үлежип көр“ – дээн.

^b Лк. 16:10

^c Евр. 12:2

²² Ийи шоодай акша алган кижиге чедип келгеш: „Дээрги, силер меңээ ийи шоодай акша бээриңерге, немей база ийини ажылдап алдым“ – дээн. ²³ Дээргизи аңаа: „Кончуг эки-дир, сен эки болгаш шынчы чалча-дыр сен! Сен бичии херек башкарарыңа шынчың көргүстүң, ам сенээ улуг ажыл-херек дагзыр мен. Мээң өөрүшкүм үлежип көр“ – дээн.

²⁴ Ооң соонда бир шоодай акша алган кижиге чедип келгеш, мынча дээн: „Дээрги, мен силерни каржы-хажагай кижиге деп билир мен: тарываан-даа чериңерден ажаап аар, чашпаан-даа чериңерден чыып аар болгай силер. ²⁵ Мен силерден сезиндим, ынчангаш акшанарны черге хөөп кагдым. Акшанар бо-дур, ап ап көрүңер“. ²⁶ Дээргизи аңаа: „Сөлгүжок бак, чалгаа чалча!^d Тарываан-даа черимден ажаап аарымны, чашпаан-даа черимден чыып аарымны билир ышкажыл сен. ²⁷ Ындыг болганда, мээң акшамны саарылгаже кириер турган-дыр сен, мен ынчан ээп келгеш, акшамны орулгазы-биле катый алгай эртик мен. ²⁸ Ооң бир шоодай акшазын хунаап алгаш, он шоодай акшалыг кижиге бериптиңер. ²⁹ Чүвези бар кижиге оон-даа немей бээр, ол ынчан артыкшылдыг боор, а чүвези чок кижиниң бар бичии-даа чүвезин хунаап алыр^e. ³⁰ Бо сөлгүжок бак чалчаны дашкаар, улус ыглап-сыктап, диштерин кыжыраткан караңгыже үндүр октаптыңар^f“ – дээн».

^d У. ч. 20:4

^e Мф. 13:12

^f Мф. 8:12

Чоннарны шиидери

³¹ «Бодунуң өндүр чырыыңа бүргеткен Кижиге амытан Оглу хамык төлээлеринге үдеткен чедип келгеш^g, Бодунуң чайынналган дүжүлгезинге саадаптар^h. ³² Ооң мурнунга бүгү чоннар чыгып кээрⁱ. Ол улусту, кадарчының хоюн өшкүзүндөн үзери дег, ийи кезекке үзүп аар^j. ³³ Ол хоюн – оң талазыңа, а өшкүзүн – солагай талазыңа бөлүп аар. ³⁴ Хаан ынчан оң талазыңа турарларга мынча дээр: „Мээң Адамга алгандып-йөрөөткеннер, бээр келиңер! Өртемчейни чаягаңыңдан бээр силерге белеткээн Дээрниң Чагыргазын салгап алыңар^k. ³⁵ Чүгө дээрге Мен аштап турумда, силер Мени чемгерип кагдыңар; суксап турумда, силер Мээң суксунум хандырдыңар; чер кезип чорумда, силер Мени хоргададып алдыңар^l; ³⁶ чанагаш турумда, силер Мени хепкерип кагдыңар; аарып чыдырымда, силер Мени ажаап-карактап келдиңер; кара-бажыңга чыдырымда, силер Меңээ ужуражып турдуңар^m“.

^g Дан. 7:13; Мф. 16:27

^h Мф. 19:28

ⁱ Иоил. 3:12; 2 Кор. 5:10

^j Иез. 34:17; Мф. 13:49

^k Дан. 7:18; Ажыл. 21:7

^l Иса. 58:7; Лк. 3:11;

Иак. 2:15-16

^m 2 Тим. 1:16-18

³⁷ Чөптүг-шынныг улус ынчан Аңаа мынча деп харыылаар: „Дээрги, кажан бис аштап туруңарда көргөш, Силерни чемгерген улус боор бис, суксап туруңарда көргөш, суксунуңар хандырған улус боор бис? ³⁸ Чер кезип чоруңарда көргөш, хоргадап берген улус боор бис; чанагаш туруңарда көргөш, хепкерген улус боор бис? ³⁹ Кажан бис аарып туруңарда көргөш, Силерни ажаап-карактаан улус боор бис; кара-бажыңга чыдырыңарда көргөш, ужурашкан улус боор бис? Кажан ынчалган улус боор бис?“

⁴⁰ Хаан оларга мынча деп харыылаар: „Алыс шынны чугаалап тур мен: Мээң бо эң бичии дунмаларымның бирээзинге ол бүгүнү кылганыңар дээрге-ле ону Меңээ база кылганыңар ол-дур“^a.

⁴¹ А ооң соонда Хаан солагай талазында турарларга мынча дээр: „Менден ырап чорунар, каргыштыг хейлер!^b Эрликке болгаш ооң төлээлеринге белеткээн мөңгө отче барыңар^c. ⁴² Мен аштап турдум, а силер Мени чемгербедиңер; Мен суксап турдум, а силер Мээң суксунум хандырбадыңар; ⁴³ Мен чер кезип чордум, а силер Мени хор-гадатпайн бардыңар; чанаш турдум, а силер Мени хепкербедиңер, аарып турдум база кара-бажыңга чыттым, а силер Менче сагыш салбадыңар“.

⁴⁴ Олар ынчан мынча дээр: „Дээрги, кажан бис Силерниң аштап, суксап азы чер кезип турганыңарны, чанаш чорааныңарны, аарып азы кара-бажыңга чытканыңарны көргөш, Силерге дузалаваан улус боор бис? Кажан ынчалган улус боор бис?“

⁴⁵ Хаан оларга: „Алыс шынны чугаалап тур мен: Мээң эң бичии бо улузумнун бирээзинге ол бүгүнү кылбааныңар дээрге-ле ону Меңээ база кылбааныңар ол-дур“ – деп харыылаар^d. ⁴⁶ Олар ынчан мөңгө кеземче чоруптар, а чөптүг-шынныг улус мөңгө амыдыралды алыр^e.

Иисуска удур сүлчээ

(Мк. 14:1-2; Лк. 22:1-2; Ин. 11:45-53)

26 ¹ Иисус ол чугаазын төндүргөш, Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: ² «Хосталышкын байырлалыңа^f чедир ийи хүн арткан-дыр, Кижии амытан Оглун садыпкаш, белдир-ыяшка хере шаварын билип алыңар».

³ Ол өйде Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш чоннун баштыңары Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафаның ордузунга чыгып келгөш, ⁴ Иисусту дуюкаа тудуп аарын болгаш өлүрүп каарын дугуржуп алганнар. ⁵ Олар: «Чүглө байырлал үезинде ынчап болбас. Оон башка чон хөлзээзин үндүрүп болур» – деп дугурушканнар.

Вифанияга Иисустуң бажын үс-биле чагганы

(Мк. 14:3-9; Лк. 7:36-50; Ин. 12:1-8)

⁶ Иисус Вифанияга^g, кежи аарыг чораан^h Симоннун бажыңыга турган. ⁷ Ол чеменип чыдырда, үнелиг чагай чыттыг үс куткан алебастр доңгалыг херэежен Аңаа чоокшулап келгөш, үзүн Ооң бажынче кудуп, чаап берген.

⁸ Ооң өөреникчилери ону көргөш, хорадап үнгеннер: «Ындыг чарыгдалдың ажыы чүл? ⁹ Ол үстү хөй акшага садыпкаш, ядыыларга үлеп берип болур турган болгай!»

¹⁰ Иисус ону билгөш, оларга мынча дээн: «Ол херэеженни дүвүретпейн көрүңер, Меңээ эки херек кылган кижидир! ¹¹ Ядыылар силер-биле үргүлчү кады турарⁱ, а Мен силер-биле үргүлчү кады турбас мен^j. ¹² Мээң мага-бодумче чагай чыттыг үзүн кудуп бергөш, ол Мени орнукушударыңга белеткеп кагды^k. ¹³ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүгү делегейге, Буянын Медээни суртаалдаан чер бүрүзүңгө^l, улус бо херэеженниң кылган херээниң дугайында чугаалажып, ону сактып чоруур».

Иуданың саттыныкчы болуксай бергени

(Мк. 14:10-11; Лк. 22:3-6)

¹⁴ Он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда Искариот^m ынчан Бурганның дээди бараалгакчыларыңга четкеш, чугаа кылган: ¹⁵ «Иисусту силерге садыпсымза, меңээ чүнү бээр силер?» Олар аңаа үжен мөңгүн чоос санап бергеннерⁿ. ¹⁶ Оон бээр-ле Иуда, Иисусту садыптар дээш, эптиг таварылга дилеп эгелээн.

^a Мф. 10:40

^b Ыд. ыр. 6:9; Мф. 7:23

^c Мк. 9:43-44; Иуда 1:7; Ажыд. 20:10

^d Лк. 10:16

^e Дан. 12:2

^f Хост. 12:1-30

^g Мф. 21:17; Ин. 11:1, 18

^h Лк. 13:3

ⁱ Ы. х. к. 15:11

^j Мф. 9:15; Ин. 7:33

^k Ин. 19:40

^l Мф. 24:14

^m Ин. 13:2; Аж.-ч. 1:16

ⁿ Хост. 21:32; Зах. 11:12

Хосталышкын байырлалынга белеткел*(Мк. 14:12-21; Лк. 22:7-14, 21-23; Ин. 13:21-30)*

¹⁷ Хаарган далганнар байырлалының бирги хүнүндө өөреникчилери Иисуска чоокшулап келгеш, айтырыг салганнар: «Хосталышкын байырлалының кезээки чемин Силерге каяа белеткеп бээр бис?» ¹⁸ Ол мынча дээн: «Хоорайда айтып бээрим кижиге баргаш: „Башкы: ‘Мээң үем чоокшулап келди. Мен Хосталышкын байырлалын өөреникчилерим-биле кады сээң бажыңыңга байырлаар мен’ – дээр чүве-дир“ – деп чугаалаңар». ¹⁹ Өөреникчилери Иисустуң оларга чугаалаан аайы-биле кылгаш, байырлалдың кезээки чемин белеткеп кааннар.

²⁰ Кезээ дүшкенде, Ол он ийи элчини-биле кады чемненири-биле олурупкан.

²¹ Кезээки чемни чип ора, Иисус: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээнер Мени садыптар-дыр»^a – дээн.

²² Аажок муңгараан өөреникчилер удаа-дараа айтырып эгелээн: «Ол мен эвес-ле боор мен аа, Дээрги?»

²³ Харызыңга Ол мынча дээн: «Мээң-биле кады чаңгыс тавактан чем чип турар кижиге Мени садыптар-дыр! ²⁴ Бижилгеде ол дугайында бижээни дег^b, Кижиге амытан Оглу оруун эртер ужурлуг, ынчалза-даа Ону садыптар кижиге ат болур!^c Ол кижиниң шуут төрүттүнмээн боору эки ийик!»

²⁵ Ону садыптар дээн Иуда ынчан: «Мен канчап ол боор мен, Башкы?» – деп айтырган.

Иисус аңаа: «Бодуң ынча деп тур сен» – деп харыылаан.

Дээрги-Чаяакчының кезээки чемин*(Мк. 14:22-26; Лк. 22:15-20; 1 Кор. 11:23-25)*

²⁶ Олар чемненип олурда, Иисус хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тыртып, өөреникчилеринге бербишаан, мынча дээн: «Алгаш, чинер, бо дээрге Мээң мага-бодум-дур^d». ²⁷ А ооң соонда Ол дашканы көдүргеш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону өөреникчилеринге сунгаш, мынча дээн: «Дөгереңер ижинер, ²⁸ бо дээрге хой улустуң бачыттарын өршээри-биле төгерим, чагыг-керээ чарар Мээң ханым-дыр^e. ²⁹ Силерге чугаалап тур мен: Адамның Чагыргазыңга силер-биле кады чаа арага ижер хүнүм келбээн шаанда, Мен ам моон соңгаар виноград арагазы ишпес мен». ³⁰ Олар ыдыктыг ырни ырлашкаш, Елеон даанче чорупканнар^f.

Пётрнуң Иисустан ойталаарын баш бурунгаар медеглээни*(Мк. 14:27-31; Лк. 22:31-34; Ин. 13:36-38)*

³¹ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Бижилгеде: „Кадарчызын соп каарымга, кодан хой тарай маңнажы бээр“^g – деп бижээни дег, силер шупту бо дүне Менден ойталаар-дыр силер^h. ³² Ынчалза-даа катап дирилгеним соонда, Мен Галилеяга мурнай чедип келгеш, силерни аңаа манаар мен»ⁱ.

³³ А Пётр Аңаа: «Улус Силерден шупту-даа ойталаар болза, мен кажан-даа ынчанмас мен!» – деп харыылаан.

³⁴ Иисус аңаа: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бо дүне-ле, аскыр-дагаа алгырап бетинде, Менден үш катап ойталаар-дыр сен» – дээн.

³⁵ Пётр: «Силер-биле кады өлүр-даа апаар болзумза^j, Силерден черле ойталавас мен!» – дээн. Өске өөреникчилер база ынча деп аашкынар болганнар.

^a Ыд. ыр. 40:10; Ин. 13:18^b Иса. 53:1-12^c Мф. 18:7^d Ин. 6:51; 1 Кор. 10:16; Евр. 10:10^e Хост. 24:8^f Лк. 22:39^g Зах. 13:7^h Ин. 16:32ⁱ Мф. 28:7^j Ин. 11:16; 21:19

Иисустуң Гефсиманияга Бурганга мөргүл кылганы

(Мк. 14:32-42; Лк. 22:39-46)

³⁶ Иисус оон өөреникчилери-биле кады Гефсимания дээр черге чедип келгеш, оларга мынча дээн: «Манаа олуруңар, Мен ол аразында дөө ынаар барып, мөргүп алың». ³⁷ Ол Пётрну база Зеведейниң ийи оглун эдерттип алгаш^a, качыгдап, ундарап эгелээн. ³⁸ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Качыгдал мээң сеткилимни өлүмнүү-биле карартыр базып тур^b. Маңаа туруңар, Мээң-биле кады сергелеңнеп, удуванар».

³⁹ Иисус олардан элээн ырай бергеш, черге доңгайып чыдыпкаш, мөргүп эгелээн^c: «Ачай! Болдуңар-ла болза, хилинчектиң бо дашказы Менден чайлай берзин!^d Ындыг-даа болза, бүгү чүве Мээң эвес, а Сээң күзел-сорууң ёзугаар болзун»^e.

⁴⁰ Иисус өөреникчилеринче ээп келгеш, оларның удуп чыдарын көргөш, Пётрга мынча дээн: «Силер Мээң-биле кады оода чаңгыс шак иштинде сергек болуп шыдавааныңар ол бе? ⁴¹ Күткүлгеге алыспас дээш^f, серемчилелдиг болуп, мөргүнер. Сеткил-сагыш – сергек, а мага-бот – суларгай болгай».

⁴² База катап ырадыр кылаштай бергеш, Иисус мынчаар мөргүй берген: «Ачай! Хилинчектиң бо дашказы Менден чайлаттынмай, ону Мен албан ижер ужурлук болумза, Сээң күзел-сорууң чогул бүтсүн!»^g

⁴³ Ол ээп кээрге, өөреникчилери ам база удуп чыткан: оларның карактары шимдинип турган. ⁴⁴ Оларны каапкаш, катап ырадыр кылаштай бергеш, Иисус биеэги-ле сөстери-биле үшкү удаа мөргүй берген. ⁴⁵ Иисус оон өөреникчилеринче ээп келгеш, оларга мынча дээн: «Силер ам-даа удуп дыштанмышаан силер бе? Дыңнаңар, шакү келген-дир^h, Кижиге амытан Оглун бачыттыглар холунга тудуп берип турар-дырⁱ. ⁴⁶ Тургулаңар, чоруулуңар! Саттыныкчы мырыңай бо келди, көрүңер!»

Иисусту тудуп хоругдааны

(Мк. 14:43-50; Лк. 22:47-53; Ин. 18:3-12)

⁴⁷ Иисус ынча дээри билек, он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда чедип келген^j. Иуда Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш чоннуң баштыннарының чорудупканы, хылыштар, моңнар-биле чепсегленген хөй улус эдерттип эккелген. ⁴⁸ Саттыныкчы оларга: «Ошкап каарым кижиге Иисус ол боор – деп демдек айтып, – Ону тудуп алып силер» – деп дугуржуп алган турган. ⁴⁹ Иуда ол-ла дораан Иисуска чеде бергеш: «Амыр-менди-ле, Башкы!» – дээш, Ону ошкап каан.

⁵⁰ А Иисус аңаа мынча дээн: «Өңнүк, чүнү кылыр дээш келген ийик сен, ону кыл»*. Чепсектиг улус ынчан чедип келгеш, Иисусту тудуп алганнар.

⁵¹ Иисустуң чанынга турганнарның бирээзи хылыжын ушта тырткаш^k, Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының кулаан одура шаапкан. ⁵² Иисус аңаа мынча дээн: «Хылыжың хыннап ал! Хылыш көдүрген кижиге боду хылыштан өлүр чүве!^l ⁵³ Азы сен Мени Адамдан дилег кылып шыдавас деп бодадың бе? Ол Менээ он ийи түмөн ажыг дээрниң төлээлерин чорудуп бээр турган ийик! ⁵⁴ А ындыг таварылгада Бижилгелер канчап боттанырыл? Ол бүгү шак ынчаар боттаныр ужурлуун бижээн-не болгай!»

⁵⁵ Иисус ынчан чыылган чонга мынча дээн: «Силер чүге Мени тудуп аарда, хылыштарлыг, моңнарлыг чедип келдинер? Кай, Мен дээрбечи-дир мен бе? Мен хүнүн-не Бурганның өргээзинге улус өөредип турдум^m, а силер Менээ хол дегбединер чоп. ⁵⁶ Медээчилерниң бижилгелери боттанзын дээш, бо бүгү болуп турар-дырⁿ».

Өөреникчилери ынчан Ону каапкаш, дезе бергеннер^o.

^a Мк. 5:37; 9:2^b Ин. 12:27^c Евр. 5:7^d Мк. 10:38; Ин. 18:11^e Ин. 5:30; 6:38; Гал. 1:4^f Мф. 6:13; 1 Пет. 4:7^g Мф. 6:10^h Ин. 2:4ⁱ Мф. 16:21; 17:22; 20:18^j Аж.-ч. 1:16^k Лк. 22:38^l Ажыд. 13:10^m Мф. 21:23; Лк. 21:37ⁿ Мф. 1:22-23; 21:4;

Ин. 19:36

^o Мф. 26:31; Ин. 16:32

* 26:50 Азы: «Өңнүк, чүнү кылыр дээш, бээр чедип келдиң?»

Иисус дээди иудей Чөвүлелдиң мурнунда
(Мк. 14:53-65; Лк. 22:54-55, 63-71; Ин. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Иисусту тудуп алган улус Ону Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафага эккелген. Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш чоннун баштыңнары ында шагда-ла чыгып келген болган. ⁵⁸ (А Пётр Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңының хериминге чедир Иисусту бүдүү эдерип чедип келген. Ол ынаар киргеш, хамык херектиң төнчүзүн көөрү-биле таңныылдар аразынга олуруп алган.)

⁵⁹ Иисусту өлүрүп шиидер дээш, Бурганның дээди бараалгакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел Иисуска удур меге херечилелдер тыварын оралдашкан. ⁶⁰ Меге херечилел кылган улус хөй-даа турган болза^a, олар Ону буруудадыр чылдак тыппаан. Адак сөөлүнде ийи меге херечи келгеш: ⁶¹ «„Бурганның өргээзин үрегдеп-бускаш, ону үш хүн дургузунда катап тудуп тургузуп шыдаар мен“ – деп турган кижини бо-дур» – дээннер^b. ⁶² Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан туруп келгеш: «Чүге харыылавайын тур сен? Бо улус сенээ удур чүнү херечилеп турары ол?» – дээн^c. ⁶³ Ынчалза-даа Иисус ыттаваан. Бурганның дээди бараалгакчызы Оон айтырган: «Дириг Бурганның мурнунга биске чугаалап көр, Сен – Христос, Бурганның Оглу сен бе?»^d

⁶⁴ Иисус аңаа: «Силер бодунар ынча дидинер – дээн. – А Мен силерниң шупту-нарга чугаалап тур мен: моон сонгаар *Кижини амытан Оглу Күчүлүг Бурганның оң талазында олурар база дээрнин булуттарын кырлап чоруур* кылдыр көөр силер»^e.

⁶⁵ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан кеткен хевин ора соп каапкаш^f, мынча дээн: «Ол Бурганны дорамчылап тур! Биске ам херечилерниң херээ чүл? Силер шупту Оон Бурганны дорамчылаанын дыңнадыңар!»^g ⁶⁶ Кандыг шииткел үндүрер силер че?» Харызынга олар: «Ол буруулуг-дур, өлүр ужурлуг-дур!» – дээннер^h. ⁶⁷ Оон соонда олар Оон арнынче дүкпүрүп, эттеп эгелээннерⁱ. Өскелери Оон артындан чаактарынче дажып: ⁶⁸ «Христос, Сени кым дажыпты? Өттүр билип медегле!» – деп турганнар.

Пётрнуң Иисустан ойталааны
(Мк. 14:66-72; Лк. 22:56-62; Ин. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ А Пётр бажың даштынга херим иштинге олурган. Бир чалча херээжен аңаа чоокшулап келгеш: «Сен база Галилея чурттуг Иисус-биле кады турдуң чоп» – дээн.

⁷⁰ Ынчалза-даа Пётр хамык улус мурнунга оон ойталап: «Чүнү соора эдип тура-рың ол?» – дээн.

⁷¹ Ол үнер эжикче чоруптарга, ону көрүп каан өске чалча херээжен ында турган улуска мынча дээн: «Бо кижини база Иисус-биле кады чораан чүве».

⁷² Пётр база катап ойталап: «Ол Кижини билбес мен» – деп даңгыраглаан.

⁷³ Элээн үе эрткенде, орта турган улус Пётрга чоокшулап келгеш: «Сен ылап-ла оларның бирээзи-дир сен, чугаалаар аянындан-на илден-дир» – дээннер.

⁷⁴ Пётр ынчан база катап аашкынып, чыгаанга кирип эгелээн: «Мен ол Кижини шуут билбес мен!» Ол өйде аскыр-дагаа алгыра берген. ⁷⁵ Пётр Иисустун: «Аскыр-дагаа алгырап бетинде, Менден үш удаа ойталаар-дыр сен» – дээн сөстөрүн сактып келген^j. Ол оон соонда үнгеш, ишкирнип ыглай берген.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттың мурнунда
(Мк. 15:1; Лк. 23:1-2; Ин. 18:28-32)

27 ¹ Эртен эрте Бурганның дээди бараалгакчылары, чоннун баштыңнары дө-гере чөвүлөжип чугаалашкаш, Иисусту өлүрер деп шиитпир үндүргөннер.

² Олар Ону хүлээш, чагырыкчы Пилатка^k аппарып хүлээдип бергеннер.

^a Ыд. ыр. 26:12; 34:11

^b Мк. 15:29; Ин. 2:19

^c Мф. 27:13

^d Ыд. ыр. 2:7

^e Ыд. ыр. 109:1; Дан. 7:13; Мф. 16:27; 24:30; Евр. 1:13

^f Сан. 14:6; Аж.-ч. 14:14

^g Мф. 9:3; Ин. 10:36

^h Лев. 24:16

ⁱ Иса. 50:6

^j Мф. 26:34

^k Лк. 3:1; 13:1; Аж.-ч. 3:13; 1 Тим. 6:13

Иуданың өлүмү
(Аж.-ч. 1:18-19)

³ Иисусту садыпкан Иуда Ооң шииттирип алганын көргөш, кем-буруузун миннип, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнарга үжөн мөңгүн чоозун эгидип бергеш: ⁴ «Буруу чок кижини садып, бачыг үүлгеттим» – деп турган. А демгилери: «Биске ол кандыг хамаанның чүвөл? Ол сээң херээң-дир» – деп харыылааннар. ⁵ Иуда чоостарын Бурганның өргээзинге тө чажыпкаш, чоруй баргаш, моңну берген^a. ⁶ Бурганның дээди бараалгакчылары чоостарны чыып алгаш: «Бо акша хан өртээ болган төлээде, ону Бурганның өргээзиниң акша-мөңгүн чыыр хааржаанга^b суп болбас» – дээннер. ⁷ Олар сүмөлешкеш, ол акша-биле «Дой сава кылыкчызының шөлү» дээр, даштыкы улусту хөөржүдөр черни садып аарын шиитпирлээннер. ⁸ Ынчангаш бөгүнге дээр ол шөлдү «Ханныг шөл» деп адап турар.

⁹ Иеремиа медээчини дамчыштыр баш бурунгаар чугаалаан медеглел ынчаар боттанган^c:

«Олар израиль чоннуң Ол дээш доктааткан өртээ –
үжөн мөңгүн чоосту ап алгаш,

¹⁰ Дээрги-Чаяакчының меңээ дужааганы дег,
„Дой сава кылыкчызының шөлү“ дээш берипкеннер»^d.

Пилаттың Иисусту байысааганы
(Мк. 15:2-5; Лк. 23:3-5; Ин. 18:33-38)

¹¹ Иисусту чагырыкчыны мурнунга тургузуп каан. «Сен – иудей хаан сен бе?»^e – деп, Пилат Оон айтырган.

Иисус: «Силер бодунар ынча дидинер» – деп харыылаан. ¹² А Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнар Ону буруудады бээрге, Иисус оларга кандыг-даа харыы бербээн.

¹³ Пилат ынчан Аңаа мынча дээн: «Дыңнавайн тур сен бе? Сенээ удур буруудадышкыннарның хөйүн көрбес бе?!»^f ¹⁴ Ынчалза-даа Иисус чагырыкчыга харыылавайн барып, ону аажок кайгаткан.

**Варавваны хостааны,
а Иисусту өлүмгө шиидип кааны**
(Мк. 15:6-15; Лк. 23:13-25; Ин. 18:39–19:16)

¹⁵ Чагырыкчы Хосталышкын байырлалында чоннуң шилээни бир херектенни хостап бээр чаңчылдыг турган. ¹⁶ Ол үеде Варавва дээр билдингир херектен карабажыңга чыткан чүве-дир. ¹⁷ Улус чыгылып кээрге, Пилат олардан айтырган: «Мен силерге кымны хостап берейн? Кайызын хостап алыксап тур силер: Варавваны бе азы Христос деп адаар Иисусту бе?» ¹⁸ (Иисусту адааргаан сагыш-биле^g аңаа тудуп эккелгенин Пилат билип турган.)

¹⁹ Пилат шииткел үндүрер бедик черге олурда, ооң кадайы аңаа сөс дамчыттырыпкан: «Ол кем-буруу чок кижини биле үрелдешпе! Мен бо дүне дүжүмде Ол дээш аажок човаг-хинчек көрдүм».

²⁰ Ынчалза-даа Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнар чонну Иисусту өлүрүп шиидерин, а Варавваны хостаарын дилээр кылдыр көгүдүп каапканнар^h.

²¹ Чагырыкчы олардан: «Бо ийи кижиниң кайызын хостап берейн, кымны дээр силер?» – деп айтырган.

^a 2 Хаан. 17:23

^b 4 Хаан. 12:9; Мк. 12:41; Ин. 8:20

^c Мф. 2:17

^d Иер. 18:3; 32:7-9; Зах. 11:12-13

^e Мф. 2:2

^f Мф. 26:62

^g Ин. 12:19

^h Аж.-ч. 3:14

Улус шупту: «Вараваны!» – деп алгырган.

²² Пилат оларга мынча дээн: «А Христос деп адаар Иисусту канчайн?»

Шуптузу аңаа: «Ону хере шаап шаажылаңар!» – дээр болган.

²³ Чагырыкчы: «Чогум чүү дээш? Ол кандыг кемниг херек кылганыл?» – деп айтырган^a.

^a Лк. 23:41; Евр. 4:15

Ынчалза-даа олар улам ыыткыр алгыржып-ла турган: «Ону хере шавыңар!»

²⁴ Пилат чүнү-даа кылып шыдавазын база үймээн-даа үнер чыгыы апарганын көргөш, суг алдыртып алгаш, чон мурнунга холдарын чугташ: «Мен бо кижиниң өлүмү дээш буруу чок мен, бодуңар харыылаңар» – дээн^b.

^b Ы. х. к. 21:6;
Ыд. ыр. 25:6; 72:13

²⁵ Ынчаарга чон: «Ооң өлүмү дээш кеземче бистиң база ажы-төлүвүстүң кырынга дүшсүн» – деп харыылаан^c.

^c 1 Фес. 2:16

²⁶ Пилат ынчан улуска Вараваны хостап берген, а Иисусту кымчылааш, хере шавары-биле аппаарын дужааган^d.

^d Мф. 20:19

Шериглерниң Иисусту дорамчылааны

(Мк. 15:16-20; Ин. 19:2-3)

²⁷ Пилаттың шериглери ынчан Иисусту чагырыкчының ордузунче аппарганнар. Ону долгандыр бүдүн батальон хире шериг чыгып келген. ²⁸ Олар Ооң хевин ужулгаш, Аңаа хааннар кедер хүрең-кызыл тон кедирип кааннар. ²⁹ Оон тенниг харагандан оваадай өрээш, Ооң бажынга кедиргеш, оң холунга даянгыш тудускаш, Иисусту дорамчылап, Ооң мурнунга дискектенип ора дүшкеш: «Иудей хаан алдаржызын!» – деп кочулап пат болганнар. ³⁰ Олар Олче дүкпүрүп, даянгыш-биле бажынче соп пат болганнар^e. ³¹ Иисусту дорамчылап мага хангаш, хүрең-кызыл тонну ужулгаш, Ооң Бодунуң хевин кедиргеш, хере шавары-биле алгаш чорупканнар.

^e Иса. 50:6; Мф. 20:19

Иисустуң хере шаптыртканы

(Мк. 15:21-32; Лк. 23:26-43; Ин. 19:17-27)

³² Орук ара оларга Киринея чурттуг Симон деп кижиге таваржы бээрге, шериглер ону Иисустуң белдир-ыяжын көдүрер кылдыр албадапканнар. ³³ Голгофа азы «Баш сөөгү» деп адаар черге чедип келгеш, ³⁴ олар Иисуска бир-ле ажыг чүүл холаан арага бергеннер^f. Ол шенеп көргөш, ишпейн барган. ³⁵ Иисусту белдир-ыяшка хере шаап кааш, шериглер Ооң хевин алыр дээш үлүг тыртып, аразында үлежип алганнар^g. ³⁶ А ооң соонда олар Ону кадарып олуруп алганнар.

^f Ыд. ыр. 68:22

^g Ыд. ыр. 21:19

³⁷ Иисустуң кем-буруузун айтып: «Иудей хаан Иисус бо-дур» деп бижээн самбыражыгашты Ооң бажының кырынга кадап каан турган.

³⁸ Ооң-биле кады өске ийи дээрбечини база: бирээзин Ооң оң талазынга, а өскезин солагай талазынга хере шаап каан. ³⁹ Эрткен-дүшкен улус Ооң талазынче баштары-биле дорамчылалдыг айтып, кочулап турган^h. ⁴⁰ «„Бурганның өргээзин үреп-бускаш, үш хүн дургузунда тудуп тургузуптар мен“ – деп турдуң чоп!ⁱ Бодунну Бодуң камгала! Бурганның Оглу шын болзуңа!^j белдир-ыяштан дүжүп кел!»

^h Ыд. ыр. 21:7; 108:25

ⁱ Мк. 14:58; Ин. 2:19

^j Мф. 4:3-6

⁴¹ Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш баштыңнар демнежип алгаш, база-ла Ону кочулап турганнар. ⁴² «Өскелерни камгалап турган, а Бодун камгалап шыдавас де!^k Израильдиң хааны де!^l Ол белдир-ыяштан дүжүп келзин, бис ынчан Аңаа бүзүрөй бээр бис!^m ⁴³ Ол Бурганга ынанып турду. Ынчангаш Ол Бурганга эргим болза, Бурган ам Ону камгалап алзын! Ол Бодун Бурганның Оглу мен деп турду чоп!» ⁴⁴ Ооң-биле кады хере шаптырган дээрбечилер база Ону бак сөглөп турган.

^k Ин. 10:18

^l Ин. 1:49; 12:13

^m Ин. 20:29

Иисустуң өлүмү

(Мк. 15:33-41; Лк. 23:44-49; Ин. 19:28-30)

⁴⁵ Хүн үнгенден бээр алдыгы шактан тоску шакка чедир бүгү чер кырын дүмбей караңгы шыва апкан. ⁴⁶ А тоску шак үзүндө^a Иисус: «Эли, Эли, лема савахфани?» («Мээң Бурганым, Мээң Бурганым, чүү дээш Мени кааптың?» – дээни ол.)^b – деп ыткыр алгырыпкан. ⁴⁷ Чоогунга турган улустуң чамдызы ону дыңнааш: «Ол Илияны кый деп тур» – деп турган. ⁴⁸ Оларның бирээзи дораан маңнап чеде бергеш, суг сиңирер губка ап алгаш, ону ажыг виноград арагазынга өттүрүп алгаш, өргөн бажынга кедиргеш, ижиртири-биле Иисусче сунган^c. ⁴⁹ Арткан өөрү: «Адыр! Ону камгалаары-биле Илияның кээр-келбезин көөр-дүр» – деп турганнар.

^a Аж.-ч. 3:1^b Ыд. ыр. 21:2^c Ыд. ыр. 68:22

⁵⁰ Иисус база катап ыткыр алгырган соонда, Ооң амы-тыны үстү берген.

⁵¹ Ол өйдө Бурганның өргээзинде аскан көжеге^d үстүндө адаанга чедир ийи чара орлу берген. Чер сириңейнип, хая-даштар буступ калган. ⁵² Чевеглер ажыттынып, Бурганның хөй-ле улузунуң өлүг мага-боттары катап дирли берген^e. ⁵³ Олар чевеглеринден үнгеш, Иисустуң катап дирилгениниң соонда ыдыктыг хоорайга^f чедип келгеннер. Оларны хөй улус суглуг караа-биле көргөн.

^d Хост. 26:33; Лев. 16:2^e Иса. 26:19; Иез. 37:12;

Дан. 12:2; Ин. 5:21, 25

^f Неем. 11:2;

Иса. 48:2; 52:1

⁵⁴ Чүс шериг баштыңчызы база Иисусту таңныылдап турган шериглер чер шимчээшкинин болгаш өске-даа бүгү болган чүүлдерни көргеш, аажок сестип: «Ол ылап-ла Бурганның Оглу-дур!» – деп турганнар.

⁵⁵ Орта хөй херэеженнер база ол бүгүнү ырактан хайгаарап турганнар. Олар Иисуска бараан бооп, Ону Галилеядан үдеп келген улус чүве-дир. ⁵⁶ Херэеженнернин аразынга Мария Магдалина^g, Иаков биле Иосийнин авазы Мария база Зеведейнин оолдарынын авазы^h турган.

^g Лк. 8:2^h Мф. 20:20**Иисусту орнукуштуканы**

(Мк. 15:42-47; Лк. 23:50-56; Ин. 19:38-42)

⁵⁷ Кежээ дүшкенде, Аримафея чурттуг Иосиф деп бай кижичедип келген. Ол база Иисустуң өөреникчизи турган. ⁵⁸ Ол Пилатка келгеш, Иисустуң мага-бодун дилеп алган. А Пилат мага-ботту анаа бээрин дужааган. ⁵⁹ Мага-ботту дүжүрүп алгаш, Иосиф ону арыг пөс шывыг-биле ораагаш, ⁶⁰ хаяда оя шаап алганы бодунуң чаа чевег-куюнга орнукушдуп каанⁱ. Чевег-куйнуң аксын, улуг даш чууп эккеп, дуглап кааш, Иосиф чоруй барган. ⁶¹ А Мария Магдалина болгаш база бир Мария чевег-куйнуң дужунга олуруп калганнар.

ⁱ Иса. 53:9**Чевег чанында таңныылдар**

⁶² Пятницаны солуп кээр даартазында хүндүс Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Пилатка келгеш, ⁶³ мынча дээннер: «Хайырааты! Ол мегечи дириг тургаш: „Үш хүн эртерге, катап дирлир мен“ – деп чугаалаанын сактып келдивис^j. ⁶⁴ Ынчангаш үшкү хүнге чедир чевегни кадарар айтышкындан бер. Оон башка Ооң өөреникчилери чедип келгеш, мага-ботту оорлап аппаарлар, а оон чонга: „Ол өлүглер аразындан катап дирилди“ – деп чарлай бээрлер. Ол сөөлгү меге баштайгызындан-даа дора болур».

^j Мф. 16:21; 17:23; 20:19

⁶⁵ Пилат оларга: «Таңныылдардан берейн. Баргаш, бодунар баш билип кадарынар» – деп харыылаан. ⁶⁶ Олар чоруткаш, таңныылдар тургузуп, дашка таңма баскаш^k, чевег-куйну кадарып эгелээннер.

^k Дан. 6:17; Ажыд. 20:3

Иисустуң катап дирилгени

(Мк. 16:1-8; Лк. 24:1-12; Ин. 20:1-10)

^a Лк. 8:2^b Мф. 27:61^c Мф. 27:60^d Исз. 1:14; Дан. 7:9; 10:6;
Мк. 9:3; Аж.-ч. 1:10^e Ажыд. 1:17^f Мф. 26:32^g Ин. 20:19, 21^h 4 Хаан. 4:27ⁱ Мф. 28:17; Лк. 24:52^j Мф. 12:50; Ин. 20:17;
Рим. 8:29; Евр. 2:11

28 ¹ Амыр-дыш хүнү эрткенде, улуг-хүннүң даң бажында, Мария Магдалина^a болгаш база бир Мария^b чевег-куйну көөрү-биле чедип келгенер. ² Хенертен күштүг чер шимчээшкени болган: Дээрги-Чаяакчының төлээзи дээрден дүжүп келгеш, чевег-куйга кээп, дашты чууй идипкеш^c, ооң кырынга олуруп алган. ³ Ооң хевир-шырайы чаңныкка дөмей, а хеви хар дег ак болган^d. ⁴ Оон корткаш, таңныылдар сириңейнип, өлүг-даа дег кээп дүшкенер^e. ⁵ Дээрниң төлээзи херээженнерге мынча дээн: «Силер кортпаңар. Хере шаптырткан Иисусту дилеп чедип келгениңерни билир мен. ⁶ Ол мында чок. Силерге Оон чугаалап турганы дег, Ол катап дирли берген. Бээр келгеш, Оон чыткан черинче көрүнер даан. ⁷ А оон соонда дүрген чоруткаш, Оон өөреникчилеринге барып: „Ол өлүглер аразындан катап дирилгеш, силерни мурнай Галилеяга чеде бээр^f. Ону аңаа көрүп каар силер“ – деп дыңнадыңар. Силерге Мээң чугаалаар дээн чүвем бо-дур».

⁸ Олар чевегден дүрген-не үне халышкаш, коргуп-иргип-даа, аажок өөрүп-даа, ол бүгүнү Иисустуң өөреникчилеринге чугаалаар дээш чүгүржүпкенер. ⁹ Хенертен Иисус Боду оларга уткуй бо келген. Ол: «Амыр-менди-ле!» – деп мендилээн^g.

Херээженнер чоокшулай бергеш, доңгая кээп дүшкүлээш, Ооң буттарындан ку-жактап^h, Аңаа мөгейип турганнарⁱ.

¹⁰ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Кортпаңар! Баргаш, „Галилеяже чоруптуңар“ деп Мээң ха-дунмамга чугаалаңар^j. Олар Мени аңаа көрүп каар».

Таңныылдарның дыңнады

¹¹ Херээженнер орукка бар чыдырда, таңныыл шеринден элээн каш кижии ол бүгү болган чүүлү Бурганның дээди бараалгакчыларынга дыңнадып, хоорайга чедип келген. ¹² А демгилери баштыңнар-биле кады сүмелешкеш, шериглерге хөй акша бергеш, ¹³ оларга мынча дээннер: «„Ооң өөреникчилери дүне када келгеш, бис удуп чыдырывыста, мага-ботту оорлап аппаратан-дыр“ – деп хамык улуска чугаалаңар. ¹⁴ А ол херектиң сураа чагырыкчының кулаанга чеде берзе, сагыш човаванар: силерге багай чүү-даа болбас кылдыр бис ооң-биле дугуржуп каар бис».

¹⁵ Шериглер акшаны ап алгаш, айыткан аайы-биле кылганнар. Ол чугаа иудейлер аразынга калбаа-биле нептерээш, бөгүнгө дээр артып калган.

Иисустуң өөреникчилеринге чагы

(Мк. 16:14-18; Лк. 24:36-49; Ин. 20:19-23)

¹⁶ А он бир өөреникчи Галилеяже, Иисустуң чеде бериңер дээн даанче чорупканнар. ¹⁷ Орта Ону көрүп кааш, олар Аңаа мөгейгеннер, ыңдыг-даа болза, чамдыктары чигзинигге алзыпкан^k.

¹⁸ Иисус чоокшулап келгеш, олар-биле чугаалажып, мынча дээн: «Дээрге база черге бүгү эрге-чагырганы Меңээ берген-дир^l. ¹⁹ Ынчангаш барыңар, Аданың, Ог-лунуң болгаш Ыдыктыг Сүлдениң ады-биле^m бүгү чоннарны сугже супⁿ, оларны Мээң өөреникчилерим боор кылдыр ээлдириңер^o. ²⁰ Силерге Мээң бүгү айтыш-кыннарымны сагыыр кылдыр оларны өөредиңер^p. Мен кажан кезээде, бо делегейниң төңчүзүңгө чедир^q силер-биле кады мен».

^k Ин. 20:25^l Иса. 9:6; Дан. 7:13-14;
Мф. 11:27; Ин. 17:2^m 2 Кор. 13:13ⁿ Ин. 4:1-2; Аж.-ч. 8:13° Кол. 1:23^p Ин. 14:15^q Мф. 13:39

Марктын бижээни Буянныг Медээ

Кирилде

Бурунгу христиан төөгүчүлөрүнүн биле, бо номнуң автору – Варнава элчинниң төрөл дуңмазы Иоанн Марк. Христиан өөредигни непередир херекке ол баштай Павел биле, а ооң соонда (бистиң эраның 60 чылдарында) Римге Пётр биле кады ажылдап турган.

Бо ном дөрт Буянныг Медээниң эң биче хемчээлди болур. Амгы үениң шинчиликчилериниң хөй кези ол баштай бижиттинген деп база Матфей биле Лука боттарының Буянныг Медээлерин бижип тура, ону ажыглап турган деп санап турар. Марк Иисус Христостун соңгу Палестинага бараан болушкунунун үезинде кылган ажыл-херээнче болгаш Иисустун амыдыралының Иерусалимге эрткен сөөлгү неделязынче кол кичээнгей салган. Марк Иисус дээрге Бурганның Оглу дээрзин база Ол кандыг-даа аарыг-аржык, хилнчек болгаш өлүмнү чагырар эргелиг дээрзин көргүзерин кыскан. Ол Иисустун төрүттүнгенин-даа, Ооң катап дирилгениниң соонда болган чүүлдерниң хөгжүлдезин-даа тодарадып биживээн.

Марк бодунун Буянныг Медээинде чамдыкта грек дылче үлегерлеп алган латин сөстөрүн ажыглап турар база ооң тоожулалында таваржып кээр арамей сөстөрүн номчукчуларга тайылбырлаарын оралдажып турар. Ол чорук Марк Буянныг Медээни еврейлерге эвес, а өске чоннарга бижээнин айтып турар чадапчок.

Иоанн Медеглекчиниң суртаалы (Мф. 3:1-12; Лк. 3:1-9; Ин. 1:19-28)

1 Бурганның Оглу^а Иисус Христос дугайында Буянныг Медээниң эгези бо-дур. ^а Ыд. ыр. 2:7
² Исайя медээчиниң номунда* мынча деп бижиттинген:

«Көр даан, Мээң төлээм Сээң орууңну белеткеп берзин дээш,
ону Сени мурнай чорудуп тур мен»^б.

³ «Ээн кургаг ховуда алгырган кижиниң үнү:
„Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткеңер!
Ооң эртер кокпаларын дорттап бериңер“»^с.

^б Хост. 23:20; Мал. 3:1;
Мф. 11:10; Лк. 7:27

^с Иса. 40:3

⁴ Ынчангаш ээн кургаг ховуга Иоанн Медеглекчи чедип келген^д. Ол улуска: «Бачыттарынар дээш өршөөл алып дизиңерзе, бачыдынар миннип, Бурганче ээлгенинер демдээ кылдыр сугга суктурар ужурлуг силер» – деп суртаалдап турган. ⁵ Улус анаа бүгү Иудеядан база Иерусалим хоорайдан боттарының бачыттарын ажыы-биле миннир дээш кээп турган^е, а Иоанн оларны Иордан хемге сугже суп турган. ⁶ Иоанн теке дүгүнден кылган хептиг база белинде хөм курлуг чораан^ф, а ооң чиир чеми шартылаа болгаш ховунун ары чигири болган^г. ⁷ Ол улуска мындыг суртаал берген: «Менден күчү-күштүг Кижини мээң соомдан чоруп олурар. А мен доңгайгаш, Ооң идиниң ши-дишкенин безин чежеринге төлеп чок кижини-дир мен. ⁸ Мен силерни сугже суктум, а Ол силерни Ыдыктыг Сүлдеже сугар^h».

^д Лк. 1:80; Ин. 1:6

^е Аж.-ч. 19:18

^ф 4 Хаан. 1:8

^г Мф. 11:22; 1 Хаан. 14:26

^h Иоил 2:28

* 1:2 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Исайя медээчиниң номунда» деп эвес, а «Медээчилерниң номнарында» деп бижээн.

Иисустуң сугга суктурганы болгаш күткүттүргени
(Мф. 3:13-4:11; Лк. 3:21-22; 4:1-13)

^a Мф. 2:23; Лк. 2:39

^b Аж.-ч. 7:56

^c Иса. 11:2; Ин. 1:32-33

^d Мк. 9:7; Ин. 12:28

^e Иса. 42:1; Мк. 9:7;

2 Пет. 1:17

^f 1 Чыл. 21:1; 1 Фес. 3:5

^g Лк. 22:43

⁹ Ол хүннерде Галилеяның Назарет хоорайдан^a Иисус чедип келген. Иоанн Ону база Иордан хемче суккан чүве-дир. ¹⁰ Иисус сугдан үнүп ора, дээрниц аңгайтыр ажыттына бергенин^b база Ооң кырынче көге-буга дег бадып орап Бурганның Сүл-дезин көрүп каан^c. ¹¹ Оон дээрден мынча дээн үн дыңналган^d: «Сен Мээн ханы ынак Оглум-дур сен, Мээн сеткилимге кирер-дир сен^e». ¹² Ооң соонда ол-ла дораан Ыдыктыг Сүлде Ону ээн кургаг ховуже чорудупкан. ¹³ Ээн кургаг ховуга Ол дөртөн хүн дургузунда эрликке күткүттүрүп^f, аң-мең аразынга чурттап келген. Дээрниц төлээлери Аңаа бараан болуп турган^g.

Иисустуң баштайгы өөреникчилери
(Мф. 4:18-22; Лк. 5:1-11)

^h Иис. 21:39; 3 Хаан. 9:11;

Иса. 9:1

ⁱ Гал. 4:4

^j Мф. 3:2

^k Сан. 34:11; Мф. 14:34;

Мк. 6:53

^l Ин. 1:40-42

^m Мф. 13:47

ⁿ Мк. 10:28

¹⁴ Иоанны тудуп хоругдаанынын соонда, Иисус Бурганның Буянның Медээзин суртаалдап, Галилеяга^h чедип келген. ¹⁵ Ол: «Доктааткан үе келген-дирⁱ, Бурганның Чагыргагы чоокшулаан-дыр^j: бачыдыңар миннип, Бурганче эглинер база Буянның Медээге бүзүрөңер!» – деп суртаалдап турган.

¹⁶ Бир-ле катап Иисус Галилея хөлүнүң чаны-биле эртип бар чыткаш^k, четкилерин хөлче салып турган балыкчылар Симон болгаш ооң дуңмазы Андрейни көрүп каан^l. ¹⁷ Иисус оларга мынча дээн: «Мени эдериңер. Силерни кижилер тывыкчылары кылып каар мен^m». ¹⁸ Алышкылар четкилерин каапкаш, ол-ла дораан Ону эдерип чорупканнарⁿ. ¹⁹ Оон Ол бичии ырадыр кылаштай бергеш, Зеведейниң оглу Иаков биле ооң дуңмазы Иоанны көрүп каан, олар база-ла хемедө четкилерин септеп олурган. ²⁰ Иисус оларны база дораан кый деп алган. Олар ачазы Зеведейни хөлечиктери-биле катай хемеге каапкаш, Иисусту эдерип чорупканнар.

Иисустуң аарыг кижилерни экиртип эгелээни
(Лк. 4:31-41)

^o Мф. 4:13

^p Мф. 7:28-29

^q Мк. 5:7

^r Аж.-ч. 19:15

^s Ин. 6:69

^t Мк. 9:20; Аж.-ч. 8:7

^u Аж.-ч. 17:19

^v 1 Кор. 9:5

^w Мк. 5:41; 9:27;

Аж.-ч. 3:7; 9:41

²¹ Олар шупту Капернаум хоорайга чедип келген^o. Үр болбаанда, Иисус -амыр-дыш хүнүндө -синагогаже кирип келгеш, улусту өөреди берген. ²² Ооң берген өөредиин улус кайгап ханмаан, чүге дээрге Иисус оларны ном-хоойлу тайылбырлакчылары ышкаш эвес, а эрге-чагырга ээлээн кижии ышкаш өөредип турган^p.

²³ Ол -синагогага буква алыскан бир кижии алгырып үнген: ²⁴ «Назарет чурттуг Иисус, Силерге бистен чүү херегил?^q Силер бисти узуткаар дээш келдиңер бе? Силерни кымыл дээзин билер мен^r, Силер – Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи-дир силер!»^s

²⁵ Иисус буква: «Ыыттава, ол кижиден үне бер!» – деп шыңгыы дужааган. ²⁶ Бук ыңчан ол кижини курулдурупкаш, ыыткыр алгырбышаан, оон үне берген^t.

²⁷ Шупту улус кайгап-харааш, аразында: «Чүү деп чүвөл бо? Ол Кижии буктарны безин чагырарга, олар Аңаа чагыртып турар, кандаай ындыг чаа, күштүг өөредиг чүвөл бо?»^u – деп турган. ²⁸ Удатпаанда Ооң дугайында дамчыыр чугаа бүгү Галилеяга тарай берген.

²⁹ Иисус Иаков болгаш Иоанн-биле кады -синагогадан үнгеш, үр болбайн, Симон биле Андрейниң бажыңынга чеде бергеннер. ³⁰ Симоннуң кат-иези^v халыын аарыгдан аарып чыдар боорга, олар Иисуска дораан чугаалааннар. ³¹ Ол чыткан херээженче чоокшулап келгеш, ооң холундан тудуп алгаш, тургузуп эккелген^w. Демги херээженниң эьдиниң изии дораан чавырлы берген, экирээн кижии ол дораан оларга бараан болуп эгелээн.

³² Кежээ дүшкенде, хүн ажа бергенде, Иисуска бар-ла турган аарыг-аржык болгаш букшуураан улусту эккелгеш туруп бергеннер. ³³ Хоорайның бүгү чурттакчылары хаалга аксынга чыгып келген. ³⁴ Янзы-бүрү аарыгларга алыскан хөй кижини Ол ынчан экиртип каан. Хөй буктарны кижилерден үндүр сывыртапкаш, оларга Ооң дугайында чугаалаарын хоруп каан, чүгө дээрге буктар Ол кым дээрзин билир турган^a.

^a Мф. 12:16; Мк. 3:12

Иисустуң Галилеяга суртаалдааны

(Лк. 4:42-44)

³⁵ Иисус дараазында эртен чер чырываанда-ла тургаш, дашкаар үнгеш, ээнзиргей черге барып, Бурганга мөргүп турган^b. ³⁶ Симон болгаш Ооң-биле кады чораан улус Ону дилеп чорупкан. ³⁷ Оон Иисусту тып алгаш, Аңаа: «Хамык улус Силерни дилеп тур» – дээннер. ³⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Чоок-кавы суурлар болгаш хоорайларже бараалынар, Мен аңаа база суртаалдаайн, чүгө дээрге кылыр дээш келген херээм-не ол болгай!»^c ³⁹ Иисус бүгү Галилеяны эргий кезип, «синагогаларга суртаалдап база буктарны үндүр сывыртап чоруп берген.

^b Мф. 14:23; Лк. 5:16

^c Иса. 61:1

Кежи аарыг кижини экирткени

(Мф. 8:1-4; Лк. 5:12-16)

⁴⁰ Бир-ле катап Иисуска кежи аарыг кижичедип келгеш^d, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүшкеш, Аңаа: «Күзээр-ле болзунарза^e, Силер мени арыглап каар силер» – деп чалынган. ⁴¹ Иисус ону кээргей бергеш, холун сунуп, кежи аарыг кижиге деггеш, аңаа мынча дээн: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!»^f ⁴² Кеш аарыы ол-ла дораан демги кижиден адырлы берген. Ооң кежи арыгланы берип, каң-кадык апарган^f. ⁴³ Иисус оон ол кижини чорудуп тура, аңаа шыңгы чыгып каан^g: ⁴⁴ «Дыңна, кымга-даа бо дугайында чугаалава. Баргаш, Бурганның бир-ле бараалгакчызынга көстүп каг, оон Моисейниң хоойлузунда айытканын ёзугаар, арыгланганың дээш, Бурганга өргүлден кыл^h. Сен ол өргүлүн-биле экирээниңни улуска херчилеп көргүскен боор сен». ⁴⁵ А ол кижичоруткаш, болган таварылганың дугайында шупту улуска чарлап, үзүк-соксаал чок чугаалап эгелээнⁱ. Ынчангаш Иисус хоорайларже көзүлдүр кээр арга чок апаргаш, хоорай даштынды ээнзиргей черлерге туруп алып жургга таварышкан. Улус Аңаа дөмей-ле чер болгандан кээп туруп берген.

^d Лев. 13:3; Сан. 12:10;
4 Хаан. 5:1; 2 Чыл. 26:20
^e Мк. 9:22

^f Лк. 17:14
^g Мф. 9:30

^h Лев. 14:1-32; Лк. 17:14

ⁱ Мк. 7:36

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мф. 9:1-8; Лк. 5:17-26)

2 ¹ Элээн каш хүн эрткенде, Иисус база катап Капернаумга чедип келген^j. Ол бир бажында турар-дыр деп медээ дыңналы берген. ² Хөй улус чыгып келген болгаш, бажыңның ишти-даштынды эртер-дүжер хос чер чок апарган. Иисус улуска суртаалдап эгелээн. ³ Дөрт кижича Аңаа чартыктаан эжин көдүрүп эккелген. ⁴ Улустуң хөйүнден Иисусче чоокшулаар арга чогуң көргөш, олар Ооң турганы бажыңның дээвириң чазып-адыргаш, аңаа үт ойгаш, чартыктаан кижини чыткан дөжээ-биле катый^k дүжүрүп келгеннер. ⁵ Иисус оларның бүзүрелин көргөш^l, чартыктаан кижиге: «Оглум! Бачыттарың өршээттинген-дир^m» – дээн.

^j Мф. 4:13; Мк. 1:21

^k Мк. 6:55
^l Мф. 8:10; Мк. 10:52
^m Лк. 7:48

⁶ Аңаа олурган ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдызы иштинде мынча деп бодаан: ⁷ «Бо Кижичүгө ынча деп турарыл? Ол дээрге Бурганны дорамчылааны ол ышкажыл!»ⁿ Бургандан аңгыда кым бачытты өршээп шыдаар эргелигил?^o»

ⁿ Мк. 14:64

⁸ Иисус оларның иштинде чүнү бодап турарын ол дораан биллип кааш, мынча дээн: «Силер чүректериңерде чүгө ынчаар бодап оларыңар ол? ⁹ Чүү беленил? Чартыктаан кижиге: „Бачыттарың өршээттинген-дир“ – дээри бе азы: „Туруп келгеш, дөжээни алгаш, чоруй бар“ – дээри бе? ¹⁰ Ынчаарга Кижича амыган Оглу чер кырынга бачыттарың өршээп

^o Ыд. ыр. 31:5; Иса. 43:25

эргелиг дээрзин билип алынар...) Иисус чартыктаан кижиге мынча дээн: ¹¹ «Сенээ чу-гаалап тур мен: туруп келгеш, дөжээни алгаш, бажыңыңче чорувут».

¹² Хамык улус көрүп турда, аарыг кижиге туруп келгеш, дөжөөн алгаш, үнүп чоруй барган. Улус шупту кайгап-харай бергеш, Бурганни алдаржыдып: «Мындыг чүвө бис кажан-даа көрбөөн бис!» – деп турганнар.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мф. 9:9-13; Лк. 5:27-32)

¹³ Оон Иисус база катап хөл эриинче үнүп келген. Бүгү чон Ону хүрээлеп келген, а Ол оларны өөредип турган. ¹⁴ Иисус хөл кыды-биле эртип бар чыткаш, үндүрүг хавырар черге Алфейниң оглу Левий бодунун ажылын кылып олурда, көрүп кааш: «Мени эдерип чорувут» – дээн. Левий туруп келгеш, Ону эдерип чорупкан.

¹⁵ Иисус өөреникчилери-биле кады Левийниң бажыңыңга чемненип чыдырда, хөй үндүрүг хавырыкчылары болгаш өске-даа бачыттыг кижилер база Оон-биле кады чемненген. Иисусту эдерип чоруур ындыг янзы улус энмежок турган чүвө-дир. ¹⁶ Фарисейлерге хамааржыр ном-хоойлу тайылбырлакчылары Оон үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле кады чемненип турарын көргөш, Оон өөреникчилеринден: «Силерниң Башкынар үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле канчап кады чемненип чүвөл?»^a – деп айтырганнар.

¹⁷ Ону дыңнап кааш, Иисус оларга мынча дээн: «Эмчи кадык улуска эвес, а аарыг улуска херек болгай. Мен „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес^b, а бачыттыг улусту кый дээр дээш келген мен!»^c

Шээрленири болгаш амыр-дыш хүнүнүң дугайында айтырыглар

(Мф. 9:14-17; 12:1-8; Лк. 5:33-6:5)

¹⁸ Иоанның өөреникчилери^d болгаш фарисейлер шээрленир турган. Элээн каш кижиге Иисуска чедип келгеш: «Чүгө Иоанның база фарисейлерниң өөреникчилери шээрленип турары^e, а Силерниң өөреникчилеринер шээрленмезил?» – дээн.

¹⁹ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Куда доюнга келген күдээ оолдуң эштери оолдар, күдээ оол олар-биле кады олурда, шээрленип шыдаар бе? Күдээ оол олар-биле кады турда, оларның кудараан херээ чүл?»^f ²⁰ Ынчаарга күдээ оолду олардан чарып аппаар хүннер кээр-ле болгай^g, шак-ла ынчан олар кударап база шээрлени бээр.

²¹ Кым-даа эрги хепке чаа пөстен чамашкы салбас. Ынчаар болза, чаа чамашкы эрги хепти чыырылдыр тыртыптар, а ойбак оон-даа улуг апар. ²² Кым-даа чаа дүшкен араганы эрги көгээржикче кутпас. Ынчаар болза, чаа арага көгээржикти деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгээржик-даа сандан үнер. Чаа араганы чаа көгээржикче кудар херек».

²³ Бир-ле катап Иисус амыр-дыш хүнүнде тарып каан шөлдү таварты бар чыткан. Оон өөреникчилери орук ара сыпта тараа баштарын үзө соккаш, ууштап чий бергеннер^h. ²⁴ Фарисейлер Аңаа мынча дээн: «Көрүнер! Амыр-дыш хүнүнде кылбас ужурлуг чүүлдү олар чүгө кылып турарыⁱ?»

²⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Боду база кады чораан өөрү аажок аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын силер таанда-ла Бижилгеден номчуваанынар ол бе?»^j ²⁶ Авиафар дээрзи^k Бурганның дээди бараалгакчызы турган үеде, Давид хаан канчанган ийик? Ол Бурганның өргээзинче киргеш, Бурганның бараалгакчыларындан өске кым-даа чивес ужурлуг ыдыктаан хлебти^l чигеш, кады чораан улузунга база берген болгай». ²⁷ Оон Иисус мынча деп немеп каан: «Бурган кижини амыр-дыш хүнү дээш эвес, а амыр-дыш хүнүн кижиге дээш чаяап каан^m. ²⁸ Ынчангаш Кижиге амытан Оглу – амыр-дыш хүнүнүң-даа Дээрзиги-дир!»

^a Лк. 15:2

^b Лк. 15:7

^c 1 Тим. 1:15

^d Мф. 11:2; Лк. 11:1;
Ин. 1:35

^e Лк. 18:12

^f Мф. 25:1-13; Ин. 3:29;
Ажыд. 19:7; 21:2

^g Мк. 14:7; Лк. 17:22

^h Ы. х. к. 23:25

ⁱ Хост. 20:8-10;
Сан. 15:32-36

^j 1 Хаан. 21:1-6

^k 1 Хаан. 22:20;
2 Хаан. 8:17

^l Хост. 25:30; Лев. 24:5-9

^m Хост. 23:12; Ы. х. к. 5:14

Када берген холдуг кижини экирткени*(Мф. 12:9-14; Лк. 6:6-11)*

3 ¹ Иисус ооң соонда катап база синагогага кирип келген^a. Ол өйдө аңаа када берген холдуг кижини турган. ² Чамдык улус, Иисусту буруудадыр чылдак тып алып бодааш, Ол амыр-дыш хүнүндө экирти бербес ирги бе деп, Ооң чүнү кылырын хайгаарап турганнар^b.

³ Иисус када берген холдуг кижиге: «Улустуң ортузунче туруп ал» – дээн. ⁴ А демги улуска Ол мынча дээн: «Амыр-дыш хүнүндө чүнү кылыр ужурлугул^c: буянны бе азы бузутту бе? Амы-тынны камгалап аар бе азы узуткаар бе?»

Ынчалза-даа олар ыытташаан.

⁵ Иисус улусче килеңнеп, эргий кайгааш, оларның чүректериниң дашталганы дээш^d аажок муңгарап, демги кижиге: «Холуң бээр сун» – дээн. Ол сунуп бээрге, ооң холу кадык апарган^e. ⁶ Фарисейлер үнө бергеш, ол-ла дораан Иисусту канчап чок кылырын иродианнар-биле* кады сүлчээлежи, чугаа кыла бергеннер.

⁷⁻⁸ Иисус оортан Бодунуң өөреникчилери-биле кады хөлче чорупкан. Галилея, Иудея, Идумея^f черлеринде, Иерусалимде, Иорданның ол чарыында база харын-даа Тир биле Сидон хоорайларның^g чоок-кавызында чурттаан чон Ону эдерип чоруп олурган. Иисустуң кылган кайгамчык чүүлдериниң дугайында дамчыыр чугаа чер болганга непертээн болгаш, улустуң Аңаа кээп турганы ол. ⁹ Чыылган хөй чон Ону кыза бербезин дээш, Ол Аңаа хемеден белеткеп бээрин өөреникчилеринге чугаалап каан. ¹⁰ Иисус хөй кижини экиртип каан, ынчангаш аарыг-аржык улус Аңаа дээрин кордап, Олче чүткүп-ле турган^h. ¹¹ Ону көрүп каан санында-ла, букшуураан кижилер база Ооң мурнунга доңгая кээп дүшкүлээш, алгыржы бээр болган: «Силер – Бурганның Оглу силер!ⁱ» ¹² Ынчалза-даа Иисус Ону кым дээрин чугаалаарын оларга шыңгызы-биле хоруп турган^j.

Иисустуң он ийи элчинни шилип алганы*(Мф. 10:1-4; Лк. 6:12-16)*

¹³ Ооң соонда Иисус дагже үнө бергеш, күзээн улузун кый дээрге, олар Аңаа чедип келген. ¹⁴⁻¹⁵ Иисус оларның аразындан он ийи кижини шилип алгаш, элчиннер деп адап каан^{**}. Олар үргүлчү-ле Ооң-биле кады чоруур ужурлуг турган. Иисус оларны суртаалдадып чорудар дээш база аарыглар экиртир, буктар үндүр сывырар эрге-күштүг болзуннар дээш, белеткеп турган. ¹⁶ Иисустуң шилип алган он ийи кижизи бо-дур: Ооң Пётр деп адааны Симон^k, ¹⁷ Воанергес азы «Диңмирээшкин оолдары» деп адаткан Зеведейниң оолдары Иаков биле Иоанн^l, ¹⁸ Андрей, Филипп, Варфоломей, Матфей^m, Фома, Алфейниң оглу Иаков, Фаддей, Симон Кананит^{***} ¹⁹ база сөөлүндө Ону садыпкан Иуда Искариотⁿ.

Иисустуң «Тенек аараан база букишуураан сен» дирткени*(Мф. 12:22-32; Лк. 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Иисус бажыңче дагын ээп кээрге, мөөң чон база катап тырылдыр чыгып келген болгаш, Иисустуң база Ооң өөреникчилериниң чемненер безин чай-хозу чок апарган^o. ²¹ Ындыг дээрин дыңнап кааш, Ооң чоок төрөл кижилери Ону ап алыры-биле

* 3:6 Иродианнар – Галилеяның ол үедеги хааны Ирод Антипаны деткип турган еврей политиктиг бөлүктүң кежигүннери (Мк. 12:13 көр).

** 3:14-15 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Элчиннер деп адап каан» деп сөстөр таварышпайн турар.

*** 3:18 Кананит – арамей дылдан укталган бо сөс Кана хоорайның адынга дүүшпес, а «Төрөөн чурту дээш, чүткүлдүг демисекчи» дээн уткалыг бооп чадавас (Лк. 6:15 көр).

^a Мк. 1:21^b Лк. 14:1; 20:20^c Лк. 14:3^d Эф. 4:18^e 3 Хаан. 13:6^f Иса. 34:5; Иез. 35:15^g Мф. 11:21^h Мк. 5:28ⁱ Мф. 14:33; Мк. 1:24^j Мф. 12:16; Мк. 1:34^k Мф. 16:18; Ин. 1:42^l Мк. 1:19^m Мф. 9:9ⁿ Мк. 14:10, 44^o Мк. 6:31

^a 2 Кор. 5:13

чеде бергеннер, чүгө дээрге улус: «Ооң угааны анаа эвес-тир»^a – деп турар болган. ²² А Иерусалимден чедип келген ном-хоойлу тайылбырлакчылары мынча дээн: «Ооң Бодунче буктарның чагырыкчызы «Веелзевул кире берген болгаш, ооң күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар-дыр!»^b»

^b 4 Хаан. 1:2; Мф. 9:34; 10:25

²³ Иисус ынчан оларны кый деп алгаш, угаадыглыг чугаалар чугаалап, тайылбыр-лаан: «Эрлик канчап бодун боду үндүр сывыртаар чүвөл? ²⁴ Иштинден аңгыланып эгелээн күрүне бүдүн туруп шыдавайн, буурап дүжер. ²⁵ Азы аңгыланчып, кырышкан өг-бүле база бүдүн туруп шыдавас. ²⁶ Эрлик боду бодунга удур месилдежип, иштинден аңгыланып турар болза, ол быражып шыдавас: ооң төнчүзү келгени олдур. ²⁷ Мөге-шыырак кижини баштай хүлүп албас чүве болза, кым ооң бажыңынче кирип, эт-хөреңгизин үптөп шыдаарыл? Чүгле хүлүп алгаш, ол оон бажыңын үптөп шыдаар»^c. ²⁸ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: улустуң кандыг-даа бачыттары база канчаар-даа бак сөгленири өршээттинер. ²⁹ Ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээр кижиге бар болза, ол кажан-даа өршээл албас, харын бачыт анаа мөнгези-биле артып каар^d».

^c Иса. 49:24-25

^d Лк. 12:10; 1 Ин. 5:16; Евр. 10:26, 29

³⁰ Иисуска удурланып: «Олче бук кире берген-дир» – дижир улус бар боорга, Ол ынча дээн чүве-дир.

Иисустуң Ёзулуг өг-бүлөзи

(Мф. 12:46-50; Лк. 8:19-21)

^e Мк. 6:3; Ин. 2:12; 7:3; Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19

³¹ Ооң соонда Иисустуң авазы база дуңмалары^e чедип келгеш, бажыңче кирип чадашкаш, Ону кый дээри-биле улус ыдыпкан. ³² Иисусту долгандыр хөй улус олурган. Анаа ынчан мынча деп дамчыткан: «Силернин аванаар база эр, кыс дуңмаларыңар даштын Силерни айтырып тур».

³³ Ол оларга мынча деп харыылаан: «Мээң авам база акы-дуңмам кымнар чүвөл?» ³⁴ Бодунуң чанында олурган улусту эргий көргөш, Ол мынча дээн: «Мээң авам база акы-дуңмам бо-дур. ³⁵ Бурганның күзел-соруун күүседип чоруур кандыг-даа кижиге Мээң акы-дуңмам база авам боор болгай^f».

^f Ин. 15:14; Евр. 2:11

Тараа чажыкчызының дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 13:1-23; Лк. 8:4-15)

4 ¹ Иисус база катап хөл эринге улусту өөредип эгелээн. Ооң чанынга хөй чон чыгылып келген, ынчангаш Ол хемеге олурупкаш, эриктен бичии ырадыр эжиндире берген, а бүгү чон хөл кыдыынга артып калган. ² Иисус улуска угаадыглыг чугаалар чугаалап, оларны хөй чүвеге өөредип турган: ³ «Дыңнаар! Тараа чажыкчызы үрезин чажып үнүп келген. ⁴ Ол үрезинин чажып турда, чамдыызы орук кыдыынга кээп дүжерже, куштар жуп келгеш, ол үрезиннерни соктап чипкен. ⁵ Чамдыызы сай-даштыг, хөрзүнү чуга черже кээп дүшкен. Ол үрезин удатпайн өзүп үнүп келген, чүгө дээрге хөрзүн кылын эвес болган. ⁶ А хүн хүнней бергеш, ол өзүмнерни өрттендир шонуптарга, ханы дазыл тыртпаанындан, олар кадып калган. ⁷ Чамдыызы тенниг хонак аразынче кээп дүжерже, тенниг хонак сырый өскеш, оларны боой базырыпкан, ынчангаш олар кулакталбайн-даа барып, дүжүт бербээн^g. ⁸ А бир чамдыызы үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеш, мандып өскеш, чашканындан үжен, алдан, харын-даа чүс дакпыр хөй дүжүт берген». ⁹ Иисус оон оларга: «Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!»^h – дээн.

^g Иер. 4:3

^h Мф. 11:15; Ажыл. 2:7

Тараа чажыкчызының дугайында угаадыглыг чугааның тайылбыры

(Мф. 13:18-23; Лк. 8:11-15)

¹⁰ Чон тарап чоруй барганда, Иисус-биле кады он ийи элчин база өске-даа өөре-никчилер артып калган. Олар Оон бо угаадыглыг чугааның утказын айтырганнар.

¹¹ Иисус мынча дээн: «Силерге Бурганның Чагыргазының чажыдын билип аар ар-ганы хайырлаан-дыр^a, а Чагырганың даштында турар болгаш, ону билбес улуска^b бүгү чүвени угаадыглыг чугаалар дамчыштыр ажыдып берген.

^a Мф. 19:11

^b 1 Кор. 5:12-13

¹² Олар көрзе-даа, эскербес-тир,

дыңназа-даа, дыңнаваз база угаап билбес-тир.

А оон башка олар Бурганче эглип кээп, өршээл алып ийик»^c.

^c Иса. 6:9-10; 42:20;

Ин. 12:40;

Аж.-ч. 28:26-27

¹³ Иисус оон оларга мынча дээн: «Таанда-ла бо угаадыглыг чугааны билбейн турарыңар ол бе? Ынчаарга өске кандыг-даа угаадыглыг чугааны канчап билип алып улус боор силер? ¹⁴ Тараа чажыкчызы дээрге Бурганның медээзин чажып турар кижидир^d. ¹⁵ Орук кыдынга кээп дүшкен үрезинге дөмей улус бар боор-дур. Олар Бурганның медээзин дыңнап турар, ынчалза-даа ол-ла дораан эрлик чедип келгеш, оларның сеткилинде чашкан медээни оорлап аппаар-дыр. ¹⁶ Өске улус сай-даштыг черге чашкан үрезинге дөмей боор-дур. Олар медээни дыңнап кааш, ол-ла дораан өөрүшкү-биле хүлээп алырлар, ¹⁷ ынчалза-даа алыс бодунда дазыл чок болгаш, турум эвес боорлар. Ооң соонда медээ ужуң бергелерге азы истеп-сүрүүшкүңге таваржы бээр болза, олар дораан-на күткүттүрүп, өскээр чайгыла бээрлер^e. ¹⁸ Өске улус тенниг хонакка чашкан үрезинге дөмей боор-дур. Олар база медээни дыңнап турар. ¹⁹ Ынчалза-даа амгы амыдыралының ажаанзырал-човаа^f, байлакшыл дуурайы^g база өске-даа күзел-бодалдар оларны чардыктырып, медээни боой базырып-тар болгаш, оларның үрезини дүжүт бербес. ²⁰ А үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черге чашкан үрезинге дөмей улус база бар. Олар медээни дыңнап база хүлээп ап турар болгаш, чашканындан үжен, алдан, харын-даа чүс дакпыр хөй дүжүттү бээрлер^h».

^d Иса. 55:10-11; Аж.-ч. 8:4

^e Гал. 1:6; Евр. 6:4

^f Мф. 6:25

^g Мк. 10:23; 1 Тим. 6:10

^h Ин. 15:5

Чырыткы дугайында

(Лк. 8:16-18)

²¹ «Чырыткыны кывысканда, ону сава-биле дуй базырап дээш азы орун адаанга салып каар дээш бажыңче кириер ийик бе? Чок, ону колдуже салып каар болгайⁱ. ²² Көстүп келбес кандыг-даа чажыт чүве чок база ажыттынып билдине бербес кандыг-даа ажытталчак бүдүү чүве чок^j. ²³ Дыңнаар кулаа бар кижидыңназын!^k ²⁴ Оон ыңай Ол мынча дээн: «Дыңнаан чүвөңерни угаап-бодап чорунар. Кандыг хемчээл-биле хемчээп бээр-дир силер^l, силерге база ындызы-биле хемчээп бээр болгаш харын-даа аңаа немей бээр. ²⁵ Кымда чүве барыл, аңаа оон-даа хөйүнү бээр, а кымда чүве чогул, оон бар чүвезин безин хунаай бээр^m».

ⁱ Мф. 5:15; Лк. 11:33

^j Мф. 10:26; Лк. 12:2

^k Мф. 11:15; Мк. 4:9

^l Мф. 7:2

^m У. ч. 9:9

Үрезин дугайында

²⁶ Иисус улаштыр мынча дээн: «Бурганның Чагыргазы черже үрезин чашкан кижиге дөмей. ²⁷ Дүне ол кижиде удуп чыдар, а хүндүс туруп кээр, ол өйде үрезинни канчаар өзүп, үнүп кел чыдарын боду билбес болур. ²⁸ Чүге дээрге чер боду-ла үрезинни чайгаар өстүрүп чыдар: баштай көк өзүмнү, ооң соонда тараа бажын, дараазында баш долдур арбын тарааны. ²⁹ Тараа быжа бээрге, демги тараажы ол-ла дораан хол кадырыңар туруп алып, чүге дээрге дүжүт ажаар үе келген-дирⁿ».

ⁿ Иоил 3:13; Мф. 13:38;

Ажыд. 14:15

Горчица үрезининиң дугайында

(Мф. 13:31-35; Лк. 13:18-19)

³⁰ Иисус ооң соонда мынча дээн: «Бурганның Чагыргазын чүнүң-биле дөмейлей көөрүл азы ону кандыг угаадыглыг чугаа-биле чуруп көргүзерил? ³¹ Хөрзүңгө тарып турда, чер кырында бар бүгү үрезиннерниң эң бичиизи боор горчица үрезининге ол

^a Мф. 17:20; Лк. 17:6

дөмей-дир^a. ³² А тарып каарга, горчица үрезини өзүп үнгөш, бүгү чемниг үнүштернин эң улуу апаар, ооң адыраып келген будуктарының чаглаанга дээрниц куштары безин уя тудуп шыдаар болгай^b».

^b Иез. 17:3; 31:6; Дан. 4:9

³³ Иисус шак ындыг хөй угаадыглыг чугаалар-биле улуска Бурганның медээзин, оларның дыңнааш, билип шыдаар шаа-биле, суртаалдап келген. ³⁴ Оларны Ол угаадыглыг чугаалар чокка черле өөредип көрбээн, а өөреникчилери-биле чааскаан арткаш, оларга бүгү чүвени тайылбырлап берип турган.

Иисустуң шуурганны томаартканы

(Мф. 8:23-27; Лк. 8:22-25)

^c Мф. 8:18; Лк. 8:22

³⁵ Ол-ла хуннүң кежээзинде Иисус өөреникчилеринге: «Хөлдүң ол чарыынче кеже берээли» – дээн^c. ³⁶ Олар чонну каапкаш, Иисустуң чонну өөредип олурганы хемезинге олурупкаш, эжиндирип чорупканнар. Оларга өске хемелер база каттыжа берген. ³⁷ Хөлге күштүг шуурган көдүрлүп келген болгаш, чалгыглар хемени часкаарга, ону суг долуп эгелээн^d. ³⁸ А Иисус хемениң соңгу бажынга, сыртыкка бажын салгаш, удуп чыткан.

^d Аж.-ч. 27:14

Өөреникчилери Ону оттурупкаш: «Башкы! Сугга дүжүп өлдүвүс-ле, Силерниң херекке албазыңар ол бе?!» – дээннер.

^e Ыд. ыр. 64:8; 88:10; 103:7

³⁹ Иисус туруп келгөш, хатты хоруп кааш, сугга: «Быттава, соксап көр!» – деп дужааган. Хат оожургай берген, шуут-ла ыржым апарган^e. ⁴⁰ Ол өөреникчилеринге: «Чүге ындыг кортук силер? Бүзүрелинер чогу ол бе?» – дээн.

⁴¹ Олар аажок коргуп-сүртээш: «Хат-даа, суг-даа Аңаа чагыртып турар, бо чогум Кымыл аан?» – деп аразында чугаалажып турганнар.

Иисустуң букицуураан кижини экирткени

(Мф. 8:28-34; Лк. 8:26-39)

5 ¹ Олар хөлдүң ол чарыында Гераса* черинче эжиндирип кежип келгеннер. ² Иисус хемеден дүжүп кээрге, Аңаа уткуй чевеглерлиг куйлардан букшуураан кижини үне халып келген. ³ Ол кижини хөөржүдүлге куйларынга чурттап турган, ону илчирбе-биле безин кым-даа хүлүп чадап каан чүве-дир. ⁴ Ону чаңгыс эвес удаа илчирбе-биле хүлүп-шарып көргөн, ынчалза-даа ол илчирбени үзе шаапкаш, хүлүгден чештинип чоруй баар турган. Ону кым-даа томаартып чадап каан чүве-дир. ⁵ Ол кижини дүне-хүндүс дивейн, чевеглер, тейлер аразынга алгырып-кышкырып, даштар-биле соккуланып чоруур турган. ⁶ Иисусту ырактан-на көрүп кааш, ол кижини Аңаа маңнап чеде бергөш, Ооң баарынга доңгая кээп дүшкөш, ⁷ ыткыр үн-биле алгырган: «Силерге менден чүү херегил, Иисус, Дээди Өрүкү Бурганның Оглу?^f Мени хилинчектевезинерни Бурганның ады-биле даңгыраглап көрүнер!» ⁸ Чүге дээрге Иисус дем: «Бук, бо кижиден үнүп чоруй бар!» – деп каан чүве-дир.

^f Мк. 1:24

⁹ Иисус ол кижиден айтырган: «Сээң адың кымыл?»

Демгизи: «Мээң адым Дүк-түмен, чүге дээрге бис дыка хөй бис» – деп харыылаан. ¹⁰ Буктар Иисустан оларны ол чер-чурттан үндүр сывырбазын дилеп эгелээн.

¹¹ Ол өйде даг эдээнге бир кодан хаван одарлап чораан чүве-дир. ¹² Буктар Иисустан: «Бисти бо хаваннарже чорудуп көрүңерем, оларже кире берээли» – деп ээрешкеннер. ¹³ Иисус чөпшээрээрге, буктар кижиден үнгөш, хаваннарже кире бергеннер. Бүгү кодан – 2000 хире хаван кадыр элден хөлче шурай бергөш, дүжүп өлүп калган. ¹⁴ А хаван кадарчылары дезе маңнашкаш, болган чүүлдүң дугайында чоок-кавы хоорай-суурларга чугаалап турганнар. Чогум чүү болганын көөр-дүр дээш, чурттакчы чон чыгып келген. ¹⁵ Олар Иисустуң чанынга келгөш, дүк-түмен буктарга алыскан

* 5:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Гераса» эвес, а «Гадаара» азы «Гергеса» деп бижээн.

турган кижиге хевин кедип алган, угаан-сегээни орталаны берген олураарын көрүп кааш, коргуп-сүртей бергеннер. ¹⁶ Болган чүүлдү көрүп турган улус букшуураан кижиге-биле база хаваннар-биле чогуу чүү болганын чугаалап берген. ¹⁷ Ынчан коргуп-сүртөөн улус оларнын чер-чуртундан ырап чоруурун Иисустан дилеп эгелээн^a.

^a Лк. 5:8; Аж.-ч. 16:39

¹⁸ Иисус хемезинге олуруп турда, буктарындан адырылган демги кижиге Ооң-биле кады чоруур чөпшээрел айтырган. ¹⁹ Ынчалза-даа Ол аңаа чөпшээревейн, мынча дээн: «Бажыңыңда улузуңче чана бергеш, Дээрги-Чаяакчының сеңээ чүнү кылганын, Ооң сеңээ кандыг өршөөл хайырлаанын шупту улуска чугаалап бер^b». ²⁰ Ынчангаш ол кижиге чана бергеш, «Он-хоорай девискээринге^c Иисустуң аңаа чүнү кылганын улуска чугаалап эгелээн. Бүгү чон кайгап-хараар болган.

^b Ыд. ыр. 65:16

^c Мф. 4:25; Мк. 7:31

Дарганың уруун диргискени болгаш аарыг херээженни экирткени
(Мф. 9:18-26; Лк. 8:40-56)

²¹ Иисус дедир ол чарыкче хемелиг кежип кээрге, Ооң чанынга хөй чон чыглы берген. Ол хөл эриинге артып калган. ²² Синагога даргаларының бирээзи^d боор Иаир деп кижиге аңаа чедип келгеш, Иисусту көрүп каан. Ол Иисустуң мурнунче кээп дүшкеш, ²³ Оон аажок дилээн: «Мээң уруум өлүп чыдыр, ол экирий берип, дириг артар кылдыр, аңаа холуңар дегзип көрүңерем!» ²⁴ Иисус ооң-биле кады чорупкан. Мөөң чон Ону бүгү талаларындан ылгеп, кызавышаан, Ооң соондан чоруп олурган.

^d Лк. 13:14; Аж.-ч. 13:15; 18:8

²⁵ Ынчан ол черге он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен кижиге турган^e. ²⁶ Ол херээжен хөй-ле эмчилерге чеже-даа эмнеткен, хамык бар кошкулун хөй черге чарып каапкан, ынчалза-даа ооң кады улам-на дорайтап бар чыткан. ²⁷ Иисустуң дугайында дыңнап кааш, ол херээжен улус аразы-биле иткележип эрткеш, Оон артындан чоокшулап келгеш, Ооң кеткен хевинге дээй каапкан. ²⁸ «Мен оода-ла Оон кеткен хевинге дээпсимзе, экирий бээр мен» деп бодаан чүве-дир^f. ²⁹ Ол-ла дораан ооң ханы төгүлбейн барган, аарыындан экирээнин билип каапкан.

^e Лев. 15:25

^f Мк. 3:10

³⁰ Иисус Бодундан күш үне бергенин ол дораан эскерип кааш^g, мөөң чонче эргий кайгааш: «Мээң хевимге кым дээпти?» – деп айтырган.

^g Лк. 5:17; 6:19

³¹ Өөреникчилери кайгай бергеш, мынча дээннер: «Силерни хүрээлээн чоннуң кызып-кыйып турарын көрбейн турар эвес силер, „Менээ кым дээпти?“ – деп ол чүңер ирги?»

³² Ынчалза-даа Иисус кымның дээпкенин билип аар дээш, долгандыр көрүп туруп берген. ³³ Бодунуң кадык апарганын билип кааш, демги херээжен кортканындан сириңейнип, чеде бергеш, Ооң мурнунга доңгая кээп дүшкеш, чүвениң байгы-ла шынын Аңаа чугаалаан. ³⁴ Иисус аңаа мынча дээн: «Кызым, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды^h, амыр-тайбың чорувут, аарыындан адырылган-дыр сен».

^h Мк. 10:52

³⁵ Иисус ону чугаалап турар аразында, «синагога даргазы Иаирниң бажыңындан медээ эккелген улус келгеш: «Сээң урууң өлүп калды. Башкыны ам хөй-ле шүүдетпе» – дээннер.

³⁶ Ынчалза-даа Иисус ону дыңнааш, синагога даргазынга: «Кортпа, чүгле бүзүр!» – дээн. ³⁷ Ол Пётрдан, Иаковтан база ооң дуңмазы Иоанндан өске кымның-даа Ооң-биле кады чоруурун чөпшээрэвээнⁱ. ³⁸ Иаирниң бажыңыңга чедип келгеш, Ол аажок улуг хөлзээзин-дүвүрелди база ишкирнигип ылгалап-сыктаан улусту көрүп каан.

ⁱ Мк. 9:2; 14:33

³⁹ Иисус бажыңче кирип келгеш: «Чүге дойлуп-хөлзөп, ылгалап-сыктап тур силер? Бо уруг өлбөзү, а аңаа удуп чыдар кижиге ышкакыл!»^j – дээн. ⁴⁰ Демги улус Ону кочулап, каттыржы берген. Иисус оларнын шуптузун дашкаар үндүрүпкеш, Боду уругнуң ада-иези болгаш үш өөреникчизи-биле кады уругнуң чыткан өрээлинче кире берген. ⁴¹ Ол кысчыгаштың холундан тудуп алгаш^k, мынча дээн: «Талифа, куми!» (ол дээрге: «Кызыжак, сеңээ чугаалап тур мен, туруп кел!») – дээни ол). ⁴² Уруг ол-ла

^j Ин. 11:11

^k Мк. 1:31; 9:27; Аж.-ч. 3:7; 9:41
^l Лк. 7:14

дораан туруп келгеш, кылаштап эгелээн (ооң хары он ийи чедип турган чүве-дир). Ону көргөн улус аажок кайгап-хараан. ⁴³ Болган чүүл дугайында кымга-даа чугаалавазын Иисус оларга шынгыы чагып каан^а, а уругга чемден бээрин айыткан.

^а Мк. 1:44; 9:9

Назареттиң чурттакчыларының Иисусту хүлээп көрбээни

(Мф. 13:53-58; Лк. 4:16-30)

6 ¹ Иисус оортан чоруткаш, Бодунуң өөреникчилери-биле кады төрөөн хоорайын-че^б ээп келген. ² Амыр-дыш хүнү үнүп кээрге, Ол синагогага чонну өөредип эгелээн^с. Дыңнап турган дыка хөй улус кайгап-харап, чугаалажы берген: «Ооң бо хамык чүвези кайыын келгенил? Ындыг мерген угаанны Аңаа кым бергенил? Ол ындыг кайгамчык чүүлдерни чаяап турар-дыр!» ³ Ол дээрге Марияның оглу, Иаков, Иосий, Иуда база Симоннуң акызы, бызаңчы кижиге эвес ийикпе? Ооң кыс дунмалары база бистиң аравыста эвес чүве бе?» Ынчангаш олар Ону хүлээп көрбээнд.

^б Мф. 2:23; Лк. 2:39; 4:23

^с Мк. 1:21

^д Мф. 11:6

^е Ин. 4:44

⁴ Иисус оларга: «Бурганның медээчизи каяа-даа алдар-хүндүлүг боор, ону чүглө бодунуң хоорайынга, чоок улусунуң аразынга база бажыңыңга үнелеп көрбөс чүве» – дээн^е. ⁵ Ынчангаш Ол аңаа кандыг-даа кайгамчык чүүл кылып чадап каан, чүглө элээн каш аарыг кижиге холун дээскеш, экиртип каан. ⁶ Иисус ол улустуң бүзүрөл чогуң аажок элдепсинген. Ол ооң соонда чоок-кавы суурларны эргий кезип, улусту өөредип чорупкан.

Иисустуң он ийи элчинни чорутканы

(Мф. 10:1, 5-15; Лк. 9:1-6)

⁷ Иисус он ийи элчинин^ф Бодунче кыйгырып алгаш, оларга буктарны үндүр сывырар эрге-күштү бергеш, ийи-ийилеп, тарадыр чорудуп эгелээн. ⁸ Иисус оларга мындыг чагыг берген: «Орукче үнерде, даянгыыштан өске чүнү-даа албаңар: аш-чем-даа, хап-сава-даа, акша-мөңгүн-даа албаңар. ⁹ Идиктериңер кеткеш, кеткен хевинерден өске хеп албаңар. ¹⁰ Кандыг бажыңче кирип келген-дир силер, ол черден чорбаан шаанарда, аңаа чурттап артып калыңар. ¹¹ А кандыг-бир черге силерни хүлээп албас азы тооп дыңнаваң болза, ол черден чорууруңарда, ол улуска херечилел-сагындырыг кылдыр^г буттарыңар довураан кактап кааптыңар»*. ¹² Өөреникчилер чорупкаш, бачыдын миннип, Бурганче эглириниң чугулазын улуска суртаалдап эгелээннер^h. ¹³ Олар хөй буктарны үндүр сывыртааннар база хөй-ле аарыг улусту олива үзү-биле чаап тургаш, экиртип кааннар^l.

^ф Мк. 3:13-18

^г Аж.-ч. 13:51

^h Мк. 1:15

^l Иак. 5:14

Иоанн Медеглекчиниң өлгөни

(Мф. 14:1-12; Лк. 9:7-9)

¹⁴ Иисустуң ады чер болганга нептереп, билдингир апарган болгаш, Ирод хаан** база Ооң дугайында дыңнап каан. Чамдык улус мынча дээр болган: «Иоанн Медеглекчи өлүглер аразындан катап дирилген-дир^j, ынчангаш ол ам ындыг кайгамчык чүүлдер кылып турар-дыр». ¹⁵ Өскелери: «Ол – Илия-дыр» – дээр болган. А чамдыктары: «Ол – эрте-буруңгу медээчилерниң бирээзи-дир^k» – дээннер. ¹⁶ А Ирод ол бүгүнү дыңнааш: «Ол болза мээң бажын кестиртип кааным Иоанның катап дирилгени ол-дур» – дээн.

^j Мк. 8:28

^k Мф. 21:11

¹⁷⁻¹⁸ Ол үеде Ирод бодунуң акызы Филипптиң кадайы Иродиаданы кадайланып алган турган, а Иоанн Иродка: «Акыңның ап чораан кижизин кадайланыр эрген чок» – деп чугаалап шаг болган^l. Ынчангаш Ирод Иоанны кара-бажыңга хоругдап каарын дужааган турган^m. ¹⁹ Иродиада Иоаннга хорадааш, ону өлүртүп каар

^l Лев. 18:16; 20:21

^m Мф. 11:2; Лк. 3:19-20;

Ин. 3:24

* **6:11** Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Силерге алыс шынны чугаалап тур мен: ол хоорайга көөрдө, Содом биле Гоморрага шийтекел хүнүндө өршээл улуг болур» деп сөстөрни немээн.

** **6:14** Ирод – Иисус Христостуң төрүттүнгөн үезинде Иудеяның хааны турган Улуг Ирод хаанның оглу, адазының өлүмүңүң соонда Галилея болгаш Переяны чагырып эгелээн Ирод Антипа.

арга-хорга дилей берген. Ынчалза-даа ол чүнү-даа канчап чадап каан, ²⁰чүгө дээрге Ирод Иоанны ыдыктыг, чөптүг-шынныг кижиге деп билир болгаш, оон сестир база хүндүлээр турган, а ындыг болганда, кадагалаар чораан. Иоанның суртаалдары ону хөлзедип-даа турган болза, Ирод ол чугааларны магадап дыңнаар турган. ²¹Ынчалза-даа эптиг өй тыпты берген. Иродтун төрүттүнгөн хүнү кээрге, ол дойже бодунун ызыгууртан дүжүметтерин, шериг баштынчыларын база Галилеяда эң хүндүткелдиг улусту чалап алган^a. ²²Ол дойга Иродиаданың уруу самнааш, Иродка база оон аалчыларынга аажок тааржып, оларны магададыпкан. Ирод ол уругга: «Күзээн-не чүвеңни менден диле, сеңээ ону бээр мен» – дээн.

^a Э. д. 40:20; Эсф. 1:3

²³Ирод оон аңаа мынча деп даңгырагалаан: «Менден чүнү-даа дилээр болзуңза, күрүнемниң чартыын-даа болза, сеңээ бээр мен!»^b

^b Эсф. 5:3; 7:2

²⁴Ол уруг үнгөш, авазындан сүмө айтырган: «Чүнү дилээр мен?»

Оозу: «Иоанн Медеглекчиниң бажын диле» – дээн.

²⁵Уруу далаш-биле хаанга дедир келгөш, мынча деп дилээн: «Меңээ ам дораан Иоанн Медеглекчиниң бажын калбак тавакка салгаш, эккеп бээринерни күзээр-дир мен». ²⁶Хаан аажок муңгараан, ынчалза-даа аалчыларының мурнунга аксы-сөзүн берген болгаш, уругга ойталавас-тыр деп бодап алган. ²⁷Ынчангаш хаан ол-ла дораан Иоанның бажын эккээрин дужаагаш, бир шерийн ыдыпкан. ²⁸Шериг кижиге баргаш, кара-бажыңга Иоанның бажын одура шапкаш, тавакка салып алгаш, демги уругга эккелген. А ол уруг ону авазыңга аппарып берген. ²⁹Иоанның өөреникчилери^c ону дыңнап кааш, чедип келгенер база оон мага-бодун ап алгаш, чевег-куйга орнукушудуп кааннар.

^c Мк. 2:18

Беш муң кижини тоттурганы
(Мф. 14:13-21; Лк. 9:10-17; Ин. 6:1-14)

³⁰Элчиннер шупту Иисуска эеп келгөш^d, чүнү кылганын база чонну чүү чүвеге өөреткенин Аңаа дөгөрезин чугаалап бергеннер. ³¹Иисус оларга: «Эн черже аңгыланып чоруптаалынар, аңаа кезек дыштанып алыр силер» – дээн. Чүгө дээрге эндерик улус Аңаа кээп, дойлуп-ла турган болгаш, оларга чемненир безин хос-чай тывылбас болган^e. ³²Ынчангаш олар ээн, озалааш черже чүгле боттары хемелиг эжиндирип чорупканнар.

^d Мк. 6:7

³³Ынчалза-даа оларның эжиндирип чорупканын көргөн база оларны кымнар дээрзин билир улус ол черже бүгү суурлардан, хемени мурнаар дээш, эрик кыды-биле маңнажыпкаш, ынаар мурнап чеде берген. ³⁴Иисус хемеден үнүп келгөш, манап турган хөй чонну көргөш, оларны кээргей берген, чүгө дээрге олар кадарчызы чок хойларга дөмей болган^f. Ынчангаш Ол улусту хөй чүвеге өөредип эгелээн.

^e Мк. 3:20

³⁵Кежээликтей, хүн ажып турда, Оон өөреникчилери Аңаа чедип келгөш: «Бо чер ээн-дир, шак-үе база орайтаан-дыр. ³⁶Улусту таралдытыңар, чоок-кавы суурларже баргаш, боттарыңга чиир чемден садып алзыннар» – дээннер.

^f Сан. 27:17; 3 Хаан. 22:17; Иез. 34:5; Зах. 10:2; Мф. 9:36

³⁷Ынчалза-даа Иисус: «Силер оларны чемгеринер» – деп харыылаан.

Өөреникчилери: «Кай, барык 200 мөңгүн чоос-биле* чем саткаш, бо хамык улусту чемгерер ужурлуг бис бе?» – деп айтырган^g.

^g 4 Хаан. 4:42-44

³⁸Ол оларга: «Силерде чогуу каш хлеб бар-дыр? Баргаш, көрүп көрүнерем» – дээн.

Олар баргаш, санап эккелгөш: «Беш хлеб болгаш ийи балык бар-дыр» – дээннер.

³⁹Иисус ынчан улусту ногаан оыг-сигенниг черге бөлүктөй олуртуптарын дужааган.

⁴⁰Ынчангаш шупту улус чүс-чүс база бежен-бежен кижиге кылдыр бөлүктөй олуруп алган. ⁴¹А Ол беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүнгөш, аыш-чем дээш Бурганга өөрүп четтиргөш, хлебтерни кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге

* 6:37 200 мөңгүн чоос – сес айда ажылдап алыр ортумак шалыңга дең түң-дүр.

дамчдып эгелээн. А олар хлебти улуска үлөп турган. Оон ийи балыкты база шупту улуска чедиштир үледипкен. ⁴² Шупту улус ону чигеш, тода берген. ⁴³ Харын-даа чем артыын чыггаш, он ийи аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ⁴⁴ Чемни 5000 эр кижиге чиген чүве-дир.

Иисустуң суг кырлап кылаштааны

(Мф. 14:22-36; Ин. 6:15-21)

⁴⁵ Иисус оон дораан Бодунуң өөреникчилеринге: «Хемеге олурупкаш, хөлдүң ол чарыында Вифсаида суурже^a эжиндирип жеже бериңер» – деп дужааган. А Боду чонну чандырап дээш, артып калган. ⁴⁶ Улус тарай бээрге, Иисус мөргүп аары-биле дагже чорупкан^b. ⁴⁷ Кежээ дүшкенде, өөреникчилерниң хемези хөл ортузунга чораан, а Ол эрикке чааскаан турган. ⁴⁸ Удур хат хадып турар болгаш, оларга эжиндирериниң бергезин Иисус көрүп каан. Даң аткалакта, Ол хөлдүң суун кырлап оларже чорупкаш, хемени эрте база бээр бодаан. ⁴⁹ Ынчалза-даа олар Оон суг кырлап чоруурун көргөш, бо-даа хей-сүнезин-дир деп бодааш^c, кортканындан алгыржы бергеннер. ⁵⁰ Ону көргөш, өөреникчилер шупту аажок корткан. Ынчалза-даа Иисус ол-ла дораан олар-биле чугаалажып эгелээн: «Орталаныңар, Мен-дир мен, кортпаңар!» ⁵¹ Оон Ол хемеге олар-биле кады олуруп алган. Хат ол-ла дораан оожургай берген. Өөреникчилер аажок кайгап-хараан. ⁵² Чүгө дээрге Оон хлебтер-биле кылганы кайгамчык чүүлдү безин билип шыдаваан улус чүве-дир^d. Оларның чүректериниң чүве билбези ол хире болган^e.

⁵³ Ол чарыкче кезип, Геннисарет черинге^f доктаап турупканнар. ⁵⁴ Олар хемеден дүжүп кээри билек, чурттакчы чон Иисусту танып каан. ⁵⁵ Улус чоок-кавы черлерни эргий халышкаш, аарыг улузун чыткан дөжектери-биле катый^g Ону ында турар деп дыңнааны черже эккелгеш турупканнар. ⁵⁶ Ол кандыг-даа хоорайларга, суурларга, турлагларга чедип кээрге, чурттакчылар аарыг кижилерин төп шөлдерже үндүргөш туруп берген. Оон хевиниң оода-ла эдээнге дээрин чөпшээрээрин улус Иисустан дилеп турган^h. Аңаа дегген кижиге бүрүзү экирий бээр болган.

Бурганның хоойлулары азы ада-өгбениң дүрүмнери

(Мф. 15:1-20)

7 ¹ Иерусалимден чедип келген фарисейлер болгаш элээн каш ном-хоойлу тайылбырлакчызы Иисустуң чанынга чыгылып келгеннер. ² Олар Оон чамдык өөреникчилериниң холдарын чугбайн, аарыг эвес байдалда чемненип олурарын эскерип кааннар. ³ (Херектиң ужуру чүдел дээрге, бүгү иудейлер, а фарисейлер кымдан-даа артык, ада-өгбениң чаңчылдарын шыңгы сагыырⁱ, тускай чурумчуткан аайы-биле холун чугбаан шаанда, чемненип олурбас улус чүве-дир. ⁴ Базаардан садыглашкаш келгеш, олар холун чугбаан шаанда^{*}, чем чивес турган. Оларның сагыыр кылдыр хүлээп алган оон-даа өске дыка хөй сагылга-дүрүмнери бар^j, чижээлээрге, аяктарны, дөмбүннерни, чес сакпыңнарны, дөжектерни чурумчуткан аайы-биле чууру дээн ышкаш.) ⁵ Ынчангаш фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларының Иисустан: «Чүгө Силерниң өөреникчилеринер ада-өгбениң ёзу-чаңчылын тоовазыл? Чүгө олар аарыг эвес холдарын чугбайн, чем чиририл?^k» – деп айтырганы ол.

⁶ Иисус мынча деп харыылаан: «Ийи арынныг^l силерниң дугайыңарда Исаяя ме-дээчи Бурганның өмүнээзинден шын-на бижээн-дир:

*„Бо чон Мени сөс кырында хүндүлээр,
а сеткил-чүрээ-биле Менден ырак.*

^a Мф. 11:21; Мк. 8:22

^b Лк. 6:12; 9:28

^c Лк. 24:37

^d Мк. 6:41

^e Мк. 8:17; Ин. 12:40;
2 Кор. 3:14

^f Сан. 34:11; Мф. 14:34;
Лк. 5:1

^g Мк. 2:4; Аж.-ч. 5:15

^h Мк. 5:27

ⁱ Гал. 1:14

^j Евр. 9:10

^k Лк. 11:38

^l Мф. 23:13

* 7:4 Азы: «Олар садып эккелген хамык чүвезин чугбаан шаанда».

⁷ Оларның Меңээ мөгөйишишкини хей чүве-дир,
чүге дээрге оларның өөредии –
чүгле кижилер чогааткан сагылга-дүрүмнер-дир^а.

^а Иса. 29:13; Кол. 2:22

⁸ Силер Бурганның айтышкыннарын тоовайн каапкаш, улустуң чаңчылдарын эдер-дер-дир силер^{*}. ⁹ Оон Ол мынча дээн: «Силер боттарынарның сагылга-дүрүмнериңер сагыыр дээш, Бурганның айтышкыннарын тоовайн каапканыңар кончуг-ла эки-дир! ¹⁰ Моисей силерге Бурганның айтышкынын дамчыткан-на болгай: „Ачаң биле аваң-ны хүндүлөп чор“, ол ышкаш: „Ачазын азы авадын бак сөглээр кижини өлүмге онаар херек^б. ¹¹⁻¹² А силерниң чугааңар ёзугаар кандыг боор-дур? Ава-ачазыңга: „Менден алыр ужурлуг чүвенерни Бурганга өргүүрүм ол-дур“ – дээр кижиде бар болза, силер анаа ава-ачазыңга чүнү-даа кылырын чөпшээревейн баар-дыр силер. ¹³ Силер ооң-биле Бурганның сөзүн, боттарынарның-на саналдаан чаңчылдарыңар дээш, күш чок болдуруп турар-дыр силер. Өске-даа шак ыңдыг чүүлдерни эндере кылып чоруур-дур силер».

^б Хост. 20:12; 21:17

¹⁴ Иисус чонну база катап чыып алгаш, мынча дээн: «Шуптуңар Мени дыңнааш, билип аарын кызыңар. ¹⁵⁻¹⁶ Кижиде дашкаартан кирип кээр чүү-даа чүве ону бужартадып шыдава^с. Кижиниң бодундан үнүп кээр чүве харын ону бужартадыр^{**}».

^с Аж.-ч. 10:15; Тит. 1:15

¹⁷ Иисус чонну каапкаш, бажыңче кирип кээрге, өөреникчилери демги угаадыг-лыг чугааның дугайында Оон айтырган. ¹⁸ Ол оларга мынча дээн: «Таанда-ла силер ам-даа билип шыдавааныңар ол бе? Кижиде дашкаартан кирип кээр чүү-даа чүве ону бужартадып шыдава^с дээрзин көрбээниңер ол бе? ¹⁹ Чүге дээрге ол кижиниң чүрээңче эвес, а ишти-хырнынче киргеш, оон мага-боттан үне бээр болгай». (Шак ынчалдыр Ол бүгү аш-чем аймаан арыг деп чарлаан.)^д

^д Аж.-ч. 10:15; 11:9; Тит. 1:15

²⁰ Оон ыңай мынча дээн: «Кижиниң бодундан үнүп турар чүве харын ону бужартадыр^е. ²¹ Кижиниң иштинден, ооң чүрээнден үнер чүүлдер бо-дур^ф: бузуттуг-бак бодалдар, самыраар чорук, ооржу база өлүрүкчү чорук, ²² кады чурттаан эжинге шынчы эвес чорук, чазый чорук, кара сагыш, меге, туттунмас самыраашкын, адааргал, хоп-нүгүл, бодун тогдунары база сээдең чорук. ²³ Кижиниң иштинден үнер бо бүгү бузут харын ону бужартадып турар».

^е Мф. 12:34; Иак. 3:6

^ф Гал. 5:19-21; 1 Кор. 6:9-10

Өске чер чурттуг херээженниң бүзүрели (Мф. 15:21-28)

²⁴ Иисус Галилеядан үнгеш, Тир болгаш Сидон хоорайларның чоок-кавызынче чорупкан^г. Ол бир бажыңга туруп алгаш, өске улус Ооң келгенин билбес боорун күзөөн, ынчалза-даа дөмей-ле ону чажырып шыдаваан. ²⁵ Уруу буква алыскан бир херээжен база Иисустуң келгенин билип каан. Ол херээжен доп-дораан ынаар чеде бергеш, Ооң буттарының баарыңга доңгая кээп дүшкен. ²⁶ Ол херээжен иудей эвес, а Сирияның Финикиязы^h чурттуг кижиде болган. Херээжен Иисустан ооң уруунче кире берген букту үндүр сывырып бээрин ээрежиңер эгелээн.

^г Иис. 19:28-29; Иса. 23:1-18

^h Аж.-ч. 21:2-3

²⁷ Иисус: «Уругларның чемин хунаап алгаш, ыттарга каап бээрге, кайын боор» – дээнⁱ. ²⁸ А ол херээжен: «Дээрги, а ыттар база-ла уругларның чемненген столундан кээп дүшкен тогланчы чыып чиир ышкажыгай» – дээн.

ⁱ Мф. 7:6

²⁹ Иисус ынчан: «Ындыг харың дээш, бук сээң уруундан үне берди, чана бер» – дээн. ³⁰ Ол херээжен бажыңыңга чедип келгеш, көөрге, уруу орун-дөжөөнде чыдар, а бук оон үне берген болган.

^{*} 7:8 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Аяк-сава чуурун сагып база өске-даа шак ыңдыг чүүлдерни хөйү-биле кылып турар-дыр силер» деп сөстөрни немээн.

^{**} 7:15-16 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Дыңнаар кулаа бар кижиде дыңназын!» деп сөстөрни немээн (Мф. 11:15; Мк. 4:9 көр).

Иисустуң үнү чок, дүлөй кижини экирткени

^a Мк. 8:24

^b Мк. 5:20

^c Мк. 1:9

^d Иса. 35:5-6

^e Мк. 8:23; Ин. 9:6

^f Мк. 1:44-45

³¹ Иисус Тирниң чоок-кавызындан үнгөш, Сидон хоорайны таварып эрткеш^a, «Он-хоорай девискээрин^v таварыштыр Галилея хөлүнче чорупкан^c. ³² Ол черге улус үнү чок, дүлөй бир-ле кижини Иисуска эккелгөш, аңаа холун дегзип, экиртирин Оон дилээн^d. ³³ Иисус ону кыдыынче аппаргаш, Бодунуң салааларын ооң кулактарынче суккаш, оон дүкпүрүпкеш^e, демги кижиниң дылынга дээй каапкан. ³⁴ Ол ооң соонда карактарын дээрже шиглей көрүнгөш, хандыр улуг тынгат, аңаа: «Эффафа!» – дээн. (Ол дээрже «Ажыттын!» дээни ол.) ³⁵ Демги кижини ол-ла дораан дыңнап турар апарган, ооң дылы чештинип, иле-тода чугаалап эгелээн. ³⁶ Иисус бо дугайында кымга-даа чугаалаванар деп дужааган. Ынчалза-даа Ол шынгыы хораан тудум, шупту улустун ол бүгү дугайында медээни тарадыры дам баар болган^f. ³⁷ Олар аажок кайгап-харап, мынча деп турганнар: «Ооң кылып турар хамык чүвези эки-дир. Ол дүлөй улусту – дыңнап турар, үнү чок улусту – чугаалап турар кылып каар-дыр!»

Иисустуң дөрт муң кижини тоттурганы

(Мф. 15:32-39)

8 ¹ Ол-ла хүннерде Иисустуң чанынга база катап мөөң чон чыгылып келген, а оларның чиир чеми чок болган. Иисус өөреникчилерин кый деп алгаш, оларга мынча дээн: ² «Бо улусту кээргээр-дир мен^g: олар Мээң чанынга үш хонук турду, а ам чиир чеми артпаан-дыр. ³ Оларны бажыңнарнынче аш хевээр чорудуптар болзумза, орукка харыксырап каарлар, чамдыызы кайы ырактан келген-не болгай».

^g Мф. 9:36

⁴ Ооң өөреникчилери: «Мындыг ээн черге бо улустуң шуптузун чемгериптер хире хлебти кайыын тып алыр бис?» – деп кайгай бергеннер^h.

^h 4 Хаан. 4:42-44

⁵ Иисус олардан: «Силерде каш хлеб барыл?» – деп айтырган.

Олар: «Чеди» – деп харыылаан.

⁶ Иисус хамык улуска черже олуруптарын дужааган. Оон чеди хлебти алгаш, аыш-чем дээш Бурганга өөрүп четтиргөш, оларны кезектей үзе тырткылааш, өөреникчилеринге дамчыдып берген. Олар хлебти чонга үлеп берген. ⁷ Өөреникчилеринде аңаа немей каш бичежек балык база бар болган. Иисус Бурганга өөрүп четтиргөш, балыктарны база чонга үлеп бээрин өөреникчилеринге дужааган. ⁸ Улус тоткуже чиген, а арткан кескиндилер-биле чеди аргаан хааржакты долдуруп алганнар. ⁹ Аңаа 5000 хире кижини турган. Иисус оларны чандырыпкан, ¹⁰ а Боду ол-ла дораан өөреникчилери-биле кады хемеге олурупкаш, Далмануфа девискээринге эжиндирип келген.

Иисустан кайгамчык демдек негээни

(Мф. 16:1-4)

¹¹ Ол черге Иисуска «фарисейлер чедип келгөш, Ооң-биле маргыжып эгелээннер. Иисусту шенээр дээш, дээрден кайгамчык демдектен көргүссүн деп Оон негей бергеннерⁱ. ¹² Иисус хандыр улуг тынгат, мынча дээн: «Бо үениң улузу чүге-ле Менден бадыткал демдээ негээрил? Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бо салгалдың улунга бадыткал демдээ турбас». ¹³ Ол оон оларны каапкаш, хемеге олуруп алгаш, ол чарыкче эжиндирип кеже берген.

ⁱ Лк. 11:16; 1 Кор. 1:22

Фарисейлер биле Иродтуң ажыткызы

(Мф. 16:5-12)

¹⁴ Иисустуң өөреникчилери хлеб хүнезиннеп алырын уттуп алган болганындан, хемедө чүглө чаңгыс хлеб бар болган. ¹⁵ Орук ара Иисус оларны кичээндирип чораан: «Көрдүнер бе, «фарисейлерниң база Иродтуң ажыткызындан кичээнип чоруңар!»

^j Лк. 12:1; 1 Кор. 5:7-8

¹⁶ Ооң чүнү чугаалаанын билип чадашкаш, өөреникчилери аразында: «Бисте хлеб чок боорга, Ол ынча дээн эвеспе?» – деп чугаалажы бергеннер.

¹⁷ Оларның чүнү чугаалажып турарын билир болгаш, Иисус мынча дээн: «Хлеб албаанынар дугайында чугаалашкаш чоор силер. Таанда-ла силер ам-даа көрбес база угаап билбес хевээр силер бе? Силерниң чүректеринер чүве билбес хевээр бе?»^a

^a Мк. 6:52; 7:18

¹⁸ *Карактыг хиреңерде, көрбезиңер ол бе?
Кулактыг хиреңерде, дыңнавазыңар ол бе?»*

^b Иер. 5:21

Таанда-ла сагынмас-тыр силер бе? ¹⁹ Мен беш хлебти 5000 кижиге чедиштир үлептеримге, чеже аргаан хааржак ишти чем артынчызы чыып алчык силер?»

Олар: «Он ийи» – деп харыылааннар^c.

^c Мк. 6:41-43

²⁰ «А Мен чеди хлеб-биле 4000 кижини тоттур чемгериптеримге, чеже аргаан хааржак ишти чем артынчызы чыып алчык силер?»

Олар: «Чеди» – деп харыылааннар^d.

^d Мк. 8:8

²¹ Ол ынчан олардан база катап айтырган: «Таанда-ла ам-даа билип шыдавайн тур силер бе?»

Иисустуң согур кижини Вифсаидага экирткени

²² Олар Вифсаидага^e чедип кээрге, Иисуска согур кижии эккелгеш, аңаа холун дегзип, экиртип каарын дилээннер. ²³ Сोगур кижини Ол холундан чедип алгаш, суурдан үндүре берген. Оон ооң карактарыңче дүкпүрүпкеш^f, Бодунуң холдарын олче салгаш: «Кандыг-бир чүве көре-дир сен бе?» – деп айтырган.

^e Мк. 6:45

^f Мк. 7:33; Ин. 9:6

²⁴ Оозу көрүп туруп-туруп: «Эрткен-дүшкен кижилерни көрүп тур мен. Олар ыяштарга дөмей-дир» – деп харыылаан.

²⁵ Иисус ынчан холдарын база катап ооң карактарыңга дээскен. Ооң соонда демги кижии каракталы бергеш, хамык чүвени тода көрүп турар апарган. ²⁶ Иисус ол кижиге: «Суурже эеп кирбе*» – деп чагып кааш, бажыңынче чорудупкан.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргени (Мф. 16:13-20; Лк. 9:18-21)

²⁷ Иисус Бодунуң өөреникчилери-биле кады Галилеядан Филипптиң Кесариязы хоорайны хүрээлээн суурларже чорупкан. Орук ара Ол олардан: «Мени улус Кым деп билип турарыл?» – деп айтырган.

²⁸ Өөреникчилер мынча деп харыылаан: «Чамдыктары Силерни Иоанн Медеглекчи дээр-дир^g, өскелери – Илия^h, а үшкүлери – эрте-бурунгу медээчилерниң бирээзи дээр-дир».

^g Мк. 6:14

^h 3 Хаан. 17:1; Мал. 4:5

²⁹ Иисус ынчан: «А силер Мени кым деп бодаар силер?» – деп айтырган.

Пётр мынча деп харыылаан: «Силер – Бурганның шилип алган Христозу-дур силер»ⁱ. ³⁰ Иисус оларга Ону кым дээрзин кымга-даа чугаалавазын дужаап каан^j.

ⁱ Мк. 14:61-62; Ин. 11:27

^j Мф. 9:30

Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында баш удур чугаалааны (Мф. 16:21-28; Лк. 9:22-27)

³¹ Иисус ынчан оларны мынча деп өөредип эгелээн: «Кижии амытан Оглу хөй хилинчекти көрүп эртер ужурлуг-дур, Ону баштыңнар, Бурганның дээди бараалгакчылары

* 8:26 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ол дугайында суурда кымга-даа чугаалава» деп сөстөрни немээн.

^a Лк. 17:25^b Мк. 9:31; 10:34; Ин. 2:19^c Ин. 16:25^d Мф. 4:10^e Флп. 3:19^f Мф. 10:38-39^g Мк. 10:29^h Лк. 12:20ⁱ Бд. ыр. 48:8-9^j Иса. 57:3^k Рим. 1:16; 2 Тим. 1:8^l Ы. х. к. 33:2; Дан. 7:13; Зах. 14:5^m Мк. 13:30; Ин. 21:22

база ном-хоойлу тайылбырлакчылары тооп көрбөс^a, а оон өлүртүп каар, ынчалза-даа Ол үшкү хүнде катап дирлип кээр^b». ³² Ол дугайында Иисус ажыы-биле чугаалап берген^c. А Пётр Ону кыдыынче кый депкеш, Ооң-биле чөрүже берген. ³³ Иисус Бодунун өөреникчилеринче көрнүп келгеш, Пётрга шыңгыы чугаалаан: «Менден чайлап чор, эрлик!^d Бодалдарың Бурганны эвес, а улустуу-дур^e».

³⁴ Иисус ооң соонда чонну болгаш өөреникчилерин кый деп алгаш, оларга мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижичи бар болза, ол бодунун күзел-бодалындан ойталазын база бодунун белдир-ыяжын чүктөп алгаш, Мени эдерип чорупсун^f. ³⁵ Бодунун амы-тынын камгалап алыр дээн кижичи амы-тынын ышкынып аар, а амы-тынын Мен дээш база Буянныг Медээ дээш ышкынган кижичи^g амы-тынын камгалап аар. ³⁶ Бүгү делегейни холга кирип-даа алза, амы-тынын чок кылып аар болза, ооң ол кижиге ажыы чүл?^h ³⁷ Амы-тынын дедир эгидер дээш, ол кижичи чүнүң-биле төлээрил?ⁱ ³⁸ Бо самыраан база бачыттыг салгалдың аразынга чурттап чорааш^j, Менден болгаш Мээң сөстөрүмден ыядып-човаар кижичи бар болза^k, «Кижичи амытан Оглу база дээрнин ыдыктыг төлээлери-биле кады Бодунун Адазынын өндүр чырыынга бүргөткөн чедип келгеш^l, ол кижиден ыядып-човаар болгай».

9 ¹ Аңаа немей мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: мында турар улустуң чамдызы, өлбейн чыткаш-ла^m, Бурганның күчү-күш-биле бүргөткөн Чагыргазы келген турарын көрүп каар».

Иисустуң хевир-шырайының өскерилгени

(Мф. 17:1-13; Лк. 9:28-36)

ⁿ Мк. 5:37; 14:33° Дан. 7:9^p Мал. 4:5^q Ы. х. к. 18:15; 2 Пет. 1:17^r Мк. 1:44; 5:43

² Алды хүн эрткенде, Иисус Пётрну, Иаковту база Иоанны эдерткеш, чүгле ол үш кижичи-биле кады бедик дагже үне бергенⁿ. Аңаа, олар көрүп турда, Ооң хевир-шырайы өскерли берген. ³ Ооң хеви чайынналчак ак боорда, кымның-даа ынчалдыр будуп шыдавазы дег, аккыр апарган^o. ⁴ Хенертен Илия биле Моисей ийи көстүп келгеш^p, Иисус-биле чугаалажы берген. ⁵ А Пётр Иисуска мынча дээн: «Башкы, мында турарывыс эки-дир! Үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, бирээзин – Моисейге, үшкүзүн – Илияга». ⁶ Пётр чүнү чугаалаар аайын тыппайн, дөмей эдипкен, чүге дээрге өөреникчилер аажок корга берген чүве-дир. ⁷ Ол өйде булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан, а булут аразындан үн дыңналган: «Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур, Ону дыңнап чорунар!»^q ⁸ Ол-ла дораан долгандыр кайгаттынгаш, өөреникчилер Иисустан башка олар-биле кады турар кижичи көрбөөннер.

⁹ Дагдан бадып олура, Иисус оларны шыңгыы сагындырып каан: «Кижичи амытан Оглу өлүглер аразындан катап дирлибээн шаанда, бо көргөн чүүлүңер дугайында кымга-даа чугаалавас силер^r». ¹⁰ Олар ук болушкунун чажыдын кадагалап арттырза-даа: «„Өлүглер аразындан катап дирлир“ дээрге чүү дээни ол?» – деп, аразында бо-ла чугаалажы бээр турганнар.

¹¹ Өөреникчилер Иисустан: «Чүге ном-хоойлу тайылбырлакчылары Илия Христосту мурнай кээр ужурлуг деп турарыл?» – деп айтырган.

¹² Ол мынча деп харыылаан: «Хамык чүвени чурумчудуп, аайлаар дээш, Илияның мурнай кээр ужурлуу чөп болгай. А Бижилгеде «Кижичи амытан Оглонун дугайында мынчаар база биживээн чүве бе: „Ол хөй хилинчекти көрүп эртер база улуска дора көрдүрер«^s. ¹³ Силерге чугаалап тур мен: Илия чедип келген^t, а улус ону, Бижилгеде ооң дугайында бижээни дег, шак ынчаар кара туразында аажылап, бак көргөн».

^s Иса. 53:7^t Мф. 11:14; Лк. 1:17

Букицуураан оолду экирткени
(Мф. 17:14-20; Лк. 9:37-43)

¹⁴ Иисус ол үш өөреникчизи-биле артып калган өөреникчилеринге чедип келгеш, оларны хой чон хүрээлеп алганын база олар-биле ном-хоойлу тайылбырлакчыларының маргыжып турарын көрүп каан. ¹⁵ Хамык улус Иисусту көргөн дораан-на кайгай берип, Аңаа уткуй маңнажып келгеш, мөндилешкен. ¹⁶ А Ол олардан: «Бо улус-биле чүнүң дугайында маргыжып тур силер?» – деп айтырган. ¹⁷ Чон аразындан бир кижини Аңаа мынча дээн: «Башкы! Мен Силерге оглумну эккелдим. Олче бук кире бергеш, үн-чугаа чок кижини кылып кагды^a. ¹⁸ Бук ону аажок хилинчектээр-дир: кырынче шурай бергеш, черже ужур октаптарга, оолдун аксындан көвүк төктүп, диштерин кыйыраткаш, көжүп каар-дыр. Мен Силернин өөреникчилериңерден букту оглумдан үндүр сывырып бээрин диледим, ынчалза-даа олар чадап кагды».

^a Лк. 11:14

¹⁹ Иисус оларга: «О, бо салгалдың бүзүрел чок улузу! Силер-биле Мен чеже мынчап чоруур мен? Силерни чежеге дээр шыдажып кээр мен? Оолду Менче эккелер» – дээн.

²⁰ Оолду Иисуска эккелгеннер. Ооң бугу Иисусту көрүп кааш-ла, оолду курулдуруп эгелээн^b. Оол кээп дүшкеш, черге сириңейнип база чуглуп эгелээн, ооң аксындан көвүк төктү берген. ²¹ Иисус ынчан ооң ачазындан: «Кажандан бээр мынчап барган кижил бо?» – деп айтырган.

^b Мк. 1:26

Демгизи: «Чажындан-на. ²² Бук оглумну чок кылыр дээш, ону от болгаш сугже киир октап шаг болду. Силер шыдаар болзунарза^c, бисти кээргеп, дузалап көрүңер!» – деп харыылаан.

^c Мк. 1:40

²³ Иисус аңаа мынча дээн: «„Шыдаар болзунарза“ – деп ол чүү дээриң ол? Бүзүрээр-ле болзуңза, бүзүрөөн кижиниң кылып шыдаваас чүвези чок»^d.

^d Мф. 17:20-21

²⁴ Оолдун ачазы ол-ла дораан: «Бүзүрөп тур мен! Четчип өспөөн бүзүрелимнин быжыгарыңга дузалап көрүңер!» – деп алгырган.

²⁵ Оларже хой чон кел чоруурун көрүп кааш, Иисус буква дужааган: «Кижини үнү чок болгаш дүлей кылып каар бук, сеңээ дужаап тур мен: бо кижиден үне бер, моон соңгаар олче кажан-даа дедир кирбе!» ²⁶ Бук кыпсынчыдыр кышкырыпкаш, оолду курулдур сириледипкеш, оон үне берген^e. Оол өлүг кижини ышкаш чыдар боорга, улустун хой кезии: «Бо-даа өлгөн-дир» – деп турган. ²⁷ Ынчалза-даа Иисус оолдун холундан туткаш, өңдейтиптерге, оозу туруп келген^f.

^e Мк. 1:26

^f Мк. 1:31; 5:41;
Аж.-ч. 3:7; 9:41

²⁸ Оон Иисус бажыңче кирип кээрге, Ооң өөреникчилери өске улус чок турда: «Бис чүге ол букту үндүр сывырып шыдаваанывыс ол?» – деп айтырганнар.

²⁹ Иисус оларга: «Бндыг букту чүгле Бурганга тейлеп тургаш*, үндүр сывырып болур» – деп харыылаан.

Иисустун Бодунун өлүмүнүн дугайында ийиги удаа чугаалааны
(Мф. 17:22-23; Лк. 9:43-45)

³⁰ Ол черден үнгеш, Иисус биле Ооң өөреникчилери Галилея таварты чорупканнар. Өске кым-даа ол дугайында билген турарын Иисус күзевээн. ³¹ Чүге дээрге Ол Бодунун өөреникчилери-биле кады аңгыланып алгаш, оларны өөредирин күзевээн. Иисус оларга мынча деп чораан: «Кижини амытан Оглун улус холунга тудуп бериптер, оон Ол өлүртүп каар, ынчалза-даа үшкү хүнде катап дирлип кээр»^g. ³² Ынчалза-даа олар Ооң чүнү чугаалаанын билип чадап кааннар^h, а айтырарындан дидинмээннер.

^g Мк. 8:31; 10:32-34

^h Мк. 6:52

* 9:29 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «База-шээрленип тургаш» деп сөстөрнү немээн.

Кым эң чугулап?

(Мф. 18:1-9; Лк. 9:46-50; 22:24-30)

^a Мф. 17:24

³³ Иисус өөреникчилери-биле кады Капернаумга чедип келген^a. Олар бажыңга турда, Иисус мынча деп айтырган: «Орук ара чүнүң дугайында чугаалажып чордунар?»³⁴ Ынчалза-даа олар ыытташпаан, чүге дээрге орук ара оларның кайызы эң чугула боорун маргыжып чораан улус чүве-дир. ³⁵ Иисус ынчан он ийи элчинин кый деп эккелгеш: «Кайы-бирээнер эң улууңар болуксаар болза, ол силер бүгүдө-ниң эң бичиизи апарзын база шуптуңарга чалча болзун»^b – дээн. ³⁶ Ол чаш уругну көдүргөш, оларның аразыңга ону куспактап алгаш тура^c, өөреникчилеринге мынча дээн: ³⁷ «Кым мындыг чаш уругларның бирээзин Мээң адымны бодааш, хүлээп ап турарыл, ол кижиге Мени база хүлээп ап турар. А Мени хүлээп ап турар кижиге Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп ап турары ол-дур»^d.

^b Мк. 10:43-44^c Мк. 10:16^d Мф. 10:40; Лк. 10:16; Ин. 13:20^e Мф. 7:22; 12:27;

Аж.-ч. 19:13

^f Сан. 11:28

³⁸ Иоанн Иисуска мынча дээн: «Башкы! Силерниң адыңар-биле буктарны үндүр сывырып турар кижиге көргөш^e, ону кылырын хоруп кагдывыс^f, чүге дээрге ол кижиге бистиң-биле кады эвес-ле болгай».

^g Мф. 12:30; Лк. 11:23^h Мф. 10:42ⁱ Лк. 17:2^j Мф. 5:30^k Мф. 25:41; Ажыл. 20:10

³⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Ону хоруванар, чүге дээрге Мээң адымдан кайгамчык чүүл кылып чоруур кижиге ол-ла дораан Мени бак сөглөй берип шыдавас. ⁴⁰ Биске удурланмас кижиге бис-биле бир аай боор»^g. ⁴¹ Христостун өөреникчилери болганыңар дээш, силерге бир аяк суг ижирткен кижиге бар болза, ол бодунун шаңналын канчап-даа чидирбес дээрзин силерге чугаалап тур мен^h. ⁴² А Меңээ бүзүрөөн ындыг бичии улустун кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижиге турар болза, ооң мойнунга дээрбе дажы баглааш, далайже киир октаптары безин аңаа дээр салым боор ийикⁱ. ⁴³⁻⁴⁴ Бир эвес холуң сени бачытче чыгай бээр болза, ону одура шаавыт^j. Ийи холдуг чорааш, тамының өшпес одунга^k өрттенириниң орнунга, мөңгө амыдыралче чаңгыс холдуг киргени дээр*^k. ⁴⁵⁻⁴⁶ Бир эвес будун сени бачытче чыгай бээр болза, ону одура шаавыт. Ийи буттуг чорааш, тамыже киир октаптарының орнунга, мөңгө амыдыралче аскак-бүскөк киргени дээр*^k. ⁴⁷⁻⁴⁸ Бир эвес караң сени бачытче чыгай бээр болза, ону казып каавыт. Ийи карактыг чорааш, *курттар үзүк-соксаал чок хемирер база оду кажан-даа өшпес* тамыже киир октаптарының орнунга^l, Бурганның Чагыргазынче чаңгыс карактыг киргени дээр.

^l Иса. 66:24^m Мф. 5:13; Лк. 14:34ⁿ Иез. 43:24° Рим. 12:18; 2 Кор. 13:11;

1 Фес. 5:13

⁴⁹ Кижиге бүрүзүн от-биле дузаар**^o. ⁵⁰ Дус – эки бүдүмөл, ынчалза-даа ол ажыг эвес апаар болза, ооң амданын чүнүң-биле дедир эгидерил?^m Силерде дус бар болзунⁿ, араңарда эп-найыралдыг амыдыраңар^o».

Ашак-кадай улустун чарлырының дугайында

(Мф. 19:1-12)

10 ¹ Ол черлерден чорупкаш, Иисус Иудеяның Иордан хемниң ол чарында черлерге чедип келген. Ооң чаныңга база катап хөй чон чыгып эгелээн, а Ол чаңылчаан аайы-биле оларны өөреди берген. ² Иисуска элээн каш фарисей база чедип келген. Олар ону шенеп, айтырыг салганнар: «Эр кижиге кадайыңдан чарлып болур бе?»

³ Ол олардан удур айтырган: «А Моисей силерге чүү деп чарлык болган ийик?»

⁴ Олар мынча дээн: «Моисей эр кижиге кадайыңга чарлыышкын бижиге бергеш, ону чандырыптарын чөпшээрээн болгай»^p.

^p Ы. х. к. 24:1-3

* 9:43-44, 45-46 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Курттар үзүк-соксаал чок хемирер база оду кажан-даа өшпес» деп сөстөрнү немээн.

** 9:49 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ол ышкаш өргүл бүрүзүн дус-биле дузаар» деп сөстөрнү немээн (Лев. 2:13 көр).

⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Чүректеринер дашталган боорга, Моисей ол айтышкынны силерге арттырган-дыр. ⁶ Ынчалза-даа Бижилгеде бижээни дег, делегейни чаяп тура, Бурган эр биле кыс кижини чаяган^а. ⁷⁻⁸ Ынчангаш эр кижини ада-иезин каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот анаар^б. Ынчанганда олар ам ийи эвес, а чаңгыс мага-бот боор-дур^с. ⁹ Бурганның каттыштырган чүвезин кижини чарып болбас ужурлуг^д».

¹⁰ Ооң соонда олар бажыңга олурда, өөреникчилери база катап Иисустан ол дугайында айтырарга, ¹¹ Ол мынча деп харыылаан: «Бодунуң кадайындан чарылгаш, өске кадай алган кижини ашак-кадайның шынчы чоруун үрэн-дир. ¹² А ол ышкаш бодунуң ашаандан чарылгаш, өске ашакка барып алган херээжен кижини база ашак-кадайның шынчы чоруун үрэн-дир^е».

**Иисустуң бичии уругларны
алган-йөрээгени**
(Мф. 19:13-15; Лк. 18:15-17)

¹³ Иисус оларга холун дегзип кагзын дээш, бир-ле улус Аңаа бичии уруглар эккээрге, Ооң өөреникчилери оларны эрттирбейн турган. ¹⁴ Иисус ону көрүп кааш, ажына бергеш, өөреникчилеринге мынча дээн: «Чаш уруглар Меңээ кээп турзун, оларга шаптыктап, эртерин хоруванар! Бурганның Чагыргазы олар ышкаш улустуу боор. ¹⁵ Алыс шынны чугаалап тур мен: Бурганның Чагыргазын чаш уруг ышкаш хүлээп албас кижини Олче кажап-даа кирбес^ф. ¹⁶ Иисус бичии уругларны кужактап алгаш^г, оларга холун дегзип, алгап-йөрээп каан.

Иисус болгаш бай кижини
(Мф. 19:16-30; Лк. 18:18-30)

¹⁷ Иисус оруун уламчылап чоруп турда, бир кижини маңнап келгеш, Ооң мурнунга дис кырынга олура дүшкеш: «Буянный Башкы! Мөңгө амыдыралды алыр дизимзе, мен чүнү кылыйн?» – деп айтырган^h.

¹⁸ Иисус мынча деп харыылаан: «Мени чүгө буянный деп адап тур сен? Чүгле чаңгыс Бургандан өске, кым-даа буянный эвес^и. ¹⁹ Ооң айтышкыннарын билир болгай сен: „Кижини өлүрбө, кады чурттаан эжиңге өскерилбө, оорлава, мегелеп херечилебе, улусту когаратпа, ада-иеңни хүндүлөп чор“»^л.

²⁰ Демги кижини Аңаа: «Башкы, мен ол бүгүнү бичиимден-не сагып келдим^к» – дээн.

²¹ Иисус олче ынакшыл-биле топтап көргөш, мынча дээн: «Сенде ам-даа бир-ле чүүл четпейн турар-дыр. Баргаш, сенде бар-ла бүгү чүвени садыпкаш, акшазын ядыларга үлөп беривит, сен ынчан дээрге эртине-байлактыг боор сен^л. Ооң соонда келгеш, Мени эдерип чорувут». ²² А ол кижини хараадай бергеш, мунгаргай өскээр кылаштап чорупкан, чүгө дээрге аажок бай кижини турган.

²³ Иисус долгандыр эргий көргөш, өөреникчилеринге: «Бай-шыдалдыг улуска Бурганның Чагыргазынче кирери дыка-ла берге!^м» – дээн. ²⁴ Өөреникчилерни ол сөстөр кайгададыпкан, ынчалза-даа Иисус база катап мынча дээн: «Ажы-төлүм, Бурганның Чагыргазынче кирери* дыка-ла берге! ²⁵ Бай кижиниң Бурганның Чагыргазынче киреринден тевениң тевене үдүн өттүр өдө бээри белен».

²⁶ Олар оон-даа артык кайгай бергеш, бот-боттарынга: «Ынчаарга камгалалды кым ап шыдаарыл?» – деп турганнар.

²⁷ Иисус оларже топтап көргөш, мынча дээн: «Улуска ол болдунмас, ынчалза-даа Бурганга эвес. Бурганның шыдаваас чүвези чок^н».

^а Э. д. 1:27

^б Э. д. 2:24; 1 Кор. 6:16; Эф. 5:31

^с 1 Кор. 6:16

^д Мал. 2:16; 1 Кор. 7:10

^е Мф. 5:32

^ф Мф. 18:3

^г Мк. 9:36

^h Лк. 10:25

^и Ыд. ыр. 105:1; 118:68

^л Хост. 20:12-16; Ы. х. к.

24:14; 1 Кор. 6:8

^к Флп. 3:6

^л Лк. 12:33

^м Ыд. ыр. 48:7-8; Мк. 4:19

^н Э. д. 18:14; Иов 42:2; Иер. 32:17; Мк. 14:36; Лк. 1:37

* 10:24 Өске бурунгу сөзүглелде «Бодунуң байлаанга ынаныр улуска» деп сөстөрнү немээн.

²⁸ Пётр ынчан Аңаа мынча дээн: «Көрүнер даан, бис хамык бар чүвевисти каап-каш, Силерни эдерип чоруптувус^а».

^а Мк. 1:18-20

²⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мен дээш болгаш Буянның Медээ дээш^б бажыңын, ха-дуңмазын, ава-ачазын, ажы-төлүн база черлерин каапкаш барган кижиги бүрүзү^с, ³⁰ истедип-сүрдүрер-даа болза^д, амгы бо амыдыралыңа-ла оон чүс катап хөй бажыңны, ха-дуңманы, аваларны, ажы-төлдү база черлерни алып, а келир үеде – мөңгө амыдыралды алып. ³¹ Ындыг-даа болза, хөй ам баштайгылар бооп турарлар – сөөлгүлөр апаар, а ам сөөлгүлөр бооп турарлар – баштайгылар апаар^е».

^б Мк. 8:35

^с Лк. 14:26

^д 2 Кор. 12:10

^е Мф. 20:16; Лк. 13:30

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында

үшкү удаа чугаалааны

(Мф. 20:17-19; Лк. 18:31-34)

³² Олар Иерусалимче улаштыр бар чыдырда, Иисус мурнап чоруп олурган. Өөреникчилери элдепсинип бар чыткан, а Ону эдерген чон коргуп-сүртеп чоруп олурган. Ол он ийи элчинин кый деп алгаш, Ооң-биле чүү болур ужурлуун оларга база катап чугаалап эгелээн: ³³ «Дыңнаңар, Иерусалимче чоокшулап кел чор бис. Аңаа -Кижиги амытан Оглун Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларыңа тудуп бериптер. Олар Ону өлүрер кылдыр шийткеш, өске чоннар улузунга тудуп бериптер. ³⁴ Шак ол улус Ону дорамчылаар, Олче дүкпүрүп-каккылар, эттеп-эрийдээр база өлүрүп каар. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр^ф».

^ф Мк. 8:31; 9:31

Иаков биле Иоанның дилээ

(Мф. 20:20-28)

³⁵ Зеведейниң оолдары Иаков биле Иоанн^г Иисуска чедип келгеш, мынча дээннер: «Башкы! Бистиң дилээвисти күүседип бээриңерни күзеп тур бис».

^г Мк. 1:19

³⁶ Иисус: «Силерге чүнү кылып бээримни күзеп тур силер?» – деп айтырган.

³⁷ Олар: «Силер алдарлыг дүжүлгеге чагырып эгелээринерге, Силерниң чаныңарга: бирээвис – оң талаңарга, өскевис – солагай талаңарга олурарывысты хайырлап көрүнер» – деп харыылааннар^h.

^h Мф. 19:28

³⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Чүнү дилеп турарыңарны билбес-тир силер. Мээн ам ижерим дашканы ижип шыдаар силер бе?^и Мээн шыдажып эртерим дег, шак ындыг хилинчекке суктурарын силер^j база шыдажып эртип шыдаар силер бе?»

^и Мк. 14:36; Ин. 18:11

^j Лк. 12:50

³⁹ Олар: «Шыдаар бис» – деп харыылааннар. Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Мээн ам ижерим хилинчектин дашказын силер база ижер силер, Мээн хилинчекке суктурарым дег, силер база хилинчекке суктурар силер^k. ⁴⁰ Ынчалза-даа Мээн оң азы солагай таламга олурарын хайырлаары Менден хамаарышпас. Аңаа Бурганның олурзун деп айтып кааны улус олар».

^k Аж.-ч. 12:2; Ажылд. 1:9

⁴¹ Өске он элчин ол чугаа дугайында дыңнап кааш, Иаков биле Иоаннга хора-дай бергеннер. ⁴² Иисус ынчан оларны чыып алгаш, мынча дээн: «Өске чоннарның чагырыкчылары боттарының улузун дарлап турарын, а даргалары оларны бастып турарын билер болгай силер. ⁴³ А силерниң араңарга ындыг чүве турбазын!^l Силерниң араңардан алдар-хүндүлүг болуксаар кижиги бар болза, чалчанаар болзун^m. ⁴⁴ Силерниң араңарга бир дугаар болуксаан кижиги бар болза, шупту улустуң кулу болзун. ⁴⁵ -Кижиги амытан Оглу база улус Аңаа бараан болзун дээш эвес, харын Боду оларга бараан боору-билеⁿ база Бодунуң амы-тынының өртгээ-биле хөй улусту хостап аар дээш келген болгай^o».

^l 1 Пет. 5:3

^m Мф. 23:11; Мк. 9:35

ⁿ Ин. 13:4-5

^o Иса. 53:10-11; Ин. 11:51;

Рим. 4:25; Гал. 1:4;

1 Тим. 2:6; Тит. 2:14;

1 Пет. 1:18-19

Согур диленчини экирткени
(Мф. 20:29-34; Лк. 18:35-43)

⁴⁶ Ооң соонда олар Иерихон хоорайга^a чедип келген. Иисус Бодунуң өөреникчилери болгаш хөй чон-биле кады Иерихонну каггаш, үнүп чоруп турда, Вартимей дээр (Тимейниң оглу дээни ол) согур диленчи кижии орук кыдыынга олурган чүве-дир. ⁴⁷ Ооң чаны-биле Назарет чурттуг Иисустуң эртип бар чыдарын дыңнап кааш, ол алгырып үнген: «Давидтиң Оглу^b Иисус! Мени кээргеп көрүңер!»

^a Ис. 6:1; 3 Хаан. 16:34

⁴⁸ Хөй кижии согурну соксадып: «Ыгытыва!» – деп кончуп эгелээн.

^b 2 Хаан. 7:12-16; Лк. 1:32

Ынчалза-даа ол улам дыңзыдыр алгыра берген: «Давидтиң Оглу! Мени кээргеп көрүңер!»

⁴⁹ Иисус доктаай бергеш: «Ону кый деп эккелиңер» – дээн.

Олар согур кижиге чеде бергеш: «Кортпа! Туруп кел, Ол сени кый деп тур!» – дээннер. ⁵⁰ Вартимей каъттангызын эктинден дүжүр октапкаш, шалыпкын тура халааш, Иисуска чеде берген.

⁵¹ Иисус: «Менден чүнү күзеп тур сен? Чүнү кылып берейн?» – деп айтырган.

Согур кижии Аңаа: «Башкы! Мээң карактарым көре берген болза!» – дээн.

⁵² Иисус аңаа: «Чорувут, бүзүрелиң сени камгалап-экиртип кагды» – деп харыылаан^c. Демги кижиниң карактары ол-ла дораан көре берген, ол Иисусту эдерип чорупкан.

^c Мк. 5:34; Лк. 7:50; 17:19

Иисустуң Иерусалимче байырлалдыг моорлап киргени
(Мф. 21:1-11; Лк. 19:28-40; Ин. 12:12-19)

11 ¹ Иисус өөреникчилери-биле кады Иерусалимден ырак эвесте Елеон дааның^d чанында турар Виффагия биле Вифания дээр суурларга^e чоокшулап келгеш, ийи өөреникчизин бурунгаар айбылап чорудупкан. ² Оларга Ол мынча деп чагаан: «Мурнунарда чыдар суурже барыңар. Ынаар кире берген дораан-на, кымның-даа мынчага дээр мунуп көрбээни аныяк элчигенни баглап каан турарын көрүп каар силер. Ону чешкеш, бээр эккелиңер. ³ А кандыг-бир кижии силерден: „Чүге ынчап тур силер?“ – деп айтырар болза, аңаа: „Элчиген Дээргиге херек апарды, оон Ол ону дедир эгидип бээр“^f – деп харыылаар силер».

^d 2 Хаан. 15:30; Зах. 14:4; Аж.-ч. 1:12
^e Мф. 21:17; Лк. 24:50; Ин. 11:18

⁴ Өөреникчилер чоруткаш, кудумчуда хаалга чанында баглап каан аныяк элчигенни тып алгаш, чеже бергеннер. ⁵ Аңаа көрүп турган улустуң чамдыызы олардан: «Чүге ынчап тур силер? Чүге ону чеже бердинер?» – деп айтырган. ⁶ Өөреникчилери Иисустуң айытканын ёзугаар харыылаарга, ол улус элчигенчигешти ап алырын оларга чөпшээрээн. ⁷ Аныяк элчигенни эккелгеш, өөреникчилер боттарының хевин аңаа чонактай салгылапкан, а Иисус ону мунуп алган.

⁸ Иисус Иерусалимче бар чорда, хөй улус Ооң оруунга боттарының хевин^f, а өскелери – ыяштардан кескен ногаан бүрүлери будуктарны чада салып берип чорааннар. ⁹ Иисустуң мурнунга база соонга чораан улус алгыржып турган: «Осанна!^g Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижии алгадып-йөрээтсин! ¹⁰ Бистин адавыс Давидтиң ам келир Чагыргазы алгадып-йөрээтсин! Осанна! Өрү дээрде Бурганга алдар-мактал!»^g

^f 4 Хаан. 9:13

¹¹ Иерусалимге келгеш, Иисус Бурганның өргээзинче кире бергеш, хамык чүвени эргий көргөн. Орайтай берген боорга, Ол он ийи элчини-биле кады Вифания суурже чорупкан.

^g Ыд. ыр. 117:25-26; 148:1; Мф. 23:39

* 11:3 Азы: «Ол кижии ону ол-ла дораан бээр чорудуптар».

** 11:9 Осанна – еврей дылда «Камгалап көрем» дээн уткалыг сөс (Ыд. ыр. 117:25 көр). Мында ол сөс иудейлерниң манап турары хаан – Мессияны алдаржыткан кыйгы кылдыр ажыглаттынган.

Чимис чок фи́га ыяжы
(Мф. 21:18-19)

^a Мф. 4:2

¹² Даартазында хүндүс олар суурдан үнүп чоруп турда, Иисус аштай берген^a.
¹³ Ол фи́га ыяжын ырактан-на эскерип кааш, ооң чимистери бар-чогун көөрү-биле чоокшулап келген. Ынчалза-даа Ол бүрүлөрдөн өске чүнү-даа тыппаан, чүгө дээр-ге ыяштын чимис бээр үези ам-даа келбээн болган^b. ¹⁴ Иисус ынчан ыяшка: «Моон соңгаар сеңээ кажан-даа чимис үнмес болзун!» – дээн. Өөреникчилери Ооң ол сөстөрүн дыңнап турган.

^b Иер. 24:8; 29:16-17;
Ос. 9:10; Мих. 7:1;
Мк. 13:28; Лк. 13:6

**Иисустуң садыгжыларны Бурганның өргээзинден
үндүр ойлатканы**

(Мф. 21:12-17; Лк. 19:45-48; Ин. 2:13-22)

¹⁵ Олар Иерусалимге чедип кээрге, Иисус Бурганның өргээзиниң шөлүнчө киргеш, ында садыг-наймаа кылып турган кижилерни үндүр сывыртап эгелээн. Ол акша солукчуларының столдарын база көгө-буга сатканнарның^c баартактарын андара октап, ¹⁶ Бурганның өргээзиниң шөлүн таварыштыр улустуң бараан-сараан көдүрүп эрттирерин чөпшээрэвээн. ¹⁷ Ол оларны мынча деп өөредип эгелээн: «„Мээң өргээм бүгү чоннарның мөргүл өргээзи деп адаттырар“ деп, Бижилгеде бижиттинмээн чүвө бе? А силер ону *дээрбечилер* уязы кылып алган-дыр силер!»^d

^c Лев. 1:14; 5:7; 12:8;
Лк. 2:24

^d Иса. 56:7; Иер. 7:11

¹⁸ Ону дыңнааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайыл-бырлакчылары Иисусту узуткаар арга дилеп эгелээн. Олар Оон коргуп турган, чүгө дээрге бүгү чон Ооң өөредиин магадап хүлээп алыр болган^e.

^e Мф. 21:46

^f Лк. 21:37

¹⁹ Орай кежээ Иисус өөреникчилери-биле кады хоорайдан чоруй барган^f.

Кургап калган фи́га ыяжы
(Мф. 21:19-22)

²⁰ А эртенинде, фи́га ыяжының чаны-биле эртип бар чыткаш, ооң дазылынга чедир кургап калганын көрүп кааннар. ²¹ Дүүн чүү болганын сактып келгеш, Пётр Иисуска мынча дээн: «Башкы! Көрүңер даан, Силерниң каргапканыңар фи́га ыяжы кургап калган-дыр!»

²² Иисус мынча деп харыылаан: «Бурганга бүзүрөнер! ²³ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бир эвес кайы-бирээнер бо дагга: „Турулгаш, далайже дүже бер“ – дээш, чугаазы бүде бээринге чүрээнде бичии-даа чигзиниг чок бүзүрээр болза, шак ынчаар бүде бээр^g.

^g Мф. 7:7; 17:20;
1 Кор. 13:2

^h Мф. 7:7; Иак. 1:6

²⁴ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: мөргүп тургаш, дилээн чүвеңерни дөгөрезин алганыңарга бүзүрөңер – ынчан ону алыр силер!^h ²⁵⁻²⁶ Мөргүп тура, бир кижиге удур сагыштыг болзуңарза, ону өршээнер. Ынчан Дээрде Адаңар база силерниң бачыттарыңарны өршээрⁱ»*.

ⁱ Мф. 6:14; Кол. 3:13

Иисустуң эрге-чагыргазының дугайында айтырыг
(Мф. 21:23-27; Лк. 20:1-8)

²⁷ Олар Иерусалимче эеп келгеннер. Иисус Бурганның өргээзиниң шөлүнге кылаштап турда, Аңаа Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары база баштыңнар чедип келгеннер. ²⁸ Олар: «Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турадың ол? Сеңээ ол эрге-чагырганы кым берди?»^j – деп айтырганнар.

^j Аж.-ч. 4:7

* 11:25-26 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «А өршээвес болзуңарза, Дээрде Адаңар база силерниң бачыттарыңарны өршээвес» деп сөстөрни немээн.

²⁹ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Мен база силерге бир айтырыг салыйн. Менээ харыылаптар болзунарза, силерниң айтырыыңарга база харыылаар мен.

³⁰ Иоанның «сугже сугар эргези^a Бургандан келген бе азы кижилерден бе?»

³¹ Олар аразында сүмележи берген: «Бир эвес бис: „Бургандан“ – дээр болзувуса, Ол: „Ынчаарга силер чүге Иоаннга бүзүрөөнинер ол?“ – дээр болгай^b». ³² А: «Кижилерден» – дептер дээш, чондан кортканнар, чүге дээрге шупту улус Иоанны Бурганның медээчизи деп санап турган^c. ³³ Ынчангаш: «Билбес-тир бис» – деп харыылааннар.

Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен».

Виноград шөлүнүң ээзиниң дугайында угаадыгыг чугаа

(Мф. 21:33-46; Лк. 20:9-19)

12 ¹ Иисус оларны база катап угаадыгыг чугаалар-биле өөредип эгелээн: «Бир кижин виноград шөлү тарып алган^d. Ол ону долгандыр кажалааш, чимизин сы бастыраар уургай каскаш, танныылдаар суурга тудуп каан. Ооң соонда ол виноград шөлүн ажаакчыларга ачылап берипкеш^e, боду өске чуртче чоруй барган^f. ² Дүжүт ажаар үе кээрге, шөл ээзи виноград ажаакчыларынче, дүжүттүн аңаа хамааржыр кезин ап алзын дээш, бодунуң бир чалчазын чорудупкан. ³ Ынчалза-даа олар чалчаны эттеп-эттеп, хол куруг дедир ойлалдышканнар. ⁴ Демги кижин оларже база бир чалчазын ыдышкан, ынчалза-даа виноград ажаакчылары ооң бажын ханзырадыр чара шапкаш, дорамчылап, сывырташканнар. ⁵ Шөл ээзи ынчан оларже үшкү чалчазын чорудуптарга, олар ону өлүрүп кааннар^g. Ээ кижин өске-даа хөй чалчаларын чоруткан, а демгилери чамдызын эттеп-согар, чамдызын өлүрүп каар болган^h. ⁶ Шөл ээзиниң ынак оглу база бар турганⁱ. Адак соонда оглун чорудуп тура, ол: „Оода-ла мээң оглумну хүндүлөп көөрлөр боор“ – дээн. ⁷ А виноград ажаакчылары аразында чугаалашкан: „Бо-даа салгакчызы-дыр!^j Ону өлүрүп каапсывысса, ооң өнчүзү бисти апаар“^k. ⁸ Ынчангаш олар ону сегирип алгаш, өлүргөш, мага-бодун виноград шөлүндөн үндүр окташканнар^l. ⁹ Виноград шөлүнүң ээзи ол бүгүнүң соонда чүнү канчаарыл? Ол чедип келгөш, виноград ажаакчыларын өлүрүп кааптар, а виноград шөлүн өске улуска бериптер^m. ¹⁰ Кай, ону Бижилгеден номчуваан силер бе:

„Тудугжуларның херекчок дээш окташкан дажы эң чугула даш апарган.

¹¹ Дээрги-Чаяакчы ынчалдыр кылган, ону көөрү биске кайгамчык-тыр!“ⁿ.

¹² Иудейлерниң баштыңнары ол угаадыгыг чугаа оларның дугайында дээрзин билгөш, Иисусту тудуп хоругдаар арга дилей бергеннер, ынчалза-даа чондан кортканнар^o. Ынчангаш олар Ону каапкаш, чоруй барганнар.

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мф. 22:15-22; Лк. 20:20-26)

¹³ Ооң соонда иудейлерниң баштыңнары Иисусту сөзүңгө сылдаглап^p тудуп алып дээш, Олче чамдык фарисейлер болгаш иродианнарны^{*} ыдышканнар. ¹⁴ Олар Иисуска чедип келгөш, айтырыг салганнар: «Башкы! Силерни шынчы база кижилерниң эрге-ажыыңга бараан болбас кижин деп билир бис. Чүге дээрге кижилерни ылгап

* ^{12:13} Иродианнар – Галилеяның ол үедеги хааны Ирод Антипаны деткип турган еврей политиктиг бөлүктүн кижигүнери (Мк. 3:6 көр).

^a Мк. 1:4

^b Лк. 7:30

^c Мф. 11:9; 14:5

^d Ыд. ыр. 79:9; Иса. 5:1

^e Сол. ыр. 8:11

^f Мк. 13:34

^g Мф. 22:6; 23:34;

Евр. 11:36-37

^h Евр. 11:36-37

ⁱ Мф. 3:17; Евр. 1:1

^j Евр. 1:2

^k 3 Хаан. 21:19

^l Евр. 13:12

^m Аж.-ч. 13:46

ⁿ Ыд. ыр. 117:22-23;

Аж.-ч. 4:11; 1 Пет. 2:7

^o Мк. 11:18, 32

^p Лк. 11:54

көрбес-тир силер, харын Бурганның алыс шын оруунга өөрөдир-дир силер. Ынчаарга императорга үндүрүг төлээр уjurлуг бис бе азы чок бе? Төлээр азы төлевес бис бе?»^a

^a Мф. 17:24-25

^b Мк. 7:6; Лк. 12:1

¹⁵ Иисус оларның ийи арынның билгеш^b: «Мени чүге шенеп тур силер? Меңээ мөңгүн чоостан эккеп көргүзүңер» – дээн. ¹⁶ Аңаа чоосту эккээрге, Ол: «Мында кымның чурук-дүрзүзү база ады бар-дыр?» – деп айтырган.

Олар: «Императорнун» – деп харыылааннар.

¹⁷ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Ынчаарга императорга – императорнуун, а Бурганга – Бурганнын беринер»^c. Олар Ооң харыызын кайгааш, аксы хак дээннер.

^c Рим. 13:7

Өлүглер аразындан катап дирлириниң дугайында

(Мф. 22:23-33; Лк. 20:27-40)

^d Мф. 3:7; Аж.-ч. 23:8

¹⁸ Ооң соонда: «Өлгөн улус катап дирилбес» – дижир ·саддукейлер^d Иисуска чедип келгеш, айтырыг салганнар: ¹⁹ «Башкы! Моисей биске мынча деп бижээн болгай: „Бир эвес эр кижги ажы-төл чок тургаш, өлү бээр болза, ооң дуңмазы дулгуяк чаа-вазы-биле өгленгеш, бодунуң өлгөн акызының үре-салгалын уламчылаар уjurлуг»^e.

^e Э. д. 38:8; Ы. х. к. 25:5-6

²⁰ Чеди алышкы бар өг-бүле турган дижик. Оларның улуу кадайланып алгаш, ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. ²¹ Ол херээженге оон бичии дуңмазы өгленип алгаш, база-ла ажы-төл арттырбайн, өлүп калган. Дараазында дуңмазы-биле база-ла ындыг болган. ²² Ол херээженни кадайланып чораан чеди алышкының чаңгызы-даа ажы-төл арттырбаан. Адак сөөлүндө херээжен база өлүп калган. ²³ Хамык өлгөн улус катап дирлип кээрге, канчаарыл? Ол кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чеделээн кадайланып чораан болгай».

²⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Силер Бижилгелерни-даа, Бурганның күчү-күжүн-даа билбес болгаш, соора барган эвес силер бе? ²⁵ Өлүг улус катап дирилгеш, кадай-даа албас, ашакка-даа барбас, харын Бурганның дээрде төлээлеринге дөмей болур. ²⁶ А өлүглер аразындан катап дирлишкинге хамаарыштыр силер Моисейнин номундан: „Мен – Авраамның Бурганы, Исаактың Бурганы болгаш Иаковтуң Бурганы-дыр мен“^{*f} – деп, Бурганның Моисейге хып турар чадан ыяштан чугаалаанын номчувааныңар ол бе?»^f ²⁷ Бурган – өлүглерниң эвес, а дириглерниң Бурганы-дыр! Силер соора билип турар-дыр силер, ·саддукейлер!»

^f Хост. 3:2, 6

Эң чугула айтышкын дугайында

(Мф. 22:34-40; Лк. 10:25-28)

²⁸ Ном-хоойлу тайылбырлакчыларының бирээзи ол маргылдааны дыңнап тура, Иисустуң кайы хире эки харыылап турганын эскерип кааш, Аңаа чедип келгеш: «Шупту айтышкыннарның кайызы эң чугула боорул?» – деп айтырыг салган.

²⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Эң чугула айтышкын бо-дур: „Дыңна, Израиль! Бистиң Бурганывыс Дээрги-Чаяакчы – дың чаңгыс Дээрги-Чаяакчы-дыр. ³⁰ Бодунуң Бурганың Дээрги-Чаяакчыга бүгү-ле чүлдү-чүрээң-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжың-биле, бүгү-ле угаан-сарылың-биле, шыдаар-ла шааң-биле ынак бол“^g. ³¹ Ийи дугаар айтышкын бо: „Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол“^h. Бо ийи айтышкындан чугула кандыг-даа айтышкын чок».

^g Ы. х. к. 6:4-5; 11:13;

Инс. 22:5

^h Лев. 19:18; Мф. 19:19

ⁱ Ы. х. к. 4:35; 6:4

³² Ном-хоойлу тайылбырлакчызы мынча дээн: «Эки-ле чугааладыңар, Башкы. „Бурган дың чаңгыс база Оон өске Бурган чок“ⁱ – деп, Силер шын чугааладыңар. ³³ Аңаа бодунуң бүгү-ле чүлдү-чүрээ-биле, бүгү-ле угаан-сарылы-биле, шыдаар-ла шаа-биле ынак боору база чанында кижиге бодунга боду дег ынак боору – өргүлдерниң бүгү хевирлеринден аажок чугула-дыр^j».

^j 3 Хаан. 15:22; Ос. 6:6; Мих. 6:6-8

* 12:26 Ол дээрге Авраам, Исаак болгаш Иаков оларны Бурганның чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол.

³⁴ Иисус ном-хоойлу тайылбырлакчызының ол хире угаан-сарыылдыг харыылап турарын көргөш, аңаа мынча дээн: «Сен Бурганның Чагыргазындан ырак эвес-тир сен». Оон бээр-ле кым-даа Аңаа айтырыг салырын дидинмээн^a.

^a Лк. 20:40

Давидтиң Оглуңуң дугайында
(Мф. 22:41-46; Лк. 20:41-44)

³⁵ Сөөлүндө, чонну Бурганның өргээзинге өөредип тура, Иисус мынча дээн: «Чүгө ном-хоойлу тайылбырлакчылары Бурганның шилип алган Христозун Давидтиң Оглу-дур деп турарыл?»^b ³⁶ Давид боду, Ыдыктыг Сүлдөгө башкарткаш, мынча дээн болгай:

^b 2 Хаан. 7:12-16;
Мк. 10:47; Лк. 1:32

„Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн:
‘Дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда,
Мээң оң таламга олур’“^c.

^c Ыд. ыр. 109:1;
Аж.-ч. 2:34-35

³⁷ Давид боду Ону Дээргим деп адаан-дыр. Ындыг болганда, Христос канчап Давидтиң оглу боорул?»

Дыка хөй чон Иисусту магадап дыңнап турган^d.

^d Мк. 6:20

Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээндириг
(Мф. 23:1-36; Лк. 20:45-47)

³⁸ Иисус чонну улаштыр өөредип, мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээнип чоруңар. Олар каас-коя тоннар кедеринге база улус чыылган шөлдерге хүндүлөдиринге ынак болгай. ³⁹ Олар синагогалар болгаш найыр-дойларга эң хүндүткелдиг черлерге саадаарыңга ынак улус^e. ⁴⁰ Олар дулгуяк кадайның эт-хөреңгизин сырыпкаш, ооң соонда карак чаап үр мөргүүр улус. Ындыгларны эң-не шынгыы кеземче манап турар».

^e Лк. 11:43

Дулгуяк кадайның өргүлү
(Лк. 21:1-4)

⁴¹ Иисус өргүл кылдыр берген акша-мөңгүн чыыр хааржак мурнунга^f олутуп алгаш, Бурганның өргээзинге улустуң акша өргүп турарын хайгаарап эгелээн. Бай улус хөй түңнүг акша салгылаар болган. ⁴² А оон бир-ле яды дулгуяк кадай чедип келгеш, бир рим көпөөк хире үнелиг ийи эң үүрмек чоосту салган. ⁴³ Иисус өөреникчилерин чыып алгаш, мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бо яды дулгуяк кадай өргүл салган улустуң шуптузундан хөйүнү салды. ⁴⁴ Олар боттарының артыкшылдыг байындан салып турду, а ол кадай, ындыг яды турбуже, бодунуң амыдыраарыңга херек бар-ла кошкулун салып кагды»^g.

^f 4 Хаан. 12:9; Мф. 27:6

^g 2 Кор. 8:1-3, 12

Келир үедө болур хөлээшкннер
(Мф. 24:1-14; Лк. 21:5-19)

13 ¹ Иисус Бурганның өргээзинден үнүп орда, Ооң өөреникчилериниң бирээзи Аңаа мынча дээн: «Башкы! Көрүнерем, онза-ла чараш даштар-дыр база онза-ла тудуглар-дыр!»

² Иисус аңаа: «Сен бо улуг, чараш орду-сүмелерни кайгап тур сен бе? Оларның шуптузун үрегдеп-бузуп кааптар, маңаа туружундан шимчевээн даш безин артпас^h» – деп харыылаан.

^h Лк. 19:44

³ Ооң соонда Ол Елеон даанга, Бурганның өргээзиниң чиге дужунга олурда, Пётр, Иаков, Иоанн болгаш Андрей олар өске өөреникчилерден аңгы чедип келгеш, айтырыг салганнар: ⁴ «Ол бүгү кажан болу бээрил, ук болуушкуннар

чоокушулап келгенин кандыг бадыткал демдектеринден билип алыр бис, чугаалап бериңерем?»

^a 1 Ин. 3:7; Кол. 2:8;

2 Фес. 2:3

^b Иер. 14:14

^c Иер. 51:46

^d 2 Чыл. 15:6; Ажыд. 6:4

^e Аж.-ч. 11:28;

Ажыд. 6:8, 12

^f Ыд. ыр. 118:46

^g Аж.-ч. 17:6; 18:12; 24:1;

25:6

^h Мф. 28:19; Рим. 10:18;

Кол. 1:6

ⁱ Аж.-ч. 4:8

^j Мф. 10:35-36

^k Мф. 10:22; Ин. 15:18

^l Иак. 5:11; Ажыд. 2:10

⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Кандыг-даа улуска дуурайладып аарындан кичээниңер^a.
⁶ Хой кижилер: „Христос – мен-дир мен“ – деп, Мээң адым тудуп чедип келгеш, эндерик улусту мегелеп кааптар^b. ⁷ Чоокта дайын-чааның шимээнин болгаш ыракта дайын-чаалар дугайында чугаалар дыңназыңарза, кортпаңар^c. Ол бүгү болган турар ужурулуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң чогуу төнчүзү ол эвес-тир. ⁸ Бир чонче өске чон база бир күрүнеже өске күрүне халдай бээр^d. Чер болганга чер шимчээшкениңер болгаш аш-чут болур^e. Ынчалза-даа ол бүгү, божаан херэеженниң эъдиниң аары дег, хилинчектиң чүгле эгези-дир.

⁹ Серемчилелдиг болуңар! Силерни шиидери-биле дээди Чөвүлелдерге хүлээдир база синагогаларга эттеп-согар. Мээң дугайымда херечилеп^f, чагырыкчылар болгаш хааннар мурнунга турар силер^g. ¹⁰ Ынчалза-даа чүнүң-даа мурнунда Буянның Медээни бүгү чоннарга суртаалдаан турар ужурулуг силер^h. ¹¹ Силерни кажан-даа бол тудуп алгаш, шиидери-биле аппарза, чүнү чугаалаар чоор деп, баш бурунгаар сагыш чо-ваванар. Чүнү чугаалаарыңар силерге ол шакта илерей бээр, чүге дээрге боттарыңар эвес, а Ыдыктыг Сүлдө Боду чугаалай бээрⁱ. ¹² Акызы дунмазын, ачазы ажы-төлүн өлүрери-биле бериптер. Ажы-төлү база ада-иезинге удур тура халааш, оларны өлүмге онаары-биле бериптер^j. ¹³ Мээң адым ужун бүгү улус силерни көөр хөңнү чок апаар^k. Ынчалза-даа ол бүгүнү эчизинге чедир шыдашкан кижилер камгалалды алыр^l».

Ам кээр коргунчуг айыыл-халап

(Мф. 24:15-28; Лк. 21:20-24)

^m Дан. 9:27; 11:31; 12:11

¹⁴ «Кажан бодунуң турбас ужурулуг черинде турар *хоозуралдың бужар чудун*^m көрүп кагыңарза (номчуп орап кижилер шын угаазын!), ынчан Иудеяда чурттаан улус дагларже дезипсин. ¹⁵ Бажыңының кырынга* турган кижилер, эт-севин алыр дээш, бажыңынче дүжүп кирбезинⁿ. ¹⁶ Шөлге ажылдап чораан кижилер, идик-хевин алыр дээш, бажыңынче ээп келбезин. ¹⁷ Ол хүннерде иштиг-сааттыглар болгаш эмер чаш уруг-дарыглыг улус ат болур^o. ¹⁸ Ол бүгү кыжын болу бербезин дээш, мөргүнер. ¹⁹ Чүге дээрге Бурганның делегейни чаяган үезинден бо хүнге чедир болуп көрбөөн база моон соңгаар кажан-даа болбас ындыг коргунчуг айыыл-халап ол хүннерде болур^p. ²⁰ Бир эвес Дээрги-Чаяакчы ол хүннерниң санын кызырбаан болза, амылыг кижилер бүрүзү оон менди үнмес ийик. Ынчалза-даа Бодунуң шилип алган улусун бодааш, Дээрги ол хүннерниң санын кызырып берген^q.

ⁿ Лк. 17:31

^o Лк. 23:29

^p Иер. 30:7; Дан. 12:1;

Ажыд. 16:18

^q Иса. 65:8; Лк. 18:7

^r Лк. 17:23

²¹ Силерге ынчан кандыг-бир кижилер: „Көр, Христос мында!“ азы: „Христос дуу ында!“ – дээр болза, аңаа бүзүревенер^r. ²² Ол үеде боттарыңар „Христос мен“ база „Бурганның медээчизи мен“ дижиңер чоруур улус тыптып кээр. Болдунар-ла болза, Бурганның шилип алган улусун безин мегелээр дээш, олар силерге янзы-бүрү бадыткал демдектери болгаш кайгамчык чүүлдер көргүзүс^s. ²³ Ындыг болганда, кичээниңер. Мен силерни манап турар бүгү чүвени баш бурунгаар сагындырып турарым бо»^t.

^s Ы. х. к. 13:1; 2 Фес. 2:9;

Ажыд. 13:13; 16:14

^t Ин. 13:19; 14:29

Кижилер амытан Огунуң чедип кээри

(Мф. 24:29-31; Лк. 21:25-28)

²⁴ «Ынчаарга ол хүннерниң бүгү айыыл-халавы болуп каапкан соонда,

^u Ам. 8:9

^v Иса. 13:10; 24:23; 34:4;

Иез. 32:7; Иоил 2:31;

Аж.-ч. 2:20; Ажыд. 6:13

хүн караа өжөр, ай чырыптастай бээр,^u

25 сылдыстар дээрдэн кээп дүжөр база

дээрниң күчү-күштери сириңейнип, божаңнай бээр^v.

* 13:15 Бажың кыры – Иудеяга бажыңнар крышалары ийленчек эвес, а калбак болур турган, а чурттакчы чон оларны дыштаныр чер база үстүкү каат кылдыр ажыглап турган.

²⁶ Улус ынчан өндүр улуг күчү-күжү болгаш чайынналчак чыры-биле *булуттарда кел чоруур* «Кижин амытан Огдун көрүп каарлар»^a. ²⁷ Ол Бодунуң төлээлерин чырык черниң дөрт чүгүндөн, өртемчейниң бир кыдыындан өске кыдыынга чедир Бодунуң шилип алган улузун чыып эккелзиннер дээш, чорудуптар»^b.

^a Дан. 7:13; Мф. 16:27

^b Мф. 13:41

Фига ыяжының чижээ-биле кичээндириг

(Мф. 24:32-35; Лк. 21:29-33)

²⁸ «Фига ыяжындан үлегер-чижектен алыңар: ооң будуктары хөөп, бүрүлери частып кээрге, чай удавас дүжер дээрзин эндевес болгай силер. ²⁹ Шак-ла ынчалдыр ол бүгүнүң боттанып эгелээнин көрүп кагзыңарза, «Кижин амытан Оглу бо, эжик аксында келген дээрзин билип алыңар. ³⁰ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдың улузу өлүп читпес»^c. ³¹ Дээр биле чер эстип-хайлы бээр^d, а Мээң сөстөрүм эстип-хайлы бербес».

^c Мк. 9:1

^d Ыд. ыр. 101:26-27; Иса. 51:6; 2 Пет. 3:10

Шагы, хүнү билдинмес

(Мф. 24:36-44; Лк. 17:26-30, 34-36)

³² «А ол хүннүң база шактын кажан кээрин кым-даа: дээрниң төлээлери-даа, Бурганның Оглу-даа билбес – чүгле Бурган Ада билир»^e. ³³ Серемчилелдиг болуңар^f база кезээде белен болуңар, чүге дээрге ол үениң кажан кээрин билир эвес силер^g. ³⁴ Брак орукче аытганыр дээн кижиниң^h бажыңын чалчаларыңга арттырып кааш, кижин бүрүзүңге кылыр ажил-херекти айтып кааныңга база хаалгачызыңга, «Одуг-сергек таңныылдап олур»^c деп айтышкын бергениңге ол манаашкынны дөмейлеп боор. ³⁵ Ынчангаш силер база-ла одуг-сергек болуңар! Чүге дээрге бажың Эезиниң кажан ээп келирин билбес-ле болгай силерⁱ: та кежээ, та дүн ортузунда, та аскыр-дагаа алгыраар өйде азы хүн үнүп орда... ³⁶ Силер манавайн туруңарда, Ол хенертен ээп келгеш, удуп чыдарыңарны көрүп кагбазың!^j ³⁷ Ынчангаш силерге чугаалаан чүвемни бүгү улуска база чугаалап тур мен: одуг-сергек болуңар!»

^e Зах. 14:7

^f Эф. 6:18; 1 Фес. 5:6

^g Мф. 25:13

^h Мк. 12:1

ⁱ Мф. 25:13; 2 Пет. 3:10; 1 Фес. 5:2

^j Мф. 25:1-13

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5; Лк. 22:1-2; Ин. 11:45-53)

14 ¹ Хосталышкын болгаш Хаарган далганнар байырлалыңга чедир^k ийи хүн арткан турган. Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Иисусту кажарлап тудуп алгаш, өлүрүп каар эптиг арга дилей бергеннер^l. ² Олар мынча деп турган: «Чүгле байырлал үезинде ынчап болбас. Оон башка чон хөлзээзин үндүрүп болур».

^k Хост. 12:1-30

^l Ин. 11:53

Вифанияга Иисустуң бажын үс-биле чагганы

(Мф. 26:6-13; Лк. 7:36-50; Ин. 12:1-8)

³ Иисус Вифанияда^m кежи аарыг чораанⁿ Симоннуң бажыңыңга чемненип олурда, бажыңче алебастр доңгалыг бир херээжен кирип келген. Ол доңгаже арыг нарду үнүштөн кылган улуг үнелиг чаагай чыттыг үс куткан болган. Ол саваның аксын буза шапкаш, чаагай чыттыг үзүн Иисустуң бажыңче кудуп, чаап берген. ⁴⁻⁵ Чамдык улус анаа хорадаксап, аразында чугаалажы берген: «Чаагай чыттыг үстү чарыгдаан ажы чүл? Ону 300 ажыг мөңгүн чоос* өртекке садыпкаш, акшазын ядыыларга үлеп берип болур турган-на болгай».

^m Мф. 21:17; Ин. 11:1, 18

ⁿ Лев. 13:3

⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Соксаңар, ону дүвүретпейн көрүңер. Ол Меңээ эки херек кылды ышкажал. ⁷ Ядыылар силер-биле үргүлчү кады турар^o, күзээр

^o Ы. х. к. 15:11

* 14:4-5 Үш чүс мөңгүн чоос – барык бүдүн чылдың ажил төлевири.

болзунарза, оларга каян-даа ачы-дуза көргүзүп шыдаар силер, а Мен силер-биле үргүлчү кады турбас мен^a. ⁸ Ол херээжен бодунуң шыдаар шаа-биле кылды: Мээң мага-бодумну орнукшударыңга баш удур белеткеп, үс-биле чаап берди^b. ⁹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүгү делегейге, Буянын Медээни суртаалдаан чер бүрүзүңгө^c, улус бо херээженниң кылган херээниң дугайында чугаалажып, ону сактып чоруур».

Иуданың саттыныкчы болуксай бергени

(Мф. 26:14-16; Лк. 22:3-6)

¹⁰ Ынчан Иисустуң он ийи элчининиң бирээзи боор Иуда Искариот Ону садыптар дээш^d, Бурганның дээди бараалгакчыларынче чорупкан. ¹¹ Олар ону дыңнааш, амырап, аңаа акша төлээрин аазааннар. Иуда оон бээр-ле Иисусту оларга садыптар эптиг таварылга манап эгелээн.

Хосталышкын байырлалыңга белеткел

(Мф. 26:17-30; Лк. 22:7-23; Ин. 13:21-30)

¹² Хаарган далганнар байырлалының бирги хүнүнде, каян Хосталышкын байырлалында чиир хураганны дөгөрер үе кээрге^e, өөреникчилери Иисуска мынча дээн: «Силерниң байырлал чеди чиир черинерни каяа белеткезин деп күзээр силер?»

¹³ Иисус ынчан оларның ийизин чорудуп, мынча деп чагаан: «Хоорайже барыңар. Ынаар кире бээринерге, сулгуг доңга туткан кижини уткужуп кээр эвеспе. Ону эдирп чоруптуңар. ¹⁴ Ол кижиниң кире бээр бажыңче киргеш, бажың ээзинге: „Өөреникчилерим-биле кады Хосталышкын байырлалының кежээки чедип четтирерим өрөөл кайдал?» – деп, Башкы айтырып тур^f – дээр силер. ¹⁵ Бажың ээзи силерге айлап-белеткеп каан үстүкү делгем өрөөлди айтып бээр. Биске шупту чүвени аңаа белеткеп каар силер».

¹⁶ Ийи өөреникчи чорупкан. Олар хоорайже киргеш, шупту чүвени Иисустуң оларга чугаалаан аайы-биле тып алгаш, байырлалдың кежээки чедип белеткеп кааннар.

¹⁷ А кежээ дүшкенде, Иисус ынаар Бодунуң он ийи элчини-биле кады чедип келген. ¹⁸ Олар олуруп алгаш, чедип эгелээрге, Ол: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээнер – ам Мээң-биле кады чедип олурар кижини – Мени садыптар-дыр» – дээн^f.

¹⁹ Өөреникчилер аажок мунгарай бергеш, кижини бүрүзү Оон соңнуг-мурнуг айтырып эгелээн: «Мен эвес-ле боор мен аа?»

²⁰ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Ол дээрге он ийи элчинниң бирээзи, ам Мээң-биле кады чаңгыс тавактан чедип олар кижини-дир. ²¹ Бижилгеде ол дугайында бижээни дег^g, Кижини амытан Оглу оруун эртер ужурулуг, ынчалза-даа Ону садыптар кижини ат болур!»^h Ол кижини шуут төртүтүнмээни боору дээр ийик!»

Дээрги-Чаяакчының кежээки чеди

(Мф. 26:26-30; Лк. 22:15-20; 1 Кор. 11:23-25)

²² Олар чедип олурда, Иисус хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тыртып, өөреникчилеринге берип тура, мынча дээн: «Ап алыңар, бо дээрге Мээң мага-бодум-дур!»ⁱ. ²³ А оон соонда Ол дашканы көдүргеш, Бурганга өөрүп четтиргеш, өөреникчилеринге сунуп бээрге, олар шупту ол дашкадан ишкен. ²⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Бо дээрге хөй улус дээш төгерим, чагыг-керээ чарар Мээң ханым-дыр!»^j. ²⁵ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Бурганның Чагыргазыңга чаа арага ижер хүнүм келбээн шаанда, Мен ам моон соңгаар виноград суксуну – араганы ишпес мен». ²⁶ Олар ыдыктыг ырни ырлашкаш, Елеон даанче чорупканнар^k.

^a Мк. 2:20; Ин. 7:33

^b Ин. 19:40

^c Мф. 24:14

^d Ин. 13:2; Аж.-ч. 1:16

^e Хост. 12:6; 1 Кор. 5:7

^f Ыд. ыр. 40:10; Ин. 13:18

^g Иса. 53:1-12

^h Мф. 18:7

ⁱ Ин. 6:51; 1 Кор. 10:16

^j Хост. 24:8

^k Лк. 22:39

Пётрнүң Иисустан ойталаарын баш бурунгаар медеглээни
(Мф. 26:31-35; Лк. 22:31-34; Ин. 13:36-38)

²⁷ Иисус оларга мынча дээн: «Бижилгеде: „Кадарчызын сон каарымга, хойлар тарай маңнажы бээр“^a – деп бижээни дег, силер шупту Менден ойталаар-дыр силер^b.

²⁸ Ынчалза-даа катап дирилгеним соонда, Мен Галилеяга мурнай чедип, силерни аңа манаар мен^c».

²⁹ А Пётр Аңаа: «Улус Силерден шупту-даа ойталаар болза, мен кажан-даа ынчанмас мен» – дээн.

³⁰ Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Алыс шынны сенээ чугаалап тур мен: бо дүне-ле, аскыр-дагаа ийи катап алгырар бетинде, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен».

³¹ Ынчалза-даа Пётр улам-на маргып: «Силер-биле кады өлүр-даа апаар болзумза, Силерден черле ойталавас мен!» – деп аашкынган. Өске өөреникчилери база ынча дижир болган.

Иисустуң Гефсиманияга Бурганга мөргүл кылганы
(Мф. 26:36-46; Лк. 22:39-46)

³² Ооң соонда олар Гефсимания дээр черге чедип кээрге, Иисус Бодунуң өөреникчилеринге: «Мен мөргүп алыын, силер маңаа олуруңар» – дээн. ³³ Иисус Пётрну, Иаковту болгаш Иоанны эдертип алган^d. Ол ундаралга база хөлээзин-дүвүрелге алзыпкан. ³⁴ «Мээң сеткилимни качыгдал өлүмнүү-биле карартыр базып тур^e – деп, Ол оларга чугаалаан. – Маңаа туруңар база сергек болуп, удуванар!»

³⁵ Элээн ырай бергеш, Иисус черже доңгая кээп дүшкеш, болдунар чүве болза, хилинчектиң ол үе-шагы Оон чайлазын дээш, мөргүп эгелээн^f. ³⁶ Ол мынча дээн: «Авва*, Ачай! Сээн шыдавас чүвөң чок болгай^g. Хилинчектиң бо дашказын Менден чайлады берем!^h Ынчалза-даа бүгү чүве Мээң эвес, а Сээн күзел-сорууң ёзугаар болзун»ⁱ.

³⁷ Иисус өөреникчилеринче эеп келгеш, оларның удуп чыдарын көргөш, Пётрга чугаалаан: «Симон, удуй бердиң бе? Сен таанда-ла чаңгыс шак иштинде удуvain барып шыдавааның ол бе? ³⁸ Күткүлгеге алыспас дээш, серемчилелдиг болуп, мөргүңөр-ле^j. Сеткил-сагыш – сергек, а мага-бот – суларгай болгай».³⁹

Иисус база катап ырай бергеш, демги-ле сөстери-биле мөргүп турган. ⁴⁰ Ооң соонда Ол катап эеп кээрге, өөреникчилери ам база удуп чыткан. Оларның карактары шимдинип турган, а ол ышкаш Аңаа чүнү-даа харыылаар аайын тыппааннар. ⁴¹ Үшкү удаа оларже дедир чедип келгеш, Иисус мынча дээн: «Силер ам-даа удуп дыштанмышаан силер бе? Болзун че. Шак-үе келген^k, Кижин амытан Оглун бачытыглар холунга тудуп берип турар-дыр^l. ⁴² Тургуланар, чоруулуңар. Саттыныкчы бо келди, көрүңөр!»

Иисусту тудуп хоругдааны
(Мф. 26:47-56; Лк. 22:47-53; Ин. 18:3-12)

⁴³ Иисус ынча деп турда-ла, он ийи элчинниң бирээзи боор Иуда чедип келген^m. Ооң-биле кады Бурганның дээди бараалгакчыларының, ном-хоойлу тайылбырлакчыларының болгаш баштыңнарның чорутканы, хылыштар, моңнар-биле чепсегленген хөй улус кел чыткан. ⁴⁴ Саттыныкчы оларга демдек айтып, дугуржуп алган турган: «Ошкап каарым кижин Иисус ол боор. Ону тудуп алгаш, шыңгы кадарып, апаар силер». ⁴⁵ Иуда ол дораан Иисусче чоокшулап келгеш: «Башкы!» – дээш, Ону ошкап каан. ⁴⁶ Иисуска холдарын дегзип, Ону тудуп алганнар. ⁴⁷ Ооң чанынга турган

^a Зах. 13:7^b Ин. 16:32^c Мк. 16:7^d Мк. 5:37; 9:2^e Ин. 12:27^f Евр. 5:7^g Мк. 10:27^h Мк. 10:38; Ин. 18:11ⁱ Ин. 5:30; 6:38^j Мф. 6:13; 1 Пет. 4:7^k Ин. 2:4^l Мк. 9:31; 10:33^m Аж.-ч. 1:16

* 14:36 Авва – арамей дылда ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган (Рим. 8:15; Гал. 4:6 көр).

^a Лк. 22:38

өөреникчилерниң бирээзи хылыжын ушта тырткаш^a, Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының кулаан одура шаапкан.

^b Мк. 11:27

^c Мф. 1:22-23; 21:4;

Ин. 19:36

^d Мк. 14:27; Ин. 16:32

⁴⁸ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Силер чүге Мени тудуп аарда, хылыштарлыг, моңнарлыг чедип келдинер? Кай, Мен дээрбечи-дир мен бе? ⁴⁹ Мен хүннүн-не силер-биле кады Бурганның өргээзинге улус өөредип келдим^b, а силер Менээ хол дегбээн болгай силер. Ынчалза-даа Бижилгелерниң сөстери боттанзын^c». ⁵⁰ Хамык өөреникчилер ынчан Иисусту каапкаш, дезе бергеннер^d.

⁵¹⁻⁵² Ооң өөреникчилериниң аразынга чораан, чанаша эът-бодун чүгле пөс шы-выг-биле шып алган аныяк оол харын Иисусту эдерип чорупкан. Чепсегленген улус ону база сегирип аарга, ол оол шывын оларның холунга каапкаш, чанаша боду дезип чоруй барган.

Иисус дээди иудей Чөвүлелдиң мурнунда
(Мф. 26:57-68; Лк. 22:54-55, 63-71; Ин. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Иисусту Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңыга эккелгеннер. Ында Бурганның кол-кол бараалгакчылары, чоннуң баштыңнары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чыгып келген болган. ⁵⁴ (А Пётр Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңының хериминиң иштинге чедир Иисусту бүдүү эдерип келгеш, таңныылдар аразынга отка чыннып олуруп алган.) ⁵⁵ Бурганның дээди бараалгакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел Иисусту олүрүп шиидер чылдагаан бар болзун дээш, Аңаа удур буруудаткан херчилел тыварын оралдашса-даа, чүнү-даа тыппааннар. ⁵⁶ Иисуска удур меге херчилел кылган улус хөй-даа болза^e, оларның ол херчилелдери аразында дүүшпес болган^f. ⁵⁷ Ооң соонда элээн каш меге херечи туруп келгеш, Аңаа удур херчилел кылып, мынча дээннер: ⁵⁸ «Бис Ооң: „Кижиле холу-биле туткан Бурганның бо өргээзин үрегдеп-бускаш, үш хүн дургузунда өске, кижиле холу-биле тутпаан^g өргээден тудуп тургузуптар мен^h“ – деп турганын дыңнаан бис». ⁵⁹ Ынчалза-даа оларның безин херчилелдери дүүшпес болган.

^e Ыд. ыр. 26:12; 34:11

^f Ы. х. к. 17:6; 19:15

^g 2 Кор. 5:1

^h Мк. 15:29; Ин. 2:19

ⁱ Мк. 15:4-5

^j Иса. 53:7

^k Ыд. ыр. 2:7

⁶⁰ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан Иисусту мурнунга туруп алгаш: «Чүге харылавайын тур сен? Бо улустуң сеңээ удур чүнү херчилеп турары ол?» – деп айтырганⁱ. ⁶¹ Ынчалза-даа Иисус ыгыттаваан болгаш чүнү-даа харылаваан^j. Бурганның дээди бараалгакчызы Оон база катап айтырыг салган: «Сен ылап-ла Христос, йөрөөлдиг Бурганның Оглу сен бе?»^k

⁶² Иисус мынча деп харылаан: «Ийе, Мен мен. Моон соңгаар силер шупту *Кижиле амьтан Оглуң Күчүлүг Бурганның оң талазында олурарын база дээрниң булуттарынга бүргеттирген кел чыдарын* көөр силер»^l.

^l Ыд. ыр. 109:1;

Дан. 7:13; Мф. 16:27;

24:30; Евр. 1:13

^m Сан. 14:6; Аж.-ч. 14:14

ⁿ Мк. 2:7; Ин. 10:36

^o Лев. 24:16

^p Иса. 50:6

⁶³ Бурганның дээди бараалгакчызы ынчан кеткен хевин ора соп каапкаш^m, мынча дээн: «Биске ам херчилерниң херээ чүл? ⁶⁴ Силер Ооң Бурганны дорамчылаанын дыңнадыңарⁿ. Кандыг шииткел үндүрер силер?» Олар шупту: «Ол буруулуг база өлүр ужурлуг» – деп чугаалааннар^o. ⁶⁵ Чамдык улус Олче дүкпүрүп-каккырып эгелээн^p. Иисустуң карактарын шарып алгаш, Ооң бажынче шанчып: «Өттүр билип медегле!» – деп турганнар. Ооң соонда таңныылдар база Ону аппараткаш, эттеп-соп эгелээннер^q.

^q Мк. 10:34

Пётрнуң Иисустан ойталааны
(Мф. 26:69-75; Лк. 22:56-62; Ин. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Пётр ам-даа херим иштинден үнмээн турда, Бурганның дээди бараалгакчызының чалча херэеженнериниң бирээзи ынаар чеде берген. ⁶⁷ Ол херэежен отка чыннып олурган Пётрну көрүп кааш, олче топтап көргөш: «Сен база Назарет чурттуг Иисус-биле кады турган сен» – дээн.

⁶⁸ Ынчалза-даа Пётр ойталап каапкан. Ол: «Билбезим херек-тир, чүнү чугаалап турарыңнын ужур-утказын билбейн тур мен» – дээш, бажың мурнунда шөлчө үнө берген. Ынчан аскыр-дагаа алгыра берген.

⁶⁹ А чалча херээжен ону аңаа көрүп кааш, улуска база катап: «Бо кижн база оларнын бирээзи-дир» – дээн.

⁷⁰ Ынчалза-даа Пётр база-ла ойталап каапкан, а элээн болганда, аңаа турган улус Пётрга: «Оларнын бирээзи болбайн канчаар сен, Галилеядан келген ышкаш-тыр сен» – дээн*.

⁷¹ Ол даңгыраглап, аашкынып эгелээн: «Силерниң чугаалап турарыңар ол Кижини мен шуут билбес мен». ⁷² Ол дораан аскыр-дагаа ийиги удаа алгырыпкан, а Пётр Исустуң аңаа чугаалаан сөстөрүн сактып келген: «Аскыр-дагаа ийи катап алгырар бетинде, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен»^a. Ол ишкирнийп ыглай берген.

^a Мк. 14:30

Иисус рим чагырыкчы Пилаттын мурнунда

(Мф. 27:1-2, 11-14; Лк. 23:1-5; Ин. 18:28-38)

15 ¹ Эрген эрте Бурганның дээди бараалгакчылары, баштыңнар болгаш номхоойлу тайылбырлакчылары база бүгү дээди иудей Чөвүлел чөвүлөжип хуралдаан. Олар Исусту хүлээш, аппаргаш, Пилатка^b хүлээди бергеннер. ² Пилат Исустаң: «Сен – иудей хаан сен бе?»^c – деп айтырган.

^b Лк. 3:1; 13:1; Аж.-ч. 3:13; 4:27; 1 Тим. 6:13
^c Мф. 2:2

Иисус: «Силер бодуңар ынча дидинер» – деп харыылаан. ³ Бурганның дээди бараалгакчылары Исуска хөй буруу онааган.

⁴ Ынчангаш Пилат Оон база катап айтырган: «Чүге чүнү-даа харыылаvas сен? Сенээ удур буруудадышкыннарнын хөйүн көрбөс сен бе!»^d ⁵ Ынчалза-даа Исус Пилатка чүнү-даа харыылавайн баргаш^e, ону аажок кайгаткан.

^d Мк. 14:60-61

^e Иса. 53:7

Вараваны хостааны,

а Исусту өлүмгө шиидип кааны

(Мф. 27:15-26; Лк. 23:13-25; Ин. 18:39–19:16)

⁶ Хосталышкын байырлалында Пилат чоннун шилээни бир херектенни хостап бээр чаңчылдыг турган. ⁷ Ынчан тура халыышкын үезинде өлүрүүшкүн кылган үймээнчилерниң бирээзи болур Варавва дээр кижн хоругдадып алган чыткан. ⁸ Чыылган чон Пилаттан ооң оларга үргүлчү кылып келген келдередиин кылырын негей берген. ⁹ Пилат олардан: «Силерге иудей хаанны хостап берейн, күзээр силер бе?» – деп айтырган. ¹⁰ (Бурганның дээди бараалгакчылары Исуска адааргаш^f, Ону аңаа тудуп эккелгенин Пилат билип турган.) ¹¹ А Бурганның дээди бараалгакчылары чонну Пилаттан Варавваны хостаарын дилээр кылдыр көгүдүп-хөөктүрүп алганнар^g.

^f Ин. 12:19; Аж.-ч. 5:17

^g Аж.-ч. 3:14

¹² Пилат олардан: «Силерниң иудей хаан деп турарыңар демги Кижини мээң канчаарымны күзеп тур силер?» – деп база катап айтырган.

¹³ Олар харыызынга: «Ону хере шаап шаажылаңар!» – деп алгыржы бергеннер.

¹⁴ А Пилат олардан: «Чогум чүү дээш? Ол кандыг кемниг херек үүлгеткенил?» – деп айтырган^h.

^h Лк. 23:41; Евр. 4:15

Ынчалза-даа чыылган чон улам ыткыр алгыржы берген: «Ону хере шавыңар!»

¹⁵ Пилат чыылган чоннун күзелин хандырар дээш, оларга Варавваны хостап берген, а Исусту кымчылаашⁱ, хере шавары-биле аппаарын дужааган.

ⁱ Мк. 10:34

* 14:70 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Чугаалаар аяныңдан-на илдең-дир» деп сөстөрнн немээн.

Шериглерниң Иисусту дорамчылааны
(Мф. 27:27-31; Ин. 19:2-3)

¹⁶Шериглер Иисусту Пилаттын ордузунун мурнунда преторий дээр шөлче кирире бергеш, бүдүн батальон шеригни чыып алганнар. ¹⁷Олар Аңаа хааннар кедер хүрең-кызыл тон кедиргеш, тенниг будуктардан оваадай өрээш, Ооң бажынга салып кааннар. ¹⁸«Иудей хаан алдаржызын!» – деп, олар алгыржып турганнар. ¹⁹Олар Ооң бажынче мерге-биле улдап, Олче дүкпүрүп-каккырып, Ооң мурнунга дискектенип ора дүшкеш, Аңаа сөгүрөөн улус өттүнүп, дорамчылап турганнар^a. ²⁰Иисусту дорамчылап мага хангаш, шериглер хүрең-кызыл каас-коя тонну ужулгаш, Ооң Бодунун хевин кедиргеш, хере шавары-биле алгаш чорупканнар.

^a Иса. 50:6; Мк. 10:34;
14:65

Иисустуң хере шаптыртканы
(Мф. 27:32-44; Лк. 23:26-43; Ин. 19:17-27)

²¹Кириянея чурттуг Симон деп кижини шөлден ээп чанып олургаш, оларга орук ара журажы берген. (Ол Александр биле Руфустуң^b ачазы чүве-дир.) Шериглер ону Иисусту хере шавар дээн белдир-ыяшты көдүрүп чоруур кылдыр албадапканнар. ²²Иисусту Голгофа азы «Баш сөөгү» дээр черге эккелгеннер. ²³Шериглер Аңаа мирра* холаан арага ижиртирге, Ол ынаваан. ²⁴Иисусту белдир-ыяшка хере шаап кааш, олар Ооң хевин алыр дээш үлүг тыртып, аразында үлежип алганнар^c. ²⁵Ону хере шаап каанда, хүн үнгенден бээр үшкү шак турган.

^b Рим. 16:13

^c Ыд. ыр. 21:19

²⁶Иисустуң кем-буруузун айыткан самбыражыгашта: «Иудей хаан» – деп бижээн болган.

²⁷⁻²⁸Ооң-биле кады ийи дээрбечини база: бирээзин – Ооң оң талазынга, өскезин – солагай талазынга хере шаап каан^{**}. ²⁹Эрткен-дүшкен улус Иисусту бак сөглөп, Ооң талазынче бажы-биле дорамчылап айттып, кочулап турган^d: «Че, чүл моң? „Бурганның өргээзин үрегдеп-бускаш, үш хүн дургузунда тудуп тургузуптар мен“ – деп турдун чоп!^e ³⁰Белдир-ыяштан дүжүп кээп, Бодунну Бодун камгала!»

^d Ыд. ыр. 21:7; 108:25

^e Мк. 14:58; Ин. 2:19

³¹Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары база Иисусту кочулап, аразында чугаалажып турганнар: «Өскелерни камгалап турган, а Бодун камгалап шыдавас де!^f ³²Ам бо Христос, Израильдин хааны^g, белдир-ыяштан дүжүп келзин, бис ону көөр болзувусса, Аңаа бүзүрей бээр бис!^h» Иисус-биле кады хере шаптырган ийи дээрбечи безин Ону бак сөглөп турган.

^f Ин. 10:18

^g Ин. 1:49; 12:13

^h Ин. 20:29

Иисустуң өлүмү
(Мф. 27:45-56; Лк. 23:44-49; Ин. 19:28-30)

³³Хүн үнгенден бээр алдыгы шактан тоску шакка чедир бүгү чер кырын дүмбей караңгы шыва апкан. ³⁴А тоску шак үезинде Иисус ыткыр алгырыпкан:

«Элои, Элои, лема савахфани?!»

(«Мээң Бурганым, Мээң Бурганым, чүү дээш Мени кааптың?!» – дээни ол.)ⁱ

ⁱ Ыд. ыр. 21:2

³⁵Чоогунга турган улустуң чамдыызы ону дыңнааш: «Дыңнаарам, Ол Илияны кый деп тур» – дишкен. ³⁶Оларның бирээзи маңнап чеде бергеш, ажыг виноград арагазынга суг сиңирер губканы өттүрүп, өргөн бажынга кедиргеш, ижиртири-биле

* 15:23 Мирра – аарбастандыр наркотик ады.

** 15:27-28 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Бижилгениң: „Ону кем-херек үлгедикчизи деп санаан“ – дээн сөзү боттанган» деп сөстөрни немээн (Иса. 53:12; Лк. 22:37 көр).

Иисусче сунган^а. Ол кижиге мынча дээн: «Адыр! Ону дүжүрүп алыр дээш, Илиянын кээр-келбезин көрөөли».

^а Ыд. ыр. 68:22

³⁷ Ытыкыр алгырыпкан соонда, Иисустун амы-тыны үстү берген. ³⁸ Ол ойде Бурганнын өргээзиниң иштинде аскан көжеге үстүндөн адаанга чедир ийи чара орлуп калган^б. ³⁹ Иисустун чиге мурнунга турган чүс шериг баштыңчызы Ооң тынындан канчаар чарылганын көргөш: «Бо кижиге ылап-ла Бурганнын Оглу турган-дыр!» – дээн.

^б Хост. 26:33; Лев. 16:2

⁴⁰ Чамдык херэеженнер база болган чүүлдү ырактан хайгаарап турган. Оларнын аразынга Мария Магдалина^с, бичии Иаков биле Иосийниң авазы Мария база Саломия олар турган. ⁴¹ Иисус Галилеяга чоруп турда, бо херэеженнер Ону эдерип, Аңа дузалажып турган чүве-дир. Иерусалимче Ооң-биле кады чедип келген өске-даа хөй херэеженнер база ол черге турганнар.

^с Лк. 8:2

Иисусту орнукуштуканы

(Мф. 27:57-61; Лк. 23:50-56; Ин. 19:38-42)

⁴² Ол хүн байырлалга белеткел хүнү азы амыр-дыш хүнүнүн бүдүүзү турган. Кежээ дүжүп кел чыткан. ⁴³ Дээди иудей Чөвүлелдин алдар-хүндүлүг кежигүнү боор, Бурганнын Чагыргазынын кээрин манап чоруур Аримафея чурттуг Иосиф дээр кижиге чедип келгөш, Пилатче дидим басып кире берген. Ол Пилаттан Иисустун мага-бодун аңа бээрин дилээн. ⁴⁴ Иисустун ындыг дүргөн өлү бергенин дыңнааш, Пилат пат кайгап калган. Ол демги чүс шериг баштыңчызын кыйгырткаш, Иисустун кажан өлгенин айтырган. ⁴⁵ Чүс шериг баштыңчызындан ылап-ла ындыг дээрин билип алгаш, Пилат мага-ботту Иосифке бээрин чөпшээрээн. ⁴⁶ Иосиф чуга пөс садып алгаш, Иисустун мага-бодун дүжүрүп, ол пөзү-биле ораап алгаш, хаяда оя каккан чевег-куйга орнукушдуп каан^д. Чевег-куйнуң аксын, улуг даш чууп эккеп, дуглап каан. ⁴⁷ А Мария Магдалина биле Иосийниң авазы Мария Иисусту кайда орнукушдуп каанын көрүп алганнар.

^д Иса. 53:9

Иисустун катап дирилгени

(Мф. 28:1-8; Лк. 24:1-12; Ин. 20:1-10)

16 ¹ Амыр-дыш хүнү эрткенде, Мария Магдалина, Иаковтун авазы Мария болгаш Саломия олар^е, Иисустун мага-бодун барып чаап каар-дыр дээш, чаагай чыттыг үстер садып алганнар. ² Улуг-хүнде, эртен эрте, хүн чаа-ла үнүп олурда, херэеженнер чевег-куйже чорупкан. ³ Орук ара олар: «Чевег-куйнуң аксын дуглаан дашты^ф кым биске чайладыр чууп бээрил?» – деп аразында чугаалажып чорааннар. ⁴ А чедип келгөш, ол аажок улуг дашты кыдыынче чууктап каанын көрүп кааннар. ⁵ Олар чевег-куйнуң иштинче кире бергөш, ооң оң талазында ак хеп кеткен аныяк оолдун олурарын көрүп кааш, элдепсинип корга бергеннер.

^е Мк. 15:40

⁶ Ол оол мынча дээн: «Кортпаңар. Силер хере шаптырып шаажылаткан Назарет чурттуг Иисусту дилеп чедип келген-дир силер. А Ол катап дирили берген, Ол ам мында чок. Ооң мага-бодунуң чыткан чери бо-дур. ⁷ А ам баргаш, Ооң өөреникчилеринге, ылаңгыя Пётрга мынча деп чугаалаңар: „Ол силерни мурнай Галилеяга чеде бээр^г. Ооң силерге чугаалааны дег, Ону аңа көрүп каар силер“».

^ф Мк. 15:46

⁸ Херэеженнер коргуушкунга алзып, чевег-куйдан үнгөш, халчып ыңай-ла болганнар. Олар кымга-даа чүнү-даа чугаалаваннар, чүгө дээрге кортканы ол хире болган.

^г Мк. 14:28

Катап дирилген Иисус-биле ужуражылгалар

(Мф. 28:9-10, 16-20; Лк. 24:13-49; Ин. 20:11-23)

⁹ [Улуг-хүнде эртен эрте Иисус, катап дирилгениниң соонда эң баштай, чеди букту биезде бир оон үндүр сывыртап бергени Мария Магдалинага^h кээп көзүлгөн.

^h Лк. 8:2

¹⁰ Ол херэежен чоруткаш, Ооң ажыын ажып ыглажып турган өөреникчилерге чүү

болганын чугаалап четкен. ¹¹ Иисус дириг деп, а Мария Ону көргөн деп дыңнааш, олар аңаа бүзүрөвээн^а.

¹² Иисус ооң соонда ийи өөреникчизинге база, олар көдээ черже бар чыдырда, өске хевир-шырайлыг бооп көзүлгөн. ¹³ Ол ийи өөреникчи ээп келгеш, арткан өөрүнге чугаалаан, ынчалза-даа оларга база-ла бүзүрөвээннер.

¹⁴ Адак сөөлүндө Иисус он бир элчинге, олар чемненип олурда, кээп көзүлгөн. Иисус оларны бүзүрели четпес болганы дээш, Ону катап дирилген турда көргөн улуска бүзүрээр хөңнү чок болган чөрүүзү дээш, чемелээн. ¹⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Бүгү делегейни эргий кезип, бүгү кижичи төрөлгөтөнгө Буянныг Медээни суртаалданар^б. ¹⁶ Бүзүрөй бергеш, сугга суктурар кижичи – камгалал алыр^с, а бүзүрөвөс кижичи – шииттирип алыр^д. ¹⁷ Бурган бүзүрөөн улусту дамчыштыр дараазында кайгамчык демдектерин илередир: олар Мээң адым-биле буктарны үндүр сывыртаар^е болгаш чаа дылдарга чугаалажыр^ф; ¹⁸ чыланнарны холга тудуп аарга^г база өлүмнүг хоран ижерге, оларга хора халдавас. Олар холдарын аарыг улуска дегзирге, демгилери экирий бээр^h».

¹⁹ Дээрги Иисус оларга бо бүгүнү чугаалааш, дээрже көдүрлүп үнө бергеш^и, Бурганның оң талазынга барып олурупкан^j. ²⁰ Ооң өөреникчилери тарап чоруткаш, чер болганга Буянныг Медээни суртаалдай бергеннер. Дээрги-Чаяакчы оларны деткип, оларның сөстөрүн кайгамчык демдектери-биле бадыткап турган^к. Аминь.]*

^а Лк. 24:11

^б Аж.-ч. 1:8; Кол. 1:23

^с Аж.-ч. 16:31; Рим. 10:9;

1 Пет. 3:21

^д Ин. 3:18

^е Лк. 10:17; Аж.-ч. 5:16;

8:7; 16:18; 19:12

^ф Аж.-ч. 2:4; 10:46; 1 Кор.

12:10; 14:2

^г Ыд. ыр. 90:13; Лк. 10:19;

Аж.-ч. 28:3-5

^h Аж.-ч. 9:12; 28:8

^и Лк. 24:51; Аж.-ч. 1:9;

1 Тим. 3:16

^j Ыд. ыр. 109:1; Аж.-ч.

7:55-56; 1 Пет. 3:22;

Рим. 8:34; Эф. 1:20;

Кол. 3:1; Евр. 1:3; 8:1;

12:2; Ажыд. 3:21

^к Аж.-ч. 5:12

* 16:9-20 Бо шүлүктөр Марктың бижээни Буянныг Медээниң эң бүзүрөлдиг грек сөзүглелдеринде таварышпайн турар база оларны өске кижичи немей бижээн бооп чадавас. Марктың бижээни Буянныг Медээни өске кыскажак хевирлиг база бооп турар. Ол дээш база 8-ки шүлүктүң «Чүгө дээрге кортканы ол хире болган» деп хенертен төнгени дээш, Марктың бодунуң бижээни номнуң төнчүзү бижиттинген дораан-на чиде берген деп даап бодап болур.

Луканың бижээни Буянның Медээ

Кирилде

Христиан чаңчыл ёзугаар бо номнуң автору – эмчи мергежилдиг Лука, Павелдиң орукка кады чораан эштериниң бирээзи. Ол Чаа Чагыг-керээже кирген номнарның еврей эвес кара чаңгыс автору. Лука боду Иисустуң амыдыралын көрбээн кижиги турган чадавас. Ынчангаши ол херечилерни айтыргаши, Христостуң амыдыралы болгаш ажыл-херектериниң дугайында янзы-бүрү чугааларны өске чоннар улузунуң христиан номчукчуларынга каттыштырып чыып бээрин аажок хынамчалыгы-биле оралдашкан. Лука Иисустуң амыдыралының тодаргай болган чүүлдерин ол үениң төөгүлүг болуушкуннарынга хамаарыштыр көрүп турар. Ооң-биле ол христиан бүзүрелдиң быжыг төөгүлүг үндезиннеринче айтып, Христостуң чер кырынга амыдыралының төөгүзү бүгү кижиги төрөлгөтөнниң төөгүзүнүң кезээ апарганын онзалап демдеглээн.

Лука ядыылар болгаш ниитилелге кагдырган улус дээш Бурганның сагыш салыышкынынче, Христоска дузалажып турган херээженнерниң чугула ужур-дузазынче база Бурганның Чагыргазынче кирери өске чоннар улузунга-даа ажык дээрзинче онза кичээнгей салган. Номунда ол оон ыңай христиан чүдүлгөдө өөрүшкү, мөргүл болгаш Ыдыктыг Сүлдениң чугулазын онзалап демдегледип турар.

Лука «Элчиннерниң ажыл-чорудулгазы» деп номнуң база автору. Ында ол христиан ниитилелдиң Иисус дээрже көдүрлүп үнө берген соонда сайзыралының дугайында чугаалап турар.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бистин аравыска болган болуушкуннар дугайында тоожуушкуннарны элээн хөй кижиги бижип шенээн болгай. ² Болган чүүлдү эгезинден тура көрүп келген, Медээни нептередип турган улус ол бүгүнү биске база дамчыдып чугаалаан чүве. ³ Ол бүгүнү мен база эгезинден тура хынамчалыг шинчилеп көргөш, болган чүүлдүң дес-дараалашкак бижимелин силерге кылып бээрин шийтпирледим, онза хүндүткелдиг Феофил^a. ⁴ Силерге чагып-сургаан өөредиг ылап быжыг үндезинниг дээрзинге силерни ыяк шынзыксын деп бодааным ол.

^a Аж.-ч. 1:1

Иоанн Медеглекчиниң төрүттүнериниң дугайында баш бурунгаар медеглед

⁵ Иудеяга Иродтуң хааннап турган үезинде^b Захария деп аттыг кижиги чурттап чораан. Ол Авияның ээлчээнден^c Бурганның бараалгакчызы турган. Ооң Елисавета деп аттыг кадайы Аароннуң^d ук-ызыгуурундан үнген кижиги чүве-дир. ⁶ Олар ийилээ чөптүг-шынныг бооп, Дээрги-Чаяакчының бүгү-ле чагыгларын болгаш айтышкыннарын хажык чок сагып чорааннар^e. ⁷ Елисавета ачы-үре чок болганындан^f, оларга ажы-төл турбаан база ийилдирзиниң назы-хары дөгүй берген улус чүве-дир.

^b Мф. 2:1

^c 1 Чыл. 24:10

^d Хост. 28:1

^e Флп. 3:6

^f 1 Хаан. 1:2

⁸ Бир-ле катап ооң ээлчээниң Бурганга бараалгакчыларының өргээге ажылдаар үези кээрге^g, Захария Бурганның мурнунга бараан болуп эгелээн. ⁹ Дээрги-Чаяакчының өргээзинче киргеш, айдызаар үлүг, бараалгакчыларның чаңчылын ёзугаар, ынчан аңаа онаажып-тыр^h. ¹⁰ Ол ёзулалды кылып ужурлуг өйдө эндерик хөй чон даштыгаа туруп алгаш, мөргүп турганⁱ. ¹¹ Ынчан Захарияга Дээрги-Чаяакчының

^g 1 Чыл. 24:19

^h Хост. 30:7-8

ⁱ Ыд. ыр. 140:2

^a Хост. 30:1-10

төлээзи көстүп келгеш, айдызаар өргүл бедигээжиниң^a оң талазынга туруп алган. ¹²Захария ону көрүп кааш, аймап-хөлзеп, корга берген.

^b Аж.-ч. 10:4

¹³Дээрниң төлээзи аңаа мынча дээн: «Захария, кортпайн көр. Мөргүлүннү Бурган дыннап каан-дыр^b, кадайың Елисавета ам сенээ оол божуп бээр-дир, ону Иоанн деп адап аар сен. ¹⁴Сен өөрүп-хөглээр-дир сен, хой улус база ооң төрүттүнгени дээш өөрүп-байырлаар-дыр. ¹⁵Чүгө дээрге ол Бурганның мурнунга өндүр улуг болур-дур^c: виноград арагазы болгаш өске-даа эзиртир суксун ишпес-тир^d, авазының хырнынга чорааш-ла^e, Ыдыктыг Сүлдеге бүргеттирер-дир. ¹⁶Ол хой израильчилерни оларның Бурганы Дээрги-Чаяакчыже ээлдирер-дир. ¹⁷Илияны дег сорук-күштү бодунга сиңиргеш, ол Дээрги-Чаяакчыны мурнай чедип кээр-дир^f. Ол адаларның чүректерин ажы-төлүнче, хай-чагырга чоктарның бодал-сагыжын чөптүг-шынчы улустуң бодал-сагыжынче ээлдирер-дир^g база Дээрги-Чаяакчының кээринге чонну белеткээр-дир^h».

^c Лк. 7:28

^d Сан. 6:2-3; Лк. 7:33

^e Иса. 49:1; Иер. 1:4-5;

Гал. 1:15

^f Мал. 4:5; Мф. 11:14; 17:12-13

^g Мал. 4:6

^h Мал. 3:1; Мк. 1:2

ⁱ Э. д. 15:8; Башт. 6:17

¹⁸Захария дээрниң төлээзинге мынча дээн: «А ону ылап шын деп канчап билип аар мен?ⁱ Бодум-даа чөнөөн, кадайым-даа база кыраан болгай».

^j Дан. 8:16; 9:21

¹⁹Дээрниң төлээзи аңаа мынча деп харыылаан: «Мен Бурганның мурнунда бараан болуп турар Гавриил-дир мен^j. Ол мени сээң-биле чугаалажып, бо буянның медээни дамчытсын дээш, чорутту. ²⁰Сеңээ бадыткал демдээ бо-дур: мээң сөстөрүмге бүзүрвейин барганың дээш, сээң ам үнүн чок апаар, бо бүгүнүн боттаныр хүнүнге чедир чүве чугаалаар харыың чок болур».

²¹Ол аразында чыылган чон Захарияны манап, ооң Бурганның өргээзинде саадай бергенин кайгап турган. ²²А ол үнүп келгеш, оларга чүве чугаалап чадап каан. Улус ону ыдыктыг өргээге Бургандан ажыдыышкын көргөн кижидир деп билген. Захария оон олар-биле имнежип чугаалашкан болгаш олчаан үнү чок бооп арткан. ²³Ооң бараан боор хүннери эрте бээрге, ол бажыңынче чанып келген.

^k Э. д. 30:23

²⁴Элээн үе эрткен соонда, ооң кадайы Елисавета иштели бергеш, оозун беш ай дургузунда өске улустан чажырып келген. Ол мынча деп турган: ²⁵«Улустуң меңээ онааганы бак адымны көрүп кааш, ону ап каары-биле^k Дээрги-Чаяакчының меңээ ам ынчаар кылганы ол-дур!»

Иисустуң төрүттүнериниң дугайында баш бурунгаар медеглел

²⁶⁻²⁷Елисаветаның иштелгениниң алдыгы айында Бурган Бодунуң төлээзи Гавриилди^l Галилеяның Назарет хоорайында^m Мария деп аттыг кысче чорудупкан. Мария Давид хаанның салгалы болур Иосиф дээр кижиде дүгдешкен турганⁿ. ²⁸Дээрниң төлээзи аңаа чедип келгеш^o: «Амыр-менди*, Бурганның авыралын алган кыс! Дээрги-Чаяакчы сээң-биле-дир!» – дээн**.

^l Дан. 8:16; 9:21

^m Мф. 2:23; Ин. 1:45

ⁿ Мф. 1:16

^o Башт. 13:3

²⁹Кыс ооң ол сөстөрүндөн эпчосунгаш, «Бо чүү уткалыг амыр-менди болду» деп, аайын тышпайн барган.

³⁰Оон дээрниң төлээзи аңаа мынча дээн: «Мария, кортпа. Бурган сенээ авыралын хайырлаан-дыр. ³¹Ам иштелип-сааттангаш, Оол божуп алгаш, Аңаа Иисус деп ат тыпсыр сен^p. ³²Ол өндүр улуг болур база Дээди Өрүкүнүң Оглу деп адаттырар. Дээрги-Бурган-Чаяакчы Аңаа Ооң ада-өгбези Давидтиң дүжүлгезин хүлээдир-дир^q. ³³Ол Иаковтун ук-салгалын мөңгези-биле хааннаар, Ооң Чагыргазы төнчү чок болур^r».

^p Иса. 49:1; Мф. 1:20

^q 2 Хаан. 7:13;

Ыд. ыр. 88:4; Иса. 9:7;

Мк. 11:10

^r Дан. 7:14, 27; Авд. 1:21;

Зах. 14:9; 1 Кор. 15:24;

Ажыд. 11:15

^s Мф. 18:20

³⁴Мария дээрниң төлээзинден: «Мен ашакка барбаан болганымда, канчап ындыг болурул?» – деп айтырган.

³⁵Дээрниң төлээзи аңаа мынча деп харыылаан: «Ыдыктыг Сүлде сенче бадып кээр, Дээди Өрүкүнүң күжү сени бүргей аптар^s. Ынчангаш божуп аарың Ыдыктыг

* 1:28 Азы: «Өөрүп-байырла».

** 1:28 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Херэженнерниң аразынга алгадып-йөрээдир сен!» деп сөстөрү немээн.

Чаш төл Бурганның Оглу деп адаттырар^a. ³⁶ Сээң төрелиң Елисавета база үре-төл чок диртсе-даа, кыраан назынында иштелип, оолдуг болур-дур, оозу ам мырыңай алды айлыг-дыр. ³⁷ Чүге дээрге Бурганның кылып шыдавазы чүве чок»^b.

³⁸ Мария ынчан мынча дээн: «Дээрги-Чаяакчының чалказы-дыр мен. Мээң-биле бүгү чүве силерниң сөглээнинер ёзуугаар болзунам». Оон дээрниң төлээзи чоруй барган.

Марияның Елисаветага барып чорааны

³⁹ Каш хонганда, Мария дөгертингеш, Иудеяның даглыг черинде турар Елисаветаның чурттаан хоорайынче далаштыг чорупкан. ⁴⁰ Захарияның бажыңыга кирип келгеш, ол Елисаветаны мендилээн. ⁴¹ Елисавета Марияның мендилээнин дыңнап каары билек, ооң иштинде чаш төл шимчеп эгелээш, Елисавета Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкен. ⁴² Ол дыңзыг үн-биле йөрээл салган: «Херээженнерниң аразында алгадып-йөрээдир сен! Сээң иштинде боттанган Чаш төл алгадып-йөрээдир-дир! ⁴³ Дээргимниң иези бажыңымга кирип кээр деп аас-кежи меңээ канчап онаашканы ол? ⁴⁴ Мени мендилээн сөзүң кулаамга дыңналыры билек, иштимде чаш төлүм өөрээштиң, шимчеп эгеледи. ⁴⁵ Ынчангаш Дээрги-Чаяакчының аңаа аазаан чүвези бүдеринге бүзүрэн херээжен амыр-чыргалдыг-дыр!»

⁴⁶ Мария мынча дээн^c:

«Дээрги-Чаяакчыны мээң сеткилим алдаржыдып тур.

⁴⁷ Камгалакчым болур Бурганым дээш, мээң ишти-хөңнүм өөрүп-байырлады^d,

⁴⁸ чүге дээрге Бодунуң томаанныг, чаржынчыг чалказынче Ол ээ көрдү^e.

Ынчангаш моон сонгаар бүгү салгалдар мени амыр-чыргалдыг деп санаар-дыр^f.

⁴⁹ Күчүлүг Бурган меңээ өндүр улуг херекти кылып кагды, Ооң ады ыдыктыг-дыр!^g

⁵⁰ Ону хүндүлөп чоруурларны

Ооң энерели салгалдан салгал дамчып бүргей алыр^h.

⁵¹ Ол Бодунуң холунуң күчүзүн көргүстүⁱ:

улуургактарны оларның бодал-сагыжы-биле катай тарадыр сывырыпты.

⁵² Чагырыкчыларны дүжүлгезинден дүжүргеш, базындырганнарны өрү көдүрүп тур^j.

⁵³ Аштааннарны кежик-биле магазын хандыргаш^k, байыргааннарга чүнү-даа бербейн, сывырып тур.

⁵⁴⁻⁵⁵ Ада-өгбевиске Боду чугаалааны дег,

·Авраамга болгаш ооң салгалынга кезээ мөңгедэ энерелдиг болур дээн аазаашкынын утпайн^l,

Бодунуң чалказы боор израиль чонга Ол дузалады».

⁵⁶ Мария Елисавета-биле кады үш ай хире тургаш, бажыңынче чанып келген.

Иоанн Медеглекчиниң төрүттүнгени

⁵⁷ Елисавета, божуур үези кээрге, оолуруг божуп алган. ⁵⁸ Дээрги-Чаяакчы Бодунуң өндүр улуг энерелин аңаа ынчаар көргүскен деп дыңнаан кожалары база төрелдери ооң-биле кады өөрүп-байырлап турганнар.

⁵⁹ Сески хүнде олар чаш төлдү «кыртыжап демдектээри-биле чедип келгеш^m, оолду ачазының ады-биле Захария деп адаар дей бергеннер.

^a Ыд. ыр. 2:7; Мф. 14:33

^b Э. д. 18:14; Иов 42:2; Иер. 32:17; Мк. 10:27

^c 1 Хаан. 2:1-10

^d Ыд. ыр. 34:9; Иса. 61:10; Авв. 3:18

^e 1 Хаан. 1:11

^f Лк. 11:27

^g Ыд. ыр. 98:3; 110:9

^h Ы. х. к. 5:10; 7:9

ⁱ Иса. 51:9

^j Иов 5:11; Ыд. ыр. 146:6; Иез. 21:26

^k Ыд. ыр. 106:9

^l Э. д. 17:19; Рим. 4:13; Гал. 3:16; Евр. 2:16

^m Э. д. 17:12; Лев. 12:3

⁶⁰ Ынчаарга оолдуң авазы: «Чок, ооң ады Иоанн болур чүве» – деп удурланган.

⁶¹ Олар аңаа: «Сээң төрөлдериңде ындыг аттыг кым-даа чок-тур» – деп хариылааннар. ⁶² Ооң адазындан: «Оглунну кым деп адаар сен?» деп имнеп айтырганнар.

⁶³ Захария самбыражыгаш алдыртып алгаш: «Ооң ады – Иоанн» деп бижип каан. Хамык улус кайгай берген. ⁶⁴ Дораан-на Захарияның чугаа-сөзү үнүп келген, ол чугааланып, Бурганны алдаржыдып эгелээн. ⁶⁵ Ынчан чоок-кавыда чурттаан улус шупту коргуп-сүртей берген, а ол болуушкун дугайында чугаа-соот Иудеяның даглыг чуртун бир кылдыр нептерей берген. ⁶⁶ Ону дыңнаан кижиги бүрүзү: «Бо чаш төл кым болур ирги?» – деп айтырып турган. Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының күжү Иоанн-биле кады ылап-ла бар болган.

Захарияның Бурганны йөрээгени

⁶⁷ Иоанның ачазы Захария база Ыдыктыг Сүлдөгө бүргедипкеш, өттүр билип медеглеп эгелээн:

⁶⁸ «Бодунуң чонунга дузалап чедип келгеш, аңаа хосталганы хайырлаан Дээрги-Чаяакчы^a – Израильдин Бурганы алдаржызын!

⁶⁹⁻⁷⁰ Бодунуң ыдыктыг медээчилерин дамчыштыр үе-дүптө-ле аазап кааны дег^b, Бодунуң чалчазы Давидтин салгалындан камгалаар күжүн Ол биске берди.

⁷¹ Бистиң дайзыннарывыстан база бисти көөр хөңнү чок бүгү улустуң холундан

Ол бисти камгалаар^c.

⁷² Бистиң ада-өгбевиске энерелдиг боорун база

Бодунуң ыдыктыг чагыг-керээзин утпайн сактып чоруурун Ол аазаан^d.

⁷³⁻⁷⁵ Ол дайзыннарывыстың холундан бисти адырар деп

Авраам өгбевиске берген дангыраанга шынчы бооп артты^e.

Ынчангаш бис ам бүгү чуртталгавыста

Ооң мурнунга арыг чүректиг, чөптүг-шынның бооп,

Аңаа коргуш чогу-биле^f бараан боор бис.

⁷⁶ А сен, чаш оглум, Дээди Өрүкүнүң медээчизи деп адаттырар сен^g,

чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының оруун белеткеп бээр дээш,

Ону мурнай чоруур-дур сен^h.

⁷⁷ Камгалал оларның бачыдын өршээрин дамчыштыр кээрин

сен Ооң чонунга билиндирер-дир сенⁱ.

⁷⁸ Бурганывыстың өршээл болгаш ынакшылының ачызында

дээрден чаа хүн биске хаяландыр чырып кээри^j.

⁷⁹ Ол үнүп келгеш, бодунуң чырыы-биле

дүмбей караңгыда база өлүмнүң хөлегези бүргээн черде чурттаан бүгү улусту^k

херелдендир чырыдыптар болгаш амыр-тайбыңче баар орукту биске айтып бээр».

⁸⁰ А чаш төл өзүп-мандып, сагыш-сеткили быжыгып олурган. Израиль чоннун мурнунга чедип кээр үе-шагы келгигеге чедир, ол ээн кургаг ховуга чурттап турган^l.

^a Ыд. ыр. 110:9; 129:8

^b Аж.-ч. 3:21; Рим. 1:2; Тит. 1:1-2

^c Ыд. ыр. 105:10

^d Лев. 26:42; Ыд. ыр. 104:8

^e Э. д. 22:16-18; 26:3; Евр. 6:13

^f Соф. 3:15

^g Лк. 7:26; 20:6

^h Мал. 3:1; Мф. 3:3; Мк. 1:2-3

ⁱ Лк. 3:3

^j Ыд. ыр. 83:12; Мал. 4:2

^k Ыд. ыр. 106:10; Иса. 9:2; 42:7; 49:9; Мф. 4:16

^l Лк. 3:2

Иисустун төрүттүнгени

(Мф. 1:18-25)

2 ¹Ол үеде Август император Рим күрүнезинин бүгү девискээринге чоннуң чизезин кылдыр^a дугайында чарлык үндүргөн. ²Сирияны Квиринийниң чагырып турган үезинде кылган баштайгы чизе ол болган. ³Кижиги бүрүзү бодунуң төрүттүнгөн хоорай-суурунга барып даңзыладыры-биле чоруур ужурга таварышкан.

⁴⁻⁵ Давидтин ук-ызыгуурундан үнгөн болгаш, Иосиф база-ла Галилеяның Назарет хоорайындан^b Давидтин төрөөн хоорайы Вифлеемче^c чизеледир дээш чорупкан. Иосифтин дүгдешкен душтуу болур, ынчан иштиг турган Мария база ооң-биле кады чорупкан чүве-дир. ⁶ Вифлеемге кээрге, Марияның божуур ай-хүнү үнүп келген. ⁷Ол бодунуң дун Оглун божааш, Ону чөргөп-шарааш, мал чөмгөрер шагжага салып алган, чүге дээрге хоначалар бажыңындан оларга чыдар чер тывылбаан.

^a Сан. 1:2; 1 Чыл. 21:1; Аж.-ч. 5:37

^b Лк. 1:26-27

^c 1 Хаан. 17:58

Кадарчылар болгаш дээрниц төлээлери

⁸Ол чер чурттуг кадарчылар ырак эвес шөлге, кодан хойларын харагалзап, хонуп чытканнар. ⁹Хенертен оларның мурнунга Дээрги-Чаяакчының төлээзи көстүп келген база Дээрги-Чаяакчының өндүр чыры оларны хөмө чырыдыпкан^d. Кадарчылар медээжок корга берген, ¹⁰ынчалза-даа дээрниц төлээзи оларга мынча дээн: «Кортпаңар. Мен бүгү чонга хамааржыр аажок өөрүшкүлүг Медээ силерге дыңнадып тур мен. ¹¹Силерниң Камгалакчыңар^e, Дээрги Христос бөгүн Давидтин төрөөн хоорайында төрүттүнгөн-дир!^f ¹²Силерге бадыткал демдээ бо-дур^g: чөргөп-шарааш, мал чөмгөрер шагжада салып каан чыдар Чаш төлдү тып алыр силер».

^d Аж.-ч. 12:7

^e Мф. 1:21

^f Иса. 9:6

^g 1 Хаан. 2:34;

4 Хаан. 19:29

^h Ажыд. 5:11

ⁱ Ыд. ыр. 148:1; Лк. 19:38

¹³Хенертен дээрниц ол төлээзинге дээрниц эндерик хөй аг-шерии катчып келгеш^h, Бурганны алдаржыдып эгелээн: ¹⁴«Өрү дээрде Бурганга алдар!ⁱ Чер-делегейде Ооң сеткилинге кирер кижилерге амыр-тайбың догунназын!»

¹⁵Дээрниц төлээлери оларны каггаш, дээрже көдүрлүп үне бээрге, кадарчылар аразында: «Дээрги-Чаяакчы биске чүнүң дугайында чугаалаан ирги, Вифлеемге ам дораан баргаш, ында чүү болганын көрүп көрөөлөм» – деп сүмелешкеннер. ¹⁶Олар ынаар дүвү-далаш чеде бергеш, Марияны, Иосифти база мал чөмгөрер шагжада чыткан Чаш төлдү тып алганнар. ¹⁷Олар Ону көргөш, Чаш төлдүң дугайында оларга дээрниц төлээзи чүү дээнин тө каап бергеннер. ¹⁸Дыңнаан улус шуптузу кадарчыларның чугаазын кайгап ханмаан. ¹⁹А Мария ол бүгүнү бодунуң чүрээнге кадагалап алгаш, ол дугайында бодап чораан^j. ²⁰Оларга чугаалааны олчаан кылдыр бүгү чүвени көрүп база дыңнап алганы дээш, кадарчылар Бурганны алдаржытпышаан база мактавышаан, эеп чана бергеннер.

^j Дан. 7:28; Лк. 2:51

Иисусту Бурганның өргээзинге эккелгени

²¹Сес хүн эрткенде, Чаш төлдү кыргыжап демдектээр өй кээрге^k, Ол иезиниң иштинге боттаныр мурнунда-ла дээрниц төлээзиниң адап бергени Иисус деп атты Аңаа тывыскан.

^k Э. д. 17:12-13; Лев. 12:3

²²Моисейниң хоойлузунда айыткан арыглары хуусаа доостурга^l, Мария биле Иосиф Чаш төлдү Дээрги-Чаяакчыга бараалгадыр дээш, Иерусалимге эккелгеннер. ²³Дээрги-Чаяакчының хоойлузунда мынча деп бижээн чүве-дир: «*Баштай төрүттүнген эр хиндиктиг төл бүрүзүн Дээрги-Чаяакчыга бараалгадып, ыдыктыг деп санаар*»^m. ²⁴Ол ышкаш Дээрги-Чаяакчының хоойлузунда айытканы дег, олар *ийи көге-буганы азы ийи көгээзинни* өргүүр ужурлуг турганнарⁿ.

^l Лев. 12:4

^m Хост. 13:2

ⁿ Лев. 12:8

²⁵Ол өйде Иерусалимге Симеон деп аттыг кижиги чораан. Ол чөптүг-шынныг, Бурганга бердинген база Израильге аргалалдың кээрин манап чоруур кижиги турган^o.

^o Иса. 40:1; 57:18

Ыдыктыг Сүлде ону бүргөп алган турган. ²⁶ Ыдыктыг Сүлде Симеонга: «Дээрги-Чаяакчының шилээн Христозун көрбээн шаанда өлбөс сен» – деп баш бурунгаар чугаалаан чүвө-дир. ²⁷ Ол Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш, Бурганның өргээзинге кирип келген. Чаш төл Иисустуң ада-иези Бурганның хоойлузунда айыткан ёзулалды кылдыртыр дээш, Ону аңаа эккээрге, ²⁸ Симеон Иисусту холунга көдүрүп алгаш, Бурганга өөрүп четтирип, мынча дээн:

²⁹ «Чагырыкчывыс! Бодунун аазаан аксын-биле Сен ам чалчаң мени, амыр-тайбын мөчүзүн дээш, салып турарың бо-дур. ³⁰⁻³² Чүгө дээрге бүгү чоннарга Сээн белеткеп кааның Камгалакчыны суглуг караам-биле көрдүм. Ол болза өске чоннар улузунга күзел-сорууң ажыдар чырык-тыр^a база Сээн израиль чонуңуң ат-алдары-дыр».

^a Иса. 42:6; 49:6; Ин. 8:12

³³ Иисустуң ада-иези оларның Оггунуң дугайында Симеоннуң чугаалаан чүвезин дыңнааш, элдепсине бергеннер. ³⁴ Симеон оларны алгап-йөрээгеш, Ооң иези Марияга мынча дээн: «Бо Чаш төл дээш, Израильге хөй улус дүндерлип дүжер-дир, хөй улус өрү көдүрлүр-дүр. Ол – Бурганның бадыткал демдээ-дир, ынчалза-даа хөй улус Аңаа удурланыр-дыр. ³⁵ Сээн сеткилицни база селеме өттүр балыглаар ышкаш-тыр^b. Хөй-ле улустуң чажыт бодалдары Ооң ачызында ажыттынар-дыр».

^b Ин. 19:25

³⁶ Орта Асирниң аймаандан үнген Фануилдин уруу Анна медээчи база турган. Ол чөнүк кадай чүвө-дир. Анна ашаа-биле өгленгеш, чеди-ле чыл кады чурттаан, ³⁷ а ооң соонда бүгү чуртталгазында дулгуж болуп арткан. Ам ооң хары сезен дөрт четкен чүвө-дир. Ол кажан-даа Бурганның өргээзин каап көрбээн, харын аңаа дүн-хүн дивейн, Бурганга мөргүүр болгаш шээрленир турган^c. ³⁸ Ол өйдө Анна база оларга чоокшулап келгеш, Бурганга өөрүп четтиргенин илереткеш, Иерусалимниң хосталырын манаан кижиги бүрүзүңгө Чаш төлдүң дугайында чугаалай берген.

^c Аж.-ч. 13:2; 14:23

³⁹ Дээрги-Чаяакчының хоойлузунда айыткан бүгү чүүлдү кылган соонда, олар Галилеяже, боттарының чурттап турган хоорайы Назаретче чанып келгеннер^d. ⁴⁰ Чаш төл өзүп-мандып, эът-хан кирип, угаан-сарылы четчип орган, а Бурганның ээ көрүүшкүнү Ооң Бодунда бар болган.

^d Мф. 2:23; Лк. 1:26-27

Он ийи харлыг Иисус Бурганның өргээзинде

⁴¹ Чылдың-на Хосталышкын байырлалының үезинде Иисустуң ада-иези Иерусалимге кээр турган^e. ⁴² Ол он ийи харлапканда, олар база-ла чаңчылчаан аайы-биле байырлалга чедип келгеннер. ⁴³ Байырлал хүннери эрте бээрге^f, ада-иези ээп чаныпкан, а элээди Иисус Иерусалимге артып калган. Ооң ада-иези ону эскербейн, ⁴⁴ Ол өске таныыр улузу-биле кады чанып олурар деп бодааннар. Ынчалдыр хүнзедир чоруп келгеш, Ону төрөлдери болгаш таныш өөрүнүң аразындан дилеп эгелзэннер. ⁴⁵ Тып чадап кааш, Иисусту дилеп, Иерусалимче дедир ээп келгеннер. ⁴⁶ Олар Ону чүгле үш хүн эрткенде, Бурганның өргээзинден, башкылар аразында турупкан, оларны дыңнап база олардан айтырыглар салып олурган черинге тып алганнар. ⁴⁷ Ону дыңнап олурган улус шуптузу Ооң билиин болгаш угаанның харыыларын магадаар болган. ⁴⁸ Ону көрүп кааш, ада-иези кайгай берген, а Ооң иези Оггундан: «Оглум! Сен бисти ынчап канчаарың ол? Ачаң биле мен аажок муңгарап-хөлзеп, Сени дилеп шаг болдуvus» – деп айтырган.

^e Ы. х. к. 16:1

^f Лев. 23:8

⁴⁹ Ол ада-иезинге: «Мени чүгө дилей бердинер? Азы Ачамның өргээзинге кээр журлуумну билбээнинер ол бе?» – дээн. ⁵⁰ Ынчалза-даа ада-иези Ооң чүнүң дугайында чугаалаанын билбээннер^g. ⁵¹ Оон Ол ада-иези-биле кады Назаретче чанып келгеш, оларның аайындан эртип көрбээн. А Ооң иези ол бүгү болган чүүлдү утпайн, бодунуң чүрээнге кадагалап алган^h. ⁵² Иисус улам-на угаан-сарыыл кирип, өзүп-мандып орган, а Бурганның болгаш кижилерниң Аңаа ээ көрүүшкүнү күштелип органⁱ.

^g Мк. 9:52; Лк. 9:45; 18:34

^h Дан. 7:28; Лк. 2:19

ⁱ 1 Хаан. 2:26

Иоанн Медеглекчиниң суртаалы

(Мф. 3:1-12; Мк. 1:1-8; Ин. 1:19-28)

3 ¹Тиверийниң Римге император болганындан бээр он бешки чылында, Понтий Пилат – Иудеяның чагырыкчызы^a, Ирод* – Галилеяның башкарыкчызы^b, оон дуңмазы Филипп – Траконит болгаш Итурея девискээрлерниң башкарыкчызы, а Лисаний – Авиленеяның башкарыкчызы турда, ² Анна биле Каиафа^c ийи Бурганның дээди бараалгакчылары турган чүве-дир. Ол чылын ээн кургаг ховуга Захарияның оглу Иоаннга^d Бурган онзагай медээ чедирген. ³ Ооң соонда Иоанн Иордан хемниң ол-бо талаларында черлерни кезип, бачыттары дээш өршээл алыры-биле, Бурганче эглирин база оон бадыткалы кылдыр сугга суктурарын улуска суртаалдап чораан. ⁴ Ол дугайында Исая медээчининң номунда шагда-ла мынчаар бижээн турган:

«Ээн кургаг ховуда алгырып турар кижиниң үнү дыңналган:

„Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткеңер!

Ооң эртер кокпаларын дорттап бериңер!

⁵ *Ыйгылааш чер бүрүзү орду апарзын,*

бүгү даглар, тейлер чавызай берзин.

Ээр-дагыр оруктар дортталзын,

а оңгул-чиңгил оруктар дескилежи берзин.

⁶ *Бүгү кижии амытан ынчан Бурганның камгалалын көрүп каар!“»^e.*

⁷ Аңаа сугга суктурар дээш келген мөөң чонга Иоанн мынча деп турган: «Силер, чылан сыскындылары!^f „Бурганның кел чыдар килеңинден чайлай бээр бис“ – деп, силерни кым сагыш алындырды? ⁸ Бурганче ээлгениңерниң херек кырында үре-түң-нелдин көргүзүңер база: „Бистиң адавыс Авраам“^g – деп сөстөр-биле боттарыңарны аргалаарын семевеңер! Бурган бо чыдар даштардан-даа Авраамга ажы-төлдү чаяп шыдаар дээрзин силерге чугаалап тур мен. ⁹ Балды ыяштарның дөзүн кезеринге шагда-ла белен^h. Эки чимис бербестээн ыяштарның шуптузун одура кескеш, отче киир октаар»ⁱ.

¹⁰ Чон Иоанндан: «Ынчаарга бис чүнү кылыылы?» – деп айтырган^j.

¹¹ Ол мынча деп харыылаан: «Ийи хойлеңниг кижии хойлеңи чок кижии-биле үлешсин; а аыш-чемниг кижии база шак ынчаар кылзын»^k.

¹² Үндүрүг хавырыкчылары база сугга суктурары-биле чедип келгеш: «Башкы, бис чүнү кылыылы?» – деп айтырганнар.

¹³ Ол мынча деп харыылаан: «Силерге өйлей айытканындан арттыр чүнү-даа алымнап негевеңер».

¹⁴ Чамдык шериглер база оон айтырыг салганнар: «А бис канчаар бис?»

Ынчаарга Иоанн: «Кымны-даа базымчалаваңар, күш-биле азы нүгүл-биле акшазын хунаваңар, шалыңыңар хирези-биле амыдыраңар» – деп харыылаан^l.

¹⁵ Бүгү чон идегелдиг манап келген болгаш, Иоаннның дугайында: «Бо кижии Христос эвес ирги бе?» деп бүдүү бодап турган^m.

¹⁶ А Иоанн шуптузунга мынча дээн: «Мен силерни сугже суп тур мен, ынчалза-даа менден күчү-күштүг Кижии кел чыдар, мен Ооң идииниң шидишикинин безин чежеринге төлеп чок мен. Ол силерни Ыдыктыг Сүлдеже, отче сугар-дырⁿ. ¹⁷ Тараа үрезинин савандан арыглаар айбыр Ооң холунда-дыр^o, Ол тараа үрезинин үүжелей

^a Лк. 13:1; 23:1^b Лк. 9:7^c Мф. 26:3; Ин. 11:49^d Лк. 1:63, 80; Ин. 1:6-7^e Иса. 40:3-5; 52:10^f Мф. 12:34; 23:33^g Лк. 16:24; Ин. 8:33^h Лк. 13:9ⁱ Мф. 7:19^j Аж.-ч. 2:37; 16:30^k Иса. 58:7; Мф. 25:35; Иак. 2:15-16^l Лк. 19:8^m Ин. 1:19-20ⁿ Иоил 2:28^o Иса. 30:24

* 3:1 Ирод – Иисус Христостун төрүттүнгөн үезинде Иудеяга хаан турган Улуг Ирод хаанның оглу, адазының өлүмүнүн соонда Галилея болгаш Переяны чагырып эгелээн Ирод Антипа ол-дур.

^a Мал. 4:1; Мф. 13:30

уур уургайынга чыып алып, а саванны өшпес отка өрттедиптер»^a. ¹⁸ Иоанн улусту өөредип, Буянын Медээни ындыг болгаш өске-даа сөстөр-биле оларга суртаалдап турган.

¹⁹ А Иоанн Ирод чагырыкчыны бодунун акызынын кадайы Иродианы ка-дайланып алганы дээш база ооң үүлгеткени өске-даа бүгү кемниг херектери дээш сойгалаарга, ²⁰ ол бүгү каржы үүлгедиглеринге немелде кылдыр Ирод Иоанны ка-ра-бажыңнаттырып каан^b.

^b Мф. 11:2; 14:1-12; Мк. 6:17-18; Ин. 3:24

Иисустуң сугга суктурганы (Мф. 3:13-17; Мк. 1:9-11)

²¹ Бүгү чон сугга суктуруп турда, Иисус база ону эртип алган. Ол сугга суктуруп алгаш, мөргүп турда, дээр аңгайтыр ажыттына берген соонда^c, ²² Ыдыктыг Сүлде көге-буга хевирлиг болуп алгаш, Олче бадып кээрге^d, дээрден мынча дээн үн дың-налган^e: «Сен Мээң ханы ынак Оглум-дур сен, Мээң сеткилимге кирер-дир сен!»^f

^c Аж.-ч. 7:56

^d Иса. 11:2; Ин. 1:32-33

^e Мк. 9:7; Ин. 12:28

^f Иса. 42:1; Лк. 9:35;
2 Пет. 1:17

Иисустуң ада-өгбезиниң даңзызы (Мф. 1:1-17)

²³ Бодунун бараан болуушкунун эгелээрде, Иисус үжен хире харлыг турган^g. Улус Ону Иосифтин оглу-дур деп бодап турган. А Ооң өске өгбелериниң даңзызы бо-дур: Илий, ²⁴ Маттат, Левий, Мелхий, Ианнай, Иосиф, ²⁵ Маттафий, Амос, Наум, Элим, Наггей, ²⁶ Маат, Маттафий, Семей, Иосиф, Иуда, ²⁷ Иоаннан, Рисай, Зорова-вел, Салафиил^h, Нирий, ²⁸ Мелхий, Аддий, Косам, Элмодам, Ир, ²⁹ Иисус, Элиезер, Иорим, Маттат, Левий, ³⁰ Симеон, Иуда, Иосиф, Ионам, Элиаким, ³¹ Мелеай, Менна, Маттафай, Нафанⁱ, Давид, ³² Иессей^j, Овид, Вооз, Сала, Наассон^k, ³³ Аминадав, Ад-мин*, Арни, Хецрон, Фарес, Иуда^l, ³⁴ Иаков, Исаак, Авраам, Фарра, Нахор^m, ³⁵ Серух, Рагав, Фалек, Евер, Сала, ³⁶ Кайнан, Арфаксад, Сим, Ной, Ламех, ³⁷ Мафусал, Энох, Иаред, Малелеил, Каинан, ³⁸ Энос, Сиф, Адамⁿ – Бурган.

^g Сан. 4:3

^h 1 Чыл. 3:17-19; Эзра 3:2;
Агг. 1:1

ⁱ 2 Хаан. 5:14

^j 1 Хаан. 17:12; Иса. 11:1
^k Руф 4:18-22

^l Э. д. 38:1-30; Сан. 26:21

^m 1 Чыл. 1:17-27

ⁿ Э. д. 5:1-32

Иисустуң күткүттүрүп турганы (Мф. 4:1-11; Мк. 1:12-13)

4 ¹ Ыдыктыг Сүлдеге бүргеттирген Иисус Иордан хемден ээп кээрге, Сүлде Ону ээн кургаг ховуже аппаратан. ² Аңаа Иисус дөртөн хүн дургузунда эрликке күткүт-түрүп келгеш^o, ол үеде чүнү-даа чивээн^p, а ол хүннер эрткенде, аажок аштай берген^q.

^o 1 Чыл. 21:1; 1 Фес. 3:5

^p Ы. х. к. 9:9; 3 Хаан. 19:8

^q Мф. 21:18

³ Ынчан эрлик Аңаа мынча дээн: «Сен шынап-ла Бурганның Оглу болзуңза, бо дашка хлеб болу бээрин дужаавыт».

⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Бижилгеде: „Кижин амытан чүгле хлеб-биле амыдыравас“^{**} – деп бижээн болгай»^r.

^r Ы. х. к. 8:3

⁵ Эрлик Иисусту бедик черже үндүрө бергеш, карак чивеш дээр аразында деле-гейниң хамык күрүнелерин Аңаа көргүскен. ⁶ Оон эрлик Аңаа мынча дээн: «Сеңээ бо бүгү күрүнелерни оларның эрге-чагыргазы болгаш өндүр-чаагайы-биле катый-хаара бериптер мен, чүге дээрге ол бүгү мээң эргемде^s; ону күзээн кижимге берип боор мен. ⁷ Меңээ мөгөөр-ле болзуңза, бо бүгү Сээңи болур».

^s 1 Ин. 5:19; Ажыл. 13:2

⁸ Иисус мынча деп харыылаан: «Бижилгеде: „Чүгле Дээрги-Чаяакчы Бурганыңга мөгөйш чор, чүгле Аңаа бараан бол“ – деп бижээн болгай»^t.

^t Ы. х. к. 6:13

⁹ Оон соонда эрлик Ону Иерусалимге эдертип эккелгеш, Бурганның өргээзинин кырынын эриинге тургускаш, мынча дээн: «Бурганның Оглу шын болзуңза, моон

* 3:33 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Админ» деп ат таварышпайн турар.

** 4:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «А ол ышкаш Бурганның чугаалаан бүгү чүвезиниң ачызында база» деп сөстөрни немээн.

черже шурай бер, ¹⁰⁻¹¹ чүгө дээрге Бижилгеде „Ол Бодунуң төлээлеринге Сени кам-галаар кылдыр чагыг бээр“ деп база „Олар сени, буттарың дашка илдикпезин дээш, холдары-биле көдүрүп аарлар“ деп бижээн ийик чоп»^а.

^а Ыл. ыр. 90:11-12

¹² Иисус мынча деп харыылаан: «„Дээрги-Чаяакчы Бурганыңны шеневе“^б – деп чугаалаан болгай».

^б Ы. х. к. 6:16

¹³ Эрлик ынчан Иисусту күткүдерин соксаткаш, эптиг өйгө чедир Ону каапкаш, чоруй барган.

Иисус Назареттиң синагогазында

(Мф. 13:53-58; Мк. 6:1-6)

¹⁴ Иисус Галилеяже Сүлдениң күжүнге бүргеттирген чедип келген, а Ооң дугайында дамчыыр чугаалар ол кезек черлерге тарай берген. ¹⁵ Ол синагогаларга улусту өөреди берген^с, а шупту улус Ону алдаржыдып турган.

^с Мк. 1:21

¹⁶ Иисус Бодунун өзүп-доруккан хоорайы Назаретке чедип келген^д. Бир-ле катап Ол Бодунуң чаңчыккан аайы-биле амыр-дыш хүнүнде синагогага кирип келгеш, Бижилгени номчууру-биле улус мурнунга туруп алган. ¹⁷ Аңаа Исаяя медээчиниң дүрүг номун ап бергеннер. Ол номну чада туткаш, мынча деп бижээн черни тып алган:

^д Мф. 2:23; Лк. 2:39

¹⁸⁻¹⁹ «Дээрги-Чаяакчының Сүлдези мени бүргээн-дир^е –

^е Иса. 11:2

Ол мени түрегдээннерге буянынг медээни дыңнатсын дээш* шилип чаап каан.

Ол Мени туттурганнарга хосталганы, согурларга каракталырын,
дарлаттырганнарга адырлып хосталырын^ф чарлаары-биле база

^ф Иса. 58:6

^г Лев. 25:10

^h Иса. 61:1-2

Дээрги-Чаяакчының өриээлиниң чылы^г келгенин медеглээри-биле чоруткан»^h.

²⁰ Иисус номну дүргеш, бараан болукчуга берипкеш, олуруп алган. Синагогада бүгү улустуң карактары Олче угланып келген. ²¹ Оон Ол улуска чугаалап эгелээн: «Бөгүн Бижилгениң ол сөстери ону дыңнап турар силерниң мурнунга боттанып турары бо-дур».

²² Шупту улус Оон дугайында эки херечилел кылып, Ооң чугаалаан сөзүнүң чеченин аажок магадап: «А Ол Иосифтиң оглу эвес ийикпе?» – дижип турган.

²³ Иисус оларга мынча дээн: «Чугаажок-ла, силер Меңээ: „Эмчи, бодунну бодун экиртип ал“ деп үлегер домактың чугаалааны ышкаш, „Капернаум хоорайга чүну кылып турганыңны дыңнаан бис^и, ону маңаа, төрөөн черинге база кылып көрөм“ – дижир боор силер».

^и Мф. 11:23; Мк. 2:1-12;
Ин. 4:46-53

²⁴ Улаштыр мынча дээн: «Ынчалза-даа силерге алыс шынны чугаалап тур мен: Бурганың кандыг-даа медээчизин ооң төрөөн черинге хүлээп көрбөс болур^j.

^j Ин. 4:44

²⁵ Ылап шынын силерге чугаалап тур мен: Илия медээчиниң чурттап турган үезинде, кажан үш чыл алды ай дургузунда дээр кааннап, бүгү чуртка кончуг улуг аш болу бергенде^к, Израильге дыка хөй дулгуяк кадайлар турган.

^к 3 Хаан. 17:1; 18:2;
Иак. 5:17

²⁶ Ындыг-даа болза, Бурган Илияны өске кымче-даа эвес, а Сидон хоорай чоогунда Сарепта деп черде^l чурттаан дулгуяк кадайже чоруткан чүве-дир. ²⁷ Элисей медээчиниң чурттап турган үезинде Израильге кежи аарыг хөй улус турган^m, ындыг-даа болза, Сирия чурттуг Неемандан аңгыда, оларның чаңгызын-даа Бурган арыглаваан чүве-дирⁿ».

^l 3 Хаан. 17:9

^m Лев. 13:3; Сан. 12:10;
2 Чыл. 26:20

ⁿ 4 Хаан. 5:1-14

²⁸ Ону дыңнааш, синагогада шупту улус килеңней берген. ²⁹ Олар тура халыш-каш, Иисусту хоорайдан үндүр сывырып, Ону кадыр элден дүжүр октаптар дээш, хоорайның турары дагжыгаш кырынче аппаратаннар. ³⁰ Ынчалза-даа Ол улус аразы-биле өде кылаштап чоруй барган^o.

^o Ин. 8:59; 10:39

* 4:18-19 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Сеткил-чүрээ муңгараан улусту экиртсин дээш» деп сөстөрни немээн.

Иисус Капернаумнун синагогазында

(Мк. 1:21-28)

^a Мф. 4:13

³¹ Оон Иисус Галилеянын Капернаум хоорайынче бадып келгеш^a, амыр-дыш хүнүнде чонну өөредип эгелээн. ³² Ооң канчаар өөредип турарын шупту улус кайгап ханмаан, чүгө дээрге Ооң сөзү эрге-чагыргалыг болган^b.

^b Мф. 7:28-29^c Мф. 8:29; Мк. 1:23-24;

Лк. 8:28

^d Аж.-ч. 19:15

³³ Синагогага букшуураан бир кижиге турган, ол ыткыр алгыра берген: ³⁴ «Эй! Назарет чурттуг Иисус, Силерге бистен чүү херегил?^c Силер бисти узуткаар дээш келдиңер бе? Силерни кым дээрзин билир мен^d, Силер – Бурганнын Ыдыктыг Төлээлекчизи-дир силер!»

^e Лк. 9:42; Аж.-ч. 8:7

³⁵ Иисус бука: «Ыгытава, ол кижиден үне бер!» – деп шыңгы дужаарга, бук демги кижини улус мурнунга ойтур октааш, аңаа кандыг-даа хора чедирбейн, оон үнүп чоруй барган^e.

³⁶ Ону көргөн улус кайгап-харап шаг болгаш, аразында мынча дижип турган: «Бо чүү мындыг чүвөл? Буктарны безин дужаарга, олар үнгүлей бээр, ындыг чагырга база күш ол Кижиде бар деп аан?» ³⁷ Ооң дугайында дамчыыр чугаа ол кезек черлерни бир кылдыр тарай берген.

Иисустун аарыг кижилерни экирткени

(Мф. 8:14-17; Мк. 1:29-34)

^f 1 Кор. 9:5

³⁸ Синагогадан үнгеш, Ол Симоннун бажынынче чорупкан; а Симоннун кат-иези^f халыын аарыгдан арааш, аажок эъди изип чыдар боорга, аңаа дузалап көөрүн Иисустан дилээннер. ³⁹ Ол чыткан херээженни кырынче ээккеш, халыын аарыгны соксаарын дужаарга, оозу херээженни каапкаш барган. Херээжен дораан-на туруп келгеш, оларга бараан болуп кирипкен.

^g Ыд. ыр. 2:7^h Мф. 12:16; Мк. 3:12

⁴⁰ Хүн ажып турда, шупту улус боттарынын янзы-бүрү аарыглардан араан кижилерин Аңаа эккелгеш туруп берген. Ол кижиге бүрүзүнге холу-биле деггеш, экиртип турган. ⁴¹ Хөй кижилерден буктар: «Силер – Бурганнын Оглу-дур силер!^g» – деп кышкырбышаан, үне халчып турганнар. Ынчалза-даа Ол Ону Христос деп билир дээрзин чугаалаарын оларга хоруп каан^h.

Иисустун Иудеяга суртаалдааны

(Мк. 1:35-39)

ⁱ Лк. 5:16

⁴² Даң адып кээрге, Иисус озалааш черже чорупканⁱ. А чон Ону дилеп эгелээш, тып чеде бергеш, салбайн артгырып аарын бодап, чорбайн көөрүн ээрежип шаг болган. ⁴³ Ынчалза-даа Ол оларга мынча дээн: «Мен Бурганнын Чагыргазынын дугайында Буянныг Медээни өске хоорай-суурларга база суртаалдаар ужурулук мен; ол дээш Мени чоруткан болгай^j». ⁴⁴ Ынчангаш Иисус Иудеянын* синагогаларынга суртаалдап чоруп берген.

^j Иса. 61:1**Иисустун баштайгы өөреникчилерин кый деп алганы**

(Мф. 4:18-22; Мк. 1:16-20)

^k Сан. 34:11; Мф. 14:34; Мк. 6:53

5 ¹ Бир-ле катап Иисус Геннисарет хөлдүн чанынга турда^k, чон Бурганнын сөзүн дыңнаар дээш, Ону ол-бо чүктен кызып, бөлдүнчүп келген. ² Иисус хөлдүн кыдынынче үндүр тыртып каан ийи хемени көрүп каан. Балыкчылар хемелеринден дүшкеш, четкилерин чуп турар болган. ³ Симоннун хемезинге кээп турупкаш, Иисус эриктен элээн ырадыр эжиндире бээрин оон дилээн. Ооң соонда олуруп алгаш, чонну хемеден өөредип эгелээн.

* 4:44 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Иудеянын» эвес, а «Галилеянын» деп бижээн.

⁴Өөредирин төндүрүпкеш, Ол Симонга: «Терең черже эжиндире бер. Четкилерни балык тудары-биле салыптыңар» – дээн^a.

^a Ин. 21:6

⁵Симон Аңа мынча деп харыылаан: «Башкы, бис дүннү өттүр балыктааш, чүнү-даа тудуп албадывыс. Ынчалза-даа Силернин айтыышкыныңар аайы-биле кылып, четкилерни салыптайн». ⁶Ынчаар кылгаштың, олар эндерик хөй балык тудуп алган, харындаа оларның четкилери тывыштың аарындан үстүп турган. ⁷Балыкчылар ынчан өске хемеде олурган эштерин дузалажып кээр кылдыр медээлээрге, олар эжиндирип келгеш, ийи хемени балык-биле сугже дүжер чыгыы кылдыр чык долдур чүдүрүп алганнар.

⁸Ону көргөш, Симон Пётр Иисустуң мурнунга дискектенип ора дүшкеш: «Мени каапкаш барыңар, Дээргим! Чүге дээрге бачыттыг кижидир мен!»^b – дээн. ⁹Ынча хөй балык туттунганын көргөш, Пётр болгаш ооң кады чораан эштери аажок кайгааннар. ¹⁰Оларның аразыңга Симоннун кады ажилдап турган улузу – Зеведейнин оолдары Иаков биле Иоанн база турган.

^b Иса. 6:5

Иисус оон Симонга мынча дээн: «Кортпа, моон соңгаар кижилер тывыкчызы болур сен»^c. ¹¹Олар хемелерин эрикче үндүр тырткаш, хамык чүвени каапкаш, Ону эдерип чорупканнар.

^c Мф. 13:47

Кежи аарыг кижини экирткени

(Мф. 8:1-4; Мк. 1:40-45)

¹²Бир-ле катап Иисус бир хоорайга турда, кежи аарыг кижиди чедип келген^d. Ол Иисусту көрүп кааш, Ооң мурнунга доңгая кээп дүшкеш, мынча деп дилеп эгелээн: «Дээрги! Күзээр-ле болзуңарза^e, мени арыглап каап шыдаар силер».

^d Лев. 13:3; Сан. 12:10; 4 Хаан. 5:1; 2 Чыл. 26:20

^e Мк. 9:22

¹³Иисус холун сунгаш, аарыг кижиге дээскеш: «Күзеп тур мен, арыгланы бер!» – дээн. Ол дораан кеш аарыы ол кижиден сойлуп калган. ¹⁴Иисус аңа мындыг айтыышкын берген: «Бо дугайында кымга-даа чугаалава^f, харын моон чоруткаш, Бурганның бараалгакчызыңга көстүп каг, оон Моисейниң хоойлузунда айытканын ёзугаар, арыгланганың дээш Бурганга өргүлден кыл^g. Сен ол өргүлүн-биле экирээниңни улуска херечилеп көргүскен боор сен».

^f Мф. 9:30; 17:9; Мк. 1:34

^g Лев. 14:1-32; Лк. 17:14

¹⁵Ынчалза-даа Иисустуң дугайында дамчыыр чугаа улам нептереп, Ону дыннаар дээн база аарыг-аржыын экиртир дээн улус Олче мөөңү-биле чыгып кээп-ле турган.

¹⁶А Иисус озалааш, ээн черлерже удаа-дараа чоруп, мөргүп ап турган^h.

^h Мф. 14:23; Лк. 4:42

Иисустуң чартыктаан кижиниң бачыттарын өршээгени

(Мф. 9:1-8; Мк. 2:1-12)

¹⁷Бир-ле катап Иисус чонну өөредип орда, Галилеяның база Иудеяның бүгү суурларындан болгаш Иерусалимден чыгып келген фарисейлер биле ном-хоойлу тайылбырлакчылары база Оон дыннакчыларының аразыңга олурганнар. Дээрги-Чаякчының аарыг кижилерни экиртир күчү-күжү Иисуста бар турганⁱ. ¹⁸Элээн каш кижиди чартыктаан эжин дөжээ-биле катый шыргалай көдүрүп эккелгеш, ону Иисустуң мурнунга салып каар дээш, бажыңче кириерин оралдажы берген. ¹⁹Кижиниң хөйүнден эрттире бээр арга тып чадааш, олар бажың кырынче үнгөш, дээвиерни үттеп-часкаш, ол кижини дөжээ-биле катый улус ортузунче, мырыңай Иисустуң мурнунче дүжүрүп келгеннер. ²⁰Оларның ындыг бүзүрелин көргөш^j, Ол чартыктаан кижиге мынча дээн: «Өңнүк, бачыттарын өршээттинген-дир^k».

ⁱ Лк. 6:19; 8:46

^j Мф. 8:10; Мк. 10:52

^k Лк. 7:48

²¹Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер ажынып, иштинде мынча деп бодааннар: «Кым Мен деп бодап, Бурганны дорамчылаары ол? Бургандан аңгы кым бачытты өршээп шыдаар эргелигил?»^m

^l Мф. 26:65

^m Ыд. ыр. 31:5; Иса. 43:25

²²Иисус оларның бодалдарын билер болгаш, мынча деп харыылаан: «Силер чүректеринерде чүге ынчаар бодап оларыңар ол? ²³Чүү беленил? „Бачыттарын

өршээттинген-дир“ – дээри бе азы: „Туруп келгеш, чорувут“ – дээри бе? ²⁴ Ынчаарга ·Кижиге амытан Оглу чер кырынга бачыттарны өршээр эргелиг дээрзин билип алынар...» – Иисус оон чартыктаан кижиге мынча дээн: «Туруп келгеш, дөжээнни алгаш, бажыңыңче чорувут!»

²⁵ Демгизи ол дораан оларның мурнунга туруп келгеш, бодунуң дөжөөн алгаш, Бурганны алдаржытпышаан, бажыңыңче чорупкан. ²⁶ Шупту улус кайгай берип, Бурганны алдаржыдып турган. Аңаа чыылганнар коргуп-сүртеп: «Бис бөгүн кайгамчык херектерни көрдүвүс!» – деп турганнар.

Иисустуң Матфей Левийни кый дээни

(Мф. 9:9-17; Мк. 2:13-22)

²⁷ Ооң соонда Иисус дашкаар үнүп келген. Ол үндүрүг хавырап черинге бодунун ажылын кылып олурган Левий дээр кижини көрүп кааш, аңаа: «Мени эдерип чорувут» – дээн. ²⁸ Левий туруп келгеш, хамык чүвезин каапкаш, Иисусту эдерип чорупкан.

^a Лк. 19:6

²⁹ Оон Левий бодунуң бажыңыңга Иисусту хүндүлөп, улуг дой кылган^a. Дойга дыка хөй үндүрүг хавырыкчылары база өске-даа улус чыгылып кээп, олар-биле кады чөмөнгөннөр. ³⁰ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Иисустуң өөреникчилеринге мынча деп хыйланып турганнар: «Силер чүгө үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер-биле кады ижип-чип турарыңар ол?»^b

^b Лк. 15:2

³¹ Иисус ону дыңнааш, мындыг хары берген: «Эмчи кадык эвес, а аарыг улуска херек болгай. ³² Мен „Актыг, бачыт чок бис“ дээр улусту эвес^c, а бачыттыг улусту бачыттарын миннип, Бурганче эглиринче кыйгырап дээш келген мен!»^d

^c Лк. 15:7

^d 1 Тим. 1:15

Шээрленириниң дугайында

(Мф. 9:14-17; Мк. 2:18-22)

³³ База-ла улус Иисуска мынча дээн: «Иоанның өөреникчилери^e үргүлчү шээрленир база мөргүүр-дүр, фарисейлерниң-даа өөреникчилери база ыңдыг-дыр^f, а Силерни күзөөнде-ле ижип-чип турар-дыр».

^e Мф. 11:2; Лк. 11:1;

Ин. 1:35

^f Лк. 18:12

³⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Куда доюнга күдээ оол-биле кады келген оон эштери оолдарны, күдээ оол олар-биле кады орда, шээрлениринче албадап болур бе?»^g ³⁵ Ынчалза-даа күдээ оолду олардан чарып аппаар үе кээрге^h, олар ынчан шээрлени бээр».

^g Мф. 25:1-13; Ин. 3:29;

Ажыд. 19:7; 21:2

^h Мк. 14:7; Лк. 17:22

³⁶ Оон Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Эрги хепке кым-даа чаа хептен ора тырткан чамашкы салбас. Ынчаар болза, чаа хеп сандан үнер, а эрги хепке чаа хептен алган чамашкы салырга, таарышпайн баар. ³⁷ Кым-даа чаа араганы эрги көгээржикче кутпас. Ынчаар болза, чаа арага эрги көгээржикти деже тептер, ынчан арага-даа төктүп каар, көгээржик-даа сандан үнер. ³⁸ Чаа араганы чаа көгээржикче кудар херек*. ³⁹ Ол ышкаш эрги арага ишкен кижиге чаа арага күзевес, чүгө дээрге: „Эргизи эки-дир“ – дээр».

Амыр-дыш хүнү дугайында айтырыг

(Мф. 12:1-14; Мк. 2:23-3:6)

Б ¹ Бир-ле катап амыр-дыш хүнүндө** Иисус тарып каан шөлдү таварты бар чыдырда, Ооң өөреникчилери сыпта тараа баштарын үзе соккаш, холу-биле ууштап чий бергеннерⁱ. ² Чамдык фарисейлер: «Амыр-дыш хүнүндө кылырын ыдыктыг хоойлу хораан чүвени силер чүгө кыла бердиңер?»^j – деп айтырганнар.

ⁱ Ы. х. к. 23:25

^j Хост. 20:8-10; Сан.

15:32-36

* 5:38 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ынчан олар ийилээ бүдүн-бүрүн артар» деп сөстөрни немээн (Мф. 9:17 көр).

** 6:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Амыр-дыш хүнүндө» деп сөстөргө «Ийиги-бирги» деп утказын билип аары берге сөстөрни немээн.

³ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Боду-даа, кады чораан өөрү-даа аштай бээрге, Давид хаанның чүнү кылганын номчувааныңар ол бе?»^a ⁴ Ол Бурганның өргээзинче киргеш, чүгле Бурганның бараалгакчылары чип болур ужурлуг ыдыктаан хлебти алгаш^b, боду чий бергенин база кады чораан өөрүңге чирткенин билбес силер бе?»⁵ Оон мынча деп немеп каан: «Кижиге амытан Оглу – амыр-дыш хүнүнүн безин Дээргизи-дир!»

^a 1 Хаан. 21:6

^b Хост. 25:30; Лев. 24:5-9

⁶ Өске бир амыр-дыш хүнүндө Иисус чонну өөредири-биле база-ла синагогага кирип келген^c. Аңаа оң холу када берген кижиге турган. ⁷ Ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Иисусту буруудадыр чылдагаан тып алыр сорулга-биле, Ол амыр-дыш хүнүндө экирти бербес иргиге бе деп, кичээнгейлиг хайгаарап турганар^d. ⁸ Иисус оларның бодаалдарын билир болгаш, када берген холдуг кижиге: «Бээр тургаш, улустуң ортузунче үнүп кел» – дээн. Демгизи тургаш, улустуң ортузунче үнүп келген.

^c Мк. 1:21

^d Лк. 14:1; 20:20

⁹ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Силерге Мен айтырыг салыйн: амыр-дыш хүнүндө чүнү кылыр ужурлугул^e: буянны бе азы бузутту бе? Амы-тынны камгалап аар бе азы узуткаар бе?» ¹⁰ Иисус оларның шуптузун эргий кайгааш, демги кижиге мынча дээн: «Холун бээр сун». Ол сунуп бээрге, оон холу кадык апарган^f. ¹¹ Фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары хорадаанындан өдү чарлы бер чазып, Иисусту канчапса экил дээргин аразында чугаалажы бергеннер.

^e Лк. 14:3

^f 3 Хаан. 13:6

Иисустуң он ийи элчинни шилип алганы

(Мф. 10:1-4; Мк. 3:13-19)

¹² Иисус ол хүннерде дагже мөргүүрү-биле үне бергеш, дүңнү өттүр Бурганга мөргүп келген. ¹³ Хүн үнүп кээрге, Ол Бодунун өөреникчилерин кый деп алгаш, оларның аразындан он ийизин шилээш, элчиннер деп адап каан. ¹⁴ Оларның аттары бо-дур: Иисустуң Пётр деп адааны Симон^g, оон дунмазы Андрей, Иаков, Иоанн, Филипп, Варфоломей, ¹⁵ Матфей^h, Фома, Алфейниң оглу Иаков, Зилот* деп адаткан Симон, ¹⁶ Иаковтуң оглу Иуда болгаш сөөлүндө барып сатгыныкчы апарган Иуда Искариотⁱ.

^g Мф. 16:18; Ин. 1:42

^h Мф. 9:9

ⁱ Лк. 22:47

Блап шын амыр-чыргалдыг улус

(Мф. 4:23–5:12)

¹⁷ Олар-биле кады дагдан бадып келгеш, Иисус оргу шынаага доктаап туруп алган. Аңаа Оон дыка хөй өске өөреникчилери болгаш бүгү Иудеядан, Иерусалимден, а ол ышкаш далай эринде турар Тир, Сидон хоорайлардан келген эндерик чон чыгылып келген. ¹⁸ Олар Ону дыңнаар дээш база аарыг-аржыындан экириир дээш кээп турганнар, а букшуураан улус база экирип турган. ¹⁹ Кижиге бүрүзү Аңаа холу-биле дээй кааптарын оралдажып, чүткүп турган, чүге дээрге бүгү улусту экиртиптер күчү-күш Оон үнүп турар болган^j.

^j Лк. 5:17; 8:46

²⁰ Бодунун өөреникчилерин эргий көргөш, Иисус мынча дээн:

«Ядыылар**», амыр-чыргалдыг силер, чүге дээрге Бурганның Чагыргазы силерни болур^k.

^k Соф. 3:12

²¹ Ам аштап-суксааннар^l, амыр-чыргалдыг силер, чүге дээрге тода бээр силер.

^l Ыд. ыр. 41:2; Иса. 55:1;

Ин. 7:37

Ам муңгарап ыглааннар, амыр-чыргалдыг силер^m, чүге дээрге каттыржып-хөглей бээр силер.

^m Эккл. 7:3; 2 Кор. 7:10

²² Кижиге амытан Оглу дээш улус силерге көөр хөөн чок болуп, силерни дорамчылаар база үндүр-киир сывыртаар, ат-алдарыңарны бужартадыр болза, ынчан амыр-чыргалдыг силерⁿ. ²³ Ол хүн кээрге, аажок өөрүп-байырлаңар^o, чүге дизе силерни

ⁿ 1 Пет. 4:14

^o Аж.-ч. 5:41; Иак. 1:2;

2 Кор. 12:10

* 6:15 Зилот – грек дылда бо сөс «Төрөөн чурту дээш чүткүлдүг демисекчи» дээн уткалыг (Мк. 3:18 көр).

** 6:20 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ядыылар» эвес, а «Сагыш-хөңнү ядарааннар» деп бижээн.

аажок улуг шаннал дээрде манап турар. Силерни көөр хөңнү чок улустуң өгбелери Бурганның медээчилерин база-ла шак ынчалдыр аажылап чорааннар.

²⁴ А байлар, ат болур силер, чүгө дээрге боттарыңарның аргалалыңарны шагда-ла алган силер^a.

^a Ам. 6:1; Мф. 6:2; Иак. 5:1
^b Иса. 65:13

²⁵ Ам эмин эрттир тотканнар, ат болур силер, чүгө дээрге аштап-суксай бээр силер^b. Ам каттыржып турарлар, ат болур силер, чүгө дээрге ыглап-сыктап, ондап-остай бээр силер^c.

^c У. ч. 14:13; Иса. 65:14

²⁶ Хамык улус силерниң дугайыңарда экини чугаалаар болза, ат болур силер, оларның өгбелери меге медээчилерни база-ла шак ынчалдыр хүлээп ап чораан^d.

^d Иса. 30:10; Мих. 2:11

Дайзыннарыңарга ынак болуңар

(Мф. 5:38-48)

²⁷ «Ынчалза-даа силерге, Мени дыңнап турар улуска, чугаалап тур мен: дайзыннарыңарга ынак болуңар, силерни көөр хөңнү чок улуска буяндан кылып чоруңар, ²⁸ силерни каргап турарларны алгап-йөрөөнер база силерни дорамчылап турарлар дээш мөргүнер^e. ²⁹ Сээң бир чаагыңче дажыпкан кижиге өске чаагың база дөгөп бер^f. Сээң тонун хунаап ап турар кижиге хөйлөңүң база уштуп бер. ³⁰ Сенден кым-даа диленип кээр болза, беривит; сээң чүвөң алган кижиден орнун дедир негеве^g.

^e Лк. 23:34; Аж.-ч. 7:60;
1 Пет. 3:9

^f Ыт. 3:30; 1 Пет. 2:23;
1 Кор. 6:7

^g Ы. х. к. 15:7-8;
У. ч. 21:26

^h Мф. 7:12

³¹ Силерге улус кандыг хамаарылгалыг боорун күзей-дир силер, улуска база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар^h. ³² Чүгле силерге ынак улуска ынак болзуңарза, чүнүң-биле өскелерден дээредээр силер? Бачыттыглар база оларга ынак улуска ынак болгай. ³³ Чүгле силерге буян кылып чоруур улуска буян кылып болзуңарза, силер кандыг ачы-хавыяалыг болур силер? Бачыттыглар база ынчаар кылып чоруур болгай. ³⁴ Дедир эгидип бээр боор деп идегээринер улуска чээлиге бээр болзуңарза, өскелерден чүнүң-биле дээредээр силер? Бачыттыглар база, дедир ынча хирени алыр дээш, бачыттыгларга чээлиге берип турар болгай. ³⁵ А силер дайзыннарыңарга ынак болуңар база оларга буяндан кылыңар, орнун дедир эгидип алыр дивейн, чээлиге бериңерⁱ. Ынчан силерниң шанналыңар улуг болур база Дээди Өрүкү Бурганның ажы-төлү болур силер, а Ол өөрүп четтирерин билбес-даа улуска, бузуттуг-даа улуска буянның болгай. ³⁶ Аданарның өршээлдии дег, силер база өршээлдиг болуңар^j.

ⁱ Ыд. ыр. 36:26

^j Мф. 5:7

Өскелерни шиитпеңер

(Мф. 7:1-5)

³⁷ «Кымны-даа шиитпеңер^k, Бурган ынчан силерни база шиитпес; буруудатпаңар, Ол ынчан боттарыңарны база буруудатпас^l; өршөөнер, Ол ынчан боттарыңарны база өршөөр^m. ³⁸ Беринер, Бурган силерге база бээр. Элбек-долу, дыгып-тыраан, харын-даа эриин ажып турар хемчээл-биле силерге узуп бээрⁿ, чүгө дээрге кандыг хемчээл-биле хемчээп бээр-дир силер, Бурган силерге база ынчалдыр хемчээп бээр^o.

^k Рим. 14:10; 1 Кор. 4:5

^l Рим. 2:1; 14:10

^m Иак. 2:13

ⁿ 2 Кор. 9:6

^o Мк. 4:24; Рим. 2:1

³⁹ Иисус оларга мындыг угаадыглыг чугаа база чугаалап берген: «Бир согур кижиге өске согур кижини чедип алгаш, баштап шыдаар бе? Олар ийилээ онгарже кээп дүшпес чүвө бе?»^p ⁴⁰ Өөреникчи башкызындан бедивес^q, ынчалза-даа эчизинге чедир өөрөнгөн кижиге башкызы дег апарып болур. ⁴¹ Бодуннун караанда чудукту эскербейн тургаш, эжиңниң караанда чартыны чүгө эскериң каар сен? ⁴² Азы бодуннун караанда чудукту эскербейн тура, эжиңге канчап: „Эжим, сээң караанда чартыны ап кааптайн“ – дээр сен? Ийи арынның ол-дур! Баштай бодуннун караанда чудукту уштуп каавыт, эжиңниң караанда чартыны канчаар уштурун ынчан көрүп каар сен».

^p Мф. 15:14

^q Мф. 10:24; Ин. 13:16

Ыяш болгаш ооң чимизи

(Мф. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ «Багай чимис бээр эки ыяш чок, чаагай чимис бээр багай ыяш база чок. ⁴⁴ Кандыг-даа ыяшты ооң чимизинден билип аар. Харагандан фи́га чимизи чыгбазын база ыт-кадындан виноград чимизи чыгбазын кым-даа билир. ⁴⁵ Буянныг кижжи бодунун чүрээнге шыгжап чорааны буянны уштуп бээр, а бузуттуг кижжи бодунун чүрээнге чыып чорааны бузутту уштуп бээр^a, чүге дээрге кижиниң чүрээн долган чүве ооң аксындан үнер»^b.

^a У. ч. 12:5^b Мф. 15:18; Иак. 3:6**Ийи аңгы бажың таваа**

(Мф. 7:24-27)

⁴⁶ «Мени чүге „Дээрги, Дээрги“ деп адаар силер^c, а Мээн чугаалааным ёзугаар чүге кылбас силер? ⁴⁷ Меңээ келгеш, Мээн сөстөримиң дыңнап алгаш, чугаалаан аайым-биле кылып чоруур кижжи кымга дөмей боорун Мен ам силерге көргүзүп берейн. ⁴⁸ Ындыг кижжи бажың тударда, черни ханыладыр каскаш, таваан даш кырынга салып алган тудугжуга дөмей боор. Үерлээн суг келгеш, ооң бажыңын хөмө алза-даа, ону шимчедип шыдавас, чүге дээрге ыяк быжыг кылдыр тудуп каан-дыр^d. ⁴⁹ А Мээн сөзүмнү дыңназа-даа, ону сагывас кижжи таваан салбайн, бажың туткан кижжиге дөмей-дир. Үер суу хөмө алырга, ооң бажыңы дораан буступ кээп дүжер. Ол бажыңдан чүгле бузундулар артар».

^c Ос. 8:2; Мф. 7:22; 25:11; Ин. 13:13^d У. ч. 10:25; 12:3**Рим чүс шериг баштыңчызының чалчазын экирткени**

(Мф. 8:5-13)

7 ¹ Чонга чугаазын төндүргөш, Иисус Капернаумга чедип келген. ² Аңаа бир чүс шериг баштыңчызының аажок үнелээр чалчазы аарааш, өлүрүнүң кырында чыткан. ³ Ол чүс шериг баштыңчызы Иисустун дугайында дыңнап кааш, Ол чедип кээп, ооң чалчазын экиртип берзин деп дилээр кылдыр, иудей баштыңнарны Олче чорудупкан. ⁴ Олар Иисуска чедип келгеш, мынча деп дилээннер: «Силерниң ачы-дузаңар алырынга чүс шериг баштыңчызы төлептиг кижжи^e. ⁵ Ол бистиң чонга ынак-тыр, харын-даа биске синагога безин туттуруп берди».

^e Аж.-ч. 10:2

⁶ Иисус олар-биле кады чорупкан. Ол ооң бажыңыга чоокшулап кээрге, чүс шериг баштыңчызы Аңаа мынча деп дамчытсын дээш, эштерин чорудупкан: «Дээрги, бодунаңарны хей-ле човатпаңар, Силерни бажыңымче кирип, хүлээринге төлеп чок кижжи-дир мен. ⁷ Ынчангаш бодумну төлептиг эвес деп санааш, Силерге бодум барбааным ол. Силер чүгле дужаап көрүңерем, ынчан мээң чалчам экирий бээр^f. ⁸ Мен бодум чагырга адаанда кижжи-дир мен, ол ышкаш мээң чагырганым шериглер база бар. Оларның бирээзинге: „Бар“ – дээримге, бар чыдар; өскезинге: „Бээр кел“ – дээримге, чедип кээр; чалчамга: „Мону кыл“ – дээримге, кылып каар болгай».

^f Ыд. ыр. 106:20

⁹ Ындыг сөстөр дыңнааш, Иисус кайгай берип, Бодун эдерип чораан чонче эргилип келгеш, мынча дээн: «Израиль чон аразыңга безин мындыг улуг бүзүрелге таварышпаанымны силерге чугаалап тур мен». ¹⁰ Сөс чедирип чораан улус чүс шериг баштыңчызының бажыңынче ээп келгеш, аарыг чалчаның экирий бергенин көрүп кааннар.

Наин хоорайга дулгуяк кадайның оглун диргискени

¹¹ Ооң соонда үр болбаанда, Иисус Наин дээр хоорайже чорупкан. Ооң өөреникчилери болгаш өске хөй чон Ону эдерип чораан. ¹² Иисус ол хоорайның хаалгазынга чоокшулап кээрге, оон дулгуяк иениң эр чаңгыс оглу болур өлгөн кижини үндүрүп

бар чыткан, а иени хөй чон эдерип чораан. ¹³ Аваны көрүп кааш, Дээрги Иисус ону кээргей бергеш^a: «Ыглавайн көр» – деп дилээн. ¹⁴ Иисус кылаштап баргаш, өлүг мага-бот салган хааржакка дээптерге, ону көдүрүп чораан улус тура дүшкөн. Ол ынчан: «Аныяк оол! Сеңээ чугаалап тур мен: туруп кел!»^b – дээн. ¹⁵ Өлүг чыткаш, дирлип келген кижжи ковайгаш, чугааланып эгелээрге, Иисус ону иезинге хүлээди берген^c.
¹⁶ Улус шупту коргуп-сүртээш, Бурганны алдаржыдып: «Өндүр улуг медээчи биске чедип келди. Бурган Бодунун чонун камгалаар дээш келген-дир» – деп турган^d.
¹⁷ Иисустун дугайында ындыг медээ бүгү Иудеяга база ооң чоок-кавызы черлерге тарай берген.

Иоанн Медеглекчиниң дугайында
(Мф. 11:2-19)

^e Ин. 4:25; 6:14; 11:27

¹⁸ Иоанның өөреникчилери ол бүгүнүң дугайында аңаа чугаалап чеде бергеннер.
¹⁹ Иоанн оларның ийизин кый деп алгаш, Дээрги Иисустан мынча деп айтырары-биле айбылапкан: «Чедип кээр ужурлуг Кижжи Силер силер бе азы өскезин манаар бис бе?»^e

²⁰ Олар Иисуска келгеш: «Бисти Иоанн Медеглекчи Силерден: „Чедип кээр ужурлуг Кижжи Силер бе азы өскезин манаар бис бе?“ – деп айтырары-биле чорудупту» – дээннер.

²¹ Иисус ынчан хөй улусту аарыг-аржыындан, аза-бугундан экиртип, арыглап каан, хөй согур кижилерни каракталдырып каан турган. ²² Ол айбычыларга мынча деп харыылаан: «Силер баргаш, көргөн, дыңнаан чүвөнерни Иоаннга чугаалап чединер: *согурлар каракталып*, аскактарның буду бастынып, кеш аарыглыглар арыгланып, *дулейлерниң кулаа дыңнай берип, өлгеннер катап дирлип* база ядыыларга Буянын Медээни дыңнадып турар-дыр^f денер. ²³ Менээ бүзүрелин чидирбес кижжи амыр-чыргалдыг болур»^g.

^f Иса. 35:5; 61:1

^g Ин. 6:61; 16:1

^h Лк. 3:2

²⁴ Иоанның айбычылары чоруй баарга, Иисус чонга ооң дугайында чугаалап эгелээн: «Эн кургаг ховуже чүнү көөр дээш барып чордуңар?^h Хатка чайгаткан кулузунну бе? ²⁵ Ындыг эвес болза, чүнү көрүп чордуңар? Каас-коя хептиг кижини бе? Ынчалза-даа каас-коя хеп кедер база бай-шыырак чурттап чоруур улус хааннар ордуларынга турар болгай. ²⁶ Чүнү көөр бис деп бодадыңар? Бурганның медээчизин бе?ⁱ Ийе, медээчини. Харын-даа силерге чугаалап тур мен: ол – медээчиден-даа артык кижжи-дир. ²⁷ Бижилгеде ол дугайында Бурганның: „*Көр даан, Мээң төлээм Сээң мурнуңда орукту белеткеп берзин дээш, Сени мурнай ону чорудуп тур мен*“^j – дээн кижизи ол-дур. ²⁸ Чер кырынга чурттап чораан бүгү улустун аразында Иоанндан артык кижжи чогуң Мен силерге чугаалап тур мен^k, ындыг-даа болза, Бурганның Чагыргазында эң чөгөнчиг кижжи оон улуг болур.

ⁱ Мф. 14:5; 21:26

^j Хост. 23:20; Мал. 3:1; Мк. 1:2

^k Лк. 1:15

²⁹ Бүгү чон, оон туржук, үндүрүг хавырыкчылары безин Иоанның суртаалын дыңнааш, Бурганның бодалын шын деп хүлээп көргөш, аңаа барып, сугга суктуруп алганнар-дыр^l. ³⁰ А фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Бурганның күзел-соруун хүлээп албайн, сугга суктуарындан ойталааннар-дыр.

^l Лк. 3:12

³¹ Ынчангаш бо салгалдың улусун Мен кымның-биле деңнэйн? Кандыг улусул ол? ³² Олар кудумчуга олуруп алгаш, бот-боттарынга:

„Бис силерге лимбилеп бердивис,
 а силер самнавадыңар;
 бис силерге кажыыдал ыры ырлап бердивис,
 а силер ыглашпадыңар“ – деп алгырышкан бичии уруглар
 олчаан-дырлар.

^m Мф. 3:4; Лк. 1:15

³³ Иоанн Медеглекчи чедип келгеш, хлеб-даа чивес, арага-даа ишпес боорга^m, силер ону: „Букшуураан-дыр“ – деп баар-дыр силер. ³⁴ Кижжи амытан Оглу чедип келгеш,

чемненир, ижер боорга^a, силер Ону: „Көрүнер даан, чазый, арагачы хей-дир, үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачытка борашканнарның өңнүү-дүр“ – деп баар-дыр силер^b. ³⁵ А мерген угаан бүгү үре-түңнели-биле шынзыттынар».

^a Ин. 2:1; 12:2

^b Лк. 5:30

Иисустуң буттарын чаап берген херээжен
(Мф. 26:6-13; Мк. 14:3-9; Ин. 12:1-8)

³⁶ Фарисейлерниң бирээзи Иисусту кады чемнениринче чалаарга, ол фарисейнин бажыңыга келгеш, хөлестеп чыдып алган. ³⁷ Ол өйде ук хоорай чурттуг бир-ле бачыттыг херээжен Иисустуң фарисейниң бажыңында чемненип олуларын билип алгаш, ынаар чаагай чыттыг үс куткан алебастр сава эккелген. ³⁸ Ол Иисустуң артынга, Ооң буттарының чанынга туруп алгаш, ыглап-сыктай берген. Ооң караанын чажы Иисустун буттарынче дамдылаарга, ол бажының дүгү-биле оозун чодуп, Ооң буттарын ошкап база чаагай чыттыг үс-биле чаап берип турган. ³⁹ Иисусту чалаан фарисей ону көргеш, иштинде бүдүү чугааланган: «Бо кижичи ылап-ла Бурганның медээчизи турган болза, Аңаа дээп турар херээжен – бачыттыг кижичи дээрзин Ол билгей эртик»^c.

^c Лк. 15:2

⁴⁰ Иисус аңаа: «Симон! Мен сеңээ бир чүве чугаалаайн дээш» – дээн.

Демгизи: «Чугаалап көрүнер, Башкы» – деп харыылаан.

⁴¹ Иисус мынча дээн: «Чээли бээр бир кижиге өрелиг ийи кижичи турган: бирээзи беш чүс, өскези бежен мөңгүн чоос өрелиг чүве-дир^d. ⁴² Кайызының-даа өре төлээр харыы чок боорга, ол ийилдирзиниң өрезин өршээген^e. Чугаалап көрөм, оларның кайызы аңаа артык ынак болурул?»

^d Мф. 18:28

^e Мф. 6:14; Мк. 11:25-26; Эф. 4:32; Кол. 3:13

⁴³ Симон: «Ооң хөй өрезин өршээгени кижичи деп бодаар мен» – деп харыылаан.

Иисус аңаа: «Сен шын шиитпирледин» – дээн. ⁴⁴ Оон Ол херээженче эргилип келгеш, Симонга мынча дээн: «Бо херээженни көрүп тур сен бе? Мен сээң бажыңыңга кирип келдим, ынчаарга сен Меңээ бут чуур суг безин бербедин, а ол Мээң буттарымны карааның чажы-биле чуггаш, бажының дүгү-биле чодуп берди. ⁴⁵ Сен Мени мендилеп тургаш, безин ошкавадың, а ол бо бажыңга келгенимден бээр, Мээң буттарымны соксаал чок ошкап келди. ⁴⁶ Сен Мээң бажымны үс-биле чагдадың^f, а ол улуг үнелиг чаагай чыттыг үс-биле Мээң буттарымны чаап берди. ⁴⁷ Сеңээ чугаалап тур мен: ооң хөй бачыттары өршээттинген болгаш, ынакшылы ындыг улуг болган-дыр. А эвээш-биче бачыттары өршээттинген кижиниң ынакшылы база бичии боор».

^f Ыд. ыр. 22:5

⁴⁸ Ооң соонда Иисус демги херээженге: «Бачыттарың өршээттинген-дир^g» – дээн.

^g Лк. 5:20

⁴⁹ Өске аалчылар дөгерези аразында: «Бачыттарны безин өршээп турар бо чүү ындыг Кижил?» – деп айтыржып турган.

⁵⁰ А Иисус ол херээженге: «Бүзүрелиң сени камгалап кагды^h, амыр-тайбың чоруй бар» – дээн.

^h Лк. 8:48; 17:19; 18:42; Эф. 2:8

Иисусту эдерип чораан херээженнер

8 ¹ Ооң соонда Иисус Бурганның Чагыргазының дугайында Буянның Медээни суртаалдап, хоорай, суурларны эргий кезип чорупканⁱ. Ооң-биле кады он ийи элчини болгаш ² Ооң буктардан адырып база аарыг-аржыктан экиртип кааны элээн каш херээжен чораан^j: бодундан чеди букту Аңаа үндүр сывырткан Магдалина деп аттыг Мария^k, ³ Иродтуң бажың эргелекчизи Хузаның кадайы Иоанна^l, Сусанна база өске-даа хөй херээженнер ол чүве-дир. Олар хууда эт-хөрөңгизи-биле Иисуска болгаш Ооң өөреникчилеринге дузалажып турганнар.

ⁱ Лк. 4:43

^j Лк. 23:49

^k Мф. 27:56; Мк. 16:9; Лк. 24:10; Ин. 19:25

^l Лк. 24:10

Тараа чажыкчызының дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 13:1-9; Мк. 4:1-9)

⁴ Өске хоорайлардан Иисуска кээп турган хөй чон чыглы бээрге, Ол оларга мындыг угаадыглыг чугаа чугаалаан: ⁵ «Тараа чажыкчызы үрезин чажып үнүп келген. Үрезинин чажып турда, чамдыктары орук кыдыынга кээп дүжерже, оларны таптай басып каапкан база дээрний куштары соктап чипкен. ⁶ Чамдыктары сай-даштыг черже кээп дүшкеш, шымырарып үнүп келгеш-ле, кадып калган, чүге дээрге оларга өл-шык чедишпээн. ⁷ Өскелери тенниг хонак үнер черже кээп дүжерже, тенниг хонак өзүп келгеш, оларны боой базырыпкан^a. ⁸ Артканнары үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеш, мандып өскеш, чашканындан чүс катап хөй дүжүт берген». Ону чугаалап дооскаш: «Дыңнаар кулаа бар кижидыңназын!^b» – деп кыйгырган.

^a Иер. 4:3

^b Мф. 11:15; Ажыд. 2:7

Угаадыглыг чугааның утказы

(Мф. 13:10-23; Мк. 4:10-25)

⁹ Иисустун өөреникчилери бо угаадыглыг чугааның утказын Оон айтырганнар. ¹⁰ Ол мынча дээн: «Силерге Бурганның Чагыргазының чажыттарын билип алырын хайырлаан-дыр^c, а өске улус көрзе-даа, эскербезин база дыңназа-даа, билбезин дээш, оларга чүгле угаадыглыг чугаалар хайырлаан-дыр^d. ¹¹ Бо угаадыглыг чугааның утказы мындыг: үрезин дээрге Бурганның медээзи-дир^e. ¹² Орук кыдыынга кээп дүшкеннери дээрге медээни дыңнап турар кижилер-дир. Ынчалза-даа ооң соонда оларга эрлик чедип келгеш, дыңнаан чүвезинге бүзүрей бербезиннер база камгалал албазыннар дээш, оларның чүректеринден медээни алгаш баар. ¹³ Сай-даштыг черже кээп дүшкеннери дээрге медээни дыңнааш, өөрүшкү-биле хүлээп алып, ынчалза-даа дазылы чок кижилер-дир. Олар элээн үе дургузунда бүзүреп-даа турза, шенелделер үези кээрге, Бургандан хая көрнү бээрлер^f. ¹⁴ Тенниг хонак үнер черже кээп дүшкеннери дээрге, өске улус ышкаш, медээни дыңнап турар кижилер-дир. Ынчалза-даа олар ажаанзырал-човаанга^g, байлакшылга^h база амгы амыдыралының чыргал-таалалынга элзеттиргеш, оон оспаксырай бээр, оларның үрезини дүжүт бербес. ¹⁵ Үнүш-дүжүткүр хөрзүннүг черже кээп дүшкеннери дээрге медээни дыңнааш, ону боттарының буянныг болгаш арыг чүректеринге кадагалап шыгжааш, туруштуг чоруунуң ачызында дүжүдүн бээр кижилер-дирⁱ.

^c Мф. 19:11

^d Иса. 6:9; 42:20; Иер. 5:21

^e Иса. 55:10-11; Аж.-ч. 8:4

^f Гал. 1:6; Евр. 6:4

^g Мф. 6:25

^h Мк. 10:23; 1 Тим. 6:10

ⁱ Ин. 15:5

^j Мф. 5:15; Лк. 11:33

^k Мф. 10:26; Лк. 12:2

^l У. ч. 9:9

¹⁶ Кым-даа болза чырыткыны кывыскаш, ону сава-биле дуй базырбас азы орун адаанга салбас, харын кирген улус чырыкты көрзүн дээш, колдуга салып каар^j. ¹⁷ Көстүп келбес кандыг-даа чажыт чүве чок база ажыттынып билдине бербес кандыг-даа ажытталчак бүдүү чүве чок^k. ¹⁸ Ынчангаш канчаар дыңнап турарыңарже кичээнгейден салыңар: чүге дээрге кымда чүве барыл, анаа оон-даа хөйүнү бээр, а кымда чүве чогул, оон „бодумнуу-дур“ деп бодаар чүвезин безин хунаап аар^l.

Иисустун ӗзулуг өг-бүлези

(Мф. 12:46-50; Мк. 3:31-35)

¹⁹ Иисуска бир-ле катап иези болгаш дунмалары чедип келгеш^m, Ону үглээн чон дыка хөй болганындан Олче эртер дээш чадап кааннар. ²⁰ Иисуска улус мынча дээн: «Аванар база дунмаларыңар даштын Силерни көрүксеп турлар».

²¹ Ол мынча деп харыылаан: «Мээң авам база ха-дунмам дээрге Бурганның чугаалаан чүүлүн дыңнааш, сагып чоруур улус ол-дурⁿ».

^m Мк. 6:3; Ин. 2:12; 7:3; Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19

ⁿ Ин. 15:14; Евр. 2:11

Иисустуң чалгыгларны томаартканы*(Мф. 8:23-27; Мк. 4:35-41)*

²² Бир-ле хүндүс Иисус Бодунуң өөреникчилери-биле кады хемеге олурупкаш, оларга: «Хөлдүң ол чарыынче кеже берээли» – дээн^a. Ынчангаш эжиндирип чорупканнар. ²³ Олар эжиндирип чоруп орда, Иисус удуп калган. А хөлге күштүг шуурган көдүрлү берген, чалгыглар ынчан хемени ажыр шаап эгелээрге, оларның байдалы озалдыг апарган.

^a Мф. 8:18; Мк. 4:35

²⁴ Өөреникчилери Иисусту оттурупкаш: «Хайырааты! Хайырааты! Дүжүп өлдү-вүс-ле!» – дээннер.

Ол оттуп келгеш, шуурган биле калчаараан сугну: «Соксаңар!» – деп хоруурга, олар оожургай берген^b. ²⁵ Ол ынчан өөреникчилеринге: «Силерниң бүзүрелиңер кайы чүвөл?» – дээн.

^b Ыл. ыр. 64:8; 88:10; 103:7

Олар кайгап-магадааш база коргуп-сүртээш, удур-дедир: «Суг биле шуурганны безин дужаарга, Аңаа чагыртып турар – бо чоғум Кымыл?» – деп айтыржырынга өй болганнар.

Герасага букушуураан кижини экирткени*(Мф. 8:28-34; Мк. 5:1-20)*

²⁶ Галилея девискээринге дужааш эрикте чыдар Гераса* черинге эжиндирип келгеннер. ²⁷ Иисус эрикче дүжүп кээрге, хоорайдан Аңаа уткуштур букушуураан кижини үнүп келген. Ол кижини шагдан бээр кандыг-даа хеп кетпес, бажынынга эвес, а хөөржүдүлге куйларынга чурттаар турган. ²⁸ Иисусту көрүп кааш, ол Ооң баарынче доңгая кээп дүшкеш, ыткыр үн-биле: «Силерге менден чүү херегил^c, Иисус, Дээди Өрүкү Бурганның Оглу? Силерден дилеп тур мен: мени хилинчектевейин көрүңер» – деп алгырыпкан. ²⁹ Чүгө дээрге Иисус букка ол кижиден үне бээрин дужааган чүве-дир. Ооң мурнунда ол бук ону үргүлчү аайынга кирип ап келген, ынчангаш тудуп хоругдадып, илчирбе-биле холдарын, буттарын хүлүттүрүп шаг болган кижини чүве-дир. Ынчалза-даа ол илчирбени үзе соп кааптарга, демги бук ону ээнзиргей черлерге дезерин албадаар турган.

^c Лк. 4:34

³⁰ Иисус оон: «Сээң адың кымыл?» – деп айтырган.

Ол: «Дүк-түмен» – деп харыылаан, чүгө дээрге ол кижиге дыка хөй буктар кире берген болган. ³¹ Буктар Иисустан оларны тамыже чорутпазын дилеп эгелээннер.

³² Ол черден ырак эвес дагга бир кодан хаван одарлап чораан. Буктар Иисустан: «Хаваннарже кире бээрин чөпшээрер көрүңер» – деп дилээннер. Ол чөпшээреркен. ³³ Буктар кижиден үнгеш, хаваннарже кире бээрге, бүгү кодан кадыр элден хөлчө шурай бергеш, дүжүп өлүп калган.

³⁴ Хаван кадарчылары чүү болганын көрүп кааш, маңнажып чоруткаш, хоорай биле суурларга ол бүгүнүң дугайында чугаалап четкеннер. ³⁵ Улус чүү болганын көөрү-биле чыгып келген. Иисуска чоокшулап келгеш, буктарын үндүр сывыраттырып алган кижини көрүп кааннар. Ол кижини Иисустуң буттарының чанында идик-хептиг база угааны орталаны берген олурар боорга^d, олар коргуп-сүртей берген. ³⁶ Болган чүүлдү көргөннер букушуураан кижиниң канчап экирээнин өске улуска чугаалап турганнар. ³⁷ Гераса* чериниң бүгү чону Иисусту оларның аал-оранындан ырап чорурун дилээн, чүгө дээрге оларның кортканы ындыг күштүг болган^e. Ол ынчан хемезинге олурупкаш, дедир эжиндире берген.

^d Лк. 10:39^e Лк. 5:8; Аж.-ч. 16:39

* 8:26, 37 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Гераса» эвес, а «Гадара» азы «Гергеса» деп бижээн.

³⁸ Буктары үнүп чоруй барган кижилер: «Мени эдериң алыңар» – деп, Иисустан дилеп шаг болган.

^a Ыд. ыр. 65:16

Ынчалза-даа Ол ону чорудуп: ³⁹ «Бажыңыңче чана бергеш, Бурганның сенээ чүнү кылганын бирден бирээ чокка чугаалап бер» – дээн^a. Ол кижилер чоруй баргаш, Иисустун аңаа кандыг буян кылганын чугаалап, хоорайны бир кылдыр кезип чоруп берген.

Дарганың уруун диргискени болгаш аарыг херээженни экирткени
(Мф. 9:18-26; Мк. 5:21-43)

^b Лк. 13:14; Аж.-ч. 13:15; 18:8

⁴⁰ Иисус өске эрикче кежиң кээрге, мөөң чон Ону мендилеп уткаан, чүге дээрге олар шупту Ону манап турган болган. ⁴¹ Синагога даргазы^b Иаир дээр кижилер чедип келгеш, Иисустун мурнунче донгая кээп дүшкеш, бодунун бажыңыңче кирерин Оон дилеп эгелээн. ⁴² Чүге дээрге оон он ийи хире харлыг дың чангыс уруу өлүрүнүн кырында чыткан.

^c Лев. 15:25

Иисус ынаар бар чыдырда, мөөң чон Ону үглөп, сынмарланчып турган. ⁴³ Он ийи чыл дургузунда ханы төктүп аараан херээжен база аңаа турган^c. Ол эмчилерге бүгү эт-хөрөңгизин төлевирге берипкен-даа болза, чангызыңа-даа экиртир эмнедип чадап каан. ⁴⁴ Ол Иисустун артыңа чедип келгеш, Оон хевинин ужунга дээй кааптарга^d, ол-ла дораан оон ханы төгүлбестей берген.

^d Мк. 3:10

⁴⁵ Иисус: «Меңээ кым дээпти?» – деп айтырган. Кым-даа: «Мен-дир мен» – дивес боорга, Пётр: «Хайырааты, эндерик чон Силерни үглөп алган, кызып-кыйып, ызыртыр сүрүп чоруур-дур» – дээн^{*}.

^e Лк. 5:17; 6:19

⁴⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Чок, бир-ле кижилер Меңээ дээпти, күжүмнүн Менден үне бергенин эскерип кагдым^e».

⁴⁷ Демги херээжен оон кылган чүвези канчап-даа эскертинмейн барбазын билгеш, сири-кавы чоокшулап кээп, Оон мурнунга кээп дүшкеш, чүге Аңаа деггенин база канчап ол дораан экирий бергенин хөй улус мурнунга чугаалап берген.

^f Лк. 7:50; Эф. 2:8

⁴⁸ Иисус аңаа мынча дээн: «Кызым, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап кагды, амыр-тайбың чорувут^f».

⁴⁹ Иисус ону чугаалап турар аразыңда, синагога даргазының бажыңыңдан бир кижилер үнүп келгеш, аңаа мынча дээн: «Сээң уруун өлү берди, Башкыны ам хей-ле шүүдетпе».

⁵⁰ Ынчалза-даа Иисус ону дыңнап кааш, Иаирге мынча дээн: «Кортпа, чүгле бүзүрелиң ышкынма, ынчан уруун экирип, камгалал алып».

^g Мк. 14:33; Лк. 9:28

⁵¹ Бажыңга чедип келгеш, Ол Пётр, Иоанн, Иаковтан^g база уругнун ада-иезинден аңгы улустун Оон-биле кады ынаар кирерин чөпшээрэвээн. ⁵² Бажыңда улус шупту ол уругнун ажыын ажып ыглашкан турган, ынчалза-даа Иисус: «Ыглаванар, бо уруг өлбөөң, а удуп чыдар кижилер ышкыжыл» – дээн^h. ⁵³ Уругну өлгөн деп билер болгаш, олар Ону кочулап, катгыржы бергеннер. ⁵⁴ А Иисус уругнун холундан туруп алгашⁱ:

^h Ин. 11:11

ⁱ Мк. 1:31; 9:27; Аж.-ч. 3:7; 9:41

^j Лк. 7:14

«Туруп кел, кызыжак!»^j – деп кый дээн. ⁵⁵ Уругнун амы-тыны мага-бодунче ээп кээп, ол доп-дораан тура халаан. Иисус аңаа аыш-чемден бээрин дужааган. ⁵⁶ Уругнун ада-иези кайгай берген, а Иисус болган чүүлдүн дугайыңда кымга-даа чугаалавазын оларга чагып каан^k.

^k Мк. 1:44; 9:9

Он ийи элчинни суртаал кылары-биле чорутканы
(Мф. 10:5-15; Мк. 6:7-13)

^l Лк. 6:12-16

9 ¹ Иисус Бодунун он ийи элчинин чыып алгаш^l, оларга аарыг-аржыкты эмнээр күчү-күштү болгаш бүгү буктарны үндүр сывырар эргени берген. ² Оон Иисус оларны Бурганның Чагыргазын суртаалдазын дээш база аарыг кижилерни экиртсин

* 8:45 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Пётр болгаш оон-биле кады чораан улус: „Башкы, эндерик чон Силерни үглөп алган, кызып-кыйып, ызыртыр сүрүп чоруур-дур. А Силер: ‘Меңээ кым дээпти?’ – деп чооруңар ол?’ – дээн» деп бижээн.

дээш чорудупкан. ³ Ол элчиннерге мынча дээн: «Орукка бодуңарга чүнү-даа албаңар: даянгыыш-даа, хап-сава-даа, хлеб-даа, акша-мөңгүн-даа албаңар; солуп кедер хеп-даа албаңар. ⁴ Силерни хүлээп алыр кандыг-бир бажыңга кирип келзинерзе, ол черден чоруур үе келгичеге чедир аңаа турунар. ⁵ А бир эвес силерни кандыг-бир черге хүлээп албас болза, ол хоорайдан үнүп бар чыда, ооң чурттакчыларыңга херчилел-сагындырыг кылдыр буттарыңарның довураан кактап кааптыңар^а».

^а Аж.-ч. 13:51

⁶ Олар суурларны дургаар кезип чорупкаш, каяа-даа баргаш, Буянныг Медээни медеглеп база улусту экиртип чорааннар^б.

^б Мк. 1:15

Иродтуң хөлзеп-дүсүрээни
(Мф. 14:1-12; Мк. 6:14-29)

⁷ Галилеяның чагырыкчызы Ирод^с болуп турар бүгү чүүлдер дугайында дыңнап кааш, аайын тыппайн турган, чүге дээрге чамдык улус: «Бо дээрге Иоанның өлүглер аразындан катап дирилгени ол-дур» – дээр болганд^д. ⁸ Өскелери: «Илия медээчинин келгени ол-дур»^е, а чамдыктары: «Эрте-бурунгу медээчилерниң бирээзиниң катап дирилгени ол-дур» – деп турганнар.

^с Лк. 3:1

^д Лк. 9:19

^е 3 Хаан. 17:1; Мал. 4:5

⁹ Ирод мынча дээн: «Иоанның бажын мен кестиртип кагдым чоп^ф. Ооң дугайында ындыг чүүлдер дыңнап турарым ам бо Кым тыптып келди?» Ынчангаш ол Иисусту көөр арга дилей берген^г.

^ф Лк. 3:19-20

^г Лк. 23:8

Беш муң кижини тоттурганы
(Мф. 14:13-21; Мк. 6:30-44; Ин. 6:1-14)

¹⁰ Элчиннер ээп келгеш^h, кылган бүгү чүвезиниң дугайында Иисуска чугаалап бергеннер. Оон Ол элчиннерин эдертип алгаш, чүгле олар-биле кады Вифсаида дээр хоорайга* чеде берген. ¹¹ Ындыг-даа болза, улус ону билип каапкаш, Ооң соондан чеде берген. Иисус оларны хүлээп алгаш, Бурганның Чагыргазының дугайында чугаалап берип, эмнээшкин хереглээн кижилерни экиртип турган.

^h Лк. 9:2

¹² Кежээликтей, хүн ажып турда, он ийи элчин Аңаа чедип келгеш, мынча дээн: «Бо улусту чорудуптунар, чоок-кавыда чурттакчылыг черлерге, суурларга баргаш, хонуп-дүжүп база аыш-чем тып алзыннар, чүге дээрге бис мында ээн черде-дир бис».

¹³ Ынчалза-даа Ол өөреникчилеринге: «Силер оларны чемгеринер» – дээн.

Олар: «Бисте чүгле беш хлеб биле ийи балык бар-дыр, кай, бо хамык улуска четчир аыш-чем садып эккээр бис бе?» – деп харыылааннарⁱ. ¹⁴ Олаага 5000 хире эр кижиге турган чүве-дир.

ⁱ 4 Хаан. 4:42-44

Ынчалза-даа Иисус өөреникчилеринге мынча дээн: «Бо улусту бежен-бежен кижиге бөлүктөй олуртуптуңар». ¹⁵ Олар улусту черге ынчаар олуртупканнар. ¹⁶ Ол ынчан беш хлеб биле ийи балыкты алгаш, дээрже көрүнгөш, аыш-чем дээш Бурганга өөрүп четтирген болгаш хлеб биле балыкты кезектей үзе тырткылааш, чонга үлээри-биле өөреникчилеринге дамчыдып берген. ¹⁷ Шупту улус ону чигеш, тода берген, а артып калган кескиндилерни чыырга, он ийи аргаан хааржак долуп турар болган.

Пётрнуң Иисусту Христос деп хүлээп көргөни
(Мф. 16:13-19; Мк. 8:27-29)

¹⁸ Бир-ле катап Иисус улус чок черге мөргүп олурда, өөреникчилери база Ооң-биле кады турганнар. Иисус олардан: «Мени улус Кым деп билип турарыл?» – деп айтырган.

* 9:10 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Вифсаида дээр хоорайга» эвес, а «Вифсаида хоорайдан ырак эвесте озалааш черге» деп бижээн.

¹⁹ Оларның харыызы мындыг болган: «Чамдык улус Силерни Иоанн Медеглекчи-дир деп^а, өскелери – Илия-дыр деп^б, а чамдыктары – катап дирлип келген эрте-бурунгу медээчилерниң бирээзи-дир деп бодап турар-дыр».

²⁰ Ол немей айтырган: «А силер Мени Кым деп бодаар силер?»

Пётр: «Силер Бурганның шилип алган Христозу-дур силер» – деп харыылаан^с.

Иисустуң хилинчектенип өлүрүнүң дугайында баш удур чугаалааны

(Мф. 16:20-28; Мк. 8:30-9:1)

²¹ Ынчалза-даа Иисус бо дугайында кымга-даа чугаалавазын дужаап кааш, ²² мынча деп немей чугаалаан: «Кижичи амытан Оглу хөй хилинчекти көрүп эртер ужурлуг-дур, чоннуң -баштыңнарынга, Бурганның дээди бараалгакчыларынга болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларынга тооп көрдүрбес-тир^д база өлүртүп каар-дыр, ынчалза-даа оон үшкү хүнде катап дирлип кээр-дир»^е.

²³ Иисус шупту улуска мынча дээн: «Мени эдерер дээн кижичи бар болза, ол бодунуң күзел-бодалындан ойталазын, бодунуң -белдир-ыяжын хүн бүрүдө чүктеп алгаш, Мени эдерип чорупсун^ф. ²⁴ Бодунуң амы-тынын камгалап аар дээн кижичи амы-тынын ышкынып аар, а амы-тынын Мен дээш ышкынган кижичи амы-тынын камгалап аар. ²⁵ Бүгү делегейни холга кирип-даа алгаш, бодунуң амы-тынын ышкынып аар азы көнгүс херекчок чүве кылып аар болза, ол кижиге ооң ажыы чүл^г? ²⁶ Менден база Мээң сөстери-мден ыядып-човаар кижичи бар болза^h, -Кижичи амытан Оглу база Бодунуң, Адазының болгаш дээрниң ыдыктыг төлээлериниң өндүр чырыы-биле чедип келгеш^и, ол кижиден ыядып-човаар болгай. ²⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: мында турар улустуң чамдыызы, өлбейн чыткаш-ла^j, Бурганның Чагыргазын көрүп каарлар».

Иисустуң хевир-шырайының өскерилгени

(Мф. 17:1-8; Мк. 9:2-8)

²⁸ Ол сөстери чугаалаан соонда сес хире хонганда, Иисус Пётрну, Иоанны болгаш Иаковту эдерткеш^k, мөргүүрү-биле дагже үне берген. ²⁹ Мөргүп тура, Ооң хевир-шырайы өскерли берген, а хеви чайынналчак аккыр апарган^l. ³⁰ Ийи эр кижичи көстүп келгеш, Ооң-биле чугаалажы берген, ол дээрге Моисей биле Илия^m болган. ³¹ Олар база-ла өндүр чырык апарган чедип келгеш, Иисустуң Иерусалимге болур деп барган өлүмүнүң дугайында чугаалап турганнар. ³² Пётр база ооң кады чораан өөрү уйгуга алзупкан болганнар, ынчалза-даа оттуп келгеш, Ооң өндүр чырык хевирин база Ооң-биле кады турган ийи эр кижини көрүп кааннар.

³³ Демги ийи эр Оон ырап бар чыдырда, Пётр Иисуска мынча дээн: «Хайырааты, мында турарывыс эки-дир! Үш чадырдан тип берээли: бирээзин – Силерге, бирээзин – Моисейге база бирээзин – Илияга». Чүнү чугаалап турарын Пётр боду-даа эки билбээн.

³⁴ Пётр ынча деп турар аразында, булут көжүп келгеш, оларны шыва апкан. Булутче шымны бергеш, өөреникчилер аажок корткан. ³⁵ А булут аразындан үн дыңналып: «Бо дээрге Мээң шилип алган* Оглум-дурⁿ, Ону дыңнап чоруңар» – дээн^o. ³⁶ Ол үн дыңналган соонда, Иисус чааскаан арткан болган. Өөреникчилери аксынче суг пактаан дег апарып, көргөн чүвезиниң дугайында ол хүннерде кымга-даа чугаалавааннар.

Букуураан оолду экирткени

(Мф. 17:14-18; Мк. 9:14-27)

³⁷ Дараазында хүндүс Иисус үш өөреникчизи-биле дагдан бадып кээрге, оларны хөй чон уткуп алган. ³⁸ Хенертен чон аразындан бир-ле кижичи алгыра берген:

^a Лк. 9:7

^b 3 Хаан. 17:1; Мал. 4:5

^c Лк. 22:67; Ин. 11:27

^d Лк. 17:25

^e Лк. 18:33; 24:7; Ин. 2:19

^f Мф. 10:38-39; Лк. 14:27

^g Лк. 12:20

^h Рим. 1:16; 2 Тим. 1:8

ⁱ Ы. х. к. 33:2; Дан. 7:13; Зах. 14:5

^j Лк. 21:32; Ин. 21:22

^k Мк. 14:33; Лк. 8:51

^l Дан. 7:9

^m Мал. 4:5

ⁿ Иса. 42:1; Лк. 23:35

^o Ы. х. к. 18:15; 2 Пет. 1:17

* 9:35 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Шилип алган» эвес, а «Ханы ынак» деп бижээн.

«Башкы! Дилеп тур мен, эр чангыс оглумну көрүп көрүңөрем! ³⁹ Бук ону бо-ла аайыңга кирип алгаш, хенертен алгырты бээр-дир, аксындан көвүк төгүлгүже курулдулар-дыр. Бук аңаа черле амыр-дыш бербейн хилинчектеп, ат кыла берди. ⁴⁰ Мен Силерниң өөреникчилеринерден букту үндүр сывырып бээрин дилээрим-ге, олар чадап кагды».

⁴¹ Иисус мынча деп харыылаан: «О, бо салгалдың бүзүрел чок, будалган улузу! Силер-биле чеже мынчап чоруур мен, силерни чеже шыдажып кээр мен? Оглуңну бээр эккел». ⁴² Оол кылаштап кел чыдырда, бук ону черже ойтур октааш, курулдуруп эгелээн^a, ынчалза-даа Иисус букту соксаткаш, элээди оолду экирткеш, адазынга хүлээдип берген. ⁴³ Шупту улус Бурганның өндүр улуг күжүн кайгап турган.

^a Лк. 4:35

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында ийиги удаа чугаалааны
(Мф. 17:22-23; Мк. 9:30-32)

Улус Иисустуң кылган хамык чүүлүн кайгап турда, Ол Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: ⁴⁴ «Мээң силерге ам чугаалаар чүвемни кичээнгейлиг дыңнанар: «Кижини амытан Оглуң удавас улус холунга тудуп бээр-дир»^b. ⁴⁵ Ынчалза-даа олар Ооң чүнү чугаалаанын билип чадап кааннар, чүге дээрге чугааның утказын билип шыдавас кылдыр олардан чажырып каан турган^c, а Иисустан ол дугайында айтырыындан дидинмээннер.

^b Лк. 9:22; 18:32-33

^c Лк. 2:50; 18:34

Кым эң чугулап?
(Мф. 18:1-5; Мк. 9:33-40)

⁴⁶ Иисустуң өөреникчилери оларның кайызы эң чугула болурун аразында маргыжа бергеннер. ⁴⁷ Иисус оларның ындыг бодалын билгеш, бир чаш уруг ап алгаш, Бодунуң чанынга тургускаш, ⁴⁸ оларга мынча дээн: «Бо чаш уругну Мен дээш хүлээп алыр кижини Мени база хүлээп ап турар. А Мени хүлээп алган кижини Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп ап турар^d. Силерниң аранарда эң бичииңер эң улуунар ол болур».

^d Мф. 10:40; Лк. 10:16; Ин. 13:20

⁴⁹ Иоанн мынча деп харыылаан: «Хайырааты! Силерниң адыңар-биле буктарны үндүр сывырып турар кижини көргөш^e, ону кылырын хоруп кагдывыс^f, чүге дээрге ол кижини бистиң-биле кады чоруп турар эвес».

^e Мф. 7:22; 12:27; Аж.-ч. 19:13
^f Сан. 11:28

⁵⁰ Иисус аңаа мынча дээн: «Ону хоруванар, чүге дээрге силерге удурланмас кижини силер-биле бир аай болур»^g.

^g Лк. 11:23

Самарияда суурнуң Иисусту хүлээп албааны

⁵¹ Иисусту бо делегейден дээрже үндүрүп алгаш баар үе чоокшулап орда^h, Ол Иерусалимче чорурун быжыы-биле шиитпирлеп алган. ⁵² Бодун мурнай айбычыларын чорудупкан. Олар чоруткаш, бүгү чүвени Аңаа белеткеп бээри-биле Самарияның бир суурунгаⁱ чедип келгеннер. ⁵³ Ынчалза-даа аңаа: «Ону хүлээп албас бис» – дээннер, чүге дээрге Ооң Иерусалимче бар чыдары илдең болган.

^h Лк. 24:51; Аж.-ч. 1:9

ⁱ Мф. 10:5

⁵⁴ Ындызын көргөш, Ооң өөреникчилери Иаков биле Иоанн мынча дээннер: «Дээрги! Күзээр силер бе? Дээрдэн дүшкеш, оларны узуткап каарын отка^j чугаалаалы бе?»* ⁵⁵⁻⁵⁶ Ынчалза-даа Иисус хая көрүңгөш, оларга хоруп каан. Оон олар өске суурже чорупкан**.

^j 4 Хаан. 1:10; Аж.-ч. 13:13

* 9:54 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Илия медээчи ынчаар кылган болгай» деп сөстөрнү немээн.

** 9:55-56 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ол мынча дээн: „Кандыг сүдделииңерни билбес-тир силер. Кижини амытан Оглу чок кылыр дээш эвес, а камгалаар дээш келген болгай“» деп сөстөрнү немээн.

*Иисусту эдерери берге**(Мф. 8:19-22)*

⁵⁷ Олар орукка чорда, бир кижии Иисуска: «Кайнаар-даа баар болзунарза, мен силерни эдерер мен» – дээн. ⁵⁸ Иисус анаа: «Дилгилер үнгүрлүг болур, дээрниц куштары уялыг болур, а Кижии амытан Оглунга кум кыннып аар чер безин тывыл-бас-тыр» – деп харыылаан.

⁵⁹ А өске бир кижиге Ол: «Мени эдерип чорувут» – дээн. Ынчалза-даа ол кижии мынча дээн: «Дээрги! Баштай ачамны барып хөөржүдүп каарын чөпшээрер». ⁶⁰ А Иисус анаа: «Өлүглер боттарының өлүг кижилерин хөөржүдүп тургай аан, а сен чоруткаш, Бурганның Чагырказының дугайында медегле» – деп харыылаан.

⁶¹ База бир кижии мынча дээн: «Дээрги, мен силерни эдерип чоруптайн! Ынчалза-даа баштай өг-бүлөм-биле байырлажып алырын чөпшээрер көрүңер»^a. ⁶² Ынчалза-даа Иисус анаа: «Андазын сывын тудуп алгаш, хая көрнүп турар кижии Бурганның Чагырказынга таарышпас болур» – деп харыылаан.

*Иисустуң чеден ийи кижини чорутканы**(Мф. 10:7-16)*

10 ¹ Ооң соонда Дээрги Иисус баштайгыларынга немей чеден ийи* өөреникчини шилип алган. Оларны ийи-ийилеп үскеш, Бодунун чедер дээни бүгү хоорайлар болгаш чурттакчылыг черлерже Бодун мурнай чорудупкан. ² Оларга мынча дээн: «Ажаар дүжүт хөй, а ажилдаар улус эвээш-тир. Ынчангаш дүжүт ажаалдазының Ээзинден дилеңер: Ол шөлдерже ажилдаар улустан ам-даа чорутсун»^b. ³ Барыңар! Мен силерни кокайлар аразынче хураганнарны дег чорудуп тур мен^c. ⁴ Шоодай, хап-сава, идик-даа албаңар база орукка кымның-биле-даа менди солчуп, чугаалашпаңар^d. ⁵ Кандыг-бир бажыңга кирип келгеш, баштай: „Бо бажыңга амыр-тайбын доктаазын!“ – деп чугаалаңар. ⁶ Бир эвес ында амыр-тайбыңга төлептиг кижии бар болза, күзээн амыр-тайбыңыңар анаа боттанып артар, а бир эвес чок болза, анаа күзээшкиниңер чогуп бүтпес. ⁷ Ол бажыңга туруп алыңар, ынчангаш ээлеринде кандыг аш-чем бар болдур, ону ижип-чиңер, чүге дээрге ажилдаан кижии төлевир алырыңга төлептиг болур^e. Бажыңнар кезип чоруп бербенер.

⁸ Кандыг-бир хоорайже кирип кээриңерге, силерни анаа хүлээп алыр болза, силерге чүнү салып бээр-дир, ону чинер^f. ⁹ Ол хоорайда аарыг кижилерни экирткеш, оларга: „Бурганның Чагырказы силерже чоокшулап келген-дир!“^g – деп чоруңар. ¹⁰ Кандыг-бир хоорайже кирип кээриңерге, силерни хүлээп албас болза, ол хоорайның кудумчуларыңга мынча деп кылаштажыр силер: ¹¹ „Силерниц хоорайыңарга бистиң будувуска чыпшыңган доураакты безин силерге удурланып, кактап берип тур бис”^h. Ындыг-даа болза, Бурганның Чагырказы чоокшулап келгенин билип алыңар!ⁱ ¹² Шииткел хүнүнде ол хоорайга көөрде, Содом хоорайга безинⁱ өршээл улуг боорун силерге чугаалап тур мен».

*Галилеяның бүзүрөвээн хоорайларыңга кеземче**(Мф. 11:20-24)*

¹³ «Хоразин, ат болур сен! Вифсаида, ат болур сен!^j Силерге көргүскеним дег кайгамчык чүүлдер Тир, Сидон хоорайларга^k болгулаан болза, олар шагда-ла бачыгтарын миннип, качыгдалдың самдар хевин кедип, баштарын хүл-биле бызап аарлар ийик. ¹⁴ Ынчангаш шииткел хүнүнде силерге көөрде, Тир биле Сидонга^l безин өршээл

^a 3 Хаан. 19:20^b Мф. 9:37-38; Ин. 4:35^c Мф. 10:16^d 4 Хаан. 4:29^e Гал. 6:6; 1 Тим. 5:18^f 1 Кор. 10:27^g Мк. 1:15^h Аж.-ч. 13:51ⁱ Э. д. 18:20; 19:24; Иер. 23:14; Иез. 16:48^j Мк. 6:45; 8:21^k Мк. 3:7^l Иса. 23:1; Иер. 47:4; Иез. 26:2; Ионл. 3:4; Ам. 1:9; Зах. 9:2

* 10:1, 17 Өске буруңгу сөзүглелдерде «cheden ийи» эвес, а «cheden» деп бижээн.

улуг болур. ¹⁵ Капернаум, сен база-ла дээрге чедир көдүрлүрүн кордадын бе? Чок, тамыже дүндерлип дүжер сен!^a

¹⁶ Силерни дыңнап турар кижиге Мени база дыңнап турары ол, силерни хүлээп көрбөй турар кижиге Мени база хүлээп көрбөй турары ол, а Мени хүлээп көрбөй турар кижиге Мени айбылап чоруткан Бурганны база хүлээп көрбөй турары ол^b».

Чеден ийи өөреникчинин ээп келгени

¹⁷ Чеден ийи* өөреникчи Иисуска өөрүшкүлүг ээп келгеш: «Дээрги! Силернин өмүнээрден дужаарывыска, буктар безин биске чагыртып тур» – дээннер^c.

¹⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Мен дээрден чаңнык ышкаш кээп дүшкен эрликте көрдүм^d. ¹⁹ Мен силерге чыланнарны, хоралыг скорпион курттарны таптай базар эргени база дайзынынарны күжүн бүрүнү-биле чагырар эргени бердим, ол бүгү силерге хора чедирбес^e. ²⁰ Ындыг-даа болза, буктарны силерге чагыртып турары дээш эвес, а силернин аттарынарны дээрде бижиттингени дээш^f амыраңар».

Иисустун өөрүшкүзү (Мф. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ол шакта Ыдыктыг Сүлдө Иисусту өөрүшкү-биле бүргөптөргө, Ол мынча дээн: «Ачай, дээр биле чернин Дээргизи! Бо чүүлдерни мерген угаанныглар болгаш эртем-билигилерден чажыргаш^g, чаштарга көргүскенин дээш, Сени алдаржыдып тур мен! Ийе, Ачай, Сээң күзел-соруун ындыг болган.

²² Бүгү чүүлдү Адам Меңээ хүлээдип берген^{**}. Оглу Кым дээрзин Адазындан өске кым-даа билбес, а Адазы Кым дээрзин Оглундан база Оглуңу ону айтып бээрин күзөөн улузундан өске кым-даа билбес^h. ²³ Оон өөреникчилеринче эргилип келгеш, чүгле олар дыңнаар кылдыр чугаалаан: «Силернин көрүп турар чүвөнөрни көргөн карактар амыр-чыргалдыг-дыр!ⁱ ²⁴ Силерге чугаалап тур мен: Бурганнын хөй медээчилери болгаш хааннар силернин көрүп турар чүвөнөрни көрүксөөн-даа болза, көрбөөннер база силернин дыңнап турар чүвөнөрни дыңнаксаан-даа болза, дыңнавааннар»^j.

Самария чурттуг буянын кижиге дугайында угаадыгыг чугаа

²⁵ Ном-хоойлу тайылбырлакчыларынын бирээзи туруп келгеш, Иисусту шенээр сагыштыг: «Башкы! Мөңгө амыдыралды салгап алып дизимзе, чүнү кылзымза экил?» – дээн^k.

²⁶ Иисус оон мынча деп айтырган: «Ыдыктыг хоойлуда чүнү бижээнил? Канчаар номчуур-дур сен?»

²⁷ Демгизи мынча деп харыылаан: «Бодуңуң Бурганың Дээрги-Чаяакчыга бүгү-ле чүлдү-чүрээң-биле, бүгү-ле сеткил-сагыжың-биле, шыдаар-ла шааң-биле, бүгү-ле угаан-сарылың-биле ынак бол!»^l, а оон ыңай: «Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол»^m.

²⁸ Иисус аңа мынча дээн: «Сен шын харыыладың, ынчалдыр кылып чоруур болзуңза, кезээ мөңгөде амылыг артар сен»ⁿ.

²⁹ Ынчалза-даа демгизи, бодун агартынар дээш, Иисустан айтырган: «А мээң ынак болур ужурлуум чанымда кижим деп кымыл?»

³⁰ Харызынга Иисус мынча дээн: «Бир кижиге Иерусалимден Иерихонче бар чыткаш, орук ара дээрбечилер холунга кире берген. Олар ооң идик-хевин уштуп

^a Иса. 14:13, 15

^b Мф. 10:40; 25:45; Ин. 13:20; Гал. 4:14

^c Мк. 16:17; Аж.-ч. 5:16; 8:7; 16:18; 19:12

^d Иса. 14:12; Ажыл. 9:1; 12:8-9

^e Ыд. ыр. 90:13; Мк. 16:18; Аж.-ч. 28:3-5

^f Хост. 32:32; Ыд. ыр. 68:29; Евр. 12:23; Ажыл. 3:5

^g Иов 37:24; Иса. 29:14

^h Ин. 6:46; 7:29; 8:19; 10:15

ⁱ Мф. 13:16-17

^j Евр. 11:13; 1 Пет. 1:10-12

^k Лк. 18:18

^l Ы. х. к. 6:5; 11:13; Ис. 22:5

^m Лев. 19:18; Мф. 22:37; Мк. 12:30

ⁿ Лев. 18:5; Рим. 10:5; Гал. 3:12

* 10:17 10:1-де немелде тайылбырны көр.

** 10:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бүгү чүүлдү Адам Меңээ бүзүрөп дааскан» деп сөстөрнин мурнунда «Өөреникчилеринче хая көрнүп келгеш, Ол мынча дээн» деп сөстөрни кириген.

алгаш, эттеп-эттеп, ишти тынныг чыттырзын каапкаш барганнар. ³¹ Таварылга бооп, ол орук-биле Бурганның бир бараалгакчызы кел чыткаш, демги кижини көрүп кааш, оруктуң өске кыдыы-биле оюп эрте берген. ³² Бир левит кижиде база-ла ол черге чедип келгеш, ону көрүп кааш, оруктуң өске кыдыы-биле оюп эрте берген. ³³ Оон Самария чурттуг бир кижиде чорук кылып чорааш, чыткан кижиге база таваржы берген. Ол ону көрүп кааш, кээргей берип, ³⁴ аңаа чедип бергеш, балыгларын эм үс болгаш арага-биле чуггаш, шарып берген^e. Оон бодунуң элчигенинге олурткаш, аалчылар бажыңыңа эккеп, ону аңаа ажаап-карактап турган. ³⁵ А даартазында чоруп тура, аалчылар бажыңыңа эргелекчизинге ийи мөңгүн чоос бергеш, мынча дээн: „Бо кижини ажаап-карактап туруп көрөм, бир эвес чарыгдалың моон көвүдей берзе, дедир кел чыткаш, сеңээ төлеп бээр мен“.

³⁶ Чүү деп бодаар сен, ол үш кижиниң кайызы дээрбечилер холунга кирген кижиниң эң ынак, чанында кижизи болганыл?»

³⁷ Ном-хоойлу тайылбырлакчызы: «Аңаа энерелин көргүскен кижиде» – деп харыылаан.

Иисус ынчан аңаа: «Сен база ынчаар кылып чор» – дээн.

Мария биле Марфаның бажыңында

³⁸ Өөреникчилери-биле кады оруун уламчылап чорупкаш, Иисус бир-ле суурга чедип келген. Аңаа Марфа деп аттыг херээжен Ону бажыңыңа чалап алган^d. ³⁹ Марфа Мария деп дуңмалыг турган. Ол Дээрги Иисустуң буттарының чанынга олуруп алгаш^e, Ооң чугаазын дыңнап эгелээн. ⁴⁰ А Марфа аш-чемин салып, дүвүрөп турган болгаш, Аңаа чоокшулай бергеш, мынча дээн: «Дээрги! Дуңмамның хамык ажылды менче чууй каапкаш олурары Силерге сагыш чованчыг эвес-тир бе? Менээ дуздалашсын деп аңаа чугаалап көрүнерем».

⁴¹ Дээрги Иисус мынча деп харыылаан: «Марфа, Марфа! Сен хөй-ле чүве дээш сагыш човап, дүвүрээр-дир сен^f. ⁴² А херектиг чүве чүгле чаңгыс. Мария эки үлүгнү шын шилип алган-дыр^g, ону ам оон хунаап аары болдунмас».

Мөргүүрүнүң дугайында өөредип

(Мф. 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹ Бир-ле катап Иисус бир черге мөргүп олурган. Оон Ол мөргүлүн төндүрүптөргө, өөреникчилериниң бирээзи Аңаа мынча дээн: «Дээрги! Иоанның бодунуң өөреникчилерин^h мөргүл кылырыңа өөреткени дег, бисти база мөргүп билир кылдыр өөредип калыңарам». ² Иисус өөреникчилеринге чугаалаан: «Мынча деп мөргүүр силер:

Адавыс!*

Сээң адың алдаржызын,

Сээң Чагырған чедип келзин.

³ Амыдыраар хлеб-тараавысты

хүн бүрү биске хайырлаⁱ.

⁴ Биске буруулуг кижиде бүрүзүн өршээривис дег,

бачыгтарывысты база биске өршээ!

Ол ышкаш күткүлгеге алыспас^j кылып каап көр^{**}».

^a Сан. 8:19

^b 4 Хаан. 17:34; Ин. 4:9; 8:48

^c Иса. 1:6

^d Ин. 11:1; 12:2

^e Лк. 8:35

^f Лк. 12:25

^g Ыд. ыр. 15:5

^h Мф. 11:2; Мк. 2:18; Ин. 1:35

ⁱ У. ч. 30:8

^j Мф. 26:41

* 11:2 Өске бурунгу сөзүглелдерде 2-ги шүлүктө «Адавыс» эвес, а «Дээрде Адавыс» деп бижээн база «Дээрде дег, черге база Сээң күзел-сорууң чогуң бүтсүн» деп сөстөрни немээн.

** 11:4 Азы: «Бисти шенелдеже кирибейн көр». Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүккө «Бузуттугдан бисти адырып көр» деп сөстөрни немээн (Мф. 6:9-13 көр).

⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Силерниң кайы-бирээнер өңнүктүг дижик. Ол кижиге өңнүүнгө дүн ортузунда чеде бергеш, аңаа мынча дээн дижик: „Өңнүк! Меңээ үш хлебтен чегдирип көр, ⁶ чүгө дээрге орук-суурга чораан эжим кирип келди, а менде ону чемгерери-биле салып бээр чүү-даа чок-тур“. ⁷ А демгизи бажыңындан мынча деп харыылаан-дыр: „Мени хөлзетпейн көр, эжик-хаалгам дүкчүп алдым, ажы-төлүм-биле кады удуп чыдыптывыс. Мен туруп, сеңээ хлеб ап берип шыдавас мен“. ⁸ Силерге чугаалап тур мен: бир эвес ол чүглө өңнүү-биле найыралы дээш, туруп кээп, хлевин бербес-даа болза, өңнүү оон салдынмайн, дилеп туруп берзе, чечени дилээн болдур, ынчаны аңаа бээр апаар.

⁹ Ынчангаш Мен силерге чугаалап тур мен: диленинер – Бурган силерге бээр; диленер – тып аар силер; эжикти соктаңар – Бурган силерге ажыдып бээр. ¹⁰ Диленген кижиге бүрүзү алыр, дилээн кижиге бүрүзү тывар, эжикти соктаан кижиге бүрүзүңгө ажыдып бээр^a.

¹¹ Силерниң араңарда балык айтырган оглунче балык орнунга чылан сунар ада бар бе?^{*} ¹² Азы чуурга айтырган оглунче скорпион сунар ада бар бе? ¹³ Бир-тээ, бутуттуг-бак-даа тургаш^b, ажы-төлүңерге буянныг белек берип шыдаар болзуңарза, силерниң дээрде Адаңар Оон диленгеннерге Ыдыктыг Сүлдени бербес деп бе?»^c

Иисус болгаш Веелзевул

(Мф. 12:22-30, 43-45; Мк. 3:20-27)

¹⁴ Бир-ле катап Иисус кижини үнү чок кылыр букту бир кижиден үндүр сывырыпкан. Ол бук үнө бээрге, үнү чок кижиге чугааланып эгелээн, а аңаа турган чон кайгап-харай берген. ¹⁵ Чамдык улус: «Иисус буктарның чагырыкчызы Веелзевулдун күжү-биле оларны үндүр сывырып турар-дыр^d» – деп турган. ¹⁶ А өскөлери, Иисусту күткүдөр сагыштыг, дээрден кайгамчык демдек көргүзөрин Оон дилээннер^e.

¹⁷ Ынчалза-даа Иисус ол улустун сагыжын өттүр билгеш, оларга мынча дээн: «Иштинден аңгыланып эгелээн кандыг-даа күрүне сандарап-буураар, ол ышкаш аңгыланчып, кырышкан өг-бүлө бүдүн турбас. ¹⁸ Бир эвес эрлик база бодунга удур боду демисежир болза, ооң күрүнези бүдүн туруп шыдаар бе? А силер Мени Веелзевулдун күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар дээр-дир силер. ¹⁹ Мен Веелзевулдун күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, силерниң өөреникчилеринерге буктарны үндүр сывырар күштү кым берип турарыл?»^f Ынчангаш өөреникчилеринер боттары силерни шииткей аан. ²⁰ А бир эвес Мен Бурганның күжү-биле буктарны үндүр сывырып турар болзумза, Бурганның Чагыргазы силерге ылап-ла келгени ол-дур.

²¹ Мөге-шыырак кижиге чепсегленгеш, бодунун бажыңын камгалаар болза, ооң эт-хөреңгизи бүдүн-бүрүн артар. ²² А оон артык күштүг кижиге олче халдап келгеш, ону тиилеп үнзе, ооң идегеп органы чепсээн хунаагаш, эт-хөреңгизин олчалап аппаар^g.

²³ Мээң-биле кады эвес кижиге Меңээ удур болур база Мээң-биле кады чыгбас кижиге төгчөгөп турар^h.

²⁴ Бук кижиден үнө бергенде, амыр-дыш дилеп, суг чок черлерге тояап-тояап, дилээн чүвезин тыппайн баар. Ол ынчан: „Каапканым эрги бажыңымче дедир чана берейн“ – дээр. ²⁵ Оон демги кижиге эглип келгеш, чурттап турган черин аштап-ширбиң, эдип-чазап каанын эскерер. ²⁶ Бук ынчан чоруткаш, бодундан артык каржы чеди букту эдертип эккээр, оон олар демги кижиге кирип, аңаа чурттай бээрлер. Ынчан ол кижиниң байдалы мурнунда турганындан-даа дора апаарⁱ!.

^a У. ч. 8:17; Мф. 18:19;

21:22; Мк. 11:24; Ин.

14:13-14; 1 Ин. 3:22; 5:14

^b Э. д. 6:5; Мф. 12:34

^c Аж.-ч. 2:38

^d 4 Хаан. 1:2; Мф. 9:34;

10:25

^e Мк. 8:11; 1 Кор. 1:22

^f Лк. 9:49; Аж.-ч. 19:13

^g Иса. 49:24-25

^h Лк. 9:50

ⁱ 2 Пет. 2:20

* 11:11 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Хлеб айтырган оглунче даш сунар ада бар бе?» деп сөстөрнү немээн (Мф. 7:9 көр).

²⁷ Ол ону чугаалап турда, бир-ле херээжен чон аразындан дыңзыг үн-биле Аңаа: «Силерни божааш, эмзирип өстүрген ава амыр-чыргалдыг-дыр!» – дээн^a.

^a Лк. 1:48

²⁸ Иисус: «Бурганның медээзин дыңнааш, ону сагып чоруур улус оон-даа амыр-чыргалдыг!» – деп харыылаан^b.

^b Ин. 13:17; Иак. 1:22;
Рим. 2:13

Иона медээчиниң демдээ
(Мф. 12:38-42; 16:1-4; Мк. 8:11-13)

²⁹ Чон эндере чыгып кээрге, Иисус чугаалап эгелээн: «Ам чурттаан салгалдын будалганы кончуг-дур. Олар кайгамчык демдек-даа негеп турза, оларга Иона медээ-чиниң бергенинден өске демдек турбас. ³⁰ Ниневия чурттугларга Иона боду бадыт-кал демдээ апарганы дег, бо салгалдын улузунга Кижиге амытан Оглу база ыңдыг болур. ³¹ Мурнуу чүктүн кадыны^c Шииткел хүнүндө бо салгалдын улузу-биле кады турупкаш, оларны буруудады бээр, чүгө дээрге ол кадын Соломон хаанның мерген угаанныг өөредиин дыңнаар дээш, черниң өске кыдыындан кээп чораан-дыр. А ам мында Соломондан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр^d. ³² Ниневияның чурттакчылары бо салгалдын улузу-биле шииткел хүнүндө чаргылдажып туруп келгеш, оларны шиидип каарлар, чүгө дээрге олар Ионаның суртаалын дыңнааш, бачыдын билингеннер-дир^e, а ам мында Ионадан-даа артык улуг Кижиге бар-дыр».

^c 3 Хаан. 10:1-13

^d Мф. 12:6

^e Иона 3:5

Мага-боттуң чырыткызы
(Мф. 6:22-23)

³³ «Чырыткыны кывыскаш, кым-даа ону улус көрбес черже чажыра салбас азы сава-биле дуй базырбас, харын бажыңче кирген улус чырыкты көрзүн дээш, колдуга салып каар^f. ³⁴ Мага-бодунуң чырыткызы – карактарың ол-дур. Карактарың кадык болза, бүгү мага-бодуну база чырык долган болур; а карактарың четпестээн болза, мага-бодуну база караңгы бүргээр*. ³⁵ Ынчангаш бодунда бар чырык караңгыже шилчий бербезин дээш, таптыг көр. ³⁶ Бүгү мага-бодуну чырык долган база ында чаңгыс-даа караңгы кезек чок болза, чырыткының сени херелдендир чырытканы дег, бүгү бодун херелдендир чырый бээр».

^f Мф. 5:15; Мк. 4:21;
Лк. 8:16

Фарисейлер болгаш ном-хоойлу
тайылбырлакчыларын буруу шапканы
(Мф. 23:1-36; Мк. 12:38-40; Лк. 20:45-47)

³⁷ Иисус ону чугаалап доозупканда, бир фарисей Ону бажыңчыне дүштеки чем чири-биле чалаан. Ол чедип келгеш, хөлестеп чыдып алган. ³⁸ Иисустун чемненир бетинде холдарын чуп албаанын көргеш, фарисей кайгай берген^g.

^g Мк. 7:3-5

³⁹ Ынчалза-даа Дээрги Иисус аңаа мынча дээн: «Ийе, силер, фарисейлер, аяк-таваанарның даштын аштап-арыглап-даа турзунарза, ишти-хөңнүнерни чазый-харам чорук болгаш бузут долган-дыр. ⁴⁰ Сарыыл чоктар! Даштын чаяган Бурган иштин база чаяган болбас чүве бе? ⁴¹ Аяк-саваңарда бар хамык чүвени ядыыларга үлеп бериптинер, ынчан бүгү бодуңар арыгланы бээр.

⁴² Фарисейлер, ат болур силер, чүгө дээрге рута, мята болгаш өске-даа үнүштеринер дүжүдүнүн оннуң бир кезиин Бурганга берип-даа турзунарза^h, чөптүг чорукту болгаш Бурганның ынакшылын тооп көрбес-тир силер. Баштайгызын кылыр ужурлуу шын, ынчалза-даа сөөлгүзүн кылыры эң чугула.

^h Лк. 18:12

⁴³ Фарисейлер, ат болур силер, чүгө дээрге синагогаларга хүндүткелдиг дөрге олуларыңга болгаш улус чыгыр шөлдөрге мактал-хүндү алырыңга ынак-тыр силерⁱ.

ⁱ Лк. 14:7; 20:46

* 11:34 «Кадык карак» деп көжүргөн уткалыг чугаа иудей чонда чаагай сеткилди көргүскен, а «Четпестээн карак» – чазый-харам чорукту көргүскен боор (Ы. х. к. 15:9 көр).

⁴⁴ Ат болур силер, чүге дээрге демдектеп кагбаан чевеглерге дөмей-дир силер – улус оларны билбейн таптай басып, бужартадып турар^a».

^a У. ч. 26:23

⁴⁵ Иисус ынча дээрге, ном-хоойлу тайылбырлакчыларының бирээзи: «Башкы! Ону чугаалааш, Силер бисти база хомудадыптыңар» – деп чугаалаан.

⁴⁶ Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: «Ном-хоойлу тайылбырлакчылары, силер база ат болур силер, чүге дээрге кижилерге угдунмас аар чүьктү чүктедип кааш, оларга дузалаары-биле чаңгыс салаанар безин шимчетпес-тир силер. ⁴⁷ Ат болур силер: Бурганның медээчилериниң чевеглеринге тураскаалдар тургузуп турар-дыр силер, а оларны силерниң-не ада-өгбөнер өлүрүп каан болгай. ⁴⁸ Силер ооң-биле ада-өгбөнерниң үүлгеткен херектерин чүүлзүнгенинерни херечилээнинер ол-дур: олар медээчилерни өлүрүп каан, а силер медээчилерниң чевеглеринге тураскаалдар тургузуп турар-дыр силер^b. ⁴⁹ Ынчангаш Бурганның мерген угааны чугаалаан болгай: „Оларже медээчилерим болгаш элчиннеримни чорудуп берейн, ынчан олар чамдызын өлүрүп каарлар, а өскелерин истеп-сүре бээрлер“^c.

^b Аж.-ч. 7:51-52

^c Мф. 21:35

⁵⁰⁻⁵¹ Бо салгалдын улузун бүгү медээчилерниң делегейни чаяганындан бээр төгүлген ханы дээш^d: Авелдин өлүмүнден эгелээш^e, өргүл салыр бедигээш биле Бурганның өргээзиниң аразынга өлүрткен Захарияның өлүмүнге чедир^f – кеземчеге онааштырар. Ийе, бо салгалдың улузу, ол бүгү дээш кеземчеге онаажырыңарны чугаалап тур мен.

^d Неем. 9:26; Ажыд. 18:24

^e Э. д. 4:8; 1 Ин. 3:12;

Евр. 11:4

^f 2 Чыл. 24:21

⁵² Ном-хоойлу тайылбырлакчылары, ат болур силер, чүге дээрге билиглерден дүлгүүрнү холгаарлап, хунаап алгаш, боттарыңар-даа билиг чедип албаан, өскелерниң-даа ону чедип алырыңа шаптыктаан-дыр силер».

⁵³ Иисус сөзүн доозупкаш, чоруп турда, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер Аңаа аажок ажынып-хорадап, хөй-ле айтырыглар салып, ⁵⁴ Ооң аксындан үнген сөстөр дозуп шаг болганнар^g.

^g Лк. 20:20

Ийи арынның чорукка удур сагындырыг

12 ¹ Ол аразында хөй муң чон чыгып келгеш, үңмерлежип, бот-боттарын иткилежип турган. Иисус баштай Бодунуң өөреникчилеринге чугаалап эгелээн: «Фарисей ажыткыдан азы ийи арынның чоруктан кичээнип чоруңар^h. ² Көстү бербес хире чажыт чүү-даа чок база илерей бербес хире бүдүү чүү-даа чокⁱ. ³ Ындыг болганда, силерниң карангыда чугаалаан чүвеңер хүн чырыында дыңналы бээр, а чажыт өрээлге сымыранган чүвеңер бажың кырындан шупту улуска чарлаттына бээр».

^h Мф. 16:6; Мк. 8:15;

ⁱ Кор. 5:7-8

^j Мф. 10:26; Мк. 4:22;

Лк. 8:17

Кижилерден кортпаңар

(Мф. 10:17-20, 28-33)

⁴ «Мээң өңүктерим, силерге чугаалап тур мен: кижилерден кортпаңар, олар чүгле мага-ботту өлүрүп каар, оон ыңай силерге чүнү-даа кылып шыдава^j. ⁵ Кымдан коргар ужурлууңарны силерге чугаалаайн: силерни өлүргөш, оон тамыже киир октаптар эрге-чагыргалыг Бургандан коргуп чоруңар. Ийе, Оон коргар ужурлууңарны силерге чугаалап тур мен^k.

^j Ыд. ыр. 55:5; 117:6;

У. ч. 29:25; Иса. 51:7, 12

^k Евр. 10:31

⁶ Беш бора-хөкпешти ийи чес чоос-биле садып албас ийикпе? Ынчалза-даа оларның чаңгызын-даа Бурган утпаан болдур ийин. ⁷ А Бурган силерниң бажыңарда дүктерни безин санап каан деп билип алыңар. Ынчангаш кортпаңар, силер эндерик хөй бора-хөкпештерден үнелиг силер^l.

^l Мф. 6:26; 12:12

⁸ Силерге чугаалап тур мен: Мени улус мурнунга ажыы-биле хүлээп көөр кижини^m Кжи амытан Оглу Бурганның төлээлериниң мурнунга база ажыы-биле хүлээп көөр.

^m Рим. 10:9; Ажыд. 3:5

⁹ А Менден улус мурнунга ойталаар кижиден Мен база Бурганның төлээлериниң мурнунга ойталаар менⁿ. ¹⁰ Кжи амытан Оглунга удур сөс сөглээн кжи бүрүзү өршээл алып, а Ыдыктыг Сүлдени бак сөглээр кижиге өршээл турбас^o.

ⁿ Мф. 25:12; 1 Ин. 2:23;

^o 2 Тим. 2:12

^p Мф. 12:31-32; Мк. 3:29

¹¹ Силерни синагогаларже, чагырыкчылар болгаш эрге-чагырга ээлээн кижилер мурнунче эккелзе, чүнү чугаалаарыл база канчаар камгаланырыл деп сагыш човаванар. ¹² Ыдыктыг Сүлде ол өйде чүнү чугаалаарын силерге өөредип каар^a».

^a У. ч. 16:1

Эт-хөрөңги дугайында сагыш човаашкын

(Мф. 6:19-21, 25-34)

¹³ Чон аразындан бир кижини Иисуска: «Башкы! Салгап алган өнчүвүстү мээң-биле үлежир кылдыр акымга чугаалап көрүңерем» – дээн.

¹⁴ А Ол демги кижиден: «Өңнүк, силерни шиидер азы өнчүнер үлээр эргени Менээ кым берген чүвөл?» – деп айтырган. ¹⁵ Ооң соонда улуска мынча дээн: «Көрдүңер бе, алыксак-чиксек чоруктан кичээнип чоруңар^b, кижиниң амыдыралы ооң эт-хөрөңгизиниң элбээнден хамаарышпас болгай^c».

^b 1 Тим. 6:6-10

^c Хост. 20:17;
Ыд. ыр. 61:11

¹⁶ Оон Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген: «Бир бай кижиниң шөлүңге чаагай дүжүт үңген. ¹⁷ Ол ынчан иштинде бүдүү боданган: „Канчаар кижини боор мен? Дүжүдүм шыгжаар черим чок болгай^c“. ¹⁸ Оон шиитпирлеп ап-тыр: „Мынчаар кылыптайн адырам: бодумнун бар-ла аңмаарларымны бускаш, чаа, алгыг аңмаарлардан тудуп алгаш, ынаар бүгү тараамны база эт-хөрөңгимни чыып алыин. ¹⁹ Ынчангаш бодумга мынча дээн: “Сенде хөй чылдарда үзүп-төтпес эңдерик эртине-байлак шыгжаттынган-дыр – чырганга-таала, ижип-чи база хөглө^{c,d}”.

^d Иса. 22:13

^e Ыд. ыр. 38:7;
Эккл. 2:18; 6:2

^f 1 Тим. 6:18

²⁰ Ынчалза-даа Бурган аңа мынча дээн: „Сээдеңмей! Бо дүне-ле амы-тыныңны сенден алгаш баар-дыр; чыып-шыгжап алган ол чүвөң кымга дуза чедирерил?^e“

²¹ Эртине-байлакты бодунга чыып ап чоруур, а Бурганның мурнунга ёзулуг байлакшыл^f чок кижини ындыг салымга таваржыр».

²² А өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Ынчангаш Мен силерге чугаалап тур мен: амыдыраар дизе, чүнү чиирил деп; мага-бодуңарга-даа чүнү кедерил деп сагыш човаванар^g. ²³ Амыдырал чүгле аъш-чемден хамаарышпас, а мага-боттуң чаагай чоруу чүгле хептен хамаарышпас. ²⁴ Каарганнарже көрүп көрүңер даан: олар тараа-даа тарывас, дүжүт-даа ажаавас-тыр, оларда аңмаарлар-даа, тараа урар черлер-даа чок-тур, ындыг-даа болза, Бурган оларны ашкарып-чемгерип турар-дыр. А силер куштардан оранчок үнелиг болгай силер^h. ²⁵ Силерниң араңардан кайыңар ол бүгү дээш сагыш човааш, назынын оода-ла бир шак хире узадып шыдааныл?^{*} ²⁶ Бир-тээ ыя ол-даа хирени кылып шыдавас болзуңарза, арткан хамык чүвө дугайында сагыш човаан херээңер чүл?

^g Флп. 4:6; 1 Пет. 5:7

^h Мф. 10:31; 12:12

²⁷ Лилия чечектерниң канчаар өзерин бодап көрүңер даан: ажылдавас, аргыттынмас ышкажыктар, ынчалза-даа Соломон хаан безин бодунун бүгү өндүр-чаагайы-билеⁱ ол чечектерниң оода кайы-бирээзи дег кеттинип көрбээнин силерге чугаалап тур мен. ²⁸ Шөлде бөгүн бар, а даарта суугуже киир октаттына бээр оът-сигенни безин Бурган ынчаар хепкерип турар болганда, а силерни кайы хире хепкерер деп бодаар силер, биче бүзүрелдиглер!^j

ⁱ 3 Хаан. 10:4-7

^j Мф. 8:26; 14:31; 16:8

²⁹ Ынчангаш силер: „Чүнү чиир азы чүнү ижер улус боор бис?^c“ – деп сагыш човаванар, ол дээш ажаанзыраванар. ³⁰ Бо делегейниң улузу ол бүгү дээш хөлзеп чоруур. А Дээрде Адаңар ол бүгү силерге херек дээрзин билер. ³¹ Ынчангаш силер Ооң Чагыргазынга башкартырын кызыңар, а Ол силерге бо бүгүнү бээр^k.

^k Ыд. ыр. 36:4

^l Иса. 40:11; Ин. 10:16

^m Лк. 22:29

ⁿ Мф. 19:21

³² Кортпайн көр, бичежек кодан-сүрүүм!^l Силерниң Адаңар Чагырганы силерге бээрин күзеп турар болгай^m. ³³ Эт-хөрөңгичерни саткылапкаш, ядылыларга үлеп бериптиңерⁿ. Боттарыңарга эргижиреп-элевес барба-савалардан кылып алыңар, эвээжеп

* 12:25 Азы: «Силерниң араңардан кайыңар, сагыш човааш, дурт-сынын оода-ла бир кыры дурту хире узадып шыдааныл?»

төнмөс эргине-байлакты дээрлерге чыып алыңар^a; аңаа олче оор-даа чоокшулаवास, үзүт-ховаган-даа ону үгдередип чивес. ³⁴ Чүге дээрге силерниң эргине-байлаанар кайда болдур, чүректинер база ында болур».

^a Лк. 18:22

Кезээде белен удувас чалча
(Мф. 24:45-51)

³⁵ «Кезээде белен болуңар: кеткен хевинер куржанып алгаш олуруңар, колдуда чырыткыңар хып турар болзун. ³⁶ Боттарының дээргизи куда доюндан келгеш, эжик соктаарга, дораан ажыдып бээр дээш, ооң чанып кээрин манап орар чалчаларга дөмей болуңар^b. ³⁷ Дээргизи чедип кээрге, бут кырында одуг манап турар чалчалар амыр-чыргалдыг. Силерге алыс шынын чугаалап тур мен: ол дээрги чалчаның хевин кеткеш, оларны столга олуртуп алгаш, боду оларга бараан болур. ³⁸ Дээргизи дүн ортузунда азы оон-даа орай өйдө чедип келгеш, оларның одуг-сергек олураарын көрүп каар чалчалар амыр-чыргалдыг. ³⁹ Мону база билип алыңар: бажың ээзи каш шакта оор кээрин билир турган болза, бодунуң бажыңын оорлаттырбас ийик^c. ⁴⁰ Силер база белен болуңар, чүге дээрге «Кижичи амытан Оглу силерниң манаваан шагыңарда чедип кээр».

^b Ажылд. 3:20

^c 2 Пет. 3:10; 1 Фес. 5:2

⁴¹ Пётр ынчан: «Дээрги! Бо угаадыгыг чугааны чүгле биске чугаалап тур силер бе азы шупту улуска бе?» – деп айтырган.

⁴² Дээрги Иисус мынча дээн: «Шынчы болгаш сарыылдыг ажыл-херек эргелекчизи кандыг болурул? Бажың ээзи чалчаларының бирээзин өскелериниң бажыңга салгаш, оларга аыш-чемни чогуур үезинде үлээр кылдыр томуйлап каан дижек. ⁴³ Ээзи чедип келгеш, оон ынчалдыр кылып турарын көрүп каар болза, ол эргелекчи амыр-чыргалдыг^d.

^d Мф. 25:21; Ин. 13:17

⁴⁴ Алыс шынын силерге чугаалап тур мен: ээзи ону бүгү ээлээн чүвезиниң бажыңга олуртуп каар. ⁴⁵ А бир эвес ол эргелекчи чалча бодунга боду: „Мээң дээргим ам дораан келбес-ле болгай“ – дээш^e, өске эр, херээжен чалчаларны эттеп-соп, ижип-чип, эзиртир арагалап эгелээн дижек. ⁴⁶ Ындыг чалчаның ээзи ооң манавааны хүнде база бодавааны шакта чедип келгеш, ону чула кезеткеш, бүзүрел чок өске улус-биле дөмей аажылаар.

^e Мф. 25:5

⁴⁷ Дээргизиниң күзел-соруун билир хирезинде-ле, белен эвес болган азы дээргизиниң аңаа чугаалап каанын ёзугаар кылбайн барган чалча сылба шаптырар. ⁴⁸ А ээзиниң күзел-соруун билбейн, кеземчеге чүүлдежир үүлгедиг кылган чалча эвээш кеземче алыр^f. Кымга хөйүнү берген болдур, оон хөйүнү айтырар база кымга хөйүнү бүзүрөп дааскан болдур, ооң харыысалгазы улуг болур».

^f Лев. 5:17

Христос – аңгылажышкынның чылдагааны
(Мф. 10:34-36)

⁴⁹ «Мен черге от кыпсыр дээш чедип келдим, ол оттун шагда-ла өөскүй бээрин күзээрим аттыг! ⁵⁰ Сугга суктурган кижичи дег, хилинчээмге суктурар ужурул мен^g, ооң боттанырын манааш, Мээң халаазырап турарымны кандыг дээр!

^g Мк. 10:38

⁵¹ Силер Мени черге амыр-тайбың бээр дээш келген деп бодадыңар бе? Чок! Харын аңгылажышкын бээр дээш чедип келдим^h. ⁵² Моон сонгаар беш кижилиг өг-бүлө аңгыланчы бээр: үжү ийизинге удур база ийизи үжүнге удур апаар. ⁵³ Адазы оглунга удур болгаш оглу адазынга удур; иези уруунга удур болгаш уруу иезинге удур; кунчуу кеннинге удур болгаш кенни кунчуунга удур апаарⁱ.

^h Аж.-ч. 14:4

ⁱ Мих. 7:6

Үениң демдээ
(Мф. 5:25-26; 16:2-3)

⁵⁴ Иисус чонга мынча деп турган: «Барыын чүктен кара булуттун көдүрүлүп кел чыдарын көргөш, силер ол дораан: „Чаыс чаар-дыр“ – дээриңерге, удавайн чаыс чаай бээр ийик чоп. ⁵⁵ Мурнуу чүктен хат хадып келгенин эскергеш, силер: „Изиир-дир“ – дээриңерге,

ылап ындыг болур ийик чоп. ⁵⁶ Ийи арынныглар! Чер биле дээрже көргөш, агаарнын кандызын билип каар хиренерде, бо үениң кандызын канчап билип шыдавас силер? ⁵⁷ Шын кайдазын чүгө боттарыңар шиитпирлей албас силер?

⁵⁸ Сээң-биле чаргылдажып, сени буруудаткан кижиле-биле шииткел черинче бар чыткаш, орук ара ооң-биле эптежип аарын оралдаш^a, оон башка ол сени шииткекчиге эккээр, а шииткекчи херектеннер таңнылынга хүлээдип бээр, а ол кара-бачынче кирип октаптар. ⁵⁹ Сеңээ чугаалап тур мен: сөөлгү үүрмек чоозунну кактап тургаш, ореңни төлөп бербээн шаанда, оон үнүп шыдавас сен».

^a У. ч. 25:8

Өлбөс дээш, бачыдыңар минниңер

13 ¹ Ол өйде аңаа турган чамдык улус Иисуска чедип келгеш, Бурганга өргүл кылып тура, Пилат чагырыкчыга^b өлүртүп каан Галилея чурттуглар дугайында Аңаа чугаалаан чүве-дир. ² Иисус мынча деп харыылаан: «Ынчаар кога-раанын бодаарга, ол Галилея чурттуглар арткан бүгү галилейжилерден бачыттыг турган деп бодадыңар бе?» ³ Силерге чугаалап тур мен: чок! Ынчалза-даа бачыдыңар миннип, Бурганче ээлбес болзунарза, шуптунар база ынчалдыр өлүр силер. ⁴ Азы Силоамның^d суургазы кырынче кээп уजारга, өлүр бастыртып каан он сес кижиле база Иерусалимнің арткан бүгү чурттакчыларындан улуг буруулуг болган деп бодадыңар бе? ⁵ Силерге чугаалап тур мен: чок! Ынчалза-даа бачыдыңар миннип, Бурганче ээлбес болзунарза, шуптунар база ынчалдыр өлүр силер».

^b Лк. 3:1; 23:1

^c Иов 4:7

^d Иса. 8:6; Ин. 9:7, 11

Чимизи чок фиға ыяжының дугайында угаадыгыг чугаа

⁶ Оон Иисус мындыг угаадыгыг чугаа чугаалаан: «Бир кижиниң шөлүнге фиға ыяжы өзүп үнүп турган. Оон ол ыяжының чимизин чыып аары-биле чеде бээрге, чүү-даа үнмээн болган». ⁷ Ол ынчан чимистиг үнүштер ажаакчызынга мынча дээн: „Көрөм, мен бо фиға ыяжының чимизин чыып аары-биле үш чыл улай келгеш, куруг болдум; ам ону кезип каавыт! Хей-ле чер ээлеп турган херээ чүл ооң?“^f

^e Иса. 5:2; Мф. 21:19; Мк. 11:13

^f Мф. 7:19; Лк. 3:9

⁸ Ынчалза-даа демгизи аңаа мынча дээн: „Дээрги! Ону ам-даа бир чылда арттырып каап көрүнерем. Мен ооң черин үлдүрерткеш, чемишчидер мен. ⁹ Келир чылын чимизин берип эгелээр чадавас, а бербес болза, ону кезип кааптыңар“».

Херээженни амыр-дыш хүнүнде экирткени

¹⁰ Иисус амыр-дыш хүнүнде синагогаларнын бирээзинге суртаал кылып турган^g. ¹¹ Аңаа аарыынга алыскаш, бүшкүгүр апарган херээжен кижиле турган. Ол херээженни аарыыр кылып каан бук он сес чыл дургузунда хөндүрлүр арга бербээн чүве-дир. ¹² Иисус ону көрүп кааш, кый депкеш: «Херээжен, бодуңнуң аарыыңдан адырылган-дыр сен» – дээн. ¹³ Оон Ол холдарын аңаа дегзиттерге, херээжен доп-дораан хөндүрлү бергеш, Бурганны алдаржыдып эгелээн^h.

^g Мф. 4:23; Мк. 6:2

^h Ыд. ыр. 144:14; 145:8

ⁱ Лк. 8:41; Аж.-ч. 13:15; 18:8

^j Хост. 20:9

¹⁴ Синагога даргазыⁱ ынчан Иисустуң амыр-дыш хүнүнде кижиле экирткенинге хорадап, чонга: «Ажылдазын дээн алды хүн бар-дыр, эмненири-биле амыр-дыш хүнүнде эвес, а ол хүннерде кээп туруңар» – дээн^j.

¹⁵ Дээрги Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Ийи арынныглар! Силерниң кайыңар-даа бодуңуң шарызын азы элчигенин амыр-дыш хүнүнде кажаада турар черинден чежип алгаш, суггарары-биле чедип аппаратбас ийик бе?»^k ¹⁶ Ынчаарга эрликтин мырыңай он сес чыл дургузунда хүлүп келгени Авраамның бо уруун амыр-дыш хүнүнде ол хүлүг-бегинден хостапас турган бе?»

^k Лк. 14:5

¹⁷ Иисус ону чугаалаан соонда, Аңаа удурланып турган улус шуптузу ыядып-човай берген^l, а бүгү чон Иисустуң кылып турганы кайгамчык ажил-херээ дээш өөрүп турган.

^l 1 Пет. 3:16

Горчица үрезини болгаш ажыткы дугайында угаадыглыг чугаалар*(Мф. 13:31-33; Мк. 4:30-32)*

¹⁸ Оон Иисус мынча дээн: «Бурганның Чагыргазы чүге дөмейил база Ону чүнүң-биле дөмейлей көөр мен? ¹⁹ Ол бир кижиниң сесерлиинге тарып алганы хензиг горчица үрезининге дөмей-дир^a, ол үрезин өзүп келгеш, улуг ыяш дег апаарга, дээрнин куштары безин ооң будуктарынга уя тудуп алганнар^b».

²⁰ Оон улаштыр мынча дээн: «Бурганның Чагыргазын чүнүң-биле дөмейлей көрейин? ²¹ Херээжен кижиниң дыка хөй далганга холааш, бүгү далган хөөй бергижеге чедир булгап турары ажыткыга Ол дөмей-дир»^c.

^a Мф. 17:20; Лк. 17:6^b Иез. 17:23; 31:6; Дан. 4:9^c 1 Кор. 5:6; Гал. 5:9**Тар эжик-хаалга***(Мф. 7:13-14, 21-23)*

²² Иисус хоорайлар, суурлар таварты, орук ара чонну өөретпишаан, Иерусалимче шиглей чоруп олурган. ²³ Бир-ле кижини Оон: «Дээрги, камгалал алыр кижилер чүгле каш санныг бе?» – деп айтырган.

²⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Бурганның Чагыргазынче тар эжик дамчыштыр эрте бээрин кызыдынар, чүге дээрге хөй кижини ынаар кирерин оралдажыр, ынчалза-даа шыдавас дээрзин силерге чугаалап тур мен. ²⁵ Бажың Ээзи бир-ле туруп келгеш, эжин хаап аарга, силер даштыгаа туруп калгаш, эжик соктап: „Дээрги, биске ажыдып көрүңерем!“ – деп чанныр силер^d.

^d Мф. 25:11-12

А Олмынча деп харыылаар: „Мен силерни-даа, кайыын келгениңерни-даа билбес мен“.

²⁶ Ынчан: „Бис Силер-биле кады ижип-чип турдуvus чоп, Силер кудумчулары-выска бисти өөредип турдунар чоп“ – дээр силер.

²⁷ А Ол мынча деп харыылаар: „Мен силерни-даа, кайыын келгениңерни-даа билбес мен, бузуттуг херектер үүлгедикчилери, дөгереңер Менден ырап чорунар!“^e

^e Ыд. ыр. 6:9

²⁸ Авраам, Исаак болгаш Иаковтун база бүгү медээчилерниң Бурганның Чагыргазында турарын, а силерни Оон үндүр ойдадып турарын көрүп каар силер. Ынчан ыглап-сыктап, джигнер кыжырадыр силер^f. ²⁹ Чөөн болгаш барыын чүктен, соңгу болгаш мурнуу чүктен улус чедип келгеш, Бурганның Чагыргазынга дойга олурар олуттарын ээлеп алыр^g. ³⁰ Ынчаарга амгы амыдыралда сөөлгүлөр аңа баштайгылары апаар, а ам баштайгылар – сөөлгүлери апаар^h.

^f Мф. 8:12^g Мф. 8:11; Эф. 3:6^h Мф. 19:30; 20:16; Мк. 10:31**Иисустун Иерусалим дээш кажыыдалы***(Мф. 23:37-39)*

³¹ Ол өйде Иисуска элээн каш фарисей чедип келгеш: «Бо черге турбайн, өске бир черге чоруй барыңар, чүге дээрге Иродⁱ Силерни өлүрер деп тур!» – дээннер.

ⁱ Лк. 3:1; 9:7

³² Ол мынча деп харыылаан: «Баргаш, ол хоралыг дилгиге Менден мындыг сөс чедиринер: „Мен бөгүн болгаш даарта буктарны үндүр сывырар база улусту экиртир мен, а үшкү хүнде ажыл-херээмни төндүрер мен“.³³ Ындыг-даа болза, Мен бөгүн, даарта болгаш соңгузу хүн оруум уламчылаар уjurлуг мен, чүге дээрге Бурганның медээчизи Иерусалимниң даштынга өлүр деп чүве турбас уjurлуг!

³⁴ О, Иерусалим, Иерусалим! Бурганның медээчилерин өлүрүп турар, сенче чорутканнарны даш-биле соккулап каар хоорай!^j Куштун чаш төлдерин чалгынының адаанга чыып аары дег^k, Мен чеже катап Иерусалимниң чурттакчыларын чыып аарын күзедим, ынчалза-даа силер ону күзеведиңер!³⁵ Ол-дур эвеспе, силернин өргөөңер ээн кагдыңган-дыр. „Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Кижин алгабып-йөрөөтсин!“^l – деп чугаалай бээринер үе-шаг келбээн шаанда, Мени ам көрбөзиңерни силерге чугаалап тур мен».

^j 2 Чыл. 24:21;

Неем. 9:26; Аж.-ч. 7:52

^k Ы. х. к. 32:11-12;

Руф. 2:12; Ыд. ыр. 146:2

^l Ыд. ыр. 117:26; Лк. 19:38

Иисус фарисейниң бажыңында

14 ¹Бир-ле катап амыр-дыш хүнүнде Иисус бир дарга фарисейниң бажыңыга чемненир дээш чедип келген. Фарисейлер Иисустун чүнү кылырын кичээнгейлиг хайгаарап турганнар^a. ²Оон мурнунга суг ыжыындан хаваңнап аараан кижиге олурган. ³Иисус ынчан фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан мынча деп айтырган: «Амыр-дыш хүнүнде улус экиртирин ыдыктыг хоойлу чөпшээрээр бе?»^b

⁴ Олар ыытташпаан.

Иисус ынчан демги кижиге холун дээскеш, экиртип кааш, бажыңынче чорудупкан.

⁵ Оон оларга мынча дээн: «Силерниң бирээнерниң оглу азы шарызы-даа амыр-дыш хүнүнде кудукче кире берген болза, таанда-ла ол-ла дораан баргаш, ушта тыртып албас силер бе?»^c

⁶ Олар анаа удур чугаалаптар чүве тыппааннар.

Аалчыларга болгаш бажың ээзинге угаадыг

⁷ Чалаткан аалчыларның чамдыызы стол артынга эң хүндүлүг олуттарны шилип ап турарын эскерип кааш^d, Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалаан: ⁸ «Куда доюнче сени чалаар болза, эң хүндүлүг олут ээлев, сенден-даа алдар-хүндүлүг кым-бир кижиге база чалаткан туруп болур болгай^e. ⁹ Ынчан сени болгаш ол кижини чалаан ээ кижиге сеңээ чедип келгеш: „Бо кижиге олудун чайлап бер“ – дээр болгай. Сен кочу-шоотка кирип, бажың ээзинден эң ырак олут ээлээр апар сен. ¹⁰ Сени дойже чалаар болза, аңаа чеде бергеш, дөрдөн эң ырак олутту ээлеп ал, ынчан сени чалаан ээ кижиге сеңээ келгеш: „Өңнүк, оон чоок черже олуруп ал“ – дээр, бүгү чалаткан аалчылар мурнунга алдар-хүндүн улгады бээр. ¹¹ Бодун өрү көрдүнер кижиге бүрүзү дора көрдүрер, а бодун дора көргөн кижиге бүрүзү өрү^f көдүртүр».

¹² Оон Иисус Ону чалаан бажың ээзинге мынча дээн: «Дүштеки азы кежээки дойлаашкынче улус чалап тура, хары чалаашкын кылып, сеңээ орнун тургузуп берип шыдаар эш-өөрүннү, акы-дуңмаңны, төрелдеринни азы бай кожоларынны чалаары-биле кызыгаарланма. ¹³ А аалчылар чалап тура, ядылар, бертик-бежелдер, аскак-бүскектер болгаш согурларны чала. ¹⁴ Ынчан амыр-чыргалдыг болур сен: оларның сеңээ хары тудуп, өөрүп четтиргенин илередир хары чок, ынчангаш чөптүг-шынныг кижилер катап дирлир өйдө^g Бурган сени шаңнаар».

Улуг дой дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 22:1-10)

¹⁵ Ону дыңнап кааш, Иисус-биле кады хөлестеп чытканнарның бирээзи Аңаа: «Бурганның Чагыргазыңа аштаным-чемненир кижиге амыр-чыргалдыг-дыр!»^h – дээн.

¹⁶ Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Бир кижиге улуг дой кылгаш, дыка хөй аалчы чалаан. ¹⁷ Дойлаар үе кээрге, ол чалатканнарже бодунун чалчазын: „Чедип келинер, хамык чүве шагда-ла белен“ деп сөгледири-биле чорудупкан. ¹⁸ Ынчалза-даа шупту чалаткан улус бир аай ойталап эгелээн. Биргизи мынча дээн: „Мен шөлде чер садып алдым, ону барып көөрү меңээ чугула апарды, буруудатпайн көрөм“. ¹⁹ Өскези мынча дээн: „Мен беш эжеш шары садып алгаш, оларны шенеп көөрү-биле чоруптум, буруудатпайн көрөм“. ²⁰ Үшкүзү мынча дээн: „Мен мырыңай чаа өгленип алдым, ынчангаш кээп шыдавас-тыр мен“ⁱ.

²¹ Чалча ээп келгеш, ээзинге шупту чүвени чугаалаан. Бажың ээзи ынчан ажына бергеш, чалчазыңга мынчаар дужааган: „Хоорайның хамык улуг-биче кудумчуларын шалыпкын эргий кезээш, бүгү-ле яды, бертик-бежел, согур болгаш аскак-бүскек улусту бээр эдертип эккел“.

^a Лк. 6:7; 20:20

^b Мф. 12:10; Мк. 3:4

^c Лк. 13:15

^d Лк. 11:43

^e У. ч. 25:6-7

^f Мф. 23:12; Лк. 18:14

^g 1 Кор. 15:23; 1 Фес. 4:16

^h Ажыд. 19:9

ⁱ Ы. х. к. 24:5

²² Чалчазы оон: „Силерниң дужаалынарны күүсеттим, ынчалза-даа хос олуттар ам-даа бар-дыр“ – деп чугаалаан.

²³ Дээрги чалчазынга мынча дээн: „Орук-кокпаларны эргий кезээш, мээң бажыңымны аалчылар дола бээр кылдыр, бүгү-ле душкан улузунну албадал-биле бээр эккел. ²⁴ Сеңээ чугаалап тур мен: баштай чалааным улустуң кайызы-даа ам мээң доюмга келбес“».

Иисустуң өөреникчизи болуру

(Мф. 10:37-38)

²⁵ Иисус-биле кады мөөң чон чоруп олурган. Ол чонче эргилип келгеш, мынча дээн:

²⁶ «Мени эдерип чоруур дээн, ынчалза-даа ада-иезинге, кадайынга, ажы-төлүнге, хадунмазынга болгаш харын-даа бодунуң амы-тынынга ынаа^a Меңээ ынаандан артык кижиге бар болза, ол Мээң өөреникчим болуп шыдавас. ²⁷ Бодунуң белдир-ыяжын чүктөп чорбас база Мени эдерип чорбас кижиге Мээң өөреникчим болуп шыдавас^b».

^a Ин. 12:25

^b Мф. 16:24; Лк. 9:23

²⁸ Силерниң араңардан бир-ле кижиге таңныыл суургазы тудуп аар дээн дижек. Ол баштай олуруп алгаш, тудугну төндүреринге акша-хөрөңгизи четчирин билип алып дээш, бүгү чарыгдалдарын санавас чүве бе? ²⁹ Оон башка, ол кижиге суурган чыңтаан таваан салып алгаш, төндүр тудуп шыдавайн барза, ындызын көргөн бүгү улус: ³⁰ „Бо кижиге тудугну эгелеп кааш, төндүрер харыы чок болду“ – дижип, ону шоодар болгай.

³¹ Азы бир хаан өске хаанга удур дайылдажып үнер дээн дижек. Ол баштай олуруп алгаш, олче 20 000 шериглиг кел чыдар удурланыкчызынга удур 10 000 шериглиг чаалажып шыдаар-шыдавазын боданмас чүве бе? ³² Бир эвес ооң чаалажыр харыы чок болза, удурланыкчызы ам-даа ырак чорда, тайбың керээзиниң негелделерин билип аары-биле, элчилерин олче чорудар болгай. ³³ Силер база боттарыңарда бар бүгү чүведен шак ынчалдыр ойталаваан болзуңарза, Мээң өөреникчилерим болуп шыдавас силер.

³⁴ Дус – эки бүдүмел, ынчалза-даа ол ажыг эвес апарза, ооң дуссуун чүнүң-биле дедир эгидерил? ³⁵ Ол дус черге чемишчидилге кылдыр безин ажыглаттынмас болгай, ону чүгле үндүр октаары артар. Дыңнаар кулаа бар кижиге дыңназын!^d»

^c Мф. 5:13; Мк. 9:50

^d Мф. 11:15; Лк. 8:8; Ажыд. 2:7

Читкен хой дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 18:12-14)

15 ¹ Бир-ле катап бүгү үндүрүг хавырыкчылары болгаш бачыттыг кижилер Иисусту дыңнаар дээш чыгып келген. ² А фарисейлер болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары: «Ол бачыттыг кижилер-биле харылзажып, оларның-биле кады чемненип олурар-дыр» – деп химиренчип турганнар^e.

^e Лк. 5:30; 19:7

³ Ынчаарга Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген: ⁴ «Силерниң араңарга чүс хойлуг кижиге тургаш, оларның бирээзин чидирипкен дижек. Ол тозан тозун ээн одарга арттырып кааш, чиде бергенин тып алгыжеге чедир, ону дилеп чоруппас бе?^f ⁵ А тып алгаш, ону эктинче өөрүшкү-маңнайлыг салып алып. ⁶ Оон бажыңынче аппарат, эш-өөрү болгаш кожаларын кый деп алгаш, оларга: „Өөрүшкүмнү үлежинер, мен читкен хоюмну тып алдым!“ – дээр^g. ⁷ Силерге чугаалап тур мен: дээрлерге шак-ла ынчаар, амыдыралын өскертири албан эвес „Миннир ужурлуг бачыдым чок“ дээр тозан тос кижиге бодаарга^h, бачыдын миннип, Бурганче ээлген чаңгыс-ла бачыттыг кижиге дээш, өөрүшкү улуг болур».

^f Иез. 34:6, 11

^g 1 Пет. 2:25

^h Лк. 5:31-32

Читкен чоос дугайында угаадыглыг чугаа

⁸ «Азы кандыг-бир херээжен он мөңгүн чоостуг тургаш, оларның бирээзин чидирипкен дижек. Ол чырыткызын кысып албас бе база, ол чоозун тып алгыжеге чедир, бажың иштин бир кылдыр ширбип, хынамчалыг дилей бербес бе? ⁹ А тып

алгаш, эш-өөрү болгаш кожаларын кый деп алгаш, оларга: „Өөрүшкүмнү үлежинер, мен чидирипкен чоозумну тып алдым“ – дээр. ¹⁰ Силерге чугаалап тур мен: дээрлерге шак-ла ынчаар, бачыдын миннип, Бурганче ээлген чаңгыс-ла бачыттыг кижиге дээш, Бурганның төлээлери өөрүүр».

Будалып-читкен оол дугайында угаадыглыг чугаа

¹¹ Оон Иисус мынча дээн: «Ийи оолдуг бир кижиге чораан чүве-дир. ¹² Биче оглу ачазынга мынча дээн: „Ачай! Эт-хөреңгивистиң меңээ онаажыр кезээн үзүп берип көр“». ¹³ Ыр болбаанда, биче оглу үлүүн дөгөрезин садыпкаш, акшазын ап алгаш, ырак чуртче чорупкан. Ол аңаа будалып чурттааш, бодунуң бүгү акша-хөреңгизин төтчөгөп каапкан.

^a Ы. х. к. 21:17

¹⁴ Ооң хамык өнчүзүндөн чүү-даа артпаанда, ол чуртка улуг аш эгелээн, оол аштап-түрей берген. ¹⁵ Оол барып, демги черниң чурттакчыларының бирээзинге хөлезиленип туруп алган, а ол кижиге аңаа бодунуң шөлүндө хаваннарын кадартып каан. ¹⁶ Демги оол аштаанындан хаван чеми-биле-даа хырнын долдурарынга белен турган, ынчалза-даа ону безин кым-даа аңаа бербес бооп-тур.

¹⁷ Угаан кире бергеш, ол мынча дээн: „Мээң ачам чеже хире хөлезилеттинген чалчалыг ийик, олар шупту хырын быжыы-биле чемненип турар болгай, а мен мында аштап өлүр четтим-не! ¹⁸ Ачамга чеде бергеш, аңаа мынча дээн: ‘Ачай! Мен дээрде Бурганга-даа, силерге-даа удур бачыт үүлгеттим’^b. ¹⁹ Мен ам силерниң оглуңар деп ададырынга төлеп чок болу бердим, оода-ла чалчаларыңар бирээзи кылдыр мени хүлээп ап көрүңерем“».

^b Хост. 10:16

²⁰ Оон ачазыңче чорупкан. Оглу чоокшулап келбээнде-ле, ачазы ону көрүп кааш, кээргей берип-тир. Ачазы оглунга маңнап чеде бергеш, ону кужактааш, ошкап эгелээн. ²¹ Оглу аңаа мынча дээн: „Ачай! Мен дээрде Бурганга-даа, силерге-даа удур бачыт үүлгеттим. Мен ам силерниң оглуңар деп ададырыңга төлеп чок болу бердим“».

²² А ачазы бодунуң чалчаларыңга мынча дээн: „Эки дээн хепти саадал чокка эккелгеш, ону хепкерип калыңар^c, ооң холунга билзектен, а бодунга идиктен кедиринер. ²³ Семиртир азырап каан молдургадан эккелгеш, соп беринер: ам дой кылып, хөглээр бис. ²⁴ Чүгө дээрге мээң бо оглум өлүг тургаш, ам дирлип келген-дир^d, чидип чорааш, ам тыптып келген-дир“». Ынчангаш олар байырлап-дойлап эгелээн.

^c Зах. 3:4

^d Рим. 11:15; Эф. 2:1, 5; Кол. 2:13

²⁵ Улуг оглу ол өйде шөлге турган, оон чанып кел чыда, бажыңыңга чоокшулап келгеш, ыр-шоор биле танцы-самның шимээнин дыңнап каан. ²⁶ Ол чалчаларның бирээзин кый деп алгаш: „Бо чүү болуп турар чүвөл?“ – деп айтырган.

²⁷ Демгизи аңаа: „Сээң дунмаң чанып кээрге, ачаң семиртир азырап каан молдурга соп берди, чүгө дээрге оглу дириг-менди ээп келген-дир“ – деп харыылаан.

²⁸ Акызы хорадай бергеш, бажыңче кирбес-тир деп бодап алган. Ачазы үнүп келгеш: „Кирип көрөм“ – деп дилей берген.

²⁹ Ынчалза-даа ол ачазыңга мынча деп харыылаан: „Көр даан, ачай, мен силерге мынча чыл дургузунда чалчанар дег бараан болуп, чугаалаан сөзүңерниң аайыңдан эртпейн келдим, ынчалза-даа силер меңээ, эш-өөрү-биле кады хөглөп-байырлазың дээш, кажанда-даа өскүс анай безин берип көргөн эвес силер. ³⁰ А силерниң бо оглуңар самыын-садар херээженнер-биле будалып, эт-хөреңгизиниң төтчөгөп каапкаш чедип кээрге^e, силер аңаа семиртир азырап каан молдурга соп бердинер!“»

^e У. ч. 29:3

³¹ Ачазы ынчан аңаа мынча дээн: „Оглум! Сен үргүлчү-ле мээң-биле кады сен, менде бар бүгү чүве сээңи болгай. ³² Сээң бо дунмаңның өлүг тургаш, ам дирлип келгени дээш база чидип чорааш, ам тыптып келгени дээш өөрүп-хөглөвейн, чүү дээш өөрүп-хөглээр бис?!“»

Бай-байлакка хамаарылга кандыг боору

16 ¹ А Бодунуң өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Бир бай кижиниң ажыл-агый эргелекчизи ээзиниң эт-хөрөңгизин самчыгдап турар деп сойгалаткан чүве-дир. ² Ээзи эргелекчини кыйгырткаш, аңаа: „Сээң дугайыңда чүнү дыңнап турарым ол? Бодунуң башкарылган дугайыңда меңээ харыыдан тут, моон соңгаар бо албан-дужаалга артып каап шыдавас-тыр сен“ – дээн.

³ Эргелекчи ынчан мынча деп боданган: „Мен ам чүнү канчайн? Ээм мени ажылымдан халаар деп барды. Чер казыптар хире күш-шыдалым бар эвес, улустан хайырлал дилээр дээрге, ыадынчыг-дыр. ⁴ А, ындыг эвес, мени бо ажылдан үндүрүптөргө, улус мени бажыңнарынга хүлээп алыр кылдыр чүнү кылыр ужурлуумну ам-на билип кааптым!“

⁵ Ол бодунуң дээргизинге өрелиг бүгү улусту кыйгыртып алгаш, биргизинден айтырган: „Мээң ээмге өрөң чежел?“

⁶ Демгизи: „Чүс доскаар үс“ – деп харыылаан.

Эргелекчи аңаа: „Хол үжүүң алгаш, олургаш, бежен кылдыр дүрген эде бижи“ – дээн. ⁷ Оон өскезинден айтырган: „А сээң өрөң чежел?“

Оозу: „Чүс шоодай кызыл-тас“ – деп харыылаан. Эргелекчи аңаа: „Хол үжүүң алгаш, сезен деп бижи“ – дээн.

⁸ Бузурукчу эргелекчини, оң тывынгыр чоруу дээш, ээзи безин мактап каан. Ийет, бо делегейниң улузу ажыл-херээн чогуудар дээнде, чырыктың ажы-төлүндөн^a артык тывынгыр болдур ийин. ⁹ Силерге чугаалап тур мен: бо делегейге чыып алган эртинге-байлаанар ажыглап, боттарыңарга эш-өөрдөн тып алыңар, ынчан бо делегейниң бүгү чүвези төнө бээрге, олар силерни мөңгө турар өргээлеринге хүлээп алыр.

¹⁰ Хензиг чүвеге шынчы кижини улуунга база шынчы болур, а хензиг чүвеге шынчы эвес кижини улуунга база шынчы эвес болур^b. ¹¹ Ынчангаш силерге бо делегейниң эртинге-байлаан бүзүрөп болбас чүве болза, алыс шын эртинге-байлакты кым силерге бүзүрээрил?^c ¹² Ол ышкаш силерге өскениң эт-хөрөңгизин бүзүрөп болбас чүве болза, бодунарныын кым силерге бүзүрээрил?

¹³ Кандыг-даа чалча ийи дээргиге хары угда бараан бооп шыдавас: чок-ла болза бирээзин көөр хөңнү чок, а өскезинге ынак боор азы бирээзинге кызып бараан болгаш, өскезин тоовас боор. Силер база Бурганга болгаш акша-мөңгүңгө хары угда бараан болуп шыдавас силер»^d.

Бурганның хоойлузу болгаш Дээрниң Чагыргазы

(Мф. 11:12-13)

¹⁴ Ол бүгүнү акша-мөңгүңгө ынак^e фарисейлер база дыңнаан болгаш, Иисусту кочулап, каттыржып турганнар.

¹⁵ Ол фарисейлерге мынча дээн: «Силер боттарыңарны өске улус мурнунга чөптүг-шынныг кылдыр көргүзерин оралдажыр-дыр силер, ынчалза-даа Бурган чүректеринерни билир^f. Кижилерниң үнелиг деп санаар чүвези Бурганның мурнунга чүдек-бужар болур. ¹⁶ Ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң Бижилгелери Иоанның мурнунда-ла бар турган. Ынчаарга Иоанның чедип келген үезинден бээр, Бурганның Чагыргазының дугайында Буянныг Медээни суртаалдап эгелээн^g, а кижини бүрүзү ол Чагыргаже кирер дээш, чүткүдүп турар-дыр^h. ¹⁷ Ындыг-даа болза, ыдыктыг хоойлунуң оода чаңгыс шыйыы күжүн чидирериниң орнунга, дээр биле черниң чок апаары беленⁱ»

¹⁸ Бодунуң кадайындан чарылгаш, өске кадай алган кижини бүрүзү ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол. А ол ышкаш бодунуң ашаандан чарылган херээженни кадаланып алган кижини база ашак-кадайның шынчы чоруун үрээни ол^j.

^a Ин. 12:36; 1 Фес. 5:5

^b Мф. 25:21; Лк. 19:17

^c У. ч. 24:4

^d Мф. 6:24

^e 1 Тим. 6:10

^f 1 Хаан. 16:7;
3 Хаан. 8:39; У. ч. 21:2;
Иер. 11:20

^g Мф. 3:2; Лк. 4:43

^h Мф. 11:12-13

ⁱ Мф. 5:18

^j Мал. 2:16; Мф. 5:32;
19:19

Бай кижиге болгаш Лазар

¹⁹ Иисус улаштыр чугаалаан: «Бир бай кижиге турган, ол каас-коя хеп кедип, хүн-нүн-не өөрүп-байырлап келген. ²⁰ А ооң хаалгазының баарынга Лазар деп аттыг, бүгү боду оюлганнап кодурлаан яды кижиге чыдар турган. ²¹ Ол байның столундан кээп дүшкөн аш-чем артынчызы-биле хырнын дүптээр дээш манап чыдар күжүр чүве-дир. Ыттар безин келгеш, ооң оюлганнаан балыгларын чылгап берип турганнар. ²² Яды кижиге өлүп каарга, дээрниц төлээлери^a ону дээрже – Авраамның чанында хүндүлүг черже алгаш барганнар. Бай кижиге база өлүп каарга, ону орнукшудуп кааннар.

^a Мф. 18:10; Аж.-ч. 12:15

^b Мф. 11:23

^c Мф. 8:11

^d Лк. 3:8

²³ Тамыга баргаш, хилинчектенип чыда^b, ол бай кижиге карактарын өрү хере көрүпкеш, ынаар ыракта Авраамны^c болгаш ооң чанында олурар Лазарны көрүп каан. ²⁴ Бай кижиге ынчан: „Авраам, ачам^d, мени кээргеп, Лазарны бээр чорудуп көр. Ол салаазының бажын сугга өттүргеш, мээң дылымны шыгытсын. Чүге дээрже мен бо чалбыыш-отка хилинчектенип, ат болдум“ – деп кыйгырган.

²⁵ Ынчаарга Авраам мынча деп харыылаан: „Оглукум, сен чуртталганда чүгле эки чүүлдү-ле четтирип чорааныңны сактып келем, а Лазар чүгле багын четтирип келди чоп. Ам кээп, ол мында аргалалын алды, а сен хилинчек көре бердиң. ²⁶ Оон аңгыда сээң-биле бистиң аравыста канчаар-даа аажок ханы оңгар чыдып турар-дыр, ынчангаш кандыг-бир кижиге моон сенче эртер-даа дээш, эртип шыдавас-тыр, ол ышкаш оон база кым-даа бээр эртип шыдавас-тыр“.

²⁷ Бай кижиге мынча дээн: „Ынчаарга Лазарны мээң төрелдеримче чорударын сенден дилеп тур мен, ачам. ²⁸ Мен беш дуңмалыг кижиге болгай мен, оларның кайызы-даа маңа кээп, мен ышкаш хилинчектенмезин дээш, Лазар оларны баш бурунгаар сагындырып кагзын“.

²⁹ Авраам аңаа: „Оларда Моисей база Бурганның өске-даа медээчилери бар болгай, оларны дыңнап чорзуннар“^e – деп харыылаан.

^e Аж.-ч. 26:22; 28:23

³⁰ А бай кижиге мынча дээн: „Чок, Авраам ада, өлгөш, катап дирилген кижилерниң кайы-бирээзи оларга чеде бээр болза, олар ынчан бачыдын минни бээр ийик“.

³¹ Ынча дээрже, Авраам: „Бир эвес олар Моисейни база өске-даа медээчилерни дыңнавас чүве болза, өлгөн кижилерниң кайы-бирээзи-даа катап дирлип келгеш, оларны бүзүрөтпес-тир ийин“^f – деп харыылаан.

^f Мф. 28:11-15;
Ин. 12:10-11

Күткүлгелер, өршээл бээри, бүзүрээри база албан-хүлээлге дугайында (Мф. 18:6-7, 21-22)

17 ¹ А Бодунуң өөреникчилеринге Иисус мынча дээн: «Күткүлгелерниң кээри чайлаш чок, ынчалза-даа оларның кээриниң чылдагааны болган кижиге ат болур!»^g ² Бо бичии улустуң кайы-бирээзин бачытче чыгапкан кижиге бар болза, оон мойнунга дээрбе дажы баглааш, далайже кирип октаптары безин ол кижиге оон дээр салым болур ийик^h.

^g Лк. 22:22

^h Мк. 9:42

ⁱ Лев. 19:17; Мф. 18:15

³ Кичээнгеилеге болунар! Бир эвес эжин бачыт үүлгедипсе, ону чемелеп чугаалаⁱ, а бир эвес бачыдын миннир болза, ону өршээ. ⁴ А бир эвес ол сеңээ удур хүнде чеди катап буруулуг херек үүлгеткеш, чеди катап дедир келгеш: „Буруулуг-дур мен“ – дээр болза, ону өршээ^j».

^j Мф. 6:14

⁵ Дээрги Иисустуң элчиннери бир-ле катап Аңаа: «Бүзүреливисти өстүрүп көрүнер»^k – дээннер. ⁶ Дээрги мынча деп харыылаан: «Бир эвес силерде оода-ла горчица үрезини хире бүзүрөл бар болза^l, силер ынчан бо фиға ыяжыңга: „Дазылыңдан тура тырттылгаш, бодуну далайга солуй олуртувут“ – дээр болзуңарза, ол силерге чагыртыр ийик.

^k Мк. 9:24

^l Мф. 17:20; Лк. 13:19

⁷Силерниң бирээнер чер чарып азы хой кадарып хүнзээр чалчалыг дижик. Ол шөлден чанып кээрге, аңаа: „Дүрген кирем, олургаш, чемненип көрем“ – деп чугаалавас болгай сен. ⁸Оон байтыгай, мынча дээр болгай сен: „Меңээ чемден белетке, оон эде кеттингеш, ижип-чип олурумда, менээ бараан бол, а оон соонда бодуң ижип-чип боор сен“. ⁹Айыткан айыңар-биле бараалгааны дээш, чалчаңарга ооң соонда өөрүп четтиргениң илеретпес-ле болгай сен. ¹⁰Силер база шак ындыг болуңар, „кылыңар“ деп айыткан бүгү чүүлдү кылып каапкаш: „Бис дээрге төлөп чок чалчалар-дыр бис, чүгле хүлээлгевис күүсеткенивис ол-дур“ – деп чугаалаңар».

Экирий берген кеш аарыглыг он кижси

¹¹Иисус Иерусалимче углап, Самария биле Галилеяның аразында кызыгаарны дургаар чоруп олурган. ¹²Ол бир-ле суурже кирип кел чыдырда, Ону кеш аарыглыг он кижси уткуп алган^a. Олар элээн ырадыр туруп алгаш^b, ¹³ыткыр үн-биле кый дей бергеннер: «Иисус, Хайырааты, бисти кээргеп көрүңер!»

^a Лев. 13:3; Лк. 5:11

^b Лев. 13:46

¹⁴Оларны көрүп кааш, Ол: «Баргаш, Бурганның бараалгакчыларыңга көстүп калыңар^c» – дээн. Олар чорупкаш, орук ара арыгланып, экирий бергеннер.

^c Лк. 14:1-32; Мф. 8:4; Мк. 1:44; Лк. 5:14

¹⁵Оларның бирээзи экирий бергенин көрүп кааш-ла, Иисусче эглип келгеш, ыткыр үн-биле Бурганны алдаржыдып эгелээн. ¹⁶Ол Иисустуң мурнунче кээп дүшкеш^d. Аңаа өөрүп четтиргенин илереткен. Ол болза Самария чурттуг кижси болган^e.

^d Лк. 5:12

^e 4 Хаан. 17:34; Ин. 4:9

¹⁷Иисус мынча деп айтырган: «Арыгланган он кижси турган эвес чүве бе? А арткан тозу кайыл? ¹⁸Бо даштыкы кижиден аңгыда, оларның чаңгызы-даа Бурганны алдаржыдып, ээп келбээни ол бе?» ¹⁹Оон демги кижиге: «Че, чорувут, бүзүрелиң сени экиртип-камгалап каан-дыр^f» – дээн.

^f Мк. 10:52; Лк. 7:50; Эф. 2:8

Бурганның Чагыргазының чедип кээри (Мф. 24:23-28, 37-41)

²⁰Бир-ле катап фарисейлер Иисустан Бурганның Чагыргазы кажан кээрин айтырарга^g, Ол мынча деп харыылаан: «Бурганның Чагыргазы көскү кылдыр чедип келбес. ²¹Кым-даа: „Ол мында-дыр“ азы: „Ол дуу ында-дыр“ – деп шыдавас, чүге дээрге Бурганның Чагыргазы силерниң араңарда-дыр*».

^g Лк. 19:11; Аж.-ч. 1:6

²²Оон Ол Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: «Кижси амытан Оглунуң оода чаңгыс хүнүн-даа болза аажок көрүксей бээриңер үе чедип кээр^h, ынчалза-даа көрүп шыдавас силер. ²³Улус силерге: „Ол мында-дыр“ азы „Дуу ында-дыр“ – дижирⁱ, ынчалза-даа ынаар барбаңар база сүрүп маңаваңар. ²⁴Чүге дээрге Кижси амытан Оглу Бодунуң чедип кээр хүнүнде, кызаш кыңгаш, дээрни бир кыдыындан өске кыдыыңга чедир чайынналдыр чырыдыпкан чаңнык дег болур. ²⁵Ынчалза-даа мурнунда Ол хөй хилинчекти көрүп эртер база бо салгалдың улузунга тооп көрдүрбес ужурлуг^j.

^h Лк. 5:35; Ин. 8:56

ⁱ Мк. 13:21; Лк. 21:28

²⁶Нойнуң үезинде ынчаар болуп турганы дег^k, Кижси амытан Оглунуң чедип кээр хүннеринде база-ла ындыг болур. ²⁷Бажың-хемезинче^l Нойнуң кире бергени хүнге чедир улус-чон ижип-чип, кадай ап база ашакка барып келген болгай. Оон суг халавы хөме алгаш, оларның шуптузун чок кылып каан ийик чоп^m. ²⁸Лоттуң үезинде база-ла шак ындыг болган. Кижилер ижип-чип, садыглап-даа, боттары-даа садыг кылып, тарып-олуртуп база тудуг кылып турганнар. ²⁹Ынчалза-даа Лоттуң Содом хоорайны каггаш үнүпкен хүнүнде дээрдэн оттуг күгүрдөн бүткен чаъс чаггаш, оларның шуптузун чок кылып каан ийик чопⁿ.

^j Лк. 9:22

^k Э. д. 6:5

^l Э. д. 6:14

^m Э. д. 7:21

ⁿ Э. д. 19:16, 24; 2 Пет. 2:6-8

³⁰Кижси амытан Оглу чедип кээрге, база шак ындыг болур. ³¹Ол хүн боду бажыңының кырында турар, а эт-севи бажың иштинде чыдар кижси оозун алыры-биле

* 17:21 Азы: «Силерниң ишти-хөңнүңерде-дир».

^a Мк. 13:15

^b Э. д. 19:26

^c Мф. 10:39

дүшпезин^a; а шөлге чораан кижиге база ээп чанмазын. ³² Лоттуң кадайын сактып келиңер!^b ³³ Амы-тынын арттырып алыр дээш чүткээн кижиге – амы-тынындан чарлыр, а амы-тынындан чарылган кижиге – амы-тынын кадагалап алыр^c. ³⁴ Силерге чугаалап тур мен: ол дүне ийи кижиге кады удуп чыдырда, оларның бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар. ³⁵⁻³⁶ Ийи херэежен кады тараа дээрбелеп турар болза, бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар»*.

³⁷ Өөреникчилери Иисустан: «Ол каяа болурул, Дээрги?» – деп айтырганнар.

«Кайда сек барыл, аңаа сек чиир куштар чыгып кээр» – деп, Иисус харыылаан.

Дулгуяк кадай болгаш шииткекчи дугайында угаадыглыг чугаа

^d Лк. 21:36; Рим. 12:12;

Эф. 6:18; Кол. 4:2;

1 Фес. 5:17

18 ¹ Өөреникчилериниң үргүлчү мөргүүр^d болгаш идегелин чидирбес ужурулуун көргүзөр дээш, Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалап берген. ² Ол мынча дээн: «Бир-ле хоорайга Бургандан-даа кортпас, улустан-даа ыятпас шииткекчи турган. ³ Ол-ла хоорайга бир дулгуяк кадай чурттап чораан. Ол шииткекчиге үргүлчү кээп: „Чөптүг шииткел үндүрүп, мени хомудаткан кижиден камгалап көрүнер“ – деп дилеп шаг болган чүве-дир. ⁴ Ынчаарга шииткекчи элээн үр ынаваан. Ынчалза-даа адак соонда ол мынча деп боданган: „Мен Бургандан-даа кортпас, улустан-даа ыятпас болзумзажок, ⁵ бо дулгуяк кадай меңээ амыр-дыш бербестеди. Моон сонгаар мээң кулаам конгалап, кээп-ле турбазын дээш, ооң чаргызын үзүп берейн адырам“».

⁶ Оон Дээрги Иисус мынча дээн: «Арын-нүүр чок шииткекчиниң чүнү чугаалаанын дыңнап тур силер бе? ⁷ А Бурган Олче дүн-хүн дивейн кыйгы салган^e, Бодунуң шилип алган улузун^f канчап камгалавас чүвөл? Ол харызын саададыр деп бе? ⁸ Бурган оларны доп-дораан камгалаарын Мен силерге чугаалап тур мен^g. Ындыг-даа болза, «Кижиге амытан Оглу ээп келгеш, чер кырындан ындыг бүзүрелди тывар ирги бе?»

^e Ыд. ыр. 21:3; 87:2;

Ажылд. 6:10

^f Мк. 13:20; Рим. 8:33;

Кол. 3:12; Тит. 1:1

^g Евр. 10:37

Фарисейлер болгаш үндүрүг хавырыкчыларының дугайында угаадыглыг чугаа

^h Лк. 16:15

⁹ Боттары чөптүг-шынныг дээрзинге бүзүрээр^h, а өскелерни куду көрүп чоруур чамдык улуска Иисус дараазында угаадыглыг чугааны чугаалап берген:

¹⁰ «Бирээзи «фарисей, а өскези үндүрүг хавырыкчызы болур ийи кижиге мөргүүрү-биле Бурганның өргээзинче кирип келгенⁱ. ¹¹ Фарисей аңгы туруп алгаш, тейлеп эгелээн: „Бурганым, мээң өске улус дег: дээрбечилер, арын-нүүр чоктар дег, самырааннар азы оода-ла бо үндүрүг хавырыкчызы дег болбааным дээш, Сеңээ өөрүп четтирдим^j. ¹² Мен чеди хонук дургузунда ийи катап «шээрленип, ап турар бүгү олча-ажыымның оннуң бир кезин Сеңээ берип турар-дыр мен»^k.

¹³ А үндүрүг хавырыкчызы ырадыр туруп алгаш, дээрже карактарын көдүрерин безин диттип чадаан, а чүглө бодунга чөгөнгөн хевирлиг хөрээн шанчып: „Бурганым, бачыттыг меңээ өршээлиң көргүс“ – дээн^l.

¹⁴ Бо кижиге бажыңынче чанарда, «фарисейге көөрдө, Бурганга агартырып алганын силерге чугаалап тур мен. Бодун өрү көрдүнер кижиге бүрүзү дора көрдүрер, а бодун дора көргөн кижиге бүрүзү өрү көдүртүр»^m.

^l Ыд. ыр. 78:9; Дан. 9:19

^m Мф. 23:12; Лк. 14:11

Иисус болгаш бичии уруглар (Мф. 19:13-15; Мк. 10:13-16)

¹⁵ Иисус оларга холу-биле дегзин дээш, улус Аңаа бичии уругларын эккеп турган. А өөреникчилери, ону көргөш, оларны эрттирбейн турганнар. ¹⁶ Ынчалза-даа Иисус

* 17:35-36 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ийи кижиге шөлге ажылдап турар болза, оларның бирээзин алгаш баар, а өскезин арттырып каар» деп сөстөрнө немээн (Мф. 24:40 көр).

бичии уругларны Бодунче кый деп алгаш, мынча дээн: «Чаш уруглар Меңээ кээп турзун, оларга шаптыктап, эртерин хоруваңар! Чүге дээрге Бурганнын Чагыргазы олар ышкаш улустуу боор. ¹⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Бурганнын Чагыргазын чаш төл дег кылдыр хүлээп албас кижичи канчап-даа ынаар кирбес»^a.

^a Мф. 18:3

Иисус болгаш бай кижичи
(Мф. 19:16-30; Мк. 10:17-31)

¹⁸ Бир дарга кижичи Иисустан: «Буянный Башкы! Мөңгө амыдыралды алыр дизимзе, мен чүнү кылыһын?» – деп айтырган^b.

^b Лк. 10:25

¹⁹ Иисус аңаа мынча дээн: «Мени чүгө буянный деп адап тур сен? Чүглө чаңгыс Бургандан өске, кым-даа буянный эвес^c. ²⁰ Ооң айтышкыннарын билер болгай сен: кады чурттаан эжиңге өскерилбе, кижичи өлүрбө, оорлава, мегелеп херечилебе, ада-иеңни хүндүлөп чор»^d.

^c Ыд. ыр. 105:1; 118:68

^d Хост. 20:12-16

²¹ Демгизи: «Мен ол бүгүнү бичиимден-не сагып келдим» – дээн^e.

^e Флп. 3:6

²² Ону дыңнааш, Иисус аңаа мынча дээн: «Сенде ам-даа бир чүүл четпейн турар-дыр: бодунда бар бүгү чүвени садыпкаш, акшазын ядыыларга үлөп беривит, ынчан дээрлерге эртинө-байлактыг боор сен^f. Оон чедип келгеш, Мени эдерип чорувут».

^f Лк. 12:33

²³ Дарга ону дыңнааш, аажок муңгарай берген, чүгө дээрге ол кедергей бай кижичи чүве-дир. ²⁴ Иисус оң муңгарай бергенин көргөш, мынча дээн: «Бай-шыдалдыг улустур Бурганнын Чагыргазынче киреринден тевениң ине үдүн өтүрү эрте бээри белен».

^g Ыд. ыр. 48:7-8

²⁶ Ону дыңнаан улус: «Ынчаарга камгалалды кым ап шыдаарыл?!» – деп айтырган.

²⁷ Иисус: «Улуска болдунмас чүвени Бурган кылып шыдаар» – деп харыылаан^h.

^h Э. д. 18:14; Иов 42:2; Иер. 32:17; Мк. 14:36

²⁸ Пётр ынчан: «Көрүңер даан, бис хамык бар чүвевисти каапкаш, Силерни эдерип чоруптувус» – дээнⁱ.

ⁱ Лк. 5:11

²⁹⁻³⁰ Иисус оларга: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Бурганнын Чагыргазы дээш, бодунуң өг-бүлезин: ада-иезин, акы-дуңмазын, алган кадайын азы ажы-төлүн каапкаш барган кижичи^j бо үедеги амыдыралында оон оранчок хөйүнү, а келир үеде – мөңгө амыдыралды алыр» – деп харыылаан.

^j Лк. 14:26

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында үшкү удаа чугаалааны
(Мф. 20:17-19; Мк. 10:32-34)

³¹ Бодунуң он ийи элчинин кый деп алгаш, Иисус оларга мынча дээн: «Дыңнаңар, Иерусалимче чоокшулап бар чыдыр бис, Кижичи амытан Огунуң дугайында Бурганнын медээчилери дамчыштыр бижээн бүгү чүве аңаа боттаныр-дыр. ³² Ону өске чоннар улузунга тудуп бериптер, олар Ону дорамчылап-бастыр, бак сөггээр база Олче дүкпүрүп-каккыяр. ³³ Ону эттеп-согар база өлүрүп каар. Ынчалза-даа үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр»^k. ³⁴ Ындыг-даа болза, өөреникчилери бо бүгүден чүнү-даа билбээннер, чүгө дээрге Иисустуң чугаазының утказын олардан чажырып каан болган^l.

^k Лк. 9:22; 24:7; Ин. 2:19

^l Лк. 2:50; 9:45

Согур яды кижини экирткени
(Мф. 20:29-34; Мк. 10:46-52)

³⁵ Иисус Иерихон хоорайже^m чоокшулап кээрге, орук кыдыынга бир согур кижичи хайырлал диленип олурган чүве-дир. ³⁶ Ооң чаны-биле мөөң чон шуужуп эргип турарын дыңнап кааш, ол чүү болуп турарын айтырган. ³⁷ Олар аңаа: «Назарет чурттуг Иисус эргип бар чор» – деп харыылааннар. ³⁸ Согур кижичи ынчан: «Давидтиң Оглуⁿ, Иисус! Мени кээргеп көрүңер!» – деп алгырып үнген.

^m Ис. 6:1; 3 Хаан. 16:34

ⁿ 2 Хаан. 7:12-16; Мф. 22:42; Лк. 1:32

³⁹ Мурнунга чоруп олурган улус аңаа: «Ыгытава!» – дижип турган, ынчалза-даа согур кижичи улам быткыр кышкырган: «Давидтиң Оглу! Мени кээргенерем!»

⁴⁰ Иисус тура дүшкеш, ол кижини эккээрин дужааган. Демгизи чедип кээрге, Ол оон: ⁴¹ «Менден чүнү күзеп тур сен? Чүнү кылып берейн?» – деп айтырган.

Ол кижини: «Дээрги, карактарым көре берген болза!» – деп харыылаан.

⁴² Иисус аңаа мынча дээн: «Карактарың көре берзин! Бүзүрелиң сени экиртип-кам-галап кагды!»^a ⁴³ Согур кижиниң карактары ол-ла дораан көре берген. Ол Бурганны алдаржытпышаан, Иисусту эдерип чорупкан. А бүгү чон, ону көргөш, Бурганны алгап-мактап турган.

^a Лк. 7:50; Эф. 2:8

Үндүрүг хавырыкчызы Закхей

^b Ис. 6:1; 3 Хаан. 16:34

19 ¹ Иисус Иерихон хоорайны^b таварты эртип бар чыткан. ² Аңаа Закхей деп аттыг, үндүрүг хавырыкчыларының даргазы болур бай-шыдалдыг кижини турган. ³ Закхей келген улустун кайызы Иисус боорун билип алыксаан, ынчалза-даа улус артындан Ону көрүп чадап каан, чүгө дээрге дурт-сыны чолдак кижини чүве-дир. ⁴ Закхей ынчан мурнунче эрте чүгүргөш, Иисусту көөрү-биле фиға ыяжынче үнө берген, чүгө дээрге Ол оон баарында орук-биле эртер уjurлуг болган. ⁵ Иисус ол черге чедип келгеш, өрү көргөш, Закхейге мынча дээн: «Закхей, дүргөн бээр дүш, Мен бөгүн сээн бажыңыңга доктаар уjurлуг мен».

⁶ Закхей далаш-биле дүжүп келгеш, Ону бодунун бажыңыңга өөрүшкү-маңнайлыг уткуп-хүлээп алган. ⁷ Ол бүгүнү көрүп турган шупту улус таарзынмай: «Иисус бачыттыг кижиниң бажыңыңга аалчы болду!»^c – деп хамиренчип эгелээн.

^c Лк. 5:30; 15:2

⁸ А Закхей туруп келгеш, Дээрги Иисуска: «Дээрги! Азап тур мен: эт-хөреңгимниң чартыын ам ядыларга үлөп бериштейн, а бир эвес кандыг-бир кижиден артыкка мегелеп алган болзумза, оон дөрт катап хөйнү дедир эгидип берейн!» – дээн^d.

^d Хост. 22:1; 2 Хаан. 12:6; Лк. 3:14

⁹ Иисус мынча дээн: «Камгалал бөгүн бо бажыңда келген-дир; бо кижини база Авраамның үре-салгалы болуру чөп-түр!»^e ¹⁰ А Кижини амытан Оглу читкен чүвени тып алыр база камгалаар дээш келген болгай».

^e Лк. 3:8; Ин. 8:33, 39

Он чоос дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 25:14-30)

¹¹ Ону дыңнап турган улуска Иисус аңаа улаштыр бир угаадыглыг чугаа чугаалап берген. Чүгө дээрге Ол Иерусалимге чоокшулап келген турган боорга, улус Бурганның Чагыргазы удавас дүжүп кээр деп манап турган чүве-дир^f.

^f Лк. 17:20; Аж.-ч. 1:6

¹² Иисус мынча дээн: «Бир ызыгууртан кижини ырак чурт четкеш кээр деп барган. Ол аңаа хаан дүжүлгезин ап алгаш, оон дедир чанып кээр сорулгалыг турган. ¹³ Чоруур бетинде, ол бодунун он чалчазын келдирткеш, оларга он алдын чоос үлөп бергеш: „Бо акшаны мен келгичемге чедир саарылгага кириштирип, ажыглаңар“ – дээн. ¹⁴ А албаты чон ону көөр хөңнү чок болгаш^g, демги ырак чуртка баргаш: „Ол кижиниң биске хаан болурун күзевейн тур бис“ – деп сөс чедирзиннер дээш, оон соондан элчилер чорудупканнар.

^g Ин. 15:8

¹⁵ А ол кижини дөмей-ле чуртунун хааны апаргаш, ээп чанып келген. Оларның кандыг ажык-орулга алганын билип алыры-биле, демги акша берген чалчаларын ол келдиртип-тир. ¹⁶ Бирги чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозуңарны он чедир өстүрүп алдым“ – дээн.

¹⁷ Ээзи ону мактап каан: „Эр хей! Эки чалча-дыр сен. Бичии чүвеге безин шынчы болганың дээш, ам он хоорайны эргелеп-башкарап сен“^h.

^h Лк. 16:10

¹⁸ Ийиги чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозуңарны беш чедир өстүрүп алдым“ – дээн.

¹⁹ Ээзи аңаа мынча дээн: „Сен база беш хоорайны эргелеп-башкарап сен“.

²⁰ Өске бир чалча чедип келгеш: „Дээрги, бир чоозуңар бо-дур, мен ону аржыылга ораап алгаш, шыгжап чыттым. ²¹ Чүгө дээрге силерден кортум: каржы-хажагай

кижи-ле болгай силер: салып кагбаан-даа чүвенерни ап алыр, тарып кагбаан-даа чүвенерни ажаап алыр^а – дээн.

²² Ээзи ынчан мынча дээн: „Бодуңнуң аксы-сөзүң аайы-биле сени шиидер мен^а, сөлгүжок бак чалча! Сен мени каржы-хажагай, салып кагбаан-даа чүвезин ап алыр, тарып кагбаан-даа чүвезин ажаап алыр кижидээрин билир турдуң де?!²³ Ынчаарга акшамны саарылгаже чүге кирибээңиң ол? Мен чедип келгеш, орулгазын алгай-ла мен!“²⁴ Оон чанынга турган улуска ээ: „Ооң бир чоозун алгаш, он чоос ажылдап алган кижиге бериптиңер“ – дээн.

²⁵ Ынчалза-даа олар аңаа: „Дээрги, демги кижиде ол чокка-ла он чоос бар-дыр“ – дээннер.

²⁶ Хаан мынча деп харыылаан: „Силерге чугаалап тур мен: чүвези бар кижиге оон-даа немей бээр, а чүвези чок кижиниң бичии бар чүвезин безин хунаап алыр^б.“

²⁷ А мээң оларга хаан болурумну күзевейн турган дайзыннарарымны бээр эккелгеш, көрүп турумда, узуткап калыңар^{вс}».

Иисустуң Иерусалимче байырлалдыг моорлап киргени
(Мф. 21:1-11; Мк. 11:1-11; Ин. 12:12-19)

²⁸ Ону чугаалап дооскаш, Иисус Иерусалимче оруун уламчылап чорупкан. ²⁹ Елеон дааның^д чанында турар Виффагия биле Вифания суурларга чоокшулап келгеш, Ол Бодуңнуң ийи өөреникчизин бурунгаар айбылапкаш, мынча дээн: ³⁰ «Мурнунарда чыдар суурже барыңар. Ынаар кире бергеш, кымның-даа мынчага дээр мунуп көрбээни аныяк элчигенни баглап каан турарын көрүп каар силер. Ону чешкеш, бээр эккелиңер. ³¹ Бир эвес кандыг-бир кижиде силерден: „Элчигенни чүге чеже бердинер?“ – деп айтырар болза, аңаа: „Ол Дээргиге херек апарды“ – дээр силер».

³² Айбыга барганнар чорупкаш, бүгү чүвени Иисустуң чугаалааны дег кылдыр тып алганнар. ³³ Олар аныяк элчигенни чежип турда, ооң ээлери: «Элчигенни чүге чеже бердинер?» – деп айтырганнар.

³⁴ Олар: «Ол Дээргиге херек апарды» – деп харыылааннар. ³⁵ Олар элчигенни эккелгеш, боттарының хевин чонактай салгылааш, Иисусту олуртупканнар. ³⁶ Оон Ол Иерусалимче бар чыдырда, улус хептерин орук дургаар Ооң мурнунга чадып берип чораан^е.

³⁷ Иисус Елеон даандан бадар кудургайга чедип кээрге, чыылган хөй өөреникчилер көргени кайгамчык чүүлдер дээш, Бурганны өөрүшкү-маңнайлы-биле ыттыкыр алдаржыдып эгелээннер:

³⁸ *«Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар Хаан алгадып-йөрээтсин!*
Дээрге амыр-тайбың доктаазын, өрү дээрге Бурганга алдар!^ф»

³⁹ Чон аразынга турган чамдык фарисейлер Иисуска: «Башкы, өөреникчилеринерни соксадып көрүңер!» – дээннер^г.

⁴⁰ А Ол: «Олар ыттыташпайн баар болза, даштар алгыржып эгелээрин^г силерге чугаалап тур мен» – деп харыылаан.

⁴¹ Хоорайга чедип келгеш, ону көрүп тура, Иисус оон ажыын ажып ыглап^и, ⁴² мынча дээн: «О, сен оода-ла бөгүн чүү чүве сеңээ амыр-тайбың эккээрин билген болзунза!^ж Ынчалза-даа ону ам сээң карактарыңга ажытпаан-дыр. ⁴³ Чүге дээрге дайзыннарарыңның сени долгандыр оңгуланып-быжыглангаш, сени бүзээлээри база сенче бүгү чүктерден халдаары хүннер чедип кээр^к. ⁴⁴ Олар сени таваанга чедир үреп-бускаш, чурттакчыларыңны ханаларың иштинге кырып каар^л. Олар сени хүл-далган кылдыр чылча базар, чүге дээрге Бурганның сеңээ камгалал саналдап келген үезин билбейн эрттириккен-дир сен».

^а Иов 9:20; 15:6;
^б 3 Хаан. 20:40

^б Мф. 13:12

^с Мф. 22:7; Лк. 20:16

^д 2 Хаан. 15:30; Зах. 14:4;
Аж.-ч. 1:12

^е 4 Хаан. 9:13

^ф Ыд. ыр. 117:25-26; 148:1

^г Мф. 21:15-16

^г Авв. 2:11

^и Ин. 11:35

^ж Ыд. ыр. 80:14; Иса. 48:18

^к Иса. 29:3; Иер. 6:6;
Иез. 4:2; 26:8

^л Ыд. ыр. 136:9; Лк. 21:6

Иисустуң садыгжыларны Бурганның өргээзинден үндүр ойлатканы

(Мф. 21:12-17; Мк. 11:15-19; Ин. 2:13-22)

⁴⁵ Иисус оон Бурганның өргээзинге кирип келгеш, ында садыг-наймаа кылган улусту үндүр сывыртап, оларга: ⁴⁶ «Бижилгеде: „Мээң өргээм мөргүл өргээзи болзун“ – деп бижиттинген болгай, а силер ону дээрбечилер уязы кылып алган-дыр силер!» – деп турган^a.

^a Иса. 56:7; Иер. 7:11

⁴⁷ Бурганның өргээзинге Иисус хүннүң-не улусту өөредип турган. А Бурганның дээди бараалгакчылары, ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш чоннуң баштыңнары Ону өлүрүп каар эптиг өй манап турганнар. ⁴⁸ Ындыг-даа болза, олар ону канчаар кылыр айбын тыппааннар, чүгө дээрге бүгү чон Иисустуң чаңгыс-даа сөзүн эрттирбезин кызып, туда дыңнааш турар болган.

Иисустуң эрге-чагырганың дугайында айтырыг

(Мф. 21:23-27; Мк. 11:27-33)

20 ¹ Оон Иисус бир-ле катап Бурганның өргээзинге чонну өөредип, Буянныг Медээни оларга медеглед турда, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чоннуң баштыңнары-биле кады Аңаа чедип келгеш: ² «Биске чугаала! Сен бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып тур сен? Сенээ ол эрге-чагырганы кым берди?» – дээннер^b.

^b Аж.-ч. 4:7

³ Иисус мынча деп харыылаан: «Мен база силерден бир чүве айтырайн, харыыланаарам: ⁴ Иоанның сугже сугар эргези^c Бургандан келген бе азы кижилерден бе?»

^c Лк. 3:3

⁵ Олар аразында сүмележи бергеннер: «Бир эвес бис: „Бургандан“ – дээр болзувусса, Ол: „Ынчаарга силер чүгө Иоаннга бүзүрөөннүң ол?“^d – дээр болгай. ⁶ А бир эвес: „Кижилерден“ – дээр болзувусса, шупту улус бисти даштар-биле соккулап кааптар, чүгө дээрге олар Иоанны Бурганның медээчизи деп санаар болгай»^e. ⁷ Ынчангаш: «Кымдан дээрзин билбес бис» – деп харыылааннар.

^d Лк. 7:30

^e Лк. 7:26; 9:8

⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Мен база бо бүгүнү кандыг эрге-чагырга-биле кылып турарымны силерге чугаалавас мен».

Виноград шөлүнүң ээзиниң дугайында угаадыглыг чугаа

(Мф. 21:33-46; Мк. 12:1-12)

⁹ Оон Иисус чонга мындыг угаадыглыг чугаа чугаалап эгелээн: «Бир кижин виноград шөлү тарып алгаш^f, оозун виноград ажаакчыларыңа ачыладып кааш^g, боду үр үе дургузунда өске чуртче чоруй барган^h. ¹⁰ Виноград ажаап аар үе-даа келген. Ажаакчылар дүжүттүң аңаа хамааржыр кезин берзиннер дээш, демги ээ кижин оларже чалчазын чорудупкан. Ынчалза-даа виноград ажаакчылары ону эттеп-эттеп, хол куруг дедир ойладыпканнар. ¹¹ Ол ынчан база бир чалчазын ыткан. Ынчалза-даа олар ону база эттеп-эттеп, чүнү-даа бербейн, дорамчылалдыг сывыртапканнар. ¹² Оон ол кижин үшкү чалчазын база ыткан. Ынчалза-даа олар ону кемдедир эттээш, виноград тараан шөлден үндүр октапканнарⁱ. ¹³ Шөлдүң ээзи ынчан мынча дээн: „Чүнү канчаар кижин боор мен? Ынак оглумну чорудуп көрейни^j, канчап билер, оода-ла ону хүндүлөп көөрлери чадавас“».

^f Ыд. ыр. 79:9; Иса. 5:1

^g Сол. ыр. 8:11

^h Мк. 13:34

ⁱ Лк. 11:48-49

^j Мф. 3:17; Евр. 1:1

¹⁴ Ынчалза-даа виноград ажаакчылары оң оглун көргөш, аразында мынча деп шиитпирлээннер: „Бо-даа салгакчызы-дыр!^k Ону өлүрүп каапсывысса, оон өнчүзү бистини апаар“^l. ¹⁵ Олар ону виноград шөлүндөн үндүрө бергеш, өлүрүп каапканнар^l. Ол бүгүнүң соонда виноград шөлүнүң ээзи оларны канчап кааптарыл? ¹⁶ Ол чедип келгеш, виноград ажаакчыларын өлүрүп кааптар, а виноград шөлүн өске улуска бериптер»^m.

^k Евр. 1:2

^l Евр. 13:12

^m Аж.-ч. 13:46

Иисусту дыннап турган улус: «Ындыг чүве болбас болзун!» – дээннер.

¹⁷ Ынчалза-даа Иисус оларже көрнүп келгеш, мынча дээн: «Ынчаарга Бижилге-де: „Тудугжуларның херекчок дээш, октапкан дажы эң чугула даш апарган“ – дээн сөстөр чүнү көргүскен деп?^a ¹⁸ Кым ол дашче кээп дүжерил, чуурулдур ужуп аар, а кымче ол даш кээп дүжерил, ону чылча базып каар?»^b.

^a Ыл. ыр. 117:22

^b Иса. 8:14-15; 28:16

Императорга бээр үндүрүг дугайында

(Мф. 22:15-22; Мк. 12:13-17)

¹⁹ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары ол угаадыглыг чугаа оларның дугайында дээрзин билгеш, Иисусту ол-ла дораан тудуп хоругдаар арга дилей бергеннер, ынчалза-даа чондан кортканнар. ²⁰ Ынчангаш олар Иисусту кичээнгейлиг хайгааравышаан^c, Ооң бир-ле сөзүнгө сылдаглап тудуп алгаш^d, Римден олурткан чагырыкчының эргезинге хүлээдип бээр сорулга-биле ак сеткилдиг улус болуп баажыланган авыяс кижилерни Олче ыдып турганнар.

^c Лк. 6:7; 14:1

^d Лк. 11:54

²¹ Олар Иисустан мынча деп айтырган: «Башкы, бистиң билиривис-биле, Силер чөптүг шынны чугаалап база аңаа өөредип турар болгай силер. Кижилерни ылгай көрбейн, Бурганның алыс шын оруунга өөредир-дир силер. ²² Ынчаарга императорга үндүрүг төлээр ужурлуг бис бе азы чок бе?»^e

^e Мф. 17:24-25

²³ Иисус оларның кара сагыштын билгеш^f: ²⁴ «Меңээ мөңгүн чоостан көргүзү-нерем: ында кымның чурук-дүрүзү база кымның ады бар-дыр?» – деп айтырган.

^f Мк. 7:6; Лк. 12:1

Олар: «Императорнуң» – деп харыылааннар.

²⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Ынчаарга императорга – императорнуун, а Бурганга – Бурганнын беринер»^g. ²⁶ Олар Иисусту чон мурнунга Ооң чугаалаан чүвезинге сылдаглап, холга кирип чадап кааннар. Ооң харызын кайгааш, оларның аксы хак дээн.

^g Рим. 13:7

Өлүглер аразындан катап дирлириниң дугайында

(Мф. 22:23-33; Мк. 12:18-27)

²⁷ Ооң соонда «Өлгөн улус катап дирилбес» деп бадыткаар-саддукейлерниң^h чамдызы Иисуска чедип келгеш, айтырыг салган: ²⁸ «Башкы! Моисей биске мынча деп бижээн болгай: „Бир эвес кадайлыг кижиге ажы-төл чок тургаш, өлү бээр болза, ооң дунмазы дулгуяк чаавазы-биле өгленип алыр база ооң-биле бодунун өлгөн акызының үре-салгалын үспес ужурлуг“ⁱ. ²⁹ Ындыг болза, чеди алышкы чораан дижик. Биргизи кадайланып алгаш, ажы-төл чок өлүп калган. ³⁰⁻³¹ Ооң ол кадайын ийигизи, ооң соонда үшкүзү дээш-ле, улаштыр шуптузу ап келгеш, чеделээн ажы-төл арттырбайн, өлү бергеннер. ³² Адак соонда кадай база өлүп калган. ³³ Хамык өлгөн улус катап дирлип кээрге, ол ам кымның кадайы боорул? Алышкылар ону чедээлээн кадайланып чораан болгай».

^h Аж.-ч. 23:8

ⁱ Ы. х. к. 25:5

³⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Бо делегейде ам чурттаан улус кадай ап база ашакка барып турар-дыр. ³⁵ А келир үеде өлүглер аразындан катап дирлиринге база чаа амыдыралдыг болурунга төлөптиг улус^j кадай-даа албас база ашакка-даа барбас. ³⁶ Чаа амыдыралынга олар дээрниң төлээлеринге дөмей апарып, өлүр тын чок болурлар. Олар Бурганның ажы-төлү апаарлар, чүге дээрге өлгөш, катап дирилген-дирлер.

^j 2 Фес. 1:5

³⁷ Моисей хып турар чадаң ыяшка Дээрги-Чаяакчыга таваржы бергеш, Ону Авраамның Бурганы, Исаактың Бурганы болгаш Иаковтуң Бурганы деп адааш^k, өлгөн улустуң катап дирлири ылаптыг дээрзин ооң-биле көргүскен болгай*. ³⁸ Бурган – өлүглерниң эвес, а дириглерниң Бурганы-дыр! Бурганга хамааржыр бүгү улус дириг-дир!»

^k Хост. 3:2, 6

* 20:37 Ол дээрге Авраам, Исаак болгаш Иаков оларны Бурганның чанында ам-даа дириг хевээр деп турары ол-дур.

³⁹ Ном-хоойлу тайылбырлакчыларының чамдыызы: «Башкы, Силер эки харыы бердинер!» – деп харыылааннар. ⁴⁰ Ооң соонда кым-даа Оон кандыг-бир чүве айтырарындан дидинмээн^a.

^a Мф. 22:46

Давидтин Оглуноң дугайында
(Мф. 22:41-46; Мк. 12:35-40)

⁴¹ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Улус чүге Бурганның шилип алган Христозун „Давидтин Оглу-дур“ дижирил?» ⁴²⁻⁴³ Давид боду Ыдыктыг ырлар номунда мынча деп турар болгай:

^b 2 Хаан. 7:12-16; Лк. 1:32; 18:38

*„Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге мынча дээн:
‘Дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда,
Мээң оң таламга олур’“^c.*

^c Ыд. ыр. 109:1; Аж.-ч. 2:34-35

⁴⁴ Бир-тээ Давид Ону Дээргим деп адаан болганда, Христос канчап Давидтин оглу болурул?»

⁴⁵ Бүгү чон дыннап турда, Ол Бодунуң өөреникчилеринге мынча дээн: ⁴⁶ «Ном-хоойлу тайылбырлакчыларындан кичээнип чорунар. Олар каас-коя тоннар кедеринге база улус чыылган шөлдерге хүндүледириге ынак, синагогаларга база найыр-дойларга эң хүндүткелдиг черлерге саадаарынга ынак болгайлар^d. ⁴⁷ Олар дулгуяк херээженнерниң эт-хөрөңгизин сыырыпкаш, ооң соонда арын чаап үр мөргүүрлер. Ындыгларны эң-не шыңгыы кеземче манап турар».

^d Лк. 11:43

Дулгуяк кадайның өргүлү
(Мк. 12:41-44)

21 ¹ Иисус ыңай-бээр көрүнгөш, Бурганның өргээзинин акша-мөңгүн чыыр аптаразынче^e өргүлдери салып турган бай улусту көрүп каан. ² Ийи эң үүрмек чоос салып чыткан ядыы дулгуяк кадайны база көрүп каан. ³ Ол мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен, бо ядыы дулгуяк херээжен шупту улустан хөйүнү салды. ⁴ Чүге дээрге шупту улус боттарының артыкшылдыг байындан Бурганга өргүл салып турду, а ол, ындыг ядыы хирезинде, бодунуң амыдыраарынга херек бүгү кошкулун салып кагды»^f.

^e 4 Хаан. 12:9; Мф. 27:6; Ин. 8:20

^f 2 Кор. 8:1-3, 12

Бадыткал демдектери болгаш истеп-сүрүүшкүннер
(Мф. 24:1-14; Мк. 13:1-13)

⁵ Чамдык улус Бурганның өргээзинин дугайында, ооң кайы хире чараш даштар болгаш Бурганга өргүп салган белектер-биле каастаттынганының дугайында чугаалажы бергеннер. Ынчалза-даа Иисус мынча дээн: ⁶ «Силерниң мында магадап көрүп турарыңар бүгү чүвени шуптузун үрегдеп-бузуп кааптар^g. Маңаа туружундан шимчевээн даш безин артпас – ындыг үе чедип кээр».

^g Лк. 19:44

⁷ Иисустан мынча деп айтырганнар: «Башкы, а ол бүгү кажан болу бээрил? Ук болушкуннар чоокушулап келгениниң кандыг бадыткал демдектери турарыл?»

⁸ Ол мынча деп харыылаан: «Силерни дуурайлап кааптарындан кичээниңер^h, Мээң адым тудуп: „Христос – мен-дир мен“ – деп база „Ол үе келген-дир“ – дижип, хөй кижиги чедип кээрⁱ. Оларны эдере бербенер. ⁹ А дайын-чаалар болгаш үймээн-хөлзээзиннер дугайында дыңнааш, кортпаңар, баштай ол бүгү болур ужурулуг, ынчалза-даа бүгү чүвениң ылап төнчүзү ындыг дораан келбес».

^h 1 Ин. 3:7; Кол. 2:8; 2 Фес. 2:3

ⁱ Иер. 14:14

¹⁰ Оон Ол улаштыр мынча дээн: «Бир чонче өске чон база күрүнеже күрүне халдай бээр^j. ¹¹ Күштүг чер шимчээшкиннери, чер болганга аш-чут^k, аарыг-аржык, коргунчуг

^j 2 Чыл. 15:6; Ажыл. 6:4
^k Аж.-ч. 11:28

болуушкуннар^a болгаш дээрден келген өндүр улуг, кайгамчык демдектер болгулаар. ¹² Ынчалза-даа ол бүгү болур бетинде, силерни тудуп хоругдап, истеп-сүрүп эгелээр. Мээн адым дээш, силерни хааннар болгаш чагырыкчыларның холунга тудуп берип^b, синагогаларга шийдип, кара-бажыңнарже киир октап эгелээр. ¹³ Ынчан силерге Мээн дугайымда херечилээр арга тыптып кээр. ¹⁴ Ынчангаш боттарыңарны камгалаары-биле чүнү чугаалаарыл деп, баш бурунгаар ажаанзыраваңар. ¹⁵ Чүге дээрге Мен силерге удурланыкчыларыңарның кайызы-даа удур туржуп база чаргылдажып шыдавазы чечен дыл болгаш мерген угаанны бээр мен^c. ¹⁶ Ада-иенер-даа, акы-дуңманар-даа, дөргүл-төрелинер-даа, эш-өөрүңер-даа силерге өскерли бээр, харын-даа силерниң чамдыыңарны өлүрүп каар. ¹⁷ Мээн адым ужун бүгү улус силерни көөр хөңнү чок апаар. ¹⁸ Ынчалза-даа бажыңардан чаңгыс дүк безин кээп дүжүп читпес^d. ¹⁹ Ол бүгүнү шыдажып эртер болзуңарза, амы-тыныңарны камгалап алыр силер».

^a Ажыд. 6:8, 12

^b Аж.-ч. 4:3; 17:6; 18:12; 24:1; 25:6

^c Аж.-ч. 6:10

^d 1 Хаан. 14:45; 2 Хаан. 14:11; Аж.-ч. 27:34

Иерусалимниң буурап дүжериниң дугайында
(Мф. 24:15-21; Мк. 13:14-19)

²⁰ «Иерусалимни аг-шериг бүзээлеп алган турарын көрүп кагзыңарза, оон буурап дүжери удавас дээрзин билип алыңар. ²¹ Ынчан Иудеяда чурттаан улус дагларже деп-ипсин; а хоорайның бодунда турар улус оон үнүп чорупсун; а чоок-кавы суурларга турган улус хоорайже дедир барбазыңар. ²² Чүге дээрге Бижилгеде бижиттинген бүгү чүвениң боттаныр ужурулу керемче үезиниң келгени ол-дур. ²³ Ол үеде иштинг-сааттыг болгаш эмер чаш уруг-дызыглыг улус ат болур! Бүгү чуртту улуг айыыл-халап хөме алыр, бо чонну Бурганның килеңи таварыыр^e. ²⁴ Улустуң чамдыызы хылыштың чидиг бажыңдан калыр, а чамдыызын өске чоннарже тудуп алгаш баар. Өске чоннар улусунун тергийдээр үези төңгүжеге чедир, олар Иерусалимни таптай басып кээр»^f.

^e Мф. 27:25; 1 Фес. 2:16

^f Ажыд. 11:2

Кижии амытан Огдунуң чедип кээри
(Мф. 24:29-31; Мк. 13:24-27)

²⁵ «Хүнге, айга болгаш сылдыстарга кайгамчык демдектер көстүр, а далайның шимээрпеп, хөлзээринден аймаараан чоннар чер кырынга сүрээдеп, мөгүдей бээрлер. ²⁶ Чер бөмбүрзээнче кел чыдар айыыл-халапты манааш, корткан улустуң тыны үстүп эгелээр, чүге дээрге дээрниң аг-шерии сириңейнип, божаннай бээр. ²⁷ Олар ынчан улуг күчү-күжү-биле база өндүр чыры-биле *булут кырлап кел чыдар* Кижии амытан Огдун көрүп каарлар^g. ²⁸ А ол бүгү боттанып эгелээрге, саң дорт туруп алгаш, баштарыңар өрү көдүрүңер, чүге дээрге хосталгаңар чоокшулап келген-дир».

^g Дан. 7:13

Фига ыяжының чижээ-биле кичээндириг
(Мф. 24:32-35; Мк. 13:28-31)

²⁹ Оон Иисус оларга угаадыглыг чугаа чугаалаан: «Фига ыяжынче база шупту-ла өске ыяштарже топтап көрүңер даан: ³⁰ оларның бүрүлери частып эгелээрге, чай удавас дээрзин эндевес болгай силер. ³¹ Шак ынчалдыр, ол бүгүнүң боттанып эгелээнин көрүп кагзыңарза, Бурганның Чагыргазы чоокшулап келгенин билип алыңар. ³² Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: ол бүгү чүве боттанмаан шаанда, бо салгалдың улузу өлүп читпес^h. ³³ Дээр биле чер эстип-хайлы бээр, а Мээн сөстөрүм эстип-хайлы бербес»ⁱ.

^h Лк. 9:27

ⁱ Ыд. ып. 101:26-27; Иса. 51:6; 2 Пет. 3:10

Удувайн, белен болуңар

³⁴⁻³⁵ «Оваарымчалыг болуңар: силерниң чүректериңер үен-даян хөглээшкинге, арагалаашкынга болгаш амыдыралдың сагышсыралдарыңа алзып, дашталбазын база ол хүн хенертен, какпа дег^j, кырыңарга келбезин. Чүге дээрге ол хүн чер кырын

^j Иса. 24:17

ээлей чуртгаан бүгү улуска чедип кээр. ³⁶ Ынчангаш бо бүгү кел чыдар айыыл-халаптардан чайлай бээр харыктыг болур дээш база «Кижин амыган Оглунун мурнунга бараалгаар дээш, үргүлчү серемчилелдиг болунар^a, а ол ышкаш мөргүңөр»^b.

^a Мф. 25:13; 1 Фес. 5:6

^b Лк. 18:1; Рим. 12:12;

Эф. 6:18; Кол. 4:2;

1 Фес. 5:17

^c Мф. 21:23; 26:55

³⁷ Иисус хуннүн-не Бурганнын өргээзинге өөрөдип турган^c, а кезжээ дүжөргө, Елеон даанче чоруткаш, аңаа хонуп ап турган. ³⁸ А бүгү чон Ону дыннаары-биле дан бажында-ла Бурганнын өргээзинге чыгып кээр болган.

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5, 14-16; Мк. 14:1-2, 10-11; Ин. 11:45-53)

22 ¹ Хаарган далганнар байырлалы (азы Хосталыышкын байырлалы) чоокшулап олурган^d. ² Бурганнын дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чондан коргуп турганнар, ынчангаш Иисусту чажыды-биле өлүрүп каар эптиг арга дилей бергеннер.

^d Хост. 12:1-30

³ Эрлик ынчан он ийи элчинниң бирээзи болур Искарриот деп адаткан Иудаже кире берген^e. ⁴ Оон Иуда Иисусту оларга канчаар садыптарын дугуржуп алыр дээш, Бурганнын дээди бараалгакчылары болгаш Бурганнын өргээзиниң таңныылдар даргаларынга чеде берген. ⁵ Олар амырай берип, Иудага акша төлээрин аазааннар.

^e Ин. 13:2

⁶ А Иуда аксы-сөзүн бергеш, Иисустун чанынга чон чок турда, Ону садыптар эптиг арга дилеп эгелээн^f.

^f Аж.-ч. 1:16

Хосталыышкын байырлалынга белеткел

(Мф. 26:17-25; Мк. 14:12-21; Ин. 13:21-30)

⁷ Хосталыышкын байырлалынга чиир хураганны дөгөрөр хүн^g – Хаарган далганнар байырлалының бирги хүнү үнүп келген. ⁸ Иисус Пётр биле Иоанны айбылап чоруткаш: «Баргаш, байырлалда дойлаарывыс чемден белеткеп калыңар» – дээн. ⁹ Олар Оон: «Силер ону бисти каяа белеткеп кагзын деп күзеп тур силер?» – деп айтырганнар.

^g Хост. 12:6; 1 Кор. 5:7

¹⁰ Ол мынча деп харыылаан: «Силер хоорайже кирип кээриңерге, суглуг доңга туткан кижини уткужуп кээр эвеспе. Ол кижиниң кире бээри бажыңче ону эдерип чеде бергеш, ¹¹ бажың ээзинге мынча дээр силер: „Өөреникчилерим-биле кады Хосталыышкын байырлалының кезжээки чемин четтирерим өрөөл кайдал?» – деп, Башкы сенден айтырып тур^h. ¹² Оон ол силерге айылап-белеткеп каан үстүкү делгем өрөөлди айтып бээр. Шупту чүвени аңаа белеткээр силер». ¹³ Олар чоруткаш, бүгү чүвени Иисустун чугаалаан айы-биле тып алгаш, байырлалдың чемин белеткеп кааннар.

Дээрги-Чаяакчының кезжээки чеми

(Мф. 26:26-30; Мк. 14:22-26; 1 Кор. 11:23-25)

¹⁴ Үе-шак кээрге, Иисус элчиннери-биле кады чемненири-биле олурупкан. ¹⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Хосталыышкын байырлалының бо чемин хилинчээмниң мурнуу чарында силер-биле кады четтирерин дыка-ла күзөөн мен. ¹⁶ Силерге чугаалап тур мен: байырлал дою Бурганнын Чагыргазынга болбаан шаанда^h, Мен оон ыңай ону четтирбес мен». ¹⁷ Оон Иисус дашканы тудуп алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, мынча дээн: «Мону хүлээп алгаш, араңарда үлүглей үлежип алыңар. ¹⁸ Силерге чугаалап тур мен: Бурганнын Чагыргазы келбээн шаанда, виноград чимизиниң арагазын Мен оон ыңай ишпес мен».

^h Ажыд. 19:9

¹⁹ Оон Иисус хлебти алгаш, Бурганга өөрүп четтиргеш, ону үзе тырткаш, оларже сунмушаан, мынча дээн: «Бо дээрге силер дээш берип турарым Мээң мага-бодумдурⁱ. Мону Меңээ тураскаал кылдыр ынчаар кылып чоруңар». ²⁰ Кезжээки чем соонда, Иисус база катап дашканы алгаш, мынча дээн: «Бо дашка дээрге силер дээш төгөрим Мээң ханым-биле чардынар чаа чагыг-керээ-дир^j».

ⁱ Ин. 6:51; 1 Кор. 10:16; 11:24

^j Хост. 24:8; Иер. 31:31

²¹ Ынчаарга көрүңөр! Мени садыптар кижиниң холу Мээң холум-биле кады стол кырында салдынган-дыр^a. ²² Кижини амыгтан Оглу Бодунуң салымынга уткуштур баш удур айытканын ёзугаар чоруур ужурлуг^b, ынчалза-даа Ону садыптар кижини ат болур!»

^a Ыд. ыр. 40:10; Ин. 13:18

^b Аж.-ч. 2:23

²³ Өөреникчилер бот-боттарындан: «Бистин аравыста ындыг чүве кылыптар кижини кымыл?» – деп айтыржып эгелээннер.

Кым эң чугулал?

(Мф. 18:1-5; Мк. 9:33-37; Лк. 9:46-50)

²⁴ Оон өөреникчилер аразынга оларның кайызы эң чугула боорул деп маргылдаа база үнүп келген. ²⁵ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Өске чоннар улузун хааннары чагырар боор чүве, а чагырыкчылар боттарын „ачы-буяанныглар“ деп адазын дээр болгай. ²⁶ А силер оларга дөмей болбаңар. Харын-даа силерниң араңарда эң улууңар эң биченер дег болзун, а башкарып турарыңар – бараан болган чалчаңар дег болзун^c. ²⁷ Кым чугулал? Стол артында чемненип олулар кижини бе азы бараан болуп турар кижини бе? Чемненип олулары деп бодадыңар бе? А Мен силерниң араңарда бараан болган чалчаңар дег-дир мен^d.

^c Мф. 20:26; Мк. 10:43-44

^d Мф. 20:28; Ин. 13:4-5

²⁸ Бүгү шенелделеримни Мээң-биле кады ажып эрткен болгай силер^e. ²⁹ Ынчан-гаш, Мен база Чагырганы, Адамның Меңээ бергени дег, силерге берип тур мен^f. ³⁰ Ындыг болганда, Мээң Чагыргам кээрге, Мээң столум артынга дойлаар силер; дүжүлгелерге саадапкаш, Израильдин он ийи аймаан шиидер силер^g».

^e Евр. 2:18

^f Лк. 12:32

^g Мф. 19:28; Ажыд. 3:21

Пётрнуң Иисустан ойталаарын баш бурунгар медеглээни

(Мф. 26:31-35; Мк. 14:27-31; Ин. 13:36-38)

³¹ Оон Дээрги Иисус мынча дээн: «Симон, Симон, көрдүң бе! Кызыл-тасты богундан арыглаары дег, силерни шишкиир эргени эрлик негеп алыксап турду^h. ³² Ынчалза-даа Мен сен дээш, бүзүрелиң читпези дээш, мөргүп турдумⁱ. А сен оон соонда, Менче катап эглип келгеш, ха-дуңмаң быжыктырып көр».

^h Иов 1:6-12; Ам. 9:9

ⁱ Ин. 17:9

³³ Пётр: «Дээрги, мен Силер-биле кады кара-бажыңче-даа, өлүмче-даа баарынга белен мен^j» – деп харыылаан.

^j Ин. 21:19; Аж.-ч. 12:4

³⁴ Ынчаарга Иисус мынча дээн: «Сенээ чугаалап тур мен, Пётр, бөгүн аскыр-дагаа алгыргалакта, Мени билбес болуп, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен».

³⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Мен силерни шоодай, хап болгаш идик чокка чорудуп турумда, кандыг-бир чүвеге чединмес турдуңар бе?»^k

^k Лк. 9:3; 10:4

Олар: «Чединмес чүвевис чок турган» – деп харыылааннар.

³⁶ Ол өөреникчилеринге мынча дээн: «А ам кымда шоодай барыл, оозун ап алзын, хавыңарны база ап чоруңар. А кымда хылыш чогул, хевин садыпкаш, хылыштан садып алзын. ³⁷ Бижилгеде Мээң дугайымда „Ону кем-херек үүлгедикчизи кылдыр санаан“ деп бижээн чүве боттаныр ужурлуун силерге чугаалап тур мен^l. Мээң дугайымда бижиттинген бүгү чүве удавас чогул бүдөр ужурлуг».

^l Иса. 53:12

³⁸ Олар мынча дээннер: «Дээрги, көрүңерем, бисте ийи хылыш бар-дыр».

Иисус оларга: «Ол четчир» – деп каан.

Иисустуң Елеон даанга Бурганга мөргүл кылганы

(Мф. 26:36-46; Мк. 14:32-42)

³⁹ Иисус хоорайдан үнгеш, чаңчыккан аайы-биле Елеон даанче чорупкан. Өөреникчилери база Ону эдерип чорупканнар. ⁴⁰ Чедер черинге келгеш, Иисус оларга: «Күткүлгеге алыспазы-биле мөргүңер» – дээн^m. ⁴¹ А Боду олардан даш октам хире черже ырай бергеш, дискектенип олурупкаш, мынчаар мөргүй берген: ⁴² «Ачай, Сээн күзел-соруун ындыг болза, хилинчектиң бо дашказын Менден чайлады

^m Мф. 6:13

^a Мк. 10:38; Ин. 18:11;
^b Евр. 5:7
^c Мф. 6:10
^c Мф. 4:11; Мк. 1:13

берем^a. Ындыг-даа болза, бүгү чүве Мээң эвес, а Сээң күзел-соруун ёзугаар болзун!^b» ⁴³⁻⁴⁴ [Аңаа дээрниң төлээзи чедип келгеш, Ону быжыктыра берген^c. Хилинчээн төде бергеш, Иисус улам күштүг мөргүй берген, Ооң дери, ханның дамдылары дег, черже төктүп бадып турган.]* ⁴⁵ Ол мөргүп алган соонда, туруп келгеш, өөреникчилерин барып көөрге, олар хилегдеп-мунгарааш, удуп калган болганнар. ⁴⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Чүгө удуп чыдыр силер? Күткүлгеге алыспас дээш, туруңар база мөргүңер!»

Саттыныкчы чорук болгаш Иисусту тудуп хоругдааны
 (Мф. 26:47-56; Мк. 14:43-50; Ин. 18:3-11)

^d Аж.-ч. 1:16
⁴⁷ Иисус ону чугаалап турда, мөөң чон бо келген, он ийи элчинниң бирээзи болур Иуда дээр кижин оларны баштап чораан^d. Оон ол Иисусту ошкап каар дээш, Аңаа чоокшулап келген^{**}. ⁴⁸ Иисус аңаа: «Иуда, Кижин амытан Оггун таанда-ла ошкааш-кын-биле садарың ол бе?» – дээн.

^e Лк. 22:38
⁴⁹ Херек кандыг шиглиг апарганын көргөш, Иисустун чанынга турган өөреникчилери: «Дээрги, хылыштарывыс^e сегирип алылы бе?» – деп айтырганнар. ⁵⁰ Оларның бирээзи Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының оң талакы кулаан хылыш-биле одура шаапкан. ⁵¹ Иисус ынчан: «Соксанар, ам болзун!» – дээн. Оон чалчаның кулаанга холу-биле деггеш, экиртип каан.

^f Лк. 20:1
^g Эф. 6:12
⁵² Ону тудуп хоругдаары-биле келген Бурганның дээди бараалгакчыларынга, Бурганның өргээзиниң таңныылдар даргаларынга база баштыңнарга Иисус мынча дээн: «Силер чүгө мени тудуп алыр дээш, хылыштарлыг, моңнарлыг келгениңер ол? Кай, Мен дээрбечи-дир мен бе? ⁵³ Мен хүннүң-не силер-биле кады Бурганның өргээзинге турдум^f, ынчан силер Меңээ хол дегбээн болгай силер, ынчалза-даа ам – дүмбейге чагырткан силерниң үңер келген-дир»^g.

Пётрнүң Иисустан ойталааны
 (Мф. 26:57-58, 69-75; Мк. 14:53-54, 66-72; Ин. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Олар Иисусту тудуп аппарат, Бурганның дээди бараалгакчызының бажыңыга эккелгеннер. А Пётр ырактан эдерип чоруп орган. ⁵⁵ Чыылган улус херим иштинге от салгаш, дөгере чыннып олуруп алырга, Пётр база оларның аразыңга олуруп алган.

⁵⁶ Бир чалча херэежен от чырыыңга Пётрну көрүп кааш, олче топтап кайгааш: «Бо кижин база Ооң-биле кады чораан чүве» – дээн.

⁵⁷ Ынчалза-даа Пётр аңаа: «Дуңмам, мен Ону танывас мен» – деп чугаалааш, Иисустан ойталап каапкан.

⁵⁸ Элээн болганда, өске бир кижин ону көрүп кааш: «Сен база оларның бирээзи-дир сен» – дээн.

Ынчалза-даа Пётр: «Чок-чок, өңнүк!» – деп харыылаан.

⁵⁹ Бир шак хире үе эрткенде, база бир кижин бүзүрелдиг чугаалаан: «Бо кижин ылап-ла Ооң-биле кады чораан-дыр, чүгө дээрге Галилея чурттуг кижин ышкажыл».

⁶⁰ Ынчалза-даа Пётр аңаа: «Өңнүк, чүү деп турарыңны билбейн-дир мен» – дээн. Пётр чугаазын төндүргелекте-ле, аскыр-дагаа алгыра берген. ⁶¹ Ол өйдө Дээрги Иисус эргилип келгеш, Пётрже чиге көрө каапкан. Пётр ынчан Дээргинин: «Бөгүн, аскыр-дагаа алгырар бетинде, сен Менден үш катап ойталаар-дыр сен» – дээнин сактып келген^h. ⁶² Ол ооң соонда үңгеш, мөөредир ыглай берген.

^h Лк. 22:34

* 22:43-44 Ол ийи шүлүк эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

** 22:47 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Чүгө дээрге ол оларга мындыг демдек айтып берген турган: „Ошкап каарым кижин Ол болур эвеспе“» деп домакты немээн.

Иисустуң улуска дорамчылаттырганы
(Мф. 26:67-68; Мк. 14:65)

⁶³ Иисусту кадарган таңныылдар Ону бак сөглөп, эттеп эгелээннер^а. ⁶⁴ Олар Ооң карактарын дуй шарааш: «Сени кым шанчыпты? Өттүр билип медегле!» – деп айтырып турганнар. ⁶⁵ Олар оон-даа өске хөй дорамчылалды Аңаа сөглөп турганнар.

^а Иса. 50:6

Дээди иудей Чөвүлелге болган байысаалга
(Мф. 26:59-66; Мк. 14:55-64; Ин. 18:19-24)

⁶⁶ Хүн үнүп кээрге, чоннуң баштыңнары, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары чыгып келгеш, Иисусту дээди иудей Чөвүлелче кири бергеннер. ⁶⁷ Оон: «Сен – Христос сен бе? Биске чугаала!» – дээннер.

Иисус мынча деп харыылаан: «Мен силерге чугаалаарымга-даа, бүзүрээр эвес силер. ⁶⁸ А Бодум-даа силерден айтырыг салымза, харыылаар эвес силер*». ⁶⁹ Ынчалза-даа амдыгааштан эгелээш, „Кижини амытан Оглу күчү-күштүгү Бурганның он талазынга олуруп аар-дыр“^б.

^б Ыд. ыр. 109:1;
Мк. 16:19; Аж.-ч. 7:56;
Евр. 1:3

⁷⁰ Олар дөгере: «Ынчаарга Сен – Бурганның Оглу сен бе?» – деп айтырганнар.

Иисус мынча деп харыылаан: «Мени Ол дээрзин боттарыңар чугаалап тур силер».

⁷¹ Олар ынчан: «Биске ам кандыг херечилел херегил? Боттарывыс-ла бүгү чүвени Ооң аксындан дыңнадывыс ышкажыл!»^с – дээннер.

^с Мф. 9:3; Ин. 10:36

Иисус рим чагырыкчы Пилаттың мурнунда
(Мф. 27:1-2, 11-14; Мк. 15:1-5; Ин. 18:28-30)

23 ¹ Оон олар шупту туруп келгеш, Иисусту Пилатка^д хүлээдип бергеш, ² Ону мынчаар буруудадып эгелээннер: «Бо кижини бистиң чонувусту үймээнче күткүп турарын тодараттывыс. Ол Бодун Христос азы Хаан мен деп чарлап^е, императорга үндүрүгү төлөөн херээ чок дээр-дир»^ф.

^д Лк. 3:1; 13:1; Аж.-ч. 3:13;
4:27; 1 Тим. 6:13

^е Аж.-ч. 17:7

^ф Лк. 20:25

^г Мф. 2:2

³ Пилат ынчан Оон айтырган: «Сен – иудей хаан сен бе?»^г

Иисус аңаа: «Силер бодуңар ынча дидинер» – деп харыылаан.

⁴ Пилат ынчан Бурганның дээди бараалгакчыларыңа база чонга мынча дээн: «Бо кижини буруудадыр кандыг-даа чылдагаан тыппас-тыр мен»^г.

^г Ин. 18:38; 19:4; Евр. 4:15

⁵ Ынчалза-даа олар негеп-ле турган: «Ол бүгү Иудеяга Бодунун өөредин тарадып, чонну үймээнче ыдалап тур, баштай Галилеяга эгелеп алгаш, ам мында келгени бо-дур».

Иисус Иродтуң мурнунда

⁶ Пилат ону дыңнап кааш: «Ол Галилея чурттуг кижини бе?» – деп айтырган. ⁷ Оон Пилат Иисустуң Иродка чагырткан девискээрдени^и келгенин билип алгаш, ол үеде база-ла Иерусалимге келген турган Иродче Ону чорудупкан. ⁸ Ирод Иисусту көрүп кааш, аажок өөрөөн, чүге дээрге шагдан бээр Ону көрүксөөн чүве-дир^и. Ол Иисустуң дугайында хөйну дыңнаан база Ооң кандыг-бир кайгамчык чүүл кылырын көөр деп идегеп турган. ⁹ Ирод Аңаа хөй-ле айтырыглар салган, ынчалза-даа Иисус харыылаваан. ¹⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары аңаа турарын уламчылап, Ону бар шаа-биле буруудадып-ла турганнар. ¹¹ А Ирод бодунун шериглери-биле кады Иисусту мага хандыр дорамчылап база кочулап алгаш, Аңаа каас-коя хеп кедиргеш, Пилатче дедир чорудупкан. ¹² Пилат биле Ирод ол хүнден эгелээш, аразында өңнүк-тала апарганнар, а ооң мурнунда көрүшпес дайзыннар турган чүве-дир.

^и Лк. 3:1; 9:7

^и Лк. 9:9

* 22:68 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Мени хостап салыр эвес силер» деп сөстөрүн немээн.

Иисустуң өлүмгө шииттиргени

(Мф. 27:15-26; Мк. 15:6-15; Ин. 18:39–19:16)

¹³ Пилат Бурганның дээди бараалгакчыларын, даргаларны база чонну чыгдыргаш, ¹⁴ оларга мынча дээн: «Силер меңээ бо кижини, чонну үймээнче күткүп турар-дыр дээш, эккелдинер. Ынчаарга мен силер бүгүдениң мурнунга Ону байысаагаш, Аңаа онаап турар буруудадыйшыкыннарыңарны бадыткапкы дег кандыг-даа барымдаа тыппадым. ¹⁵ Ирод база-ла Ону буруулуг деп санавайн, дедир чорудупкан болду. Ону өлүрүп шаажылаар хире кандыг-даа чүве Ол кылбаан дээрзин көрүп тур силер. ¹⁶⁻¹⁷ Ынчангаш Ону кезеткеш, салыптарым ол-дур»*.

¹⁸ Ынчан бүгү улус, чаңгыс кижиде, алгыржы берген: «Аңаа – өлүм! Биске Варавваны хостап бериңер!» ¹⁹ Варавва дээрге хоорайга үймээн үндүрген дээш база өлүрүкчү чорук дээш кара-бажыңнаткан турган кижиде чүве-дир. ²⁰ А Пилат Иисусту салып чорудуптарын күзээш, база катап үнүн бедидип, чугаа кылган. ²¹ Ындыг-даа болза, олар алгыржып-ла турган: «Ону хере шавыңар! Ону хере шавыңар!»

²² Пилат үшкү удаа оларга мынча дээн: «Бо кижиде кандыг кемниг херек үүлгеткенил? Ону өлүрүп шиитки дег кандыг-даа буруу тыппадым. Мен Ону кезеткеш, салыптарым ол-дур!» ²³ Ынчалза-даа олар бар шаа-биле алгыржып, Иисусту хере шаварын негеп туруп бергеннер. Чыылган улустуң** алгы-кышкызы кедерей бээрге, ²⁴ Пилат оларның негелдезин күүседип бээрин шиитпирлээн. ²⁵ Ол чыылган улустуң дилээн ёзугаар үймээн үндүрген дээш база өлүрүкчү чорук дээш кара-бажыңнаткан Варавваны хостап салгаш, а Иисусту оларның күзелин ёзугаар шаажылаар кылдыр чөпшээрээн.

Иисустуң хере шаптырганы

(Мф. 27:32-44; Мк. 15:21-32; Ин. 19:17-27)

²⁶ Шериглер Иисусту шаажылаары-биле аппарат чорааш, шөлдерден чанып орган Киринае чурттуг Симон деп кижиге таварышкаш, ону тудуп алганнар. Олар аңаа белдир-ыяшты чүктеткеш, ону Иисустуң соондан көдүрүп чедиреринче албадапканнар. ²⁷ Мөөң чон Иисусту эдерип чоруп орган. Чон аразында Ол дээш кажыыдап, ыглап-сыктаан дыка хөй херээжен улус турган. ²⁸ Иисус оларже эргилип келгеш, мынча дээн: «Иерусалимниң херээженнери, Мээң ажыым ажып ыглашпаңар! Оң орнунга боттарыңар дээш база ажы-төлүңер дээш, ыглажыңар. ²⁹ Чүгө дээрге улустуң: „Үре-төл чок, кажан-даа божуваан болгаш эмер чаш ажы-төлү чок херээженнер амыр-чыргалдыг“ – деп чугаалай бээри үе кел чыдар-дыр^a. ³⁰ Улус ынчан дагларга: „Бисче кээп дүжүңер“ база тейлерге: „Бисти дуглай дүжүңер!“ – дижи бээр^b. ³¹ Ногаан ыяшты безин ынчаар аажылап турар болганда, кургаг ыяшты канчап кааптар деп?»^c

³² Оң-биле кады шаажылаар дээш, ийи дерзии херектенни аппарат чорааннар. ³³ Баш сөөгү деп адаар черге чедип келгеш, орта Иисусту база херектеннерни: бирээзин Оң оң талазынга, өскезин – солагай талазынга хере шаап кааннар. ³⁴ [Иисус мынча дээн: «Ачай! Оларны өршээ, чүнү кылып турарын билбес улус-тур^d»].*** А шериглер Оң идик-хевин, кымның чүнү алырын үлүг тыргып шиитпирлээш, үлежип алганнар^e. ³⁵ Чыылган чон көрүп турган. А оларның даргалары Иисусту: «Өскелерни камгалап турган де! Бир эвес Ол Бурганның шилип алган Христозу болза^f, Бодун Боду камгалазын!»^g – деп кочулап турганнар.

^a Мк. 13:17; Лк. 21:23^b Ос. 10:8; Ажыд. 6:16^c Иез. 20:47^d Аж.-ч. 7:60^e Ыд. ыр. 21:19^f Иса. 42:1; Лк. 9:35^g Ин. 10:18

* 23:16-17 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «А Пилат Хосталышыкын байырлалын таварыштыр бир херектенни чоннуң күзели-биле хостап бээр ужурулуг турган» деп сөстөрни немээн (Мф. 27:13; Мк. 15:6 көр).

** 23:23 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөскө «База Бурганның дээди бараалгакчыларының» деп сөстөрни немээн.

*** 23:34 Эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде бо сөстөр таварышпайн турар.

³⁶ Шериглер база чедип келгеш, Аана ажыг виноград арагазы берип, Ону дора көрүп:
³⁷ «Сен – иудей хаан болзуңза, Бодуңну Бодуң камгалап ал!» – деп турганнар. ³⁸ Иисустуң кырынга: «Бо – иудей хаан-дыр» – деп бижиктиг самбыражыгаш* азып каан чүве-дир.

³⁹ Хере шаптырган херектеннерниң бирээзи Ону: «Сен Христос болдуң чоп, Бодуңну база бисти камгала!» – деп бак сөглөп турган.

⁴⁰ А өскези эжин соксадып, мынча дээн: «Бургандан кортпазың ол бе? Бодуң база ындыг шийткел алганыңны бода! ⁴¹ Бистиң шийттиргенивис чөптүг болгай, үүлгеткен херэвистиң кем-буруузу ол хире-дир, а Ол багай чүнү-даа кылбаан-дыр^а». ⁴² Оон ол Аана мынча дээн: «Иисус, Хаан болуп, чагырып келгеш, мени база сактып кээп көрүңерем».

^а Лк. 23:4; Евр. 4:15

⁴³ Иисус аана мынча деп харыылаан: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бөгүн-не Мээн-биле кады дываажанга** турар сен».

Иисустуң өлүмү

(Мф. 27:45-56; Мк. 15:33-41; Ин. 19:28-30)

⁴⁴ Хүн үнгенден бээр алдыгы шактан тоску шакка чедир чер кырын дүмбей караңгы шыва апкан^б. ⁴⁵ Хүн караа көзүлбестей берген, Бурганның өргээзиниң иштинде аскан көжеге^с ийи чара орлуп калган. ⁴⁶ Иисус: «Ачай! Амы-тынымны Сээң холуңга хүлээдип тур мен»^д – дыңзыг үн-биле алгырыпкан. Ону чугаалааш, амы-тыны үстү берген. ⁴⁷ Чүс шериг баштыңчызы бүгү болган чүүлдү көргөш, Бурганны алдаржыткаш: «Бо кижы ылап-ла актыг, чөптүг-шынныг турган-дыр!» – дээн.

^б Ам. 8:9

^с Хост. 26:33; Лев. 16:2

^д Ыд. ыр. 30:6; Аж.-ч. 7:59

⁴⁸ Аңаа чыглып келген бүгү улус база болган чүүлдү көргөш, качыгдал илередип хөрөктерин шанчыл^е, тарап чанып эгелээн. ⁴⁹ А Иисусту билир чораан шупту улус база Галилеядан бээр Ону эдерип келген херээженнер ырадыр туруп алгаш^ф, ол бүгүнү хайгаарап турганнар.

^е Лк. 18:13

^ф Лк. 8:2

Иисусту орнукуштуканы

(Мф. 27:57-61; Мк. 15:42-47; Ин. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ол черге Иосиф деп аттыг, Иудеяның Аримафея хоорайдан келген бир кижиге турган. Ол болза дээди иудей Чөвүлелдин кежигүнү, буянның база чөптүг-шынныг, Бурганның Чагырказының кээрин манап чоруур кижиге чүве-дир. Иосиф дээди иудей Чөвүлелдин Иисусту өлүрер деп шийтпир хүлээп аарында-даа, оң херектеринге-даа киришпейн барган. ⁵² Ол кижиге Пилатка келгеш, Иисустуң мага-бодун дилеп алган. ⁵³ Иосиф Ооң мага-бодун дүжүргөш, чуга пөс-биле ораагаш, хаяда оя каккан, мынчага дээр кымны-даа орнукуштупан чевег-куйга орнукушудуп каан^г.

^г Иса. 53:9

⁵⁴ Ол хүн пятница турган, амыр-дыш хүнү нүпү орган***. ⁵⁵ Галилеядан Иисус-биле кады келген херээженнер Иосифти эдерип чеде бергөш, чевег-куйну база Ооң мага-бодун канчаар салганын көрүп алганнар. ⁵⁶ Оон ээп келгөш, чаагай чыттыг үстер биле чаар чүүлдерни белеткеп алганнар. Ыдыктыг хойлуңуң айытканын эзугаар амыр-дыш хүнүн олар дыштанып эрттирген^г.

^г Хост. 20:10; Ы. х. к. 5:14

Иисустуң катап дирилгени

(Мф. 28:1-10; Мк. 16:1-8; Ин. 20:1-10)

24 ¹ А улуг-хүнде, эртен эрте, ол херээженнер белеткеп алган чаагай чыттыг чүүлдерин ап алгаш, чевег-куйга чедип келгеннер****. ² Чевег-куйнуң аксында дашты чайладыр идип каанын олар көрүп каан! ³ Оон иштинче кирип келгөш, Дээрги Иисустуң

* 23:38 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Грек, латин болгаш еврей дылдарга бижээн» деп сөстөрни немээн (Ин. 19:20 көр).

** 23:43 Дываажан – Бурганга шынчы улустуң өлүм соонда турар чыргалдыг оранын ынча дээн (2 Кор. 12:4; Ажыд. 2:7 көр).

*** 23:54 Еврейлерниң шак-үе санаашкынын эзугаар чаа хүннүң эгезин хүн ашкан соонда санап эгелээр турган.

**** 24:1 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Олар-биле кады чамдык өске улус база чораан» деп сөстөрни немээн.

мага-бодун тыппааннар. ⁴ Олар аайын тыппайн турда, хенерген оларның мурнунга карак чылчырыктаар кылаңнааш хептерлиг ийи эр кижиге көстүп келген^а. ⁵ Херэеженнер корга бергеш, доңгая кээп дүжерже, демгилери оларга мынча дээн: «Дириг Кижини чүгө өлүглер аразындан дилеп тур силер?» ⁶ Ол мында чок: Ол катап дирли берген. Галилеяга тургаш-ла, Ооң силерге мынча дээнин сактып келиңер даан: ⁷ „Кижиге амытан Оглун бачыттыг улус холунга хүлээдип бээр база хере шаап каар, а үшкү хүнде Ол катап дирлип кээр“^б. ⁸ Херэеженнер ынчан Иисустун ол сөстөрүн сактып келгеннер^с. ⁹ Чевег-куйдан ээп чедип келгеш, олар ол бүгүнү он бир элчинге база арткан бүгү улуска чугаалап бергеннер. ¹⁰ Ол херэеженнер болза Мария Магдалина, Иоанна болгаш Иаковтун авазы Мария база олар-биле кады турган өске-даа херэеженнер чүве-дир^д. Олар бо бүгүнүң дугайын элчиннерге чугаалаарга, ¹¹ демгилерге херэеженнерниң чугаазы тоолзуг кылдыр сагындырган, ынчангаш оларга бүзүревейн барганнар^е. ¹² Ынчалза-даа Пётр тура халааш, чевег-куйга маңнап четкеш, ээкештиң, иштинче бакылап көөрге, чүгле пөс шывыглар чыдар болган. Оон ол болган чүүлду кайгап-харап чанып келген.

Эммаусче баар орукка

(Мк. 16:12-13)

¹³ Ол-ла хүн Иисустун ийи өөреникчизи Иерусалимден алдан °стадий* черде турар Эммаус деп суурже базып үнүпкеннер. ¹⁴ Олар бүгү болган чүүлдер дугайында аразында чугаалажып чорааннар. ¹⁵ Өөреникчилер ол бүгүнүң дугайында чугаалажып бар чыдырда, Иисус Боду чедип келгеш, олар-биле кады чорупкан. ¹⁶ Ынчалза-даа оларның карактарын хаптап каан дег бооп, Ону танывайн барганнар^ф.

^ф Ин. 20:14

¹⁷ Иисус олардан: «Силер чүү дугайында чугаалажып чорууруңар ол?» – деп айтырган.

Демгилери муңгаргай арын-шырайлыг доктаай бергеннер. ¹⁸ Оларның Клеопа деп аттыг бирээзи^г Анаа: «Бо хүннерде Иерусалимге чүү болуп турганын билбес кижиге чаңгыс силер боор силер аа?» – дээн.

^г Ин. 19:25

¹⁹ Иисус: «Чүнү ынча дээринер ол?» – деп айтырган.

Олар Анаа мынча дээн: «Назарет чурттуг Иисус-биле болган бүгү чүүл дугайында аан. Ол Бурганның болгаш бүгү чоннун мурнунга ажил-херээ болгаш сөзү-биле күштүг медээчи турган. ²⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш даргалары-выс Ону өлүрер кылдыр тудуп берипкеш, хере шаап кааннар^х. ²¹ А бис Израильди хостаар кижиге Ол боор деп идегеп турдувус. А оон ыңай мындыг чүүл база болган де: бөгүн, бо бүгү болгандан бээр үшкү хүнде, ²² аравыста турар херэеженнерниң чамдыызы бисти кайгаткан болгай. Олар эртен эрте чевег-куйга барып чорааш, ²³ Ооң мага-бодун тыппааннар-дыр. Дедир ээп келгеш, оларга дээрниң төлээлери көзүлгеш, Ону дириг бар кылдыр чугаалаан дижир болдулар. ²⁴ Оон бистиң чамдыывыс чевег-куйга чеде бээрге, шупту чүве херэеженнерниң чугаалааны олчаан болган, ынчалза-даа Иисустун Бодун көрбөөннер».

^х Аж.-ч. 2:23

²⁵ Иисус ынчан оларга мынча дээн: «Бурганның медээчилериниң чугаазыңга бүзүрээр хире эвес, чүгө ындыг сарыыл чок база даамчыргай чүректерлиг улус боор силер! ²⁶ Христос бо бүгү хилинчекти шыдажып эрткеш, Бодунун алдарын чедип алып журлуг эвес чүве бе?»^и ²⁷ Оон Ол Моисейниң хоойлузундан эгелеп алгаш^л, шупту медээчилерниң номнарын^к эргий шүүштүрүп, Бижилгеде Ооң дугайында бижээн чүүлдерни оларга тайылбырлап берген^л.

²⁸ Олар чедер дээн суурунга чоокшулап келгенде, Иисус оруун уламчылаар аяншинчилин көргүскен. ²⁹ Ынчалза-даа олар Оон салдыкпайн: «Бистиң-биле кады

^и 1 Пет. 1:11

^л Э. д. 3:15; 12:3; 22:8;

Сан. 21:9; 24:17;

Ы. х. к. 18:15

^к 2 Хаан. 7:12-14;

Ыд. ыр. 15:10; Иса. 7:14;

9:2; 11:1; 50:6; 53:1-12;

Иер. 23:5-6; Дан. 7:13;

9:24-27; Мих. 5:2;

Зах. 9:9; 12:10; 13:7

^л Аж.-ч. 8:35

артып калыңар, хүн ажып, кежээ дүжүп олар болгай» – деп ээрежиң эгелээннер. Ол бажыңга кирип келгеш, олар-биле кады артып калган.

³⁰ Иисус олар-биле кады чемненип олурупкаш, хлебти алгаш, ол дээш Бурганга өөрүп четтиргеш, үзе тырткылааш, оларже сунган^a. ³¹ Оларның карактары ынчан ажыттынып келген болгаш, олар ам-на Иисусту танып кааннар, ынчалза-даа Ол каракка көзүлбес апарган. ³² Олар бот-боттарыңга мынча дээннер: «Ол орук ара бистиң-биле чугаалажып чорда база Бижилгениң утказын биске тайылбырлап чорда, чүрөктеривис хып чорбажык бе?»

^a Лк. 9:16

³³ Оон доп-дораан тура халышкаш, Иерусалимче ээп келгеннер. Аңаа он бир элчинни база олар-биле кады чораан улусту катый-хаара тып чеде бээрге, ³⁴ олар база мынча дижиң турар болган: «Дээргивис ылап-ла катап дирилген-дир, оон Симонга кээп көзүлген-дир»^b.

^b 1 Кор. 15:5

³⁵ Оон демги ийи өөреникчи олар-биле орукка болган бүгү чүүлдү база Ол хлебти үзе тыртып турда, Ону танып кааның чугаалап бергеннер.

Катап дирилген Иисустуң өөреникчилеринге көзүлгени
(Мф. 28:16-20; Мк. 16:14-18; Ин. 20:19-23; Аж.-ч. 1:6-8)

³⁶ Олар ол дугайында чугаалап турда, Иисус Боду оларның аразыңга туруп алгаш: «Амыр-менди-ле!» – дээн. ³⁷ Өөреникчилер аймап-сүртей бергеш, хей чүве көрүп каан эвес бис бе деп бодааннар^c. ³⁸ Ынчалза-даа Иисус оларга мынча дээн: «Чүге аймаарай бердинер? Чүрөктеринерни чүге чигзиниң долганыл? ³⁹ Хол-будумче көрүңер даан, бо – Мен-дир мен. Мени тудуп суйбап, топтап көрүңер^d: Менде бар деп көрүп турарыңар эът-бот болгаш сөөк-даяк хей чүведе бар эвес». ⁴⁰ Ону чугаалааш, Иисус холдарың база буттарың оларга көргүскен. ⁴¹ Өөреникчилер өөрээн түлүү-биле ам-даа бүзүрөп чадап, кайгап-харап турганнар. Иисус ынчан оларга: «Силерниң мында кандыг-бир чем бар бе?»^e – дээн. ⁴² Олар аңаа быжырган балыының кезиин* ап бергеннер. ⁴³ Ол ону ап алгаш, оларның мурнунга чип алган.

^c Мф. 14:26; Мк. 6:49

^d 1 Ин. 1:1

^e Ин. 21:5

⁴⁴ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Моисейниң хоойлузунда, медээчилерниң номнары болгаш Ыдыктыг ырларда Мээң дугайымда бижээн бүгү чүве боттаныр ужурлуун силер-биле кады чоруур шаамда-ла чугаалап турдум чоп, ол чүве ам бо ышкажыл». ⁴⁵ Ынчан Ол өөреникчилериниң угааның Бижилгени угаап билиптер кылдыр ажыдып берген^f.

^f Аж.-ч. 16:14

⁴⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Христос хилинчекти көрүп эртер база үшкү хүнде өлүглер аразыңдан катап дирлир ужурлуг дээрзин Ында бижээн-дир»^g. ⁴⁷ Иерусалимден эгелеп алгаш, бүгү делегейниң чоннарыңга баар силер, бачыттары дээш өршээл алыры-биле оозун миннип, Бурганче эглирин Мээң өмүнээмден суртаалдаан турар ужурлуг. ⁴⁸ Силер ол бүгүнүң херечилери-ле болгай силер^h. ⁴⁹ Мен Адамның азаан чүвезин силерге ам чорудуп бээр менⁱ. А силер өрүтен күштү албаан шааңарда, Иерусалим хоорайга артып калыңар»^j.

^g Лк. 24:27

^h Аж.-ч. 1:8

ⁱ Ин. 14:26; Аж.-ч. 1:8

^j Аж.-ч. 1:4; 2:4

Иисус Христостуң дээрже көдүрлүп үнгени
(Мк. 16:19-20; Аж.-ч. 1:9-11)

⁵⁰ Иисус оларны Иерусалимден Вифанияга чедир^k эдерткеш, холдарың өрү көдүргеш, алгап-йөрээп каан^l. ⁵¹ Оларны алгап-йөрээп тура-ла, Ол олардан ырап, дээрже көдүрлүп үнүп эгелээн. ⁵² Өөреникчилери Аңаа мөгөйип^m, доңгая кээп дүшкүлээш, Иерусалимче аажок өөрүшкү-маңнайлыг ээп келгеннер. ⁵³ Оон Бурганны алдаржытыпшаан, Бурганның өргээзинге доктаамал турганнарⁿ.

^k Мф. 21:17; Лк. 19:29;

Ин. 11:18

^l Аж.-ч. 1:9

^m Мф. 28:9

ⁿ Аж.-ч. 2:46; 3:1; 5:21

* 24:42 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «База ары өөңге турган ары-чигирин» деп сөстөрни немээн.

Иоанның бижээни Буянныг Медээ

Кирилде

Христиан чаңчылдың санап турары-биле, бо Буянныг Медээниң автору – Иисуска эң чоок элчиннерниң бирээзи Иоанн. Иоанн болза он ийи элчинниң аразында Христоска бүзүрели дээш өлүртпейн, кыраан назынынга чедир чурттаан чаңгыс-ла кижси. Ол бодунуң Буянныг Медээзин өскелерден соңнай бижээн – бистиң эраның 90 чылдар үезинде чадавас.

Иоанндан Буянныг Медээниң бот-боттарынга дөмейи аажок баштайгы үш Буянныг Медээден кол ылгалы чүдөл? Иоанның тоожулалында Иисустуң амыдыралын ылаптыг дес-дараалай тодарадып бижиир чүткүл чок. Иоанн кол кичээнгейини Иисустуң узун чугааларынче углаан. Ол Иисустуң кыска угаадыгыг чугааларын номунче кирибээн. Бо номну бижип тура, Иоанның кол сорулгазы өске үш Буянныг Медээниң четпес чүүлдерин долдуары база Иисус дээрге Аңаа бүзүрөөн улуска чаа амыдыралды ажыдып турар Бурганның Оглу-дур дээрзин номчукчуларга шынзыдары болган. Бо Буянныг Медээ шажын шинчилелиниң бөдүүн эвес идеяларын болгаш кайгамчык чырык поэтиктиг овор-хевирлерни өскелеринден хөйүнү сиңирип алган.

Буянныг Медээни дөрт кезекке чарып болур: 1) кирилде, ында Иисус болза кижси төрөлгөтөнни камгалаар дээш, Кижси апарган Бурган-дыр дээрзи тода ажыттынган (1:1-18); 2) Иисустуң чаяганы чеди кайгамчык чүүл Ооң алыс Бурган бүдүштүүн база хүлээлгезин шынзыткан (1:19–12:50); 3) Иисустуң Бургандан алган даалгазын эчизинге чедир күүседир база алдаржыыр үези келген (13–20 эгелер); 4) эпилот, катап дирлип келген Иисустуң Бодунуң өөреникчилери-биле харылзаашканы (21 эге).

Сөстүң кижси болу бергени

^a Э. д. 1:1

^b Ажыл. 19:13

^c Ин. 20:28; 1 Ин. 5:20;
Флп. 2:6

^d Ыд. ыр. 32:6; 1 Кор. 8:6;
Кол. 1:16; Евр. 1:2

^e Ин. 5:26; 11:25;
1 Ин. 1:2; 5:11

^f Ин. 8:12; 9:5; 12:46

^g Мф. 3:1; Мк. 1:4;
Лк. 1:80; 3:2

^h Ин. 3:26; 5:33; 10:41

ⁱ Ин. 20:31; Аж.-ч. 19:4

^j Ыд. ыр. 35:10; Иса. 49:6;
1 Пет. 2:9

^k Ин. 5:43

^l Мф. 5:9; 1 Ин. 3:1; 5:1;
Рим. 8:14

^m Ин. 3:3; Иак. 1:18

1 ¹ Эң эгезинде^a Сөс турган^b. Сөс Бурган-биле кады турган болгаш Сөс Бурган болуп турган^c. ² Ол эгезинде-ле Бурган-биле кады турган. ³ Бүгү-ле бар чүве ол Сөстү дамчып чаяттынган, чүү-даа чүве Ол чокка чаяттынмаан^d. ⁴ Чаяттынган бүгү чүвеге ол Сөс амыдыралдын үнер дөзү турган^e, а ол амыдырал кижси төрөлгөтөнгө чырык апарган^f. ⁵ Чырык караңгыда чырыдып турар, а караңгы Чырыкты хөме ап шыдаваан.

⁶ Бурганның айбылап чорутканы Иоанн деп аттыг кижси турган^g. ⁷ Ол кижси Чырыктын херечизи болур дээш^h база шупту улус ону дамчыштыр бүзүрөзүн дээш чедип келгенⁱ. ⁸ Иоанн боду – Чырык эвес турган, а Чырыктын херечизи болур дээш келген кижси турган.

⁹ Ол Сөс – бо делегейге чедип келген эзулуг Чырык болган^j. Ол кижси бүрүзүн чырыдып турар^k. ¹⁰ Ол Чырык Ооң Бодун дамчыштыр чаяттынган делегейде бар турда-ла, делегей Ону танываан. ¹¹ Ол Бодунуң албаты чонунга чедип келген, а олар Ону хүлээп албаан^k. ¹² А Ону хүлээп алган база Ооң ады дээш бүзүрөөн бүгү улуска Ол Бурганның ажы-төлү болур эргени хайырлаан^l. ¹³ Ол ажы-төл бойдуштуң чаяп каанындан-даа, кижилерниң хандыкшылындан-даа, эр кижиниң күзээшкининден-даа төрүттүнмээн, а Бургандан төрүттүнгөн^m. Бурган Боду оларның Адазы-дыр.

* 1:9 Азы: «Ол Сөс – бо делегейге келген кижси бүрүзүн чырыдып турар Чырык-тыр».

¹⁴ Демги Сөс Кижиге апаргаш^а, бистин аравыска чурттап турган. Бис Ооң өндүр чырыын – авырал болгаш алыс шын-биле долдунган Адазының эр чаңгыс Оглунун өндүр чырыын көргөн бис. ¹⁵ Иоанн Ооң дугайында херечи болуп, улуска мынчаар медеглээн: «Мээң соомдан чедип кээр Кижиге менден кончуг боор^б, чүгө дээрге Ол мээң мурнумда-ла бар турган-дыр. Мээң чугаалап турганым Кижиге ол-дур». ¹⁶ Биске херек бүгү чүвө Ында бар, шуптувус Ооң авыралын бажывыс ажыр четтирип келдивис. ¹⁷ Бурган Бодунун хоойлузун биске Моисейни дамчыштыр берген^с, а авырал биле алыс шын^д Иисус Христосту дамчыштыр келген болгай. ¹⁸ Бурганны кым-даа, кажан-даа көрбөөн^е. Чүглө Адазы-биле тудуш харылзаалыг эр чаңгыс Оглу* биске Адазын илереткен болгай.

^а 1 Ин. 4:2; 2 Ин. 7;
1 Тим. 3:16; Евр. 2:14

^б Мф. 3:11

^с Ы. х. к. 33:4; Ин. 7:19

^д Ин. 14:6

^е Хост. 33:20; Ин. 6:46;
1 Ин. 4:12; Кол. 1:15;
1 Тим. 6:16

Иоанн Медеглекчинин херчилели
(Мф. 3:1-12; Мк. 1:2-8; Лк. 3:15-17)

¹⁹ Иоаннын херчилээни бо-дур.

Иерусалим чурттуг иудейлер Иоанндан: «Кым сен?» – деп айтырзын дээш, олче Бурганнын бараалгакчыларын база левиттерни чорудупканнар.

²⁰ Иоанн дорт харыы бээринден ойталавайн, ажыы-биле мынча дээн: «Мен Бурганнын шилээн Христозу эвес мен»^ф.

²¹ Олар оон: «Ынчаарга чогуу кым сен? Илия сен бе?» – деп айтырганнар^г.

Ол: «Чок» – деп харыылаан.

«Азы Бурганнын аазааны медээчи^h сен бе?» – деп айтырганнар.

Иоанн: «Чок» – деп харыылаан.

²² Олар ынчан: «Кым сен? – деп түңнелинде айтырганнар. – Бисти айбылап чорудупкан улуска чүү дээривисти чугаала. Бодуну кым мен дээр сен?»

²³ Ол мынча деп харыылаан: «Мен – Исаяя медээчинин чугаалааны дег: „Ээн кургаг ховуга: *‘Дээрги-Чаяакчыга оруктан белеткеңер!’ деп алгырган үн*“ – мен»^и.

²⁴⁻²⁵ А фарисейлернин айбычылары оон мынча деп айтырган: «Сен Бурганнын шилээн Христозу-даа, Илия-даа, Бурганнын аазааны медээчи-даа эвес болзуңза, улусту чүгө сугже суп турарың ол?»

²⁶ Иоанн оларга: «Мен улусту сугже сугар мен, ынчалза-даа силернин аранар-да билбезиңер бир Кижиге бар-дыр, ²⁷ Ол мээң соомдан чедип кээр-даа болза, мен Ооң идинин шидишкенин безин чежеринге төлөп чок амытан-дыр мен» – деп харыылаан.

²⁸ Бо чугаа Иоаннын улусту сугже сугар черинге – Иордан хемнин ындында Вифанияга болган. ²⁹ Даартазында хүндүс Иоанн олче кел чыдар Иисусту көрүп кааш, мынча дээн: «Бо дээрге Бурганнын Хураганы-дыр! Ол делегейнин улунун бачыдын чайладып аппаар^j. ³⁰ Ооң дугайында: „Мээң соомдан чедип кээр Кижиге менден кончуг боор, чүгө дээрге Ол мээң мурнумда-ла бар турган-дыр“ – дээним демги Кижиге ол-дур. ³¹ Мен Ол ылап кымыл дээрзин билбес турдум, ынчалза-даа израильчилер Ону танып алзын дээш, улус-чонну сугже суп келген мен»^к.

³² Оон Иоанн мынча деп херчилээ: «Дээрден көгө-буга дег бадып келгеш, ол Кижинин кырынга артып калган Ыдыктыг Сүлдени көрдүм^l. ³³ Мен Ол кымыл дээрзин билбес турдум, ынчалза-даа улус-чонну сугже суксун дээш, мени айбылаан Бурган мынча дээн: „Сүлде Олче бадып келгеш, Ооң кырынга артып каар кижиге көрүңзе, улусту Ыдыктыг Сүлдеге сугар Кижиге ол болур эвеспе^m“. ³⁴ Мен ону көргөн болгаш, „Ол – Бурганнын Оглу-дур“ деп херчилеп тур мен».

^ф Аж.-ч. 13:25

^г Мал. 4:5; Мф. 17:12-13;
Лк. 1:17

^h Ы. х. к. 18:15, 18-19

^и Иса. 40:3

^j Хост. 12:3; Лев. 1:10;
Иса. 53:7; 1 Пет. 1:19;
1 Ин. 2:2; 4:10

^к Лк. 1:17

^l Иса. 11:2; Мф. 3:16;
Мк. 1:10; Лк. 3:22

^m Иоанн 2:28; Аж.-ч. 1:5

* 1:18 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Адазы-биле тудуш харылзаалыг эр чаңгыс Бурган» деп бижээн.

Иисус Христостун баштайгы өөреникчилери

^a Мф. 11:2; Мк. 2:18;
Лк. 11:1

^b Ин. 1:29

^c Ин. 18:4, 7

³⁵ Дараазында хүндүс Иоанн база катап бодунун өөреникчилеринин ийизи-биле^a кады аңаа турган. ³⁶ Эртип бар чыдар Иисусту көрүп кааш, Иоанн: «Бурганның Хураганы бо-дур!» – дээн^b. ³⁷ Иоанның ол сөстөрүн дыңнааш, ооң өөреникчилеринин ийизи Иисусту эдерип чорупкан.

³⁸ Иисус хая көрнүп келгеш, оларның Бодунун соондан чоруп олурарын көрүп кааш: «Чүнү дилеп тур силер?» – деп айтырган^c.

А олар: «Равви (ол дээрге „Башкы“ дээни ол), Силер кайда турар силер?» – деп айтырганнар.

³⁹ «Бараалы че, көрүп аар силер» – деп, Ол харыылаан. А ынчан хүн үнгенден бээр онгу шак үези турган чүве-дир. Олар эдерип баргаш, Иисустун кайда турарын көрүп алгаш, хүннү бадыр Ооң чанынга турганнар.

^d Мф. 4:18-20; Мк. 1:16-20;
Лк. 5:2-11

^e Ин. 4:25

⁴⁰ Иисустун дугайында Иоанның сөстөрүн дыңнааш, Ону эдерип чорупкан ийи кижиниң бирээзи Симон Пётрнун дунмазы Андрей болган^d. ⁴¹ Андрей ол дораан бодунун акызы Симонну тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Бис Мессияны (Бурганның шилээн Христозун дээни ол) тып алдывыс»^e. ⁴² Оон акызын Иисуска эккелген.

Иисус олче көрүнгөш: «Иоанның оглу Симон-на-дыр сен. Ам Кифа деп адаттырар сен» – дээн. (Ол дээрге «Даш» азы грек дылда «Пётр» дээни ол.)^f

^f Мф. 16:18; Мк. 3:16;
Гал. 1:18; 1 Кор. 1:12

Иисустун Филипп биле Нафанаилди кый дээни

⁴³ Дараазында хүндүс Иисус Галилеяже чорурун шийтпирлээн. Ол Филиппти тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Мени эдерип чорувут». ⁴⁴ Филипп база-ла Вифсаидадан келген^g, Андрей биле Пётрнун чаңгыс чер чурттуу кижичүве-дир. ⁴⁵ Филипп, бодунун ээлчээнде, Нафанаилди тып алгаш^h, аңаа мынча дээн: «Моисейниң хоойлузу болгаш медээчилерниң номнарында бижээн Кижини тып алдывысⁱ. Ол болза Назарет чурттуг Иосифтин оглу Иисус болду^j».

^g Ин. 12:21

^h Ин. 21:2

ⁱ Ы. х. к. 18:15; Лк. 24:27

^j Мф. 2:23; Лк. 2:39

⁴⁶ А Нафанаил: «Назареттен өөделиг чүве тыптыр деп бе ынчаш?» – дээр болган. Филипп аңаа: «Баргаш, бодун көрүп көр даан» – деп харыылаан.

⁴⁷ Олче кел чыдар Нафанаилди көрүп кааш, Иисус ооң дугайында мынча дээн: «Ынай-даа оп-меге чок^k, ёзулуг израильчи бо-дур»^l.

^k Ыд. ыр. 31:2

^l Рим. 9:6

⁴⁸ Нафанаил Оон: «Сен мени канчап билир сен?» – деп айтырган.

«Филипп сени кый дээр бетинде-ле, Мен сээң фиға ыяжы адаанга турганыңны көрдүм» – деп, Иисус харыылаан.

⁴⁹ Нафанаил Аңаа мынча деп харыылаан: «Башкы! Силер – Бурганның Оглу болгаш Израильдин хааны-дыр силер!»^m

^m Ыд. ыр. 2:7;

Мф. 27:11, 42; Ин. 11:27

⁵⁰ «„Мен сээң фиға ыяжы адаанга турганыңны көрдүм“ дээримге, Менээ бүзүрөп турарың ол бе? – деп, Иисус аңаа чугаалаан. – Оон-даа өндүр улуг херектерни көрө бээр сен». ⁵¹ Ол улаштыр мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: дээрнин аңгайтыр ажыттына бээрин база *Бурганның төлээлериниң өрү үнүп турарын-даа*, Кижичүве амытан Оглунче *дүжүп бадып турарын-даа* көрүп каар силер»ⁿ.

ⁿ Э. д. 28:12; Дан. 7:13

Канага болган куда дою

^o Ин. 4:46; 21:2

2 ¹ Ийи хүн эрткенде*, Галилеяның Кана хоорайжыгажынга^o куда дою болган, а Иисустун авазы аңаа киржип келген. ² Иисус биле Ооң өөреникчилери база ынаар чалаткан чүве-дир.

³ Арага төнө бээрге, авазы Иисуска: «Бо улустун арагазы чок-тур» – дээн.

* 2:1 Азы: «Неделяның үшкү хүнүнде».

⁴ «Мөңгээ база силерге ол кандыг хамаан чүвөл, авай? – деп, Иисус аңаа харыылаан. – Мээн үе-шагым ам-даа келбээн болгай^a».

⁵ Авазы арага кудукчуларынга: «Ооң айыткан айы-биле кылыңар» – дээн.

⁶ Иудейлерниң арыгланып чунар ёзулалын сагыырынга херек^b, бирээзи-ле сезенден чүс чээрби литр ишкир алды улуг даш доскаар аңаа турган чүве-дир. ⁷ Иисус арага кудукчуларынга: «Доскаарларга сугдан долдур кудунар» – деп чугаалаан. Олар доскаарларның эриин ажыр долдурупканнар. ⁸ Оон Иисус оларга: «Ам хымыш-биле ускулааш, куда доюнуң башкарыкчызынга аппарып бериңер» – дээн. Олар Ооң дужааган айы-биле күүсеткеннер. ⁹ Арагаже хуулган сугну башкарыкчы амзап көргөн. А ол бо араганы кайыын эккелгенин билбес, ону чүгле суг ускан чалчалар билир турган. Ынчан ол башкарыкчы күдээни кый деп алгаш, ¹⁰ аңаа мынча дээн: «Шупту улус баштай эки арагазын кудар, а оон улустуң эзирээнин ажыглап, багайын кудар болгай. А сен эки араганы мынчага дээр шыгжап турган-дыр сен».

¹¹ Иисус ынчалдыр Галилеяның Каназынга кайгамчык бадыткалдарының баштайгызын кылгаш, ооң-биле Бодунуң өндүр күчү-күжүн көргүскен. Ынчангаш Ооң өөреникчилери Аңаа бүзүрөй берген. ¹² Иисус ооң соонда авазы, дуңмалары^c болгаш өөреникчилери-биле кады Капернаум хоорайже бадып келгеш, аңаа элээн каш хонганнар.

Бурганның өргээзин арыглааны
(Мф. 21:12-13; Мк. 11:15-17; Лк. 19:45-46)

¹³ Иудейлерниң Хосталыышкын байырлалы чоокшулап олурар боорга, Иисус Иерусалимче чорупкан^d. ¹⁴ Бурганның өргээзиниң шөлүндө бода мал, хойлар болгаш көге-бугалар саткан улустун база боттарының ажил-херээн кылган акша солукчуларының олурарын Ол көрүп каан. ¹⁵ Иисус ынчан хендирден кымчы өрүп алгаш, Бурганның өргээзинден садыг кылган хамык улусту база хойлар биле бода малды үндүр ойдадыпкаш, акша солукчуларының столдарын аңдара октап, акшазын төчашканнап каапкан. ¹⁶ Көге-буга сатканнарга Иисус: «Ооңарны моон ырадынар! Мээн Адамның өргээзин^e садыг-саарылга чери кылбанар!» – деп дужааган. ¹⁷ Ооң өөреникчилери Бижилгеде мынча дээнин сактып келгеннер:

«Сээң өргээңге дендиш күштүг ынакшыл

Мени от дег оя чиптер»^f.

¹⁸ Ол өйдө иудейлер киржи берип, Иисуска мынчаар харыылааннар: «Ынчаар кылыр эрген барын Сен кандыг кайгамчык демдек-биле биске шынзыдар сен?»^g

¹⁹ «Бурганның бо өргээзин үрегдеп-бузуп кааптыңар, Мен ону үш хүн дургузунда^h тудуп тургузуптар мен» – деп, Иисус оларга харыылаанⁱ.

²⁰ Ынчаарга иудейлер мынча дээн: «Бурганның бо өргээзин дөргөн алды чыл дургузунда тудуп келди, а Сен ону үш-ле хүн дургузунда тудуп тургузуптар сен бе?!»

²¹ А Ол Бурганның өргээзи деп тура, Бодунуң мага-бодунуң дугайында чугаалаан чүве-дир. ²² Иисус өлүглер аразындан катап дирлип келгенде, өөреникчилери Ооң бо сөстөрүн сактып келгеш, Ооң чугаалаан чүвезинге база Бижилгеге бүзүрөй бергеннер^j.

Иисус бүгү улусту өттүр билир

²³ Иисустуң Иерусалимге Хосталыышкын байырлалына тургаш, кылып турары кайгамчык чүүлдерин көргөш, хөй улус Аңаа бүзүрөй берген^k. ²⁴ Ынчалза-даа Иисус Боду улуска бүзүрөвейин барган, чүгө дээрге оларның кандызын билир турган. ²⁵ Ол ышкаш кандыг-бир кижиге дугайында өске кижиниң Аңаа чугаалап бээрин Ол херегелевес болган. Кижиниң сеткилинде чүү барын Ол Боду билир турган.

^a Мк. 14:41; Ин. 7:6; 7:30; 8:20; 13:1

^b Ин. 3:25

^c Мк. 3:31; 6:3; Ин. 7:3; Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19

^d Ы. х. к. 16:1, 16; Ин. 6:4; 11:55

^e Лк. 2:49

^f Ыд. ыр. 68:10

^g Ин. 4:48; 6:30; 1 Кор. 1:22

^h Мк. 8:31

ⁱ Мк. 14:58; 15:29; Ин. 10:18

^j Лк. 24:8; Ин. 12:16

^k Ин. 11:45

^a Ин. 7:50; 19:39

3 ¹Иудейлерниң даргаларының бирээзи болур, Никодим деп аттыг, фарисейлер бөлүүнге хамааржыр кижиге турган^a. ²Ол кижиге бир-ле дүне Иисуска келгеш, Аңаа мынча дээн: «Башкы! Силерни Бурганның бисче чорутканы башкы деп билир бис. Чүгө дээрге Бурганның дузазы чокта, кым-даа Силерниң кылып турарынар дег кайгамчык чүүлдер кылып шыдавас».

³Иисус аңаа: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: чүглө катап төрүттүнген* кижиге Бурганның Чагыргазын көрүп шыдаар» – деп харыылаан.

⁴«Кырый берген кижиге канчап катап төрүттүнерил? – деп, Никодим Аңаа чугаалаан. – Таанда-ла ол иезиниң иштинче дедир киргеш, катап төрүттүнүп кээр бе?»

^b Мк. 16:16; Аж.-ч. 2:38

^c Мф. 5:20; 1 Кор. 15:50

⁵Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: чүглө суг^b болгаш Сүлдеден төрүттүнген кижиге Бурганның Чагыргазынче кирип шыдаар!»^c ⁶Кижиге бойдустан чаагааны мага-боттон амыдыралын ада-иезинден алып, а Сүлдеге башкарткан амыдыралды чүглө Бурганның Сүлдезинден алып.

⁷Мээң сеңээ: „Силер катап* төрүттүнер ужурулу силер“ – дээнимни элдепсинип кайгава. ⁸Хат** бодунун туралаан черинге хадьыр. Сен оон шимээнин дыңнап турар сен, ынчалза-даа оон кайбын келгенин база кайнаар барганын билбес сен. Сүлдеге башкарткан амыдыралдыг кижиге бүрүзү-биле база шак ындыг болур».

⁹Никодим Оон: «Ол канчап ындыг болур чүвөл?» – деп айтырган.

¹⁰«Сен, Израильдин башкызы эртип, ону канчап билбесин ол? – деп, Иисус аңаа харыылаан. – ¹¹Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: бис чүглө билир чүвевис дугайында чугаалап, көргөн чүвевис дугайында херечилеп турар бис, а силер бистиң херечилели-висти хүлээп алып хөңнүнер чок-тур. ¹²Мен бо делегейге хамааржыр чүүл дугайында силерге чугаалаарымга, Меңээ бүзүрөвейн тургаш, дээрге хамааржыр чүүл дугайында силерге чугаалаарымга, канчап Меңээ бүзүрээр силер? ¹³Дээрден дүжүп келген*** Кижиге амытан Оглундан өске, кым-даа дээрже көдүрлүп үнмээн-не болгай^d. ¹⁴⁻¹⁵Аңаа бүзүрөөн кижиге бүрүзү**** мөңгө амыдыралдыг болзун дээш, ээн кургаг ховуга Моисейниң чыланни өрү көдүргени дег, Кижиге амытан Оглу база шак ынчаар бедидир көдүртүр ужурулу»^e.

^d У. ч. 30:4; Ин. 6:38;

1 Кор. 15:47; Эф. 4:9

^e Сан. 21:9; Ин. 8:28; 12:32

^f Рим. 5:8; Эф. 2:4;

1 Ин. 3:1; 4:10

^{ag} Ин. 8:15; 12:47

^h Мк. 16:16

ⁱ Ин. 1:4; 8:12

^j Ин. 7:7

^k Эф. 5:13

¹⁶Аңаа бүзүрөөн кижиге бүрүзү өлбесин, харын мөңгө амыдыралдыг болзун дээш, Бурган Бодунун эр чаңгыс Оглун берипкен. Оон бо делегейниң улузунга ынакшылы ол хире болган-дыр^f. ¹⁷Бурган Бодунун Оглун бо делегейге айбылап чорударда, бо делегейни шиидер дээш эвес, харын Ону дамчыштыр бо делегейни камгалаар дээш чоруткан болгай^g. ¹⁸Бурганның Оглунга бүзүрээр кижиге шииттирбес, а бүзүрөвес кижиге – эрте дээр-ле шииттирип алган болур, чүгө дээрге Бурганның эр чаңгыс Оглунун адынга бүзүрөвейн барган-дыр^h. ¹⁹Оларның шииттирер ужуру чүдел: бо делегейге Чырык чедип кээргеⁱ, кижилер ол Чырыкка көөрдө, карангыга артык ынак болганнар-дыр, чүгө дээрге оларның үүлгеткен херектери бузуттуг-дур^j. ²⁰Бузут үүлгедип турар кижиге бүрүзү чырыкты көөр хөңнү чок болур база оон үүлгеткени бузуттуг херектер илерей бээринден корткаш, чырыктан дезе бээр^k. ²¹А алыс шынның аайы-биле чурттап чоруур кижиге ындыг эвес. Оон ажил-херээ Бурганга чүүлдежип турарын Чырык көргүссүн дээш, ол Чырыкче бар чыдар.

Иисус болгаш Иоанн Медеглекчи

²²Иисус оон соонда өөреникчилери-биле кады Иудеяге чедип келгеш, олар-биле кады аңаа элээн өйде артып калгаш, улусту сугже суп турган^l. ²³А Иоанн база-ла ол

^l Ин. 4:1-2

* 3:3, 7 Грек дылда «Катап төрүттүнген» болгаш «Өрүтөн төрүттүнген» деп уткаларны чаңгыс ол сөс илередир.

** 3:8 Хат – грек дылда «хат» биле «сүлде» деп сөстөрни бижиири дөмей болгаш, чаңгыс ол сөс ийи уткалыг болур.

*** 3:13 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Дээрден дүжүп келген» деп сөстөргө «Дээрде амыдыраан» деп сөстөрни немээн.

**** 3:14-15 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Кижиге бүрүзү» деп сөстөргө «Өлбесин» деп сөстөрни немээн.

өйдө Салимнин чоогунда суу элбек Енон деп черге улусту сугже сугарын уламчылаан. Улус аңаа сөктүп кээп турган, а ол оларны сугга суп турган. ²⁴(Ол үеде Иоанн ам-даа кара-бажыңнатпаан турган чүве-дир)^a.

²⁵Бир-ле катап Иоанның өөреникчилери биле бир иудейниң* аразынга арыглаашкын ёзулалы^b дугайында маргылдаа үнүп келген. ²⁶Олар Иоаннга чедип келгеш, мынча дээннер: «Башкы, Иорданның ол чарыыңга кады турганыңар база Ооң дугайында херечилеп чугаалааныңар^c Кижини сактыр-дыр силер бе? Ынчаарга Ол база улусту сугже суп тур, а хамык улус Олче сөктүп кээп туруп берди».

²⁷Иоанн мынча деп харыылаан: «Кижичүгле дээрнин аңаа даандырып берген чүвезин кылып шыдаар^d. ²⁸„Мен Христос эвес-тир мен, ынчалза-даа Бурган мени Ону мурнай чоруткан“ – дээнимни боттарыңар бадыткап болур силер^e. ²⁹Душтук кыс күдээ оолга хамааржыр^f. А күдээниң эжи оол ооң чанынга турар, ынчангаш күдээниң чугаазын дыңнааш, өөрүүр боор чүве. Меңээ база шак ындыг өөрүшкү ам-на келгени бо-дур^g. ³⁰Ол ам өзер ужурулуг, а мээң үүлөм – бичиилеп чидери-дир».

³¹Кым өрүтөн келгенил, Ол өске бүгү улустан өндүр улуг болур. А черден тывылган кижичи – боду черни болур база черде дег кылдыр чугаалаар. Ынчалза-даа Кым дээрден кээрил, Ол өске бүгү улустан өндүр улуг. ³²Ол Бодунуң көргөн болгаш дыңнаан чүвезин херечилеп чугаалап турар, чүгле кым-даа Ооң херечилелин хүлээп албас-тыр. ³³А Ооң херечилээн сөстөрүн хүлээп алган кижичи Бурганның алыс шыннын бадыткап турары ол^h. ³⁴Бурганның айбылап чоруткан Кижизи Бурганның сөстөрүн чугаалаар, чүге дээрге Бурган Аңаа Сүлдени хемчээл чогу биле берип турар. ³⁵Бурган Ада Оглунга ханы ынак-тырⁱ база бүгү чүвени Ооң холунга тыпсып берген-дир. ³⁶Оглунга бүзүрөөн кижичи мөңгө амыдыралдыг болур^j. А Оглун тооп дыңнаваан кижичи мөңгө амыдыралды көрбөс, харын Бурганның килени ооң-биле артып каар.

Иисус болгаш Самария чурттуг херээжен

4 ¹Иисустуң, Иоаннга бодаарга, хөй өөреникчилер хаара тудуп база хөй улусту сугже суп турарын фарисейлер дыңнап каан. ²(Чогум Иисус Боду эвес, а Ооң өөреникчилери улусту сугже суп турган чүве-дир.)^k ³Ынча деп турарын билип алгаш, Иисус Иудеяны каггаш, дедир Галилеяже чорупкан! ⁴Ооң оруу Самариянын черин таварып эртер турган^m.

⁵Ынчангаш Иисус Самариянын Сихар деп хоорайынче чеде берген. Ол хоорай шагшаанда Иаковтуң бодунуң оглу Иосифке берген ээлел черинден ырак эвесте турар чүве-дирⁿ. ⁶Ында Иаковтуң кудуу бар болган. Орукка могап-шылай берген Иисус кудук чанынга дыштанып олуруп алган. Хүн дүш чедип турган.

⁷Самария чурттуг бир херээжен суг узуп алыр дээш чедип кээп-тир. Иисус аңаа: «Суундан Меңээ берем» – дээн. ⁸Ооң өөреникчилери чем садып алыр дээш, хоорайже чорупкан турган. ⁹Самарий херээжен Оон: «Сен иудей хиренде, канчап самарий херээжен менден ижер суг дилээриң ол?» – деп айтырган. (Чүге дээрге иудейлер Самария чурттугларнын ажыглаар савазын ажыглавас** турган.)

¹⁰Иисус: «Сен Бурганның бээр хайыразын база Кым сенээ: „Суундан Меңээ берем“ – деп турарын билген болзуңза, бодуң-на Оон дилей бээр ийик сен, а Ол сенээ амыдырал хайырлаар сугну бээр ийик^o» – деп харыылаан.

¹¹Херээжен Аңаа мынча дээн: «Дээрги! Силерде суг узупку дег чүү-даа чок, а кудук ханы-дыр. Силерге ындыг суг кайыын кээр деп? ¹²Бо кудуктуң суун

^a Мф. 11:2; Мк. 6:17-18; Лк. 3:19-20

^b Ин. 2:6

^c Ин. 1:7; 5:33

^d 1 Кор. 4:7

^e Мал. 3:1; Мк. 1:2; Ин. 1:20

^f Мф. 9:15; 25:1-13; Ажыд. 19:7; 21:2

^g Мф. 9:15; Мк. 2:19

^h Ин. 8:26

ⁱ Мф. 3:17; 17:5; Ин. 5:20

^j Ин. 5:24; 6:40; 1 Ин. 5:12-13

^k Ин. 3:22

^l Ин. 2:11-12

^m Лк. 9:52-53

ⁿ Э. д. 33:19; 48:22

^o Ыд. ыр. 35:10; Иер. 2:13; 17:13

* 3:25 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бир иудей» деп эвес, а «Чамдык иудейлер» деп бижээн.

** 4:9 Азы: «Иудейлер Самария чурттуглар-биле харылзашпас».

боду, ажы-төлү болгаш мал-маганы ижип чораан база ону биске арттырып каан кижиге – бистиң өгбевис Иаков болгай. Таанда-ла Силер канчап оон арта берген болдунар?»

¹³ Иисус мынча деп харыылаан: «Бо сугну ижер кижиге дагын суксай бээр. ¹⁴ А Мээн аңаа бээрим сугну ижер кижиге кажан-даа суксавас. Мээн аңаа бээр суум оон иштинге мөңгө амыдыралче агып баткан суг бажы болу бээр»^а.

¹⁵ «Дээрги – деп, херээжен Аңаа чугаалаан. – Моон сонгаар кажан-даа суксавас база бээр суглап келбес апаар кылдыр, менээ ол суунардан берип көрүңерем».

¹⁶ Иисус аңаа: «Ашааңны барып кый деп алгаш, бээр чедип кел» – дээн.

¹⁷ Херээжен Аңаа: «Ашак чок мен» – деп харыылаан.

Иисус аңаа мынча дээн: «Ашаам чок деп, сен шынын чугааладың. ¹⁸ Беш катап ашакка барган-дыр сен. А ам олуртуп алган кижиге сээң ашааң эвес-тир. Сээң ол чугааң ылап шын болду».

¹⁹ Херээжен Аңаа мынча дээн: «Дээрги! Силерни Бурганның медээчизи дээрзин көрүп тур мен»^б. ²⁰ Бистиң ада-өгбевис бо дагга^с. Бурганга тейлеп чораан, а иудейлер силер болза, тейлээр чер чүгө Иерусалимде дээр-дир силер»^д.

²¹ Иисус аңаа мынча дээн: «Утбакым, Менээ бүзүрөп көр, Бурган Адага бо дагга-даа, Иерусалимге-даа мөгөйип тейлевейн баарыңар үе кел чыдар-дыр. ²² Силер, самарийжилер, чүү чүвөгө тейлеп чорууруңарны билбес-тир силер^е, а иудейлер бис чүү чүвөгө тейлеп чоруурувусту билир бис, чүгө дээрге Бурганның камгалалы иудейлерни дамчыштыр кээр болгай^ф. ²³ Ынчалза-даа ызулуг мөгөйикчилерниң Бурган Адага сүлдө^г болгаш алыс шындан^г мөгөйип тейлей бээри ындыг үе кел чыдар, мырыңай келгени бо-дур. Ылап-ла ындыг мөгөйикчилерни Ада Бодунга дилеп чоруур. ²⁴ Бурган дээрге Сүлдө-дир^и. Ынчангаш Аңаа мөгөйип тейлээннер сүлдө болгаш алыс шындан мөгөйип тейлээр ужурлуг».

²⁵ Херээжен Аңаа мынча дээн: «Мессия (Ону Христос деп база адаар)^ж бо делегейге кээр ужурлуг деп билир-ле мен^к. Ол чедип келгеш, биске шупту чүвени таыйылбырлап бээр»^л.

²⁶ «Ол – Мен-дир мен, сээң-биле чугаалажып турар аан» – деп, Иисус харыылаан^м.

²⁷ Ол үеде Иисустун өөреникчилери Ону каапкан черинче ээп келгеш, Ооң демги херээжен-биле чугаалажып турарын көргөш, кайгап калганнар. Ынчалза-даа кым-даа Иисустан Аңаа чүү херегин база Ооң чүгө ол херээжен-биле чугаалажып турарын айтырбаан. ²⁸ Ынчан самарий херээжен суглаар савазын каапкаш, хоорайже ээп келгеш, улуска мынча дээн: ²⁹ «Кудукче баргаш, кылган бүгү чүүлүмнү менээ чугаалап берген Кижиге көрүп көрүңерем: Ол Христос эвес ирги бе?» ³⁰ Ынчангаш улус хоорайдан үнгөш, Иисусче чорупканнар.

³¹ Ол өйде өөреникчилери Иисустан: «Башкы, чемнениңер!» – деп дилеп турганнар.

³² А Ол: «Мээн аш-чемим бар, силер ооң дугайында билбес-тир силер» – деп харыылаан.

³³ Ынчаарга өөреникчилери аразында: «Өске-бир кижиге Аңаа чем эккеп берген эвес ирги бе?» – дишкен.

³⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Мээн аш-чемим болза^н Мени айбылап чоруткан Адамны тооп дыннаары болгаш Ооң Менээ дааскан ажил-херээн эчизинге чедир кылыры болур^о. ³⁵ „Ам дөрт ай эртсе, дүжүт ажаар үе кээр“ – деп чугаалашпас ийик силер бе? А мен силерге чугаалап тур мен: карактарыңарны хере көргөш, тараа шөлдөрүнче көрүңер даан, олар кайы хире алдын-сарыг апарып, тараазы бышкан-дыр!»^р

³⁶ Тараа ажаакчызы бодунун шаңналын алыр боорда, мөңгө амыдыралга херек дүжүттү база ап турар, ындыг болганда, тараа чажыкчызы-даа, дүжүт ажаакчызы-даа денге өөрүүр апаар^с. ³⁷ Чүгө дээрге ол таварылгада „Бирээзи тарыыр, өскези ажаар“

^а Иса. 55:1; Ин. 7:38

^б Ин. 9:20

^с Э. д. 12:6-7; 33:18;

Ы. х. к. 11:29; 27:12;

Башт. 9:7

^д Ы. х. к. 12:5

^е 4 Хаан. 17:28-34

^ф Ыд. ыр. 147:8-9;

Аж.-ч. 13:23; Рим. 3:1-2

^г Рим. 8:15; Эф. 6:18

^г Ыд. ыр. 144:18

^и 2 Кор. 3:17

^ж Ин. 1:41

^к Мф. 11:2

^л Ы. х. к. 18:18

^м Ин. 9:37

^н Ы. х. к. 8:3

^о Ин. 5:30; 6:38; 9:4; 14:31

^р Мф. 9:38; Лк. 10:2

^с 1 Кор. 3:6-9

деп үлегер сөс бадыткаттына бээр. ³⁸ Мен силерни боттарыңарның ажаап-тарываан шөлүнерни ажаап алзын дээш чорудуп турарым бо – аңаа өске улус ажылдап каан, а силер оларның ажылының үре-түннелин кады үлежип турарыңар бо».

³⁹ «Кылган бүгү чүүлүмнү Ол менээ чугаалап берди» – деп бадыткаан самарий херээженниң чугаазының аайы-биле ол хоорайдан элээн хой самарийжилер Иисуска бүзүрэй берген. ⁴⁰ Самарийжилер Аңаа келгеш, олар-биле артып каарын Оон аажок дилээннер, ынчангаш Ол орта ийи хонган. ⁴¹ Иисустун чугаазының аайы-биле оон-даа хой улус Аңаа бүзүрэй берген.

⁴² А демги херээженге олар мынча дээн: «Бистиң бүзүрэй бергенивис ам чүгле сээң чугааларыңдан келбээн. Бис ам Ону боттарывыс дыңнаан болгаш, Ол ылап-ла бо делегейниң улузунун Камгалакчызы-дыр деп билдивис»^a.

^a Ин. 1:29; 1 Ин. 4:14

Хаанның дүжүмедииниң оглун экирткени

⁴³ Ийи хонганда, Иисус Галилеяже чорупкан. ⁴⁴ Бурганның медээчизи бодунуң төрөөн чуртунга* алдар-хүндү көрбөс дээрзин Ол Боду-ла чугаалап турган чүве-дир^b.

^b Мф. 13:57; Мк. 6:4; Лк. 4:24

⁴⁵ Иисус Галилеяга чедип кээрге, ол чер чурттуглар Ону эвилең-ээлдек уткуп-хүлээп алган: олар Иерусалимге болган байырлалга барып чораан болгаш, Ооң аңаа кылган кайгамчык чүүлдерин шуптузун көргөн чүве-дир^c.

^c Ин. 2:23

⁴⁶ Иисус оон ооң мурнунда сугну арагаже хуулдурупкан чери болур Галилеянын Канаже^d ээп келген. Ол үеде Капернаум хоорайга^e хаанның бир дүжүмеди турган, а ооң оглу аарый берген болган. ⁴⁷ Иисустун Иудеядан Галилеяже ээп чанып келгенин дыңнааш, ол кижии Аңаа чедип келгеш: «Өлүп чыдар оглумну экиртип бээри-биле Капернаумче бадып кээп көрүңер» – деп Оон дилеп эгелээн.

^d Ин. 2:1; 21:2
^e Ин. 2:12

⁴⁸ Иисус аңаа мынча дээн: «Кайгамчык демдектерни көрбөөн шаңарда, силерниң кайыңар-даа бүзүрээр ийик бе!»^f

^f Ин. 2:18; 6:30; 1 Кор. 1:22

⁴⁹ Хаанның дүжүмеди: «Дээрги! Оглум өлбейн чыдырда, барып көрээли!» – дээн.

⁵⁰ Иисус: «Чана бер че, оглуң дириг артар-дыр» – деп харыылаан.

Ол кижии Иисустун сөстөринге бүзүрээш, чоруй барган. ⁵¹ Орук ара ону чалчалары уткуп алгаш: «Оглуңар экирий берди» – дээннер.

⁵² «Каш шак үезинде оглум чүгээртеп эгеледи?» – деп, ол чалчаларыңдан айтырган.

Олар аңаа: «Дүүн, хүн үнгенден бээр чедиги шак үезинде, оон эъдиниң изии нам-дай берди» – деп харыылаан.

⁵³ Иисустун аңаа: «Оглуң дириг артар-дыр» – дээн шагында оглу экирий берген дээрзин адазы билип каан^g. Ынчан ол боду база бүгү өг-бүлези бүзүрэй бергеннер^h.

^g Мф. 8:13
^h Аж.-ч. 16:34; 18:8
ⁱ Ин. 2:11

⁵⁴ Иудеядан Галилеяже ээп чанып келгеш, Иисустун кылганы ийиги кайгамчык чүүл ол болганⁱ.

Вифезда дээр эштир черге аарыг кижини экирткени

5 ¹ Ооң соонда иудей байырлал болган, Иисус ынчан Иерусалимче чорупкан. ² Иерусалимде Хой хаалгазының^j чанында еврей дылда Вифезда дээр эштир чер, а ында серилеп каан беш өдүг бар турган. ³⁻⁴ Оларда эндерик хой аарыг: согур, аскак-бүскек, чартыктаан улус чыдар чүве-дир^{**}. ⁵ Аңаа үжен сес чыл дургузунда чартыктап аарып келген бир кижии турган. ⁶ Иисус ол кижиниң чыдарын көргөш база ооң ынча үр үеде аарып келгенин билер болгаш: «Экиририн күзеп тур сен бе?» – деп айтырган.

^j Неем. 3:1; 12:39

* 4:44 Төрөөн чурт – Иоанн мында Иудеяны ынча деп турары ол чадавас.

** 5:3-4 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Олар сугнуң дойлурун манап чыдар турган. Чамдыкта Дээрги-Чаяакчының төлээзи бадып келгеш, сугну доюлдуруптарга, эштир черже мурнай кирген кижии кандыг-даа аарыңдан экирий бээр турган чүве-дир» деп сөстөрни немээн.

⁷ Аарыг кижиги Аңаа мынча деп харыылаан: «Дээргим, суг чалгып дойлу бээрге, мени эштир чернин суунче суптар кижим чок күжүр-дүр мен. Сугга чедип чадап турумда-ла, өске кандыг-бир кижиги мени мурнай кире берген боор-дур».

^a Мф. 9:6-7; Мк. 2:11;
Лк. 5:24

⁸ Иисус аңаа: «Тургаш, дөжээни алгаш, кылаштап чорувут!» – дээн^a. ⁹ Аарыг кижиги ол дораан экирий бергеш, дөжөөн алгаш, кылаштап чорупкан.

А ол чорук амыр-дыш хүнүнде болган чүве-дир. ¹⁰ Ынчангаш иудейлер экирөөн кижиге мынча дээннер: «Бөгүн – амыр-дыш хүнү-дүр. Сен дөжөөн көдүрбөс ужур-луг сен!^b»

^b Хост. 20:10; Иер. 17:21

¹¹ Ол оларга: «Мени экиртип каан Кижиге меңээ: „Дөжөөн алгаш, кылаштап чорувут“ – дээн-не болгай» – деп харыылаан.

¹² Ол кижиден: «Сеңээ: „Дөжөөн алгаш, кылаштап чорувут“ – дээн кижиге чогуу Кымыл чүвөл?» – деп айтырганнар. ¹³ Экирий берген кижиге Ол чогуу Кымыл дээрзин билбес болган, чүгө дээрге Иисус ол дораан орта турган чон аразынче ажытталы берген чүве-дир.

¹⁴ Иисус оон соонда Бурганнын өргөзүндөн демги кижини тып алгаш, аңаа мынча дээн: «Көрем, сен ам кадык апардың. Сээң-биле оон-даа дора чүве болу бербезин дээш, моон соңгаар бачыт кылба». ¹⁵ Оон ол кижиге иудей чагырыкчыларга баргаш, ону экиртип каан кижиге Иисус-тур деп чугаалаан. ¹⁶ Ынчангаш иудейлер амыр-дыш хүнүнде ындыг чүүлдер кылганы дээш, Иисусту истеп-сүрүп эгелөөннер^c.

^c Ин. 15:20

¹⁷ Ынчаарга Иисус оларга: «Мээн Адам үргүлчү ажылдаар-дыр, Мен база ынчаар кылыр ужурлуг мен» – дээн. ¹⁸ Иудейлер ынчан Ону өлүрер арганы улам кызымак дилей бергеннер^d. Чүгө дээрге Ол чүгө амыр-дыш хүнүнүң хоойлузун хажыткан эвес, харын Бурганны «Мээн Адам» деп адап, Бодун Бурганга деңней көргөн болган^e.

^d Ин. 7:1

^e Флп. 2:6

Оглунуң эрге-чагыргасы

¹⁹ Ынчаар орта Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Адазы ажыл-херөөн канчаар кылганын көрбөөн шаанда, Оглу Бодунуң өмүнөөн-дөн чүнү-даа кылып шыдавас. Адазы чүнү кылырыл, Оглу база-ла ону кылыр.

^f Мф. 3:17; 17:5; Ин. 3:35;
10:17; 15:9; 17:26

²⁰ Чүгө дээрге Адазы Оглунга ынак^f база Бодунуң кылып турар бүгү чүвезин Аңаа көргүзөр. Оон-даа артык ажыл-херектерни Ол Оглунга көргүзүп бээр, силер ынчан улам-на кайгап магадаар силер. ²¹ Адазынын өлүглерни канчаар диргизип, оларга амы-тынны хайырлап турары дег^g, Оглу база-ла күзөөн улузунга амы-тынны хайыр-лаар^h. ²² Оон туржук, Адазы кымны-даа шийтпейн турар, Ол шиидер бүгү эргени Оглунга дамчыдып бергенⁱ. ²³ Бүгү улустуң Адазын хүндүлөп көөрү дег, олар Оглун база хүндүлөп көрзүн дээш, Оон ынчанганы ол-дур. Оглун хүндүлөп көрбөс кижиге Ону айбылап чоруткан Адазын база хүндүлөп көрбөй турар-дыр^j.

^g Иса. 26:19; Иез. 37:5, 12;
Дан. 12:2

^h Рим. 8:11; 1 Кор. 15:45

ⁱ Ин. 17:2; Аж.-ч. 10:42

^j Мф. 10:40; Лк. 10:16;
Ин. 13:20; 15:23

^k Ин. 3:36; 6:40; 20:31;

^l Ин. 5:9-13

^l Ин. 3:14

²⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээн сөзүмнү дыннап турар болгаш Мени айбылап чоруткан Адамга бүзүрээр кижиге бүрүзү мөңгө амыдыралды алыр^k база шийткелге онашпас, харын өлүмдөн амыдыралче шилчий берген болур^l. ²⁵ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: өлүглер Бурганнын Оглунуң үнүн дыннап каар үе-шак кел чыдар, харын-даа ол хүн мырыңай чедип келген-дир. Кымнар ол үннү дыннаарыл, амыдыралче эглип кээр^m. ²⁶ Адазы Боду канчап амыдыралдың үнер дөзү болганыл, Оглун база Ол ынчалдыр амыдыралдың үнер дөзү кылып каанⁿ. ²⁷ Адазы оон ыңай шиидер эргени база Оглунга хайырлаан, чүгө дээрге Оон Оглу – Кижиге амытан Оглу-дур^o.

^m Мф. 27:52-53; Эф. 2:1, 5

ⁿ Ин. 1:4; 11:25;

^o Ин. 1:2; 5:11

^o Дан. 7:13

^p Иса. 26:19; Иез. 37:12;
Ин. 11:25, 43

^q Дан. 12:2

²⁸ Ындыг боорга, элдепсинменер: чевеглерде чыдар бүгү улус Оон үнүн дыннааш, чевеглерден туруп кээри үе-шактың келгени бо-дур^p. ²⁹ Ынчан буян кылып чораан-нар катап дирилгеш, амыдыраар, а бузут-бак кылып чорааннар катап дирилгеш, шийтирер^q. ³⁰ Мен чүнү-даа Бодунуң эрге-чагыргам-биле кылып шыдавас мен.

Мен канчаар дыннап турар-дыр мен, ынчаар шиидер мен. Мээң шииткелим чөптүг шииткел болур, чүгө дээрге Мен Бодумнун күзел-соруумнун аайы-биле эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамның күзел-соруунун аайы-биле кылыр мен»^а.

^а Мк. 14:36; Ин. 6:38; 8:16

Иисустун дугайында херечилел

³¹ «Мен Бодумнун дугайымда Бодум херечилээр болзумза, Мээң сөстөрүм шынныг эвес»^б. ³² Ынчалза-даа Мээң таламче херечилеп турар өске кижиге бар. Мээң дугайымда ооң херечилеп турар чугаазы алыс шынныг дээрзин Мен билир мен. ³³ Силер Иоаннче улус чорударыңарга, ол алыс шынны херечилээн болгай^с. ³⁴ Ынчаарга кижилернин херечилели Меңээ херекчок-даа болза, камгалалды алзыннар дээш, силерге ол дугайында чугаалап турарым бо. ³⁵ Иоанн чырыдыр кыпкан чырыткы дег болган^д. А силер ооң чырыыңга, хензиг-даа өйде болза, өөрүүрүңге чөпшээрешкен силер.

^б Ин. 8:13

^с Ин. 1:7; 3:26; 10:41

^д Мф. 5:16; 2 Пет. 1:19

³⁶ Ынчалза-даа Менде Иоанның бергенинден-даа артык күштүг херечилел бар. Мээң кылып чоруурум, Адамның кылзын дээш Меңээ берген ажил-херээ – Мени Ооң айбылап чорутканының херечилели ол-дур!^е ³⁷ Мени айбылап чоруткан Адам Боду Мээң дугайымда шак ынчаар херечилээн-дир. Силер Ооң үнүн кажан-даа дыннаваан, Ооң хевир-шырайын кажан-даа көрбээн силер. ³⁸ Силер Ооң сөзүн чүрөөндө шыгжавайын чоруур силер, чүгө дээрге Ооң айбылап чорутканы Меңээ бүзүрөвөстүр силер. ³⁹ Бижилгелер дузазы-биле мөңгө амыдыралды алырын бодааш, оларны хынамчалыг шинчилеп чоруур силер. А олар база-ла Мээң дугайымда херечилеп турар болгай^ф. ⁴⁰ Ынчалза-даа Мээң дузам-биле амыдыралды алыр дээш, Меңээ чедип кээрин дөмей-ле күзөвөс-тир силер.

^е Ин. 8:18; 10:25; 1 Ин. 5:9

^ф Лк. 24:27

⁴¹ Кижилерден алдар-хүндү алыксавас мен^г. ⁴² Ынчалза-даа силерни өттүр билир мен: силерде Бурганга ынакшыл чок! ⁴³ Мен силерге Адамның өмүнээзинден чедип келдим^г, а силер Мени хүлээп албайн тур силер^и. А өске-бир кижиге бодунун-на адын тудуп чедип кээрге, силер ону хүлээп алыр-дыр силер! ⁴⁴ Бот-боттарыңардан алдар-хүндү дилээр, а дың чаңгыс Бургандан алдар-хүндү алыр дээш кыспас болганыңарда^и, канчап черле бүзүрөй бээр силер?! ⁴⁵ Чок, Мени Адамның мурнунга силерни буруудадыр дээш келген деп бодаваңар. Силерни боттарыңарның аажок идегеп турарыңар Моисей буруудады бээр. ⁴⁶ Моисейге ылап-ла бүзүрөп чораан болзуңарза, Меңээ база бүзүрөй бээр ийик силер, чүгө дээрге ол Мээң дугайымда бижээн-не болгай^к. ⁴⁷ Силер ооң бижээн чүвезинге бүзүрөвөс тургаш, Мээң силерге чугаалаан чүвөмгө канчап бүзүрээр силер?»

^г 1 Фес. 2:6

^и Ин. 10:25; 12:12

^и Ин. 1:11; 3:11-12

^и Ин. 12:43

^к Сан. 21:9; Ы. х. к. 28:15

Беи муң кижини тоттурганы
(Мф. 14:13-21; Мк. 6:30-44; Лк. 9:10-17)

6 ¹ Ооң соонда Иисус Галилея (азы Тивериада) хөлүнүң ол чарыынче чорупкан. ² Ооң соондан эндерик хөй чон чоруп олурган, чүгө дээрге аарыг кижилерни экиртип тура, Ооң кылганы кайгамчык чүүлдерни улус көргөн чүвө-дир. ³ Иисус даг кырынче үне бергеш, аңаа Бодунун өөреникчилери-биле кады олуруп алган. ⁴ Иудей Хосталышкын байырлалы чоокшулап орган¹.

¹ Хост. 12:1-30;

Ы. х. к. 16:1, 16;

Ин. 2:13; 11:55

^м Ин. 1:44

^н 4 Хаан. 4:42-44

⁵ Иисус эргий көргөш, Бодунче эжен-эндерик чоннун кел чыдарын көрүп кааш, Филиппке^м: «Оларны чемгерипки дег хлебти кайыын садып алыр бис?»^н – дээн. ⁶ Чүнү кылыр деп турарын Ол билир турган, ынчалза-даа Филиппти шенээр дээш, ынча дээн чүвө-дир.

⁷ Филипп Аңаа: «Оларның кижиге бүрүзүңге хензигни-даа бол бээр дизе, 200 мөңгүн чоос-биле безин хлеб сатса*, четпейн баар-дыр» – деп харыылаан.

* 6:7 Ийи чүс мөңгүн чоос – сес айда ажилдап алыр ортумак шалыңга дең түн-дүр.

^a Ин. 1:40, 44

⁸ Иисустуң өөреникчилериниң бирээзи – Симон Пётрнуң дуңмазы Андрей^a Аңаа мынча дээн: ⁹ «Мында турар бир оолда беш арбай далганының хлеви болгаш ийи балыкчыгаш бар-дыр. Ынчалза-даа мынча хөй чонга ыя ол чүү боор деп?»

^b Мф. 15:36

¹⁰ Иисус: «Улусту черге олуртуптунар» – дээн. Ол кезек чер терең оыт-сигенниг болган. А олургулапкан улус 5000 хире эр кижичүве-дир. ¹¹ Иисус хлебтерни алгаш, аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтиргеш: «Олурган улуска үлеңер» – дээш, өөреникчилеринге берипкен^b. Балыкты база-ла ынчанган. Кым чечени күзээнил, аңаа ол хирени берип турган. ¹² Улус тода бээрге, Иисус Бодунуң өөреникчилеринге: «Чүү-даа черге калбазы-биле, арткан кескиндилерни чыып алыңар» – дээн. ¹³ Өөреникчилер улус чемненген соонда беш арбай хлевиниң арткан кескиндилерин чыггаш, он ийи хааржакты долдуруп алганнар.

^c Мф. 11:2-3; Ин. 4:25; 11:27

¹⁴ Улус Иисустуң кайы хире кайгамчык чүүл кылганын көргөш: «Бо делегейге кээр ужурлуг демги Медээчи ылап-ла бо-дур!» – дээннер^c. ¹⁵ А Иисус улустуң чедип келгеш, Ону хенертен тудуп алгаш, хаан кылып аар деп турарын билип кааш, база катап дагже чааскаан чоруй барган.

Иисустуң суг кырлап кылаштааны

(Мф. 14:22-27; Мк. 6:45-52)

¹⁶ Кежээ дүжүп кээрге, Иисустуң өөреникчилери хөл кыдыынче бадып келген. ¹⁷ Оон хемеге олурупкаш, хөл кежилдир Капернаумче эжиндирип чорупканнар. Караңгылай берген, а Иисус ам-даа келбээн, сураг барган. ¹⁸ Күштүг хат хадыырга, хөл хөлзеп чыткан. ¹⁹ Олар чээрби беш азы үжен °стадий* хире ырадыр эжиндири бергеш, хемеже хөлдү кырлап чоокшулап кел чыдар Иисусту көрүп кааннар. Өөреникчилер корга берген. ²⁰ Иисус: «Мен-дир мен, кортпанар!» – дээн. ²¹ Олар Ону хемеге күзелдии-биле олуртуп алганнар, хемези ынчан оларның эжиндирип бар чытканы эрикке ол дораан чеде берген.

Иисус – амыдырал хайырлаар хлеб

²² Даартазында хөлдүң ындыы чарыынга артып калган чон аңаа чүгле чаңгыс хеме турганын сактып келген. Иисустуң хемеже өөреникчилери-биле кады олурбаанын база оларның чүгле боттары эжиндирип чорупканын улус база билир турган. ²³ Ынчан Тивериададан элээн каш өске хеме Дээрги Иисустуң аыш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирип мөргүл кылганының соонда, улустуң хлеб чип олурган черинче эжиндирип чеде берген. ²⁴ Улус чүү боор ийик, Иисустуң-даа, Ооң өөреникчилериниң-даа ында чогуң көрүп кааш, хемелеринге дедир олургулапкаш, Ону дилеп, Капернаумче эжиндирип чорупкан.

²⁵ Иисусту хөлдүң ол чарыындан тып алгаш, Оон: «Башкы, Силер кажан бээр чедип келдиңер?» – деп айтырганнар.

²⁶ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силер Мени кайгамчык демдектерни көрүп, билгеш эвес, а тоттур хлеб чиген болгаш, дилеп турарынар ол-дур!» ²⁷ Эстип-хайлы бээр аыш-чем дээш сагышсыравайн, мөңге амыдыралды берип шыдаар аыш-чем алыр дээш, кызып-кылайынар. Ол чемни силерге «Кижичи амытан Оглу бээр^d, чүге дээрге Бурган Ада Боду Аңаа таарзынып, Ону демдектээн-дир».

^d Иса. 55:2

²⁸ Олар Оон: «Бистиң ажил-херээвис Бурганга таарымчалыг болзун дизивиссе, чүнү кылыр ужурлуг бис?» – деп айтырганнар.

²⁹ Иисус: «Силерниң Бурган дээш кылыр ажил-херээнер дээрге-ле Ооң айбылап чорутканы Кижиге бүзүрээри ол-дур» – деп харыылаан^e.

^e 1 Ин. 3:23

* 6:19 Беш азы алды хире километр.

³⁰ Ынча дээрге, олар: «Силерге бүзүрөй бээривис хире кандыг кайгамчык демдекти биске көргүзөр силер? Чүнү кылыр силер? – деп айтырганнар^a. – ³¹ Бистиң ада-өгбевис ээн кургаг ховуга манна деп чемни чип турган болгай^b. Бижилгеде ол дугайында: „Оларга ашы-чем кылдыр дээрден баткан хлебти берген“^c – деп бижээн-дир».

³² Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерге дээрден хлебти Моисей эвес, а Мээн Адам берип турган, алыс шын хлебти дээрден Ол ам-даа берип турар. ³³ Чүге дээрге Кым дээрден дүжүп келгеш, бо делегейге амыдыралды хайырлаарыл, Бурганнын хлеви Ол болур».

³⁴ Ынчан Аңаа мынча дээннер: «Дээргивис, биске ындыг хлебти үргүлчү берип турунарам»^d.

³⁵ Иисус оларга мынча дээн: «Мен дээрге амы-тынны бээр хлеб-тир мен. Мени сурап кээр кижиче кажан-даа аштавас база Меңээ бүзүрөөн кижиче кажан-даа суксавас^e.

³⁶ Ынчалза-даа Мээн силерге чугаалап турганым дег, силер көргөн-даа болзунарза, бүзүрөвес-тир силер! ³⁷ Адамнын Меңээ берген бүгү чүвези Меңээ чедип кээр база Меңээ чедип келген кижини черле үндүр сывырбас мен^f. ³⁸ Чүге дээрге Мен, дээрден дүжүп кээрге^g, Бодумнуң күзел-соруумнун аайы-биле кылыр дээш эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамнын күзел-соруун күүседир дээш келген мен^h. ³⁹ Мени айбылап чоруткан Адамнын күзел-соруу мындыг: Ооң Меңээ берген чүвезинден чүнү-даа өлүрүп-чидирбезиⁱ, харын оларны сөөлгү хүнде амыдыралче катап диргизери. ⁴⁰ Мээн Адамнын күзел-соруу – Оглун көргөш, Аңаа бүзүрөөн кижиче бүрүзүнге мөңгө амыдыралды бээр^j. Мен оон ол кижини сөөлгү хүнде катап диргизиптер мен».

⁴¹ Иисустун: «Мен дээрге дээрден дүжүп келген хлеб-тир мен» – деп чугаалааны дээш, иудейлер Аңаа хорадап, хыйланы берген. ⁴² Олар мынча дээн: «Ол дээрге Иосифтин оглу Иисус эвес чүве бе? Бис Ооң адазын-даа, авазын-даа билир-дир бис^k. Канчап черле Ол: „Мен дээрден дүжүп келдим“ – дээрил?»

⁴³ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Хорадап, хыйланырын соксадынар. ⁴⁴ Мени айбылап чоруткан Адам кандыг-бир кижини хаара тутпас чүве болза^l, кым-даа Менче чедип кээп шыдавас. А кээр болза, Мен ону сөөлгү хүнде катап диргизер мен. ⁴⁵ Медээчилернин номнарында мынчаар бижээн: „Олар шунтузу Бургандан өөредиг алыр“^m. Адамны дыңнааш, Оон өөренип алган бүгү улус Меңээ чедип кээр. ⁴⁶ Ынчалза-даа олар Аданы көргөн дээни ол эвес-тир. Чүгле Бургандан келген Кижиче, чүгле Ол чааскаан, Аданы көргөнⁿ. ⁴⁷ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бүзүрөй берген кижиче мөңгө амыдыралдыг болганы ол.

⁴⁸ Мен дээрге амыдырал хайырлаар хлеб-тир мен. ⁴⁹ Силернин ада-өгбөнер ээн кургаг ховуга манна дээр чем чип турдулар, ынчалза-даа өлгүлей бердилер. ⁵⁰ А дээрден дүжүп кээр хлеб ындыг эвес: ону чиген кижиче кажан-даа өлбөс. ⁵¹ Мен дээрге дээрден дүжүп келген^o, амылыг хлеб-тир мен. Ол хлебти чиген кижиче мөңгө амыдыралды алыр. Мээн аңаа бээрим хлеб дээрге-ле Мээн мага-бодум ол-дур^p. Мен ону бо делегейнин улузу амыдыразын дээш, берип турар мен».

⁵² Ынчан иудейлер аразында изигленип маргыжа берген: «Ол Кижиче канчап бисти чизин дээш, бодунуң мага-бодун берип шыдаар чүвөл?»

⁵³ Иисус мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бир эвес -Кижиче амытан Оглунуң мага-бодун чивес база Ооң ханын ишпес болзунарза^q, бодунарда амыдырал чок болур. ⁵⁴ Мээн мага-бодумну чиир база Мээн ханымны ижер кижиче мөңгө амыдыралдыг болур, оон Мен ону сөөлгү хүнде катап диргизиптер мен. ⁵⁵ Мээн мага-бодум – эзулуг чем, а Мээн ханым – эзулуг суксун болур. ⁵⁶ Мээн мага-бодумну чиир болгаш Мээн ханымны ижер кижиче Мээн-биле тудуш харылзаалыг болур, а Мен оон боду-биле харылзаалыг артып каар мен^r. ⁵⁷ Мени айбылап чоруткан амылыг Адамнын ачызында Мээн амыдырап чоруурум дег, Мени чиир

^a Мф. 12:38; Ин. 2:18; 4:48;
1 Кор. 1:22

^b Хост. 16:15; Сан. 11:7-9
^c Неом. 9:15; Ыд. ыр. 77:24

^d Ин. 4:15

^e Ин. 4:14; 7:37

^f Ин. 17:6

^g Ин. 3:13; 1 Кор. 15:47

^h Мк. 14:36; Ин. 5:30

ⁱ Мф. 18:14; Ин. 10:28-29

^j Ин. 3:35; 5:24;
1 Ин. 5:12-13

^k Мф. 13:55

^l Ос. 11:4; Ин. 12:32

^m Иса. 54:13

ⁿ Хост. 33:20; Мф. 11:27;
Ин. 1:18

^o Ин. 3:13

^p Мф. 26:26-28

^q Мк. 14:22-24;
1 Кор. 10:16; 11:27

^r Ин. 15:4-5; 1 Ин. 3:24

кижи база-ла Мээң ачымда амы-тынныг артар. ⁵⁸ Дээрден дүжүп келген хлеб ындыг боор-дур. Ол силерниң ада-өгбөңерниң чип турган манназы дег эвес болур – олар өлүп калгылаан ийик чоп. А бо хлебти чиир кижиге мөңгө амыдыралдыг болур».

⁵⁹ Иисус ону Капернаумнуң синагогазынга өөрөдиг берип тургаш, чугаалаан чүве-дир.

Өөреникчилериниң Иисусту кагганы

⁶⁰ Иисустун өөреникчилериниң элээн хөйү ону дыңнааш, химиренчи берген: «Кандыг кончуг берге өөрөдиг боор! Кым ону дыңнап шыдаарыл?»

⁶¹ Иисус Бодунун өөреникчилериниң Ооң сөстөринге таарзынмайын турарын билир болгаш: «Силерни ол чайгылдырып тур бе? – деп айтырган. – ⁶² А бир эвес Кижиге амытан Оглуңуң ооң мурнунда турган черинче көдүрлүп үнүп бар чыдарын көрүп кагзыңарза, чүү болурул че?»^a ⁶³ Амы-тынны чүгле Сүлде бээр^b, а кижиниң күжү ынай-даа ажыглаттынмайын турар. Мээң силерге чугаалаан сөстөрим – амы-тынны бээр Сүлде ол-дур. ⁶⁴ Ынчалза-даа араңарда бүзүрөвөс улус база бар-дыр». Иисус эгезинден тура-ла, кымның Аңаа бүзүрөвезин база кымның Ону садыптарын билир турган^c. ⁶⁵ Оон мынча дээн: «Мээң Адам кандыг-бир кижиге ындыг арга бер-бес чүве болза, Менче кым-даа чедип кээп шыдавазын чогуум-на ынчангаш силерге чугаалааным ол-дур».

⁶⁶ Ол үеден эгелээш, Иисустун өөреникчилериниң хөй кезии Ону каапкан база Ооң-биле кады чорбас апарган. ⁶⁷ А Иисус он ийи элчининден: «Силер база ойлап чорурун күзөвейн-дир силер бе?» – деп айтырган.

⁶⁸ Симон Пётр Аңаа мынча деп харыылаан: «Дээрги, кымга баар улус бис? Мөңгө амыдыралды бээр сөстөр Силерде-дир. ⁶⁹ Бис ам Силерге бүзүрөй бердивис база Силерни Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи* деп билип алдывыс»^d.

⁷⁰ Иисус: «Мен силерни он ийи элчин кылдыр шилип албажык мен бе? – деп харыылаан. – А силерниң бирээңер эрлик-тир оң!»^e ⁷¹ Ол Симон Искариоттун огулу Иуданың дугайында чугаалап турган. Иуда, он ийи элчинниң бирээзи тургаш, Иисусту алызында барып садыпкан чүве-дир^f.

Иисустун Чадырлар байырлалынче чорупканы

7 ¹ Иисус ооң соонда Галилеяны эргип чорупкан. Иудейлер Ону өлүрер деп турар боорга^g, Ол Иудеяга барбас деп шийтпирлеп алган. ² Иудейлерниң Чадырлар байырлалы чоокшулап орган^h.

³ Иисустун дунмаларыⁱ ынчан Аңаа мынча дээннер: «Бо черни каггаш, Иудеяже чоруп көрөм! Сээң кылып турар ажыл-херээңни өөреникчилериниң база көрзүн. ⁴ Чүге дээрге кым-даа бодунун билдингир боорун күзээр болза, ажыл-херээн бүдүү кылбас. А Сен мындыг ажыл-херекти чаяап чоруур-дур сен, ынчангаш Бодунну бо улус мурнунга көргү!»^j ⁵ Ооң дунмалары безин Аңаа бүзүрөвейн турган чүве-дир.

⁶ Иисус оларга мынча дээн: «Мээң үем ам-даа келбээн-дир^k. А силерге кандыг-даа үе тааржыр-дыр. ⁷ Бо делегейниң улузу силерни көөр хөңнү чок болу берип шыда-вас, а Мени көөр хөңнү чок-тур^k, чүге дээрге Мен ооң ажыл-херээ бузуттуг дээрзин херечилеп турар-дыр мен^l. ⁸ А силер байырлалче барынар. Мен амдызында** ол байырлалче барбайн, чүге дээрге Мээң үем ам-даа келбээн-дир».

⁹ Ону чугаалааш, Иисус Галилеяга артып калган. ¹⁰ Ынчалза-даа дунмалары байыр-лалче чорупкан соонда, Иисус база ынаар чорупкан, чүгле ажы-биле эвес, а бүдүү.

^a Мк. 16:19; Лк. 24:51;

Аж.-ч. 1:9

^b 2 Кор. 3:6

^c Ин. 13:11

^d Мк. 1:24

^e Ин. 13:2, 27

^f Ин. 18:2-3

^g Ин. 5:18; 8:37; 11:53

^h Лев. 23:34;

Ы. х. к. 16:13-15

ⁱ Мк. 3:31; 6:3; Ин. 2:12;

Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5;

Гал. 1:19

^j Мк. 14:41;

Ин. 2:4; 8:20; 13:1

^k Ин. 15:18

^l Ин. 3:19

* **6:69** Эске бурунгу сөзүглелдерде «Бурганның Ыдыктыг Төлээлекчизи» деп эвес, а «Христос, дириг Бурганның Оглу» деп бижээн.

** **7:8** Эске бурунгу сөзүглелдерде «Амдызында» деп сөс таварышпайн турар.

¹¹ Иудей чагырыкчылар байырлал үезинде Ону дилеп турган. Олар: «Ол Кижинер кайдал?» – деп айтырар болганнар. ¹² Чон аразынга база-ла Ооң дугайында маргыштыг хөй чугаа-соот үнген. Чамдызы Ону: «Буянын кижидир» – дээннер. А өскелери: «Чок, Ол чонну мегелеп турар-дыр» – деп удурланыр болган. ¹³ Ындыг-даа болза, иудей эрге-чагыргадан корткаш^a, кым-даа Ооң дугайында ажыы-биле чугаалаван.

^a Ин. 19:38

¹⁴ А байырлал орту кирип чорда, Иисус Бурганның өргээзинге кирип келгеш, өөредип эгелээн. ¹⁵ Иудей чагырыкчылар: «Каяа-даа өөрөнмээн хирезинде, Ол ынча хөй чүвени кайыын билип алган чоор?» – дижип, элдепсинип турган.

¹⁶ Иисус мынча деп харыылаан: «Мээң өөредиим – Мээңи эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамны чүвө^b. ¹⁷ Ооң күзел-соруун чогулар дээн кижиди, ол өөредиг Бургандан-даа келген болза азы Мен Бодумнун өмүнээмден-даа чугаалаан болзумза, ооң дугайында билип аар.

^b Ин. 8:28; 12:49; 14:10

¹⁸ Бодунуң өмүнээзинден чугаалап чоруур кижиди бодунга алдар-хүндү чедип алыксаар. А Ону айбылап чоруткан Адазынга алдар-хүндү чедип алыксаар Кижиди алыс шынны чугаалаар болгаш, Ооң чүрээнде меге чок болур^c. ¹⁹ Моисей силерге ыдыктыг хоойлуну берди чоп?^d Ынчалза-даа силерниң чаңгызынар-даа ыдыктыг хоойлуну сагывайн чоруур-дур! Чүү дээш, мени өлүрер деп бардынар?»

^c Ин. 5:41; 8:50

^d Ы. х. к. 33:4; Ин. 1:17

²⁰ Чыылган чон: «Сен букшуурай бердиң бе?^e Кым Сени өлүрер дээн чүвөл?» – деп харыылаан.

^e Мк. 3:22; Ин. 8:48; 10:20

²¹ Иисус улаштыр мынча дээн: «Мен чаңгыс кайгамчык чүүл кылдым, а силер шупту кайгап калдынар. ²² Моисей силерге кыргыжап демдектээрин айтып берген (херек кырында ол Моисейни эвес, а бурунгу өгбелерни дамчып келген-даа болза), ынчангаш силер оолдарынарны амыр-дыш хүнүнде-даа кыргыжап демдектээр-дир силер. ²³ Моисейниң хоойлузун хажытпас дээш, кижини амыр-дыш хүнүнде кыргыжап демдектеп болур турда, Мен кижини амыр-дыш хүнүнде бүдүн-бүрүнү-биле сегидип каарымга, чүгө ол дээш, Менче хорадап турарынар ол?^f ²⁴ Эренгейлеп шиитпенер, а чөптүг шииткел-биле шиидиңер»^g.

^f Мф. 12:2; Ин. 5:16

^g Ин. 8:15

Иисустуң дугайында аңгы-аңгы бодалдар

²⁵ Ынчан Иерусалимниң чамдык чурттакчылары мынча дээннер: «Даргалары-выстың өлүрер деп турар кижизиди Ол эвес чүвө бе? ²⁶ Ынчаарга көрүнер даан, Ол ажыы-биле өөредип тур, а кым-даа Аңаа удур чүвө чугаалавас-тыр. Христос ылап-ла Бо-дур деп, бистин даргаларывыс билир чадавас. ²⁷ Ынчалза-даа бис Ону таныыр, Ооң кайыын келгенин билир-дир бис. А Христос чедип кээрге, Ооң кайыын кээрин кым-даа билбес болур дээн чүвө болгай»^h.

^h Ин. 8:14; 9:29; 19:9

²⁸ Иисус ынчан Бурганның өргээзинге өөредиг берип тура, дыңзыдыр мынча дээн: «Мени таныыр база Мээң кайыын келгенимни билир-дир силер бе? Дөмей-ле Мен Бодумнун өмүнээмден келбээн мен. Мени айбылап чоруткан Адамга ылапты-биле бүзүрөп боор, ынчалза-даа силер Ону билбес-тир силер. ²⁹ А Мен Ону билир менⁱ, чүгө дээрге Мен Ооң чанындан келген мен. Ол Мени айбылап чоруткан чүвө».

ⁱ Мф. 11:27; Ин. 8:55

³⁰ Ынчан олар Иисусту тудуп хоругдап алыр бодаан, ынчалза-даа кым-даа Олче хол көдүрбээн^j, чүгө дээрге Ооң үе-шагы ам-даа келбээн болган^k. ³¹ Чон аразындан хөй кижиди Аңаа бүзүрөй берген^l. Олар: «Христос чедип кээр болза, бо кижиниң кылганындан хөй кайгамчык демдектер көргүзүп шыдаар бе кай?» – дижип турганнар.

^j Ин. 10:39

^k Мк. 14:41;

Ин. 2:4; 7:6; 8:20; 13:1

^l Ин. 8:30

³² Чонда Ооң дугайында ындыг чугаалар чоруп турарын фарисейлер дыңнап кааннар. Ынчан фарисейлер болгаш Бурганның дээди бараалгакчылары Ону тудуп хоругдаары-биле Бурганның өргээзиниң таңныыл шерин чорудупканнар. ³³ Иисус ол өйде мынча деп турган: «Мен ам силер-биле ындыг-ла үр эвес кады турар мен^m, оон Мени айбылап чоруткан Адамче чоруптарым олⁿ. ³⁴ Мени дилей бээр силер,

^m Мк. 14:7; Ин. 14:19

ⁿ Ин. 16:5

^a Ин. 8:21-22; 13:33

ынчалза-даа тыппас силер. Мен каяа турар-дыр мен, силер ынаар чедип кээп шыда-
ваас силер»^a.

³⁵ Ынчан иудейлер боттарының аразында: «Биске тывылбайн баар кылдыр, Ооң кайнаар баар деп турары ол? Гректер аразында тоо быдаргай чурттаан бистиң чонче чоруткаш, гректерни өөредир дивээн бе? ³⁶ Ооң: „Мени дилей бээр силер, ынчалза-даа тыппас силер“ база „Мен каяа турар-дыр мен, силер ынаар чедип кээп шыдаваас силер“ – деп чугаазының ужур-утказы чүл?» – дижи бергеннер.

^b Лев. 23:36; Сан. 29:35;

Неем. 8:18

^c Мф. 11:28

^d Ыд. ыр. 41:2; Иса. 55:1;

Мф. 5:6; Ин. 4:14; 6:35

^e Ыд. ыр. 35:10;

Иса. 58:11; Иер. 2:13;

17:13; Зах. 14:8

^f Иса. 44:3

^g Иоил. 2:28; Аж.-ч. 2:4

^h Ы. х. к. 18:15, 18-19;

Ин. 1:21

³⁷ Байырлалдың адак сөөлгү, эң өндүр улуг хүнүндө^b Иисус туруп келгеш, дыңзыг үн-биле мынча дээн: «Кым суксай-дыр, Меңээ чедип келзин^c база суксунун хандырып алзын!^d ³⁸ Бижилгеде айтып каанын ёзугаар, кым Меңээ бүзүрээрил, ооң чүрөөндөн амыдырал хайырлаар суглуг хемнер агып бадар»^e. ³⁹ Иисуска бүзүрөй берген улустун алыр ужурлуу Ыдыктыг Сүлдениң дугайында Ооң ынчаар чугаалааны ол^f. Ол өйдө Бурган Бодунун Сүлдезин оларга ам-даа бербээн турган^g, а ооң ужуру болза, Иисустун Адазынче ам-даа өрү көдүрүлбээнинде болган.

⁴⁰ Иисустун ол сөстөрүн дыңнааш, чамдык улус: «Ол манаанывыс Медээчи дээрзи ылап-тыр!» – дишкен^h.

⁴¹ Өскелери мынча дээннер: «Ол Христос-тур!»

А бир чамдызы: «Христос канча Галилеядан чедип кээр чүвөл? – дижип, удурланыр болган. – ⁴² Христос Давид хаанның үре-салгалы болурⁱ болгаш Давидтин чурттап чораан хоорайы Вифлеемге^j төрүттүнер деп Бижилгеде чугаалаан-на болгай»^k. ⁴³ Чон аразынга Иисус дээш алгыш-кырыштыг маргылдаа үнген^l. ⁴⁴ Чамдык улус Ону тудуп хоругдаар дей берген, ынчалза-даа кым-даа Олче хол көдүрбейн барган.

ⁱ 2 Хаан. 7:12, 16

^j 1 Хаан. 16:1

^k Мих. 5:2; Мф. 2:1;

Лк. 2:4-7

^l Ин. 9:16; 10:19

Иудей даргаларның бүзүрөөнни

⁴⁵ А Бурганның өргээзиниң таңныыл шерии дээди бараалгакчылар болгаш фарисейлерже эеп чедип кээрге, демгилери оларга: «Чүге силер Ону тудуп эккелбединер?» – дээр болган.

⁴⁶ Бурганның өргээзиниң таңныыл шерии: «Ол кижидег кылдыр кым-даа, кажан-даа чугаалап көрбээн» – деп харыылаан.

⁴⁷ Фарисейлер оларга мынча дээн: «Таанда-ла, Ол силерни база мегелеп каапты бе? ⁴⁸ А эрге-чагырга тутканнарның азы фарисейлерниң аразындан Аңаа бүзүрөй берген чаңгыс-даа кижиде бар-дыр бе?»^m ⁴⁹ Чүглө бо, Моисейниң хоойлузун билбес, бүдүүлүк улус ынчалды, Бурганның каргыжы оларга четкен-дир!»

^m 1 Кор. 1:20; 2:8

ⁿ Ин. 3:1; 19:39

⁵⁰ Фарисейлерниң бирээзи болур, Иисуска дүне када кээп турган Никодим дээрзиⁿ олардан: ⁵¹ «Баштай ооң өчүүн дыңнап албайн база ооң чүнү үүлгедип каанын билип албайн чыда, ол кижиге шийткел онаарын бистиң ыдыктыг хоойлуvus чөпшээрээр чүве бе?» – деп айтырган^o.

^o Сан. 35:30; Ы. х. к. 17:6; 19:15

⁵² Олар аңаа хары кылдыр: «Бо чүү болду? Сен база Галилеядан келген эвес сен бе? Бижилгени өөрөн, ынчан Бурганның медээчизи Галилеядан келбес дээрзин билип каар сен»^p – дээннер. ⁵³ [Оон олар шупту бажыңнарынче тарап чангылай бергеннер.

^p 4 Хаан. 14:25

Самыраан деп буруудаттырган херээжен

8 ¹ А Иисус Елеон даанче чорупкан. ² Эртен эрте Ол база катап Бурганның өргээзиниң девискээринге көстүп келген. Бүгү чон Ону үглей чыгып кээрге, Иисус, олуруп алгаш, оларны өөредип эгелээн. ³ Ол өйдө ном-хоойлу тайылбырлакчылары болгаш фарисейлер бир херээженни, ол ашаанга өскерлип турда, туткаш, Иисуска эккелгеннер. Олар ол херээженни чон ортузунга тургускаш, ⁴ Иисуска мынча дээннер: «Башкы! Бо херээжен ашаанга өскерлип тура, туттурган-дыр. ⁵ Моисей бодунун хоойлузунга ындыгларны даш-биле өлүр согарын биске дужаап чораан болгай^q. А

^q Лев. 20:10;

Ы. х. к. 22:22-24;

Иез. 16:38

Силер чүү дээр силер?»⁶ Исусту буруудадыр кандыг-бир чылдак тып алыр дээш ынча деп турганнары ол чүве-дир^a.

^a Лк. 11:54; 20:20

Ынчалза-даа Исус, доңгайып алгаш, салаазы-биле довуракка бир-ле чүве бижий берген. ⁷ Олар Оон салдыкпайн, айтыргаш туруп бээрге, Ол ковайып келгеш, оларга мынча дээн: «Силерниң араңарда кажан-даа бачыт кылбаан кижилер ол херээженче дашты баштай октапсын!»^b ⁸ Оон катап-ла доңгайып алгаш, довуракка чүве бижиирин уламчылай берген.

^b Ы. х. к. 17:7; Рим. 2:1, 22

⁹ Ону дыңнааш, улус чаңгыстап тарап эгелээн, эң баштай эң улуглары чоруй барып-тыр. Исус биле чон ортузунга турган херээженден өске, кым-даа артпаан. ¹⁰ Исус бажын көдүрүп келгеш, ол херээженден: «Дуңмам! Сээң буруудадыкчыларың кайыл? Сени кым-даа шийтпээни ол бе?» – деп айтырган.

¹¹ Оозу: «Кым-даа шийтпеди, Дээргим» – деп харыылаан.

Исус аңаа мынча дээн: «Мен база сени буруудатпайн тур мен. Чорупкаш, моон соңгаар бачыт үүлгетпе^c».*

^c Ин. 5:14

Исус – делегейге чырык

¹² Исус база катап фарисейлер-биле чугаалажы берген: «Мен – бо делегейнин улузунга Чырык-тыр мен^d. Мени эдерген кижилер караңгыга азып чорбас^e, харын амытын бээр чырыкты алган болур».

^d Иса. 42:6; 49:6; Лк. 2:30;

Ин. 1:4, 9

^e Ин. 12:35

^f Ин. 5:31

¹³ Фарисейлер мынча дээн: «Бодун-на Бодун дугайында херечилээр-дир сен. Ынчангаш Сээң херечилээнин күш чок болур»^f.

¹⁴ Исус мынча деп харыылаан: «Бодум-на Бодумнуң дугайымда безин херечилеп турзумза, Мээң сөстөрүмге бүзүрөп болур. Чүге дээрге Мен кайыын келгенимни болгаш кайнаар чоруй баарымны билир-дир мен^g, а силер Мээң кайыын келгенимни болгаш кайнаар чоруй баарымны билбес-тир силер^h. ¹⁵ Силер кижилерниң хемчээ-биле шиидер-дир силер, а Мен кымны-даа шийтпес-тир менⁱ. ¹⁶ А бир эвес Мен шиидип-даа турган болзумза, Мээң шийткелим алыс шынныг болур, чүге дээрге Мен чааскаан эвес мен: Мени айбылап чоруткан Адам Мээң-биле кады-дыр^j. ¹⁷ А силерниң ыдыктыг хоойлуңарда ийи кижиниң херечилээнинге бүзүрөп болур дээн болгай^k. ¹⁸ Бодум-на Бодумнуң дугайымда херечилээнимден аңгыда, Мени айбылап чоруткан Адам база Мени дээш херечилээн-дир»^l.

^g Ин. 13:3; 16:28

^h Ин. 7:27

ⁱ Ин. 3:17; 7:24; 12:47

^j Ин. 5:30; 16:32

^k Сан. 35:30;

Ы. х. к. 17:6; 19:15

^l Ин. 5:36; 1 Ин. 5:9

¹⁹ «А Сээң Адаң кайдал?» – деп, олар айтырган.

Исус: «Силер Мени-даа, Мээң Адамны-даа билбес силер – деп харыылаан. – Мени билир турган болзуңарза, Мээң Адамны база билгей эртик силер^m». ²⁰ Исус ол сөстөрни Бурганның өргээзинге өөредиг берип тургаш, акша-мөңгүн өргүлү шыгжаар чер чанынга чугаалаан. Ынчаарга кым-даа Ону тудуп хоругдаваан, чүге дээрге Оон үе-шагы ам-даа келбээн болганⁿ.

^m Мф. 11:27; Ин. 16:3

²¹ Исус оларга: «Мен-даа чоруур дей бердим. А силер Мени дилей бээр силер, ынчалза-даа хай-бачыдыңар өршээттинмейн өлүр силер^o. Мен кайнаар чоруй баардыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер» – деп немеп чугаалаан^p.

ⁿ Мк. 14:41;

Ин. 2:4; 7:6; 13:1

^o Иез. 3:18; 33:8

^p Ин. 7:34-35; 13:33

²² Иудейлер ынчан мынча дижи берген: «„Мен кайнаар чоруй баардыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер“ – деп чүзүл оон, ынча деп турарын бодаарга, Ол амы-тынынга четтинер дээн эвес бе?»

²³ Исус мынча деп харыылаан: «Силер бо чер-делегейден силер^q, а Мен – өрүтен келген мен. Силер бо делегейден силер, а Мен бо делегейден эвес мен^r. ²⁴ Ынчангаш Мен силерге: „Хай-бачыдыңар өршээттинмейн өлүр силер“ – дидим. Бир эвес Мени Ол-дур деп бүзүрөвөс болзуңарза, силер хай-бачыдыңар өршээттинмейн өлүр силер».

^q 1 Ин. 4:5

^r Ин. 17:14

* 7:53-8:11 Эң бүзүрөлдиг грек сөзүглелдерде ол шүлүктөр таварышпайн турар.

²⁵ Олар Иисустан: «Сен чогуу кым сен?» – деп айтырганнар.

Иисус мынча деп харыылаан: «Кым Мен дээрзин силерге үргүлчү чугаалап келдим. ²⁶ Силерниң дугайыңарда чугаалааш, силерни шийдип болгу дег чүвем-не хөй. Ынчалза-даа Мени бо делегейже айбылап чоруткан Адамдан дыңнаан чүвемни-ле манаа чугаалап чоруур-дур мен^a, а Мени айбылап чоруткан Адам алыс шынны чугаалаар болгай»^b. ²⁷ Ол иудейлерге Бодунуң дээрде Адазының дугайында чугаалап турарын олар билбээн.

^a Ин. 15:15

^b Ин. 3:33

^c Сан. 21:9; Ин. 3:14; 12:32

^d Ин. 5:30; 7:16

^e Ин. 4:34; 6:38

^f Ин. 7:31

²⁸ Иисус улаштыр мынча дээн: «Кижиге амытан Оглун өрү көдүрүпкеш^c, Мени Ол-дур деп база Бодунуң өмүнээзинден чүнү-даа кылбайн чоруур деп биле бээр силер: Ада Мени чүү чүвөгө өөртөкенил, ону-ла чугаалап чоруур-дур мен^d. ²⁹ А Мени айбылап чоруткан Адам Мээң-биле кады – Ол мени чааскаандырзымны кагбаан, чүгө дээрге Мен кезээде-ле Аңаа таарымчалыг чүүлдү кылып чоруур мен^e. ³⁰ Оон ол сөстери дээш, хөй кижиге Аңаа бүзүрөй берген^f.

Хосталга бээр алыс шын

³¹ Ынчан Иисус Аңаа бүзүрөөн иудейлерге мынча дээн: «Силер Мээң өөредиим ёзугаар чурттаар болзунарза, Мээң ёзулуг өөреникчилерим болур силер. ³² Ынчан алыс шынны билип алыр силер – оон ол шын силерни хостуг кылып каар»^g.

^g Иак. 2:12; 1 Пет. 2:16;

Рим. 6:18; 1 Кор. 7:22;

2 Кор. 3:17; Гал. 5:1

^h Мф. 3:9

³³ Олар Аңаа: «Бис – Авраамның үре-салгалы бис^h, кажан-даа, кымның-даа кулдары болуп чорбаан бис! „Хостуг апаар силер“ деп сээң ол чүү дээрин ол чүвөл?» – деп харыылааннар.

³⁴ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: бачыт кылган кижиге бүрүзү бачыттың кулу болур чүвөⁱ. ³⁵ Кул өг-бүлөгө үргүлчү туруп шыдавас, а ээнин оглу аңаа үргүлчү турар^j. ³⁶ Ынчангаш Оглу силерге хосталганы бээр болза, ынчан ёзулуг-ла хостуг болур силер. ³⁷ Мен силерни Авраамның үре-салгалы деп билир мен. Ынчалзажок Мени өлүрөр деп тур силер^k – чүгө дээрге Мээң сөзүм силерге кирип, сиңмээн-дир. ³⁸ Адамның чанынга тургаш, Мен чүнү көржүк мен, ол дугайында силерге чугаалап тур мен, а силер бодунарның адаңардан дыңнаан чүвөңерни кылып турар-дыр силер».

ⁱ 2 Пет. 2:19;

Рим. 6:16-20; Тит. 3:3

^j Э. д. 21:10; Гал. 4:30

^k Ин. 5:18; 7:1; 11:53

Авраамның ажы-төлү азы эрликтин ажы-төлү?

³⁹ Олар: «Бистиң адавыс – Авраам!» – деп харыылааннар.

Иисус оларга мынча дээн: «Силер ылап-ла Авраамның ажы-төлү болзунарза, оон ажыл-херээн кылып чораай силер^l. ⁴⁰ А силер дээрге ындыг эвес, Мени – Бодунуң Бургандан дыңнааны алыс шынны силерге чугаалап берген кижини – өлүрөр деп турар-дыр силер! Авраам ынчап турган эвес. ⁴¹ Чок ыңар, силер бодунарның адаңарның ажыл-херээн кылып чоруур-дур силер».

^l Лк. 19:9

«Бис сурас болуп төрттүнмээн бис – деп, олар удурланып үнген. – Бистиң чаңгыс Адавыс – Бурган ол-дур»^m.

^m Ы. х. к. 32:6;

Иса. 63:16; 64:8

⁴² Иисус оларга: «Силерниң Адаңар Бурган турган болза, Меңээ ынак болгай-ла силер, чүгө дээрге Бургандан чедип келген болгаш, Мен ам мында турар-дыр мен. Бодум-на Бодунуң өмүнээмден чедип келбээн мен – Бурган Мени айбылап чоруткан! – деп харыылаан. – ⁴³ Чүгө Мээң сөзүмнү билип албайн турар силер? Чүгө дээрге Мээң медээмни дыңнап шыдавас-тыр силерⁿ. ⁴⁴ Силерниң адаңар – эрлик-тир^o, ынчангаш силер бодунарның адаңарның күзээн-не чүвезин күүседирин бодаар-дыр силер. А ол кезээде-ле кижиге өлүрүкчүзү чораан база алыс шынны хүлээп көрбөй келген, чүгө дээрге ооң бодунда алыс шын чок. Ол мегелей бергеш, бодунуң төрөөн дылынга чугаалап турары ол, чүгө дээрге ол боду мегечи-дир база нүгүл-мегениң адазы-дыр^p. ⁴⁵ А Мен алыс шынны чугаалап турумда-ла, Меңээ бүзүрөвөс-тир

ⁿ Иер. 6:10

^o 1 Ин. 3:8, 10, 12

^p Э. д. 3:4; 2 Кор. 11:3;

Ажыд. 12:9

силер! ⁴⁶ Силерниң аранардан кым Мени бачыттыг деп сойгалаар харыктыгыл? Мен силерге алыс шынны чугаалап турар болзумза, чүге меңээ бүзүревес силер? ⁴⁷ Кым Бурганныыл, ол кижги Бурганның сөстөрин тооп дыңнаар. Силер Бурганга хамаарышпас болгаш, Мээң сөстөрими тооп дыңнавазыңар ол-дур».

Иисустуң Авраамның мурнунда-ла турганы

⁴⁸ Оон иудейлер Иисуска: «Сени „Самариядан келген хей-дир“ деп база „Букшуураан-дыр бо“ деп^a, бис шынын чугаалап келген-дир бис» – дээннер.

^a Мк. 3:22; Ин. 7:20

⁴⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Мен букшууравадым, харын Мээң Адамны хүндүлээр-дир мен^b, а силер Мени бак сөглөп, дора көөр-дүр силер. ⁵⁰ Мен Бодумга алдар дилевейн тур мен^c. Дилеп тып база Мээң таламче шиидип турар өске Кижги бар болгай. ⁵¹ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң сөзүмнү бодунга кадагалап алыр кижги өлүмнү кажан-даа көрбес»^d.

^b Ин. 5:23

^c Ин. 5:41; 7:18

^d Ин. 5:24; 11:26

⁵² Иудейлер Аңаа мынча дээннер: «Сени букшуураан дээрзин бис ам-на ылап билдивис. Авраам болгаш Бурганның медээчилери өлү бергилээн болгай. А Сен: „Мээң сөзүмнү бодунга кадагалап алыр кижги кажан-даа өлбес“ – дээр-дир сен. ⁵³ Таанда-ла Сен бистиң өгбевис Авраамдан улуг сен бе? Ол ышкаш өлү бергилээн медээчилерден база улуг сен бе? Бодунну Кым мен деп көргүзөр бодап тур сен?»

⁵⁴ Иисус мынча деп харыылаан: «Бодум-на Бодумну алдаржыдар болзумза, Мээң ол алдарым хей хоозун боор^e. Ынчалза-даа Мени Мээң Адам алдаржыдып турар^f – а силер Ону бистиң Бурганывыс джигир болгай силер! ⁵⁵ Силер Ону черле билбес турган силер, а Мен Ону билир мен^g. „Ону билбес мен“ дээн болзумза, силер ышкаш мегечи болур ийик мен. Ынчалза-даа Мен Ону билир база Ооң сөзүн сагып чоруур мен. ⁵⁶ Силерниң адаңар Авраам Мээң кээр хүнүмнү көөрүн бодап келгеш, өөрүп-байырлап турган. Ол ону көргөн-даа, аас-кежиктиг болган-даа!»^h

^e Евр. 5:5

^f Ин. 17:1; Аж.-ч. 3:13;

2 Пет. 1:17

^g Ин. 7:28-29

^h Мф. 13:17; Лк. 17:22

⁵⁷ Ынчан иудейлер Аңаа мынча дээннер: «Сээң харың бежен безин четпээн-дир, а Авраам Сени көргени ол бе?»

⁵⁸ Иисус оларга мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Авраамның төрүттүнериниң мурнунда-ла, МЕН-ДИР МЕН»*. ⁵⁹ Ынчан олар Ону согар дээш, даштар сегирип алганнарⁱ. Ынчалза-даа Иисус ажытталы бергеш, Бурганның өргээзинден үнүп чоруй барган**.

ⁱ Ин. 10:31

Төрүмелинден согур кижини экирткени

9 ¹ Иисус оон, эртип бар чыткаш, төрүмелинден согур кижги көрүп каан. ² Ооң өөреникчилери: «Башкы! Бо кижиниң согур төрүттүнген ужуру чүдел, кым бачыт үүлгеткенил: ол боду бе азы ооң ада-иези бе?»^j – деп айтырганнар.

^j Хост. 20:5; Иез. 18:19

³ Иисус мынча деп харыылаан: «Ол боду-даа, ооң ада-иези-даа бачыт үүлгетпээн-дир, а Бурганның күчү-күжү аңаа бодарап көзүлзүн дээш, согур болганы ол-дур.

⁴ Хүн дурту төнмээнде, Мени айбылап чороткан Адамның ажил-херээн улаштыр кылыр ужурлуг бис^k. Дүн дүжүп кел чыдыр, ынчан кым-даа чүнү-даа кылып шыдавас болгай^l. ⁵ Бо делегейге турар шаамда, Мен – бо делегейге чырык-тыр мен»^m.

^k Ин. 4:34

^l Ин. 11:9; 12:35

^m Ин. 1:4; 8:12; 12:46

ⁿ Мк. 7:33; 8:23

⁶ Ону чугаалааш, Иисус черже дүкпүрүпкешⁿ, чараазы-биле довуракты хоюткаш, оозу-биле согур кижиниң карактарын чаап берген. ⁷ Оон аңаа мынча дээн: «Баргаш, Силоамның^o (ол дээрге „Айбылаткан“ дээни ол) эштир хөөлбээнге арның чуп каа-выт». Ол кижги барып чунуп каапкаш, оон караа көстүр апарган дедир ап четкен.

^o Иса. 8:6; Лк. 13:4

* 8:58 Иисустуң чугаалаан «МЕН-ДИР МЕН» деп сөстери Бурганның ыдыктыг адының грек дылче очулгазынга дөмей бооп турар (Хост. 3:14 көр).

** 8:59 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бурганның өргээзинден үнүп чоруй барган» деп эвес, а «Оларның аразы-биле өде кылаштааш, Бурганның өргээзинден үнгеш, улаштыр базып чорупкан» деп бижээн (Лк. 4:30 көр).

⁸ Ынчан ооң кожолары болгаш ону согур деп мурнунда көргөн улус мынча дээн-нер: «Орта чоор бе? Хайырлал дилеп олурап кижиге бо бе, кай?»

⁹ Чамдык улус: «Ийе, ол-дур» – дишкен.

Өскелери: «Чок, ооң-биле дөмей кижиге-дир» – деп удурланганнар.

А демги кижиге: «Мен-дир мен» – дээн.

¹⁰ Олар оон айтырганнар: «А сээң караң канчап көрө берди?»

¹¹ Ол мынча деп харыылаан: «Иисус деп аттыг бир кижиге хоюткан малгаш-биле карактарымны чаап бергеш: „Баргаш, Силоамга чунуп каавыт“ – диди. Мен баргаш, чунуп кааптым, оон караам көрө берди».

¹² Олар: «Ол кижиге кайдал?» – деп айтырганнар.

Демгизи: «Билбес мен» – дээн.

¹³ Мурнунда согур чораан ол кижини фарисейлерге эккелгеннер. ¹⁴ А Иисустун хоюткан малгаш кылгаш, ооң караан ажыдып каан хүнү амыр-дыш хүнү турган чүве-дир^a. ¹⁵ Фарисейлер база-ла ооң караан канчап көстү бергенин ол кижиден айтырып эгелээннер.

Ол мынча дээн: «Иисус мээң карактарымны хоюткан малгаш-биле чаап берди. Оон мен чунуп каапкаш, көрө бердим».

¹⁶ Ынчан чамдык фарисейлер: «Ол кижиге Бургандан эвес-тир, чүге дээрге амыр-дыш хүнүнүн хоойлузун сагывас-тыр» – дээннер^b.

Өскелери: «Ынчаарга бачыттыг кижиге канчап ындыг кайгамчык чүүлдерни кылып шыдаарыл?» – дишип, удурланыр болган.

Ынчангаш оларның аразынга маргылдаа үнген^c. ¹⁷ Согур кижиден база катап: «Ол сээң караңны көөр кылып каан дээр-дир сен. Ооң дугайында бодуң чүнү чугаалап болур сен?» – деп айтырганнар.

Демгизи: «Ол – Бурганның медээчизи-дир» – деп харыылаан^d.

¹⁸ Иудейлер ол кижиге баштай согур чорааш, оон караан көстү берген дээрзинге дөмей-ле бүзүрээрин күзевээннер. Олар караан көстү берген кижиниң ада-иезин келдиртип эккелгеш, ¹⁹ олардан: «Бо силерниң оглунар бе? Ону согур төрүттүнүп келген деп тур силер бе? Ам көрө бергени ол бе?» – деп айтырганнар.

²⁰ Ооң ада-иези мынча деп харыылаан: «Бо дээрге бистиң оглуvus деп база ол согур төрүттүнүп келген деп билир бис. ²¹ А ооң ам канчап көрө бергенин база кым ооң карактарын көрүптер кылып бергенин билбес бис. Ооң бодундан айтырыптыңар, улуг апарган кижиге-дир, боду чугаалап берзин». ²² (Иудей эрге-чагыргадан корткаш^e, ооң ада-иези ынчаар харыылаан. Ужуру чүдел диге, Иисусту Бурганның шилээн Христозу деп хүлээп көргөн кижини синагогадан аңгылаар дугайында шиитпирни иудей эрге-чагырга хүлээп апкан болган^f.

²³ Ындыг болурга, ооң ада-иези: «Улуг апарган кижиге-дир, ооң бодундан айтырыптыңар» – дээн чүве-дир.)

²⁴ Ынчангаш согур чораан кижини ийиге удаа келдирткеш, аңаа: «Шынын чугаалап, Бурганны алдаржыт!^g Ол кижиге бачыттыг дээрзи биске билдине берди» – дээннер.

²⁵ Согур чораан кижиге мынча деп харыылаан: «Ооң бачыттыгын билбес мен, чаңгыс-ла билир чүвем: мен согур чордум, а ам көрө бердим».

²⁶ Олар оон катап-ла айтырган: «Ол сени канчапты? Сээң караңны канчап көрө бээр кылыпты?»

²⁷ Согур чораан кижиге оларга: «Мен силерге дем-не чугааладым, а силер дыңнаvas чордунар. Ам чүү болдунар, база катап дыңнасап тур силер бе? Азы боттарыңар база Ооң өөреникчилери болуксап тур силер бе?» – деп харыылаан.

²⁸ Олар ону дора көрүп: «Сен-не харын Ооң өөреникчизи боор сен! А бис Моисейниң өөреникчилери-дир бис! ²⁹ Бурганның Моисей-биле чугаалашканын билир бис,

^a Ин. 5:9

^b Хост. 20:8-10;
Сан. 15:32-36

^c Ин. 7:43; 10:19

^d Ин. 4:19; 6:14

^e Ин. 7:13

^f Ин. 12:42; 16:2

^g Ис. 7:19

а ол Кижиниң дугайында, Ооң кайыын келгенин-даа билбес бис»^а – деп алгыржы бергеннер.

^а Ин. 7:27; 8:14

³⁰ Караа көстү берген кижилер оларга мынча деп харыылаан: «Кара элдеп! Ол караам-ның көөрүн эгидип берди, а силер Ооң кайыын келгенин ам-даа билбес-тир силер.

³¹ Ынчалза-даа Бурган бачыттыгларны дыңнапас, харын кымнар Аңаа мөгөөрил база Ооң күзел-соруун күүседирил, чүгле ол улусту дыңнаар дээрзин билир бис»^б.

^б Иов 27:9; Ыд. ыр. 65:18; У. ч. 15:8; 28:9; Иса. 59:2

³² Кандыг-бир кижилер төрүмелинден согур кижиге карааның көөрүн эгидип берген деп чүве бо делегейниң тывылганындан бээр дыңналбаан херек-тир. ³³ Ол Бургандан келбээн турган болза, чүнү-даа кылып шыдапас ийик!»

³⁴ Фарисейлер аңаа харыылап: «Бүрүнү-биле бачытка алыскан бооп төрүттүнгөн бодун, бисти өөредирин канчап семээр сен?!» – деп алгыргаш, ону үндүр сывыр-тапканнар.

³⁵ Иисус ол кижиниң үндүр сывыртадып алганын дыңнааш, ону тып алгаш: «Сен Кижилер амытан Оглунга* бүзүрээр сен бе?» – деп айтырган.

³⁶ Ол кижилер: «Дээрги, Ол кымыл дээрзин чугаалап көрүңерем, мен база Аңаа бүзүрээйн дээш» – деп харыылаан.

³⁷ Иисус аңаа: «Сен Ону көргөн сен. Сээң-биле чугаалажып турар кижилер Ол-дур» – дээн^с.

^с Ин. 4:26

³⁸ «Бүзүрөп тур мен, Дээрги!» – деп, ол харыылааш, Ооң мурнунга дис кырынга мөгөйип-тир.

³⁹ Ынчан Иисус: «Мен бо делегейже караа көрбөстөр көрзүн дээш, а караа көөрлөр согурара берзин дээш, шииткел кылып келген мен» – дээн.

⁴⁰ Ону дыңнааш, Ооң чанынга турган фарисейлер Аңаа: «Чүүже? Таанда-ла бис база согур бис бе?» – дээннер^д.

^д Рим. 2:19

⁴¹ Иисус мынча деп харыылаан: «Силер ылап-ла согур турган болзуңарза, бачыт дээш буруудапас ийик силер. Ынчалза-даа силер көрүп тур бис дижир-дир силер, ынчангаш бачыдыңар силерге артып каар»^е.

^е Ин. 15:22; Иак. 4:17

Кадарчы болгаш хойлар

10 ¹ «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: хой кажаазынче эжик дамчыштыр эвес, а кандыг-бир өске арга-биле кирер кижилер – оор болгаш дээрбечи-дир. ² А эжик дамчыштыр кирген кижилер – хойларның кадарчызы ол-дур. ³ Таңныыл аңаа эжикти ажыдып бээр. Хойлар ооң үнүн дыңнаар, ынчангаш ол бодунуң хойларының адын адап кыйгыргаш, сүрүп үндүрө бээр. ⁴ Ол бодунуң хойларын шуптузун үндүр сүрүп алгаш, оларның мурнунга чоруур, а хойлары ооң үнүн таныыр болгаш, ону эдерип чоруптарлар. ⁵ Хойлар өске кижини эдербес, харын хоюп маңнажы бээрлер, чүге дээрге өске кижиниң үнүн билир эвестер». ⁶ Иисус бо угаадыглыг чугааны иудейлерге чугаалап берген, ынчалза-даа Ооң чүнүң дугайында чугаалаанын олар билбейн барган^ф.

^ф Мк. 6:52; 8:17

⁷ Иисус улаштыр мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мен – хойларга эжик-тир мен. ⁸ Мээң мурнумда кээп турганнарның дөгөрези – оорлар болгаш дээрбечилер-дир. Ынчалза-даа хойлар оларны дыңнавайн барган. ⁹ Мен – хойларга эжик-тир мен. Мени дамчыштыр кирер кижилер камгалалды алыр. Ол эжик дамчыштыр кире бээр болгаш үне бээр база бодунга одар-белчиирни тып алыр^г. ¹⁰ Оор чүгле оорлаар, өлүрөр болгаш үредеп-бузар дээш кээр. А Мен оларга амыдыралды – артыкшылдыг элбек амыдыралды эккээр дээш келген мен.

^г Ыд. ыр. 22:2; Иез. 34:14

^h Ыд. ыр. 22:1; 79:2;

Иса. 40:11;

Иез. 34:11-15, 31;

Эккл. 12:12; Евр. 13:20

ⁱ Ин. 15:13; 1 Ин. 3:16

¹¹ Мен – ачылыг кадарчы-дыр мен^h: ачылыг кадарчы бодунуң хойлары дээш, амы-тынын бээр болгайⁱ. ¹² А хөлезиленикчи кижилер эзулуг кадарчы эвес-тир, хойлар

* 9:35 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Кижилер амытан Оглу» деп эвес, а «Бурганның Оглу» деп бижээн.

^a Мф. 7:15; Аж.-ч. 20:29

^b Зах. 11:16-17

^c Мф. 11:27

^d Иса. 56:8; Ин. 11:52

^e Иса. 40:11; Иез. 34:23;

37:24; Лк. 12:32

^f Мф. 3:17; Ин. 5:20

^g Ин. 2:19

^h Ин. 7:43; 9:16

ⁱ Мк. 3:22; Ин. 7:20; 8:48

^j Ос. 9:7

^k Хост. 4:11; Ыд. ыр. 145:8

ооңуу эвес-ле болгай, ол бөрү келгенин көрүп кааш, кодан хоюн каапкаш, десе бээр. А бөрү хойларже шурай бергеш^a, тарадыр ойдагыттар. ¹³ А хөлезиленикчи десе бээр, чүге дээрге хөлезилениген болгаш, хойларже сагыш салбас^b.

¹⁴ Мен – ачылыг кадарчы-дыр мен, Бодумнун хойларымны билир мен, Мээң хойларым база Мени билир. ¹⁵ Адамнын Мени канчалдыр билири ышкаш, Адамны Мен база ынчалдыр билир мен^c. Мен амы-тынымны хойларым дээш бээр мен. ¹⁶ Менде бо коданан эвес, өске хойлар база бар – Мен оларны база бөлүп эккээр ужурлуг мен^d. Олар база-ла Мээң үнүмнү дыңнаар, ынчангаш чаңгыс кадарчылыг чаңгыс кодан турар!^e ¹⁷ Ону катап хүлээп аар дээш, амы-тынымны берип турар боорумга, Адам Меңээ ынак^f. ¹⁸ Амы-тынымны Менден кым-даа хунаап албайн турар, Мен ону Бодум берип тур мен. Менде ону бээр эрге бар, ону катап хүлээп алыр эрге база бар^g. Адам Меңээ ынчалдыр айыткан».

¹⁹ Ооң сөстери дээш, иудейлер аразынга база катап ангылаашкын, маргылдаа үнген^h. ²⁰ Оларнын дыка хөйү: «Ол-даа букшуураан-дырⁱ, угааны база сээдеңнээн-дир^j. Чүге Ону дыңнаар силер?» – дээннер.

²¹ А өскелери: «Букшуураан кижиниң чугаазы эвес-тир бо. Кай, бук согурарган улустун караан көөр кылып шыдаар бе?!»^k – деп турганнар.

Иисустуң Бодунуң Бурган уктуун шынзытканы

²² Кыш дүжүп келген. Иерусалимге Бурганның өргээзин чаартырының байырлалы* болган. ²³ Иисус ынчан Бурганның өргээзинге, Соломоннуң серизи дээр черни^l дургаар кылаштап турган. ²⁴ Иудейлер Ону үглөп келгеш: «Сен бисти чежеге дээр алаң кайгадып, шенеп кээр сен? Ылап-ла Христос болзуңза, биске ажыы-биле чугаала» – дээннер^m.

²⁵ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Мен силерге чугаалап турдум чоп, ынчалза-даа бүзүрээрин күзевединер. Адамнын өмүнээзинден кылып турарым ажыл-херек – Мени бадыткаар херечилел ол-дурⁿ. ²⁶ Ынчалза-даа силер бүзүрөвес-тир силер, чүге дээрге Мээң хойларымнын санынче кирбээн-дир силер**». ²⁷ Мээң хойларым Мээң үнүмнү дыңнап турар. Мен база оларны билир мен, олар Мени эдерип чоруур. ²⁸ Мени эдерип чоруур улуска мөңгө амыдыралды бээр мен, ынчангаш олар кажан-даа өлбөс^o база кым-даа оларны кажан-даа Мээң холумдан ушта соп шыдавас. ²⁹ Оларны Меңээ берген Адам хамык улустан өндүр улуг, ынчангаш кым-даа оларны Мээң Адамнын холдарындан хунаап ап шыдавас. ³⁰ А Адам биле Мен – тудуш чаңгыс бис^p.

³¹ Ону согар дээш, иудейлер ынчан база катап даштар сегирип алган^q. ³² Ынчаарга Иисус оларга: «Мен дыка хөй буянныг ажыл-херекти Адамнын өмүнээзинден силерге көргүстүм. Оларнын кайызы дээш, силер Мени даштар-биле согар деп турарыңар ол?» – дээн.

³³ Иудейлер Анаа мынча деп харыылаан: «Буянныг ажыл-херек дээш, Сени согар диведивис. Харын Бурганны дорамчылааның дээш база Сээң, анаа кижичи хиреңде, Бодунну Бурган мен деп турарың дээш, Сени даштар-биле согар деп бардывыс»^r.

³⁴ Иисус оларга мынча дээн: «Силерниң ыдыктыг хоойлуңарда: „Мен: ‘Силер бурганнар-дыр силер’ – деп чугааладым“^s – деп биживээн чүве бе? ³⁵ Бурганның сөзү четкен улусту Ол бурганнар деп адап турар-дыр. А Бижилгени хажыдып болбас херек. ³⁶ Силер канчап черле Адазының ыдыктааш, бо делегейже айбылап чорудупканы Мени^t: „Мен – Бурганның Оглу мен“^u – депкен сөстөрүм дээш, „Бурганны

* 10:22 Бурганның өргээзин чаартырының байырлалы – еврей дылда Ханука деп адаар, Бурганның өргээзин Антиох Эпифан дээр сирий хаан бужартагкан соонда, бистиң эрага чедир 165 чылда ону катап арыглаанынга тураскааткан, декабрь айда эгелээр, сес хүн уламчылаар байырлал.

** 10:26 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Мээң чугаалап турганым дег» деп сөстөрүм немээн.

дорамчылаан^а деп семээр силер че? ³⁷ Адамның Мени кылзын дээн ажил-херээн кылбайн турар болзумза, Меңээ бүзүревеңер! ³⁸ А Мен ону кылып турар болзумза, Мээң чугаамга бүзүревейн-даа турзуңарза, Мээң ажил-херээмге бүзүренер! Адамны – Мээң-биле сырый харылзаалыг, а Мени – Адам-биле харылзаалыг дээрзин ынчан медресеп билип алып силер»^б. ³⁹ Олар ынчан Ону база катап тудуп хоругдаар бодааннар. Ынчалза-даа Иисус оларның холундан адырлып чоруй барган^с.

^а Мк. 2:7; 14:64

^б Ин. 14:10

^с Лк. 4:30; Ин. 7:30

⁴⁰ Иисус оон база катап Иорданның ол чарыынче, ооң мурнунда Иоанның улусту сугже суп турган черинче^д чоруй баргаш, орта артып калган. ⁴¹ Хэй улус Аңаа кээп турган. Олар: «Иоанн кандыг-даа кайгамчык чүүл кылган эвес. А ол Кижидугайында чугаалап турган чүвези шын болган-дыр»^е – деп чугаалажыр болган. ⁴² Ынчангаш ол черге хэй улус Иисуска бүзүрей берген^ф.

^д Ин. 1:28

^е Ин. 1:7; 3:26; 5:33

^ф Ин. 7:31

Лазарның өлүмү

11 ¹ Лазар дээр кижидугайында аарый берген чүве-дир. Ол Мария биле Марфа угбашкыларның чурттап олурганы Вифания суур чурттук кижидугайында турган^г. ² А Мария дээрге Дээрги Иисусту чаагай чыттыг үс-биле чаггаш, Ооң буттарын бажының дүгү-биле чодуп берген херээжен ол чүве-дир^б. Ол аарый берген Лазарның дуңмазы турган. ³ Угбашкылар Иисуска мынча деп сөгледишкен: «Дээрги! Силерниң ынак кижинер аарый берди».

^г Лк. 10:38-39

^б Ин. 12:3

⁴ Иисус ону дыңнааш, мынча дээн: «Бо аарыг эчизинде барып, өлүмге чедирбес, а Бурганның алдары неперээринге – Бурганның Оглун алдаржыдарынга чедирер аарыг-дыр». ⁵ Иисус Марфага, ооң дуңмазынга база Лазарга ынак турган. ⁶ Ындыг-даа болза, Лазарның аарый бергенин дыңнааш, ынчан турган черинге ам-даа ийи хүн дургузунда артып калган. ⁷ Ооң соонда Ол өөреникчилеринге: «Ам Иудеяже дедир чоруулуңар» – дээн.

⁸ Өөреникчилери Аңаа: «Башкы! Иудейлер Силерни даштар-биле согар деп турганындан бээр үр болчук бе^и, а Силер база катап ынаар баарыңар ол бе?» – дээннер.

^и Ин. 8:59; 10:31

⁹ Иисус мынча деп харыылаан: «Хүнде он ийи шак бар эвес чүве бе? Хүндүс кылаштап чоруур кижидугайында илдигип кээп дүшпес, чүге дээрге ол бо делегейниң чырыын көрүп чоруур^и. ¹⁰ А дүне кылаштап чоруур кижидугайында илдигип кээп дүжер, чүге дээрге ол кижиниң чырыы чок-тур»^к. ¹¹ Иисус оларга ынча дээш, оон немеп каан: «Бистин өннүүвүс Лазар удуй берген-дир^л. Мен ону оттурар дээш чоруурум ол^м».

^и Ин. 9:4; 12:35

^к Иер. 13:16

^л Мф. 9:24; Мк. 5:39

^м 4 Хаан. 4:31

¹² Ооң өөреникчилери: «Дээрги! Ол удуп чыдар болза, экирий бээр дээн-дир» – дээннер.

¹³ Иисус ол чугаазы-биле Лазарны өлген-дир деп турган, а өөреникчилери Ол анаа уйгу дугайында чугаалаан боор деп бодааннар. ¹⁴ Иисус ынчан оларга дорту-биле чугаалаан: «Лазар өлген-дир. ¹⁵ Силерни бодааш, бүзүрей бээринер дээш, ооң-биле кады турбаанымга өөрүп тур мен. Че, ам олче бараалыңар».

¹⁶ Ийис дээр шола аттыг Фома^н ынчан арткан өөреникчилерге: «Баргаш, бис база Ооң-биле кады өлү берээли» – дээн^о.

^н Мф. 10:3; Мк. 3:18; Лк. 6:15; Ин. 14:5; 20:24; 21:2; Аж.-ч. 1:13

^о Ин. 13:37

Иисуста улусту катап диргизер эрге-күш бар

¹⁷ Иисус ынаар чеде бергеш, Лазарның мага-бодун чевег-куйга суп, орнукуштуканындан бээр дөрт хонганын билип алган. ¹⁸ Вифания Иерусалимниң чоогунга, он беш стадий хире* ырак черге турган. ¹⁹ Ынчангаш иудейлерниң аразындан хэй кижидугайында калган акызының кажыыдалын үлежир дээш, Марфа биле Марияга чедип келген чүве-дир.

* 11:18 Үш километр хире.

²⁰ Марфа Иисустуң кел чыдарын дыңнай сал-ла, Аңаа уткуштур үнүпкен, а Мария бажыңыңга артып калган. ²¹ Марфа Иисуска: «Дээрги! Силер маңаа турган болзуңарза, мээң акым өлбөс ийик. ²² Ынчалза-даа Бургандан Силер чүнү-даа дилээр болзуңарза, Бурган Силерге ам-даа болза бээрин билир мен» – дээн.

²³ Иисус аңаа: «Акың катап дирлип кээр-дир» – дээн.

²⁴ Марфа Аңаа: «Сөөлгү хүнде, катап дирлишкин үезинде, ооң катап дирлип кээрин билир мен» – дээн^a.

²⁵ Иисус аңаа: «Мен улусту өлүглер аразындан катап диргизип, оларга амы-тынны бээр мен. Меңээ бүзүрээр кижиге, өлү-даа бээр болза, амыдыралче эглип кээр^b. ²⁶ Чурттап чорааш, Меңээ бүзүрээр кижиге база кажан-даа өлбөс^c. Ындыг деп бүзүрээр сен бе?» – дээн.

²⁷ Марфа Аңаа: «Ийе, Дээрги! Делегейже чедип кээр ужурлуг Бурганның Оглу^d, Христос – Ол силер-дир дээринге бүзүрээр мен» – дээн^e.

²⁸ Ону чугаалааш, Марфа чорупкан, оон бодунуң дунмазы Марияны бүдүү кый деп алгаш: «Башкы чедип келди. Ол сени кыйгырып тур» – дээн. ²⁹ Мария дыңнай сал-ла, далаш-биле тура халааш, Аңаа уткуй чорупкан. ³⁰ Иисус ам-даа суурже кирбээн, Марфаның Ону уткуп алган черинге хевээр турган чүве-дир. ³¹ Мария-биле кады бажыңга ону оожуктуруп турган иудейлер ооң далаш-биле тургаш, үне бергенин көргөш, ол чевегге баргаш, аңаа ыглап аар дээн-дир деп бодааш, ону эдерип чорупканнар. ³² А Мария Иисустуң турган черинге чеде бергеш, Ону көрүп кааш, Ооң мурнунче кээп дүшкөш, Аңаа: «Дээрги! Силер маңаа турган болзуңарза, акым өлбөс ийик!» – дээн. ³³ Иисус ооң ыглап турарын база ооң-биле кады келген ыглап-сыктаан иудейлерни көргөш, Боду база сеткилинден кажыдап, хөлзей берген.

³⁴ Оон Ол: «Силер ону кайда орнукушдуп кагдыңар?» – деп айтырган.

Иудейлер Аңаа: «Дээрги, бараалыңар, Бодуңар көрүптөр силер» – деп харыылааннар.

³⁵ Иисус ыглай берген^f.

³⁶ Иудейлер ынчан: «Ооң аңаа кайы хире ынак турганын көрүңер даан!» – деп турганнар.

³⁷ А оларның чамдыктары: «Ол согур кижиниң караан көөр кылып каан болгай^g. Лазарны база өлбөс кылдыр кылып каап шыдавас турган ирги бе?» – дидип турганнар.

³⁸ Иисус, ишти-хөңнүнүн көдүрлүрү дам барып, чевегге чедип келген. Ол дээрге аксын даш-биле дуглап каан куй болган^h. ³⁹ Иисус: «Дашты ап кааптыңар» – деп дужааган.

Өлгөн кижиниң дуңмазы Марфа Аңаа: «Дээрги! Чыдый берип-тир. Ооң мөчөөннүндөн бээр дөрткү хүн-дүр» – дээн.

⁴⁰ Иисус Марфага мынча дээн: «„Бүзүрээр-ле болзуңза, Бурганның күчү-күжүн көөр сен“ – деп, Мен сеңээ чугаалаважык мен бе?»

⁴¹ Дашты ап каапканнар. Иисус карактарын дээрже углай көргөшⁱ, мынча дээн: «Адам! Мени дыңнап турарың дээш, Сеңээ өөрүп четтирдим. ⁴² Мени үргүлчү дыңнап турарыңны билир мен. Ынчалза-даа Мени Сээн айбылап чорутканыңга бүзүрезиннер дээш^j, мында турар улуска өнөзин ынча дидим». ⁴³ Ону чугаалааш, Ол ыткыр үн-биле: «Лазар, куй иштинден үнүп кел!» – деп кый дээн^k. ⁴⁴ Холдарын болгаш буттарын орнукушудулга шывыглары-биле ораап каан өлгөн кижиге үнүп келген^l. Ооң арнын аржыыл-биле дуй шарып каан болган. Иисус улуска: «Ооң шывыгларын ап кааптыңар, хостуг кылаштазын!» – дээн.

^a Лк. 14:14; Ин. 5:29; 6:39

^b Ин. 1:4; 5:26;

¹ Ин. 1:2; 5:11

^c Ин. 5:24; 8:51

^d Ыд. ыр. 2:7; Мф. 11:2;

Ин. 1:49

^e Мф. 16:16; Мк. 8:29

^f Лк. 19:41

^g Ин. 9:6-7

^h Мф. 27:60

ⁱ Ин. 17:1

^j Ин. 3:17

^k Ин. 5:28

^l Ин. 5:28

Иисуска удур сүлчээ

(Мф. 26:1-5; Мк. 14:1-22; Лк. 22:1-2)

⁴⁵Марияның бажыңыңга келген база Иисустуң чүнү кылганын көргөн хөй иудейлер ынчан Аңаа бүзүрей берген^a. ⁴⁶Ынчалза-даа оларның чамдыызы ээп келгеш, Иисустуң чүнү кылганын фарисейлерге чугаалап бергеннер. ⁴⁷Бурганның дээди бараалгакчылары база ол фарисейлер ынчан дээди Чөвүлелин чыгганнар. Олар мынча дээн: «Канчапса экил? Ол кижиге хөй-ле кайгамчык чүүлдер кылгаш туруп берди. ⁴⁸Ону ол хевээр арттырып каар болзувусса, шупту улус Аңаа бүзүрей бээр. Римчилер ынчан Бурганывыс өргээзин болгаш чонувусту чок кылып каар».

^a Ин. 2:23

⁴⁹Оларның бирээзи, ол чылын Бурганның дээди бараалгакчызы турган Каиафа дээрзи өөрүнгө: «Чүү болуп турарын билбес-тир силер! ⁵⁰Бүгү иудей чон кырлырынын орнунга, чон дээш, чаңгыс кижиниң өлүрү силерге дээрэ дээрзин угааптар шаанар чок-тур» – дээн^b. ⁵¹Каиафа ону бодунуң мерген угаанныындан чугаалаваан, ынчалза-даа ол Бурганның ол чылгы дээди бараалгакчызы турган боорга, Иисустуң чон дээш өлүрүн^c Бурган ооң аксы-биле медеглээн. ⁵²Чүглө иудей чон эвес, а Бурганның тоо быдараан бүгү ажы-төлү чер болгандан чыгылып келзин дээш^d, ынчаар болур ужурлуг турган.

^b Ин. 18:14

^c Иса. 53:10-11; Мк. 10:45

^d Иса. 49:6; Ин. 10:16; 1 Ин. 2:2

⁵³Ол хүнден эгелээш, олар Иисусту канчап чок кылырын боданы бергеннер^e. ⁵⁴Ооң уржуундан Иисус иудейлерниң аразынга ажы-биле көстүп, харылзашпас апарган. Ол оортан ээн кургап хову чанында Эфраим дээр хоорайже чоруй баргаш, аңаа Бодунуң өөреникчилери-биле кады артып калган.

^e Мк. 14:1;

Ин. 5:18; 7:1; 8:37

⁵⁵Иудейлерниң Хосталышкын байырлалы чоокшулап орган болгаш^f, бүгү чурттан хөй улус арыглашкын ёзулалдары сагыыр дээш^g, байырлал мурнуу чарыында Иерусалимче чорупкан чүве-дир. ⁵⁶Олар Иисусту дилеп турган база Бурганның өргээзинге чыылгаш, бот-боттарынга: «Силер чүү деп бодаар силер? Байырлалга Ол келбес боор аа?» – деп турганнар. ⁵⁷Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш фарисейлер Иисустуң кайда турарын билир кижиге бүрүзү Ону тудуп хоругдаары-биле оларга дыңнадыр ужурлуг деп дужаал таратканнар^h.

^f Хост. 12:1-30; Ы. х. к. 16:1, 16; Ин. 2:13; 6:4
^g 2 Чыл. 30:17-18

^h Ин. 7:11

Вифанияга кезжээки чем

(Мф. 26:6-13; Мк. 14:3-9; Лк. 7:36-50)

12 ¹Хосталышкын байырлалынгаⁱ чедир алды хүн артканда, Иисус Ооң өлүглер аразындан катап диргискени Лазарның чурттап турганы Вифанияже^j чедип келген. ²Аңаа Иисустуң алдар-хүндүзү дээш, кезжээки чем белеткээн. Марфа^k бараан болуп, чем салган, а Лазар Ооң-биле база өске аалчылар-биле кады хөлөстөп олурган. ³Мария ынчан арыг нардтан кылган улуг үнелиг, бир литра хемчээлдиг^{*} чаагай чыттыг үстү алгаш, Иисустуң буттарын чагаш, бажының дүгү-биле Оон буттарын чодуп берген^l. Бажың ишти чаагай чыттыг үстен айдызалы берген.

ⁱ Хост. 12:1-30; Ин. 11:55

^j Мф. 21:17; Ин. 11:1, 18

^k Лк. 10:38

^l Ин. 11:2

⁴Ооң өөреникчилериниң бирээзи болур, сөөлүндө барып Ону садыпкан Иуда Искариот^{**} ынчан: ⁵«Чүгө бо чаагай чыттыг үстү 300 мөңгүн чооска^{***} садыпкаш, акшазын ядыыларга үлеп берип болбас турганыл?» – дээн. ⁶Ону Иуда ядыылар дээш сагыш салгаш эвес, а ооржу болган ужурунда чугаалаан чүве-дир: ол акша шыгжаар ниити хааржакты бодунга ап чораан болгаш^m, оон акшаны бодунуң хереглели дээш уштуп алыр чанныг турган.

^m Ин. 13:29

* 12:3 Бир литра – 320 грамм хире.

** 12:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Иуда Искариот» деп эвес, а «Симоннуң оглу Иуда Искариот» деп бижээн.

*** 12:5 Үш чүс мөңгүн чоос – барык бүдүн чылдың ажыл төлевири.

⁷ Иисус мынча дээн: «Анаа дегбөнөр! Ол херээжен Мени орнукшудар хүнге чедир үстү шыгжап чоруур ужурлуг турган-дыр. ⁸ Ядылыр силер-биле үргүлчү кады турар болгай^a, а Мен силер-биле үргүлчү турбас мен».

^a Ы. х. к. 15:11

Лазарга удур сүлчээ

⁹ Ооң ында турарын эндерик хөй иудейлер билип алгаш, чүгле Иисус дээш эвес, харын Ооң өлүглер аразындан катап диргискени Лазарны көөр дээш^b, ынаар чедип келгеннер. ¹⁰ Бурганның дээди бараалгакчылары ынчан Лазарны база өлүрер деп шийтпирлээн. ¹¹ Чүгө дээрге ооң уржуундан хөй иудейлер Иисуска чедип кээп, Анаа бүзүрөп турганнар.

^b Ин. 11:44

Иисустуң Иерусалимче байырлалдыг моорлап киргени

(Мф. 21:4-9; Мк. 11:7-10; Лк. 19:35-38)

¹² Даартазында хүндүс байырлалга келген мөөң чон Иисусту Иерусалимче кел чыдар деп дыңнап каан. ¹³ Олар пальма ыяштың бүрүлүг будуктарын тудуп алгаш, Анаа уткуштур үнүп келгеш:

«Осанна! Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден кел чыдар*

Израильдиң Хааны алгадып-йөрээтсин!» – деп кыйгырып турганнар^c.

^c Ыд. ыр. 117:25-26

¹⁴ Иисус аныяк элчиген тыпкаш, ону мунуп алгаш чорупкан. Ол болза Бижилгеде: ¹⁵ «*Сион-кыс, кортпа! Кор даан, сээң Хааның элчиген оглу мунган кел чор*» – деп бижээни дег болган^d.

^d Зах. 9:9; Мф. 21:4-5

¹⁶ Ооң өөреникчилери эгезинде ону билип чадап кааннар. Ынчалза-даа Иисус алдаржый берген соонда, Бижилгеде Ооң дугайында ынчалдыр бижээнин база Ооң-биле ол бүгүнүң ынчалдыр болганын сактып келгеннер^e.

^e Ин. 2:22

¹⁷ Иисус Лазарны чевегден үндүр кыйгыргаш, ону өлүглер аразындан катап диргизип турган өйде Ооң-биле кады чораан улус ол дугайында чугаалажы берген. ¹⁸ Чон ол кайгамчык чүүлдү Иисустуң кылганын дыңнаан болгаш, Ону уткуп үнүп келген чүве-дир. ¹⁹ А фарисейлер боттарынын аразында: «Чүнү-даа кылып шыдавазывысты көрүп тур силер бе? Эндерик улус Ону эдерип чорупту» – дишкеннер^f.

^f Ин. 11:47-48

Иисустуң Бодунуң өлүмүнүң дугайында чугаалааны

²⁰ Иерусалимге байырлалче Бурганга мөгейип келгеннерниң аразында чамдык гректер база турган. ²¹ Олар Галилеяның Вифсаида чурттуг Филиппке чеде бергеш^g, оон дилег кылып: «Дээрги! Бис Иисусту көрүксеп тур бис» – дээннер. ²² Филипп чоруткаш, ол дугайын Андрейге чугаалаан, а ооң соонда Андрей биле Филипп ийилээ баргаш, Иисуска сөглээннер.

^g Ин. 1:44

²³ Иисус оларга мынча деп харыылаан: «Кижиге амытан Оглуң алдаржыыр шаг-үези ам келген-дир^h. ²⁴ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: кызыл-тас үрезини хөрзүнче кээп дүшкеш, өлбөс болза, ходугур чаңгыс үрезин бооп артар, а өлү берзе, элбек дүжүттү бээрⁱ. ²⁵ Бодунуң амы-тынынга ынак кижиге амы-тынын чидирип аар, а бо делегейге бодунуң амы-тынын кадагалаар хөңнү чок кижиге оозун мөңгө амыдырал дээш кадагалап аар^j. ²⁶ Меңээ бараан болган кижиге Мени эдерзин!»

^h Ин. 2:4; 17:1

ⁱ 1 Кор. 15:36

^j Мф. 10:39; Лк. 14:26

* 12:13 Осанна – еврей дылда «Камгалап көрөм» дээн сөс (Ыд. ыр. 117:25 көр). Мында ол сөстү манап турар хаан – Мессияны мендилээн кыйгы кылдыр ажыглап турар.

Мен кайда турар болдур мен, Мээң чалчам база ында болур. Меңээ бараан болган кижини Мээң Адам алдаржыдар.

²⁷ Мээң сеткилим аажок хөлзеп-дойлуп тур!^a Чүү деп чугаалаар кижн боор мен? „Адам! Мени ол шактан камгалап көр!“ дээр бе? Ынчалза-даа Мен ол шак дээш келген-не болгай мен!²⁸ Адам! Бодуннуң адыңны алдаржыт-ла!»

^a Мк. 14:34; Ин. 13:21

Ынчан дээрден: «Алдаржыткан мен, ам-даа алдаржыдар мен!» – дээн үн дыңналган^b.

^b Мк. 1:11; 9:7

²⁹ Аңаа турган, ону дыңнаан чон: «Ол диңмирээшкин-дир» – дээн. А өскелери: «Оон-биле дээрниң төлээзи чугаалашкан боор» – дээннер^c.

^c Аж.-ч. 23:9

³⁰ Иисус оларга мынча дээн: «Ол үн Мени дээш эвес, а силерни дээш болган-дыр^d.

^d Ин. 11:42

³¹ Бо делегейни шиидер үе келген-дир. Бо делегейниң чагырыкчызы ам үндүр сывыртадыр-дыр^e. ³² Мени черден өрү көдүрүп үндүрө бээрге^f, шупту улусту Бодумга хаара тудар мен»^g. ³³ Оон кандыг өлүм-биле өлүрүн угаазынар дээш, Иисус оларга ынча деп чугаалаан чүве-дир^h.

^e Ин. 16:11; 2 Кор. 4:4; Кол. 2:15

^f Сан. 21:9; Ин. 3:14; 8:28

^g Ос. 11:4; Ин. 6:44

^h Ин. 18:32

³⁴ Ынчангаш чон Аңаа мынча деп харыылаан: «Христос мөңгези-биле амыдыраар дээрзин ыдыктыг хойлудан билир бисⁱ. „Кижн амытан Оглу өрү көдүрлүп үне бээр“ деп, Силер канчап ынча дээр силер? Кижн амытан Оглу деп Ол кым чүвел?»

ⁱ Ыд. ыр. 88:5; 109:4; Иса. 9:7

³⁵ Оон Иисус оларга мынча дээн: «Чырык силер-биле кады ам-даа хензиг өйде турар-дыр^j. Силерни караңгы дүмбей бүргевезин дээш, ам дээрезинде – Чырык барда, оруунарны уламчыланар. Чүге дээрге дүмбей караңгыда кылаштап чоруур кижн кайнаар бар чыдарын билбес болгай^k. ³⁶ Ам дээрезинде, Чырык силер-биле кады турда, Аңаа бүзүрөңер, ынчан Чырыктын ажы-төлү болур силер»^l. Ону чугаалаан соонда, Иисус чоруй баргаш, олардан чашты берген.

^j Иса. 2:5; Ин. 1:4; 8:12; Эф. 5:8

^k У. ч. 4:19; Иер. 13:16; Ин. 9:4; 11:9; 1 Ин. 1:6

^l Лк. 16:8; 1 Фес. 5:5

Иудейлерниң бүзүрөвээни

³⁷ Иудейлер көрүп турда, Иисус чеже-даа кайгамчык чүүлдер кылырга, олар Аңаа бүзүрөвээн. ³⁸ Исаяя медээчинин:

*«Дээрги-Чаяакчы, бистен дыңнаан медээзинге кым бүзүрөөнил?
Дээрги-Чаяакчының күчү-күжү кымга ажыттынганыл?»^m – дээн сөзүнүн
боттанганы ол болган.*

^m Иса. 53:1; Рим. 10:16

³⁹ Оларның чүге бүзүрөвээнинин дугайында демги-ле Исаяя мынча дээн турган:

*40 «Бурган оларның карактарын согурартып,
чүректерин чөрүү кылып каан,
ынчангаш олар карактары-биле көрбес, чүрээ-биле угаавас-тыр.
Оон башка Менче эглип келгейлер,
Мен ынчан оларны экирткей мен»ⁿ.*

ⁿ Иса. 6:10; Мф. 13:15; Мк. 4:12; Аж.-ч. 28:27

⁴¹ Христостуң өндүр чырыын көргөн болгаш^o, Исаяя ынча дээн база Оон дугайында чугаалаан чүве-дир.

^o Иса. 6:1

⁴² Ынчалза-даа чагырыкчылар аразындан безин Аңаа бүзүрей берген улус хөй болган^p. Олар чүгле фарисейлер ужун, оларны демгилери синагогалардан чара бербезин дээш^q, Аңаа бүзүрөөнин ажыы-биле чугаалавааннар. ⁴³ Чүге дээрге олар Бургандан кээр алдар-хүндүге көөрдө^r, улус мурнунга ат-алдарга артык ынак болганнар.

^p Ин. 3:1

^q Ин. 9:22; 16:2

^r Ин. 5:44

Бүзүрээри болгаш бүзүрөвези

⁴⁴ Иисус: «Меңээ бүзүрөөн кижн чүгле Меңээ эвес, харын Мени айбылап чоруткан Адамга бүзүрөөн-дир^s. ⁴⁵ Мени көргөн кижн Мени айбылап чоруткан Адамны база

^s Мф. 10:40;

Ин. 13:20; 14:1

^a Ин. 14:9^b Ин. 1:4; 8:12; 9:5^c Ин. 3:17; 4:42; 8:15^d Ы. х. к. 18:19

көрүп турар^a. ⁴⁶ Меңээ бүзүрөөн кижиге бүрүзү дүмбей караңгыга артпазын дээш, Мен бо делегейге чырык болуп келген мен^b. ⁴⁷ Кандыг-бир кижиге Мээң сөстөрүмни дыңнааш, сагывас болза, Мен ону шиитпес мен: чүгө дээрге Мен бо делегейни шиидер дээш эвес, а камгалаар дээш келген мен^c. ⁴⁸ Менден ойталаар база Мээң сөзүмнү хүлээп алыксава кижиге турар болза, ооң шииткекчизиге бар: Мээң аңаа чугаалаан сөзүм шииткекчиге болуп^d, ону сөөлгү хүнде шииде бээр. ⁴⁹ Чүгө дээрге Мен Бодунун өмүнээмден чугаалаваан мен, харын Мени айбылап чоруткан Адам чүнү база канчаар чугаалаарын Меңээ айгып-чагаан. ⁵⁰ Ооң айгышыккыны мөңгө амыдыралды бээр дээрзин билер мен. Ынчангаш чүглө Адамның чугаала деп айыткан чүвезин Мээң чугаалап турарым ол» – деп бүгү улуска дыңналдыр чугаалаан.

Иисустуң өөреникчилериниң буттарын чуп бергени

^e Хост. 12:1-30; Ин. 12:1^f Мк. 14:41;

Ин. 2:4; 7:6; 8:20

^g Ин. 6:70^h Мф. 11:27; Ин. 17:2ⁱ Ин. 8:14; 16:28^j Мф. 20:28; Лк. 22:27

13 ¹ Хосталыышкын байырлалының бүдүүзү турган^e. Иисус Бодунуң бо делегейни кагаш, Адазынче эеп чоруур үе-шагының чедип келгенин билер турган^f. Ол бо делегейде Бодунуу боор улуска ынак турган база оларга ынакшылын эчизинге чедир көргүскөн. ² А эрлик Симон Искариоттун огулу Иуданың сагыжынче Иисусту садыптар деп бодалды кирипкен турган^g.

Иисус өөреникчилери-биле кады чемненип олурган. ³ Адазы бүгү чүвени Оон холунга тыпсып бергенин^h, Бодунуң Бургандан келгенин болгаш ам Бурганче эеп чоруурун Иисус билип олурганⁱ. ⁴ Ынчангаш Ол туруп келгеш, Бодунуң хевин ужулгаш, лён пөс алгаш, ооң-биле куржанып алган. ⁵ Ооң соонда чунар саваже суг куткаш, өөреникчилериниң буттарын чуп, куржанып алган пөзү-биле чодуп эгелзэн^j.

⁶ Иисус Симон Пётрга чедип кээрге, демгизи Аңаа: «Дээрги! Силер канчап мээң буттарым чуур дей бердинер?» – дээн.

⁷ Ол аңаа: «Мээң чүнү кылып турарымны сен ам дээрезинде билбес-тир сен, ынчалза-даа сөөлүнде биле бээр сен» – деп харыылаан.

⁸ Пётр: «Хоржок! Мээң буттарым кажан-даа чугбас силер!» – дээн.

Иисус аңаа: «Буттарын чугбас болзумза, сенде Мээң-биле тудуш, дөмей чүү-даа чок болур» – деп харыылаан^k.

⁹ Симон Пётр Аңаа: «Дээрги! Ынчаарга мээң чүглө буттарымны эвес, а холдарым биле бажымны база чуп беринер!» – дээн.

¹⁰ Иисус: «Чунуп каапкан кижиниң чүглө буттарын чуур херек, чүгө дээрге ооң бүгү боду арыг-дыр. Силер база арыг силер^l, ынчалза-даа шуптуңар эвес» – деп харыылаан.

¹¹ Ол Бодун кым садыптарын билер турган, ынчангаш: «Шуптуңар эвес» – дээни ол^m.

¹² Оларның буттарын чуп бергеш, Бодунуң хевин кедип алган соонда, Иисус база катап хөлестеп олурупкаш, оларга мынча дээн: «Силерге Мээң чүнү кылганымны билер тур силер бе? ¹³ Силер Мени Башкы болгаш Дээрги деп адаар-дыр силерⁿ, ол чугаанар шын болдур ийин – Мен ылап-ла ындыг мен. ¹⁴ Ынчангаш Дээргинер болгаш Башкыңар болур Мен буттарыңар чуп бергенимде, силер база бот-боттарыңарның буттарыңарны чуп бээр ужурлуг силер^o. ¹⁵ Мээң силерге кылган чүвемни база шак ынчаар кылзыннар дээш, Мен силерге үлегер көргүстүм^p. ¹⁶ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: чалча бодунуң дээргизинден арта бербес, ону айбылап чоруткан кижиден айбылаткан төлээ база арта бербес^q. ¹⁷ Силер ам ону билер болганыңарда, ынчалдыр күүседип чоруур болзуңарза, амыр-чыргалдыг болур силер»^r.

Иисустуң кым Ону садыптарын чугаалааны

(Мф. 26:21-25; Мк. 14:18-21; Лк. 22:21-23)

¹⁸ «Силерниң шуптуңарның дугайында чугаалавадым: шилип алган улузумну Мен билер мен^s. Ынчалза-даа Бижилгениң: „Мээң хлевим чип орган кижиге Менче

^s Ин. 6:70

таваңгайын карарты^а дээн сөстери чогуп бүтсүн. ¹⁹ Ол бүгү боттаныр бетинде-ле, силерге ол дугайында чугаалап турарым бо. Оон ол бүгү боттаны бергенде, Мени Олдур деп бүзүрезиннер дээш, ынчаар кылдым^б. ²⁰ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээң айбылап чоруткан кижимни хүлээп аар кижиде Мени хүлээп ап турары ол, а Мени хүлээп алган кижиде Мени айбылап чоруткан Адамны хүлээп ап турары ол^с».

²¹ Ону чугаалаан соонда, Иисустуң сагыш-сеткили аажок хөлзөп^д, мынча дээн: «Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силерниң бирээңер Мени садыптар-дыр».

²² Өөреникчилери Ол кымны ынча дээнин аайын тыппайн, удур-дедир кайгажып каап турганнар. ²³ Иисустуң онза ынак турганы бир өөреникчи^е Ооң чанынга хөлестеп олурган чүве-дир. ²⁴ Иисустуң ынчап турар кижизи кымыл дээрзин айтырзын дээш, Симон Пётр демги өөреникчиже имней каапкан.

²⁵ Оозу Иисусче ээккеш: «Дээрги! Ол кым ирги?» – деп айтырган.

²⁶ Иисус: «Хлеб кескиндизин тавакче суп, шыгыткаш, Мээң тутсуп бээрим кижиде ол болур» – деп харыылаан. Оон Ол кескиндизин шыгыткаш, Симон Искариоттуң оглу Иудаже сунган. ²⁷ Иуда хлеб кескиндизин тудуп аарга, дораан олче эрлик кире берген. Ынчан Иисус аңаа: «Кылыр ужурлуг херээңни дүрген кыл» – дээн. ²⁸ Ынчалза-даа хөлестеп олурганнарның аразындан кым-даа Ооң ынча дээн ужурун билбейн барган. ²⁹ Иудада акша сугар ниити хааржак бар болганда^ф, Иисус аңаа: «Биске байырлалга херек чүведен садып каг» – дээн-дир азы ядыларга кандыг-бир чүведен бээрин айыткан-дыр аа деп, чамдыктары даап бодап каан. ³⁰ Иуда кескинди хлебти ап алгаш, дораан үнө берген. Дүн дүшкен турган.

Чаа чагы

³¹ Иуда үнө бээрге, Иисус мынча дээн: «Ам Кижиде амытан Оглу алдаржый берди. Оон алдары – Бурганның алдары-дыр^г. ³² Бурганның алдары Ону дамчыштыр илереп кээр болганда^б, Кижиде амытан Оглуң кайы хире өндүр улуун Бурган Боду улуска көргүзүптер. Ийе, дораан-на көргүзүптер. ³³ Ажы-төлүм! Мен ам силер-биле кады үр турбас мен. Мени дилей бээр силер, ынчаарга Мээң иудейлерге чугаалааным ышкаш, силерге база ынча деп тур мен: Мен кайнаар чоруй баар-дыр мен, силер ынаар чедип шыдавас силер^и.

³⁴ Чаа чагыгны силерге берип тур мен: бот-боттарыңарга ынак болуңар^л. Силерге Мээң ынаам ышкаш, силер база бот-боттарыңарга ынчаар ынак болуңар^к. ³⁵ Силерниң араңарга ынакшыл-ла турар болза, силерни Мээң өөреникчилерим-дир деп делегейде хамык улус танып алыр».

Пётрнуң ойталаарын Иисустуң өттүр билип чугаалааны

(Мф. 26:31-35; Мк. 14:27-31; Лк. 22:31-34)

³⁶ Симон Пётр Иисустан: «Дээрги! Силер кайнаар баарыңар ол?» – деп айтырган. Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Мээң чоруй баарым черже сен ам Мээң соомдан чоруп шыдавас сен. Ынчалза-даа сөөлүндө чеде бээр сен».

³⁷ Пётр Аңаа: «Дээрги! Чүге мен ам Силерни эдерип шыдавазым ол? Мен Силер дээш, амы-тыным-даа бээринге белен мен!»¹ – дээн.

³⁸ Иисус мынча деп харыылаан: «Мени дээш, амы-тыныңны бээр деп че? Алыс шынны сенээ чугаалап тур мен: аскыр-дагаа алгыргалакта, сен Мени танывас болуп, Менден үш катап ойталаар-дыр сен!»^м

Адаже баар орук

14 ¹ «Силерниң чүректеринер муңгарап хөлзевезин! Бурганга бүзүрээринер дег, Менээ база бүзүренер!»^н ² Адамның бажыңында чурттаар чер эмгежок. Ол ындыг эвес турган болза, Мен силерге чүге ону чугаалаар деп мен. Мен силерге турар

^а Ыд. ыр. 40:10

^б Мк. 13:23; Ин. 14:29; 16:4

^с Мф. 10:40; Лк. 10:16; Ин. 12:44

^д Мк. 14:34; Ин. 12:27

^е Ин. 19:26; 20:2; 21:7; 21:20

^ф Ин. 12:6

^г 1 Пет. 4:11

^б Ин. 17:1, 5

^и Ин. 7:34; 8:21

^л 1 Ин. 2:7-8; 3:11;

2 Ин. 1:5

^к Лев. 19:18; Ин. 15:12

¹ Ин. 11:16; 21:19

^м Ин. 18:27

^н Ин. 12:44

чер белеткээр дээш, чоруурум бо-дур*. ³ Ам чорупкаш, силерге турар чер белеткеп кагзымза, дедир чедип келгеш, Мээң турар черимге турзуннар дээш, силерни база Бодумче ап алыр мен^a. ⁴ А Мээң кайнаар чоруй баарым орукту билир болгай силер».

^a Ин. 14:1; 1 Фес. 4:17

^b Ин. 11:16

⁵ Фома^b Аңаа: «Дээрги! Кайнаар чоруптарынарны билбес-тир бис. Ынчаарга орукту канчап билип алыр бис?» – дээн.

^c Ин. 1:17; 11:25;
Евр. 10:20

⁶ Иисус: «Мен дээрге орук, алыс шын база амыдырал-дыр мен^c. Чүгле Мени таварты дээрдэн башка, кым-даа Адамга кээп шыдавас – деп харыылаан. – ⁷ Силер Мени билир болзунарза, Адамны база билген болур силер**. Амдан эгелеп, силер Ону билир силер, харын-даа Ону көргөн силер».

^d Ин. 1:43; 12:21

⁸ Филипп^d Аңаа: «Дээрги! Адаңарны биске көргүзүңерем, биске ол-ла четчир» – дээн.

^e Ин. 12:45

⁹ Иисус аңаа: «Мен силерниң араңарга мынча үр болдум, а сен Мени билбеңиң ол чүве бе, Филипп? Мени көргөн кижини Адамны көргөн болур^e. Сен канчап-ла: „Адаңарны биске көргүзүңерем“ – дээр сен?» – деп харыылаан. ¹⁰ «Мени – Адам-биле сырый харылзаалыг, а Адамны – Мээң-биле харылзаалыг дээрзинге бүзүрөвейн тур сен бе?^f Силерге чугаалап турар сөстөримиң Бодумнуң өмүнээмден чугаалавайн тур мен: ол дээрге Менде бар Адамның Бодумнуң ажил-херээн чаяп турары ол-дур. ¹¹ Мени – Адам-биле сырый харылзаалыг, а Адамны – Мээң-биле харылзаалыг деп,

^f Ин. 10:38

^g Ин. 5:36

Меңээ бүзүрөңер. Мээң сөстөримге бүзүрөвезинерзе, кылган ажил-херээм дээш, Меңээ бүзүрөңер^g. ¹² Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Меңээ бүзүрөй берген кижини Мээң кылып турарым ажил-херекти база кылып шыдаар, харын-даа оон артыкты кылыр, чүге дээрге Мен ам Адамче чоруптар-дыр мен^h. ¹³ Силер Мээң адым адап, чүнү-даа дилээр болзунарза, Оглун дамчыштыр Адам алдаржызын дээш, ону шуптузун күүседир мен. ¹⁴ Мээң адым адап, чүнү-даа дилээр болзунарза, Мен силерге ону күүседир мен»ⁱ.

^h Ин. 8:14; 13:3; 16:28

ⁱ Мф. 7:7-8; Мк. 11:24;
Ин. 15:16; 16:23;
1 Ин. 3:22

Ыдыктыг Сүлдени аазааны

^j Мф. 28:20; 1 Ин. 5:3;
2 Ин. 1:6; Рим. 13:10

¹⁵ «Меңээ ынак болзунарза, айтышкыннарым сагыр силер^j. ¹⁶ Адамдан ынчан дилээримге, Ол силерге кезээ мөңгедө силер-биле кады чоруур өске Болчукчуну бээр^k. ¹⁷ Алыс шынны көргүзүп турар Сүлде – Болчукчу ол-дур. Ону көрбөс база билбес болганда, бо делегейниң улузу Ону хүлээп ап шыдавас^l. А силер Ону билир силер, чүге дээрге Ол силер-биле кады чоруур база силер-биле тудуш бар^m.

^k Ин. 15:26; 16:13

^l 1 Кор. 2:14

^m Аж.-ч. 2:4

¹⁸ Силерни өскүссүреди каапкаш барбас мен, харын силерже эеп кээр мен. ¹⁹ Ам бичии болгаш, бо делегейниң улузу Мени оон ыңай көрбөйн баарⁿ, ынчалза-даа силер Мени көөр силер. Мен амыдыраар мен, ынчангаш силер база амыдыраар силер. ²⁰ Ол хүн кээрге, Мени – Адам-биле сырый харылзаалыг, силерни – Мээң-биле харылзаалыг, а Мени – силер-биле харылзаалыг дээрзин билип каар силер. ²¹ Кым Мээң айтышкыннарымны шыгжап алганыл база оларны сагып чоруурул, ол кижини Меңээ ынак болур. Кым Меңээ ынагыл, ол кижиге Мээң Адам база ынак^o. Мен база ол кижиге ынак болуп, аңаа Бодумну көргүзөр мен».

ⁿ Ин. 7:33

^o У. ч. 8:17; Ин. 16:27

^p Лк. 6:16; Аж.-ч. 1:13

²² Искариот эвес, өске Иуда^p Аңаа: «Дээрги! Силер Бодуңарны бо делегейниң улузунга эвес, а чүгле биске көргүзөр деп тур силер бе? Ол чүге ындыгыл?» – дээн.

^q Ажыл. 3:20

²³ Иисус аңаа мынча деп харыылаан: «Кым Меңээ ынагыл, ол Мээң сөзүмнү сагып чоруур. Адам ынчан аңаа ынак апаар, оон Адам-биле кады ол кижиге чеде бергеш, ооң-биле кады чурттай бээр бис^q. ²⁴ Меңээ ынак эвес кижини Мээң сөстөримиң сагывас. А силерниң дыңнап турар өөредиңер болза Мээңни эвес, а Мени айбылап чоруткан Адамны-дыр. ²⁵ Силер-биле кады турар болгаш, Мен ону силерге

* 14:2 Азы: «„Силерге турар чер белеткээр дээш, чоруптум“ – деп, Мен силерге чугаалаважык мен бе?»

** 14:7 Өске бурунгу сөзүглелде «Силер Мени билир турган болзунарза, Адамны база билген турар ийик силер» деп бижээн.

чугааладым. ²⁶ Адамның силерге Мени дээш чорудуп бээри Болчукчу^а – Ыдыктыг Сүлде силерни хамык чүвөгө өөредип каар база Мээң силерге чугаалааным бүгү чүвени силерге сагындырар^б.

²⁷ Мен амыр-тайбыңны силерге арттырдым, силерге бээрим амыр-тайбыңым ол-дур^с. Бо делегейниң бээри дег эвес амыр-тайбыңны Мен силерге берип тур мен. Силерниң чүректеринер хөлзевезин, ол ышкаш кортпаңар. ²⁸ Мээң силерге: „Силерден чоруптум, оон силерге катап эеп кээр мен“ – дээнимни дыңнадыңар чоп^д. Силер Меңээ ынак турган болзуңарза, Мээң ам Адамче чоруптарым дээш, өөрүүр ийик силер. Чүгө дээрге Адам Менден өндүр улуг болгай^е. ²⁹ Ынчангаш ол бүгү боттаны бээрге, Мээң чугаалаан чүвөм шын дээрзинге бүзүрезиннер дээш, ол бүгү дугайында, боттанырының бетинде-ле, силерге чугаалап бердим^ф. ³⁰ Мен ам моон соңгаар силер-биле чугаалашпас мен, чүгө дээрге бо делегейниң чагырыкчызы чоокшулап кел чор^г. Ооң Мени баш билир эргези чок, ³¹ ынчалза-даа Адамга ынаамны бо делегейниң улузу билип алзын дээш, Мен ам Адамның айыткан чүвезин кылыр мен. Тургуланар, моон чоруулуңар!»

Виноград сывы-биле деңселге

15 ¹ «Мен дээрге ёзулуг виноград сывы мен, а Мээң Адам – виноград ажаакчызы-дыр^а. ² Мээң чимис үнмес шупту будуумну Ол одура кезип кааптар^б, а чимис үнер адырларымны, оон-даа хөй дүжүттү берзиннер дээш, арыглап кааптар. ³ Мээң силерге медеглээн сөзүмнүң ачызында ам арыгланы берген силер^в. ⁴ Силер – Мээң-биле тудуш харылзаалыг болур силер^г, а Мен – силер-биле харылзаалыг артып каар мен. Будук боду чайгаар чимистелип, дүжүт бербес, ол сыптың тудуш кезээ болур ужурулуг. Мээң-биле тудуш харылзаалыг артып калбас болзуңарза, силер база боттарыңар дүжүт эккеп шыдавас силер.

⁵ Мен дээрге сып мен, а силер – будуктар силер^д. Кым Мээң-биле тудуш харылзаалыг артып каарыл, Мен база ол кижиле тудуш харылзаалыг болур мен^е, ол ынчан элбек дүжүттү бээр^ж. Мен чогулда, силер чүнү-даа кылып шыдавас силер. ⁶ А Мээң-биле харылзаа тутпаан кижиле – үндүр октаттына берген, кадып калган будук дег. Ындыг будуктарны чыггаш, отче киир октап, өрттедиптер^з.

⁷ Силер Мээң-биле тудуш харылзаалыг болзуңарза база Мээң сөстөрүм силерде бар болза, күзээн-не чүвөнерни ынчан диленер, шуптузу бүде бээр^и. ⁸ Силер Мээң өөреникчилерим бооп, хөй дүжүттү бээр болзуңарза, Адам улам-на алдаржыыр. ⁹ Адамның Меңээ ханы ынаа дег^к, Мен база силерге ынак мен. Мээң ынакшылымга бүргеткеш амыдыраңар! ¹⁰ Мен база-ла Адамның чагыгларын сагааш, Ооң ынакшылынга бүргеткен амыдырап чоруурум бо. Силер база айтышкыннарым сагыыр болзуңарза, Мээң ынакшылымга бүргеткеш амыдыраар силер. ¹¹ Мээң өөрүшкүм силерни болзун дээш база өөрүшкүнер эгээртинмес долу болзун дээш, Мен ону силерге чугааладым^л. ¹² Мээң силерге ынаам ышкаш, бот-боттарыңарга ынак болуңар. Мээң силерге чагыым ол-дур^м. ¹³ Бодунун эш-өөрү дээш амы-тынын бээр кижиниң ынакшылындан дээди ынакшыл чок^н. ¹⁴ Мээң силерге айтышкын кылдыр берген чүүлүмнү сагып чоруур болзуңарза, Мээң эш-өөрүм боор силер^о».

Иисус болгаш бүзүрөөн кижиле

¹⁵ «Мен ам силерни чалчалар деп адавастай бердим, чүгө дээрге чалча кижиле оон дээргизи чүнү кылып турарын билир эвес. Харын Мен силерни эш-өөрүм деп ададым, чүгө дээрге Адамдан дыңнааным бүгү чүүлүдү силерге чугаалап бердим^п. ¹⁶ Силер Мени шилип албаан силер, харын бо делегейге чоруур кылдыр база каян кезээде

^а Ин. 15:26; 16:13;
¹ Кор. 2:10; 1 Ин. 2:20

^б Лк. 24:49

^с Флп. 4:7; Кол. 3:15

^д Ин. 14:1-2

^е 1 Кор. 11:3; 15:24

^ф Мк. 13:23; Ин. 13:19

^г Ин. 12:31; Эф. 2:2

^а Иса. 5:1

^б Иер. 2:21; Мф. 3:10; 7:19

^в Ин. 13:10

^г 1 Ин. 2:6

^д Рим. 11:17

^е Ин. 6:56; 1 Ин. 3:24

^ж Мк. 4:20

^з Мф. 13:42

^и Ин. 14:14

^к Мф. 3:17; Ин. 5:20

^л Ин. 3:29; 16:24; 17:13;

¹ Ин. 1:4; 2 Ин. 1:12

^м Ин. 13:34

^н Ин. 10:11; 1 Ин. 3:16;

Рим. 5:7-8; Эф. 5:2

^о Мк. 3:35

^п Ин. 3:32; 8:26

артар дүжүдүн бээр кылдыр хүлээндирип, силерни Мен Бодум шилип алдым. Ынчан Мээң адым адап, чүнү-даа дилээриңерге, Адам силерге дөгөрезин бээр^а. ¹⁷ Мээң силерге чагыым бо-дур: бот-боттарыңарга ынак болунар!»^б

Бүзүрөөн кижиге болгаш бо делегей

¹⁸ «Бо делегейниң улузу силерни көөр хөңнү чок болур болза, оларның баштай Мени көөр хөңнү чок апарганын сактып чорунар^с. ¹⁹ Силер бо делегейге хамааржыр турган болзуңарза, ол силерге бодунуң улузунга дег ынак болур ийик. Ынчалза-даа силер бо делегейге хамаарышпас силер, чүгө дээрге Мен силерни шилип алгаш, бо делегейден аңгыладым^д, ол дээш, бо делегей силерни көөр хөңнү чок-тур. ²⁰ „Чалча бодунуң дээргизинден арта бербес“ – деп силерге чугаалаан сөзүмнү сактып чорунар^с. Мени истеп-сүрүп турганда, силерни база истеп-сүрө бээр^ф. Мээң сөстөрүмни сагып чорааннар болза, силерниин база сагырлар. ²¹ Мээң улузум бооруңарга, бо делегейниң улузу силерге ол бүгүнү кылыр, чүгө дээрге олар Кым Мени айбылап чорутканын билбес-тирлер. ²² Мен бо делегейге келбээн азы олар-биле чугаалашпаан болзумза, олар бачыды дээш буруудаваас ийик. А ам оларда бачыды дээш агартыныг чок-тур^г. ²³ Мени көөр хөңнү чок кижиге Адамны база көөр хөңнү чок^h. ²⁴ Өске кымның-даа кылып шыдавазы ажил-херекти Мен оларның аразынга кылбаан болзумза, олар бачыды дээш буруудавастар ийик. А ам олар ажил-херээмни көргөш-дааⁱ, дөмей-ле Мени база Адамны көөр хөңнү чок-турлар. ²⁵ Ынчангаш оларның ыдыктыг хойлузунда: „Мени чылдагаан чок черге көөр хөңнү чок апарганнар“^j деп бижээн чүүл чогуу бүткени ол».

Бүзүрөөн кижиге болгаш Сүлдө

²⁶ «Мээң силерге Адамның чанындан чорудуптарым, Адамдан үнүп турар алыс шынның Сүлдези болур Болчукчу чедип кээр^k. Ол Мээң дугайымда херечилээр^l. ²⁷ Силер база Мээң херечилерим силер^m, чүгө дээрге эң эгезинден-не Мээң-биле кады турган силер».

Истеп-сүрүүшкүндөр дугайында сагындырыг

16 ¹ «Мен ол бүгүнү силерниң бүзүрелиңер чайгыла бербезин дээш чугааладым. ² Силерни синагогалардан үндүр сывыртаптарⁿ. Силерни өлүргөн улус ооң-биле Бурганга бараан болуп турарывыс ол деп бодай бээр ындыг безин үе чедип кээр^о. ³ Олар силерни ынчалдыр аажылай бээр, чүгө дээрге Адамны-даа, Мени-даа билбес-тирлер^p. ⁴ Ындыг үе чедип кээрге, Мээң силерге ол дугайында чугаалап турганымны сагынзыннар дээш, ол бүгүнү Мен силерге чугааладым^q».

Ыдыктыг Сүлдениң ажил-херэг

«Силерге ол бүгүнү эң эгезинде чугаалаваан мен, чүгө дээрге силер-биле кады турган мен. ⁵ А ам Мени айбылап чоруткан Адамче чоруурум ол-дур^r. Ынчалза-даа силерниң кайыңар-даа Менден: „Кайнаар баарыңар ол?“ – деп айтырбас-тыр. ⁶ Мээң сөстөрүмни дыңнааныңар соонда, чүректеринерни мунгарал дола берген-дир. ⁷ Ынчалза-даа Мен силерге алыс шынны чугаалап тур мен: Мен чоруй барзымза, силерге ачы-дузалыг болур. Чүгө дээрге Мен чорбазымза, Болчукчу силерге келбес, а чорупсумза, Ону силерге ыдыптар мен^s. ⁸ Оон Ол чедип келгеш, бачыт, чөптүг-шынның чорук база Бурганның шииткели деп чүл ол дээрин бо делегейниң улузунга көргүзүп, оларны сойгалаар. ⁹ Бачытты бо делегейниң улузу шын билбес-тир – олар Меңээ бүзүрөвөс болгайт^t. ¹⁰ Чөптүг-шынның чорукту олар шын билбес-тир – Мен ам Адамче чоруй баар болгайт мен, силер ам Мени көрбөс

^а Мф. 7:7-8; Мк. 11:24; Ин. 14:14; 16:23
^б 1 Ин. 2:7; 3:11; 2 Ин. 1:5

^с Мк. 13:13; Ин. 7:7; 1 Ин. 3:13

^д Ин. 8:23; 17:14

^е Мф. 10:24; Лк. 6:40; Ин. 13:16
^ф Ин. 5:16; 1 Кор. 4:12; 2 Кор. 4:9; 1 Фес. 2:15; 2 Тим. 3:12

^г Ин. 9:41

^h Ин. 5:23

ⁱ Ин. 7:31; 10:37

^j Ыд. ыр. 34:19; 68:5

^k Ин. 14:17; 16:13

^l Аж.-ч. 5:32; 1 Ин. 5:6-8

^m Лк. 24:48; Ин. 19:35; Аж.-ч. 1:8

ⁿ Ин. 9:22; 12:42

^о Аж.-ч. 8:1; 9:1; 26:9

^p Ин. 18:19

^q Мк. 13:23; Ин. 13:19; 14:29

^r Ин. 7:33; 14:12

^s Ин. 15:26

^t Ин. 8:24

силер. ¹¹ Шииткелди база олар шын билбес-тир – бо делегейниң чагырыкчызы шииттирип алган болгай^a.

^a Ин. 12:31; Кол. 2:15

¹² Оон-даа хой чүвени силерге чугаалаар дээн мен, ынчалза-даа ам ону угаап шыдаар хире эвес-тир силер. ¹³ Алыс шынның Сүлдези чедип келгеш^b, силерни алыс шынче баар орук-биле эдерти бээр^c. Ол Бодунуң өмүнээзинден чугаалавас, а чүгле дыңнаан чүвезин силерге дамчыдар болгаш чүү болурун чугаалап бээр. ¹⁴ Ол Мени алдаржыдар, чүге дээрге чугаалаар бүгү чүвезин Менден алгаш, силерге дамчыдып бээр-дир. ¹⁵ Адамда бар бүгү чүве Мээни-дир^d. Ынчангаш Сүлдениң Менден алгаш, силерге дамчыдып бээрин чугааладым. ¹⁶ Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер^e, оон көнгүс үр болбайн, катап көре бээр силер»*.

^b Ин. 14:17; 15:26

^c 1 Ин. 2:20; 1 Кор. 2:10

^d Ин. 17:10

^e Ин. 7:33

Өөреникчилерниң ажыг-шүжүү өөрүшкүже шилчий бээр

¹⁷ Иисустуң өөреникчилериниң чамдыызы ынчан аразында: «„Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер, оон көнгүс үр болбайн, катап көре бээр силер“ база „Мен Адамче чоруурум бо-дур“ – дээш, биске Ооң чүнү элдээртип турары ол? ¹⁸ А: „Удатпайн“ – деп, ол чүү дээри ол? Бис Ооң чүнү чугаалаанын билбес-тир бис» – деп чугаалажып турганнар.

¹⁹ Оларның чүнү айтырар деп бодаанын Иисус билер турган. Ынчангаш оларга мынча дээн: «Мээн: „Удатпайн, силер Мени көрбейн баар силер, оон көнгүс үр болбайн, катап көре бээр силер“ – дээш, чүнү элдээрткеним ол боор деп, бот-боттарыңардан айтыржып тур силер бе? ²⁰ Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: силер ыглап-сыктап база кажыыдай бээр силер, а бо делегейниң улузу ол өйде өөрүп-хөглей бээр. Силер муңгараар силер^f, ынчалза-даа силерниң муңгаралыңар өөрүшкүже шилчий бээр. ²¹ Херээжен кижжи божуур деп баргаш, муңгарай бээр, чүге дээрге оон хилинчек көөр үези келген-дир^g. Ынчалза-даа чаш төлүн божуп алганда, өртемчейге кижиниң төрүттүнгени дээш өөрээнинден, хилинчээн уттуптар. ²² Силер ам шак-ла ындыг муңгаралга алыскан-дыр силер, ынчалза-даа Мен силерни база катап көрүп каарымга, силерниң чүрээнер өөрүй бээр^h, а ол өөрүшкүнерни кым-даа силерден хунаап ап шыдавас. ²³ Ол хүн кээрге, Менден чүнүң-даа дугайында айтырбас силер. Алыс шынны силерге чугаалап тур мен: Мээн адым адап, Адамдан чүнү-даа дилээр болзунарза, Ол силерге дөгөрезин бээрⁱ. ²⁴ Мынчага дээр силер Мээн адым адап, чүнү-даа дилевээн силер. Диленер, оон алыр силер, силерниң өөрүшкүнер эгээртинемес долу болур»^j.

^f Мф. 9:15

^g Иса. 26:17

^h 2 Кор. 6:10

ⁱ Мф. 7:7-8; Мк. 11:24; Ин. 14:14; 15:16

^j Ин. 3:29; 15:11; 17:13; 2 Ин. 1:12

Мен бо делегейни тишлээн мен

²⁵ «Амдыгаа дээр Мен силерге элдээртиглиг чугаалар дузазы-биле чугаалап келдим. Ынчалза-даа силерге Адамның дугайында, элдээртиглиг чугаалар чокка, ажыы-биле чугаалай бээрим үе-шаг кел чор^k. ²⁶ Ол хүн кээрге, Мээн адым адап, Оон диленер. А Мен Адамдан силер дээш ээрежип дилээримни чугаалавайн тур мен, ²⁷ Адам Боду-ла силерге ынак. Силер Меңээ ынак апаргаш, Мээн Бургандан келгенимге бүзүрөөн бооруңарга, Ол силерге ынак^l. ²⁸ Мен Адамдан чоруткаш, бо делегейге чедип келдим, а ам бо делегейни каапкаш, база катап Адамче чоруурум бо-дур»^m.

^k Мк. 8:32

^l Ин. 14:21

^m Ин. 8:14; 13:3

²⁹ Ооң өөреникчилери Аңаа мынча дээн: «Силер ам кандыг-даа элдээртиглиг чугаа чокка, ажыы-биле чугаалап тур силер. ³⁰ Силерниң хамык чүвени билириңерни база Силерден кымның-даа айтырыг салырын хереглеветиңерни ам билип тур бисⁿ. Ынчангаш Бургандан келгениңерге бүзүрөй бердивис».

ⁿ Ин. 2:24-25

* 16:16 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Чүге дээрге Мен Адамче чоруптарым ол-дур» деп сөстөрни немээн.

³¹ Иисус оларга мынча дээн: «Ам-на бүзүредиңер бе?! ³² Силер шуптуңар Мени чааскаандырзымны каапкаш^а, чүк санай тарай маңнажы бээринер үе мыя бо келди, харын мырыңай дүжүп келди. Ынчалза-даа Мен херек кырында чааскаан эвес мен, чүге дээрге Адам Мээн-биле кады болгай^б. ³³ Мээн-биле харылзааңар силерге амыр-тайбыңны берзин дээш^с, Мен силерге бо бүгүнү чугааладым. Силерни бо делегейде качыгдал манап турар, ынчалза-даа туттунуңар: Мен бо делегейни тиилээн мен!»^д

Иисустуң өөреникчилери дээш мөргүлү

^а Мф. 26:31; Мк. 14:27

^б Ин. 8:16

^с Ин. 14:27; Кол. 3:15

^д Рим. 8:37; Ажыд. 3:21

^е Ин. 11:41

^ф Ин. 2:4; 12:23

^г Ин. 8:54; 13:32

^h Мф. 28:18; Ин. 5:22; 13:3

ⁱ Ин. 1:1-2

^j Ин. 6:69

^к Лк. 22:32

^l Ин. 16:15

^м Иса. 49:3

^п Ин. 10:30

^о 2 Фес. 3:3

^р Ин. 13:2

^q Ин. 10:28

^р Ин. 3:29; 15:11; 16:24;
2 Ин. 1:12

^с Ин. 8:23; 15:19

^т Мф. 6:13

^u Ыд. ыр. 118:160

^v Ин. 20:21

17 ¹ Ону чугаалааш, Иисус карактарын дээрге углай көрүнгөш^е, мынча дээн: «Адам! Шаг-үем чедип келди^ф. Оглуң Сени алдаржыдып шыдазын дээш, Оглуңнуң алдарын улуска көргүс^г. ² Ол Сээн Аңаа бүзүрөп хүлээткен улузуңнун шуптузунга мөңгө амыдыралды берзин дээш, Сен Аңаа бүгү кижиге төрөлгөтөнни чагыраар эргени бердиң^h. ³ А мөңгө амыдырал дээрге-ле дың чаңгыс алыс шын Бурган болур Сени база Сээн айбылап чорутканың Иисус Христосту билип алыры болгай. ⁴ Сээн Меңээ кылзын дээш дааскан ажил-херээни күүсеткеш, Мен Сени чер кырынга алдаржыттым. ⁵ О, Адам, бо өртемчей бодарап тывылбаанда-лаⁱ, Мен Сээн-биле кады турумда, эдилеп чорааным Сээн өндүр чырың-биле Мени ам алдаржыдып көр.

⁶ Сээн бо делегейден алгаш, Меңээ хүлээдип берген улузуңга Сээн адыңны ажыдып бердим. Олар Сээн улузуң болуп чораан, оон Сен оларны Меңээ хүлээдип бердин. Олар Сээн сөзүңнү дыңнаар-дыр. ⁷ Сээн Меңээ бергенин хамык чүүл Сенден үнген дээзин олар ам-на билип алды. ⁸ Чүге дээрге Сээн Меңээ берген сөстөрүнни оларга дамчыттым. Улус оларны хүлээп алгаш, Мээн Сенден келгенимни ылап деп билип кааннар база Мени Сээн айбылап чорутканыңга бүзүрөй бергеннер^j. ⁹ Мен олар дээш, мөргүп тур мен^к. Бо делегейде шупту улус дээш эвес, а чүгле Сээн Меңээ берген улузуң дээш, мөргүп тур мен, чүге дээрге олар Сээн улузуң болгай. ¹⁰ Меңээ хамааржыр бүгү улус – Сээни, а Сеңээ хамааржыры – Мээни болгай^l. Мен оларны дамчыштыр алдаржый берген мен^м. ¹¹ Мен ам бо делегейде эвес мен, Мен Сенче чоруптум, а олар бо делегейге артып каар. Ыдыктыг Адам! Бистиң тудуш чаңгызывыс ышкаш^п, олар база чаңгыс эптиг болзун дээш, Меңээ бергенин Бодуңнун адыңның күжү-биле оларны кадагалап көр. ¹² Мен олар-биле кады бо делегейге тургаш, Меңээ бергенин Бодуңнун адыңның күжү-биле оларны кадагалап чордум. Ол улусту кадагалап шыдадым-даа^о: Бижилгениң сөзү буттанзын дээш, өлүп чидер чолга онаашкан чүгле чаңгыс кижиден аңгыда^р, оларның кайызы-даа өлүп читпеди^q.

¹³ А ам Сенче дедир чоруурум бо-дур. Мээн өөрүшкүм оларның чүректеринге эгээртинмес долу бар болзун дээш^р, амдызында бо делегейге тургаш, ол бүгүнү чугааладым. ¹⁴ Мен оларга Сээн сөзүңнү дамчыттым, ынчангаш бо делегейниң улузу оларны көөр хөңнү чок апарган, чүге дээрге Мээн бо делегейден эвезим ышкаш, олар база бо делегейден эвес болгайлар^с. ¹⁵ Сээн оларны бо делегейден алгаш баарыңны дилевейн тур мен, харын оларны бузуттан камгалаарыңны дилеп тур мен^т. ¹⁶ Мээн бо делегейден эвезим ышкаш, олар база бо делегейден эвес-тирлер. ¹⁷ Оларны Бодуңнун алыс шының-биле ыдыктап көр: Сээн сөзүң дээрге-ле алыс шын ол-дур^u. ¹⁸ Мени бо делегейге айбылап чорутканың ышкаш, Мен база оларны шак ынчаар бо делегейге айбылап чоруттум^v. ¹⁹ Олар база Сээн ылап шын улузуң болзун дээш, Мен Бодумну Сеңээ бүрүнү-биле бараан болуруңга хүлээдип тур мен.

²⁰ Чүгле олар дээш эвес, харын оларның өөредиңи дамчыштыр Меңээ бүзүрөй бээр бүгү улус дээш база дилеп тур мен. ²¹ Олар шупту чаңгыс эптиг болзуннар: Адам Сээн – Мээн-биле сырый харылзаалың, а Мээн – Сээн-биле харылзаалың дег, олар база шак ынчаар Бис-биле сырый харылзаалыг болзуннар. Бо делегейниң улузу Мени Сээн айбылап чорутканыңга бүзүрезин. ²² Бистиң тудуш чаңгызывыс

дег, олар база ындыг тудуш чаңгыс болзуннар дээш, Меңээ бергениң өндүр бедик байдалды^a Мен оларга база берип каан мен. ²³ Мен – олар-биле сырый харылзаалыг мен, а Сен – Мээң-биле харылзаалыг сен. Мени Сээң айбылап чорутканыңны база, Меңээ ышкаш, оларга ынааңны бо делегейниң улузу билип алзын дээш, олар база бүрүнү-биле тудуш чаңгыс болзуннар!

^a Рим. 8:30

²⁴ Адам! Сээң Меңээ берген улузун Мээң турар черимге Мээң-биле кады тура-рын күзеп тур мен^b. Бо өртемчей чаяаттынар мурнунда-ла, Сен Меңээ ынак турдун, ынчангаш Сээң Меңээ бергениң өндүр бедимни олар көрзүн. ²⁵ Чөптүг-шынынгы Адам!^c Бо делегейниң улузу Сени билбейн барган^d. Ынчаарга Мен Сени билир мен, а Меңээ бүзүрөөннер Мени Сээң айбылап чорутканыңны билирлер. ²⁶ Сээң Меңээ ынакшылын дег^e, шак ындыг ынакшыл оларга турзун дээш база Мээң олар-биле сырый харылзаалыг болурум дээш, Мен Сээң адынны оларга ажыдып берген мен база ам-даа ажыдар мен».

^b Ин. 14:3

^c Иер. 12:1

^d Ин. 8:55; 10:15

^e Мф. 3:17; Ин. 5:20

Иуданың Иисусту садыпканы

(Мф. 26:47-56; Мк. 14:43-50; Лк. 22:47-53)

18 ¹ Адазынга ынчаар мөргүп алгаш, Иисус Бодунуң өөреникчилери-биле кады Кедрон суунуң аккан шынаазының ындынче, сесерликтиг черже чорупкан^f. Ол сесерликче Бодунуң өөреникчилери-биле кады кире берген. ² Саттыныкчы Иуда ол черни билир турган, чүге дээрге Иисус Бодунуң өөреникчилери-биле кады аңаа болганчок-ла чыгыр турган чүве-дир^g. ³ Ынчангаш Иуда рим шериглерни база Бурганның дээди бараалгакчыларының болгаш фарисейлерниң чорутканы таңныылдарны эдертип алгаш, ынаар чеде берген^h. Олар шупту деңнерлиг, чырыткыларлыг болгаш ок-чепсектиг болган.

^f Мф. 26:36

^g Лк. 22:39

^h Аж.-ч. 1:16

⁴ Иисус Боду-биле чүү болурун дөгөрезин билир болгашⁱ, оларже уткуй үнгөш: «Кымны дилеп чор силер?» – деп айтырган^j.

ⁱ Ин. 13:1

^j Ин. 1:38; 20:15

⁵ Олар: «Назарет чурттуг Иисусту» – деп харылааннар.

Иисус оларга: «Мен-дир мен» – дээн. Саттыныкчы Иуда база олар-биле кады турган. ⁶ Иисус оларга: «Мен-дир мен» – деп чугаалаптарга, олар аткаар баскаш, черже доңгая кээп дүшкеннер*.

⁷ Ол: «Кымны дилеп чор силер?» – деп база катап айтырган.

Олар: «Назарет чурттуг Иисусту» – дээннер.

⁸ Иисус мынча деп харылаан: «„Мен-дир мен“ деп силерге чугааладым чоп. Мени дилеп чоруур болзунарза, бо улуска дегбейн, салып чорудуптунар». ⁹ (Иисустун: «Адам, Меңээ берген улузунуң аразындан Мен кымны-даа чидирбедим» – дээн сөзү ынчаар боттанган.)^k

^k Ин. 17:12

^l Лк. 22:38

¹⁰ Симон Пётр хылыштыг чораан болгаш^l, оозун ушта тырткаш, Бурганның дээди бараалгакчызының чалчазының оң талакы кулаан одура шаапкан. Чалчаның адын Малх дээр чүве-дир. ¹¹ Ынчалза-даа Иисус Пётрга мынча дээн: «Хылыжың хыннап ал! Бо үлүг-дашканы Меңээ Адам берди. Таанда-ла Мен ону ишпес мен бе?»^m

^m Мк. 10:38; 14:36

Иисусту тудуп хоругдааны

(Мф. 26:57-58; Мк. 14:53-54; Лк. 22:54)

¹² Рим шериглер болгаш оларның баштыңчызы база иудей таңныылдар ынчан Иисусту туткаш, Оон холдарын хүлүп алганнар. ¹³ Оон Ону баштай Аннага чедире бергеннер. Анна болза ол чылын Бурганның дээди бараалгакчызы турган Каиафаның каты чүве-дирⁿ. ¹⁴ «Бүгү чон дээш, чаңгыс кижиниң өлү бергени дээре» деп,

ⁿ Лк. 3:2; Аж.-ч. 4:6

* 18:6 Иисустун чугаалаан «Мен-дир мен» деп сөстери Бурганның ыдык адының грек дылче очулгазынга дөмей бооп турар (Хост. 3:14; Ин. 8:58 көр).

^a Ин. 11:50

иудейлерге сүме каткан Каиафа ол турган^a. ¹⁵ Иисусту Симон Пётр болгаш өске бир өөреникчи эдерип чораан. Ол өөреникчини Бурганның дээди бараалгакчызы таныыр турган, ынчангаш ол Иисус-биле кады Бурганның дээди бараалгакчызының коданынче кире берген.

Пётрнуң Иисустан ойталааны

(Мф. 26:69-70; Мк. 14:66-68; Лк. 22:55-57)

¹⁶ А Пётр даштыгаа, хаалга чанынга туруп калган. Бурганның дээди бараалгакчызының таныыры демги өөреникчи оон үнүп келгеш, хаалгачы уруг-биле чугаалашкаш, Пётрну иштинче кири берген. ¹⁷ Хаалгачы чалча уруг ынчан Пётрга: «Сен база ол Кижиниң өөреникчилериниң бирээзи эвес сен бе?» – дээн.

Пётр: «Чок» – деп харыылаан. ¹⁸ Соок боорга, чалчалар болгаш таңныылдар от ужудуп алгаш, чыннып турганнар. Пётр база-ла олар-биле кады чыннып туруп алган.

Иисусту байысааганы

(Мф. 26:59-66; Мк. 14:55-64; Лк. 22:66-71)

¹⁹ Бурганның дээди бараалгакчызы Иисусту Ооң өөреникчилериниң болгаш өөредии-ниң дугайында байысаай берген. ²⁰ Иисус аңаа: «Мен бүгү улуска ажыы-биле чугаалап турдум^b. Мен кезээде хамык иудейлерниң үргүлчү чыгыр черлери – синагога болгаш Бурганның өргээзинге өөредип турдум. Мен ажыт-чажыт чокка суртаалдап турдум. ²¹ Чүге Мени байысаап тур силер? Мээң чүнү чугаалап турганымны дыңнаан улустан айтырыңар. Мээң чугаалап турган чүвемни олар билер-ле болгай» – деп харыылаан.

²² Иисус ону чугаалаптарга, чанынга турган бир таңныыл Ооң чаагынче дажыпкаш^c: «Бурганның дээди бараалгакчызы-биле Сээң канчаар чугаалажып турарың ол?» – дээн^d.

²³ Иисус аңаа: «Мен соора барган болзумза, кижиниң бүрүзүңге соора барганымны көргүс, а шынын чугаалаан болзумза, Мени чүге дажыгырың ол?» – дээн.

²⁴ Анна Иисусту хүлүглүг хевээрзин Бурганның дээди бараалгакчызы Каиафаже чорудупкан.

²⁵ Симон Пётр чылынмышаан хевээр турган. Ынчан улус оон: «Сен база Ооң өөреникчилериниң бирээзи эвес сен бе?» – деп айтырганнар.

Ол ойталап: «Чок» – дээн.

²⁶ Пётрга кулаан одура шаптырткан^e кижиниң төрели болур, Бурганның дээди бараалгакчызының база бир чалчазы ынчан: «Мен сени сесерликке, Ооң-биле кады турунда көргөн эвес ийик мен бе?» – дээн.

²⁷ Пётр база катап ойталап каапкан. Оон дораан-на аскыр-дагаа алгыра берген^f.

Иисус рим чагырыкчы Пилаттың мурнунда

(Мф. 27:1-2, 11-14; Мк. 15:1-5; Лк. 23:1-5)

²⁸ Эртен эрте Иисусту Каиафадан рим чагырыкчының ордузунга чедире бергеннер. Арыг эвес апарбас дээш^g, ёзулал сагып, иудей эрге-чагырга улузу ордуже кирбээн, а олар ынаар кире берген болза, Хосталыышкын байырлалының чемин чип шыдавас апаар турган^h. ²⁹ Ынчангаш Пилагⁱ оларга уткуй үнүп келген. Ол: «Силер Бо кижини чүү дээш буруудадып тур силер?» – деп айтырган.

³⁰ Олар аңаа: «Ол чүнү-даа үүлгетпээн болза, бис Ону силерге эккелбес ийик бис» – деп харыылааннар.

³¹ Пилат оларга: «Силер Ону боттарыңар алгаш, хоойлунар ёзугаар шиидиңер» – дээн.

Иудейлер аңаа: «Кымны-даа өлүрүп шаажылаар эргевис чок» – деп удурланганнар. ³² (Иисустуң Бодунуң кандыг өлүм-биле өлүрүн баш удур чугаалаан сөстери ынчаар боттанганы ол)^j.

^b Ин. 7:26^c 3 Хаан. 12:24;

Аж.-ч. 23:2

^d Аж.-ч. 23:4^e Ин. 18:10^f Мф. 26:64; Мк. 14:72;

Лк. 22:60; Ин. 13:38

^g Аж.-ч. 10:28^h Ы. х. к. 16:1ⁱ Лк. 3:1; 13:1;

Аж.-ч. 3:13; 4:27;

1 Тим. 6:13

^j Мк. 10:33; Ин. 12:33

³³ Пилат ынчан ордузунче дедир кире бергеш, Иисусту кый деп алгаш: «Сен иудей хаан сен бе?» – деп айтырган^a.

^a Мф. 2:2

³⁴ Иисус: «Ону силер бодунар ынча дидинер бе азы силерге Мээн дугайымда өске улус чугаалады бе?» – деп удур айтырган.

³⁵ Пилат мынча деп харыылаан: «Мен иудей-дир мен бе? Сээң-не чуртташтарын база Бурганның дээди бараалгакчылары Сени меңээ тудуп эккелди чоп. Чүнү үүл-геткен кижиге сен?»

³⁶ Иисус: «Мээн Чагыргам бо делегейден эвес чүве^b. Мээн Чагыргам бо делегейден турган болза, албатыларым иудейлерге Мени тудуп бериптезин дээш болчуп, сокчурлар ийик. Чок, Мээн Чагыргам моон эвес» – деп харыылаан.

^b Ин. 8:23; 17:14

³⁷ Пилат Аңаа: «Ынчаарга Сен черле хаан ышкажың чүл?» – дээн.

Иисус мынча деп харыылаан: «Мени хаан деп, силер бодунар чугаалап тур силер. Мен алыс шынны херечилээр дээш^c төрүттүндүм база ол дээш, бо делегейге чедип келдим. Алыс шынга хамааржыр кым-даа болза, Мээн үнүмнү дыңнап турар»^d.

^c Ин. 3:11

^d 1 Ин. 4:6

³⁸ Пилат Иисустан: «Алыс шын деп ол чүнүл?» – деп айтырган.

Ону чугаалааш, Пилат база катап иудейлерге үнүп келгеш, оларга мынча дээн: «Мен бо кижиниң кандыг-даа кем-буруузун тыппас-тыр мен^e. ³⁹ Силерниң ёзу-чаңчылынар ёзугаар, Хосталышкын байырлалы кээрге, силерге бир херектенни хостап бээр ужурлуг мен. „Иудей хаанны“ силерге хостап берейн, күзеп тур силер бе?»^f

^e Лк. 23:41; Евр. 4:15

^f Мк. 15:6-7

⁴⁰ Олар харызынга база катап: «Ону эвес! Варавваны!» – деп алгыржып үнгенер. Варавва дээрге дээрбечи кижиге чүве-дир.

Иисусту өлүрер деп шииткени
(Мф. 27:15-31; Мк. 15:6-20; Лк. 23:13-25)

19 ¹ Пилат ынчан: «Иисусту аппараткаш, кымчыланар!» – деп дужааган. ² Шериглер тенниг харагандан оваадай өрээш, Ооң бажынга салгаш, хааннар кедер хүрең-кызыл хепти Аңаа кедирип кааннар. ³ Олар Иисустуң чанынга кээп: «Иудей хаан алдаржызын!» – дээш, Ооң чаагынче дажып турганнар.

⁴ Пилат база катап үнүп келгеш, иудейлерге: «Бо кижиниң кандыг-даа кем-буруузун тыппаанымны билзиннер дээш^g, мен Ону силерниң мурнунарже үндүрүп келдим» – дээн. ⁵ Ынчан Иисус тенниг харагандан өрөөн оваадайлыг база хааннар кедер хүрең-кызыл хептиг үнүп келген. Пилат оон оларга: «Ол бо-дур!» – дээн.

^g Лк. 23:41; Евр. 4:15

⁶ Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш таңныылдар Ону көрүп кааш-ла: «Ону хере шаап шаажыланар! Хере шавынар!» – деп алгыржы бергеннер.

Пилат оларга: «Ону боттарыңар алгаш, хере шаап каңар, чүге дээрге мен Ооң кем-буруузун тыппадым» – дээн.

⁷ Иудейлер аңаа: «Бисте ыдыктыг хоойлу бар, а ону барымдаалаар болза, Ол өлүр ужурлуг, чүге дээрге Ол Бодун Бурганның Оглу мен^h дээн-дир» – деп удурланганнарⁱ.

^h Ин. 10:36

ⁱ Лев. 24:16

⁸ Пилат ону дыңнааш, коргары дам барган. ⁹ Оон өргээзинче катап кире бергеш, Иисустан: «Кайыын келген сен?» – деп айтырган. Ынчалза-даа Иисус аңаа харыы бербээни^j. ¹⁰ Пилат Аңаа: «Мээн-биле чугаалажыр хөңнүң чогул бе? Сени хере шаап каар-даа эргениң база Сени салып чорудуптар-даа эргениң Менде барын билбезиң ол бе?» – дээн.

^j Иса. 53:7; Аж.-ч. 8:32-33

¹¹ Иисус: «Өрүтен силерге бербээн болза, силерге Мээн бажым билер кандыг-даа эрге турбас ийик. Ынчангаш кым Мени силерге садыпкан ийик, ол кижиниң бачыды силерниинден улуг болуру»^k – деп харыылаан. ¹² Ону дыңнаан ояар, Пилат Иисусту хостап салыптар дээш кызыдып эгелээн. Ынчалза-даа иудейлер алгыржып-ла турган: «Ону хостап салыптар болзуңарза, силер императорнуң өңнүү эвес-тир силер. Бодун „Хаан мен“ деп турар кижиге бүрүзү – императорга удур тура халаан кижиге-дир!»^l

^k Ин. 18:2, 14

^l Аж.-ч. 3:13

¹³ Пилат ол сөстөрнi дыңнап кааш, Иисусту дашкаар үндүртү бергеш, «Даш бедигээш» азы еврей дылда «Гаввафа» дээр черде шииткел олудунга олуруп алган. ¹⁴ Ынчан Хосталыышкын байырлалының бүдүүзү, дүш үези турган. Пилат иудейлерге: «Силерниң хааныңар бо-дур!» – дээн.

¹⁵ Олар: «Ооңарны ырадыңар! Ырадыңар! Ону хере шаап шаажыланар!» – деп алгыржы бергеннер.

Пилат оларга: «Силерниң хааныңарны хере шавар кижии мен бе?» – дээн.

Бурганның дээди бараалгакчылары: «Императордан өске хаан бисте чок» – деп харыылааннар^а.

^а Ыд. ыр. 92:1

¹⁶ Пилат ынчан Ону хере шавары-биле ам-на оларга хүлээдип берген. Шериглер Иисусту алгаш барган.

Иисусту хере шаап шаажылааны
(Мф. 27:32-44; Мк. 15:21-32; Лк. 23:26-43)

¹⁷ Иисус хоорайдан Бодунуң «белдир-ыяжын чүктөп алган үнгеш, «Баш сөөгү» азы еврей дылда «Голгофа» дээр черге чедип келген. ¹⁸ Шериглер Ону аңаа белдир-ыяшка хере шаап кааннар. Иисус-биле кады өске ийи кижини база – Ону ортузунга, а оларны Ооң ол-бо талазынга хере шаап каан турган. ¹⁹ Пилат самбырага бижик бижиткеш, белдир-ыяшка быжыглазын деп дужааган. Ында: «Назареттен Иисус – иудей хаан» – деп бижээн болган. ²⁰ Ол бижикти хөй иудейлер номчаан, чүге дээрге Иисусту хере шапкан чер хоорайдан ырак эвес турган кадында^б, үш аңгы: еврей, латин, грек дылдарда бижээн болган.

^б Евр. 13:12

²¹ Иудейлерниң дээди бараалгакчылары Пилатка: «„Иудей хаан“ деп эвес, а „Ол иудей хаан мен деп адаттынган“ деп бижинер» – дээннер.

²² Пилат: «Чүнү бижээн-дир мен, ону бижидим» – деп харыылаан.

²³ Иисусту хере шапкан соонда, шериглер Ооң каыттангы хевин ап алгаш, шериглерниң саны-биле дөрт кезекке үлежип алганнар. Ол ышкаш хөйлеңин база ап алганнар. А хөйлеңин даарашкы чокка, бүдүнү-биле аргаан болган. ²⁴ Ынчангаш бот-боттарыңга: «Ону ора сокпаалы, ооң орнунга кымны болур эвес деп, үлүг тыртаалы» – дишкеннер. (Бижилгениң: «Хептеримни аразында үлежип алганнар, хөйлеңим алып дээш үлүг тыртып турганнар»^с дээн сөстери ынчаар боттанганы ол.) Шериглер ону ол олчаан күүсеткен.

^с Ыд. ыр. 21:19

²⁵ Иисустуң белдир-ыяжының чанынга Ооң авазы, авазының дуңмазы, Клеопаның^д кадайы Мария болгаш Мария Магдалина^е олар турган. ²⁶ Иисус авазын база оон чанынга турган Бодунуң онза ынак өөреникчизин^ф көрүп кааш, авазыңга: «Силерниң оглуңар бо-дур, авай!» – дээн. ²⁷ А өөреникчизинге: «Сээң аваң бо-дур!» – дээн. Оон бээр-ле демги өөреникчи Марияны бажыңыңга тургузуп алган.

^д Лк. 24:18

^е Лк. 8:2

^ф Ин. 13:23

Иисустуң өлүмү
(Мф. 27:45-56; Мк. 15:33-41; Лк. 23:44-49)

²⁸ Бүгү чүве ам боттанганын билир болгаш, Иисус: «Суксаарымны!» – дээн. Бижилгениң сөзү ынчаар боттанганы ол^г. ²⁹ Ол черге ажыг араганы долдур куткан сава турган. Шериглер суг сиңирер губканы ажыг арага-биле өттүргеш, шиш өргөн бажыңга кедиргеш, Ооң эрнинге чедире бергеннер. ³⁰ Иисус араганы ижипкеш: «Боттаны берди!» – дээн. Оон Ооң амы-тыны үстү бээрге, бажы халаш дээн.

^г Ыд. ыр. 68:22

³¹ Ол хүн амыр-дыш хүнүңге белеткел хүнү болган. Амыр-дыш хүнүңде белдир-ыяштарга мөчү-сөөктөр астынып артарын иудейлер күзевээн^h, артында-ла ол амыр-дыш хүнүңде улуг байырлал эртер турган. Ынчангаш олар шаажылаттырганнарның чодаларын сый шапкылааш, мага-боттарын белдир-ыяштардан дүжүрүп

^h Ы. х. к. 21:23; Ис. 8:29; 10:26-27

алырын Пилаттан дилээннер. ³² Шериглер чеде бергеш, баштай Иисус-биле кады хере шаптырткан бир кижиниң, оон өскезиниң чодаларын сый шаап кааннар. ³³ А Иисуска чеде бээрге, Ол дем-не өлүп калган болган, ынчангаш олар Ооң чодаларын сый шаппайн барган. ³⁴ Ынчалза-даа шериглерниң бирээзи чыда-биле Ооң быктын өттүр шанчыптарга, балыгдан хан биле суг төктү берген^a. ³⁵ (Ол бүгүнү суглуг караа-биле көргөн кижиге, силерни бүзүрезин дээш, чугаалап турары бо. Ооң херечилели алыс шынныг^b, ол шынын чугаалаанын билир.) ³⁶ Бижилгениң: «*Ооң сөөктери сыктырбас*»^c дээн сөстери ынчаар боттанганы ол^d. ³⁷ А Бижилгениң өске черинде мынча деп турар: «*Олар өттүр шанчып алганы Кижиге көөрлер*»^e.

^a 1 Ин. 5:6

^b Ин. 15:27; Аж.-ч. 1:8; 1 Ин. 1:1-3; Ажыд. 1:2

^c Хост. 12:46; Сан. 9:12; Ыд. ыр. 33:21

^d Мф. 1:23; 21:4; 26:56

^e Зах. 12:10

Иисусту орнукуштуканы
(Мф. 27:57-61; Мк. 15:42-47; Лк. 23:50-56)

³⁸ Иисустуң өөреникчизи болур, ынчалза-даа иудей эрге-чагыргадан корткаш^f, оозун чажырап чораан Аримафея чурттуг Иосиф дээрзи ооң соонда Пилаттан Иисустуң мага-бодун дүжүрүп алыр чөпшээрел дилээн. Пилат чөпшээрээрге, Иосиф баргаш, Ооң мага-бодун алгаш барган. ³⁹ Иисуска бир-ле катап дүне кээп чораан Никодим^g база чедип келгеш, чүс литра* деңзилик мирра^h биле алоз холуксаазы чагай чыттыг үс эккелген. ⁴⁰ Олар оон Иисустуң мага-бодун алгаш, иудейлерниң өлгөн кижиге орнукушудар чаңчылы ёзугаар, Ону чагай чыттыг үс сиңирген чуга пөс шывыглар-биле ораап кааннарⁱ. ⁴¹ Ооң хере шаптырган черинге сесерлик турган, а ол сесерликке ам дээрзинде кымны-даа ажааваан чаа чевег-куй турган^j. ⁴² Амыр-дыш хүнүнүң бүдүүзү боорга, куй база чоок боорга, Иисусту аңаа ажаап кааннар.

^f Ин. 7:13

^g Ин. 3:1; 7:50

^h Мф. 2:11

ⁱ Ин. 11:44

^j 4 Хаан. 21:18, 26

Иисустуң катап дирилгени
(Мф. 28:1-10; Мк. 16:1-8; Лк. 24:1-12)

20 ¹ Улуг-хүн эргенинде, ам-даа карангы турда, Мария Магдалина^k чевег-куйга чедип келгеш, көөрге, куй аксы дуглаан дашты чайладыр чууп каан болган. ² Ол маңнап чоруткаш, Симон Пётрга база Иисустуң онза ынак турганы өске өөреникчиге^l баргаш, оларга: «Дээргивисти чевег-куйдан алгаш барып-тырлар! Ону ам кайда салганын билбес-тир бис» – дээн.

^k Лк. 8:2

^l Ин. 13:23

³ Пётр биле өске өөреникчи доп-дораан чевег-куйже чорупканнар. ⁴ Олар ийилээн маңнажыпкан, ынчалза-даа өске өөреникчи Пётрдан дүрген чүгүрген болгаш, чевег-куйга баштай четкен. ⁵ Ол доңгайып бакылааш, чыткан шывыгларны көрүп каан, ынчалза-даа чевег-куйже кирбээн. ⁶ Ооң соон дарый Симон Пётр маңнап келген. Ол дораан-на чевег-куйже киргеш, чүгле чыткан шывыгларны ⁷ база Ооң бажынга чораан орнукушудулга аржыылын көрүп каан. Аржыылды шывыглар-биле кады эвес, а дүргеш, аңгы черде салып каан чыткан. ⁸ Баштай маңнап келген өске өөреникчи база ынчан чевег-куйже кирип келген. Ол бүгү чүвени көргеш, бүзүрей берген. ⁹ (Ынчалза-даа Христостуң өлүглер аразындан катап дирлир ужурулуун чугаалаан Бижилгени олар ам-даа билбейн турган.)^m ¹⁰ Өөреникчилер оон чана бергеннер.

^m Ыд. ыр. 15:10; Лк. 24:27

Иисустуң Мария Магдалинага көзүлгени
(Мк. 16:9-11)

¹¹ А Мария чевег-куй даштынга ыглап турган. Ыглавышаан, ол чевег-куйже доңгайып бакылапкаш, ¹² Иисустуң мага-боду чыткан черде – бирээзи Ооң бажының, а

* 19:39 Үжен кил хире деңзилик.

^a Лк. 24:4; Аж.-ч. 1:10

өскези буттарының орнунда олурар – дээрнин ак хептиг ийи төлээзин көрүп каан^a.
¹³ Олар оон: «Дунмай, чүге ыглап тур сен?» – деп айтырганнар.

Мария оларга: «Мээң Дээргимни алгаш барып-тырлар. Ону ам кайда салганын билбес-тир мен» – деп харыылаан.

^b Лк. 24:16, 31; Ин. 21:4

¹⁴ Олынча дээш, хая көрүнгөш, бодунуң мурнунда Иисустуң турарын көрүп каан. Ынчалза-даа ол Ону танываан^b. ¹⁵ А Иисус аңаа: «Дунмакым! Чүге ыгладың? Кымны дилеп чор сен?»^c – дээн. Айтырыг салган кижиги сесерлик ажаакчызы-дыр деп бодааш, Мария Аңаа: «Хайыраагы! Ону аппаратан болзуңарза, кайда салганыңарны чугаалаңар, мен Ону барып ап алыын» – дээн.

^c Ин. 1:38; 18:4

¹⁶ Иисус аңаа: «Мария!» – дээн.

Оозу хая көрүнгөш, Иисуска еврейлеп: «Раввун!» – дээн. («Башкы» дээни ол.)

^d Мф. 28:10; Рим. 8:29; Евр. 2:11

¹⁷ Иисус аңаа мынча дээн: «Мени тутпайн көр! Мен ам-даа Адамче өрү көдүрлүп үнмээн-дир мен. Харын Мээң ха-дунмамга баргаш^d, мону чугаалап көр: „Мээң база силерниң Адавысче, Мээң база силерниң Бурганывысче өрү көдүрлүп үнерим бо-дур“». ¹⁸ Мария Магдалина өөреникчилерге чеде бергеш, оларга: «Дээргини көрдүм!» – дээн. Оон Иисустуң чүнү чугаалаанын оларга дамчыткан.

Иисустуң өөреникчилеринге кээп көзүлгени

(Мф. 28:16-20; Мк. 16:14-18; Лк. 24:36-49)

¹⁹ Улуг-хүннүң кежээзинде Иисустуң өөреникчилери чыылгаш, иудейлерден коргуп, эжиктерин хаап алгылаан олурда, Ол кирип келген. Иисус оларның мурнунга туруп алгаш: «Амыр-менди-ле» – дээн. ²⁰ Ынча дээш, Ол Бодунуң холдарын болгаш быктын оларга көргүскен. Дээрги Иисусту көрүп кааш, өөреникчилери аажок өөрээш. ²¹ Иисус оларга: «Амыр-менди-ле – деп катаптаан. – Адамның Мени айбылап чорутканы дег, Мен силерни база ынчалдыр айбылап чорудуп тур мен». ²² Иисус ол сөстөрни чугаалааш, оларже тыныпкаш^f: «Ыдыктыг Сүлдени хүлээп алыңар!» ²³ Кымның бачыттарын өршээр силер, ооң бачыттары өршээттинген болур, а кымныын өршээвес силер, ооң бачыттары хевээр арткан болур» – дээн^g.

^e Ин. 17:18

^f Э. д. 2:7

^g Мф. 16:19; 18:18

Иисус болгаш Фома

²⁴ Ынчалза-даа, Иисус кээп турда, он ийи элчинниң бирээзи, Ийис деп шола аттыг Фома^h олар-биле кады турбаан чүве-дир. ²⁵ Өске өөреникчилер аңаа: «Бис Дээргивисти көрдүвүс!» – дээн. Ынчан ол: «Ооң холдарында кадаглардан балыгларны көрбээн шаамда, ол балыгларга салаамны дээспээн шаамда, а Ооң быктында балыынга холумну дээспээн шаамда, бүзүревес мен!» – деп харыылаан.

^h Ин. 11:16

²⁶ Чеди хонган соонда, Ооң өөреникчилери, а Фома база олар-биле кады, бир бажыңга чыгып келгеннер. Эжикти дээктеп каан-даа болза, Иисус кирип келгеш, оларның мурнунга туруп алгаш: «Амыр-менди-ле!» – дээн. ²⁷ Оон Фомага: «Салааңны бээр сун. Мээң холдарым бо-дур, көр даан. Холунну бээр сунгаш, быктымда балыгга дегзип көр. Чигзинериң соксат! Харын бүзүр» – дээн.

ⁱ Ин. 1:1; 1 Ин. 5:20;

Флп. 2:6

^j Мк. 15:32

^k 1 Пет. 1:8

^l Ин. 21:25

^m Ыд. ыр. 2:7; Мф. 14:33;

Лк. 1:35

ⁿ Ин. 1:7; Аж.-ч. 19:4

^o Ин. 3:14-15; 1 Ин. 5:13

²⁸ Фома Аңаа: «Мээң Дээргим болгаш Бурганым!» – деп харыылаанⁱ.

²⁹ Иисус аңаа: «Сен Мени көргөш, ам-на бүзүрөй бердиң^j. А Мени көрбезе-даа, Менээ бүзүрөөннер – амыр-чыргалдыг» – дээн^k.

³⁰ Иисус Бодунуң өөреникчилеринин мурнунга бо номда биживээн оон-даа өске дыка хөй кайгамчык чүүлдерни кылган^l. ³¹ Иисус – Бурганның Оглу^m, Христос дээринге силерни бүзүрөзүн дээшⁿ база Аңаа бүзүрөөнинер ачызында амыдыралды алырыңар дээш^o, бо номда киирген бүгү чүүлдү бижээн.

Тивериада хөлүнү эриинге

21 ¹ Иисус ооң соонда Бодунуң өөреникчилеринге Тивериада хөлүнү эриинге^a база катап кээп көзүлгөш барган. Ол мынчаар болган. ² Симон Пётр, Ийис деп шолла аттыг Фома^b, Галилеяның Кана чурттуг Нафанаил^c, Зеведейниң оолдары^d болгаш Ооң өске ийи өөреникчизи шупту кады чыгып келген турган. ³ Симон Пётр оларга: «Балыктапкаш кэйн» – дээн. Артканнары аңаа: «Бис база сээң-биле баар бис» – дээннер. Олар чорупкаш, хемеге олурупканнар, ынчалза-даа ол дүне чүнү-даа тутпааннар.

^a Ин. 6:1

^b Ин. 11:16; 14:5; 20:24

^c Ин. 1:45; 2:1

^d Мф. 4:21; Лк. 5:10

⁴ А даң адып келгенде, эрик кыдында Иисус бо турган. Ынчалза-даа өөреникчилери Иисус ол-дур деп танываан^e.

^e Лк. 24:16, 31; Ин. 20:14

⁵ Иисус олардан: «Оолдар! Че чүл, чиптер балыңар бар бе?» – деп айтырган^f.

^f Лк. 24:41

Олар Аңаа: «Куруг бис» – деп харыылааннар.

⁶ Ол ынчан: «Четкиңерни хемениң оң талазынче киир октаптыңар, оон тудуп алыр силер» – дээн^g.

^g Лк. 5:4

Олар киир октапкаш, туттунган балыктың хөйүндөн четкизин ушта тыртып чадап кааннар. ⁷ Иисустуң онза ынак өөреникчизи^h ынчан Пётрга: «Дээргивис ол-дур!» – дээн. Дээрги Иисус ол-дур деп дыңнап кааш, Симон Пётр хевин куржандыр шарып алгаш (чүге дээрге ол чанагаш турган), хөлче шурай берген. ⁸ А өске өөреникчилер балыктыг четкизин сөөртпүшаан, эрикче хемелиг эжиндирип чорупканнар. Олар эриктен шоолуз ырак эвес, 200 кыры дурту хире черге чорааннар.

^h Ин. 13:23

⁹ Эрикче үнүп келгөш, кысып каан отту болгаш ынаар салып каан балыкты база ооң чанында хлебти көрүп кааннар. ¹⁰ Иисус оларга: «Ам чаа туткан балыңардан каштан эккелиңер» – дээн. ¹¹ Симон Пётр баргаш, 153 санныг улуг балыктар-биле долдунган четкизин эрикче үндүр сөөртүп келген. Балык ынча хөй-даа болза, четки орулбаан.

¹² Иисус оларга: «Бээр кээп, чемнениңер» – дээн.

Өөреникчилериниң аразындан кым-даа Оон: «Сен кым сен?» – деп айтырарындан дидинмээн. Ол – Дээргизи-дир деп, олар шупту билип каан. ¹³ Иисус чоокшулап келгөш, хлебти, оон балыкты алгаш, оларга үлөп берген. ¹⁴ Бодунуң өлүглерден катап дирилгениниң соонда, Иисустуң өөреникчилеринге үшкү удаа кээп көзүлгени ол болганⁱ.

ⁱ Ин. 20:19, 26

Иисус болгаш Пётр

¹⁵ Олар чемненип каапканда, Иисус Симон Пётрга мынча дээн: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ өскелерден артык ынак сен бе?»

Пётр Аңаа: «Ындыг ийин, Дээрги. Силерге ынаамны билир-ле болгай силер» – деп харыылаан.

Иисус аңаа: «Мээң хураганнарымны карактап чор» – дээн.

¹⁶ Оон өске удаада Ол Пётрдан: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ ынак сен бе?» – деп база катап айтырган.

Пётр Аңаа: «Ындыг ийин, Дээрги. Силерге ынаамны билир-ле болгай силер» – деп харыылаан.

Иисус аңаа: «Мээң хойларымче сагыш салып көр» – дээн^j.

^j Аж.-ч. 20:28; 1 Пет. 5:1

¹⁷ Оон Иисус үшкү удаа аңаа: «Иоанның оглу, Симон! Сен Меңээ ынак сен бе?» – дээн. «Меңээ ынак сен бе?» – деп, оон үшкү удаа айтырган дээш, Пётр муңгарай бергөш: «Дээрги! Силер бүгү чүвени билир силер. Силерге ынаамны-даа билир силер» – деп харыылаан.

Иисус аңаа мынча дээн: «Мээң хойларымны кадарып чор. ¹⁸ Алыс шынны сеңээ чугаалап тур мен: сен аныак шааңда куруңну бодун куржаттыңаш, туралаан-на

черинче чоруптар турдуң. А кырый бээр болзуңза, холдарыңны чада сунуптарыңга, өске кижиге куруң куржап бээр болгаш сээң чоруксаваан черинче аппаар». ¹⁹(Пётрнун кандыг өлүм-биле Бурганны алдаржыдарын угаадыр дээш, Иисус ону чугаалаан чүве-дир.)^a Ону чугаалааш, Ол Пётрга: «Мени эдерип чорувут!» – дээн.

^a Ин. 13:37; 2 Пет. 1:14

²⁰Пётр хая көрүнгөш, Иисустун онза ынак өөреникчизинин ооң соондан бар чыдарын көрүп каан. Кежээки чем үезинде Иисусче ээкеш: «Дээрги, Силерни кым садыптар-дыр?» – дээн өөреникчи ол болган^b. ²¹Ону көрүп кааш, Пётр Иисустан: «Дээрги! Ооң-биле чүү болурул?» – деп айтырган. ²²Иисус аңаа мынча дээн: «Мээн ээп кээримге чедир-даа ооң дириг чоруурун күзээр болзумза^c, сеңээ ол кандыг хамаанныг чүвөл? Сен Мени эдерип чорувут!»

^b Ин. 13:23, 25

^c Мф. 16:27; Мк. 9:1

²³Ынчангаш демги өөреникчи өлбес-тир дээн чугаа-соот бүзүрэннернин аразыңга тарай берген. Ынчалза-даа Иисус аңаа: «Өлбес сен» – дивээн, а чүглө: «Эп кээримге чедир-даа ооң дириг чоруурун күзээр болзумза, сеңээ ол кандыг хамаанныг чүвөл?» – дээн.

²⁴Ол дугайында херечилээн болгаш ол бүгүнү бижээн өөреникчи ол болган. Ооң херечилели алыс шынныг дээрзин билир бис^d. ²⁵Иисус өске-даа хөй ажыл-херекти кылган. Ол бүгүнүң дугайында тодарадып бижиир дээр болза, бижиттинген номнарны бүгү делегейге-даа сыңыраы болдунмас деп бодаар мен^e.

^d Ин. 15:27; 3 Ин. 1:12

^e Ин. 20:30

Элчиннерниң ажил-чорудулгазы

Кирилде

Христиан чаңчыл ёзугаар бо номну Павел элчинниң орукка кады чораан эжи база үшкү Буйнныг Медээниң автору Лука эмчи бижээн деп санап турар.

Номнуң бирги кезээнде (1–8 эгелер) Христостуң элчиннериниң суртаалының ачызында Иерусалимде, Иудея болгаш Самарияда христианнар бөлүүнүң баштайгы өзүлдезиниң дугайында чугаалап турар (бистиң эраның 30 чылдары). Ийиги кезээнде (9–28 эгелер) Буйнныг Медээниң еврей чоннуң чурттап турганы Палестинаның кызыгаарындан дашкаар, грек культураның төптөринге база Рим империязының мырыңай найысылалынга чедир канчаар негтереп турганын тоожуп турар. Иерусалимге Иисуска бүзүрөөннөрже Беженги хүнде дүжүп келген Ыдыктыг Сүлдө оон ыңай тодарадып бижээн бүгү болушкуннар үезинде христиан нишилелди эдertiрин база быжыктырарын уламчылаан.

Ол үеде (б. э. 40–60 чч.) өске чоннарга христиан шажынның кол суртаалчызы Павел турган. Ол ооң мурнунда христиан чүдүлгеге аажок удурланып-даа турган болза, Христос аңаа көзүлгөн соонда, Аңаа бүзүрөй берген. Павел Чоокку Чөөн чүктүң девискээринге аян-чоруктар кылып, Христостуң дугайында суртаалдап чораан.

Ном Павелди Римге тудуп хоругдааны-биле төнүп турар. Эрте-бурунгу христиан төөгүчүлөрүни-биле, Павел суд соонда хосталып үнгеш, Римниң барыын талазында чурттарга Буйнныг Медээни суртаалдаарын уламчылаан. Ындыг-даа болза, элээн каш чыл эрткенде, рим эрге-чагырга ону катап база кара-бажыңнап алгаш, христиан чүдүлгени ажыы-биле хүлээп алганы дээш, ол удаада шаажылап каан.

Кирилде сөстөр

1 ¹⁻²Феофил^a, баштайгы номумга Иисустуң эң эгезинден эгелээш, Бодунуң шилип алган элчиннеринге Ыдыктыг Сүлдө дамчыштыр айтыышкыннарын бергеш, дээрже көдүрлүп үнгени хүнге чедир^b чүнү кылып база чүү чүвөгө өөредип турганын силерге дөгөрезин бижип берген мен. ³Хилинчек көрүп, өлгөн соонда, Иисус ол улуска чедип кээп, хой-ле бүзүрөнчиг барымдаалар-биле Бодун дириг кылдыр көргүскен^c. Ол оларга дөртен хонук дургузунда чедип кээп, Бурганның Чагыргазының дугайында чугаалап турган.

^a Лк. 1:3

^b Мк. 16:19; Лк. 24:51

^c Мф. 28:17; Мк. 16:14; Лк. 24:15-49; Ин. 20:19-29; 1 Кор. 15:5-7

Христостуң дээрже көдүрүлгени

⁴Оон бир-ле катап, олар-биле кады чемненип оргаш*, Иисус мындыг айтыышкын берген: «Иерусалимни кагбаңар^d, а Мээң чугаалааным дег, Мээң Адамның силерге аазааны Ыдыктыг Сүлдениң кээрин манаңар. ⁵Иоанн силерни сугже суп турган^e, а Мээң Адам, каш хүн эртерге, силерни Ыдыктыг Сүлдеже сугар-дыр^f».

^d Лк. 24:49

^e Лк. 3:3

^f Иоил 2:28

⁶Өөреникчилер база катап Иисус-биле ужуражып келгеш: «Дээрги, израиль күрүнени катап тургузарың үе-шаг ам келбээн бе?» – деп айтырганнар^g.

^g Ам. 9:11; Мих. 4:8; Лк. 17:20; 19:11

⁷Ол оларга мынча дээн: «Аданың Бодунуң эрге-чагыргазы-биле доктаатканы үелер болгаш хуусааларны билири – силерниң херээнер эвес-тир!^h ⁸Ынчаарга Ыдыктыг Сүлдө силерге бадып кээрге, күчү-күштү хүлээп алгаш, Иерусалимге, бүгү Иудеяга, Самариягаⁱ база чер-делегейниң кыдыыңга чедир Мээң херечилерим боор силер^j».

^h 1 Фес. 5:1

ⁱ Аж.-ч. 8:1, 14

^j Лк. 24:48-49; Мк. 16:15

* 1:4 Азы: «Оларны чангыс черге чыып алгаш».

⁹ Ынча дээш, Иисус оларның караанга көзүлдүр дээрже көдүрлүп үнгөш, булутче ажыгталы берген^a. ¹⁰ Олар дээрже топтап көрүп турда, хенертен ак хептиг ийи эр кижиге оларга көстүп келгөш^b, ¹¹ мынча дээннер: «Галилейжилер, чүгө мында дээрже кайгап тур силер? Силерниң мурнунарга дээрже көдүрлү берген Иисус, Оон ам канчаар чоруй барганын көргөниңер дег, шак-ла ынчаар дедир ээп кээр»^c.

Иуданың орнунга элчинни шилип алганы

^d 2 Хаан. 15:30; Зах. 14:4

¹² Оон соонда Иисустун өөреникчилери Елеон даандан^d баткаш, Иерусалимче ээп келгеннер. Ол даг Иерусалимден амыр-дыш хүнүнде эртерин чөпшээрээн чер хире ырак турган*. ¹³ Олар хоорайже киргеш, делгем өрээлге чыгып келгеннер. Аңаа Пётр, Иоанн, Иаков, Андрей, Филипп, Фома, Варфоломей, Матфей, Алфейниң оглу Иаков, Симон Зилот болгаш Иаковтун оглу Иуда олар турган чүве-дир^e. ¹⁴ Өөреникчилер шупту үргүлчү чыгып, мөргүүр чаңчылдыг турганнар. Элээн каш херээжен болгаш Иисустун авазы Мария база Оон дуңмалары^f олар-биле кады орта кээп турганнар.

^e Мф. 10:2-4; Мк. 3:17-18; Лк. 6:14-16

^f Мк. 3:31; 6:3; Ин. 2:12; 7:3; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19

^g Лк. 22:47

^h Лк. 22:37; 24:44

ⁱ Ин. 6:71; 13:21

^j Мф. 27:8

^k Ыд. ыр. 68:26; 108:8

^l Лк. 3:3

^m Лк. 24:48

ⁿ Аж.-ч. 18:7; Кол. 4:11

^o 3 Хаан. 8:39; 1 Чыл. 28:9; 2 Чыл. 6:30; Аж.-ч. 15:8

^p У. ч. 16:33

¹⁵ Каш хүн эрткенде, база бир шак ындыг чыышка 120 хире кижиге чыылган турда, Пётр туруп келгөш, мынча дээн: ¹⁶ «Ха-дуңма, Иисусту садыпкаш, оон Ону тудуп хоругдаар улусту баштап кээр Иуда дугайында^g Ыдыктыг Сүлдениң Давидтиң аксы-биле Бижилгеде өттүр билип медеглээн чүвези боттаныр ужурлуг турган-дыр^h. ¹⁷ Иуда бистиң бирээвис турган, ол кылып келген ажыл-чорудулгавыска база киржип чораан»ⁱ. ¹⁸ (Ол бузуттуг үүлгедии дээш алган акшазы-биле чер садып алган, ынчалза-даа черже ок кадалдыр кээп ушкаш, хырны чарлып, ижин-шөйүндүзү уштуна берген. ¹⁹ Иерусалимде шупту улус ол дугайында билир турган болгаш, Иуданың черин боттарының дылынга Акелдама азы «Ханныг шөл» деп адааннар.)^j

²⁰ «А Ыдыктыг ырлар номунда: „Аал-чурту ээн калзын, аңаа кым-даа чурт-тавазын“ база „Өске кижиге оон эрге-дужаалын эдилезин“ – деп бижээн болгай^k. ²¹ Ынчангаш Дээрги Иисус бистиң-биле кады турар үеде, үргүлчү аравыска чораан өске-бир кижиден шилип алыр ужурлуг бис. ²² Ол кижиге Иоанның улусту сугже суп турган үезинден эгелеп^l, Иисустун бистиң мурнувуска дээрже көдүрүлгенинге чедир аравыска чоруп турган, Иисустун катап дирилгенин бистиң-биле кады көргөн херечи болзун»^m.

²³ Олар ийи кижини: Варсава деп өске аттыг, Иустⁿ деп шолалыг Иосифти база Матфийни саналдааннар. ²⁴ Элчиннер: «Дээрги-Чаяакчы, кижиге бүрүзүнүң сеткилчүрүэн билир болгай сен^o. Бо ийи кижиниң кайызын шилип алганыңны база ²⁵ бодунуң турар ужурлуг черинче чорупкан Иуданың орнунга кымның элчин бооп, бараан болур ужурлуун көргүс» – деп мөргүп турганнар. ²⁶ Оон олар үлүг шилип, төлге дажы октаарга, үлүг Матфийге онаашкан^p. Ол арткан он бир элчинге немей он ийигизи деп санаттыра берген.

Ыдыктыг Сүлдениң бадып келгени

^q Хост. 23:16; 34:22; Лев. 23:15; Ы. х. к. 16:9; Аж.-ч. 20:16

^r Мф. 3:11

^s Аж.-ч. 4:31; 13:52

^t Лк. 24:49; Аж.-ч. 1:4-5

2 ¹ Беженги хүннүң байырлалында^q шупту бүзүрүэн улус чаңгыс бажыңга чыгып келген. ² Хенертен дээрден кедергей күштүг шуурганның шимээнинге дөмей ыгт дыңналгаш, оларның турган бажыңын дола берген. ³ Оларга оттуг^r дылдарга дөмей бир-ле чүве көзүлгөн соонда, ол дылдар аңгыланза-ла, кижиге бүрүзүнүң кырынга чаңгыстап турупкан. ⁴ Олар шупту Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкеш^s, Оон хайырлаан күжү-биле өске дылдарга чугаалап эгелээннер^t.

* 1:12 Иудей раввиннерниң ыдыктыг хоойлуну боттарының тайылбырлаарын ёзуугаар улуска амыр-дыш хүнүнде эртерин чөпшээрээни чер аразы (бир километр хире хемчээл).

⁵ Иерусалимге ол өйдө делегейниң чер-булуң бүрүзүндөн чыгып келгилээн Бурганга мөгеер иудейлер база турган. ⁶ Шимээн дыңнааш, хөй чон чыгып келген. Улус аймап-хөлзей берген, чүгө дээрге кижиге бүрүзү дыңнаарга, элчиннер оон төрөөн дылында чугаалап турар болган. ⁷ Кайгаанындан аайын тыппайн, олар аразында чугаалажы берген: «Бо чугаалап турар улус дөгөрезиге Галилеядан эвес чүгө бе? ⁸ Бистиң кижиге бүрүзү-биле олар оон төрөөн дылынга чугаалашкан кылдыр канчап дыңнап турар апардывыс? ⁹ Бистиң аравыста парфяннар, мидийлер, эламиттер, Месопотамияның, Иудея биле Каппадокияның, Понт биле Асияның, ¹⁰ Фригия биле Памфилияның база Египеттиң чурттакчылары, Ливияның Киринея хоорай чоогунда девискээриниң улузу, Римден келгеннер, ¹¹ иудейлер-даа, прозелиттер-даа^a, Криттиң чурттакчылары болгаш арабтар бар-дыр. Бис шуптувус олардан Бурганның өндүр улуг ажыл-херээниң дугайында төрөөн дылдарывыска дыңнап турар-дыр бис!»

^a Аж.-ч. 6:5; 13:43

¹² Олар элдепсингенинден болгаш аймаараанындан: «Бо чүү болду?» – деп удур-дедир айтыржып турганнар. ¹³ А чамдык улус: «Олар арага ижип алгаш, эзирип калганнар-дыр» – деп кочулаан^b.

^b 1 Кор. 14:23

Пётрнуң чонга чугаазы

¹⁴ Пётр өске он бир элчин-биле кады туруп келгеш, чонга чугаа кылып, дыңзыдыр мынча дээн: «Иудейлер база Иерусалимниң бүгү чурттакчылары! Бо бүгү чүү чүвөл дээрин тайылбырлап берейн. Мени кичээнгейлиг дыңнап көрүнер. ¹⁵ Бо улус, силерниң бодап турарыңар дег, эзирик эвес улус-тур, ам хүн үнгенден бээр чүглө үшкү шак ышкажыл*. ¹⁶ Бо дээрге харын Иоил медээчиниң мынча дээн чүвези ол боор^c:

^c Иоил 2:28-32

¹⁷ „Бурган чугаалаан:

Сөөлгү хүннерде Бодумнуң Сүлдем-биле бүгү улусту бүргей аптар мен^d.

^d Иса. 32:15; 44:3; Иез. 39:29

Силерниң оглу-кызыңар өттүр билип медеглеп эгелээр,

аныяк оолдарыңар онзагай көстүүшкүннер көөр,

а кырганнар өттүр билген дүштер дүжээр.

¹⁸ Мен ол хүннерде эр, кыс чалчаларымны безин Бодумнуң Сүлдем-биле бүргей аптар мен,

оон олар өттүр билип медеглей бээр.

¹⁹ Өрү дээрге база куду черге кайгамчык бадыткал демдектери – хан, от болгаш дүргектелген ышты көргүзөр мен.^e

^e Мф. 24:30; Лк. 21:11; Ажыл. 8:7

²⁰ Дээрги-Чаяакчының өндүр улуг болгаш бүгү улуска илдең шийткел хүнү кээр бетинде,

хүн дүмбей караңгы бооп, ай хан өңнүг бооп хуула бээр.^f

^f Иса. 13:10; Иез. 32:7-8; Ажыл. 6:12
^g Рим. 10:13

²¹ Ынчан Дээрги-Чаяакчының адын кыйгырган кижиге бүрүзү камгалал алыр^g.

²² Израиль чон, мээң чугаам дынна: Назарет чурттуг Иисус дээрге Ону дамчыштыр кылган күчү-күштүг херектери-биле, кайгамчык чүүлдери-биле база бадыткал демдектери-биле^h, „Мээң шилип алган Кижим-дир“ деп Бурганның шынзытканы Кижиге ол турган. Ол бүгү силерниң араңарга болган болгаш, ону боттарыңар билер силер. ²³ Иисусту силерниң холуңарга Бурганның бодап алганы-биле база баш удур көрүп кааны-билеⁱ хүлээдип бээрге, Ону бачыттыг улустуң холу-биле белдир-ыяшка хере шаап өлүрдүнер^j. ²⁴ Ынчалза-даа Бурган Ону катап диргискеш, өлүмнүң туттуруундан хостап кагды, чүгө дээрге өлүм Аңаа күш четпес болган-дыр^k. ²⁵ Давид Христостуң адындан мынча дээн:

^h Ин. 3:2

ⁱ Лк. 22:22

^j Лк. 23:33

^k Лк. 24:5-6; Рим. 8:11

* 2:15 Үшкү шак – иудейлер чүглө эртенги мөргүл соонда чем чиир турган болгаш, ыңдыг эрте эзирик болбас ужурлуг турган.

^a Ыд. ыр. 15:8-11

„Дээрги-Чаяакчидан үргүлчү карак салбайн чордум.
Ол мээң-биле-дир, ынчангаи тендиш дивес мен^a.”

^b Иов 33:28; Ыд. ыр. 29:4;
48:16; 85:13; Иса. 38:17

²⁶ Ынчангаи мээң чүрээм өөрүп-байырлаан,
мээң дылым Сени кезээде мактап, өөрээн база
мээң мага-бодум үргүлчү идегел-биле амыдыраар.

^c Мф. 7:14

²⁷ Сен мээң амы-тынымны өлүглер ораныңга кагбас сен^b,
Сеңээ бердинген чалчаңның ирип каарын болдурбас-ла болгай сен!

^d Ыд. ыр. 15:8-11;
Аж.-ч. 13:35

²⁸ Сен меңээ амыдыралче орукту^c айтып бердиң,
Сен мээң-биле кады турар болгаи, мени өөрүшкү-биле бүргээр сен!^d

^e 3 Хаан. 2:10; Неем. 3:16;
Аж.-ч. 13:36

^f 2 Хаан. 23:2

^g 2 Хаан. 7:12-16;
Ыд. ыр. 131:11

^h Ыд. ыр. 15:10

ⁱ Ыд. ыр. 109:1;
Мк. 16:19;
Аж.-ч. 7:55-56;
Рим. 8:34; Евр. 1:3

²⁹ Ха-дуңма! Улуг өгбевис Давидке хамаарыштыр ол өлгөн база ону хөөржүткен дээрзин бүзүрелдии-биле чугаалап болур мен. Ооң чевээ бөгүнге чедир бисте бардыр^e. ³⁰ Давид боду өттүр билип медеглээр чаяанның болгаш^f, „Дүжүлгөңге үре-салгалыңның бирээзин олуртур мен“ деп Бурганның аңа даңгыраглап азаанын билир турган^g. ³¹ Ол Христостуң катап дирлирин база баш бурунгаар чугаалап турган: „Ол өлүглер ораныңга артпаан, Ооң мага-боду чевегге иривези“^h.

³² Бурган Иисусту катап диргискен, а бис шупту ооң херечилери болдуvus! ³³ Бурган Ону Бодунуң оң талазынче өрү көдүрүп алганⁱ, Иисус азаан Ыдыктыг Сүлдени Адазындан алгаш, ам көрүп база дыңнап турарыңар чүвени силерге сиңниктир бүргээни ол-дур. ³⁴⁻³⁵ Давид боду дээрже өрү көдүртпээн, ынчалза-даа ол:

„Дээрги-Чаяакчы мээң Дээргимге:

‘Дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда,
Мээң оң таламга олур’ – дээн“ – деп чугаалаан^j.

^j Ыд. ыр. 109:1;
Лк. 20:42-43

³⁶ Ынчангаи Бурган Иисусту Дээрги база Христос кылдыр шилээнин билип ал, израиль чон! А силер Ону хере шаап турган-дыр силер».

^k Лк. 3:10; Аж.-ч. 16:30

³⁷ Улус ону дыңнааш, сагыжы ыстап аарып, Пётрдан болгаш өске элчиннерден айтырганнар: «Ха-дуңма, бис ам чүнү кылылы?»^k

^l Мк. 1:4; Аж.-ч. 10:48

^m Лк. 11:13; Аж.-ч. 8:15

ⁿ Фф. 2:13

³⁸ Пётр мынча деп харыылаан: «Бачыттарыңар миннип, Бурганче эглинер. Силерниң кижги бүрүзү Иисус Христостуң ады-биле сугга суктуруп^l, бачыттары дээш, өршээлден алзын, оон Ыдыктыг Сүлдени белек кылдыр алыр силер^m. ³⁹ Ол бүгүңү силерге, үре-салгалыңарга, силерден ырак турар бүгү өске чоннаргаⁿ, бистиң Бурганывыс Дээрги-Чаяакчының кый дээри бүгү улуска азаан турган болгай». ⁴⁰ Пётр өске-даа хөй сөстөр-биле оларны сагындырып, ээрежип дилээн: «Бо самыыраан салгалдың бузут-багындан адырлып, камгалалды хүлээп ап көрүңер!»

⁴¹ Ооң суртаалын хүлээп алган бүгү улус сугга суктурган. Ол хүн бүзүрээнерниң санынга 3000 хире кижги немешкен. ⁴² Бүгү бүзүрээнер элчиннерден өөрениринге, аралажып чыгырыңга, эп-сеткилдин чемин үлежип чииринге болгаш мөргүүрүңге идепкейлиг киржи келгеннер.

Бүзүрэн улустуң чуртталгазы

^o Аж.-ч. 4:32-37

⁴³ Кижги бүрүзү Бурганны хүндүлээн коргуушкунга алзыпкан, а элчиннер хөй кайгамчык демдектерни* кылып турган. ⁴⁴ Бүзүрээнер дөгере кады турган, а оларның бүгү чүвези ниити турган^o. ⁴⁵ Олар боттарының ээлел черлерин болгаш эт-хөрөңгизин саткаш, бүгү чединмес улунга үлеп бергеннер. ⁴⁶ Хүн бүрүде олар Бурганның өргээзинге кады чыгып кээп, а оон бажыңнарыңга өөрүшкү болгаш ак

* 2:43 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Иерусалимге» деп сөстү немээн.

сагыш-биле эп-сеткилдің чемин үлежип чип, ⁴⁷ Бурганны алгап-мактап турганнар. Бүгү чон оларны чүүлзүнүп турган, а Дээрги-Чаяакчы оларның санынга камгалал алганнарны хүннүн-не немеп турган.

Пётр биле Иоанның бертик-межел диленчини экирткени

3 ¹ Бир-ле катап Пётр биле Иоанн мөргүл шагында (хүн үнгенден бээр тоску шакта) Бурганның өргээзинче мөргүүр дээш бар чытканнар. ² Төрүмелинден бертик-межел бир кижиге турган чүве-дир^a. Ону улус хүннүн-не көдүрүп эккелгеш, Бурганның өргээзиниң Кайгамчык каас деп адаар хаалгазының чанынга олуртуп каарга, ол Бурганның өргээзинче кирген улустан хайырлал диленир турган.

^a Аж.-ч. 14:8

³ Кирер эжик аксынга Пётр биле Иоанн көрүп кааш, демги кижиге олардан база дилени берген. ⁴ Пётр биле Иоанн олче топтап көргөш: «Бисче көрөм» – дээнер. ⁵ Бертик-межел кижиге олардан кандыг-бир чүве алырын кордап, топтап көргөн. ⁶ Пётр ынчан: «Менде мөңгүн-даа, алдын-даа чок-тур, ынчалза-даа менде бар чүвени сеңээ берейн^b. Назарет чурттуг Иисус Христостун адының күжү-биле туруп, кылашта!» – дээн. ⁷ Пётр ооң оң холундан туткаш, тургузуп кээри билек^c, бертик кижиниң тавангайлары, дискектери күш кире берген. ⁸ Ол бут кырынга тура халааш, кылаштап эгелээн. Оон шурагылай аарак кылаштап^d база Бурганны алдаржыдып, олар-биле кады Бурганның өргээзинге кирип келген. ⁹ Хамык улус ооң Бурганны алгап-мактап, кылаштап турарын көрүп каан. ¹⁰ Бурганның өргээзиниң Кайгамчык каас хаалгазының чанынга хайырлал диленип олурган кижини олар танып кааннар. Ооң-биле болган чүүл улусту элдепсиндирип, кайгадыпкан.

^b 2 Кор. 6:10

^c Мк. 1:31; 5:41; 9:27;
Аж.-ч. 9:41

^d Иса. 35:6; Аж.-ч. 14:10

Пётрнуң Бурганның өргээзинге чугаазы

¹¹ Экирэн кижиге Пётр биле Иоанндан салдынар ужур чок болган, а кайгап-хараан хамык улус Соломоннун серизи дээр черге^e оларны үглөп келген. ¹² Ону көргөш, Пётр мынча дээн: «Израиль чон! Чүге ол чүүл дээш, кайгап тур силер? Бис бо кижиге кылаштай бээр кылдыр бодувустун күжүвүс-биле база Бурганга бердингенивис-биле кылыпкан чүве дег, чүге бисче ынчаар кайгап тур силер? ¹³ Бистиң ада-өгбевистиң: Авраам, Исаак болгаш Иаковтун Бурганы^f Бодунуң Чалчазы Иисусту ынчалдыр алдаржыткан-дыр^g. А силер Иисусту рим эрге-чагыргага хүлээдипкеш, Ону хостаар деп турган Пилаттын мурнунга Оон ойталаан силер^h. ¹⁴ Ыдыктыг, чөптүг-шынныг Кижиден ойталааш, өлүрүкчүнү силерге хостап бээрин дилээн силерⁱ. ¹⁵ Амыдыралдың Үнер дөзүн өлүргөн силер! Ынчалза-даа Бурган Ону өлүглер аразындан катап дигизип каан, а бис ооң херечилери бис. ¹⁶ Бо кижини Иисустун ады быжыктырган-дыр, чүге дээрге Ооң адының күжүнге бүзүрэн-дир бис. Көрүп турарыңар база билириңер бо кижини Иисуска бүзүрел шуптунарның мурнунга бүрүнү-биле экиртип кагды.

^e Ин. 10:23; Аж.-ч. 5:12

^f Хост. 3:6

^g Ин. 8:54; 17:1; 2 Пет. 1:17

^h Лк. 23:14; Ин. 19:12

ⁱ Лк. 23:18

¹⁷ Ынчаарга, ха-дуңма, силер-даа, силерниң баштыңчыларыңар-даа чүве билбизинден ынчаар кылганын билер мен^j. ¹⁸ Бурган Бодунуң медээчилериниң аксы-биле Христостун хилинчек көөрүн баш бурунгаар медеглээш, бүгү чүвени ынчалдыр боттандырды-даа. ¹⁹ Силерниң бачыгтарыңар өршээттинзин дээш, ооңарны миннип, Бурганче эглинер! ²⁰ Дээрги-Чаяакчы ынчан силерге чаартынышыкынның үезин хайырлаар база Христос кылдыр шилип бергени Иисусту чорудуп бээр. ²¹ Бодунуң ыдыктыг медээчилерин дамчыштыр Бурганның үе-дүптө-ле баш бурунгаар медеглээни дег^k, бүгү чүвени катап тургузар үе келгигеге чедир, Иисус дээрлерге артар ужурлуг.

^j Аж.-ч. 13:27; 1 Тим. 1:13

^k Лк. 1:69-70; Рим. 1:2

²² Моисей мынча дээн болгай*:

* 3:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ада-өгбөңерге» деп сөстөрни немээн.

„Бурганыңар Дээрги-Чаяакчы бодуңарның-на ха-дуңмаңар аразындан унген мен ышкаш Медээчини силерге чорудуп бээр. Ол силерге чүнү-даа чугаалаар болза, тооп дыңнаар ужурдуг силер.“^a ²³ Ол Медээчини тооп дыңнаvas кижги бүрүзүн чонунуң аразынга амылыг арттырбайн узуткап каар“^b.

^a Ы. х. к. 18:15-16;

Мф. 17:5; Аж.-ч. 7:37

^b Лев. 23:29; Ы. х. к. 18:19

^c I Хаан. 3:19-20

²⁴ Самуилден эгелээш^c, бүгү медээчилер бо хүннерни баш бурунгаар медеглен турган. ²⁵ А силер – Бурганның ада-өгбөңер-биле чарган чагыг-керээзиниң база медээчилерниң салгакчылары силер. Бурган ынчан Авраамга мынча дээн болгай: „Сээң үре-салгалың дамчыштыр чер-делегейниң бүгү аймак-чоннары ачы-буяң алыр“^d. ²⁶ Бурган Бодунуң ынак Чалчазын катап диргискеш, Ол силерге ачы-буянын хайырлап, шуптуңарны бачыттыг оруктарындан чайлатсын дээш, Ону хамыктын мурнунда силерге чоруткан-дыр».

^d Э. д. 22:18; 26:4

Пётр биле Иоанн дээди иудей Чөвүлел мурнунда

4 ¹ Пётр биле Иоанн чонга суртаалдап турда, оларга Бурганның бараалгакчылары, Бурганның өргээзиниң таңныылдар даргазы болгаш ‘саддукейлер’^e чедип келген. ² Олар Пётр биле Иоанның чонну өөреткени дээш база Иисустун ачызында өлүглер аразындан катап дирлип болурун суртаалдааны дээш хорадап турганнар. ³ Олар элчиннерни тудуп хоругдааш, кежээ дүжүп, орайтаан боорга, эртенге дээр кара-бажыңнап кааннар^f. ⁴ Ынчалза-даа суртаал дыңнааннарның хөйү Христоска бүзүрөй берген, а бүзүрөөн улустун саны 5000 чоокшулап турган.

^e Мф. 22:23; Аж.-ч. 23:8

^f Лк. 21:12

⁵ Даартазында хүндүс иудейлер даргалары, ‘баштыңнар болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчылары Иерусалимге чыгылып келген. ⁶ Бурганның дээди бараалгакчызы Анна, а ол ышкаш Каиафа^g, Иоанн, Александр база дээди бараалгакчының төрөл бөлүүнүң өске-даа кежигүннери аңаа турганнар. ⁷ Олар Пётр биле Иоанны боттарының мурнунга тургускаш, байысаап эгелээннер: «Кандыг күш-биле база кымның өмүнээзинден бо бүгүнү кылган силер?»^h»

^g Мф. 26:3; Лк. 3:2; Ин. 18:13

^h Лк. 20:2

ⁱ Мк. 13:11;

Аж.-ч. 6:10; 13:9

^j Аж.-ч. 3:6-8

⁸ Пётр ынчан, Ыдыктыг Сүлдуге бүргеткешⁱ, мынча деп харыылаан: «Улус-чоннун даргалары болгаш ‘баштыңнар!’ ⁹ Бертик кижиге көргүскен буянывыс дээш^j, бөгүн бистен харыы негеп, ону канчаар экирткенивисти айтырып турар болзуңарза, ¹⁰ силер бүгүдө база бүгү израиль чон билип алзын: силерниң хере шаап кааныңар, Бурганның өлүглер аразындан катап диргискени Назарет чурттуг Иисус Христостун ады-биле ол кижги мурнуңарда каң-кадык турар-дыр! ¹¹ Иисус дээрге тудугжулар силерниң херекчок дээш, октапканыңар, ынчалза-даа эң чугула апарган даш-тыр^k. ¹² Камгалал чүглө Оон кээр^l, бистиң ооң ачызында камгалал алырывыс дээш, кижги амытанга берип каан өске ат чырык черде чок».

^k Ыд. ыр. 117:22;

Лк. 20:17; I Пет. 2:7

^l Мф. 1:21

¹³ Пётр биле Иоанның дидимин көргөш, ‘дээди иудей Чөвүлелдиң кежигүннери кайгай берген, чүгө дээрге ол ийи кижги эртем-билиг чок, бөдүүн улус дээрзин эскергеннер чүвө-дир. А оон Пётр биле Иоанның Иисус-биле кады турганын билип алганнар. ¹⁴ Экирөөн кижги элчиннер чанында турар боорга^m, олар удур чугаалаптар чүвө тыппаан. ¹⁵ Эрге-чагырга төлээлери ынчан Пётр биле Иоаннга Чөвүлел чыылган черден үнерин дужаагаш, аразында мынча деп сүмөлөшкөннер: ¹⁶ «Бо улусту канчаар бис? Оларның кайгамчык чүүл кылганын Иерусалимниң бүгү чурттакчылары билир болгай, а бис ону меге деп шыдавас-тыр бис. ¹⁷ Ынчаарга ол дугайында медээ чонга улам нептеревезин дээш, оларга Иисустун адындан кымны-даа болза өөредирин хоруп каалы». ¹⁸ Олар элчиннерни катап кыйгырткаш, кандыг-даа таварылгада Иисустун ады-биле өөретпезин база Ооң өмүнээзинден чугаалавазын дужааганнар. ¹⁹ Ынчалза-даа Пётр биле Иоанн: «Бодап көрүңер даан, Бурганга эвес, силерге чагыртырын Ол чүүлүңер бе?»ⁿ ²⁰ Бис көргөн болгаш дыңнаан чүвөвис дугайында ыйттавайн барып

^m Аж.-ч. 3:11

ⁿ Аж.-ч. 5:29

шыдавас бис» – деп харыылааннар. ²¹Иудей даргалар оларны база катап котпактааш, хостап салыпканнар, а кеземче онаар аайын тыппааннар, чүгө дээрге бүгү чон болган чүүл дээш Бурганны алдаржыдып турган^a. ²²Кайгамчыкты-биле экирэн кижиниң хары дөртөн ажа берген турган чүве-дир.

^a Лк. 20:6; 22:2;
Аж.-ч. 5:26

Дидим болур дээш, бүзүрэннерниң мөргүлү

²³Пётр биле Иоанны салыптарга, олар боттарының эш-өөрүнге баргаш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнарның оларга чугаалаан бүгү чүвезин дамчыдып бергеннер. ²⁴Бүзүрэннер ону дыңнааш, шупту чаңгыс аай Бурганга ыткыр мөргүп, мынча дээннер: «Чагырыкчывыс! Сен дээрни, черни, далайны болгаш өртемчейде бар бүгү чүвени чаяган сен!^b ²⁵Сен шагда-ла Ыдыктыг Сүлдең дамчыштыр бистиң өгбевис, Сээң чалчаң Давидтиң аксы-биле мынча дээн сен:

^b Хост. 20:11

*„Чоннар чүгө килеңнеп хөлзеп турарыл,
аймактар чүгө хоозун чүүлдер бодап турарыл?
²⁶Чер-делегейниң хааннары тура халчыл, чагырыкчылар демнежиң,
Дээрги-Чаяакчыга база Ооң шилип алганы Христоска удур
тулчуп үнер деп барган-дыр“^c.*

^c Ыд. ыр. 2:1-2

²⁷Сээң шилип алган Ыдыктыг Чалчаң Иисуска удур Иерусалимге Ирод биле Понтий Пилат^d өске чоннар улузу болгаш иудейлер-биле кады чогу-на ынчалдыр сүлчээ кылып, бөлүгळेжиң турган болгай. ²⁸Олар чыылгаш, Сээң күзел-соруун болгаш эрге-чагыргаңның баш бурунгаар айыткан чүвезин боттандырган-дыр. ²⁹Дээрги-Чаяакчы, а ам оларның биске кыжанып турарын көрүп көрөм. Сээң медээни коргуш чок суртаалдаар күштү чалчаларың биске хайырам^e. ³⁰Аарыг кижилерни экиртип, Бодунуң күжүңнү көргүзем, Сээң ыдыктыг Чалчаң Иисустуң ады-биле кайгамчык демдектерден кылып көрөм!»

^d Лк. 23:1, 11; Аж.-ч. 3:13

^e Эф. 6:19

³¹Бүзүрэн улус мөргүп доозуптары билек, оларның чыылган чери сириңейни берген, а олар шупту Ыдыктыг Сүлдеге бүргеттиргеш^f, Бурганның медээзин дидими-биле медеглей бергеннер.

^f Аж.-ч. 2:4; 13:52

Бүзүрэннерниң бүгү чүвези ниити

³²Бүзүрэн улустуң сагыш-сеткил болгаш угаан-бодалы чаңгыс аай апарган. Оларның кайызы-даа бодунуң эт-хөрөңгизин «Чүгле бодумнуу-дур» дивээн, харын оларда бар бүгү чүве ниити болуп турган^g. ³³Элчиннер Дээрги Иисустуң катап дилгенин аажок күштүг херечилеп-ле турганнар, а Бурганның ачы-буяны оларның шуптузунда элбээ-биле бар болган. ³⁴Оларның аразыңга чединмес кижилер турбаан^h, чүгө дээрге ээлел черлиг азы бажыңныг улус өйлөп-өйлөп оозун садыпкаш, акшазын ³⁵элчиннерниң бүрүн эргезинге хүлээдиң берип турган. Ол акшаны кижилер бүрүзүңгө ооң хереглелин эзугаар үлөп бээр турган.

^g Аж.-ч. 2:44

^h 2 Кор. 8:14

³⁶Чижек кылдыр элчиннерниң Варнаваⁱ (ол ат «Деткиччи» дээн уткалыг) деп адаары, Кипр чурттуг Иосиф дээр «левит кижилер»^j бодунуң эдилээн шөлүн садыпкаш, акшазын элчиннерге эккеп берген.

ⁱ Аж.-ч. 9:27; 13:2; 15:36;
Гал. 2:9

Анания болгаш Сапфира

5 ¹Сапфира деп кадайлыг Анания дээр кижилер база бодунуң эдилээн черин садыпкан. ²Ынчалза-даа акшазының кезин бодунга арттырып алган, а кадайы ону билер турган. Анания арткан акшазын эккелгеш, элчиннерге берипкен. ³А Пётр аңа мынча дээн: «Анания, чер саткаш, алган акшаң чамдызын чажырыптар база

Ыдыктыг Сүлдени мегелептер кылдыр эрлик чүгө чүрээни ынчаар чагырып алганы ол? ⁴Ээлел черин, ону садар бетинде, сээни турбаан чүве бе? Садыпкаш, алган акшаң база сээни эвес чүве бе?^a Ынчаар кылырын чүгө бодап алдың? Сен улусту эвес, а Бурганны мегелээн-дир сен». ⁵Ону дыңнааш, Анания, амы-тыны үстүп, кээп дүшкен. Ол дугайында дыңнаан бүгү улус аажок корткан. ⁶Аныяк эрлер туруп келгеш, ооң мага-бодун ажаарыңа белеткээш, үндүрүп, орнукшудуп кааннар.

⁷Үш хире шак эрткенде, болган чүүл дугайында чүнү-даа билбес Ананияның кадайы бо чедип келген. ⁸Пётр оон айтырган: «Чугаалап көрөм, черинерни ынча түңгө садыпкан ийик силер бе?»

Оозу: «Ийе, ынчага» – деп харыылаан.

⁹Пётр ынчан анаа мынча дээн: «Чүгө силер Дээрги-Чаяакчының Сүлдезин шенээр деп дугуржуп алганыңар ол? Дыңна даан, ашааның ажаап чораан улус эжик аксында келди, олар ам сени көдүрүп үндүрө бээр». ¹⁰Ол-ла дораан демги херээжен Пётрнуң мурнунга кээп дүжүп, амы-тыны үстү берген. Аныяк эрлер кирип келгеш, ооң өлүг чыдарын көргөш, мага-бодун үндүрө бергеш, ашааның чанынга орнукшудуп кааннар. ¹¹Бүзүрээннерниң дөгerezин база ону дыңнаан шупту улусту улуг коргуушкун хөмө апкан.

Элчиннерниң кылганы кайгамчык чүүлдер

¹²Элчиннер чон аразыңа хөй-ле кайгамчык демдектерни кылганнар^b. Бүзүрээннер шупту Соломоннуң серизиниң адаанга^c чыгылып турган. ¹³Өске улустан кым-даа оларга катгыжарын дидинмээн, а чон оларны мактаар болган. ¹⁴Харын оон-даа хөй, улам хөй улус, эр-херээжени катай-хаара, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөп, ындыгларның саны көвүдеп-ле олурган. ¹⁵Ооң түңнелинде улус аарыг кижилерин, чаны-биле эртип бар чыткан Пётрну оода-ла хөлегези оларның кайы-бирээзинге дээптеринге идегээш, кудумчуже үндүрүп, анаа дөжектерге чыттырып туруп берген^d. ¹⁶Ол чоок-кавыда хоорайлардан мөөң чон Иерусалимче сөктүп кээп, аараан-даа, буктарга алыскан-даа кижилерин элчиннерге эккээрге, олар шупту экирий бээр болган.

Элчиннерни тудуп хоругдааны

¹⁷А Бурганның дээди бараалгакчызының, ооң чоок кижилеринин (а олар саддукейлерниң шажынчы бөлүүнүн улузу чүве-дир)^e адааргалы иштин ириде берген^f. ¹⁸Олар элчиннерни тудуп хоругдааш, карачал чоннуң кара-бажыңыңа суп каан^g. ¹⁹Ынчалза-даа дүне када Дээрги-Чаяакчының төлээзи кара-бажың эжиин ажиткаш, оларны үндүрө берген^h. ²⁰Ол мынча дээн: «Бурганның өргээзиниң иштинге туруп алгаш, чаа амыдырал дугайында улуска, чүве арттырбайн, чугаалап беринер!»²¹ Олар ону дыңнааш, эртен эрте Бурганның өргээзинче кирип, чонну өөредип эгелээннер. А Бурганның дээди бараалгакчызы болгаш ооң чоок кижилери чедип келгеш, дээди иудей Чөвүлелди база Израильдин баштыңнарын дөгerezин чыггаш, элчиннерни эккелзин дээш, кара-бажыңче улус чорудупканнар.

²²Ынчалза-даа айбычылар кара-бажыңга кээрге, элчиннер тывылбайн барган. Олар оон ээп келгеш, чүү болганын дыңнадып: ²³«Кара-бажыңга кээп, көөрүвүске, хаалгазын ыяк быжыг дуглап каан, таңныылдар эжик аксында турар болду. Ынчалзажок ажыдыпкаш, оон кымны-даа тыппадывыс» – деп харыылааннар. ²⁴Ындыг сөстөр дыңнааш, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш таңныылдар даргазы болган чүүлдүн аайын тып чадааннар. ²⁵Оон бир кижиде келгеш, оларга: «Кара-бажыңнап каан улузуңар Бурганның өргээзинде чонну өөредип турлар!» – деп дыңнаткан. ²⁶Таңныылдар даргазы ынчан улузу-биле кады чоруткаш, элчиннерни эп-чөп-биле эккелген. Улуска даш-биле соктуруп кааптарындан корткашⁱ, олар күш дөгевээн.

^a Эккл. 5:4-5

^b Мк. 16:20

^c Ин. 10:23; Аж.-ч. 3:11

^d Мк. 6:55; Аж.-ч. 19:11-12

^e Аж.-ч. 4:1; 23:8

^f Мк. 15:10; Аж.-ч. 13:45

^g Лк. 21:12; Аж.-ч. 4:3

^h Аж.-ч. 12:7-10; 16:26

ⁱ Лк. 20:6; 22:2;

Аж.-ч. 4:21

Дээди иудей Чөвүлелдин хуралы

²⁷ Таңнылдар элчиннерни эккелгеш, дээди иудей Чөвүлел мурнунга тургузуп-каннар^а. Бурганның дээди бараалгакчызы оларга: ²⁸ «Ол кижиниң ады-биле улус өөредирин бис шынгы хорудувус чоп^б. Ындыг-даа болза, өөредиинерни бүдүн Иерусалимни бир кылдыр нептереткеш, Ооң өлүмү дээш бурууну база бисче чууй каар-дыр силер» – дээн^с.

^а Мф. 10:17; 26:59

^б Аж.-ч. 4:17-18

^с Мф. 27:25

²⁹ Пётр болгаш өске элчиннер мынча деп харыылаан: «Кижилерге эвес, а Бурганга колдадыр чагыртыр ужурлуг бис^д. ³⁰ Иисусту шаажылал ыяжынга хере шаап өлүрдүнер, а ада-өгбевистиң Бурганы Ону катап диргизип кагды. ³¹ Израиль чон бачыттарын билингеш, Бурганче эглип, өршээл алзын дээш, Бурган Иисусту Баштыңчы болгаш Камгалакчы кылдыр көргүзүп, Бодунуң оң талазынче өрү көдүрдү. ³² Ол бүгүнүң херечилери – бис-тир бис^е база Анаа чагыртыр улуска Бурганның бергени Ыдыктыг Сүлде ол-дур^ф».

^д Аж.-ч. 4:19

^е Лк. 24:48

^ф Ин. 15:26

³³ Ону дыңнааш, Чөвүлел кижигүннери хорадаанындан өдү чарлы бер чазып, элчиннерни өлүрер дей бергеннер^г.

^г Аж.-ч. 7:54

³⁴ Оларның аразынга бүгү чонга хүндүткелдиг ном-хоойлу тайылбырлакчызы Гамалиил дээр фарисей турган^h. Ол дээди иудей Чөвүлелдин мурнунга туруп келгешⁱ, элчиннерни бичии када үндүрүптерин дужааган. ³⁵ Оон ол Чөвүлелге мынча дээн: «Израильчилер! Бо улусту канчаар деп турарыңарны хынамчалыг боданып көрүнер. ³⁶ Элээн каш чыл бурунгаар маңа бодун өндүр улуг кижиге кылдыр мегеленген Февда дээрзи турду чоп. Анаа 400 хуре кижиге катгыжа берген болгай. Ынчалза-даа Февданы өлүрүп каарга, ону эдерген улус дөгере тарай халчы бергеш, сураг бардылар. ³⁷ Оон соонда чизе үезинде^j Галилея чурттуг Иуда келгеш, элээн хөй улус чыып алгаш, үймээн үндүрген ийик чоп. Ол база өлүртүп каан, а ону эдергеннер тарай халчы берген. ³⁸ Ынчангаш ам силерге сүмем бо-дур: ол улуска дегбейн, сула салыптыңар. Бо херек кижилерден үнген болза, ол буурап дүжер^k. ³⁹ А бир эвес ол Бургандан келген болза, оларны доктаадып шыдавас силер, харын Бурганга удур апаарыңар чадапчок^l».

^h Аж.-ч. 22:3

ⁱ Иер. 26:17

^j Сан. 1:2; 1 Чыл. 21:1; Лк. 2:2

^k Ыы. 3:37

^l Иса. 8:9-10

⁴⁰ Олар Гамалиилдин сүмезин хүлээп алгаш, элчиннерни кыйгырткаш, эттеп-эттеп, Иисустун адын суртаалдаарын хорааш, салып чорудупканнар. ⁴¹ Элчиннер Иисус дээш дорамчылал алырынга төлептиг болганынга өөрүп^m, дээди иудей Чөвүлелден чоруй барганнар. ⁴² Олар хүн бүрүде Бурганның өргээзинге-даа, бажыңнар кезип-даа, «Иисус дээрге Христос-тур» дээн Буянныг Медээни улуска чедирип, суртаалдаарын уламчылап турганнар.

^m Мф. 5:12; 1 Пет. 4:13-14; 2 Кор. 12:10

Чеди дузалакчыны шилип алганы

Б ¹ Бүзүрөөн улустун саны улам көвүдөп турда, оларның аразында грек дылдыг иудейлерⁿ тус черниң иудейлеринге чарбыттынып эгелээннер. «Хүн бүрүнүн чемин үлөп турда, бистиң дулгуюк херэеженнеривисти бо чер чурттуглар тоовайн баар-дыр» – деп, грек дылдыглар чугаалаар болган. ² Он ийи элчин ынчан арткан бүгү бүзүрөөннерни чыылдыргаш, мынча дээннер: «Бурганның медээзин суртаалдаар ажил-херээвисти каапкаш, аыш-чем үлөлгезинче сагыш салыр харыывыс чок-тур. ³ Ынчангаш силерниң аранардан Ыдыктыг Сүлде болгаш мерген угаанга бүргеткен, эки мөзүлүү билдингир чеди кижиден шилип ап көрүнер, ха-дуңма. Бо албан-хүлээлгени оларга дагзыр бис^o. ⁴ А боттарывыс үргүлчү мөргүп, Бурганның медээзин суртаалдап тураалы».

ⁿ Аж.-ч. 9:29

^o 1 Тим. 3:8

⁵ Ол саналды шупту чыылган улус чүүлзүңгеш, Иисуска бүзүрөлге бүргеткен, Ыдыктыг Сүлдеге башкаркан кижиге болур Стефанны, ол ышкаш Филиппти^p, Прохорну, Никанорну, Тимонну, Парменни болгаш Антиохия чурттуг прозелит^q

^p Аж.-ч. 8:5; 21:8

^q Аж.-ч. 2:11; 13:43

Николайны шилип алганнар. ⁶ Ол улусту элчиннер мурнунга тургузуптарга, элчиннер оларга холдарын дегзип^a, мөргүп турганнар. ⁷ Бурганның медээзи тарап-ла турган^b, Иерусалимде бүзүрөөннер саны улам көвүдөп-ле орган. Бурганның бараал-какчыларының аразында безин хой улус бүзүрөлгө чагырты берген.

Стефанны тудуп хоругдааны

⁸ Бурганның авыралы болгаш күжү бүргөөн демги Стефан дээр кижичон аразынга өндүр улуг кайгамчык демдектерни кылып турган. ⁹ «Кулданыгдан хосталганнар «синагогазы» дээр синагоганың чамдык кежигүннери: Киринеядан, Александриядан, Киликиядан болгаш «Асиядан келген иудейлер Стефанга удурланып, ооң-биле маргыжа бергеннер. ¹⁰ Ынчалза-даа Стефан чугаалай бээрге, мерген угаанга болгаш ооң аксы-сөзү-биле чугаалап турган Сүлдөгө^c удурланыр харык чок болганнар^d. ¹¹ Олар ынчан чамдык улусту Стефанга удур нүгүл кылып: «Бис ооң Моисейни база Бурганны бак сөглөп турганын дыңнадывыс» – дээр кылдыр бүдүү көгүдүп алганнар^e. ¹² Олар ынчалдыр чонну, «баштыңнарны болгаш ном-хоойлу тайылбырлакчыларын хөлзедиптерге, демгилери келгеш, Стефанны тудуп хоругдааш, «дээди иудей Чөвүлелче апарганнар. ¹³ Мере херечилерни эккеп тургузуптарга, олар мынча дээннер: «Бо кижичон ыдыктыг өргөө биле хоойлуну доктаамал бак сөглөп келди^f. ¹⁴ Бис ооң: „Назарет чурттуг Иисус бо өргөөни бузуп кааптар^g база Моисейниң биске арттырып каан чаңчылдарын өскерттиптер^h – деп турганын дыңнаан бис». ¹⁵ Дээди иудей Чөвүлелде бүгү улус Стефандан карак салбайн кайгап олурган болгаш, ооң арны, дээрниң төлээзиниң арны дег, чырып келгенин көрүп каан.

Стефанның дээди иудей Чөвүлелге чугаазы

7 ¹ Бурганның дээди бараалкакчызы ынчан оон: «Ол буруудадыышкыннар шын-нынг бе?» – деп айтырган.

² Стефан мынча деп харыылаан: «Ха-дуңма болгаш адалар! Мени дыңнаарам. Алдарлыг Бурган бистиң өгбевис «Авраамга ол Месопотамияга чурттап турган өйдө, ооң Харранче көже бээриниң мурнуу чарыында, кээп көзүлгөнⁱ. ³ Бурган кээп көзүлгөш, аңаа мынча дээн: „Бодуңнуң чуртуңну база төрөлдериңни каапкаш, Мээң айтып бээрим черже чорувут“^j. ⁴ Оон Авраам халдейлерниң чуртундан чорупкаш, Харранга чурттай берген. Ооң ачазы мөчөөн соонда, Бурган Авраамны силерниң ам чурттап турарыңар бо черже көжүрүпкен^k. ⁵ Ол Авраамга хуу өнчү кылдыр улдуң хире-даа черни маңаа бербээн. Ынчалза-даа ол үедө Авраамга ажы-төл турбаан-даа болза^l, Бурган бо чуртту аңаа болгаш ооң үрө-салгалыңга ээлээр чер кылдыр бээрин аазаан^m. ⁶ Бурган аңаа мынча дээн: „Сээң үрө-салгалың хары чуртче көжүртүпкен улус боор-дур. Олар аңаа 400 чыл иштинде кулданыг болгаш дарлал адаанга чурттап кээр-дир“ⁿ. ⁷ Бурган улаштыр мынча дээн: „Ынчалза-даа Мен оларны дарлаан чонну ишидер мен. Оон олар ол чурттан чоруй баар база бо черге Меңээ мөгөйип бараалгаар“^o. ⁸ Ооң соонда Ол Авраам-биле «кыртыжап демдектээр эзулал-биле шынзыткан чагыг-керээ чарган^p. Ынчангаш Авраам Исаактың адазы апаргаш, оглун оон төрүттүнгенинден сески хүнде кыртыжап демдектөөн^q. Ооң соонда Исаак – Иаковтун адазы, а Иаков – он ийи улуг өгбениң адазы апарган^r.

⁹ Демги улуг өгбелер бичии дуңмазы Иосифке адааргааш, ону Египетче кул кылдыр садыпканнар. Ынчалза-даа Бурган ооң-биле кады болган^s. ¹⁰ Ол Иосифти бүгү айыыл-халаптан адыргаш, аңаа мерген угаанны база Египеттиң хааны фараоннун эки хамаарылгазын берген. Фараон Иосифти бүгү Египеттиң база бодунун ордузунун чагырыкчызы кылып каан^t. ¹¹ Оон бүгү Египетке болгаш ханаан черге аш-чут эгелеп, аажок улуг айыылды халдаткан. Бистиң өгбелеривис чиир чем тыппайн

^a 1 Тим. 4:14; 5:22;

² Тим. 1:6

^b Аж.-ч. 12:24; 19:20

^c Аж.-ч. 4:8

^d Лк. 21:15

^e 3 Хаан. 21:10; Мф. 26:59

^f Аж.-ч. 21:28

^g Мф. 26:61; Ин. 2:19-22

^h Мф. 5:17

ⁱ Э. д. 11:31; 12:4

^j Э. д. 12:1

^k Э. д. 11:32

^l Э. д. 15:3; 18:10

^m Э. д. 12:7; 13:15; 15:18

ⁿ Э. д. 15:13; Хост. 12:40

^o Э. д. 15:14; Хост. 3:12

^p Э. д. 17:9-14

^q Э. д. 21:2-4

^r Э. д. 25:26; 29:31-35; 30:5-24

^s Э. д. 37:11, 28; 39:2

^t Э. д. 41:37-43

турган. ¹² Египетте тараа барын дыңнааш, Иаков бистиң өгбелеривис болур оолдарын ынаар чорудупкан. Оларның Египетке бир дугаар барганы ол чүве-дир^a. ¹³ А олар ийиги удаа кээрге, Иосиф ам-на акыларынга бодунуң адын адап, ажыттыган^b, оон фараон база Иосифтиң төрөлдерин билип алган. ¹⁴ Ооң соонда Иосиф бодунуң ачазы Иаковту болгаш чеден беш кижини санның бүгү төрөлдерин эккелдирип, улус чорудупкан^c. ¹⁵ Иаков Египетке чедип келген^d. Аңаа ол-даа, бистиң өгбелеривис-даа өлгүжеге чедир чурттааннар^e. ¹⁶ Оларның мага-боттарын Сихемче дедир аппараттар, Авраамның Эммор деп кижиниң оолдарындан ол черге садып алганы чевегге орнукшудуп кааннар^f.

¹⁷ Бурганның Авраамга берген азаашкыны күүсеттинер үе чоокшулаан тудум, Египетте бистиң чоннуң саны дыка көвүдөп олурган^g. ¹⁸ *А Египетти ол аразында Иосифти билбес чаа хаан чагыра берген^h*. ¹⁹ Ол хаан бистиң чонну кара сагыштыгы-биле ажыглап, ада-өгбевисти каржызы-биле дарлап келген. Ол чаа төрүттүнген чаштарны безин үндүр октаарынче албадап, оларны өлүмгө чыгап турганⁱ. ²⁰ Ындыг өйдө Моисей – Бурганга тааржыр чаш төл – төрүттүнген. Баштайгы үш айда ону ачазының бажыңыга ажаап өстүргөн^j. ²¹ А чаш төлдү үндүр октаар ужурга таварышканда, ону фараоннуң уруу тып алгаш, бодунуң оглу дег азырап доруктурган^k. ²² Моисей Египеттиң бүгү-ле мерген угаанын шингээди алгаш, ажыл-херекке, чугаа-сөске аажок салым-чаянныг кижини болган.

²³ Ол дөртөн харлапкаш, ха-дунмашкы израиль чонга душкаш кээрин шиитпирлээн. ²⁴ Оларның бирээзин бастып турарын көргөш, Моисей дора көрдүргөн кижиге болчуп, ооң өжээнин негеп, египет кижини өлүрүп каан^l. ²⁵ Моисей Бурганның ону еврейлерге камгалал бээри-биле ажыглап турарын бодунуң чону билип каар боор деп бодаан, ынчалза-даа олар билбээн. ²⁶ Даартазында, еврейлер аразында чокшуп турда, ол чедип келгеш, оларны эптеширерин кызып: „Ха-дунмашкы улус эртип, чүгө бот-боттарынарны хомудадып турарыңар ол?“ – дээн. ²⁷ Ынчалза-даа эжин хомудаткан кижини Моисейни ыңай идипкеш: „Кым сени бистиң даргавыс болгаш шииткекчивис кылып каан чүвөл?“ ²⁸ Азы дүүн египет кижини өлүргениң дег, мени база өлүрерин ол бе?“ – дээн^m. ²⁹ Ону дыңнааш, Моисей мадиан черге дезипкенⁿ. Ол аңаа өске черден келген даштыкы кижини болуп чурттай бергеш, ийи оолдуг апарган^o.

³⁰ Дөртөн чыл эрткен соонда, „Синай даг эдээнде ховуга, Моисейниң мурнунга, хып турар чадаң ыяш чалбыжыңга Дээрги-Чаяакчының төлээзи көстүп келген^p. ³¹ Ону көрүп кааш, Моисей аажок кайгап, топтап көөрү-биле чоокшулап келгеш, Дээрги-Чаяакчының үнүн дыңнап каан: ³² „Мен – сээң ада-өгбөңниң Бурганы, Авраам, Исаак болгаш Иаковтуң Бурганы-дыр мен“^q. Моисей кортканындан сирицейнип, чадаң ыяшче караан көдүрерин дидинмээн. ³³ Дээрги-Чаяакчы аңаа мынча дээн: „Будуңда кеткен идиң уштуп ал. Базып турар чериң ыдыктыг чер-дир^r. ³⁴ *Египетте Мээң чоңумну дарлап турарын көрдүм, ооң уё-човурун дыңнадым. Ону хостаар дээш, бадып келдим. Ам сени Египетче айбылап чорудуп тур мен“^s. ³⁵ Ол Моисей болза еврейлерниң: „Кым сени дарга болгаш шииткекчи кылып каан чүвөл?“^t – деп чугаалааш, хүлээп көрбээни база аңаа чадаң ыяшка көзүлгөн төлээзин дамчыштыр оларга дарга база хостакчы кылдыр Бурганның чорудуп бергени кижини ол болган.*

³⁶ Египеттиң черинге, Кызыл далайга база дөртөн чыл дургузунда ээн кургаг ховуга кайгамчык чүүлдер болгаш көскү демдектер кылып тургаш^u, еврейлерни Египеттен үндүрө берген Моисей ол болган. ³⁷ Израиль чонга: „Бурган бодуңарның-на ха-дунма чоңуңар аразындан мен ышкаш медээчини илередип бээр“^v – дээн демги-ле Моисей ол болган^v. ³⁸ Ээн кургаг ховуга чыылган чонга Бурганның төлээзиниң „Синай дагга

^a Э. д. 42:1-5^b Э. д. 43:1-15; 45:1-4^c Э. д. 45:9-10; 46:27^d Э. д. 46:5, 28^e Э. д. 49:33; Хост. 1:6^f Э. д. 50:25; Иис. 24:32^g Хост. 1:7, 12^h Хост. 1:8ⁱ Хост. 1:10-11, 16^j Хост. 2:2-3; Евр. 11:23^k Хост. 2:3-10^l Хост. 2:11-12^m Хост. 2:13-14ⁿ Хост. 2:15^o Хост. 2:22; 18:3-5^p Хост. 3:2^q Хост. 3:6^r Иис. 5:15^s Хост. 3:5, 8-10^t Хост. 2:14^u Хост. 14:27-31;

Ы. х. к. 1:3; 8:2

^v Ы. х. к. 18:15; Аж.-ч. 3:22

* 7:37 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ону дыңнап чоруңар» деп сөстөрнү немээн.

ааа ажыдып берген чүвезин чугаалаан кижин ол болган. Дээрги-Чаяакчының дигриг сөстөрүн биске дамчыдып бээри-биле хүлээп ап тура^a, өгбелеривис-биле кады турган кижин ол болган.

³⁹ Ынчалза-даа өгбелеривис ааа чагыртырындан ойталап, хүлээп көрбээннер база сеткилинде Египетче эгли бергеннер^b. ⁴⁰ Олар Ааронга мынча дээннер: „*Бисти бааштаар бурганнардан кылып бер че, бисти Египеттен үндүрүп эккелген демги Моисейниң канчап барганын билбес-тир бис*“^c. ⁴¹ Олар ынчан бугажык хевирлиг дүрзү-бурган кылып алгаш, ааа өргүл салгаш, боттарының холу-биле кылган чүвезиниң мурнунга өөрүп-байырлап турганнар^d. ⁴² А Бурган өгбелеривистен хая көрнү бергеш, оларның сылдыстарның аг-шерин бурганчыдып, мөгөөр чоруун соксатпайн, каапкаш барган^e. Медээчилерниң номунда ону мынчаар бижээни дег боттанган:

*„Израиль чон! Ээн кургаг ховуга дөртен чыл дургузунда
Меңээ янзы-бүрү өргүлдер кылган ийик сен бе?*

⁴³ *Силер Молохтуң чадырын^f,
бурганыңар Ремфанның сылдызын – мөгөөр дээш, кылып алганыңар
дүрзү-бурганнарны ап алгаш чордуңар чоп.*

Ынчангаш Мен силерни Вавилон ындынче шөлүптер мен^g.

⁴⁴ Ээн кургаг ховуга өгбелеривиске Херечилел майгыны турган^h. Ону Бурганның Моисейге берген айтышыкынын ёзугаар база ааа көргүскен үлегери-биле кылган чүве-дирⁱ. ⁴⁵ Өгбелеривис ол майгынны Моисейден хүлээп алгаш, Нуннуң оглу Исустуң башталгазы-биле өске чоннарның черинге эккелгеш^j, ол черни эжелеп алганнар, чүге дээрге Бурган ол чоннарны өгбелеривистиң мурнундан үндүр сывырып турган^k. Демги майгын ол чуртка Давидтиң хааннаан үезинге чедир арткан. ⁴⁶ Бурган Давидче ээ көрүнген^l, а ол израиль чоннуң Бурганынга өргээ тутар чөпшээрел бээрин Оон дилээн^m. ⁴⁷ А Ооң ол өргээзин Соломон тутканⁿ. ⁴⁸ Ындыг-даа болза, Дээди Өрүкү Бурган кижин холу-биле туткан өргээлерге чурттакас^o, ол дугайында Бурган медээчизин дамчыштыр мынча дээн:

⁴⁹ *„Дээр – Мээң дүжүлгем, чер – бут салыр ширтээм.
Меңээ кандыг өргээ тудуп берип шыдаар силер? – деп,
Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. –*

Мээң дыштаныр черим каяа туруп боорул?

⁵⁰ *Ол бүгүнү Мээң холум чаяаган эвес чүве бе? “P*

⁵¹ Чөрүү хейлер!^q Бурганның мурнунга чүрээ болгаш кулаа-биле аарыг эвестер!^r Үргүлчү-ле Ыдыктыг Сүлдеге удурланып чоруур-дур силер^s, өгбелеринер кандыг чораан ийик, силер база ындыг силер^t. ⁵² Өгбелеринерге истедип-сүрдүрбээн чаңгыс-даа медээчи турган ийикпе? Чөптүг-шынныг Кижиниң чедип кээрин баш бурунгаар медеглээн улусту олар өлүрүп турду^u, а ам силер Ооң Бодун садыпкаш, өлүрүп кагдыңар. ⁵³ Бурганның төлээлеринден Ооң ыдыктыг хоойлузун алдыңар^v, ынчалза-даа ааа чагыртпайн бардыңар!»

Стефанны даш-биле сон өлүргени

⁵⁴ Иудей даргалар ону дыңнааш, хорадаанындан диштерин кыжырадып турганнар^w. ⁵⁵ А Стефан Ыдыктыг Сүлдеге бүргедипкеш, дээрже топтап көргеш, Бурганның өндүр чырыын болгаш Ооң оң талазында турар Исусту көрүп каан^x. ⁵⁶ Ынчан ол:

^a Хост. 19:3; Ы. х. к. 5:27

^b Хост. 16:3; Сан. 11:4-6

^c Хост. 32:1, 23

^d Хост. 32:4-6; Иса. 2:8

^e Ы. х. к. 4:19;
Ыд. ыр. 80:13

^f 3 Хаан. 11:5-7;

4 Хаан. 23:13

^g Ам. 5:25-27

^h Хост. 38:21; Ажыл. 15:5

ⁱ Хост. 25:40

^j Ис. 3:14-17

^k Ис. 3:10

^l Ыд. ыр. 88:20-21

^m 2 Хаан. 7:1-2;

3 Хаан. 8:17

ⁿ 3 Хаан. 6:1-38

^o 3 Хаан. 8:27;

Аж.-ч. 17:24

^p Иса. 66:1-2

^q Хост. 32:9; Ы. х. к. 10:16

^r Ы. х. к. 10:16;

Иер. 4:4; 9:26

^s Иса. 63:10

^t Мал. 3:6

^u 3 Хаан. 18:4;

2 Чыл. 24:21; Иер. 2:30;

Мф. 23:37

^v Ы. х. к. 33:2; Гал. 3:19;

Евр. 2:2

^w Аж.-ч. 5:33

^x Хост. 24:16; Иса. 6:1;

Ыд. ыр. 109:1; Мк. 16:19

«Дыңнаңар, мен аңгайтыр ажыттына берген дээрни^a болгаш Бурганның оң талазында турар «Кижиге амытан Оглон көрүп тур мен»^b – дээн.

⁵⁷ Олар ынчан кулактарын дуглап, дыңзыдыр алгыржыпканнар, оон Стефанче хөмө шурай бергеннер. ⁵⁸ Олар ону хоорай даштынче үндүр сөөрткөш, даш-биле соп эгелээннер^c. Ону буруудаткан херечилер каыттангыларын Савл^d дээр аныяк эрнин буттарының баарына каап, кадартып кааннар. ⁵⁹ Олар Стефанны даш-биле соп турда, Стефан: «Дээрги Иисус! Мээң амы-тыным хүлээп ал!» – деп мөргүп турган^e. ⁶⁰ Оон дискектенип олуруп алгаш^f, дыңзыг үн-биле: «Дээрги-Чаяакчы, бо бачыды дээш, оларны буруудатпайн көр!»^g – деп чугаалаан соонда, Стефанның амы-тыны үстү берген.

Бүзүрэн улусту истеп-сүргени

8 ¹ Савл Стефанны өлүргенин чөпсүнгөн чүвө-дир^h. Ол хүнде Иерусалимнин христиан ниитилелге удур аажок улуг истеп-сүрүүшкүн эгелээн болгашⁱ, элчинерден өскө бүзүрэн улустуң шуптузу Иудея биле Самарияже тарап чоруй барган^j. ² Бурганга бердинген улус Стефанны ажаап кааш, ооң ажыын ажып, ыы-сызын төп пат болганнар. ³ А Савл бүзүрэннерни чок кылыр дээш кызыдып эгелээн^k: ол бажыңнарны эргий кезип, эр, херээжен улусту тудуп хоругдааш, кара-бажыңче кири октап турган.

Филипптиң Самарияга суртаалдааны

⁴ А тарап чоруткан улус чедип барган черлеринге Буянын Медээни суртаалдап турган^l. ⁵ Биеэги бир Филипп^m Самарияның кол хоорайына келгеш, Христос дугайында суртаалдап эгелээн. ⁶ Чон Филипптиң чугаазын дыңнааш база оон кылып турары кайгамчык чүүлдерин көргөш, олче кичээңгей салып эгелээн. ⁷ Чүгө дээрге хөй-ле букшуураан улустуң буктары алгы-кышкы-биле үнүпⁿ, хөй-ле чартыктаан, бертик-бежел улус экирип турар болган. ⁸ Ол хоорайның чурттакчылары аажок өөрээннер.

⁹ А ооң мурнунда-ла ол хоорайга Симон дээр кижиге чурттап чораан, ол бодун өндүр улуг кижиге мен деп чугаалап, илби-шидизи-биле «самарий чонну кайгадып турган». ¹⁰ Бүгү улуг-биче улус ону магадап дыңнап: «Бо кижиге Бурганның Өндүр улуг деп адаан күжү бар-дыр» – деп турганнар. ¹¹ Ол бодунуң илби-шидизи-биле хамыкты кайгадып шаг болган болгаш, улус ону тооп дыңнаар турган. ¹² Ынчалза-даа хоорайның чурттакчылары Бурганның Чагыргазы болгаш Иисус Христостуң дугайында суртаалдаан Филиппке бүзүрөй берген соонда, хөй эр, херээжен улус сугга суктуруп алган. ¹³ Симон база бүзүрөй бергеш, сугга суктуруп алган^o. Ол үргүлчү-ле Филипптен чыда калбайн эдерип, ооң кылып турганы өндүр улуг кайгамчык демдектерин көргөш, магадаар болган.

¹⁴ Самарияның чурттакчылары Бурганның медээзин хүлээп алганын дыңнааш^p, Иерусалимге турган элчиннер оларже Пётр биле Иоанны чорудупкан. ¹⁵ Олар баргаш, чаа бүзүрэн улус Ыдыктыг Сүлдени алыр кылдыр, олар дээш мөргүй бергеннер^q. ¹⁶ Чүгө дээрге бүзүрэннер Дээрги Иисустуң ады-биле сугга суктуруп-даа алган болза^r, Ыдыктыг Сүлде оларның кайызынче-даа бадып келбээн турган^s. ¹⁷ Ынчан Пётр биле Иоанн оларга холдарын дээскен^t, оон олар Ыдыктыг Сүлдени хүлээп алган. ¹⁸ Элчиннер улуска холдарын дегзирге-ле, Ыдыктыг Сүлдениң бадып кээп турарын көрүп кааш, Симон элчиннерге акша саналдап: ¹⁹ «Холдарым дээскеним кижиге Ыдыктыг Сүлде бадып кээр кылдыр, менээ база ындыг күштен бериңерем» – деп дилег кылган.

²⁰ А Пётр аңаа мынча дээн: «, Бурганның белээн акша-биле садып ап шыдаар мен»^u деп бодапкан болзуңза, акшаң сээң-биле кады хайлып чиде берзин! ²¹ Бистин бараан болуушкунувуска киржир үлүг-хуун чок-тур, чүгө дээрге сээң чүрээң Бурганның

^a Мк. 1:10

^b Ыд. ыр. 109:1; Дан. 7:13; Мк. 16:19; Аж.-ч. 7:56; Евр. 1:3

^c Лев. 24:14-16;

Сан. 15:35-36;

^d 3 Хаан. 21:13

^e Аж.-ч. 8:1; 22:20

^f Ыд. ыр. 30:6; Лк. 23:46

^g Лк. 22:41

^h Лк. 23:34

ⁱ Аж.-ч. 22:20

^j Ин. 16:2

^k Мф. 10:23

^l Гал. 1:13; 1 Кор. 15:9;

Флп. 3:6

^m Мк. 4:14; Аж.-ч. 11:19

ⁿ Аж.-ч. 6:5; 21:8

^o Лк. 4:35; Мк. 16:17-18

^p Мф. 28:19;

Аж.-ч. 16:33; 18:8

^q Аж.-ч. 1:8

^r Аж.-ч. 2:38

^s Мф. 28:19; Аж.-ч. 19:5

^t Аж.-ч. 10:44; 11:15

^u Аж.-ч. 9:17; 19:6

- мурнунга шынчы эвес-тир. ²² Ол бузудуң дээш, буруун билин база Дээрги-Чаяакчыга тейле, канчап билир, Ол ындыг бодалдарыңны өршээр чадавас^a. ²³ Ажыг адааргал иштиң долганын база кара сагышка туттурганыңны көрүп тур мен».
- ^a Дан. 4:24; 2 Тим. 2:25
- ^b Хост. 8:8
- ^c Ин. 4:39
- ²⁴ Симон ынчан: «Силернин чугаалааныңар ышкаш, хайлып чиде бербес кылдыр, мен дээш Дээрги-Чаяакчыга мөргүп көрүңер» – деп харыылаан^b.
- ²⁵ А элчиннер ол черге боттарының херечи болган бүгү чүвезин улуска чугаалап, Дээрги-Чаяакчының медээзин суртаалдааш, Иерусалимче ээп келгеннер. Орук ара олар Самарияның хой-ле суурларыңга^c Буянның Медээни медеглеп чорааннар.

Филипп болгаш эфиоп дүжүмет

- ^d Аж.-ч. 5:19; 10:4; 11:13; 12:7; 27:23
- ^e Иер. 38:7
- ^f Аж.-ч. 10:19
- ²⁶ А Филиппке Дээрги-Чаяакчының төлээзи мынча дээн^d: «Дораан мурнуу чүкче, Иерусалимден Газа хоорай баар кагдынган ээн орукче чорувут». ²⁷ Ол дораан чорупкан. Ынчан бир-ле эфиоп кижиге^e – Эфиопияның кандакиязы дээр кадынның ызыгууртан дүжүмеди болгаш кадынның эртинге-байлааның кадагалакчызы – Бурганга мөгейип, Иерусалимге четкеш келген соонда, ²⁸ ол-ла орук-биле чанып олурганнар. Эфиоп бодунуң чуузазыңга саадапкаш, Исая медээчинин номун номчуп чораан.
- ²⁹ Ыдыктыг Сүлдө Филиппке мынча дээн^f: «Чуузага чеде бергеш, оң чаны-биле базып олур».
- ³⁰ Филипп чуузага чеде бергеш, дүжүметтин Исаяны номчуп турарын дыңнап каан. «Номчаан чүүлүңернин утказын билип турар-дыр силер бе?» – деп, Филипп айтырган.
- ³¹ «Кандыг-бир кижиге тайылбырлап бээр болза дээрден башка, канчап билип алып кижиге мен?»^g – деп, демгизи харыылааш, чуузага кады олурарынче Филиппти чалаан.
- ³² Дүжүметтин Бижилгеден номчуп олурган черинде мынча дээн болган:

*«Дөггерери-биле аппарат чыдар дөтпө-хураган дег,
дүгүн кыргыыр дээн хойнуң үн үндүрбези дег, ол аксын ажыттаан.*

*³³ Ону дора көрүп, чөптүг шииткел кылбааннар.
Оң салгалының дугайында кым чугаалап шыдаарыл?
Ону чер кырыңга амылыг арттырбаан болгай»^h.*

^h Иса. 53:7-8

³⁴ Дүжүмет Филипптен: «Айтып берип көрөм, медээчи мында кымның дугайында чугаалаан чоор: бодунуң дугайында бе азы өске кандыг-бир кижиге дугайында бе?» – деп айтырган.

- ⁱ Лк. 24:27
- ^j 4 Хаан. 2:16; Иез. 3:12; 8:3
- ^k Ис. 13:3
- ³⁵ Филипп ынчан тайылбыр кылып, Бижилгениң ол черинден эгелээш, Иисус дугайында Буянның Медээни аңаа медеглей бергенⁱ. ³⁶⁻³⁷ Чоруп-ла оргаш, олар сугга чедип келгеннер. Дүжүмет мынча дээн: «Көрөм, суг бо-дур. Мээң сугга суктуруп аарымга чүү шаптыктап турарыл?»^{*} ³⁸ Ол чуузазын доктаадырын дужааган. Оон Филипп биле дүжүмет сугну сүзүп кире бээрге, Филипп ону сугже суккан. ³⁹ Олар сугдан үнүп кээрге, Дээрги-Чаяакчының Сүлдези Филиппти алгаш барган^{i**}. Дүжүмет бодунуң оруун өөрүшкү-маңнайлыг уламчылап чорупкан, а Филиппти оон соонда черле көрүп көрбөөн. ⁴⁰ А Филипп Азот хоорайга^k чеде хона бергеш, оон Кесарияга чеде бергиге чедир, таварып эрткени бүгү хоорайларга Буянның Медээни суртаалдап чораан.

* 8:36-37 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Филипп: „Сеткилинер ханызыңдан бүзүрээр болзунарза, болдуна бээр“ – деп харыылаан. А дүжүмет мынча дээн: „Иисус Христос – Бурганнын Оглу ылап дээринге бүзүрөп тур мен“» деп сөстөрнү немээн.

** 8:39 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Дээрги-Чаяакчының Сүлдези Филиппти алгаш барган» эвес, а «Ыдыктыг Сүлдө дүжүметче бадып келген, а Филиппти Дээрги-Чаяакчының төлээзи алгаш барган» деп бижээн.

Савлды Бурганче ээлдиргени

9 ¹ Ол аразында Савл Дээрги Иисустун өөреникчилеринге кыжанып^a, оларнын амы-тынынга чедерин бар шаа-биле кызып турган^b. Ол Бурганның дээди бараалгакчызынга чеде бергеш, ² Дамаскының синагогаларынга көргүзери-биле бижээн чагааларны дилеп алган. Иисустун өөредиин эдерген улусту Савл Дамаскыдан тып алыр болза, оларны эр-херээжен деп ылгавайн, хүлүп-бектээш, Иерусалимче эккеп болур деп чөпшээрелди чагааларда берген болган.

³ Савл Дамаск хоорайже чоокшулап бар чыдырда, хенертен ону дээрден чырык хөмө чырыдыпкан^c. ⁴ Ол черже кээп ушкаш: «Савл! Савл! Мени чүге истеп-сүрүп тур сен?» – дээн үн дыңнап каан.

⁵ Ол: «Силер кым силер, Дээрги?» – дээн.

Үн: «Мен – сээң истеп-сүрүп турарың Иисус-тур мен – деп харыылаан*. – ⁶ А ам туруп келгеш, хоорайже чорувут. Анаа баарыңга, сээң ам чүнү кылыр ужурлуунну улус чугаалап бээр».

⁷ Савл-биле кады чораан улус дылдары көжүп калган турган: олар үннү дыңнаарын дыңнааннар, ынчалза-даа кымны-даа көрбөөннер^d. ⁸ Савл черден туруп келген, а карактарын ажыдыптарга, ол чүнү-даа көрбөс апарган бооп-тур. Ынчангаш ооң-биле кады чораан улус ону холундан четкеш, Дамаскыже апарганнар. ⁹ Ооң карактары үш хүн дургузунда Иисуг хевээр турган, ынчан ол чүнү-даа ижип-чивээн.

¹⁰ Дамаскыга Анааска бүзүрөөн Анания дээр кижиге турган^e. Дээрги-Чаяакчы аңаа ажыдышкын кылып: «Анания!» – дээн.

Оозу: «Дээрги-Чаяакчы, мында мен!» – деп харыылаан^f.

¹¹ Дээрги-Чаяакчы аңаа мынча деп айыткан: «Бо дораан Дорт дээр кудумчуга бар, оон Иуданың бажыңындан Тарс хоорай^g чурттуг Савл дээр кижини айтыр, ол ам ында мөргүп турар-дыр. ¹² Савл Менден ажыдышкын алган: чедип келгеш, холдарын аңаа дээскеш, ооң карактарын экиртип бээр Анания дээр кижини көргөн».

¹³ Анания мынча деп харыылаан: «Дээрги-Чаяакчы, мен ол кижиге дугайында база Иерусалимде Сээң улузунга удур ооң кылганы эндерик бузуттуг үүлгедиглер дугайында хөй улустан дыңнаан мен. ¹⁴ А бээр кээрге, ол Сээң адыңга бүзүрээр бүгү улусту тудуп хоругдаар эргени Бурганның дээди бараалгакчызындан дилеп алгаш, чедип келген-дир».

¹⁵ Ынчаарга Дээрги-Чаяакчы аңаа: «Ынаар бар, чүге дээрге ол кижиге – Мээң шилип алган чепсээм-дир. Ол Мээң адымны өске чоннарнын^h, хааннарнын болгаш израиль чоннуң мурнунга медеглээрⁱ. ¹⁶ Мээң адым ужун ооң ам кайы хире хилинчек көөрүн Бодум аңаа айтыр мен» – дээн^j.

¹⁷ Анания чорупкаш, ол бажыңче кире бергеш, Савлга холдарын дээскеш^k: «Дуңмам Савл! Бээр кел чорунда, сеңээ уткушкан Дээрги Иисус сээң карактарың катап көрө берзин дээш база Ыдыктыг Сүлде сени бүргезин дээш, мени сенче чорудупту» – дээн. ¹⁸ Ол дораан Савлдың карактарындан балык казырыы дег чүве адырып кээп дүшкен соонда, ооң согуру эттине берген. Ол туруп келгеш, сугга суктуруп алган. ¹⁹ А ооң соонда Савл чөмөнөп аарга, күжү катап эглип келген.

Савлдың Дамаскыга суртаалдааны

Савл Иисустун өөреникчилери-биле кады Дамаскыга каш хонган^l. ²⁰ Ол синагогаларга Иисус дээрге Бурганның Оглу дээрзин дораан суртаалдап эгелээн. ²¹ Ону

^a Аж.-ч. 8:3

^b Ин. 16:2

^c Аж.-ч. 22:6-11; 26:12-18

^d Дан. 10:7

^e Аж.-ч. 22:12

^f Э. д. 22:1

^g Аж.-ч. 21:39; 22:3

^h Рим. 1:5; Гал. 1:15-16;

ⁱ Тим. 2:7

^j Иер. 1:4-5

^k Аж.-ч. 20:23; 1 Фес. 3:3

^l Аж.-ч. 8:17; 19:6

^l Гал. 1:17

* 9:5-6 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «„Сени сүрген кымчыже бажың чайгаш, хей-ле бодунга хора чедирер сен“». Ол коргуп-сүртеп, мынча дээн: „Дээрги, чүнү кылырын дужаар силер?“ Дээрги-Чаяакчы аңаа мынчаар харыылаан...» деп сөстөрнө немээн.

дыңнаан улус шупту кайгап: «Иерусалимге Иисуска бүзүрөөн улусту чок кылырын кызып турган кижилер ол эвес чүве бе? Оларны тудуп хоругдааш, Бурганның дээди бараалгакчыларынче аппаар дээш, ол бээр кел чораан эвес чүве бе?» – деп турганнар^a. ²² А Савлдың чугаазы улам күштүг^b, улам барымдаалыг болу берип, Иисус дээрге Христос дээрзин ол шынзыдарга, Дамаскыда чурттаан иудейлер удурланыр аайын тыппайн турган^c.

^a Гал. 1:13, 23

^b 1 Тим. 1:12

^c Аж.-ч. 18:28

^d Аж.-ч. 20:3; 23:30

²³ Элээн үр үе эрткенде, иудейлер ону өлүрер дээш, сүлчээ кылганнар^d. ²⁴ Ынчалза-даа Савл оларның ол сагыжын билип каан. Олар ону өлүрер дээш, дүн-хүн дивейн, хоорай хаалгазын кадаргаш турупканнар. ²⁵ А Савлдың өөреникчилери дүне када келгеш, ону аргаан хааржакка олурткаш, хоорай ханазының кырынче көдүргеш, оон артынче бадырыпканнар^e.

^e Ис. 2:15; 1 Хаан. 19:12; 2 Кор. 11:32-33

Савл Иерусалимде

²⁶ Савл Иерусалимге келгеш, Иисустун өөреникчилеринге каттыжып аарын оралдашкан. Ынчалза-даа олар шупту оон өөреникчи апарганынга бүзүревейн, коргар болганнар. ²⁷ Варнава^f ынчан ону эдертип алгаш, элчиннерге келгеш, Савлдың орукка чорааш, Дээрги-Чаяакчыны көргенин, Дээрги-Чаяакчының оон-биле канчаар чугаалашканын база Иисустун ады-биле оон Дамаскыга кайы хире дидим суртаалдаанын оларга чугаалап берген^g. ²⁸ Савл олар-биле кады артып калгаш, Иерусалимни хостуг эргий кезип, Дээрги-Чаяакчының ады-биле дидим суртаалдап турган. ²⁹ Ол грек дылдыг иудейлер-биле^h чугаалажып тургаш, олар-биле маргыжышкан, а олар ону өлүрер деп барганнар. ³⁰ Бүзүрөөннер ону билип кааш, Савлды Кесарияже апаргаш, оон Тарсче чорудупканнарⁱ.

^f Аж.-ч. 4:36; 13:2; 15:36; Гал. 2:9; 1 Кор. 9:6

^g Гал. 1:18-19

^h Аж.-ч. 6:1

ⁱ Аж.-ч. 11:25

³¹ Бүгү Иудеяга, Галилеяга база Самарияга христиан ниитилелге амыр-тайбын дүжүп, ол быжыгып олурган. Бүзүрөөн улус Дээрги-Чаяакчыны хүндүлөп, Оон коргуп чурттаар боорга база Ыдыктыг Сүлде оларны сорук кирирге, өөреникчилернин саны көвүдөп кел-ле чыткан.

Пётрнуң Энейни экирткени

³² Хоорайларны эргий кезип чорааш, Пётр Лиддада чурттаан бүзүрөөн улуска душчуп чеде берген. ³³ Ол аңаа мунчурап аарааш, сес чыл дургузунда дөжөөндөн турбайн чыткан Эней дээр кижини тып алган. ³⁴ Пётр ол кижиге: «Эней! Иисус Христос сени экиртир деп тур^j. Тургаш, дөжөөң дүрүп ал» – дээн. Эней ол-ла дораан туруп келген. ³⁵ Лидда биле Шароннун бүгү чурттакчылары оон экирээнин көргөш, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөй бергеннер.

^j Аж.-ч. 3:6

Пётрнуң Тавифаны диргискени

³⁶ Иоппия хоорайга^k Иисустун бир кыс өөреникчизи турган. Оон адын Тавифа азы «Элик» дээр турган. Ол буянныг херектер кылып, ядыларга хөй хайырлал берип чораан кижилер чүве-дир^l. ³⁷ Ол хүннерде Тавифа аарааш, өлгөн болган. Оон мага-бодун чуггаш, бажыңының кырыкы өрээлинче салып кааннар. ³⁸ А Лидда Иоппияның чоогунга турган, ынчангаш бүзүрөөннер Пётрнун Лиддада келгенин дыңнааш, олче ийи кижилер чорудупкаш: «Дораан биске кээп көрүңер!» – деп ээрежип дилээннер.

^k Ис. 19:46

^l Ин. 13:14; 1 Тим. 2:10; 5:10

³⁹ Пётр дөгертингеш, олар-биле кады чорупкан. Ол чедип кээрге, ону кырында өрээлче кирире бергеннер, а бүгү дулгуяк кадайлар ону үглөп келгеш, олар-биле кады турган үезинде Эликтин даарап берген хөйлөңнерин болгаш өске-даа хевин бы-сыылыг көргүзүп турганнар. ⁴⁰ Пётр оларның дөгөрезин өрээлден үндүрүпкеш^m, дис кырынга олуро дүшкөш, мөргүп эгелээнⁿ. Оон өлгөн кижиге эргилгеш: «Тавифа,

^m Мф. 9:25

ⁿ Аж.-ч. 28:8; Иак. 5:16

туруп кел!» – дээн. Ол херэежен карактарын ажыдып келгеш, Пётрну көрүп кааш, ковайып келген. ⁴¹ Пётр олче холун сунгаш, тургузуп алган^a. Оон ол бүзүрөөннер болгаш дулгуяк кадайларны кый депкеш, Тавифа дириг дээрзин оларга көргүскен. ⁴² Ол болуушкун бүгү Иоппияга билдингир апарган болгаш, хөй улус Дээрги-Чаякчыга бүзүрөй берген. ⁴³ А Пётр Иоппияга элээн хөй хүн чурттаан. Ол алгы-кеш эттээр Симоннуң бажыңыга турган.

^a Мк. 1:31; 5:41; 9:27;
Аж.-ч. 3:7

Корнилийге Бургандан келген ажыдышыкын

10 ¹ Кесарияга Корнилий деп аттыг, рим шеригниң Италий дээр батальоннун чүс шериг баштыңчызы кижиге турган. ² Ооң боду-даа, өг-бүлөзи-даа Бурганны аажок хүндүлээр, Аңаа бердинген улус турган. Ол ядыларга хөй хайырлал бээр, Бурганга үргүлчү мөргүүр кижиге чүве-дир^b. ³ Бир-ле катап, хүн үнгенден бээр тоску шак үезинде^c, Бурган аңаа ажыдышыкын кылган. Аңаа чедип келгеш: «Корнилий!» – дээн Бурганның төлээзин ол тода көрүп каан.

^b Мф. 8:10; Лк. 7:4-5
^c Аж.-ч. 3:1

⁴ Корнилий корга берип, олче көрүнгөш: «Дээрги-Чаякчы, чүү ирги?» – дээн.

Бурганның төлээзи^d: «Мөргүлдөр болгаш ядыларга хайырлалдарыңны Бурган бодап алган-дыр^e. ⁵ Ам Пётр деп адаткан Симонну эккээр кылдыр Иоппияже улустан айбылавыт. ⁶ Ол кижиге далай эриинде бажыңныг алгы-кеш эттекчизи Симон^f сугда турар-дыр»* – деп харыылаан. ⁷ Корнилий-биле чугаалашкан Бурганның төлээзи чоруй баарга, ол бодунуң ийи чалчазын болгаш бодунуң чанынга турар хүлээлгелиг, Бурганга бердинген бир шеригни кый деп алган. ⁸ Ол чүү болганын, чүве арттыр-байн, чугаалааш, оларны Иоппияже чорудупкан.

^d Аж.-ч. 8:26
^e Ажыд. 8:4
^f Аж.-ч. 9:43

Пётрга Бургандан келген ажыдышыкын

⁹ Даартагы хүннүң дүш үезинде, ол улус хоорайга чоокшулап кел чыдырда, Пётр бажың кырынче мөргүп үне берген^g. ¹⁰ Ол аштааш, чемениксей берген. Чем хайнып турар аразында, аңаа Бургандан ажыдышыкын келген. ¹¹ Пётр аңайтыр ажыттына берген дээрни база дөрт ужундан агаарга тудуп алгаш, черже бадырып олурар улуг пөске дөмей бир-ле чүвени көрүп каан. ¹² Ол пөсте янзы-бүрү дөрт даванныг-даа, соястаар-даа дириг амытаннар база азырал эвес куштар бар болган. ¹³ Оон бир-ле үн дыңналып, аңаа: «Пётр, туруп келгеш, оларны дөгөргөш, чи» – дээн.

^g Аж.-ч. 11:5-14

¹⁴ Ынчалза-даа Пётр: «Черле хоржок, Дээрги-Чаякчы! – деп харыылаан. – Мен кажан-даа бужар, арыг эвес чүве чип көрбөөн мен^h».

^h Лев. 11:2; Ы. х. к. 14:3;
Иез. 4:14

¹⁵ Үн ынчан база катап чугаалааш, аңаа мынча дээн: «Бурганның арыглап каан чүвезин арыг эвес дивейн чорⁱ». ¹⁶ Үш удаа ынчанган соонда, пөс катап дээрже көдүрлүп үне берген.

ⁱ Мк. 7:15-16; Рим. 14:14;
1 Тим. 4:4; Тит. 1:15

¹⁷ Пётр Бургандан ол чүү уткалыг ажыдышыкын болганын аайын тыппайн турда, Корнилийниң айбылаан улузу Симоннуң бажыңы кайдазын айтырып четкеш, хаалга чанынга доктаай бергеннер. ¹⁸ Олар: «Пётр деп аттыг Симон мында бар бе?» – деп ыткыр айтырганнар.

¹⁹ Пётр Бургандан ажыдышыкын дугайында боданып турар аразында, Ыдыктыг Сүлде аңаа мынча дээн: «Симон, сени үш кижиге дилеп тур. ²⁰ Доп-дораан адаанче дүже бер. Олар биле иудейлерниң аразында кандыг-даа ылгал кылбайн, ол улус-биле кады чорувут, чүге дээрже оларны Мен чоруттум».

^j Аж.-ч. 8:29

²¹ Пётр адаанче дүжүп келгеш, ол улуска: «Дилеп турар кижинер мен-дир мен. Кандыг херектиг келдинер?» – дээн.

* 10:6 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Сени база бүгү өг-бүлөңни камгалаар сөстөрү ол сенээ чугаалап бээр» деп сөстөрү нэмээн.

^a Лк. 7:4-5
²² Олар мынча деп харыылаан: «Бисти Бурганга бердинген база Оон коргар, бүгү иудейлерниң хүндүлээри^a Корнилий дээр чүс шериг баштыңчызы кижича чорутту. Аңаа Бурганның ыдыктыг төлээзи силерни бодунуң бажыңынча чалап алгаш, чугаа-сөзүнерни дыңнаарын дужааган-дыр». ²³ Пётр ынчан оларны бажыңча чалааш, аалчыларын ашкарып-чемгерген.

Пётр Корнилийниң бажыңында

Даартазында хүндүс Пётр дөгертингеш, олар-биле кады чорупкан, Иоппиядан чамдык бүзүрөөннер база ону эдерип чорупканнар. ²⁴ Оон бир хүн эрткенде, олар Кесарияга чедип келгеннер. Корнилий төрелдерин болгаш чоок эш-өөрүн чыып алгаш, оларны манап турган. ²⁵ Пётр бажыңча кирип олурда, Корнилий ону уткааш, оон мурнунче кээп дүжүп, мөгөйгөн^b. ²⁶ Ынчалза-даа Пётр ону көдүргеш: «Туруңар! Мен анаа кижича-дир мен» – дээн^c. ²⁷ Оон ол Корнилий-биле чугаалашпышаан, бажыңча кирип келгеш, ында хөй улус чыылганын көрүп каан.

^b Дан. 2:46; Аж.-ч. 16:29
^c Ажыл. 19:10; 22:8-9

²⁸ Пётр оларга мынча дээн: «Иудей кижиниң өске аймак-чон улузу-биле харылза-жыры база оларның бажыңыга кирери хоруглуг дээрзин билир силер^d. Ынчалза-даа Бурган менээ „Кымны-даа бужар, арыг эвес деп болбас ужурлуг сен“ деп айыткан. ²⁹ Ынчангаш мени чалап, улус кээрге, удур чүве чугаалавайн, чедип келдим. Мени чүге келдирткениңерни ам айтырып көрейн».

^d Ин. 4:9; 18:28

³⁰ Корнилий мынча дээн: «Мен дөрт хүн бурунгаар, бо өйдө*, бажыңымга мөргүп олурган мен, тоску шак үези турган чүве. Хенертен мээң мурнумга чайынналчак чырык хептиг кижича көстүп келген. ³¹ Ол мынча дээн: „Корнилий, Бурган мөргүлүң дыңнаан-дыр база ядыыларга хайырлалдарың бодап турар-дыр. ³² Ынчангаш Пётр деп аттыг Симонну сүрдүрүп, Иоппияже улустан чорудувут. Ол далай эриинде бажыңныг алгы-кеш эттекчизи Симон сугда аалдап турар-дыр“. ³³ Мен ол дораан силерни сүрдүрүп, улус чорудуптум, чедип келгениңер кончуг эки-дир. Дээрги-Чаякчының силерге: „Чугаала“ – деп дужааган бүгү чүвезин дыңнаар дээш, бис ам шупту мында, Бурганның мурнунда турарывыс бо-дур».

Пётрнуң Буянныг Медээни суртаалдааны

³⁴ Пётр ынчан чыылган улуска чугаалап эгелээн: «Бурган улусту ылгай көрбөс дээрзин ам-на билдим^e. ³⁵ Кандыг-даа чоннуң иштинден Ону хүндүлээр база чөптүг чорукту барымдаалаар улус Оон сеткилинге кирер-дир^f. ³⁶ Бурганның израиль чонга чорудуп бергени медээ дугайында билир силер. Амыр-тайбың дугайында Буянныг Медээзин^g Ол бүгүдениң Дээргизи Иисус Христостун аксы-биле медегледи. ³⁷ Иоанның суртаалдааны -сугга суктуруушкун соонда, Галилеядан эгелээш, бүгү Иудеяга чүү болуп турганын билир силер^h. ³⁸ Бурган Назарет чурттуг Иисусту шилип алгаш, Ыдыктыг Сүлдө биле күштү Аңаа хайырлаанⁱ. Бурган Иисус-биле кады болган, ынчангаш Иисус буянныг херектер кылып, эрликтин салдарыңа алыскан улустун дөгөрезин экиртип, чер болганга чоруп турган^j. ³⁹ Бис Иисустун иудейлер чуртунга база Иерусалимге кылып турган бүгү чүүлдериниң херечилери бис. Иудейлер Ону шаажыллал ыажыңга кадай шаап өлүргөннер.

^e Ы. х. к. 10:17;
 Рим. 2:11; 10:12
^f Иса. 64:5; Рим. 10:12
^g Иса. 52:7

^h Мк. 1:14
ⁱ Мф. 3:16; Ин. 1:32-33
^j Мф. 4:24; Лк. 13:16

⁴⁰ Ынчалза-даа Бурган Иисусту үшкү хүнде катап диргискеш, Ону улуска көстү бээр кылыпкан. ⁴¹ Бүгү чон эвес, а бис, Бурганның баш удур шилип алган херечилери, Ону көрдүвүс. Ол катап дирлирге, Оон-биле кады аштанып-чемненип турдувус. ⁴² Ол биске улуска суртаалдаарын база дириглерни-даа, өлүглерни-даа шиитсин дээш, Бурганның салып кааны шииткекчи^k – Ол Боду дээрзин херечилээрин дужааган. ⁴³ Бүгү

^k Ин. 5:22; Аж.-ч. 17:31;
 1 Пет. 4:5; 2 Тим. 4:1

* 10:30 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бо өйдө» эвес, а «Бо өйгө чедир -шээрленгеш» деп бижээн.

медээчилер Ооң дугайында херечилеп^a, Аңаа бүзүрөөн кижги бүрүзүнүң бачыттарын Ооң ады-биле өршөөрин бадыткап турганнар».

⁴⁴Пётр ону чугаалап турда-ла, ооң суртаалын дыңнап турган бүгү улусче Ыдыктыг Сүлдө бадып келген. ⁴⁵Пётр-биле кады келген кыргыжап демдектеткен бүзүрөөннер Бурганнын Ыдыктыг Сүлдени өске чоннар улузунга белек кылдыр бергенин көргөш, кайгап калганнар. ⁴⁶Чүгө дээрге олар дыңнаарга, демги улус билдинмес дылдарда чугаалажып^b, Бурганны алдаржыда берген чүвө-дир.

Пётр ынчан мынча дээн: ⁴⁷«Бо улус Ыдыктыг Сүлдени бис ышкаш алды чоп!^c Ындыг болганда, оларның сугга суктурарын хоруп болур бе?» ⁴⁸Пётр оларга Иисус Христостуң ады-биле сугга суктурарын дужааган^d. Оон демги улус Пётрдан ам-даа каш хүн иштинде олар-биле артарын дилеп турганнар.

^a Лк. 24:27; Рим. 3:21

^b Мк. 16:17; 1 Кор. 12:10

^c Аж.-ч. 2:4

^d Аж.-ч. 2:38

Пётрнуң Иерусалимниң Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге чугаазы

11 ¹Өске чоннар улузу база Бурганнын медээзин хүлээп алганын элчиннер болгаш Иудеяда бүзүрөөн улус дыңнап каан. ²Ынчангаш, Пётр Иерусалимге чедип кээрге, чамдык кыргыжап демдектеткен бүзүрөөннер^e ону буруудады берген. ³Олар: «Сен кыргыжап демдектетпээн улус бажыңнары кирип, олар-биле кады чөмөндин» – деп турганнар^f.

⁴Пётр ынчан болган чүүлду бирден бирээ чокка чугаалап эгелээн: ⁵«Мен Иоппия хоорайга мөргүп олургаш^g, Бургандан ажыдыышкын алдым. Дөрт ужундан туткаш, дээрден бадырып олурар улуг пөске дөмей бир-ле чүвө көрдүм. Ол чүвө менээ чоокшулап кээрге, ⁶ынаар бакылапкаш, азырал болгаш черлик дөрт даван-ныг-даа, соястаар-даа дириг амыганны, азырал эвес куштарны көрүп кагдым.

⁷Оон менээ: „Пётр, туруп келгеш, оларны дөгөргөш, чи“ – дээн үн дыңнап кагдым.

⁸Мен: „Черле хоржок, Дээрги-Чаяакчы! Мен кажан-даа бужар азы арыг эвес чүвө чип көрбөөн мен“ – деп харыыладым. ⁹Дээрден үн база катап чугаалады: „Бурганнын арыглап каан чүвезин арыг эвес дивейн чор“^h.

¹⁰Болган чүүл үш катап катаптады. Оон ол бүгү дээрже катап көдүрүлүп үнө берди. ¹¹Таптыг-ла ол өйде бистин аалдап турганывыс бажыңга Кесариядан менче чоруткан үш кижги чедип келди. ¹²Ыдыктыг Сүлдө менээ ол улус биле бистин аравыста кандыг-даа ылгал кылбайнⁱ, олар-биле кады чоруурун айытты. Бо алды бүзүрөөн ха-дуңмавыс база мени эдерип чорупту, оон бис Корнилийниң бажыңыга чеде бердивис. ¹³Ол биске бодунуң бажыңыга Бурганнын төлээзин көргөни чугаалады. Бурганның төлээзи аңаа^j: „Пётр деп аттыг Симонну сүрдүрүп, Иоппияже улустан чорудувут. ¹⁴Сени болгаш бүгү өг-бүлөңни камгалаар сөстөрү ол сеңээ чугаалап бээр“ – дээн болду.

¹⁵Мен чугаалап эгелээримге, Ыдыктыг Сүлдө, эгезинде бисче ышкаш, оларже база бадып келди^k. ¹⁶Мен ынчан Дээрги Иисусгун: „Иоанн улусту сугже суп турган, а Бурган силерни Ыдыктыг Сүлдеже сугар-дыр“ – дээнин сактып келдим^l. ¹⁷Ынчангаш Дээрги Иисус Христоска бүзүрөй бээривиске, биске бергени белээн^m Бурган өске чоннар улузунга база берген болганда, Аңаа удурланыр хире чүү ындыг кижги мен?»

¹⁸Ону дыңнааш, олар оожургай берип, Бурганны алдаржыдып: «Өске чоннар улузу база мөңгө амыдыралды алзын дээш, Бурган оларга база бачыттарын миннип, Бодунче эглип кээр арганы хайырлаан-дыр» – дижип турганнар.

^e Аж.-ч. 15:1; Гал. 2:12

^f Лк. 15:2; Гал. 2:12

^g Аж.-ч. 10:9-32

^h Мк. 7:19; Аж.-ч. 10:15

ⁱ Аж.-ч. 15:9

^j Аж.-ч. 8:26

^k Аж.-ч. 10:44

^l Аж.-ч. 1:5

^m Аж.-ч. 2:38

Антиохияның христиан ниитилели

¹⁹Стефан өлгөн соонда эгелээн истеп-сүрүүшкүннерден дескеш, тарай берген бүзүрөөннерⁿ Финикия, Кипр болгаш Антиохияга чеде бергеннер. Олар Буянын Медээни чүглө иудейлерге медеглөп чорааннар. ²⁰Ындыг-даа болза, оларның Кипрде болгаш Кирияда чурттаан чамдыызы Антиохияга келгеш, Дээрги

ⁿ Аж.-ч. 8:1

Иисус дугайында Буянныг Медээни өске чоннар улузунга база медеглеп турганнар. ²¹ Дээрги-Чаяакчының күжү олар-биле кады болуп, дыка хөй улус бүзүрээш, Дээрги-Чаяакчыже эгли берген.

^a Аж.-ч. 4:36; 9:27; 13:1
^b Аж.-ч. 6:5
^c Аж.-ч. 9:30

²² Ол дугайында чугаа-соот Иерусалимниң христиан ниитилелинге дынналырга, олар Антиохияже Варнаваны^a чорудупкан. ²³ Варнава ынаар четкеш, Бурганның ол улуска көргүскен авыралын көргөш, аажок өөрүп, Дээрги-Чаяакчыга сеткилдиң ханызындан бердинер база шынчы боор кылдыр оларны сорук кирип турган. ²⁴ Чүге дээрге ол болза Ыдыктыг Сүлдеге база бүзүрелге бүргеткен^b, буянныг кижини чүве-дир. Дыка хөй улус Дээрги-Чаяакчыны эдерип, Аңаа бүзүрей берген. ²⁵ Варнава оон Тарсче Савлды дилеп чорупкаш^c, ²⁶ ону тып алгаш, Антиохияга эккелген. Олар аңаа христиан ниитилелге бүдүн чыл дургузунда артып калгаш, дыка хөй улусту өөредип турганнар. Иисуска бүзүрөөн улусту эң баштай Антиохияга христианныр деп адай берген.

^d Аж.-ч. 13:1; 15:32
^e Аж.-ч. 21:10
^f Мф. 24:7
^g Аж.-ч. 18:2

²⁷ Ол өйде Антиохияже Иерусалимден Бурганның медеэчилери чеде берген^d. ²⁸ Оларның бирээзи, Агав дээр кижини^e, туруп келгеш, Сүлдеге башкарткаш, бүгү делегейге улуг аш болурун^f медеглээн (ол аш-чут Клавдий императорнуң үезинде^g болган чүве-дир). ²⁹ Бүзүрөөн кижини бүрүзү ынчан бодунуң шыдаар шаа-биле Иудеяда ха-дунмаларынче дузаламчы чорударын шиитпирлээн. ³⁰ Олар ынчалдыр кылгаш, чыып алган акшазын Варнава биле Савлды дамчыштыр Иудеяда христиан ниитилелдин удуртукчуларынче чорудупканнар.

Иаковту өлүргени, Пётрну тудуп хоругдааны

12 ¹ Барык ол өйде Ирод хаан* христиан ниитилелдин чамдык улузун истеп-сүрүп эгелээн. ² Ол Иоанның акызы Иаковту^h хылыш-биле шанчып өлүрерин дужааганⁱ. ³ Иудейлерге ол чорук тааржырын көргөш, Пётрну база тудуп хоругдап алган (ынчан Хаарган далганнар байырлалының хүннери турган чүве-дир)^j. ⁴ Ирод Пётрну тудуп хоругдааш, ону кара-бажыңче кирип октааш^k, ээлчег бүрүзү дөрт кижилиг болур дөрт бөлүк шеригге ону ээлчежип кадарарын дужааган. Чүге дээрге Ирод Хосталышкын байырлалының соонда ону шиидери-биле чон мурнунче үндүрүп кээр бодаан. ⁵ Пётрну кара-бажыңга суккаш, кадаргып каан, а бүзүрөөннер Петр дээш Бурганга бар шаа-биле мөргүп турганнар^l.

^h Лк. 5:10
ⁱ Мк. 10:39
^j Хост. 12:15
^k Лк. 22:33

^l 2 Кор. 1:11; Эф. 6:18

Пётрну хостааны

⁶ Иродтун ону чон мурнунче үндүрүп кээр деп турганы хуннүн бүдүзүндө дүне Пётр ийи илчирбе-биле демирледип алгаш, ийи шериг аразыңга удуп чыткан, а кара-бажыңның эжиин таңныылдар кадарып турган. ⁷ Хенертен Дээрги-Чаяакчының төлээзи чедип келгеш^m, кара-бажың иштин чайынналдыр чырыдыпкан. Дээрнин төлээзи Пётрнун быктынче идип, ону оттурупкаш: «Дүрген тур» – дээрге, илчирбелер Пётрнуң холдарындан кээп дүшкенⁿ. ⁸ Дээрнин төлээзи Пётрга: «Идик-хевиң кедип ал» – дээрге, ол кеттинип алган. Оон дээрнин төлээзи: «Каыттангыдан дуй эштипкеш, мээң соомдан чорувут» – дээн. ⁹ Дээрнин төлээзиниң кылып турар хамык чүүлү херек кырында болуп турарын билбейн, Пётр ону эдерип үнүп келген. «Дүш көргөн боор мен» деп, ол бодап чораан.

^m Аж.-ч. 8:26

ⁿ Аж.-ч. 16:26

¹⁰ Бирги болгаш ийиги ээлчегниң таңныылдарының чаны-биле эрткеш, олар хоорайже үнер демир хаалгага чедип келгеннер. Хаалга боду-ла ажыттына берген^o, а олар үнүп келгеш, бир кудумчу дургаар кылаштап чорупканда, дээрнин төлээзи

^o Аж.-ч. 5:19; 16:26

* 12:1 Ирод Агриппа бирги – Улуг Ирод хаанның оглуноң оглу, бистиң эраның 41–44 чылдарында Иудея биле Самарияның хааны.

хенертен чоруй барган. ¹¹ Пётр миннип келгеш, мынча дээн: «Ам ылап шын билдим: Дээрги-Чаяакчы Бодунуң төлээзин чоруткаш, мени Иродтуң холундан база иудей чоннуң меңээ онаар боор деп манап турганы шаажылалдан камгалаан-дыр»^a.

¹² Пётр ону медереп билгеш, Марк^b деп ады база бар Иоанның авазы Мариянын бажынынче чорупкан. Аңаа хөй чон чыылгаш, мөргүп турган чүве-дир. ¹³ Пётр хаалганы соктаптарга, Рода дээр чалча кыс дыңнаалап үнө халаан. ¹⁴ Ол Пётрнуң үнүн танып кааш, өөрээнинден хаалганы ажыдарын-даа уттупкаш, дедир хире халааш: «Пётр хаалга аксында тур!» – дээн.

¹⁵ Улус: «Сээң угааның анаа эвес-тир» – дээннер.

А ол: «Мээңи шын» – дээш турар болган.

Улус аңаа: «Ол болза ону карактаан дээрниң төлээзи боор» – дээннер^c. ¹⁶ Ол аразында Пётр хаалганы соктап-ла турган. Хаалганы ажыдыпкан улус ону көрүп кааш, аажок кайгаан. ¹⁷ Оларже ыгттаванар деп холу-биле айыткаш, Пётр Дээрги-Чаяакчынын кара-бажындан ону канчаар үндүргенин чугаалааш: «Ол дугайында Иаковка^d база өске-даа бүзүрэн улуска дыңнадынар» – дээн. Оон ол өске черже чоруй барган.

¹⁸ Хүн үнүп кээрге, шериглер аразынга улуг хөлээзин үнген: кым-даа Пётр-биле чүү болганын билбес болган. ¹⁹ Ирод ону дилеп эгелээш, тып чадаан болгаш таңныылдарны байысаагаш, оларны шаажылаарын дужааган. Ооң соонда Ирод Иудеядан Кесарияже чорупкаш, аңаа артып калган.

Иродтуң өлгөни

²⁰ Ол үеде Ирод Тир биле Сидоннуң чурттакчыларынга аажок килеңнэн турган. А олар хаанның кол чалчазы болур Власт дээр кижини бодунуң талазынче элзедип алгаш, чаңгыс эп-сеткил-биле хаанга чеде бергеш, эптежип алырын дилээннер, чүге дээрге оларнын чуртун аыш-чем-биле Иродтуң чурту хандырып турган чүве-дир.

²¹ Ужуражыр кылдыр доктааткан хүнде Ирод хаан хевин кеткеш, дүжүлгезинге саадапкаш, чыылган чонга чугаа чугаалаан. ²² А чон: «Ол дээрге кижиниң эвес, а Бурганның үнү-дүр!» – деп алгыржып эгелээн. ²³ Ирод Бурганны алдаржытпайн барган^e, ынчангаш Дээрги-Чаяакчынын төлээзи ол дораан ону чылча берипкен^f. Ол курттарга диригге-ле чиртип, өлүп калган.

²⁴ А Бурганның медээзи улам күш кирип, нептереп турган^g. ²⁵ Варнава биле Савл оларга онааган даалганы күүсеткеш^h, Марк деп өске ады база бар Иоанныⁱ эдертип алгаш, Иерусалимче ээп келгеннер*.

Варнава биле Савлдың бараан болуушкуну

13 ¹ Антиохиянын христиан ниитилелинге Бурганның медээчилери^j болгаш башкылар: Варнава^k, Нигер деп өске ады база бар Симеон, Кириная чурттуг Луций, Ирод^l чагырыкчы-биле кады кижизиттирип өскөн Манаил болгаш Савл олар турганнар. ² Олар Дээрги-Чаяакчыга бараан болуп база шээрленип турда^m, Ыдыктыг Сүлдө мынча дээн: «Варнава биле Савлды меңээ аңгылап бериңерⁿ, Мээң оларны кылзын деп айытканым ажыл-херээнче барзыннар». ³ Медээчилер болгаш башкылар ынчан шээрленип, мөргүп алгаш, Варнава биле Савлга холдарын дээскеш, оларны чорудупканнар.

Кипрге суртаал

⁴ Ыдыктыг Сүлдениң айбылап чорутканы ийи элчин Селевкияже бада бергеш, оортан Кипр ортулукче эжиндирип чорупканнар. ⁵ Олар Саламин хоорайга келгеш,

^a Ыд. ыр. 33:7; 90:11;

² Кор. 1:10

^b Аж.-ч. 13:5; 15:37;

¹ Пет. 5:13; Кол. 4:10;

² Тим. 4:11; Флм. 1:24

^c Мф. 18:10-11; Евр. 1:14

^d Аж.-ч. 15:13; 21:18;

Иак. 1:1; Гал. 1:19; 2:9

^e Дан. 5:23; Ажыл. 16:9

^f 2 Хаан. 24:16;

⁴ Хаан. 19:35

^g Аж.-ч. 6:7; 19:20

^h Аж.-ч. 11:29-30

ⁱ Аж.-ч. 12:12

^j Аж.-ч. 11:27

^k Аж.-ч. 4:36; 11:22

^l Лк. 3:1

^m Лк. 2:37

ⁿ Рим. 1:1; Гал. 1:15

* 12:25 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Иерусалимче ээп келгеннер» эвес, а «Иерусалимден Антиохияже ээп келгеннер» деп бижээн.

- ^a Аж.-ч. 12:12; 15:37; Кол. 4:10
- ^b Мф. 7:15
- ^c Аж.-ч. 4:8; 6:10
- аңаа иудей синагогаларга Бурганның медээзин суртаалдааннар. Иоанн Марк^a база олар-биле кады чоруп, дузалап турган.
- ⁶ Олар ортулукту өттүр эрткеш, Паф хоорайга келгеннер. Аңаа оларга караң көр-нүр еврей, меге медээчи Варинус таваржы берген^b. ⁷ Ол Римден томуйлаан ортулук чагырыкчызы Сергей Павелдин чоок кижизи турган. Чагырыкчы угаанның кижиге болган. Ол Бурганның медээзин дыңнаксааш, Варнава биле Савлды келдиртип алган. ⁸ Ынчалза-даа Элима* (ол атты очулдурарга, «Караң көрнүр кижиге» дээн уткалыг) дээрзи чагырыкчыны бүзүрелден астыктырар дээш кызып турган. ⁹ Савл (ооң Павел деп ады база бар турган) ынчан Ыдыктыг Сүлдөгө бүргедипкеш^c, ол Элимаже топтап көргөш, мынча дээн: ¹⁰ «Эй, кара сагыжы, бузуду бажын ашкан хей, эрликтиң оглу, бүгү-ле буянын чоруктуң дайзыны! Дээрги-Чаяакчының шын оруктарындан улусту астыктырарын черле соксавас сен бе? ¹¹ Дыңнап көр, Дээрги-Чаяакчының холу сенче көдүрүлгөн-дир, ам согурара бергеш, элээн үедө хүн чыры көрбөс сен». Ол дораан дүмбөй караңгы Элиманы хөмө аптарга, ол оруун баштап бээр кижиге дилеп, ыңай-бээр кылаштап эгелээн. ¹² Болган чүүлдү көргөш, Дээрги-Чаяакчының өөредийн кайгап-хараан чагырыкчы бүзүрөй берген.

Павел биле Варнава Асияда

- ¹³ Павел болгаш ону эдерген улус Пафтан эжиндирип чоруткаш, Памфилиянын черинге эрикче дүшкөш, Пергия хоорайга келгеннер. Аңаа Иоанн олар-биле чарылгаш, Иерусалимче чана берген^d. ¹⁴ А олар Пергиядан оруун уламчылап үнгөш, Писидияда Антиохия хоорайга чедип келгеш, амыр-дыш хүнүндө синагогаже кирип, аңаа олуруп алганнар. ¹⁵ Моисейниң хойлузу болгаш медээчилерниң номнарындан номчулгалар кылган соонда, синагога даргалары^e оларга мындыг сөс дамчыткан: «Ха-дунма, силерде чонну быжыктырар медээ бар болза, чугаалап көрүңер».
- ¹⁶ Павел ынчан туруп келгеш, чүвө чугаалаар дээнин холу-биле айыткаш, мынча дээн: «Израиль чон база Бурганга мөгеер өске улус, мени дыңнаңар! ¹⁷ Бо израиль чоннуң Бурганы бистиң өгбелеривисти шилип алган. Бистиң чонувус Египетке чурттап турда, Бурган оларны өстүрүп-көвүдеткеш, Бодунун холунун күжү-биле ол чурттан үндүрө берген^f. ¹⁸ Дөртен хире чыл дургузунда^g Ол ээн кургаг ховуга оларны шыдажып^h келген^{**}. ¹⁹⁻²⁰ Бурган Ханаанга чеди аңгы өске чонну хыдып каапкашⁱ, оларның черин израиль чонга 450 чыл иштинде өңчү кылдыр берип каан^j. Ооң соонда Самуил медээчинин үезинге чедир^k Бурган оларга баштыңчылар берип келген^{***}. ²¹ Ооң соонда чон бодунга хаандан бээрин дилээрге^l, Бурган оларга Вениаминниң аймаандан үнгөн Кистиң оглу Саулду берген. Саул дөртен чыл чагырган^m. ²² Оон Бурган ону дүжүлгөдөн дүжүргөшⁿ, оларга хаан кылдыр Давидти берген. Ол дугайында Бурган: „Мээң сеткилимге кирер кижини – Иессейниң оглу Давидти тып алдым. Ол Мээң күзел-соруумну күүседир“ – деп херечилээн^o. ²³ А Бурган, Бодунун азааны дег, Израильге Давидтиң салгалындан Камгалакчы Иисусту хайырлаан. ²⁴ Иисустуң чедип кээринин бетинде, Иоанн бүгү израиль чонга бачыттарын миннип, Бурганче ээлгениниң бадыткалы кылдыр оларның сугга суктурар уjurлуун суртаалдап турган^p. ²⁵ Бодунга даандырган ажыл-херекти төндүрүп тура, Иоанн мынча дээн: „Силер мени кым деп бодап тур силер? Чок, манап турар Кижинер эвес-тир мен. Ол мээң соомда кээр, а мен Ооң идиинин шидишкенин безин чежеринге төлөп чок мен“^q.
- ^d Аж.-ч. 15:38
- ^e Лк. 8:41; Аж.-ч. 18:8
- ^f Хост. 1:7; 12:51
- ^g Хост. 16:35;
- Ыд. ыр. 94:10
- ^h Ы. х. к. 9:7
- ⁱ Ы. х. к. 7:1
- ^j Ис. 14:1
- ^k Башт. 2:16; 3:9;
- 1 Хаан. 12:11
- ^l 1 Хаан. 8:5
- ^m 1 Хаан. 9:1; 10:1; 13:1
- ⁿ 1 Хаан. 15:23
- ^o 1 Хаан. 13:14;
- Ыд. ыр. 88:20-21;
- Иса. 44:28
- ^p Лк. 3:3
- ^q Лк. 3:16; Ин. 1:20, 27

* 13:8 Элима – 6-гы шүлүктө Варинус (арамей дылда «Иисустуң оглу» дээни ол) деп адап турар ол-ла кижиге.

** 13:18 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Шыдажып келген» эвес, а «Сагыш човап келген» деп бижээн.

*** 13:19-20 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Оон соонда Самуил медээчинин үезинге чедир Бурган оларга 450 чыл дургузунда баштыңчылар берип келген» деп бижээн.

²⁶Ха-дунма, Авраамның салгакчылары база силерниң араңарда Бурганга мөгеер өске улус! Бисче камгалалдың бо медээзин чоруткан-дыр! ²⁷Иерусалимниң чурттакчылары болгаш оларның даргалары Иисусту танывайн барган^a. Олар Ону шииткеш, амыр-дыш хүнү кээрге-ле, номчуп турар медээчилерниң номнарында сөстөрни ындыг янзылыг боттандырганы ол^b. ²⁸Ону өлүмгө шиитки дег, кандыг-даа буруу Оон тыппаан-даа болза, олар Пилаттан Ону өлүрерин дилеп турганнар^c. ²⁹Ооң дугайында Бижилгеде баш бурунгар чугаалаан бүгү чүвени боттандырган соонда, олар Иисусту шаажылал ыажындан дүжүргөш, чевег-куйга салып кааннар^d. ³⁰Ынчалза-даа Бурган Ону өлүглер аразындан катап диргизиптерге^e, ³¹ол бүгүнүң мурнунда Ооң-биле кадды Галилеядан Иерусалимге келген улуска Иисус хөй хүннер дургузунда чедип кээп турган^f. Ам олар – израиль чоннун мурнунга Оон херечилери-дир^g.

³²⁻³³Бурган бистиң өгбелеривиске берген азаашкынын оларның ажы-төлү болур биске, Иисусту катап диргискеш, күүсеткен деп турар Буянныг Медээни силерге медеглээнвис бо. Ол дугайында ийиги Ыдыктыг ырда мынчаар бижээн: „*Сен – Мээң Оглум сен, Мен бөгүн Сээң Адаң апардым!*“^h ³⁴Ооң мага-боду кажан-даа иривезин дээшⁱ, Иисусту өлүглер аразындан катап диргискениниң дугайында Бурган мынчаар чугаалаан: „*Мен силерге Давидке азааным ыдыктыг база ынаныштыг ачы-буянымны бээр мен!*“^j. ³⁵Өске Ыдыктыг ырда Ол мынча дээн: „*Сеңээ бердинген Чалчаңның ирий бээрин болдурбас сен!*“^k.

³⁶Давид бодунуң үезинде Бурганның күзел-соруун чогуруп, бараан болуп турган, оон мөчөөн^l. Ону ооң өгбелери-биле кадды хөөржүдүп каан, ооң мага-боду ирий берген. ³⁷А Бурганның катап диргискен Кижизи ириишкинден чайлаан! ³⁸Ынчангаш, ха-дунма, бачыгтарыңарны өршээрин Иисус Христосту дамчыштыр^m медеглээнин билип ап көрүңер. ³⁹Бүзүрөөн кижини бүрүзү Моисейниң хоойлузун эзугаар агартынып шыдавазыңар бүгү чүве дээшⁿ, Иисус Христостун ачызында агартышкын алыр^o. ⁴⁰⁻⁴¹Медээчилерниң:

*„Шоодукчулар, кичээниңер! Кайгап-хараңар база өлүп чиде бериңер.
Чүге дээрге улустан дыңнааш-даа, бүзүревейн баар чүүлүңерни чурттап
чоруур үеңерде бүдүрер мен“*

– деп чугаазын эзугаар болур бүгү чүве силер-биле болу бээринден кичээниңер!»^p

⁴²Павел биле Варнава синагогадан чоруп турда, дараазында амыр-дыш хүнүнде база-ла ол дугайында чугаалап бээрин улус* олардан дилээн. ⁴³Чыыш тараан соонда, хөй иудейлер база Бурганга мөгеер прозелиттер^q Павел биле Варнаваны эдерип чорупканнар. А олар улус-биле чугаалажып, Бурганның авыралынга артып каарын оларга бүзүредип турганнар.

⁴⁴Дараазында амыр-дыш хүнүнде Дээрги-Чаяакчының медээзин дыңнаар дээш, барык бүдүн хоорай чыгып келген. ⁴⁵Ынча хөй чон көргөш, иудейлерниң ишти ирип^r, Павелдиң чугаалап турар чүвезинге удурланып, ону бак сөглөй бергеннер. ⁴⁶Павел биле Варнава ынчан дидими-биле^s мынча дээн: «Бурганның медээзин бир дугаар ээлчегде силерге суртаалдаар журлуг бис. Ынчалза-даа силер ону хүлээп көрбөй баргаш, боттарыңарны мөңгө амыдыралга төлөп чок кылып турар болганыңарда^t, ам ол медээни өске чоннар улузунга медеглээр бис^u. ⁴⁷Чүге дээрге Дээрги-Чаяакчының биске берген айтышкыны ындыг-дыр:

*„Камгалалым чер-делегейниң ужу-кыдыыңга четсин дээш,
Мен Сени бүгү чоннарга чырык кылып кагдым“»^v.*

^a Аж.-ч. 3:17^b Лк. 24:26-27^c Лк. 23:23^d Лк. 23:53^e Лк. 24:6^f Аж.-ч. 1:3^g Лк. 24:48^h Ыд. ыр. 2:7; Евр. 1:5; 5:5ⁱ Рим. 6:9^j Иса. 55:3^k Ыд. ыр. 15:10;
Аж.-ч. 2:27^l З Хаан. 2:10; Аж.-ч. 2:29^m Мф. 1:21; 1 Ин. 2:12ⁿ Рим. 3:20; Гал. 2:16; 3:11^o Иса. 53:11; Рим. 3:28^p Авв. 1:5^q Аж.-ч. 2:11; 6:5^r Аж.-ч. 5:17^s Аж.-ч. 4:30; Эф. 6:19^t Мф. 10:11; 22:8;

Ажыл. 3:4

^u Мк. 12:9; Аж.-ч. 18:6^v Иса. 49:6; Аж.-ч. 26:23

* 13:42 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Улус» эвес, а «Өске чоннар улузу» деп бижээн.

⁴⁸ Ону дыңнааш, өске чоннар улузу өөрүп-байырлап, Дээрги-Чаяакчының медээзин алдаржыдып турганнар. Мөңгө амыдыралга баш бурунгаар шилиттинген бүгү улус бүзүрей берген. ⁴⁹ Дээрги-Чаяакчының медээзи ол черни бир кылдыр непертээн. ⁵⁰ Ындыг-даа болза, иудей чүдүлгө хүлээп алган алдар-хүндүлүг херээженнер болгаш хоорай даргалары иудейлерге күткүттүргөш, Павел биле Варнаваны истеп-сүрүп эгелээш, оларны ол черден үндүр ояладыпканнар^a. ⁵¹ Элчиннер ынчан ол улуска удур херечилел кылдыр буттарының довураан кактапкаш^b, Икония хоорайже чоруй барганнар. ⁵² А бүзүрөөннөр өөрүшкүгө база Ыдыктыг Сүлдөгө бүргөткөн турганнар^c.

^a 1 Фес. 2:15

^b Мф. 10:14; Мк. 6:11; Лк. 9:5

^c Аж.-ч. 2:4; 4:31

Павел биле Варнава Иконияда

14 ¹ Иконияга Павел биле Варнава, өске черлерге кылып турганы дег, иудей синагогаже киргеш^d, барымдаалы кончуг кылдыр суртаалдаарга, дыка хөй иудейлер база өске чоннар улузу бүзүрей бергеннер. ² Ындыг-даа болза, бүзүревейн барган иудейлер өске чоннар улузунга христианнарны бактап, нүгүлдээш, оларга удур ыдалапканнар. ³ Павел биле Варнава аңаа элээн үр үде артып калгаш, Бодунуң авыралын херечилеп, элчиннерниң холу-биле кайгамчык демдектер кылып турган Дээрги-Чаяакчының дугайында дидими-биле^e медеглеп келгеннер. ⁴ Хоорайның чурттакчылары ийи үстү берген: чамдызы иудейлерни, а өскелери элчиннерни деткээн^f. ⁵ Өске чоннар улузу болгаш иудейлер боттарының даргалары-биле кады элчиннерге удур сүлчээлежи, оларга хора чедирер деп база оларны даш-биле соккулап каар деп барганнар. ⁶ А элчиннер ону билип кааш, Ликаонияның Листра биле Дервия деп хоорайларынче база оларның чоок-кавызынче дезип чоруй барганнар^g. ⁷ Олар аңаа Буянның Медээни непередирин уламчылааннар.

^d Аж.-ч. 13:5

^e Аж.-ч. 4:30; Эф. 6:19

^f Мф. 10:34; Лк. 12:51

^g Мф. 10:23

Павел биле Варнава Листрада

⁸ Листра хоорайга төрүмелинден бертик, кажан-даа кылаштап көрбөөн, буттары бастынмас кижиге турган^h. ⁹ Павел улусту өөредип турда, ол кижиге экирип болгу дег бүзүрел барын көрүп каанⁱ. ¹⁰ Павел ыыткыр үн-биле: «Саң дорт туруп кел!»* – дээн. Бертик кижиге тура халааш, кылаштап эгелээни^j.

^h Аж.-ч. 3:2

ⁱ Мф. 9:2

^j Иса. 35:6; Аж.-ч. 3:8

¹¹ Улус Павелдин чүнү кылганын көрүп кааш, ликаон дылга: «Кижиге хевирлиг апарган бурганнар бисче бадып келди!» – деп алгыржып эгелээни^k. ¹² Олар Варнаваны Зевс деп, а хөй нуруузунда чугааланып турган Павелди Гермес** деп адап алганнар. ¹³ Хоорай даштында Зевс бурганның өргээзи бар чүве-дир. Ооң бараалгакчызы хоорай хаалгазынга бугалар биле өрөөн дүрүг чечектер эккелгөш, чон-биле кады элчиннерге өргүл кылыр деп барган^l.

^k Аж.-ч. 28:6

^l Дан. 2:46

¹⁴ Варнава биле Павел ону дыңнап кааш, муңгараанындан идик-хевин ора соп каапкаш^m, чон аразынче кире халааш: ¹⁵ «Улус-чон! Бо канчап бардынар? Силер-биле дөмей кижилер-дир бис! Силерге Буянның Медээ медеглеп келдивис. Бо хоозун дүрзү-бурганнарны каапкаш, дээрниң, черниң, далайның база оларда бар бүгү чүвениң Чаяакчызы^a, дириг Бурганче эглириңерни күзеп тур бис^o. ¹⁶ Эрткен үе-шагда Бурган чон бүрүзүнге бодунуң оруу-биле чоруурун чөпшээрээн^p. ¹⁷ Ынчалза-даа буянның үүлезин кылып, Бодунуң дугайында үргүлчү херечилеп келген. Ол силерге дээрден чаъсты болгаш дүжүткүр өйде дүжүттү берип^q, а ол ышкаш аыш-чемни силерге хайырлап база чүректеринерни өөрүшкү-биле долдуруп келген»^r – деп алгыржы

^m Сан. 14:6; Мк. 14:63

ⁿ Хост. 20:11

^o 1 Фес. 1:9

^p Мих. 4:5

^q Лев. 26:4; Мф. 5:45

^r Ыд. ыр. 103:15

* 14:10 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Дээрги Иисус Христостуң ады-биле сеңээ чугаалап тур мен» деп сөстөрни немээн.

** 14:12 Зевс – бурунгу грек шажын-чүдүлгөдө кол бурган. Гермес – айбычы бурган.

бергеннер. ¹⁸ Олар ындыг сөстөр-биле безин чонну оларга өргүл кылырындан арай боорда доктаатканнар*.

¹⁹ Ынчалза-даа Писидияда Антиохия болгаш Икониядан иудейлер келгеш, чонну элчиннерге удур кылдыр чайгылдырыпканнар**. Түнелинде олар Павелче халдай бергеш, ону даш-биле соп эгелээннер^a. Оон ону өлгөн деп бодааш, хоорайдан үндүр сөөртүп каапканнар. ²⁰ А кажан Антиохияда бүзүрэннер ооң чанынга чыгылып кээрге, ол туруп келгеш, дедир хоорайже чоруй барган. А даартазында хүндүс ол Варнава-биле кады Дервияже чорупкан.

^a 2 Кор. 11:25

Элчиннерниң Сирияда Антиохияже ээп келгени

²¹ Олар Буянынг Медээни Дервияга суртаалдааш, хөй өөреникчилерлиг апарганнар. А оон Листра, Икония база Писидияда Антиохияже ээп келгеннер. ²² Аңаа олар өөреникчилерин быжыктырып, бүзүрели чайгылыш чок болур кылдыр сорук кирип^b: «Бис Бурганнын Чагыргазынче кирерде, хөй хилинчекти көрүп эртер ужурлуг бис»^c – деп турганнар. ²³ Павел биле Варнава чаа христиан ниитилел бүрүзүнге удуртукчулар томуylaаш, мөргүп, шээрленген соонда^d, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрэн улусту Ооң авыралынга хүлээдип бергеннер^e.

^b Кол. 1:23

^c Ин. 15:20; 1 Пет. 2:21; 5:9; 1 Фес. 3:3;

2 Тим. 3:12

^d Аж.-ч. 13:2

^e Аж.-ч. 20:32

²⁴ Элчиннер оон чоруткаш, Писидияны таварып эрткеш, Памфилияга келгеннер. ²⁵ Оон Пергияга суртаалдап дооскаш, Атталия хоорайже бада бергеннер. ²⁶ А оон боттарынын ам эчизинге чедирип кааны ажыл-чорудулгазын кылыр дээш, Бурганнын авыралы-биле оортан айбылаттырганы хоорай^f – Сирияда Антиохияже эжиндирип чорупканнар. ²⁷ Олар дедир ээп келгеш, христиан ниитилелин чыгаш, Бурганнын оларны дамчыштыр кылган бүгү ажыл-херээниң дугайында база Ооң өске чоннар улузунга бүзүрелдин оруун канчаар изээнин чугаалап бергеннер. ²⁸ Оон олар Иисуска бүзүрэн улус-биле кады аңаа элээн үе дургузунда турганнар.

^f Аж.-ч. 13:3

Иерусалимге чыыш

15 ¹ Антиохияга Иудеядан бир-ле улус келгеш, бүзүрэннерни өөредип эгелээн: «Моисейниң эзу-чаңчылын эзугаар кыртыжап демдектеттирбес болзунарза, камгалал ап шыдавас силер»^g. ² Павел биле Варнава ол улус-биле чөпшээрешпэннер, ынчангаш кончуг изиг маргылдаа үнген^h. Бүзүрэн улус ынчан ол айтырыгны элчиннер-биле база христиан ниитилелдин удуртукчулары-биле чугаалашыннар дээш, Павел биле Варнаваны база бүзүрэннерниң чамдызын Иерусалимче чорудупкан. ³ Олар христиан ниитилелдин даалгазы-биле Финикия болгаш Самарияны таварты эртип бар чыткаш, өске чоннар улузу Бурганче эглип турарын чугаалаарга, ол черлерде чурттаан бүгү ха-дуңманың өөрүүрү аттыг болган. ⁴ Иерусалимге кээрге, оларны христиан ниитилел, элчиннер база удуртукчулар эвилен-ээлдек хүлээп алган. Павел биле Варнава Бурганнын оларны дамчыштыр кылган бүгү чүвезин*** чугаалап бергеннер. ⁵ Фарисейлер бөлүүнге хамааржыр чамдык бүзүрэн улус туруп келгеш, мынча дээннер: «Өске чоннар улузу ам кыртыжап демдектеттирер ужурлуг, ол ышкаш Моисейниң хоойлузун сагыырын олардан негээр херек».

^g Лев. 12:3

^h Гал. 5:2

⁶ Элчиннер болгаш удуртукчулар ол айтырыгны чугаалажыр дээш чыгылып келгеннер. ⁷ Үр чугаалажышкыннар соонда, Пётр туруп келгеш, мынча дээн: «Ха-дуңма,

* 14:18 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Болгаш бажыңнарынче чана бээр кылдыр бүзүредип алганнар» деп сөстөрни немээн.

** 14:19 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Элчиннер дидими-биле суртаалдап турда, „Оларнын чугаазында шын чүве чок, шуптузу меге-дир“ деп тургаш, чонну оларны каапкаш баар кылдыр бүзүредип алганнар» деп сөстөрни немээн.

*** 15:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бүгү чүвезин» деп сөстөргө «База Ооң бүзүрелдин эжин өске чоннар улузунга канчаар ажыдып бергенин» деп сөстөрни немээн.

өске чоннар улузу Буянный Медээни мээң суртаалымдан дыңнааш, бүзүрей бер-
зиннер дээш, Бурган бистиң аравыстан эң эгезинде-ле мени шилип алганын билир
силер^a. ⁸ Бурган кижилерниң чүректерин билир болгай^b, өске чоннар улузунга база
Ыдыктыг Сүлдени, биске хайырлааны дег, хайырлааш^c, оларны хүлээп көргөнин Ол
көргүстү. ⁹ Бурган олар-биле бистиң аравыста кандыг-даа ылгал кылбайн турар^d, ха-
рын оларның чүректерин арыглап алган-дыр^e, чүгө дээрге олар бүзүрей берген-дир.
¹⁰ Ынчаарга бистиң-даа, өгбелеривистиң-даа уур харык чок болганы үүрге-чүүктү
бүзүрэннерниң оорга-мойнунче чүдүргөш^f, Бурганны чүгө шенеп турар силер? ¹¹ Ын-
чалза-даа бис база олар ышкаш, Дээрги Иисустуң авыралын дамчыштыр камгалал
алырывыска бүзүрээр бис^g.

¹² Бүгү чыыш ыыт-шимээн чок барып, өске чоннар улузунуң аразынга Варнава
биле Павелди дамчыштыр Бурганның кылганы кайгамчык демдектер дугайында
ол ийиниң чугаазын дыңнай бергеннер.

Иаковтуң чугаазы

¹³ Олар чугаазын доозуптарга, Иаков^h чугаалап эгелээн: «Ха-дунма, мени дыңна-
нар! ¹⁴ Бурган эң баштай өске чоннар улузунче ээ көрүп, Бодунуң адын хүндүлээр
кылдыр, оларның аразындан улусту шилип алганын Симон Пётр биске чугаалады.
¹⁵ Ол дугайында медээчилерниң бижээн сөстери база ооң-биле дүгжүп турар-дыр:

*¹⁶ „Оон Мен эеп келгеш, Давидтиң буступ дүшкен чадырын
катап тургузар мен.*

Мен ону бузундулардан чыып тургускаш, эде тудуп, чаартыр мен.

*¹⁷⁻¹⁸ Ынчан кижги төрөлгөтен артынчызы – Мээң адымны эдилээн
бүгү өске чоннар*

Дээрги-Чаяакчыже чуткуп эгелээр.

*Ол бүгүнү шаг-шаандан бээр билдингир кылып каан Дээрги-Чаяакчы
ынча деп турар-дырⁱ.*

¹⁹ Ынчангаш Бурганче эглирин күзээн өске чоннар улузунга шаптык катпас
ужурлуг бис деп санап тур мен. ²⁰ Харын-даа оларга дүрзү-бурганга өргээн аъш-чем
чииринден^j, самыраарындан, бооп өлүрген дириг амытаннар эьдинден база хандан
ойталаар^k дугайында чагаа бижиир ужурлуг бис*. ²¹ Чүгө дээрге Моисейниң хоой-
лузун хоорай бүрүзүңгө суртаалдаар база амыр-дыш хүнүнде-ле синогогаларга
номчуур улус шагдан бээр бар болгай».

Элчиннер болгаш удуртукчуларның чагаазы

²² Элчиннер болгаш христиан ниитилелдиң удуртукчулары бүгү ниитилел-би-
ле кады боттарының аразындан каш кижги шилээш, оларны Павел биле Варнавага
кошкаш, Антиохияже чорударын шиитпирлээннер. Олар бүзүрээн улус аразында
удуртукчулар болур Варсава деп ады база бар Иуда биле Силаны^l шилип алганнар.
²³ Олар-биле кады мындыг уткалыг чагаа чорутканнар:

«Антиохия, Сирия болгаш Киликияда турар өске чоннар уктуг бүзүрээн
ха-дунмавыс силерге элчиннерден болгаш христиан ниитилелдиң удуртукчу-
ларындан изиг байыр! ²⁴ Бистен адырлып чоруй барган чамдык улус бистен

^a Аж.-ч. 10:20

^b 3 Хаан. 8:39; 1 Чыл. 28:9;

^c 2 Чыл. 6:30; Аж.-ч. 1:24

^d Аж.-ч. 10:44, 47

^e Аж.-ч. 11:12

^f Ыд. ыр. 50:12

^g Гал. 5:1

^h Эф. 2:8; Тит. 2:11; 3:7

ⁱ Аж.-ч. 12:17; Иак. 1:1;

Гал. 1:19; 2:9

^j Ам. 9:11-12

^k Дан. 1:8; 1 Кор. 8:1;

10:19-20; Ажыд. 2:14

^l Лев. 3:17; 17:14;

Ы. х. к. 12:23-24

¹ 1 Пет. 5:12; 2 Кор. 1:19;

2 Фес. 1:1

* 15:20, 29 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ол ышкаш боттарыңарга кылырын күзевээн чүвенерни өске улуска
база кылбанар» деп сөстөрни немээн.

кандыг-даа даалга албайн, боттарының чугаазы-биле* силерни дүвүредип, угаан-бодалыңарны хөлзедип турарын дыңнадывыс^a. ²⁵ Ынчангаш бис шупту чыгылып, чаңгыс эп-сеткилдиг дугурушканывыстың түңнелинде, аравыстан каш кижиге шилээш, биске эргим Варнава биле Павелди кады силерге чорударын шиитпирледивис. ²⁶ Ол ийи кижиге болза Дээргивис Иисус Христоска бараан болур дээш амы-тынын артынга каапкан улус-тур. ²⁷ Ол ышкаш Иуда биле Силаны чоруттувус, олар силерге бижээн чүвевисти аас-биле база дамчыдарлар. ²⁸ Ыдыктыг Сүлдө болгаш бис дараазында айытканывыс эргежок чугула чүүлдерден өске чүнү-даа сагырын силерден негевес деп шиитпирледивис^b. ²⁹ дүрзү-бурганнарга өргөөн аыш-чем чииринден, хандан, бооп өлүрген дириг амытаннар эьдинден база самыыраарындан ойталаңар^{**}. Бо бүгүну сагыр болзуңарза, шын кылып турар-дыр силер. Байырлыг, мэнди-чаагай!»

^a Гал. 1:7; 5:10^b Аж.-ч. 15:20

Айбычылар Антиохияда

³⁰ Айбылатканнар Антиохияга келгеш, ында бүзүрөөн улусту чыггаш, чагааны хүлээдип бергеннер. ³¹ А демгилери ону номчааш, деткимчелиг медээге аажок өөрөөннер. ³² Иуда биле Сила ийи боттары Бурганның медээчилери турган болгаш^c, ха-дуңмазынга хөй суртаал кылып, оларны деткип база бүзүрелин быжыктырып турганнар. ³³⁻³⁴ Иуда биле Сила аңаа элөөн болган соонда, бүзүрөөннер оларга амыртайбыңыңа, ак орукту күзөөш, оларны айбылаан улусче дедир чорудупканнар^{***}. ³⁵ А Павел биле Варнава Антиохияга артып калган. Олар өске хөй улус-биле кады өөрөдиг берип база Дээрги-Чаяакчының Буяныг Медээзин суртаалдап турганнар^d.

^c Аж.-ч. 11:27^d Аж.-ч. 13:1

Павел биле Варнаваның аразында чөрүлдээ

³⁶ Элөөн үе эрткенде, Павел Варнавага: «Дедир чоруткаш, Дээрги-Чаяакчының медээзин суртаалдап турганывыс бүгү хоорайларда ха-дуңмавыска барып чедип, оларның канчаар чурттап олурарын көрөөлөм» – деп санал кириген. ³⁷ Варнава Марк деп ады база бар Иоанны^e эдертип алып бодаан. ³⁸ Ынчалза-даа Памфилияга оларны каапкаш, бо ажыл-херекти олар-биле кады уламчылаваан боорга, Павел Маркты алган херээ чок деп санаан^f. ³⁹ Ол дээш, оларның аразынга шыңгыы чөрүлдээ үнүп кээрге, Павел биле Варнава чарлырын шиитпирлээн. Варнава Маркты эдерткеш, Кипрге эжиндирип чорупкан. ⁴⁰ А Павел Силаны^g шилип алгаш, бүзүрөөннер ону Дээрги-Чаяакчының авыралынга хүлээдип бээрге, орукче үнүпкен. ⁴¹ Ол Сирия болгаш Киликияны эргий кезип, христиан ниитилелдерни быжыктырып чораан.

^e Аж.-ч. 12:12; 13:5; Кол. 4:10^f Аж.-ч. 13:13^g Аж.-ч. 15:32

Павел биле Силага Тимофейниң каттышканы

16 ¹ Павел оруун уламчылап, баштай Дервияга, оон Листрага чеде берген. Аңаа Тимофей деп аттыг христиан кижиге турган^h. Ооң авазы – еврей сөөктүг христиан херээжен, а ачазы – грек кижиге чүве-дир. ² Листра болгаш Иконияда бүзүрөөннер ону эки кижиге деп үнелээн. ³ Павел Тимофейни эдертип алып бодаан, ынчангаш аңаа кыртыжап демдектээр ёзулалды кылдыртып бергенⁱ. Чүге дээрге ол чер чурттуг иудейлер шупту Тимофейниң адазы грек сөөктүг дээрзин билир турган. ⁴ Павел болгаш ооң-биле кады чораан улус хоорайларны эргий кезивишаан, элчиннер болгаш удуртукчуларның Иерусалимге доктаадып тургусканы – өске

^h Рим. 16:21; 1 Кор. 4:17; Флп. 2:19; Кол. 1:1;

1 Фес. 3:2; 2 Фес. 1:1; 1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2

ⁱ 1 Кор. 9:20; Гал. 2:3

* 15:24 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Кыртыжап демдектеттирер база Моисейниң хоойлузун сагыр ужурулуун чугаалааш» деп сөстөрнү немээн.

** 15:29 15:20-де немелде тайылбырны көр.

*** 15:33-34 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ынчалза-даа Сила ол черге артып каарын шиитпирлээн, а Иуда Иерусалимче чана берген» деп сөстөрнү немээн.

чоннардан үнген христианнар чүнү сагыыр ужурлугул деп шиитпирни бүзүрөөн-нерге дамчыдып чораан^a. ⁵ Ынчангаш христиан ниитилелдерниң бүзүрели быжыгып, улузу хүн санай немежип турган^b.

^a Аж.-ч. 15:28-29

^b Аж.-ч. 6:7

Павелди Македонияже кыйгыртканы

⁶ Павел болгаш ону эдерген улус Фригия биле Галатия таварты чорупканнар^c, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлде Асияга Бурганның медээзин суртаалдаарын оларга чөпшээрэвээн. ⁷ Мисияның кызыгаарынга чеде бергеш, олар Вифинияже чоруптар бодаан, ынчалза-даа Иисустуң Сүлдези^{d*} хоруп каан. ⁸ Ынчангаш олар Мисияны таварып эрткеш, Троада хоорайга келгеннер^e. ⁹ Аңаа Павел дүне када мындыг дүш көргөн: Македония чурттуг бир-ле кижиге кээп турупкаш, оон: «Македонияга келгеш, биске дузалап көр!» – деп дилеп-тир. ¹⁰ Ол дүш көргөн соонда, Бурган бисти Буянның Медээни Македонияга медеглезин дээн-дир деп түңнээш, доп-дораан ынаар чоруптарын шиитпирлээн бис.

^c Аж.-ч. 18:23

^d Флп. 1:19

^e Аж.-ч. 20:5; 2 Кор. 2:12;
2 Тим. 4:13

Павелдиң Филиппыга келгени

¹¹ Троададан Самофракия ортулукче, а даартазында хүндүс Неаполь хоорайже эжиндире бердивис. ¹² А Неапольдан Филиппыга^f – Македонияның Римге чагырткан кезээниң кол хоорайынга эжиндирип келдивис. Ол хоорайга элээн каш хүн турдуvus. ¹³ Амыр-дыш хүнүнде хоорай даштында хем кыдыынче үнгеш, иудейлер мөргүүрде, үргүлчү аңаа чыгыр боор деп бодаанывыс черге келдивис. Аңаа олуруп алгаш, ында чыылган херэеженнер-биле чугаалажы берген бис. ¹⁴ Аңаа Фиатира хоорайдан келген, улуг үнелиг пөстөр садыгжызы Лидия деп аттыг Бурганга бүзүрээр херэежен турган. Дээрги-Чаяакчы ооң чүрөөн Павелдиң чугаазынга бүзүрээр кылдыр ажыдып берген^g. ¹⁵ Лидия болгаш ооң өг-бүлезиниң улузу^h сугга суктурган соонда, ол бистен: «Мени Дээрги-Чаяакчыга ылап-ла бүзүрөөн деп бодаар болзунарза, бажыңымга келгеш, аңаа туруп ап көрүнер» – деп дилээн. Ол бодунуң күзелин чедип алган.

^f Флп. 1:1

^g Лк. 24:45

^h Аж.-ч. 11:14; 16:33-34

Павел биле Силаны тудуп хоругдааны

¹⁶ Бир-ле катап улустуң мөргүп чаңчыккан черинче бар чорувуста, орук ара биске өттүр билириниң бугунга алыскан чалча кыс уткужуп келген. Ол өттүр билип чугаалааш, ээлеринге хөй олча-ажык эккеп турган чүве-дир. ¹⁷ Чалча кыс Павелдиң база бистиң соовустан кылаштап: «Бо улус – Дээди Өрүкү Бурганның чалчалары-дыр!ⁱ Олар силерге камгалалдың оруун медеглеп турар!» – деп алгырып чоруп берген. ¹⁸ Ол хөй хүннер улаштыр ынчаар алгырып келген. Павел анчыгызынып, хая көрүнгеш, ооң бугунга мынча дээн: «Иисус Христостуң ады-биле сеңээ дужаап тур мен – бо кыстан үне бер!»^j Бук ол дораан кыстан үне берген.

ⁱ Дан. 3:26

^j Мк. 9:38

¹⁹ Ооң ээлери ынчан олча-ажык алыр идегели читкенин көрүп кааш, Павел биле Силаны сегирип алгаш, төп шөлде хоорай даргаларынче күш-биле аппарганнар. ²⁰ Оларны рим шииткекчилерге эккелгеш, мынча дээннер: «Бо улус иудейлер-дир, олар бистиң хоорайывыска хөлзээзин үндүрүп, ²¹ бистиң, рим хамаатыларның, хүлээп көрбезивис азы күүсетпес ужурлуувус чаңчылдар суртаалдап турлар^k». ²² Чыылган чон база Павел биле Силага удур болган. А шииткекчилер оларның хевин ужулдургаш, шывык-биле эриидээрин дужааганнар^l. ²³ Оларны эриидеп-эриидеп, кара-бажыңче киир октапканнар, а таңныылдар даргазынга серемчилелдиг кадарар айтышкын бергеннер. ²⁴ Ындыг айтышкын алгаш, ол оларның буттарын аар доорбаш ыяшка чыпшыр демирлээш^m, кара-бажыңның иштики өрээлинге шоочалап каанⁿ.

^k Эзра 4:13; Эсф. 3:8

^l 2 Кор. 6:4-5; 11:23-25

^m Иер. 20:2; 29:26

ⁿ 1 Фес. 2:2

* 16:7 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Иисустуң» деп сөс таварышпайн турар.

Павел биле Силаның кайгамчык хосталышкыны

²⁵ Дүн ортузу чедип турда, Павел биле Сила мөргүп база Бурганга йөрөөлдер ыр-лап турганнар^a, а өске хоругдаттырганнар оларны дыңнап олурганнар. ²⁶ Хенертен күштүг чер шимчээшкени эгелээн болгаш^b, кара-бажыңның таваа безин сириңейни берген, ол дораан ооң шупту эжиктери ажыттынып, хамык хоругдаттырганнарның илчирбелери кошкап, адырлы бергилээн^c. ²⁷ Таңныылдар даргазы оттуп келгеш, көөрге, кара-бажың эжиктери ажык турар боорга, хоругдаттырганнар дезе берген-дир деп бодааш, бичии-ле болза хылыш-биле шаштына бер часкан^d. ²⁸ Ынчалза-даа Павел ыткыр үн-биле: «Бодунга хора чедирбе! Бис шупту мында бис!» – деп алгыра берген.

²⁹ Таңныылдар даргазы чырыткы эккелдиргеш, кара-бажыңче кире халаан. Кортканындан сирилевишаан, ол Павел биле Силаның мурнунче кээп дүшкен^e. ³⁰ Оон ол оларны үндүрө бергеш: «Дээргилер, камгалал алыр дизе, мен чүнү кылыйн?» – дээн^f.

³¹ «Дээрги Иисуска бүзүрө. Ынчаар болзунарза, бодуң болгаш өг-бүлөң камгалал алыр силер^g» – деп, олар харыылаан. ³² Павел биле Сила ол кижиге база ооң өг-бүлө-зиниң улузунга Дээрги-Чаяакчының медээзин суртаалдап бергеннер. ³³ Кара-бажың даргазы оларны ол-ла дүнеки шакта аппарат, балыгларын чуп бергеш, ол дораан боду база бүгү өг-бүлөзи сугга суктуруп алган^h. ³⁴ Оон оларны бажыңыңга эккелгеш, аш-чем салып хүндүлээн. Бурганга бүзүрээни дээш, ооң боду болгаш өг-бүлөзиниң шупту улузу өөрүп турганⁱ.

³⁵ Хүн үнүп кээрге, шийткечилер боттарының албанында турар улузун: «Ол ийи кижини хостаңар» – деп сөс чедирери-биле чорудупканнар. ³⁶ Кара-бажың даргазы ол айтышкыны Павелге дамчыткан: «Шийткечилер силерни хостазын дээш, менче улус чорутту. Ынчангаш ам моон үнгеш, амыр-тайбың чоруптуңар».

³⁷ Ынчалза-даа Павел оларга мынча дээн: «Бисти, рим хамаатыларны, шийткел үндүрбейн^j, чон мурнунга эттеп турдулар, оон кара-бажыңче киир октаптылар. А ам олар бисти бүдүү салыптар деп турар де? Чок! Ол канчап-даа бүтпес! Олар боттары кээп, бисти моон үндүрзүннер».

³⁸ Хоорай албанында турар улус ол сөстөрни шийткечилерге дамчыдарга, олар Павел биле Сила рим хамаатылар дээрзин дыңнааш, корга бергеннер. ³⁹ Шийткечилер чедип келгеш, оларга буруузун билингеш, кара-бажыңдан үндүрө бергеш, хоорайдан чоруй баарын дилээннер^k. ⁴⁰ Павел биле Сила кара-бажыңдан үнгеш, Лидияның бажыңыңга чеде бергеннер^l. Олар аңаа ха-дуңмазы-биле ужуражып, оларны сорук кирип кааш, оруун уламчылап чорупканнар.

Павел биле Сила Фессалоникада

17 ¹ Элчиннер Амфиполь болгаш Аполлонияны таварып эрткеш, ында иудей синагога турган Фессалоника хоорайга келгеннер^m. ² Павел чаңчыккан айы-биле синагогаже кире бергешⁿ, үш амыр-дыш хүнүн улаштыр Бижилге дугайында иудейлер-биле чугаалажып, ³ Христостуң хилинчекти көрүп эртер, а оон катап дирлир ужуруун тайылбырлап база шынзыдып келген^o. Оон Павел: «Ооң дугайында силерге медеглөп турарым Иисус – Христос ол-дур» – деп чугаалаан. ⁴ Иудейлерниң чамдызы, Бурганга мөгөөр гректер болгаш эвээш эвес ызыгууртан херээженнер, бүзүрөй бергеш, Павел биле Силага каттыжа бергеннер.

⁵ Ынчалза-даа бүзүрөвээн иудейлер адааргааш, сөлгүжок бак, дүржөк кижилер тып, хөй улус чыып алгаш, хоорайга хөлзээзин үндүргеннер^p. Олар Иасоннуң бажыңыңга келгеш, Павел биле Силаны чыылган улус мурнунче үндүрө бээр дээш, дилеп турганнар. ⁶ Ынчалза-даа оларны тып чадааш, Иасонну база элээн каш өске

^a Ыд. ыр. 41:9; 118:62^b Аж.-ч. 4:31^c Аж.-ч. 5:19; 12:7, 10^d 3 Хаан. 20:39; Аж.-ч. 12:19^e Дан. 2:46; Аж.-ч. 10:25^f Лк. 3:10; Аж.-ч. 2:37^g Мк. 16:16; Рим. 10:9^h Аж.-ч. 11:14; 16:15ⁱ Ин. 4:53; Аж.-ч. 18:8^j Аж.-ч. 22:25^k Мф. 8:34^l Аж.-ч. 16:14^m Флп. 4:16ⁿ Аж.-ч. 13:5; 14:1^o Лк. 24:26-27^p 1 Фес. 2:14-16

^a Лк. 23:2

бүзүрэн кижини хоорайның чагырыкчыларынче алгаш чорупканнар. Олар: «Делегейни бир кылдыр хөлээзин үндүргөн бо улус ам мында келген-дир! ⁷ А Иасон оларны хүлээп алган-дыр. Олар шупту императорнун чарлыктарына удурланып: „Иисус дээр өске хаан бар“^a – деп турарлар-дыр» – деп алгыржып турганнар. ⁸ Ону дыңнаан чон база хоорай чагыргазы дүвүрөп үнгөн. ⁹ Олар оон Иасонну болгаш оон өөрүн торгаал төлээринче албадааш, салып чорудупканнар.

Верияга суртаал

¹⁰ А бүзүрэн улус Павел болгаш Силаны дүн дүжүп кээри билек, Верия дээр хоорайжыгашче чорудупканнар. Аңаа келгеш, олар иудей синагогага барган. ¹¹ Вериянын улузу Фессалониканың улузундан эки мөзүлүг болган: олар медээни күзелдии-биле хүлээп алгаш, Павел биле Силаның алыс шынны чугаалап турарына шынзыгар дээш, хүннүн-не Бижилгени шинчилеп турганнар. ¹² Хөй иудейлер, а ол ышкаш эвээш эвес алдар-хүндүлүг ызыгууртан эр, херээжен гректер бүзүрөй бергеннер.

¹³ Ынчалза-даа Фессалониканың иудейлери Павелдиң Верияда база Бурганнын медээзин суртаалдап турарын дыңнааш, ынаар чеде бергеш, чонну күткүп база хөлээзин үндүреринче ыдалап эгелээннер. ¹⁴ Бүзүрэн улус ынчан Павелди ол доораан далай кыдыынче чорудупкан, а Сила биле Тимофей Верияга артып калган. ¹⁵ Павелди үдээннер ооң-биле кады Афины хоорайга келгеш: «Сила биле Тимофей эң дүргени-биле менче чедип келзиннер» – дээн Павелдиң айтышкынын дамчыдып, дедир чаныпканнар.

Павел Афиныда

^b 2 Пет. 2:8

¹⁶ Павел эштерин манап, Афиныга чоруп тургаш, хоорайны дүрзү-бурганнар дола бергенин көргөш, сеткил-сагыжы аажок аараан^b. ¹⁷ Ол синагогага иудейлер болгаш Бурганга мөгөөр гректер-биле маргыжып, хүннүн-не төп шөлге анаа таварышкан улус-биле чугаалажып турган. ¹⁸ Бир катап чамдык эпикурийжи болгаш стоик философтар ооң-биле маргыжа берген. Чамдыктары: «Бо чалчыраашпай чүнү чугаалаар деп турар ирги?» – дээннер. Өскелери: «Ол кижини өске черлер бурганнарын суртаалдап тур ышкаш» – дээр болганнар, чүге дээрге Павел оларга Иисустун дугайында база Ооң катап дирилгениниң дугайында медеглээн чүве-дир. ¹⁹ Олар ону эдэртип алгаш, ареопагга* эккелгеш, мынча дээннер: «Силер чүү деп ындыг чаа өөредиг суртаалдай бердинер^c, ону билип шыдаар бис бе? ²⁰ Бир-ле элдеп, дыңнап көрбээни-вис чүүл чугаалаар-дыр силер. Ынчангаш ол чүл дээрин билип алыксап тур бис». ²¹ (Афинынын чурттакчылары база ында чурттаан өскээртен келген улус хөөрежи азы кандыг-бир чаа чүүл дыңнап, үе эрттиреринге туралы кончуг турганнар.)

^c Мк. 1:27

Павелдиң Афинының чөвүлели – ареопаг мурнунга чугаазы

²² Павел ареопагтын мурнунга турупкаш, мынча дээн: «Афинының чурттакчылары! Силерниң бүгү ажыл-херектеринерге бурганнар хүндүлээринге сундулуунарны көрүп тур мен. ²³ Чүге дээрге мен хоорайны кезий кылаштааш, силерниң ыдык чүүлдериңерни топтап көрдүм. „Билдинмес Бурганга“ деп бижээн өргүл салыр чер безин тып алдым. Билбес хиреңерде, Аңаа мөгөйип турарынар ол билдинмес Бурган дугайында силерге медеглээр бодап тур мен.

^d Иса. 42:5; Мф. 11:25^e 3 Хаан. 8:27; Аж.-ч. 7:48

²⁴ Делегейни база ында бар бүгү чүвени чаяган Бурган дээр биле черниң Дээр-гизи болганда^d, Ол кижини холу-биле туткан өргээлерге чурттава^e. ²⁵ Ол чүү-даа

* 17:19 Афинының эң ат-сураглыг хамаатыларын тургустунган чөвүлелдин хуралдаарда чыгыр тейи база ол чөвүлелдин ады. Ареопагтын кежигүннери шииткекчилернин бүрүн эргелерин база эдилеп чорааннар.

чүве хереглес болгаш^a, улустуң Аңаа бараан боорун-даа бодавас, а Боду шупту улуска амыдыралды, тынышты^b база арткан бүгү чүүлү берип турар. ²⁶ Улус черни бир кылдыр чурттазын дээш, Ол чаңгыс кижиден бүгү кижиге төрөлгөтөнни тывылдырган^c. Ол бүгү улуска чер кырынга чурттаар үелерни, тодаргай девискээрлерни айтып берген^d. ²⁷ Улус Олче баар оруун дилеп тыпсын, Аңаа канчап-чооп-даа болза чоокшулазын база Ону тып алзын дээш, Бурган бүгү чүвени кылган, а херек кырында Ол бистиң кижиге бүрүзүңгө чоок болгай. ²⁸ Ооң ачызында чурттап, шимчеп база амыдырап чоруур болгай бис^e. Ол дугайында силерниң чамдык шүлүкчүлериңер: „Бис – Ооң үрө-салгалы бис“ – деп чугаалаан-дырлар.

²⁹ Ынчангаш бис Ооң үрө-салгалы болганывыста, Бурганның бодаралын кижинин уран чаяанын база чогаадыкчы бодалын ёзугаар даштан оя соктаан азы алдын, мөңгүндөн кылган кандыг-бир дүрзү-бурганга дөмейлей бодавас уjurлуг бис^f. ³⁰ Бурган бүгү улуска алыс шынны билбес чораан үезин соонга каапкаш^g, ам чер болганга бачыдын миннирин дужаап турар-дыр. ³¹ Чүгө дээрге Ол Бодунуң шилип алган Кижизин дамчыштыр бо делегейни чөптүү-биле шиидер хүнүн доктаадып каан^h. Бурган Ону өлүглер аразындан катап диргискеш, Ону шилип алганын бүгү улуска көргүскөнⁱ.

³² Өлүглер аразындан катап дирлириниң дугайында дыңнап кааш, оларның чамдызы Павелди шоодуп эгелээн, а өскелери: «Ол дугайында силерден соонда бир дыңнаар бис» – дээннер. ³³ Ынчангаш Павел олардан чоруй барган. ³⁴ Ынчалза-даа чамдык улус бүзүрөй бергеш, ооң талазынче шилчип алган: оларның аразында Арёпагың кежигүңү Дионисий, Дамар деп аттыг херэежен болгаш өскелер-даа бар болган.

Павел Коринф хоорайда

18 ¹ Павел ооң соонда Афинны каапкаш, Коринф хоорайже чоруй барган. ² Ол аңаа Понт девискээринге төрүттүнгөн Акила¹ дээр еврей кижиге биле таныжып алгаш, ооң бажыңыңа чеде берген. Акила бодунуң кадайы Прискилла-биле кады чоокта чаа Италиядан келген турган, чүгө дээрге Клавдий император^j хамык иудейлерге Римден үнүп чоруурун дужааган чүве-дир. ³ А оларның кылып турар ажылы оонуу-биле дөмей – майгыннар даарап турар боорга, Павел артып калгаш, олар-биле кады ажылдай берген. ⁴ Ол амыр-дыш хүнү кээрге-ле, синагогага иудейлер болгаш гректер-биле маргыжып, оларны бүзүрөлчө ээлдирерин кызыдып турган^k.

⁵ Сила биле Тимофей Македониядан кээрге^l, Павел бодун суртаал кылырынга бараалгадып*, иудейлерге «Иисус дээрге Христос ол-дур» дээрзин херечилеп турган. ⁶ А олар аңаа удурланып, бак сөглээр боорга, ол бодунуң хевинден доозунну тө силгипкеш**, оларга мынча дээн: «Өлүмүңер дээш бодуңар шоруңар!^m Мээң ам силер дээш, харыысалгам чок. Амдан эгелээш, өске чоннар улузунга суртаалдап чоруурум ол-дурⁿ». ⁷ Павел синагогадан үнгеш, бажыңы ооң чанынга турган Бурганга мөгөөр бир кижиге чорупкан. Ооң адын Тит Иуст*** дээр чүве-дир. ⁸ А синагога даргазы Крисп^o бодунуң өг-бүлезиниң улузу-биле кады Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөй берген^p. Павелди дыңнаан Коринфиниң хөй чурттакчылары база бүзүрээш, сугга суктуруп алганнар.

⁹ Бир-ле дүне Павелдин дүжүңгө Дээрги-Чаяакчы аңаа: «Кортпа! Чугаанны уламчыла база ыгыттавайн барба. ¹⁰ Мен сээң-биле кады мен, кым-даа сенээ хора чедирип шыдавас. Бо хоорайда Мээң улузум хөй деп билип ал» – дээн. ¹¹ Павел ол хоорайга улусту Бурганның медээзинге өөредип, бүдүн чартык чыл дургузунда турган.

* 18:5 Өске буруңгу сөзүглелдерде «Павел бодунуң бүгү үезин суртаал кылырынга бараалгадып» эвес, а «Павел Сүлдөгө албадаткаш» деп бижээн.

** 18:6 Павелдиң ынчаар кылганы иудейлерниң бүзүрөл чогуң ооң ам черле шыдажыр арга чок апарганын херечилеп турар (Неем. 5:13 көр).

*** 18:7 Өске буруңгу сөзүглелдерде «Тит» деп ат таварышпайн турар.

^a Ыд. ыр. 49:8-12

^b Э. д. 2:7; Иов 33:4

^c Э. д. 3:20

^d Ы. х. к. 32:8

^e Сан. 16:22; Иов 12:10

^f Иса. 40:18-19; 46:5

^g 1 Пет. 1:14; Рим. 3:25-26; Эф. 4:18

^h Мф. 12:36; Ин. 5:22; Аж.-ч. 10:42; 1 Пет. 4:5

ⁱ Рим. 16:3; 1 Кор. 16:19; 2 Тим. 4:19

^j Аж.-ч. 11:28

^k Аж.-ч. 13:5

^l 1 Фес. 3:6

^m Иез. 18:13; 33:4

ⁿ Аж.-ч. 13:46

^o Лк. 8:41; Аж.-ч. 13:15; 1 Кор. 1:14

^p Ин. 4:53; Аж.-ч. 16:34

Иудейлерниң Павелди шиидери-биле эккелгени

¹² Ахая девискээринге Римден томуйлаан чагырыкчызы Галлион дээрзи турар өйде, иудейлер Павелге удур бөлүгөжип алгаш, ону шииткел черинге эккелгенер. ¹³ Олар мынча дээннер: «Бо кижини улусту хоойлу-дүрүмге дүүшпес кылдыр Бурганга мөгөөринче бүзүредип тур». ¹⁴ Павел аксын ажыдып чадап чыдырда-ла, ону буруудаткан иудейлерге Галлион мынча дээн: «Иудейлер, кандыг-бир хоойлу-дүрүм үрээшкини азы кем-херек үүлгедишкени болган болза, силерни дыңнаар чылдагаан менээ тургай эртик. ¹⁵ Ынчалза-даа мында өөредиглер, аттар база ыдыктыг хоойлунар дугайында чугаа чоруп турар болганда, боттарынар сайгаржып алынар. Мен ол айтырыгга шииткекчи болбас мен»^a. ¹⁶ Оон оларны шииткел черинден үндүр сывырыпкан. ¹⁷ Олар ынчан шупту синагога даргазы Сосфенни шииткел чериниң мурнунга эттей бергеннер, ынчалза-даа Галлион ынаар хензиг-даа сагыш салбаан.

^a Аж.-ч. 23:29

Павелдиң Антиохияже эеп келгени

¹⁸ Павел Коринфиге элээн каш хонгаш, эш-өөрү-биле байырлажып чарылгаш, Сирияже эжиндирип чорупкан. Прискилла биле Акила^b база ону эдерип чорупкан. Павел эжиндирип чоруур бетинде, Бурганга берген даңгыраан күүсеткен болгаш, Кенхреяга^c бажын дөңгүрөртип каапкан^d. ¹⁹ Эфес хоорайга^e эжиндирип келгеш, Павел Прискилла биле Акиланы каапкаш, боду синагогаже чорупкаш, иудейлер-биле чугаалажып эгелээн. ²⁰ Олар ону олар-биле кады ам-даа артып каарын дилээннер, ынчалза-даа ол чөпшээрешпээн. ²¹ Чоруп тура, Павел мынча дээн: «Бурганның күзел-соруу ындыг болур болза, мен эеп кээр мен»^f. Оон ол Эфестен эжиндирип чорупкан^g.

^b Аж.-ч. 18:2

^c Рим. 16:1

^d Сан. 6:5, 9

^e Аж.-ч. 19:1; 20:16

^f Иак. 4:15

²² Кесарияга эрикке дүшкеш, ол Иерусалимге келгеш, ында христиан ниитилелдин амыр-мендизин айтыргаш, Антиохияже чоруй барган. ²³ Антиохияга элээн тургаш, Павел аян-чоруун уламчылап, Галатия биле Фригияның хоорайларын дургаар таварып эрткеш^g, хамык өөреникчилерниң бүзүрелин быжыктырып чораан.

^g Аж.-ч. 16:6

Аполлостун Эфеске суртаалы

²⁴ Ол өйде Эфеске Аполлос^h дээр еврей чедип келген. Ол Александрияга төрүт-түнген, Бижилгени эки билер, аажок чечен кижини чүве-дир. ²⁵ Аполлос Дээрги-Чаякчының айтып-сургаан оруун эки билер алгаш, хайнып-хөлзээн сеткилинден чугаалап, боду чүгле Иоанның сургаалдааны сугже суктурарын билер-даа болзаⁱ, Иисустун дугайында шынчы сөс-биле өөредип турган. ²⁶ Ол синагогага дидимибиле чугаалап эгелээнⁱ. Прискилла биле Акила ону дыңнап кааш, бажынынче чалап эккелгеш, Бурганның оруун аңаа оон-даа долузу-биле тайылбырлап бергеннер. ²⁷ Аполлос улаштыр Ахаяже чоруур деп баарга, бүзүрөөннер ону сорук киригеш, ында христианнарга «Бо кижини хүлээп алынар» деп чагаа чорудупканнар^k. Ол ынаар чеде бергеш, Бурганның авыралының ачызында бүзүрөй берген улуска улуг дузазын көргүскен. ²⁸ Чүге дээрге Аполлос Иисус – Христос-тур дээрзин Бижилгелер-биле шынзыдып, хөй чон мурнунга иудейлерниң аксын аажок күштүг барымдаалар-биле дуй шаап келген^l.

^h Аж.-ч. 19:1;

1 Кор. 1:12; 3:5; 4:6;

16:12;

Тит. 3:13

ⁱ Лк. 3:3; Аж.-ч. 19:3

^j Аж.-ч. 4:30; Эф. 6:19

^k 1 Кор. 16:3; 2 Кор. 3:1

^l Аж.-ч. 9:22

* 18:21 Эске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүкке «Чоокшулап олулар байырлалды Иерусалимге уткуурум эргежок чугулар» база «А Акила биле Прискилла Эфеске артып калганнар» деп сөстөрнү немээн.

Павел Эфесте

19 ¹ Аполлос Коринфиге турган өйде, Павел янзы-бүрү иштики, бедигээш девискээрлер таварты эрткеш, Эфеске чедип келген^a. Ол анаа элээн каш бүзүрөөннөр тып алган. ² Павел олардан айтырган: «Бүзүрөй бээриңерге, Ыдыктыг Сүлде силерге бадып келди бе?»

^a Аж.-ч. 18:21

Олар: «Бис ындыг Ыдыктыг Сүлде барын оода дыңнаваан бис» – деп харыылааннар.

³ «Ынчаарга сугга суктурганыңар силерге кандыг уткалыг болду?» – деп, Павел айтырган.

«Иоанның сугже суп турганы дег^b, ындыг болду-ла» – деп, олар харыылаан.

^b Аж.-ч. 18:25

⁴ Павел мынча дээн: «Иоанның сугже сугары^c – бачыдын миннип, Бурганче эглири-биле сугга суктурары-дыр. Иоанн улусту бодунуң соондан кел чыдар Кижиге – Иисуска бүзүрөөринче кыйгырып турган»^d. ⁵ Ол улус ону дыңнааш, Дээрги Иисустуң ады-биле сугга суктуруп алганнар^e. ⁶ Павел улуска холдарын дегзирге^f, Ыдыктыг Сүлде оларже бадып келген. Олар ынчан билдинмес дылдарга чугаалап^g, өттүр билип медеглеп эгелээннөр. ⁷ Олар шупту он ийи хире кижиге турган.

^c Лк. 3:3

^d Ин. 1:7

^e Мф. 28:19; Аж.-ч. 8:16

^f Аж.-ч. 8:17; 9:17

^g Аж.-ч. 10:46

⁸ Павел синагогага үш ай иштинде дидими-биле суртаалдап^h, иудейлер-биле чугаалажып, Бурганның Чагыргазының дугайында алыс шынны бадыткап келген. ⁹ Ынчалза-даа оларның чамдыызы бүзүрөөринден ойталааш, Дээрги-Чаяакчының оруун чон мурнунга бактап турган. Павел ынчан оларны каапкаш, өөреникчилери-биле кады чоруткаш, Тиранн дээр кижиниң хуу өөредилге черинге хуннүн-не суртаалдап турган. ¹⁰ Ынчалдыр ийи чыл уламчылап келген, а Асияда чурттаан бүгү иудейлер болгаш гректер Дээрги-Чаяакчының медээзин дыңнап кааннар.

^h Аж.-ч. 4:30; Эф. 6:19

Скеваның чеди оглу

¹¹ Бурган Павелди дамчыштыр анаа эвес кайгамчык чүүлдер кылып турган. ¹² Ынчангаш ооң аржыылдарын болгаш баартыктарын безин аарыг кижилерге дегзирге, оларның аарыы экирипⁱ, буктары олардан үнүп турган. ¹³ Чер кезип, буктар үндүр сывырып чоруур чамдык иудейлер база букка алыскан кижиге Дээрги Иисустуң адын адап: «Павелдиң суртаалдап турары Иисустуң ады-биле бо кижиден үне бер» – деп дужаарын шеней бергеннер^j. ¹⁴ Бурганның дээди бараалгакчызы иудей Скеваның чеди оглу ынчап турган чүве-дир.

ⁱ Аж.-ч. 5:15

^j Мф. 12:27; Мк. 9:38; Лк. 9:49

¹⁵ Ынчалза-даа бук оларга мынча дээн: «Иисусту билир мен^k, Павелди база, а силер кымнар силер?» ¹⁶ Оон букка алыскан кижиге чеди алышкыже халый бергеш, оларга күш дөгөп, чула эттеп кааптарга, олар бажыңдан шалдаң-чанагаш, балыг-бышкын үне халышканнар.

^k Лк. 4:34; Иак. 2:19

¹⁷ Эфесте чурттаан бүгү иудейлер болгаш гректер ол дугайында дыңнап кааш, аажок кортканнар, ынчангаш Дээрги Иисустуң адын хүндүлээри дам барганнар. ¹⁸ Хөй бүзүрөөн кижилер чедип кээп, бачыттыг херектерин ажыы-биле миннип турган^l. ¹⁹ А хөй караң көрнүр кижилер боттарының дүрүг номнарын чыггаш, хамык улус көрүп турда, өрттедипкен. А өрттеткен дүрүглерниң ниити өрттөөн санап көөрге, 50 000 мөңгүн чоос хире бар болган! ²⁰ Дээрги-Чаяакчының медээзи шак ынчалдыр калбаа-биле нептереп, күш кирип олурган^m.

^l Мк. 1:5; Иак. 5:16

^m Аж.-ч. 6:7; 12:24

Эфеске болган үймээн

²¹ Ол бүгү болуп кааптарга, Павел Сүлдеге башкарткаш, Македония биле Ахайяны тавартыⁿ Иерусалимче чоруурун шиитпирлээн. Ол мынча дээн: «Иерусалимге барганым соонда, Римге четкен турар уjurлуг мен»^o. ²² Павел Македонияже Тимофей^p биле Эраст дээр ийи дузалакчызын чорудупкан, а боду элээн үе дургузунда Асияга артып калган.

ⁿ Рим. 15:26; 1 Кор. 16:5

^o Рим. 15:23-24

^p Аж.-ч. 16:1

²³Ол үеде Дээрги-Чаяакчының оруунга удур күштүг үймээн үнгөн. ²⁴Димитрий дээр ус-дарган кижиг мөңгүндөн Артемида бурганның өргээзиниң бичиилеткен дүрзүлерин кылып турган. Тус черниң ус-шеверлери ону кылышкаш, хөй орулга ап келгеннер.

²⁵Димитрий мөңгүн-биле ажылдаар шеверлерни болгаш өске-даа усчуларны чыып алгаш, мынча дээн: «Эш-өөр! Бо ажыл силерге эки олча-ажык берип турарын билир силер. ²⁶Павел дээр кижиг чүгле Эфеске эвес, а бүгү Асияга дыка хөй улусту бистен хая көрнү бээр кылыпканын көрүп база дыңнап тур силер. Ол Павел кижиг холу-биле кылган бурганнар – ёзулуг бурганнар эвес болур дээр-дир^а. ²⁷Ол чорук чүгле бистин ус-тывыжывыстың чаагай ат-сураан чидирип турары-биле эвес, а өндүр улуг бурган Артемиданың өргээзи ат-сураан чидиреринге чылдагаан бооп турары-биле озалдыг-дыр. Асияның база бүгү делегейниң чону мөгөйип турар шак ол бурган алдарын чидирер-дир».

²⁸Ону дыңнааш, олар аажок хорадап: «Эфесте Артемида өндүр улуг!» – деп алгыржып эгелээннер. ²⁹Хоорайны хөлзээзин хөмө апкан. Бүгү улус Павелдин Македониядан эдертип эккелген эш-өөрү Гай биле Аристархты^б тудуп алгаш, хоорайнын улуг, ажык театрынга сөктүп келген.

³⁰Павел база чон мурнунга үнүп кээр дээрге, бүзүрөөннер ону ынатпаан. ³¹Асияның чамдык алдар-хүндүлүг дүжүметтери – оон эштери, олче улус ыдыпкаш, театрже барбайн көөрүн дилээннер.

³²Ол аразында театрда чыылган улустун чамдызы – бир чүве, өскелери – бир өске чүве алгыржып турган, чүге дээрге ында корум-чурум чок болуп, улустун хөй кезии чүге чыылганын-даа билбес болган. ³³Иудейлер Александр дээр кижини чон мурнунче албадап үндүрүпкен. Ол чонга тайылбыр кылыр бодааш, холу-биле улус оожургадыр шимчээшкин кылган. ³⁴Ынчалза-даа ол иудей кижиг дээрзин билип кааш, шупту улус бир үн-биле: «Эфесте Артемида өндүр улуг!» – деп кышкыржы берген. Олар ийи шак хире алгыржып келген.

³⁵Хоорай бижээчизи чонну арай боорда оожуктургаш, мынча дээн: «Эфестин чону, бистин хоорайымыс – өндүр улуг Артемиданың өргээзиниң база оон дээрдэн кээп дүшкен ыдыктыг дажынын кадагалакчызы дээрзин чер кырында билбес кижиг бар бе?! ³⁶Ол кымга-даа маргыш чок барымдаа-дыр. Ынчангаш силер оожургап, бодамча чок хөделбес болзунарза эки. ³⁷А силер дээрге Артемиданың өргээзин-даа оорлаваан, бурганымысты-даа бак сөглөвээн бо ийи кижини бээр эккелдиңер чоп. ³⁸Димитрий болгаш өске-даа ус-шеверлер кандыг-бир кижини буруудадып турар болза, бисте ону сайгарар шүүгү-даа, уштап-баштап турар кижилер-даа бар-дыр. Бот-боттарын аңаа буруудатчып турзуннар. ³⁹А өске кандыг-бир айтырыыңар бар болза, ону чонун хойлу ёзуугаар чыыжыңга шиитпирлээр херек. ⁴⁰А ам бөгүнгү болуушкуннар дээш, үймээн үндүргенинге буруудаттырар айыыл биске кыжанып келди. Ындыг хөлзээзин дээш, агартыңар арга бисте чок-тур». Ынча дээш, ол чыышты тарадыпкан.

Павел Македония биле Грецияда

20 ¹Хөлзээзин төнө бээрге, Павел христианнарны кыйгырткаш, оларны сорук кирип, чүве чугаалааш, байырлажып чарылган соонда, Македонияже чоруй барган^с. ²Орук ара ол чер болганга бүзүрөөннерни суртаалдары-биле быжыктырып чораан. Оон ол Грецияга чедип келгеш, ³анаа үш ай болган. Оон Сирияже эжиндирип чоруурунун мурнуу чарыында иудейлер аңаа удур сүлчээ кылган^д. Ынчангаш ол дедир Македония таварты эртерин шиитпирлээн. ⁴Павелди Верия чурттуг Пирниң оглу Сосипатр, Фессалоника чурттуг Аристарх биле Секунд, Дервия чурттуг Гай^е, Тимофей база Асия чурттуг Тихик биле Трофим олар^ф үдеп чораан*. ⁵Олар

^а Иса. 44:10-20; Иер. 10:3-6

^б Аж.-ч. 19:29; Кол. 4:10; Флм. 1:24

^с Аж.-ч. 19:21

^д Аж.-ч. 9:23; 23:30

^е Аж.-ч. 19:29

^ф Эф. 6:21; Кол. 4:7; 2 Тим. 4:12, 20; Тит. 3:12

* 20:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Үдеп чорааннар» деп сөстөргө «Асияга чедир» деп сөстөрнү немээн.

баштай үнүпкеш, бисти Троядага манап турганнар^а. ⁶ А бис Хаарган далганнар байырлалының^б соонда Филиппыдан эжиндирип үнгеш, беш хонук эрткенде, Троядага өөрүвүске катчып алгаш, аңаа чеди хонган бис.

^а Аж.-ч. 16:8

^б Хост. 12:15; Аж.-ч. 12:3

Павелдин Эвтихти катап диргискени

⁷ Улуг-хүнде^с эп-сеткилдин чемин үлежип чиир дээш, чыылган бис. Павел чыылган улуска суртаалдап турган. Ол даарта эжиндирип чоруур деп турган болгаш, дүн ортузу чедир чугаалап келген. ⁸ Бистиң чыгып келгенивис үстүкү өрээлге хөй-ле чырыткылар хып турган. ⁹ Павел суртаалын дыка үр уламчылап келген болгаш, соңга караанга олурган Эвтих деп аныяк оол бажын согайтып, уйгузунга бастыргаш, үшкү каыттан чайлып кээп дүшкен^д. Ону көдүрүп кээрге, ол өлүг болган. ¹⁰ Павел дүжүп келгеш, оолдун кырынга чыдыпкаш^е, кускаптап алгаш: «Мунгараванар, ол тынныг-дыр!» – дээн. ¹¹ Ол үстүнче үне бергеш, чемни үлежип чигеш, дыка үр, дан аткыже, чугаалап келген, а оон чоруй барган. ¹² Аныяк оолду бажыңыңа дириг хевээрзин эккелгеннер, а шупту улустуң сагыжы ажый берген.

^с 1 Кор. 16:2; Ажыл. 1:10

^д 4 Хаан. 1:2

^е 3 Хаан. 17:21;
4 Хаан. 4:34

Троядадан Милитче аян-чорук

¹³ Бис корабльга олурупкаш, Ассче эжиндирип чорупкан бис. Аңаа Павелди ап алыр ужурлуг турган бис, чүге дээрге боду ынаар кургаг черлеп чоруй баар дээш, ол ынчаар айыткан. ¹⁴ Павел биске Асска таваржы бээрге, ону корабльче ап алгаш, Митилина хоорайже эжиндирип чоруптувус. ¹⁵ Оортан даартазында хүндүс эжиндирип үнгеш, Хиос ортулуктун дужунга келгеш, оон бир хүн эрткенде, Самос ортулукка доктаадывыс*. База бир хүнзээш, Милит хоорайга эжиндирип келдивис. ¹⁶ Павел Асияга саадап, үе чидирбес дээш, Эфестиң чаны-биле эрте бээрин шийтпирлээн, чүге дээрге Иерусалимче далажып бар чыткан. Ол ынаар, аргалыг-ла болза, Беженги хүннүн байырлалында^ф чеде бээрин күзээн.

^ф Хост. 23:16; 34:22;

Лев. 23:15; Ы. х. к. 16:9;

Аж.-ч. 2:1

Эфестиң христиан удуртукчулары-биле байырлажыг

¹⁷ Павел Милиттен Эфесче улус чоруткаш, Эфестиң христиан ниитилелинин удуртукчуларын кыйгырткан. ¹⁸ Олар чедип кээрге, ол мынча дээн: «Асияга мээң келгеним баштайгы хүнден-не^г үргүлчү силер-биле кады канчаар чурттап турганымны билир силер^h. ¹⁹ Мен Дээрги-Чаяакчыга караам чажын эндере төп, иудейлерниң кара сагыштыындан салым-хуумга таварышкан шенелделерни ажып эртпишаан, биче сеткилдиг бараан бооп келдим. ²⁰ Силерге ажыктыг болгу дег бүгү чүүлү суртаалдап, силерни хөй улус мурнунга база бажыңнар кезип, коргуш чок өөредип келдим. ²¹ Бачыдын миннип, Бурганче эглириниң база Дээргивис Иисус Христоска бүзүрээриниң дугайында иудейлерге-даа, өске чоннар улунга-даа меделеп келдим. ²² А ам, Ыдыктыг Сүлдениң айытканы-биле, мени ында чүү манап турарын билбес-даа болзумза, Иерусалимче чоруур ужурлуг мен. ²³ Чүгле Ыдыктыг Сүлдениң хоорай бүрүзүңге менээ сагындырыг кылып, Иерусалимге мени хилинчек болгаш хоругдал манап турарын чугаалап келгенин-не билир менⁱ. ²⁴ Ынчалза-даа амы-тыным менээ кандыг-даа үне чок, чүгле бодумнуң чарыжым төндүр маңнапⁱ, Дээрги Иисустуң менээ даандырган бараан болуушкунун эчизинге чедирген болзумза – Бурганнын авыралының дугайында Буянның Медээни улуска дыңнаткан болзумза!

^г Аж.-ч. 18:19

^h 1 Фес. 1:5

ⁱ Аж.-ч. 9:16; 21:33

^j 2 Тим. 4:7

²⁵ Аранарга аралажып, Бурганнын Чагыргазын суртаалдап турганым улустан чаңгызынар-даа мени моон соңгаар көрбезин билир мен. ²⁶ Силерниң кайы-бирээнер

* 20:15 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Самос ортулукка доктаадывыс» деп сөстөргө «Оон Трогилийге барыпкаш» деп сөстөрни немээн.

^a Ы. х. к. 8:19

өлүмчө бажы-биле баар болза^a, ол дээш, буруум чогуң бөгүн силерге медеглеп тур мен. ²⁷ Чүгө дээрге Бурганның күзел-соруун силерге долузу-биле коргуш чок суртаалдап келген мен.

^b Ин. 21:16-17; 1 Пет. 5:2

^c 1 Пет. 1:18-19

^d Мф. 7:15; Ин. 10:12

^e 2 Пет. 2:1; 2 Кор. 11:13;

^f 1 Тим. 4:1

^g Мк. 14:38

^h Аж.-ч. 14:23

ⁱ 1 Пет. 1:4

^j 1 Хаан. 12:3; 2 Кор. 7:2

^k Аж.-ч. 18:3

^l Мф. 10:8

^m Аж.-ч. 21:5

²⁸ Бодунарны база Ыдыктыг Сүлдениң силерге хүлээдип берген кодан хоюн хайгаарап көрүп чорунар^b. Бурганга бүзүрэннер ниитилелиниң кадарчылары бооп көрүнер, ону Ол Бодунуң ханың төккөш, бөлүп алган болгай^c. ²⁹ Мен силерден чоруй баарымга, каржы бөрүлөр чедип келгеш^d, коданни черле өршээвес дээрзин билир мен. ³⁰ Бүзүрэннер оларны эдерзин дээш, алыс шынны соора өөрөди бээр улус силерниң араңарга безин тыптып кээр^e. ³¹ Ынчангаш серемчилелдиг болуңар!^f Мээң үш чыл дургузунда, дүне-хүндүс караам чажың төп, силерге могаг-шылаг чок сагындырып келгенимни сактып чоруңар.

³² Мен ам силерни Бурганга болгаш Ооң авыралдыг медээзинге хүлээдип тур мен^g. Ол медээ силерни быжыктырып база Бурганның ыдыктаан бүгү улузунга азаан өңчүнү силерге берип шыдаар^h.

³³ Мен кайыңардан-даа алдын, мөңгүн, идик-хеп алырын күзевээн менⁱ. ³⁴ Бодунуң база эш-өөрүмнүң хереглээр чүвезин бо ийи холум-биле ажылдап ап келгенимни билир силер^j. ³⁵ Чүнү-даа кылып турган болзумза, бодумнун үлегерим-биле бис ажылдаар ужурулуг, Дээрги Иисустуң сөстөрүн сактып, кошкак улуска дузалажыр ужурулуг бис дээрзин силерге көргүзүп келген мен. Ол: „Алырынга көөрдө, бээри – амыр-чыргалдыг“ – дээн болгай^k.

³⁶ Павел ынча дээш, шупту улус-биле кады дис кырынга олурупкаш, мөргүп алган^l. ³⁷ Шупту улус ыглап-сыктап, ону куспактааш, ошкап турган. ³⁸ Ылаңгыя ооң: «Моон сонгаар мени көрбөс силер» – дээн сөстери оларны муңгарадышкан. Оон Павелди корабльга чедир үдеп кааннар.

Иерусалимче аян-чорук

21 ¹ Бис олар-биле арай деп чарылгаш, баштай дорт-ла Кос ортулукка, даартазында хүндүс Родос ортулукка эжиндирип четтивис, а оортан Патара хоорайже чорупкан бис. ² Финикия баар корабль тып алгаш, аңаа олурупкаш, улаштыр ынаар эжиндирип кагдывыс. ³ Кипр ортулукту мурнуу талазы-биле оюп эрткеш, Сирияже углапкан бис. Оон Тир хоорайга туруп алдывыс, чүгө дээрге корабльдың чүгүгүн аңаа дүжүрер турган. ⁴ Аңаа бис христианнар тып алгаш, чеди хүн иштинде олар-биле кады турдуvus. Ыдыктыг Сүлде сагыш алындырарга^m, олар Павелге: «Иерусалимче барба» – деп турдулар. ⁵ Аңаа турар үевис төнө бээрге, улаштыр чоруптуvus. Бүзүрэн улус шуптузу кадайлары болгаш ажы-төлү-биле кады бисти хоорайдан үндүр үдеп келген. Аңаа, далай эринге, дис кырынга олурупкаш, мөргүп алдывысⁿ. ⁶ Удур-дедир байырлажып чарылган соонда, корабльга олурупкан бис, а олар бажыңнарынче чана берген.

^m Аж.-ч. 20:23

ⁿ Аж.-ч. 20:36

⁷ Эжиндиришикинни уламчылааш, Тирден Птолемаида хоорайга кээп, корабльдан дүшкеш, ында чурттап турар бүзүрэн ха-дунмавыстың амыр-мендизин айтыргаш, олар-биле кады бир хондуvus. ⁸ А даартазында хүндүс оон чорупкаш, Кесарияга келгеш, чеди дузалакчының бирээзи болур Буянның Медээ суртаалчызы Филипптин^o бажыңыңга доктаадывыс. ⁹ Оон ашакка барбаан дөрт кызы өттүр билип медеглээр улус болду^p. ¹⁰ Бис аңаа элээн хой хонганывыста, Иудеядан Бурганның медээчизи Агав дээр кижиге келген^q. ¹¹ Ол биске келгеш, Павелдин курун алгаш, ооң-биле бодунуң хол-будун хүлүттүңгеш, чүве чугаалаан^r. Ооң сөстери бо-дур: «Ыдыктыг Сүлде: „Бо курнуң ээзин Иерусалимниң иудейлери мынчалдыр хүлээш, өске чоннар улузунга хүлээдир-дир“ – деп тур».

^o Аж.-ч. 6:5; 8:5

^p 4 Хаан. 22:14; Лк. 2:36;

^q Аж.-ч. 2:17-18

^r Аж.-ч. 11:28

^s 3 Хаан. 11:30; Иер. 27:2

¹² Ону дыңнааш, бис база аңаа чурттап турган улус Павелден: «Иерусалимче барбайн көр» – деп эрежиб дилеп эгелээн бис^s. ¹³ Ынчалза-даа Павел биске: «Силер чүгө

^s Мф. 16:21-23

ыглап-сыктап, чүрээм чара соп тур силер? Мен чүглө хүлүдүп алырынга эвес, а Дээрги Иисустуң ады-биле Иерусалимге өлүртүрүнгө-даа белең мен» – деп харыылаан^а. ¹⁴ Ооң шиитпирин өскөргө шыдавазывысты билгеш, оожургай берип: «Дээрги-Чаяакчының күзел-соруу-биле болзун!» – дээн бис.

^а Аж.-ч. 20:24; Флп. 2:17

Павелдиң Иерусалимге келгени

¹⁵ Ол хүннер эрте бээрге, бис дөгөргингеш, Иерусалимче чоруптувус. ¹⁶ Бистиң биле кады Кесария чурттуг чамдык бүзүрүүн улус база чорупкан. Олар бисти баштайгы өөреникчилерниң бирээзи, Кипр чурттуг Мнасонга эккээрге, ооң бажыңыңга туруп алган бис.

¹⁷ Иерусалимге кээривиске, бүзүрүүн ха-дунмавыс бисти эвилең-ээлдек уткуп-хүлээп алган. ¹⁸ Даартазында хүндүс Павел-биле кады Иаковче^б чорупкан бис. Христиан ниитилелдиң шупту удуртукчулары ында чыылган болган. ¹⁹ Павел оларны мендилээш, ооң бараан болуушкунун дамчыштыр өске чоннар улузунга Бурганның чүнү кылганын чүве арттырбайн чугаалап берген. ²⁰ Олар ону дыңнааш, Бурганны алдаржыткаш, Павелге мынча дээннер: «Өңнүк, Иисуска бүзүрүүн муң-муң иудейлер барын билер сен, олар шупту Моисейниң хоойлузун шыңгыы сагып чоруур улус-тур^с. ²¹ Иерусалимниң иудейлеринге бир улус сээң дугайыңда: „Өске чоннар аразында чурттаан хамык иудейлерни Моисейниң хоойлузундан ойталаар кылдыр өөредип, оларга боттарының ажы-төлүн кыргыжап демдектевезин^д база бистиң чаңчылдарывысты сагывазын сүмелеп турар кижидир^с – дээн-дир. ²² Бис ам канчаар бис? Чугаажок-ла, олар сээң келгениңни дыңнап каар болгай. ²³ Ынчангаш бистиң сүмелээн аайывыс-биле кылып көр. Бистиң аравыста Бурганга даңгырак берген дөрт кижидир-дыр^с. ²⁴ Оларны алгаш, арыгларың ёзулалды кады эртип ал база олар ёзу-чаңчыл ёзугаар баштарын дөңгүрөртсин дээш^ф, ооң чарыгдалын төлөп бер. Ынчан сээң дугайыңда дыңнаан чүвезинде шын сөс чогуң, а сени ыдыктыг хоойлувусту сагып чоруур кижидир дээрзин шупту улус билип каар.

^б Аж.-ч. 12:17; Иак. 1:1

^с Рим. 10:2

^д Рим. 2:28-29; 1 Кор. 7:19

^е Сан. 6:2-5, 13

^ф Аж.-ч. 18:18

²⁵ А өске чоннарның бүзүрүүн улузунга хамаарыштыр алыр болза, шиитпиривисти оларга дыңнадып, чагаа бижээн бис. Оларга дүрзү-бурганнарга өргээн эът чииринден, хандан, бооп өлүргөн дириг амытаннар эъдинден болгаш самыраарындан ойталаарын саналдаан бис^г.

^г Аж.-ч. 15:29

²⁶ Павел ынчан ол дөрт кижини ап алгаш, даартазында хүндүс олар-биле кады арыгларың ёзулалды эртип алган. Оон ол Бурганның өргээзинче киргеш, кажан арыгларың хуусаа төнерин база оларның кижидир бүрүзү дээш, кажан өргүл салырын чарлап чугаалаан^д.

^д Сан. 6:19-12

Павелди тудуп хоругдааны

²⁷ Арыгларың хуусааның чедиги хүнү эртип турда, Павелди Асия чурттуг иудейлер Бурганның өргээзинге көрүп кааннар. Олар ону сегирип алгаш, шупту улусту хөлзедип: ²⁸ «Израильчилер! Дузалажыңар! Бо дээрге чер болганга улусту бистиң ыдыктыг хоойлувуска, чонувуска база Бурганывыс өргээзинге удур өөредип чоруур кижидир^и. А ам ол гректерни Бурганның өргээзинге эккелгеш, ыдыктыг черни бу-жаргаткан-дыр^ж» – деп алгыржы бергеннер. ²⁹ Олар Павелди ооң мурнунда Эфес чурттуг Трофим-биле^к хоорайга кады чорда көргөн болгаш, Павел ону Бурганның өргээзинге эккелген боор деп бодаан чүве-дир.

^и Аж.-ч. 6:13

^ж Иез. 44:7

^к Аж.-ч. 20:4

³⁰ Бүгү хоорай хөлзеп-дойлуп эгелээн болгаш, чүк бүрүзүндөн улус маңнажып кээп турган. Олар Павелди сегирип алгаш, Бурганның өргээзинден үндүр сөөрткеш, ол дораан ооң хаалгаларын хаап алганнар. ³¹ Олар ону өлүрер деп барганнар, ынчалза-даа бүгү Иерусалим хөлзеп үнген дугайында медээ рим муң шериг баштыңыңга

чеде берген. ³² Баштың ол дораан шериглерин болгаш чүс шериг баштыңчыларын алгаш, чыылган чонче чорупкан. Улус муң шериг баштыңын база шериглерни көрүп кааш, Павелди эттеп-сокпайн барган. ³³ Муң шериг баштыңы ынчан олче чоокшулап келгеш, тудуп хоругдааш, ийи илчирбе-биле демирлээрин дужааган^a. Оон ол чыылган улустан: «Бо кымыл, чүнү үүлгеткен кижил?» – деп айтырган. ³⁴ Чыылган чоннуң чамдыызы бир чүве, өскелери оон аңгы чүве алгыржыр болган^b. Ындыг хөлзээзин, шимээнден ол тодаргай чүнү-даа билип чадааш, Павелди шериглер чурттаан бажыңче аппаарын дужааган. ³⁵ Павелди чадага эккээрге, шериглер ону шуут-ла көдүрер ужурга таварышкан – чоннуң хорадап, кызары ол хире болган. ³⁶ Хөй чон ону эдерип: «Аңаа өлүм!» – деп алгыржып чораан.

³⁷ Павелди шериглер чурттаан бажыңче кирип бар чыдырда, ол баштыңга: «Силерден бир чүве айтырып болур бе?» – дээн.

Оозу мынча дээн: «Сен гректеп билир ышкажың чүл. ³⁸ Ындыг болганда, чоокта чаа үймээн үндүргөш, 4000 дерзии тура халыкчыны ээн кургаг ховуже аппаратан египетчи эвес ышкажыл сен?»

³⁹ А Павел: «Мен – Киликияда Тарс хоорай чурттуг еврей кижичи^c, билдингир хоорайның хамаатызы мен. Чон-биле чугаа кылырын чөпшээреп көрүңерем» – деп харыылаан.

⁴⁰ Демгизи ынчан чөпшээрээрге, Павел чадага туруп алгаш, холу-биле чонга «Оожурганар!» деп медээ берген. Хамык улустуң шимээни чидерге, ол еврей дылга чугаалап эгелээн.

Павелдиң Иерусалим иудейлеринге чугаазы

22 ¹ «Ха-дунма болгаш адалар! Ам бодумну камгалап, чүү дээримни дыңнап көрүңер».

² Павелдиң еврей дылга чугаалай бергенин дыңнааш, олар улам-на оожургай берген.

³ «Мен – Киликияның Тарс хоорайга төрүттүнген еврей кижичи мен^d, ынчалза-даа Иерусалимге өскөн мен. Мээң башкым Гамалиил чүве^e, ол мени өгбелеривистин ыдыктыг хоойлузунга ыяк быжыг билиглиг кылдыр өөрөткөн. Мен, бөгүн силер бүгүдө ышкаш, Бурганга чүткүлдүг бараан бооп чор мен^f. ⁴ Мен Исустуң өөредииңге бүзүрэн улусту өлүреринге чедир истеп-сүрүп, эр-даа, херээжен-даа улусту тудуп хоругдааш, кара-бажыңнарже кирип октап чордум^g. ⁵ Ону Бурганның дээди бараалгакчызы-даа, дээди иудей Чөвүлел-даа бадыткап боор. Харын-даа олардан Дамаскыда чурттаан ха-дунма иудейлерге хамааржыр чагаалар алгаш, демги улусту тудуп хоругдааш, Иерусалимге кезедири-биле эккээр дээш, ынаар чорупкан мен^h.

⁶ Ынаар бар чыткаш, Дамаскыга чоокшулап олурумда, дүш үезинде дээрден хенертен чайнап келген чырык карактарым чылчырыктадыпканⁱ. ⁷ Черже кээп дүшкеш, менээ: „Савл! Савл! Мени чүге истеп-сүрүп тур сен?“ – дээн үн дыңнап кагдым.

⁸ Мен: „Силер кым силер, Дээрги?“ – дидим.

Ол: „Мен дээрге истеп-сүрүп чорууруң Назарет чурттуг Исус-тур мен“ – деп харыылаан. ⁹ Мээң кады чораан улузум ол чырыкты көргөн, ынчалза-даа мээң-биле чугаалашкан үннү билип албаан.

¹⁰ „Дээрги, мен чүнү кылың?“ – деп айтырдым.

Дээрги-Чаяакчы менээ: „Ам туруп келгеш, Дамаскыга бар, кылыр ужурлуг бүгү чүвөнни анаа дөгөрезин чугаалап бээр“ – дээн.

¹¹ Чырыктың чайыннаажыңдан мээң карактарым согурара берген боорга, кады чораан өөрүм мени холумдан четкеш, Дамаскыга эккеп каан.

¹² Бурганны тооп дыңнаар база ыдыктыг хоойлувусту сагып чоруур, ында чурттаан иудейлерниң дөгөрези хүндүлээр Анания дээр кижичи^j ¹³ менээ чедип келгеш:

^a Аж.-ч. 20:23; 21:11

^b Аж.-ч. 19:32

^c Аж.-ч. 9:11; 22:3

^d Аж.-ч. 9:11; 21:39

^e Аж.-ч. 5:34

^f Флп. 3:6

^g Аж.-ч. 8:3

^h Аж.-ч. 9:1-2

ⁱ Аж.-ч. 9:3-6; 26:12-18

^j Аж.-ч. 9:17

„Дунмам Савл, караан көре берзин!“ – дээн. Ол-ла дораан мен ону көрүп кагдым.

¹⁴ Ынчан ол меңээ мынча дээн: „Өгбелеривистиң Бурганы сени Ооң күзел-соруун билип алзын дээш, чөптүг-шынныг Кижини көрзүн дээш база Ооң сенээ чугаалаан сөзүн дыңназын дээш шилип алган-дыр. ¹⁵ Чүгө дээрге бүгү улус мурнунга Ооң дугайында херечилеп, көргөн база дыңнаан чүвөнни чугаалаар-дыр сен^a. ¹⁶ Ам чү-нү манап ор сен? Тургаш, сугга суктуруп ал^b, Дээрги Иисустуң адын кый дээш, бачыгтарың арыглап-чуп каавыт“.

^a Аж.-ч. 9:15

^b Аж.-ч. 9:18

¹⁷⁻¹⁸ Мен оон Иерусалимче ээп келгеш^c, Бурганның өргээзинге мөргүп тура, Иисус-тан келген ажыдышкын көрүп кагдым. Ол меңээ: „Доп-дораан Иерусалимни каггаш чорувут, чүгө дээрге бо улус Мээң дугайымда херечилелини хүлээп албас-тыр“ – диди. ¹⁹ А мен Аңаа: „Дээрги-Чаяакчы, бо улус Сеңээ бүзүрээрнерни тудуп хоругдаар база эттеп-согар дээш, синагогалар кезип чоруп турганымны билир болгай. ²⁰ Сээң херечиң болур Стефанның ханы төктүп турда, мен база аңаа тургаш, ону чүүлзүнүп, өлүрүкчүлөрнү хевин кадарып турдум“ – деп харыыладым^d. ²¹ Дээрги-Чаяакчы ынчан меңээ: „Бар че, Мен сени ырадыр, өске чоннар улузунче чорударым ол-дур“ – диди“.

^c Аж.-ч. 9:26

^d Аж.-ч. 7:58

Павел – рим хамааты

²² Ол сөстөргө чедир иудейлер ону дыннап турган, а ынча дээри билек: «Ону таптай басып кааптар-дыр! Ооң амылыг чораан ажыы чок-тур!» – деп алгыржып эгелээрнер. ²³ Олар алгыржып, хевин ора соп октап, агаарже довурак чажып турганнар*. ²⁴ А муң шериг баштыңы Павелди шериглер чурттаар бажыңче аппаарын база иудейлерниң олче чүгө ынчаар алгырышканын билип алып сорулга-биле ону эриидеп тургаш, байысаарын дужааган. ²⁵ Ынчалза-даа ону эриидээр дээш хүлүй бээрге, Павел чанында турган чүс шериг баштыңчызынга: «Шииттирбээн рим хамааты кижини эриидээри хоойлуга дүгжүр чүве бе?» – дээн^e.

^e Аж.-ч. 16:37

²⁶ Чүс шериг баштыңчызы ону дыңнааш, баштыңыңа баргаш: «Оваарымчалыг бооп көрүнер. Ол дээрге рим хамааты кижидир» – деп дыңнаткан.

²⁷ Муң шериг баштыңы Павелге чедип келгеш: «Сен ылап-ла рим хамааты сен бе?» – деп айтырган.

Ол: «Ийе» – деп харыылаан.

²⁸ Муң шериг баштыңы мынча дээн: «Мен ол хамааты эргени хой акша-биле седып алган мен».

А Павел: «А мен ындыг болуп төрүттүнген мен» – дээн.

²⁹ Ону байысаар деп турган улус ол дораан ойга дүшкен. Рим хамаатыны демир-леп алганын билип кааш, муң шериг баштыңы база корга берген.

³⁰ Даартазында хүндүс муң шериг баштыңы иудейлер Павелди чогуу чүү дээш буруудадып турарын билип алыксааш, Бурганның дээди бараалгакчыларын база бүгү дээди иудей Чөвүлелди чыылдырарын дужааган. Ол Павелдиң илчирбелерин адыргаш, оларнын мурнунга эккеп тургузупкан.

Павел дээди иудей Чөвүлелдиң мурнунда

23 ¹ Павел Чөвүлелди эргий кайгааш: «Ха-дунма! Мен бо хүнге чедир Бурганның мурнунга хүлээлгемни арыг арын-нүүр-биле күүседип чор мен» – дээн^f.

² Бурганның дээди бараалгакчызы Анания^g ынчан Павелдиң чанынга турган улуска ооң эриннеринче кагарын дужааган^h. ³ А Павел аңаа мынча дээн: «Бурган сени кагар эвеспе, агартыр чугайлаан хана**. Сен мында мени ыдыктыг хоойлу ёзуугаар шиидер

^f 1 Кор. 4:4; 2 Кор. 1:12;

2 Тим. 1:3; Евр. 13:18

^g Аж.-ч. 24:1

^h 3 Хаан. 12:24

* 22:23 Хеп ора согары, агаарже довурак чажары – Бурганны бак сөглээн сөстөр дыңнааш (оларнын билишкени-биле), иудейлерниң хөлзеп-доюлганын көргүскени ол болур.

** 23:3 Агартыр чугайлаан хана – дора көрүп, бак сөглээн уткалыг сөстөр болур (Мф. 23:27 көр).

- дээш олулар-дыр сен, ол хиренде-ле ыдыктыг хоойлуга чөрүштүр мени кагарын дужаап турар-дыр сен!»^a
- ^a Ы. х. к. 25:1-2
- ^b Ин. 18:22
- ^c Хост. 22:28
- ^d Аж.-ч. 4:1
- ^e Флп. 3:5
- ^f I Кор. 15:13
- ^g Мф. 22:23; Лк. 20:27
- ^h Ин. 12:29
- ⁱ Аж.-ч. 27:23
- ⁴ Павелдин чанынга турган улус аңаа: «Бурганның дээди бараалгакчызын канчап дора көөр сен?» – дээннер^b.
- ⁵ А Павел: «Ха-дуңма, буруулуг болдум, ол – Бурганның дээди бараалгакчызы дээрзин билбедим. Шынап-ла, Бижилге: „*Чонунун удуртукчузун бак сөглевө*“ – деп турар болгай^c» – деп харыылаан.
- ⁶ Оларның чамдыызы саддукейлер^d, а өскелери фарисейлер дээрзин Павел билип каан, ынчангаш ол дээди иудей Чөвүлелге ыткыр үн-биле мынча дээн: «Ха-дуңма! Мен фарисей кижиге оглу, фарисей мен^e, өлүглерниң катап дирлиринге идегелим дээш^f, шииттирип турарым бо».
- ⁷ Ол ынча дээрге, фарисейлер биле саддукейлер аразында маргылдаа үнгөш, чыыш ийи чарлы берген. ⁸ Чүгө дээрге саддукейлер өлүглер аразында катап дирлири-даа, дээрнин төлээлери-даа, сүлдө-сүнезиннер-даа чок дээр^g, а фарисейлер ол бүгүгө бүзүрээр турган. ⁹ Оон алгы-кышкы үнгөн. Фарисейлер бөлүүндөн чамдык ном-хоойлу тайыл-бырлакчылары туруп келгөш, маргыжа бергеннер: «Бо кижиде багай чүү-даа көрбөй тур бис. А ооң-биле сүлдө-сүнезин азы дээрнин төлээзи^h чугаалашкан болза чүл?»*
- ¹⁰ Маргылдаа күштүг алгыш-кырышче шилчий бээрге, рим баштың оларның Павелди үзе-чаз соп кааптарындан сезингөш, шериглеринге ынаар баткаш, ону шериглер чурттаар бажынче алгаш баарын дужаган. ¹¹ Дараазында дүне Дээрги-Чаяакчы Павелге чедип келгөш: «Павел, дидим бол, чүгө дээрге Мээн дугайымда Иерусалимге херечилеп турганың дег, Римге база херечилээр сен» – дээнⁱ.

Иудейлерниң Павелге удур сүлчээзи

- ¹² Хүн үнүп кээрге, иудейлер аразында дугурушкаш, Павелди өлүрбээн шаанда, чүнү-даа ижип-чивес бооп даңгыраглааннар. ¹³ Сүлчээге дөртөн ажыг кижиге киришкен. ¹⁴ Олар Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш баштыңнарга баргаш: «Павелди өлүрбээн шаавыста, чүнү-даа ижип-чивес бооп даңгырагладывыс. ¹⁵ Ынчангаш силер дээди иудей Чөвүлел-биле кады ооң херээн катап көөр-дүр деп чылдагааннааш, ону силерге эккээр кылдыр муң шериг баштыңыңа сөстен чедириңер. А бис ону бээр эккел чыдырда-ла, өлүрүп каарыңа белен бис» – дээннер.
- ¹⁶ Сүлчээ дугайында Павелдин чээни дыңнап кааш, шериглер чурттаар бажынче киргөш, ол дугайында аңаа дамчыдыпкан. ¹⁷ А Павел чүс шериг баштыңчыларының бирээзин кый деп алгаш: «Бо оолду баштыңыңча аппарам, ол аңаа бир чүвө чугаалаар деп тур» – дээн.
- ¹⁸ Демгизи оолду муң шериг баштыңыңа эдэртип эккелгөш, илеткээн: «Хоруг-даттырган Павел мени кый деп алгаш, бо оолду силерге аппарын диледи, чүгө дээрге ол силерге бир-ле чүвө чугаалаар дээн-дир».
- ¹⁹ Баштың ол оолдуң холундан туткаш, өскээр чедип аппаргаш: «Меңээ чүнү чугаалаар боладың?» – деп айтырган.
- ²⁰ Демги оол: «Иудейлер ооң херээнин тодаргай истелгезин чорудар чылдагаан-биле Павелди даарта дээди иудей Чөвүлелге чедирерин силерден дилээр бооп дугуржуп алдылар. ²¹ Ынчалза-даа оларны дыңнаванар, чүгө дээрге дөртөн ажыг кижиге кедегде манап турар. Олар ону өлүрбээн шаанда чүнү-даа ижип-чивес бооп даңгыраглааш, ам силернин айтышкыныңар манап, белен турарлар-дыр» – деп харыылаан. ²²
- Баштың ол оолга: «Меңээ чугаалаан чүвөңни кымга-даа чугаалавас сен» – деп дужаагаш, ону чорудупкан.

* 23:9 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Бурганга удурланган болбас бис бе?» деп сөстөрнү немээн.

Павелди Кесарияже чорудунканы

²³ Баштың оон чүс шериг баштыңчызы ийи кижини кыйгырткаш, оларга: «Кесария чоруур кылдыр 200 чадаг шеригден, 70 аъттыг шеригден база 200 адыгжыдан белеткенер. Хүн ашкандан бээр үшкү шакта үнеринге белен турунар. ²⁴ Павелди Феликс чагырыкчыга^a бүдүн-бүрүн чедирер кылдыр, аңаа мундурар элчигеннерден белеткенер» – деп дужааган.

^a Аж.-ч. 24:3; 25:14

²⁵ Ол ышкаш мындыг уткалыг чагаа бижип каан:

²⁶ «Онза хүндүткелдиг чагырыкчы Феликске Клавдий Лисий байыр чедирип олур. ²⁷ Бо кижини иудейлер сегирип алгаш, бичии-ле болза өлүрүп каар частылар, ынчалза-даа мен шериглерим-биле келгеш, ону камгалап кагдым, чүгө дээрге ол рим хамааты дээрзин билип алдым^b.

^b Аж.-ч. 21:32-33; 22:27

²⁸ Ону буруудадып турар чылдагаанны билип алыр дээш, мен ону дээди иудей Чөвүлелге эккелдим^c. ²⁹ Аңаа удур буруудадышкыннар оларның боттарының ыдыктыг хоойлузунга хамааржыр дээрзин, ынчалза-даа өлүмгө онаагы дег азы кара-бажыңга олуртку дег буруу ол кижиде чок дээрзин ылавылап көрдүм^d. ³⁰ Ол кижиге удур сүлчээ барын дыңнааш^e, мен ону ол-ла дораан силерже чорутканым бо. А ооң буруудадыкчыларыңга аңаа удур херекти силерге киирерин дужаадым^f».

^c Аж.-ч. 22:30

^d Аж.-ч. 18:15

^e Аж.-ч. 9:23; 20:3

³¹ Шериглер дужаалды күүседип, Павелди ап алгаш, ону ол кежээ-ле Антипатридага эккелгеннер. ³² Даартазында хүндүс аъттыг шериглер Павелди Кесарияже алгаш чорупкан, а артканнары чурттаар бажыңынче ээп келген. ³³ Кесарияга келгеш, Феликс чагырыкчыга чагааны тывыскаш, Павелди хүлээдип бергеннер. ³⁴ Чагааны номчааш, чагырыкчы Павелдиң кайы девискээрден келгенин айтырган. Ол Киликиядан келген деп билип алгаш^f, ³⁵ Феликс: «Буруудадыкчыларың чедип кээрге, сээң херээни дыңнаар мен» – дээн. Оон Павелди Иродтуң ордузунга^{**} хоругдалга тударын дужааган.

^f Аж.-ч. 21:39

Павелди буруудатканы

24 ¹ Беш хүн эрткенде, Бурганның дээди бараалгакчызы Анания^g чоннуң чамдык баштыңнары-биле база Тертулл дээр хоойлучу-биле кады Кесарияга келгеш, иудейлерниң Павелге удур буруудадышкынын чагырыкчының мурнунга илереткеннер. ² Павелди кый дептерге, Тертулл ону буруудадып, мынча дээн: ³ «Онза хүндүткелдиг Феликс! Силерниң алызын бодаан башкарылгачар ачызында бистиң чуртувус амыр-тайбыңга бүргеткен чурттап турарын база бистиң чоннуң амыдыралы экижээнин көрүп тур бис. Ол бүгүнү кажан-даа, каяа-даа улуг өөрүп четтиришкин-биле хүлээп көөр бис. ⁴ Ам силерни оон ыңай шүүдедип турбазы-биле, бистиң кыскажак түннээшкининости дыңнаарындан чажам дивезиңерни дилеп тур мен.

^g Аж.-ч. 23:2

⁵ Бис бо кижини корум-чурум үрекчизи дээрзин илередип алдывыс, ол – бүгү делегейге иудейлер аразынга үймээн үндүрүкчүзү-дүр^h база назаретчилерниң оспак бөлүүнүң удуртукчузу-дур^{***}. ⁶⁻⁸ Оон ыңай ол Бурганывыс өргээзин безин

^h Лк. 23:2

* 23:30 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Байырлыг, мэнди-чаагай!» деп сөстөрни немээн.

** 23:35 Иродтуң ордузу – Улуг Ирод хаанның туттуруп каан ордузу. Римден чагырыкчыларның чурттаар чери турган; шериглер база аңаа чурттап турган.

*** 24:5 Тертулл бо сөстөр-биле Назарет чурттуг Иисусту база Ону эдгерген улусту куду көргөн хөөн-биле адап турары ол.

^a Аж.-ч. 21:27-29

бужартадыр сагыштыг турду^a, а бис ону тудуп алдывыс*. Ам Павелди байысаагаш, бистиң ону чүү дээш буруудадып турарывысты билип ап боор силер».

⁹ Иудейлер ол бүгүнү шын деп бадыткааш, буруудадышкынны деткээннер.

Феликстиң мурнунга Павелдиң чугаазы

¹⁰ Чагырыкчы аңаа чугаалаарын айтырга, Павел мынча деп харыылаан: «Хөй чылдар дургузунда бо чонга шииткекчи болуп келгениңерни билир болгаш, бодумнуң херээмни өөрүшкү-биле камгалаар-дыр мен. ¹¹ Иерусалимге мөгөйиг кылып келгенимден бээр, он ийи хүнден үр болбаанымны билип ап боор силер. ¹² Мээң буруудадыкчыларым Бурганның өргээзинге кандыг-бир кижиге биле маргыжып турганымны азы синагогага болгаш хоорайның өске-бир черинге улусту үймээнче ыдалап турганымны көрбээннер. ¹³ Олар мени ам буруудадып турар чүвезин херек кырында бадыткап шыдавас-тыр. ¹⁴ Ындыг-даа болза, оларның „оспак бөлүк“ деп турары өөредиг ёзугаар ада-өгбевистиң Бурганынга бараан бооп турарымны миннир-дир мен. Ыдыктыг хоойлу болгаш медээчилерниң номнарында бижиттинген бүгү чүвөгө бүзүрээр мен. ¹⁵ Бурган Бодунга шынчы-даа, шынчы эвес-даа улусту катап диргизер дээрзинге^b олар боттары идегээри дег, мен база ыңдыг идегелдиг мен. ¹⁶ Ынчангаш Бурганның болгаш улустуң мурнунга кезээде арыг арын-нүүрлүг болур дээш^c, шыдаар шаам-биле чүткүп чоруур мен.

^b Дан. 12:2;
Ажыл. 20:6, 13

^c Аж.-ч. 23:1; Евр. 13:18

^d Рим. 15:25-28;
1 Кор. 16:1; Гал. 2:10

^e Аж.-ч. 21:26

¹⁷ Чонумнуң ядыы улузунга чыгганым ачы-дуза үлөп бээр^d база Бурганга өргүлдер салыр дээш, хөй чыл аян-чорук соонда, Иерусалимге ээп келгеним ол. ¹⁸ Арыгларың ёзулалды кылганым соонда^e, Бурганның өргээзинге кээп, өргүл салып турумда, мени тып чедип келген чүвө. Улус-даа үйметпээн, шимээн-дааш-даа үндүрбээн кижиге мен. ¹⁹ А ол ышкаш Асиядан келген элээн каш иудей аңаа турган чүвө. Мени буруудадыр барымдаалары бар болза, силерниң мурнуңарга чугаалаар уjurлуг улус ол-дур. ²⁰ Азы мени дээди иудей Чөвүлелге байысаап турда, кандыг буруумну истеп тыпканын мында келген улус чугаалап берзин. ²¹ Байгы-ла буруум – аңаа тургаш: „Өлүглер аразындан катап дирлиринге бүзүрелим дээш, бөгүн мени шиидип тур силер“ – деп алгырганымда бооп чадавас^f.

^f Аж.-ч. 23:6

²² Ону дыңнааш, Дээрги-Чаяакчының оруун эки билир Феликс херекти дыңнаарын соңгаарлаткаш: «Силерниң херээңерни муң шериг баштыңы Лисий кээрге, сайгарып көөр мен» – дээн. ²³ Ол чүс шериг баштыңыңыңа: «Павелди хоругдалга тудуңар, ынчалза-даа аңаа элээн хосталгадан беринер база ооң эш-өөрүңгө ол дээш сагыш човап кээрин хоруванар» – деп дужааган.

²⁴ Элээн каш хүн эрткенде, Феликс еврей сөөктүг кадайы Друзилла-биле кады чедип келген. Ол Павелди келдирткеш, Иисус Христоска бүзүрел дугайында оон чугаазын дыңнап эгелээн. ²⁵ Ынчалза-даа Павел чөптүг чорук, кижинин бодун өйлээр уjurлуунуң база Бурганның ам кээр шииткели дугайында чугаалап эгелээрге, Феликс корга бергеш: «Амдызында чоруй бар, чайланы берзимзе, келдиртиптер мен» – дээн^g. ²⁶ Ооң кадында Павел аңаа хээли саналдаар ирги бе деп, Феликс идегээн чүвө-дир, ынчангаш бо-ла ону кыйгыртып эккээр, ооң-биле чугаалажыр турган. ²⁷ А ийи чыл эрткен соонда, Феликсти Порций Фест солуп келген. Иудейлерниң күзелин хандырап дээш, Феликс Павелди кара-бажыңга арттырып каан.

^g Аж.-ч. 17:32

* 24:6-8 Өске бурууну сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ону ыдыктыг хоойлуvus ёзугаар шиидер деп турдуvus. Ынчалза-даа муң шериг баштыңы Лисий келгеш, ону бистиң холувустан күш-биле ушта тыртып алгаш, силерге чорудупту. Ооң буруудадыкчыларыңга база силерге баарын дужаады» деп сөстөрни немээн.

Павелдиң императорнуң шиитпирин негээни

25 ¹ Чагырыкчы апарганының соонда үш хүн эрткенде, Фест Кесариядан Иерусалимче чорупкан. ² Иерусалимге Бурганның дээди бараалгакчылары, иудейлерниң даргалары Фестке келгеш, Павелге удур буруудадышкыннарын хүлээткеш, оон дилег кылып: ³ «Биске хайыралыңның демдээ кылдыр Павелди Иерусалимче чорудуп көр» – деп турганнар. А боттары ону орук ара өлүрүп каарын дугуржуп алганнар^а. ⁴ Ынчаарга Фест: «Павелди Кесарияда хоругдап каан, а бодум база удавас ынаар чеде бээр мен. ⁵ Баштыңчыларыңарның чамдызы мээңбиле кады баргаш, ол кижии кандыг-бир херек үүлгеткен болза, ону буруудатсыннар» – деп харыылаан.

^а Аж.-ч. 23:12

⁶ Иерусалимге сес-он хүн тургаш, Фест Кесарияже эеп келген. А даартазында хүндүс шииткекчиниң олудун ээлепкеш, Павелди эккээрин дужааган. ⁷ Павел чедип кээрге, Иерусалимден келген иудейлер ону долгандыр турупкаш, хөй-ле аар кем-херек үүлгеткен деп буруудадып эгелээннер, ынчалза-даа буруудадышкыннарын шынзыдып шыдавааннар. ⁸ А ол бодун агартынып, мынча дээн: «Мен иудейлерниң ыдыктыг хоойлузунга-даа, Бурганның өргээзинге-даа, императорга-даа удур кем-херек үүлгетпээн мен».

⁹ Фест иудейлерге эки кижии бооп көстүр бодаан, ынчангаш ол Павелден: «Сенээ удур буруудадышкыннар ёзугаар сени аңаа шиидейн, Иерусалимче баар сен бе?» – деп айтырган.

¹⁰ Павел аңаа мынча деп харыылаан: «Мен императорнуң эрге-хоойлузунун адаанда мен^б, мени шиидер ужурлуг чер бо-дур. Иудейлерге бак чүнү-даа кылбаан мен, ону эки билир силер. ¹¹ Мен кем-буруулуг база өлүмгө төлөптиг чүүл үүлгеткен болзумза, өлүрүнден чажам дивес мен. Ынчалза-даа бо улустуң мени буруудадып турар чүүлдери меге болза, кымның-даа мени оларга тудуп бээр эргези чок. Ынчангаш императорнуң бодунуң шиитпирин негеп тур мен!»

^б Рим. 13:1

¹² Бодунуң чөвүлели-биле чугаалашкаш, Фест: «Императорнуң шиитпирин негээн болганында, императорже чоруур сен» – деп харыылаан^с.

^с Аж.-ч. 23:11*Фестин Павелдиң херээн Агриппага тайылбырлааны*

¹³ Элээн үе эрткенде, Агриппа хаан биле оон дуңмазы Вереника^{**} Фест чагырыкчыга байыр чедирип, Кесарияга келгеннер. ¹⁴ Олар аңаа элээн хөй хүн болганда, Фест Павелдиң херээн хаанга мынчаар тайылбырлаан: «Мында Феликс турда-ла хоругдаттырган бир кижии бар. ¹⁵ Мен Иерусалимге турумда, Бурганның дээди бараалгакчылары болгаш иудейлерниң даргалары ону буруудаткан чүве. Олар ону шиидерин негеп турду. ¹⁶ Мен оларга буруудаттырган кижини буруудадыкчыларының мурнунга тургузуп, нүүртештирбейн база аңаа камгаланыр арга бербейн, өлүмгө шиидери рим ёзу-дүрүмгө таарышпас дээрзин чугааладым. ¹⁷ А ол иудейлер бээр чедип кээрге, мен сонгаарладып турбайн, даартазында-ла шииткекчиниң олудунга саадапкаш, демги кижини эккээрин дужаадым. ¹⁸ Ооң буруудадыкчылары туруп келгеш, мээн олардан дыңнаар бодааным чаңгыс-даа буруудадышкын кылбадылар. ¹⁹ Харын олар ооң-биле оларның чүдүлгезиниң дугайында^д база бир-ле өлүп калган Иисус дугайында кандыг-бир маргылдаа үндүрдүлөр, а Павел ол Иисус дириг дээрзин шынзыдып турду. ²⁰ Бо херекти шиитпирлээр аайын тыппайн: „Иерусалимге баргаш, аңаа шииттирерин күзээр сен бе?“ – деп, оон айтырган мен. ²¹ А Павел ооң херээн

^д Аж.-ч. 18:15; 23:29

* 25:11 Рим хамаатыларның бир эргези болза шииткел херээн императорнуң бодунуң мурнунга сайгарып көөрүн негээри турган.

** 25:13 Агриппа биле Вереника олар бирги Ирод Агриппа хаанның ажы-төлү турган (Аж.-ч. 12:1 көр).

император көөр кылдыр маңаа арттырарын негээш турар боорга, ону императорже чорудуптар арга тывылгыже, хоругдалга хевээр тударын дужаадым».

²² Агриппа Фест чагырыкчыга: «Мен бодум база ол кижини дыңнаксап тур мен» – дээн.

Фест: «Эрген дыңнаар сен» – деп харыылаан.

²³ Даартазында хүндүс Агриппа биле Вереника байырланчыы кончуг байдалдыг шииткел черинче кирип келгеннер. Олар-биле кады шериг баштыңнары болгаш хоорайның алдар-хүндүлүг улузу келген. Фест Павелди эккээрин дужааган. ²⁴ Оон Фест мынча дээн: «Агриппа хаан болгаш мында моорлап келген бүгү улус! Иерусалимге база маңаа – Кесарияга эндерик хөй иудейлерниң аңаа буруу онаап: „Ону амылыг арттырып болбас!“^a – деп алгыржып турганы кижизин көрүп тур силер. ²⁵ Ынчалза-даа мен ол кижини өлүрүп шиитки дег чүнү-даа тыппайн баргаш^b, ол боду императорнуң шиитпирин негээн болганда, ону Римче чорудар деп шиитпирледим. ²⁶ Ынчалза-даа менде ооң дугайында дээрги императорга бижиптер хире тодаргай чүү-даа чок-тур. Ынчангаш бо сайгарылганың соонда бижипки дег чүве билип алыр дээш, ону силер бүгүдениң, ылаңгыя Агриппа хаан силерниң, мурнунарга үндүрүп эккээрин дужаадым. ²⁷ Мен бодаарымга, хоругдаттырган кижиниң кем-буруузун айытпайн чорудуптары сарыыл чок болгу дег-дир».

Агриппаның мурнунга Павелдиң чугаазы

26 ¹ Агриппа Павелге: «Сеңэ агартынар арга берип турар-дыр» – дээн. Павел ынчан холун көдүрүп медээлээш, бодун камгалаан чугаазын эгелээш^c:

² «Агриппа хаан! Иудейлерниң хамык буруудадышкыннарынга удур бодумну камгалап, бөгүн силерниң мурнунарга турар аргалыг болганымны аас-кежик деп санап тур мен. ³ Артында-ла иудейлерниң хамык ёзу-чаңчылдарын болгаш маргылдаалыг айтырыгларын кончуг эки билер болгай силер. Ынчангаш мени шыдамыккай дыңнаарыңарны дилеп тур мен.

⁴ Бичиимден бээр чер-чуртумга база Иерусалимге канчаар чурттап келгенимни иудейлер шупту эки билер^d. ⁵ Олар мени шагдан тура таныыр болгаш, чүдүлгевистиң эң шыңгыы чаңчылдарын, дүрүмнерин сагып, «фарисей болуп келгенимни»^e, күзээр-ле болза, бадыткап шыдаарлар. ⁶ А бөгүн Бурганның өгбелеривиске берген азаашкынынга идегелим дээш, шииткел черинде тур мен. ⁷ Бистиң он ийи аймаавыс^f ол азаашкынның бүдерин манап, дүн-хүн дивейн, Бурганга бараан бооп турар. Шак ол идегелим дээш, иудейлер мени буруудадып турар-дыр, о, Агриппа хаан! ⁸ Иудейлер, Бурганның кижилерни өлүглөр аразындан катап диргизиптер аргалыын чүге бүттүнер аргажок чүве кылдыр бодаар силер?^g ⁹ Мен бодум база Назарет чурт-туг Иисуска удур болдунар-ла бүгү чүүлдү кылыр ужурлуг мен деп бодап чордум^h. ¹⁰ Мен ол бүгүнү Иерусалимге кылып, Бурганның дээди бараалгакчыларындан эрге алгаш, Ооң хөй улузун кара-бажыңче киир октап турдумⁱ. А оларны өлүрүп каарга, мен ону деткип турган мен. ¹¹ Шупту синагогаларга оларга кеземче онаап, Иисусту бак сөглээринче албадап шаг болган мен. Оларга удур аажок килеңнээш, Иудеядан дашкаар хоорайларга безин оларны истеп-сүрүп турган мен^j.

¹² Бир катап шак ол сорулга-биле Бурганның дээди бараалгакчыларындан бүрүн эрге болгаш даалга алгаш, Дамаск хоорайже бар чыткан мен^k. ¹³ Дүш чедип турда, орукка чорааш, хенертен дээрден чайыннаан, хүнден-даа чырыткылыг чырык көрүп каан мен, Агриппа хаан. Ол чырык мээң база мээң-биле кады чораан өөрүмнүң карактарывысты чылчырыктадыпкан. ¹⁴ Бис шупту черже кээп дүшкен бис, оон менээ еврей дылга: „Савл! Савл! Мени чүге истеп-сүрүп тур сен? Сени сүрген кымчыже бажың чайгаш, хей-ле бодунга хора чедирер сен“ – дээн үн дыңнап каан мен. ¹⁵ Мен:

^a Аж.-ч. 22:22

^b Лк. 23:14; Аж.-ч. 23:29

^c Ыд. ыр. 118:46;

Мф. 10:18; Аж.-ч. 9:15

^d Гал. 1:13

^e Аж.-ч. 23:6; Флп. 3:5

^f Мф. 19:28; Иак. 1:1

^g 1 Кор. 5:12

^h Ин. 16:2; 1 Тим. 1:13

ⁱ Аж.-ч. 8:3

^j Аж.-ч. 9:1

^k Аж.-ч. 9:3-6; 22:6-11

„Кым силер, Дээрги?“ – деп айтырган мен. Ынчан Дээрги-Чаяакчы меңээ мынча деп харыылаан: „Мен дээрге истеп-сүрүп чорууруң Иисус-тур мен. ¹⁶Бут кырынга туруп кел. Мен сеңээ көзүлгөш, сени бараан болукчум кылдыр шилип, Мени көргөниңниң болгаш сеңээ ам-даа көргүзөр чүүлүмнүн херечизи кылып алдым. ¹⁷Сени бодуң-нун чонундан база сени ам оларже чорудуптарым өске чоннар улунундан камгалаар мен. ¹⁸Оларның бачыттары өршээттинзин дээш, а ол ышкаш Меңээ бүзүрээниң ачызында Бурганның ыдыктаан чонунун аразынче кирзиннер дээш, сен оларның карактарын ажыдар база дүмбей караңгыдан – чырыкче^a, эрликтин чагыргазындан^b – Бурганче ээлдирер сен“.

^a Иса. 35:5; 42:7
^b Евр. 2:14-15

¹⁹Ынчангаш, Агриппа хаан, дээрден ажыдыышкынга удурланыр аргам чок болган. ²⁰Баштай Дамаскыга^c, а ол ышкаш Иерусалимге, оон бүгү Иудеяга база өске чоннар улунунга суртаалдай берген мен. Олар бачыттарын миннип, Бурганче ээлзиннер дээш база ылап-ла ындызын бадыткаар ажыл-херектерден кылзыннар дээш, суртаалдап турган мен. ²¹Ооң ужурунда иудейлер мени Бурганның өргээзинге сегирип алгаш, өлүрер деп турганнары ол-дур^d. ²²Ынчалза-даа Бурган меңээ бөгүнге чедир дузалап турар болгаш, ам мында бүгү чоннун – улугнуң-даа, бичениң-даа мурнунда туруп алган, херечилеп тур мен. Медээчилер болгаш Моисейниң өттүр билип медеглээнинден өске чүнү-даа чугаалавайн тур мен. ²³Христос хилинчекти көрүп эртер база өлүглөр аразындан эң-не баштай катап дирлип кээр^e, Ол иудейлерге болгаш өске чоннар улунунга чырыкты эккээр^f деп чугаалап тур мен“.

^c Аж.-ч. 9:20

^d Аж.-ч. 21:27, 30

^e 1 Кор. 15:20; Кол. 1:18;
Ажыл. 1:5
^f Иса. 42:6; 49:6;
Аж.-ч. 13:47

Павелдиң Агриппаны бүзүредирин оралдашканы

²⁴Павел ам-даа агартынып турда, Фест ону ыткыр үн-биле: «Сээң угааның солуду-даан-дыр, Павел! Хөй эртем-билиин сени сээдеңнедипкен-дир!» – деп үзе кирипкен.

²⁵Павел: «Мен сээдеңневээн мен, хүндүлүг Фест, чугаалап турар чүвем алыс шынныг-даа, сарыылдыг-даа – дээн. – ²⁶Агриппа хаан ол бүгүнү эки билер, ынчангаш ооң-биле хостуг чугаалажып болур мен. Чүү-даа чүве оон кичээнгейиниң кыйы-биле эртпээн деп бодаар мен, чүге дээрге бо бүгү чүүлдер хамык улус мурнунга болган болгай. ²⁷Агриппа хаан! Бурганның медээчилеринге бүзүрээр силер бе? Мен билер мен – бүзүрээр силер».

²⁸Агриппа Павелге: «Сен мени база ындыг дораан христиан кижиги кылып алып бодадың бе?» – дээн.

²⁹Павел: «Ол хуусаа үр-даа, кыска-даа болган болза, чаңгыс силер эвес, а бөгүн мени дыңнап турар бүгү улус, чүгле бо илчирибелер чокка^g, мен дег болу бээриңер дээш, Бурганга тейлеп тур мен» – деп харыылаан.

^g Аж.-ч. 21:33

³⁰Хаан, а ооң-биле кады чагырыкчы, Вереника база олар-биле кады олурган шупту улус ынчан туруп келген. ³¹Олар үнгөш, аразында мынча деп чугаалажы бергеннер: «Бо кижиги ону хоругдагы дег азы өлүргү дег чүү-даа чүве кылбаан-дыр»^h. ³²А Агриппа хаан Фестке: «Ол кижиги боду императорнуң шийтпирин негевээн болзаⁱ, ону ам хостап болур турган-дыр» – дээн.

^h Аж.-ч. 23:29

ⁱ Аж.-ч. 25:12

Павелдиң Римче чорупканы

27 ¹Италияже эжиндирип чоруптарын шийтпирлээнивис соонда^j, Павелди база өске-даа чамдык хоругдаттырган улусту императорнуң тускай батальоннун чүс шериг баштыңчызы Юлийге хүлээдип берген. ²Адрамит хоорайдан Асияның эриктеринче эжиндирип үнүпкен корабльга олурупкан бис. Бистиң-биле кады Фессалоника чурттуг македончу Аристарх чораан^k. ³Даартазында хүндүс Сидон хоорайга эжиндирип келген бис. Юлийниң Павелге хамаарылгазы кижизиг болган. Ол Павелдин хереглээн чүвезин тып берип, сагыш човаашкынын көргүзөр дээн эш-өөрүңге

^j Аж.-ч. 25:12

^k Аж.-ч. 19:29

баргаш кээр арганы аңаа берген. ⁴Бис оортан далайже үнгөш, дедир хаттар хадаанындан Кипрни хаттардан ыжыктаан талазы-биле эжиндирип эрттивис. ⁵Киликия биле Памфилияның эриктерин чуй чалгып чыдар далайны кежир эжиндиргеш, Ликияның Мира хоорайга келген бис. ⁶Аңаа шериг баштыңчызы Италияже эжиндирип бар чораан Александриядан келген корабль тып алгаш^a, бисти аңаа олуртупкан.

^a Аж.-ч. 28:11

⁷Хөй хүннер иштинде удур хат хадаанындан оожум эжиндирзе-эжиндирзе, арай боорда Книд хоорайның чаны-биле эрттивис. Удур хаттар хадаанындан оруувус уламчылап чадааш, Салмон шенектин чоогу-биле Крит ортулуктуң хаттардан ыжык талазын дургаар эжиндирип каан бис. ⁸Улуг күжениг-биле ооң кыдыын дургаар эжиндиргеш, Ласея хоорайдан ырак эвесте Эки Өртгээлдер дээр черге келген бис.

⁹Хөй хүннерни чидирген болгаш, эжиндирери озалдыг апарган, эн чугула иудей шээр хүнү* база эрткен турган. Ынчангаш Павел мынча деп сагындырган: ¹⁰«Дыңнаңарам! Бистиң аян-чоруувус чүгле корабль биле чүькке эвес, а улуска база улуг бергедээшкиннер болгаш айыыл-халап-биле эртерин көрүп тур мен». ¹¹Ынчалза-даа шериг баштыңчызы Павелди дыңнавайн, корабль ээзи биле башкарыкчының сүмезин эдерген. ¹²Ук өртгээл аңаа кыштаарыңга таарышпас боорга, далайжыларның хөй кезии оортан далайже үнгөш, болдунар болза, Критте Финик өртгээлге четкеш, кышты аңаа ажарын шиитпирлээн. Финик дээрге мурнуу-барыын база соңгу-барыын чүктерже углай ажык чыдар өртгээл турган.

Шуурган

¹³Мурнуу чүктен оожум хат хадырга, «Биске херек чүве чогу-на ол-дур» дээш, далайжылар якорун көдүргөш, Криттиң эрин дургаар эжиндирип чорупканнар.

¹⁴Ынчалза-даа удаваанда ортулуктан бисче «сонгу-чөөн чүктүң хады» деп адаар күштүг шуурган хөмө хадып келген^b. ¹⁵Корабль шуурганга алзыпкаш, хат удур чоруп чадап каан. Бис ынчан чалгыгларга чагыртып, олар бисти кайнаар углай-дыр, ынаар октадып чоруп берген бис. ¹⁶Кавда дээр бичии ортулуктуң ыжык талазы-биле эжиндирип эртип бар чыткаш, аңаа камгалал хемезин арай боорда быжыглап алдывыс. ¹⁷Ону өрү көдүргөш, корабльдың адаа-биле чоон хендирлер өттүргөш, куржай шарып алган бис. Сирт деп элезинниг сыык черге хептели бээринден сезингеш, корабльдың парустарын дүжүрүп каапкаш, хат аайы-биле чоруп берген бис.

^b Мк. 4:37

¹⁸Шуурган шыдажыр аргажок киткээрге, даартазында хүндүс корабльдың чүьгүн дүжүр октап эгелээн бис^c. ¹⁹А үшкү хүнде дериг-херекселдин кезиин улус боттарының холдары-биле корабльдан дүжүр октапкан. ²⁰Хөй хүннер дургузунда хүн-даа, сылдыстар-даа көрбедивис, а күштүг шуурган киткеп-ле турган. Адак соонда камгалал алыр кандыг-даа идегел ышкындырган.

^c Иона 1:5

²¹Улус дыка үр чүнү-даа чивээн турган. Павел ынчан туруп келгеш, мынча дээн: «Силер мээң сүмем дыннап, Криттен эжиндирип үнмес турган-дыр силер, эш-өөр. Ынчанган болза, бо хамык айыыл-халапка, чидиригте таварышпас ийик бис. ²²Ынчалза-даа ам сорук киринер: силерниң кайыңар-даа өлбөс-тир, а чүгле корабль бустур-дур. ²³Эрткен дүне мээң мөгөйип, бараан бооп чоруурум Бурганның төлээзи меңээ келгеш барды^d. ²⁴Ол меңээ: „Павел, кортпайн көр. Императорнуң мурнунга турар ужурлуг сен^e, ол дээш, Бурган Бодунуң авыралы-биле кады эжиндирип чорууруң бүгү улуска амы-тынны хайырлаар-дыр“ – диди. ²⁵Ынчангаш сорук киринер, эш-өөр. Мен Бурганга база бүгү чүвениң Ооң чугаалаан аайы-биле болурунга бүзүрээр мен. ²⁶Бисти кандыг-бир ортулукче үндүр октаптар ужурлуг»^f.

^d Аж.-ч. 8:26

^e Аж.-ч. 23:11

^f Аж.-ч. 28:1

* 27:9 Эң чугула иудей шээр хүнү – ол үеде (күс эгезинде, Лев. 16:29-31 көр) ук черлерниң далай-суунга күштүг шуурганнар хадып эгелээр турган.

²⁷ Он дөрткү дүн дүшкенде, чалгыглар бисти Адриатика далайынга* чайгап чо-
раан. Дүн ортузунда далайжылар чогувуста бир-ле чер барын билип кааннар. ²⁸ Олар
сугнуң теренин хемчээрге, дөргөн хире метр болган. Элээн болгаш, катап хемчээрге,
үжөн хире метр болган. ²⁹ Бисти хаяларже үндүр октаптарындан корткаш, далай-
жылар корабльдын артыгы талазындан дөрт якорь бадыргаш, хүн дүргөн-не үнүп
келзин дээш, мөргүп турганнар. ³⁰ Олар корабльдан дезерин оралдажып, корабльдын
думчуундан якорь бадырган улус болуп, камгалал хемезин сугже дүжүре бергеннер.
³¹ А Павел шериг баштыңчызы болгаш шериглерге: «Олар корабльга артпас болза,
силер дириг артарын кордаваңар» – дээн. ³² Шериглер ынчан хемени тудуп турган
чоон хендирлерни үзе шааптарга, ол далайже кээп дүшкен.

³³ Даң адар душта Павел хамык улуска чемненип алыры эки боор деп чугаалап
эгелээн: «Бөгүн силерниң дириг үнер дээн манаашкынынарның он дөрткү хүнү-дүр.
Ол үе иштинде чүнү-даа чивээн болгай силер. ³⁴ Ынчангаш чемненип аарыңарны
сүмелеп тур мен. Амы-тынның артар дизайнерзе, ол силерге эргежок чугула, кайы-
нарның-даа бажындан чаңгыс-даа дүк черже кээп дүжүп читпес^а». ³⁵ Павел ынча
дээш, хлебти алгаш, бүгү улустун мурнунга Бурганга өөрүп четтиргеш, үлежи^б,
чий берген. ³⁶ Улус шупту сорук кирип, чемненип алган.

³⁷ А корабльга шупту 276 кижиге турган бис. ³⁸ Тоттур чемненген соонда, кызыл-
тасты далайже дүжүр октап, корабльды чиигедип эгелээн бис.

Корабльдиң озал-ондакка таварышканы

³⁹ Даң адып кээрге, далайжылар элезинниг эриктиг мугулдур көрүп кааннар,
ынчалза-даа чүү деп чер дээрзин билбес болганнар. Олар, болдунар чүве болза,
корабльды сыык черге кадалдыр олуртуптарын шиитпирлээннер. ⁴⁰ Якорьларны
далайже дүлүпкеш, корабльды башкарар эшкииштер быжыглан хендирлерни одура
кезипкеш, хат корабльды аппаары-биле бичии парус көдүргеш, эрикче эжиндирип
чорупкан бис. ⁴¹ Корабль элезинниг шенекке үскеш, сыык черге кадалы берген.
Думчуу хандыр кадалгаш, шимчевейн барган, а артыгы талазын күштүг чалгыглар
буза шаап эгелээн.

⁴² Хоругдаттырганнардаң чаңгызы-даа эштип чорупкаш, дезе бербезин дээш,
шериглер оларның шуптузун өлүрер деп шиитпирлеп алган. ⁴³ Ынчалза-даа шериг
баштыңчызы Павелдиң амы-тынын камгалаар дээш^с, оларның ол сагыжын күүседир-
ринге шаптыктап каан. Ол эштип билер улусту сугже баштай шурай бергеш, эрик-
ке чедир эштирин дужааган. ⁴⁴ Арткан улуска калбак ыяштар болгаш корабльдын
бузундуларындан туттунгаш, амы-тынын камгалаарын айыткан. Ынчалдыр хамык
улус эрикке чеде берген, кым-даа дүжүп өлбөөн болган.

Мальта ортулукка

28 ¹ Эрикче бүдүн-бүрүн үнүп келгеш, ортулуктун ады Мальта дээрзин би-
лип алган бис. ² Ооң чурттакчылары бисти экииргээ аажок уткуп-хүлээп
алганнар. Чаъс чаап эгелээш, соой бээрге, олар одаг салгаш, бисти чалап алганнар.
³ Павел куспак долдур чээрген чыггаш, отче киир октап турда, чалбыыштан дескен
чылан союп үнгеш, ооң холунга астына берген. ⁴ Павелдиң холунда халаңнаан чы-
лан көргеш, ол чер чурттуг улус аразында мынча дээннер: «Чигзиниг чок, бо кижиге
өлүрүкчү турган боор, чүге дээрге ол далайга дүжүп өлбөзө-даа, хай-бачыт дээш
өжөөн негээр бурган ону дириг арттырбады». ⁵ Ынчалза-даа Павел чыланни отче

^а 1 Хаан. 14:45;

2 Хаан. 14:11;

3 Хаан. 1:52; Лк. 21:18

^б Мф. 15:36

^с Лж.-ч. 27:3

* 27:27 Адриатика далайы – ол үеде ындыг ат-биле амгы Адриатика далайындан оранчок улуг, Италияның мурнуу чүгүнде далайны адап турган.

^a Ыд. ыр. 90:13;
Мк. 16:18; Лк. 10:19

^b Аж.-ч. 14:11

^c Аж.-ч. 9:40; Иак. 5:16

^d Аж.-ч. 27:6

^e Аж.-ч. 23:29; 26:31-32

^f Лк. 24:27

дүжүр силгиптерге, ол аңаа кандыг-даа хора чедирбээн^a. ⁶ А улус ону ыжып эгелээр боор азы өлүг кээп дүжер боор деп бодаан. Ындыг-даа болза, үр манап келгеш, ооң-биле кандыг-даа айыыл-халап болбаанын көргөш, сагыш-бодалын өскерттип: «Ол кижиге – бурган-дыр» – дижи бергеннер^b.

⁷ Ол черден ырак эвеске ортулук чагырыкчызы Публийниң ээлел чери турган. Ол бисти бажыңынче чалааш, үш хүн дургузунда хүндүлөп келген. ⁸ А ол үеде Публийниң ачазы халыын аары болгаш кыжыктан аарааш, дөжөөндөн турбайн чыткан чүве-дир. Павел ооң өрээлинче киргеш, мөргүп алган соонда, аңаа холдарын дээс-кеш, экиртип каан^c. ⁹ Ол болуушкунну көргөш, ортулукта чурттаан өске-даа аарыг кижилер чедип кээп, экирип турганнар. ¹⁰ Олар өөрүп четтиргенин илередип, биске хөй-ле хүндүткел көргүскеннер, а кажан улаштыр эжиндирип чоруур деп турувуста, олар бисти орукка эргежок чугула херек бүгү чүве-биле хандырдылар.

Мальтадан Римче

¹¹ Үш ай эрткенде, Александриядан келгеш^d, ол ортулукка кыштаан «Ийис бурганнар» дээр корабльга эжиндирип чорупкан бис. ¹² Оон Сиракузы хоорайга келгеш, аңаа үш хүн турдуvus. ¹³ Оон эжиндирип үнгөш, Ригия хоорайга келдивис. Даартазында хүндүс мурнуу чүктөн хат хадый бээрге, ийиги хүнде ПUTEОЛЫ өртөөлгө эжиндирип келдивис. ¹⁴ Бис ол черден бүзүрөөн ха-дунмавыс тып аарывыска, олар бисти аңаа чеди хүн хире олар-биле кады турарын дилөөннер. А ооң соонда ам-на Римге келдивис.

¹⁵ Хоорайда ха-дунмавыс бистиң дугайывыста дыңнап кааш, мырыңай Аппийниң шөлүңгө база Үш Шайлааракка уткуп үнүп келгеннер. Оларны көргөш, Павел Бурганга өөрүп четтиргеш, сорук кире берген. ¹⁶ Римге кээревиске*, Павелди бир шериг кижиге кадарткаш, аңгы чурттаарын чөпшээрөп каан.

Павелдиң Римге суртаалдааны

¹⁷ Үш хүн эрткенде, Павел иудейлер аразында эң алдар-хүндүлүг улусту чыып алган. Олар чыгылып кээрге, ол мынча деп чугаалаан: «Ха-дунма! Бистиң чонга база ада-өгбелеривистиң ёзу-чаңчылдарыңга удур үүлгөткөн чүвөм чок-даа болза, мени Иерусалимге тудуп хоругдааш, рим эрге-чагырга улунга хүлээдип берген.

¹⁸ Олар мени истеп байысаагаш, өлүрүп шиитки дег чүү-даа чүвө үүлгөтпөөн боорумга, хостап салыр деп турдулар^e. ¹⁹ Ынчаарга иудейлер аңаа удурланыр боорга, императорнуң шиитпирин негээр ужурга таварыштым, ындыг-даа болза, бодумнуң чонумга удур кандыг-даа буруудадышкын менде чок. ²⁰ Силерге ужуражып, ол дугайында чугаалажыр дээш, бөгүн силерни чыылдырып алдым, чүгө дээрге мени бо илчирбе-биле Израильдиң идегели дээш демирлөөн-дир».

²¹ Олар аңаа: «Бис Иудеядан сээң дугайыңда кандыг-даа чагаалар албаан бис, оон келген ха-дунмавыстың чаңгызы-даа сээң дугайыңда биске дыннатпаан, багай чүү-даа чугаалаваан. ²² Ындыг-даа болза, үзел-бодалың дугайыңда сенден боттарывыс дыңнаксап тур бис, чүгө дээрге улус чер болганга ол өөредигге удурланып турарын дыңнаан бис» – дээннер.

²³ Оларның Павел-биле дугуржуп алган хүнүнде оон-даа хөй иудейлер ооң чурттап турган черинге чедип келгеннер. Павел эртенден кежээге чедир Бурганның Чагыргазының дугайында оларга тайылбырлап база херечилеп, Моисейниң хоойлузу болгаш медээчилерниң номнарыңга үндөзилээш^f, Иисустуң дугайында оларга шынзыдып

* 28:16 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Шериг баштыңчызы хоругдаттырганнарны таңнылдар даргазыңга хүлээдип берген» деп сөстөрүни немөөн.

келген. ²⁴ Чамдык улусту ол бодунуң сөстери-биле бүзүредип шыдаан, а өскелери бүзүревейн барган. ²⁵ Олар аразында маргыжып эгелээш, тарап чоруур деп турда, Павел оларга түңнел сөстөрүн чугаалаан: «Ыдыктыг Сүлдө Исаяя медээчинин аксы-биле ада-өгбелеринерге алыс шынны чугаалап каан-дыр^a»:

^a Мф. 15:7

²⁶ „Барып, бо чонга: ‘Дыңнааш-даа, угаап билбес-тир силер, көргөш-даа, эскербес-тир силер’ – деп чугаала.

²⁷ ‘Бо чоннуң чүректери дашталып калган, ол кулаан кумнап, караан хаптап алган.

Оон башка олар караа-биле көрүп, кулаа-биле дыңнап,

чүрээ-биле угаап билиптер турган ийик;

оон башка олар Менче эглип кээп кээр ийик,

а Мен оларны экиртир ийик мен’ – деп чугаала^b».

^b Иса. 6:9-10; Мф. 13:15; Мк. 4:12; Ин. 12:40

²⁸⁻²⁹ Ынчангаш Бурган Бодунуң камгалалын өске чоннар улузунче чорутканын^c база олар ону дыңнап каары силерге билдингир болзун!»*

^c Иса. 40:5; Лк. 3:6

³⁰ Павел Римге, хөлезинин боду төлөп турганы бажыңга бүдүн ийи чыл иштинде чурттап, аңаа ужуражып келген кижини бүрүзүн хүлээп ап турган. ³¹ Ол Бурганның Чагыргазын дидими-биле, доктар чокка суртаалдап^d, Дээрги Иисус Христостун дугайында улуска өөредип келген.

^d Аж.-ч. 4:29; Эф. 6:19

* 28:28-29 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Павел ынча дээрге, иудейлер аразында изиг-изиг маргышпышаан, тарай бергеннер» деп сөстөрнү немээн.

Иаковтуң чагаазы

Кирилде

Бо чагааны Чаа Чагыг-керээде айтып турар Иаков деп аттыг хөй улустуң аразындан Иисустуң дуңмазы, Иерусалимде христиан ниитилелдиң удуртукчузу бижээни ылап болгу дег. Чамдык шинчилекчилер Чаа Чагыг-керээни тургузуп турар чагаалар болгаи номнарның эң баштайгызы ол чагаа болур деп санап турар.

Иаков бодунуң чагаазын бүзүрелиниң кол чүүлдерин амыдыралга белени-биле боттандырып шыдавайн турган христианнарга бижээн. Ол хүн бүрүнүң амыдыралынга христианнарның боттарын канчаар алдынарының дугайында, мерген угаан, байлакшыл, ядамк чорук, хоп-нүгүл, шыдамк чорук болгаи мөргүл дугайында айтырыгларны сайгарып көрбүшаан, тодаргай угаан бодап турар. Иаковтуң кол бодалы мындыг: бир эвес Бурганга бүзүрел буянынг ажыл-херектер-биле шынзыйтынмаан болза, ындыг бүзүрел хоозун, кымга-даа ажыы чок. Бурганга ылап-ла бүзүрөп турар кижини Аңаа таарымчалыг чүүлдерни кылыры чугаажок дээрзин ол номчукчуларга билиндирип турар.

Кирилде сөстөр

^a Мф. 13:55; Аж.-ч. 12:17; 15:13; 21:18; Гал. 1:19; 2:9
^b Лк. 22:30; Ин. 7:35; Аж.-ч. 26:7; 1 Пет. 1:1

1 ¹ Бурганның база Дээрги Иисус Христостуң чалчазы Иаковтан байыр^a. Өске чоннар аразында тоо быдаргай чурттап чоруур он ийи израиль аймакка^b амырменди чедирдим!*

Бүзүрел болгаи мерген угаан

^c Мф. 5:11-12; 1 Пет. 1:6-7
^d Рим. 5:3
^e 2 Пет. 1:6

² Ха-дунма, янзы-бүрү шенелделер оруунарны моондактаза, аажок кежиктиг бис деп санаңар!^c ³ Шенелдени ажып эрткен соонда, бүзүрелинер силерни шыдамык болдурарын билир болгай силер^d. ⁴ А шыдамык чорук^e, бодунуң ээлчээнде, бүрүн салдарын көргүзөр, ол силерни бүгү талазы-биле болбаазыраңгай, кандыг-даа четпес-дудуу чүве чок улус кылыптар^f.

^f Мф. 5:48

⁵ А кайы-бирээнерге мерген угаанны чедир бербээн болза, ол кижини Бургандан мөргүп дилезин. Бурган мерген угаанны хамык улуска чүрээниң ханызындан, чеме-хала чокка хайырлап турар болгаш, аңаа база бээр^g. ⁶ Ынчалза-даа ол кижини бүзүрел-биле, ынай-даа чигзиниг чок дилээр ужурлуг^h, чүге дээрге чигзинген кижини хатка сывыртадып, доза шаптырткан далай чалгыынга дөмей. ⁷⁻⁸ Хары угда ийи сагыштыг кижини бодунуң кылып турар чүүлдеринге турум эвес, шиитпир чок болур. Ындыг кижини Дээрги-Чаяакчыдан кандыг-бир чүүл алырын кордавазын.

^g 3 Хаан. 3:9-12; У. ч. 2:3-6

^h Мф. 21:21; Мк. 11:24
ⁱ Иак. 4:8

Яды болгаи бай христианнарга чагыг-сүме

^j Иер. 9:23-24; 1 Кор. 1:31; 2 Кор. 10:17

⁹ Түрэнги бүзүрээн кижини Бурганга өрү көдүртүп турары дээш чоргаарланыр ужурлугⁱ. ¹⁰ А бай-шыырак чурттап чоруур бүзүрээн кижини Бурганга куду көрдүргени дээш чоргаарланыр ужурлуг: ол, үези кээрге, шөлде чечек дег оңуп, чиде бээр.

¹¹ Хүн өртгендир чип, кааннаарга, оът-сиген кадып каар, ооң чечээ тоглааш, аянынг хевири үрели бээр. Бай кижини база бодунуң хамык ажыл-херээн бүдүрүп чорааш, шак ынчаар чиде бээр^k.

^k Иса. 40:7; 1 Пет. 1:24

* **1:1** Он ийи израиль аймак дээш, Иаков Бурганның бүгү чонун, христиан ниитилелди кириштир, бодап турар чадавас.

Шенелде болгаш күткүлге

¹² Шенелделерни шыдажып эртип турар кижиге амыр-чыргалдыг, чүгө дээрге оларны шыдажып эрткеш^a, Бурганга ынак улуска Ооң азааны шанналды – мөңгө амыдыралды алыр^b. ¹³ Шенелделерге күткүткен кым-даа болза: «Бурган мени күткүп турар-дыр» – деп чугаалавазын. Чүгө дээрге Бурган бузутка күткүтпес болгаш Боду база кымны-даа күткүвес. ¹⁴ А кижиге бүрүзүн ооң бодунуң-на күзээшкиннери күткүүр. Олар ону халзыптар база дузактап алыр. ¹⁵ Ындыг күзээшкиннер сааттангаш, бачыт төрүп алыр^c, а үүлгеткен бачыт, бодунуң ээлчээнде, долузу-биле өзүп-мандааш, өлүмгө чедирер^d.

¹⁶ Ханы ынак ха-дунма, дуурайлатпаңар^e. ¹⁷ Кандыг-даа буянныг база болбаа-зыраңгай белек өрүтен, дээриниң чырымалдарын чаяган Бурган Ададан кээр^f. А Бурганда өскерилге-даа, өскерлишкиннерниң хөлегези-даа чок^g. ¹⁸ Ол бисти, Ооң бүгү чаяалгазының иштинде баштайгы дүжүт ышкаш болурувус дээш^h, Бодунуң күзел-соруу-биле алыс шынның сөзүн дамчыштыр амыдыралче тынгарганⁱ.

Дыңнап болгаш чагыртып өөрениңер

¹⁹ Ханы ынак ха-дунма, мону дыңнаңар: кижиге бүрүзү чулчуруурун шеглен^j, дыңнаарынче сундугуп көрзүн база ол ышкаш белек-селен килеңневезин^k. ²⁰ Чүгө дээрге килеңге алыскан кижиге Бурганның мурнунга чөптүг-шынныг чорук чедип ап шыдавас. ²¹ Ындыг болганда, кандыг-даа бужар сагыш болгаш бузуттуг үүлгедиглерниң артынчызындан адырылгаш^l, Бурганның чүректеринерге тарып турар сөзүн – силерни камгалап шыдаар күчүлүг сөстү – чөпшүл хүлээп алыңар.

²² Бурганның сөзүн чүгө кулак дашты-биле дыңнап эрттирбейн, ону херек кырында боттандырып чоруңар^m. Оон башка боттарыңарны мегелээнинер ол. ²³ Бурганның сөзүн дыңнаарыңга өй, а ону херек кырында боттандырбас кижиге көрүнчүкке арнын кайгаан кижиге дөмей-дир. ²⁴ Ол бодун кайгап-кайгап, өскээр чайлай бергеш, көрүнчүкке канчаар көзүлгенин дораан уттуп алыр. ²⁵ А Бурганның хосталганы хайырлаар болбаазыраңгай хоойлузунⁿ дыңнаан кижиге ону дораан-на уттуп албас, а херек кырында боттандырып, бодун ооң аайы-биле ап чоруур болза, ажыл-херектеринге амыр-чыргалдыг болур^o.

²⁶ Бодун Бурганни хүндүлөп чоруур мен деп санаар, ынчалза-даа аксын тыртып шыдавас кижиге^p бодун боду мегелеп чоруур база ооң Бурганни хүндүледим дээри хей чүве-дир оң. ²⁷ Бурган Аданың хүлээп аары алыс шынның, арыг болгаш кем чок хүндүткел болза түрегделге туттуруп чоруур өскүстерге, дулгуяк кадайларга дуза чедиреринде^q база бо делегейниң багыңга борашпайн амыдыраарында^r.

Шупту улуска дең-дески хамаарылгалыг болуңар

2 ¹ Ха-дунма! Өндүр улуг Дээргивис Иисус Христоска бүзүрээр болганыңарда, улусту ылгай көрбөңер^s. ² Силерниң чыылган черинерге каас-коя хептиг, алдын билзектиг кижиге, а ооң соондан элбер-самдар хептиг яды кижиге кирип келген дижик. ³ Каас-коя хептиг кижиге онза кичээңгей көргүзүп, анаа: «Бээр эртип, дөрже олуруңар» – дээш, а яды кижиге: «Маңаа тур» азы: «Борта, будум баарыңга олуру» – дээн дижик силер. ⁴ Ынчан чүнү канчап турарыңарны билер силер бе? Чамдык улусту өскелеринден дээрде деп ылгай көрүп, бак сагыштыг шииткекчилер болу берген эвес силер бе?

⁵ Ханы ынак ха-дунма, дыңнап көрүңер! Бурган бо делегейниң яды улусун чүгө шилип алганыл^t? Оларны бүзүрел-биле байыткаш^u, Аңаа ынак улуска азааны Чагырганың салгакчылары кылып каар дээш эвес бе? ⁶ А силер ядыларны дора көөр-дүр силер! Эрге-шөлээңерни кызагдап, шииткел черинче сөөртүп турар улус

^a Мф. 10:22; Мк. 13:13

^b Иак. 5:11; 2 Тим. 4:8; Ажыд. 2:10

^c Иов 15:35; Ыд. ыр. 7:15; Иса. 59:4

^d Рим. 5:12; 6:23

^e Мк. 13:5; 1 Ин. 3:7; Кол. 2:8; 2 Фес. 2:3

^f Э. д. 1:16

^g Мал. 3:6; 1 Ин. 1:5

^h Иер. 2:3; 2 Фес. 2:13; Ажыд. 14:4

ⁱ Ин. 1:13

^j У. ч. 10:19

^k У. ч. 14:29; Эккл. 7:9

^l Кол. 3:8

^m Лк. 11:28; Ин. 13:17; 1 Ин. 3:18; Рим. 2:13

ⁿ Иак. 2:12

^o Лк. 11:28

^p Ыд. ыр. 38:2; Иак. 3:2-3

^q Иов 31:17-18; Иса. 1:17; Мф. 25:36

^r 2 Пет. 3:14; 1 Ин. 5:18; 1 Тим. 5:22

^s Ы. х. к. 1:17; 16:19; Мф. 22:16; Лк. 20:21; Рим. 2:11

^t 1 Кор. 1:27-28

^u 2 Кор. 8:9; Ажыд. 2:9

кымнарыл – байлар эвес ийик бе? ⁷ Силерге тывыскан Христостуң чаагай адын до-рамчылаан улус байлар эвес ийик бе?

^a Лев. 19:18

⁸ Бижилгеде: «*Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол*»^a – деп айыткан Хаанывыстың хоойлузун херек кырында сагып чоруур болзунарза, шын кылып турардыр силер. ⁹ Ынчалза-даа улусту ылгай көөр болзунарза, бачыт үүлгеткенинер база ыдыктыг хоойлуну хажыткан дээш буруудааныңар ол-дур^b. ¹⁰ Ыдыктыг хоойлуну бүрүнү-биле сагып турар мен деп бодап тура-даа, ооң чаңгыс-даа бол айтышкынын хажыткан кижиге ону бүрүнү-биле хажытканы дээш буруулуг боор^c. ¹¹ Чүге дээрге: «*Кады чурттаан эжиңге өскерилбе*» – деп чугаалаан Бурган: «*Кижиге өлүрбе*» – деп база чугаалаан^d. Ынчангаш сен кады чурттаан эжиңге өскерилбейн-даа тургаш, кижиге өлүрер болзунза, ыдыктыг хоойлуну дөмей-ле хажытканың ол.

^b Хост. 23:2-3; Лев. 19:15; Ы. х. к. 1:17

^c Мф. 5:19; Гал. 3:10

^d Хост. 20:13-14

^e Иак. 1:25

¹² Хосталга хайырлаан хоойлу^e ёзугаар шииттирер улус дег, ынчаар чугаалап база ажил-херээнер кылып чорунар. ¹³ Чүге дээрге өршээл билбес улусту Бурган база өршээл чокка шиидер^f. А өршээл кезедир шииткелден артык өндүр!

^f Мф. 6:15; 18:35; Лк. 6:37

Бүзүрел болгаш буянныг ажил-херек

¹⁴ Ха-дунма, Бурганга бүзүредим деп турар бир-ле кижиге буянныг ажил-херек кылбас болза, ынча дээн ажыгы чүл? Ындыг бүзүрел ону камгалап шыдаар бе?! ¹⁵ Чединмес ха-дунманар идик-хеп, аыш-чем хереглээн дижик. ¹⁶ А силерниң кайы-бирээнер оларга: «Амыр-тайбың чоруптунар, чылыдыр кеттиниңер, тоттур чемне-ниңер» – деп чугаалааш, оларның амыдыраарыңа херек чүүлдерни бербес болза, ындыг чугааның ажыгы чүл?^g ¹⁷ А Бурганга бүзүрел база ындыг – ол чүгле боду, ажил-херектер чокта, өлүг боор.

^g Ы. х. к. 15:7; У. ч. 21:13; Иса. 58:7; Мф. 25:35; Лк. 3:11; 1 Ин. 3:17-18

¹⁸ Ынчаарга кандыг-бир кижиге мынча дээр чадавас: «Бир кижиде бүзүрел бар болзун, а өске кижиде ажил-херектер бар болзун». Сен менээ бүзүрелини ажил-херектеринден аңгы кылдыр көргүс че. А мен сенээ ажил-херектеримден илдең апаар бүзүрелимни көргүзөр мен^h. ¹⁹ Бурган чаңгыс деп бүзүрэн-дир сенⁱ: ол кончуге эки-дир! Буктар безин ындыг деп бүзүрөп, корткаш, сириңейнип турар^j.

^h Мф. 7:16; Гал. 5:6

ⁱ Ы. х. к. 6:4

^j Мф. 8:29; Мк. 1:24; 5:7;

Аж.-ч. 16:17; 19:15

^k Э. д. 22 эге

²⁰ Хос баштыг сени-даа! Бүзүрел ажил-херек чокта ажык чок* дээрзин көрбейн турарың ол бе? ²¹ Бодунуң оглу Исаакты өргүл бедигээжинче салгаш^k, Авраам өг-бевис Бурганның мурнунга ажил-херээ-биле агарып үнмежик бе? ²² Оон ажил-херээ биле бүзүрелиниң тудуш харылзаалыын, ажил-херээн дамчыштыр оон бүзүрели эчизинге четкенин көрүп тур сен^l. ²³ Бижилгеде: «*Авраам Бурганга бүзүрей бээрге, Ол ону актыг-шынныг деп санаан*»^m – дээн сөстөр ынчалдыр чогууп бүткен, ынчангаш Авраам Бурганның өңнүү деп адатканⁿ. ²⁴ Бурганның мурнунга кижиге чүгле бүзүрели дээш эвес, а ажил-херээ дээш агарарын көрүп тур силер.

^l Евр. 11:17-18

^m Э. д. 15:6; Рим. 4:3;

Гал. 3:6

ⁿ 2 Чыл. 20:7; Иса. 41:8

²⁵ Оон ыңай Раав деп самыын-садар херээженче көрүңер. Ол израиль хайгыылчыларны бодунга хүлээп алгаш, өске оруктап хоорайдан үндүрүп, камгалаан болганда, ажил-херээ дээш агарган болгай^o.

^o Инс. 2:1, 16; 6:24

²⁶ Шак-ла ынчаар, мага-боттуң амы-тын чокта өлүү дег, Бурганга бүзүрел база ажил-херек чокта өлүг.

Аксывыс бар дээш, сула салбаңар

^p Мф. 23:8

^q 3 Хаан. 8:46; 2 Чыл. 6:36; У. ч. 20:9; Эккл. 7:20;

1 Ин. 1:8-10; Рим. 3:23

^r Ыд. ыр. 38:2; Иак. 1:26

3 ¹ Ха-дунма, силерниң араңардан чүгле хөй эвес улус башкылар апарзын. Улусту өөредип турар башкылар бис өскелерден шынгыгы шииттирер бис^p. ² Чүге дээрге бис шупту хөй бачытты үүлгедип чоруур бис^q. Аксы-биле бачыт үүлгетпес кижиге^r болбаазыраңгай деп санаттырар, ындыг кижиге бүгү мага-бодун тудуп билири ол.

* 2:20 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ажык чок» эвес, а «Өлүг» деп бижээн.

³ Аьттар биске чагыртсыннар дээш база оларның мага-бодун башкараар дээш, оларның аксынче суглуктар сугар болгай бис^a. ⁴ Азы далайга эжиндирер корабль-дарже көрүңер даан. Олар аажок улуг база күштүг хаттар дузазы-биле шимчээр-даа болза, оларны хензигийне руль-биле башкарып, башкарыкчының туралаан черинче углап боор. ⁵ Дыл база ындыг: мага-бодувустуң хензигийне кезээ-даа болза, улуг ажил-херекти бүдүрүп шыдаар.

^a Ыд. ыр. 31:9; У. ч. 26:3

Улуг эзимни ынай от чаштанчызы өрттедиптерин бодап көрүңер даан! ⁶ Дыл биле от көңгүс дөмей. Мага-бодувустуң өске кезектериниң аразында дыл дээрге бузут башкарган делегей-дир. Дыл бүгү мага-ботту бужартадып^b, бүгү бүдүжүвүстү өрттендир чиптер, а ол өрт тамының одундан өөскүүр^c.

^b Мф. 12:34; 15:18

^c У. ч. 16:27

⁷ Кижини хамык аңнарны, куштарны, соястаарларны болгаш далай амытаннарын чаажыктырып шыдаар, харын-даа чаажыктырып алган. ⁸ Ынчалза-даа дылды кым-даа чаажыктырып шыдавас. Ол дээрге өлүмнүг хорандан бүткен, тырттынмас бузут-тур^d. ⁹ Дылывыс-биле Дээрги-Чаяакчы болгаш Адавысты алгап-йөрээр бис, база-ла ооң-биле Бурганның омур-хевирин эзугаар чаяаган улусту одап-каргаар бис^e. ¹⁰ Чаңгыс ол-ла аас алгап-йөрээп-даа, одап-каргап-даа турар. Ха-дунма, ындыг болбас ужурлуг! ¹¹ Чаңгыс суг бажындан дус чок база дустуг суг үндүр агар деп бе? ¹² Ха-дунма, фи́га ыяжы оливка чимизин, а виноград сывы фи́га чимизин берип шыдаар бе? Дустуг суг бажы база дус чок суг үндүр аксып шыдавас.

^d Ыд. ыр. 119:2; 139:4

^e Э. д. 1:26

Буянынг болгаш бачыттыг мерген угаан

¹³ Силерниң араңарда мерген угаанныг болгаш көрбээн чүвем чок мен дээр кижини бар бе? Бар болза, ындызын төлептиг амыдыралы, буянынг ажил-херектери-биле мерген угаандан кээр чөпшүлүн дамчыштыр бадытказын^f. ¹⁴ Ынчалза-даа силерниң чүрээнерни кара адааргал база чүгле ажык сүрүп, бодун өрү көөр сагыш ээлепкен болза, хей черге мактанып, алыс шынга удур бачыт үүлгетпенер. ¹⁵ Ындыг «мерген угааныңар» дээрден келбээн, а бо делегейден келген болгаш бачыттыг бүдүштен база буктардан дөстелип үнген болган-дыр^g. ¹⁶ Чүге дээрге кайда адааргал болгаш чүгле ажык сүрүп, бодун өрү көөр сагыш барыл, ында үен-даян чорук база чүүл-бүрү чүдек-бужар үүлгедиглер турар.

^f Иак. 2:18

^g 1 Тим. 4:1; Ажылд. 2:24

¹⁷ А дээрден кээр мерген угаан, чүнү-даа мурнай, арыг, ол ышкаш тайбыңзырак, биче сеткилдиг, дыңнап билер, өршээлдиг, буянынг ажил-херектери-биле бай, кымны-даа ылгай көрбес, ак сагыштыг боор. ¹⁸ А чөптүг-шынның чоруктуң дүжүдүн амыр-тайбыңны кадагалаан улус тайбың байдалга өстүрүп алыр^h.

^h Мф. 5:9; Гал. 6:8

Христианнар үргүлчү Бурганга чагыртыр ужурлуг

4 ¹ Араңарга адаан-өжээн болгаш алгыш-кырыш чүден тыптырыл? Амыдыралыңарга тергиидеп үнер, боттарыңарга таалал чедириксээр күзээшкиннеринерден эвес бе?ⁱ

ⁱ 1 Пет. 2:11

² Бир-ле чүвени аажок күзээш, холга кирип чадаар силер, оон-на кижини өлүреринге-даа белен боор силер. Аажок алыксааш, дөмей-ле ону чедип албас силер, ынчангаш алгыжып-кыржып, демисежип үнер силер.

Бургандан дилевес болгаш, күзээн чүвөнерни албас силер. ³ А дилээш-даа, дөмей-ле албас силер. Чүге дээрге алган чүүлүнерниң төдүзүн бак сагыш-биле – чүгле таалалдарыңар хандырып, төтчеглээр дээш дилеп турар силер^j.

^j У. ч. 10:3

^k Иер. 3:8; 31:22;

Иез. 16:32; Ос. 5:7

^l Ин. 15:19; 1 Ин. 2:15;

Рим. 8:7

⁴ Самыраан өскерликчилер!^k Бо делегей-биле найырал тудары Бурган-биле өжээннежиринге дөмейин билбизинер ол бе? Бо делегейниң өңнүү болуксаан кижини Бурганның дайзыны апаар^l. ⁵ Азы силерниң бодалыңар-биле Бижилгениң: «Бурганның бистиң-биле кады чурттадып кааны Сүлдениң^m биске ынакшылы

^m 1 Кор. 6:19

аажок хүннээчел»* – деп турары хоозун сөстөр боор бе? ⁶ Ынчалза-даа Бурган ооң-биле чергелештир биске улам хөй ээ көрүүшкүнүн хайырлап турар. Ынчангаш Бижилгеде:

*«Бурган адыыргак улуска удурланыр,
а томаарааннарга ээ көрүүшкүнүн хайырлаар»^a* деп чугаалаан.

^a У. ч. 3:34; 1 Пет. 5:5

⁷ А ындыг болганда, Бурганга чагыртыңар, эрликке удур туржуңар, ол ынчан силерден дезе бээр^b. ⁸ Бурганче чоокшулаңар, Ол база силерге чоокшулап кээр^c. Бачыттыг улус, холуңар чуп алыңар. Ийи сагыштыглар^d, чүректинер арыгланар^e. ⁹ Кажыыдаңар, ыглап-сыктанар база кударанар. Каттырарының орнунга, ыглажыңар, амыраарының орнунга, муңгаранар. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчының мурнунга томаарыңар, Ол ынчан силерни өрү көдүрер^f.

^b 1 Пет. 5:8-9; Эф. 4:27

^c 2 Чыл. 15:2;

Ыд. ыр. 72:28

^d Иак. 1:7-8

^e Ыд. ыр. 50:4; Иса. 1:16;

Иер. 4:14

^f Иса. 57:15

Бурганга бүзүрэн өске улусту шиитпечер

¹¹ Ха-дуңма, удур-дедир бак сөглешпечер. Бодунуң эжин бак сөглээр азы буруу шавар кижии ыдыктыг хоойлуну бак сөглээни азы буруу шапканы ол боор^g. А ыдыктыг хоойлуну буруу шаап турар болзунза, ооң күүседикчизи эвес, а шииткекчизи сен. ¹² Хоойлу Берикчизи болгаш Шииткекчи^h – чүгле чангыс, чүгле Ол камгалап азы чок кылып шыдаарⁱ. Чаныңда кижини шиидер мен дээр хире сен чогуу кым сен?^j

^g Рим. 14:4, 10

^h Иак. 5:9

ⁱ Лк. 12:5

^j Мф. 7:1

Тураның бичези херек

¹³ «Бөгүн азы даарта бир-ле хоорайже чоруптаалы. Аңаа бир чыл чурттааш, сандыг-саймаа кылып, хөй ажык-кончаалыг болуулу» – деп чугаалаар хамык улус, мени дыңнаңарам. ¹⁴ Амыдыралыңар соң-даарта канчап баарын безин билбес-тир силер^k. Амыдыралыңар деп чүл ол? Хензиг када көзүлгөш, оон эстип чиде бээр туман-дыр^l. ¹⁵ Ооң орнунга: «Дээрги-Чаяакчы күзээр болза, ам-даа амыдыраар бис, ону азы мону кылып четтигиптер бис» – деп чугаалап чоруңар^m. ¹⁶ А силер ам туранар улуундан менээргенир-дир силер: ындыг менээргенишкин бүрүзү – бузут-тур! ¹⁷ Ынчангаш канчаар буян кылырын билир, ынчалза-даа кылбас кижии – бачыт үүлгөткөн дээш буруулуг!ⁿ

^k У. ч. 27:1; Лк. 12:18-20

^l Ыд. ыр. 101:4

^m Аж.-ч. 18:21

ⁿ Ин. 9:41

Байларга кичээндириг

5 ¹ Байлар, ам силер мени дыңнаңар! Ишкирнигип ыглап-сыктанар^o, чүге дээр-ге хай-халаптар силерге диргелип кел чыдар-дыр. ² Эртине-байлаңар ирип каар-дыр, идик-хевинерни үзүт-ховаган дыдып чиптер-дир^p. ³ Алдын-мөңгүнүңер дадарып каар-дыр! Оларның дады силерге удур херечилел бооп, мага-бодуңарны от-биле дөмей оя чирти бээр. Эртине-байлаңарны бо делегейниң сөөлгү хүннеринде чыып алган-дыр силер^q. ⁴ Силерниң шөлдеринерниң дүжүдүн ажаап берген ажылчыннарның акшазы чедир төлеттинмээн^r. Оларның халактаан ыы-сызын дыңнаңар. Оларның халак-тилээ ам Аг-шериглиг Дээрги-Чаяакчының кулаанга чеде берген^s. ⁵ Силер чер кырынга чыргап-таалап, мага хандыр чурттап келдинер. Чүрээнер дөггерери-биле семирти азыраан хойлар чүрээ дег апарды^t. ⁶ Силерге удурланмаан чөптүг-шынныг улусту** шииткеш, өлүрүп турдуңар.

^o Ам. 6:1; Лк. 6:24

^p Иов 13:28; Иса. 50:9; Мф. 6:19-20

^q Рим. 2:5

^r Лев. 19:13;

Ы. х. к. 24:14-15

^s Ы. х. к. 24:15; Иса. 5:9

^t Иер. 12:3

* 4:5 Азы: «Бурганның иштивиске чаяап кааны сагыш-сеткилди дошкун күзээшкinner бүргээн».

** 5:6 Азы: «Чөптүг-шынныг Кижини».

Шыдамык чорук болгаш мөргүл

⁷ Ха-дуңма, ынчангаш Дээрги-Чаяакчының эеп кээр хүнүнге чедир шыдажып көрүнер. Тараачын кижичерниң дүжүт бээр үезин кайы хире манаарын көрүңер даан. Ол күскү болгаш часкы чаьстар чаарын шыдамык манап кээр^a. ⁸ Силер база шыдамыңар көргүзүнер. Идгелиңер черле ышкынманар, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының чедип кээр хүнү мыя бо келген-дир^b.

⁹ Ха-дуңма, шийтирип албазы-биле^c, удур-дедир хомудал үндүрбөңер. Бурган шупту улусту шынны-биле шиидер^d.

¹⁰ Ха-дуңма, Дээрги-Чаяакчының өмүнээзинден чугаалап турган медээчилерни хилинчек көөрүнүң болгаш шыдамык чоруктуң үлегери кылдыр ап көрүңер^e. ¹¹ Шыдажып үнген улусту^f ам амыр-чыргалдыг деп алгап-йөрөөп турар бис. Иовтун туруштуунуң дугайында дыңнаан, түңнелинде оон Дээрги-Чаяакчыдан чүнү алганын билер силер^g. Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы аажок өршээлдиг болгаш кээргээчел болгай^h.

¹² Ха-дуңма, хамыктың мурнунда дээр-биле-даа, чер-биле-даа база өске-даа даңгырактар-биле даңгыраглаванар. Бурганга шийтирбес дээш, «ийе» деп чугаалааныңар «ийе» дээн болзун, «чок» деп чугаалааныңар «чок» дээн болзунⁱ.

¹³ Кайы-бирээңер хилинчек көргөн дижик? Ол кижичер мөргүзүн. Кайы-бирээңер аас-кежиктиг болган дижик? Ол кижичер Бурганга өөрүп четтирген ыдыктыг ырлар ырлазын^j. ¹⁴ Кайы-бирээңер аараан дижик? Христиан ниитилелдин удуртукчуларын кыйгыртып каарга, олар демги кижини Дээрги-Чаяакчының адындан олива үзү-биле чаап, оон кадыкшылы дээш мөргүзүннер^k. ¹⁵ Бүзүрел сиңген мөргүл аарыг кижиниң кадыын эгидиптер, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы ону кадык кылыптар. А ол кижичер бачыг үүлгеткен болза, Бурган ону өршээр^l. ¹⁶ Ынчангаш Бурган силерни экиртсин дээш, үүлгеткен бачыдыңарны бот-боттарыңарга миннинер^m база бот-боттарыңар дээш мөргүнер. Чөптүг-шынныг кижиниң мөргүлү аажок күштүг салдарлыг боорⁿ.

¹⁷ Илия медээчи, бистиң шуптувус ышкаш, анаа кижичер чораан. Ол, чаьс чагбазын дээш, сеткилиниң ханызындан мөргүүрге, чер-чуртка үш чыл алды ай дургузунда чаьс чагбаан^o. ¹⁸ Ол оон база катап мөргүүрге, дээрден чаьс кудуп эгелээн соонда^p, чер дүжүдүн берип эгелээн.

¹⁹ Ха-дуңма, кайы-бирээңер шынның оруундан соора баарга, ону өске кижичер Бурганче ээлдирипкен дижик^q. ²⁰ Билдингир болзун: бачыттыг кижини шын эвес оруктан Бурганче ээлдирген кижичер ону өлүмден камгалаар база *оон хөй бачытта-рын өршээрин чедип алыр^r*.

^a Ы. х. к. 11:14

^b 1 Пет. 4:7

^c Мф. 7:1

^d Иакт. 4:12

^e Мф. 5:12; 23:34;

Аж.-ч. 7:52;

Евр. 11:32-38

^f Мф. 10:22; Мк. 13:13;

Иакт. 1:12; Ажыд. 2:10

^g Иов 1:21-22; 2:10; 42:10

^h Хост. 34:6

ⁱ Мф. 5:34-37

^j 1 Кор. 14:15; Эф. 5:19

^k Мк. 6:13

^l Иов 22:30

^m Мк. 1:5; Аж.-ч. 19:18

ⁿ Э. д. 20:17; Сан. 11:2;

3 Хаан. 13:6;

4 Хаан. 4:33-34;

Иов 42:8;

Аж.-ч. 9:40; 28:8

^o 3 Хаан. 17:1; 18:1;

Лк. 4:25

^p 3 Хаан. 18:42-45

^q Гал. 6:1

^r У. ч. 10:12; 1 Пет. 4:8

Пётрнун бирги чагаазы

Кирилде

Пётр элчин бодунун бирги чагаазын Римге бистиң эраның 63 азы 64 чылында бижээн чадапас. Павел элчинниң кады ажылдап турган эжи Сила чагааны бижииринге дузалажып турган. Чагааны Биче Азияның (амгы Турция) соңу кезээнге Павелдиң сургаалының ачызында тургустунган христиан нишилелдерже чоруткан.

Ол үеде нишилелдерниң амыдыралында христианнарның байдалы улам-на баксырап кел чыткан: Иисуска бүзүрели дээш улус оларны дорамчылап, бак сөглөп турган. Пётр Христоска бүзүрэннерге олар, Иисустун боду дег, боттарының бүзүрели дээш база ыдыктыг ызу-биле чурттаары дээш, хилинчекти көрүп эртеринге белең болур ужурлуг деп сагындырып турар. Христос чер кырынче эглип келгеш, Дээрги-Чаяакчыга шынчызы дээш, бүзүрэннерни шаңнаар. Ол идегел христианнарга оларның чуртталгазында таваржыр бүгү бергелерни ажып эртер күштү хайырлаар.

Кирилде сөстөр

^a Мф. 4:18-21; Ин. 1:40-42

1 ¹ Иисус Христостун элчини Пётрдан байыр^a. Төрөөн черинерден ыракта, Понт, Галатия, Каппадокия, Асия болгаш Вифиния девискээрлеринде тоо быдаргай чурттап чоруур силерге – Бурганның шилип алган улузунга бижидим^b. ² Силерни Бурган Ада Бодунун баш бурунгаар көргөн сорулгазын ызугаар Сүлдезин дамчыштыр ыдыктап, Иисус Христоска чагыртсыннар база Ооң ханы-биле бызай чаштынып арыгланзыннар дээш аңгылап үскен болгай^c.

^b Иак. 1:1

^c Евр. 12:24

^d Дан. 3:31; 2 Пет. 1:2; Иуда 1:2

Авырал болгаш амыр-тайбың силерге эң-не элбээ-биле доктаазын!^d

Дириг идегел

^e 2 Кор. 1:3; Эф. 1:3

³ Дээргивис Иисус Христостун Бурганы болгаш Адазынга алдар!^e Ооң өндүр улуг өршээли-биле, Иисус Христостун өлүглер аразындан катап дирилгенинин ачызында^f, бис катап төрүттүнгөш, дириг идегелди алган бис^g. ⁴ Бурганның Бодунун чонунга дээрде шыгжап кааны иривес, арыг, оңмас өнчүнү алзыннар дээш^h, Ол чаа амыдыралды биске хайырлады. ⁵ Силер, бүзүрелинер ачызында Бурганның күжү-биле кадагалаттынган улус, сөөлгү үе кээрге ажыттынар камгалалды алыр силерⁱ.

^f 1 Пет. 3:21

^g Ин. 3:3; Тит. 3:5

^h Мф. 6:20; 19:21; Кол. 1:5

ⁱ Эф. 2:8

^j Мф. 5:11-12; Иак. 1:2-3

⁶ Ол бүгү дээш, өөрүнер. Элээн үе дургузунда янзы-бүрү шенелделерни болгаш хинчекти көрүп эртер-даа болзунарза, өөрүнер^j. ⁷ Шенелделер эргежок чугула, чүге дээрге оларны ажып эрткен бүзүрелинер алдындан үнелиг (а ол дээрге мөңгө эвес-даа болза, отка хынаттына бээр бүдүмөл болгай)^k, а Иисус Христос ээп кээрге, ол бүзүрелинер силерни хүндүткел, алдар болгаш мактал-хүндүже чедире бээр^l. ⁸ Христосту көрбөөн-даа болзунарза, дөмей-ле Аңаа ынак апарган силер. Ону ам көрбөй-даа турзунарза, дөмей-ле Аңаа бүзүрей берген силер^m, ынчангаш сөс-биле чуруп болбас чайынналчак өөрүшкүге бүргеткен силер. ⁹ Чүге дээрге Аңаа бүзүрэнниң ачызында камгалалыңар чедип ап турар-дыр силер.

^k Иов 23:10; Ыд. ыр. 65:10; 1 Кор. 3:13

^l Рим. 2:10

^m Ин. 20:29

¹⁰ Бурганның силерге бээр кылдыр көрүп кааны авырал дугайында өттүр билип медеглөп тура, Ооң медеэчилери боттары ук камгалалга хамаарышкан бүгү чүүлду хынамчалыг шинчилеп турганнарⁿ. ¹¹ Христостун хилинчээниң база ооң соонда

ⁿ 2 Пет. 1:19

алдаржыырының дугайында баш бурунгаар чугаалап тура, Христостун Сүлдезиниң^a оларны дамчыштыр медеглеп айытканы үениң кажан база кандыг байдалдарда чедип кээрин билип аар дээш, медээчилернин айтыртынып турганы ол^b. ¹² Бурган медээчилерге оларның боттарынга эвес, а силерге бараан бооп турарын көргүскен. Дээрден айбылап бадырган Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш^c, Буянның Медээни медеглээн улустан силер ол бүгүнү ам кээп дыңнаан болгай силер. Дээрнин төлээ-лери-даа ол бүгүнү аажок билип алыксап, дөстүнмейн турарлар.

^a Рим. 8:9^b Лк. 24:26^c Аж.-ч. 2:2-4

Бурганга шынчы амыдыралче кыйгырыг

¹³ Ынчангаш угаан-чүрээнерни белеткеп, серемчилелдиг бооп көрүнер^d. Иисус Христос эеп кээрге, Бурганның силерге чорудуп бээри авыралга бүрүнү-биле идегенер.

^d Мк. 13:33-34; Эф. 6:18; 1 Фес. 5:6

¹⁴ Бурганның мурнунга дыңнангыр ажы-төл дег болунар, бүдүүлүк дүмбей чораан шаанарда^e силерге бар турган бузуттуг күзээшкиннеринер амгы амыдыралыңарны айлап-башкарбазын^f. ¹⁵ Оон орнунга силерни кыйгырган Бурганның ыдыктыгы дег, бодунарны бүгү-ле чүүлдерге ыдыктыгы-биле ап чорунар^g. ¹⁶ Бурган Бижилгеде: «*Ыдыктыгы-биле чурттаңар, чүге дээрге Мен ыдыктыг мен*» – дээн болгай^h.

^e Аж.-ч. 17:30;

Эф. 4:18-19

^f Рим. 12:2; Тит. 3:3^g 1 Ин. 3:3; 2 Пет. 3:11^h Лев. 11:44; 19:2

¹⁷ Шупту улусту оларның кылган ажыл-херээниң айы-биле, кымны-даа ылгай көр-бейнⁱ, шын шиидип турар Бурганга мөргүп тура, Ону Адавыс деп адаар-дыр силер^j. Ынчангаш чер кырынга түр амыдыраар үенерде Бургандан коргуп, Ону хүндүткөп чурттаңар. ¹⁸⁻¹⁹ Чүге дээрге Бурган силерни ада-өгбөңөрдөн салгап алганыңар хей-хоозун амыдыралдан адырар дээш, алдын азы мөңгүн ышкаш үнезин чидириптер чүүлдер-биле эвес, а арыг болгаш кем чок Хураган^k – Христостун үнелиг ханы-биле төлээн дээрзин билир-дир силер!^l ²⁰ Бурган Ону өртемчейни чаяар бетинде-ле шилип алган, ынчалза-даа Ол чүгле сөөлгү үеде силерни камгалаары-биле чедип келген^m.

ⁱ Ы. х. к. 10:17^j Хост. 4:22; Иер. 31:9;

2 Кор. 6:18

^k Хост. 12:3; Лев. 1:10;

Иса. 53:7; Ин. 1:29

^l Аж.-ч. 20:28; Евр. 9:14^m Евр. 1:2

²¹ Христосту өлүглер аразындан катап диргискен база алдаржыткан Бурганга Ону дамчыштыр бүзүрөөн силер. Ынчангаш Бурганга бүзүрээр-даа, идегээр-даа силер.

²² Алыс шынга* дыңнангырыңар-биле сагыш-сеткилерни ам арыглап алгаш, бүзүрөөн ха-дуңманарга ам шынчы ынакшып боор силер. Ынакшып эгелээш, бот-боттары-нарга арыг чүрөөнер ханызындан ынак болунар!ⁿ ²³ Чүге дээрге өлүп төнөр үрезинден эвес, а дириг база мөңгө амыдыраар Бурганның сөзүндөн катап төрүттүнген силер^o.

ⁿ Ин. 13:34; Рим. 12:9;

Евр. 13:1

^o Ин. 1:13; Евр. 4:12

²⁴ *«Бүгү улус оът-сигенге дөмей,*

а оларның чараш-каазы шөлде оът-сигенниң чечээ дег.

Оът-сиген кадып каарга, чечээ тоглай бээр,

²⁵ *а Дээрги-Чаяакчының сөзү мөңгези-биле артар»^p* деп Бижилгеде чугаалаан.

^p Иса. 40:6-8;

Иак. 1:10-11

Силерге медээлээн камгалалдың сөзү ол-дур.

Дириг даш болгаш ыдыктыг чон

2 ¹ Ындыг болганда, кандыг-даа бузуттуг-бак сагыштан: мегеден, ийи арынның чоруктан, адааргалдан болгаш нүгүлден адырлып аар ужурлуг силер^q. ² Чаа төрүттүнген чаштар дег, ылап шын арыг сүтче чүткүүр база ону эмгеш, камгалалды алыры-биле өзүп-мандыыр ужурлуг силер^r. ³ *Дээрги-Чаяакчының ачы-буянныңын амзангырлап шенээн болгай силер^s.*

^q Эф. 4:31; Кол. 3:8^r Мф. 18:3; 1 Кор. 3:2;

Евр. 5:13

^s Ыд. ыр. 33:9

⁴ Улустун херекчок дээш тоовааны, ынчалза-даа Бурганның шилип алганы үне-лиг дириг Дашче чедип келинер^t. ⁵ Силер база дириг даштар бооп чедип келинер^u, Бурганның Сүлдезинге хамааржыр өргээни тударынга силерни ажыглазын. Силер

^t 1 Кор. 10:4^u Эф. 2:20-22

* 1:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Сүлде дамчыштыр» деп сөстөрни немээн.

орта Бурганның ыдыктыг бараалгакчылары бооп, Ооң Сүлдезинден келген, Бурганга таарымчалыг өргүлдери Иисус Христосту дамчыштыр салып эгелээр силер^а.

⁶ Чүгө дээрге Бижилгеде:

«Көрүңер даан, Сионга дашты – шилиттинген, улуг үнелиг, бажың таваанга эң чугула дашты салыр мен. Аңаа бүзүрөөн кижжи бүрүзү бак атка кирбес» деп бижээн-дир^б.

⁷ Силерге, Аңаа бүзүрөөн улуска, ол Даш аажок үнелиг, а бүзүрөөн улуска Ол

«Тудугжуларның херекчок дээш, октапканы, ынчалза-даа эң чугула апарган даш» боор^с.

⁸ Оон ыңай Ол

«Улустуң аңаа тептиккеш, кээп ужары моондак даш» боор^д.

Бурганның сөзүн дыңнавав болгаш, улус аңаа тептиге бээр. Бурганның оларга онаап каан үүлези ындыг болган-дыр. ⁹ А силер болза – шилиттинген аймак^е, Хаанның бараалгакчылары, Бурганга хамааржыр ыдыктыг чон^ф, Ооң кайгамчык ажил-херектерин чарлаар дээш кыйгырткан улус силер. Ол силерни дүмбей караңгыдан Бодунуң кайгамчык чырыынче кыйгырып эккелген^г. ¹⁰ Ооң мурнунда Бурганның чону деп санатпайн чораан силер, а ам Ооң чону апардыңар. Ооң мурнунда Бурганның ээ-хайыразын албайн чораан силер, а ам Ооң ээ-хайыразын алдыңар^h.

Бурганның чалчалары

¹¹ Ханы ынак эш-өөр, бо делегейде даштыкылардан, түр када турар улустан дегⁱ, силерден дилеп тур мен: бодуңарның-на сагыш-сеткилинерге удур демисежир бузуттуг-бак күзээшкиннерге алыспайн көрүңер^j. ¹² Бүзүрөөн өске улус аразыңга бодуңарны ак сеткилдиг ап чоруңар, ынчаарга силерни бузут үүлгедикчилери деп буруудадып турар улус, ачылыг ажил-херээннерни көргөш, Бурганның чедип кээр хүнүнде Ону алдаржыда бээр апаар^k.

¹³ Дээрги-Чаяакчыны бодааш, бүгү-ле кижжи тургускан эрге-чагыргаларга чагыртыңар^l. Дээди эрге-чагырга боор императорга-даа, ¹⁴ бузут үүлгедикчилерин кезедир, буян чедиргеннерни шаңнап-мактаар дээш^m, ооң томуйлааны чазак-чагырга улузунга-даа чагыртыңар. ¹⁵ Сарыыл чок улустуң ужур-утка чок чугааларын, буян тарып тургаш, өжүр шаварыңарны Бурган күзеп турар. ¹⁶ Хостуг улус дег амыдыраңарⁿ, ынчалза-даа хосталганың бузутка хоргадап апаарыңдан кичээниңер, Бурганның чалчалары дег амыдыраңар^o. ¹⁷ Шупту улуска чогуур хүндүткелден көргүзүңер, бүзүрөөн ха-дунманарга ынак болуңар, Бургандан коргуп, мөгейип чоруңар, императорну хүндүлеңер^p.

Христостуң хилинчээниң үлегери

¹⁸ Чалчалар, дээргилеринерге хүндүткел көргүзүп, чагыртыңар^q. Чүгле буянның, чымчак ээлерге эвес, а кадыг-дошкун ээлерге база чагыртыңар. ¹⁹ Кандыг-бир кижжи Бурганның күзел-соруун медереп билгеш, багай чүү-даа кылбаан хирезинде, хилинчекти шыдажып эртип турар болза, ооң ол чоруу Бурганга таарымчалыг боор^r. ²⁰ Буруулуңар ужун силерни кезедир болза, ону шыдажып эртип турарыңар дээш, силерни мактаан дүжүү чүл? Ынчалза-даа чөптүг херек ужун хилинчек көрүп турар

^а Хост. 19:6

^б Иса. 28:16; Рим. 9:33; 10:11

^с Ыд. ыр. 117:22; Мк. 12:11; Аж.-ч. 4:11

^д Иса. 8:14; Рим. 9:33

^е Ы. х. к. 10:15

^ф Хост. 19:6; Ы. х. к. 7:6; Ажыл. 1:6; 5:10

^г Ыд. ыр. 35:10; Ин. 1:9

^h Ос. 1:6, 9; 2:23; Рим. 9:25

ⁱ Лев. 25:23

^j Иак. 4:1; Рим. 7:23; 13:14; Гал. 5:24

^k Мф. 5:16; 2 Кор. 9:13; Гал. 1:24

^l Рим. 13:1; Тит. 3:1

^m Рим. 13:3-4

ⁿ Ин. 8:32; Иак. 1:25; 2:12; Рим. 6:18; 1 Кор. 7:22; 2 Кор. 3:17; Гал. 5:1, 13

^o 1 Кор. 7:22

^p У. ч. 24:21; Рим. 13:7

^q Эф. 6:5; Кол. 3:22; 1 Тим. 6:1; Тит. 2:9

^r 1 Пет. 3:14, 17; 4:16

болзунарза, ол чоруун Бурганга таарымчалыг боор. ²¹ Бурганның силерни кыйгырган ужуру ол-дур^a, чүгө дээрге Христос Боду силер дээш хилинчек көргөн база Оон изин истезиннер дээш, үлегерин силерге арттырып каан^b.

^a Аж.-ч. 14:22

^b Ин. 13:15

²² *Ол кандыг-даа бачыт үүлгетпээн база*

Ооң аксындан меге үнгенин кым-даа дыңнаван^c.

^c Иса. 53:9

²³ Христосту дорамчылап турда, Ол дорамчылал-биле харыылаваан^d. Хилинчек көрүп тургаш, Ол кымга-даа кыжанмаан^e, а чөптүг Шииткекчиге бүрүнү-биле ынанган^f. ²⁴ Бистиң бачыт талазы-биле өлгөш^g, чөптүг-шынныг амыдыраарывыс дээш, Ол бачыттарывысты Бодунун мага-бодунче чүктөп алгаш, шаажылат ыяжынче аппаратан.

^d Мф. 5:39

^e Иса. 53:7

^f Лк. 23:46

^g Рим. 6:2; Гал. 2:19; 5:24

Силер Ооң балыгларының ачызында экирээн силер^h.

^h Иса. 53:4-5

²⁵ Силер оруундан азып-тенээн хойлар дег чордуңарⁱ, ынчалза-даа силер ам Кадарчыңар болгаш амы-тыныңарның Кадагалакчызынче дедир ээп келген-дир силер^j.

ⁱ Ыд. ыр. 118:176; Иса. 53:6; Иер. 50:6

^j Иез. 34:6, 11; Лк. 15:6

Бурганга бүзүрөөн өг-бүлө улус

3 ¹⁻² Шак ынчаар, херэежен улус, ашактарыңарга чагыртыңар^k. Оларның чамдыгызы Бурганның сөзүн тооп дыңнаваас-даа болза, силерниң Бурганны хүндүлээр, арыг амыдыралыңар көргөш, артык чугаа-сөзүңер чокка-ла, Ооң улузу апаар кылдыр бодуңарны ап чоруңар^l. ³ Силерниң чаражыңар чаъжыңарны аянчыдыр өрүп, салганыңарда эвес, алдын каасталгаларыңар болгаш каас-коя хевиңерде эвес. ⁴ Бурган харын кижиниң томаанныг болгаш оожум аажызының оңмас иштики чаражын аажок үнелээр^m. ⁵ Бурганга идегээр ыдыктыг херэеженнер эрткен үелерде боттарын ынчалдыр каастап, ашактарыңа дыңнангыр болуп келген. ⁶ Чижек кылдыр, Авраамны дыңнап, ону «дээргим» деп адап чораан Сарраны сактып келиңерⁿ. Коргулдүвүревейн, буяндан тарып чорзуңарза, Сарраның уруг-дарыы апарган боор силер.

^k Э. д. 3:16; 1 Кор. 14:34; Эф. 5:22; Кол. 3:18

^l Тит. 2:5

^m 1 Тим. 2:9

ⁿ Э. д. 18:12

⁷ А ашактар силер, база шак ынчаар, кадайларыңар дээш сагыш човап, оларны билип көрүңер: олар силерден кошкак, уян дээрзин утпанар^o. Кадайларыңарны хүндүленер, чүгө дээрге олар Бурганның авыралының ачызында мөңгө амыдыралды силер-биле деңге салгап алган. Ынчалдыр чурттаар болзуңарза, мөргүлдеринерге кандыг-даа шаптык турбас.

^o Эф. 5:25; Кол. 3:19

Бурганга шынчы болганы дээш хилинчек көөрү

⁸ Түңнелинде силер араңарда эп-найыралдыг чурттап^p, бот-боттарыңар дээш сагыш аарып, бот-боттарыңарга, бүзүрөөн ха-дуңманарга дег, ынак, кээргээчел база биче сеткилдиг* бооп көрүңер. ⁹ Силерге чедирген хора дээш хора-биле, дорамчылал дээш дорамчылал-биле харыылаваңар^q. Оон орнунга силерни бак көргөн улуска Бурган ачы-буянын көргүссүн дээш, оларны алгап-йөрөөп мөргүңер^r. Бурган силерни шак ындыг амыдыралче кыйгырган, ынчаар чурттааш, Ооң ачы-буянын алыр силер.

^p Рим. 12:16

^q Лев. 19:18; 1 Фес. 5:15; Рим. 12:17

^r Мф. 5:44; Рим. 12:14; 1 Кор. 4:12

¹⁰ *Амыдыралыңдан таалал ап, аас-кежиктиг хүннер көрүксээп кижини кара сагыштыг, меге сөстөр эдеринден кичээнип, аксын ажытпас ужурулу.*

¹¹ *Ол бузуттан чайлаар, буян тарыыр база амыр-тайбыңны дилеп, олче чүткүүр ужурулу.*

* 3:8 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Чымчак сеткилдиг» деп сөстү немээң.

12 Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының карактары чөптүг-шынныг улусче көрнүр,

*Ооң кулактары оларның дуза дилээн кышкызын дыңнаар,
а бузут үүлгедикчилеринче Ол сүрмедир көөр^а.*

^а Ыд. ыр. 33:13-17

^б Мф. 5:10;

¹ Пет. 2:19-20; 4:14-16

^с Иса. 8:12

^д Иса. 8:13

^е Кол. 4:6

^ф 1 Пет. 2:12

^г Лк. 13:17

^h 1 Пет. 2:20

^и 1 Пет. 2:21; 4:1;

Евр. 9:26-28

^ј Э. д. 6:3-14

^к Э. д. 7:17; 2 Пет. 2:5

¹ Рим. 6:4

^м Мк. 16:16; 1 Пет. 1:3

^л Лк. 24:51; Аж.-ч. 1:9

^о Ыд. ыр. 109:1;

Мк. 16:19; Рим. 8:34

^р Рим. 8:38; 1 Кор. 15:24;

Эф. 1:21

^q 1 Пет. 3:18

^г Рим. 6:2, 7; Гал. 5:24;

Кол. 3:3

^с Рим. 6:14; 14:7-8; 2 Кор. 5:15; Тит. 2:12

^т Эф. 4:17-19

^u 1 Пет. 2:12; 3:16

^v Ин. 5:22; Аж.-ч. 10:42;

1 Пет. 4:5

^w Иак. 5:8; 1 Кор. 7:29, 31

^x Мк. 14:38

^y У. ч. 10:12; Иак. 5:20

^z Евр. 13:2

^{za} Рим. 12:6-8; 1 Кор. 7:7

¹³ Буян тарыырынче чүткүлдүг болзунарза, кым силерже бузут халдадырыл?
¹⁴ А чөптүг-шынныг чорук дээш хилинчек көрүп-даа турзунарза^б, херек кырында амыр-чыргалдыг силер. *Олардан шуут коргуп-сүртевенер^{с*}.* ¹⁵ Чүректеринерге Дээрги-Чаяакчы Христостун ыдыктыын хүндүленер^д. Силернин Аңаа идегелиңер дугайында айтырыг салган улуска харыы бээринге кезээде белен болунар^е. ¹⁶ Чүгле ол харыыны эвилең-ээлдек, дыннакчыларга хүндүткелдиг беринер. Арын-нүүрүңер арыг болзун: Христоска башкарткан эки амыдыралыңарны бак сөглөп турар улус^ф, ол нүгүлү дээш ыядып, арны кыссын^г. ¹⁷ Бурганның күзел-соруу ыңдыг болганда, бузуттуг эвес, а буянныг херек дээш хилинчек көргени дээре^h. ¹⁸ Чүгө дээрге Христос, бистин бачыттарывыс дээш, чаңгыс удаа хилинчек көргөн болгай^и. Ол, кем чок Боду, кем-буруулуг улустун орнунга, силерни Бурганче эккээр дээш, хилинчек көргөн. Ооң мага-бодун өлүрүп кагза-даа, Сүлдези-биле Ол тынгарлып келген.

¹⁹⁻²⁰ Христос ынчалдыр чоруткаш, эрте-бурун шагда – Ной өгбениң үезинде Бурганның дыңнавайн баргаш, хоругдаткан сүнезиннерге суртаал кылган. Ной бажың-хеме тудуп турар өйдө^ј, Бурган оларны шыдамыккай кезетпейн келген улустун сүнезиннери ол. А бажың-хемеже каш борбак, чүгле сес санныг кижиги кирген^к, олар суг аайы-биле камгалал алган. ²¹ Ол суг дээрге ам-даа силерни камгалап турар сугга суктурарын үлегерлей көргүскени-дир. Сугга суктурары – мага-боттун хириң чууру эвес, а арыг арын-нүүрлүг чурттаарын Бурганга азаары-дыр^л. Иисус Христостун катап дирилгениң дамчыштыр ол чорук силерни камгалаар^м. ²² А Христос дээрже көдүрлүп үнгөш^н, Бурганның оң талазында турар боорга^о, Аңаа дээрнин төлээлери, эрге-чагырга ээлери, күштери чагыртып турар^р.

Бурган дээш амыдыраары

4 ¹ Христос мага-боттун хилинчээн көргөн болганда^q, силер база ыңдыг бодал-биле быжыгланып алыңар. Мага-боттун хилинчээн көрүп турар кижиги бачыт үүлгетпестей бээр^г. ² Ооң соонда ол арткан чуртталгазын кижиги бүдүжүнүн күзээшкиннеринге эвес, а Бурганның күзел-соруунга чагыртып чурттай бээр^с. ³ Силер үр үе дургузунда Бурганга бүзүрөвээн улус дег чурттап, самыыраарыңга, бужар күзээшкиннерге, арага-дарыга, эмин эрттир хөглөп-дойлаарыңга, дүрзү-бурганга чүдүүр хоруглуг чорукка алзып келдинер. ⁴ Биеэги бодал чок, адыгуузунзуг амыдыралга^д олар-биле бир деңге киришпейн турарыңарны бүзүрөвээн улус ам кайгап, силерни бак сөглөп турар-дыр^u. ⁵ Ыңдыг-даа болза, олар боттарың ынчаар ап чорууру дээш, дирилгениң-даа, өлүглерниң-даа Шииткекчизиниң мурнунга харыы тудар^в. ⁶ (Буянныг Медээни ам өлгеннерге база сурталдаан чылдагааны мындыг: олар, бүгү улус дег, мага-бот талазы-биле шииттирген-даа болза, оларның сүлде-сүнезиннери Бурганның күзел-соруун ёзугаар амыдыразыңнар.)

⁷ Бүгү чүүлдүң төңчүзү чоокшулап келген-дир^w. Ынчангаш бодамчалыг болунар, мөргүүрүңге белен боору-биле бодуңарны тудуп чоруңар^x. ⁸ Эң кол чүүл болза, бот-боттарыңарга быжыг ынакшылыңарны кадагалаңар, чүгө дээрге *ынакшыл бар болза, хөй-ле бачытты өршээп боор^y.* ⁹ Аалчыларга чеме-хала чокка экииргек болуңар^z. ¹⁰ Өскелерге бараан боорда, кижиги бүрүзү Бурганның хайырлаан ачы-буянныг белээн ажыглаар ужурулуг^{za}. Силерге ыңдыг хөй хевирлиг кылдыр берген

* 3:14 Азы: «Оларның коргар чүвезинден коргуп-сүртевенер» (Иса. 8:12 көр).

Бурганның авыралын, эки башкарыкчылар дег^а, сарыылдыг ажыглана: ¹¹ сур-таалдап турар кижиги бүрүзү Бурганның медээзин дамчыдып турзун, бараан болуп турар кижиги бүрүзү бараан болуушкунга херектиг күштү Бургандан ап турзун. Ол бүгү-биле Иисус Христосту дамчыштыр Бурган алдаржызын^б. Христоска алдар болгаш күчү-күш кезээ мөңгедө доктаазын! ·Аминь^с.

^а Лк. 12:42-43

^б Ин. 13:31; 1 Кор. 10:31

^с Иуда 1:24-25;
Ажыд. 1:6; 5:13

Христиан шыдамык чорук

¹² Хань ынак эш-өөр, силерни шенээри-биле чоруткан оттуг хилинчекти шыдажып эртеринер дээш^д, элдесинмейн көрүнер. Ында кижиги кайгаар чүвө чок. ¹³ Ооң орнунга Христостуң хилинчээн ам үлежип турарыңар дээш өөрүңер^е, ынчан Ол ээп келгеш, Бодунуң өндүр чырыын улуска көргүзүп каарга, оон-даа хөй өөрүп-байырлаар силер. ¹⁴ Христосту эдергенинер дээш, улуска дора көрдүрер болзуңарза, амыр-чыргалдыг силер^ф, чүгө дээрге Бурганның өндүр бедик Сүлдези силерже сиңнигип, кады чурттай бергени ол-дур*. ¹⁵ Силерниң кайыңар-даа өлүрүкчү, ооржу, кем-херек үүлгедикчизи болбазын азы киришпеске киржип, хирлиг холун пашче сукпазын – ындыг чүүлдер дээш хилинчек көрбөзүн. ¹⁶ А христиан болганыңар дээш хилинчек көрзүңерзе, оон ыятпанар, харын Христостуң адын эдилээниңер дээш, Бурганны алдаржыдыңар^г. ¹⁷ Шүүгү үези чедип келген, шийткел Бурганның улузундан эгелээр^г. Бодап-даа көрүңер даан, ол шийткел бистен эгелээр болганда, Бурганның Буянын Медээзин тоовайн барган улусту кандыг хуу-салым манаар деп?!^и

^д 1 Пет. 1:7

^е Аж.-ч. 5:41; Флп. 3:11

^ф Ыд. ыр. 88:51-52; Мф. 5:11

^г 1 Пет. 2:19-20

^г Рим. 2:9

^и Иер. 25:29

¹⁸ Чөптүг-шынынгы кижиги арай деп камгалал ап турда,
бачыттыг, бузуттуг улус дугайында чугаалаан дүжүү чүл?^й

^й У. ч. 11:31

¹⁹ Ынчангаш Бурганның күзел-соруунуң аайы-биле хилинчек көрүп чоруур улус, буян тарыырын уламчылавышаан, бады-шынчы Чаяакчызынга боттарының амытынын бүзүрөп хүлээдип берзин^к.

^к Ыд. ыр. 30:6; Лк. 23:46

Бурганның кодан хойлары

5 ¹ Христостуң хилинчээниң херечизи^л, Ооң ажыттынып кээр уjurлуг өндүр-чаагайын үлежиксээн кордакчы^м болгаш удуртукчу болур мен ам силерниң аранарда удуртукчу улуска дараазында чүүлдерни чугаалап тур мен. ² Сагыш салыры-биле силерге арттырып каан Бурганның кодан хойларын кадарыңар^н. Ону албадаткан дег эвес, а эки тура-биле кылыңар – бараан болуушкунуңар ындыг болурун Бурган күзөп турар. Хуу ажык-кончаа сүрбөңер^о, а бараан боор дээн изиг күзелиңерден ажылдаңар. ³ Силерге бүзүрөп дааскан улусту дарлай бербөңер^р, харын коданыңарга үлегер болуңар^ч. ⁴ Дээди Кадарчы чедип кээрге^т, кажан-даа оңмас чаагай шаңналды алыр силер^с

^л Лк. 24:48

^м Рим. 8:17

^н Ин. 21:16-17;
Аж.-ч. 20:28

^о 1 Тим. 3:8; Тит. 1:7

^р Мф. 20:25-26

^ч Флп. 3:17; 2 Фес. 3:9;

1 Тим. 4:12; Тит. 2:7

^т Ыд. ыр. 22:1; 79:2;

Иса. 40:11; Иез. 34:11-15;

Эккл. 12:12; Ин. 10:11;

Евр. 13:20

^с 1 Кор. 9:25

⁵ Башкагып чоруур улус, силер база удуртукчуларны шак ынчаар дыңнаңар^{**}. Шуптуңар бот-боттарыңар мурнунга томаарыңар, чүгө дээрге

«Бурган адыыргак улуска удурланыр,
а томаарааннарга ээ көрүүшкүнүн хайырлаар»^т.

^т У. ч. 3:34; Иак. 4:6

⁶ Ынчангаш Бурганның күчүлүг холунуң адаанга боттарыңарны томаартыңар, Оон доктааткан үези кээрге, Ол силерни өрү көдүрер. ⁷ Хамык сагыш човаашкыннарыңарны

* 4:14 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Демги улус Ону бак сөглээр, а силер Ону алдаржыдар силер» деп сөстөрни немээн.

** 5:5 Азы: «Аныяк улус, силер база шак ынчаар улуг улусту дыңнаңар».

- ^a Ыд. ыр. 36:5; Мф. 6:25; Флп. 4:6
^b Мк. 13:33-34; 1 Пет. 5:8; Эф. 6:18; 1 Фес. 5:6
^c Иов 1:6; 2:2; 2 Кор. 2:11; Эф. 6:11
^d Иак. 4:7
^e Аж.-ч. 14:22; 1 Фес. 3:3
^f 2 Тим. 2:10
^g 1 Пет. 4:11

Олче чая кааптынар, чүгө дээрге Ол силер дээш сагыш салып чоруур^a. ⁸Серемчилелдиг болгаш хынамчалыг болуңар^b. Силерниң дайзыныңар – эрлик, хөрөктөнгөн арзылаң дег, «Кымны сыырыптар чоор» деп, долгандыр чимзенип чоруп турар^c. ⁹Бүзүрелиңер быжыг болуп, эрликке удур туржуңар^d, чүгө дээрге бүгү делегейде бүзүрөөн ха-дуң-манар шак-ла ыңдыг хилинчекти шыдажып эртип турарын бодап чоруңар^e. ¹⁰Элээн үе иштинде хилинчек көөр-даа болзуңарза, мону сактып чоруңар: элбек авыралдыг Бурган силерни Христос Иисусту дамчыштыр мөңгө өндүр бедик байдалды Ооң-биле үлежиринче кыйгырган^f. Ол силерни катап тургузар база күш болгаш шыдамык чорукту силерге бээр. ¹¹Бүгү эрге-чагырга* кезээ мөңгөде Аңаа доктаазын! Аминь^g.

Түңнел байыр чедиришикиннери

- ^h Аж.-ч. 15:22, 40;
 1 Фес. 1:1; 2 Фес. 1:1

¹²Бо кыска чагааны Бурганга шынчы деп санаарым эживис Силаның^h дузазы-биле силерге бижидим. Чагаам сагыжыңарны часкараарын база Бурганның авыралы алыс шынныг деп херечилээрин күзөп тур мен. Ол авырал ачызында чаныш-сыныш чок туржуңар! ¹³Бурганга силер ышкаш шилиттирген Вавилонда** христиан ниитилел, а оон ыңай оглум Маркⁱ силерге байыр чедирип тур. ¹⁴Бот-боттарыңарны Христостуң ынакшылы илерээр ошкаашкын-биле мендилеңерⁱ.

Христоска хамааржыр шуптуңарга амыр-тайбың доктаазын!***

- ⁱ Аж.-ч. 12:12; 13:5; 15:37
^j Рим. 16:16

* 5:11 Өске бурунгу грек сөзүглелде бо сөстөргө «Алдар» деп сөстү немээн.

** 5:13 Вавилон – Пётр бо сөс-биле эрте-бурунгу Вавилон хоорайны эвес, а Римни ыңчаар ойзу адап турары ылап хире.

*** 5:14 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүдүк «Аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Пётрнуң ийиги чагаазы

Кирилде

Пётр элчин ийиги чагаазын биргизиниң соонда элээн каш чыл эрткенде, өлүмүнүң мурнуу чарыында бижээн хире.

Ынчан христиан ниитилелдер аразынга бир-ле меге баикылар тыптып келген. Оларның чуртталгазы болгаш сөстери Иисустуң өөредиин бак атка кирип турган. Христоска бүзүрээннер моон-даа соңгаар Бурганга таарымчалыг чуртталгалыг болур база боттарының бүгү идегелин Дээрги-Чаяакчыга хүлээдир ужурлуг деп Пётр бижээн.

Ол чагааның улуг кезии Иуданың чагаазынга дөмей. Амгы үениң шинчилекчилери авторларның бирээзи өскезиниң сөзүглелин ажыглаан деп азы олар ийилээн боттарының бодалдарын илередири-биле үйкү бижимел барымдаа ажыглаан деп санап турар.

Эрте-бурунгу христиан төөгүчүлөрүни-биле, Пётр элчин бодунуң Христоска бүзүрели дээш, Нерон императорнуң чагырган үезинде, Павел элчин-биле барык чаңгыс үеде шаажылаттырган болуп турар (б. э. 66 азы 67 ч.).

Кирилде сөстөр

1 ¹ Иисус Христостуң чалчазы болгаш элчини Симон Пётрдан байыр^a. Бурганывыс болгаш Камгалакчывыс^b Иисус Христостуң чөптүг-шынныг чоруунун ачызында үнелиг бүзүрелди бис ышкаш алган бүгү улуска бижидим.

² Бурганны болгаш Дээргивис Иисусту* билип алганыңар ачызында авырал болгаш амыр-тайбың силерге эң-не элбээ-биле доктаазың!^c

^a Мф. 4:18-21; Ин. 1:40-42

^b Тит. 2:13

^c Дан. 3:31; 1 Пет. 1:2; Иуда 1:2

Бурганның кыйгыры болгаш шилилгези

³ Амыдыраарыңга база Бурганны хүндүлээринге херек бүгү чүүлдү биске Ол Бодунуң күжү-биле хайырлаан, чүге дээрге бисти өндүр-чаагай, буянныг сеткили-биле кыйгырган Бурганны билип алган бис. ⁴ Ол шынарларын дамчыштыр Бурган биске өндүр улуг болгаш үнелиг азаашкыннарны берген. А силер бо делегейниң улусун хаара тыртар бужар күзээшкыннерден адырылгаш^d, ол азаашкыннар дамчыштыр Бурганның бүдүжүңге хамаарылгалыг бооп, Анаа дөмейлежи бээр органы алган силер.

^d 2 Пет. 2:18

⁵ Ол чылдагаан-биле силер болдунар-ла бүгү чүүлдү кылыңар: бүзүрелиңерге эки мөзүден немеңер, а эки мөзүңерге билигден немеңер. ⁶ Билииңерге бодуңарны туттунар чорукту немеңер, а орта немей шыдамык болуңар^e, а шыдамыңарга немей Бурганны хүндүлөңер. ⁷ Бурганны хүндүлээринге – ха-дуңмашкы хамаарылганы, а аңаа – ынакшылды немеңер алыңар^f. ⁸ Силерде шак ындыг шынарлар четчири-биле бар база өзүп-көвүдеп турар болза, Дээргивис Иисус Христосту билип аарыңга идепкей кирип, үре-түңнел чок артпас силер^g. ⁹ А кымда ындыг шынарлар чогул, ол караан хаптап алгаш, көрбөстей бергензиг, бодунуң биеэги бачыттарыңдан арыгланы бергенин уттупкан болур^h.

^e Иак. 1:3-4

^f 1 Ин. 4:16; 1 Кор. 13:13; Евр. 13:1

^g Тит. 3:14

^h 1 Ин. 1:7; Эф. 5:26; Евр. 9:14

¹⁰ Ха-дуңма, ынчангаш Бурганның силерни кыйгырганың база шилип алганың бадыткаар дээшⁱ, улам чүткүлдүг болуңар. Ынчаар кылзыңарза, кажан-даа илдигип

ⁱ 1 Фес. 1:4

* 1:2 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Камгалакчывыс Иисус Христосту» деп бижээн.

кээп дүшпес силер. ¹¹ Силерни Дээргивис болгаш Камгалакчывыс Иисус Христостун мөңгө Чагыргазынга шак ынчаар күзелдии-биле хүлээп алыр^a.

¹² Бо чылдагаан-биле мен, ол чүүлдерни билир-даа база силерни бүргеп турар алыс шынның талазынче быжыы-биле туруп алган-даа болзунарза, олар дугайында силерге үзүк-соксаал чок сагындырар мен^b. ¹³ Амдызында бо мага-бодумга артып, дириг чоруур шаамда, угааныңарны ол сагындырыглар-биле оттурарын хүлээлгем деп санап тур мен. ¹⁴ Чүгө дээрге Дээргивис Иисус Христостун меңээ ажытканы дег^c, удаvain сөөлгү оруумче айттанырымны билир мен^d. ¹⁵ Силерниң аранардан чоруй баарымга, ол бүгүнү үргүлчү сактып чорзуннар дээш, күш четтинер-ле бүгү чүүлдү кылыр мен.

Христостун өндүр-чаагайының херечилери

¹⁶ Дээргивис Иисус Христостун күчү-күшке бүргеткен ээп кээриниң дугайында^e чугаалап тургаш, нарыыдадыр чогааткан тоолчургу чугааларга даянмадывыс. Бис боттарывыс Ооң өндүр-чаагайының херечилери болдувус^f. ¹⁷ «Бо дээрге Мээң ханы ынак Оглум-дур, Ол Мээң сеткилимге кирер-дир»^g – дээн өндүр улуг болгаш алдарлыг Бурганның үнү Христоска чеде бээрге, Ол мактал-хүндү биле алдарны Бурган Ададан хүлээп алган^h. ¹⁸ Христос-биле кады ыдыктыг дагга тургаш, дээрден келген ол үннү боттарывыс дыңнаан бис.

¹⁹ Ынчангаш Бурганның медээчилериниң ол бады-шынчы херечилелдери биске улам бүзүрэнчи бооп турарⁱ. Силер база оларже шынгыы кичээнгей салыр болзунарза, кончуг эки-дир. Чүгө дээрге олар хүн үнүп, эртенги шолбан чүректеринерни шонуп келгижеге чедир, дүмбей караңгыда херелдендир чыраан чырыкка дөмей-дир^j.

²⁰ Чүнү-даа мурнай мону билеп алыңар: Бижилгеде бар чаңгыс-даа өттүр билген медеглелди Бурганның медээчилери боттарының күзээн аайы-биле чогаадып албаан*.

²¹ Чүгө дээрге ол өттүр билген медеглелдер кажан-даа кижиниң күзел-соруундан тывылбаан^k, харын улусту** дамчыштыр Бургандан кээп турган, а ол улус Ыдыктыг Сүлдеге башкарткаш, чугаалап чораан^l.

Меге башкылар

2 ¹ Ындыг-даа болза, Бурганның улузунун аразындан меге медээчилер база үнүп кээп турган^m. Силерниң аранарга база ынчалдыр меге башкылар тыптып кээрⁿ. Олар өлүп чидеринге чедирер меге өөредиглерин нептередип, оларны Бодунга сadyп алган^o Чагырыкчыны безин хүлээп көрбөстей бээр база оларның ындыг чоруу боттарының бажынче суг кудуп, манавааны буураашкынга чедирер. ² Хөй-ле улус оларны өттүнүп, самырап чурттаар база алыс шынның оруу оларның ужун бак атка кирер. ³ Алыксак-чиксек болгаш, олар оптуг сөстөрүн дамчыштыр силерни чүгле ажыглаарын бодаар^p. Бурган оларны шагда-ла шиидип каан, оларның өлүмү эргин артында чайлаш чок манап турар.

⁴ Бурган бачыт үүлгеткен дээриниң төлээлерин безин хайыралаvain, шииткел хүнүн манап, орта демирледип алган турзуннар дээш, оларны тамының дүмбей караңгы ханы дүвүнде тудуп турар^q. ⁵ Бурган эрте-бурунгу делегейге-даа хайыра көргүспейн, чөптүг-шынның чорукту суртаалдаан Нойдан база өске чеди кижиден аңгыда^r, Бурганны хүндүлөвес бүгү бачыттыг кижини төрөлгөтөнни суг халавы-биле узуткап каапкан^s. ⁶ Ол Содом биле Гоморра хоорайларны чылча базар кылдыр шииткеш, келир үениң бачыттыг улузу-биле чүү болу берип боорун сагындырып чорзун дээш, оларны от-биле хуюктап каапкан^t.

* 1:20 Азы: «Силер бодуңарның күзээн аайыңар-биле тайылбырлап шыдавас силер».

** 1:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде «улусту» деп сөскө «ыдыктыг» деп сөстү немээң.

⁷ А хоойлу-дүрүм билбес улустун бужар аажызындан баш муңгаш хинчектенген Лотту, чөптүг-шынныг кижини, Бурган камгалап алган^a. ⁸ Ол чөптүг кижичагыттыг улустун аразынга чурттап чорааш, оларнын хоойлу-дүрүм чок үүлгедиглерин көрүп база дыңнап, хүн бүрү сагыш-сеткили хинчектенип келген^b.

⁹ Ийе, Дээрги-Чаяакчы Ону хүндүлээр улусту шенелде байдалдарындан канчаар адыраарын^c, а хоойлу-дүрүм сагывастарны кезедип, шииттирер хүнүнге чедир канчаар кадарып арттыраарын билир. ¹⁰ Ылаңгыя боттарынын бужар күзээшкиннеринин айындан эртпес^d, дээди эрге-чагырганы дора көөр улуска ол кончуг хамааржыр!

Ындыг бардам, улуургак кижилер өндүр улуг күштерни-даа бак сөглээринден чалданмас^e, ¹¹ а ол күштерни ындыг улустан артык күш-шыдалдыг дээрниң төлээлери безин Дээрги-Чаяакчынын мунунга дорту-биле буруудатпайн турар болгай. ¹² Меге башкылар боттарынын билбес чүүлүн бак сөглөп чоруур. Боттарынын согур меделинге чагырткан, оларны чүгле туткаш, соп чиир кылдыр төрүттүнген адыгуузунарга ол башкылар дөмей-дир. Ындыг адыгуузунар ышкаш, олар узуткатырып аар^f.

¹³ Үүлгеткен хамык хоразы дээш, олар чогуур кеземче алыр. Ындыгларнын байгы таалалы – самыралын хандыраар дээш дойлап, хүннер эрттирери. Ат болган ыят чок, бужар улус-тур ол! Силернин-биле кады дойлап тура, олар силерни дуурайлапкаш, таалал алыр. ¹⁴ Олар херэженнер көргөш, чүгле бирикширин бодаар, канчап-ла оларны дуурайлап аарыл деп шыданмайн чоруур. Ындыг улус – быжыг туруш чоктарны бачыгче чыгаар, өскениң чүвезин алыр-чиир дээнде амырай бээр каргыштыг хейлер болбазыкпе! ¹⁵ Дорт оруктан соора баргаш, олар Восорнуң оглу Валаамнын изин истеп чорупкан, а Валаам болза бак ажил-херээ дээш, төлевир алырынга ынак кижичагы турган^g. ¹⁶ Ындыг бузуду дээш, Валаам чемелээшкин дыңнаан, ону аас-дыл чок мал сойгалап, кижигилештир чугаалай бергөш, медээчинин солуудаанын соксаткан болгай^h.

¹⁷ Меге башкылар кадып калган суг баштарынга, хатка сывыртаткан булуттарга дөмей. Бурган оларга турар черни тамынын караңгызында белеткеп каанⁱ. ¹⁸ Олар сыңзыг, хоозун сөстөр эдип, бачыгтыг бүдүштүн күзээшкиннерин ажыглааш, азыптенэннер санындан мырыңай чаа адырлып эгелээн улусту^j айынга кирип ап турарлар. ¹⁹ Меге башкылар ол улуска хосталганы азап турза-даа, боттары будалчак чоруктун кулдары-дыр^k. Кижичагы олу холга кирип алган чүүлдүн кулу-ла болгай^l.

²⁰ Дээргивис болгаш Камгалакчывыс Иисус Христосту билип алганынын ачызында бо делегейниң бужар багындан адырлып шыдаан улус ам база катап аңа дузактадып, алзып аар болза, оларнын сөөлгү байдалы баштайгызындан-даа дора боор^m. ²¹ Чөптүг-шынныг орукту билип алган соонда, оларга дамчыдып берген ыдыктыг чагыданⁿ ойталаарынын орнунга, ону шуут билбес боору дээре. ²² Ындыг улус-биле чүү болганын үлегер домактар өттүр-ле сөглээн-дир: «*Ыт кусказунче дедир эеп кээр*»^o база «Хаванны чеже-даа чуурга, кара малгаштан ыраар эвес».

Дээрги-Чаяакчынын эеп кээри

3 ¹ Ханы ынак эш-өөр! Мен ам силерге ийиги чагаамны бижидим. Оларнын иелдирзинге арыг-шынчы бодалдарынарны сагындырыг аргазы-биле оттураарын оралдаштым^p. ² Бурганның ыдыктыг медээчилеринин эрткен үеде чугаалаан сөстөрүн база Дээргивис болгаш Камгалакчывыстың элчиннер дамчыштыр берген айтышкынын сактып чорунар^q.

³ Чүнү-даа мурнай мону билип аар ужурлуг силер: боттарынын самыргай күзээшкиннеринин кулу болган кочуургак улус сөөлгү хүннерде көстүп кээр. ⁴ Олар: «Христостун эеп кээрин азаан булгай, Оңар ам кайыл? Чаяалганың эгезинден,

^a Э. д. 19:16

^b Ыд. ыр. 118:136; Аж.-ч. 17:16

^c 1 Кор. 10:13; Ажыд. 3:10

^d Иуда 1:16

^e Иуда 1:8-9

^f Иуда 1:10

^g Сан. 22:5; 25:1-2; 31:16; Ы. х. к. 23:3-6;

Иуда 1:11; Ажыд. 2:14

^h Сан. 22:21-30

ⁱ Иуда 1:12-13

^j 2 Пет. 1:4

^k Гал. 5:13

^l Ин. 8:34; Рим. 6:16-20; Тит. 3:3

^m Мф. 12:45; Лк. 11:26

ⁿ Рим. 7:12

^o У. ч. 26:11

^p 2 Пет. 1:13

^q Иуда 1:17-18

- ада-өгбелеривис өлгүлээнден бээр бо делегейде өскерилген чүү-даа чок-тур» – деп кочуургап чугаалаарлар^а. ⁵ Ынчалза-даа ынча деп бодаар улус дээр биле черни үе-дүпте Бурганның айтышкынын ёзугаар сугдан база сугнуң ачызы-биле чаяганын өжегээр уттуучаңнап турар-дыр^б. ⁶ А ол ышкаш суг халавы-биле бурунгу делегейни узуткап каапкан болгай^с. ⁷ Бурган ол-ла айтышкынын ёзугаар амгы бар чер биле дээрни от-биле арыглаар дээш кадагалап турар. Ону хүндүлевес хамык улусту узут-каар шииткел хүнүнге чедир оларны кадагалап кээр.
- ⁸ Чүглө чаңгыс мону херексейейн барбаңар, ханы ынак эш-өөр: Дээрги-Чаяакчыга бир хүн муң чыл дег, а муң чыл – бир хүн дег^д. ⁹ Дээрги-Чаяакчы, чамдык улустун саадашкынны билип турары дег, Бодунуң азаашкынын күүседирин сонгаарлат-пайн турар^е. Ол силерге шыдамыын көргүзүп, кымның-даа өлүп чидерин күзевейн, харын бүгү улустун бачыдын миннип, Бурганче эглирин манап турар-дыр^ф.
- ¹⁰ Дээрги-Чаяакчының шииткел хүнү, дүне када оор ышкаш, хенертен кедеп кээр^г. Дээр ынчан дааш-шимээн-биле чиде бээр, дээрниң чырымалдары отка эстип-хай-лыр^г, а чер болгаш ында бар бүгү чүве илдең апаар*.
- ¹¹ Ол бүгү ынчалдыр буступ төнер болганда, боттарынарны канчаар алдынар болзунарза эжил? Бүгү чүүлдерге Бурганны хүндүлөп, ыдыктыг амыдырал-биле амыдыраар ажурлуг силер^и. ¹² Бурганның шииткел хүнүн манап^и, ооң кээрин бар шааңар-биле дүргедидип турар-дыр силер. Ол хүн кээрге, дээрни от узуткап каар болгаш дээрниң чырымалдары чалынныг оттан эстип-хайлы бээр. ¹³ Ынчалза-даа бис Бурганның азааны чаа дээр биле чаа черни манап турар бис^к. Аңаа улус чөптүг-шынныг амыдырал-биле амыдыраар^л.
- ¹⁴ Ынчангаш, ханы ынак эш-өөр, Бурганның ээп кээрин манаан болзунарза, Оон мурнунга арыг, кем-бурууга борашпаан боорунче^м база Ооң-биле эптежип амыдыраарынче чүткүнер. ¹⁵ Дээрги-Чаяакчының шыдамык манап турары биске камгалалды хүлээп алыр арганы бээрин сактып чорунар^н. Силерге ол дугайында ханы ынак эживис Павел аңаа өрүтен берген мерген угаанның ачызында бижип турган. ¹⁶ Павел ындыг чүүлдер дугайында бодунуң шупту чагааларында бижип турар. Оларда билип аары ындыг амыр эвес чүүлдер бар^о, ооң кадында бүдүүлүк болгаш туруш чок улус, өске-даа Бижилгелерни ышкаш, ооң бижээн чагааларын хажыдып, оозу-биле бодунуң өлүмүн тып аар-дыр.
- ¹⁷ Ынчангаш, ханы ынак эш-өөр, ону баш удур билир болганыңарда, сагындырып каайн: хоойлу-дүрүм чоктарның частырыглары силерни орууңардан астыра бербезин дээш база камгалалдыг туружуңардан кээп ушпас дээш, серемчилелдиг болуңар. ¹⁸ Авыралга база Дээргивис болгаш Камгалакчывыс Иисус Христосту билип аарыңга улам өзүп-мандыңар^р. Ам-даа, кезээ мөңгөде-даа Аңаа алдар доктаазын! ‘Аминь’^ч.
- ^а Иса. 5:19; Иер. 17:15; Иез. 12:22
- ^б Э. д. 1:9; Ыд. ыр. 23:2; 135:6
- ^с Э. д. 7:11, 21
- ^д Ыд. ыр. 89:5
- ^е Авв. 2:3
- ^ф Иса. 30:18; Иез. 18:23; 33:11; Рим. 2:4; 1 Тим. 2:4, 6
- ^г Мф. 24:43; Лк. 12:39; 1 Фес. 5:2
- ^г Ыд. ыр. 101:26-27; Иса. 34:4; 51:6; Мк. 13:31
- ^и 1 Пет. 1:15
- ^и Иуда 1:21
- ^к Иса. 65:17; 66:2; Ажыд. 21:1
- ^л Иса. 60:21; Ажыд. 21:27
- ^м Иак. 1:27; 1 Ин. 5:18; 1 Тим. 5:22
- ^н Рим. 2:4; Ажыд. 2:21
- ^о Евр. 5:10
- ^р Эф. 4:15; Кол. 1:10; 2:19
- ^ч Рим. 11:36

Иоанның бирги чагаазы

Кирилде

Бо чагааның аян-хевири болгаш бодалдары ону дөрткү Буянның Медээниң автору Иоанн элчин бижээн деп айтып турар. Христиан чаңчыл ёзугаар, Иоанн ол чагааны бистиң эраның 90 чылдарында, Эфес хоорайга чурттап тургаш, бижээн.

Ол үеде христиан ниитилелдер ортузунга Иисус Христос дугайында меге, христиан чүдүлгени хажыдып турар өөредиглер калбаа-биле нептереп эгелээн. Чамдык баикылар Бурганның Оглу Бодунуң чер кырынга чуртталгазының үезинде ёзулуг кижжи мага-боттуг турганын хүлээвейн барган. Оларның бадыткалын ёзугаар Иисус дээрге кижжи кылдыр чүгле көстүр, а херек кырында хереглээр чүвези-даа чок, аарышкы-даа медереп билбес мага-бот чок сүлде турган. Олар бачыт дугайында болгаш бачыттан камгалалды алырының дугайында шын эвес өөредиг берип турган.

Ынчангаш Иоанн бодунуң чагаазында христиан бүзүрелдин алыс шын өөредии чүдел дээрзин тайылбырлап турар: Бурган кижжи апаргаш, Бодунуң ынакшылын кижжилерге илередип, бис дээш Бодунуң амы-тынын берген. Ёзулуг христианнар Иисус-биле чоок харылзаалыг бооп, Ооң ынакшылын хүлээп ап, ону өске улуска дамчыдып бээр деп бижээн.

Иисус Христос – амыдыралдың Сөзү

1 ¹ Эң эгезинде бар турган, Ооң дугайында дыңнаанывыс, боттарывыстың караавыс-биле көргөнивис, хайгаарап шинчилээнивис база холдарывыс-биле тудуп билгенивис^a амыдырал хайырлаар Сөстүң дугайында силерге бижип олур бис. ² Амыдырал биске көстүп келген^b, бис Ону көргөн бис, Ооң херчилери болган бис^c. Ынчангаш Адазы-биле кады тургаш^d, оон биске база көстүп келген ол мөңгө амыдыралдын дугайында силерге медеглеп турарывыс бо. ³ Силерни база биске каттыжып, сырый харылзаалыг болзуннар дээш, боттарывыстың көргөн база дыңнаан чүүлүвүстү медеглеп тур бис. А бис Бурган Ада болгаш Ооң Оглу Иисус Христос-биле каттыжып, харылзаалыг апарган болгай бис^e. ⁴ Бистиң өөрүшкүвүс* эгээртинмес долу болзун дээш^f, силерге бо бүгүнү бижээнивис бо.

^a Лк. 24:39; Ин. 1:14;

20:27; 2 Пет. 1:16

^b Ин. 1:4; 5:26; 11:25;

1 Ин. 5:11

^c Ин. 15:27

^d Ин. 1:1, 18

^e Ин. 17:21; 1 Кор. 1:9

^f Ин. 15:11

Бурган дээрге чырык-тыр

⁵ Иисустан дыңнаанывыс база ам силерге медеглээривис Буянның Медээ бо-дур: «Бурган дээрге чырык-тыр^g, Ында кандыг-даа кара чок». ⁶ «Ооң-биле сырый харылзаалыг болдувус» деп тургаш-ла, боттарывыс караңгыда азып чоруур болзувусса^h, мегелеп турарывыс ол-дур база алыс шынның аайы-биле кылбайн турарывыс ол-дур. ⁷ Ынчаарга Ооң чырыкта боору дег, бис база чырыкка амыдыраар болзувуссаⁱ, аравыста сырый харылзаалыг апаар бис, Ооң Оглу Иисустуң төккөн ханы бисти кандыг-даа бачыттан арыглаар^j. ⁸ «Бачыт чок бис» дээр болзувусса, боттарывысты мегелеп турарывыс ол-дур база Бурганның шынының бисте чогу ол-дур^k. ⁹ А бачыттарывысты

^g Ин. 1:4; 8:12; Иак. 1:17

^h Ин. 12:35; 2 Кор. 6:16

ⁱ Иса. 2:5; 60:1

^j Эф. 1:7; Евр. 9:14

^k 3 Хаан. 8:46;

2 Чыл. 6:36; У. ч. 20:9;

Эккл. 7:20; Иак. 3:2;

Рим. 3:23

* 1:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Силерниң өөрүшкүнер» деп бижээн.

^a Ыд. ыр. 31:5; 50:4;
У. ч. 28:13
^b 1 Ин. 5:10
^c Ин. 5:38; 8:37

ажыы-биле миннир болзувусса, Бурган Боду сөзүңгө шынчы база чөптүг болгаш, бачыттарывысты өршээр база кандыг-даа чөптүг эвес херектерден бисти арыглаар^a.
¹⁰ А «Бачыт үүлгетпедивис» дээр болзувусса, Бурганны «Мегечи сен» деп турарывыс ол^b, ыңдыг болганда, Оон сөзү бисте чок-тур^c.

Бурганның чаа чагы – ынакшыл

2 ¹ Ажы-төлүм! Бачыт кылбазыннар дээш, мен силерге бо дугайында бижип олур мен. А кайы-бирээр бачытка борашкан-даа болза, Аданың мурнунга Болчукчувус, чөптүг-шынныг Иисус Христос бар болгай^d. ² Христос дээрге чүгле бистиң-даа эвес, а бүгү делегейниң бачыттарын арылдырар өргүл-дүр^e.

³ Оон чагыгларын сагыыр болзувусса, Ону угаап билгенивис ол-дур^f. ⁴ «Мен Ону билер мен» дээр хирезинде, Оон чагыгларын сагывас кижичи – мегечи болгаш алыс шынны сагывас кижичи-дир^g. ⁵ А Оон сөзүнүң аайындан эртпес кижиде Бурганның ынакшылы эчизинге чедир боттанган-дыр^h; Бурган-биле сырый харылзаалыг бис дээрзин оон билип алыр бис. ⁶ «Бурган-биле харылзаалыг амыдырап чор мен» дээр кижичи Иисустуң амыдырап чорааны дег амыдыраар ужурлуг.

⁷ Ханы ынак эш-өөр, мен силерге чаа эвес, а эң эгезинден-не силерге билдингир турган биеэги-ле чагыг дугайында бижип олур менⁱ. Ол эрги чагыг дээрге силерниң эң эгезинде-ле дыннааныңар сөс-түр^j. ⁸ Ындыг-даа болза, оон-биле чергелештир ол чагыг чаа болур^k. Оон алыс шынның Христостуң база силерниң амыдыралыңар бадыткаан, чүге дээрге караңгы тарап чидип турар база алыс шынның чырыы чырыда берген^l.

⁹ Чырыкка хамааржыр мен деп турар хевээр кижичи Бурганга бүзүрэн акы-дунмазын көөр хөңнү чок болза, ол караңгыда турар хевээр-дир^m. ¹⁰ Бодунуң акы-дунмазынга ынак кижичи чырыкта артып калган база ону бачытче кирип шыдаар кандыг-даа чүүл ам чокⁿ.
¹¹ А бодунуң акы-дунмазынга хөңнү чок кижичи караңгыда хевээр чурттап турар база кайнаар бар чыдарын боду безин билбес, чүге дээрге караңгы ону согурартып каан-дыр.

^d Ин. 14:26; Рим. 8:34;
Евр. 7:25
^e Ин. 1:29; 11:52; 1 Ин.
4:10; Рим. 3:25-26
^f Ин. 14:15; 15:10; 1 Ин. 5:3
^g Тит. 1:16
^h 1 Ин. 4:12

ⁱ Ин. 13:34
^j Лев. 19:18; 2 Ин. 1:5
^k Ин. 13:34
^l Ин. 1:9; 8:12; Рим. 13:12;
Эф. 5:8; 1 Фес. 5:5
^m 1 Ин. 4:20
ⁿ Ин. 11:10

^o Аж.-ч. 10:43; 13:38

^p Эф. 6:11

^q Ин. 14:7

¹² Ажы-төл, силерге ол дугайында бижидим,
чүге дээрге Христостуң ачызында бачыттарыңар өршээттинген-дир^o.

¹³ Ада-иелер, силерге бижидим,
чүге дээрге эң эгезинде бар турган Кижини билип алган-дыр силер.

Аныяк оолдар, силерге бижидим,
чүге дээрге эрликти тиилээн-дир силер^p.

Уруг-дарыг, силерге бижидим,
чүге дээрге Аданы билип алган-дыр силер^q.

¹⁴ Ада-иелер, силерге бижээн мен,
чүге дээрге эң эгезинде бар турган Кижини билип алган-дыр силер.

Аныяк оолдар, силерге бижээн мен,
чүге дээрге күштүг-дүр силер,
Бурганның сөзү силерде артып калган-дыр
база эрликти тиилээн-дир силер.

¹⁵ Бо делегейниң бүгү чүвезинге-даа, оон бодунга-даа ынак эвес болуңар: бо делегейге ынак кижиниң сеткилинде Адага ынакшыл чок^r. ¹⁶ Чүге дээрге бо делегейде бар бүгү чүве, бачыттыг бүдүжүвүстүн күзээни бүгү чүве, бистиң көрүжүвүстүн олчалап алыксааны бүгү чүве, улустуң бо амыдыралыңга адыргаары хамык чүве – ол бүгү Ададан эвес, а бо делегейден келген-дир. ¹⁷ Бо делегей оон тывылдырганы хамык күзээшкиннери-биле каттай-хаара эстип-хайлы бээр^s, а Бурганның күзел-соруун күзесидип чоруур кижичи хөңгө амыдыраар.

^r Иак. 4:4

^s 1 Кор. 7:31

Христостуң дайыннарыңа дөмейлешпеңер

¹⁸ Ажы-төлүм! Сөөлгү шаг-үе келген-дир. Христостуң удурланыкчызының^a кээриниң дугайында канчаар дыңнааныңар дег, Ооң хой удурланыкчылары амды-гааштан ынчалдыр көстүп келгеннер. Сөөлгү шаг-үе келген дээрзин оортан билип алыр бис^b. ¹⁹ Христостуң ол удурланыкчылары бистиги аравыстан үнген^c, ынчалздаа херек кырында биске хамаарышпас чорааннар^d. Бир эвес олар херек кырында биске хамааржыр турганнар болза, аравыска артып калгайлар эртик. Ынчалздаа олар дөгере чоруй барган, оларның кайызы-даа биске хамаарышпас чораан деп чүве ынчалдыр билдине берген.

²⁰ А Христостуң хайырлааны Ыдыктыг Сүлде ам силерде бар-дыр, ынчангаш дөгереңер алыс шынны билип алган-дыр силер^e. ²¹ Мен силерге алыс шынны билбес силер дээш эвес, а ону билир бооруңарга база алыс шын мегени төрүвес боорга, бижип олур мен. ²² Иисусту Христос эвес-тир дээр кижиден артык мегечи бар бе? Ындыг кижиге – Христостуң удурланыкчызы-дыр^f. Ол Аданы-даа, Оглун-даа хүлээп көрбес. ²³ Оглун хүлээп көрбес кижиниң Адазы-биле харылзаазы база чок, Оглун хүлээп көөр кижиде Ада база бар^g.

²⁴ Силерге хамаарыштыр алыр болза, ооң дугайында эң эгезинде-ле дыңнааныңар медээ сеткилинерге артар ужурлуг^h. Ооң дугайында эң эгезинде-ле дыңнааныңар ол медээ сеткилинерге артар болза, Оглу болгаш Адазы-биле тудуш харылзаалыг артар силер. ²⁵ Оглуңуң биске азаан чүүлү дээрге-ле мөңгө амыдырал-дыр.

²⁶ Силерни дуурайлаарын кызып турар улустуң дугайында мен ол бүгүңү силерге бижэним боⁱ. ²⁷ Ынчаарга Христостан алганыңар Ыдыктыг Сүлде силер-биле кады артар, ынчангаш улустуң силерни сургаан херээ чок^j; харын ол Сүлде силерни бүгү чүвеге өөредип турар. (Ол Сүлдениң өөредии меге эвес, а шынныг деп билиңер.) Оон силерни өөрөткени дег, Христос-биле харылзаалыг артар ужурлуг силер.

Бурганның ажы-төлү

²⁸ Ынчангаш ажы-төлүм, Христос-биле харылзаалыг артып каап көрээлиңер. Ынчаарга Ол ээп кээрге, бис Ооң мурнунга арнывыс кыспайн, Ону коргуш чок уткуур бис^k. ²⁹ Христостуң чөптүг-шынныг амыдыралын билир болзуңарза, чөптүг-шынныг чорук кылып амыдыраан кижиге бүрүзү^l Оон укталган дээрзин база билип алыңар^m.

3 ¹ Адавыстың биске кайы хире ханы ынакшаанын бодап көрүңер даанⁿ. Ол биске Ооң ажы-төлү кылдыр аданырын чөпшээрээн-дир! Шынап-даа болза, бис Ооң ажы-төлү-дүр бис^o. А бо делегейниң улузу Ону хүлээп көрбейн турар болгаш, бисти база хүлээп көрбес-тир^p.

² Ханы ынак эш-өөрүм! Бис ам дээрезинде Бурганның ажы-төлү-дүр бис^q, келир өйде кандыг болу бээривис амдызында билдинмес-тир. Ындыг-даа болза, Христос ээп кээрге, шупту Аңаа дөмей апарывысты билир бис^r, чүге дээрге Ол херек кырында кандыг-дыр, Ону ындыг кылдыр көрүп каар бис^s. ³ Бодунуң идегелин Христос-биле холбаштырган кижиге бүрүзү, Ооң арыы ышкаш, бодун ынчалдыр арыглап алыр^t.

⁴ Бачыт кылып турар кижиге бүрүзү ыдыктыг хоойлуну хажыдып турар-дыр, чүге дээрге ону хажыдары дээрге-ле бачыт-тыр. ⁵ Христос улустуң бачыдын чайладып аппаар дээш келгенин^u, Ооң Бодунда бачыт чогуң билир силер^v. ⁶ Ооң-биле харылзаалыг апарган кижиге бүрүзү бачыт кылбастай бээр. Бачыт кылырын уламчылап чоруур улустуң аразындан кым-даа Ону көрбөөн база билип албаан^w.

⁷ Ажы-төлүм, силер кымга-даа дуурайлатпаңар^x. Чөптүг-шынныг чорук кылып чоруур кижиге, Христостуң чөптүү дег, чөптүг болур. ⁸ Бачыт кылырын уламчылап чоруур

^a Мф. 24:5; 1 Ин. 4:3; 2 Ин. 1:7

^b 1 Тим. 4:1; 2 Тим. 3:1

^c Ы. х. к. 13:13; Аж.-ч. 20:30

^d 1 Кор. 11:19

^e Ин. 14:26; 16:13; 1 Кор. 2:10

^f 1 Ин. 4:3

^g Мф. 10:33

^h 1 Ин. 3:11

ⁱ Мк. 13:5; 1 Ин. 3:7; Кол. 2:8; 2 Фес. 2:3

^j Иер. 31:34; Евр. 8:11

^k 1 Ин. 3:2; 1 Фес. 2:19

^l Мф. 6:1

^m 3 Ин. 1:11

ⁿ Ин. 3:16; Рим. 5:8; Эф. 2:4

^o Мф. 5:9; Ин. 1:12; 1 Ин. 5:1; Рим. 8:14

^p Ин. 16:3; 17:25

^q Рим. 8:15-16; Гал. 3:26; Эф. 1:5

^r Рим. 8:29; 2 Кор. 3:18; Флп. 3:21

^s Иов 19:26; Ыд. ыр. 16:15; 1 Кор. 13:12; Ажыд. 22:4

^t 2 Кор. 7:1

^u Ин. 1:29; Евр. 9:26

^v 1 Пет. 2:22; 2 Кор. 5:21; Евр. 4:15

^w 3 Ин. 1:11

^x Мк. 13:5; 1 Ин. 2:26; Кол. 2:8; 2 Фес. 2:3

^a Ин. 8:44^b Евр. 2:14^c Ыд. ыр. 118:3; 1 Ин. 5:18^d 1 Ин. 4:8, 20

кижи эрликке хамааржыр^a, чүгө дээрге эрлик эң эгезинден-не бачыт үүлгедип келген. А Бурганның Оглу эрликтин ажил-херээн дазылындан тура тыртар дээш чедип келген^b. ⁹Бурганның ажы-төлү болу берген улустун кайызы-даа бачыт кылырын уламчылава^c, чүгө дээрге Бурганның Үрезини* ол кижиге артып каар база Бурган ооң Адазы апарган журунда, ол оон ынай бачыт кылып шыдавастай бээр. ¹⁰Кым – Бурганның ажы-төлү, а кым – эрликтин ажы-төлү боорун мынчаар билип ап болур: чөптүг-шынныг чорук кылбас болгаш бодунуң ха-дуңмазынга ынак эвес кижиге Бурганга хамаарышпас^d.

Бот-боттарыңарга ынак болуңар

¹¹Бот-боттарывыска ынак болур ужурлуг бис деп медээни эң эгезинден-не дыңнап келдинер^e. ¹²Эрликке хамааржы бергеш^f, бодунуң дуңмазын өлүрүп каан Каинге дөмейлешпес ужурлуг бис. Ол чүгө дуңмазын соп алганыл? Чүгө дээрге ооң ажил-үүлези бузуттуг, а дуңмазының ажил-үүлези чөптүг-шынныг болган-дыр^g. ¹³Бо делегей силерни көөр хөңнү чок болза, элдепсинмейн көрүнер, ха-дуңма^h. ¹⁴Өлүмден амыдыралче шилчээнивести билир бисⁱ, чүгө дээрге ха-дуңмавыска ынак-тыр бис. Кым ынак эвезил, ол өлүг бооп артар. ¹⁵Бодунуң ха-дуңмазын көөр хөңнү чок кижиге бүрүзү – өлүрүкчү-дүр, а кандыг-даа өлүрүкчү мөңгө амыдыралдыг болбас дээрзин билир-ле болгай силер^j.

¹⁶Христос Бодунуң амы-тынын бис дээш берген, бис ынакшыл деп чогуум чүл ол дээрзин оон билир апарган бис. Ынчангаш бис база боттарывыстың амы-тынывысты ха-дуңмавыс дээш бээр ужурлуг бис^k. ¹⁷Бир эвес бо делегейге бай-шыдалдыг чурттап-даа чорааш, эжи түргөдөп чоруурун көргөш^l, ону кээргеп, дузалавас кижиге бар болза, ыңдыг кижиде Бурганның ынакшылы бар деп канчап чугаалап шыдаар бис?! ¹⁸Ажы-төлүм! Бистиң ынакшылывыс чүгле сөс, чугаа кырында эвес, а херек кырында бар, ёзулуг ынакшыл болур ужурлуг^m.

^e Лев. 19:18; Ин. 13:34;^f 1 Ин. 1:5; 2:24; 2 Ин. 1:15^g Ин. 8:44^h Э. д. 4:3-8; Иуда 1:11;ⁱ Евр. 11:4^j Мк. 13:13; Ин. 7:7; 15:18^k Ин. 5:24^l Мф. 5:22; Ажыд. 21:8^k Ин. 10:11; 15:13^l Ы. х. к. 15:7; У. ч. 21:13;^m Иак. 2:15-16^m Иак. 1:22; Рим. 2:13

Бурганның мурнунга бүзүрелдиг боору

¹⁹⁻²⁰Ооң ачызы-биле алыс шындан төрүттүнгенивис билдине бээр база арын-нүүрүвүс бисти буруудадып-даа турар болза, Бурганның мурнунга дөмей-ле сорук кирип шыдаар бис, чүгө дээрге Бурган бистиң арын-нүүрүвүстен артык улуг база Ол бүгү чүүлдү билир. ²¹Ханы ынак эш-өөрүм, сеткиливис бисти буруудатпайн турар болза, Бурганче коргуш чок чоокшулап шыдаар бисⁿ. ²²Бургандан дилээн чүевести дөгөрезин ап турар-дыр бис^o, чүгө дээрге Ооң чагыгларын сагып, Аңаа таарымчалыг херектерни кылып чоруур-дур бис. ²³Бурганның биске чагыгы бо-дур: Ооң Оглу Иисус Христостун адынга бүзүрээр^p база, Иисустун биске чагааны дег, бот-боттарывыска ынак болур ужурлуг бис. ²⁴Бурганның чагыгларын сагып чоруур кижиге Ооң-биле тудуш харылзаалыг амыдыраар база Бурган ол кижиге-биле харылзаа тудар^q. Бурган-биле харылзаалыг болганывысты Ооң биске хайырлааны Сүлдениң ачызында билип ап шыдаар бис^r.

ⁿ 1 Ин. 2:28° Мф. 7:7-8; Ин. 14:13-14^p Ин. 6:29^q Ин. 6:56; 15:4-5^r Рим. 8:9, 16

Меге медээчилер дугайында сагындырыс

4 ¹Ханы ынак эш-өөр, «Өттүр билип медеглээр сүлделиг мен» дээр кижиге бүрүзүңгө-ле бүзүревенер, харын оларның сүлделери Бургандан келген бе дээрзин үргүлчү хынап көрүнер^s. Чүгө дээрге бо делегейге хөй санныг меге медээчи келгеш, тарай берген-дир^t. ²Бурганның Сүлдезин мынчаар билип ап болур силер: Иисус Христостун чер кырынга ёзулуг мага-боттуг чедип келгенин^u хүлээп көөр сүлде бүрүзү Бургандан келген сүлде-дир^v. ³А Иисусту хүлээп көрбөс өттүр билип медеглээр кижиге бүрүзүнүн сүлдези Бургандан келбээн-дир. Ол дээрге Христостун

^s 1 Кор. 14:29;^t 1 Фес. 5:20-21;^u Ажыд. 2:2^v Ы. х. к. 13:1-3; Иер. 14:14;^w 23:16; 29:8; Мф. 7:15;^x Мк. 13:22; 2 Пет. 2:1^y Ин. 1:14; 1 Тим. 3:16;^z Евр. 2:14^{aa} 1 Кор. 12:3

* 3:9 Бурганның Үрезини – Бурганның Сүлдези, медээзи азы бүдүжү дээн уткалыг бооп чадавас.

удурланыкчызының сүлдези-дир^а. Силер ооң чедип кээриниң дугайында дыңнаан силер база ол амдыгааштан-на бо делегейде бар-дыр.

⁴ Ажы-төлүм! Силер Бурганга хамааржыр силер, ол меге медээчилерни баскан силер, чүге дээрге силерде бар Бурганнын Сүлдези бо делегейге хамааржыр улуста бар сүлдеден арта бээр-дир. ⁵ Меге медээчилер бо делегейге хамааржыр. Ынчангаш оларның чугаалап турар чүүлү бо делегейден үнер база бо делегейниң улузу оларны дыңнап турар^б. ⁶ А бис Бурганга хамааржыр бис. Бурган кымга билдингир апарганыл, ол кижиче кулак салып, дыңнаар^с. Кым Бурганга хамаарышпазыл, ол кижиче бисти дыңнава. Улуска алыс шыны эккээр Сүлдени^д база улусту мегелээр сүлдени^е бис ынчалдыр ылгап шыдаар-дыр бис.

^а 1 Ин. 2:18, 22; 2 Ин. 1:7

^б Ин. 3:31; 8:23; 15:19

^с Ин. 18:37

^д Ин. 14:17

^е 1 Тим. 4:1

Бурган дээрге ынакшыл-дыр

⁷ Ханы ынак эш-өөр! Бот-боттарывыска ынак болуп көрээли, чүге дээрге ынакшыл Бургандан кээр-дир^ф, а ол ышкаш ынакшаан кижиче дээрге Бурганнын төлү апарган база Бурганни билип алган кижиче-дир. ⁸ Кымда ынакшыл чогул, ол кижиче Бурганни угаап билбээн-дир, чүге дээрге Бурган – ынакшыл-дыр. ⁹ Улус Ону дамчыштыр амыдыралды алзын дээш, Бодунуң эр чаңгыс Оглун бо делегейге чорудупкаш, Бурган ооң-биле биске Бодунуң ынакшылын көргүскен-дир^г.

¹⁰ Ёзулуг ынакшыл бистиң Бурганга ынакшый бергенивисте эвес, а Ооң биске ынакшылын көргүзүп, бачыттарывысты арылдырар өргүлдү^h – Бодунуң Оглун бисче чорутканында болдур ийин¹. ¹¹ Ханы ынак эш-өөр, Бурган биске ынчалдыр ынакшаан болганда, бис база бот-боттарывыска ынак болур ужурлуг бис. ¹² Бурганни кым-даа, кажан-даа көрүп көрбээн¹, ынчалза-даа бот-боттарывыска ынак болзувусса, Бурган бис-биле тудуш харылзаалыг амыдырай бээр база Ооң бисте бар ынакшылы эчизинге чеде бээр^к.

¹³ Бурган-биле харылзаалыг амыдырай бергенивисти база Ооң бистиң-биле кады амыдырай бергенин Ооң биске Бодунуң Сүлдезин хайырлаанындан билип ап болур бис¹. ¹⁴ Бурган Ада Бодунуң Оглун бо делегейниң улусун камгалазын дээш чорудупканын көргөн бис, ону херечилеп тур бис^м. ¹⁵ Иисусту Бурганнын Оглу-дур деп^п хүлээп көөр кижиче-биле Бурган тудуш харылзаалыг-дыр, ол кижиче база Бурган-биле харылзаа тутар. ¹⁶ Бурганнын биске ынакшылын билип алгаш, аңаа бүзүрөп, ону хүлээп алдывыс. Бурган дээрге ынакшыл-дыр, ынчангаш ынакшылга бүргедип амыдырап чоруур кижиче Бурган-биле харылзаалыг артар болгаш, Бурган база ооң-биле кады амыдыраар. ¹⁷ Бистиң ынакшылывыс эчизинге чеде берген болганда, шииткел хүнүнде коргуш чок болур бис^о, чүге дээрге бо делегейге Христоска дөмейлешкен-дир бис.

¹⁸ Ынакшыл бар болза, коргуушкун шуут турбас. Харын-даа эчизинге четкен ынакшыл коргуушкунну үндүр сывырыптар. Коргуушкун кеземче-биле харылзаалыг, а коргуп чоруур кижиче ынакшылдың эчизинге четпээн кижиче болур.

¹⁹ Бурган баштай биске ынакшаан боорга, бис ынак-тыр бис. ²⁰ «Бурганга ынак мен» – дээр, а бодунуң ха-дуңмазын көөр хөңнү чок кижиче^п – мегечи-дир, чүге дээрге көрүп чорууру эжинге ынак эвес кижиче көрүп көрбээни Бурганга канчап ынак боорул? ²¹ Христостуң биске арттырып каан чагы бо-дур: «Бурганга ынак кижиче бодунуң ха-дуңмазынга база ынак болур ужурлуг»^q.

^ф 1 Кор. 13:1-13;
1 Ин. 3:10-11

^г Ин. 3:16

^h Ин. 1:29; 1 Ин. 4:10

¹ Ин. 3:16; Рим. 5:8

^ж Хост. 33:20; Ин. 1:18;
1 Тим. 6:16

^к 1 Ин. 2:5

¹ 1 Ин. 3:24

^м Ин. 3:17

^п Мф. 14:33; 1 Ин. 5:5

^о 1 Ин. 2:28; 3:21

^п 1 Ин. 2:9; 3:10

^q Лев. 19:18; Мф. 19:19;
22:39; Мк. 12:31

Бо амыдыралдың күткүлгелерин тишлээри

5 ¹ Иисусту Христос-тур деп бүзүрээр кижиче бүрүзү Бурганнын ажы-төлү болур^р. Адазынга ынак кижиче бүрүзү Ооң ажы-төлүнгө* база ынак болур. ² Бурганга ынак база Ооң чагыларын сагып чоруур болзувусса, Бурганнын ажы-төлүнгө ынаавысты

^р Ин. 1:12

* 5:1 Азы: «Ооң Оглунга».

- ^a 1 Ин. 2:5; 3:24; 4:13
^b Ин. 14:15; 2 Ин. 1:6
^c Мф. 11:30
^d Ин. 16:33
^e Эф. 6:16
^f Мф. 14:33; 1 Ин. 4:15

оон билип алыр бис^a. ³ Бурганга ынаавысты Ооң чагыгларын күүсеткенивис-биле көргүзөр бис^b, а Ооң чагыгларын күүседир берге эвес^c. ⁴ Чүгө дээрге Бурганның ажы-төлү болур кижиги бүрүзү бо делегейни тиилээр^d, а ол тиилелге бистиң бүзүреливис ачызында чедип алдынар^e. ⁵ Ынчангаш Иисус – Бурганның Оглу деп^f бүзүрөөн кижиден өске, кым бо делегейни чаалап алырыл?

Бурганның Оглуңуң дугайында херечилел

- ⁶ Кым бисче суглуг база ханныг* келген ийик? Иисус Христос-ла болгай. Ол бисче чүглө суглуг эвес, а суглуг база ханныг келген. Ооң херечизи – Сүлде-дир^g, чүгө дээрге Сүлде алыс шынныг болур. ⁷ Ындыг-дыр деп херечилээн үш херечи бар^h**: ⁸ Сүлде, суг база хан ол-дур. Олар шупту чаңгыс-ла ол чүүлдү херечилеп турар. ⁹ Биртээ бис улустуң херечилээнин хүлээп алыр болганывыста, Бурганның херечилелин оон оранчок чугула кылдыр хүлээп көөр ужурлуг бис. А Бурганның херечилээни мындыг: Ол Бодунуң Оглуңуң дугайында херечилээн-дир^h. ¹⁰ Бурганның Оглуңа бүзүрээр кижиги ол херечилелди бодунуң сеткилинге шыгжап чоруур. А Бурганның чугаалаан чүвезинге бүзүрөвөс кижиги Ону мегечи кылдыр көргүзөрⁱ, чүгө дээрге ол Бурганның Бодунуң Оглуңуң дугайында херечилелинге бүзүрөвөс-тир^j. ¹¹ А ол херечилел мындыг: Бурган биске мөңгө амыдыралды хайырлаан, ол амыдырал Ооң Оглуңда бар^k. ¹² Кым Оглу-биле харылзаалыгыл, ол кижиде амыдырал бар, а кымда Бурганның Оглу-биле харылзаа чогул, ол кижиде амыдырал чок.

Биске мөңгө амыдыралды хайырлаан

- ¹³ Бурганның Оглуңуң адынга бүзүрөөш, шуптуңар мөңгө амыдыралдыг боорунарны билип алзыннар дээш, мен бо бүгүнүң дугайында силерге бижидим^l. ¹⁴ Ооң күзел-соруунга чүүлдештир кандыг-бир чүүлдү Оон мөргүп дилээр болзувусса^m, Ол бисти дыңнаар деп, Бурганга ыяк бүзүрээр бис. ¹⁵ Оон чүнү-даа дилээр болзувусса, Ол бисти дыңнаар деп билир болганывыста, Оон чүнү-даа дилезивиссе, ол чүүлдү алырывысты база билир-дир бис.
- ¹⁶ Кандыг-бир кижиги өлүмгө чогул чедирбес бачыт үүлгедип турар эжин көрүп кагза, ол эжи дээш мөргүүр ужурлуг, Бурган ынчан демги эжинге амыдыралды хайырлаар. Мен өлүмгө чогул чедирбес бачыт-биле холбашкан улус дугайында чугаалап тур мен. Өлүмгө чедире бээр бачыт база бар болгай. Ындыг бачытка борашканнар дээш мөргүнер дивейн тур менⁿ. ¹⁷ Бурганга шынчы эвес үүлгедиг бүрүзү-ле бачыт болур, ынчалза-даа дорт-ла өлүмгө чедирбес бачыт база бар. ¹⁸ Бурганның ажы-төлү апарган кижиги бачыт үүлгедирин уламчылаваас дээрзин билир бис^o. Чүгө дээрге Бурганның Оглу ону кадагалаар^{***} база эрлик аңаа хора чедирип шыдаваас. ¹⁹ Бүгү делегей эрликтиң чагыргазының адаанда-даа турар болза^p, Бурганның ажы-төлү болурувусту билир бис. ²⁰ Ол ышкаш Бурганның Оглуңуң келгенин база алыс шын Бурганны билип алзыннар дээш, биске угаап билиишкинни эккелгенин билир бис. Ынчангаш бис алыс шын Бурган-биле сырый харылзаалыг амыдыраар бис, чүгө дээрге Ооң Оглу Иисус Христос-биле харылзаалыг-дыр бис. Ол дээрге алыс шын Бурган-дыр^q, Ол дээрге мөңгө амыдырал-дыр.
- ²¹ Ажы-төлүм, дүрзү-бурганнарга мөгейбейн^r, оюп чорунар^{****}.

* 5:6 Суглуг база ханныг – Бо сөстөр-биле Иисустуң -сугга суктурганын база хере шаптыртканын көргүскөн бооп чадаваас (Мф. 3:16; Ин. 19:34 көр).

** 5:7 Эң сөөлзүредир бижээн каш санныг сөзүглелдерде бар «Ада, Сөс болгаш Ыдыктыг Сүлде олар-дыр. Оларның алыс бүдүжү чаңгыс» деп сөстөр эн бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар.

*** 5:18 Азы: «Бургандан төрүттүнген кижиги бодун кадагалаар».

**** 5:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Аминь» деп сөстү немээн.

Иоанның ийиги чагаазы

Кирилде

Бо чагааны «Бурганның шилип алганы агайга база ооң ажы-төлүнгө» (бир христиан нишилелди база ооң кежигүннерин ойзу адааны ол) чоруткан. Автор, Иоанн элчин, бодун «эң улууңар» деп адап турар, а ол болза ооң эрге-күштүүн, чагаа бижээни христианны дээш харысалга чүктөп турарын көргүскөн.

Бирги чагаазында дег, Иоанн номчукчуларны алыс шын болгаш ынакшыл ёзугаар амыдыраар кылдыр сургап турар. Ол оон ыңай Иисус Христос чер кырынче ёзулуг кижиге мага-боттуг чедип келген деп хүлээвес меге өөредигден кичээнирин дилеп турар.

Байыр чедиришикини

1 Бурганның шилип алганы агайга база ооң ажы-төлүнгө эң улууңардан байыр: шуптунарга шынап-ла ынакшыдым^a. Чүглө мен эвес, а алыс шынны билип алган бүгү улус^b база силерге ынакшыды. ² Ийе, бисти бүргөп турар шынның ачызында силерге ынак-тыр бис. Ол шын бистиң-биле кезээ мөңгөдө тудуш харылзаалыг. ³ Алыс шын болгаш ынакшылдың аайы-биле Бурган Ададан, Ооң Оглу Иисус Христостан келген авырал, өршээл болгаш амыр-тайбың^c биске доктаар!*

^a 1 Ин. 3:1

^b Ин. 8:32

^c 1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2

Ынакшылче база алыс шын өөредигже чүткүңер

⁴ Адавыстың биске чагааны дег, алыс шынның изин истээн чамдык ажы-төлүн дугайында дыңнап кааш, мен аажок өөрүдүм^d. ⁵ Ынчангаш мен ам дилеп тур мен, хүндүлүг агай: бот-боттарывыска ынак болуулуңар! (Ол чагыг чаа эвес, а биске эң эгезинде-ле берип каан чагыг хевээр боор)^e. ⁶ А ол ынакшыл дээрге-ле Адавыстың чагыгларын ёзугаар амыдыраар уjurлувуус деп билзе чогуур^f. Эң эгезинде-ле дыңнааныңар дег, ол чагыгның утказы мындыг: араңарда ынакшылдыг амыдыраар уjurлуг силер.

^d 3 Ин. 1:4

^e Лев. 19:18; Ин. 13:34;

15:12; 1 Ин. 3:11

^f Ин. 14:15; 1 Ин. 5:3

⁷ Иисус Христос чер кырынче кижиге мага-боттуг чедип келген дээрзин^g хүлээп көрбөс хөй санныг мегечилер бо делегейде чоруп турар. Олар дег кижиге бүрүзү мегечи-дир база Христостун удурланыкчызы-дыр^h. ⁸ Ынчаарга кызып ажалдап келгенивис чүүлдү чидирбейн, харын бүрүн шаңналды алырыңар дээшⁱ кичээнип көрүңер. ⁹ Христостун дугайында алыс шын өөредигден тайзы басып, өскээр барган кижиниң Бурган-биле харылзаазы чок. А ол өөредигге шынчы болуп арткап кижиде Ада-биле-даа, Оглу-биле-даа сырый харылзаа бар^j. ¹⁰ Силерге чедип келген кандыг-бир кижиге ол өөредигни суртаалдаары-биле ап чорбас болза, силер ону бажыңыңарга хүлээп албаңар база амыр-мендизин айтырбаңар^k. ¹¹ Чүгө дээрге ындыг кижиниң амыр-мендизин айтырар болзуңарза, ооң бузуттуг үүлгедиглериң киржикчизи апаар силер.

^g Ин. 1:14; 1 Ин. 4:2;

1 Тим. 3:16; Евр. 2:14

^h 1 Ин. 2:18; 4:3

ⁱ 1 Кор. 3:8

^j 1 Ин. 2:23

^k Рим. 16:17; 1 Фес. 5:22

* 1:3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ооң Оглу Дээрги Иисус Христостан келген авырал, өршээл болгаш амыр-тайбың силерге доктаазын!» деп бижээн.

Түңнел байыр чедиришикини

¹² Силерге бижип, чугаалаар бодаан чүвем оон-даа хөй, ынчалза-даа ону демир-үжүк-биле саазынга бижиир хөңнүм чок болду. Оон орнунга, бистиң өөрүшкүвүс* эгээртинемес долу болзун дээш^a, удавайн силерге дужуп, арын көржүп чугаалажыр сагыштыг мен^b. ¹³ Бурган шилээн угбаңның ажы-төлү сеңээ байыр чедирип турлар**.

^a Ин. 15:11; 16:24; 17:13

^b 3 Ин. 1:13-14

* 1:12 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Силерниң өөрүшкүнер» деп бижээн.

** 1:13 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Аминь» деп сөстү немээн.

Иоанның үшкү чагаазы

Кирилде

Ийги чагаазында дег, Иоанн элчин бодун чүглө «эң улууңар» деп адап турар. Ол бо чагааны бир христиан ниитилелдиң Гайи деп кезигүнгө бижээн. Иоанн ону ынакшылдың илерээшкини дээш база аян-чоруктар кылып, Буянныг Медээни тарадып турар танывазы христианнарга деткимчези дээш мактап, Диотреф деп кижиниң төлөп чок аажы-чаңының дугайында аңаа сагындырып турар.

Байыр чедиришикини

1 ¹ Шынап-ла ынакшааным эжим Гайиге эң улууңардан байыр^a.
² Ханы ынак эжим! Сеткил-чүрээңниң кадыгы дег, мага-бодунуң кадык болуру дээш база бүгү-ле чүүлдерге чедиришиниг болуруң дээш мөргүп тур мен. ³ Чамдык бүзүрөөн ха-дуңмавыс биске келгеш, алыс шынга бердингениңни база алыс шынның оруу-биле бар чыдарынны херечилээрге, аажок өөрүдүм. ⁴ Ажы-төлүм алыс шынның оруун эдерген деп билип аарындан артык өөрүшкү меңээ турбас!^b
⁵ Ханы ынак эжим! Олар-биле танышпас-даа болзунза, бүзүрөөн ха-дуңмавыстың чаагай чоруу дээш^c ак сеткилдиг ажылдап чоруур-дур сен. ⁶ Ам оларның чорук-херээн уламчылаарыңга дузалажыр болзунза, ол чоруун Бурганның мурнунга төлөптиг болур. ⁷ Чүгө дээрге олар Христоска бараан болур дээш, чер кезип чорупкаш, Христоска бүзүрөвөстөрдөн чүнү-даа албайн чоруур улус-тур. ⁸ Ындыг улусту деткир ужурлуг бис. Ынчангаш бис оларның алыс шынга бараан болушкунунун киржикчилери боор бис^d.

^a 1 Ин. 3:18; 2 Ин. 1:1

^b 2 Ин. 1:4

^c Гал. 6:10; Евр. 13:1

^d 1 Тим. 5:18

Бакты эвес, а экини өттүнери

⁹ Мен христиан ниитилелче чагаа бижидим, ынчалза-даа оларны удуртуксап турар Диотреф дээрзи бистиң чугаалаан чүвевисти хүлээп албас-тыр. ¹⁰ Ылап-ла ынчангаш, мен ынаар чеде берзимзе, ооң чүнү кылып турарының дугайында сагындырар мен. Ол бисти бак сөстөр-биле нүгүлдөп тур, ынчалза-даа ол безин аңаа эвээш болган де. Диотреф боду-даа ха-дуңмавысты хүлээп албайн турар, өске улустуң-даа ону кылырыңга шаптык кадып, оларны христиан ниитилелден үндүр сывыртап турар!

¹¹ Ханы ынак эжим! Кандыг-даа бузутту эвес, а чүглө буянны өттүнүп көр^e. Буяныг херектер кылып турар кижиге Бургандан укталган болур^f. Бузут үүлгедип турар кижиге Бурганны көрбөөн боор^g.

¹² Димитрийни шупту улус эки кижиге деп үнелээр болду, алыс шын боду-ла ол дугайында херечилеп турар-дыр; бис база ол дээш дагдындывыс, а херечилеливис шынның дээрзин билир болгай сен^h.

^e Ыд. ыр. 33:15; 36:27;

Иса. 1:16-17

^f 1 Ин. 2:29

^g 1 Ин. 3:6

^h Ин. 21:24

Түңнел байыр чедиришикини^a 2 Ин. 1:12

¹³ Оон-даа хөй чүве дугайында сеңээ бижип, чугаалап болур турдум, ынчалза-даа ону демир-үжүк-биле саазынга бижиир хөңнүм чогул^a. ¹⁴ Удавас сээң-биле арын көржүп ужуражырымга база аравыста хөөрежи бээревиске идегеп тур мен. ¹⁵ Амыр-тайбыңны күзедим. Сээң өңнүктериң байыр чедирип тур. Шупту эш-өөрүвүске, кижиге бүрүзүңге тус-тузунда, байырдан чедирип көр*.

* 1:15 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Аминь» деп сөстү немээн.

Иуданың чагаазы

Кирилде

Иуда – Иерусалимде христиан ниитилелдин удуртукчузу Иаковтуң дуңмазы (олар ийилээн Иисус Христостуң дуңмалары турган).

Бодунуң чагаазында Иуда христиан ниитилелдерге Христостуң өөредиин хажыдып турар, чуртталгазы самыын аян-шинчилик бир-ле меге башкылар дугайында сагындырыг кылган. Иуда христианнырны Дээрги-Чаяакчыга шынчы база бүдүштүг улус бооп артар кылдыр сургап турар.

Иуданың чагаазының сөзүглели Пётрнуң ийиги чагаазының сөзүглелинге чоок. Кым бодунуң чагаазын баштай бижээни эки билдинмес. Иуда биле Пётр боттарының чагааларын бижип тура, чаңгыс-ла ол биске билдинмес үшкү бижимел барымдаа ажыглаан бооп чадавас.

Иуда, чамдык чижектер кирип тура, «апокриф» деп бижилгелерге айтыг кылып турары солун. Апокрифтер дээрге иудей шажын-чүдүлге чаңчылын дамчыдып турар, ынчалза-даа Библияге кирибээн эрте-бурунгу еврей номнар-дыр.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Иисус Христостуң чалчазы база Иаковтуң^a дуңмазы Иудадан байыр^b. Бурган Аданың кыйгырып алганы, ынак апарганы*, Иисус Христоска кадалаткан улузунга бижидим.

^a Аж.-ч. 12:17; Иак. 1:1
^b Мф. 13:55

² Бурганның авыралы, амыр-тайбыңы болгаш ынакшылы силерге өзүп-көвүдесин!^c

^c Дан. 3:31; 1 Пет. 1:2;
2 Пет. 1:2

Меге башкылар

³ Ханы ынак эш-өөр, бистин ниитизи-биле алганывыс камгалал дугайында бижириин аажок күзеп турдум, ынчалза-даа Бурганның Бодунуң улузунга чаңгыс удаа болгаш кезээ мөңгедө хайырлааны бүзүрел дээш чүткүлдүг туржурун^d силерден күштүү-биле дилеп, чагаа бижири эргежок чугула деп көрдүм. ⁴ Чүгө дээрге шаг шаанда-ла Бижилге оларның шийттирериниң дугайында баш удур чугаалаан улус силерниң араңарже бүдүү кире берген-дир. Олар дээрге Бурганны хүндүлевес, боттарының самыыраан оруктарын агартыр дээш Бурганывыстың авыралын самыыралга солаан база дың чаңгыс Чагырыкчы болгаш Дээргивис Иисус Христосту хүлээп көрбээн улус-тур^e.

^d 1 Тим. 6:12; 2 Тим. 4:7

⁵ Ол бүгүнү ам билир-даа болзунарза, Дээрги-Чаяакчы Бодунуң чонун Египеттен үндүрүп эккелгеш, камгалаанын, ынчалза-даа Аңаа бүзүрөвээн улусту сөөлүндө барып узуткап каанын силерге сагындырар бодадым^f. ⁶ Боттарының бедик байдалынга артып калбайн барган, чурттаар ужурлуг черин каапкаш барган дээрниң төлээлерин база сактып келинер. Бурган ам оларны өндүр улуг шийткел хүнүндө кезедир дээш, мөңгө кинчи-биле демирлеп алгаш, алды оранның дүмбейинде тудуп турар^g.

^e 2 Пет. 2:1

^f Сан. 14:36-37; 26:64;
2 Пет. 1:12; Евр. 3:17

^g 2 Пет. 2:4

⁷ Содом биле Гоморраны болгаш оларны хүрээлээн хоорайларны база сактып келинер^h. Ук хоорайларның чурттакчылары, дээрниң ол төлээлери кара олчаан, самыыраашкынга алзып, бужар хевир-биле бирикшижип турганнар. Шупту улусту кичээндирер дээш, оларны мөңгө оттуң кеземчези-биле шаажылаанⁱ.

^h 2 Пет. 2:6

ⁱ Э. д. 18:20; 19:24;
Ы. х. к. 29:23; Мф. 25:41

* 1:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ынак апарганы» эвес, а «Ыдыктааны» деп бижээн.

- ^a 2 Пет. 2:10
^b Дан. 10:13; 12:1;
 1 Фес. 4:16; Ажыд. 12:7
^c Ы. х. к. 34:6
^d Зах. 3:2
- ^e 2 Пет. 2:12
^f Э. д. 4:3-8; 1 Ин. 3:12;
 Евр. 11:4
^g Сан. 22:5; 25:1-2; 31:16;
 Ы. х. к. 23:3-6;
 2 Пет. 2:15
^h Сан. 16:31-35
ⁱ 2 Пет. 2:17
^j Мф. 15:13
^k Иса. 57:20
- ^l Э. д. 5:21-24
- ^m Ы. х. к. 33:2; Дан. 7:10;
 Зах. 14:5; Аж.-ч. 7:53;
 Гал. 3:19; 1 Фес. 3:13;
 Евр. 12:22
- ⁿ 2 Пет. 2:10

Иисус Христостун чедип кээриниң манаашкыны

- ^o 2 Пет. 3:2-3
^p Рим. 8:9
- ^q Эф. 6:18
- ^r 2 Пет. 3:12
^s Ам. 4:11; Зах. 3:2
^t Ажыд. 3:4
- ^u 1 Пет. 4:11; Рим. 11:36;
 Ажыд. 1:6; 5:13
- ^v 1:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Чамдык улуска, ылгай көрүп тура, өршээлдиг болунар» деп бижээн.
^w 1:23 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Өске улусту оттан ушта соп, коргуп-иргип, камгаланар, оларны, коргуп-иргип, сой-галаңар» деп бижээн.
^x 1:24-25 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бурганга» деп сөске «мерген угаанның» деп сөстөрнү немээн.

Түңнел байыр чедиришикиннери

24-25 Дың чаңгыс Бурганга*** – силерни илдигип кээп дүжеринден кадагалап шыдаар база өндүр бедик Бодунун мурнунче кем-буруу чок, өөрүшкүлүг улус кылдыр^u чедире берип шыдаар Камгалакчывыска – Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр алдар, өндүр-чаагай чорук, күчү-күш база эрге-чагырга эрткен бүгү үелерден бээр, ам болгаш кезээ мөңгедө доктаазын! ·Аминь^v.

Римчилерге чагаа

Кирилде

Чаа Чагыг-керээже кирип турар чагааларның хөй кезишиң (ооң иштинде бо чагааның) автору – иудей эртемден, фарисей Павел. Катап дирилген Христос Боду аңаа көстүп келген соонда, ол христиан чүдүлгени хүлээп алган.

Рим хоорайда христиан нишилел, Павел бо чагааны бижиир мурнунда-ла, элээн каш чыл туруп келген. Элчин боду чагаа бижиир бетинде Римче барып көрбээн, ындыг-даа болза, ол нишилелдиң чамдык кежигүн-нери-биле таныш турган. Павел чагааны Римче бистиң эраның 50 чылдарының төнчүзүндө Грецияга тургаш, Фива дээр херээжен кижиден дамчыдып, чорудупкан чадавас (Аж.-ч. 20:2-3 көр).

Чагааның бирги кезээниң (1–11 эгелер) кол темазы – Бурганның Буянныг Медээ дамчыштыр улусту бачыттан камгалап турар күжү. Кажан кижии Иисус Христос дугайында Медээге бүзүрээр болза, Бурган аңаа агартыышкын болгаш эптежилгени берип, ону Бодунуң төлү кылдыр азырап алып база аңаа Бодунуң Сүлдезин хайырлаар. Моисейниң хоойлузу ындыг ачы-буян хайырлап шыдаваан, чүгө дээрге бүгү улус аңаа удур бачыт үүлгеткен турган. Иудейлер боттарының ук-ызыгууру биле хоойлузунга ынанмас ужурлуг. Чүгө Христоска бүзүрел кижини Бурганның мурнунга актыг кылып каар.

Чагааның ийиги кезээнде (12:1–15:13) Павел номчукчуларга христианнарның канчаар чурттаар ужурлуун – ынакшылдыг боорун, эрге-чагыргага чагыртырын, бот-боттарын хүндүлежирин – сагындырып турар. Түңнелинде (15:14–16:27) Павел удавас Римге чеде бээр бодалдыын бижип, христиан нишилелдиң кежигүннеринге байыр чедирип турар.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бурганга кыйгырткан элчинден, Ооң Буянныг Медээзин суртаалдаары-биле шилип алдынган кижиден – Христос Иисуска бараан болган Павелден байыр.

² Бурган ол Буянныг Медээни ооң мурнунда-ла Ыдыктыг Бижилгелерге Бодунуң медээчилерин дамчыштыр азаан турган^a. ³ Буянныг Медээде төрүттүнген ызыгууру-биле Давид хаанның салгалы боор^b Бурганның Оглуноң дугайында чугаалап турар.

⁴ Ол дээрге Бурганның өлүглер аразындан катап диргискеш, Бодунуң Сүлдезиниң ыдыктыгының ачызында Бурганның өндүр күчүлүг Оглу деп чарлааны Дээргивис Иисус Христос-тур. ⁵ Ооң ады алдаржызын дээш база бүгү чоннар улузу Аңаа бүзүрөй берип^c, Ону дыңназын дээш, элчин боор авыралды Ооң ачызында алган мен.

⁶ Силер база ол чоннарның санынче кирип турар болгаш, Иисус Христостуң улузу боору-биле кыйгырткан силер.

⁷ Римде чурттаан силер бүгүдеге – Бурганның ынак чону боору-биле Ооң кый деп алганы бүзүрөөн улуска^d – бижип олур мен. Бурган Адавыс болгаш Дээргивис Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын!

Павелдиң римчилерге дужуксаан күзели

⁸ Бүзүрелинер дугайында бүгү делегейде улус чугаалажы берген-дир^e. Ынчангаш чүнү-даа мурнай силер бүгүде дээш, Иисус Христосту дамчыштыр мээң Бурганымга өөрүп четтирдим^f. ⁹ Ооң Оглуноң дугайында Буянныг Медээни медеглеп, Аңаа бүгү бодумдан бараан бооп чоруурум Бурган херечим болзун^g: мөргүп турар санымда-ла,

^a Лк. 1:69-70; Тит. 1:1-2

^b Мф. 1:1

^c Аж.-ч. 9:15

^d 1 Кор. 1:2

^e Рим. 16:19

^f Флп. 1:3; 2 Тим. 1:3;

Флм. 1:4

^g Рим. 9:1; 2 Кор. 1:23;

Флп. 1:8; 1 Фес. 2:5

- силерни сактыр-дыр мен.¹⁰ Бурганның күзел-соруунуң аайы-биле ам-на силерге чеде бээр аргалыг боорумну мөргүлдерибизге үргүлчү дилээр-дир мен^a.¹¹ Чүге дээрге Сүлдеден келген кандыг-бир ачы-буянын белекти силерге сөңнеп чедирер дээш база силерни ооң-биле быжыглаар дээш, шагдан бээр силерни көрүксеп келдим.¹² Биригээр чугаалаарга, ниити бүзүреливис-биле: бодумну – силерни-биле, а силерни – бодумнуу-биле удур-дедир деткижеривис дээш, силерге ужуражыксадым.¹³ Ха-дуңма, силерже хөй удаа барыксаанымны ыяк билип аарыңарны күзеп тур мен (ынчалза-даа мынчага дээр бир-ле байдалдар шаптыктап келди)^b. Суртаалымның үре-түңнелин, бүгү өске чоннар улусунуң аразыңа дег, силерниң араңарга көрүксээш^c, чадап кагдым.¹⁴ Мен гректер-даа, варварлар-даа дээш* база мерген угаанныглар-даа, мугулайлар-даа дээш хүлээлгелиг мен^d.¹⁵ Ынчангаш Буянын Медээни Римде чурттаан силерге база суртаалдаарын күзеп тур мен.¹⁶ Буянын Медээден ыятпас мен^e, чүге дээрге ол – Христоска бүзүрөөн бүгү улусту: хамыкты мурнай иудейлерни, а ооң соонда өске бүгү улусту^f камгалаар дээн Бурганның күчү-күжү-дүр^g.¹⁷ Буянын Медээде Бурганның бээр агартышкыны ажыттыңган^h. Ол агартышкын эгезинден төнчүзүңгө чедир чүглө бүзүрөл дамчыштыр ажыттыңар. Ол дугайында Бижилгеде мынча деп бижээн: «*Бүзүрелиниң ачызында актыг-шынныг болган кижини амылыг арттар*»ⁱ.

Кижиниң бачыттымы болгаш Бурганның килеңи

- ¹⁸ Алыс шынны кем-буруузу-биле басып турар улус хай-бачыт үлгедирге, Бурганның килени дээрден ажыттынып бадып турар^j.¹⁹ Чүге дээрге Бурган дугайында билиг улуска чедингир апарды, Бурган Боду ону оларга хайырлады^k.²⁰ Бурганның көзүлбес шынарлары – Ооң мөңгө күчү-күжү база бурганчы бүдүжү бүгү чаяалганы топтап көөрүн дамчыштыр кижиниң угааныңа билдингир, көскү апарды^l. Ынчангаш ындыг улус Бурганның мурнунга харыы тудуп шыдавас!²¹ Бурганны билип алгаш-даа, олар Ону Бурганны дег алдаржытпааннар, Аңаа өөрүп четтирбээннер. А ооң орнунга хоозун угаашкыңарга алзып алганнар, оларның сарыыл чок чүректери караңгыга бүргедипкен^m.²² Боттарын мерген угаанныг бис деп санап турза-даа, олар сээдеңнеп калганⁿ.²³ Өлүм чок, өндүр бедик Бурганга мөгеерин олар өлүр тынныг кижиге, куштарга, дөрт даванныг адыгуузуңарга болгаш соястаарларга азы дүрзү-бурганнарга мөгееринге орнапканнар^o.²⁴ Ол улус ындыг боорга, олар чүректериниң самыралын эдерип, мага-боттарын бужартатсыннар дээш, Бурган оларны бужарталдың эргезинге хүлээди берипкен^p.²⁵ Олар Бурганның алыс шынын мегеге орнапкаш, Чаяакчыга эвес, а Ооң чаяалгазыңа мөгейип, бараан болуп турганнар^q. А Чаяакчывыс мөңгө алгыш-йөрөөлгө төлөптиг болзун. Аминь!
- ²⁶ Ооң уржуундан Бурган оларны ыянчыг күзээшкиннерниң эргезинге хүлээди берипкен^r: оларның херэеженнери безин бойдустан бердинген бирикшилди орта эвес, үй-балай бирикшилге орнапканнар.²⁷ Оларның эр улузу база херэеженнер-биле бойдус берген бирикшилден ойталааш, бот-боттарыңа туралаашкыңдан хайнып-хөлзеп турарлар. Эр улус өске эрлер-биле бужар харылзаа тудуп, будалгаш, чогуур кеземчени боттарыңа онааштырып келгеннер^s.²⁸ Олар Бурганны билип аарын херектиг деп көрбөс боорга, Бурган оларны боттарының-на будалган угаанының эргезинге, кылып болбас үен-даян чүүлдерин кылзыннар дээш, хүлээди берген.²⁹ Ол улусту янзы-бүрү бачыттар бүргей апкан: бузут, алыксак-чиксек, ыят чок чорук, адааргал,

* 1:14 Гректер – еврейлер өске чоннар улусун, сөөк-язы ылгавайн, гректер азы эллинер деп адап турар. Варварлар – гректерниң боттарыңдан өске бүгү чоннарны адап турган ады.

өлүрүкчү чорук, алгыш-кырыш, меге, хоп чугаа. ³⁰ Олар нүгүлчү, Бурганны көөр хөңнү чок, турамык, адырбак, мактанкчы, бузут үүлгедирде тывынгыр, ада-иезин хүндүлевес улус-тур. ³¹ Олар угаан чок, эткен сөзүнге ээ болбас, кымга-даа ынакшыл биле өршээл көргүспес улус-тур^a. ³² Ындыг чүүлдер үүлгедикчилерин өлүмге төлөптиг^b деп көөр Бурганның хоойлузу барын олар билир. Ынчалза-даа чүгле боттары бачыт үүлгедип турар эвес, а ындыг үүлгедиглер кылып чоруур өске улусту база деткип турарлар.

^a 2 Тим. 3:2-4

^b Рим. 6:21

Бурганның чөптүг шииткели

2 ¹ Ындыг болганда, өске улусту буруудадып турар болзунза, сен база Бурганның мурнунга харыы тудуп шыдавас сен, тала. Өске кижини буруудаткаш, бодунну база буруудатканың ол-дур^c, чүге дээрге бодун база ол ышкаш чүүлдерни үүлгедип турар-дыр сен^d. ² Ындыг чүүлдер үүлгедикчилерин Бурганның шынны-биле шиидерин билир бис. ³ Бодуннуң база үүлгедип турарың чүүлдер дээш өске улусту буруудаткаш, ооң-биле Бурганның шииткелинден чайлай бээр мен деп бодадың бе, тала? ⁴ Азы сен Ооң өндүр улуг ачы-буянын, кеземче онаавас өршээлдин, шыдамын тооп көрбезиң ол бе? Бурганның буянын сеткили сени бачыдың миннип, Олче эглиринче эккел чыдарын билбезиң ол бе?^e ⁵ Чөрүү база бачыдың миннир хөңнүң чок болгаш, килеңнээн Бурганның чөптүг шииткели көстүп кээр хүнде кырыңче чүдүрлүр килеңни бодун-на эндере чыып аар-дыр сен^f. ⁶ Бурган ол хүнде *кижи бүрүзүн ажыл-херектерин барымдаалап, шаңнаар азы шиидер*^g. ⁷ Буянын ажыл-херектерин доктаамал кылып, Бургандан алдар, мактал-хүндү болгаш өлүм чок чорук дилээн улуска Ол мөңгө амыдыралды хайырлаар. ⁸ А бодунуң ажыын бодаар, алыс шынны дыңнавайн, бузутту дыңнаар улусту Бурганның килеңи болгаш күштүг хордалы манап турар. ⁹ Бузут үүлгеткен бүгү улусту – баштай иудейлерни, а ооң соонда өске бүгү улусту^h – айыыл-халап биле хилинчек манап турарⁱ. ¹⁰ А буян кылып чоруур бүгү улуска – баштай иудейлерге, а ооң соонда өске бүгү улуска – алдар, мактал-хүндү болгаш амыр-тайбынны Бурган хайырлаар^j. ¹¹ Чүге дээрге Ол кымны-даа дээре кылдыр санап, ылгай көрбес^k.

^c 2 Хаан. 12:5-7; Мф. 7:2;

Лк. 6:37

^d Ин. 8:7

^e 2 Пет. 3:9; 15;

Ажыд. 2:21

^f Иак. 5:3

^g У. ч. 24:12

^h 1 Пет. 4:17; Рим. 1:16

ⁱ Иез. 18:20

^j Иса. 57:19; 1 Пет. 1:7

^k Ы. х. к. 10:17; Мф. 22:16;

Лк. 20:21; Аж.-ч. 10:34

^l 1 Кор. 9:21

¹² Ыдыктыг хоойлуну сагывас^l, бачыт үүлгеткен улус ыдыктыг хоойлудан дашкаар өлү бээрлер. А хоойлуну хүлээп алгаш-даа, бачыт үүлгеткен улус ооң аайы-биле шииттирер. ¹³ Чүге дээрге ыдыктыг хоойлуну чүгле дыңнап эвес, а сагып турар улус Бурганның мурнунга актыг болур^m. ¹⁴ Бижимел ыдыктыг хоойлузу чок өске чоннар улузу ооң негелделерин боттары ала-чайгаар күүседип турар болганда, оларның ыдыктыг хоойлузу чок-даа болза, боттары боттарыңга хоойлу-дүрүм бооп чоруур-дурлар. ¹⁵⁻¹⁶ Ыдыктыг хоойлу оларның чүректеринде бижиттингенин олар ооң-биле бадыткап турарⁿ. Оларның арын-нүүрү база ону херечилээн-дир. Улустуң чажыт бодаалдарың^o мээң суртаалдааным Буянын Медээ ёзугаар, Иисус Христосту дамчыштыр Бурганның шиидер хүнүнде ол бодаалдарның бир чамдыызы оларны буруудадыр, а өскелери – өршээлге чедирер.

^m Лк. 11:28; Иак. 1:22-23

ⁿ Иер. 31:33

^o Эккл. 12:14

Иудейлер болгаш ыдыктыг хоойлу

¹⁷ А сен иудей мен деп адаттынар, ыдыктыг хоойлуга ынаныр болгаш Бурганым бар деп мактаныр-дыр сен^p. ¹⁸ Ооң күзел-соруун билир, ыдыктыг хоойлуга өөренген болгаш, алыс эки чүүлдү шилип ап шыдаар-дыр сен. ¹⁹⁻²⁰ Согурларның үдекчизи, дүмбей карангыда турарларга чырык, сээденерниң кижизидикчизи, бүдүүлүктерниң башкызы мен деп бүзүрээр-дир сен. Билиг биле алыс шынны бодунда сиңирген ыдыктыг хоойлу сенде бар боорга, ындыг деп бүзүрээрин ол-дур^q. ²¹ Өске улусту өөредип турар-дыр сен, а бодунну чүге өөретпес сен? «Оорлава» деп суртаалдап

^p Рим. 3:27; 9:4-5

^q Ин. 9:40

^a Хост. 20:15; Мф. 23:3

^b Хост. 20:14

^c Иса. 52:5; Иез. 36:20

тура, чүгө оорланыр сен?^a ²² «Кады чурттаан эжиңге өскерилбе» деп чугаалааш^b, чүгө бодун өскерлир сен? Дүрзү-бурганнарны көөр хөңнүң чок бодун, чүгө чүдүлгө өргээлери үптээр сен?^{*} ²³ Ыдыктыг хоойлум бар деп мактаныр бодун, чүгө ону хажы-дып, Бурганны бак атка кирир сен?²⁴ Бижилгеде бижээни дег, «Силерниң хайыңар-биле өске чоннар улузунуң аразында Бурганның ады бак сөглеттирип турар-дыр»^c.

Иудейлер болгаш кыртыжап демдектээшкин

²⁵ Ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур болзунза, чүглө ынчан кыртыжап демдектедири ажыктыг. А ыдыктыг хоойлуну хажыдып турар болзунза, кыртыжап демдектеткениң жужур-утка чок^d. ²⁶ Кыртыжап демдектетпээн кижиге ыдыктыг хоойлунуң негелделерин сагып турар болза, Бурган ону кыртыжап демдектеткен кижиге деп санаваас бе?²⁷ Ындыг болганда, кыртыжап демдектетпээн-даа болза, ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур кижиге сени буруудады бээр. Бижимел ыдыктыг хоойлулу^f болгаш кыртыжап демдектеткен-даа болзунза, ыдыктыг хоойлуну сагывайн чоруур боорунга, ол кижиге сени буруудады бээр-дир^g. ²⁸ Даштыкы ылгавыр демдектери-биле иудей бооп турар кижиге эзулуг иудей болбас, мага-ботта даштыкы кыртыжап демдектээшкин эзулуг кыртыжап демдектээшкин болбас^h. ²⁹ Чок! Эзулуг иудей дээрге сеткил-хөңнү ындыг кижиге-дир, а эзулуг кыртыжап демдектээшкин дээрге бижиттинген дүрүмнүн эвес, а Сүлдениң кылганы чүрек арыглаашкыны-дырⁱ. Ындыг иудейни улустун эвес, а Бурганның аксы мактаар^j.

^d Гал. 5:3

^e Эф. 2:11

^f 2 Кор. 3:6

^g Мф. 12:41

^h Рим. 9:6-8; 1 Кор. 7:19

ⁱ Ы. х. к. 10:16; 30:6;

Иер. 4:4; Эф. 2:11;

Флп. 3:3; Кол. 2:11

^j 2 Кор. 10:18

^k Ин. 4:22

3 –¹ Ынчаарга иудей боорга азы кыртыжап демдектедирге, чүзү экил, ажыктыг чүүл бар бе?^k.

–² Ийе, бүгү талазындан ап көөрге, ажыктыг. Хамыктың мурнунда, иудейлерге Бурганның сөстөрүн бүзүрөп дааскан-дыр^l.

–³ А иудейлерниң чамдыызы Аңаа шынчы эвес боор болза, чүү боорул? Оларнын шынчы эвези Бурганның аазаан аксы-сөзүңгө шынчызын күш чок болдурар бе?^m

–⁴ Черле чок! Бижилгеде Бурганның дугайында: «Шупту сөстериң дээш, шынныг боор сен, чаргылдашсыңза, тиилеп алыр сен»ⁿ деп бижээни дег, кижиге бүрүзү-даа мегелээр болза, Бурган аазаан аксы-сөзүңгө дөмей-ле шынчы.

–⁵ А бистиң шын эвес чоруувус Бурганның чөптүүн улам тода көргүзүп турар болза, чүү дээр бис? Бисче Бодунуң килениң дүжүргөш, Бурган шын эвес кылып турар чадавас дивээн бе? (Кижиниң угаап шыдаар шаа-биле чугаалап тур мен.)

–⁶ Ындыг эвес болбайн канчаар! Оон башка Бурган бо делегейни канчап шиидип шыдаарыл?

–⁷ А мээң мегем дамчыштыр Бурганның алыс шыны харын тода көстүп, Оон алдары улам көвүдээр болза чүл? Ынчаарга мени, бачыттыг кижини дег, Ол чүгө шиидип турарыл?^o ⁸ «Буян болзун дээш, бузут үүлгедирин өөредип турар силер» – деп^p, чамдык нүгүлчүлөрниң^q бисти буруудадып турары шын эвес. Ындыг нүгүлчү улустун шииттирери чөптүг!

^o Рим. 9:19

^p Рим. 6:1, 15

^q 2 Кор. 6:8

Бурганның мурнунга актыг чаңгыс-даа кижиге чок

–⁹ Ынчаарга чүл? Бистиң, иудейлерниң, өскелерден арта берген чүвүс барыл?

– Чүвүс-даа чок. Иудейлер-даа, өске чоннар улузу-даа – шуптузу бачытка туттурган деп^r оон мурнунда-ла буруудаткан болгай мен^s. ¹⁰ Бижилгеде мынчаар бижээн:

^r Рим. 5:12; Гал. 3:22

^s Рим. 1:18-32; 2:1-29

«Чөптүг-шынныг чаңгыс-даа кижиге чок.

¹¹ Бурганче чүткүп турар сарыылдыг кижиге чок-тур.

* 2:22 Азы: «Чүгө Бурганның өргээзин чүдередиң, бак атка киридирип турар сен?»

12 Шупту улус Бургандан ойталаан, кымның-даа ажык-дүжүү чок; буян кылып турар кижиге тыгылбаан – чаңгыс-даа кижиге чок болган»^a.

13 «Оларның өзү – ажык чевег-дир; аксы-дылы-биле авыяастаар хейлер-дир»^b: «Оларның эриннеринде чылан хораны бар»^c.

14 «Оларның аастарын каргыш биле оо-хоран сөстөр долган»^d.

15 «Оларның буттары кижиге ханы төгөр дээнде – далаш.

16 Оларның эрткен оруунга хоозурал биле өлүм-чидим артып каар;

17 а амыр-тайбыңның оруун олар билбес»^e.

18 «Олар сеткилинде Бургандан шуут кортпас-тыр»^f.

^a Ыд. ыр. 13:1-3; Эккл. 7:20

^b Ыд. ыр. 5:10

^c Ыд. ыр. 139:4

^d Ыд. ыр. 9:28

^e У. ч. 1:16; Иса. 59:7-8

^f Ыд. ыр. 35:2

19 Кым-даа бодун агартырын семезезин дээш, харын бүгү кижиге төрөлгөтөн Бурганның мурнунга хары тутсун дээш, ыдыктыг хоойлуда чугаалап турар бүгү чүүл ооң чагыргазының адаанда турар улуска хамааржыр дээрзин билир бис. 20 Ынчангаш ыдыктыг хоойлуну сагааны-биле Ооң мурнунга кандыг-даа кижиге актыг бооп шыда-вас^g. Чүгө дээрге ыдыктыг хоойлу дамчыштыр кижиге бачытты медресе билип боор^h.

Агартышкын бүзүрел дамчып кээр

21 А ам, ыдыктыг хоойлудан хамаарылга чокка, Бурганның улусту кем-буруудан агартыр оруу ажыттыгандырⁱ, ол дугайында ыдыктыг хоойлу биле медээчилер номнары база херчилеп турар^j. 22 Ол дээрге Иисус Христоска бүзүрел ачызында, Бурганның хайырлаар агартышкыны-дыр, ону бүзүрөөн улустун шуптузунга хайырлаар Бурганның мурнунга улуста кандыг-даа ылгал чок: 23 олар шупту бачыт үүлгеткеш^k, Бурганның чайынналчак чырыындан ырадыр шөлүттүрүпкенер болгай. 24 Ындыг-даа болза, улус шупту Бурганның авыралы-биле, оларны хостаар дээн Христос Иисусту дамчыштыр, агартышкынны халаска ап шыдаар^l. 25-26 Христоска бүзүрөөн бүгү улус Ооң өлүмүнүн ачызында Бурганның килеңин чайладып шыдазын дээш, Бурган Христосту өргүл чижиге кылдыр салган^m. Улустун биеэде – Ооң оларны шыдажып турган үезиндеⁿ – үүлгеткен бачыттарын тоовайн эрттирипкен Бурган ынчалдыр Бодунун чөптүүн көргүскен. Ол ышкаш Бурган амгы үеде база чөптүүн көргүзөр бодаан. Ынчангаш Бурган Боду чөптүг-шынның артар-даа-дыр, а Иисуска бүзүрөөн улусту агарткаш, чөптүг-шынның деп санаар-даа-дыр.

– 27 Ынчаарга ам чүнүң-биле мактаныр бис?^o

– Чүнүң-биле-даа эвес.

– А чүгө? Ажыл-херектер негээр ыдыктыг хоойлуну сагаанывыс дээш, мактанып болбас бис бе?

– Чок! Чүглө бүзүрелдин дүрүмү дээш. 28 Чүгө дээрге кижиге чүглө бүзүрелинин ачызында, ыдыктыг хоойлуну сагаанындан хамаарылга чокка, актыг боор деп бадаткап турар бис^p.

– 29 А Бурган? Таанда Ол чүглө иудейлерниң Бурганы бе? Өске чоннар улузунга база Бурган болбас бе?^q

– Ийе, Ол өске чоннар улузунга база Бурган боор. 30 Бурган чаңгыс^r. Ол кыртыжап демдектеткен-даа, кыртыжап демдектетпээн-даа улусту бүзүрели дээш, бир дөмей агартыр^s.

– 31 Ынчаарга бүзүреливис дээш, ыдыктыг хоойлуну күш чок болдуруп турары-выс ол бе?

– Черле чок! Харын ону быжыглап турар-дыр бис^t.

^g Ыд. ыр. 142:2;

Аж.-ч. 13:39;

Гал. 2:16; 3:11

^h Рим. 7:7

ⁱ Рим. 1:17; Гал. 2:16

^j Лк. 24:27; Аж.-ч. 10:43

^k 3 Хаан. 8:46;

2 Чыл. 6:36;

Ыд. ыр. 142:2; У. ч. 20:9;

Эккл. 7:20; Иак. 3:21;

1 Ин. 1:8-10

^l Тит. 3:7

^m Ин. 1:29; 1 Ин. 2:2

ⁿ Аж.-ч. 17:30; Рим. 2:4

^o Рим. 2:17; 1 Кор. 1:29;

Эф. 2:9

^p Аж.-ч. 13:39

^q Рим. 9:24; 10:12

^r Ы. х. к. 6:4-5; Гал. 3:20

^s Гал. 3:8

^t Мф. 5:17

Авраамның үлегер-чижээ

4 –¹ Бистин өгбевис Авраам чүнү чедип алганыл, ол дугайында чүү дээр бис?
–² Авраамны Бурган ооң ажил-херектери дээш агарткан болза, аңаа мактаныр чылдак турбайн канчаар. Чүглө Бурганның мурнунга ооң мактаныр чылдаа чок болган. ³ Бижилге чүнү чугаалап турарыл? *«Авраам Бурганга бүзүрөй бээрге, Ол ону актыг-шынныг деп санаан»*^a.

^a Э. д. 15:6; Иак. 2:23;
Гал. 3:6

^b Рим. 3:22

^c Ыд. ыр. 31:1-2

–⁴ Ажылчыннарның ажил төлевири хайырлал эвес, а оларның ажилдап алган шалыңы деп санаттырар. ⁵ Ынчаарга кижии ажил-херектерге эвес, а бүзүрелге ынанып, бачыттыг улуска агартышкын бээр Бурганга бүзүрээр болза^b, Ол ооң бүзүрээнин агарышкын кылдыр санаар. ⁶ Ажил-херээнден хамаарылга чокка Бурганның мурнунга актыг деп санаткан кижинин амыр-чыргалының дугайында чугаалап тура, Давид база ону бадыткаан^c:

⁷ *«Кем-буруузу өршээттинген, бачыттары арыглаттынган улус амыр-чыргалдыг.*

^d 2 Кор. 5:19

⁸ *Дээрги-Чаяакчы ооң бачыдын кем-буруу кылдыр санаваан^d кижии амыр-чыргалдыг».*

^e Рим. 3:30

–⁹ А ол амыр-чыргал чүглө кыртыжап демдектеткенерге хамааржыр бе азы кыртыжап демдектетпээн улуска база бе?^e Авраамның бүзүрелин ооң агарышкыны кылдыр санаан деп чугаалаар-дыр бис. ¹⁰ А кажан ынчаар санааныл? Ооң кыртыжап демдектеткениниң бетинде бе азы соонда бе?

^f Э. д. 15:6; 17:10

– Кыртыжап демдектеткениниң соонда эвес, а бетинде!¹¹ Кыртыжап демдектедир бетинде-ле, Авраам бүзүрелин дамчыштыр агартыргаш, бадыткал кылдыр кыртыжап демдектээшкинниң демдээн ооң соонда кылдыртып алган^f. Ынчангаш ол шупту кыртыжап демдектеттирбээн бүзүрөөн улустун адазы апарган. Ол дээш, Бурган оларны база актыг деп санаан. ¹² А кыртыжап демдектеттирген улуска хамаарыштыр – олар бо ёзулалдан аңгыда, Авраамның кыртыжап демдектеттирбээн үезинде-ле бар турган бүзүрелин истеп чоруп орап болза, Авраам оларның база адазы-дыр.

Бурганның аазаашкыны бүзүрел дамчыштыр боттаныр

¹³ Авраам база ооң үре-салгалы Бурганның оларга бо делегейни өнчү кылдыр бээр деп аазаашкынын алганнар^g. Авраам аазаашкынны ыдыктыг хоойлунуң негелделерин сагааны дээш эвес, а ону агартып турар бүзүрели дээш алган. ¹⁴ Ол аазаашкын чүглө ыдыктыг хоойлуну сагып чоруур улуска хамааржыр турган болза, бүзүрел ажык чок, а аазаашкын – ужур-утка чок апаар турган^h. ¹⁵ Чүге дээрге ыдыктыг хоойлу Бурганның килеңин, кеземчезин эккээрⁱ; а кайда ыдыктыг хоойлу чогул, ында ооң хажыдышкыны база чок^j. ¹⁶ Улус Бурганның аазаан чүүлүн бүзүрел дамчыштыр алыр ужурлуг. Ол аазаашкын ынчан Бурганның авыралы боор база Авраамның бүгү салгалынга: чүглө ыдыктыг хоойлунуң аайы-биле эвес, а Авраамның бүзүрелиниң аайы-биле амыдырап чоруур улуска база күштүг боор^k. Авраам – шуптувустун адавыс-тыр. ¹⁷ Бижилгеде Бурган аңаа мынча дээн болгай: *«Мен сени хөй чоннарның адазы кылып кагдым»*^l. Ынчангаш өлүглерни тынгарыптар^m, чок чүвени Бодунуң күзел-соруу-биле бар кылыптар Бурганга Авраам бүзүрөй берген. ¹⁸ Кандыг-даа идегел артпаанда безин, Авраам дөмей-ле идегеп, бүзүрөй бергеш, Бижилгеде Бурганның аңаа: *«Сээң салгалың ол хире эмге-тикчок боор»*ⁿ – деп чугаалааны дег, эндерик хөй чоннарның адазы апарган. ¹⁹ Назы-харының чүс чоокшулап^o, мага-бодунуң барык өлүглени бергенин^p, а Сарраның база ачы-үрелиг

^g Э. д. 17:4-6; Гал. 3:16;
Евр. 7:6

^h Гал. 3:17-18

ⁱ 1 Кор. 15:56; Гал. 3:10

^j Рим. 7:7

^k Гал. 3:22

^l Э. д. 17:5

^m Ин. 5:21

ⁿ Э. д. 15:5

^o Э. д. 17:17

^p Евр. 11:12

боор харык чок апарганын^а Авраам билип турза-даа, ооң бүзүрели кошкаваан. ²⁰ Авраам чигзинмээн, Бурганның аазаашкынынга бүзүрээрин соксатпаан, харын-даа бүзүрээнинге улам быжыгып, Бурганны алдаржыткан. ²¹ Аазаашкынын күүседип шыдаар күчү Бурганда бар деп, ол ыяк бүзүрөп турган.

²² Шак ол дээш, Бурган *ону актыг-шынныг деп санаан*^б. ²³ Бижилгеде «Ону актыг-шынныг деп санаан» деп сөстөр чүглө Авраамга эвес, ²⁴ а биске база хамааржыр^с. Дээргивис Иисусту өлүглер аразындан катап диргискен Бурганга бүзүрээнивис ачызында^д бис база Ооң мурнунга актыг деп санаттырар бис. ²⁵ Ийе, Иисусту бистиң бачыттарывыс дээш өлүмге хүлээткен^е, а Ол катап дирилгеш, биске агартышкын хайырлаан^ф.

^а Э. д. 18:11

^б Э. д. 15:6

^с 1 Кор. 9:9-10

^д Рим. 10:9

^е Мф. 20:28; Гал. 1:4

^ф 2 Кор. 5:21

Бурганга агартырының үре-түңнели

5 ¹ Бүзүреливистиң ачызында агартырган болгаш^г, Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр Бурган-биле эп-найыралдыг бис. ² Бисте ам бар апарган Бурганның авыралынче Христос бисти бүзүрелдин оруу-биле чедире берген. Ынчангаш Бурганның өндүр-чаагайындан үлүг алыр бис деп идегеливис дээш ^h, өөрүп-байырлап тур бис. ³ Чүглө ол дээш эвес, а хилинчек көрүп турарывыс дээш база өөрүп-байырлап тур бис^и, чүге дээрге хилинчээвистен шыдамык чорук төрүттүнерин билир бис^j. ⁴ А шыдамык чоруктан – шылгаттынган аажы-чаң, а шылгаттынган аажы-чаңдан – идегел төрүттүнер. ⁵ А идегелден хөңнүвүс калбас, чүге дээрге Бурган биске хайырлааны Ыдыктыг Сүлдени дамчыштыр Бодунуң ынакшылын чүректеривисче сиңиктирген^к.

^г Гал. 3:28

^h Рим. 8:17; Эф. 3:16; Флп. 3:21

^и Мф. 5:11-12; 2 Кор. 12:10

^j Иак. 1:3-4

^к Аж.-ч. 2:17; Тит. 3:6

⁶ Ам-даа кошкак чорувуста, доктааткан үеде Христос Бурганны хүлээп көрбөс бисти дээш өлгөн. ⁷ Чөптүг-шынныг кижиги дээш безин кайы-бир кижиниң өлүрү кандыг-ла болду (ындыг-даа болза, аажок эки кижиги дээш, бир-ле кижиги өлүрүндөн чалданмайн барып боор). ⁸ А Христос, ам-даа бачыттыг хевээр турувуста, бис дээш өлгөн. Бурган Бодунуң биске ынакшылының бүгү күжүн шак ынчаар көргүскен^l.

^l Ин. 3:16; 1 Ин. 4:10

⁹ Ынчангаш Христостуң өлүмүнүң ачызында агартырган болганывыста^m, ам Ону дамчыштыр Бурганның килеңинден камгалал алырывыс ылап болбайнⁿ. ¹⁰ Дайзыннар бооп турган үевисте безин Ооң Оглуңуң өлүмүн дамчыштыр Бурган-биле эптежиң алган болганывыста^o, ам, эптешкен соовуста, Ооң Оглуңуң амыдыралын дамчыштыр камгалалды ылап алыр бис. ¹¹ Чүглө ол эвес! Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр ол эптежилгени алган болганывыста, Бурган-биле мактанып амыдыраар бис.

^m Рим. 3:25

ⁿ Мф. 3:7; 1 Фес. 1:10

^o 2 Кор. 5:18-20; Эф. 2:16; Кол. 1:20-21

Адам болгаш Христос

¹² Ынчангаш бачыт бо делегейге чаңгыс кижиги дамчып кирип келген^p, а бачыт-биле кады – өлүм база^q; а өлүм бүгү улустуң салым-хуузу апарган, чүге дээрге шупту улус бачыт үүлгеткен^r. ¹³ Ыдыктыг хоойлуну бээр мурнуу чарында-ла, бачыт бо делегейге бар турган. Ындыг-даа болза, хоойлу чок турда, бачыт кем-буруу деп санатпас^s. ¹⁴ Ынчалза-даа Адамның үезинден Моисейниң үезинге чедир Адамга дөмей кемниг херек үүлгетпээн улусту безин өлүм чагырып келген. А Адам оон соонда чедип кээр ужурлуг Кижиге баш бурунгаар айыткан кижиги болур^t.

^p Э. д. 3:6

^q Иак. 1:15; Рим. 6:23

^r Рим. 3:9; Эф. 2:3

^s Рим. 3:20

^t 1 Кор. 15:45

¹⁵ Ынчалза-даа Адамның кемниг херээн Бурганның ачы-буянныг белээ-биле деңнеп болбас: чаңгыс кижиниң кемниг херээ дээш, хөй улус өлгөн^u. А чаңгыс Кижиниң – Иисус Христостуң авыралын дамчыштыр Бурганның хөй улуска хайырлаан авыралдыг белээ эгээртинмес элбек болган. ¹⁶ Бурганның белээн чаңгыс кижиниң бачыдының уржуктары-биле деңнеп болбас: чаңгыс кижиниң кемниг херээ буруу онааган шииткелге чедирген, а Бурганның белээ – хөй кемниг херек үүлгеткен улуска агартышкын хайырлаан^v. ¹⁷ Бир-тээ чаңгыс кижиниң үүлгеткен кемниг херээниң ужуң өлүм чагыра берген болганда, чаңгыс Кижиниң – Иисус Христостуң ачызында

^u 1 Кор. 15:21; 2 Кор. 5:14

^v Иса. 53:11

Бурганның элбек авыралдыг белээ кылдыр агартышкынны алган улус Ооң-биле кады амыдырап, ылап чагырбайн канчаар!^a

^a Ажыд. 22:5

¹⁸ Ындыг болганда, чаңгыс кижиниң кемниг херээ шупту улуска буруудаткан шииткелди онааганы дег, чаңгыс Кижиниң чөптүг-шынныг ажил-херээ шупту улусту^b Бурганның мурнунга агартып, оларга мөнгө амыдыралды хайырлаар. ¹⁹ Шак ынчаар чаңгыс кижиниң Бурганның сөзүн дыңнавааны хөй улусту бачыттыг кылып каанда, чаңгыс Кижиниң дыңнангырын^c дамчыштыр хөй улус агартыраар.

^b Ин. 12:32

²⁰ Бурган ыдыктыг хоойлуну улуска сөөлзүредир, кемниг херектерни медресе билири өзүп-көвүдезин дээш берген^d. Ынчалза-даа кайда бачыт көвүдээнил, ында Бурганның авыралы база улам-на элбекшип, көвүдээн. ²¹ Бачыттын өлүмнү дамчыштыр чагырып турганы дег, Бурганның авыралы^e база бисти кем-буруувустан агартып, Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр чагыра бергеш, мөнгө амыдыралды хайырлаан.

^c Евр. 5:8

^d Гал. 3:19

^e Ин. 1:17

Бачытка хамаарыштыр – өлүг, а Христоска хамаарыштыр – дириг

Б – ¹ Ам чүү дээр бис? Бурганның авыралы өзүп-көвүдезин дээш, бачыттан адырылбайн амыдыраар бис бе?

^f 1 Пет. 2:24; Гал. 2:19; 5:24; Кол. 2:20; 3:3

– ² Канчап-даа чок! Бачытка хамаарыштыр өлгөн болгай бис^f, канчап моон соңгаар ооң-биле харылзаалыг амыдыраар бис? ³ Азы Христос Иисус-биле харылзаавыстың демдээ кылдыр сугга суктуруп тура, Ооң өлүмүн база үлешкенивисти уттуп алдыңар бе? ⁴ Сугга суктуруп^g – өлүмүн үлежип тура, Ооң-биле кады хөөржүттүрген бис. А ам, Адазының өндүр улуг күжү-биле өлүглер аразындан катап дирилген Христоска дөмей, бис база чаа амыдырал-биле амыдырап боор бис^h.

^g 1 Пет. 3:21; Гал. 3:27

^h 2 Кор. 5:17; Эф. 4:24; Кол. 2:12; 3:10

ⁱ 2 Кор. 4:10; Флп. 3:10

⁵ Дөмей өлүм-биле өлгөшⁱ, Ооң-биле тудуш харылзаалыг апарганывыста, Аңа дөмейлештир катап дирлип кээр бис! ⁶ Бачыттыг бүдүжүвүс моон соңгаар бисти башкарбазын дээш, моон соңгаар бачыттын кулдары болбазывыс дээш, биеэги амыдыралывыска турган амы-хуувус Ооң-биле кады бөлдир-ыяшка хере шаптыртып өлгенин билир бис^j. ⁷ А өлгөн кижини бачыттын чагыргазындан хосталыр^k.

^j Гал. 2:19-20; 5:24; 6:14

^k 1 Пет. 4:1

^l 2 Тим. 2:11; Ажыд. 20:4

^m Рим. 14:9; Ажыд. 1:18

ⁿ Евр. 7:27

⁸ Христос-биле кады өлгөн болганывыста, Ооң-биле кады амыдыраарывыска бүзүрээр бис^l. ⁹ Христос өлүглер аразындан катап дирилгеш, ооң соонда өлбөс деп билир бис: өлүм ам Ону чагыраар эрге чок^m. ¹⁰ Ол чаңгыс катап өлүрдөⁿ, бачытка хамаарыштыр кажан кезээде өлгөн. Ол ам амыдыраарда, Бурган дээш амыдырап чоруур. ¹¹ А силер база, Христос Иисус-биле харылзаалыг апаргаш, боттарыңарны бачытка хамаарыштыр – өлүг, а Бурганга хамаарыштыр – дириг бис деп бодап алыңар.

¹² Ынчангаш өлүр салымнын мага-бодуңарга бачыт хааннавазын, ооң туралашкыннарыңа силерни чагырты бербезин^o. ¹³ Мага-бодуңарның кандыг-бир кезектери, бузуттуң чепсектери бооп, бачытка ажыглаттырып аарын соксадыңар^p. Ооң орнунга, өлүмден амыдыралче ээлген улусту дег, бүгү бодуңарны Бурганның бүрүн ажыглаар эргезинге бериптиңер^q. Мага-бодуңарның кезектери база буянның чепсектери бооп, Ооң ажыглалынче кирзиннер. ¹⁴ Бачыт силерни оон ыңай башкарбас апаар, чүгө дээрге ыдыктыг хоойлуга эвес, а Бурганның авыралынга чагырты берген силер.

^o Ыд. ыр. 18:14

^p Кол. 3:5

^q Рим. 12:1

Бачыттан хосталган улус

– ¹⁵ Ынчаарга чүл? Ыдыктыг хоойлуга эвес, а Бурганның авыралынга чагырткан болганывыста, бачыт үүлгедип боор бис бе?

– Канчап-даа чок! ¹⁶ Боттарыңарны кандыг-бир кижиниң эргезинче кулдар кылдыр берипкен болзуңарза, чагыртып турар кижиниң кулдары апарганыңарны билбес силер бе? Чок-ла болза өлүмче аппаар бачыттын кулдары^r, чок-ла болза Бурганга дыңнангыр чоруктуң – агартышкынче аппаар чүүлдүн кулдары боор

^r Ин. 8:34

силер. ¹⁷Бир шагда бачыттың кулдары чордунар, ынчалза-даа ам силерге дамчыткан өөредигге чүрээнер ханызындан чагырты бердинер. Ол дээш, Бурганга алдар!

¹⁸Силерни бачыттың кулданындан хостап каарга, буянның кулдары апардынар^a.

¹⁹(Билбейн баарлар ирги бе дээш, улуска билдингир чижек ажыглап, силерге чугааладым.) Бир шагда мага-боттарынарның кезектерин бужар болгаш хай-чагырга чок чорукка кулданыгга берипкенинер дег, ам оларны ыдыктыг амыдырал дээш буянның кулданынче бериптинер.

²⁰Бачыттың кулдары чораан үенерде, буяндан хостуг чордунар. ²¹Ам кээп ыдып эгелээнинер ажил-херектериңерден кандыг үре-түңнел чедип алдынар? Оларның эчис түңнели өлүм болду чоп. ²²А ам, бачыттан хосталган соонда, Бурганның кулдары апаргаш^b, ооң үре-түңнели кылдыр Бурганның мурнунга ыдыктыгы-биле амыдырай бердинер; а эчис түңнел – мөңгө амыдырал болур. ²³Чүгө дээрге бачыттың төлөөн төлевири – өлүм^c, а Бурганның ачы-буянның белээ – Дээргивис Христос Иисуска башкарткан мөңгө амыдырал болгай.

^a Ин. 8:32, 34; Иак. 2:12;
1 Пет. 2:16; 1 Кор. 7:22;
2 Кор. 3:17; Гал. 5:1

^b 1 Кор. 7:22

^c Иак. 1:15; Рим. 5:12

Ыдыктыг хоойлудан хосталган улус

7 ¹Ха-дунма, билир болбайн канчаар силер (ыдыктыг хоойлу деп чүл ол дээрзин билир улуска чугаалап тур мен), кижичүгле дириг чорда, ыдыктыг хоойлу ону башкара. ²Чижээ, хоойлу ашактыг херээженни, ашаа дириг чорда, ооң-биле тудуш кылдыр көөр. Ынчалза-даа ол херээжен, ашаа өлүп калза, өг-бүле хоойлузунуң хүлээлгелеринден хосталы бээр^d. ³Ынчангаш ол херээжен, ашаа дириг турда, өске кижиге барып алза, ашаанга өскерилген боор^e. А ашаа чок апаар болза, ол херээжен хоойлудан хосталы бээр болгаш, өске кижиге барып алза, ашаанга өскерилген деп санатпас.

^d 1 Кор. 7:39

^e Мф. 5:32

⁴Силер-биле база ындыг боор, ха-дунма. Өлүглер аразындан катап дирилген өске Кижиге хамааржыр дээш база Бурганга шынчынарның үре-түңнелин көргүзер дээш^f, Христостуң мага-бодунуң кезик-чамдыызы апарып, ыдыктыг хоойлуга хамаарыштыр өлгөн силер^g. ⁵Кижичүдүжүвүстүң аайы-биле амыдырап чорувуста, ыдыктыг хоойлунуң хайныктырганы бачыттыг күзээшкиннер мага-боттарывыска салдарын халдадып турганнар, а оларның үре-түңнели – өлүм боор турган. ⁶А ам ыдыктыг хоойлудан хосталган бис, чүгө дээрге бисти салбайн, тудуп турган бүгү чүүлдерге хамаарыштыр өлгөн бис; бис ам Бурганга биеэги бижимел ыдыктыг хоойлуну эдерери-биле эвес, а Сүлдеге башкарткан чаартынган амыдыралывыс-биле бараан бооп турар бис^h.

^f Гал. 5:22; Эф. 5:19

^g Гал. 2:19; 5:18; Эф. 2:15;
Кол. 2:14

^h Рим. 6:4

Ыдыктыг хоойлу болгаш бачыт

– ⁷Ынчаарга ам чүү дээр бис? Бачыт ыдыктыг хоойлудан тывылган бооп турар бе?

– Канчап-даа чок! Ынчалза-даа ыдыктыг хоойлу эвес болза, бачыт деп чүл ол дээрзин билбес боор менⁱ. Ыдыктыг хоойлу «Өске кижиниң чүвезин алыксава» деп чугаалаваан болза, алыксаары деп чүл ол дээрзин билбес боор мен^j.

ⁱ Рим. 3:20; 4:15

^j Хост. 20:17

⁸Бачыт Бурганның айтышкынын ажыглаптар чылдак тып алгаш, меңээ янзы-бүрү күзээшкиннер тывылдырган, а ыдыктыг хоойлу чок болза, бачыт өлүг болгай^k.

^k 1 Кор. 15:56

⁹Кезек үеде ыдыктыг хоойлу чок амыдырап чордум. Ооң соонда айтышкын кээрге, бачыт дирлип келген, ¹⁰а мен өлү бердим. Амылыг кылып каар ужурлуг турган айтышкын меңээ өлүм эккелген^l. ¹¹Бачыт айтышкынны ажыглаптар чылдак тып алгаш, мени дуурайлапкаш, ол айтышкынның дузазы-биле мени өлүрүп каан. ¹²А Бурганның хоойлузу боду ыдыктыг-дыр, ооң айтышкыннары ыдыктыг, чөптүг болгаш буянныг-дыр^m.

^l Лев. 18:5

^m Ы. х. к. 4:8;
Ыд. ыр. 18:8-9

– ¹³Ынчаарга ол буянның чүүл меңээ өлүм эккелген мындыг бе?

– Черле чок! Өлүм – бачыттын үүлгедии-дир, бачыт ооң-биле бодунун ёзулуг арнын көргүскен: ол буянын чүүлдү ажыглааш, меңээ өлүм эккелген. Ынчангаш бачыттын кайы хире бачытты айтышкынның ачызында оон-даа көскү апаар.

¹⁴Ыдыктыг хоойлу Сүлдеден кээрин билир бис, а мен дээрге бачытка кул кылдыр саттырыпкан база бачыттыг бүдүштүг кижиге болгай мен. ¹⁵Чүнү кылып турарымны бодум безин билбес-тир мен. Күзээн чүүлүмнү боттандырбас, а хөңнүм чок чүүлдү боттандыра-дыр мен^a. ¹⁶Күзевээн чүүлүмнү кылып турар болзумза, ыдыктыг хоойлу чөптүг деп чөпшээрешкеним ол-дур^b. ¹⁷Ынчалза-даа ол дээрге мээң эвес, а менде амыдырай берген бачыттын үүлгедии-дир. ¹⁸Менде (азы мээң кижиге бүдүжүмдө) буян чогуун билир мен^c. Буян тарыыр күзелим бар, ынчалза-даа оон чүү-даа үнмес-тир. ¹⁹Чүге дээрге, күзээним дег, буян тарывайн, ооң орнунга хөңнүм чок бузутту боттандырып чоруур-дур мен^d. ²⁰А бир-тээ, кылыр хөңнүм чок чүвени боттандырып турар болзумза, херек кырында мен бодум эвес, а менде амыдырай берген бачыт салдарын көргүзүп турар-дур.

²¹Ынчаарга бодумга хамаарыштыр мындыг дүрүм-хоойлу барын эскердим: буян кылыр дээримге-ле, бузут мурнунче кире халаан боор-дур. ²²Угаан-сагыжымга Бурганның хоойлузун өөрүшкү-маңнайлыг хүлээп алыр-дыр мен^e. ²³Ынчалза-даа кижиге бүдүжүмдө өске дүрүм-хоойлу барын эскердим. Ол дүрүм-хоойлу угааным хоойлузунга удур демисежи^f, мени мага-бодумда ажыл-херээн боттандырган бачыттын дүрүм-хоойлузунун туттурукчузу кылып турар. ²⁴Аас-кежик чок күжүрдүр мен! Өлүмчө чыгаан бо мага-бодумдан кым мени хостаарыл?! ²⁵Бурганга өөрүп четтирип тур мен, Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр Ол мени хостап каар.

Ынчангаш мен чүгле угааным-биле Бурганның хоойлузунга бараан бооп турар мен, а кижиге бүдүжүм-биле бачыттын дүрүм-хоойлузунун кулу-дур мен.

Сүлдөге башкарткан амыдырал

8 ¹Ындыг болганда, Христос Иисуска башкарткан* улуска ам кандыг-даа буруудадыр шииткел чок. ²Чүге дээрге Христос Иисусту дамчыштыр мөңгө амыдыралды берип турар Сүлдениң^g дүрүм-хоойлузу мени бачыттын база өлүмнүн хоойлузундан хостаан болгай. ³Бачыттыг бүдүжүвүс хайындан күш чедип чадап каан ыдыктыг хоойлунун кылып шыдаваан чүвезин^h Бурган Боду боттандырган. Бурган Бодунун Оглун бачыттыг кижиге дөмей мага-боттуг кылдырⁱ, бачыт дээш өргүл боору-биле чорудупкан^j. Ол ооң-биле кижиге бүдүжүнүн бачыдын шииткен. ⁴Ынчангаш бис ам бачыттыг бүдүжүвүс эвес, а Сүлдениң аайы-биле амыдырай бергеш^k, ыдыктыг хоойлунун чөптүг негелделерин күүседип шыдаар бис.

⁵Кижиге бүдүжүнүн аайынче кирген улус ооң күзээшкиннери дээш сагыш човап, оларны бодап чоруур; а Сүлдениң аайынче кирген улус Ооң күзээн чүүлдерин бодап чоруур^l. ⁶Кижиге бүдүжүнүн күзээшкиннерин бодаары – өлүм-дүр, а Сүлдениң күзээн чүүлдерин бодаары – мөңгө амыдырал биле амыр-тайбың-дыр. ⁷Бодунун бачыттыг бүдүжүнүн күзээшкиннерин бодаар кижиге Бурганга удур боор^m. Ындыг кижиге Бурганның хоойлузунга чагыртпас, оон туржук чагыртыр харыы-даа чокⁿ. ⁸Бачыттыг бүдүжүнүн аайынче кирген улус Бурганның сеткилинге кирип шыдапас.

⁹А бир эвес Бурганның Сүлдези ылап-ла силер-биле кады амыдырай берген болза^o, кижиге бүдүжүңерниң эвес, а Сүлдениң аайынче кире берген-дир силер^p. А кандыг-бир кижиге Христостун Сүлдези чок болза^q, ол кижиге Аңаа хамаарышпас. ¹⁰А бир эвес Христоска башкарткан болзуңарза, мага-бодунар бачыдынын ужун өлүг-даа

^a Гал. 5:17

^b 1 Тим. 1:8

^c Э. д. 6:5; Иов 14:4; Ыд. ыр. 50:5

^d Гал. 5:17

^e Ыд. ыр. 1:2

^f 1 Пет. 2:11; Гал. 5:17

^g 1 Кор. 15:45

^h Евр. 7:18

ⁱ Флп. 2:7

^j Лев. 16:5; 2 Кор. 5:21

^k Гал. 5:16, 25

^l Гал. 5:19-25

^m Иак. 4:4

ⁿ 1 Кор. 2:14

^o 1 Кор. 3:16; 6:19;

2 Кор. 6:16

^p 1 Ин. 3:24

^q 1 Пет. 1:11; Иуда 1:19

* 8:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Боттарының кижиге бүдүжүнүн аайы-биле эвес, а Сүлдениң аайы-биле амыдыраан» деп сөстөрүни немээн.

болза, Бурганның мурнунга агарганыңар ужун Сүлде силерге мөңгө амыдыралды хайырлаар. ¹¹ Иисусту өлүглер аразындан катап диргискен Бурганның Сүлдези силер-биле кады амыдырай берген болза, Христосту катап диргискен Бурган силер-биле кады амыдырай берген Бодунуң Сүлдезин дамчыштыр өлүр салымныг мага-бодунарны тынгарыптар^a.

¹² Ындыг болганда, ха-дуңма, биеэги бачыттыг бүдүжүвүске өревис чок-тур, оон күзээшкиннерин хандыраары-биле амыдыравас ужурулуг бис. ¹³ Чүгө дээрге бачыттыг бүдүжүнерниң кара аайы-биле амыдыраар болзуңарза, өлүрүнүн кырында силер, а бир эвес кижиги бүдүжүнерниң ажил-херээн Сүлдениң дузазы-биле өлүглендирер болзуңарза^b, амылыг артар силер^c.

¹⁴ Бурганның Сүлдези башкарган бүгү улус Бурганның ажы-төлү боор^d. ¹⁵ Чүгө дээрге силерни ам база коргуп-сүртеп амыдыраарынче албадап, кулдар болдуруп турар сүлдени эвес^e, а Бурганның азыраан ажы-төлү болдуруп турар Сүлдени хүлээп алган силер^f. Ол Сүлдениң ачызында Бурганче: «Авва!* Ачай!» – деп кыйгырар-дыр бис. ¹⁶ Бурганның ажы-төлү болганывыс дугайында^g Сүлде Боду бистиң сагыш-сеткиливис-биле кады херечилеп турар^h. ¹⁷ А ажы-төлү болганывыста, салгакчылар бис. Бурганның салгакчылары боордаⁱ, Христос-биле денге салгакчылар боор бис^j, чүгө дээрге Ооң хилинчээн үлежип турар болзувусса^k, Ооң өндүр-чаагайындан үлүг база алыр бис^l.

Өндүр бедик байдалга чедирер Сүлде

¹⁸ Бисти манап турар өндүр бедик байдалга көөрдө, амгы түр када хилинчээвис чүү-даа эвес деп бодаар мен^m. ¹⁹ Чүгө дээрге бүгү өлүг, дириг бойдус, Бурган кажан-на Бодунуң ажы-төлүн илередип кээр ирги деп, күштүг идегел-биле четтикпейн манап турар. ²⁰ Бүгү бойдус эки туразы-биле эвес, а ону чагырган Бурганның күзел-соруу-биле үре-түннел чок хоозун дүрүмнерге чагырткан болгайⁿ. Ынчалза-даа бойдуста идегел бар. ²¹ Ооң боду бустушкуннун кулданыындан хосталгаш, Бурганның ажы-төлүнүн хосталгазы болгаш өндүр-чаагайындан үлүг алыр деп идегел ол-дур. ²² Бүгү өлүг, дириг бойдус, божаан херээжен дег, бөгүнге чедир човууртап, хилинчек көрүп турарын билир бис^o. ²³ Чүглө бойдус эвес, а Бурганның ачы-буянынын эге дүжүдү кылдыр Сүлдени алган бис база Бурган бисти, ажы-төлүн дег, кажан-на азырап алырын; мага-бодувусту бустушкундан кажан-на хостаарын четтикпейн манап, ишти-хөңнүвүсте човууртап чор бис^p. ²⁴ Шак ол идегел-биле камгалалды алган бис. Ынчаарга идегеливис бүдө берген болза, ол идегел эвес-тир. Бар деп көрүп турар чүвезинге кым идегээрил?^q ²⁵ А ам-даа көрбейн турар чүвевиске идегээн болзувусса, ону шыдамык манап алыр бис.

²⁶ А ол ышкаш Сүлде биске, кошкак улуска, дузалаар. Чүнү дилээрин, канчаар болур-чогууру-биле мөргүүрүн билбес-тир бис, а Сүлде Боду сөс-биле дамчыттынмас чалбарыг-човуур-биле бисти дээш дилеп, болчур. ²⁷ Ынчалза-даа эң-не чажыт бодал-сагыжывысты өттүр билир Бурган^r Сүлдениң чүү дээш мөргүл кылганын билир, чүгө дээрге Сүлде Бурганның күзел-соруунуң аайы-биле Ооң чону дээш дилеп, болчуп турар.

²⁸ А бис билир бис: Бурганга ынак, Ооң бодалын ёзугаар кыйгырткан улуска шупту чүве ачы-буянын боорунче угланган боор. ²⁹ Ооң Оглу хөй ха-дуңма улус аразынга^s эң улуу болзун дээш, өртемчейни чаяар бетинде-ле ынак апаргаш, шилип алган улузу Бодунуң Оглуңуң овор-хевиринге дөмей боорун Бурган баш удур

^a Ин. 5:21; Аж.-ч. 2:24

^b Кол. 3:5

^c Лев. 18:5

^d Ы. х. к. 14:1; Мф. 5:9;

Ин. 1:12; 1 Ин. 3:1; 5:1

^e 2 Тим. 1:7

^f 1 Кор. 2:12

^g 1 Ин. 3:2; Гал. 3:26;

Эф. 1:5

^h 1 Ин. 3:24; 2 Кор. 1:22;

Эф. 1:13

ⁱ Гал. 3:29; 4:7; Эф. 3:6

^j Тит. 3:7

^k 2 Кор. 1:5; Флп. 3:10;

Кол. 1:24

^l 1 Пет. 5:1; Рим. 5:2;

Эф. 3:16; Флп. 3:21

^m 2 Кор. 4:17

ⁿ Э. д. 3:17-19; Эккл. 1:2

^o Иер. 12:4, 11

^p 2 Кор. 5:2; Гал. 5:5

^q 2 Кор. 4:18; Евр. 11:1

^r 1 Хаан. 16:7;

3 Хаан. 8:39; У. ч. 21:2;

Иер. 11:20

^s Мф. 28:10; Ин. 20:17;

Кол. 1:15; Евр. 2:11

* 8:15 Авва (арамей дылда) – ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган, ынчангаш Иисус Христос база Бурганны ынчаар адап, кый деп турган (Мк. 14:36; Гал. 4:6 көр).

^a 1 Ин. 3:2; 2 Кор. 3:18;
Флп. 3:21

^b Ин. 17:22

шилип каан^a. ³⁰ Бурган кымнарны ындыг боору-биле баш удур шилээнил, оларны кыйгырып алган. А кыйгырып алган улузун актыг деп чарлааш, а ооң соонда өндүр бедик байдалга чедирген^b.

Бурганның ынакшылы Иисус Христоста боттанган

^c Сан. 14:9; Ыд. ыр. 117:6

^d Ин. 3:16

^e Мк. 13:20; Лк. 18:7;

Кол. 3:12; Тит. 1:1

^f Иса. 50:8

^g Ыд. ыр. 109:1;

Мк. 16:19; Аж.-ч. 7:55-56

^h 1 Ин. 2:1; Рим. 8:34;

Евр. 7:25

ⁱ Сол. ыр. 8:6

– ³¹ Бо бүгүге неместер чүвүс барыл? Бурган бистиң талавыста болза, кым биске удурланып шыдаарыл?^c

– ³² Кым-даа эвес! Бодунуң Оглун хайыралаваан^d, Ону бистиң шуптувус дээш, өлүмге берипкен Бурган арткан бүгү чүүлү Оглу-биле катай биске белек кылдыр бербес деп бе?

– ³³ Бурганның шилип алган улузун^e кым буруудадып шыдаарыл?

– Кым-даа эвес! Оларны Бурган актыг деп турар болганда^f, ³⁴ кым буруу шаварыл?

– Кым-даа эвес! Чүге дээрге өлүп калган, оон туржук катап дирлип келген, Бурганның оң талазында барып олурупкан Христос^g – Ол бисти дээш дилеп, болчуп турар болгай^h.

– ³⁵ Чүү чүве бисти Христостуң ынакшылындан чара кирип шыдаарыл?ⁱ Аар-бергелер, кызып-кыйышкыннар, истеп-сүрүүшкүннер бе? Аш, чанагаш боору бе? Озал-ондактыг байдалдар азы шаажылал бе?

– ³⁶ Чүү-даа эвес! Бижилгеде мынчаар бижээн:

*«Сени дээш, хуннүң-не өлүм-биле арын көржүп тур бис,
улус бисче, дөггерер дээн хойларже дег, көөр-дүр»^j.*

^j Ыд. ыр. 43:23; 1 Кор. 4:9

^k Ин. 16:33; 1 Кор. 15:57

^l 1 Пет. 3:22; 1 Кор. 15:24;
Эф. 1:21

³⁷ Ындыг-даа болза, бо бүгүнү биске ханы ынак Бурганның ачызында бүрүнү-биле базып каан тиелекчилер бис^k. ³⁸ Ыяк бүзүрээр мен: өлүм-даа, амыдырал-даа, дээрнин төлээлери-даа, делегейниң ээлери-даа, күштер-даа^l, амгы болгаш келир үелер-даа, ³⁹ үстүү, алдыы ораннар-даа – бүгү чаялгандан чүү-даа чүве Бурганның Дээргивис Христос Иисусту дамчыштыр көргүскен ынакшылындан бисти чара кирип шыдава.

Бурганның азаашкыны болгаш Израиль

^m 2 Кор. 11:10; 1 Тим. 2:7

ⁿ Рим. 1:9; Флп. 1:8

^o 1 Кор. 16:22; Гал. 1:8

^p Рим. 3:3

^q Ин. 1:47; Рим. 2:28

^r Э. д. 21:12; Евр. 11:17

9 ¹ Христос-биле харылзаалыг болгаш, мегелевейн, алыс шынны чугаалап тур мен^m, Ыдыктыг Сүлдеге башкарткан арын-нүүрүм база мээң херечим боорⁿ: ² муңгаралым муңчок улуг, чүрээмде аарышкыны үзүп төтпес! ³ Чаңгыс аймак төрөл ха-дуңмамның камгалал алыры дээш, мен бодум Христостан аңгылаттырган кижилер болурум кай^o. ⁴ Олар – израильчилер-дир: Бурган оларны азыраан ажы-төлү кылдыр шилип алган; Бодунуң ат-алдарын оларга онааштырган; чагыг-керээлерин олар-биле чарган; Бодунуң хоойлузун, Бодунга мөгөйип, бараан болушкун боттандыраар арганы, азаашкыннарын оларга хайырлаан. ⁵ Оларның ада-өгбези алдаржаан-дыр. Оларның аразынга бүгүдөдөн өндүр бедик, кезээ мөңгедө макталга төлөптүг Бурган – Христос кижилер бооп төрүттүнгөн*. Аминь!

⁶ Ынчалза-даа ол дээрге Бурган Бодунуң аксы-сөзүн ээлевеэн дээни ол эвес-тир^p.

⁷ Чүге дээрге Израильден укталган улустуң шуптузу эзулуг израильчилер болбас^q.

⁸ Ол ышкыш «Авраамның ажы-төлү болган улус шупту ооң салгалы болбас. Бижилгеде мынча дээн болгай: «Сээң салгалың Исаакты дамчыштыр уламчылаар-дыр»^r.

⁹ Өскээр чугаалаарга, Авраамның хан төрөөн ажы-төлү Бурганның ажы-төлү болбас, а Бурганның азаанын эзуугаар төрүттүнгөн ажы-төлү ооң салгакчылары деп

* ^{9:5} Азы: «Оларның аразынга бүгүдөдөн өндүр бедик Христос кижилер бооп төрүттүнгөн. Бурган кезээ мөңгедө макталга төлөптүг болзун».

санаттырар^а. ⁹ Бурган аазаашкынын мынчаар берген: «Мен келир чылын бо-ла үеде сеңээ катап чедип кээр мен, Сарра ынчан оолдуг болур»^б.

^а Гал. 4:23, 28

^б Э. д. 18:10

¹⁰ Чүглө ол эвес. Улуг өгбевис Исаактан ийис оолдар божуп аарга, Ревекка-биле база ындыг болган^с. ¹¹⁻¹² Ийистер ам-даа төрүттүнмээнде, олар эки, багай чүнү-даа кылып четтикпээнде, Бурган аңаа чугаалап каан: «Улуг оглуң бичезинге чагыр-тыр-дыр»^д. Ооң шилилгези хостуг, кижиниң ажыл-херээнден шуут хамаарышпас, а чүглө кыйгырып турар Бурганның шиитпиринден хамааржырын көргүзөр дээш, Ол ынча дээн. ¹³ Бижилгеде ол дугайында мынчаар бижээн: «Иаковка ынак мен, а Исавка хөңнүм чок»^е.

^с Э. д. 25:21

^д Э. д. 25:23

^е Мал. 1:2-3

¹⁴ Ам чүү дээр бис? Бурган чөптүг эвес болган бе? Канчап-даа чок!^ф ¹⁵ Чүге дээрге Ол Моисейге мынча дээн:

^ф Ы. х. к. 32:4; Иов 34:10

«Ээ көрнүр дээн кижимче ээ көрнүр мен.

Кээргээр дээн кижимни кээргээр мен»^г.

^г Хост. 33:19

¹⁶ Ынчангаш бүгү чүве кижиниң күзелдеринден база күженишкиннеринден эвес, а Бурганнын өршээлинден хамааржыр-дыр. ¹⁷ Бижилгеде Бурган Египеттин хааны фараонга чугаалап турар: «Мээң күчү-күжүмнү сени дамчыштыр көргүзөр дээш база Мээң адым бүгү чер кырынга билдингир апарзын дээш, сени хаан кылып каан мен»^h. ¹⁸ Ынчангаш Бурган кымны өршээрин күзээрил – өршээр, а кымнын чүрөөн дашталдырарын күзээрил – дашталдырар.

^h Хост. 9:16

Бурганның өриээли болгаи килеңи

¹⁹ Менден айтырып боор сен: «Ындыг таварылгада Бурган чүге бисти буруудадырыл? Ооң күзел-соруунга кым удурланып шыдаарыл?»ⁱ ²⁰ А сен, тала, Бурган-биле маргыжар хире кым сен?^j Кижиниң кылып каан чүүлү: «Мени чүге ынчалдыр кылдың?»^k – деп чугаалаар бе? ²¹ Азы дой сава кылыкчызы дойну чагырып, чаңгыс-ла ол дойдан хүндүлүг ажыглалдың база хүн бүрүнүң савазын кылып шыдаваас бе?^l

ⁱ 2 Чыл. 20:6; Рим. 3:7

^j Иов 9:32; 33:13; 39:32;

Эккл. 6:10

^k Иса. 29:16; 45:9-10;

Иер. 18:6

^l Иса. 64:8; Иер. 18:6;

2 Тим. 2:20

^m У. ч. 16:4

²² А бир эвес Бурган, Бодунуң килеңин илередир база күчү-күжүн көргүзөр дээш, узуткаары-биле белеткеп каан^m, «Килеңге онааган саваларны» дыка үр шыдажып келген болза чүл? ²³ Өндүр-чаагай болзуннар дээш баш удур белеткеп кааны, «Өршээлге онааган саваларынга» Бодунуң өй-хемчээл чок өндүр-чаагайын Ол көргүзүксэн болза чүл? ²⁴ А ол «Өршээлге онааган савалар» – бис-тир бис. Бурган бисти чүглө иудейлерден эвес, а өске чоннар улузундан база кыйгырып алганⁿ. ²⁵ Осия медээчиниң номунда ол дугайында мынчаар бижээн:

ⁿ Рим. 3:29

«„Мээңи эвес“ деп аттыг чонга: „Сен – Мээң чонум сен“ – дээр мен;

ынак эвес турган чонумну ынак чонум деп адаар мен»^o.

^o Ос. 2:23; 1 Пет. 2:10

²⁶ Оон ыңай:

«Бурганнын оларга: „Мээң чонум эвес-тир сен“ – деп турган черинге оларны дириг Бурганнын ажы-төлү деп адаар»^p.

^p Ос. 1:10

²⁷ А Исаяя медээчи израиль чон дугайында мынча деп хөлзеп чугаалаан:

«Израильчилерниң саны далай элезини ышкаш хөй санныг-даа болза, оларнын чүглө артынчызы камгалал алыр.

²⁸ Дээрги-Чаяакчы тодаратканын ёзуугаар бүгү черге Бодунуң шииткелин күүседир»^q.

^q Иса. 10:22-23

29 Исайя баш удур чугаалап каан:

*«Аг-шериглиг Дээрги-Чаяакчы биске салгал арттырбаан болза,
Содомга дөмейлежит, Гоморра ышкаш анаар турган бис»^а.*

^а Иса. 1:9

Израильдиң бүзүрел чогу

30 Ам чүү дээр бис? Агартышкын дилевейн-даа чораан өске чоннар улузу бүзүрел дамчыштыр актыг болганнар-дыр^б. 31 А ол өйде ыдыктыг хоойлу дамчыштыр агартышкынче чүткүп чораан израиль чон^с ону чедип албаан-дыр^д. 32 Чүге ындыгыл? Чүге дээрге израиль чон бүзүрелге эвес, а ажыл-херекке ыннанган-дыр. Ол моондак дажынга тептиге берген. 33 Бурган ол дугайында Бижилгеде мынча дээн:

^б Гал. 2:16; 3:24

^с Гал. 5:4

^д Рим. 11:7; Флп. 3:9

*«Көрүңер даан, Сионда моондак даш салып тур мен –
улус аңаа тептигип кээп дүжөр.*

^е Иса. 8:14; 28:16;

1 Пет. 2:6-8; Рим. 10:11

Ынчалза-даа Аңаа бүзүрөөн кижиге бак атка кирбес»^е.

10 1 Ха-дунма, иудейлер камгалалды алзын деп сеткилим ханызындан күзеп, ол дээш Бурганга мөргүп чор мен. 2 Олар Бурганның күзел-соруун күүседир дээш, аажок кызып чоруур^ф, ынчалза-даа ханы билиг чок улус чүве деп, оларга херечи боор мен. 3 Ынчангаш олар, улусту агартыры-биле Бурган кандыг орук шилип алганын билбезиниң хараазында, боттарының оруун изеп аарынче чүткүткеш, Бурганның саналдаан агартышкынынга^г чагыртпайн барганнар. 4 Чүге дээрге Христос – ыдыктыг хоойлунун эчис сорулгазы боор^г, Аңаа бүзүрөөн кижиге бүрүзү Бурганның мурнунга актыг боор^г.

^ф Аж.-ч. 21:20

^г Рим. 1:17; 3:21

^г Мф. 5:17

^г Гал. 3:24

Камгалалды кижиге бүрүзү ап боор

5 Ыдыктыг хоойлу дамчыштыр кээр агартышкын дугайында Моисей мынча деп бижээн: *«Ыдыктыг хоойлунуң дүрүмнерин сагыыр кижиге оларның ачызында амылыг артар»^ж*. 6 А бүзүрелден кээр агартышкын дугайында Бижилге мынча деп турар: *«„Дээрже кым өрү көдүрлүрүл?“ – деп бодудан айтыртынма»^к* (мында Христосту черже бадырып кээри-биле дээн утка бар). 7 *«„Дүп чок тамыже^л кым дүжүп бадарыл?“ – деп база айтыртынма»* (мында Христосту өлүглер аразындан өрү үндүрүп кээри-биле дээн утка бар). 8 А Бижилге мынча деп турар: *«Медээ сеңээ чоок – аксы-дылың биле чүрээңде»^м* (бистин суртаалдап турарывыс бүзүрел дугайында медээ ол-дур). 9 Ол медээ бо-дур: Иисус – Дээргивис дээрзин аксың-биле хүлээп көрүп^н, чугаалаар болзунза база Бурган Ону өлүглер аразындан катап диргискен деп чүрээңге бүзүрээр болзунза, камгалалды алыр сен^о. 10 Чүге дээрге чүрээ-биле бүзүрээр кижиге – агартышкынны алыр, бүзүрөөн ажыы-биле чугаалаар кижиге – камгалалды алыр. 11 Бижилге чугаалап турар: *«Аңаа бүзүрөөн кижиге бүрүзү бак атка кирбес»^р*.

^ж Лев. 18:5; Гал. 3:12;

Флп. 3:9

^к Ы. х. к. 9:4; 30:12

^л Аж.-ч. 9:1

^м Ы. х. к. 30:12-14

^н Мф. 10:32; Лк. 12:8

^о Мк. 16:16; Аж.-ч. 16:31

^р Иса. 28:16; 1 Пет. 2:6;

Рим. 9:33

^ч Аж.-ч. 10:34-36;

Рим. 3:29

^г Иоил. 2:32; Аж.-ч. 2:21

12 Иудей биле өске чоннар кижизиниң аразында ылгал чок. Ону кыйгырган улустуң шуптузунга экииргек чангыс-ла Дээрги-Чаяакчы бүгү улустуң Дээргизи боор^ч. 13 Чүге дээрге *Дээрги-Чаяакчының адын кыйгырган кижиге бүрүзү камгалал алыр^г*.

Бүзүрел чогу дээш, израиль чон бүрүн харысалгалыг

14 Ынчаарга Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн улус Ону канчап кыйгырарыл? Оон дугайында дыңнаваан болза, Аңаа канчап бүзүрөөрил? Суртаалдап турар кижиге чок

болза, канчап дыннап каарыл?^a 15 Суртаалдаары-биле айбылатпаан болза, канчап суртаалдаарыл? Бижилгеде мынчаар бижээн: «Буянныг Медээни тарадып турар улустуң базымнарының даажы кайгамчык-тыр!»^b

^a Аж.-ч. 8:31

^b Иса. 52:7

16 Ынчалза-даа Буянныг Медээни улус шупту хүлээп албаан. Исаяй мынча деп турар: «Дээрги-Чаяакчы, бистен дыңнаан медээзинге кым бүзүрээнил?»^c 17 Ынчангаш бүзүрел Буянныг Медээни дыннап турар улуска чедип кээр-дир^d. А Буянныг Медээ Христос дугайында суртаал дамчыштыр чедип кээр. 18 А мен айтырып тур мен: кай, олар дыңнаваан бе? Дыңнаан болбайн канчаар! Чүге дээрге Бижилгеде мынча дээн болгай:

^c Иса. 53:1; Ин. 12:38

^d Гал. 3:2

«Бүгү чер-делегейге оларның үн-чугаазы дыңналып эрткен, оларның сөстери өртемчейниң кыдыгларынга чеде берген»^e.*

^e Ыд. ыр. 18:5

19 База катап айтырып тур мен: таанда израиль чон ону билбээн бе? Баштай Бурган Моисейни дамчыштыр Израильге харыылаан-дыр:

«Чон дээр арга чок улус-биле силерниң хүннээчел сагыжыңар оттурар мен; угаан-бодал чок чон-биле силерни анчыгзындырар мен»^f.

^f Ы. х. к. 32:21

20 Оон Исаяйның дидим сөстери дамчыштыр Бурган чугаалаан:

«Менче чүткүвээн улус Мени тып алган; Мени айтырбаан улуска ажыттынган мен».

21 А Израиль дугайында Ол мынча дээн:

«Мен хүннү бадыр чагырга билбес болгаш дыңнаvas чонче холум сунуп турдум»^g.

^g Иса. 65:1-2

Бурган Бодунуң чонундан ойталаваан

11 1 Ынчангаш айтырып тур мен: таанда-ла Бурган Бодунуң чонундан ойталаан бе? Канчап-даа чок!^h Чүге дээрге мен бодум – Авраамның салгалы, Вениаминниң аймаандан үнген израильчи менⁱ. 2 Өртемчейни чаяар бетинде-ле ынакшылын көргүзүп, шилип алганы Бодунуң чонундан Бурган ойталаваан^j. Азы Илияның израильчилерни Бурганның мурнунга буруудатканын бижээн черде Бижилгениң чүнү чугаалап турарын билбес силер бе:

^h Иер. 31:37; 33:24

ⁱ 2 Кор. 11:22; Флп. 3:5

^j 1 Хаан. 12:22; Ыд. ыр. 93:4

³ «Дээрги-Чаяакчы, олар Сээң медээчилериңни өлүрүп кааптылар, өргүл салыр бедигээштериңни үрегден кааптылар, мен чааскаан арттым, амы-тынымны база алыксап турлар»^k.

^k 3 Хаан. 19:10, 14

4 А Бурган аңаа кандыг харыы берген деп?

«Вaalдың мурнунга дискек кырынга сөгүрбээн 7000 кижини Мен Бодумга кадагалап алган мен»^l.

^l 3 Хаан. 19:18

* 10:18 Бо сөстери оон алган ыдыктыг ырда «олар» – дээрниң сылдыстары болуп турар. Павел мында оларның Бурган дугайында херечилелин элчиннерниң суртаалдап турары Христос дугайында херечилел-биле деңнеп турар.

⁵ Амгы үеде база ындыг: Бурганның авыралы-биле шилиттинген артынчы улус кадагалаттынган^a. ⁶ А бир эвес авырал-биле болза, ажил-херектер дээш эвес-тир. Оон башка авырал авыралзывас боор*.

^a Иса. 10:22; Рим. 9:27

⁷ Ынчаарга ам чүл? Чедип алыр дээш, чүткүткен чүүлүн израиль чон чедип албаан-дыр^b. Ону шилиттирген улус чедип алган, а артканнарының чүректери дашталып калган. ⁸ Бижилгеде ол дугайын мынчаар бижээн:

^b Рим. 9:31

*«Бурган оларны билинместедипкен,
бо хүнге чедир оларның карактары көрбестеп,
кулактары дыңнавастап калган»^c.*

^c Иса. 29:10; Ы. х. к. 29:4

⁹ А Давид мынча деп турар:

*«Оларның найыр-дою боттарынга салган какпа-дузак,
тептигер моондак дажы база кеземче болу берзин.*

¹⁰ *Карактарының шоозу өжүп, согурарзын,
ооргалары бүшкүйүп, кажан шагда суларазын»^d.*

^d Ыд. ыр. 68:23-24

Өске чоннар улунун камгалалы

¹¹ Ынчангаш айтырып тур мен: иудейлер тайып ушкаш, кажан-даа туруп келбес бе? Чок, туруп кээр! Оларның тайып ушканы өске чоннар улунунга камгалалды эк-келген. А ындыг чорук иудейлерниң боттарынга хүннээчел сагышты оттуруптар.

¹² А оларның тайып ушканы кижини төрөлгетенге ачылыг болза; оларның чидириг-лери өске чоннар улунунга ачылыг болза, бүгү Израиль Бурганче эглип кээрге, оон ачылыгы кайы хире өндүр улуг апарбазыл?

¹³ Өске чоннар улузу, ам силерге чугаалап тур мен: өске чоннар улунунга элчин болгаш, ол бараан болушкунумну бедии-биле үнелээр мен^e. ¹⁴ Мээң чаңгыс аймак улунунун оода чамдызын-даа камгалаар дээш, оларның силерже хүнней аарак көөрүн канчап-чооп чедип аптарымга идегеп тур мен. ¹⁵ Чаңгыс аймак улунундан Бурганниң ойталааны Ону кижини төрөлгетен-биле эптештирипкен болза, оларны Бурган хүлээп алыр болза, чүү боорул?! Өлген улус дирлип келбес бе?!^f ¹⁶ Баштайгы дүжүттүн бирги хлевин Бурганга бараалгаткан болза, бүгү далган-тарааны база Бурганга бараалгаткан боор^g. Ыяштың дазылын Бурганга бараалгаткан болза, будуктарны база Аңаа бараалгаткан боор**.

^e Аж.-ч. 9:15; Рим. 15:16

^f Лк. 15:24; Эф. 2:1, 5;
Кол. 2:13; Ажыл. 3:1

^g Сан. 15:18-21; Иез. 44:30

^h Иер. 11:16

ⁱ Ин. 15:5

¹⁷ А олива ыяжының^h чамдык будуктарын Бурган сыйып каан болза, сени – черлик өзүмнү оларның орнунга тудуштур шарып кааргаⁱ, тарымал оливаның дазылынга тутчуп, оон чулуун соруп турар болзуңза, ¹⁸ будуктар мурнунга мактанма. Ынчалдыр өрү көрдүнер болзуңза, дазылды сен эвес, а дазыл сени чемгерип турарын утпа.

¹⁹ Мынча дээрин чадавас: «Мени тудуштур тарыыр дээш, будуктарны сыйып каапкан». ²⁰ Ындыг болган дижик. Бүзүрел чогу дээш, оларны сыйып каапкан, а сен, бүзүрелиң дээш, оларның орнун ээлеп арттың. Ынчангаш өрү көрдүнме, а коргуп-сүрте! ²¹ Чүге дээрге Бурган чайгаар бүткен будуктарны хайыралаваан болганда, сени база хайыралавас^j. ²² Ынчаарга Бурган өршээлдиг болгаш шыңгыы дээрин утпа. Ол ойталап, хоорулган улуска шыңгыы, а сенээ – Ооң өршээлинге идегеп чоруур шаанда – өршээлдиг. Оон башка сени база кезип октаптар ийик.

^j 1 Кор. 10:12

* 11:6 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «А бир эвес ажил-херектер дээш болза, ол ам авырал эвес-тир, оон башка ажил-херек ам ажил-херек эвес боор» деп сөстөрни немээн.

** 11:16 «Баштайгы дүжүттүн бирги хлеви» база «Ыяштың дазылы» деп көжүргөн уткалыг билишкиннер еврейлерниң улуг өгбелеринге хамааржыр чадапчок.

²³ А иудейлер бүзүрөл чок чоруундан кызып халбактанмайн баар болза, оларны катап тарып каар, чүгө дээрге Бурган ол будуктарны катап тудуштур тарып каар эргелиг. ²⁴ Сени, черлик олива сывындан одура кескен өзүмнү, төрүмелинден бүдү-жүңгө чөрүштүр тарымал оливага тудуштур тарып каан болза, ол чайгаар бүткен сыйдынган будуктарны оларның төрөөн ыяжынга тудуштуруп каары Бурганга оон-даа белен херек-тир.

Израильге сөөлгү камгалал

²⁵ Ха-дуңма, «Бис кончуг бис» деп улуургай бербезиннер дээш, силерге бир чажытты ажыдарын күзеп тур мен: израиль чоннуң чамдык кезиниң дедир-чөрүүзү чүглө өске чоннар улундан четчир санның улус Бурганче ээлбээже, үргүлчүлөп кээр.

²⁶ Бүгү Израиль ынчан камгалал алып. Ол дугайында Бижилгеде мынчаар бижээн^a:

^a Иса. 27:9; 59:20-21

«Камгалакчы Сиондан чедип келгеш,

Иаковтуң салгалының кем-буруузун адырып кааптар.

²⁷ *Оларның бачыттарын өршээгеш,*

Мен база олар-биле бо чагыг-керээни чарып алып мен».

²⁸ Иудейлер Буянның Медээни хүлээп албаан болгаш, өске чоннар улузу силерге ачы-дузалыг боору-биле Бурганның дайзыннары апарганнар. Ынчалза-даа олар дөмей-ле Бурганның шилип алган чону боор, оларның улуг өгбелери дээш, Бурган оларга ынак боор^b. ²⁹ Чүгө дээрге Ооң ачы-буянның белектери болгаш кыйгырыы өскерлиш чок! ³⁰ Бир шагда силер база Бурганга чагыртпайн чораан силер^c, а ам иудейлер чагыртпастай бээрге, Ол силерни өршээди. ³¹ Иудейлер база өршээл алып дээш, ам Аңаа чагыртпастай бергеннер-дир, ооң уламындан Бурган силерге өршээлин көргүскен-дир. ³² Бүгү улусту өршээр дээш, Бурган оларның шуптузун чагыртпас чоруктуң хоругдалынче хүлээдип берипкен.

^b Ы. х. к. 10:15

^c Эф. 2:2; Кол. 1:21; Тит. 3:3

³³ О, Бурганның экииргээ, мерген угааны болгаш билииниң өндүр бедиин аар!^d Ооң шиитпирлерин тайылбырлаары болдунмас!^e Ооң оруктарын билип аары болдунмас!

^d Иса. 28:29; Кол. 2:3

^e Ыд. ыр. 35:7; 138:6

³⁴ *«Дээрги-Чаяакчының угаанын кым билгенил,*

кым Аңаа арга-сүме берип шыдаарыл?»^f

³⁵ *Ооң дедир эгидер ужурдуу оода бир чүүлдү*

Аңаа ачылалга берген кижжи бар бе?»^g

^f Иса. 40:13; 1 Кор. 2:16

^g Иов 35:7; 41:11

³⁶ Бүгү чүве Бургандан келген; Ону дамчаан; Ол дээш бар бооп турар^h. Аңаа кезээ мөңгөде алдар доктаазын! «Аминь»ⁱ.

^h 1 Кор. 8:6; Кол. 1:16;

Евр. 2:10

ⁱ 2 Пет. 3:18; Эф. 3:21

Христоска баишкарткан чаа амыдырал

12 ¹ Ха-дуңма, ынчангаш силерден аажок дилеп тур мен: Бурганның биске өршээлдииниң ачызында, дириг, ыдыктыг база Аңаа таарымчалыг өргүл кылдыр, мага-боттарыңарны Бурганга бүрүнү-биле бериптиңер^j. Силерниң ындыг бараан болушкунунар угаан-сарыылдыг боор. ² Бо делегейниң амыдыралының аян-шинчизинге чаңчыгып, аңаа дөмей болбаңар, а Бурганның силерден чүнү күзээнин^k, кандыг чүүлдер Аңаа эки, таарымчалыг база болбаазырангай боорун билип аар дээш, угааныңар чаартып^l, бодуңар бүрүнү-биле эде тургустунуп алыңар.

^j Рим. 6:13

^k Эф. 5:17; 1 Фес. 4:3

^l 2 Кор. 4:16; Эф. 4:23

³ Меңээ хайырлаан элчин боор авыралды ажыглап^m, силерниң кижжи бүрүзүңге чугаалап тур мен: боттарыңарны чогуур денелден өрү көрбөңер. Силерниң кижжи бүрүзүңге Бурганның хайырлааны бүзүрелди барымдаалап, боттарыңар дугайында

^m Эф. 3:2

^a Эклл. 7:16

^b 1 Кор. 12:12-14; Эф. 4:16

^c 1 Кор. 10:17; 12:27;
Эф. 4:25

^d 1 Пет. 4:10; 1 Кор. 12:4

^e 1 Кор. 12:5

^f 1 Тим. 5:17

^g 2 Кор. 9:7

^h 1 Пет. 1:22; 1 Тим. 1:5

ⁱ Ыд. ыр. 96:10; Ам. 5:15

^j Ин. 13:34; 1 Пет. 1:22;

2 Пет. 1:7; 1 Фес. 4:9;

Евр. 13:1

^k Флп. 2:3

^l Лк. 18:1; 21:36; Эф. 6:18;

Кол. 4:2; 1 Фес. 5:17

^m Рим. 15:25; 1 Кор. 16:1;

1 Тим. 6:18

ⁿ Иов 31:29-30; Мф. 5:44;

1 Пет. 3:9

^o 1 Кор. 12:26

^p 1 Пет. 3:8; Флп. 2:2

^q Лев. 19:18; 1 Пет. 3:9;

1 Фес. 5:15

^r Мк. 9:50; 2 Кор. 13:11;

1 Фес. 5:13

^s У. ч. 20:22

^t Ы. х. к. 32:35; Евр. 10:30

сарыылдыг бодап көрүнер база биче сеткилдиг болунар^a. ⁴ Чижек кылдыр мага-бодувусту алыылы: ол чаңгыс болгай, ынчалза-даа хой кезектерден бүткен (а ол кезектерниң хүлээлгелери база аңгы-аңгы)^b. ⁵ Бис база ындыг бис: хой-даа болзувусса, Христоска башкарты бергеш, чаңгыс мага-ботту тургускан бис, а ол мага-боттуң кезектери боор боттарывыс аравыста харылзаалыг бис^c. ⁶ Бурган авыралында янзы-бүрү ачы-буянныг белектерни Оон алган бис^d: Бурганның күзел-соруун медеглээр болган кижиги ону бүзүрелиниң аайы-биле кылып чорзун; ⁷ улуска бараан боор болган кижиги – бараан бооп чорзун^e; өөредиг берип, башкылаар болган кижиги – өөредиг берип чорзун; ⁸ аргалал бээр болган кижиги – аргалал берип чорзун; улуска дузалап, бодунуң эт-хөреңгизин үлеп бээр болган кижиги – элбээ-биле дузалап чорзун; сагыш човап, удуртур болган кижиги – кызымак удуртуп чорзун^f; буян чедирер болган кижиги – ону чазык-чаагай кылып чорзун^g.

⁹ Ынакшылыңар ажыт-чажыт чок, шынчы болзун^h. Бузутту көөр хөөн чок, буянга бердинген болунарⁱ. ¹⁰ Бот-боттарыңарга, ха-дуңмашкы улус дег, эрге-чассыг ынак болунар^j; бирээнер өскенерни бодундан артык хүндүткөп көрзүн^k. ¹¹ Дээрги-Чаякчыга кошкаш дивес чүткүл-сорук-биле, Ыдыктыг Сүлдеден кыптыгып, бараан болунар. ¹² Идегелиңер силерге өөрүшкүнү экkelзин, аар-бергелерге таварышкаш, туруштуг болунар; мөргүлден черле салдынманар^l; ¹³ Бурганның улузу түрегдел көрүп турар болза, дузадан кадыңар^m. Хүндүлээчел эелер болунар. ¹⁴ Силерни иштеп-сүрген улусту алгап-йөрээнер, каргыш салбайн, алгап-йөрээнерⁿ. ¹⁵ Өөрүп турарларның өөрүшкүзүн-даа, качыгдап ыглааннарның качыгдалын-даа үлежинер^o. ¹⁶ Араңарда чаңгыс эп-сеткилдиг амыдыраңар^p. Улуургак болбанар, бөдүүн улус аразынче кириңер, бодуңарны өрү көрбөңер.

¹⁷ Кымдан-даа чедирген хоразы дээш хора-биле орнун негевенер^q. Бүгү улустун эки деп санаар чүвезин кылыр дээш сагыш човаңар. ¹⁸ Силерниң таланаңардан, болдунар-ла болза, бүгү улус-биле эп-найыралдыг амыдыраңар^r. ¹⁹ Ханы ынак эш-өөр, улустан өжээн негевенер^s, ооң орнунга Бурганның килеңинге орук чайланар. Бижилгеде мынча деп бижээн болгай: «„Улустан өжээн негеп, кезедир арга Менде бар“^t – деп, Дээрги-Чаякчы чугаалаан». ²⁰ Харын

«Дайзының аштаан болза, чемгерип каг;

суксаан болза, сугдан ижиртип каг^u.

Ынчаар кылгаиш, оттуг көстөрни ооң бажынга чыып бээр сен^v».

²¹ Бузутка бодуну бастыртпа, а ону буян-биле бас.

Христианнар эрге-чагырга ээлээн улусту дыңнаар ужурулу

^w 1 Пет. 2:13; Тит. 3:1

13 ¹ Кижиги бүрүзү үстүндөн башкарган эрге-чагыргага чагыртып чорзун^w, чүгө дээрге Бурганның доктаатпааны кандыг-даа эрге-чагырга чок. Бүгү-ле бар эрге-чагыргаларны Бурган доктааткан. ² Ынчангаш эрге-чагыргага удурланыр кым-даа бар болза, Бурганның доктаадып каан чүүлүңге удурланган кижиги-дир ол. А ынчап турар кижиги Ооң шииткелин бодунче халдадып алыр. ³ Эрге-чагырга ээлээннер буянныг эвес, а бузуттуг-бак херектер үүлгедип турар улуска коргунчуг. Эрге-чагыргадан кортпас деп бодазыңза, буян тарып амыдыра, ынчан оларның макталын дыңнаар сен. ⁴ Эрге-чагырга ээлээн кижиги база Бурганның чалчазы боор, ол сээң чаагай чоруун дээш ажылдап чоруур. А бузут үүлгедип турар болзунза, кичээн, чүгө дээрге ол сенээ кеземче онаар эргелиг^x. Ол – Бурганның чалчазы-дыр база бузут үүлгеткен улуска хамаарыштыр Ооң шииткелин күүседир кижиги-дир^y. ⁵ Ындыг болганда, чүглө кеземчеден корткаш эвес, а арыг арын-нүүр ёзугаар база эрге-чагыргага чагыртыр херек.

^x 1 Пет. 2:14

^y 2 Чыл. 19:6

⁶ Үндүрүгнү-даа төлөп турар ужурунар ында, чүгө дээрге эрге-чагырга ээлээннер Бурганга бараан бооп, чагырга ажылынга бүгү үезин үндүрүп турарлар. ⁷ Ынчангаш оларның шуптузунга чогуур чүвени бериңер^а: кымга – үндүрүгнү, кымга – албан-үндүттү, кымга – хүндүткелди, кымга – алдар-хүндүнү^б.

Ха-дуңмашкы ынакшыл дугайында

⁸ Бот-боттарыңарга ынакшылдың өрезинден аңгыда, кымга-даа, чүү-даа дээш, өрелиг бооп артпаңар^с; өске кижиге ынак кижиге ыдыктыг хоойлуну сагып турар^д. ⁹ Чүгө дээрге шупту айтышкыннарның^е: «Кады чурттаан эжиңге өскерилбе», «Кижиге өлүрбө», «Оорлава», «Өске кижиниң чүезин алыксава» база өскелериниң-даа алыс утказы «Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол» дээн чаңгыс айтышкында сиңген^ф. ¹⁰ Ынакшыл чаныңда кижиге хора халдатпас. Ынчангаш ынакшыл – бүгү ыдыктыг хоойлуну сагааны ол боор^г.

Сөөлгү хүн чоокшулаан

¹¹ Ам кандыг үеде амыдырап турарывысты билир болгаш, ол бүгүнү күүсединер. Уйгудан оттур үе-шагыңар келген^б, чаа-ла бүзүрөөн турганывыска көөрдө, камгалалывыс ам биске дыка чоок апарган. ¹² Дүн барык төнүп, хүн үнер деп барган^и. Ынчаарга дүмбейниң ажыл-херектерин ап октапкаш, чырыктың чепсээ-биле чепсеглениил^и. ¹³ Хүннүн чырыыңга дег, төлөптиг амыдырап көрээли^к: эмин эрттир хөглөп-дойлап база арагалавайн, самырап база бирикшилдин бужар хевири-биле бирикшишпейн, алгыжып-кырышпайн база адааргашпайн амыдыраалы. ¹⁴ Оон орнунга Дээрги Иисус Христосту «кедип алыңар»^л база бачыттыг бүдүжүңерниң туралаашкыннарының аайынче кирбеңер^м.

Бот-боттарыңарны буруу шаппаңар

14 ¹ Бүзүрели кошкак кижини хүлээп алыңар^н, оон үзел-бодалдарының дугайында маргылдаа үндүрбөңөр. ² Бир кижиге кандыг-даа чемни чип боор деп санаар, а оон өске, бүзүрели кошкак кижиге чүглө ногаа аймаа чиир^о. ³ Кандыг-даа чемни чип турар кижиге чем бүрүзүн чивес кижини куду көрбөзүн^п. Чем бүрүзүн чивес кижиге база кандыг-даа чемни чип турар кижини буруу шаппазын. Чүгө дээрге Бурган иелдириңерни хүлээп алган-дыр. ⁴ Өскениң чалчазын буруу шавар кандыг ыңдыг эргелиг сен?^ч Ол бут кырында турар бе азы кээп ушкан бе дээрзин оон Ээзи боду шиитпирлезин. Ол дөмей-ле бут кырыңга туруп кээр, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы ону тургузуптар эргелиг.

⁵ Кандыг-бир хүннү өске хүнден чугула деп санаар кижиге туруп боор^ф. Өске кижиге ол хүннерде ылгал чок. Кижиге бүрүзү бодунун угаап билген аайы-биле кылгай аан.

⁶ Кандыг-бир хүннү онзалай көөр кижиге ону Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, ынчап турар, а шупту чемни чиир кижиге ону Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, чиир, чүгө дээрге аш-чем дээш, Бурганга өөрүп четтирер болгай^с. Чем бүрүзүн чивес кижиге Дээрги-Чаяакчыга алдар-хүндү болдуруп, чивезин, чүгө дээрге ол база Бурганга өөрүп четтирер-дир^т.

⁷ Бистин кайывыс-даа чүглө боду дээш амыдыравас база чүглө боду дээш өлбөс болгай^у. ⁸ Амыдыраар болзувусса, Дээрги-Чаяакчы дээш амыдыраар бис^у, өлүр болзувусса, база-ла Дээрги-Чаяакчы дээш өлүр бис. Амыдыраар-даа, өлүр-даа болзувусса, Дээрги-Чаяакчының улузу боор бис^у. ⁹ Христос база ол сорулга-биле өлгөш, оон соонда катап дирилген болгай. Ол өлүг-даа, дириг-даа улустун Дээргизи болуксаан^х.

¹⁰ А сен чүгө бүзүрөөн акыңны буруу шаап турар сен?^у Азы сен? Чүгө бүзүрөөн дуңмаңны куду көрүп турар сен? Бис шупту Бурганның шииткелиниң мурнунга турар болгай бис^з. ¹¹ Бижилгеде мынча дээн болгай:

^а 1 Пет. 2:17

^б Мф. 17:27; 22:21; Мк. 12:17

^с Лев. 19:13

^д Ин. 13:34

^е Хост. 20:13-17

^ф Лев. 19:18

^г Ин. 14:15

^н Эф. 5:14

^и Ин. 1:9; 8:12; 1 Ин. 2:8; Эф. 5:8; 1 Фес. 5:5

^ж Эф. 5:11; 6:11; 1 Фес. 5:8

^к 1 Фес. 4:12

^л Гал. 3:27

^м Иак. 4:1; 1 Пет. 2:11; Рим. 7:23; Гал. 5:16, 24

^н Рим. 15:1;

1 Кор. 8:9-11; 9:22

^о Дан. 1:12; 1 Тим. 4:3

^п Кол. 2:16

^ч Мф. 7:1; Иак. 4:11

^т Гал. 4:10; Кол. 2:16

^с Мф. 15:36

^т 1 Кор. 10:30-31

^у Рим. 6:2, 7; Гал. 5:24; Кол. 3:3

^в 1 Пет. 4:2; Гал. 2:20

^х 2 Кор. 5:15; Флп. 1:20

^з 1 Фес. 5:10

^у Мф. 7:1; Лк. 6:37

^з 2 Кор. 5:10

*«Дириг Бодумнуң адым-биле даңгыраглап тур мен – деп,
Дээрги-Чаяакчы медеглээн^а. –
Дискек бүрүзү Мээң мурнумга сөгүрүп олурап,
дыл бүрүзү Мени Бурган деп хүлээн көөр»^б.*

^а Иса. 49:18; Иер. 22:24

^б Иса. 45:23; Флп. 2:10-11

¹² Ынчангаш бистин аравыстан кижиге бүрүзү Бурганның мурнунга боду дээш боду харыы тудар^с.

^с Мф. 12:36; 25:19;
Гал. 6:5

Бот-боттарыңарны бачыт үлгедиринче чыгаваңар

^д Мф. 7:1

¹³ Ынчаарга бот-боттарывысты буруу шаварын соксадыылы^д. Харын бүзүрөөн ха-дуңмавысты тептигип кээп ужарынче азы күткүдүгге алзып аарынче чыгаар чүнү-даа кылбазын кичээнзивиссе эки. ¹⁴ Мен билир база Дээрги Иисуска башкартканым ачызында, баяк бүзүрөөр мен: алыс боду арыг эвес чүү-даа чүве чок^е. Харын кижинин арыг эвес деп санаар чүвези аңаа арыг эвес апаар. ¹⁵ Ынчалза-даа кандыг-бир чем чигеш, бүзүрөөн ха-дуңманнын сеткилин хомудадып турар болзунза, ынакшылдың аайы-биле амыдыравайн турар-дыр сен. Ындыг болганда, Христостун ол дээш өлгөни ха-дуңманни чемиң ужуң өлүмчө чыгава^ф.

^е Лев. 11:2; Ы. х. к. 14:3;
Мк. 7:15-16;
Аж.-ч. 10:15; 1 Кор. 8:8

^ф 1 Кор. 8:11

¹⁶ Бодуңарны эки деп бодаар чүвөңөр бак атка кирбес кылдыр ап чоруңар. ¹⁷ Чүгө дээрге Бурганның Чагыргазы – чиир чемге, ижер суксунга хамааржыр чүүлде эвес^г, а Ыдыктыг Сулдениң хайырлаары актыг-шынныг амыдырал, амыр-тайбың болгаш өөрүшкүдө^г. ¹⁸ Христоска ол бүгү-биле бараан болган кижиге Бурганның сеткилинге кирер болгаш улустун хүндүткелин чаалап алыр.

^г Кол. 2:16; Евр. 9:10

^г Гал. 5:22

¹⁹ Ынчангаш биске амыр-тайбыңны база удур-дедир деткимчени эккээр чүүлдер-же чүткүүр ужуруг бис^и. ²⁰ Бурганның ажил-херөөн чем дээш бойлатпаңар. Кандыг-даа чем арыг^и, ынчалза-даа чип турар чемиң бүзүрөөн ха-дуңманни бачытче кирир болза, багай-дыр^к. ²¹ Ха-дуңманни ооң-биле бачытче чыгап турар болзунза, эът чивээни база эзиртир суксун ишпээни дээр^е.

^и 2 Тим. 2:22

^к Тит. 1:15

^к 1 Кор. 8:9-13

²² Ол дугайында бүзүрөөр чүвөңни чүгле иштинде бодап чор, ону чүгле Бурган билир болзун. Үзел-бодалдарының аайы-биле бодун буруу шаппас кижиге амыр-чыргалдыг боор. ²³ А чип боор ирги мен бе деп чигзинзе-даа, чип турар кижиге буруу шаптырар, чүгө дээрге бүзүрелиниң аайы-биле кылбаан-дыр. А бүзүрелдин аайы-биле кылбайн турар бүгү чүүл – бачыт боор^е.

^л Рим. 14:1

^м Гал. 6:2

^н Флп. 2:4-5

^о Флп. 2:5, 8

^р Ыд. ыр. 68:10

15 ¹ Бис, бүзүрели күштүг улус, хууда ажывыс дугайын бодавайн, кошкак улуска^л үүрге-чүгүн ап чорурунга дузалажыр ужуруг бис^м. ² Чанывыста кижиге ачылыг болзун, ооң бүзүрели быжыксын деп бодал-биле аңаа таарымчалыг чүүлдерни бистин аравыста кижиге бүрүзү кылыр ужуруг^н. ³ Христос база Бодунун ажыын бодавайн чораан болгай^о, харын Бижилгеде мынчаар бижээн-дир: *«Сени бак көргөн улустун дорамчылалы Мээң кырымга дүштү»^р.*

^ч Рим. 4:23-24

⁴ А Бижилгелерде бистин үвистин мурнунда бижээн бүгү чүвени биске өөредиг кылдыр бижээн-дир^ч. Бижилгелер дамчып кээр сорук киришкениң ачызында бис шыдамык бооп, идегеливис чидирбес ужуруг бис. ⁵ Шыдамык чорук биле сорук киришкениң үнер дөзү боор Бурган силерге Христос Иисусту эдергеш, чаңгыс үзел-бодалдыг бооруңарны хайырлазын^р. ⁶ Ооң ачызында силер шупту чаңгыс эп-сеткил-биле, чаңгыс аас-биле Дээргивис Иисус Христостун Адазы Бурганны алдаржыдар силер.

^р Рим. 12:16

* 14:21 Чамдык бүзүрөөн улустун эът чивес база арага ишпес чылдагааны – ол чем биле суксунну ооң мурнуу чарында меге бурганнарга өргөөн турган чадавас деп, оларнын сезии боор (Дан. 1:8 көр).

** 14:23 Бо шүлүктүн соонда өске бурунгу сөзүглелдер 16-гы эгениң 25-27 шүлүктөрүн кирип турар.

Иудейлерде база өске чоннар улузунда чаңгыс Буянныг Медээ бар

⁷ Ынчангаш Христостуң силерни хүлээп алганы дег, бот-боттарыңарны база ынчалдыр, Бурганны алдаржыдып, хүлээп алынар. ⁸ Бурганның улуг өгбелеривиске берген аазаашкыннарын бадыткаар дээш база Ооң алыс шынныын көргүзөр дээш, Христостуң кыргыжап демдектеткен улуска чалча апарганын утпаңар. ⁹ А ол ышкаш өске чоннар улузу база Бурганның оларга көргүскен өршээлин бодап, Бурганны алдаржытсын дээш^a, Христос чалча апарган. Бижилгеде ол дугайында мынчаар бижээн:

^a Рим. 3:29

*«Ол дээш, Сени өске чоннар мурнунга алдаржыдып,
Сээң адыңны алгап ырлаар мен»^b.*

^b 2 Хаан. 22:50;
Ыд. ыр. 17:50

¹⁰ А оон ыңай мынчаар бижээн:

«Өске чоннар улузу, Бурганның чону-биле өөрүп-байырлаңар!»^c

^c Ы. х. к. 32:43

¹¹ А оон ыңай:

*«Бүгү чоннар, Дээрги-Чаяакчыны алгап-мактаңар!
Бүгү аймактар Ону алдаржыдып мактазын!»^d*

^d Ыд. ыр. 116:1

¹² А оон ыңай Исаяя мынча дээн:

*«Иессейниң Дазылы өзүп үнгеш,
бүгү чоннарны чагыраы-биле көдүрлүп кээр,
оларның идегели Ында боор»^e.*

^e Иса. 11:10

¹³ Идегелдин үнер дөзү боор Бурган силерни бүзүрелиңер дамчыштыр өөрүшкү болгаш амыр-тайбың-биле бүргезин, ооң уламында Ыдыктыг Сүлдениң күжү-биле идегелиңер соксаал чок өзүп-көвүдезин.

Павелдин чагаазы база ажыл-херээ

¹⁴ Ха-дунма, силерни буянга бүргеткен, бүгү чүвени билип алган, бот-боттарыңарны өөредип шыдаар апарган деп, бодум ыяк бүзүрээр мен. ¹⁵ Ындыг-даа болза, чагаамның чамдык черлеринде силерге дидими-биле сагындырып бижидим. Чүге дээрге Бурган Бодунуң авыралы-биле меңээ ¹⁶ өске чоннар улузунуң аразынга Христос Иисуска бараан боор арганы хайырлаан^f. Мен Бурганның Буянныг Медээзин суртаалдаар ыдыктыг ажылды кылып, өске чоннар улузун Ыдыктыг Сүлдеге ыдыктаткан, Бурганга күзенчиг өргүл кылдыр эккээрин күзеп тур мен.

^f Аж.-ч. 9:15; Рим. 11:13

¹⁷ Христос Иисуска башкарткаш, Бурган дээш кылган ажыл-херээм ужун чоргаарап боор мен. ¹⁸ Өске чоннар улузу Бурганга чагыртсын дээш, Христостуң мени дамчыштыр кылган чүүлүнден аңгыда, өске кандыг-бир чүүл дугайында чугаалап дидинмес-тир мен. Ол ону мээң аксы-сөзүм болгаш ажыл-херээм дамчыштыр, ¹⁹ кайгамчык демдектерниң күжү-биле, Бурганның Сүлдезиниң күжү-биле кылган^g. Шак ынчаар Иерусалимден мырыңай Иллирикке кээп, ол девискээрлерге Христос дугайында Буянныг Медээни суртаалдаар ажылымын төндүрдүм. ²⁰ Мээң мурнумда-ла өске улустуң салган үндезининге тудуп үндүрбес дээш^h, улус ам-даа Христостуң адын дыңнаваан черге суртаалдаарынче үргүлчү чүткүдүп келген мен. ²¹ Бижилге-ниң дараазында сестерин күүседирин кызыткан мен:

^g Аж.-ч. 15:12;
2 Кор. 12:12

^h 1 Кор. 3:10-11

«Ооң дугайында улустан медеглел албаан улус – көрүп каар,
а дыңнаваан улус – билип аар»^а.

^а Иса. 52:15

Павелдиң Римге келиксээни

^б Рим. 1:13; 1 Фес. 2:18

²² Хөй катап силерге келиксээш-даа, шак ол чылдагаан ужун кээп шыдаваан мен^б.
²³⁻²⁴ А ам ол черлерге ажыл-херээм төндүргөш, хөй чылдарда күзеп чораан күзелимни
боттандырып, Испанияже бар чыткаш, силерге дужар бодап тур мен^с. Ийе, орук ара
силерге ужурашкаш, үр эвес-даа болза, аравыста харылзаадан сеткилим ханар боор.
А ооң соонда Испанияже аян-чоруумга дуза кадып, үдеп каарыңарга идегеп тур мен.

^с Аж.-ч. 19:21

^д Аж.-ч. 24:17;

1 Кор. 16:3; 2 Кор. 9:1

^е Аж.-ч. 19:21

^ф 2 Кор. 8:4

²⁵ А ам дээрезинде Бурганның Иерусалим чурттуг улузунга бараан боор дээш,
ынаар чоруур деп бардым^д. ²⁶ Чүгө дээрге Македония болгаш Ахайя девискээрлеринде^е
христианнар Иерусалимде Бурганның яды-түренги улузунга ачы-дуза көргүзерин
шиитпирлээннер^ф. ²⁷ Олар ыңдыг шиитпирни эки тура-биле хүлээп алганнар, оон
кадында Иерусалимде христианнарның мурнунга хүлээлгези база бар турган. Чүгө
дээрге Бурганның Иерусалимде улузу олар-биле Сүлдениң хайырлаан ачы-буянын
үлөшкөн болганда, өске чоннар улузу иудейлерниң чер кырында хереглелдерин
хандыраарыңга дузалаар ужурулуг^г.

^г 1 Кор. 9:11

²⁸ Ол даалганы күүсеткеним база Иерусалимде христианнар оларже чоруткан
ачы-дузаны алдылар эвесеп деп бүзүрээним соонда, Испанияже чорупкаш, орук ара
силерге дужар күзелдиг мен. ²⁹ Силерге кээримде, Христостун элбек ачы-буянын
эккеп бээримни билир мен.

³⁰ Ха-дунма, күштүү-биле дилеп тур мен: Дээргивис Иисус Христоска база Сүл-
дениң хайырлааны ынакшылга башкарткаш, мени дээш Бурганга чүткүлдүг мөр-
гүп, мээң демиселимге киржип көрүнер. ³¹ Иудеяда Христоска бүзүрөвөс улус менээ
хора чедирбезин дээш^h, Иерусалимче аппарат чоруурум ачы-дузаны Бурганның ол
чер чурттуг улузу чөпсүнүп хүлээп алзын дээш мөргүнер. ³² Мен ынчан Бурганның
күзел-соруу ыңдыг болза, силерге өөрүшкүлүг чеде бергешⁱ, сеткил-сагыжымдан
силер-биле кады дыштаныр мен. ³³ Амыр-тайбыңның үнер дөзү боор Бурган силер
бүгүдө-биле кады болзун^j. Аминь.

^h 2 Кор. 1:10-11; 2 Фес. 3:2

ⁱ Рим. 1:10

^j 2 Кор. 13:11; Флп. 4:9;

1 Фес. 5:23; 2 Фес. 3:16;

Евр. 13:20

Павелдиң байыр чедиришишкени

^к Аж.-ч. 18:18

^l Флп. 2:29

16 ¹ Бүзүрөөн кыс дунмавыс, Кенхрея хоорайжыгашта^к христиан ниитилелдин
дузалакчызы Фива дээш дагдынып, ону силерге таныштырдым. ² Дээрги-Ча-
яакчыга башкарткаш, Бурганның улузунга чогууру дег, ону уткуп хүлээп алыңар^l,
ол силерге баргаш, чүнү хереглээр болдур, аңаа бүгү талалыг дуза кадыңар. Фива
боду хөй улуска, оларның аразында менээ, дуза кадып келген кижиги.

^м Аж.-ч. 18:2; 1 Кор.

16:19; 2 Тим. 4:19

^п Кол. 4:15

³ Христос Иисуска башкарткаш, Аңаа бараан бооп келген өөрүм – Прискилла
биле ооң ашаа Акилага байырым чедиринер^м. ⁴ Олар мен дээш амы-тынын артыңга
каарыңга белен турдулар. Оларга чүгле мен эвес, а өске чоннар улузунуң аразында
христиан ниитилелдер база өөрүп четтирип турар. ⁵ Оларның бажыңында чыгып
турар христианнарга база байырым чедиринер^п.

·Асиядан* Христоска эң баштай бүзүрөөн ханы ынак эжим Эпенетке байыр.
⁶ Бис дээш, ол хире карак кызыл ажилдап келген Марияга байыр. ⁷ Мээң-биле ка-
ды хоругдал адаанга турган чаңгыс аймак төрөлдөрүм Андроник биле Юнияга**
байыр. Олар элчиннер аразында ат-сураглыг апарган база Христоска мени мурнай
бүзүрөөн улус чүвө. ⁸ Дээрги-Чаяакчының ачызында ханы ынак эжим Амплийге

* 16:5 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Асиядан» эвес, а «Ахайядан» деп бижээн.

** 16:7 Өске бурунгу сөзүглелде «Юния» эвес, а «Юний» азы «Юлия» деп бижээн.

байыр. ⁹Христоска башкарткаш, Аңаа бистиң-биле кады бараан бооп турар Урбанга болгаш ханы ынак эжим Стахийге байыр. ¹⁰Христоска шынчызы шылгаттынган Апеллеске байыр. Аристовулдун өг-бүлезинде улуска байыр. ¹¹Мээн чаңгыс аймак төрелим Иродионга байыр. Наркисстиң өг-бүлезинде Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн улуска байыр. ¹²Дээрги-Чаяакчы дээш ажилдап келген Трифена биле Трифосага байыр. Дээрги-Чаяакчы дээш база хөй ажилдап келген ханы ынак дуңмам Персидага байыр. ¹³Дээрги-Чаяакчының онзалап шилип алганы Руфуска^a болгаш мээң база авам апарган ооң авазыңга байыр. ¹⁴Асинкритке, Флегонтуга, Эрмге, Патровка, Эрмийге база оларның-биле кады турар бүгү ха-дуңмага байыр. ¹⁵Филологка, Юлияга, Нирей биле ооң кыс дуңмазыңга, Олимпанга база олар-биле катай Бурганнын бүгү улузунга байырым чедириңер. ¹⁶Бот-боттарыңарга ыдыктыг ошкаашкын-биле байыр чедириңер^b. Христоска бүзүрөөннерниң бүгү ниитилелдери база силерге байыр чедирип турлар.

^a Мк. 15:21

^b 1 Пет. 5:14; 1 Кор. 16:20;
2 Кор. 13:12; 1 Фес. 5:26

Соолгу кичээндириг

¹⁷Ха-дуңма, силерден аажок дилеп тур мен: хүлээп алган өөредиңерге удур бооп: аңгылажыг үндүрүп, бүзүрелдиң оруунга моондак салып турар улустан кичээниңер^c. Ындыг улус-биле харылзашпанар^d. ¹⁸Чүге дээрге олар Дээргивис Христоска эвес, а боттарының күзээшкиннеринге бараан бооп турарлар. Олар авыяс-чашпаа болгаш каас-коя сөстери-биле бүзүрөөчел кенен улусту дуурайлап кааптарлар^e. ¹⁹Силерниң Буянныг Медээге дыңнангыр чоруунар бүгү улуска билдине берген^f, ынчангаш силер дээш, аажок өөрүп тур мен. Ындыг-даа болза, буянга хамаарыштыр мерген угаанныг, а бузутка хамаарыштыр чүве билбес бооруңарны күзеп тур мен. ²⁰Амыр-тайбыңның үнер дөзү боор Бурган^g удавас эрликти буттарыңар адаанга бастырып кааптар^h. Дээргивис Иисустуң авыралы силер-биле кады болзун.

^c 1 Тим. 6:3

^d 2 Ин. 1:10

^e 2 Пет. 2:3; Кол. 2:4

^f Рим. 1:8

^g Рим. 15:33

^h Э. д. 3:15

Байыр чедиришикиннериниң уланчызы

²¹Мээң кады ажилдап турар эжим Тимофейⁱ болгаш чаңгыс аймак төрелдерим Луций, Иасон болгаш Сосипатр олар силерге байыр чедирип турлар.

ⁱ Аж.-ч. 16:1

²²(Павелдиң бижээчизи Тертий мен база, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, силерге байыр чедирдим.)

²³⁻²⁴Мени болгаш бүгү христиан ниитилелди бажыңында хүлээп ап турар хүндүлөөчел ээ Гайи^j база силерге байыр чедирип тур. Хоорайның акша-хөрөңги када-галакчызы Эраст биле бүзүрөөн дуңмавыс Кварт олар база силерге байыр чедирди*.

^j 1 Кор. 1:14

²⁵Мээң медеглээним Буянныг Медээни база Иисус Христос дугайында суртаалымны дамчыштыр силерни бүзүрелге быжыктырып шыдаар Бурганга алдар. Христостуң ол Буянныг Медээзи дээрге хамык үелерниң мурнундан бээр чажырып келген чажыт-тыр^k, ²⁶а ам ону Бурганнын медегилериниң Бижилгелерин дамчыштыр, мөңгө дириг Бурганнын айтышкыны-биле биске илереткен. Бүгү чоннар бүзүрөзүн база Бурганга чагыртсын дээш, ук чажыт оларга билдингир апарган^l. ²⁷Дың чаңгыс мерген угаанныг Бурганга Иисус Христосту дамчыштыр кезээ мөңгөде алдар доктаазын! ·Аминь^m.

^k Эф. 1:9; Кол. 1:26

^l Кол. 4:3-4

^m Иуда 1:24-25

* 16:23-24 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Дээрги Иисус Христостуң авыралы силер бүгүде-биле кады болзун. ·Аминь» деп сөстөрни немээн. Чамдык бурунгу сөзүглелдерде 25-27 шүлүктөрниң туружу өске болуп, 14-кү эгениң төнчүзүнче кирген.

Коринфичилерге бирги чагаа

Кирилде

Коринф хоорай Эрте-бурунгу Грецияга чугула садыг төвү турган. Павел аңаа Буянныг Медээни, чижеглен алырга, бистиң эраның 50-ги чылында эң баштай суртаалдаан. Элчин Коринфиден чоруй барган соонда, ооң биле чаа христиан ниитилелдиң аразынга чагаалажыышкын эгелээн. Бо чагаа Павелдиң Коринфиже чоруткан чагааларының ийигизи болур (биргизи Чаа Чагыг-керээже кирбейн барган). Ол ону Эфес хоорайдан 50 чылдарның ортан үезинде чоруткан.

Коринфиде чаа христианнарның аразынга элээн хөй бергедээшкннер тыптып келген: Павел чорупкан соонда, коринфичи ниитилелдиң дыка хөй кежигүннери Христостуң адынга төлөптиг чуртталга-биле амдаа чурттап эгелевээн турган. Ооң кадында чамдык улус Павелдиң суртаалы алыс шынныг эвес деп, ооң эрге-күжүңге удурланып турган.

Чагааның бирги кезээнде (1–6 эгелер) Павел номчукчуларны кижиниң мерген угаанынга эвес, а чүглө Христоска ынаныр кылдыр база буян кылып амыдыраар кылдыр сургап турар. Оон ыңай (7:1–16:4) ол коринфичилерниң чагаазында аңаа салдырган чамдык хуу айтырыгларга харыылаан: эр, херээжеен кижилер аразында харылзаалар, дүрзү-бурганнарга өргүп салган аъш-чем, Бурганга мөгөйишишкин үезинде албан-дужаал барымдаалары, Сүлдөдөн кээр ачы-буянныг белектер, кижилерниң келир үеде катап дирлири болгаш Иерусалимде христианнарга ачы-дуза кылырының дугайында. Туңнелинде (16:4-24) Павел бодунуң кылыр деп турар чүүлдериниң дугайында чугаалап, байыр чедиршишкиннерин дамчыдып турар.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Христос Иисустуң элчини боору-биле Бурганның күзел-соруун ёзугаар кыйгырткан Павелден база бүзүрээн дуңмам Сосфенден байыр. ² Коринф хоорайда Бурганга бүзүрээндер ниитилелинге^a, Христос Иисусту дамчыштыр ыдыктаткаш, Бурганның чону боору-биле кыйгырткан бүгү улуска^b, а ол ышкаш янзы-бүрү черлерде чурттап турар, оларның база бистиң ниити Дээргивис Иисус Христостуң адын адап, кыйгырган бүгү улуска бижидим. ³ Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христостан келген авырал база амыр-тайбың силерге доктаазын!

^a Аж.-ч. 18:1-17

^b Рим. 1:7

Павелдиң Бурганга өөрүп четтиргени

⁴ Христос Иисуска башкарты бээринерге, Бурганымның силерге хайырлаан авыралы дээш, Аңаа үргүлчү өөрүп четтирер-дир мен. ⁵ Ону дамчыштыр бүгү чүүл-биле: сос-биле-даа, билиг-биле-даа баяан болгай силер^c. ⁶ Ол ышкаш бистиң Христос дугайында херечилеливис силерниң араңарга бадыткаттынган болгай. ⁷ Ынчангаш Дээргивис Иисус Христостуң чедип кээрин манап турар үенерде^d, Ооң кандыг-даа ачы-буянныг белектери силерде четчири-биле бар. ⁸ Дээргивис Иисус Христостуң чедип кээр хүнүнде шуут кем-буруу чок улус болзун дээш, Ол силерни эчизинге чедир деткип, быжыктырар^e. ⁹ Дээргивис, Бурганның Оглу Иисус Христос-биле харылзаалыг болзуннар дээш^f силерни кый деп алган Бурган азаан аксы-сөзүңге шынчы болгай^g.

^c 2 Кор. 8:7; 9:11

^d Лк. 17:30; 1 Фес. 3:13; 4:16-18; Флп. 3:20

^e Флп. 1:6

^f Ин. 17:21; 1 Ин. 1:3

^g 1 Фес. 5:24; 2 Фес. 3:3; Евр. 10:23

Коринфиде христиан ниитилелде аңгылажыр чорук

¹⁰ Дээрговис Иисус Христостун ады-биле силерден аажок дилеп тур мен, ха-дунма: чаңгыс эп-сеткилдиг амыдыраңар, араңарда аңгылажып, алгышпаңар, угаап билииш-киниңерге база бодалдарыңарга чаңгыс аай бооп көрүңөр^a. ¹¹ Ха-дунма, араңарда чөрүлдээр барын^b Хлояның өг-бүлезиниң улузундан билип алдым. ¹² Мен мону чугаалаар бодадым: силерниң кижжи бүрүзү тус-тузунда «Павелдиң талалакчызы мен», «Аполлостун талалакчызы мен»^c, «Кифа Пётрнуң талалакчызы мен»^d, «Христостуу мен» деп туруп бээр-дир. ¹³ Таанда-ла Христос кезектерге чарлы берген бе?^e Таанда-ла Павел силер дээш хере шаптырткан бе? Азы силер Павелдиң ады-биле «сугга суктурганыңар ол бе?» ¹⁴ Крисп биле Гаийден өске^f, силерниң кайыңарны-даа сугга сукпааным дээш, Бурганга өөрүп четтирдим. ¹⁵ Ындыг болганда, «Павелдиң ады-биле сугга суктуруп алдым» деп, кайыңар-даа чугаалап шыдавас. ¹⁶ (Ийет, Стефанның өг-бүлезиниң улузун «сугже сукканым шын»^g. А өске кандыг-бир кижини сугже суп турганымны сагынмас-тыр мен.) ¹⁷ Христос мени улусту сугже суксун дээш эвес, а Буянын Медээни суртаалдазын дээш, чоруткан болгай. Ындыг-даа болза, суртаалым чечен, мерген сөстөргө үндезилеттин-мээн^h, оон башка Христостун «белдир-ыяшка өлүмү ужур-утказын чидириптер ийик.

^a 1 Кор. 11:18^b 1 Кор. 3:3^c Аж.-ч. 18:24; 19:1;
1 Кор. 3:4-5; 4:6; 6:12;
Тит. 3:13^d Ин. 1:42^e Эф. 4:4-5^f Аж.-ч. 18:8; Рим. 16:23^g 1 Кор. 16:15^h 2 Кор. 10:10**Христос – Бурганның күчү-күжү болгаш мерген угааны**

¹⁸ Ол белдир-ыяшка чүү болганының дугайында медээ өлүм-чидимниң оруу-биле бар чыдар улускаⁱ мелегей чүүл боор, а камгалалдың оруу-биле бар чыдар биске – Бурганның күчү-күжү боор^j. ¹⁹ Бурган Бижилгеде чугаалаан-на болгай:

^{ai} 1 Кор. 2:1; 2 Кор. 2:15^j Рим. 1:16

*«Мерген угаанныңларның мерген угаанын чок кылып мен,
сарыылдыгларның сарыылын күш чок болдулар мен»^k.*

^k Иса. 29:14

²⁰ Ынчаарга ам мерген угаанның кижиниң дээрэдээн чүвези чүл? Эртеденнин дээрэдээн чүвези чүл? Бо үениң бодалчыларының дээрэдээн чүвези чүл? Бурган бо делегей улузунуң мерген угаанын бүдүүлүк кылдыр көргүспээн ийикпе?^l ²¹ Бурган-ның мерген угаанының бодап каанын «зугаар, бо делегей бодунуң мерген угаанын дамчыштыр Бурганны билип шыдавас боорга, Ол бүзүрөөн улусту Буянын Медээ-нин «мелегейи-биле» камгалаарын чүүлдүг деп көргөн.

^l У. ч. 21:30; Иса. 44:25;
Рим. 1:22; 1 Кор. 3:19

²² Иудейлер кайгамчык демдектер негеп турарлар^m, а гректер мерген угаан дилеп турарлар. ²³ А бис Христостун белдир-ыяшка өлүмүн суртаалдап турар бис. Ол медээ иудейлерге – ажып эрттинмес моондак боорⁿ, а өске чоннар улузунга – мелегей чүүл боор. ²⁴ А Бурганның кый деп алган улузунга (иудейлерге-даа, гректерге-даа) суртаалдап турарывыс Христос – Бурганның күчү-күжү болгаш мерген угааны боор^o. ²⁵ Чүгө дээрге Бурганның «мелегейи» безин кижиниң мерген угаанындан оранчок мерген, а Бурганның «кошкаа» кижиниң күжүндөн оранчок күштүг.

^m Мф. 12:38; Мк. 8:11;
Ин. 2:18; 4:48; 6:30ⁿ Гал. 5:11° 1 Кор. 2:7; Кол. 2:3

²⁶ Ха-дунма, Бурганга кыйгырткан үенерде кандыг туржук силер, сактып келиңер-рем. Улустун көрүжү-биле үнелээр болза, эвээш кезиңер мерген угаанның турду; эвээш кезиңер күштүг турду; эвээш кезиңер ызыгуурлуг өг-бүлелерге хамааржыр турду. ²⁷ Ындыг-даа болза, мерген угаанныңларны ыяттырар дээш, Бурган бо делегейге сарыыл чок дирткен чүүлдү шилип алган, а күштүг чүүлдү ыяттырар дээш, бо делегейге кошкак дирткен чүүлдү шилип алган. ²⁸ «Үнелиг» деп санаттырар чүүлдү күш чок болдулар дээш, Ол бо делегейге дорамчылаткан, бак көрдүргөн база «үнези чок» дирткен чүүлдү шилип алган^p.

^p Иак. 2:5

²⁹ Ооң түннелинде Бурганның мурнунга кым-даа мактанып шыдавас^q. ³⁰ Бурган-ның ачызында силер ам Христос Иисуска башкарты берген силер. Бурганның

^q Рим. 3:27; Эф. 2:9

^a Эф. 1:7; Флп. 3:9

^b Иер. 9:24; 2 Кор. 10:17

мерген угааны биске Ону дамчыштыр боттанган. А ол мерген угаан бисти актыг болгаш ыдыктыг кылып кааш, бачыттардан хостаан^a. ³¹ Бижилгеде: «*Мактаныр бодаан кижичугле Дээрги-Чаяакчының дугайында мактанзын!*» – деп бижээни дег кылдыр боттанганы ол-дур^b.

Павелдиң Коринфиге ооң мурнунда суртаалдааны

^c 1 Кор. 1:18; 2 Кор. 2:15

^d Гал. 6:14

^e 2 Кор. 11:30, 12:5;
Гал. 4:13

^f 1 Кор. 4:20

^g 2 Кор. 4:7; 6:7

2 ¹ Ха-дуңма, мен силерге кээримде, Бурганның чажыдын* каас-коя, чечен чугаа-биле, онзагай мерген угаан-биле суртаалдаар бодап келбээн мен^c. ² Силер-биле кады тургаш, Иисус Христостан аңгыда, Ооң белдир-ыяшка өлүмүндөн аңгыда, чүнү-даа билбес болурун шийтпирлээн мен^d. ³ Мен силерге сулараан^e, аажок коргуп-сирилээн чедип келдим. ⁴ А мээң медеглээн сөзүм биле суртаалым мерген угаан болгаш бүзүрэнчиг сөстөр-биле эвес, а Сүлдениң күчүзүн бадыткааны-биле салдарлыг бооп турган^f. ⁵ Ынчангаш силерниң бүзүрелинер кижиниң мерген угаанынга эвес, а Бурганның күчү-күжүңге үндезилеттинген-дир^g.

Бурганның мерген угааны Ооң Сүлдезин дамчыштыр илереттинген

^h Флп. 3:15

ⁱ Кол. 2:3

^j Ин. 7:48; Аж.-ч. 13:27

⁶ Ындыг болза-даа, бис мерген угаанны бүзүрел талазы-биле өзүп чедишкен улус аразынга суртаалдап турар бис^h. А ол мерген угаан – бо делегейниң эрге-чагыргазын ышкынар четкен чагырыкчыларының мерген угааны эвес-ле болгай. ⁷ Ооң орнунга Бурганның амдыгаа чедир чажыт турган мерген угааны суртаалдап турар бисⁱ. Ол мерген угааны Бурган бисти өндүр бедик байдалче кирир дээш, өртемчейни чаяарының бетинде-ле баш удур шилип алган. ⁸ Бо делегейниң чагырыкчыларындан кым-даа ону билип шыдаваан^j, оон башка олар өндүр улуг Дээргивисти хере шаппас ийик. ⁹ Харын Бижилгеде ол дугайында мынчаар бижээн:

«Бурганга ынак улуска Ооң белеткеп каан чүүлүн карак-даа көрбээн, кулак-даа дыңнаваан база кижиниң угааны-даа билип шыдаваан»^k.

^k Иса. 52:15; 64:4; 65:17

^l Мф. 16:17

^m 1 Ин. 2:20

ⁿ У. ч. 20:27

^o Рим. 8:15

^p 2 Кор. 1:12

^q Ин. 6:45

^r Ин. 14:17; Рим. 8:7

¹⁰ А Бурган биске ол чүүлду Сүлдени дамчыштыр илередип берген^l, чүге дээрге Сүлдениң шинчилеп билбес чүвези чок, Ол Бурганның бодалдарының ханы дүвүн бүрүнү-биле билир^m. ¹¹ Кижиниң чүрээнде сүлдезинден аңгыда, ооң бодалдарын кым билирил?ⁿ Шак-ла ынчаар Бурганның Сүлдезинден аңгыда, Ооң бодалдарын кым-даа билбес. ¹² А бис бо делегейге хамааржыр сүлдени хүлээп албаан бис. Харын Бурганның Сүлдезин хүлээп алган бис^o, ынчангаш Ооң биске хайырлаан чүүлдерин билип ап шыдаар бис. ¹³ Ол дугайында кижиниң мерген угааны өөреткен сөстөр-биле эвес^p, а Сүлдениң биске шийгээттиргени сөстөр-биле суртаалдап турар бис. Сүлдеден келген алыс шынны Сүлдениң өөреткени сөстөр-биле^q чугаалап турарывыс ол**.

¹⁴ Кижичүдүжүнүң аайы-биле чурттап чоруур кижичү Бурганның Сүлдезиниң илереткен чүүлүн хүлээп албас^r. Ол ону мелегей чүүл деп санаар база угаап шыдавас, чүге дээрге ол чүүлду чүгле Сүлдениң дузазы-биле угаап билип боор. ¹⁵ Сүлдеге башкарткан кижичү бүгү чүүлду өттүр билип шыдаар, а ооң бодун кым-даа өттүр билип шыдавас.

«Кым Дээрги-Чаяакчының угаанын билип ап, Аңаа арга-сүме берип шыдааныл?»^s

^s Иса. 40:13; Рим. 11:34

А биске Христостун угаанын берип каан.

* 2:1 Эске бурунгу сөзүглелдерде «Бурганның чажыды» эвес, а «Бурган дугайында херечилел» деп бижээн.

** 2:13 Азы: «Сүлдеден келген алыс шынны Сүлдеге башкарткан улуска тайылбырлап турарывыс ол».

Улус-биле эвес, чүглө Бурган-биле мактаныңар

3 ¹ Ынчаарга, ха-дуңма, мен силерге, Сүлдеге башкарткан улуска дег, чугаалап шыдапас турдум, а биеэги кижиге бүдүжүнүн күзээшкиннеринге алыскан улуска дег, Христос-биле харылзаалыг чаш төлдерге дег, чугаалап турдум. ² Мен силерни кадыг чем-биле эвес, а сүт-биле чемгерип турдум, чүгө дээрге кадыг чем чиир харыыңар чок турду, ам безин ындыг хевээр-дир силер^a. ³ Бачыттыг бүдүжүңерге чагыртыр хевээр-дир силер. Аранарга адааргал, алгыш-кырыш ам-даа бар турда^b, биеэги бүдүжүңерниң күзээшкиннеринге алыскан улус боор эвес силер бе^c, бодуңарны бүгү бо делегейниң улузу дег ап чоруур эвес силер бе? ⁴ Бирээңер: «Павелдин талалакчызы мен», а өскөңер: «Аполлостуң талалакчызы мен» – деп турар болза, өске бүгү улус дег болбаан силер бе?

⁵ Ынчаарга Аполлос деп кымыл?^d А Павел деп кымыл? Олар чүглө бараан болган улус-тур. Оларның ачызында Христоска бүзүрөөн силер, Дээрги-Чаяакчы оларның кайызыңа-даа тускай ажил-херекти дааскан^e. ⁶ Мен үрезин тарыдым, Аполлос ону суггарып турган^f, а Бурган өстүрүп каан^g. ⁷ Тараан болгаш суггарган кижиде онза чүү-даа чок^h, чүглө өстүрүп каан Бурганда чугула ужур-утка бар-дыр. ⁸ Тарып турар кижиге биле суггарып турар кижиге чаңгыс сорулгалыг, оларның кайызы-даа кылган ажил-херээңге дүүштүр шаңнал алырⁱ. ⁹ Бис Бурган-биле кады чаңгыс ажил-херек кылып турар бис^j, а силер – Ооң шөлү, Ооң тудуу силер^k.

¹⁰ Мен, мерген угаанныг тудугжу дег, Бурганның меңээ хайырлаан авыралы-биле үндезинни салып кагдым^l, а ооң кырынга аңгы кижиге тудуп үндүрер. Ындыг-даа болза, кижиге бүрүзү канчаар тудуп үндүреринче кичээңгей салзын. ¹¹ Кым-даа салып каан үндезинден аңгы чаа үндезин салып шыдапас, а ол үндезинивис – Иисус Христос-тур^m. ¹² Кандыг-бир кижиге шак ол үндезинге тудуп үндүрүп тура, алдын, мөңгүн, үнелиг эртине даштар азы ыяш, сиген, саваң ажыглап боор. ¹³ Кымның-даа ажил-херээ илдең апаар, Христостуң эеп кээр хүнүⁿ бүгү чүүлдү көскү кылыптар^o, чүгө дээрге Бурганның оду-биле шылгай бээр. Кижиге бүрүзүнүн кандыг ажил-херек бүдүргенин ол от шылгаар^p. ¹⁴ Кандыг-бир кижиниң бүдүргөн ажил-херээ – туткан тудуу шылгалданы эрте берзе, ол кижиге шаңнал алыр. ¹⁵ А бүдүргөн ажил-херээ өрттенип калза, ол когарап үнер. Ындыг болза-даа, ол кижиге камгалал алыр, чүглө оозу, оттан ушта тырткан дег^q, арга чадаарда камгалал болур.

¹⁶ Бурганның өргээзи бооп турарыңарны база Бурганның Сүлдези аранарда амыдырай бергенин билбезинер ол бе?^r ¹⁷ Бурганның өргээзин узуткап турар кижиге бар болза, Бурган ол кижини узуткаар, чүгө дээрге Бурганның өргээзи ыдыктыг, а силер дээрге ол өргээ-дир силер^s.

¹⁸ Бодуңарга бодуңар дуурайлатпаңар. Кайы-бирээңер бо делегейниң улузунун билиишкини-биле мерген угаанныг мен деп бодап турар болза, херек кырында мерген угаанныг боор дээш, ол кижиге «мелегей» апарзын. ¹⁹ Бо делегейниң улузунун мерген угааны – Бурганның мурнунга мелегей чүүл-ле болгай^t. Бижилгеде мынча деп бижээн-дир:

«Ол мерген угаанныг дирткеннерни оларның-на кажары-биле тудар»^u.

²⁰ А оон ыңай:

«Дээрги-Чаяакчы мерген угаанныгларның бодалдары чүглө хей-бус дээрин билир»^v.

^a 1 Пет. 2:2; Евр. 5:13

^b 1 Кор. 1:10-11

^c Гал. 5:19-20

^d Аж.-ч. 18:24; 19:1;

1 Кор. 1:12; 4:6; 16:12

^e Эф. 3:7; Кол. 1:25

^f Аж.-ч. 18:4-11, 27-28

^g Ин. 4:36-38

^h Гал. 6:3

ⁱ Мф. 16:27; 2 Ин. 1:8

^j 2 Кор. 6:1

^k Эф. 2:20-22

^l Рим. 15:20

^m Иса. 28:16; Эф. 2:20;

Кол. 2:7; Аж.-ч. 21:14

ⁿ 1 Кор. 1:7

^o 1 Кор. 4:5

^p 1 Пет. 1:7

^q Ам. 4:11; Зах. 3:2

^r Рим. 8:9; 1 Кор. 6:19;

2 Кор. 6:16

^s Эф. 2:21

^t У. ч. 21:30; Иса. 44:25;

1 Кор. 1:20

^u Иов 5:13

^v Ыд. ыр. 93:10-11

²¹ Ынчангаш кым-даа улус-биле мактанмазын, чүге дээрге бүгү чүве силерниидир: ²² Павел, Аполлос, Кифа Пётр азы бо делегей-даа, амыдырал азы өлүм-даа, амгы азы келир үе-даа – ол бүгү силерниидир, ²³ а боттарыңар Христоска хамааржыр силер^a, а Христос – Бурганга.

^a 2 Кор. 10:7; Гал. 3:29

Павелдин коринфичилерни боттарын өрү көрдүнгени дээш чемелээни

4 ¹ Ынчаарга бисти Христостун бараан болукчуларын дег, Бурганның чажыттарын бүзүрөп дааскан улусту дег хүлээп ап көрүңер. ² Бир-ле чүүлдү бүзүрөп дааскан улустан шынчы чорук негеттинер болдур ийин. ³ Силерниң азы кандыг-бир өске кижиниң мени шиидип, чүве чугаалаары мени барык-ла хөлзетпейн турар. Бодум безин бодумну шиитпес кижинен. ⁴ Арын-нүүрүм ары^b, ынчалза-даа мээң агартыныым ында эвес: мээң шииткекчим – Дээрги-Чаяакчы ол-дур^c. ⁵ Ынчангаш чогуур үе үнмээнде, Дээрги-Чаяакчы чедип келбээнде, чүнү-даа шиитпенер^d. Ол караңгыда чажыртыңан чүүлдү чырыдыпкаш^e, чүрекертиң бодал-хөөннерин ажыдыптар, кижини бүрүзү ынчан Бурганның макталын алыр^f.

^b Аж.-ч. 2:31

^c Иов 9:2, 15

^d Мф. 7:1; Рим. 2:1

^e Иов 12:22; Эккл. 12:14; Дан. 2:22

^f 2 Кор. 10:18

^g Аж.-ч. 18:24; 19:1; 1 Кор. 1:12; 3:5

^h Ин. 3:27

ⁱ Ос. 12:8; Зах. 11:5; Ажыл. 3:17

^j Рим. 8:36

^k 2 Кор. 11:19

^l 2 Кор. 13:9

^m 2 Кор. 11:27; Флп. 4:12

ⁿ Аж.-ч. 18:3

^o Мф. 5:44; 1 Пет. 3:9; Рим. 12:14

^p 2 Кор. 6:13

^q Флп. 1:10

^r 1 Кор. 11:1; 1 Фес. 3:7; 2 Фес. 3:7

^s Аж.-ч. 16:1; 1 Кор. 16:10; 1 Тим. 1:2

⁶ Ха-дунма, мен ол бүгүнү, силерге ачы-дуза болзун дээш, бодумга база Аполлоска^g хамаарыштыр чугаалап тур мен. «Бижээн чүүлдүң кызыгаарын ажыр баспаңар» – дээн сөстөрниң утказын бистиң үлегер-чижээвистен билип алзыннар дээш* база бир кижини өскөсүндөн өрү көрбөзүңер бистен өөренип алзыннар дээш, силерге ону чугааладым. ⁷ Кым сени онзагай кижини кылып турарыл? Бургандан белек кылдыр албааның, бодуннуу боор чүң барыл?^h Сен бүгү чүүлдү алган болзуңза, чүге ону халас албаан дег мактаныр сен?

⁸ Поге берген-дир силер аа! Бажыңар ажыр баян-дыр силер!ⁱ Бис чогувуста-ла, хааннар апарган-дыр силер аа?! Силернин ам бодап турарыңар ёзугаар ындыг-ла болгай. Херек кырында хааннар апарган бооруңар кай, бис база ынчан силер-биле кады хааннап тургай бис де!^j ⁹ Бирде бодап кээримге, Бурган элчиннер бисти адактың адаа, өлүмге шииттирген улус кылгаш^j, көргүзүг кылдыр салып каандыр. Бүгү өртемчей, дээрниң төлээлери база улус-чон бисче көрүп турар-дыр. ¹⁰ Христос дээш, бис «мелегей» апарган бис, а силер Аңа башкарты бергеш, мерген угаанныг апардыңар!^k Бис кошкак бис, а силер күчүлүг силер!^l Улус силерни алдаржыдып турар, а бистиң ат-алдарывыс баксыраан. ¹¹ Амдыгаа чедир аштап, суксап чор бис, эът-бот шывар хевивис-даа чок^m; эттедип-соктуртуп чор бис, аал-оранывыс-даа чок. ¹² Холдарывыс-биле ажылдап апⁿ, хонуувус үспейн чор бис. Бисти бак сөглээрге, харызыңга алгап-йөрээр-дир бис^o; истеп-сүрерге, шыдажып эртер-дир бис. ¹³ Биске бак аас эдерге, эп-чөп-биле харыылаар-дыр бис. Бо делегейге хамаарыштыр алырга, бок-чам, амдыгаа дээр таптай басып келген доозун-довурак дег-дир бис.

¹⁴ Мен силерни ыятсын дээш, мону биживедим, чок! Харын ынак ажы-төлүмнү дег^p, силерни угаан киир сургап тур мен. ¹⁵ Муң-муң христиан кижизидикчилерлиг-даа болзуңарза, эжен-эндерик адаларыңар бар эвес. А мен, силерниң Христос Иисуска башкарты бээринер дээш, Ооң Буянын Медээзин суртаалдааным дамчыштыр аданар апарган мен^q. ¹⁶ Ынчангаш дилеп тур мен: мээң үлегерим эдерип көрүңер^{r**}. ¹⁷ Чогум-на ол дээш, Дээрги-Чаяакчыга шынчы, ханы ынак оглум Тимофейни силер-же чоруттум^s. Чер болганга, христиан ниитилел бүрүзүңге мээң канчаар өөредип турарым дег, ол силерге мээң Христос Иисуска башкарткан амыдыралым дугайында сагындырып чугаалаар.

* 4:6 Азы: «Бижилгеде бижээнинден арттыр нарыдап турбазыңга бистиң үлегер-чижээвистен билип алзыннар дээш».

** 4:16 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Мээң Христостун үлегерин эдергеним дег» деп сөстөрни немээн.

¹⁸ Мени силерже чеде бербес боор дээнзиг, араңарда чамдык улус өрү көрдүне берген-дир. ¹⁹ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы-ла күзээр болза, мен силерге удавайн чеде бээр мен^a. Ынчан демги өрү көрдүнгөн улустун аксы-сөзүнүн чеченин эвес, а херек кырында күжүнүн бар, чогуң шенеп көөр мен. ²⁰ Чүге дээрге Бурганның Чагыргазы чечен сөс эвес, а күчү-күш дамчыштыр Бодун көргүзөр^b. ²¹ Силерже кижизидер шывыктыг чеде берейн бе азы ынакшыл долган чөпшүл сеткилдиг чеде берейн бе? Чүнү күзээр силер?^c

^a 1 Кор. 11:34; 16:5;
2 Кор. 1:15-16

^b 1 Кор. 2:4

^c 2 Кор. 10:2; 13:2

Самыыраан кижини Павелдиң буруу шапканы

5 ¹ Силерниң араңарда самыыраар чорук^d тывылган деп чугаа-соот чер-черде дыңналып тур. Дүрзү-бурганга чүдүүр улустун безин билбези хай-калчаа самыыраар чорук силерде бар дээр-дир: бирээнер сонгу иези-биле холбажы берген дээр-дир^e. ² А силер менээргенир-дир силер! Ооң орнунга мунгарап-човап, ындыг херек үүлгеткен кижини араңардан үндүрер ужурлуг эвес силер бе? ³⁻⁴ Мага-бодум-биле араңарга турбазымза-даа, сагыш-сеткилим-биле – кады мен^f. Ынчангаш силерниң чаныңарга турган-даа дег, ындыг херек үүлгеткен кижини канчаптарын Дээргивис Иисустун өмүнээзинден шийтпирлептим. Чаңгыс черге чыгып келгениңерде (база сагыш-сеткилим-биле араңарга турумда), Дээргивис Иисустун эрге-күжү-биле ⁵ ындыг кижини эрликке хүлээдип берээл^g – оон бачыттыг күзээшкиннерлиг мага-боду узут-каттынзын база Дээрги-Чаяакчының шийткел хүнүнде ооң сүлдези камгалал алзын^h.

^d 2 Кор. 12:21

^e Лев. 18:8;

Ы. х. к. 22:30; 27:20;

Ам. 2:7

^f Кол. 2:5

^g 2 Кор. 2:6; 1 Тим. 1:20

^h У. ч. 23:14

⁶ Силерде мактамышкы дег чүү-даа чок. «Хөй далган хөй берзин дизе, ынай ажиткы херегин» билбес силер бе?ⁱ ⁷ Чаа хөткөн далган боор дээш, эрги ажиткыны аштап кааптыңар^j, силер болза ажиткы холуваан далган-на болгай силер. Чүге дээрге Хосталышкын байырлалывыстың Хураганы боор Христосту бис дээш өргээн болгай. ⁸ Ындыг болганда, Хосталышкын байырлалын бузуттуг-бак болгаш будалчак чоруктуң эрги ажиткызы-биле эвес^k, а ак сеткил болгаш алыс шынның ажиткы чокка хаарган далганы-биле байырлап чоруулуңар^k.

ⁱ Мф. 13:33; Лк. 13:21;

Гал. 5:9

^j Хост. 12:15; Ы. х. к. 16:3

^k Мк. 8:15; Лк. 12:1

^l Эф. 5:11; 2 Фес. 3:14

⁹ Самыыраан улус-биле харылзашпаңар деп^l, мооң мурнундагы чагаамга бижээн мен. ¹⁰ Ындыг-даа болза, черле бо делегейде турар бүгү самыыраан улус-биле, чазый-чилби база акша бузурукчузу улус-биле азы дүрзү-бурганнарга чүдүүрлер-биле харылзашпаңар дивээн мен. Оон башка бо делегейни шуут каапкаш, чоруур ужурга таварышкай силер. ¹¹ Бүзүрээн ха-дуңманың бирээзи мен дээр^m, а херек кырында самыыраан, чазый-чилби азы дүрзү-бурганга чүдүүр, нүгүлчү азы арагачы, акша бузурукчузу кижини-биле харылзашпаңар деп, мен ам силерге тайылбырлап, бижип ор мен. Ындыг кижини-биле кады аыш-чем безин чивенер! ¹²⁻¹³ Христиан ниитилелден дашкаар турар улусту шийдери мээң кандыг херээм чүвөл? Дашкаар турар улустуⁿ Бурган шийдер, а силерниң херээнер – христиан ниитилелдиң иштинде турар улусту шийдери-дир. Ынчангаш силер *бужар-бак кижини араңардан үндүрүптүңер*^o.

^m 2 Фес. 3:6

ⁿ Мк. 4:11

^o Ы. х. к. 17:7

Бүзүрөөннерге шийткел херектери сайгартпаңар

6 ¹ Ха-дуңмазы-биле чөрүлдээ үнүп кээрге, силерниң кайы-бирээнер Бурганның улузунуң эвес^p, а бүзүрели чок улустун шийткел кылыр черинге чаргызын үзе шийттирерин канчап диттирил? ² Кай, Бурганның улузу бо делегейни шийдер дээрзин билбес силер бе?^q ³ Алызы барып бо делегейни шийдер ужурлуг улус, таанда-ла ындыг чугула эвес херектерни боттарыңар шийтпирлеп шыдавазыңар ол бе? ³ Дээрниң төлээлерин шийдериности билбес улус силер бе? Таанда-ла амыдыралчы айтырыгларывысты боттарывыс шийтпирлеп шыдавас бис бе? ⁴ Хүн бүрүнүн маргылдаалыг херектерин

^p Мф. 18:17

^q Мф. 19:28

* 5:8 Хосталышкын байырлалының үезинде иудейлер ажиткы холаан далгандан быжырган хлеб чивес турган (Хост. 12:18-19 көр).

^a 1 Кор. 15:34

шиитпирлээрде, христиан ниитилелге кандыг-даа хамаарылга чок улусту канчап шииткекчилер кылдыр томуйлап аар силер? ⁵ Ыяткаш, арныңар кыссын!^a Таанда-ла Бурганга бүзүрөөн ха-дунма улузуңарда чаргы чарып шыдаар чаңгыс-даа угаанныг кижиге чок болганы ол бе? ⁶ А дөмей-ле, ха-дунмашкы улус эртип, удур-дедир шииткел черинге билдиржир, ам артында бүзүрөөн улус мурнунга чаргылдажыр-дыр силер.

^b Мф. 5:39-40

⁷ Шынап-даа болза, араңарда чаргылдажып турарыңар-ла силерни бакка суга бээр-дир. Хомуудап артарыңар оон дээр турбаан бе? Когарап артарыңар оон дээр эвес бе?^b ⁸ А силер боттарыңар артында-ла ха-дунманар боор улусту безин хомууда-дыр, оларга когарал чедирер-дир силер.

^c Гал. 5:21; Эф. 5:5

^d Хост. 20:14; Евр. 13:4

^e Мк. 7:21-23; Гал. 5:19-21

^f Эф. 2:2

^g Ин. 13:8; Эф. 5:26;
Тит. 3:5; Евр. 10:22

⁹ Чөптүг-шынныг эвес улус Бурганның Чагыргазын салгап албазын билбезиңер ол бе?^c Бодуңарны мегелевөөңер. Самыыраар, дүрзү-бурганга мөгөөр, ашак-кадайыңга өскерлир улус^d, а ол ышкаш самын-садар эрлер, эр улус-биле холбажыр эрлер; ¹⁰ оор-жу, чазый-чилби, арагачы, нүгүлчү азы акша бузуар улус^e – олар шупту Бурганның Чагыргазын салгап албас. ¹¹ Силерниң чамдыыңар шак-ла ынчаар амыдырап чораан болгай^f. Ынчалза-даа Дээрги Иисус Христостуң ады-биле бистиң Бурганывыстың Сүлдезинге арыдыр чугдурган^g, ыдыктаттырган база агартырган силер.

Христианнар самын-садар херэеженнер-биле холбаашпазын

^h 1 Кор. 10:23

¹² «Меңээ бүгү чүвени чөпшээрээн»^h – деп болур силер*, ынчалзажок ооң шуптузу меңээ ажыктыг болбас. «Меңээ бүгү чүвени чөпшээрээн», ынчалзажок чүү-даа чүве мени чагырып албас ужурлуг. ¹³ «Чем – хырынга, а хырын – чемге херек», ынчалза-даа Бурган оозун-даа, өскезин-даа бир дөмей узуткап каар. Мага-ботту самыыраарыңга эвес, а Дээрги-Чаяакчыга бараалгаткан болзун; а Дээрги-Чаяакчы мага-ботту чагырзын. ¹⁴ Бурган Дээрги Иисусту өлүглер аразындан катап диргизип каан; Ол бисти база Бодунуң күчү-күжү-биле катап диргизиптер. ¹⁵ Кай, силерниң мага-бодуңар Христостуң мага-бодунуң кезектери боорун билбезиңер ол бе?ⁱ Ындыг болганда, канчап-ла мен, Христос-биле харылзаалыг кезектерни ап алгаш, самын-садар херэежен-биле харылзаалыг кылып каар мен? Ындыг боор ужур чок! ¹⁶ Кай, самын-садар херэежен-биле холбажып турар кижиге ооң-биле кады чаңгыс мага-боттуг апаарын билбезиңер ол бе? Бижилгеде мынчаар бижээн-не болгай: «*Ийи кижиге чаңгыс мага-ботка катчыр*»^j. ¹⁷ А Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаалыг апарган кижиге Ооң-биле кады чаңгыс Сүлдеге каттышкан^k.

ⁱ Эф. 5:30

^j Э. д. 2:24; Мк. 10:7-8;
Эф. 5:31

^k Эф. 4:4

^l Гал. 5:19; Эф. 5:3;
1 Фес. 4:3

¹⁸ Самыыраар чоруктан чайлап чоруңар^l. «Кижиниң үүлгеткени кандыг-даа бачыт ооң мага-бодунга хамаарылга чок» деп болур силер, ынчалзажок самыырап турар кижиге бодунуң мага-бодунга удур бачыт үүлгедир. ¹⁹ Кай, силерниң мага-бодуңар Бургандан хүлээп алганыңар, силерниң араңарда амыдырай берген Ыдыктыг Сүлдениң өргээзи боорун билбезиңер ол бе? Силер ам бодуңарны баш билбес силер!^m ²⁰ Чүгө дээрге Бурган силерни улуг өртеке-биле садып хостаанⁿ. Ынчангаш мага-бодуңар-биле^{**} Бурганны алдаржыдыңар!

^m Рим. 14:7

ⁿ 2 Пет. 2:1; 1 Кор. 7:23

Өг-бүлө айтыры

7 ¹ «Эр кижиге херэежен кижиге дегбес болза эки» деп^{***}, чагаада бижээн чүүлүңерге хамаарыштыр. ² Ындыг-даа болза, силерниң араңарда самыыраар чорук бо-ла таваржыр болганда, эр кижиге бүрүзү бодунуң кадайы-биле, а херэежен кижиге бүрүзү бодунуң ашаа-биле чоок харылзаалыг боорундан ойталавазын. ³ Ашаа ка-

* 6:12 Ол сөстөр Павелдин коринфичилерден алганы чагаадан цитата эвес, а Павелдин бодунуң бадыткалы деп бодал база бар.

** 6:20 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Мага-бодуңар-биле» деп сөстөргө «База Бурганга хамааржыр сеткил-сагыжыңар-биле» деп сөстөрнү немээн.

*** 7:1 Ол сөстөр Павелдин коринфичилерден алганы чагаадан цитата эвес, а Павелдин бодунун бадыткалы деп бодал база бар.

дайынга хамаарыштыр эр-херэежен хүлээлгени болур-чогууру-биле күүсетсин^a, а кадайы ашаанга хамаарыштыр хүлээлгезин күүсетсин. ⁴Чүге дээрге кадай кижинин мага-бодун ол боду баш билбес, а ашаа баш билир. Ашааның мага-бодун база боду эвес, а кадайы баш билир. ⁵Араңарда чоок харылзаалыг боорундан ойталаванар, чүгле ийилээ дугуржуп алгаш, мөргүүрү-биле кезек өйдө эр-херэежен харылзааларны соксадып болур силер^b. А ооң соонда база катап чоок харылзаалыг болуңар, оон башка бодунарны туттунуп шыдавазыңарны ажыглап, эрлик силерни күткүдө берип боор^c. ⁶Ындыг-даа болза, мен ону айтышкын эвес^d, а чөпшээрел хевирлиг кылдыр чугаалап тур мен. ⁷Бүгү улустун ол тала-биле меңээ дөмей боорун күзээр ийик мен, ынчалза-даа кижги бүрүзү өскелерни дег эвес ачы-буянныг белекти Бургандан алыр^e: бирээзиниң – ындыг, а өскезиниң – мындыг боор.

⁸Кадайланмаан улус болгаш дулгуйктарга хамаарыштыр чугаалаар чүвем бо: олар, мен ышкаш, чааскаан чоруур болза эки. ⁹Ынчалза-даа боттарын туттунуп шыдавастар болза, күзээшкинден хөлзеп-хайныр орнунга, оларның өгленип алганы дээр^f.

¹⁰А өгленчип алган улуска Дээрги-Чаяакчының айтышкынын дамчыдып тур мен: кадайы ашаандан чарылбас ужурлуг^g. ¹¹А ол ашаандан чарлы-даа берзе, чааскаан чорзун азы ашаа-биле эптежиң, катап олуржуп алзын. Ашаа, бодунуң ээлчээнде, кадайыңдан чарылбас ужурлуг^h.

¹²Арткан улуска хамаарыштыр Дээрги-Чаяакчының эвес, а мээң бодалымны чугаалап көрейн: Бурганга бүзүрэн ха-дуңманың бирээзиниң кадайы бүзүрөөн херэежен бооп, ашаа-биле чурттаарыңдан ойталавас болза, ол эр кижги кадайыңдан чарылбас ужурлугⁱ. ¹³А ол ышкаш бүзүрэн херэеженниң бүзүрөөн ашаа ооң-биле чурттаарыңдан ойталавас болза, ол херэежен ашаандан чарылбас ужурлуг. ¹⁴Чүге дээрге бүзүрэн кадайының салдары-биле бүзүрөөн эр Бурганга чоок апарган-дыр, а бүзүрэн ашааның салдары-биле бүзүрөөн херэежен Бурганга чоок апарган-дыр. Оон башка ажы-төлүңер арыг эвес тургай эртик, а ам олар Бурганга улам чоок апарган-дыр^j. ¹⁵А бүзүрөөн ашаанар азы кадайыңар чарлырын күзөй берзе, оларны-биле болгай аан. Ындыг таварылгада бүзүрэн эр, херэежен ха-дуңманың хосталгазы боогдал чок. Ынчалза-даа Бурган силерни* эп-найыралдыг амыдыралче кыйгырган. ¹⁶Шынап-ла, канчап билир сен, өг-бүлениң херэежен ээзи? Ашаанны камгалаптарың чадавак^k. Азы канчап билир сен, өг-бүлениң эр ээзи? Кадайыңны камгалаптарың чадавак.

¹⁷Ынчаарга чүл? Кижги бүрүзү Дээрги-Бурган-Чаяакчының аңаа доктаадып бергени, ол дээш кыйгырганы чүүлдүн айы-биле амыдыразын. Бүгү христиан ниитилелдерге «ынчалыңар» деп дужаап тур мен. ¹⁸Кыртыжап демдектеттирип алган тургаш, Дээрги-Чаяакчыга кыйгырткан кижги оозун чажырбазын. А кыртыжап демдектеттирбээн тургаш, кыйгырткан кижги ол ёзулалды кылдыртпазын^l. ¹⁹Кыртыжап демдектээринде-даа, кыртыжап демдектетпезинде-даа көңгүс ужур-утка чок^m. Бурганның айтышкыннарын сагыры – кижиге эң чугула чүүл ол-дур!

²⁰Кижги бүрүзү Бурган ону кый дээн үеде турган байдалыңга хевээр артып калзын. ²¹Сени кый дээн үеде кул турган болзуңа, хөлзеп-дүвүрөвө. (Ынчалза-даа хосталы бээр аргаң бар болза, ону ажыглааны дээр.) ²²Дээрги-Чаяакчы кый дээн үеде кул турган кижги Ооң мурнунга хостуг боорⁿ. А хостуг хамааты тургаш, кыйгырткан кижги ам Христостуң кулу боор^o. ²³Бурган силерни улуг өртек-биле садып хостап алган^p, ындыг болганда, кижилерге кулдар болбаңар^q. ²⁴Ха-дуңма, кайыңар-даа Бурганның мурнунга кыйгырткан үезинде турган байдалыңга хевээр артып калзын.

²⁵Кажан-даа өг-бүлө тутпаан улуска хамаарыштыр Дээрги-Чаяакчыдан келген айтышкын менде чок. Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчының өршээли-биле бүзүрөлгө

^a Хост. 21:10^b Хост. 19:15^c 1 Чыл. 21:1; Мф. 4:3;

1 Фес. 3:5

^d 2 Кор. 8:8^e Мф. 19:11-12;

1 Кор. 12:4; 1 Пет. 4:10

^f 1 Тим. 5:14^g Мал. 2:16; Мк. 10:9^h Мк. 10:11ⁱ Эзра 10:3, 11^j Мал. 2:15^k 1 Пет. 3:1^l Аж.-ч. 15:1-2; Гал. 5:2^m Рим. 2:28-29;

Гал. 3:28; 5:6; Кол. 3:11

ⁿ Ин. 8:32; Иак. 2:12;

1 Пет. 2:16; Рим. 6:18;

2 Кор. 3:17; Гал. 5:1;

Флм. 1:16

^o Рим. 6:22^p 1 Кор. 6:20^q Лев. 25:42, 55

* 7:15 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бурган силерни» деп эвес, а «Дээрги-Чаяакчы бисти» деп бижээн.

^a 2 Кор. 8:10-11

төлөптийг деп санаткан кижиге бооп, бодумнун чагыг-сүмемни кадайн^a. ²⁶ Амгы түрөчүгү үелерде кижиге амыдырал байдалын өскөртпөс болза эки деп бодаар мен. ²⁷ Кадайың-биле чурттап турар болзунза, канчаарыл? Чарылган херээн чок. А бир эвес кадай чок болзунза, кадай дилеве. ²⁸ Ынчалза-даа кадайланып алзунза, бачыг үүлгөткөн болбас сен. А ол ышкаш эр кижиге дегбээн арыг кыс ашакка барып алза, ооң база бачыды чок. Ындыг болза-даа, өгленип алган улус амыдыралыңга түрөгдел көөрүн утпаңар, а мен силерни хайыралаарын кызар-дыр мен.

²⁹ Биригээр чугаалаарга, ха-дунма, үениң төнчүзү чоокшулап келген-дир. Моон сонгаар кадайлыг улус кадай албаан улус дег болзун. ³⁰ Качыгдаан улус боттарын качыгдаваан улус дег алдынзын. Өөрүп-байырлаан улус өөрүп-байырлаваан улус дег болзун. Садып ап турар улус чүзү-даа чок улус дег болзун^b. ³¹ Бо делегейнин ажил-херектеринче дүлнү берген улус оларны кылбайн турар улус дег болзун. Чүгө дээрге бо делегей амгы үеде бар хевири-биле эстип-хайлы бээр^c.

^b 2 Кор. 6:10

^c 1 Пет. 4:7; 1 Ин. 2:17

^d Мф. 6:25; Лк. 10:41

³² Кандыг-даа сагыш човаашкыннар силерни шүүдетпес боорун күзеп тур мен^d. Кадайланмаан кижиге Дээрги-Чаяакчының ажил-херектери дээш база Ооң күзелин хандырап дээш сагыш човаар. ³³ А кадайлыг кижиге хүн бүрүнүн амыдыралы дээш, кадайының күзелин хандырап дээш сагыш човаар. ³⁴ Ооң сонуургал-чүткүлдери чөрүшкөк боор*. Ашаа чок херэежен азы эр кижиге дегбээн арыг кыс, бодунун мага-боду болгаш сагыш-сеткили-биле Бурганга бүрүнү-биле бердинер дээш, Дээрги-Чаяакчының ажил-херээн бодаар, а ашактыг херэежен хүн бүрүнүн амыдыралы дээш база ашааның күзелин хандырап дээш сагыш човаар. ³⁵ Силерни кандыг-бир чүүлдерге кызгадаар дээш эвес, а бодуңарга ажыктыг болзун дээш; өскээр чардыкпайн, Дээрги-Чаяакчыга бүрүнү-биле бердинип, доктар чокка бараан болзуннар дээш, мен мону чугаалап тур мен.

³⁶ Силерниң кайы-бирээр бодунун назы четкен уруунун чааскаан чурттап чорууру дээш, буруулуг мен деп саназа база ону өглөп каары херек болза, бодунун күзелин өзугаар кылзын. Ол кижиге уруун өглөп кагзын, ол чорук бачыттыг эвес боор.

³⁷ А бодунун чүрээнде чайгылыш чок шиитпир хүлээп алган, түрөгделге туттурбаан, бодун туттунуп шыдаар харыктыг база бодунун уруун арыг хевээр кадагалап аар деп чүрээнде шиитпирлээн кижиге бар болза, ооң кылып турары эки. ³⁸ Ынчангаш уруун ашакка берип турар аданың кылып турары шын^e, а берейн турар аданың кылып турары оон-даа эки**.

^e Евр. 13:4

³⁹ Ашаа дириг чорда, херэежен кижиге ооң-биле тудуш харылзаалыг боор, ынчалза-даа ашаа чок апаар болза, күзээн кижизинге барып ап боор^f. Чүглө ол кижиге Дээрги-Чаяакчыга бүзүрээр болзун. ⁴⁰ Ындыг болза-даа, мен бодаарымга (а Бурганның Сүлдези база мээң-биле кады ышкажыл), дулгуяк хевээр артары аңаа улам амыр-чыргалдыг боор.

^f Рим. 7:2

* 7:34 Чамдык бурунгу сөзүглелдерде «Чөрүшкөк боор» деп сөстөр кадайлыг кижиниң сонуургал-чүткүлдеринге эвес, а дараазында домакта ашаа чок херэежен азы ашакка барып көрбээн кыс-биле ашактыг херэеженниң аразында чөрүшкөк чүүлдерге хамаарышкан бооп турар. Ооң уламындан бо кезек черниң утказы бир аңгы апаар.

** 7:36-38 Бо шүлүктөрдө «Силерниң кайы-бирээр» деп сөстөр-биле Павелдин назы четкен кыстың ачазын азы эр душтуун көргүскени тода билдинмес бооп турар. Бир эвес кыстың эр душтуун көргүскөн болза, ол үш шүлүктү мынчаар очулдуруп болур: «Силерниң кайы-бирээр „Дүгдешкен душтуум кыска хамаарыштыр бодумну алдынып турарым буруулуг-дур, ооң өгленир назы-хары эртип бар чор, олуржуп аарывыс чугула-дыр“ деп бодаар болза, бодунун күзелин өзугаар кылзын. Ол душтуу кыс-биле өгленип ап боор, ол чорук бачыттыг эвес боор. А бодунун чүрээнде чайгылыш чок шиитпир хүлээп алган, түрөгделге туттурбаан, бодун туттунуп шыдаар харыктыг база бодунун душтуун арыг хевээр кадагалап аар деп чүрээнде шиитпирлээн кижиге бар болза, ооң кылып турары эки. Ынчангаш душтуу-биле өгленип турар эрнин кылып турары шын, а өгленишпейн турар эрнин кылып турары оон-даа эки».

Дүрзү-бурганнарга өргүп салган чем дугайында

8 ¹ Дүрзү-бурганнарга өргүп салган чем дугайында бижээнинерге хамаарыштыр^a. «Бистиң шуптувуста билиг барын билир бис». Ол шын болбайн канчаар, ынчалза-даа билиг улусту адыргак кылып каар, а ынакшыл быжыктырып турар^b.

² Бир-ле чүүлдү билир мен деп бодаар кижиге херек кырында чүнү-даа болур-чогууру-биле билбес^c. ³ Ынчалза-даа Бурганга ынак кижиге Аңаа билдингир апарган-дыр^d.

⁴ Ынчангаш дүрзү-бурганнарга өргүп салган чемге хамаарыштыр: «Билир чүүлүвүс бо-дур: бо делегейде дүрзү-бурган – көңгүс чүү-даа эвес база чүглө чаңгыс Бургандан өске кандыг-даа бурган чок^e. ⁵ Дээрде азы черде бурган деп адаткан чүүлдер бар-ла харын (шынап-ла, эндерик хөй „бурганнар“ болгаш „дээргилер“ бар болбазыкпе).

⁶ А бисте чүглө бүгү чаяалганың эге-дөзү, амыдыралывыстың эчис сорулгазы боор чаңгыс Бурган Ада^f болгаш бүгү чаяалганың Ону дамчыштыр бар апарганы^g, Ону дамчыштыр амыдырап чоруурувус чаңгыс Дээрги Иисус Христос олар бар»*.

⁷ Ынчалза-даа улустуң шуптузунда шак ындыг билиг чок. Чамдык улус чоокка чедир-ле дүрзү-бурганнарга өргүлгө салган чем чип, оларга мөгейиг дугайында бодап чаңчыккан. Ындыг улустуң арын-нүүрү ам-даа быжыкпаан болгаш, өргүлгө салган аш-чем оларны бужартадыптар^h.

⁸ «А аш-чем бисти Бурганче чоокшуладып шыдавас. Кандыг-бир чемни чивес-даа болзувуса, биске багай болбас, ону чиир-даа болзувуса, дөмей-ле биске эки апарбасⁱ».

⁹ Чүглө оваарнып көрүнер: силернин хостуу-биле чемненириңер бүзүрели быжыкпаан улусту бачытче күткүде бербезин. ¹⁰ Ам-даа чегей билиглиг, быжыкпаан кижиге^j шыырак билиглиг сээң дүрзү-бурганга мөгөөр черде өргүлгө салган аш-чем чип оларыңны көрүп кагза^k, ол кижиге дүрзү-бурганга өргөөн эътти чий бээр кылдыр ооң арын-нүүрүн «быжыктырып» шыдааның ол боор бе? ¹¹ Силерден коштак база Христостуң ол дээш өлгени кижини силернин билинер өлүмгө чедире бээри ол-дур^l.

¹² Ооң быжыкпаан арын-нүүрүн балыглааныңар-биле бүзүрөөн ха-дуңманарга удур бачыт үүлгеткеш, Христоска удур бачыт үүлгедип турарыңар ол-дур. ¹³ Ынчангаш аш-чем мээң бүзүрөөн ха-дуңмамны бачытче күткүдүп турар болза, ону бачытче кирибес дээш, моон соңгаар кажан-даа эът чивес мен^m.

Павелдиң бодунуң эргелерин ажыглавааны

9 ¹ Мени көрүнер даан. Хостуг эвес-тир мен бе? Элчин эвес-тир мен бе?ⁿ Дээргивис Иисусту көргөн эвес ийик мен бе?^o Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелдиг амыдыралыңар – мээң ажыл-херектеримниң үре-түннели эвес ийикпе? ² Өске улуска элчин эвес-даа болзумза, чүү-кандыг-даа болза, силерге элчин мен. Боттарыңарның-на Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелдиг амыдыралыңар-ла – элчин боорумнун бадытталы ол-дур.

³ Мээң херээмни сайгарыксап турар улуска удур камгаланыр чүүлүм бо-дур. ⁴ Аш-чем чиир, суксун ижер эргевис чок бе?^p ⁵ Азы өске элчиннер ышкаш, чижээ, Дээрги Иисустуң дуңмалары^q база Кифа Пётр ышкаш, Бурганга бүзүрөөн кадайлыг бооп^r, ону эдертип алгаш чоруур эргевис чок бе? ⁶ Азы чүглө Варнава^s биле мен хүн бүрүнүн амыдыралыңа херектиг чүүлдерни боттарывыс ажылдап алыр уjurлуг бис бе? ⁷ Боду бодун азыравышаан, албан-хүлээлге эрттирер шериг кижиге кажан турганыл?^t Шөлгө виноград тарааш, ооң чимизин чиир эрге чок кижиге кымыл?^u Азы кодан хойну кадарып тургаш, ооң сүдүн ишпес кым барыл? ⁸ Мен мону чүглө хамык чүүлдерже

^a Аж.-ч. 15:20, 29^b 1 Кор. 13:4-13^c Гал. 6:3^d Гал. 4:9^e Ы. х. к. 4:35; 6:4-5; 1 Хаан. 12:21; Иса. 41:24^f Мал. 2:10; Эф. 4:6^g Ин. 1:3; Рим. 11:36; Кол. 1:16; Евр. 1:2^h 1 Кор. 10:28-29ⁱ Мк. 7:19;

Аж.-ч. 10:12-15; Рим. 14:14

^j Рим. 14:1^k Аж.-ч. 15:29;

1 Кор. 10:19; Ажыд. 2:14

^l Рим. 14:15^m Рим. 14:21ⁿ 1 Фес. 2:6-7; Флм. 1:8° Аж.-ч. 9:3-6^p 2 Фес. 3:8-9^q Мк. 6:3; Ин. 2:12; 7:3; Аж.-ч. 1:14; 1 Кор. 9:5; Гал. 1:19^r Мк. 1:30^s Аж.-ч. 4:36; 13:2; 15:36; Гал. 2:9;^t 2 Кор. 10:4; 2 Тим. 2:3^u У. ч. 27:18

* 8:6, 8 Бо шүүлүктерде кавычка иштинче кириген черлер коринфичилерниң Павелге чагаазындан алдынган бооп чадавас, ынчалза-даа ол цитаталарның каяа төнүп турары ылап билдинмес.

кижиниң көөр айы-биле көргөш, чугаалап турарым ол бе? Ыдыктыг хоойлу база ындыг уткалыг чугаалап турар эвес чүве бе? ⁹ Моисейниң хоойлузунда мынча деп бижээн ийик чоп: «Тараа бастырып турар шарыга хээрик кедирбе»^a. Кай, Бурган бо таварылгада чүгле шарылар дээш сагыш човап турар бе? ¹⁰ Ол бистиң дугайывыста чугаалап турар эвес чүве бе?

^a Ы. х. к. 25:4; 1 Тим. 5:18

^b Рим. 4:23-24

^c 2 Тим. 2:6

^d Рим. 15:27; Гал. 6:6

Ийе, бисти бодааш, ынчаар бижээн-дир!^b Тарааны тарып-даа турар кижидүжүт ажаап алыр идегел-биле тарыыр журлуг, а бастырып-даа турар кижиге база «Үлүүм алыр мен» деп идегел турар журлуг^c. ¹¹ Бис Сүлдөгө хамааржыр үрезинни араңарга тарып каан-дыр бис, ынчангаш чер кырынга хереглээр кежиктерни база араңардан чыып алзыйысса, силерден ындыг хөйүнү негеп турарывыс ол бе?^d ¹² Силерден деткимче алыр эрге өске улуста бар болза, бисте оон артык эрге бар эвес чүве бе?

Ындыг болза-даа, бис ол эргевисти ажыглавадывыс. Харын Христос дугайында Буянның Медээниң тараарынга кандыг-даа шаптык катпас дээш, бүгү аар-бергелерни шыдажып эртип тур бис.

¹³ Бурганның өргээзинде бараан бооп турар улус аыш-чем-биле ол өргээден хандыртынып турарын таанда-ла билбес силер бе? Өргүл салыр бедигээш чанынга бараан бооп турар улус база өргүлгө салган чемден үлүг алыр эргелиин таанда-ла билбес силер бе?^e ¹⁴ База-ла шак ынчаар, Буянның Медээни суртаалдап турар улус амыдыралынга херектиг чүүлдерни ол суртаалдары дээш алыр кылдыр Дээрги-Ча-яакчы доктаадып каан^f.

^e Лев. 6:16, 26

^f Лк. 10:7; 1 Тим. 5:18

^g Аж.-ч. 18:3

^h Рим. 1:14

ⁱ Гал. 2:7

^j 2 Кор. 11:7, 9

¹⁵ Ынчалза-даа мен ол эргелерниң кайызын-даа ажыглавадым, мону бижиирде, меңээ шак ындыг деткимче көргүссүн деп-даа боовадым^g. Мээң чоргаараар чөптүг чылдаамны узуткаар органы кандыг-бир кижиге бээр орнунга, меңээ өлү бээри дээр. ¹⁶ Буянның Медээни суртаалдап турар болзумза, менде чоргаараар чылдак чок, чүгө дээрге ол – мээң дорт хүлээлгем-дир^h. Бир эвес Буянның Медээни суртаалдап барзымза, бодум шорум-дур! ¹⁷ Буянның Медээни эки турам-биле суртаалдап эгелээн болзумза, шаңналга төлөптиг боор ийик мен. А эки турам-биле суртаалдап турар болзумза, анаа-ла Бурганның даалгазын күүседип турарым ол-дурⁱ. ¹⁸ Ынчаарга чүү дээш шаңналым алыр мен? Буянның Медээни суртаалдап тура, суртаалчының артык эргелерин ажыглавайн, ону улустан төлевир чокка кылып турарым дээш^j алыр мен.

Павел хосталгазын бүгү улуска ажык-дуза кедирери-биле ажыглаар

¹⁹ Мен бүгү улустан хостуг, олардан хамаарышпас-даа болзумза, оларның хөй кезин Христосче ээлдирер дээш, бодумну бүгү улуска кулданыгже хүлээдипкен мен^k. ²⁰ Иудейлерни ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр иудей ышкаш апардым. Ыдыктыг хоойлуну хүлээп көөр улусту ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр ыдыктыг хоойлуга башкарткан кижиде ышкаш апардым^l. (Ынчалза-даа бодумну ыдыктыг хоойлунуң кулу деп санапас мен.) ²¹ А ыдыктыг хоойлуну сагыпас улусту Христосче ээлдирип алыр дээш, мен оларга хамаарыштыр ыдыктыг хоойлуну сагыпас кижиде ышкаш апардым^m. (Шынап-ла Бурганның хоойлузундан хостуг эвес мен, Христостуң хоойлузунга башкартып чоруурум ол.) ²² Кошкак улусту база ээлдирип алыр дээшⁿ, мен оларга хамаарыштыр кошкак кижиде ышкаш апардым. Оода-ла чамдык улусту камгалап алыр дээш, кандыг-даа улуска хамаарыштыр дыка чоок кижиде апардым^o. ²³ Буянның Медээниң азааны шаңналдан бодумнуң үлүүм алырын бодап, ол бүгүнү ындыг сорулга-биле кылып чор мен.

^k 2 Кор. 4:5

^l Аж.-ч. 16:3; 21:23-26

^m Рим. 2:12, 14; Гал. 2:3

ⁿ 2 Кор. 11:29

^o 1 Кор. 10:33

²⁴ Маргылдаа шөлүнгө чаржып маңнашкан хөй кижиниң чүгле чаңгызы тиилекчиниң шаңналын алырын билбес эвес-ле болгай кижир? Ындыг болганда, тиилелге дээш маңнаар^p. ²⁵ Маргылдааларга киржир кижиде бүрүзү шыңгыы белеткел эртер. Тиилээни дээш, олар дораан оңа бээр шаңнал алыр, а бис – мөңгөдө оңмас шаңналче

^p Гал. 5:7

чүткүүр бис!^a ²⁶ Ынчангаш мен база эчис сорулгазы чок кижидег, анаа-ла хей чүгүрбейн чор мен; агаар шашкылаар дээн кижидег, анаа-ла хей чогушпайн чор мен. ²⁷ Харын өске улуска суртаалдап тура, бодум шаңналга төлөп чок болбас дээш, мага-бодумну «чула шаап», ону бодумга чагыртып чор мен.

Дүрзү-бурганга мөгөөринге удур кичээндириг

10 ¹ Ха-дунма, ада-өгбевистиң шуптузунун булут адаанга турганын, оларнын далай өттүр жеке бергенин эки билип ап көрүңөр^b. ² Олар шупту Моисейге башкартып, булутка база далайга суктурганнар. ³ Олар шупту чаңгыс-ла ол, Сүлде хайырлаан чемни чип^c, ⁴ чаңгыс-ла ол, Сүлде хайырлаан суксунну ижип турганнар. Ол улус Сүлдеге башкарткан Хаядан аккан суксун ишкен, а оларны үдеп чораан ол Хая* – Христос болган. ⁵ Ынчалза-даа оларның хөй кезии Бурганның сеткилинге кирбейн баргаш, ээн ховуга узуткаттырып кааннар^d.

⁶ А ол бүгү, ада-өгбевистиң күзөй бергени дег^e, бачыттыг чүүлдерни күзевезивис дээш, биске үлегер-чижек болган. ⁷ Чамдык ада-өгбевис ышкаш, дүрзү-бурганнарга мөгөйбөңөр. Бижилгеде мынчаар бижээн-не болгай: «Улус-чон ижип-чири-биле олуруп алган, а ооң соонда самнап-хөгөп эгелээн»^f. ⁸ Оларның чамдыгызы ышкаш, самыралга алыспаалы. Ынчап тургаш, олардан 23 000 кижиде чаңгыс хүн дургузунда кырлып калды чоп^g. ⁹ Оларның чамдыгызы ышкаш, Христостун шыдамын шеневээли^h. Ынчаар кылгаш, олар чыланнарга шактырып өлдүлөр чопⁱ. ¹⁰ Оларның чамдыгызы ышкаш, хомдап турбаңар. Ынчанган дээш, дээрниц хыдыкчы төлээзи оларны узуткап кагды чоп^j.

¹¹ Биске үлегер-чижек болзун дээш^k, ол бүгү чүүлдер ада-өгбевис-биле болган, биске сагындырыг болзун дээш, ол бүгүнү бижип каан. Үелерниц төнчүзүнде чурттап турар болгай бис. ¹² Ынчангаш ийи бут кырында быжыг турар мен деп бодаар кижиде, тайып ушпас дээш, кичээзин^l. ¹³ Силерни тавараан күткүлге – өске чүү-даа эвес, а кижиде шаа-биле күткүлге-дир. Бурган аазаан сөзүңге шынчы^m. Ол кажан-даа силерге күш чедер шаанардан ажа бээр күткүлге эртерин чөпшээревес, а күткүлге таварышса-даа, ону шыдажып эртсиннер дээш, канчап адырлырын база силерге айтып бээрⁿ.

¹⁴ Ынчангаш, ханы ынак эш-өөрүм, дүрзү-бурганнарга мөгөөринден ойлап-дизиңер!^o ¹⁵ Угаан-сарыылдыг улуска дег, силерге чугаалап тур мен. Чугаалаан чүвемни угаап көрүңөр. ¹⁶ Бурганга ол дээш өөрүп четтиреривис ачы-буянын дашка Христостун ханы-биле бистиң тудуш харылзаавысты көргүспейн турар бе? А үзе тыртып турар хлевивис Христостун мага-боду-биле бистиң тудуш харылзаавысты көргүспейн турар бе?^p ¹⁷ Хлеб чүгле чаңгыс, а бис, чеже-даа хөй болзувусса, чаңгыс мага-ботту тургузуп турар бис, чүге дээрге шуптувус чаңгыс-ла ол хлебти үлежиң турар бис^q.

¹⁸ Израиль чонче көрүңөр даан: өргүлге салган аыш-чем чип турар бүгү улус өргүл салыр бедигээштиң хамааржыры Бурган-биле тудуш харылзаалыг эвес чүве бе?^r

¹⁹ Кандыг уткалыг чугаалап турарым ол? Дүрзү-бурган боду азы дүрзү-бурганга салган өргүл аыш-чеми кандыг-бир ужур-уткалыг деп турарым ол бе?^s ²⁰ Чок! Өске чоннар улузу өргүл салганда, Бурганга эвес, а буктарга салырын чугаалап тур мен^t. А силерниц буктар-биле харылзаалыг бооруңарны күзевес-тир мен. ²¹ Дээрги Иисустун дашказындан ижип тургаш, буктарның дашказындан база ижип шыдавас силер; Дээрги Иисуска тураскааткан чемни чип тургаш, буктарга тураскааткан чемни ооң-биле кады чип шыдавас силер^u. ²² Азы чүл? Дээрги-Чаяакчының хүннээчел сагыжын оттурар дээн бис бе?^v Таанда-ла Оон күштүг бис бе?^w

^a 1 Пет. 5:4; Флп. 3:14;
² Тим. 2:5

^b Хост. 13:21; 14:22

^c Хост. 16:15, 35;
Ы. х. к. 8:3

^d Сан. 14:29, 36-37

^e Сан. 11:4-6;
Ыд. ыр. 77:18

^f Хост. 32:6

^g Сан. 25:1-9

^h Ыд. ыр. 94:9

ⁱ Сан. 21:5-6

^j Сан. 14:29-37

^k Рим. 4:23

^l Рим. 11:20-21

^m 1 Кор. 1:9

ⁿ Иов 5:19; Ыд. ыр. 33:20;
² Пет. 2:9

^o 1 Ин. 5:21

^p Мк. 14:22-23; Ин. 6:51;

¹ Кор. 11:23-26

^q Рим. 12:5;

¹ Кор. 12:12-13; Эф. 4:25

^r Лев. 3:3; 7:15

^s Аж.-ч. 15:29; 1 Кор. 8:4;
Ажыд. 2:14

^t Ы. х. к. 32:17;

Ыд. ыр. 105:37

^u 2 Кор. 6:15

^v Ы. х. к. 32:21

^w Эккл. 6:10

* 10:4 Үдеп чораан ол Хая – иудейлерниц тоолчургу чугаазын ӛзугаар, оларның ӛгбелери ээн кургаг ховуга дӛртен чыл дургузунда кӛжүп чорда, Бурган оларга онзагай кудук-хая берген. Ол кудук-хая оларның соондан кӛжүп, сугну берип чораан (Хост. 17:6; Сан. 20:7-11 кӛр).

Бүгү чүүлдү Бурганның алдар-хүндүзү дээш кылыңар

^a 1 Кор. 6:12

^b 1 Кор. 13:5; Флп. 2:21

^c 1 Кор. 8:7

^d Ыд. ыр. 23:1

^e Лк. 10:8

^f Рим. 14:6

^g Кол. 3:17

^h 1 Кор. 8:13; Рим. 14:13

ⁱ 1 Кор. 9:22

^j 2 Кор. 12:14

^k 1 Кор. 4:16; 1 Фес. 1:6;
2 Фес. 3:7

^l Эф. 1:22; 4:15

^m Э. д. 3:16; Эф. 5:23

ⁿ Ин. 14:28; 1 Кор. 15:24

^o 4 Хаан. 22:14; Лк. 2:36;
Аж.-ч. 21:9

^p Ы. х. к. 21:12

^q Э. д. 1:26

^r Э. д. 2:21-23

^s Э. д. 2:18

^t Гал. 3:28

²³ «Бүгү чүвени чөпшээрээн»^a деп болур силер, ынчалза-даа бүгү чүве ажыктыг болбас. «Бүгү чүвени чөпшээрээн», ынчалза-даа бүгү чүве быжыглал болбас. ²⁴ Кым-даа бодунун ажык-дүжүүн сүрбезин, а өске улустун ажык-дүжүү дээш сагыш човазын^b. ²⁵ Базаарда садып турар кандыг-даа эътти, кайыын келгенин истевейн, чип алыңар. Арын-нүүрүңер чүден-даа ойталавазын^c. ²⁶ *Чер-делегей болгаш ону долган бүгү чүве Дээрги-Чаяакчыга хамааржыр болгай*^d. ²⁷ Силерни Бурганга бүзүрөөн кижиге бажыңынче чалаарга, «баар-дыр» деп шийтпирлезиңерзе, мурнуңарга салган аш-чемни, кайыын келгенин айтырбайн, чип алыңар^e. Арын-нүүрүңер чүден-даа ойталавазын. ²⁸ А бир эвес кандыг-бир кижиге силерге: «Ол эътти өргүл кылдыр салган-дыр» – дээр болза, силерге ону чугаалаан кижиге дээш, арын-нүүр дээш, чивенер. ²⁹ Силерниң эвес, а ол кижиниң арын-нүүрүн бодааш, «арын-нүүр» деп турарым ол. Чүге дээрге мээң хосталгам өске кижиниң арын-нүүрүнүң шийткели-биле канчап кызагаттырарыл? ³⁰ Бир эвес мен аш-чемни Бурганга өөрүп четтиришкин-биле хүлээп ап турар болзумза, ол аш-чем дээш, мени чүге буруу шаварыл?^f

³¹ Ындыг болганда, ижип-даа, чип-даа азы өске кандыг-даа херек кылып турзунарза, ол бүгүнү Бурганның алдар-хүндүзү дээш кылып чоруңар^g. ³² Иудейлерге-даа, өске чоннар улунунга-даа, христиан ниитилелге-даа моондак тургуспаңар^h. ³³ Меңээ – кандыг-даа улуска дыка чоок кижиге бооп, оларның аайыңга кирерин кызып чоруур кижиге – дөмей болуңарⁱ. Ам-даа хөй улус камгалалды алзын дээш, бодумга ажык-дүжүк харавайн^j, оларның ажык-дүжүүн бодап чоруур болгай мен.

11 ¹ Христостун үлегер-чижээн эдерип чоруурум дег, мени өттүнүп көрүңер^k.

Бурганны алдаржыдып тура, кижиниң бажын шывар-шыппазы

² Мени сактып артканыңар дээш база силерге дамчытканым өөредигни олчаан эдерип чорууруңар дээш, силерни мактап каайн. ³ Ынчалза-даа мону билип аарыңарны күзеп тур мен: Христос эр кижиге бүрүзүңге «баш» боор^l, эр кижиге – херэежен кижиге «баш» боор^m, а Бурган – Христоска «баш» боорⁿ. ⁴ Ынчангаш бажын шып алгаш, мөргүүр азы өттүр билип медеглээр эр кижиге бүрүзү «бажын» бак атка кириер. ⁵ А бажын шып албайн, мөргүүр азы өттүр билип медеглээр херэежен кижиге^o бүрүзү бодунун «бажын» бак атка кириер. Ол бажын тазарты чүлүп алган херэеженге дөмей. ⁶ Херэежен кижиге бажын шывар хөңнү чок болза, шуут дөңгүр баштыг-даа боору аңаа хамаанчок^p. А херэежен кижиге бажын таартыры азы дөңгүрертирери бужар чорук боор төлээде, ол бажын шып алзын.

⁷ Эр кижиге бажын шыппас ужурлуг, чүге дээрге ол – Бурганның овор-хевири болгаш, Ону алдаржыдып турар-дыр. А херэежен кижиге – эр кижини алдаржыдып турар^q. ⁸ Херэежен кижиден эр кижиге эвес, а эр кижиден херэежен кижиге тывылган^r. ⁹ Бурган херэежен кижиге кылдыр, эр кижини эвес, а эр кижиге кылдыр, херэежен кижини чаяп каан^s. ¹⁰ Ындыг болганы дээш база дээрниң төлээлери дээш, херэежен кижиге бажын шып алган чоруур ужурлуг^t. ¹¹ Ындыг болза-даа, Дээрги-Чаяакчыга башкаргы бергенде, эр кижиге хамаарышпас херэежен-даа, херэежен кижиге хамаарышпас эр-даа турбас^t. ¹² Харын херэежен кижиниң эр кижиден тывылганы дег, эр кижиге база херэежен кижиден төрүттүнер, а бүгү улус Бургандан чаяттыңар.

* 11:10 Бо шүлүктүн утказы эки билдинмес. Ооң сөс сүрүп очулдурган утказы мындыг: «Ол дээш база дээрниң төлээлери дээш, херэежен кижиге бодунун бажының кырыңга эрге-чагыргалыг турар ужурлуг».

¹³ Боттарыңар бодап-даа көрүңөр даан, бажын шып албаан херэежен кижиге Бурганга мөргүүр болза, ужурга тааржыр бе? ¹⁴ Эр кижиге узун баш дүгү өстүрөр болза, ооң ат-алдары баксыраарын ёзу-чурум силерге өөретпейн турар бе? ¹⁵ А херэежен кижиге бажының дүгү узун боору – ат-алдар-дыр, чүгө дээрге узун баш дүгүн чайгаар бүткөн шывыг кылдыр аңаа берген-дир^а. ¹⁶ Чамдык улус бо айтырыг талазы-биле маргыжыксай бээри чадапчок, ындыг-даа болза, бисте-даа, Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдеринде-даа ындыг чаңчылдан өске чаңчыл чок.

^а Сан. 5:18

Дээрги-Чаяакчының кежээки чемин шын эвес ажыглаары

¹⁷ Оон ыңай чугаалаар бодаан чүүлүмге силерни мактапкы дег чүм-даа чогул, чүгө дээрге силерниң чыыштарыңарга ажыктыг эвес, а хоралыг тала чая база бээр-дир. ¹⁸ Хамыктың мурнунда, христиан ниитилел бооп, чыгып кээринерге, араңарга аңгылажышкын турар дээр-дир, ол чугааларның кезик-чамдызыңга бүзүрээр-дир мен^б. ¹⁹ Чугаажок, силерниң араңарга аңгыланчыр чорук турбайн канчаар. Бурганга шылгаттырган улус ынчан силерниң араңарга илдең апаар^с. ²⁰ Ынчаарга шупту кады чыгып-даа турзуңарза, ол чыыжыңарны Дээрги-Чаяакчының кежээки чеми деп черле болбас-тыр. ²¹ Чүгө дээрге кижиге бүрүзү бодунуң эккелген кежээки чемин чип кириптер, түннелинде чамдыңар аштап артар, а өскелеринер эзиртир ижип алган боор-дур. ²² Ижип-чиир дээр болзуңарза, бажыңарыңар чок чүвө бе? Азы Бурганга бүзүрөөннер ниитилелдин херекке албайн, яды-түрөңгилеруңу куду көрүп тур силер бе?^д Ол дээш, силерге чүү дэйн? Мактаар мен бе? Чок, мактавас мен!

^б 1 Кор. 1:10-12

^с 1 Ин. 2:19

^д У. ч. 17:5

²³ Силерге дамчыдып бергеним өөредигни мен бодум Дээрги-Чаяакчыдан алган болгай мен^е: Дээрги Иисус Ону садыккан дүне хлебти тудуп алгаш, ²⁴ Бурганга өөрүп четтирген соонда, ону үзе тырткаш, мынча дээн болгай: «Бо дээрге силер дээш берип турарым Мээң мага-бодум-дур. Ону Меңээ тураскаал кылдыр ынчаар кылып чоруңар»^ф. ²⁵ А кежээки чем соонда дашканы база көдүргөш, мынча дээн болгай: «Бо дашка дээрге Мээң ханым-биле чардынар чаа чагыг-керээ-дир^г. Ону ижип турар саныңарда-ла, Меңээ тураскаал кылдыр ынчаар кылып чоруңар». ²⁶ Бо хлебти чип база бо дашканы чооглап турар саныңарда-ла, Дээрги Иисус эеп келбээн шаанда, Ооң өлүмүн медеглеп турарыңар ол-дур.

^е Гал. 1:12

^ф Лк. 22:19

^г Лк. 22:20

²⁷ Ынчангаш бодун төлептии-биле алдынмайн, ол хлебти чип турар азы Дээргиниң дашказыңдан чооглап турар кижиге Дээргиниң мага-боду болгаш ханыңга удур^h бачыт үүлгеткен дээш буруулуг боор. ²⁸ Кижиге бүрүзү бодун баштай шүгдүнүп алзын, ол ынчан хлебти чип, дашканы чооглап боор. ²⁹ Бир эвес силерниң кайы-бирээңер Дээргиниң мага-боду деп чүл ол дээрзин билбейн турар болза, ол ижип-чип тура, бодун шииткелге онаар. ³⁰ Ол чылдагаан-биле силерниң араңарда шыдал-шинек чок, аарыг улус хөй бооп турар база эвээш эвес улус өлү бергилээн. ³¹ А бир эвес боттарыңарыңар шүгдүңгөш, шииткей көрүп турган болзувусса, ол шииткелге онаашпас ийик бис. ³² А Дээрги-Чаяакчы бисти ам шиидип, кезедип тураⁱ, бүгү бо делегей-биле кады бисти кезээ мөңгөде шиитпес дээш, кижизидип турары ол.

^h Ин. 6:53-56

ⁱ У. ч. 3:12

³³ Ынчангаш, ха-дунма, кады чемненири-биле чыылганыңарда, бот-боттарыңарны хүндүткелдиг манап алыңар. ³⁴ Кайы-бирээңер аш болза, ол кижиге бажыңыңга чемненип алзын, оон башка Дээрги-Чаяакчының шииткели чыыжыңарга дүжер. Арткан херектерни силерге чеде бергеш, сайгарып, чурумчудар мен.

Ыдыктыг Сүлдениң янзы-бүрү ачы-буянныг белектери

12 ¹ Ха-дунма, а ам Сүлдениң хайырлааны ачы-буянныг белектерге хамаарыштыр^j. Олар дугайты чүвө билбес бооруңарны күзевейн тур мен. ² Христоска бүзүрөвейн туруңарда^k, силер шын оруктан астыктырдып, үнү чок дүрзү-бурганнарга

^j 1 Кор. 14:1

^k Эф. 2:12

бараан болуп чораанынарны билир силер. ³ Ынчангаш силерге тайылбырлап тур мен: Бурганның Сүлдезиниң башкарылгазы-биле чугаалап турар кандыг-даа кижиге «Иисуска каргыш четсин» деп шыдавас, а Ыдыктыг Сүлдеге башкартпаан кым-даа: «Иисус – Дээргим-дир» – деп чугаалап шыдавас^a.

^a 1 Ин. 4:2-3

^b Рим. 12:6

^c Эф. 4:4-6

^d Рим. 12:7

^e Флп. 2:13

⁴ Ачы-буянынныг белектер янзы-бүрү боор^b, а оларны хайырлап турар Сүлде чаңгыс^c. ⁵ Бараан болуушкуннары янзы-бүрү боор^d, а оларны берген Дээрги-Чаяакчы чаңгыс. ⁶ Бурганның улуска салдарының дээжи янзы-бүрү-даа болза^e, бүгү чүүлдү бүгү улуска болдуруп турар Бурган – чаңгыс. ⁷ Сүлдениң күжүнүн кижиге бүрүзүңге илерээшкини бүгү ниитилелге ажык-дузалыг боор. ⁸ Сүлде бир кижиге мерген угаанның сөзүн хайырлаар, а өске кижиге ол-ла Сүлде билигиниң сөзүн хайырлаар. ⁹ Ол-ла Сүлде база бир кижиге – онзагай бүзүрелди^f, а өске кижиге – аарыг улус экиртир арганы белек кылдыр хайырлаар. ¹⁰ Ол-ла Сүлде бир кижиге – кайгамчык чүүлдер кылыр күштү, а өскезинге – өттүр билип медеглээр күштү хайырлаар. База бир кижиге – Сүлдеден келген күштү Сүлдеден келбээнинден ылгап билер арганы хайырлаар. Бир кижиге – янзы-бүрү билдинмес дылдарга чугаалаарын^g, а өскезинге – ол дылдарны билип, тайылбырлаарын хайырлаар. ¹¹ А бо бүгүнү чаңгыс-ла ол Сүлде болдуруп, Бодунун херек деп көргенин ёзугаар кижиге бүрүзүңге тус-тузунда берип турар.

^f Мф. 17:20; 1 Кор. 13:2

^g Мк. 16:17; Аж.-ч. 2:4; 10:46; 1 Кор. 14:2

Янзы-бүрү кезектерниң чаңгыс тудуш харылзаалы

¹² Кижиниң мага-боду чаңгыс-даа болза, хөй кезектерден бүткен боор. Олар чеже-даа хөй болза, каттышкаш, чаңгыс мага-ботту тургузары дег, Христос-биле харылзаавыс база шак ындыг боор^h. ¹³ Иудейлер азы өске чоннар улузу-даа, кулдар азы хостуг улус-даа, шуптуvus чаңгыс мага-бот болур дээшⁱ, чаңгыс Сүлдеге суктурган бис. Шуптуvus чаңгыс-ла ол Сүлдеден «ижип алган бис».

^h Рим. 12:5; 1 Кор. 10:17;

Эф. 4:25

ⁱ Гал. 5:6; Эф. 2:14;

Кол. 3:11

¹⁴ Кижиниң мага-боду чаңгыс эвес, а хөй кезектерден бүткен боор. ¹⁵ Бут хенертен: «Хол эвес болганымда, мага-ботка хамаарышпас мен» – дээр-даа болза, ол мага-ботка хамаарышпас апарбас-ла болгай, ындыг аа? ¹⁶ Ол ышкаш кулак хенертен: «Карак эвес болганымда, мага-ботка хамаарышпас мен» – дээр-даа болза, ол мага-ботка хамаарышпас апарбас-ла болгай, ындыг аа? ¹⁷ Бүгү мага-бот чүгле карактан бүткен турган болза, чүнүң-биле дыңнаарыл? Бүгү мага-бот чүгле кулактан бүткен турган болза, чүнүң-биле чыт чыттаарыл? ¹⁸ Херек кырында Бурган мага-боттуң кезек бүрүзүңге ооң хүлээлгезин Бодунун күзээн аайы-биле айтып каан. ¹⁹ А бүгү кезектер чаңгыс аай дөмей турган болза, мага-бот канчап бар боорул? ²⁰ Херек кырында кезектер хөй, а олар шупту чаңгыс мага-бот боор.

²¹ Карак холга: «Меңээ херээң чок!» – деп шыдавас. Азы ол ышкаш баш буттарга: «Меңээ херээнер чок!» – деп шыдавас. ²² Харын мага-боттуң кошкак деп бодаарывыс кезектери херек кырында эргежок чугула боор. ²³ Мага-боттуң ындыг-ла хүндүлүг эвес деп санаарывыс кезектерин эн улуг сагыш човаашкын-биле эдилээр болгай бис. ²⁴ Мага-боттуң көрүштүг эвес деп санаттырар кезектерин кызып шып алыр бис, а көрүштүг кезектерни шыпкан херээ чок. Ынчалза-даа Бурган мага-ботту тургузуп тура, ооң эн кошкак кезектеринче сагыш човаашкын улуг боор кылдыр тургузуп каан. ²⁵ Мага-ботка аңгылананышкын турбазын дээш, а ооң хамык кезектери бот-боттарынга бир дөмей сагыш човаашкын көргүссүн дээш, Ол ынчалдыр кылган. ²⁶ Мага-боттуң бир кезээ хинчектенир болза, өске кезектери база ооң-биле деңге хинчектенир; бир кезээ алдар-хүндү көөр болза, өске кезектери база ооң-биле деңге өөрүп-байырлаар^j.

^j Рим. 12:15

^k Рим. 12:5; Эф. 1:23; 4:12; Кол. 1:18, 24

²⁷ Ынчангаш силер – Христостуң мага-боду силер^k, а кижиге бүрүзү тус-тузунда Ооң мага-бодунуң кезээ боор. ²⁸ А Бурган христиан ниитилелге чамдык улусту:

биргилерин – элчиннер, ийигилерин – медээчилер^a, үшкүлөрүн – башкылар кылдыр салып каан. Оон аңгыда Ол бир чамдык улуска кайгамчык чүүлдер кылыр күштү, өскелерге – аарыг улус экиртир, ачы-дуза чедирер, удуртуп-башкара база янзы-бүрү билдинмес дылдарга чугаалаар органы хайырлаан^b. ²⁹ Шупту улус элчиннер боор бе? Шупту улус медээчилер боор бе? Шупту улус башкылар боор бе? Шупту улус кайгамчык чүүлдер кылыр бе? ³⁰ Шупту улус аарыг кижилер экиртир органы белек кылдыр алыр бе? Шупту улус билдинмес дылдарга чугаалап шыдаар бе? Шупту улус ол дылдарны билип, тайылбырлап шыдаар бе? ³¹ Ындыг-даа болза, эң чугула ачы-буянныг белектерже чүткүнер^c. А ам силерге оон-даа тергийн эки орукту айтып берейн.

^a Аж.-ч. 11:27^b Эф. 4:11^c 1 Кор. 14:1, 39

Ынакшыл

13 ¹ Бир эвес мен кижилернин, харын дээрниц төлээлериниң-даа дылдарынга чугаалап билир тургаш, өске улуска ынак эвес болзумза, ажыы чок өткүт дааш-шимээн үндүреринге өйлөшкеним ол-дур. ² Өттүр билип медеглээр арга менде бар-даа болза^d, бүгү чажыттарны билир-даа болзумза; бүгү билиглерни меңээ берген-даа болза, ол ышкаш дагларны шимчедиптер бүзүрел менде бар-даа болза^e, а ынакшылым чок болза, мен чүү-даа эвес-тир мен. ³ Менде бар хамык эт-хөрөнгини ядыыларга үлөп бээр база мага-бодумну, алдаржыыр дээш*, өлүртүр кылдыр бериптер-даа болзумза, а ынакшылым чок боор болза, ол бүгү меңээ кандыг-даа ажык-дуза эккелбес.

^d Аж.-ч. 2:18^e Мф. 17:20; Мк. 11:23;
1 Кор. 12:9

⁴ Ынакшыл шыдамык-даа, буянныг-даа. Ол адааргаачал, мактаныгчал, адыргак эвес. ⁵ Ол дүктүг арынныг болбас, бодунга ажык сүрбес, хорадаачал эвес база хомудал шыгжап чорбас. ⁶ Ынакшыл бузут дээш өөрбес, а алыс шын-биле деңге өөрүүр. ⁷ Ол чүү-даа чүвени шыдажып эртер. Ооң бүзүрели, идегели, шыдамык чоруу кажан кезээде хевээр артар.

⁸ Өттүр билген медеглелдер чиде бээр, билдинмес дылдарга чугаалаар арга төне бээр, билигниц херээ чок апаар, а ынакшыл кажан-даа төнүп читпес. ⁹ Чүге дээрге бистин биливис долу эвес, өттүр билип медеглээривис база долу эвес. ¹⁰ А бүрүн долу чүүл чедип кээрге, долу эвес чүүлдер чиде бээр. ¹¹ Чаш уруг турар шаамда, чаш уруг дег чугаалап, чаш уруг дег угаап-бодап турган мен^f. А чедишкен улуг кижии апаргаш, чаш уругларзыг бүгү чүүлдү соомда каапкан мен. ¹² Ам бис бүгү чүвени бүлүргей көрүнчүкте дүрзүнү дег көрүп турар бис, а ынчан чиге көөр апаар бис^g. Ам мээң билиим долу эвес-тир, а ынчан, Бурганның мени билири дег^h, мээң билиим база сайзыраңгай апаар.

^f Эф. 4:14^g Мф. 5:8; 1 Ин. 3:2^h 1 Кор. 8:3; Гал. 4:9

¹³ Ынчаарга ам кезээ шагда артып каар үш чүүл: бүзүрел, идегел, ынакшыл бар. Ынчаарга оларның эң чугулазы – ынакшыл.

Сүлдениң ачы-буянныг белектерин шын ажыглаары

14 ¹ Ынакшылдың соон истенерⁱ, Сүлдениң хайырлааны ачы-буянныг белектерже^j, ылаңгыя өттүр билип медеглээринче, база чүткүнер. ² Билдинмес дылга чугаалап турар кижии улуска эвес, а Бурганга чугаалаар болгай. Чүге дээрге ол кижии Сүлдениң күжү-биле чажыт чүүлдер чугаалаарга, ону билип шыдаар кижии тывылбас-тыр. ³ А өттүр билип медеглеп турар кижии улусту быжыктырып, оларны сорук кирип, аргалап чугаалажыр. ⁴ Билдинмес дылга чугаалап турар кижии чүгле бодун быжыктырар. А өттүр билип медеглеп турар кижии христиан ниитилелди быжыктырар. ⁵ Билдинмес дылдарга шуптунар чугаалап турган болза, эки-ле ийик,

ⁱ 1 Кор. 16:14^j 1 Кор. 12:1

* 13:3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Алдаржыыр дээш» эвес, а «Өрттесин дээш» деп бижээн.

^a Сан. 11:29

ынчалза-даа өттүр билип медеглеп турган болзуңарза, оон-даа эки!^a Билдинмес дылдарга чугаалаар кижиниң чугаазы тайылбырлаттына бергеш, бүгү христиан ниитилелдиң быжыгарынга ажыктыг боор таварылгалардан аңгыда, өттүр билип медеглээр кижини оон өрү деңнелге турар.

⁶ Ха-дунма, мен силерге чедип келгеш, билдинмес дылдарга чугаалап эгелээн дижик мен. Силерге ажыдыышкын дамчытпас, кандыг-даа билиг бербес, чүнү-даа өттүр билип медеглес база чүү-даа чүвөгө сургавас боор-дур мен. Ындыг болза, менден алыр ажык-дузаңар кайыл? ⁷ Чижек кылдыр амылыг эвес хөгжүм херекселдерин: лимби азы чадаганны ап көрээли. Бир эвес бедик азы чавыс үннерни хөгжүм херексели ылгавас болза, лимби азы чадаган кандыг хөөннүг аялга ойнап турарын канчап билип аарыл? ⁸ Ол ышкаш дайынчы трубазы тодаргай эвес үн этсир болза, чаа-дайынче үнер дээш, кым белеткенирил?^b ⁹ Силер-биле база шак ындыг боор: дылыңар утказы билдинмес сөстөр эдер болза, чүнү чугаалааныңарны улус канчап билип аарыл? Салгын-хатче сөстөр чашканнаан дег боор-дур силер. ¹⁰ Делегей кырында чеже хөй дыл бар деп! Олар шуптузу тодаргай уткалыг үннер ажыглаар. ¹¹ Ынчалза-даа ол үннерниң утказын билбес болзумза, өске дылга чугаалап турар кижиге даштыкы кижини дег боор мен, а чугаалап турар кижини менээ база даштыкы кижини дег боор. ¹² Силер-биле база шак ындыг боор: Сүлдениң күжүнүң илерээш-киннеринче чүткүп турар болзуңарза, ол чоруунар христиан ниитилелди элбекшилди-биле быжыктырзын.

^b Сан. 10:9

¹³ Ынчангаш билдинмес дылга чугаалап турар кижини ону тайылбырлап, очулдурар органы база алыр дээш мөргүзүн. ¹⁴ Бир эвес мен шак ындыг, билдинмес дылга мөргүп турар болзумза, мээң сеткил-хөңнүмнүң мөргүп турары ол-дур, а угаан-сарылымыга ооң ажык-дузаны чок болгай. ¹⁵ Ынчаарга канчалымза экил? Сеткил-хөңнүм-биле мөргүүн, а ол ышкаш угаан-сарылымын-биле база мөргүүн! Бурганны сеткил-хөңнүм-биле алгап ырлаайн, а ол ышкаш угаан-сарылымын-биле база алгап ырлаайн!^c ¹⁶ Бир эвес Бурганны сеткил-хөңнүң-биле алгап-йөрээр болзунза, чугаан утказын билбээн дыңнакчы сээң өөрүп четтиришкениңге хары кылдыр канчап: «Аминь – ылап-ла ындыг» дээрил?^d Ол сээң чүү деп турарыңны билир эвес! ¹⁷ Сен кончуг эки-даа өөрүп четтирген болзунза, өске кижини быжыктырыптар ажык-дузаң чок ышкажыл.

^c Иак. 5:13; Эф. 5:19^d 2 Кор. 1:20; Ажыд. 3:14

¹⁸ Билдинмес дылдарга силерниң шуптуңардан хөй чугаалаар болганым дээш, Бурганга өөрүп четтирдим. ¹⁹ Ындыг болза-даа, христиан чыышка билдинмес дылга муң-муң сөстөр чугаалаар орнунга, өске улусту база сургаар дээш, утказы билдингир беш сөстү чугаалаары дээр деп көөр мен.

Билдинмес дылдар бүзүрөвээн улусту бүзүрөлчө эккелбес

^e Эф. 4:14^f Мф. 18:3^g 1 Кор. 2:6

²⁰ Ха-дунма, угааныңар чаш уругларны дег болбазын^e. Бузутка хамаарыштыр чүве билбес чаштар дег^f, а угааныңар аайы-биле чедишкен улуг улус дег болуңар^g. ²¹ Ыдыктыг хоойлуда бижээн-не болгай:

«„Мен бо чон-биле өске дылдарга чугаалаар улус дамчыштыр, даштыкы улустуң чугаазы-биле чугаалажыр мен. Ынчалза-даа ынчан безин олар Мени дыңнаар хөңнү чок болур“ – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалап турар»^h.

^h Иса. 28:11-12

²² Ынчангаш көрүп тур силер: билдинмес дылдарга чугаалаары – бүзүрөөн эвес, а бүзүрөвээн улуска кайгамчык демдек боор-дурⁱ. А өттүр билип медеглээри – бүзүрөвээн эвес, а бүзүрөөн улуска кайгамчык демдек-тир. ²³ Христиан

ⁱ Аж.-ч. 2:6

ниитилел долузу-биле чыылган черге хамык улус билдинмес дылдарга чугаалап турган дижик. А ол дылдарны билбес азы бүзүрөвээн улус ынаар кирип келген болза, олар ынчан чүү дээрил? Олар силерни: «Бо-даа угааны чанган улус-тур» – дивес бе?!^a ²⁴ А шуптунар өттүр билип медеглеп турда, бүзүрөвээн азы хары кижки кирип келген болза, ооң алыс бүдүжү бүгү улуска ажыттына бээр. ²⁵ Шак ынчалдыр ооң чүрээниң чажыттары билдингир апаар, ол ынчан доңгая кээп дүжер, Бурганга мөгөөр база: «Бурган ылап-ла силерниң аранарда-дыр!» – деп чугаалаар^b.

^a Аж.-ч. 2:13

^b Иса. 45:14; Зах. 8:23

Бурганга бараан боорунуң чуруму

²⁶ Ынчаарга ам канчалза экил, ха-дуңма? Чыглып кээриңерге, силерниң бирээ-нерде – ыдыктыг ыры, өскөнерде – сургаал сөзү азы Бургандан ажыдыышкын бар болзун; база бирээнер билдинмес дылга чугаалазын, а өскөнер ол дылды тайылбырлазын. Ол бүгүнүң сорулгазы – бот-боттарын быжыктылары боор ужурлуг^c.

^c 2 Кор. 12:19; 13:10

²⁷ Билдинмес дылдарга чугаалаар улус бар болза, ийи, улуг дизе үш кижки, ам артында ээлчег ёзугаар чугаалазын, база бирээнер ол чугааларны тайылбырлазын.

²⁸ А бир эвес тайылбырлап шыдаар кижки чок болза, билдинмес дылдарга чугаалаар кижки христиан чыышка ыыттавазын, ол чүгле бодунга азы Бурганга чугаалазын.

²⁹ Бурганның медээчилери-даа ийилеп азы үштеп чугаалазыннар, а дыңнакчылар оларның чугаалаан чүвезин хынап орзуннар^d. ³⁰ А дыңнап олурган өске-бир кижкиге Бургандан ажыдыышкын кээр болза, баштай чугаалап эгелээн медээчи ыыттавайын барзын. ³¹ Чүге дээрге бүгү улус өөрөзүн дээш база бүгү улуска аргалал бээр дээш, шуптунар ээлчег аайы-биле өттүр билип медеглеп боор силер. ³² Медээчи кижки өттүр билип медеглеп тура, ооң угаан-медерелин хаара туткан Сүлдениң илерээшкинин башкарзын. ³³ Чүге дээрге Бурган – корум-чурум чок чоруктуң эвес, а амыр-тайбыңның Бурганы-дыр. Ооң улузунуң тургусканы бүгү ниитилелдерге шак ындыг боор.

^d 1 Ин. 4:1; 1 Фес. 5:20-21

³⁴ (А херэеженнер чыыштар үезинде ыыттавазын^e. Оларга чугаалаарын хоруп каан, чүге дээрге хоойлунуң айытканы дег, олар чагыртып чоруур ужурлуг^f. ³⁵ А бир эвес олар кандыг-бир чүүлү өөрөнип алыксаар болза, бажыңнарынга баргаш, ашактарындан айтырып алзыннар. Херэежен кижиниң христиан чыышка чүве чугаалаары бужар чорук-тур он.)*

^e 1 Тим. 2:11-12

^f Э. д. 3:16; 1 Пет. 3:1; Эф. 5:22; Кол. 3:18

³⁶ Азы Бурганның сөзү чүгле силерни дамчыштыр кээп турар деп бодаар силер бе? Азы ол чүгле силерге келген деп бодаар силер бе? ³⁷ Бодун «Бурганның медээчизи мен» азы «Сүлде-биле сырый харылзаалыг мен» деп бодаар кым-даа болза, мээң силерге бижип турар чүүлүм Дээрги-Чаяакчынын айтыышкыны дээрзин хүлээп көөр ужурлуг. ³⁸ А хүлээп көрбес болза, ол кижини база хүлээп көрбес болзун. ³⁹ Ынчангаш, ха-дуңма, өттүр билип медеглээр аргаже чүткүңер^g, ынчалза-даа билдинмес дылдарга чугаалаар улусту хоруваңар. ⁴⁰ Чүгле бүгү чүвени ужур-чурумга тааржыр база чурумнуг кылдыр кылыр херек^h.

^g 1 Кор. 12:31; 14:1

^h Кол. 2:5

Христостуң катан дирилгени

15 ¹ Ха-дуңма, мээң силерге медеглээним Буянның Медээни сактып келиңер. Ону хүлээп алгаш, үндезин кылып алган силер. ² Силерге медеглээн чүүлүмден быжыг туттунар болзуңарза, Буянның Медээниң ачызында камгалалды ап турар силер, а оон башка силерниң бүзүрелиңер хей черге баарⁱ.

ⁱ Гал. 3:4

³ Бодумнун база хүлээп алганым эң чугула өөрөдигни силерге дамчытканым бо: Бижилгениң баш удур чугаалаанын ёзугаар, Христос бистиң бачыттарывыс дээш өлгөң^j. ⁴ Бижилгениң баш удур чугаалаанын ёзугаар, Ону ажаап каарга, Ол үшкү

^j Иса. 53:1-12; Лк. 24:27

* 14:34-35 Ёске бурунгу сөзүглелдерде бо ийи шүлүктү 40-ги шүлүктүн соонда кириген.

^a Ыд. ыр. 15:10; Иса. 53:11

^b Лк. 24:34, 36

^c Аж.-ч. 12:17

^d Лк. 24:50; Аж.-ч. 1:3-4

^e 2 Кор. 12:11

^f Эф. 3:7-8

^g Аж.-ч. 8:3

^h 2 Кор. 11:23; Кол. 1:29

хүнде катап дирлип келген^a. ⁵ Ол Кифа Пётрга, а ооң соонда он ийи элчинге көзүлген^b; ⁶ дараазында беш чүс ажыг ха-дуңмага чаңгыс угда көзүлген (оларның хөй кезии ам-даа дириг хевээр, а чамдыызы мөчүй бергилээн); ⁷ ооң соонда Иаковка^c, а ол ышкаш бүгү элчиннерге^d; ⁸ адак соонда меңээ – элекке төрүттүнген барасканга дег^e – көзүлген. ⁹ Мен хамык элчиннерниң эң бичиизи болгай мен^f, христиан ниитилелди истеп-сүрүп турган болгаш^g, безин чадаарда элчин деп адаттырыарыңга төлөп чок мен. ¹⁰ Ынчалза-даа мен Бурганның авыралы-биле, ам кандыг-дыр мен, ындыг кижжи болганым ол-дур. Ооң меңээ көргүскен авыралы хей черге барбаан: мен өске элчиннерге көөрдө, кызымак ажылдап келдим^h, ылавылаарга, мен-даа эвес, а менде бар апарган Бурганның авыралы болбайн канчаар.

¹¹ Ынчангаш силерге суртаалдаары-биле мээн-даа келгеним азы өске элчиннерниң-даа келгени хамаанчок. Бис шупту Христостун катап дирилгенин суртаалдап турган бис, а силер анаа бүзүрөй берген силер.

Өлүглерниң катап дирлири

¹² Бир-тээ бистиң суртаалдап турарывыс дег, Христосту өлүглер аразындан катап диргискен болганда, катап дирлири болдунмас дээрзин силерниң чамдыыңар канчап шынзыдарыл?ⁱ ¹³ Бир эвес өлүглер аразындан катап дирлири болдунмас болза, Христос база катап дирилбээн ышкажыл. ¹⁴ А Христос катап дирилбээн болза, бистиң суртаалывыс-даа, силерниң бүзүрелинер-даа хей черге барган-дыр. ¹⁵ Ынчан артында-ла Бурганга хамаарыштыр меге херечилир боор бис. Чүге дээрге Бурганның Христосту өлүглерден катап диргискенин суртаалдап турар-дыр бис, ынчалза-даа өлүглерниң катап дирилбезин шынзыдар болза, Ол Ону катап диргиспээн боор ышкажыл. ¹⁶ Өлгөннерниң катап дирлири болдунмас болганда, Христос база катап дирилбээн боор-дур. ¹⁷ А бир эвес Христос катап дирилбээн болза, силерниң бүзүрелинер хоозун-дур, бачыгтарыңар база силерден чайлаваан хевээр-дир^j. ¹⁸ Ынчаарга Христоска бүзүрөп чорааш, мөчөөн улус^k кажан кезээде өлүп читкен боор-дур. ¹⁹ А Христоска идегеливис чүгле чырык черге амыдыралывыс-биле харылзаалыг болза, делегейде бистен кээргенчиг кымның-даа чогу ол-дур.

²⁰ Ынчалза-даа Христос херек кырында өлүглер аразындан катап дирилген^l. Ындыг чоруктуң Эгелекчизи ол болган!^m ²¹ Чүге дээрге өлүмнүн чаңгыс кижжи дамчыштыр келгени дег, өлүглерниң катап дирлири база чаңгыс Кижжи дамчыштыр кээрⁿ. ²² Өг-бевис Адамның хайында шупту улустун өлүрү дег, Христос-биле харылзаазының ачызында шупту улус катап дирлир. ²³ Ынчалза-даа катап дирилгеннер ээлчег ёзугаар катап дирлир: баштай – Христос, ооң соонда – Ол ээп келгенде – Аңаа бүзүрөөн улус^o.

²⁴ А ооң соонда төнчү кээр, Христос бүгү чагырыкчыларны, эрге-чагырганы азы кара күштерни базып^p, чок кылгаш, Бодунуң Чагыргазын^q Бурган Адага хүлээ-дип бээр. ²⁵ Чүге дээрге Бурган Христостун хамык дайзыннарын Ооң буттарының адаанга чагыртпаан шаанда, Ол чагырар ужурлуг^r. ²⁶ Узуткаттырып каар эң сөөлгү дайзын – өлүм боор. ²⁷ Чүге дээрге Бурган *бүгү чүүлдү Ооң буттарының адаанга чагырткан*^s. «Бүгү чүүлдү» чагырткан деп чугаалаза-даа, ол «бүгү чүүлдү» Христоска чагыртып каан Бурганның оон аңгы турары билдингир. ²⁸ Ол бүгү чүүлдү Аңаа чагырткан соонда, Оглу Боду база бүгү чүүлдү Ооң чагыргазының адаанга берген Бурганга чагыртыр^t. Ынчангаш Бурган Боду-биле бүгү өргөмчөйни бүргөй апар^u.

²⁹ А оон башка өлгөннер дээш, «сугга суктуруп турар улус чүге ынчап турарыл? Өлүглер шуут катап дирилбес чүве болза, олар дээш сугга суктурган херээ чүл?» ³⁰ Бис база боттарывысты чүү дээш базым санында-ла айыылга таварыштырып турар бис?^v ³¹ А мен, ха-дуңма, хүннүн-не өлүмчө уткуй чиге көөр-дүр мен, бистиң Дээргивис Христос Исустун мурнунга силер дээш чоргааралым-биле ону бадыткап болур мен^w.

ⁱ Аж.-ч. 23:8; 2 Тим. 2:18

^j Рим. 4:25

^k 1 Фес. 4:16; Ажыд. 14:13

^l 1 Фес. 4:14; 2 Тим. 2:8

^m Аж.-ч. 26:23; Кол. 1:18; Ажыд. 1:5

ⁿ Рим. 5:12-18

^o 1 Фес. 4:16

^p 1 Пет. 3:22; Рим. 8:38; Эф. 1:21

^q Дан. 7:14, 27; Авд. 1:21; Зах. 14:9; Лк. 1:33; Ажыд. 11:15

^r Ыд. ыр. 109:1; Евр. 2:8

^s Ыд. ыр. 8:7; Эф. 1:22

^t Ин. 14:28

^u Эф. 1:23; Кол. 3:11

^v 2 Кор. 11:26

^w 1 Фес. 2:19

³² Эфес хоорайга «араатан аңнар-биле» демисежип турган-дыр мен. Кижиниң угаап шыдаар харыы-биле бодаарга, оон кандыг ажык чедип алганым ол? Өлүглер катап дирлбес турган болза: «*Дарта өлүп каар бис – ам дойлап, ижип-чип аалы!*»^a – дивес бе?

^a Иса. 22:13

³³ Мегеледип албаңар! «Бак эш-өөр эң эки аажы-чаңны үрээр». ³⁴ Чогууру-биле сергей берип, бачыт үүлгедирин соксадыңар! Араңарда Бурган дугайында билиг чок улус бар-дыр. Ыяткаш, арныңар кыссын!^b

^b 1 Кор. 6:5

Катап дирлип келген чаа мага-бот

³⁵ А бир-ле кижиге айтырар боор: «Өлүг улус канчап катап дирлирил? Олар ээп кээрге, мага-боду кандыг боорул?»^c ³⁶ Сээдениңни! Сээң тарып турар үрезиниң, өлбөөн шаанда, тыңгарлып, өзүп үнмес^d. ³⁷ Тарыында, бүдүн үнүштү эвес, а тас үрезинни – кызыл-тасы азы өске-бир үрезинни – черге хөмөр болгай сен. ³⁸ А Бурган ооң мага-бодун күзөөн айыы-биле хевирлеп, үрезин бүрүзүңге хууда мага-ботту хайырлаар.

^c Иез. 37:3

^d Ин. 12:24

³⁹ Амылыгларның мага-боттары дөгере дөмей болбас: кижиниң мага-боду мал-маганындан, мал-маганныы – куштуундан, а куштуу – балыктыындан ылгалдыг. ⁴⁰ А ол ышкаш дээрниң чырымалдарының мага-боттары болгаш черниң мага-боттары бар. Ынчаарга дээрниң мага-боттарының хевири бир янзы, а черниң мага-боттарының – өске янзы. ⁴¹ Хүннүң өндүр чайынналчаа бир янзы, айның болгаш сылдыстарының чайынналчаа өске янзы. Сылдыстар база чайынналчаа-биле аңгыланып турар.

⁴² Өлүглер катап дирлирге^e, база шак ыңдыг боор: черге ирип-чыдыр мага-ботту ажаап каар, а оортан ирип-чыдывас мага-бот көдүрлүр^f. ⁴³ Черге дүрзүзү бак мага-ботту ажаап каар, а оортан каас-чараш мага-бот көдүрлүр. Черге кошкак мага-ботту ажаап каар, а оон күштүг мага-бот көдүрлүр. ⁴⁴ Довуракка чер кырынга амыдыраарыңа таарыштырган мага-ботту ажаап каар, а оон дээрге амыдыраарыңа таарыштырган мага-бот көдүрлүр.

^e Дан. 12:2

^f Флп. 3:21; Кол. 3:1

Черге таарыштырган мага-бот бар болганда, дээрге хамааржыр мага-бот база бар-дыр. ⁴⁵ Бижилгеде: «*Баштайгы кижиге боор Адам амылыг апарган*» деп бижээн-даа болгай^g. А сөөлү Адам* мөңгө амыдыралдың үнер дөзү апарган. ⁴⁶ Амыдырал баштай дээрге эвес, а черге боттаныр, а оон соонда – дээрге боттаныр. ⁴⁷ Баштайгы кижиге черден келген, дой-довурактан чаяттыңан^h, а ийиги Кижиге* дээрден келгенⁱ. ⁴⁸ Черниң кижизи кандыгыл, чер кырында өске улус база шак ыңдыг. Дээрниң Кижизи кандыгыл, дээрниң улузу база шак ыңдыг. ⁴⁹ Черниң кижизиниң омур-хевирин дөзөп алганывыс дег^j, дээрниң Кижизиниң омур-хевирин база дөзөп аар бис.

^g Э. д. 2:7

^h Э. д. 2:7

ⁱ Ин. 3:13; 6:38

^j Э. д. 5:3

⁵⁰ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен, ха-дунма: эът-бот болгаш хандан бүткен улус Бурганның Чагыргазын салгап ап шыдавас. Ол ышкаш ирип-чыдый бээр чүүл ирип-чыдывас чүүлдү салгап ап шыдавас. ⁵¹ Дыңнаңар, мен силерге чажыт илередийн: шуптувус өлү бербес бис, ыңдыг болза-даа, Бурган шуптувусту өскертиптер^k. ⁵² Сөөлү труба эдиптери билек^l, карак чивеш аразында, көңгүс хензиг өйде өскерлир бис. Ол эдиптерге-ле, өлүг улус ирип-чыдывас апарган туруп кээр, бис база өскерлир бис^m. ⁵³ Ирип-чыдыр чүүл ирип-чыдывас чүүлдү «кедип аар», а өлүп-чидер чүүл өлүм чок чүүлдү «кедип аар»ⁿ. ⁵⁴ А кажан ол бүгү боттаны бээрге, Бижилгеде:

^k Флп. 3:21

^l Иса. 27:13; Мф. 24:31;

1 Фес. 4:16; Ажыд. 11:15

^m 1 Фес. 4:15; Флп. 3:21

ⁿ 2 Кор. 5:2-4

«Өлүм тишеттирип бастырган-дыр!»^o

^o Иса. 25:8

⁵⁵ «О өлүм, сээң тишелгең кайыл?»

^p Ос. 13:14; 2 Тим. 1:10

О өлүм, сээң шагар дылың кайыл?»^{p**} деп бижээн сөстөр бүде бээр^q.

^q Евр. 2:14-15

* 15:45, 47 Сөөлү Адам/ийиги Кижиге – Дээрги Иисус Христосту ынча деп турары ол (Рим. 5:14, 18 көр).

** 15:55 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо сөстөр эвес, а «О өлүм, сээң шагар дылың кайыл? О тамы, сээң тишелгең кайыл?» деп сөстөр бижээн.

^a Рим. 4:15; 7:8

^b Рим. 8:37

⁵⁶ А өлүмнүн шагар дылы – бачыт-тыр, бачыттын күжү – ыдыктыг хоойлуда-дыр^a.
⁵⁷ Ынчалза-даа Бурганга өөрүп четтирээли, Ол Дээргивис Иисус Христосту дам-чыштыр тиилелгени биске хайырлады!^b ⁵⁸ Ынчангаш, эргим ха-дунмам, туруштуг болгаш чайгылыш чок бооп көрүнер. Дээрги-Чаяакчының даандырган ажил-херээнге бүгү бодунарны бараалгадынар. Дээрги-Чаяакчы дээш кылган ажил-херээнер хилис барбазын билир-ле болгай силер.

Иерусалимде бүзүрэннерге ачы-дуза чыыры

^c Аж.-ч. 24:17; Рим. 15:25-28; Гал. 2:10

^d Аж.-ч. 20:7; Ажыд. 1:10

^e 2 Кор. 8:3; 9:3

^f Аж.-ч. 18:27; 2 Кор. 3:1

^g Аж.-ч. 24:17; Рим. 15:25-28

16 ¹ А ам Бурганның чонунга акша-хөрөңги чыырынга хамаарыштыр^c: Галати-яның христиан ниитилелинге айтып берген чүүлүмнү силер база кылыңар.
² Улуг-хүн санында^d силерниң кижиге бүрүзү, арга-шинээн барымдаалап, берип шыдаар хире акшазын бажыңыңа шыгжап алзын. Мен чедип кээримге, акша чыгган херээ чок болзун дээш, ынчалдыр кылыңар^e. ³ А мен силерге чеде бергеш, бодунарнын шилип алган улузунарга эки үнелел берген чагаалар бижээш^f, чыып алганыңар ачы-дузаны Иерусалимге чедирзиннер дээш чорудуптар мен^g. ⁴ Мээң база ынаар чедерим херек апарза, олар мээң-биле кады чоруптар.

Аян-чоруктар төлөвилели

^h Аж.-ч. 19:21; 2 Кор. 1:16

⁵ А мен силерге Македонияны таварып эрткеш^h, чеде бээр мен (ам Македонияны кежир чоруптарым ол). ⁶ Мен силер-биле кады элээн үе дургузунда, харын мырыңай кышты өттүр, артып каарым чадавас. Ооң соонда кайнаар-даа баар апарзымза, орукче үдеп, дузалажыр силер. ⁷ Мен ам силер-биле чүгле орук ара, чай кадында журажыр хөңнүм чогул, харын Дээрги-Чаяакчының чөпшээрели-биле силернинге элээн үр боорумга идегеп тур мен. ⁸ А ам Эфес хоорайга Беженги хүннүң байырлалыңаⁱ чедир турар мен. ⁹ Мээң удурланыкчыларым хөй-даа болза, анаа улуг ажил-херек чогулар арганы берип турар делгем орук ажыттыңан-дыр.

ⁱ Хост. 23:16; 34:22; Лев. 23:15; Ы. х. к. 16:9; Аж.-ч. 2:1

^j Аж.-ч. 16:1; 1 Кор. 4:17

¹⁰ Тимофей^j силерге чеде бээрге, араңарга тургаш, ооң сестир чүвези чок болзун дээш, сагыш салыңар. Мен ышкаш, ол база Дээрги-Чаяакчының ажил-херээн бүдүрүп турар болгай. ¹¹ Ынчангаш кым-даа ону куду көрбезин. Ол меңээ чедип келзин дээш, ону орукче эп-найыралдыг дөгөриндирип, үдептиңер. Мен Тимофейни бүзүрэн ха-дунмавыс-биле кады манап турар болгай мен.

^k Аж.-ч. 18:24; 19:1; 1 Кор. 1:12; 3:5; 4:6

¹² Бүзүрэн дунмам Аполлос дугайында^k: мен ооң бүзүрэн ха-дунмавыс-биле кады силерге чеде бээрин аажок дилээн кижиге мен. Ынчалза-даа ооң силерге ам чеде бээр хөңнү шуут чок-тур. Арга бар апаарга-ла, ол силерге чеде бээр.

Түңнел дилеглер, байыр чедиришишкиннери

^l Мф. 25:13

^m 2 Фес. 2:15

ⁿ 1 Кор. 14:1

^o 1 Кор. 1:16

¹³ Серемчиледиг болунар^l, бүзүрелден быжыг туттунунар, туруштуг болунар, күштүг болунар^m ¹⁴ Кылып турар бүгү чүүлүнерни ынакшыл-биле кылыңар!ⁿ

¹⁵ Ха-дунма, Стефанның өг-бүлезин билир силер^o, олар Ахаия девискээринге Христоска эң баштай бүзүрей бергеш, боттарын Бурганның чонунга бараан бол-дурган улус болгай. Ынчангаш силерден дилээрим болза: ¹⁶ шак ындыг улусту, а ол ышкаш олар-биле кады ажилдап, дуза кадып турар бүгү улусту тооп дыңнап, хүндүлөп чоруңар^p. ¹⁷ Стефан, Фортунат болгаш Ахаик олар бээр чедип кээрге, аажок өөрүп тур мен. Чанымда чок силерни олар меңээ солуп тур. ¹⁸ Олар мээң база силерниң сеткил-сагыжывысты сорук кириптилер. Ындыг улусту үнелеп чоруңар!

^p Флп. 2:29; 1 Фес. 5:12-13; 1 Тим. 5:17

^q Аж.-ч. 18:2; Рим. 16:3; 2 Тим. 4:19

¹⁹ Асияның христиан ниитилелдери силерге байыр чедирип тур. Акила биле Прискилла^q, а ол ышкаш оларның бажыңында чыгып турар бүзүрэннер база силерге

Дээрги-Чаяакчының ынакшылы-биле байыр чедирдилер. ²⁰ Бо черде бүгү ха-дуңма силерге байыр чедирип тур. Ыдыктыг ошкаашкын-биле бот-боттарыңарга байыр чедиринер^a.

²¹ Дараазында сөстөрни бодум холум-биле бижидим^b: **Павелден байыр.**
²² Дээрги-Чаяакчыга ынак эвес кижиге Оон бүрүнү-биле аңгылаттырзын!^c Мара-нафа – О Дээрги-Чаяакчы, чедип келем!^d ²³ Дээрги Иисустуң авырала силерге доктаазын! ²⁴ Мээң ынакшылым Христос Иисустуң ачызында силер бүгүде-биле кады болзун!*

^a Рим. 16:16

^b Гал. 6:11; Кол. 4:18;
2 Фес. 3:17; Флм. 1:19

^c Рим. 9:3; Гал. 1:8

^d Ажыд. 22:20

Коринфичилерге ийиги чагаа

Кирилде

Павелдиң мурнуку чагаазында кылган чагыг-сургаалы Коринфиде христиан ниитилелге күзенчиг түңнелдерлиг болган. Бачыт үүлгеткен хөй коринфичилер боттарының буруузун билингейи, Павел-биле эптежип алыксай берген. Ынчалза-даа оларның ниитилелинге Павелдиң эрге-күжүнгө удур үймээн үндүрерин соксатпаан бир бөлүк ам-даа артып калган турган. Ынчангаш Павел Коринфиче катап база баар дээш, Македонияга белеткенип тургаш, база бир чагаа чорудар ужурга таварышкан.

Бо чагаа Павелдиң өске чагааларына көөрдө, бодунуң кезектериниң аразында харылзаа чедир тургустунмаан чагаа болур. Павел ону бижип тура, сагыш-сеткили күштүү-биле хайныкканындан ындыг болган чадавас. А чамдык шинчиликчилер бо чагаа Павелдиң коринфичилерге бижээн ийи азы үш чагаазындан тургустунган, оларны сөөлүндө чаңгыс чагаа кылдыр каттыштырып каан деп санап турар.

Кандыг-даа болза, чагааны үш кол кезекке чарып болур: 1) Коринфиде бүзүрэннер ниитилели-биле эптежилге дээш Павелдиң өөрүшкүзү база Христоска элчин бооп бараан болурун ооң тодарадып бижээни (1–7 эгелер); 2) Иерусалимде ядыы христианнарга боттарының акша-хөрөгизин харамнанмай, дуза чедирер дугайында коринфичилерге сургаал (8–9 эгелер); 3) Буяныг Медээни ак сагыштымы-биле суртаалдавайн турар деп ону буруудаткан меге башкыларны дыңнааны дээш, Павелдиң коринфичилерни чемелээни (10–13 эгелер).

Кирилде сөстөр

1 Бурганның күзел-соруу-биле Христос Иисустуң элчини болган Павелден база бүзүрэн дунмам Тимофейден байыр. Коринф хоорайда Бурганга бүзүрэннер ниитилелинге^а, а ол ышкаш бүгү Ахаяда чурттаан Бурганның шупту улузунга бижидим.

^а Аж.-ч. 18:1-17

2 Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын!

Павелдиң аргалал дээш Бурганга өөрүп четтиргени

3 Дээргивис Иисус Христостуң Бурганы болгаш Адазынга алдар!^б Өршээлдиг Адазынга, бисти аргалап, деткип чоруур Бурганга алдар! **4** Кандыг-даа аар-берге байдалга таварышканывыста, Бурган бисти аргалап чоруур, ынчангаш бис база аар-бергелерге таварышкан улусту аргалап шыдаар бис. Оларны Бурганның биске көргүскен аргалалы-биле аргалап турар бис. **5** Дөгере үлежип турарывыс Христостуң хилинчээ^с кайы хире көвүдээрил, Христосту дамчып, биске кээр аргалал база ол хире көвүдээр болгай. **6** Аар-берге байдалдарны шыдажып эртип турар болзувусса, силерниң аргалалыңар база камгалалыңар дээш, ынчип турарывыс ол^д. Бурган бисти аргалап турар болза, силерни аргалап шыдаар боорувус дээш; бистиң шыдажып эртип турар хилинчээвис дег хилинчекти шыдажып эртеринерге дузалаарывыс дээш, аргалап турар-дыр. **7** Силер дугайты идегеливис быжыг: чүгле хилинчээвисти эвес, а аргалалывысты база үлежип турарыңарны билир болгай бис.

^б 1 Пет. 1:3; Эф. 1:3

^с Рим. 8:17; Флп. 3:10;
Кол. 1:24

^д 2 Тим. 2:10

⁸ Ынчангаш, ха-дуңма, Асияга көрүп эрткенивис шенелделер силерге база билдингир боорун күзедивис. Ол дээрге хөлүн эрттир, кижы шыдажыр аргажок аар-берге байдалдар болган, амы-тынныг артар идегеливис-даа чок турган^а. ⁹ Ишти-хөңнүвүс өлүмге шииттирип алган улустуу дег турган. Боттарынга идегээрин соксаткаш, өлүглерни-даа катап диргизиптер Бурганга^б идегей берзиннер дээш, бис-биле ол бүгү ынчаар болганы ол. ¹⁰ Бурган бисти халаптыг өлүмден адырып каан болгаш моон сонгаар-даа адырар. Ол бисти өлүмден ам-даа адырар дээринге идегээр бис^с. ¹¹ Силер база бис дээш мөргүп, биске дузалаар болзунарза, шак ындыг болур^д. Ынчан Бурган хөй улустуң мөргүлүн дыңнап^е, Бодунуң өршээлин биске хайырлааны дээш, шак ол хөй улус Аңаа өөрүп четтирер.

^а Аж.-ч. 19:23;
1 Кор. 15:32

^б 2 Кор. 4:14

^с Аж.-ч. 12:11; 14:19-20;
21:32-33; 27:44

^д Рим. 15:31; 2 Фес. 3:2

^е Аж.-ч. 12:5; Эф. 6:18

Павелдиң коринфичилерге кээр болгаш, саадааны

¹² Бо делегейге амыдыралывыска (ылаңгыя силерге хамаарылгавыска) бодувусту ажыт-чажыт чокка, Бургандан кээр ак сеткил-биле ап келген бис – арын-нүүрүвүс-даа ону бадыткап шыдаар^ф; ол дээш, чоргаарланыр бис. Кижиниң мерген угаанынга эвес^г, а Бурганның авыралынга ынанып, бодувусту ап чоруур бис. ¹³⁻¹⁴ Силерге-даа болза, номчуп база угаап шыдаар чүвөнерден аңгыда, чүнү-даа биживейн турар мен. Бисти ам элээн билип алганыңар дег, эчизинге чедир билип аарыңарга идегээр бис: бистиң Дээргивис Иисустуң эеп кээр хүнүнде^г, силер дээш, чоргаарай бээр бис^д, бистиң база бис дээш чоргаарар бооруңарны билип каар силер.

^ф Аж.-ч. 23:1; 2 Тим. 1:3

^г 1 Кор. 2:4, 13

^д 1 Кор. 1:8;
1 Фес. 4:16-18

^е 1 Фес. 2:19-20

^ж 1 Кор. 4:19

^з Аж.-ч. 19:21; 1 Кор. 16:5

¹⁵ Ындыг боорунга бүзүрелдиг болгаш, мени дамчыштыр ийи дакпыр ачы-буян алзыннар дээш, ынчан-на силерге чеде бээрин күзеп турдум^и. ¹⁶ Македонияже орук ара силерге чеде бээрин^к, а оон соонда Македониядан дедир чоруп ора, оон силерниң дузанаар-биле Иудеяже чоруур дээш, база катап силерге кире дүжерин бодап алган мен. ¹⁷ Ынчаар күзеп тура, таанда-ла бодал чок болганым ол бе? Таанда-ла мен бо делегейниң эрге-ажыынга чагыртып, «чок» деп бодап тура-ла, «ийе» деп, а «ийе» деп бодап тура-ла, «чок» деп турарым ол бе? ¹⁸ Бурган мээң шынчы херечим боор^л: силерге берген аазаашкыным бирде «ийе», бирде «чок» бооп, чайгылып турбаан. ¹⁹ Бистиң: мээң, Силаның база Тимофейниң^м силерге суртаалдаанывыс Бурганның Оглу Иисус Христоска кажан-даа шак ол ийи арынныг, «ийе», «чок» деп деңге чугаалаар чорук турбаан. Харын Ында чүгле «ийе» бар-дыр. ²⁰ Чүге дээрге Бурган чеже-даа аазаашкын берген болза, олар шупту Христосту дамчыштыр «ийе» бооп бадыткаттынар. Ынчангаш бис Ону дамчыштыр Бурганны алдаржыдары-биле «Аминь – ылап-ла ындыг» деп чугаалап тур бис^н. ²¹ Бурган бисти Бодунга бараан боору-биле шилип алгаш, Христоска хамааржыр кылдыр силер-биле кады быжыктырып турар. ²² Ол бисти Бодунуң таңмазы-биле демдектеп, Бодунуң Сүлдезин магадылал кылдыр^о бистиң чүректеривиске сиңирип берген^п.

^и 1 Кор. 1:9

^м Аж.-ч. 15:22; 16:1

^н 1 Кор. 14:16; Ажыд. 3:14

^о 2 Кор. 5:5; Евр. 6:11

^п Эф. 1:13

^р Рим. 1:9; Гал. 1:20;
Флп. 1:8; 1 Фес. 2:5

²³ Бурганны мээң херечим кылдыр кыйгырып^ч, амы-тыным-биле даңгыраглап тур мен: мынчага чедир Коринфиге эеп келбээн чылдагааным – силерни хайыралаанымда. ²⁴ Бодувусту силерниң бүзүрелиңерни башкаар дээргилер кылдыр санавайн, харын чүгле силерниң-не өөрүшкүңер дээш, силер-биле кады ажылдап турарывыс ол-дур, а силер бүзүрел ачызында чайгылыш чок-тур силер.

2 ¹ Силерни муңгагдатпас дээш, силерге база катап барбазын быжыы-биле шиитпирлеп алдым. ² Силерни муңгагадаып турар болзумза^р, бодумнуң-на муңгагадаып кааным силерден өске, мени өөртүп, хөңнүм чазап турар кым-даа чок. ³ Чеде бээримге, силер мени өөртүр туржук, харын муңгагалче кирип кагбазы-биле, дем бир чагааны бижээн ужурум ол. А мээң өөрүшкүм шуптуңарның өөрүшкүңер боор деп, силер бүгүдеге бүзүрээр мен. ⁴ Мен ол чагааны аажок

^р 2 Кор. 7:8

^a 2 Кор. 7:12

кударап, караамның суун төп, хөрөк-чүрээм дакпыжап оргаш, бижээн мен^a, ынчалза-даа силерни муңгагдадыр дээш эвес, а силерге ынакшылымның кайы хире күштүүн билип алзыннар дээш.

Улусту муңгагдадып каан кижини өршээри

^b 1 Кор. 5:4-5

⁵ Аранарда хөңнүм карарткан бир кижини бар деп бодаар болзунарза, ол мээң эвес, а бети дизе (хөөрөтпес дээш, ынчаар чугааладым) шуптунарның хөңнүн карартып каан болгай. ⁶ Силерниң хөй кезииңерниң кеземчези-ле ол кижиге четчир боор^b. ⁷ А ам ону өршээп, деткээниңер дээр, оон башка ооң сеткил-хөңнү муңгарап, ийлей бээр. ⁸ Ынчангаш силерден дилеп тур мен: аңаа ынаанарны шынзыдып көрүңер! ⁹ Шенелделерни шыдажып эрткениңерни, бүгү чүүлдерге дыңнангыр бооп турарыңарны билип аар дээш, ол чагааны бижээн болгай мен. ¹⁰ А кымны өршээр-дир силер, мен база ол кижини өршээр мен. А мээң өршээлим дээрге (ол кижини өршээп боор чүүл менде ылап-ла бар болза) ону Христостун мурнунга силер дээш, ¹¹ эрлик бисти кажарлап кааптазын дээш, өршээгеним ол-дур. Бис эрликтин кара сагыштыг бодалдарын эки билир болгай бис^c.

^c 1 Пет. 5:8

Буянын Медээни ак сеткилдии-биле нептередири

^d Аж.-ч. 16:8; 20:6

¹² Ынчаарга Христос дугайында Буянын Медээни медеглээр дээш, Трояда хоорайга^d чедип кээримге, Дээрги-Чаяакчы ажык орукту меңээ белеткеп каан болду. ¹³ Ындыг болза-даа, сеткил-сагыжым оожургап шыдавады, чүге дээрге бүзүрөөн дундам Титти^e оон тыппайн бардым. Ынчангаш ында чурттап турарлар-биле байырлашкаш, Македонияже чорупкан мен.

^e 2 Кор. 7:6; 8:6; 12:18^f Кол. 2:15

¹⁴ Бурганга өөрүп четтирдим – Ол бистиң Христоска башкарты бергенивис дамчыштыр Бурганның тиелелгезин^f көргүзүп турар база Христос дугайында билигини, чаагай чыт дег, чер болганга тарадып чоруур. ¹⁵ Чүге дээрге бис камгалалдын оруу-биле-даа бар чыдар база өлүм-чидимниң оруу-биле-даа бар чыдар улустун аразында^g Христостун Бурганга кывыскан чаагай чыттыг өргүлү бис^h. ¹⁶ Чамдык улуска бис – чүгле өлүмнүң бак чыды бис, а өске улуска – мөңгө амыдыралдын тынгарыкчы чаагай чыды бис. Кым ол үүлени эдилеп шыдаарыл? ¹⁷ Хөй-ле улус дег, олча-ажык харааш, Бурганның Медээзин хажытпайн турар-дыр бис. Харын Бурганның чоруткан улузу дег, Христос-биле сырый харылзаалыг бооп, Бурганның мурнунга ак сеткилдиг суртаалдап турар бис.

^g 1 Кор. 1:18^h Э. д. 8:21; Хост. 29:18; Эф. 5:2; Флп. 4:18

Чаа Чагыг-керээге бараан боору

ⁱ Аж.-ч. 18:27; 1 Кор. 16:3

3 ¹ Ам база катап бодувуска эки үнелел бээрин оралдажып тур бис бе? Таанда-ла биске база, өске улуска ышкаш, силерге бижээн азы силерниң бижээниңер эки үнелелдиг чагаалар херек бе?² Чок ыңар! Силер боттарыңар – бистиң чагаавыс силер! Бистиң чүректеривиске бижиттинген, бүгү улустун билири, кижини бүрүзүнүн номчуп турары чагаа силер. ³ Бистиң бараан болуушкунувус ачызында Христостун бижээн чагаазы – силер-дир силер. Ындызын бүгү улус көрүп турар. Будук-биле эвес, а дириг Бурганның Сүлдези-биле бижээн; калбак даштарга эвес^j, а кижилерниң чүректеринге бижээн чагаа силер^k.

^j Хост. 24:12; 31:18^k Ы. х. к. 6:6; Иса. 51:7; Иер. 31:33

⁴ Бурганның мурнунга Христостун ачызында силер дээш шак ыңдыг бүзүреливис бар. ⁵ Бараан боор арга-шинээвис бистен үнүп турар деп шыдавас бис, ынчаар бодапкы дег чүү-даа чүве бистиң боттарывыста чок. Ындыг арга-шинээвис чүгле Бургандан келген. ⁶ Ол биске Чаа Чагыг-керээге^l бараан боор арга-шинекти хайырлаан^m. Чаа Чагыг-керээде үжүк азы бижимел ыдыктыг хоойлу эвесⁿ, а Сүлде кол черни ээлеп турар. Чүге дээрге үжүк өлүмге чедирер, а Сүлде амы-тынны хайырлаар^o.

^l Иер. 31:31; Лк. 22:20^m Эф. 3:7; Кол. 1:23ⁿ Рим. 2:27° Ин. 6:63

⁷ Калбак даштарда оюп каан үжүктөргө үндөзилээн Эрги Чагыг-керээге – өлүмчө аппаар ыдыктыг хоойлуга бараан боору кайы хире чайынналчак ийик, сактып келинерем. Алызы барып, ындыг чайын арлып чиде-даа бээр болза, Моисейниң чайыннаан арнынче чиге көргөш, израиль чоннуң караа чылчырыктап турган болгай^a.

^a Хост. 34:29-35

⁸ А Сүлдөгө хамааржыр Чаа Чагыг-керээге бараан боору оон кайы хире чайынналчак боор ужурлуг деп?! ⁹ Шииткелге чедирер ыдыктыг хоойлуга бараан боору ындыг чайынга бүргөткөн болза, агартышкыңга чедирер Чаа Чагыг-керээге бараан боору оон кайы хире өндүр улуг чайынныгыл! ¹⁰ А Эрги Чагыг-керээниң чайыны оон өндүр чырыктын мурнунга бүлүрере берген. ¹¹ Арлып чиде бээр чүүл безин чайынналчак болза, арлып читпес чүүл оон кайы хире өндүр чырыгыл!

¹² Бир-тээ бисте шак ындыг идегел бар болганда, ажык-хостуг, коргуш чок суртаалдап тур бис. ¹³ Израиль чон шак ол арлып чиде бээр чайынның төнчүзүн көрбезин дээш, арнын шывыг-биле шып турган Моисейге дөмей болбас бис. ¹⁴ Ынчалза-даа оларның угаан-бодалы чүвө эскербес хевээр-дир^b. Бөгүнгө чедир, Эрги Чагыг-керээниң сөстөрүн номчуп турда^c, ол шывыг оларның угаан-бодалындан ап кагдынмаандыр, чүгө дээрге ону чүглө Христостун ачызында ап кааптып боор-дур. ¹⁵ Бөгүнгө чедир, Моисейниң хоойлузун номчуп турда, ол шывыг оларның чүректерин шып арткан хевээр-дир. ¹⁶ Ынчалза-даа кижилер Дээрги-Чаяакчыге эглирге, ол шывыгны ап кааптар^d. ¹⁷ Дээрги-Чаяакчы дээрге Сүлде-дир^e, а Дээрги-Чаяакчының Сүлдези кайда барыл, ында хосталга бар^f. ¹⁸ А бис шупту, шывыг-биле дуглаваан арыннарлыг бооп, Дээрги-Чаяакчының чайыннаажын, көрүнчүкте дег, көрүп турар бис. Ынчан Оон омур-хевиринге улам-на дөмейлежи, улам-на чайынналдыр чырып, өскерлир бис^g. Ол өскерилгевисти Дээрги-Чаяакчының Сүлдези боттандырат.

^b Мк. 6:52

^c Аж.-ч. 15:21

^d Хост. 34:34

^e Ин. 4:24

^f Ин. 8:32; Иак. 2:12;
1 Пет. 2:16; Рим. 6:18;

1 Кор. 7:22; Гал. 5:1

^g 1 Ин. 3:2; Рим. 8:29;
Флп. 3:21

Дой саваларда эртине-байлак

4 ¹ Ынчангаш бис – Бурганның шак ындыг бараан болуушкунну^h Бодунуң өршээлдий-биле хүлээндирип каан улузу, сорук-күжүвүс кошкаш дивес бис. ² Ынчанмайн канчаар, ыянчыг боорга, чажыраар ажыл-херектен ойталаан болгай бис; кажарлавайн база Бурганның Медээзин хажытпайн турар болгай бисⁱ. Харын алыс шынны ажыы-биле медеглеп, Бурганның мурнунга боттарывысты бүгү улустун арын-нүүрүнге хүлээдип турар бис. ³ Бистиң медеглеп турарывыс Буянның Медээ кандыг-бир кижиге дуглалдыр шыптына берген-даа болза^j, ол чүглө өлүмчидимниң оруу-биле чоруп олар улуска^k дуглаглыг боор. ⁴ Амгы бо делегейниң «бурганы» – эрлик^l шак ол бүзүрөвөөн улустун угаан-бодалын чүвө эскербес кылып каарга, олар Христостун Буянның Медээзиниң чайынналчак чырыын көрбес-тирлер, а Христос – Бурганның* омур-хевири болгай^m. ⁵ Боттарывысты алдаржыдар дээш суртаалдавайн турар болгай бис, харын Иисус Христос – Дээргивис дээрин, а бис – Иисус дээш, силерниң чалчаларыңар бис дээринⁿ суртаалдап турар болгай бис. ⁶ «Думбейден чырык чырып келзин»^o – деп чугаалаан Бурган чүректеривиске чайынналдыр чырый бергеш, алдарлыг Бодунуң дугайында билигни биске Иисус Христостун арнындан көргүскөн.

^h 2 Кор. 3:6

ⁱ 2 Кор. 2:17; 1 Фес. 2:3

^j 2 Кор. 3:14

^k 2 Кор. 2:15

^l Ин. 12:31

^m Кол. 1:15; Евр. 1:3

ⁿ Мк. 10:43; 1 Кор. 9:19

^o Э. д. 1:3

⁷ А ол билигниң эртине-байлаа бисте – бөдүүн дой савалар дег улуста шыгжатынган-дыр^p. Ындыг болганывыста, шак ол дээди күштүн бистен эвес, а Бургандан кээп турары илдең-дир^q. ⁸ Бисти чүк бүрүзүндөн аар-бергелер кызагдап турар^r, ынчалза-даа бастырып албаан бис. Аай-бажын тыппастай бээр бис, ынчалза-даа идегеливис ышкындырбаан. ⁹ Бисти истеп-сүрүп турар, ынчалза-даа Бурган бисти кагбаан^s. Доңгайтыр шаптырып аар бис, ынчалза-даа узуткаттырбаан бис.

^p Иов 4:19; 33:6;
Иса. 64:8; Рим. 9:21-22

^q 1 Кор. 2:5

^r 2 Кор. 7:5

^s Инс. 1:5; Ин. 15:20

* 4:4 Эске бурунгу сөзүглелдерде «Бурганның» деп сөскө «көзүлбес» деп сөстү немээн.

- ^a Рим. 6:5
- ^b 2 Кор. 6:9
- ^c Ыд. ыр. 115:1
- ^d 1 Фес. 4:14
- ^e Рим. 12:2; Эф. 4:23
- ^f Рим. 8:18
- ^g Рим. 8:24; Евр. 11:1
- ¹⁰ Иисустун амыдыралы бистиң мага-бодувуска илереп келзин дээш, Ооң өлүмүн мага-боттарывыска үргүлчү ап чоруур бис^a. ¹¹ Иисустун амыдыралы база өлүмнүг мага-бодувуска бодун илеретсин дээш, бисти – дириг улусту Иисус дээш үргүлчү өлүмге онаап турар^b. ¹² Ындыг болганда, өлүм бодунун салдарын биске көргүзөргө, мөңгө амыдырал бодунун салдарын силерге көргүзүп турар-дыр.
- ¹³ «*Мен бүзүрөй берген мен, ынчангаш чугаалап турдум*»^c деп, Бижилгеде бижээн. Ындыг бүзүрелди берип турар Сүлде бисте бар болганда, бис база бүзүрөй бергеш, чугаалап турарывыс бо. ¹⁴ Билир бис: Дээрги Иисусту катап диргискен Бурган бисти база Ооң-биле катап катап диргискеш^d, силер-биле кады Бодунун мурнунга тургузуптар. ¹⁵ Бистиң ол бүгү хилинчек көргенивис силерге ачылыг салдар көргүзөр болгай. Ооң түннелинде Бурганның авыралы улам-на хөй улусту бүргөй ап турар; а оларның өөрүп четтиришикини улам-на хөй куттулуп, Бурганны алдаржыдып турар.
- ¹⁶ Ынчангаш сорук-күжүвүс кошкаш дивес. Харын бистиң мага-бодувус элеп, харыксыраза-даа, сагыш-сеткиливис хүн бүрүзүндө чаартынып орап^e. ¹⁷ Түр када көөр, ажып эртери белен хилинчээвис^f биске эгээртинмес улуг мөңгө алдар эккээр, ол алдар хилинчээвисти хөй катап чая базар. ¹⁸ Көрүжүвүс көстүр чүүлче эвес, а көзүлбес чүүлче угланган. Чүгө дээрге көстүр чүүл – түр када, а көзүлбес чүүл – мөңгө^g.

Мөңгө амыдыралды манаары

- 5** ¹ Билир бис: чер кырында түр када чадырывыс буступ кээп дүжер болза*, дээрге турар мөңгө, кижичолу тутпаан бажыңывыс бар. Ону биске Бурган хайыраар. ² Дээрниң ол шывыын каытганып аарын четтикпейн манап, амдызында маңаа тура, уё-човуурувус төп турар-дыр бис^h. ³ Шак ынчаар «кеттинип алгаш»**, бис моон соңгаар чанагаш болбас бисⁱ. ⁴ Ынчалза-даа ам дээрезинде бис шупту бо чадырда хевээр бооп, бергедеп човууртап турар бис. Черде мага-бодувустан адырлып аар дивээн бис, ындыг болза-даа, өлүмгө чыгаткан чүүлдү мөңгө амыдырал бодунга сиңирип алзын дээш, дээрниң хевин каытганып алыксап турар бис. ⁵ Шак ол сорулга ужун Бурган бисти белеткээн болгаш азаашкынын күүседириниң магадылалы кылдыр Бодунун Сүлдезин биске берген^j.
- ⁶ Ынчангаш бис үргүлчү сорук-күштүг бис база ол ышкаш мону билир бис: черде мага-бодувуска чурттап турар үевисте Дээрги-Чаяакчыдан ыракта, хары черде турар дег бис. ⁷ (Бис каракка көстүр чүүл-биле эвес, а бүзүрел-биле амыдырап турар болгай бис.)^k ⁸ Сорук-күштүг бооп, мага-бодувустан үндүр көшкеш, Дээрги-Чаяакчынын чанынга туруп аарын дээре деп көөр бис. ⁹ Ынчангаш черде мага-бодувуска чурттап-даа тургаш азы оон ыракка-даа тургаш, бистиң эң-не улуг чүткүлүвүс – Ооң сеткилинге кирери болзун^l. ¹⁰ Чүгө дээрге черде мага-бодувуска амыдырап тура, кылган бүгү буянныг-даа, бузуттуг-даа херектеривис дээш, шаңналды азы кеземчени ап, бис шупту Шииткекчи Христостун мурнунга турар ужурлуг бис^m.

Эптежилгени суртаалдаар даалга

- ¹¹ Ынчангаш бис, Дээрги-Чаяакчыдан коргары деп чүл дээрзин билир болгаш, улусту бүзүредип турар бис, а бистиң кымнар боорувус Бурганга билдингир; силерниң арын-нүүрүңер база ону билир дээрзинге идегээр менⁿ. ¹² Бис катап база силерниң мурнуңарга мактаныр бодавадывыс^o. Бис дээш чоргаараар органы силерге бергенивис ол-дур. Ынчангаш силер чүректе шыгжаттынган чүүл-биле эвес, а даштыкы байдалдар-биле мактанган улуска удур хары берип шыдаар силер. ¹³ Угаанывыс

* 5:1 Кижиниң мага-бодунун өлүмүн ойзу чугаалап турар (Иса. 38:12 көр).

** 5:3 Эске бурунгу сөзүглелдерде «Кеттинип алгаш» эвес, а «Хеп кетпээн-даа болза» деп бижээн.

анаа эвес-даа бооп турза^a, Бурган дээш, ындыывыс ол-дур. А чарт угаанныг бооп турзувусса, силер дээш, ындыывыс ол-дур. ¹⁴Христостуң ынакшылынга башкарты бергенивис бисти мындыг түннелге эккелген: бүгү улус дээш, бир Кижиге өлү берген болза, бүгү улус база өлү бергени ол-дур^b. ¹⁵Ооң бүгү улус дээш өлүмүнүн сорулгазы мындыг турган: амылыг арткан улус ам бодун бодап эвес, а олар дээш өлгөн база катап дирилген Ону бодап амыдыраар журулу^c.

^a Мк. 3:21; 2 Кор. 11:1

^b Рим. 5:15

^c 1 Пет. 4:2; Рим. 14:7-8

¹⁶Ындыг болганда, бис ам моон соңгаар кымны-даа кижиге хемчээли-биле хемчээвейн турар бис. Христосту кажан-бир шагда база ынчаар хемчээп чораан болзувусса, ам ынчаар хемчээвес апарган бис. ¹⁷Ынчангаш Христос-биле сырый харылзаалыг апарган кижиге ам Бурганның чаа чаялгазы боор. Эрги чүве эрте берген – чаа ёзу-чурум догуннай берген^d. ¹⁸А ол бүгү Бургандан келген. Ол Христосту дамчыштыр бисти Боду-биле эптеширгеш, улусту Боду-биле эптеширер даалганы биске берип каан^e. ¹⁹Бурган кижиге төрелгетенниң кем-буруузун ооң кырынче дүжүрбейн^f, Христосту дамчыштыр Бодун бо делегей-биле эптеширгеш, эптежилге дугайында медээни тарадырын биске дааскан.

^d Иса. 43:18-19; Рим. 6:4; Ажыд. 21:5

^e Рим. 5:10-11; Кол. 1:20

^f Ыд. ыр. 31:1-2; Рим. 4:8

²⁰Ындыг болган төлээде, бис – Христостуң бүрүн эргелиг элчилери бис^g, Бурган Боду бисти дамчыштыр улусту кыйгырып турар. Христостуң өмүнээзинден силерге аажок улуг дилеглиг бис: Бурган-биле эптежип алыңар! ²¹Бурган кажан-даа бачыт үүлгетпээн Кижиге^h бистиң бачыдывыс дээш кеземче онааганⁱ, а бис Христос-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның мурнунга актыг болган бис^j.

^g Эф. 6:20

^h Иса. 53:9; Ин. 8:46; 1 Пет. 2:22; 1 Ин. 3:5; Евр. 4:15

ⁱ Рим. 8:3

^j Рим. 1:17; 4:25;

1 Кор. 1:30

^k 1 Кор. 3:9

Б ¹Бис, Бурган-биле кады ажылдап турар улус^k, силерден аажок дилеп тур бис: Ооң хайырлаан авыралын хүлээп алган болганыңарда, ол ажык чок калбазын!
²Бурган мынча деп турар болгай:

«Таарымчалыг үеде сени дыңнап каан мен; камгалал хүнүнде сеңээ дузалаан мен»^l.

^l Иса. 49:8

Ам дыңнаңар: ол таарымчалыг үе, ол камгалал хүнү келген ышкажыл!

³Бистиң бараан болушкунувусту кым-даа чемелевезин дээш, кымга-даа моондак тургузар хөңнүвүс чок. ⁴⁻⁵Харын бодувусту бүгү чүүлдерге Бурганга бараан болган улус кылдыр көргүзүп, бүгү шенелделерни: хилинчектерни, түрегделди, аар-бергелерни, эттедип-соктурарын, кара-бажыңга хоругдаттырарын, биске удур үймээн-хөлзээзин үндүрерин, чилчик үстүр ажыл-ишти, уйгу чок дүннерни, аштап-суксаарын шыдамык ажып эртип турар бис^m. ⁶Бисте арыг амыдырал, билиг, шыдамык чорук, буянның чорук, Ыдыктыг Сүлдениң илерээшкини, чүректиң ханызындан ынакшыл, ⁷алыс шынның Медээзи, Бурганның күчү-күжү база бар. Бис буянның чепсектери-билеⁿ камгаланырынга-даа, халдаарынга-даа белен бис. ⁸Алдар-хүндүге-даа, ат-алдарывыстың баксыраарынга-даа, нүгүлдедиринге-даа^o база мактадырынга-даа белен бис. Бисти мегечилер деп турза-даа, ак сеткилдиг бис. ⁹Ат-сурагжываан деп турза-даа, улуска билдингир бис. Өлгөн деп турза-даа, көрүнөр даан – дириг-дир бис!^p Бисти кезетсе-даа, өлбээн-дир бис. ¹⁰Бисти мунгаратсаза-даа, үргүлчү өөрүп турар бис^q. Ядыы-даа болзувусса, хөй улусту байыдып турар бис^r. Чүвүс-даа чок, куруг-даа болзувусса, бүгү чүүлдү эдилеп турар бис.

^m Аж.-ч. 9:16; 16:23; 17:5; 2 Кор. 11:23-27

ⁿ 2 Кор. 10:4; Эф. 6:11-17

^o Рим. 3:8

^p 2 Кор. 4:11

^q Ин. 16:22

^r Аж.-ч. 3:6

¹¹Коринфичилер, силер-биле ажык, хостуг чугаалаштывыс. Чүрекеривисте чүү барын силерге тө каап бердивис. ¹²Силерге аажок ынак бис, а силер база биске ындыг хамаарылгалыг боорундан тыртылар-дыр силер. ¹³Бодумнуң ажы-төлүмге дег, силерге чугаалап тур мен^s: биске база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар, чүрекеривисте биске ажыдып бериңер!

^s 1 Кор. 4:14

Бурганга бердинген амыдыралче кыйгырыг

^a Ы. х. к. 7:3; Эзра 9:2;
Неем. 13:25; Эф. 5:7

^b 1 Ин. 1:6

^c 1 Кор. 10:21

^d Эф. 2:21; 1 Кор. 3:16-17

¹⁴ Христоска бүзүрөвээн улус-биле чангыс баг болбанар^a. Бурганга шынчы чорук биле бачыттын аразында кандыг харылзаа турарыл? Чырык биле дүмбейниң аразында дөмей чүү барыл?^b ¹⁵ Христос биле Велиарнын* аразынга эп-сеткил турар бе?^c Азы бүзүрөөн кижиде биле бүзүрөвээн кижиде дөмей чүү барыл? ¹⁶ Бурганның өргээзи биле дүрзү-бурганнарда дөмей чүү барыл? А бис** – дириг Бурганның өргээзи-дир бис^d. Бурган мынча дээн-не болгай:

*«Мээң чурттаар өргээмни оларның аразынга тургузуп алгаи,
олар-биле кады чоруур мен.*

*Мен оларның Бурганы болур мен,
а олар Мээң чонум болур»^e.*

^e Лев. 26:11-12; Иез. 37:27

¹⁷ «Ынчангаи оларның аразындан үне бериңер,
аңгыланып алыңар – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан,
– арыг эвес чүүлге дегбеңер,

^f Иса. 52:11; Иез. 20:34, 41

Мен ынчан силерни чыып эккеп, хүлээп аар мен»^f.

¹⁸ «Мен силерниң Адаңар болур мен,
а силер мээң оглу-кызым болур силер» –
деп, Аг-шериглиг Бурган чугаалаан^g.

^g 2 Хаан. 7:14

7 ¹ Ханы ынак эш-өөр, ындыг азаашкыннарны биске берген-дир. Ынчангаи мага-ботту болгаи сагыш-сеткилди бужартадыптар бүгү чүүлден арыгларып аалы^h, Бурганны хүндүлөп, Ооң мурнунга бүрүн ыдыктыгы-биле амыдыраалы!

^h 1 Ин. 3:3

Бачыдын билинген коринфичилер дээш, Павелдиң өөрүшкүзү

² Чүректеринерге турар черден биске хостап бериңер! Бис кымны-даа хомудатпаан, кымга-даа хора чедирбээн, кымдан-даа олча-ажык хараваан болгай бисⁱ. ³ Силерни буруудадыр дээш чугаалавайн тур мен. Мооң мурнунда база чугаалап турдум чоп: өлүр-даа болза, силер-биле кады өлүрүңге чедир, амыдыраар-даа болза, силер-биле кады амыдыраарыңга чедир, чүректөривисте ынчалдыр сиңниккен силер^j. ⁴ Силерге бүрүнү-биле бүзүрээр мен, силер дээш, аажок чоргаараар мен! Бүгү аар-бергелеривис уезинде сагыжым аргалалга база эгээртинмес өөрүшкүгө бүргедип чор^k.

ⁱ Аж.-ч. 20:33

^j Флп. 1:7

^k Кол. 1:24

^l 2 Кор. 2:13

^m 2 Кор. 4:8

⁵ Македонияга чедип келген соовуста безин^l, биске амыр-дыш турбаан болгай. Бисти бүгү чүктерден аар-бергелер кызагдаан^m: долгандыр чөңгээлиг аас-дыл^{***}, а сеткил-сагышта – коргуушкуннар. ⁶ Ынчалза-даа сеткил-сагыжы ундараан бүгү улусту аргалапⁿ, деткир Бурган бисти база Титтиң^o чедип келгени-биле аргалап, деткээн. ⁷ Чүглө ооң чедип келгени-биле эвес, а силернин ону аргалап, деткээнир-биле база. Бисти кайы хире көрүкээнирени, кайы хире хараадап мунгарааныңарны, мени дээш, кайы хире сагыш човап турарыңарны ол биске чугаалады. Ынчангаи мен оон-даа артык өөрүп-байырладым!

ⁿ 2 Кор. 1:4

^o 2 Кор. 2:13; 8:6; 12:18

^p 2 Кор. 2:2-4

⁸ А мээң чагаам силерни муңгагдадып каан-даа болза^p, ам ол дээш хараадавайн тур мен. Ол чагаам, үр эвес үеде-даа болза, силерни муңгагдатканын эскердим. Ынчангаи хараадаан-даа болзумза, ⁹ мен ам өөрүп тур мен: муңгагдааныңар дээш эвес, а кемзинген сеткилинер ачызында бачыдыңар билингениңер дээш. Муңгагдааныңар

* 6:15 Велиар – Чамдыкта эрликтин бир ады кылдыр ажыглаттынып турган. Велиал деп аттын бир адаар хевирин, еврей дылда «Көңгүс үне чок» дээн сөстөн укталган ат.

** 6:16 Өске буруңгу сөзүглелдерде «бис» эвес, а «силер» деп бижээн.

*** 7:5 Азы: «Алгыш-кырыш», «Тулчуушкуннар».

Бурганның күзел-соруу-биле болган-на болгай, бис силерге кандыг-даа хора чедирбээн бис! ¹⁰ Бургандан келген муңгарал бачытты миннинге чедирер^a, ындыг болганда, камгалалга чедирер, ол дугайында хомудаан херээ чок^b. А бо делегейниң муңгаралы чүглө өлүмге чедирер.

^a Мф. 5:4
^b Эккл. 7:3

¹¹ Бодап көрүңер даан: Бурганның күзел-соруу-биле муңгагдаарыңарга, чүү болгандыр? Кем-буруунар чогуң көргүзөр дээш, кайы хире чүткүлдүг-дүр силер! Кайы хире хорадап база хөлзеп-дүвүрөп, кайы хире бисти көрүксөп, кайы хире чүткүлдүг бооп, кем-буруулуг кижини кайы хире кезедиксеп турар-дыр силер! Бо херекке арыыңарны бүрүнү-биле шынзыткан силер. ¹² Ындыг болганда, мен силерге ол чагааны бижээн-даа болзумза, кем-буруу үлгеткен кижини^c сойгалаар-даа дээш эвес, качыгдан кижиде даа дээш эвес, а Бурганның мурнунга биске кайы хире бердингенинер боттарыңарга илдең апарзың дээш, бижээн мен^d. ¹³ Ооң түннели бисти аргалап, деткиди!

^c 1 Кор. 5:1-2

^d 2 Кор. 2:4

А ол аргалалдан аңгыда, Тит өөрүп турар боорга, оон-даа артык өөрээн бис. Силер шупту ооң ишти-хөңнүнде кара дашты ап октапкан болгай силер. ¹⁴ Мен оон мурнунга силерни аажок мактап турган болгай мен, ам кээп, силер дээш, арным кыспады! Харын силерге чугаалап турар бүгү чүүлүвүс-даа, а ол ышкаш Титтиң мурнунга силерни мактаан чугаавыс-даа шынныг болду. ¹⁵ А ам, ону канчаар тооп дыңнап турганыңарны, кайы хире хүндүткөп база коргуп хүлээп алганыңарны сактып келгеш, Титтиң силерге сеткилиниң ханызындан ынакшылы дам баар-дыр. ¹⁶ Ынчангаш бүгү чүүлдерге силерге идегеп боорум дээш, өөрүп тур мен!

Иерусалимде чурттаан христианнарга ачы-дуза чыылдазы

8 ¹ Ха-дуңма, Македонияның христиан ниитилелдеринге хайырлаан Бурганның авыралының дугайында билип ап көрүңер. ² Олар кадыг-дошкун шенелделерге таварышса-даа, кызыгаар чок өөрүшкүге бүргеткен база кедергей ядыы боттары экииргээ-биле өй-хемчээл чок бай улус-тур!^e ³ Оларның шыдаар шаа-биле^f, харын-даа шыдаар шаандан арттыр, эки туразы-биле хайырлал берип турганын херечилээр мен. ⁴ Бурганның улузунга дуза кадарыңа киржир өршээлди оларга көргүзөрин бистен дилеп, олар ээрежип турду^g. ⁵ Шак ындыг боор деп, бис шуут манаваан бис! Олар хамыктың мурнунда боттарын Дээрги-Чаяакчыга бараалгатканнар, а ооң соонда Бурганның күзел-соруун ёзугаар биске база бердинипкеннер. ⁶ Ынчангаш бис Титтен^h ол авыралдыг ажил-херекти, эгелеп алганы дег, силерниң араңарга эчизинге чедирерин дилээн бис. ⁷ Силерде бүгү чүве четчир болгаш артар-дыр: бүзүрел-даа, чечен сөс-даа, билиглер-дааⁱ, чүткүлүңер-даа, бистин ынакшылывыс-даа^{*}. А ындыг болганда, бо буянныг ажил-херекке база экииргээңерни көргүзүңер.

^e Мк. 12:44

^f 1 Кор. 16:2

^g Рим. 15:26

^h 2 Кор. 2:13; 7:6

ⁱ 1 Кор. 1:5

^j 1 Кор. 7:6

^k Иак. 2:5

^l Флп. 2:6-7

^m 1 Кор. 7:25

⁸ Мен силерге айтышкын берген дег чугаалавадым^j. А өске улустуң чүткүлдүүн силерге чугаалап тура, ынакшылыңарның шынныын шенеп турарым ол. ⁹ Бистин Дээргивис Иисус Христостуң авыралдыын билир-ле болгай силер. Ол Бодунун ядызын дамчыштыр силерни байыдары-биле^k, бай турган боду, ядыы апарган^l.

¹⁰⁻¹¹ Ол дугайты мээң, силерге ажыктыг болгу дег чүүлге хамаарыштыр, сүмем бо-дур^m: эрткен чылын-на эгезин салып алган, аажок күзеп-чүткээң ажил-херээңерни ам эчизинге чедиринер. Эгезинде бодап алганыңар дег, чүткүлдүг болуңар, ачы-дуза кылырда, арга-шинэңер барымдаалаңар. ¹² Чүге дээрге силерде күзел-чүткүл-ле бар болза, чүңер чогуң эвес, а чүңер барын барымдаалап, Бурган силерниң хайырлалыңарны хүлээп алырⁿ.

ⁿ Мк. 12:43-44; Лк. 21:3

¹³ Силерге аар-берге болзун, а өске улуска чиик болзун деп бодавайн тур бис. Чугаа бир дең боор дугайында чоруп турар. ¹⁴ Амгы үеде силерниң артыкшылыңар

* 8:7 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бистин ынакшылывыс» эвес, а «Биске ынакшылыңар-даа» деп бижээн.

оларның чединмезин долдуруп шыдаар, а ооң соонда оларның артыкшылы силернин чединмезиңерни долдуруп^а. Шак ынчалдыр деңнежилге тургустунар. ¹⁵ Бижилгеде мынчаар бижээн болгай:

^а Аж.-ч. 4:34

*«Хөйну чыып алган кижиде артыкшыл чок болган;
эвээшти чыып алган кижиде чедишпес деп чүвени билбес болган»^б.*

^б Хост. 16:18

Тит биле ону эдерген ийи кижиде

¹⁶ Бурган силер дээш, база-ла ындыг чүткүлдүг сагыш човаашкынны Титтиң чүрээнге сиңирген боорга, Аңаа өөрүп четтирдим. ¹⁷ Ол чүгле бистиң дилээвисти хүлээп аарындан аңгыда, боду четтикпейн чүткүп, эки туразы-биле силерже чоруп турар кижиде. ¹⁸ Титке эштей бир бүзүрелдиг дунмавысты чоруттувус, Буянын Медээни суртаалдааны-биле ол бүгү-ле христиан ниитилелдерде бедик үнелелди ап турар кижиде. ¹⁹ Бо авыралдыг бараан болушкунну боттандыраарыңа биске идиг болзун дээш, христиан ниитилелдер ону шилип алган. Ооң ол дузазы Дээрги-Чаяакчыны алдаржыдарыңа чедирер база бистиң чүткүл-соруувуска дүгжүп турар. ²⁰ Биске хүлээткен хөй акша-хөрөңгини канчаар аайлап-башкарып турарывыс ужун бисти чемелепки дег чылдакты кымга-даа бербес дээш, кызып турар болгай бис. ²¹ Чүгле Бурганның мурнунга эвес, а улустун мурнунга база эки чүүлү кылыр дээш, сагыш салып турар бис.

²² А олар-биле кады база бир бүзүрөөн дунмавысты чорудуп тур бис: ооң чүткүлдүүн хөй янзы байдалдарга шенеп көргөн улус бис. Ол амы улам-на чүткүлдүг апарган, чүгө дээрге силерге аажок ынанып турар. ²³ А Титти алыр болза, ол мээң силерге хамаарылгалыг бүгү ажил-херээмге мени эдерип, кады ажилдап чораан кижиде; а демги бүзүрөөн ийи эживиске хамаарыштыр чугаалаар болза, олар – христиан ниитилелдерниң элчиннери-дир, Христоска алдарны эккеп турар улус-тур. ²⁴ Ынчангаш христиан ниитилелдерниң мурнунга ол улуска ынаанарны бадытканар база силер дээш чоргааралывыстың чылдагаанын көргүзүнер^с.

^с 2 Кор. 7:4

Өске улуска экииргек кижиге Бурган ынак

^д Рим. 15:25

9 ¹ Бурганның улунга ачы-дуза дугайында^д силерге бижири эргежок чугула эвес боор. ² Силерниң ол ажил-херекке чүткүлдүүнерни билер мен, македончулар мурнунга силерни мактап шаг болдум: Ахайяда христианның эрткен чылда-ла ону кылырыңа белен турган деп турдум. Силерниң чүткүлдүңер хөй улусту ажил-херекке сорок кирипкен. ³ Ол дугайты силерни хей черге мактаан диртпес дээш, бүзүрөөн ха-дунмавысты дөмей-ле силерже чорудуп тур мен^е. Ачы-дуза хайырлаарыңа белен бооруңарны чугаалап турдум чоп^ф. ⁴ А оон башка мээң-биле кады македончулар чедип кээрге, белен эвес болзуңарза, канчаарыл? Ындыг бүзүрелдиг мактанып тургаш, ыянчыг байдалга киргей-ле бис, а силерге кайы хире ыянчыын чугаалааш-даа канчаар! ⁵ Ооң мурнунда-ла аазааныңар ачы-дузаны баш бурунгаар белеткеп кагзыннар дээш, бүзүрөөн ха-дунмавыстың силерге бисти мурнай чеде бээрин дилээри эргежок чугула-дыр деп шийтпирледим. Ол хайырлал ынчан ылап-ла эки тура-биле чыгдынган хайырлал боор база албадал-биле чыгган үндүрүг дег эвес боор.

^е 2 Кор. 8:6, 18, 22

^ф 1 Кор. 16:2

⁶ Сактып алыңар: үрезин харамнанган кижиниң дүжүдү база чегей боор, а эл-бээ-биле тараан кижиниң дүжүдү база элбек боор^г. ⁷ Кижиде бүрүзү, мунгаравайн база «Албадалга кирдим» деп бодавайн^г, чүрээ чегени бээр дээр болдур, ынчаны берзин^г. Чүгө дээрге Бурган өөрүшкүлүг берип турар кижиге ынак^г. ⁸ Ол силерни кандыг-даа ачы-буяны-биле байыдып шыдаар^к. Ынчан херектиг хамык чүве силерге кезээде бар бооп, кандыг-даа буянын ажил-херек кылырыңа чедер болгаш артар. ⁹ Бижилгеде бижээн-не болгай:

^г У. ч. 11:24-25; Лк. 6:38;

Гал. 6:7

^д Ы. х. к. 15:10

^е 1 Чыл. 29:9

^ж Хост. 25:2

^к Флп. 4:19

«Ол кижиге ядыг улуска ачы-дузаны элбээ-биле берген,
ооң чөптүг-шынныг чоруу кезээ мөңгөдө артып каар»^а.

^а Ыд. ыр. 111:9

¹⁰ Чажыкчыга үрезинни база улуска чем кылдыр хлеб-тарааны берип турар Бурган силерни база үрезин-биле хандырат. Ол үрезинерни көвүдеткеш, буянныг ажил-херээнерниң дүжүдүн элбекшидип бээр. ¹¹ Кандыг-даа байдалдарда үргүлчү экииргек бооп шыдаар дээш, бүгү талазы-биле байый бээр силер^б, а силерниң экииргээңер бисти дамчыштыр улустун Бурганга өөрүп четтирериниң чылдагааны апаар. ¹² Чүгө дээрге силерниң ол бараан болуушкунуңар чүглө Бурганның улузунуң чединмесин хандырып турар эвес, а хой улустун Бурганга өй-хемчээл чок өөрүп четтиргени апаар. ¹³ Бо бараан болуушкунуңар силерге шылгалда дег боор, ону дамчыштыр Бурганның улузу дыңнангыр чорууңарны база Христос дугайында Буянныг Медээни ылап-ла хүлээп көргөнерни көрүп каар. А ол ышкаш силерниң олар-биле база бүгү улус-биле акша-хөрөңгичерни харам чок үлежип турарыңарны көрүп кааш, олар ооң түңнелинде Бурганны алдаржыда бээрлер^с. ¹⁴ Олар боттарының мөргүлдеринге сеткилиниң ханызындан силерге чүткүүлөр, чүгө дээрге Бурган силерге Бодунуң эгээртинмес авыралын хайырлаан-дыр. ¹⁵ Сөс-биле чугаалап четпес белээ дээш, Бурганга өөрүп четтирээлинер!

^б 1 Кор. 1:5

^с Мф. 5:16; 1 Пет. 2:12

Павелдиң бодунуң бараан болуушкунун камгалааны

10 ¹ Павел мен, «Аранарга тургаш, ыңдыг чөгенчиг, а силерден ырай бергеш, ыңдыг дидим, шыңгыы» диртип турар кижиге, Христостун томаарышкыны-биле база биче сеткилдии-биле^д силерни кыйгырып тур мен. ² Дилеп тур мен: силерге чеде бергеш, бодумну ыңдыг дидим, шыңгыы алдынарынче албадавайн көрүңер^е. Бисти ажил-херээн бо делегейиниң улузу дег кылып чоруур кылдыр бо-даар чамдык улус-биле ыңдыг дидим, шыңгыы бооп шыдаптарымга бүзүревейн канчаар мен. ³ Бо делегейде амыдырап турар-даа болзувусса, демиселге ооң бак аргаларын ажыглавайн турар бис. ⁴⁻⁵ Бистиң демисежир чепсээвис^ф – бо делегейиниң эвес, а Бурганның күчүзүн дамчыштыр кээр. Бис ооң-биле шивээлерни буза шаап, Бурганны угаап билиринге удурланган бүгү барымдааларны, өрү көрдүнгөн бодалдарны чылча шаап, кандыг-даа бодалдарны Христоска чагыртыры-биле тудуп ап турар бис. ⁶ Силерниң Христосту тооп дыңнаарыңар бүрүн апаарга, сөс дыңнавак чорук бүрүзүн кезедиринге белең бис.

^д Мф. 11:29

^е 1 Кор. 4:21;
2 Кор. 13:2, 10

^ф 2 Кор. 6:7; Эф. 6:11

⁷ Силер бир чүеже чүглө даштыкы хевирин барымдаалап көөр-дүр силер*. Кандыг-бир кижиге «Христостуу мен» деп бүзүрелдиг болза, ол эргий бодангаш, бистиң база, оон дудак чокка, Христоска хамааржырывысты медресеп билзин^г. ⁸ Бир эвес мен эрге-чагыргавыс-биле улам хой мактаныр-даа болзумза^д, меңээ хензиг-даа ыянчыг эвес, чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчы ол эрге-чагырганы силерни буза шапсын дээш эвес, а быжыктырзын дээш, меңээ берген. ⁹ Чагааларым-биле силерни коргудуп турар кылдыр силерге сагындырбаайн. ¹⁰ Чамдык улус мынча деп турар-дыр: «Ооң чагаалары ыйышкын болгаш күш сиңген салдарлыг-дыр, а боду чедип келгенде, чөгенчи кончуг көстүр база чугаа-сөзү чер албас-тыр»^и. ¹¹ Ынча деп турар кижиге сактып алзын: ырактан бижээн чагааларымга кандыым дег, силерниң аранарга келгеш, ажил-херээмге база шак ыңдыг боор мен.

^г 1 Кор. 3:23; Гал. 3:29

^д 2 Кор. 13:10

^и 1 Кор. 1:17

¹² Боттарын көзүлдүр делгеттиниң, мактаныр улус-биле чангыс одуругга туруп, бодувусту оларга дөмейлей көөрүн дидинмес-тир бис. Олар мелегейиниң уржуунда боттарын боттарының-на хемчээли-биле хемчээп, боттарын боттары-биле дөмейлей

* 10:7 Азы: «Караанар уунда турар чүүлче кичээңгейден салып көрүңер!»

көөр-дүрлөр. ¹³ А бис хөлүн эрттир мактанмай, чүгле Бурганның доктааткан хемчээлдериниң иштинге мактаныр бис. Силерниң араңарга ажил-херээвис база ол хемчээлдерге кирип турар. ¹⁴ Силер ол хемчээлдерниң иштинде турар боорунарга, силерге Христостун Буянын Медээзин эккээри-биле чедип келгеш, оларны ажыр баспайн тур бис. ¹⁵ Өске улустун ажил-херээ-биле өйүн эрттир мактанмайн турар бис. Харын силерниң бүзүрелинер улгаткан тудум, Дээрги-Чаяакчының биске доктаадып берген хемчээлдериниң иштинге ажил-херээвис оранчок калбарар дээрзинге идегээр-дир бис. ¹⁶ Бис ынчан өске улустун боттарының хемчээлдериниң иштинге кылган ажил-херээ-биле мактанмай, Буянын Медээни оон-даа ырак черлерге суртаалдаар дээш, чоруптар бис. ¹⁷ Ынчалза-даа мактаныр бодаан кижичүгле Дээрги-Чаяакчының ажил-херээ-биле мактанзын!^а ¹⁸ Бодун мактаар кижичүгле, а Дээрги-Чаяакчының мактап турары кижичүгле Аңаа хүлээдип көрдүрер^б.

^а Иер. 9:23-24; 1 Кор. 1:31

^б Рим. 2:29; 1 Кор. 4:5

Павел база меге элчиннер

^с 2 Кор. 5:13

^д Ос. 2:19-20

^е Эф. 5:27; Ажылд. 14:4

^ф Э. д. 3:1, 4; Ин. 8:44;
1 Тим. 2:14

^г Гал. 1:6

^h 2 Кор. 12:11

ⁱ 1 Кор. 1:17; 2 Кор. 10:10

^j 1 Кор. 9:18

^k 2 Кор. 12:13

^l Флп. 4:15

^m Рим. 9:1; 1 Тим. 2:7

ⁿ Флп. 1:15

^o Аж.-ч. 20:30; 2 Пет. 2:1;
Ажылд. 2:2

^p Гал. 1:8

^q Флп. 3:19

11 ¹ Угаан чок чоруум дээш^с, мени шыдажып көргөн болзунарза! Дилеп тур мен: ам-даа шыдажып көрүңер! ² Силерни хүнней көргөн сеткилим Бургандан келген болгай. Мен силерни чаңгыс Эр кижичүгле – Христос-биле дүгдөп каан болгаш^д, силерни Аңаа, кым-даа дегбээн арыг кысты дег^е, хүлээдип бээр ужурлуг мен. ³ Ынчалза-даа, Еваның авыяас чыланга мегеледип алганы дег^ф, силерниң угааныңар база дуурайладыпкаш, Христоска ак сеткилдиг болгаш арыг бердинишкинден чайлай бербес ирги бе деп сестир-дир мен. ⁴ Силерге кандыг-бир кижичүгле чедип келгеш, бистин суртаалдаанывыстан өске Иисусту суртаалдай бээрге азы бистен хүлээп алганыңар Сүлдеден болгаш Медээден өске сүлде болгаш медээ эккээрге^г, оон-биле белени кончуг эптежир-дир силер! ⁵ Мээң санап турарым-биле, шак ол эң тергиин элчиннерден* чүм-биле-даа дорайтаваан мен!^h ⁶ «Чеченим кончуг» деп шыдавас боорум чадавасⁱ, ынчалза-даа билиг дугайты херек бир өске болдур ийин. Ону силерге бүгү байдалдарга бүгү талалыг шынзыдып келген бис!

⁷ Азы бачыдым чүдел? Бурганның Медээзин төлевир албайн^j суртаалдап тургаш, силерни өрү көдүрери-биле, бодумну куду көрүп турганымда бе? ⁸ Силерге бараан боор дээш, өске христиан ниитилелдерден төлевир ап, оларны үптөп-тонап турган дег-дир мен. ⁹ Силерниң араңарга чединмес чурттап тургаш, кымны-даа шүүдетпээн мен^k. Эржежок чугула хереглелимни Македониядан ха-дунца хандырып турган^l. Чүү-даа чүвеге силерге аартык болбас дээш кызып келген мен, моон-даа сонгаар аартык болбас мен. ¹⁰ Мени башкарган Христостун шынны-биле бадыткап тур мен^m: ол дээш** чоргааралымны бүгү Ахаяга кым-даа менден хунаап ап шыдавас! ¹¹ А чүге ындым ол? Силерге ынак эвес болгаш бе? Ынчалза-даа силерге кайы хире ынаамны Бурган билер!

¹² Мен ынчалдыр кылырын уламчылаар мен, чүге дээрге ол улуска «Павел-биле шуут чаңгыс аай ажилдап турар бис» деп чоргаараар чылдак бербезин бодап турар мен. ¹³ Шак ындыг меге элчиннер, кара сагыштыг ажил-херек кылып чоруур улусⁿ, Христостун элчиннериниң хевирин чүгле мегелеп хүлээп ап турар болгай^o. ¹⁴ Ында кижичүгле кайгаар чүү-даа чок: эрлик боду безин дээрниң чырыткылыг төлээзи дег хевирлиг бооп^p, мегелеп көстүп турар. ¹⁵ А ындыг болганда, эрликтин чалчалары буянга бараан болган улустун хевирин-биле мегелеп көстүп турарында онза чүү барыл? Ынчалза-даа олар төнчүзүнде боттарының ажил-херээнге төлептиг кеземче алырлар!^q

* 11:5 Эң тергиин элчиннер – бо сөстөр шооткан аянын бооп, Павелдин Коринфиде удурланькчыларыңа хамааржып турары чадавас.

** 11:10 Ол дээш – Павел коринфичилерден, ол үениң улус өөредиринге мергежээн башкыларының чаңчыкканы дег, оларны өөрткени дээш, төлевир алырыңдан ойталаан.

Элчинниң бараан болушкунунга Павелдиң бергедээшкиннери

¹⁶База катап чугаалап тур мен: мени мелегей кижиге деп бодаваңар! А ынча деп бо-
даар болзуңарза, оода бичий мактаныптар кылдыр^a, ам-даа мелегей кижиге деп артып

^a 2 Кор. 5:12

үлегер-чижээн өттүнмээн: мелегей кижиге деп, бүзүрелдиг мактанып турарым ол-дур.
¹⁸Бо делегейниң улузунуң кылып турары деп, хөй-ле улус мактанырын чүүлдүг деп

^b Флп. 3:3-4

^c 1 Кор. 4:10

^d Гал. 2:4; 4:3

көөр болганда, мен база мактанып көрейин.^b ¹⁹Силер, ындыг угаанныг хиренерде^c,
мелегей улус-биле белени кончуг эптежир-дир силер! ²⁰Силерни кулданып ап^d, үп-
теп-тонап, кара туразында ажыглап, мурнуңарга өрү көрдүнүп, чаагыңарже дажып
турар улус-биле эптежир-дир силер. ²¹Бодумга ыянчыг-даа болза, чугаалап тур мен:

бо таварылгада силерге кошкак салдар чедирген-дир бис!

Ынчалза-даа өске улус чоргаарап диттигип турар болза (мелегей кижиге деп чу-
гаалап турарым ол), мен база чоргаарап диттир мен. ²²Олар еврейлер бе? Мен база!
Израильчилер бе? Мен база! Авраамның үре-салгалы бе? Мен база!^e ²³Христоска

^e Рим. 11:1; Флп. 3:5

бараан болганнар бе? Угааны анаа эвес кижиге деп чугаалап тур мен, ынчалза-даа
Христоска олардан артык бараан бооп чор мен!^f Ажыл-херээмге бодумну черле

^f 1 Кор. 15:10

хайыралавайн келдим, кара-бажыңга олардан хөй хоругдаттырып келдим, каржы-
дошкуну-биле эттедип-соктуртуп чордум, өлүрүнүң кырынга хөй катап турдум^g.

^g 2 Кор. 6:4-5

²⁴Иудейлер мени беш катап үжен тос улай* кымчылап турду. ²⁵Римчилер мени үш
катап шыкпыштаан^h; бир катап даштар-биле соктурткан менⁱ; үш катап далайга

^h Аж.-ч. 16:22-23

ⁱ Аж.-ч. 14:19

корабльга озал-ондакка таварыштым база бир катап бүдүн дүн биле хүннү ажык
далайга эрттирдим^j. ²⁶Хөй-ле аян-чорук кылгаш, айбыл-халапка үргүлчү таваржып
чордум: үерлээн хемнерден-даа, дээрбечилерден-даа, чаңгыс чер чурттугларымдан-даа,
өске чоннар улундан-даа. А хоорай-суурларга, ээн черлерге, далайга айбыл-халап-
тар; а ха-дунма бооп баажыланган улустан^k кээр айбыл-халап? ²⁷Чилчиим үзүлдүр

^j Аж.-ч. 27:41-44

^k Гал. 2:4

ажылдап^l, болганчок-ла уйгу чок дүннер эрттирип, аштап-суксап, аыш-чемим бо-ла
үстүп, соокка доңуп, идик-хепке чединместеп чордум^m.

^l Аж.-ч. 18:3; 1 Фес. 2:9;

^m 2 Фес. 3:8

ⁿ 1 Кор. 4:11

²⁸А ол бүгүден аңгыда, бүгү-ле христиан ниитилелдер дээш, хүн бүрүде сагыш
човаашкынның аар чүгү! ²⁹Кайы-бир кижиге кошкай бээрге, мен ооң-биле кады
кошкап турбаан мен бе?ⁿ Кайы-бир кижиге күткүттүрүп алган болза, мен изип-хөл-
зеп турбаан мен бе?

ⁿ 1 Кор. 9:22

³⁰Чоргаараар ужурлуг-даа болзумза, кошкаамны көргүзөр чүүл-биле чоргаараар

мен. ³¹Дээрги Иисустуң Адазы Бурган мегелевейн турарымны билир, Ол кезээ
мөңгедө алгадып-йөрээттирер болзун! ³²Дамаск хоорайга турумда, Арета хаанның
бир чагырыкчызы мени тудуп алыр дээш, бүгү Дамаскыны кадарып турган. ³³Ын-
чалза-даа мени, аргаан хааржакка олурткаш, хоорайның ханазында үтген дашкаар
бадырыптарга^o, ооң холунга кирбейн барган мен!

^o Аж.-ч. 9:24-25

Павелдиң өрү көдүрткени болгаш куду бадыртканы

12 ¹Ооң меңээ ажык-дузазы чок-даа болза, мактанырын уламчылаар болган-дыр
мен^p. Дээрги-Чаяакчының меңээ берген көрүүшкүннеринче база ажыдыыш-
кыннарынче шилчип көрейин^q. ²Бир христиан кижиге барын билир мен: ол он дөрт чыл
бурунгар үшкү дээрже** өрү көдүртүрө берген (мага-боду-биле катый бе азы чүгле

^p 2 Кор. 5:12; 11:16

^q Гал. 1:12; 2:2; Эф. 3:3

* 11:24 Үжен тос улай – Моисейниң хоойлузунда кижини кезедип эриидээрде, эң үстү-ле дөртенден хөй эвес соп болурун чөпшээрэн. Ынчалза-даа иудейлер ол сандан душ бооп ажыр эриидевес дээш, үжен тос согуг-биле кызыгаарланып каар турганнар (Ы. х. к. 25:3 көр).

** 12:2 Үшкү дээр – Павел мында бодунга хамаарылгалыг кылдыр, эң бедик дээрге – Бурганның дүжүлгезиниң турар черинге четкеш келгенин чугаалааны чадавас.

сүлдези-биле бе, ону мен эвес, Бурган-на билир). ³ Ийе, ындыг кижини билир мен. Мага-боду-биле катый бе азы чүгле сүлдези-биле бе (ону мен эвес, Бурган-на билир), ⁴ ол дываажанче* көдүртүрө бергеш, адаары хоруглуг, кижиде дамчыдып шыдавас сөстөрүни аңаа дыңнаан. ⁵ Шак ындыг кижиде дээш, чоргаараар мен, а бодум дээш, чүгле кошкак талаларым-биле дээрден башка, чоргааравас мен. ⁶ Чоргаараарын-даа күзээр болзумза, мелегей кижиде дег болбас мен, чүге дээрге мээң чугаалаар чүвем шынныг-дыр. Ынчалза-даа бодумну туттунуп алыр мен, оон башка кандыг-бир кижиде мээң дугайымда, ооң мени хайгаарап көргенинден азы ажыл-херектерим дугайымда дыңнаарга, сагындырып кээримден, эки кылдыр бодай бээр.

⁷ Ол ышкаш кайгамчык онза ажыдышышкыннар алган мен! Ынчангаш Бурган мээң мага-бодумче, өрү көрдүнмезин бо дээш, тен кадаан** – эрликтең төлээзин мени эттеп-согары-биле чорудупкан^a. Катап база чугаалап тур мен: өрү көрдүнмезин бо дээш чорудупкан. ⁸ Ол тенни ап каапсын дээш, Дээрги-Чаяакчыга үш катап чаннyp тейлээн мен. ⁹ А Ол меңээ мынча деп харыылаан: «Сеңээ Мээң авыралым-на четчир. Сээң кошкаан дамчыштыр Мээң күжүм илерээр»^b. Христостун күжү менде бар болзун дээш, бодумнун кошкаамга чоргаараары – меңээ эң өөрүнчүг-дүр! ¹⁰ А Христос дээш кошкак болганымга, дорамчылатканымга, түрегдээнимге, истедип-сүрдүргенимге^c, аар-бергелерге таварышканымга сеткилим ханар^d. Чүгле кошкак тургаш, ылап-ла күштүг мен!

^a Иов 2:6

^b Иса. 40:29

^c Мк. 10:30

^d Мф. 5:11-12; Рим. 5:3

Коринфиде христиан ниитилел дээш, Павелдин сагыш човаашкыны

¹¹ Шуут-ла угааным чана берген-дир! Мени силер ындыг байдалга чедиргениңер ол-дур. Силер харын мени мактаар ужурлуг силер. Чөгөнчиг бараскан-даа болзумза^e, эң тергийн элчиннерден*** чүм-биле-даа дорайтаваан мен!^f ¹² Ылап-ла элчин боорумнун бадыткал демдектерин силерге шыдамыккай көргүзүп келген мен. Кайгамчык чүүлдерни, бадыткал демдектерин, күчүлүг ажыл-херекти көргөн силер^g. ¹³ Ындыг болганда, силерниинден аңгы христиан ниитилелдерге көөрдө, чедир албаан чүңер барыл? Чүгле силерни шүүдетпээним ылгалдыг болган бе?^h Ол буруум дээш, мени өршээңер!

^e 1 Кор. 15:8-9

^f 2 Кор. 11:5

^g Аж.-ч. 15:12; Рим. 15:19

^h 2 Кор. 11:9

ⁱ 2 Кор. 13:1

^j 1 Кор. 10:33

^k Флп. 2:17; Кол. 1:24;

1 Фес. 2:8

^l 2 Кор. 11:9

¹⁴ Мен ам силерге үшкү удаа чеде бээринге белеткенип тур менⁱ. Силерге аартык болбас мен. Эт-хөрөңгинер эвес, а боттарыңар меңээ херек силер!^j Ажы-төл ада-иезиниң хереглелин хандырбас, а ада-ие ажы-төлүнүн хереглелин хандыраар болгай. ¹⁵ А мээң таламдан силер дээш бүгү чүүлдү чарыгдаары, бодумну безин бүрүнү-биле бериптери өөрүнчүг-дүр!^k Силерге ынаам ол хире күштүг турда, меңээ ынаанар чүге ындыг кошкагыл?

¹⁶ Силерни шүүдетпээн-даа болгай-ла мен^l. Чамдык улустун буруудадып турары дег, авыяастап тургаш, силерни кажар арга-биле холга кирип алган мен бе? ¹⁷ Силерже чорудуп турган улузумнун кайы-бирээзин дамчыштыр акшаңар олчалап алган мен бе? ¹⁸ Мен силерже чоруур кылдыр Титти дилеп алгаш, ооң-биле кады база бир бүзүрөөн дунмамны чоруткан мен^m. Тит силерниң бир чүвөңер олчалап алган бе? Ынчаарга бис шупту чаңгыс-ла ол Сүлдеге башкарткаш, ажыл-херээвис кылып турбаан бис бе, чаңгыс-ла ол оруктар изеп чорбаан бис бе?!

^m 2 Кор. 8:6, 18

¹⁹ Силер ам бисти үргүлчү-ле силерниң мурнуңарга агартынып турар улус-тур деп бодаан боор силер. Ындыг эвес! Херек кырында Христос-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның мурнунга чугаалап тур бисⁿ: ханы ынак эш-өөрүм, бо бүгү силерни быжыктырып турар!^o ²⁰ Менде мындыг сезик бар: силерге чеде бээримге,

ⁿ Рим. 1:9; 9:1

^o 1 Кор. 14:26

* 12:4 Дываажан – Бурганга шынчы улустун өлүм соонда турар чыргалдыг оранын ынча дээн (Лк. 23:43; Ажыд. 2:7 көр).

** 12:7 Мага-ботта тен – Павел элчинни хилинчектөөн хоочураан аарыгны ынчаар ойзу адаан болгу дег.

*** 12:11 Эң тергийн элчиннер – 11:5 шүлүккө немелде тайылбырны көр.

силер-даа, мен-даа, бот-боттарывысты ындыг улус кылдыр көрүкээнивистен көнгүс аңгы-дыр бис деп, удур-дедир эскерип кагзывысса, канчаарыл? Араңарда алгыш-кырыш, адааргал, килең, аңгылажыр чорук, хоп-нүгүл, бодун өрү көрдүнери болгаш корум-чурум чок чорук бар боор ирги бе дээш, сестир-дир мен. ²¹ Силерге база катап чеде бээримге, Бурганым мени силерниң хайыңарда куду бадырыптарындан сестир-дир мен. Ынчан силерниң араңарда хөй-ле улустун ажыын ажып, ыглаар апаар мен, чүге дээрге олар ооң мурнунда үүлгедип чораан бачыттарын: чүдек-бужар самыраар чоруун болгаш туттунмас туралаашкынын^a олчаан билинмээннер-дир.

^a 1 Кор. 5:1; 6:18

Павелдин түңнел сагындырыглары база байыр чедиришкиннери

13 ¹ Силерге ам үшкү удаа чеде бээр мен^b. Бижилгеде мынчаар бижээн болгай: «Кандыг-даа херекти бадыткаар дизе, ийи азы үш херечиниң өчүү херек»^c. ² Ийиги удаа силерге баргаш, сагындырып турган мен. А ам, силерден ыракка тургаш, ооң мурнунда бачыт үүлгедип чораан-даа, арткан бүгү-даа улусту база катап сагындырып тур мен: бо удаада силерни хайыралавас мен! ³ «Христос Павелди дамчыштыр чугаалап турар болза, ооң бадыткалы кайыл?» – дээр-дир силер. А Христос силерге хамаарыштыр кошкак болбас, Ол Бурганның күжүн араңарга көргүзүптер! ⁴ Христос кошкак турда, улус Ону хере шаап каан, ынчалза-даа ам Ол Бурганның күжү-биле амыдырап турар^d. Бис база Ооң-биле харылзаавыска кошкак бис, ынчалза-даа силерниң араңарга Ооң амыдыралындан үнүп кээп турар Бурганның күжүн илередир бис.

^b 2 Кор. 12:14

^c Ы. х. к. 19:15; Мф. 18:16

^d Рим. 6:4

⁵ Бодунарны шылгаттынып көрүнер: бүзүрелиңер бар-дыр бе? Бодунарны шинчилеп көрүнер! Азы Иисус Христостун силер-биле сырый харылзаалыын билбезиңер ол бе? Шылгалданы ажып эрткен болзуңарза, билир ужурлуг силер. ⁶ А бистин ол шылгалданы ажып эрткенивисти билип каарыңарга идегеп тур мен. ⁷ Багай чүнү-даа кылбазыңар дээш, Бурганга мөргүп тур бис. Боттарывысты шылгалданы чедиш-кинниг ажып эрткен улус кылдыр көргүзөр дээш, мөргүвейн тур бис. Шылгалданы ажып эртпээн улус кылдыр сагындыргай бис аан, чүгле силер-ле буяндан тарып чораан болзуңарза!

⁸ Чүге дээрге алыс шынга удур эвес, а алыс шынның талазынга туржур күштүг бис. ⁹ Бис кошкак, а силер күштүг болзуңарза^e, өөрүп-байырлаар бис, а ол ышкаш силерниң эттинип аарыңар дээш, мөргүп турар бис. ¹⁰ Ынчангаш силерден ыракта турар-даа болзумза, мону бижидим. Силерге чеде бергеш, Дээрги-Чаяакчының меңээ үрегдеп-бузары-биле эвес, а быжыктырары-биле берген эрге-чагыргазын ажыглап^f, шыңгыы хөделиш-киннер кылбазымны күзээр-дир мен.

^e 1 Кор. 4:10

^f 2 Кор. 10:8

¹¹ Түңнелинде чугаалаар бодаан чүүлүм бо-дур, ха-дуңма: өөрүп чоруңар, эттинип алыңар, силерден дилээн чүвемни кылыңар, чаңгыс аай үзел-бодалдыг болуңар, эп-найыралдыг амыдыраңар^g. Ынчан Бурган, ынакшыл болгаш амыр-тайбыңнын үнер дөзү^h, силер-биле кады боор!

^g Мк. 9:50; Рим. 12:18;

^h 1 Фес. 5:13

ⁱ Рим. 15:33; 16:16

^j Рим. 16:16

^k Флп. 4:22

¹² Бот-бодунарны ыдыктыг ошкаашкын-биле мендиленерⁱ. Бурганның бүгү ыдыктыг улузу силерге байыр чедирди^j.

¹³ Дээрги Иисус Христостун авыралы, Бурганның ынакшылы болгаш Ыдыктыг Сүлде-биле харылзаа силер бүгүдеде бар болзун!*

* 13:13 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Галатчыларга чагаа

Кирилде

Галатия деп девискээрге (амгы Турцияның бир кезээ) христиан ниитилелдерни Павел бодунуң баштайгы миссионержи аян-чоруунуң үезинде, бистиң эраның 40 чылдарының төнчүзүндө үндөзилеп тургузуп каан.

Павел Галатиядан чоруй барган соонда үр болбайн, чаа христианнарга өске башкылар чедип келген. Олар Бурганның камгалалын алыр дизе, Моисейниң хоойлузун сагыры база кыртыжап демдектээр ёзулалды кылыры эргежок чугула дээрзин өөредип турган. Оон ыңай олар Павелде Христос дугайында Буянныг Медээни тайылбырлаар база суртаалдаар эрге-күш шынында чок деп турган. Павел ол дугайында билип кааш, аажок хараадаан болгаш ол меге өөредигге удур демисежир дээш, Галатияда бүзүрөөннерниң чаа үндөзилээн ниитилелдеринге бо чагааны бижээн.

Чагаа каш кезектен тургустунган: 1) канчап Христостуң элчини апарганын Павелдиң тоожаны (1:1–2:10); 2) Бурган улуска камгалалды ыдыктыг хоойлуну сагааны дээш эвес, а Иисус Христоска бүзүрелиниң ачызында берип турарының бадыйткалы (2:11–5:12); 3) Буянныг Медээниң ачызында Ыдыктыг Сүлдө биле ынакшылга башкартып турар амыдыралды тодарадып бижээни (5:13–6:10); 4) түңнел (6:11–18).

Кирилде сөстөр

^a Гал. 1:11-12

1 ¹ Улустуң шиитпири-биле болгаш кандыг-бир кижиниң даалгазы-биле эвес^a, а Иисус Христостуң база Ону өлүглер аразындан катап диргискен Бурган Аданын адындан элчин апарган Павел менден, ² ол ышкаш мээң-биле кады турар бүзүрөөн ха-дуңманың шуптузундан байыр!^b Галатия девискээринде христиан ниитилелдерге бижидим^c.

^b Флп. 4:21

^c Аж.-ч. 16:6; 18:23

³ Бурган Адавыс болгаш Дээргивис Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын. ⁴ Чурттап турарывыс бузуттуг бо делегейниң эрге-чагырга-газындан бисти хостаар дээш, Ол бачыттарывыс ужун Бодун өргүлге салган^d Бурган Адавыстың күзел-соруу ындыг болган^e. ⁵ Аңаа кезээ мөңгедө алдар доктаазын. Аминь.

^d Мф. 20:28; Рим. 4:25

^e Мк. 14:36

Өске Буянныг Медээ чок

⁶ Силерни Христостуң авыралы-биле кый деп алган Бургандан ындыг дүрген ойталап турарыңарны^f, Буянныг Медээ-даа эвес өске-бир өөредигни^g эдерер деп барганыңарны кайгап ханмас-гыр мен. ⁷ Өске кандыг-даа Буянныг Медээ ылап-ла чок! Христостуң дугайында Буянныг Медээни өскертирин кызып, чүглө ол дээш араңарга хөлзээзин өөскүдүп турар улус бар^h. ⁸ Ынчалза-даа өске кым-даа, бис азы дээрниң төлээзи-дааⁱ дижик, оон мурнунда медеглээнинден өске Буянныг Медээни силерге медеглэй берзе, Бурган ону Бодундан бүрүнү-биле аңгылап каапсын!^j ⁹ Моон мурнунда-даа чугаалап турдуvus, ам база катаптап тур мен: хүлээп алганыңардан өске өөредигни силерге медеглэй бээр кижини Бурган Бодундан бүрүнү-биле аңгылап каапсын!

^f Мк. 4:17; Евр. 6:4

^g 2 Кор. 11:4

^h Аж.-ч. 15:24; Гал. 5:10

ⁱ 2 Кор. 11:14

^j Рим. 9:3; 1 Кор. 16:22

¹⁰ Чүнү чедип алыксааным ол: мени улустуң эки көөрүн бе азы Бурганның бе? Азы улус аайынче кирер деп бардым бе?^k Ынчалза-даа амдыгаа дээр улус аайы-биле чоруп келген болзумза, Христостуң чалказы турбас ийик мен.

^k 1 Фес. 2:4

Павелдиң канчап элчин апарганы

¹¹ Ха-дунма, мону билип аарынарны күзеп тур мен: силерге медеглээним Буянныг Медээ – кижиниң чогаады эвес-тир. ¹² Мен ону улустан албадым, меңээ ону улус-даа өөрөтпеди, харын ону Иисус Христостун аажыдышыкынын дамчыштыр алдым!^a

¹³ Иудей сагылгалыг чоруур шаамда, канчаар чурттап чораанымны дыңнаан боор силер^b. Мен христиан ниитилелди каржызы-биле истеп-сүрүп, ону узуткаарын кызып турдум^c. ¹⁴ Иудей шажынны өөрениринге мээң чонумнуң иштинде үе-черге өөрүмнү мурнап чоруп турган мен, ылангыя ада-өгбениң чаңчылдарын эң чүткүлдүү-биле сагып чордум^d. ¹⁵⁻¹⁶ Ынчалза-даа Бурган Бодунуң авыралы-биле ием иштинге турумда-ла, мени шилээш, кый деп алган^e. Ол, Бодунуң Оглун меңээ ажыдып бергеш, «Өске чоннарның улузунга Ооң дугайында медеглээр сен» деп айтырган^f. Мен ынчан улус аразындан кымдан-даа арга-сүмө айтырбадым. ¹⁷ Иерусалимге турган, мээң мурнумда-ла элчиннер апарган улусче-даа барбадым, а Аравияже чоруптум, оон соонда Дамаскыже ээп келдим^g.

¹⁸ Ооң соонда, үш чыл эрткенде, мен Кифа Пётрга^h ужуражыр сорулгалыг Иерусалимге чедип келгеш, ийи чеди хонук дургузунда ооң-биле кады турдумⁱ. ¹⁹ А өске элчиннерден кымга-даа ужурашпадым, чүгле Дээрги Иисустун дунмазы Иаковту^j көрдүм. ²⁰ Силерге бижип орап бүгү чүүлүм актыг шын деп, Бурганның мурнунга аашкынып тур мен!^k

²¹ Мен оон соонда Сирия болгаш Киликия девискээрлеринче чорупкан мен. ²² Ынчалза-даа Иудеяда христианныр аразынга мээң арным көргөн, таныыр кижичок турган. ²³ Олар чүгле: «Мурнунда бисти истеп-сүрүп чораан кижичок бир шагда узуткаар дээш, ыйыдып шаг болганы бүзүрелди ам суртаалдап турар-дыр» – деп чугаалар дыңнааннар^l. ²⁴ Олар мени дээш Бурганны алдаржыдып турган.

Павелдиң өске элчиннер-биле ужурашканы

2 ¹ Ооң соонда, он дөрт чыл эрткенде, Варнава-биле кады^m Иерусалимге база катап чедип келдим. Титтиⁿ база эдертип чордум. ² Бургандан аажыдышыкын алгаш^o, ынаар чорупканым ол. Эң алдар-хүндүлүг деп санадыр удуртукчулар-биле аңгы ужурашкаш, өске чоннарның улузунга суртаалдап чоруурум Буянныг Медээни чугаалап бердим. Мээң амгы болгаш мооң мурнундагы ажил-херээм хилис барбазын дээш^p, ону медегледим. ³ Оон чүү болган деп? Мени эдерип чораан Титти, ол грек кижичок болза, кыртыжап демдектээшкин кылырынче кым-даа албадавады^q. ⁴ Ол айтырыг чүгле бүзүрөөн ха-дунмавыс бооп баажыланган улус бистиң аравысче, шивишкиннер дег, шургуп кирип кээрге, көдүрлүп үндү^r. Олар Христос Иисустун ачызында бисте бар хосталгавыс дугайында хайгыылдап билип алгаш, бисти катап-ла кулданып алып бодадылар^s. ⁵ А бис Буянныг Медээниң алыс шынныг утказын силерге кадагалап арттырар дээш, оларның аайынче ынай-даа кирбедивис.

⁶ Алдар-хүндүлүг дирткен удуртукчу улус безин (оларның кымнар бооп чорааны меңээ кандыг-даа хамаарылга чок, чүге дээрге Бурган улусту ылгай көөр эвес)^t мээң суртаалдаан Буянныг Медээмге чүнү-даа немеведилер, эдип-чазавадылар. ⁷ Харын Буянныг Медээни иудейлерге суртаалдаарын Бурганның Пётрга бүзүрөп хүлээткени дег, өске чоннарның улузунга суртаалдаарын меңээ бүзүрөп хүлээткен деп^u, олар хүлээп көрдү. ⁸ (Кым Пётрну иудейлер аразынга элчинниң бараан болуушкунунче деткип киригенил, Ол мени база өске чоннарның улузунуң аразынга бараан боорубиле деткип кириген болгай.) ⁹ Христиан ниитилелдиң быжыг баганалары деп санадып турар Иаков, Пётр болгаш Иоанн олар, Бурган меңээ авыралын хайырлаан деп хүлээп көргөш, ажил-херээвис дөмейиниң демдээ кылдыр, мен болгаш Варнава-биле^v

^a Аж.-ч. 9:6; 26:16;
1 Кор. 11:23

^b Аж.-ч. 26:5

^c Аж.-ч. 8:3; Флп. 3:6

^d Мф. 15:2; Мк. 7:3

^e Иса. 49:1; Иер. 1:4-5;
Лк. 1:15

^f Аж.-ч. 9:15; Рим. 1:5;
1 Тим. 2:7

^g Аж.-ч. 9:19

^h Ин. 1:42

ⁱ Аж.-ч. 9:26-27

^j Аж.-ч. 12:17; 15:13;
Иак. 1:1

^k Рим. 1:9; 9:1; 2 Кор. 1:23

^l Аж.-ч. 9:21

^m Аж.-ч. 4:36

ⁿ 2 Кор. 2:13; 2 Тим. 4:10

^o Гал. 1:12; Эф. 3:3

^p Флп. 2:16

^q Аж.-ч. 16:3

^r Аж.-ч. 15:24;
2 Кор. 11:26

^s 2 Кор. 11:20; Гал. 4:3, 25

^t Ы. х. к. 10:17

^u Аж.-ч. 9:15; 1 Кор. 9:17

^v Аж.-ч. 4:36; 9:27; 13:2;
15:36; 1 Кор. 9:6

найыралдажып, хол тудуштулар. Өске чоннарның улузунче – бистиң, а иудейлерже – оларның суртаалдап чоруурунга чөпшээрештилер. ¹⁰ Олар чүгле чаңгыс дилег кылды: «Ядыыларга* дуза кадарын утпанар». А мен ону бодум-на кылып чораан мен^а.

Павелдиң Пётрну чемелээни

¹¹ А Пётр Антиохия хоорайга^б чедип кээрге, ооң бодун ап турары канчаар-даа аажок буруулуг боорга, мен аңаа ажыы-биле удурланган мен. ¹² Ооң буруузу чүдел? Пётр Иаковтуң айбылап чороткан улузу ынаар чеде бергигеже чедир, өске чоннарның улузу-биле кады чемненип турган^с. А айбычылар чедип кээрге, ол кыргыжап демдектээриниң талалакчыларындан^д сезингеш, өске чоннарның улузундан аңгы-ланып, дедирлени берген. ¹³ Өске иудейлер база, Пётрға дөмей, ийи арынның чоруун көргүскеннер. Варнава безин оларның салдарынга алзыпкан.

¹⁴ Буянный Медээде айыткан алыс шынның оруундан оларның соора барганын көргөш, хамык улус мурнунга^е Пётрға мынча деп чугаалаан мен: «Сен, иудей бодун, өске чоннарның улузу дег амыдырап чоруур болзунза, чүге оларны иудей сагылгалар эдериңер деп албадар сен? ¹⁵ Бис – өске чоннарның бачыгтыг улузу эвес, а төрүмеливистен иудейлер бис. ¹⁶ Ындыг-даа болза, кымның-даа ыдыктыг хоойлуну сагып турары дээш эвес^ф, а чүгле Иисус Христоска бүзүрээни дээш, Бурганның мурнунга актыг боорун билир бис. Ынчангаш бис база ыдыктыг хоойлуну сагаанывс дээш эвес, а Христос Иисуска бүзүрээнивис ачызында актыг боорунга идегээш, Аңаа бүзүрей берген бис^г. Чүге дээрге ыдыктыг хоойлуну сагааны-биле *кандыг-даа кижги актыг бооп шыдава*^с. ¹⁷ Ынчалза-даа Христостуң ачызында актыг боорунче чүткээш, бачыгтыглар диртир болзувусса, Христос база бачыг тараарын деткээн бооп турар бе? Канчап ындыг боор!»

¹⁸ Мооң мурнунда үрөп-бускан чүүлүмнү катап тургузар болзумза, бодумну ыдыктыг хоойлунуң хажыдыкчызы кылдыр көргүскеним ол. ¹⁹ Ыдыктыг хоойлу мени «өлүрүп каан», Бурган дээш амыдыраары-биле^и ыдыктыг хоойлуга хамаарыштыр «өлгөн мен». Христос-биле кады «хере шаптырттым»^й. ²⁰ Ынчангаш ам мен бодум эвес, а мээң-биле сырый харылзаа туткан Христос амыдырай берген^к. Бо мага-бодумга амгы амыдыралым дээрге меңээ ынак болгаш, мен дээш Бодун өргүлге салган Бурганның Оглунга бүзүрээним ачызында амыдырап чоруурум-дур. ²¹ Бурганның авыралындан ойталавайн тур мен, чок! Бурганның мурнунга актыг боор арганы ыдыктыг хоойлу берип шыдаар турган болза, Христос хей черге өлгөн-дир!

Ыдыктыг хоойлу болгаш бүзүрел

3 ¹ О, сарыыл чок галатчылар! Силерни кым караң көрүңгеш, чагырып алды?! Иисус Христосту, аранарга хере шаптырткан-даа дег, суглуг караңар-биле тода көрүп турган ышкаш болдуңар чоп!

² Силерден чаңгыс-ла чүүл билип алыксадым. Ыдыктыг Сүлдени чүнүң ачызында алдыңар: ыдыктыг хоойлуну сагааныңар ачызында бе азы Буянный Медээни дыңнап кааш, бүзүрээниңер ачызында бе?³ Амыдыралыңарны Сүлдеден эгелеп алгаш, ам кээп, мага-ботка хамааржыр дүрүмнер-биле төндүрер бодап тур силер бе? Таанда-ла ындыг сарыыл чок силер бе?! ⁴ Азы силерниң шыдажып эрткен бүгү чүүлүңер хей черге болганы ол бе?^м Черле ындыг болбас! ⁵ Бурган силерге чүү дээш Сүлдени хайырлап, кайгамчык чүүлдерни аранарга чаяап турарыл^н: Ооң медээзин дыңнап кааш, бүзүрээниңер ачызында бе азы ыдыктыг хоойлуну сагып турарыңар ачызында бе?

⁶ Авраамны сактып кээлинер. Бижилгеде ооң дугайында: «*Авраам Бурганга бүзүрей бээрге, Ол ону актыг-шынның деп санаан*» – деп бижээн болгай^о. ⁷ Бүзүрээни

^а Аж.-ч. 24:17;
Рим. 15:25-28;
1 Кор. 16:1

^б Аж.-ч. 11:20

^с Аж.-ч. 11:3

^д Аж.-ч. 11:2; 15:1

^е 1 Тим. 5:20

^ф Гал. 3:11

^г Аж.-ч. 13:39; Рим. 3:21;

Гал. 3:11

^г Ыд. ыр. 142:2; Рим. 3:20

^и Рим. 14:8

^й Рим. 6:6; Гал. 6:14

^к Ин. 17:23

¹ Рим. 10:17

^м 1 Кор. 15:2

^н 1 Кор. 12:10

^о Э. д. 15:6; Иак. 2:23;
Рим. 4:3

* 2:10 Ядыылар – Иерусалимде христиан ниитиледидиң ядыыларынга хамаарыштыр чугаалааны ылап хире.

улус – Авраамның ылап шын ажы-төлү ол дээрзин билип ап көрүнер. ⁸ Бурган өске чоннарның улусун бүзүрели дээш агартыр деп^a, Бижилге баш бурунгаар көргөн, ынчангаш Авраамга: *«Хамык чоннар сени дамчыштыр ачы-буян алыр»^b* – деп чугаалаптарга-ла, Буянын Медээ эн баштай медеглеттинген. ⁹ Ындыг болганда, Бурганга бүзүрей берген Авраам-биле кады бүгү бүзүрөөн улус ачы-буянын алыр.

^a Рим. 3:30^b Э. д. 12:3

¹⁰ Ыдыктыг хоойлуну сагыырынга идегээр хамык улуска каргыш кыжанып турар^c, чүге дээрге Бижилгеде:

^c Рим. 4:15

«Ыдыктыг хоойлунуң номунче киш бижээн бүгү чүүлду күүсетпейн чоруур киж бөрүзү каргаттырар» деп бижээн-дир^d.

^d Ы. х. к. 27:26

¹¹ А кым-даа ыдыктыг хоойлуну дамчыштыр Бурганның мурнунга актыг болбазы^e дараазында сөстөрдөн-не илден:

^e Аж.-ч. 13:39; Рим. 3:20; Гал. 2:16

«Бүзүрелиниң ачызында актыг-шынныг болган киж амылыг артар»^f.

^f Авв. 2:4; Рим. 1:17; Евр. 10:38

¹² А ыдыктыг хоойлу бүзүрелге кандыг-даа хамаарылга чок, харын ында мынча деп бижээн-не болгай:

«Ыдыктыг хоойлунуң дүрүмнерин сагыыр киж оларның ачызында амылыг артар»^g.

^g Лев. 18:5; Рим. 10:5

¹³ Христос бисти ыдыктыг хоойлунуң каргыжындан хостаар дээш, биске дүжер ужурулуг каргышты Бодунга хүлээп алган – Бижилгеде: *«Ыяшка азып каан киж бөрүзү – каргаттырган»* деп бижээн болгай^h. ¹⁴ Ынчангаш Бурган Авраамга азааны ачы-буяны Христос Иисусту дамчыштыр бүгү өске чоннарга база хайырлаарга, бис шуптувус азап каан Сүлдениⁱ бүзүреливис ачызында ап болур бис.

^h Ы. х. к. 21:23ⁱ Аж.-ч. 1:5; 2:33

Бурганның азаашкыннары ыдыктыг хоойлудан чугула

¹⁵ Ха-дуңма, хүн бүрүнүн амыдыралындан бир чижек: кижиниң безин күштүг болдуруп бадылаан чагыын кым-даа күш чок болдуруп азы аңаа кандыг-бир чүүл немеп шыдавас. ¹⁶ Бурган Авраам биле оң салгакчызынга азаашкыннар берген^j. Бижилгеде, хөй улуска дег, «Оң салгакчыларынга» эвес, а чаңгыс кижиге дег, «Оң салгакчызынга»^k дээнин эскерип көрүнер даан, оң дугайында чугаа чоруп турар салгакчы – Христос ол-дур. ¹⁷ Чугаалаксаан чүвем бо-дур: Бурганның оң мурнунда күштүг болдуруп бадылаан чагыг-керээни* 430 чыл эрткенде^l көстүп келген ыдыктыг хоойлу күш чок болдуруп база ында бар азаашкынны чок кылып шыдавас. ¹⁸ Өнчү салгаар эргени ыдыктыг хоойлу бээр турган болза, ону Бурганның азаашкынын ёзугаар ап болбазы ол-дур. А Бурган ону Авраамга чогуум-на ынчаар – Бодунун азаашкынын ёзугаар хайырлаан^m.

^j Рим. 4:13; Евр. 7:6^k Э. д. 12:7; 17:19^l Хост. 12:40-41^m Рим. 4:14

Ыдыктыг хоойлунуң сорулгазы

¹⁹ А ыдыктыг хоойлунуң сорулгазы чүдел? Ону азаашкында айыткан Салгакчы чедип келгиге чедир, улустуң кем-буруулуун көргүзери-биле немей киригенⁿ. Ыдыктыг хоойлуну дээрниң төлээлерин дамчыштыр^o база дугуруштурукчунуң**

ⁿ Рим. 4:13; 5:20° Ы. х. к. 33:2; Аж.-ч. 7:53

* 3:17 Өске бурунгу сөзүглелдерде «чагыг-керээ» деп сөстөргө «Христос дугайында» деп сөстөрнү немээн.

** 3:19 Дугуруштурукчу – мында Моисейнин дугайында чугаалап турар.

^a 1 Тим. 2:5; Евр. 8:6

^b Ы. х. к. 6:4-5; Рим. 3:30

^c Рим. 3:9

^d Рим. 4:16

^e Рим. 10:4

^f 1 Ин. 3:2; Рим. 8:15-16;
Гал. 4:56-6; Эф. 1:5

^g Рим. 6:3-4

^h Рим. 13:14

ⁱ 1 Кор. 12:13; Эф. 6:6

^j 1 Кор. 11:11

^k 1 Кор. 3:23; 2 Кор. 10:7

^l Рим. 8:17; Эф. 3:6

дуказы-биле берген. ²⁰ Ынчалза-даа дугуруштурукчу чүглө чаңгыстан хөй дугуржуп турар тала барда херек^a. А Бурган чаңгыс!^b

²¹ Ындыг болганда, ыдыктыг хоойлу Бурганның аазаашкыннарынга удур бе? Канчап ындыг боор! Улуска берген ыдыктыг хоойлу мөңгө амыдыралды хайырлап шыдаар турган болза, оларның Бурганның мурнунга актыг боору ыдыктыг хоойлуну сагырындан долузу-биле хамааржыр ийик. ²² Ынчалза-даа Бижилге бо делегей бүрүнү-биле бачытка туттурган деп^c чугаалап турар, а ынчангаш аазаашкында айыткан чүүлдү чүглө Иисус Христоска бүзүрээрин дамчыштыр, чүглө бүзүрөөн улуска хайырлап боор^d.

²³ Бүзүрелдин үези чедип келгижеге чедир, ол бүзүрелдин бодун көргүзерин манап, ыдыктыг хоойлунуң хайгааралының адаанга турган бис. ²⁴ Христос чедип келбөөн шаанда, ыдыктыг хоойлу бистиң кижизидикчивис дег турган. Христоска бүзүреливис дамчыштыр актыг апарывыс дээш ындыг болду^e. ²⁵ А бүзүрелдин үези чедип кээрге, кижизидикчиниң хайгааралының адаандан үне берген бис.

²⁶ Христос Иисуска бүзүрээнинерниң ачызында силер шупту Бурганның оолдары апарган силер^f. ²⁷ Христостун ады-биле «сугга суктургаш^g, силер шуптунар Христосту «кедип алдынар»^h. ²⁸ Моон соңгаар иудей биле өске чоннар кижизиниң, кул биле хостуг кижиниңⁱ, эр биле херээжен кижиниң аразында ылгал чок^j – силер шупту Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг чаңгыс чаа улус силер. ²⁹ А биртээ Христоска хамааржыр болганыңарда^k, силер ынчан Авраамның үре-салгалы, Бурганның аазаашкынының салгакчылары боор силер^l.

Кул эвес, а бүрүн эргелиг салгакчы

4 ¹ Силерге база бир чижекти көргүзейн: салгакчы назы четпөөн шаанда, ол бүгү өнчүнүн ээзи-даа болза, кулдан ылгалыр чүзү-даа чок. ² Ол ачазының доктаадып каан хуусаазынга чедир башкылар болгаш өг-бүлө кижизидикчилериниң хайгааралының адаанга турар. ³ Бис база ындыг бис: назы четпөөн шаавыста, делегейни башкарып турар хоойлу-дүрүмнериниң кулдары бооп чордувус. ⁴ Ынчалза-даа доктааткан үе чедип кээрге^m, херээжен кижиден төрүттүнген, ыдыктыг хоойлуга чагырткан Бодунуң Оглун Бурган чорудуп бергенⁿ. ⁵ Ыдыктыг хоойлуга чагыртып чораан бисти хостазын дээш^o база Бурганның азыраан оолдары кылып кагзын дээш, Бурган бисче Бодунуң Оглун чоруткан-дыр. ⁶ Ам силер шупту Бурганның оолдары силер! Ооң бадыткалы кылдыр Ол Бодунуң Оглунуң Сүлдезин, «Авва!* Ачай!» деп кыйгырган Сүлдени, чүректеривисче сиңниктир чорудуп берген. ⁷ Ынчангаш сен ам кул эвес, а оглу сен. А ындыг болганда, Бурганның ачызында салгакчы база сен**.

^m Мк. 1:15

ⁿ Лк. 2:7, 27

^o Гал. 3:13

Дедир орук чок

⁸ Кажан-бир шагда, Бурганны билбес чорааш, херек кырында бурганнар-даа эвес^p чүүлдерниң кулдары чораан силер. ⁹ Ынчалза-даа ам, Бурганны билип алгаш^q (азы, шынын сөглээрге, Бурган силерни билип алганда)^r, таанда-ла ол чөгенчиг, ажык-дүжүү чок башкарыкчы хоойлу-дүрүмнерже^s дедир эгликсеп, биеэде дег, оларның кулдары болуксап тур силер бе? ¹⁰ Тускай хүннер, айлар, чылдың үелери болгаш чылдар сагыыр-дыр силер^{***t}. ¹¹ Силерни дээш кылган ажыл-херээм хилис барбаан бе деп бодап кээримге, коргунчуг-дур!^u

^p Иса. 37:19; Иер. 16:20

^q Ыд. ыр. 35:11

^r 1 Кор. 8:3

^s Кол. 2:8, 20; Евр. 7:18

^t Рим. 14:5; Кол. 2:16

^u 1 Фес. 3:5

* 4:6 Авва (арамей дылда) – ажы-төл ачазын ынчаар адаар турган, Иисус Христос база Бурганны ынчаар адап, кый деп турган (Мк. 14:36; Рим. 8:15 көр).

** 4:7 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөрни эвес, а «А ындыг болганда, Иисус Христостун ачызында Бурганның салгакчызы база сен» деп бижээн.

*** 4:10 Бо шүлүкте иудей шажын-чүдүлгеден укталган сагылга-чаңчылдарны айтып турар.

¹² Ха-дунма, ээрежип дилеп тур мен: мен ышкаш бооп көрүнер. Мен база силерге дөмей болу бердим чоп. Силер менээ кончуг эки хамаарылгалыг турдунар. ¹³ Билер-ле болгай силер: эң баштай силерге келгенимде, чүглө аарый берген журумдан^a Буяныг Медээни силерге суртаалдаар аргалыг болган мен. ¹⁴ Мээң кадыкшыл байдалым силерге шенелде болган-даа болза, мени тоовайн барбаан, дора көрбээн силер. Харын Бурганның төлээзин дег^b, Христос Иисустуң бодун дег хүлээп алдынар^c. ¹⁵ Ынчангы өөрүшкүнер ам кайда-чүде барды? Болдунар-ла болза, караңарны-даа менээ казып бээринден чалданмас турганыңарга ынчан шуут бүзүрээр турдум. ¹⁶ Ам чүү болду? Шынын чугаалапкаш, өштүүңер апардым бе?

^a 1 Кор. 2:3

^b 1 Хаан. 29:9

^c Лк. 10:16; 1 Фес. 2:13

¹⁷ Силерни бодунуң талазынче ээлдирип алыр дээш, аажок кызып турар бир-ле улус барын билер мен, ынчалза-даа оларның сагыжы кара-дыр. Олар силерни бодунуң талалакчылары кылып алыр дээш, бисти чара кирер деп турарлар. ¹⁸ А мен силерни ак сагыштым-биле, чүглө араңарга турар өйүмде эвес, а кезээде бодумнун таламче ээлдирип алырын күзээр-дир мен. ¹⁹ Ажы-төлүм! Төлүн божуур иениң эди арааны дег, силер дээш база катап хилинчээм көре бердим. Христоска дөмей апарбаан шаанарда, ол хилинчээм төнмес. ²⁰ Мен ам силер-биле кады болган болзумза! Силер-биле бир янзы чугаалашкан болза, чүге дээрге силерни та канчапса эки чүве, аай-бажын тыппастадым.

Агар биле Сарра дугайында элдээртиг

²¹ Ыдыктыг хоойлуга чагыртыр бодаан улус, чугаалап көрүнерем: ында чүү деп турарын билбезиңер ол бе? ²² Ында Авраам ийи оолдуг чораан деп бижээн болгай: бирээзи – кул херэеженден, а өскези – хостуг херэеженден төрүттүнген^d. ²³ Чүглө кул херэеженниң оглу – кижиниң күженишкиннеринден, а хостуг херэеженниң оглу – Бурганның азаанындан төрүттүнген^e. ²⁴ Бо чугаа элдээрткен уткалыг: ийи херэежен ийи чагыг-керээни көргүзүп турар. Бирээзин Синай дагга^f чарган, ол дээрге Агар болгаш ооң кул бооп төрүттүнер ажы-төлү-дүр. ²⁵ Агар Аравияда Синай дагны болгаш амгы Иерусалимни көргүзүп турар, чүге дээрге ол бодунуң ажы-төлү-биле катый кулданышкын адаанда-дыр. ²⁶ А өскези дээрде турар Иерусалимге^g хамааржыр, ол – хостуг, ол – бистиң иевис! ²⁷ Бижилгеде ооң дугайында мынча дээн болгай:

^d Э. д. 16:5; 21:2

^e Э. д. 16:3-4; 17:16

^f Хост. 19:1-2

^g Евр. 12:22; Ажыд. 21:2

«Үре-төл чок, божуп көрбээн херэежен, өөрүп-байырла!

Дыңзыдыр ырла, өөрүшкүлүг алгыр, эди аарып көрбээн херэежен!

Ашактыг херэеженге көөрдө, кагдырыпкан херэеженниң ажы-төлү хөй боор-дүр!»^h

^h Иса. 54:1

²⁸ А силер болза, ха-дунма, Исаак ышкаш, Бурганның азаашкынындан төрүттүнген ажы-төл-дүр силерⁱ. ²⁹ Ынчалза-даа ол шагда кижиниң күженишкениндан төрүттүнген оолдун Сүлдеден төрүттүнген оолду истеп-сүрүп турганы дег^j, ам база ындыг бооп турар-дыр. ³⁰ Бижилгеде ол дугайында чүү деп турар ийик?

ⁱ Рим. 9:8

^j Э. д. 21:9

«Кул херэеженни оглу-биле үндүр ойладывыт,

чүге дээрге кул херэеженниң оглу хостуг херэеженниң оглу-биле дең өнчүнү канчап-даа салгап албас»^k.

^k Э. д. 21:10

³¹ Ындыг болганда, ха-дунма, кул эвес, а хостуг херэеженниң ажы-төлү-дүр бис!

* 4:28 Өске бурунгу сөзүглелдерде «силер» эвес, а «бис» деп бижээн.

Христиан хосталга

^a Ин. 8:32; Иак. 2:12;
1 Пет. 2:16; Рим. 6:18;
1 Кор. 7:22; 2 Кор. 3:17;
Гал. 2:4; 5:13

^b Аж.-ч. 15:10

^c Аж.-ч. 15:1-2;
1 Кор. 7:18

^d Рим. 2:25

^e Рим. 9:31

^f Рим. 8:23

^g 1 Кор. 7:19; 12:13;
Гал. 6:15; Эф. 2:14;
Кол. 3:11

^h Иак. 2:18

ⁱ 1 Кор. 9:24

^j Мф. 13:33; Лк. 13:21;
1 Кор. 5:6

^k Аж.-ч. 15:24; Гал. 1:7

^l Аж.-ч. 16:3

^m 1 Кор. 1:23

5 ¹ Христос бисти шак ол хосталга дээш хостап каан^a. Ынчангаш туруштуг болунар, кымның-даа силерни катап кулданып аарын болдурбанар^b.

² Дыңнаңар, Павел мен силерге чугаалап тур мен: кыртыжап демдектедирин дамчыштыр ыдыктыг хоойлу же эглир болзуңарза, Христостун силерге кандыг-даа ажыгы чок^c. ³ Силерге база катап чугаалап тур мен: бодунга кыртыжап демдектээшкин кылырынга чөпшээрешкен кижиги бүрүзү ыдыктыг хоойлуну бүрүнү-биле сагыыр журлуг^d. ⁴ Ыдыктыг хоойлуну сагыыры-биле агартышкын алырын шенээр болзуңарза^e, моон соңгаар силерде Христос-биле дөмей чүү-даа чок боор. Бурганның авыралындан ам хоорулган-дыр силер. ⁵ А бис бүзүрелдин ачызында Бурганның мурнунга актыг боорувуска идегээр болгай бис. Ол идегелди четтикпейн манаарын^f Сүлде биске сагыш алындырып турар. ⁶ Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг апаар болзувусса, кыртыжап демдектедирин-даа, кыртыжап демдектетпези-даа чугула эвес^g. Ынакшыл дамчыштыр бодун көргүзөр бүзүрел^h – чүгле ол чугула.

⁷ Бүзүрелдин оруу-биле эки маңнап олурдуңарⁱ. Ынчаарга кым силерни астыктырып, алыс шынны дыңнанас улус кылдыр хуулдурупту? ⁸ Силерни кыйгырган Бурганның ынчаар өөретпээни ылап боор! ⁹ «Хөй далган хөй берзин диге, ынай ажыткы херек»^j. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчының мурнунга силерге бүзүрээр мен: бистин аравыска аңгы үзел-бодал турбас. А силерни хөлзедип турар кижиги, ол кым-даа болза^k, шийтирер.

¹¹ Ха-дунма, мени кыртыжап демдектээриниң талалакчызы деп турары шын болза^l, олар ам мени чүү дээш истеп-сүрерил? Христостун белдир-ыяшка өлүмүнүн дугайында суртаал ынчан кымга-даа моондак болбас ийик^m. ¹² А силерни хөлзеткен ол хейлер боттарын чүгле кыртыжап демдектевейн, харын акталап-даа каапсыннар!^{*}

Сүлдеге башкартып амыдыраары

¹³ Ха-дунма, Бурган силерни хосталгаже кыйгырган-дыр. Чүгле ол хосталганарни кижиги бүдүжүнүн кара туразында аажылаар чаңынче хуулдурбанарⁿ. Харын бот-боттарыңарга ынакшылдыг бараан болуңар^o. ¹⁴ Чүге дээрге бүгү ыдыктыг хоойлу чаңгыс борбак домакта туттунуп турар^p: «Чаныңда кижиге бодуңга бодуң дег ынак бол»^q. ¹⁵ А бот-боттарыңарни үзе-чаза тыртарын уламчылаар болзуңарза, шуут-ла узуткажып кааптарыңардан кичээнинер.

¹⁶ Ынчангаш силерге чугаалап тур мен: Сүлдениң айыткан аайы-биле амыдыранар^r, кижиги бүдүжүнүн бачыттыг күзээшкиннеринге черле алыспаңар^s. ¹⁷ Чүге дээрге бачыттыг бүдүштүн күзээр чүүлү Сүлдеге удурланышкак, а Сүлдениң күзээр чүүлү бачыттыг бүдүшке удурланышкак болур. Олар үргүлчү адааннажып чоруур, оон түңнелинде кылыр бодаан чүвенерни кылып шыдавайн баар силер^t. ¹⁸ Ынчалза-даа Сүлдеге башкартыр болзуңарза, ыдыктыг хоойлу силерни баш билип шыдава^u.

¹⁹ Кижиниң бачыттыг бүдүжүнүн ажил-херээ илден көскү^v. Ол дээрге самыырал, бужар күзээшкиннер, туттунмас туралаашкын^w, ²⁰ дүрзү-бурганга чүдүүрү, каран көрнүрү, адаан-өжөөн, килең-кылык, алгыш-кырыш, аңгылажыг^x, бактажыры, ²¹ мурнун былаажыры^{**}, арагалаары, эмин эрттир хөглөп-дойлаары болгаш өске-даа ындыг янзылыг чүүлдер-дир. Мен силерни оон мурнунда-даа сагындырып турдум, ам база катап сагындырып каайн: ындыг чүүлдер үүлгедикчилери Бурганның Чагыргазын канчаар-даа салгап албас^y.

ⁿ 1 Пет. 2:16; 2 Пет. 2:19

^o 1 Кор. 9:19

^p Мф. 7:12; 22:40

^q Лев. 19:18

^r Рим. 8:4

^s Рим. 13:14; Эф. 2:3

^t Рим. 7:15, 19, 23

^u Рим. 7:4; Эф. 2:15;

Кол. 2:14

^v Мк. 7:21-23;

1 Кор. 3:3; 6:9-10

^w 1 Кор. 6:18; Эф. 5:3

^x 1 Кор. 11:19

^y 1 Кор. 6:9-10; Эф. 5:5

* 5:12 Азы: «А силерни хөлзеткен ол хейлерни силерден ырадыр хөглөпкөн болза аар!»

** 5:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Өлүрүкчү чорук» деп сөстөрни немээн.

²² А Сүлдениң үре-түңнели бо-дур^а: ынакшыл, өөрүшкү, амыр-тайбың, шыдамык болгаш буянның чорук, энерел, бүзүрел, ²³ томаарыыры болгаш бодун туттунуп билири. Ол бүгүнү буруу шавар кандыг-даа хоойлу чок!^б ²⁴ Христос Иисуска хамааржыр улус боттарынын бачыттыг бүдүжүн ооң хамык күзээшкиннери^с болгаш хандыкшылдары-биле каттай-хаара белдир-ыяшка хере шаап каапкан^д. ²⁵ Бистин амыдыралывыстың үнер дөзү Сүлде болганда, Ооң айбы-биле амыдырап көрээли!^е ²⁶ Ынчангаш адыыргак болбаалы, бот-боттарывыска хорадаваалы база адааргаваалы^е.

^а Эф. 5:9

^б 1 Тим. 1:9

^с Иак. 4:1; 1 Пет. 2:11; Рим. 7:23; 13:14

^д Рим. 6:2, 6; Гал. 2:19; Кол. 2:20; 3:3

^е Флп. 2:3

Бот-боттарыңарга буяндан кылып чоруңар

6 ¹ Ха-дуңма, кандыг-бир кижини бачыт үүлгеткен деп сойгалаар болза, силер, Сүлдеге башкарткан улус^ф, ону эдип-чазап көрүнер^г. Чүглге эптиг, чымчаа-биле эдип-чазанар^б, боттарыңар база күткүлгеге алзып албас дээш кичээниңер. ² Аар-бергелерни ажып эртеринге бот-бодуңарга дузалажыңар^и, ооң-биле Христостуң айыткан чүүлүн сагаан боор силер^и. ³ Алыс боду чөгенчиг кижини «Мен кончуг мен» деп ёзуургаар болза^к, ол бодун боду мегелеп алыр. ⁴ Кижини бүрүзү бодунуң ажыл-херээн шүгдүнзүн, ол ынчан бодун өске улус-биле деневейн, чедиинкинеринге чоргаарланып шыдаар. ⁵ Чүгө дээрге кижини бүрүзү бодунуң үүрге-чүүгүн чүктөй бээр^л.

⁶ Бурганның сөзүн өөренип турар кижини бодунда бар бүгү эки-чаагай чүүлүн башкызы-биле үлешсин^м.

⁷ Мегеге туттурбаңар: Бурганны карак ажыттаары болдунмас^н. Кижини чүнү тарып аарыл, оозун ажаап алыр^о. ⁸ Бодунуң бачыттыг бүдүжүнүн хөрзүнүңге чүве тарып турар кижини оорган өлүмнү ажаап алыр. А Сүлдениң хөрзүнүңге тарып турар кижини^п ол Сүлдеден мөңгө амыдыралды ажаап алыр. ⁹ Буян кылып тура, кажан-даа могап-турбаалы^д. Ынчан, сорук-күжүвүс кошкай бербес-ле болза^р, чогуур үе кээрге, дүжүдүвүс ажааттына бээр. ¹⁰ Ынчангаш амдызыңда арга барда, бүгү улуска, ылангыя бүзүрели чаңгыс ха-дуңмавыска, буяндан көргүзүп чоруулу^с.

^ф 1 Кор. 2:15

^г Иак. 5:19; 2 Тим. 2:25

^б 1 Фес. 5:14

^и Рим. 15:1

^л 1 Ин. 4:21

^к 1 Кор. 3:7; 8:2

^л Рим. 14:12

^м Лк. 10:7; 1 Кор. 9:11;

1 Тим. 5:18

^н Иов 13:9

^о Иов 4:8; У. ч. 22:7;

2 Кор. 9:6

^п У. ч. 11:19; Ос. 10:12;

Иак. 3:18

^р 2 Фес. 3:13

^с Мф. 10:22

^с У. ч. 3:27; 3 Ин. 1:5;

Евр. 13:1

Түңнээшкин болгаш байырлажыг

¹¹ *Бо сөстөрү мен силерге бодунуң холум-биле бижип ор мен^т, кайы хире улуг үжүктөр ажыглаанымны көрүп тур силер бе?* ¹² Силерни кыртыжап демдектедиринче албаданнар – кижиниң күженинскиннери-биле эки бооп көстүкчүсүн улус-тур. Олар ону чүглге Христостуң белдир-ыяшка өлүмүнүн дугайында суртаал жун истедип-сүрдүрбези-биле кылып турарлар. ¹³ Олар кыртыжап демдектедип-даа алган болза, боттары-ла ыдыктыг хоойлуну сагывайн турарлар. А силерни, оозу-биле мактаныр чылдак тывар дээш, кыртыжап демдектедир деп турар улус-тур. ¹⁴ А мен бодум хуумда Дээргивис Иисус Христостуң белдир-ыяшка өлүмүнден ангыда, чүнүң-биле-даа мактаныр хөннүм чогул^у. Ол белдир-ыяшка меңээ хамаарыштыр – бо делегейни, а бо делегейге хамаарыштыр – мени хере шаап каан^в. ¹⁵ Кыртыжап демдектээри-даа, кыртыжап демдектептези-даа чугула эвес^м. Чаңгыс-ла чугула чүүл – Бурганның чаа чаялгалы боору! ¹⁶ Бо дүрүмнү сагып чоруур бүгү улуска, Бурганның израиль чонунга амыр-тайбың болгаш өршээл доктаазын!^х

¹⁷ Черле ынчаш, кым-даа моон соңгаар мени сагыш човатпазын, чүгө дээрге Иисустуң демдээ-биле мага-бодумну имнеп алган чоруур-дур мен^{**}.

¹⁸ Ха-дуңма, Дээргивис Иисус Христостуң авыралы сагыш-сеткилицерге доктаазын! Аминь.

^т 1 Кор. 16:21; 2 Фес. 3:17; Флп. 1:19

^у 1 Кор. 2:2

^в Гал. 2:19; Рим. 6:6

^м 1 Кор. 7:19; 12:13;

Гал. 5:6; Эф. 2:14;

Кол. 3:11

^х Ыд. ыр. 124:5; 127:5

* 6:5 Азы: «Кижини бүрүзү бодунуң херектери дээш Бурганның мурнунга харысалгалыг боор».

** 6:17 Павел Христос дугайында суртаалы дээш хөй катап соктурган соонда артып калган сорбуларын бодап турар чадавас.

Эфесчилерге чагаа

Кирилде

Павел элчин бо чагааны филипчилерге, колосчуларга болгаш Филимонга чагаалары-биле кады, бистиң эра-ның 60-гы чылдарының эгезинде рим кара-бажыңга хоругдалының үезинде бижээн чадавас.

Эфес – Асия деп рим областың кол хоорайы (амгы Турцияның барыын эрик кыдыы). Павел маңаа Бу-янның Медээ суртаалдап база чаа христиан ниитилелге бут кырынга туруп аарынга дузалап, ийи чыл ажыг турган.

Чагааны ийи кол кезекке чарып болур. Бирги кезээнде (1–3 эгелер) Павел номчукчуларны Буянның Медээниң ачызында боттанган Бурганның чажыт, үе-дүптен бээр бодап алган күзели – христиан ниитилел дугайында болгаш ында Иисус Христоска бүзүрел бүгү улусту – еврейлерни-даа, өске чоннарны-даа – камгалап база каттыштырып турарының дугайында өөредип турар. Ийиги кезээнде (4–6 эгелер) Павел бүзүрөөннерни Бурганның ол бодалын бүгү улуска чарлап көргүзөр дээш, канчаар чаңгыс эптиг, ынакшылдыг болгаш арыг чурттаар ужурулуул деп сургап турар.

Бо чагаада илереткен бодалдар хөй чүүлдер талазы-биле колосчуларга бижээн чагаага дөмей, ынчалза-даа мында Христос дугайында шынның өөредигни хажытканнар-биле маргылдаа чок.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бурганның күзел-соруун ёзугаар Христос Иисустун элчини болган Павелден байыр. Эфесте* Христос Иисуска бүзүрөөн Бурганның улузунга бижидим.

² Бурган Адавыс болгаш Дээргивис Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын!

Христос – бисче чорудупкан ачы-буян

^a 1 Пет. 1:3; 2 Кор. 1:3

^b Иуда 1:24; Кол. 1:22;
1 Фес. 4:7

^c 1 Ин. 3:2; Рим. 8:15-16;
Гал. 3:26

^d Кол. 1:14

^e Рим. 16:25;
Эф. 3:3-5; 6:19

^f Эф. 2:14; Кол. 1:20

³ Дээргивис Иисус Христостун Адазы Бурганга алдар!^a Ол биске Сүлдеден кээр бүгү-ле ачы-буяны дээрлер ораныңга Христосту дамчыштыр хайырлады. ⁴ Оон мурнунга ыдыктыг, кем чок улус бооп чурттазын дээш^b, Бурган бисти өртемчейни чаяар бетинде-ле Христосту дамчыштыр шилип алган. Бодунуң биске ынакшылы-биле ⁵ Бурган бисти ажы-төлү кылдыр^c азырап алырын Иисус Христосту дамчыштыр баш удур шилээн-дир. Оон сорулгазы-даа, күзел ханыышкыны-даа ол-дур!⁶ Ындыг болганда, Бодунуң ынак Оглун дамчыштыр Бурган биске авыралын хайырлааны дээш, Аңаа алдар-мактал!

⁷ Бис Христостун өлүмүн дамчыштыр хосталып, бачыттарывыс дээш өршөөл алдывыс^d. Бурганның авыралы ындыг элбекшилдиг-дир!⁸ Бурган Бодунуң авыралын бисче бүгү мерген угааны болгаш угаап билишкени-биле харам чокка сиңкиртир төктү. ⁹ Оон күзел-соруу-биле Христосту дамчыштыр боттанзын деп шийтпирлээни чажыт сорулгазын^e Ол биске илеретти: ¹⁰ чогуур үе кээрге, Ол сорулгазынга чүүлдештир бүгү чаяалганы – дээрде база черде бар бүгү чүүлдерни Баштыңчы Христосту долгандыр каттыштырыптар^f.

* 1:1 «Эфесте» деп сөс эң бүзүрелдиг грек сөзүглелдерде таварышпайн турар. Чагааны Павел чүгле Эфесте христиан ниитилелге эвес, а Асия девискээринде өске-даа христиан ниитилелдерге база бижээн чадапчок.

¹¹ Бүгү чүвени Бодунуң күзел-соруу ёзугаар боттандырып турар Бурган ынчалдыр баш удур шилип каан болганда, Христосту дамчыштыр Ооң чону апаар чолдуг болдувус. ¹² Ынчангаш бис – Христоска эң баштай идегээн улус – Бурганны алдаржыдып мактаар салымныг бис.

¹³ Христосту дамчыштыр алыс шынның сөзүн – камгалалыңар дугайында Буянның Медээни дыңнап каан болгаш, Аңаа бүзүрөөн силер. Азааны Ыдыктыг Сүлдезин силерге бергеш, Бурган силерни Бодунуң улузу кылдыр таңма-биле дег демдектеп алган^a. ¹⁴ Ыдыктыг Сүлде болза Бурганның азаан өңчүзүн салгаарывыстың магадылалы боор. Бурган биске бүрүн хосталга бээрге, ол өңчүнү ээлеп алыр бис. Ол бүгү дээш, Аңаа алдар-мактал!

^a Эсф. 8:8; 2 Кор. 1:22; Эф. 4:30

Бурганның күчү-күжү камгалал дамчыштыр илерээр

¹⁵ Ынчангаш мен база Дээрги Иисуска бүзүрөөнинер, Бурганның бүгү улузунга ынааңар дугайында дыңнап кааш^b, ¹⁶ мөргүлдеримге силерни сактып, силер дээш, Бурганга үзүк-соксаал чок өөрүп четтирип келдим. ¹⁷ Дээргивис Иисус Христостун Бурганы – өндүр бедик Ада мерген угаан болгаш ажыдышышкын бээр Сүлдени силерге хайырлап, Ону эки билип аар арга берзин деп мөргүп тур мен. ¹⁸ Ооң силерни чүү ындыг идегелче кыйгырганын билзиннер дээш, Ооң чону-биле үлежириңер өңчүнүң кайы хире өндүр байлаан көрзүннер дээш^c, Бурган силерниң угаан-сарылыңарны чырыдып берзин деп мөргүп тур мен. ¹⁹ Аңаа бүзүрөөн биске салдар чедирген Ооң күчү-күжүнүн чүнүн-биле-даа деңнээр аргажок өндүр улуун база көрзүннер деп мөргүп тур мен. ²⁰ Бурган Бодунуң өндүр улуг күчү-күжүн мынчаар илереткен: Христосту өлүглер аразындан катап диргискеш, Ону дээрге, Бодунуң оң талазынга, олуртуп алган^d. ²¹ Ындыг арга-биле Бурган Ооң адын чүгле амгы үеде эвес, харын келир үеде база бүгү чагырыкчылардан, эрге-чагырга ээлеринден, күштерден болгаш дээргилерден бедик кылып каан^e. ²² Бурган бүгү чүвени Христостун будунуң адаанга чагырткаш^f, Ону бүгү-ле христиан ниитилелдин бажыңга салып каан^g. ²³ А христиан ниитилел – Ооң мага-боду-дур^h. Ол Боду бүгү чаяалганы бүрүнү-биле бүргей ап турарⁱ.

^b Кол. 1:3-4

^c Кол. 1:27

^d Ыд. ыр. 109:1; Аж.-ч. 7:55-56; Рим. 8:34; Эф. 2:6; Кол. 3:1

^e 1 Пет. 3:22; Рим. 8:38; 1 Кор. 15:24; Кол. 2:10; Евр. 1:4

^f Ыд. ыр. 8:7; 109:1; 1 Кор. 15:27

^g 1 Кор. 11:3; Эф. 5:23

^h Эф. 4:12; 5:23; 5:30; Кол. 1:18

ⁱ 1 Кор. 15:28; Кол. 3:11

^j Лк. 15:24; Рим. 11:15; Кол. 1:21; 2:13

^k Ин. 12:31; 14:30

^l Кол. 3:7

^m Гал. 5:16

Өлүмден амыдыралче шилчишикин

2 ¹ Боттарыңарның кемниг херектеринер ужун база бачыттарыңар ужун өлүг чораан силер¹. ² Бачытка борашкаш, силер ол шагда бо делегейниң оруктары-биле чоруп, дээр адааның күштериниң чагырыкчызыңга^k (ол амгы үеде Бурганны дыңнавастарны удуртуп турар) чагыртып чораан силер^l. ³ Бис шуптувус база херек кырында Бурганны дыңнавастарның санынче кирип, бачыттыг бүдүжүвүс аайы-биле чурттап, мага-бодувустун, угаан-бодалывыстың бүгү күзээшкиннерин хандырып келген бис^m. Бүдүжүвүс ындыг боорга, өске бүгү улус-биле деңге, Бурганның килени бисти кезедир дээш манап турду.

⁴ Ынчалза-даа Бурганның өршээли эгээртинмес байлак, Ооң биске ынакшылы өндүр улугⁿ. ⁵ Ынчангаш Ол бачыттыг херектеривис ужун өлгүлөөн бисти Христос-биле кады тынгарып кагды^o. Камгалалды Ооң авыралы-биле алган силер!^p ⁶ Бурган бисти Христос Иисус-биле кады катап диргискеш, дээрже өрү көдүргеш, Ооң чаныңга олуртуп кагды^q. ⁷ Ол ынчаар кылгаш, Христос Иисусту дамчыштыр биске хайырлааны буянның сагыжының, Бодунуң авыралының эгээртинмес байлаан бүгү келир үелерге көргүзөр бодаан.

⁸ Ийе, силер Бурганның авыралы-биле бүзүрелиңер дамчыштыр камгалал алган силер^r. Ол дээрге силерниң ачы-хавыяңар эвес, а Бурганның белээ-дир!^s ⁹ Камгалалды кым-даа ажил-херээ-биле чедип албас^s, ындыг болганда, кым-даа ынчалдым

ⁿ Ин. 3:16; 1 Ин. 3:1; Рим. 5:8

^o Кол. 2:13

^p Тит. 3:5

^q Эф. 1:20

^r Лк. 7:50; 8:48; Аж.-ч. 15:11; 1 Пет. 1:5; Тит. 2:11; 3:5

^s Рим. 3:27; Тит. 3:5

^a Рим. 3:27; 1 Кор. 1:29

^b Тит. 2:14; 3:8

деп мактанып шыдавас^a. ¹⁰ Бурганның чаялгазы бис. Ооң биске баш удур белеткеп кааны буянның херектерни боттандырып чурттаарывыс дээш^b, Ол бисти Христос Иисус-биле харылзаалыг кылдыр чаяп каан.

Христоска бүзүрэннер – чаңгыс чон

^c Рим. 2:26, 28; Кол. 2:11

^d Кол. 1:21

^e Рим. 9:4

¹¹ Ынчангаш силер, төрүмелинден «кыртыжап демдектетпээннер» деп адаткан өске чоннар улузу^c (мага-ботту кижини холу-биле кыртыжап демдектээр ёзулалды эртип алган иудейлер силерни ынча дээр), мону утпаңар: ¹² ол шагда Христос чок амыдырап чораан болгаш, израиль чоннун санынче кирбейн, аңгы чораан силер^d. Бурганның азаашкыннары кирген чагыг-керээлер силерге хамаарышпас турган^e. Бо делегейге идегел болгаш Бурган чок амыдырап чордуңар!

^f Зах. 6:15; Аж.-ч. 2:39

^g Иса. 9:6; 26:12; Мих. 5:5

^h Иса. 14:1; Эф. 1:10;
Кол. 1:22

ⁱ Рим. 7:4; Кол. 2:14

^j Рим. 5:10;
Кол. 1:20; 3:15

^k Иса. 57:19

¹³ Ынчалза-даа ам, Христос Иисус-биле харылзаалыг апаргаш, бир шагда ырак-коңчак чораан боттарыңар^f, Христостун өлүмүнүн ачызында, Бурганга чоок апардыңар. ¹⁴ Чүге дээрге Христос – амыр-тайбыңывыстың үнер дөзү^g. Ол Бодунун мага-бодун өргүлгө салгаш, иудейлер биле өске чоннар улунун аңгылай турупкан өжээргелдин ханазын бузуп каапкаш, шуптувусту чаңгыс чон кылдыр каттыштырган^h. ¹⁵ Ол ыдыктыг хоойлуну ооң хамык дүрүмнери, сагылгалары-биле каттай-хаара күш чок болдурганⁱ. Ооң сорулгазы мындыг: амыр-тайбыңны догуннадып, Боду-биле харылзаалыг кылдыр ийи аңгы улустан чаңгыс чаа улусту чаяры. ¹⁶ Христос Бодунун белдир-ыяшка өлүмүн дамчыштыр ийи аңгы чораан бисти чаңгыс мага-ботка Бурган-биле эптештиргеш^j, өжээргелди узуткаар күзелдиг. ¹⁷ Ынчангаш Христос чедип келгеш, Бургандан ыракка чораан силерге-даа, Аңаа чоок чурттап чораан улуска-даа бүгүдөгө амыр-тайбың дугайында Буянның Медээни суртаалдаан^k. ¹⁸ Чүге дээрге бис – иудейлер-даа, өске чоннар улузу-даа чаңгыс Сүлдөгө башкарткаш, Адага Христосту дамчыштыр чеде бээр аргалыг болган бис. ¹⁹ Ындыг болганда, ам силер, өске чоннар улузу, хары даштыкылар эвес, а Бурганның чонунун дең эргелиг албатылары болгаш Ооң өг-бүлезиниң кижигүннери силер^l.

^l Флп. 3:20

^m Кол. 2:7; Ажыд. 21:14

ⁿ Ыд. ыр. 117:22;
Иса. 28:16

^o 1 Кор. 3:16-17

^p 1 Пет. 2:5

²⁰ Силерни база элчиннер биле медээчилерниң салып кааны үндезинге тудуп үндүргөн^m, а Христос Иисус – бажыңның таванга салыр эң чугула даш-тырⁿ. ²¹ Ооң Боду бүгү бажыңның чөлөнгижи болур, а бажың улам-на бедип, Дээрги-Чаяакчының ыдыктыг өргээзи кылдыр шилчип турар^o. ²² Христостун ачызында Бурганның Сүлде дамчыштыр чурттаар бажыңы апарзыннар дээш, Ол силерни база тудуп үндүрүп турар-дыр^p.

Бурганның чажыт бодалын ажытканы

^q Флп. 1:7; Флм. 1:1;

2 Тим. 2:9

^r Эф. 4:7; Кол. 1:25

^s Гал. 1:12; 2:2

3 ¹ Христос Иисустун бараан болукчузу болгаш, өске чоннар улузу силер дээш, хоругдал адаанда турар^q Павел мен шак ол чылдагаан-биле мөргүп тур мен. ² Бурганның авыралын силерге дамчыдарын меңээ дааскан дээрзин дыннааныңар чугаажок боор^r. ³ Мээң үстүндө каксы бижээним дег, Ооң ол чажыдын ажыдышкын дамчыштыр билип алган мен^s. ⁴ Ынчангаш ону номчуптар болзуңарза, Христостун чажыдын канчаар билип турарымны угаап шыдаптар силер. ⁵ Кижини төрөлгөтөнниң ооң мурнундагы салгалдарыңа ол чажытты чугаалаваан турган, ынчалза-даа Сүлде ам ону Бурганның ыдыктыг элчиннери болгаш медээчилеринге ажыдып берген. ⁶ Ук чажыт мындыг – Христос Иисустун Буянның Медээзиниң ачызында өске чоннар улузу, иудейлер-биле деңге, ол-ла өнчүнүн салгакчылары^t, чаңгыс ол-ла мага-боттун тургузукчу кезектери апаар^u, Бурганның азаашкыннары оларга база хамааржыр^v. ⁷ Ооң күчү-күжүнүн салдарын дамчыштыр меңээ элбээ-биле хайырлаан Бурганның авыралының ачызында, ол Буянның Медээнин бараан болукчузу апарган мен^w.

^t Гал. 3:29

^u Эф. 2:16

^v Мф. 8:11; Лк. 13:29

^w Кол. 1:23

⁸Христостуң эгээртинмес эргине-байлааның дугайында Буянның Медээни өске чоннар улузунга суртаалдаар авыралды Бурганның хамык улузунуң аразында эң чөгенчи боор менээ хайырлаан^а. ⁹Бүгүдениң Чаяакчызы Бурганның өртемчейни чаяганындан бээр чажырып келгени ол чажыттың чырыын бүгү улуска көргүзөрин база менээ бүзүрөп дааскан^б. ¹⁰Бурганның бодалы ёзугаар христиан ниитилелди дамчыштыр Ооң хөй талалыг мерген угааны дээрде күштерге база эрге-чагырга ээлеринге чүглө ам чаа билдине берген^с. ¹¹Бурган Бодунуң үе-дүпте бээр бодап келген чажыдын Дээргивис Христос Иисусту дамчыштыр боттандырган, ¹²а бис Христоска бүзүрөй бергеш, Аңаа башкартканывыстың ачызында, Бурганга коргуш чок чеде берип боор бис^д. ¹³Ынчангаш силер дээш көрүп турар хилинчээм ужун ундаравазыңарны дилеп тур мен, чүгө дээрге ол хилинчээм силерге алдар эккээр^е.

^а 1 Кор. 15:9^б Кол. 1:26^с Эф. 1:21^д Евр. 4:16; 10:19^е 2 Тим. 2:10

Христостуң ынакшылы

¹⁴Шак Ол чылдагаан-биле мен Аданың* мурнунга дис кырынга мөгейип тур мен. ¹⁵(Дээрде база черде бар аймак бүрүзү ат-сывын Ададан алган чүве-дир)**. ¹⁶Бурган Бодунуң өндүр-чаагай эргине-байлаандан^ф силерге күштү хайырлазын дээш, Бодунуң Сүлдезин дамчыштыр угаан-сагыжыңарны быжыктырзын дээш, мөргүп тур мен^г. ¹⁷Бүзүрелиңер ачызында, Христос чүректеринерге амыдырай берзин дээш, а ынакшыл – дазылыңар болгаш үндезиниңер болзун дээш^h, мөргүп тур мен. ¹⁸Силер ынчан Бурганның хамык улузу-биле кады Христостуң ынакшылы кайы хире өй-хемчээл, кызыгаар чогуң угааптар шаг-шинектиг апаар силер. ¹⁹Кижиниң угаап шыдаар деңнелин оранчок ажып-даа турар болзаⁱ, ол ынакшылды билип шыдаптар силер. Бурганның бүдүжү ынчан амыдыралыңарны бүрүнү-биле бүргөй бээр^j.

^ф Эф. 1:18; Кол. 1:27^г Кол. 1:11^h Кол. 2:7ⁱ Флп. 4:7^j Кол. 2:10

²⁰А ам биске салдарын чедирип турар күчү-күжүнүң ачызында, дилеп аар азы бодап чоруур бүгү чүүлүвүстен оранчок хөйнү кылып шыдаар Бурганга алдар!^k ²¹Ийе, Бурганга кезээ мөңгөде, солуп кээр бүгү салгалдарда христиан ниитилелди база Иисус Христосту дамчыштыр алдар доктаазың! ·Аминь^l.

^к Иуда 1:24; Рим. 16:25-27^l Рим. 11:36

Мага-боттуң чаңгыс эви

4 ¹Ынчангаш мен, Дээрги-Чаяакчыга хамааржырым дээш хоругдаттырган кижини^m, силерден дилеп тур мен: Бурганның силерни ол дээш кый деп алганы хүлээлгенерге төлептиг амыдыраңарⁿ. ²Үргүлчү томаанның, биче сеткилдиг бооп көрүңер^o. Бот-боттарыңарга шыдамык болгаш ынакшылдыг хамаарылгандан көргүзүңер^p. ³Сүлдеге башкартып тура, силерни тудуштурган амыр-тайбың ачызында чаңгыс эпти кадагалаарыңче чүткүңер^q. ⁴Чүглө чаңгыс мага-бот^r, чаңгыс Сүлде бар болгай^s, а Бурган силерни чаңгыс идегелди үлешсиннер дээш кыйгырган. ⁵Чүглө чаңгыс Дээрги-Чаяакчы, чаңгыс бүзүрөл база чаңгыс ·сугга суктурары бар^t. ⁶Чүглө чаңгыс Бурган, шуптувустуң Адавыс бар^u. Чүглө Ол – шуптувустуң бажывыста, шуптувусту дамчып Бодун көргүзөр база шуптувуста амыдырап турар.

^m Эф. 3:1ⁿ Флп. 1:27; Кол. 1:10° Флп. 2:3^p Кол. 3:13^q Кол. 3:14^r Эф. 2:16^s 1 Кор. 6:17^t 1 Кор. 1:13^u Мал. 2:10; 1 Кор. 12:6

⁷Бистиң шуптувуска, Христостуң кижини бүрүзүңге тускайлап айыткан хемчээлин ёзугаар, авыралды үлеп берген^v. ⁸Ынчангаш Бижилге:

^v Рим. 12:3; Эф. 3:2

*«Ол бедидир өрү көдүрүлгөш, хөй улусту тудуп алгаи,
кижилерге белектерни үлеп берген»^w – деп чугаалап турар.*

^w Ыд. ыр. 67:19

* 3:14 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Аданың» эвес, а «Дээргивис Иисус Христостуң Адазының» деп бижээн.

** 3:15 Грек дылда «аймак» (патрия) деп сөс «ада» (патер) деп сөске дөмей дыңналыр.

^a Ин. 3:13^b Евр. 4:14; 7:26^c 1 Кор. 12:28^d 1 Кор. 12:27; Эф. 1:23;
Кол. 1:18^e Евр. 5:12-13; 6:1^f 1 Кор. 13:11; 14:20^g 2 Пет. 3:18;
Кол. 1:10; 2:19^h 1 Пет. 4:3-4; Кол. 3:7ⁱ Рим. 1:21^j Мк. 3:5^k 1 Пет. 1:14; Рим. 1:24-28^l Кол. 3:8-9^m Рим. 12:2; 2 Кор. 4:16ⁿ Э. д. 1:26; Рим. 6:4;
Кол. 3:10^o Лев. 19:11; Кол. 3:9^p Зах. 8:16^q Рим. 12:5^r Ыд. ыр. 4:5^s Иак. 4:7^t Хост. 20:15^u 1 Фес. 4:11; 2 Фес.
3:8, 10^v 1 Тим. 6:18^w Кол. 3:8^x Иса. 63: 10; 1 Фес. 5:19^y Эф. 1:13^z 1 Пет. 3:8; Кол. 3:8^{za} Мф. 6:14; Мк. 11:25-26;
Лк. 7:41-42; 1 Пет. 3:8;
Кол. 3:12-13

⁹ А «өрү көдүрүлгөш» дээн ужуру чүл? Ооң мурнунда Ол чер кырынче* бадып турган дээни ол эвес бе?^a ¹⁰ Куду бадып турган ол-ла Кижиге, бүгү өртемчейни Боду-биле бүргээр дээш, хамык дээрлерниң үстүнче көдүрлүп үне берген эвес бе?^b

¹¹ Христос Боду кымга – элчиннер, кымга – медээчилер, кымга – Буянныг Медээниң суртаалчылары, а кымга – удуртукчулар болгаш башкылар боорун айтып, белектерин үлээн^c. ¹² Бурганниң улузун бараан болуушкунга, Христостун мага-бодун тургузар^d, быжыглаар ажыл-херекке белеткээр дээш, Ол ынчанган. ¹³ Бис шуптувус бүзүрелге, Бурганниң Оглун билип аарынга чаңгыс эпке келбээн шаавыста; четчип-быжа бергеш, Христостун дээди деңнелинге чеде бербээн шаавыста^e, быжыгланыр ужурулуг бис.

¹⁴ Бис ынчан янзы-бүрү өөредиглерниң чалгыглары болгаш хаттарынга, кажар-лап амдажаан улустун оптуг мегезинге ужуру шаптырткан бичии уруглар эвес боор бис^f. ¹⁵ Харын алыс шынны ынакшылдыг чугаалап тура, бүгү тала-биле Христосче чоокшулап, өзүп-мандыыр ужурулуг бис^g. А Ол дээрге – мага-боттун Бажы-дыр. ¹⁶ Ол бүгү мага-ботту хамык кезектери аразында ажыглап-ла болгу дег быжыг харылзаалар-биле тудушкан бүдүн-бүрүн чаңгыс эп кылдыр каттыштырыпкан. Мага-боттун кезек бүрүзү бодунун хүлээлгелерин күүседип турда, ооң бүгү боду өзүп-мандып, ынакшылдыг ачызында быжыгып орап.

Эрги эвес, чаа амыдырал

¹⁷ Ынчангаш мен ол бүгүнү чугаалап, Дээрги-Чаяакчының адындан ыяк чагып тур мен: хоозун бодал-сагыштыг бүзүрели чок улус дег амыдыраваңар^h. ¹⁸ Олар угааны караңгылаан, Бурганни билбес, бүдүүлүк болгашⁱ, Ооң бээри амыдыралдан оспаксыраан база чүректери дашталган улус-тур^j. ¹⁹ Олар арын-нүүрүн артынга кагаш, самыраан күзээшкиннеринге чагыртып, кандыг-даа хевирлиг бужар чүүлдерни үүлгедип турарлар^k.

²⁰ Ол дээрге Христостун дугайында билип алганыңарга көңүс таарышпас чүүлдер-дир. ²¹ А силер Ооң дугайында дыңнаан база Ооң өөреникчилери апарган болгаш, Иисуста бар алыс шынны билип алган-дыр силер. ²² Мурнунда канчаар амыдырап чорааныңардан – биезги бодуңардан, дуурайлаан күзээшкиннер ириткен бачыттыг бүдүжүңерден ойталанар^l. ²³ Угаан-медерелиңер болгаш сагыш-сеткилинерни чаартып алгаш^m, ²⁴ ылап-ла чөптүг-шынныг база ыдыктыг амыдыралы-биле онзаланыр, Бурганниң овор-хевиринге үлегерлей чаяаган чаа кижиге бооп амыдыраңарⁿ.

²⁵ Ынчангаш мегеден ойталанар^o, *шуптуңар бот-боттарыңарга шынны чугаалаңар^p*, чүге дээрге бис шупту Христостун мага-бодунун кезектери-дир бис^q. ²⁶ *Килеңнээш-даа, бачыт үүлгеттеңер^r*. Килеңиңерни хүн ашпаанда-ла чавырып алыңар; ²⁷ силерни күткүп, амыдыралыңарже сыңныр чай-хосту эрликке бербөңер!^s ²⁸ Ооржу кижиге оорланырын соксатсын^t, а ооң орнунга бодунун кызыл күжү-биле амыдыралыңа ажылдап ап^u, тыпкан олча-кежиин ядылар-биле үлежир шаг-шинектиг болзун^v. ²⁹ Аксыңардан кандыг-даа бак сөс үнмезин^w, а чүгле кандыг-даа байдалдарда улустун хереглелдерин хандыраарыңа^x ажыктыг, дыңнакчыларга ачылыг сөстөр үнзүн. ³⁰ Бурганниң Ыдыктыг Сүлдезиниң хөңнүн баксыратпаңар^x. Бүрүн хосталыр хүнүңер дээш, силер Ооң таңмазы-биле демдектедип алган болгай силер^y. ³¹ Дошкууралдан, киленден, алгы-кышкыдан, каргыштан база өске кандыг-даа хевирлиг бузуттан адырлып алыңар^z. ³² Бот-боттарыңарга буянныг, энерелдиг болуңар, Бурганниң силерни Христосту дамчыштыр өршээгени дег, бот-боттарыңарны өршээңер^{za}.

* 4:9 Азы: «Алды оранче».

** 4:29 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Улустун хереглелдерин хандыраарыңа» эвес, а «Бүзүрелди быжыктыраарыңа» деп бижээн.

Чырыктын ажы-төлү дег амыдыраңар

5 ¹ Ындыг болганда, Бурганның ынак ажы-төлү дег, Аңаа дөмей боорун оралдажыңар^a. ² Христос биске ынакшааш, Бодунуң амы-тынын бис дээш Бурганга салган чаагай чыттыг, күзел ханар өргүл дег берипкен^b. Ооң ынчаар ынакшааны ышкаш, ынчалдыр ынакшылга бүргедип амыдыранар^c.

³ Үй-балай самыырал^d азы кандыг-даа бужар чорук болгаш алыксак-чиксек чорук ышкаш чүүлдер дугайында араңарга чугаа безин көдүрүлбезин. Ындыг үүлгедиглер Бурганның ыдыктыг улузунга көңгүс таарышпас. ⁴ Ааска эптешпес сөстөр, хоозун куруг чугаалар болгаш үй-балай баштактар чугааңарже кирбезин^e, ол бүгү чүүл чок! Бурганга өөрүп четтирери оон канчап-даа дээр! ⁵ Харын бүзүрөп боор силер: чаңгыс-даа самыыраан, бодун бужартаткан база чазый кижиге (а ол дүрзү-бурганга чүдүүлөрдөн ынай-даа ылгалбас)^f Христостуң база Бурганның Чагыргазына өңчү албас^g.

⁶ Силерни кым-даа хоозун сөстөр-биле дуурайлавазын!^h Чүгө дээрге чогуум-на ол чүүлдер дээш, Бурганның килеңи Ону дыңнавастарже халдаарⁱ. ⁷ Ынчангаш олар-биле силерниң араңарга дөмей чүү-даа турбазын!^j ⁸ Боттарыңар кажан-бир шагда караңгыга бүргеткен улус чораан силер^k, а ам, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, чырыкка бүргедиптинер. Чырыктын ажы-төлү дег амыдыраңар!^l ⁹ А чырыктын үре-түңнели* – кандыг-даа янзылыг буянныг херек, чөптүг-шынныг чорук болгаш алыс шын боор. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчыга таарымчалыг чүүлдү тодарадып аарын оралдажыңар^m. ¹¹ Караңгының үре-түңнел чок үүлө-херээнге киришпенер, харын оларны сойгалаңарⁿ. ¹² Чүгө дээрге ындыг ёражоттарның бүдүү чүнү үүлгедип турарын чугаалаары безин ыянчыг-дыр. ¹³ Ынчалза-даа чырыктын сойгалааны бүгү чүүл көскү апаар^o. ¹⁴ А чырыктын көскү кылыпканы бүгү чүүл боду база чырык апаар. Ынчангаш мынча деп чугаалаар бис:

«Удаан кижиге, отгуп кел!^p
Өлүг кижиге, дирлип кел,
сени ынчан Христос херелдендир чырыдыптар!»^q

¹⁵ Таптыг көрүңер, оваарымчалыг болуңар: боттарыңарны мелегей эвес, а угаанныг улус ышкаш ап чоруңар^r. ¹⁶ Кандыг-даа арганы чөп ажыглаарын оралдажыңар, чүгө дээрге бузуттуг-бак чорук көвүдээн үе-дир бо. ¹⁷ Ынчангаш сарыыл чок болбанар, а Дээрги-Чаяакчының күзел-соруун билип аарын оралдажыңар^s. ¹⁸ Араганы эзиртир ишпенер, оон чүглө урелир силер^t. Ооң орнунга Сүлдөгө бүргеттириңер. ¹⁹ Ыдыктыг ырлар, йөрөөлдер болгаш Сүлдеден кээр ырлар күүседип^u, араңарда ынчалдыр харылзажыңар. Ырлажыңар, чүректериңер ханызындан Дээрги-Чаяакчыны алгап-йөрөөңер^v. ²⁰ Дээргивис Иисус Христостуң ады-биле Бурган Адага бүгү чүве ужун үргүлчү өөрүп четтириңер^w.

Христиан өз-бүлө
(Кол. 3:17–4:1)

²¹ Христосту** хүндүлээринерниң демдээ кылдыр бот-боттарыңарга чагыртыңар. ²² Херээжен улус, Дээрги-Чаяакчыга дег, ашактарыңарга чагыртыңар^x. ²³ Христостуң Бодунуң ниитилели болур мага-бодунуң Бажы^y болгаш Камгалакчызы болганы дег,

^a Мф. 5:48^b Ин. 10:11; 15:13;
1 Ин. 3:16; Рим. 5:7-8;
Евр. 8:3^c 1 Кор. 13:1; Кол. 3:14^d 1 Кор. 6:18; Гал. 5:19;
1 Фес. 4:3^e Эф. 4:29^f Кол. 3:5^g 1 Кор. 6:9-10; Гал. 5:21^h Мк. 13:5; Кол. 2:8;ⁱ 2 Фес. 2:3; 1 Ин. 3:7^j Рим. 1:18; Кол. 3:6^k 2 Кор. 6:14^l Эф. 2:1-2^m Иса. 2:5; Мф. 5:14; Ин.
12:35; 1 Ин. 2:8; Рим.
13:12; Флп. 2:15; 1 Фес.
5:5ⁿ 1 Фес. 2:4^o Рим. 13:12^p Ин. 3:20-21^q Рим. 13:11^r Лк. 1:78-79^s Кол. 4:5^t Рим. 12:2; 1 Фес. 5:18^u У. ч. 20:1; 23:20; 31:4;
1 Тим. 5:23^v Аж.-ч. 16:25; Иак. 5:13;
1 Кор. 14:15^w Ыд. ыр. 26:6; Кол. 3:16^x Кол. 2:7; 2 Фес. 1:3; 2:13

* 5:9 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Чырыктын үре-түңнели» эвес, а «Сүлдениң үре-түңнели» деп бижээн (Гал. 5:22 көр).

** 5:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Христосту» эвес, а «Бурганны» деп бижээн.

^a 1 Кор. 11:3

ашаа кадайынга баштынчы боор^a. ²⁴ Христостун ниитилелиниң Анаа чагыртканы дег, кадайлар база ашактарынга бүрүнү-биле чагыртыр ужурлуг.

^b 1 Пет. 3:7

²⁵ А силер, ашактар, Христостун Бодунун ниитилелинге ынаа ышкаш, кадайларына ынак болунар^b. Ол Бодунун амы-тынын ол дээш өргээн болгай. ²⁶ Христиан ниитилелди сугга чуп^c, арыглааш, Бодунун сөзү-биле ыдыктап, аңгылап алып дээш,

^c Ин. 13:8; 1 Кор. 6:11;
Тит. 3:5; Евр. 10:22

²⁷ ону Бодунун мурнунга бүрүн каазы-биле: четпес-дудуу чүве чок, бокка борашпаан – бачыт база кем чок бооп көзүлзүн дээш^d, Ол ынчаар кылган. ²⁸ Ашактар база ынчалдыр, бодунун мага-бодунга дег, кадайларынга ынак боор ужурлуг. Кадайынга ынак кижилер бодунга база ынак. ²⁹ Бодунун мага-бодун көөр хөңнү чок чангыс-даа эр кижилер кажан-даа туруп көрбээн, харын ол оозун чемгерер, ажаап-тежээр болгай. Христос Бодунун ниитилели дээш база ынчалдыр сагыш човаар. ³⁰ А бис Ооң мага-бодунун кезектери-дир бис^{e*}.

^d 2 Кор. 11:2; Ажыд. 14:4

^e 1 Кор. 6:15; Эф. 1:23;
Кол. 1:18

³¹ *Ынчангаи эр кижилер ада-иезин каапкаш, кадайы-биле катчы бээр, ынчан ийи кижилер чаңгыс мага-бот анаар^f.*

^f Э. д. 2:24; Мф. 19:5;
Мк. 10:7-8; 1 Кор. 6:16

³² Мында аажок ханы чажыт бар, ол чажыт Христоска болгаш Ооң ниитилелинге хамааржырын чугаалап тур мен. ³³ Силерниң эр кижилер бүрүзү база, бодунга боду дег, кадайынга ынак боор ужурлуг, а кадайы ашаан хүндүлөзүн^g.

^g Эсф. 1:20; 1 Пет. 3:1-6

Ажы-төл болгаш ада-ие

Б ¹ Ажы-төл, Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, ада-иеңерни дыңнаңар, ынчаар кылыры чөптүг-шынын болур^h. ² Бурганның азаашкынынга коштунган Ооң бирги айтышкынын утпаңар:

^h Хост. 20:12;
У. ч. 1:8; 6:20; 23:22

*«Ачаң биле аваңны хүндүлөп чор.
³ Сеңээ ынчан буян-кежик доктаап,
чер кырынга үр амыдыраар сен»ⁱ.*

ⁱ Ы. х. к. 5:16

⁴ Ада-иелер, ажы-төлүңерни бужургандырбаңар! Оларны Дээрги-Чаяакчынын чурумун болгаш өөредийн ёзугаар өстүрүп-кижизидиңер база сургаңар^j.

^j Ы. х. к. 4:9; 6:7;
У. ч. 13:24; 19:18; 22:6

Кулдар болгаш оларның ээлери

⁵ Кулдар, чер кырында ээлериңерни, Христоска чагыртып турган-даа дег, хүндүткөп база коргуп-сүрээдеп, чүрээнер ханызындан дыңнаңар^k. ⁶ Улустун эки хамаарылганын чаалап аар дээн чашпаачылар дег, карак чаап эвес, а Бурганның күзел-соруун сеткилиниң ханызындан күүседип турар Христостун кулдары дег ажылдаңар^l. ⁷ Улуска эвес, а Дээрги-Чаяакчыга бараан бооп турган дег, чүткүлдүү-биле бараан болуңар. ⁸ Кымның-даа: кул-даа, хостуг-даа кижиниң кылган буянын ажыл-херээ дээш, Дээрги-Чаяакчы шаңнал бээрин билип алыңар^m.

^k 1 Пет. 2:18; Кол. 3:22;
1 Тим. 6:1; Тит. 2:9

^l Гал. 3:28

^m Кол. 3:24

⁹ А эелер силер, кулдарыңарга база шак ындыг хамаарылгалыг болуңар, кыжаныгдан туттунуңарⁿ. Оларда-даа, силерде-даа дээрде чаңгыс Дээрги-Чаяакчы бар, а Ол кымны-даа өскелерден ылгай көрбөс дээрзин утпаңар^o.

ⁿ Лев. 25:43

^o Ы. х. к. 10:17

Бурганның берген бүрүн чепсек-херексели

¹⁰ Адак сөөлүңде чугаалап каайн: Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, Ооң өндүр улуг күчү-күжү-биле бодуңарны быжыглаңар. ¹¹ Бурганның берген бүрүн

* 5:30 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Ооң мага-бодундан база Ооң сөөк-даяандан» деп сөстөрнү немээн.

чепсек-херекселин кедип алыңар^a, эрликтин хамык кара сагыжынга удур ынчан туржуп шыдаар силер^b. ¹² Чүге дээрге бис эът-бот биле хандан бүткен улуска удур эвес, а эрге-чагырга ээлеринге, бистин амыдыраан дүмбей үевисте^c тергидээн каптагайнын чагырыкчыларынга база дээрлерде кара күштерге удур^d демисежип турар-дыр бис.

¹³ Ынчангаш бузут тергидээр хүн кээрге, оларга удур туржур шаг-шинектиг бооп, шупту халдаашкыннарны ойтур шаап, тура тутчур дээш, Бурганның чепсек-херекселин кедип алыңар. ¹⁴ Чаныш-сыныш чок туржуңар! Алыс шынны чыыра куржангаш^e, чөптүг-шынныг чоруктуң куяк хевин кедип алыңар^f. ¹⁵ Амыр-тайбың дугайында Буянын Медээни суртаалдаарынга беленинер – бутка кедер идиинер болзун^g. ¹⁶ А ол бүгүден аңгыда, бүзүрелдин дозуг-камгалалын тудуп алыңар^h – ооң-биле бузуттуг эрликтин хамык оттуг согуннарын дозуп шыдаар силер. ¹⁷ Камгалалды – куяк бөрттү дег, а Бурганның сөзүн – Сүлдениң силерге бээр хылыжын дег хүлээп алыңарⁱ. ¹⁸ Мөргүлдүң бүгү хевирлери-биле мөргүңер. Кандыг-даа үеде Бургандан дилег кылып, Сүлдеге башкарткаш, мөргүңер^j. А ындыг болганда, серемчилелдиг бооп^k, Бурганның бүгү улузу дээш, чүткүлдүү-биле мөргүңер.

¹⁹ Мени бодааш – чугаалай бээримге-ле, Бурган меңээ херектиг сөстөрни айтып берзин дээш база Буянын Медээниң чажыдын коргуш чок суртаалдаарым дээш – мөргүңер-ле^l. ²⁰ Демирледип-даа алган болзумза^m, ол Буянын Медээ ужун Иисус Христостун бүрүн эргелиг элчизи менⁿ. Хүлээлгемни чогууру-биле күүсетпишаан, ону дидими-биле база ажыы-биле медеглеп шыдаарым дээш мөргүңер.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

(Кол. 4:7-8)

²¹ Мээң канчаар амыдырап, чүнү кылып турарымны билип алыксап тур силер бе? Адырам, ол бүгүнү силерге Тихик^o, ханы ынак бүзүрөөн дуңмам, Дээрги-Чаякчынын шынчы бараан болукчузу, чугаалап чеде бээр. ²² Бистин дугайывыста дыңнааш, чүректеринер сорук кирзин дээш, мен ону силерге ылап-ла ол сорулга-биле чорудуп тур мен^p.

²³ Ха-дуңма, силер бүгүдеге Бурган Адавыстан, Дээрги Иисус Христостан келген амыр-тайбың, ынакшыл болгаш бүзүрел доктаазын! ²⁴ Дээргивис Иисус Христоска өлүм билбес ынакшыл-биле ынакшаан бүгү улуска Бурганның авыралы доктаазын!^q*

^a 2 Кор. 6:7; 10:4

^b 1 Пет. 5:8; 1 Ин. 2:13

^c Лк. 22:53; Кол. 1:13

^d Эф. 1:21

^e Иса. 11:5

^f Иса. 59:17; 1 Фес. 5:8

^g Иса. 52:7; Рим. 10:15

^h 1 Ин. 5:4

ⁱ Евр. 4:12

^j Лк. 18:1; 21:36;

Иуда 1:20; Рим. 12:12;

Кол. 4:2; 1 Фес. 5:17

^k Мк. 13:33

^l Аж.-ч. 4:29; Кол. 4:3;

1 Фес. 5:25; 2 Фес. 3:1

^m Аж.-ч. 21:33; 28:20

ⁿ 2 Кор. 5:20

^o Аж.-ч. 20:4

^p Кол. 2:2

Филипчилерге чагаа

Кирилде

Филиппы – рим область Македонияда кол хоорайларның бирээзи турган. Ол хоорайга Павел Буянның Медээни Европа дикке эң баштай суртаалдааш, христиан ниитилелди үндезилеп тургускан.

Бо чагаа база-ла Римге хоругдал үезинде бижиттинген, номчукчуларга Павел кандыг кижил дээрзин ооң өске чагааларындан артык ажыдып, көргүзүп турар. Ооң чамдык чагааларынга көөрдө, бо чагаада каттыштырыкчы чаңгыс өзек тема чок. Элчинниң чагаада илереткен чамдык кол бодалдары бо-дур:

- Павелдиң хоругдатканының түңнелинде Буянның Медээ хөй улуска чедип, нептереп турар;
- Павел бугу-ле берге байдалдар дээш өөрүп, номчукчуларны ооң үлегерин эдерер кылдыр сургап турар;
- боттарының хилинчээниң үезинде христианнар Иисус Христостуң томаарышыкынын үлегер-чижек кылып ап, өттүнер ужурлуг;
- христианнарга чаңгыс демниин көргүзөр дугайында чагыг-сургаал;
- камгалал алып диге, Христоска бүзүрел Моисейниң хоойлузунга идегээринден артык болур ужурлуг;
- филипчилерниң Павелге шынчы чоруу болгаш ачы-дузазы дээш өөрүп четтиришиштин.

Кирилде сөстөр

^a Аж.-ч. 16:1

1 ¹ Христос Иисустуң чалчалары Павел биле Тимофейден^a байыр. Силернин удуртукчуларыңар болгаш дузалакчыларыңарны кириштир, Филиппы хоорайда чурттаан, Бурганның Христос Иисуска башкарткан шупту улузунга бижидим. ² Бурган Адавыс болгаш Дээргивис Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын!

Павелдиң филипчилер дээш Бурганга өөрүп четтиргени

^b Рим. 1:8; Флм. 1:4;
² Тим. 1:3

^c Аж.-ч. 16:12-40

^d 1 Кор. 1:8
^e 2 Кор. 7:3

^f Эф. 3:1; Кол. 4:18;
² Тим. 2:9; Флм. 1:1

^g Флп. 4:14

^h Рим. 1:9; 9:1

ⁱ Кол. 1:9; 1 Фес. 3:12-13;
Флм. 1:6

³ Силерни бодаан санымда-ла, Бурганымга өөрүп четтирип чор мен^b. ⁴ Силер дээш мөргүл кылган санымда-ла, үргүлчү өөрүшкүлүг мөргүүр-дүр мен. ⁵ Чүге дээрге бүзүрөй бергениңер эң баштайгы хүнден эгелээш^c, бөгүнге чедир Буянның Медээни тарадырыңга киржиңер келдинер. ⁶ Силерниң араңарга ындыг буянның ажил-херекти Бурган эгелээн болгаш, Ол ону Христос Иисустуң эеп кээр хүнүнге чедир уламчылааш, ынчан эчизинге чедирер дээринге бүзүрээр мен^d. ⁷ Мээң чүрээмде сиңниккен^e силер бүгүдениң дугайында ынчаар бодап турарым кончуг шын – чүгле хоругдал адаанга турумда эвес^f, а Буянның Медээни чаныш-сыныш чок бадыткап база кадагалап турумда-даа, Бурганның менээ берген авыралын силер шупту мээң-биле улежиң турар силер^g. ⁸ Шуптуңарга Христос Иисустуң ынакшылы-биле кайы хире сарынның хандыкшаанымың Бурган бадыткап боор!^h

⁹ Ынчангаш силерниң ынакшылыңар угаап билишиңки-биле байып, сайзыраңгай бодалдарлыг апарып, эгээртинмес долу болзун дээш, мөргүп тур менⁱ. ¹⁰ Ынчан боттарыңарга эң эки чүүлдү билип ап, Христостуң эеп кээр хүнүнде бүрүн арыг, кем-буруу чок болу бээр силер база ¹¹ Иисус Христостуң берип турары чөптүг-шынныг чоруктуң үре-түңнелин эңдере эккээр силер, а ол бүгү Бурганга алдар биле мактал-хүндү эккээр.

Христос – меңээ амыдырал ол-дур

¹² Мээң-биле болган бүгү чүүл Буянның Медээниң нептерээринге дузалаан дээрзин билип аарыңарны күзеп тур мен, ха-дунма. ¹³ Императорнун ордузунун бүгү таңныыл шеринге болгаш мында турар өске-даа шупту улуска Христосту эдергеним дээш хоругдатканым ам билдингир апарган^a. ¹⁴ Ооң кадында Дээрги-Чаяакчыга бүзүрөөн акы-дунмаларымның хөй кезиин база мээң хоругдатканым улам сорук кирип, быжыктырарга, олар Бурганның медээзин оон-даа ажык болгаш дидим суртаалдап эгелээннер^b.

^a Аж.-ч. 28:30^b Аж.-ч. 4:31

¹⁵ Оларның чамдыызы удур-дедир адааннашкаш база адааргашкаш, Христосту суртаалдап турары шын-на харын^c. Ынчалза-даа өскелери ону эки туразы-биле кылып турар. ¹⁶ Ындыг улус Христоска ынакшылының ужун суртаалдап турары ол, чүге дээрге олар Бурган мени Буянның Медээниң болчукчузу кылдыр салып каанын билир. ¹⁷ Баштайгы улус Христосту бодун бодаар сагыжындан, шын туразы-биле эвес суртаалдап турар, чүге дээрге маңаа хоругдал адаанга турар өйүмде, меңээ хөй бергедээшкиннер таварыштырарын күзөөн-дирлер. ¹⁸ Чүү-кандыг-даа болза, оларның баажыланым ийикпе, азы шын туразындан Христосту янзы-бүрү болдунар аргалар-биле суртаалдап турары чугула.

^c 2 Кор. 11:13

Мен ынчангаш өөрүп тур мен, моон-даа сонгаар өөрүүр мен. ¹⁹ Чүге дээрге мөргүлүнер ачызында база Иисус Христостун Сүлдезиниң^d деткимчези-биле ол бүгү мээң камгалалым апаарын билир мен. ²⁰ Чүү-даа дээш ыядып-човавазым^e – эң-не улуг күзелим болгаш идегелим ол-дур. Ылаңгыя ам, моон мурнунда дег, ажык, дидим боор мен, ынчангаш амыдыралым азы өлүмүм дамчыштыр^f, бүгү мага-бодум-биле Христосту алдаржыдар мен. ²¹ Амыдыралымның эчис сорулгазы – Христос-тур, өлүм ынчан меңээ бир-ле олча-ажыкты эккээр. ²² А чер кырынга амыдырап артарым дээрге улам үре-түңнелдиг ажылдаарым ол боор. Ынчангаш чүнү шилип алза экизин билбес-тир мен. ²³ Мен болгу дег ийи чүүл аразында турарым бо: менде бо амыдыралдан адырлып, Христос-биле кады турар изиг күзел бар, чүге дээрге меңээ эң-не экизи ол-дур^g. ²⁴ Ынчалза-даа чер кырынга ам-даа амыдырап артарым силерге оон-даа ажыктыг боор. ²⁵ Ындызыннга быжыг бүзүрээр болгаш, ам-даа амыдырап артарымны, силерниң шуптуңарның бүзүрелинер бурунгаар шимчезин дээш база ооң түңнелинде алыр өөрүшкүнер көвүдезин дээш, ам-даа силерге дузалап артарымны билир мен. ²⁶ Ынчангаш, силерниң араңарга катап чедип кээримге, мээң ужурумда Христос Иисус дээш чоргаарланыр барымдаанар мурнундазындан-даа күштүг болур.

^d Аж.-ч. 16:7^e Мк. 8:38; Рим. 1:16^f Рим. 14:8; 2 Кор. 5:15

²⁷ Чүү-даа болур болза, Христостун Буянның Медээзинге төлептиг бооп амыдыраңар^h. Силерни суглуг караам-биле кээп көргөш-даа азы силерниң дугайыңарда чүгле ырактан дыңнааш-даа билип алыр болзумза, сагыш-сеткилицер эви чайгылыш чогун база Буянның Медээде медеглээн бүзүрел дээш эгин кожа турарыңарны билип ап чорууйн. ²⁸ Ол ышкаш удурланыкчыларыңардан чүү-даа дээш коргуп сирилевээниңерни база. Ындыг дидимиңер оларның өлүп чидериниң, а силерниң камгалал алырыңарның бадыткалы боор – ол дээрге Бурганның ачы-үүлези-дир. ²⁹ Чүге дээрге силерге Христоска чүгле бүзүрээр эвес, а Ол дээш хилинчек көөр онза эргени хайырлаанⁱ. ³⁰ Моон мурнунда чорудуп келгенимни билириңер база ам-даа уламчылап турарымны дыңнааныңар ол-ла демиселге киржиңер турар-дыр силер^j.

^g 2 Тим. 4:6^h Эф. 4:1ⁱ Мф. 5:11-12^j Кол. 1:29; 1 Тим. 4:10*Христостун үлегери-биле биче сеткилдиг болуңар*

2 ¹ Ынчангаш Христоска башкарткан амыдырал силерни канчаар-даа сорук кирир болза, Ооң ынакшылы силерге кандыг-даа аргалалды хайырлаар болза, Сүлде-биле кандыг-даа харылзаалыг болзуңарза, кандыг-даа энэрел болгаш кээргээр сеткил силерде бар болза, ² мени мынчалдыр бүрүн аас-кежиктиг кылып каар силер:

^a Флп. 4:2

^b 1 Пет. 3:8; Рим. 12:16

^c Гал. 5:26

^d Рим. 12:10; Эф. 4:2

^e Рим. 15:2-3

чаңгыс бодалдыг, чаңгыс ынакшылдыг болунар^a, сеткил-сагыжыңар эвин кадып, чаңгыс эчис сорулгалыг болунар^b. ³ Чүгле кандыг-даа чүвени бот тогдунгаш база адыргааш^c, кылбайн көрүңер. Харын томаарып, куду көрдүңгеш, өскелерни боттарыңардан өрү көрүңер^d. ⁴ Силерниң кижиги бүрүзү чүгле бодунуң эвес, а өскелерниң эрге-ажыының дугайында сагыш човаар ужурлуг^e.

⁵ Бот-боттарыңар дугайында Христос Иисустуң бодаары дег бодап чоруңар.

^f Ин. 1:1; 5:18; 10:33

⁶ Ол алыс бүдүжү-биле Бурган-даа чораан болза^f, Бодунуң Бурган-биле дең байдалыңдан салдынмайн туттуңарын кыспаан.

⁷ Ооң орнунга Ол эки туразы-биле

Бодунда бар турган бүгү туруш-байдалдан ойталааш,

чалчаның бүдүжүн хүлээп ап^g, кижиги болу бергеш, кижини дег хевир-шырайлыг чедип келген^h.

^g Иса. 42:1; Мф. 20:28

^h Рим. 8:3; 2 Кор. 8:9

ⁱ Мк. 14:36; Евр. 5:8

⁸ Христос Бурганга дыңнангырын көргүзүпⁱ,

өлүмнү, белдир-ыяшка өлүмнү безин, хүлээп ап,

Бодун ындыг куду деңнелче бадырган!

⁹ Ооң ужурунда Бурган Ону эң бедик туруш-байдалче көдүргеш, өске кандыг-даа ат-дужаалдардан артык ат-дужаалды тывыскан^j.

^j Мф. 28:18; Эф. 1:21; Евр. 1:4

¹⁰ Ынчангаш Иисустуң адынга хүндүлел кылдыр

дээрде, черде болгаш алдыы оранда дискек бүрүзү сөгүрүп олулар^k,

^k Иса. 45:23; Рим. 14:11

¹¹ Бурган Аданы алдаржыдары-биле Иисус Христос – Дээрги деп дыл бүрүзү хүлээп көөр.

Камгалалыңар болбаазырадып, чайынналдыр чырыңар

¹² Ынчангаш, ханы ынак эш-өөрүм, чүгле араңарга турган үемде эвес, харын оон-даа чугула – мен чок турумда, меңээ дыңнангыр болуп келгениңер дег, боттарыңарның камгалалыңарны Бурганга бүрүн хүндүткел-биле болбаазырадырын уламчылаңар-ла. ¹³ Чүге дээрге Бурган Боду силерниң араңарга Ооң соругдаан сорулгазынче чүткүүрүн-даа, ону күүседирин-даа боттандырып турар^l.

^l 1 Кор. 12:6

¹⁴ Шупту чүвени хыйланмайн база кырышпайн кылыңар. ¹⁵ Ынчан бо үениң бачыттыг, самыыраан улусунун аразында чурттап турар-даа болзуңарза, Бурганның бузутка борашпаан ажы-төлү дег, кем-буруу чок, арыг боор силер^m. Оларның аразыңа, октаргайда сылдыстар дег, чайынналдыр чырыыр силерⁿ. ¹⁶ Мөңгө амыдырал бээр медээден салдынмайн туттуңуңар*. Силерниң ынчаар кылганыңар ачызында, мээң бо чарышка киришкеним база үндүрген күжениим хилис барбаан-дыр деп^o, Христостуң ээп кээр хүнүнде амыраар ийик мен. ¹⁷ Силерниң бүзүрелиңер – Бурганга салган өргүлүм дег; ам аңаа немей амы-тынымны өргүл кылдыр салыр апаар-даа болзумза^p, ынчан безин өөрүп, ол өөрүшкүмнү силер-биле үлежир мен. ¹⁸ Ооң ужурунда силер база өөрүп-байырлаңар, мээң-биле өөрүшкүңер үлежинер!

^m Иуда 1:24

ⁿ Мф. 5:14; Эф. 5:8

^o Гал. 2:2

^p Аж.-ч. 21:13; 2 Тим. 4:6

Павелдиң айбычылары Тимофей биле Эпафродит

¹⁹ Дээрги Иисустуң күзел-соруу ындыг болза, удавас Тимофейни^q силерже чорудуптарымга идегеп тур мен^r. Силерниң дугайыңарда ооң эккээр медээлери сеткилимни өөртүптер боор. ²⁰ Силер дээш, ынчалдыр ёзулуг сагыш човаар, сеткил-хөңнүмнү үлежип чоруур өске ындыг кижиги менде чок. ²¹ Чүге дээрге өске арткан улус Иисус Христоска күзенчиг чүүл дээш эвес, а чүгле боттарының эрге-ажыы дээш сагыш човаар-дыр^s. ²² А Тимофейниң ажил-херекке шылгаттыңаның, мээң-биле кады,

^q Аж.-ч. 16:1

^r 1 Фес. 3:2

^s 1 Кор. 10:24; 13:5

* 2:16 Азы: «Мөңгө амыдырал дугайында медээни оларга чедиринер».

адазы биле оглу ышкаш^a, Буянныг Медээге бараан болуп келгенин билир силер. ²³ Ынчангаш, мээн херектерим кандыг байдалдыын билген дораан-на, ону силерже чорудуптарымга идегеп тур мен. ²⁴ Дээрги-Чаяакчы-ла ону күзээр болза, силерге бодум база удавас чеде бээримге ыяк бүзүрээр мен.

²⁵ Ол ышкаш мээң хереглелдеримче сагыш салзын дээш чорутканыңар эргелиг эживис, мээң ажил-үүлемни эгин кожа кылчып, кады дайылдажып чоруур дуңмам Эпафродитти^b силерже дедир чорударын эргежок чугула кылдыр көрдүм. ²⁶ Чүге дээрге ол силерни дыка көрүксеп турар база ооң аараанының дугайында медээ силерге чеде берген дээрге, муңгарап турар. ²⁷ Ол, шынап-ла, аажок аарааш, өлүр чазып турду, ынчалза-даа мээң муңгаралымга оон-даа улуг муңгарал немешпезин дээш, Бурган ону кээргеди (чүгле ону эвес, а мени база). ²⁸ Ону көргөш, аажок өөрүү-рүнерни билир мен, мээң муңгаралымны ол-ла харын чавырып тур. Ынчангаш ону силерже чорудар дээн күзелим күштелип кел чор. ²⁹ Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, ону улуг өөрүшкү-биле уткуп хүлээп алынар^c база ындыг улусту кедергей хүндү-леп чорунар^d. ³⁰ Чүге дээрге ол Христостуң ажил-херээ дээш өлүр чазып, силерниң меңээ чедирип шыдаваан дузанарны көргүзүп чедирип, меңээ бараан болур дээш, амы-тынын артынга каап чорду.

^a 1 Кор. 14:7; 1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2

^b Флп. 4:18

^c Рим. 16:2

^d 1 Кор. 16:18; 1 Фес. 5:12-13; 1 Тим. 5:17

Христосту дамчыштыр кээр агартышкын

3 ¹ Ха-дуңма, түңнелинде чугаалаарым болза, Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаанар ужуң өөрүп-байырланар!^e Силерге чаңгыс-ла ол чүүлдү катап-катап бижири меңээ берге эвес, а ону дыңнаары силерни айбылдан кадагалаар.

^e Флп. 4:4

² Бузут үүлгедикчилеринден кичээниңер! Мага-ботту кезип демдектээрин сур-таалдап чоруурлардан кичээниңер! Ол ыттардан кичээниңер!^f ³ Чүге дээрге ылап-ла кыртыжап демдектеткен улус – бис-тир бис^g. Сүлдени дамчыштыр Бурганга бараан болган, Христос Иисус-биле мактанып шыдаар база мага-ботка кылган эзулалдарга ынанмас улус-тур бис. ⁴ Шынап, ындыг эзулалдарга бодум ынанып боор турдум. Менден ангы кандыг-бир кижин оларга ынаныр барымдааларын хөй деп бодаар болза, мээңи оон-даа хөй^h. ⁵ Төрүттүнгөш, сес хонганымда, кыртыжап демдектеттимⁱ, израиль чондан, Вениаминниң аймаандан үнген ук-ызыгуурлуг мен^j. Еврей ада-иеден төрүттүнген еврей боорда, ыдыктыг хоойлуга хамаарылгамны ап көөр болза, фарисей мен^k. ⁶ Христиан ниитилелди эң чүткүлдүүм-биле истеп-сүрүп келдим^l, ыдыктыг хоойлуну бүгү чүүлдерге хамаарыштыр бүрүнү-биле сагып келдим^m.

^f Ыд. ыр. 21:17, 21

^g Рим. 2:29; Эф. 2:11; Кол. 2:11

^h 2 Кор. 11:18

ⁱ Э. д. 17:12; Лев. 12:3

^j Рим. 11:1

^k Аж.-ч. 23:6; 26:5

^l Аж.-ч. 8:3; Гал. 1:13

^m Мк. 10:20; Лк. 1:6; Аж.-ч. 22:3; 26:5

⁷ Ынчалза-даа ынчан чедиишкиним деп санап чораан чүүлүмнү ам Христостуң ачызында хей хоозун деп санап тур мен. ⁸ Ол туржук, мээң Дээргим Христос Иисусту билип алырының өндүрүңге деңнээргеⁿ, өске бүгү чүүл шуут херек чок деп санап тур мен. Иисусту бодааш, өске бүгү чүүлдү өдек дег үндүр октапкан мен. Чүгле Христос-биле харылзаам бар болзун, ⁹ чүгле Ооң-биле бүрүн катчып алың! Ыдыктыг хоойлуну дамчып кээр агартышкынны эвес, а Христоска бүзүрээринден дөстелир, бүзүрел дамчыштыр Бургандан кээр агартышкынны чедип алың!^o ¹⁰ Мээң күзээн-не чүүлүм бо-дур: Христосту билип алыры, Ону өлүглер аразындан катап диргизипкен күштү билип алыры, Ооң көргөн хилинчээн үлежип^p, Ооң өлгени ышкаш өлүрү^q. ¹¹ Ынчаар кылгаш, канчап-чооп-даа болза өлүглер аразындан катап дирлишкинни чедип алырымга идегээрим ол-дур.

ⁿ Иер. 9:24

^o Рим. 9:30-31; 10:5

^p Рим. 8:17; 2 Кор. 1:5; Кол. 1:24

^q 1 Пет. 4:13; Рим. 6:5

Бурганның шаңналын чедип алыры-биле чүткүдүңер

¹² Ол сорулгамны чедип ап, болбаазыраңгай апардым дивейн-дир мен^r, ынчалза-даа Христос Иисустуң мени Бодунче хаара туткан сорулгазын чедип аар дээш, бар шаам-биле чүткүп чор мен. ¹³ Ха-дуңма, бодумну ол бүгүге четкен мен деп

^r Евр. 11:40

бодавадым, а чүглө соомда калган бүгү чүүлдү уттупкаш, мурнумда турар чүүлге чедери-биле чүткүп чор мен.

¹⁴Христос Иисусту дамчыштыр алзын дээш, Бурганның мени кыйгырганы өрү шаңналче – бурунгаар чүткүп чор мен^а. ¹⁵Бис, угаан-сарылы четчип, бышкан улус^б, дөгере ындыг бодалдыг болзувусса эки. А кандыг-бир айтырыгже көрүжү-нөр бистиинден аңгы болза, Бурган ону база силерге тодарадып бээр. ¹⁶Ындыг-даа болза, чүнү билип алган болдур бис, ооң аайы-биле улаштыр амыдырап көрээлинер.

¹⁷Ха-дунма, мээң үлегеримни эдеринер^с. Ол ышкаш силерге тодарадып бергенвис шын үлегерниң аайы-биле амыдырай берген өске улусче кичээнгей салып көрүнер.

¹⁸Мооң мурнунда силерге чугаалап турган чүвемни, караам чажын төп, катаптап тур мен: хөй-ле улус Христостун -белдир-ыяшка өлүмүнүн дайзыннары дег амыдырап чорлар. ¹⁹Оларның салым-чолу – өлүм-чидим^д, оларның бурганы – хырын, олар боттарын бужартаткан чүүлдерни макталга төлептиг деп санап турар. Оларнын байгы бодалдары чүглө бо делегейниң ажыл-херээнче угланган^е. ²⁰А бистиң төрөөн чуртувус – дээрлерде^ф. Камгалакчывыс, Дээрги Иисус Христостун оортан кээрин манап турар бис^г. ²¹Ол Бодунун бүгү чүүлдү чагырып шыдаан күчү-күжүн ажыглап, чаржынчыг мага-боттарывысты өскерттипкеш^h, Бодунун өндүр-чаагай апарган мага-бодунга дөмей кылыптарⁱ.

Бодун канчаар алдынарының дугайында

4 ¹Ынчангаш, ханы ынак, сактып ийлээн ха-дунмам, аас-кежиим болгаш шаңналым силер: Дээрги-Чаяакчыга башкарткаш, быжыг турунар.

²Эводия биле Синтихия, Дээрги-Чаяакчыга бүзүрээниңер ачызында чаңгыс эп-сеткилдиг болу берип көөрүн силерден ээрежип дилеп тур мен^j. ³Мээң шынчы эжим*, сени база дилеп тур мен: бо херээженерге дузадан кат. Олар мээң-биле, Климент-биле база амыдыралдың номунче аттарын киир бижээн^k өске-даа кады ажылдап турар эштерим-биле Буянын Медээ дээш, эгин кожа туржуп келгеннер болгай.

⁴Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаанар ужун үргүлчү өөрүп-байырлаңар^l. Катап-катап чугаалаайн: өөрүп-байырлаңар! ⁵Улуска чөпшүл, буянынг хамаарылганар бүгүдеге билдине берзин. Дээрги-Чаяакчы мырыңай чоокта турар^m. ⁶Чүү-даа дээш, сагыш човаанаңарⁿ, харын боттарыңарның дилег-човаанаңарны Бурганга ажыдып берип, мөргүңер, Анаа үргүлчү өөрүп четтириңер. ⁷Ынчан улустун угаап-билиптер шаандан ажа бээр Бурганның амыр-тайбыңы^o чүректеринер болгаш угаан-сарылыңарны Христос Иисусче угланган кылдыр кадагалаар^p.

⁸Ха-дунма, түннелинде силерге чугаалап каайн, бодалдарыңарны чүглө буянынг болгаш макталга төлептиг чүүлдер-биле иштеп көрүнер: алыс шынныг, чаагай сеткилдиг, чөптүг, арыг база ынакшылга болгаш макталга төлептиг чүүлдер ол-дур.

⁹Силерниң менден өөренип азы хүлээп алганыңар, көрүп азы дыңнап алганыңар бүгү чүүлдү херек кырында ажыгланар-ла. Амыр-тайбыңның үнер дөзү Бурган ынчан силер-биле кады боор^q.

Хайырлал белектер дээш өөрүп четтиришишкин

¹⁰Мен дээш, ам база сагыш човап эгелээринерге, Дээрги-Чаяакчының мурнунга шын сеткилимден өөрүп тур мен. Ийет, үргүлчү сагыш човап келген болбайн канчаар силер, чүглө оонаңарны көргүзүптер арганар чок турган-дыр. ¹¹Кандыг-бир чүве хереглээш, ону чугаалаан деп бодаванаңар, чүге дээрге кандыг-даа байдалдарда

^a 1 Пет. 5:4; 1 Кор. 9:24-25; 2 Тим. 2:5

^b 1 Кор. 2:6

^c 1 Пет. 5:3; 2 Фес. 3:9; 1 Тим. 4:12; Тит. 2:7

^d 2 Кор. 11:15; 1 Фес. 5:3

^e Мк. 8:33

^f Эф. 2:19

^g Аж.-ч. 1:11; 1 Кор. 1:7

^h 1 Кор. 15:35-52

ⁱ 1 Ин. 3:2; Рим. 8:29; 2 Кор. 3:18; Кол. 3:1

^j Флп. 2:2

^k Хост. 32:32; Ыд. ыр. 68:29; Ажыд. 3:5

^l Флп. 3:1; 1 Фес. 5:16

^m Иак. 5:8

ⁿ Мф. 6:25; 1 Пет. 5:7

^o Ин. 14:27; Флп. 4:7

^p Кол. 3:15

^q Рим. 15:33; 2 Фес. 3:16

* 4:3 «Мээң шынчы эжим» – грек дылда «сизиг» деп сөс бо утканы илередиринден аңгыда, Павелдин Сизиг деп эжиниң ады бооп турар чадавав.

менде бар чүве-биле сеткил ханып өөрөнгөн мен^a. ¹²Түрегделди-даа, элбекшилди-даа көрүп эрттим, кажан-даа, кандыг-даа байдалдарга чорааш, тодуг азы аш-даа^b, эндерик хөй азы эвээш-биче кошкулдуг-даа болзумза, аңаа сеткил ханарының чажыдын ажыдып алган мен. ¹³Меңээ күштү хайырлап турар Христостун ачызында чүнү-даа шыдажып эртер мен^c.

¹⁴Бндыг-даа болза, мээң бергедээшкиним үлешкеш^d, эки херекти кылган-дыр силер. ¹⁵Буянын Медээни силерниң араңарга суртаалдаарым эгезинде, Македониядан чоруй барган турумда, силерниинден өске, чаңгыс-даа христиан ниитилел мээң чидириглерим болгаш тывыштарымны үлешпейн келгенин эки билир силер, филипчилер. ¹⁶Фессалоника хоорайга турумда безин^e, чединмес апарган үемде, чаңгыс эвес удаа дузалаан болгай силер. ¹⁷Хайырлал белээ дилээш, ынча дивейн-дир мен. Харын кылып турар чүүлүнер силерге ажыктыг үре-түннелди көвүдедир бээрин күзеп тур мен^f. ¹⁸Эпафродитти^g дамчыштыр чоруткан хайырлал белектеринерни алдым. Мээң хереглелимден-даа хөйнү берген болдунар, ынчангаш ам хереглээн бүгү чүүлүм бар. Белектеринер – Бурганга таарымчалыг чаагай өргүлдерниң айдызааны дег болду^h. ¹⁹Мээң Бурганым база силерниң бүгү хереглелдеринерниⁱ Христос Иисусту дамчыштыр Бодунуң өндүр-чаагай эртине-байлактарындан хандырып бээр!^j ²⁰Бурганывыс болгаш Адавыска кезээ мөңгөде алдар доктаазын. Аминь.

Түңнел байыр чедиришишкиннери

²¹Христос Иисустуң ыдыктыг улузу апарган бүгү улуска байыр чедирдим. Мээң-биле кады турар ха-дуңма база силерге байыр чедирип тур^k. ²²Бурганның бүгү ыдыктыг улузу, ылаңгыя императорнуң ордузунда бараан болуп турарлар, силерге байыр чедирип турлар^l. ²³Дээргивис Иисус Христостуң авыралы силерниң сеткил-чүрээнерге доктаазын!*

^a 1 Тим. 6:6, 8

^b 1 Кор. 4:11; 2 Кор. 11:27

^c 1 Тим. 1:12

^d Флп. 1:7

^e Аж.-ч. 17:1

^f Рим. 1:13

^g Флп. 2:25

^h Э. д. 8:21; Хост. 29:18

ⁱ Ыд. ыр. 22:1

^j 2 Кор. 9:8

^k Гал. 1:2

^l 2 Кор. 13:12

* 4:23 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Колосчуларга чагаа

Кирилде

Павелдің бо чагааны база рим кара-басжыңа бижээни ылап хире. Ол боду Колоссыда христианнарны билбес турган, ук нишилелди Буянын Медээниң өске бир суртаалчызы үндезилеп тургускан чүве-дир. Утказының аайы-биле бо чагаа Эфесчилерге чагаага чоок.

Колоссы хоорай (Эфес хоорайдан чөөн талаже барык 200 км ыракта турар) янзы-бүрү чүдүлгелер нептерээн область девискээринге турган. Ооң ужун тус черниң бүзүрээндер нишилелинге чиңгине христиан чүдүлге-биле дүүшпес меге өөредиглер нептерей берген.

Чамдык улус камгалал алыр дизе, чүгле эвээш санныг, онза мерген угаанныг кижилерге билдингир тускай билиглиг болур херек деп өөредип турган. Оларның өөредиин ёзугаар чүдек-бужар боттуг делегейден магаботтуң күзел ханыышкынындан ойталаар арга-биле адырлып алыр ужурулуг. Бурганга тааржыр дизе, тускай ёзулалдар сагыры албан деп олар бадыткап турган.

Павел ол меге өөредиг дугайында дыңнап кааш, Колоссыда христианнарны Иисус Христоска алыс шын бүзүрелге шынзыктырар сорулга-биле чагаа бижээн. Алыс шын мерген угаан – кижилерни Бурган-биле эптештирип турар Христос дугайында Буянын Медээде деп элчин көргүзүп турар. Христос – бүгү чүвени чаяп каан эң дээди Күш, чүгле Ол мөгөйишикинге төлөптиг. Христостуң өлүмүн дамчыштыр Бурган-биле эптешкениниң ачызында христианнар чүдүлгениң ёзулалдарынче аажок сагыш салыр чоруктан хосталыр, чүге дээрге оларның бодалдары ылап-ла чугула чүүлдер болур – буян кылыры, бот-боттарын удур-дедир өршээри, Бурганны алдаржыдары болгаш өг-бүлөгө эки хамаарылгаларже хаара туттунар.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Бурганны күзел-соруун ёзугаар Христос Иисустун элчини болган Павелден база бүзүрэн дунмам Тимофейден^a байыр. ² Колоссыда Бурганның Христоска башкарткан улузунга, Аңаа шынчы ха-дунмавыска бижидим. ³ Бурган Адавыстан* келген авырал болгаш амыр-тайбың силерге доктаазын!

^a Аж.-ч. 16:1

Колосчуларның бүзүрели болгаш ынакшылы

^b Мөргүп тура, Дээргивис Иисус Христостун Адазы боор Бурганга силер дээш үргүлчү өөрүп четтирер-дир бис^b. ⁴ Чүге дээрге бис Христос Иисуска бүзүрээниңер дугайында база Бурганның бүгү улузунга ынакшылыңар дугайында дыңнап кагдывыс. ⁵ А бүзүрелиңер болгаш ынакшылыңар силерни дээрде манап турар^c, идегээринер чүведен төрүттүнген. Ол бүгүнүң дугайында эң баштай Буянын Медээниң алыс шын суртаалын дамчыштыр дыңнаан силер. ⁶ Ук Буянын Медээ силерде база чедер берген болгай. Бурганның авыралының дугайында эң баштай дыңнап кааныңар база ооң алыс шынныын билип кааныңар хүнден бээр силерниң араңарга кандыг болчук, Буянын Медээ бүгү делегейге база шак ынчаар өзүп-көвүдөп^d, үре-түңнелин көргүзүп турар. ⁷ Силер ол авырал дугайында бис-биле дөмей ажыл кылып чоруур ханы ынак эживис, силерге ажыктыг боору-биле Христоска шынчы бараан бооп турар Эпафрастан^e дыңнаан силер. ⁸ А биске Эпафрас Ыдыктыг Сүлдениң силерге хайырлааны ынакшыл дугайында чугаалаан.

^b Эф. 1:15-16

^c Мф. 6:20; 1 Пет. 1:4

^d Мф. 24:14; 28:19;
Рим. 10:18; Кол. 1:6

^e Кол. 4:12; Флм. 1:23

* 1:3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бурган Адавыстан» деп сөстөргө «База Дээрги Иисус Христостан» деп сөстөрнү немээн.

Христос болгаш Ооң ажыл-херээ

⁹ Ынчангаш ол бүгүнүн дугайында дыңнап каан хүнүвүстен бээр силер дээш үзүк-соксаал чок мөргүп тур бис^a. Бурган силерге Сүлдеге башкарткан мерген угаан болгаш тодаргай угаашкын-биле Ооң күзел-соруун эң долу билип аар аргадан бээрин дилеп тур бис^b. ¹⁰ Дээрги-Чаяакчыга төлөптиг амыдырал-биле амыдыраарыңар дээш^c; Ооң сеткили ханар бүгү чүүлдерни кезээде кылырыңар дээш; кандыг-даа буянныг ажыл-херээнерниң үре-түңнелдиг боору дээш база Бурган дугайында билиңерниң өзери дээш^d, мөргүп келдивис. ¹¹ Ындыг боор кылдыр, Ол силерни Бодунуң өндүр улуг күчүзүңге дүүштүр кандыг-даа күш-биле быжыктырзын база бүгү чүвени туруштуу-биле шыдажып эртер арганы силерге хайырлазын^e.

¹² Бодунуң улузунуң чырыткылыг өнчүзүндөн үлүг алыр арганы силерге бергени дээш, Адага өөрүшкү-маннайлыг өөрүп четтиринер. ¹³ Бурган бисти караңгының чагыргазындан хостааш^f, Бодунуң ханы ынак Оглуңуң Чагыргазынче көжүрүп эккелген^g. ¹⁴ Бис Ооң ачызында* хосталганы – бачыттарывысты өршээрин чедип алган бис^h.

¹⁵ Христос дээрге көзүлбес Бурганның каракка көстүр овор-хевири-дирⁱ.

Ол – Бурганның бүгү чаяалгазының бажында эң улуг Оглу-дур^j.

¹⁶ Чүге дээрге Бурган дээрде-даа, черде-даа турар база

көстүр-даа, көзүлбес-даа бүгү чүвени:

дүжүлгелерде оرارларны, күштерни, чагырыкчыларны болгаш

эрге-чагырга ээлерин Христосту дамчыштыр чаяган.

Бүгү чүве Ону дамчыштыр база Аңаа дээш бооп чаяттыңан^k.

¹⁷ Ол хамыктың мурнунда бар турган,

бүгү чүве Ону дамчыштыр харылзажып, аразында чогумчалыг тудушкан.

¹⁸ Ол мага-боттуң (азы христиан ниитилелдин) база Бажы^l.

Ол – эң улуг Оглу, өлүглер аразындан катап дирилген улустун

баштайгызы^m,

бүгүдениң эге дөзүⁿ, ынчангаш Ол бүгү чүүлдү баштап турар.

¹⁹ Чүге дээрге Бурган Бодунуң бүдүн-бүрүн бүдүжү

Христоска бар болзун деп күзээн-дир^o.

²⁰ Бурган Христосту дамчыштыр бүгү чүүлдерни

Боду-биле эптештирип алырын күзээн.

Ооң белдир-ыяшка төккен ханын дамчыштыр

Бурган дээрде-даа, черде-даа бар бүгү чүүлдер-биле эл-хол бооп,

эптежип алган^p.

²¹ Бир шагда бузуттуг-бак херектеринер болгаш сагыш-бодалдарыңар ужун Бурганның дайзыннаны, Оон аңгылаткан улус чордунар^q. ²² А ам Бурган силерни Бодунуң мурнунга ыдыктыг, кем-буруу чок, четпес-дудуу эвес улус кылдыр хүлээп аар дээш^r, Христостун эът-мага-бодунуң өлүмүн дамчыштыр силерни Боду-биле эптештирип алган. ²³ Чүгле бүзүрелинер быжыг болгаш чаныш-сыныш чок улус бооп көрүнер^s, Буянныг Медээни дыңнап каарыңарга, силерге хайырлаан идегелден кажан-даа өскээр барбаңар. Ол Буянныг Медээни чырык черде Бурганның бүгү чаяалгазынга меделгээн, силер база дыңнадыңар чоп^t. А мен, Павел, ол Буянныг Медээниң бараан болукчузу апардым^u.

^a 2 Фес. 1:11

^b Флп. 1:9; Флм. 1:6

^c 2 Кор. 5:9; Эф. 4:1; Флп. 1:27

^d 2 Пет. 3:18; Эф. 4:15

^e Эф. 3:16

^f Иса. 42:7; Аж.-ч. 26:18;

Эф. 6:12

^g 2 Пет. 1:11

^h Эф. 1:7

ⁱ 2 Кор. 4:4; Евр. 1:3

^j У. ч. 8:22; Рим. 8:29; Ажыд. 3:14

^k Ыд. ыр. 32:6; Ин. 1:3;

Рим. 11:36; 1 Кор. 8:6;

Евр. 1:2; 2:10

^l Эф. 1:22-23

^m Аж.-ч. 26:23;

1 Кор. 15:20

ⁿ Ажыд. 1:4-5; 3:14

^o Кол. 2:9

^p 2 Кор. 5:18;

Эф. 1:10; 2:14

^q Эф. 2:1-2, 12

^r Иуда 1:24; Эф. 1:4;

1 Фес. 4:7

^s Аж.-ч. 14:22

^t Мк. 16:15

^u Эф. 3:7

* 1:14 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «База Ооң өлүмүн дамчыштыр» деп сөстөрни немээн.

Павелдиң христиан ниитилелге бараан болганы

^a 2 Кор. 7:4; 12:15

^b 2 Кор. 1:5; Флп. 3:10

^c Эф. 3:2

^d Рим. 16:25-26; Эф. 3:9

^e Эф. 1:18; 3:16

^f Кол. 2:2

^g Рим. 5:2; 8:17; 1 Тим. 1:1

^h 1 Кор. 15:10

ⁱ Флп. 1:30; 1 Тим. 4:10

^j Кол. 1:27

^k Эф. 6:22; Кол. 4:8

^l Рим. 11:33;

1 Кор. 1:24; 2:7

^m Рим. 16:18

ⁿ 1 Кор. 5:3

^o 1 Кор. 14:40

²⁴ Мен ам силер дээш көргөн хилинчээм ужун өөрүп тур мен^a. Чер кырынга амыдыралымга хилинчек көрүп тура, Христостуң мага-боду боор ниитилел дээш Ооң хилинчээниң четпейн барган хемчээлин^b эчизинге чедирип турарым бо. ²⁵ Бурганның меңээ дааскан даалгазын ёзугаар^c, христиан ниитилелдиң бараан болукчузу апардым, чүге дээрге Ол меңээ Бодунуң медээзин эң долузу-биле силерге меделгээр айтышкын берген.

²⁶ А ол медээ – бүгү салгалдардан бүгү үелерде чажырып келген чажыт-тыр. Бурган ам ол чажытты Бодунуң улузунга ажыдып берген^d. ²⁷ Өске бүгү чоннарның аразынга кайы хире өндүр-чаагай эртине-байлак^e ол чажытта барын Бурган Бодунуң улузунга ажыдар бодаан. А ук чажыт – Христостуң силер-биле сырый харылзаалыгында^f. Христос дээрге Бурганның өндүр-чаагайындан үлүг алыр идегелинер-дир^g. ²⁸ Кижилер бүрүзүн Христос-биле харылзаазының ужун чедишкен кылдыр Бурганның мурнунга эккеп көргүзөр дээш, улусту бисте бар-ла мерген угаан-биле айтып-сургап, өөредип, Христосту оларга суртаалдап турар бис. ²⁹ Ол сорулганы боттандырап дээш карак кызыл ажылдап^h, Христостуң меңээ бергени бүгү чүткүл-күжүм-биле демисежиң чоруурум бо-дурⁱ.

2 ¹ Силер дээш, Лаодикияда чурттаан христианның дээш база арын көржүп душпааным өске бүгү улус дээш, кайы хире чаныш-сыныш чок демисежиң келгенимни билип аарыңарны күзеп тур мен. ² Бүгү ол улус Бурганның чажыды – Христосту билип алгаш^j, ол долу билиг-биле бажын ажыр байызыннар дээш, оларның чүректерин ынакшылдың чештинмес дону-биле доңнап, сорук кириер дээш^k демисежиң келдим. ³ Чүге дээрге мерген угаан болгаш билигнің хамык эртине-байлаан Христоста шыгжаан^l.

⁴ Кым-даа силерни ааска чаагай оптуг сөстөр-биле дуурайлап шыдавазын дээш^m, силерге ону чугаалап тур мен. ⁵ Мага-бодум араңарга турбаза-даа, сагыш-сеткилим силер-биле кадыⁿ. Ол ышкаш силерниң ужур-чурумуңарны^o, Христоска бүзүрээниңерниң кайы хире быжыын көргөш, өөрүп тур мен.

Шажын-чүдүлгениң эвес, а Христостуң чалчалары болуңар

⁶ Бир-тээ Христос Иисусту Дээргивис деп хүлээп көргөн болганыңарда, Ооң-биле харылзаалыг амыдыраңар^p. ⁷ Христостан ханы дазыл тыртып, амыдыралыңарны Ооң үндезининге тудуп үндүрүңер^q, силерге суртаалдааны дег, бүзүрелиңерден күш кириңер. Дээрги-Чаяакчыга өөрүп четтиргениңер эриин ашсын!^r ⁸ Кичээниңер: силерни кандыг-бир кижилер Христостан эвес, а улустун чаңчылдарындан^s, бо делегейни башкарган хоойлу-дүрүмнеринден^t укталган меге хоозун угаашкыңар-биле дуурайлап кааптазын^u. ⁹ Чүге дээрге Бурганның бүдүн-бүрүн бүдүжү Христоста боттангаш, эът-мага-боттуг бооп, амыдырай берген^v. ¹⁰ Бүгү күштерни болгаш эрге-чагырга ээлериң башкарып турар^w Христос-биле харылзаа тударыңарга, Ол силерни бүрүнү-биле бүргей апкан^x. ¹¹ Ооң-биле харылзаалыг апаргаш, кыртыжап демдектээшкини база алган силер. Ынчалза-даа кижилер холу-биле кылган кыртыжап демдектээшкин эвес-тир ол^y – Христостуң кылган кыртыжап демдектээшкини бачыттыг бүдүжүңерни адыра сивирип каапканыңарда^z. ¹² Силер сугга суктуруп тура, Христос-биле кады ажааттыргаш, а оон Ону өлүглер аразындан ковайтыпкан Бурганның күчүзүңге бүзүрээниңер дамчыштыр Ооң-биле кады катап дирилген силер^{za}.

¹³ Бир шагда кыртыжап демдектеттирбээн бачыттыглар турганыңар ужун өлүг чордуңар. Ынчалза-даа Бурган ам силерни Христос-биле кады тынгарышкан^{zb}. Ол

^p 1 Фес. 4:1

^q 1 Кор. 3:11;

Эф. 2:20; 3:17;

Ажыл. 21:14

^r Эф. 5:20; 2 Фес. 1:3; 2:13

^s Мк. 7:3; Гал. 1:14

^t Гал. 4:9

^u Мк. 13:5; 1 Ин. 3:7;

Эф. 5:6; 2 Фес. 2:3

^v Ин. 1:14; Кол. 1:19

^w Эф. 1:21-22

^x Эф. 3:19

^y Эф. 2:11

^z Рим. 2:29; Кол. 3:9

^{za} Рим. 6:4

^{zb} Эф. 2:1, 5

бистин бүгү бачыттарывысты өршээген^a. ¹⁴ Ол ыдыктыг хоойлунуң биске удур бижээн айтыгларының даңзызын – өрелеривистин даңзызын балап каапкаш^b, ону белдир-ыяшка чыпшыр кадап, күш чок болдурду^c. ¹⁵ Ол күштерни болгаш эрге-чагырга ээлерин демисежир харык чок кылып, белдир-ыяшка өлүмүнүн күжү-биле оларны тиилээш^d, ажы-биле сойгалап, кочу-шоотка киирген^e.

¹⁶ Ынчангаш чүнү ижип-чип турарыңарга база шажынчы байырлал хүннеринге, ай чаазыңга азы амыр-дыш хүнүңге сылдаглап^f, кымның-даа силерни буруу шаварын болдурбаңар^g. ¹⁷ Ол бүгү дээрге чедип кээр ужурулуг чүүлдүн чүгле хөлегези-дир^h, а алыс утка-дөс, үндезин – Христоста! ¹⁸ Томаараан бооп баажыланганыңдан мага ханып, дээрнин төлээлеринге мөгөйип, көргөн* ажыдышкыннарыңа ооргаланып, өрү көрдүнүп чоруур улустуң силерни буруу шава бээрин болдурбаңар. Олар чүгле кижиниң угаан-бодалын барымдаалаар болгаш, хей-ле улуургаарлар. ¹⁹ Ындыгларда мага-боттуң Бажы-биле харылзаа чок. А ол Баштың бүгү кезектери сиирлер болгаш чүстөр дузазы-биле каттыжып тудушкан бүдүн мага-ботту башкараңга, мага-бот бүрүнү-биле Бурганның күзеп-бодаанын эзугаар өзүп-мандыырⁱ.

Христос-биле кады өлүрү болгаш амыдыраары

²⁰ Христос-биле кады өлү бергеш^j, бо делегейни башкарып турар хоойлу-дүрүмден^k хостуг апарган силер. Чүге-ле ам, бо делегейге хамааржыр хевээр дег, мындыг айтышкынараңга чагыртып чоруур силер: ²¹ «Ону тутпа!», «Мону амзава!», «Аңаа хол дегбе!»^l ²² Ол бүгү хоруглууг чүүлдер дээрге ажыглаан соонда күш чок апар чүүлдер-дир, оларның ажыглалы-даа ол-дур. Ындыг сагылгалар дээрге чүгле кижилер чогааткан дүрүмнер болгаш өөредиглер-дир!^m ²³ Ол бүгү дүрүмнер, чүгле даштыңдан көөрге, мерген угаанныг бооп сагындырар. Оларда чүгле кижиниң чогаатканы чүдүлге, меге томаарыышкын болгаш мага-боттуң чилчин үзер чорук бар, а бачыттыг бүдүжүңге удур туржур кандыг-даа күш чок!

3 ¹ Бир-тээ Бурган силерни Христос-биле кады катап диргизип каан болгандаⁿ, Христостуң Бурганның оң талазында саадаан черинче^o, дээрге турар чүүлдерже чүткүнер^p. ² Бодалдарынары бо черде эвес, а дээрге турар чүүлдерже шиглеңер. ³ Бо делегейге хамаарыштыр өлгөн болгай силер^q, а чаа амыдыралыңар Христос-биле кады Бурганда хоргадай берген. ⁴ Амгы амыдыралыңарның үнер дөзү^r – Христос ээп кээрге, силер база Ооң өндүр чырыыңга бүргеткен көстүп кээр силер.

⁵ Ынчангаш бачыттыг делегейден кээр бүгү чүүлүнерни: самырал, чүдек-бужар херектер, туттунмас туралаашкын, ыят чок күзээшкиннер болгаш алыкшак-чиксек чорукту (а ол дүрзү-бурганга чүдүүрүндөн ынай-даа ылгал чок)^s узуткаңар!^t ⁶ Ол бүгү чүүл Бурганны дыңнанас улусче Ооң килеңин халдадыр^u. ⁷ Бир шагда силер база ындыг күзээшкиннер аайы-биле амыдырап, бодунарыңа база ынчалдыр алдынып чораан силер^v.

⁸ А ам ол бүгүнү: дошкууралды, килеңни, өш-өжээни, нүгүл-хопту болгаш үй-балай сөстөр эдерин ынай ап октаптыңар^w. ⁹ Бот-боттарынары мегелевенер^x, чүге дээрге бие-эги бүдүжүңерни ооң бүгү үүлгедиглери-биле адыра сивирип каапкаш^y, ¹⁰ чаа кижинин бүдүжүн кедип алган болгай силер. Ол чаа бүдүжүңер Чаяакчының овор-хевиринге улам дөмейлежиң^z, Бурганны алыс шын билип аарынче чоокшулап, үргүлчү чаартынып ораңар^{aa}. ¹¹ Түннелинде чаа кижини бүдүжүңде: грек, иудей; кыртыжап демдектеткен азы кыртыжап демдектетпээн кижини^{ab}; варвар, скиф^{ac}; кул, хостуг хамааты деп ылгал чок^{ac}. Чүгле Христос бар, Ол – бүгүде болур база Ол – бүгүдени бүргей ап турар!^{ad}

^a Аж.-ч. 3:19^b Ыд. Ыр. 50:3; Иса. 43:25^c Рим. 7:4^d 2 Кор. 2:14^e Ин. 12:31; 16:11^f Сан. 28:9-15; Рим. 14:5; Гал. 4:10^g Рим. 14:3, 17; Евр. 9:10^h Евр. 8:5; 10:1ⁱ 2 Пет. 3:18; Эф. 4:15-16; Кол. 1:10^j Рим. 6:2; Кол. 3:3^k Гал. 4:9^l 1 Тим. 4:3^m Иса. 29:13; Мф. 15:9; Мк. 7:7ⁿ Кол. 2:12^o Ыд. Ыр. 109:1;

Аж.-ч. 7:55-56;

Рим. 8:34; Эф. 1:20

^p У. ч. 15:24^q Рим. 6:2, 7; Гал. 5:24;

Кол. 2:20

^r Ин. 11:25^s Эф. 5:5^t Рим. 8:13^u Рим. 1:18; Эф. 5:6^v Эф. 2:2; 4:17^w Иак. 1:21; 1 Пет. 1:21;

Эф. 4:22, 31

^x Лев. 19:11; Эф. 4:25^y Кол. 2:11^z Э. д. 1:26^{aa} Эф. 4:24^{ab} Рим. 2:28-29; 1 Кор.

7:19; Гал. 3:28; 5:6

^{ac} 1 Кор. 12:13; Гал. 5:6;

Эф. 2:14

^{ad} 1 Кор. 15:28; Эф. 1:23

* 2:18 Өске бурунгу сөзүглелдерде «көргөн» эвес, а «көрбээн» деп бижээн.

** 3:11 Варвар, скиф – гректерниң көрүжү-биле грек дыл биле культурага хары, черлик аймак-чоннары олар ынча деп адап турганнар.

^a Лк. 18:7; Рим. 8:33;
Тит. 1:1

^b Эф. 4:2

^c Мф. 6:14-15;
Мк. 11:25-26;
Лк. 7:41-42; Эф. 4:32

^d 1 Кор. 13:1; Эф. 4:3; 5:2

^e Ин. 14:27; 16:33;

Флп. 4:7

^f Эф. 2:16

^g Ин. 15:3

^h Ыд. ыр. 26:6; Эф. 5:19

ⁱ 1 Кор. 10:31

¹² Бир-тээ Бурганның шилип алганы^a ынак, ыдыктыг улузу болганыңарда, ээ көрүүшкүннү, буянны, биче сеткилди, томаарышкынны, шыдамык чорукту кедип алыңар. ¹³ Бот-боттарыңарга шыдамык хамаарылгалыг бооп^b, кайы-бирээңер өске-бир эжинге хомудап-даа турза, бот-боттарыңарны өршээңер. Дээрги-Чаяакчының силерни өршээгени дег, силер база ынчалдыр өршээңер!^c ¹⁴ А чүнүң-даа кырыңга бүгүдени дээди чаңгыс эп кылдыр тудуштуруп ынакшыл турар болзун^d. ¹⁵ Христостун эккээри амыр-тайбың чүректеринерни углап-баштазын^e, чүге дээрге Бурган силерни амыр-тайбыңче кый деп, чаңгыс мага-бот кылдыр тудуштурган-дыр^f. Ол дээш өөрүп четтириңер! ¹⁶ Христостун сөзү ооң бүгү байлакшылы-биле силерниң араңарга амыдыразын^g. Силер ынчан бот-боттарыңарны чедишкен мерген угаан-биле өөредип база сургап, а ол ышкаш сеткилинер ханызыңдан өөрүп четтирип чорууруңар Бурганга ыдыктыг ырлар, йөрээлдер болгаш Сүлдеге хамааржыр ырлар ырлап шыдаар силер^h. ¹⁷ Кылып турар бүгү чүүлдеринер – сөстөр-даа, ажыл-херек-даа Дээрги Иисустун ады-биле болуп турзун, Бурган Адага Ону дамчыштыр өөрүп четтириңерⁱ.

Христиан өз-бүлө

(Эф. 5:22–6:9)

¹⁸ Херээжен улус, ашактарыңарга чагыртыңар, чүге дээрге Дээрги-Чаяакчыга башкарткан улус боттарын ынчаар алдынар ужурулуг^j. ¹⁹ Ашактар, кадайларыңарга ынак болуңар, оларны кадыг-дошкун аажылаванар^k.

²⁰ Ажы-төл, бүгү талазы-биле ада-иеңерни дыңнаңар, чүге дээрге ындыг аажы-чаңыңар Дээрги-Чаяакчыга таарымчалыг^l. ²¹ Ада-ие, ажы-төлүңерни ажындырбаңар, оон башка оларның силерден хөңнү калып каар.

²² Кулдар, бо делегейде ээлеринерни бүгү талазы-биле дыңнаңар^m. Чашпаа улус ышкаш, карак чаап эвес, а ак сеткилдии-биле Дээрги-Чаяакчыны хүндүлөп, дыңнаңар. ²³ Чүнү-даа кылып турзуңарза, ону улус дээш эвес, а Дээрги-Чаяакчының Боду дээш кылганыңар дег, ак сеткилдиг ажылдаңар. ²⁴ Дээрги-Чаяакчы силерге шаңнал кылдыр өңчү бээрин утпаңарⁿ. Дээрги Христоска бараан бооп турар болгай силер. ²⁵ Бак чүүл үүлгедип турар кижиге харыы бак чүүлдү ол-ла хемчээл-биле алыр; Бурган улусту ылгай көрбөс^o.

^j Э. д. 3:16; 1 Пет. 3:1

^k 1 Пет. 3:7

^l Хост. 20:12;

У. ч. 1:8; 6:20; 23:22

^m 1 Пет. 2:18; 1 Тим. 6:1;

Тит. 2:9

ⁿ Эф. 6:8

^o Ы. х. к. 10:17; Мф. 22:16

4 ¹ Ээлер, силер база кулдарыңарны ак сеткилдиг болгаш чөптүг аажылаңар. Силерниң база дээрде Эңер барын утпаңар.

Өске чагыг-сүмелер

² Чүткүлдүг мөргүңер^p, мөргүп тура, сергек болуңар база өөрүп четтириңер!³ Бис дээш база Бурган медээвиске орукту ажыдып берип, Христостун чажыдын суртаалдаар органы биске берзин дээш, мөргүңер^q. Ол суртаал ужуң мен ам хоругдал адаанда тур мен^r. ⁴ Улуска ол чажытты болур-чогууру-биле, мээ-медерелче сиңниктир медеглээрим дээш, мөргүңер. ⁵ Бурганга бүзүрөвээн улус-биле боттарыңарны сарыылдыг ап, үени шын ажыгланаңар^s. ⁶ Кижиге бүзүрүңгө херектиг харыы тудуп шыдаар кылдыр, чугаанар үргүлчү чедингир болгаш чечен-мерген болзун^t.

^p Лк. 18:1; 21:36;

Рим. 12:12; Эф. 6:18;

1 Фес. 5:17

^q Аж.-ч. 4:29; Рим. 16:26

^r Эф. 6:19-20; Флп. 1:7;

Флм. 1:1

^s Эф. 5:15-16

^t 1 Пет. 3:15

Түңнел байыр чедиришикиннери

(Эф. 6:21-22)

⁷ Силерге мээң дугайымда бүгү чүвени ханы ынак дуңмам Тихик^u чугаалап чедер. Ол Дээрги-Чаяакчыга шынчы бараан болуп, кады ажылдап турарым кижиге-дир. ⁸ Ону силерже чорудуп турар сорулгам мындыг: ол бистин канчаар амыдырап-ажылдап

^u Аж.-ч. 20:4

турарывысты силерге дыңнаткаш*, сеткил-сагыжыңарны сорук киризин^а. ⁹Тихикти мен бүзүрелдиг база ханы ынак дуңмам Онисим-биле^б кады силерже чоруттум. Ол силерниң чаңгыс чер чурттугларыңарның бирээзи боор кижиги. Мында чүү болуп турарын олар силерге бирден-бирээ чок чугаалап чедерлер.

¹⁰ Мээң хоругдал адаанда кады турар эжим Аристарх^с биле Варнаваның төрөл дуңмазы Марк^д олар силерге байыр чедирди. (Маркка хамаарыштыр айтышкын алган силер: ол силерге чеде бээрге, ону хүндүткел ёзузу-биле уткуңар.) ¹¹ Иуст^е деп адаткан Иисус база силерге байыр чедирип тур. Бурганның Чагыргазы дээш, мээң-биле кады ажылдап турар улустун аразында чүгле олар иудейлер чүве. Олар меңээ улуг деткимче бооп келди.

¹² Эпафрас^ф база силерге байыр чедирип тур. Ол силерниң бирээнер-дир база Христос Иисустун чалказы боор кижиги-дир. Силер дээш, ол үргүлчү аажок чүткүлдүг мөргүп, Бурганның күзел-соруунга бүрүнү-биле чагырткан, четчип-бышкан болуруңар дээш, Бургандан дилеп турар-дыр. ¹³ Ооң силер дээш база Лаодикияда, Иерапольда чурттаан бүзүрөөн улус дээш, кайы хире карак кызыл ажылдап турарын бодум херечилеп тур мен. ¹⁴ Бистин ханы ынаавыс эмчи Лука биле Димас олар^г база силерге байыр чедирип турлар. ¹⁵ Лаодикияда бүзүрөөн ха-дуңмага, а ол ышкаш Нимфага^г база ооң бажыңында чыгып турар христианнарга мээң байырым чедиринер^г. ¹⁶ Бо чагааны араңарга номчуп дооскаш, ону Лаодикияда христиан ниитилелге база номчуур кылдыр дамчыдып беринер^г. А силер Лаодикиядан чедип кээр чагааны база номчуңар. ¹⁷ Архиппке^г мынча деп чугаалаңар: «Дээрги-Чаяакчыга бараан боор дээш хүлээнген ажил-херээни албан күүседиринге бүзүрелдиг бол».

¹⁸ Бодумнуң холум-биле бижип олур мен: **Павелден байыр^к**. Хоругдал адаанда турарымны утпаңар. Бурганның авыралы шуптуңарга доктаазын!^к

^а Кол. 2:2

^б Флм. 1:10, 16

^с Аж.-ч. 19:29; Флм. 1:24

^д Аж.-ч. 12:12; 15:37-38

^е Аж.-ч. 1:23; 18:7

^ф Кол. 1:7; Флм. 1:23

^г 2 Тим. 4:10-11;
Флм. 1:24

^г Рим. 16:5

^г 1 Фес. 5:27

^г Флм. 1:2

^к 1 Кор. 16:21; Гал. 6:11;
2 Фес. 3:17; Флм. 1:19

* 4:8 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ол бистин канчаар амыдырап-ажылдап турарывысты силерге дыңнаткаш» деп сөстөрни эвес, а «Ол силерниң канчаар амыдырап-ажылдап турарыңарны билип алзын база» деп сөстөрни бижээн.

** 4:15 Өске бурунгу сөзүглелдерде Нимфа (Нимфия) деп кыс атты эвес, а Нимфан деп эр атты бижээн.

*** 4:18 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Фессалоникчилерге бирги чагаа

Кирилде

Фессалоника хоорай Македония областың найысылалы турган. Павел Буянныг Медээни ол хоорайга 50 чылда сурталдаан. Удурланыкчылары Павелди Фессалониканы каапкаш баар кылдыр албадапкан соонда, чаа христианнар Иисус Христоска бүзүрелинден ойталаар чадавас деп ол сагыш човап турган. Ынчангаш ол бодунуң дузалакчызы Тимофейни Коринф хоорайдан Фессалоникада христиан нишилелдин байдалын биллип келзин дээш айбылап чорудупкан. Тимофей эеп кээрге, эки медээлер эккелген: христианнарны хоорайда истеп-сүрүп-даа турза, олар чайгылыш чогуң көргүзүп, Христоска бүзүрелин быжыгы-биле сагып турган.

Ындыг-даа болза, Павел оларның бүзүрелин бодунуң бижээн чагаазы-биле быжыглаары чугула херек деп көргөн. Чагааны бижээн үш кол сорулга: 1) Павелдиң оларга ак сагыштыг хамаарылгазының дугайында кандыг-даа чигзинигни чайладыры; 2) чаа христианнарга биеэги бачыттарындан адырлып аарынга дузалажыры; 3) оларның өлүм болгаш Христостуң келир үеде чер кырынче эеп кээриниң дугайында бодалдарын тодарадыры.

Кирилде сөстөр

^a Аж.-ч. 15:22;
¹ Пет. 5:12; 2 Фес. 1:1
^b Аж.-ч. 17:1; Флп. 4:16

1 ¹Павел, Сила^a болгаш Тимофейден байыр! Фессалоникада^b Бурган Ада болгаш Дээрги Иисус Христоска бүзүрөөннер ниитилелинге бижидим. Силерге авырал* биле амыр-тайбың доктаазын!

Фессалоникчилерниң бүзүрели болгаш амыдыралы

^c Эф. 5:20; 2 Фес. 1:3; 2:13

²Мөргүл кылган санывыста-ла, силерни сактып, дөгереңер дээш, Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер-дир бис^c. ³Силерниң бүзүрелиңерге үндезилеттинген ажил-херээннерни, ынакшылыңардан сорук кирген ажилыңарны, Дээргивис Иисус Христоска идегелиңерниң чайгылыш чогуң Бурган Адавыстың мурнунга доктаамал сактып чор бис.

^d 2 Пет. 1:10

⁴Ха-дунма, Бурганның силерге ынаан, Оң силерни шилип алганын билир бис^d.

^e Аж.-ч. 20:18

^f 1 Кор. 4:16; 11:1;
2 Фес. 3:7

^g Аж.-ч. 17:5-10

^h Аж.-ч. 13:52

⁵Чүге дээрге бистиң эккелгенивис Буянныг Медээ силерге чүгле сөс кырында эвес, а күчүлүү-биле, Ыдыктыг Сүлдениң шынзыткан бадыткалы-биле чедип келген. Араңарга тургаш, силерге буянныг болзун дээш, канчаар амыдырап келгенивисти көргөн болгай силер^e. ⁶Бисти база Дээрги-Чаяакчыны боттарыңарга өттүнер үлегер кылып алган силер^f. Буянныг Медээни улуг хилинчек көрүп^g, ынчалза-даа Ыдыктыг Сүлдениң бээри өөрүшкү-биле хүлээп алган силер^h.

⁷Ынчангаш Македония болгаш Ахаяя девискээрлеринде бүгү бүзүрөөн улуска үлегер апардынар. ⁸Дээрги-Чаяакчының медээзи ам силерни дамчып, чүгле Македония болгаш Ахаяяга эвес, а чер болганга нептерей берген. Бурганга бүзүрөөннер кайда-даа билдингир апарган, бис ам ол дугайында чүнү-даа чугаалавайн барып боор бис. ⁹Бисти канчаар хүлээп алганыңар дугайында, дүрзү-бурганнардан

* 1:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «авырал» деп сөске «Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христостан келген» деп сөстөрни немээн.

ойталааш, алыс шын дириг Бурганга бараан боору-биле Олче канчаар ээлгениңер дугайында^a бүгү өске улус боттары биске чугаалап турар апарды. ¹⁰ Улус силерни Бурганның Оглу Иисустуң дээрден чедип кээрин манап турарлар дээр-дир^b. Бурган Иисусту өлүглер аразындан катап диргискен, а Ол бисти Бурганның кел чыдар килениңден камгалаар^c.

^a Аж.-ч. 14:15

^b 1 Кор. 1:7; 2 Фес. 1:10

^c Мф. 3:7; Рим. 5:9;
1 Фес. 2:16; 5:9

Павелдиң Фессалоникага ажыл-чорудулганы

2 ¹ Бистин силерге кээп чораанывыс түңнел чок болбаанын боттарыңар билир силер, ха-дуңма. ² Ооң мурнунда Филиппы хоорайга биске күштүг удурлаанышкын болуп турда^d, хилинчек көрүп, дорамчыладып турган-даа болзувусса (ол база силерге билдингир-дир), Бурганывыс биске Ооң Буянын Медээзин силерге коргуш чок суртаалдаар арганы берген.

^d Аж.-ч. 16:22-24

³ Силерни кыйгырган өөредивисти кандыг-даа будулгаазынныг, чүдек-бужар сагыш чок, бис кымны-даа мегелевейн турар бис^e. ⁴ А Буянын Медээни суртаалдаарын дагыры-биле Бурганның шылгааны улус дег чугаалап тур бис^f. Ынчангаш бис чугаалап тура, улустуң эвес, а чүректеривисти билир Бурганның сеткили ханзын дээш, кызыткан бис^g. ⁵ Шынап-ла, силер билир силер, кажан-даа авыяастап чорбаан бис, чажырап хире хуу ажык-кончаа сүрген сагыжывыс-даа чок турган; херечивис – Бурган ол-дур!^h ⁶⁻⁷ Христостуң элчиннери болгаш, улустан онза хүндүлел негээр эргелиг-даа болзувуссаⁱ, силерден-даа, өске улустан-даа алдар-мактал дилевээн бис. Харын иениң чаш төлдери дээш сагыш човаары дег, силерге аажок уян-чымчак хамаарылга көргүстүвүс*. ⁸ Силерге ындыг күштүг ынак болгаш^j, чүгле Буянын Медээни эвес, а амы-тыннывысты силерге хүлээдип бээринге белен турдувус. Биске ол хире эргим болдуңар!

^e 2 Кор. 4:2

^f Гал. 2:7

^g Гал. 1:10; Эф. 5:10

^h Рим. 1:9; 9:1; Флп. 1:8

ⁱ 1 Кор. 9:4-5; 2 Фес. 3:9;
Флм. 1:8

^j 2 Кор. 12:15

⁹⁻¹⁰ Ха-дуңма, кайы хире чилчик үзүлдүр ажылдап^k, бергелерни эртип келгенивисти билир силер. Бурганның Буянын Медээзин силерге суртаалдап тура, кайыңарны-даа шүүдетпес дээш, дүне-хүндүс дивейн ажылдап, бүзүрэн силерге хамаарыштыр боттарывысты Бурганның мурнунга арыг-шынчы, төлептиг ап келгенивисти билир силер, Бурган база ону херечилээр. ¹¹ Ада кижиниң ажы-төлүн эки көөрү дег^l, силерниң кижиниң бүрүзүн ынчаар эки көрүп келгенивисти билир силер: ¹² «Бодунун өндүр бедик Чагыргазынче^m силерни кыйгырган Бурганның мурнунга төлептиг чурттаңар» – деп, бис силерни сорук кирип, өөредип база үттеп-сургап келген бис.

^k Аж.-ч. 18:3;

2 Кор. 11:27; 2 Фес. 3:8

^l 1 Кор. 4:14-15

^m 2 Фес. 2:14

Иудеяда христианның үлегери

¹³ Бистен дыңнааныңар Бурганның медээзин хүлээп аарда, ону кижини сөзү дег эвес, а ооң херек кырында кандыбыз дег: бүзүрей бээриңерге, силерге күчүлүг салдар чедирип турар Бурганның сөзү дег кылдыр хүлээп алган силерⁿ. Үзүк-соксаал чокка Бурганга өөрүп четтиривистиң база бир чылдагааны ол-дур. ¹⁴ Иудеяда турар Христос Иисуска башкарткан Бурганга бүзүрэннер ниитилелиниң үлегерин эдерген болгай силер, ха-дуңма^o. Чүге дээрге оларның иудейлерден когарааны дег, силер база боттарыңарның-на чангыс чер чурттугларыңардан когарап турар-дыр силер^p. ¹⁵ Иудейлер, ооң мурнунда медээчилерин өлүрүп турганнары дег^q, Дээрги Иисусту өлүрүп кааннар, а бисти истеп-сүрүп турганнар^r. Оларның ажыл-херээ Бурганга таарымча чок база бүгү кижини төрелгетенге удур бооп турар. ¹⁶ Олар биске камгалал дугайында Буянын Медээни өске чоннарга чедиреринге шаптык кадып^s, ооң-биле бачыттарының аян долдуруп турарлар. Ынчалза-даа Бурганның килени ам-на оларның кырынче чылча дүжер!^t

ⁿ Гал. 4:14

^o 1 Фес. 1:6

^p Аж.-ч. 17:5; 2 Фес. 1:4-5

^q Иер. 2:30; Мф. 23:34

^r Ин. 15:20;

Аж.-ч. 13:50; 17:5

^s Аж.-ч. 13:45; 14:2

^t Мф. 27:25; Лк. 21:23;
1 Фес. 1:10

* 2:6-7 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Чаш уруглар ышкаш болдувус» деп бижээн.

Павелдиг Фессалоникаже аажок катап келиксээни

¹⁷ Ха-дуңма, кезек өйдө бисти силерден чарыптарга, сеткиливис тудуш харылзаалыг хевээр-даа болза^a, өскүссүрэн дег бооп, силер-биле арын көржүп ужуражырын аажок күштүг күзеп келдивис. ¹⁸ Ийе, бис силерже катап медээжок келикседивис, Павел мен база чаңгыс эвес удаа чеде бээрин шенедим, ынчалза-даа эрлик бистиң оруувусту дуй туруп турду^b. ¹⁹ Силер эвес болза, өске кымнар идегеливис, өөрүшкүвүс боорул? Дээргивис Иисус чедип келгеш, шаңнал кылдыр оваадай бээрге, өске кымнарга чоргаарланып болур бис?^c ²⁰ Ийет, ылап-ла силер – чоргааралывыс болгаш өөрүшкүвүс силер!

3 ¹ Ынчангаш бис, силер-биле чарлыышкынны оон ыңай ууп шыдавайн баргаш, Афиныга ийи бодувус артып каар деп шиитпир үндүрдүвүс^d. ² А силерже Тимофейни^e, Христостун дугайында Буянныг Медээни суртаалдаар кижини, Бурганнын ажыл-херээнге бистиң-биле денге ажылдаан дуңмавысты, чоруттувус^f. Ол силерни сорук киризин база бүзүрелиңер быжыктырзын деп бодаан бис. ³ Ол хире кончуг истеп-сүрүүшкүннер ужун кым-даа Буянныг Медээден чайгыла бербезин дээш ынчалдывыс. Шак ол шенелделер биске албан таваржырын билер-ле болгай силер^g. ⁴ Бисти истеп-сүрө бээри чайлаш чогуң силер-биле кады турар үевисте-ле чугаалап шаг болган бис. Ол ынчалдыр болган-даа деп, силер ам билир силер. ⁵ Ынчангаш мен, оон ыңай манаар харык чок апаргаш, силерниң бүзүрелиңер дугайында билип эккелзин дээш, Тимофейни чоруттум. Күткүкчү эрлик^h силерни оруунардан астыктыра бербээн бе дээш, ажыл-херээвис хей черге болбаан бе дээш, сестип турдумⁱ.

Эки медээлер

⁶ Ындыг-даа болза, Тимофей силерден мырыңай чаа ээп келгеш^j, бүзүрелиңер болгаш ынакшылыңар дугайында эки медээлер эккелди. «Бистиң дугайывыста чаагай сактыышкын фессалоникчилерде артып калган, ынчангаш оларны көрүксээнивистен дудак чок, бисти көрүксээш, четтикпейн турар улус-тур» – деп, ол чугаалап келди. ⁷ Байдалывыс чеже-даа берге бооп, истеп-сүрүүшкүннер турза-даа, бүзүрелиңер бисти сорук кирип, улуг деткимче болду, ха-дуңма. ⁸ Чүгө дээрге силерниң Дээрги-Чаяакчы-биле эвилелиңер ыяк быжыг боорга, бис ам база катап тыңгарлы бердивис. ⁹ Силер дээш база Бурганывыстың мурнунга бисти өөрткениңер дээш, Бурганга өөрүп четтиргенивисти канчаар долузу-биле ажыдарыл?! ¹⁰ Силер-биле база катап арын көржүп ужуражыр дээш, бүзүрелиңерниң ам-даа четпейн турар чүүлүн немең бээр дээш, бис дүне-хүндүс дивейн^k, бар шаавыс-биле мөргүп тур бис.

¹¹ Ынчанганда Бурган Адавыс Боду база Дээргивис Иисус силерже баар орукту биске айтып берзин^l. ¹² Силерниң бот-боттарыңарга база арткан хамык улуска ынакшылыңарны Дээрги-Чаяакчы улам өстүргеш, бистиң силерге ынакшылывыс дег кылдыр, кызыгаар чокка өстүрүп берзин^m. ¹³ Дээргивис Иисустун Аңаа хамааржыр хамык ыдыктыг төлээлери-биле кадыⁿ ээп кээр хүнүңге чедир Бурган Адавыстың мурнунга чүректинер кем-буруу чок болгаш ыдыктыг бооп артсын дээш, Ол силерни быжыктырзын^o. Аминь.

Бурганга таарымчалыг амыдырал

4 ¹ Түңнелинде, ха-дуңма, Дээрги Иисустун ады-биле силерден ээрежиң база кыйгырып тур бис: Бурганга таарымчалыг кылдыр канчаар амыдыраар ужурулуң силерге өөредип каанывыс дег, улаштыр ынчалдыр амыдыраңар^p. Ам безин

* 3:13 Азы: «Бодунуң хамык улузу-биле кады».

ынчалдыр амыдырап турар силер*, ындыг-даа болза, ынчаар амыдыраарын оон-даа чүткүлдүг уламчылаңар. ² Дээрги Иисустун эрге-чагыргазы-биле силерге кандыг чагыглар бергенивисти билир силер. ³ Бурган ыдыктыгы-биле амыдыраарыңарны болгаш кандыг-даа самыраар чоруктан ойталаарыңарны күзеп турар^a. ⁴ Эр кижиги бүрүзү бодунун мага-бодунун күзээшкиннерин тудуп**, ыдыктыг, мактал-хүндүгө төлөптиг амыдыразын. ⁵ Бурганны билбес улус дег, туралаан хандыкшылының аайыңга кирбезин^b. ⁶ Ындыг таварылгада эр кижиги бүзүрэн эжин карак ажыттап, ооң бүзүрелин ажыглай бербезин халак. Чүгө дээрге мооң мурнунда-ла силерге чугаалап база кичээндирип турганывыс дег, шак ындыг бачыттар дээш, Бурган кеземче онаар. ⁷ Ол бисти чүдөк-бужар боорунче эвес, а ыдыктыг амыдыралче кыйгырган болгай^c. ⁸ Ындыг болганда, кым ол чагыгларны хүлээп албааныл, оозу-биле кижини эвес, а силерге Бодунун Ыдыктыг Сүлдезин берип турар Бурганны хүлээп албаан-дыр. ⁹ Бүзүрэн ха-дунмавыска ынакшыл дугайында^d силерге оон ыңай бижээн херээвис чок боор, чүгө дээрге Бурган силерни бот-бодуңарга ынак боорунга өөредип каан болгай^e. ¹⁰ Бүгү Македонияда чурттаан ха-дунмаңарга чогуум-на ынчалдыр ынак силер. Ындыг-даа болза, ха-дунма, бот-бодуңарга оон-даа күштүг ынак бооруңарны дилеп тур бис. ¹¹ Тайбың-шөлээн амыдыралче чүткүнер^f, ооң мурнунда силерге чагып турганывыс дег, кижиги бүрүзү бодунун ажил-херээн чогулдуп, амыдыраар кошкулун бодунун холу-биле ажилдап аар ужурулуг^g. ¹² Ынчалдыр кылыр болзуңарза, өске улус силерниң канчаар амыдырап чорууңарны хүндүлээр^h база хереглелдериңерге кымдан-даа хамаарылга чок боор силер.

^a 1 Кор. 6:18; Гал. 5:19; Эф. 5:3

^b 1 Пет. 4:3-4; Рим. 1:26; Эф. 4:17-19

^c 1 Пет. 1:15; Иуда 1:24; Эф. 1:4; Кол. 1:22

^d Евр. 13:1

^e Ин. 6:45

^f У. ч. 17:14

^g Аж.-ч. 18:3; Эф. 4:28; 2 Фес. 3:8, 10

^h Рим. 13:13

Дээрги-Чаяакчының ээп кээри

¹³ Ха-дунма, өлгөн улус-биле чүү боорун билип аарыңарны күзеп тур бис. Силер, идегээр чүвези чок өске улус дегⁱ, өлгөннер дээш мунгараванар. ¹⁴ Бир-тээ, Иисус өлгөш, оон катап дирилген деп бүзүрээр болганывыста^j, Иисуска бүзүревишаан өлгөн улусту Бурган Ооң-биле кады дедир эккээр деп база бүзүрээр бис^k. ¹⁵ Дээрги-Чаяакчының чугаалаан сөстөрүн барымдаалап, силерге чугаалап тур бис: Ооң чедип кээринге чедир бистин аравыстан дириг артар улус мөчээннер мурнунче кирбес бис^l. ¹⁶ Улус дээрниң кол төлээзиниң үнүн^m болгаш Бурганның трубазының эткенин дыңнап каарⁿ. Дээрги-Чаяакчы Боду дээрден дүжүп келгеш^o, дужаалын медеглептер. Христоска бүзүревишаан өлгөннер ынчан кымны-даа мурнай катап дирлип кээр^p. ¹⁷ А ооң соонда бис, дириг улус, Дээрги-Чаяакчыны агаарга уткуур дээш, олар-биле кады булуттар кырынче көдүртүп үндүртү бээр^q база оон сонгаар кезээ мөңгедэ Дээрги-Чаяакчы-биле кады артар бис^r. ¹⁸ Ынчангаш ол сөстөр-биле бот-бодуңарны аралап чоруңар.

ⁱ Эф. 2:12

^j 1 Кор. 15:20

^k 2 Кор. 4:14

^l 1 Кор. 15:51-52

^m Дан. 10:13; 12:1; Иуда 1:9; Ажыд. 12:7

ⁿ Иса. 27:12; Мф. 24:31; 1 Кор. 15:52

^o Мф. 16:27

^p 1 Кор. 15:23

^q Аж.-ч. 1:9; Ажыд. 11:12

^r Ин. 14:3

Дээрги-Чаяакчының ээп кээринге белен болуңар

5 ¹ Ха-дунма, силерге үелер болгаш хуусаалар дугайында бижээн херээ чок боор^s. ² Дүне када оор дег, Дээрги-Чаяакчының шииткел хүнү хенертен чедип кээрин боттарыңар кончуг эки билир силер^t. ³ Улус: «Кайда-даа амыр-тайбың-дыр, айыыл чок-тур» – деп чугаалажы бээрге, ынчан хенертен, сааттыг херээженниң эъди аарый бээри дег^u, оларны өлүм-чидим хөмө таварыыр^v база кым-даа оон дезип шыдавас! ⁴ Ха-дунма, ынчалза-даа силер дүмбей караңгыда эвес силер^w, ол хүн, оор дег, силерниң кырыңарга хеп-хенертен келбес. ⁵ Чүгө дээрге силер – чырыктың болгаш хүннүң ажы-төлү силер^x. Бис дүнгө база дүмбей караңгыга хамаарышпас бис.

^s Аж.-ч. 1:7

^t Мф. 24:43; 2 Пет. 3:10

^u Иса. 13:8

^v Лк. 21:34; Флп. 3:19

^w 1 Ин. 2:8

^x Лк. 16:8; Ин. 12:36;

Рим. 13:12

* 4:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ам безин ынчалдыр амыдырап турар силер» деп сөстөр таварышпайн турар.

** 4:4 Азы: «Эр кижиги бүрүзү бодунун кадайы-биле кады чурттазын».

⁶ Ындыг болганда, өске улус ышкаш, уйгуга бастырбаалы. Серемчилелдиг болгаш хынамчалыг болунар^a. ⁷ Уйгужу улус дүне удуур, арагачылар база дүне эзиртир ижер болгай. ⁸ А бис, хүнге хамааржыр болганывыста, хынамчалыг болуулу, бүзүрел болгаш ынакшылды – куяк хеп дег, а камгалалга идегелди – куяк бөрт дег кедип аалы^b. ⁹ Чүге дээрге Бурган бисти, Ооң килециниң хүнүнде шиидер дээш эвес, а Дээргивис Иисус Христосту дамчыштыр камгалаар дээш шилип алган^c. ¹⁰ Христос бис дээш, Ооң ээп кээр хүнүнде дириг-даа, өлүг-даа турар болзувусса^d, Ооң-биле тудуш апарып, амыдыраарывыс дээш өлгөн. ¹¹ Ынчангаш ам ынчалдыр кылып турарыңар дег, бот-боттарыңарны моон-даа соңгаар аргалаңар база быжыглаңар.

Түңнел чагыг-сүмелер болгаш байыр чедиришикиннери

¹² Ха-дуңма, улуу-биле дилеп тур бис: араңарда кызымак ажылдап турар, Дээрги-Чаяакчы-биле харылзаалыг амыдыралга силерни углап-баштап, чагып-сургап турар удуртукчуларны хүндүлөп көрүңер^e. ¹³ Кылып турар ажыл-херээ дээш, оларны ханы хүндүленер, оларга ынак болуңар. Араңарда эп-найыралдыг амыдыраңар^f. ¹⁴ Ха-дуңма, күштүү-биле дилеп тур бис: ажыл кылбас чалгааларны билиндириңер^g, кортуктарны сорук кириңер^h, кошкактарга чөлөнгиш болуңар, хамык улус-биле чымчак, чазык болуңарⁱ. ¹⁵ Кайыңар-даа силерге чедирген хора дээш хора-биле харыылай бербезин халак^j, харын бот-боттарыңарга база өске бүгү улуска буяндан үргүлчү кылып чоруңар.

¹⁶ Үргүлчү өөрүп чоруңар!^k ¹⁷ Соксаал чок мөргүлдеңер^l. ¹⁸ Кандыг-даа байдалга тургаш, Бурганга өөрүп четтирип чоруңар – Христос Иисус-биле харылзаа тургускан силерниң ынчалдыр чурттаарыңарны Бурган күзеп турар^m.

¹⁹ Ыдыктыг Сүлденин одун өжүрбенеңⁿ: ²⁰ өттүр билген медеглелдерни куду көрбенең, ²¹ ынчалза-даа шуптузун хынап чаңчыгыңар^o; буяндан туттунуңар, ²² кандыг-даа бузуттан чайлап чоруңар.

²³ Амыр-тайбынның үнер дөзү боор Бурган Боду^p силерни бүгү тала-биле ыдыктыг кылып кагзын. Дээргивис Иисус Христостун ээп кээр хүнүнге чедир силерниң сүлдеңер, сагыш-сеткилиңер база мага-бодуңар кем чок арыг кадагалаттынып артсын. ²⁴ Силерни кыйгырган Бурган Бодунун сөзүңге шынчы, Ол аазашкынын күүседир!^q

²⁵ Ха-дуңма, бис дээш база мөргүлдеп көрүңер^r. ²⁶ Бурганның бүгү улусун ыдыктыг ошкашкын-биле мендилеңер^s. ²⁷ Дээрги-Чаяакчының эрге-чагыргазы-биле силерге дужаап тур мен: бо чагааны бүгү бүзүрэн ха-дуңмага номчуп беринер^t. ²⁸ Дээрги-Чаяакчывыс Иисус Христостун авыралы силерге доктаазын!*

* 5:28 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Фессалоникчилерге ийиги чагаа

Кирилде

Павел бо чагааны Фессалоникчилерге бирги чагааның соонда үр болбайн бижээн хире.

Фессалоникада чамдык христианнар Иисустуң эеп кээриниң дугайында Павелдиң өөредиин шын эвес билип алган болган. Олар Павелди деп бодааны меге чагаа алгаш, будалы берген чадаvas. Кандыг-даа болза, олар делегейниң төнчүзүнүң дугайында мурнундазындан артык хөлзеп-дүвүрөп, Иисус чер кырынче доп-дораан эглип кээр деп санап турганнар. Харьызынга Павел Христостуң чер кырынче эеп кээрин мурнай болур бир-ле көскү демдектер бар дээрзин тайылбырлап турар. Ынчангаш христианнар истеп-сүрүүшкүн ортузунга шыдамык болур болгаш идеген манап чурттаар, ынчалза-даа моон соңгаар кандыг-бир ажыл кылыры утка чок апарган-даа дег, хөлес-шөлээн болбас ужурулуг.

Кирилде сөстөр

1 ¹Павел, Сила^a база Тимофейден^b байыр. Фессалоникада Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христоска бүзүрэннер ниитилелинге бижидим.
²Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тай-бың силерге доктаазың!

^a Аж.-ч. 15:22;
1 Пет. 5:12; 1 Фес. 1:1
^b Аж.-ч. 16:1

Бурганның шииткелиниң дугайында

³Ха-дунма, силер дээш, Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер ужурулуг бис^c. Ындыг боору чөп, чүге дээрге силерниң бүзүрелинер өй-кызыгаар чок өзүп, бот-боттарыңарга ынакшылыңар улам улгадып орар. ⁴Ынчангаш бис боттарывыс-ла силерниң шыдажып эртип турарыңар бүгү истеп-сүрүүшкүннер, хилинчектер ортузунга туруштуунар база бүзүрелиңер дугайында Бурганга бүзүрэннерниң өске ниитилелдеринге чоргаарал-биле^d чугаалап турар бис.

^c Эф. 5:20; 1 Фес. 1:2;
2 Фес. 2:13

⁵Бурганның шииткели чөптүг дээрзиниң бадыткалы бо-дур: ол дээш, хинчекте-нип турарыңар Бурганның Чагыргазынче алызы барып киреринге төлептиг кылдыр^e санаттырар силер. ⁶Бурган чөптүг: хилинчээнер дээш буруулуг улуска Ол хилинчек-биле орнун эгидер^f, ⁷а ам хилинчек көрүп чоруур силерге бис-биле катай Дээрги Иисустуң эеп кээр хүнүнде амыр-дышты хайырлаар. Христос дээрден Бодунун күчүлүг төлээли-биле кады^g ⁸оттун чалбыжыңга бүргеткен чедип келгеш^h, Бурганны билип албаанⁱ база Дээргивис Иисустуң Буянныг Медээзинге чагыртпаан улуска кеземчени эккээр. ⁹Олар мөңгө өлүмнүң кеземчези-биле санажыр: оларны Дээрги-Чаяакчының чанынга турарыңдан база Ооң өндүр бедик күжүнден чарып, ойладып чорудуптар^j. ¹⁰Аңаа бүзүрөөн бүгү улузун магададып, оларның аразыңга алдаржыры-биле Христостуң чедип кээри хүнде ол бүгү чогул бүдер^k. Бистиң хечерилеливиске бүзүрөөш, силер база Ооң улузунуң санынче кирген силер.

^d 1 Фес. 2:19

^e Лк. 20:35

^f Ажыд. 6:10

^g Иуда 1:14

^h Иса. 66:15-16; 2 Пет. 3:7

ⁱ Башт. 2:10; Иов 18:21;
Иер. 9:3

^j Иса. 2:10

^k 1 Кор. 3:13; 1 Фес. 1:10

¹¹Ынчангаш силер дээш үргүлчү мөргүп, Бургандан дилеп тур бис^l: Ол силерни Бодунуң олче кыйгырган амыдыралыңга төлептиг кылып кагзын, силерниң хамык

^l Кол. 1:9

буянный сагыжынарны, бүзүрээниерден укталган ажил-херээнерни Бодунуң күжү-биле эчизинге чедирзин. ¹² Ынчан силерниң ачыңарда Дээргивис Иисустуң ады алдаржыыр, а силер база Бурганывыстың болгаш Дээрги Иисус Христостуң авыралы-биле Ооң ачызында алдаржыыр силер.

Бузуттуг язы болгаш Иисус Христостуң ээл кээри

2 ¹ Ха-дунма, Дээргивис Иисус Христостуң ээл кээринге база бистиң Ону уткуур дээш, канчаар чыгырывыска хамаарыштыр^a силерден дилээривис болза: ² угааныңар ышкынмаңар база Дээрги-Чаяакчының чедип кээр ужурулуг хүнү келген-дир деп турар кандыг-даа өттүр билген медеглелдер, ажыдышкынның сөстөр азы бисти бижээн деп турар меге чагаалар-даа силерни дүүретпезин. ³ Силер кымга-даа, канчаар-даа болза дуурайлатпаңар^b. Чүгө дээрге Дээрги-Чаяакчының ол хүнү кээр мурнуу чарыында баштай Бурганга удур тура халыышкын үнер база өлүм-чидимге чыгаттырган, бузуттуг-бак язы чедип кээр ужурулуг^c. ⁴ Ол язы улустуң «Бурган» дээри азы ыдыктыг деп мөгеери бүгү чүүлге удурланып, бодун өрү көрдүнер, оон туржук, Бурганның өргээзинге дүжүлгеже саадаптар база бодун «Бурган мен» деп чарлаттынар^d. ⁵ Силер-биле кады тургаш, ол дугайында чугаалап турдум чоп, сагынмас-тыр силер бе? ⁶ Ол язы чогуур үе-шагы кээр бетинде бодун көргүзөр дээрге, ону чүү дуй туруп турарын ам билир силер. ⁷ Бузуттуң чажыт күштери амдыгааштан салдарын көргүзүп кирипкен^e, ынчалза-даа амдыызында оларны доктаадып турар күш, Бурган ону оруктан чайлатпааже, бузуттуң оруун дуй турарын уламчылаар. ⁸ Ынчан ол бузуттуг язы бодун ажыы-биле көргүзөр, ынчалза-даа Дээрги Иисус Бодунуң ээл кээр хүнүнде ону Бодунуң аксындан үнген тыныш-биле өлүрүп, узуткап каар^f. ⁹ Бузуттуг язының көстүп кээри – эрликтиң ажил-херээ боор – ол улуг күчү-күш-биле меге кайгамчык демдектер^g кылып база ¹⁰ янзы-бүрү хевирниң бузуттуг дуурайлаашкыны бооп, бодун илередир. Алыс шынга ынакшыырындан база ооң ачызында камгалал алырындан ойталааш, өлүмчө бар чыдар улус^h анаа алзып алыр. ¹¹ Ынчангаш Бурган оларны будулар чорукка чагыртыптаргаⁱ, олар мегеге бүзүрей бээр. ¹² Алыс шынга бүзүревейн, бузутка алыскан хамык улус шииттирзин дээш, Ол ынчаар кылган.

Чаныш-сыныш чок туржуңар

¹³ Дээрги-Чаяакчының ынакшааны ха-дунма, силер дээш Бурганга үргүлчү өөрүп четтирер ужурулуг бис!^j Чүгө дээрге Ыдыктыг Сүлдениң силерни Бурганга аңгылаанын дамчыштыр база алыс шынга бүзүрээниер дамчыштыр камгалалды алзыннар дээш, Бурган силерни баштайгы дүжүдү кылдыр^k шилип алган. ¹⁴ Дээргивис Иисус Христостуң өндүр бедиинден үлүг алзыннар дээш, силерге сургаалдаанывыс Буянын Медээ дамчыштыр Ол силерни ук камгалалче кыйгырган болгай^l. ¹⁵ Ха-дунма, ынчангаш чаныш-сыныш чок туржуңар!^m Силерге аас-биле-даа, чагаага бижип-даа дамчытканывыс өөредигден быжыы-биле туттунуңар. ¹⁶ Ам Дээргивис Иисус Христос болгаш биске ынак база Бодунуң авыралы-биле мөңгө аргалалды, ачылыг идегелди биске хайырлаан Бурган Адавысⁿ ¹⁷ чүректеринерни сорук киризин, а ол ышкаш кандыг-даа буянын ажыл-херээнер, чугаа-сөзүңер дээш, быжыктырзын^o.

Бис дээш мөргүңер

3 ¹ Ха-дунма, түңнелинде бис дээш мөргүүрүңерни дилеп тур бис^p. Дээрги-Чаяакчының медээзи оккуру-биле нептереп, силерниң аранарга дег, алдаржый берзин. ² Оон аңгыда будалган болгаш бузуттуг-бак улустан Бурган бисти камгалазын дээш мөргүңер^q: чамдык улус Буянын Медээге бүзүревес-ле болгай.

^a Мф. 24:31; 1 Фес. 4:15-17

^b Мк. 13:5; Кол. 2:8; 1 Ин. 3:7; Эф. 5:6

^c Дан. 7:24-25; 8:25; Ажыд. 13:4-5

^d Иса. 14:14; Иез. 28:2; Дан. 11:36

^e 1 Ин. 2:18; 4:3

^f Иов 4:9; Иса. 11:4; Ажыд. 2:16

^g Мф. 24:24; Мк. 13:22; Ажыд. 13:14

^h 1 Кор. 1:18

ⁱ 3 Хаан. 22:22; Иез. 14:9

^j Эф. 5:20; 2 Фес. 1:3

^k Иер. 2:3; Иак. 1:18; Ажыд. 14:4

^l 1 Фес. 2:12

^m 1 Кор. 16:13

ⁿ 1 Пет. 1:3

^o 1 Фес. 3:13

^p 1 Фес. 5:25

^q Рим. 15:31; 2 Кор. 1:10-11

³ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы сөзүңгө шынчы^a. Ол силерни быжыктырар база бузуттуг эрликтен кадагалаар^b. ⁴ А бис силерниң айыткан чүүлүвүстү күүседип келгениңерге база ам-даа күүседиреңерге Дээрги-Чаяакчының мурнунга ыяк бүзүрелдиг бис. ⁵ Дээрги-Бурган-Чаяакчы чүрөктеринеңерге Бодунуң бээри ынакшылче база Христостуң бээри шыдамык чорукче орукту айтып берзин^c.

^a 1 Кор. 1:9; 1 Фес. 5:24; Евр. 10:23
^b Мф. 16:13; Ин. 17:12

^c 1 Фес. 3:11

Ажыл чок орбаңар

⁶ Ха-дуңма, Дээргивис Иисус Христостуң ады-биле силерге айыткап тур бис: кылыр ажыл чок амыдырап чоруур^d база бистен шингээдип алганы өөрөдигни эдер-бес ха-дуңмаңарның чанынче чагдаванар. ⁷ Бисти канчаар өтүнер ужурлуунарны боттарыңар билир-ле болгай силер^e. Чүгө дээрге силерниң араңарга чалгаа улус диртпээн бис. ⁸ Кымның-даа кескинди хлевин халаска чип, азыратпадывыс, харын кайы-бирээнерге аартык болбас дээш, дүне-хүндүс дивейн, карак кызыл ажылдап келдивис^f. ⁹ Силерден дуза дилээр эргевис чогуңдан-даа эвес^g, а бистен үлегер аарынарны күзээш, ынчаар кылдывыс^h. ¹⁰ Кады турар үевисте, силерге мындыг дүрүм арттырган бис: «Кым ажылдаар хөңнү чогул, ол чем чивезин!»ⁱ

^d У. ч. 6:6

^e 1 Кор. 4:16; 11:1;
1 Фес. 1:6

^f Аж.-ч. 18:3;
1 Фес. 2:9-10

^g 1 Кор. 9:4-5; 1 Фес. 2:6;
Флм. 1:8

^h 1 Пет. 5:3; Флп. 3:17;
1 Тим. 4:12; Тит. 2:7

ⁱ Эф. 4:28;
1 Фес. 4:11; 5:14

^j 1 Тим. 5:13

^k Гал. 6:9

¹¹ А ам араңарда чамдык улустуң кылыр ажыл чок чурттап турары биске дыңналып тур. Олар боттары каяа-даа ажылдавайн, өскелерниң ажыл-херээнче холгаарлаарыңга өйлежип турар дээр-дир^j. ¹² Ындыг улусту химиренмейн ажылдап, амыдыраар кошкулуң боттары тыпсын деп, Дээрги Иисус Христостуң адыңдан дужаап база кыйгырып тур бис. ¹³ А силер, ха-дуңма, буян тарыырын могаг-шылаг чокка уламчылаңар-ла^k.

¹⁴ Бо чагаада айтышкыннарывысты дыңнавак кандыг-бир кижиге бар болза, ону демдектей көрүп алыңар. Аңаа ыянчыг болзун дээш, оон-биле харылзашпаңар. ¹⁵ Ындыг-даа болза, аңаа дайзыныңарга дег хамаарылга көргүспенер, а ха-дуңмаңарны дег, билиндир сурганар^l.

^l Мф. 18:15

Түңнел байыр чедиришикиннери

¹⁶ Амыр-тайбыңның үнер дөзү боор Дээрги-Чаяакчы^m Боду амыр-тайбыңны силерге кажан-даа, кандыг-даа арга-биле хайырлазын. Дээрги-Чаяакчы шуптуңар-биле кады болзун! ¹⁷ Бодунуң холум-биле бижип олур менⁿ: **Павелден байыр**. Ол чагаа мээңии-дир деп көргүзөр дээш, чагааларымның шуптузун ынчаар демдектеп тур мен.

^m Рим. 15:33; Флп. 4:9;
1 Фес. 5:23

ⁿ 1 Кор. 16:21; Гал. 6:11;
Кол. 4:18; Флм. 1:19

¹⁸ Дээргивис Иисус Христостуң авыралы силер бүгүдеге доктаазын!*

* 3:18 Өске буруңгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Тимофейге бирги чагаа

Кирилде

Тимофей болза еврей иелиг, грек адалыг кижиге турган. Ол Павелдин эң бердинген дузалакчыларының бирээзи апарып, Буянын Медээни суртаалдаар сорулгалыг аян-чоруктарга ону хөй чыл иштинде эдерип чоруп келген. Бо чагаада Павел бодунуң кады ажылдап турар аныяк эжин хей-аът кирип, христиан нишилелче канчаар сагыш салыр талазы-биле аңаа чагыг-сургаал берип турар.

Чагааны ийи кезекке чарып болур. Бирги кезээнде (1–3 эгелер) Павел баштай Тимофейге меге өөредигге удурланыр херек дээрзин сагындырган. Ооң соонда ол христиан нишилелдин амыдыралында чурум дугайында, ылаңгыя Бурганга мөгейишишкинге хамаарыштыр чугаалап турар. Оон ыңай ол бүзүрөөннер нишилелиниң удуртукчулары болгаш оларның дузалакчылары кандыг болур ужурулуунуң дугайында чугаалаан. Ийиги кезээнде (4–6 эгелер) Павел Тимофейни Христоска бүзүрөөриниң үлегер-чижээ болуп, нишилелдин кежигүүнерин шын өөредиринге бодун бараан болдурар кылдыр сурган турар. Павел ол ышкаш Тимофейге бүзүрөөннерниң янзы-бүрү бөлүктөринге (кырган, аныяк, дулгуяк херээженнер, кулдар) хамаарышкан сүмелер берген.

Кирилде сөстөр

^a Кол. 1:27

^b Аж.-ч. 16:1; Флп. 2:22;
2 Тим. 1:2

^c 2 Ин. 1:3

1 Камгалакчывыс Бурганның база идегеливис^a Христос Иисустуң айтышкыны-биле Христос Иисустуң элчини болган Павелден байыр. ² Бүзүреливис аайы-биле алыс шынныг оглум болган Тимофей сенээ бижидим^b.

Бурган Адавыстан база Дээргивис Христос Иисустан келген авырал, өршээл база амыр-тайбың сенээ доктаазын!^c

Меге өөредиглер дугайында кичээндирг

³ Македонияже чоруп тура, сенден дилээним дег, Эфеске артып каарыңны күзеп тур мен. Ында чамдык улус меге өөредиглер нептередип турар-дыр. Олардан соксаарын неге. ⁴ Оларга тоолчургу чугаалардан база төнмес-батпас ада-өгбе данзылары тургузарындан ойталаарын чугаала^d. Ол бүгү чүгле аас-дыл үндүрер база улустуң кичээнгеийин бүзүрелге үндөзилээн Бурганның бодалындан чардыктырар. ⁵ А ол негелдениң сорулгазы – арыг чүректен, арыг арын-нүүрдөн, ак сеткилдиг бүзүрелден үнер ынакшылды өөскүдери боор^e. ⁶ Чамдык улус ол бүгүден хая көрүңгеш, ужур-утка чок чулчуругже дүлнү берген-дир^f. ⁷ Олар ыдыктыг хоойлу башкылары болуксаар, ынчалза-даа чүнү чугаалап турарын-даа, оон туржук, чүнүң дугайында улусту бүзүредип турарын-даа угаап билбестер.

⁸ Чөп ажыглаар болза, ыдыктыг хоойлу эки дээрзин билир бис^g. ⁹ Бурганның мурнунга актыг улуска ыдыктыг хоойлунуң херээ чогуң билир бис^h. Ол дараазында улуска херек: хоойлу-дүрүм үрекчилеринге, чагырга билбестерге; Бурганны хүндүлевес база бачыттыг улуска; Бурганны дорамчылап, Ооң күзелинче сагыш салбас улуска; ада-иезинче холун көдүрерлерге, өлүрүкчүлерге; ¹⁰ самырааннарга база эрлер-биле холбажып турар эрлерге; кижилер оорлап, садарларга, мегечилерге

^d 1 Тим. 4:7; 2 Тим. 4:4;
Тит. 1:14; 3:9

^e Рим. 12:9; 2 Тим. 2:22

^f 1 Тим. 6:21; Тит. 1:10

^g Рим. 7:16

^h Гал. 5:23

база мегелеп херечилээрлерге; алыс шынныг өөредигге удур кандыг-бир чүве үүлгеткеннерге. ¹¹ Ол өөредиг ачы-буянныг Бурганның алдарлыг Буянныг Медээзинде сиңниккен, а ук Буянныг Медээни меңээ бүзүрөп дааскан^а.

^а Тит. 1:3

Бурганның өршээли дээш өөрүп четтиришишкин

¹² Ажыл-херээмни кылыр күштү^б меңээ берген Дээргивис Христос Иисуска өөрүп четтирдим. Чүге дээрге Ол мени шынчы кижиге деп көргөш, Бодунга бараан боор кылдыр томуйлаан. ¹³ Ооң мурнунда Бурганны бак сөглөп, бүзүрөөн улусту истеп-сүрүп, дора көрүп-даа чорзумза^с, Бурган меңээ өршээлин көргүскөн, чүге дээрге мен ол бүгүнү үүлгедип тура, чүве билбес база бүзүрөөн турдум^д. ¹⁴ Дээргивис Бодунун эгээртинмес авыралын^е Христос Иисустан келген бүзүрөл болгаш ынакшыл-биле кады менче сиңниктир төктү.

^б Аж.-ч. 9:22; Флп. 4:13

^с Аж.-ч. 8:3

^д Аж.-ч. 3:17

^е Рим. 5:20

¹⁵ Чигзиниг чок хүлээп ап база бүзүрөп боор шынныг сөстөр бо-дур^ф: Христос Иисус бо делегейге бачыттыг улусту камгалап аар дээш келген^г. Мен ындыгларнын эң багы-даа болзумза, ¹⁶ өршээл алдым, чүге дээрге Христос Иисус Бодунун кызыгаар чок шыдамын бачыттыгларнын эң багы боор меңээ көргүзерин күзөөн. Христоска бүзүрөөш, мөңгө амыдыралды алыр хамык улуска мээң үүле-чолум үлгер болган. ¹⁷ Мөңгө Хаанга, өлүм чок, көзүлбес дың чаңгыс Бурганга кезээ мөңгөде мактал-хүндү база алдар доктаазын! ·Аминь.

^ф 1 Тим. 3:1; 4:9;

^г 2 Тим. 2:11; Тит. 3:8

^г Мф. 9:13; Мк. 2:17

Павелдин Тимофейни сорук кииргени

¹⁸ Оглум Тимофей, кажан-бир шагда сеңээ хамаарыштыр чугаалаан өттүр билген медеглелдерге сылдап^h, сеңээ мындыг чагыг берип ор мен. Сен ол сөстөр-биле чеп-сегленгеш, эки чаалажып көрⁱ. ¹⁹ Бүзүрелиңни база арыг арын-нүүрүңнү кадагала, чүге дээрге ону тооваан чамдык улустуң бүзүрели буураан болгай. ²⁰ Ындыгларга Именей биле Александр хамааржыр^j. Бурганны бак сөглээр чоруун кагдырар дээш, мен оларны эрликтиң эргезинге хүлээдип берипкен мен^k.

^h 1 Тим. 4:14

ⁱ 2 Кор. 10:4; 2 Тим. 2:2-4

^j 2 Тим. 2:17; 4:14

^k 1 Кор. 5:5

Мөргүл дугайында

2 ¹ Сенден чүден артык дилээм бо-дур: Бурганга дилеглерлиг, чалбарыглыг, өөрүп четтиришишкинниг, өскелерге болушкан мөргүлдер – бүгү улус дээш мөргүлдер болзун. ² Хааннар биле эрге-чагырга ээлээннер база ол санче кирзин^l. Бистиң оожум база амыр-шөлөөн, Бурганны хүндүлөп, Аңаа төлөптиг амыдырап шыдаарывыс дээш, ол ындыг болзун. ³ Ындыг боорга, эки-даа, Камгалакчывыс боор Бурганга таарымчалыг-даа^m. ⁴ Бурган бүгү улустуң камгалалды алырын база алыс шынны билип аарын күзөп турарⁿ. ⁵ Чүге дээрге Бурган-даа чаңгыс, Бурган биле кижиге төрөлгетенниң эптештирикчизи – Боду база кижиге – Христос Иисус-даа чаңгыс!^o ⁶ Ол Бодун шупту улусту хостаар дээш өргөөн^p. Бурганның бодалын Ол чогуур үеде ынчалдыр херечилээч^q. ⁷ Ооң журунда Бурган мени бүзүрөл биле алыс шынны өске чоннар улусунга медеглезин дээш^r, элчин база башкы кылдыр шилип томуйлап каан^s. Силерге чугаалаан чүвем шынныг^{**}, мен мегелевейн тур мен!^t

^l Эзра 6:10

^m 1 Тим. 5:4

ⁿ Иез. 18:23; 33:11;

^o 2 Пет. 3:9; Тит. 1:2; 2:11

^p Гал. 3:20

^q Мф. 20:28

^r Тит. 1:3

^s Аж.-ч. 9:15; Рим. 1:5;

Гал. 1:15-16

^t Эф. 3:7-8; 2 Тим. 1:11

^t Рим. 9:1; 2 Кор. 11:10

⁸ Ынчангаш эр улус каяа-даа болза мөргүп чоруурун күзөп тур мен. Олар килеңневейн, алгыжып-кырышпайн, актыг холдарын өрү сунуп, мөргүзүннер. ⁹ Шак ынчаар херээженнер база ужур-чурумга таарыштыр кеттинип, эгениичел база бодамчалыг чоруу-биле боттарын каастаар ужурлуг. Бажын аянын таартканы, алдыны, ак шуру эртинези база үнелиг хеви-биле каастанмазыннар^u. ¹⁰ А ооң орнунга Бурганны

^u 1 Пет. 3:3-4

* 2:6 Бо домактың утказы эки билдинмес. Болгу дег өске утказы мындыг: «Ооң дугайында херечилел чогуур үеде келген».

** 2:7 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо сөстөргө «Мен Христоска башкарткаш» деп сөстөрни немээн.

^a Тит. 2:5

^b 1 Кор. 14:34

^c Э. д. 2:7, 22

^d Э. д. 3:6, 13; 2 Кор. 11:13

хүндүлээр дээн херэеженнер буянныг херектери-биле боттарын каастаар ужурлуг. ¹¹Өөредиг ап турар херэеженнер оожум, бүрүнү-биле дыңнангыр болзуннар^a. ¹²Херэежен кижиниң өөредирин азы эр кижини чагырарын чөпшээревейн тур мен. Ол бодун оожум ап чорзун^b. ¹³Бурган баштай Адамны, а ооң соонда Еваны чаягаган-на болгай^c. ¹⁴Адам-даа эвес, а Ева дуурайлаткаш, Бурганнын хоойлузун үреди чоп!^d ¹⁵Ындыг-даа болза, херэежен кижиги бүзүрелдиг, ынакшылдыг, ыдыктыг база эки мөзүлүг амыдырап чоруур болза, ол ажы-төл божуп, камгалалды алыр*.

Христиан ниитилелдин удуртукчулары

^e 1 Тим. 1:15; 2 Тим. 2:11;
Тит. 3:8

3 ¹Шынныг сөстөр бо-дур^e: кандыг-бир кижиги христиан ниитилелдин удуртукчузу боор дээш чүткүүр болза, ол эки ажыл-херек кылыксаан-дыр. ²Ынчаарга удуртукчу кижиги ону буруудаткы дег чүве чок, кадайынга өскерилбес**, бодун туттунуп билир, бодамчалыг, төлептиг алдынып чоруур, хүндүлээчел ээ, улусту өөредип шыдаар кижиги боор ужурлуг^f. ³Ол арагаже сундукпас, содаачы эвес, оожум-топтуг, эп-найыралдыг^g, акша-мөңгүнге чазыйлава^h; ⁴бодунуң өг-бүлезин эки башкарып шыдаар, дыңнангыр база ону бүгү талазы-биле хүндүлээр ажы-төлдүг кижиги боор ужурлуг. ⁵(Бодунуң өг-бүлезин башкарып шыдава^s кижиги Бурганга бүзүрөөннер ниитилели дээш канчап сагыш човаарыл?) ⁶Ол кижиги Христоска чоокта чаа бүзүрөөн улус санынче кирбес ужурлуг, оон башка бодун өрү көрдүне бээр база эрликке дөмөйлештир шийттирип аар***. ⁷Христиан ниитилелден дашкаар ооң ат-сураа база чүгүлэ эки боор ужурлуг, оон башка ол бак атка кирип, эрликтин дузаанга туттуруп аарⁱ.

^f Тит. 1:6-9

^g Тит. 3:2

^h Мф. 6:19; 1 Тим. 6:9;
Евр. 13:5

ⁱ 2 Тим. 2:26

Христиан ниитилелде дузалакчылар

⁸Дузалакчылар база хүндүткелге төлептиг, ак сеткилдиг, арагага сунду чок, алык-сак-чиксек эвес улус боор ужурлуг^j. ⁹Олар арыг арын-нүүр-биле бүзүрелдин ханы алыс шынын эдерер ужурлуг. ¹⁰Дузалакчыны база баштай шенээр херек. Оларга удур кандыг-даа буруудадыйышкын тывылбаза, дузалакчылар бооп бараан болгайлар аан.

¹¹Оларның кадайлары база хүндүткелге төлептиг, хоп-чип дажывас, бодун туттунуп билир, бүгү тала-биле бүзүрөп боор улус болзун^k. ¹²Дузалакчылар кадайларынга өскерилбес**, ажы-төлүн база өг-бүлезин эки башкарып шыдаар улус боор ужурлуг. ¹³Эки бараан бооп келген улус хүндүткелдиг байдалды чедип алыр база Христос Иисуска бүзүрелди коргуш чок суртаалдаар боор.

^j Аж.-ч. 6:3; 1 Пет. 5:2;
Тит. 1:7

^k Тит. 2:3

Өндүр улуг чажыт

¹⁴Бо бүгүнү сеңээ бижидим, оон кадында удавас сеңээ чеде бээримге идегеп олур мен. ¹⁵Саадай берзимзе, дириг Бурганга бүзүрөөннер ниитилелинге – алыс шынын чөлөнгижи болгаш үндезининге, Бурганның өг-бүлезинге бодуну канчаар алыр ужурлууну билип алзын дээш, бижэним ол.

¹⁶Ийет, маргыш чок, чүдүлгевистин чажыды өндүр улуг:

^l Ин. 1:14; 1 Ин. 4:2; 2 Ин.
7; Евр. 2:14

Христос кижиги мага-боттуг бооп чедип келген^l,
Оон чөптүг-шыннын Сүлдө көргүскен,
Ону дээрнин төлээлери көргөн,
Оон дугайында Буянныг Медээни элчиннер аймак-чоннарга суртаалдаан,
бо делегейин улuzu Аңаа бүзүрөй берген база
Ол Бодунуң өндүр бедиин көргүзүп, дээрже көдүрлүп үне берген^m.

^m Мк. 16:19; Лк. 24:51;
Аж.-ч. 1:9

* 2:15 Азы: «Ажы-төл божуур үезинде Бурган ону кадагалаар».

** 3:2, 12 Азы: «Чүглө чаңгыс катап кадай алган».

*** 3:6 Азы: «Эрликке буруудаттырар».

Меге башкылар дугайында

4 ¹Сөөлгү үелерде^a чамдык улустун бүзүрелден ойталай бээрин Ыдыктыг Сүлде тодаргай чугаалап турар. Олар мегениң сүлделерин дыңнап^b, буктардан укталган өөредиглерни эдере бээрлер^c. ²Шак ындыг өөредиглер арын-нүүрүн кызыткан демир-биле оя чиртип алганзыг, ийи арынныг мегечилерден кээр. ³Олар улустун өгленирин азы кандыг-бир чем чиирин хоруп турарлар^d. А ол чемни, бүзүрөөн азы алыс шынны билир улус өөрүп четтирип хүлээп алзын дээш, Бурган чаяган болгай. ⁴Бурганның бүгү чаялгасы эки болганда, өөрүп четтирип хүлээп ап турар кандыгдаа чүүлдерден ойталаан херээ чок^e. ⁵Чүге дээрге ону Бурганның сөзү-биле^f база мөргүл-биле ыдыктап турар.

⁶Бүзүрөөн ха-дуңманга шак ындыг суртаалдан берзинзе, Христос Иисустун шынчы чалчазы: бүзүрелдин сөстери-биле база эдергениң алыс шын өөредиг-биле доруктур азыраткан кижини боор сен. ⁷А Бурганны дорамчылаан мелегейизиг чугаалардан чайлап чор^g, бодунну Бурганны хүндүлээр амыдыралга дадыктыр. ⁸Мага-бот дадыктырары чүгле чаңгыс талазы-биле ажыктыг боор, а Бурганны хүндүлээри бүгү талазы-биле ажыктыг, чүге дээрге ында амгы-даа, келир-даа амыдыралдын азаашкыны бар. ⁹Бүрүн хүлээп алырынга төлептиг шынныг сөстөр ол-дур^h. ¹⁰Бүгү улустун, ылаңгыя бүзүрөөннерниң, Камгалакчызы боор дириг Бурганга идегээш, карак кызыл ажылдап, ол идегел дээш, демисежип* чоруур-дур бисⁱ.

¹¹Улустан ону негеп, ынчаар өөрөт. ¹²Аныяк боорунга, кым-даа сени херекке албайн барбазын^j. Бүгү чүүлдер талазы-биле: чугаа-сөзүң, бодунну ап чорууруң, ынакшылың, бүзүрелиң база арыг-чаагайың-биле бүзүрөөннерге үлегер бол^k. ¹³Мен келгижемге чедир, Бижилгени улуска номчуурунга, суртаалдаарынга база өөредиринге бодунну бараалгадып көр. ¹⁴Удуртукчулар холдарын сенээ дээскеш, өттүр билир медеглеп турда^l, сенээ берген Ыдыктыг Сүлдениң ачы-буянын белээн херек-сөвейн барба^m. ¹⁵Бо бүгүнү карак кызыл кылып көр, бүгү бодунну хүлээлгелериңге бараалгат, ынчан сээң өзүлдеңни хамык улус көрүп каар. ¹⁶Бодунну болгаш өөредип турар чүүлүнү кичээнгейлиг хайгаара. Ол бүгүден быжыг туттун. Ынчаар кылып чоруур болзунза, бодунну-даа, дыңнакчыларыңны-даа айыылдан кадагалап алыр сенⁿ.

Бүзүрөөннерге хамаарыштыр хүлээлге

5 ¹Назыны дөгөөн ашактарны донгун кемелеве, а бодунун ачаң-биле чугаалашканың дег, эвилең чугаалаш. Аныяк эрлерге^o дунмаларыңга дег хамаарылгалыг бол. ²Кырган кадайларга – аванга дег, аныяк херэеженнерге – кыс дунмаларыңга дег, арыг-чаагай топтуг хамаарылгалыг бол.

³Ылап чааскаан арткан дулгуяк кадайлар дээш сагыш чова. ⁴Дулгуяк херэеженнин ажы-төлү азы уругларының уруг-дарыы бар болза, олар ада-иезиниң, кырган ада-иезиниң азыралын чандырып, чүнү-даа мурнай боттарының өг-бүлезинин улузу дээш сагыш човап, бүзүрөөннин херек кырында көргүзүп өөрөзүннер. Ындыг чорук Бурганга таарымчалыг-дыр^p. ⁵Чааскаан арткан, сагыш човап чедип кээр кижизини чок ылап дулгуяк кадай Бурганга идегээр база дүн-хүн дивейн мөргүп, Оон дуза дилээр. ⁶А бодунун таалалын сүрүп чурттаан дулгуяк херэежен диригге-ле өлүп калган боор^q. ⁷Кым-даа оларны кемелээр чылдак тыппазын дээш, ол бүгүнү дулгуяктар биле оларнын төрелдеринден неге. ⁸А кандыг-бир кижини бодунун төрелдери, ылаңгыя өг-бүлези дээш, сагыш човавас болза, ол кижини бүзүрелден ойталаан боор база бүзүрели чок кижиден дора боор.

^a 1 Ин. 2:18; 2 Тим. 3:1^b 1 Ин. 4:6^c Иак. 3:15; 2 Пет. 2:1; Ажыд. 2:24^d Рим. 14:2; Кол. 2:16, 21^e Э. д. 1:31; Мк. 7:15-16;

Аж.-ч. 10:15; Тит. 1:15

^f Э. д. 1:25^g 1 Тим. 1:4; 2 Тим. 2:16^h 1 Тим. 1:15; 2 Тим. 2:11; Тит. 3:8ⁱ Флп. 1:30; Кол. 1:29^j Тит. 2:15^k 1 Пет. 5:3; Флп. 3:17; 2 Фес. 3:9; Тит. 2:7^l 1 Тим. 1:18^m Аж.-ч. 6:6; 1 Тим. 5:22; 2 Тим. 1:6ⁿ Иез. 33:9° Тит. 2:6^p 1 Тим. 2:3^q Ажыд. 3:1

* 4:10 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Демисежип» эвес, а «Бак атка кирерин шыдажып» деп бижээн.

⁹Дулгуяк кадайлар данзызынче чүглe алдан хардан эвээш эвес назылыг, ашаанга өскерилбейн чораан улусту* киир бижи. ¹⁰Олар дээрге буянныг херектер кылып чорааны-биле билдингир, ажы-төлүн өстүр азырап каан, аалчыларга хүндүлээчел, Бурганның улuzунга бараан болуп келген, хай-халапка таварышканнарга дузалап чораан база янзы-бүрү буянныг херектерге боттарын бараалгаткан херээженнер болзун^a.

^a Ин. 13:14; Аж.-ч. 9:36

¹¹А аныяк дулгуяктарны даңзыже киирбе. Оларның таалал сүрген күзээш-киннери Христоска бердингенинден күштүг апаарга, олар ашакка барыксай бээр. ¹²Христоска берген азаашкынын ээлевээн дээш, олар буруу шавышкынга таваржырлар. ¹³Оон аңгыда олар, кылыр чүве чок боорга, бажыңнар кезип маңнажыр чаңчыл тып аарлар. Ажыл кылбас, амыр-шөлээн боорундан аңгыда, хоп-чип база дажып, киришпеске киржип^b, чугаалавас уjurлуг чүвезин чугаалап чоруп бээрлер-дир. ¹⁴Ынчангаш аныяк дулгуяк кадайларның ашакка барып аарын саналдап тур мен^c. Олар ажы-төл төрүп, бажың-балгадын ажаазыннар база дайзыннарвыска бисти бак сөглээр чылдак бербезиннер^d. ¹⁵Оон башка дулгуяк кадайлар аразында бүзүрелинден ойталааш, эрликти эдерип чорупканнар ам бар апарган болгай. ¹⁶Кандыг-бир бүзүрээн херээжен** дулгуяк арткан херээжен төрелдерлиг болза, олар дээш сагыш човаашкынны христиан ниитилелче чая кагбайн, бодунга хүлээнип аар уjurлуг. А христиан ниитилел ылап чааскаан арткан дулгуяктарга дузалашсын.

^b 2 Фес. 3:11

^c 1 Кор. 7:9

^d Тит. 2:8

¹⁷Башкаар ажылын эки кылып турар удуртукчулар, ылаңгыя суртаалдаар база өөрeдир ажылга кызымактар, мактал-хүндү биле төлевир*** алзыннар^e. ¹⁸Чүге дээрге Бижилгеде мынчаар чугаалаан:

^e Рим. 12:8; 1 Фес. 5:12

^f Ы. х. к. 25:4; 1 Кор. 9:9

«Тараа бастырып турар шарыга хээрик кедирбе»^f,

а ол ышкаш:

^g Лк. 10:7

«Ажылдаан кижиге төлевир алырынга төлөптийг боор»^g.

¹⁹Ийи азы үш херечи бaдыткаваанда, удуртукчуга удур буруудадышкынны хүлээвe^h. ²⁰Өске улус база сезинзин дээшⁱ, бачыт үүлгедикчилерин хөйүнү мурнунга сойгала^j.

^h Ы. х. к. 19:15

ⁱ Ы. х. к. 13:11

^j Гал. 2:14; 2 Тим. 4:2; Тит. 1:13; 2:15

²¹Бурганның, Христос Иисустуң база дээрнийң шилиттинген төлээлериниң мурнунга сеңээ айыткап тур мен: бо айтышкыннарны эдерерде, кымны-даа ылгай көрбе, чүнү-даа чаңгыс талалап кылба.

²²Дээрги-Чаяакчыга бараан боору-биле ыдыктап, кымга-даа далаш-биле холун дээспе^k, өскелерниң бачыдынга киришпе, бодуңну арыг хевээр кадагала^l.

^k Аж.-ч. 6:6; 1 Тим. 4:14;

2 Тим. 1:6

^l 2 Пет. 3:14; 1 Ин. 5:18;

2 Ин. 1:10; 1 Тим. 5:22

^m У. ч. 20:1; 23:20; 31:4; Өф. 5:18

²³Моон сонгаар чүглe суг ижип турба, сээң ижин-баарыңга дузалаар кылдыр бичии виноград арагазындан база иш, чүге дээрге болганчок-ла аарыыр-дыр сен^m.

²⁴Чамдык улустуң бачыттары амдыгааштан көңгүс илдең база шииткелче оларны дорт аппарат чоруур, а өскелерниң бачыттары сөөлзүредир илереп кээр. ²⁵Буянныг херектер база ындыг: чамдызы амдыгааштан илдең, а ындыг көскү эвестери дөмей-ле алызы барып илерей бээрлер.

* 5:9 Азы: «Чүглe чаңгыс катап ашакка барган улусту» (3:2 көр).

** 5:16 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Бүзүрээн херээжен» деп сөстөргө «Азы бүзүрээн эр» деп сөстөрни немээн.

*** 5:17 «Мактал-хүндү биле төлевир» деп сөстөрнийң болгу дег өске уткалары мындыг: «Ийи дакпыр мактал-хүндү» азы «Ийи дакпыр төлевир».

6 ¹Бурганнын ады база христиан өөредиг бак атка кирбезин дээш, кулдар ээлерин бүрүн алдар-хүндүгө төлөптиг улус кылдыр көрзүннер^a. ²Христиан ээлерлиг кулдар, бүзүрэн ха-дуңмавыс дээш-ле^b, оларны хостуг чаңнавазыннар. Харын-даа улам чүткүлдүг бараан болзуннар, чүгө дээрге кулдар ханы ынак, бүзүрэн ха-дуңмазынга бараан болуп, оларга ачызын көргүзүп турарлар-дыр.

^a 1 Пет. 2:18; Эф. 6:5; Кол. 3:22; Тит. 2:9
^b Флм. 1:16

Меге өөредиг база ылап шын эртине-байлак

³Бо бүгүгө өөредир база сиңниктир сургаар уjurлуг сен. Оон өске чүүлдерге өөредир, Дээргивис Иисус Христостун шынныг сөстөринден база Бурганны хүндүлээри-биле дүгжүр өөредигден ойталаар кандыг-бир кижиге турар болза^c, ⁴ол дээрге менээргенгеш, сыңый дег үрдүне берген, а боду чүнү-даа билбес, аас-дыл кылып, хоозун маргылдаа үндүреринге^d хандыкшылдан аараан күжүр-дүр. Ооң оозундан чүглө адааргал, алгыш-кырыш, бак сөглежири, кара сагыштыг каразыглар; ⁵угааны чайылган, алыс шындан астыккан улустун аразынга төнмөс-батпас аас былаажыр чорук үнер. Олар Бурганга бараан боорун чүглө байып аарынче^e орук кылдыр көрүп турарлар.

^c Рим. 16:17

^d 2 Тим. 2:14, 23; Тит. 3:9

^e 2 Пет. 2:3; Тит. 1:11

^f Флп. 4:11

⁶Ийет, Бурганны хүндүлээри бодунун байдалынга сагыжы ханар кижиге^f кончуг улуг олча-кежик болбайн канчаар. ⁷Бо делегейже чүнү-даа эккелбээн бис, моон чоруурда база чүнү-даа ап ап шыдавас бис^g. ⁸Чемивис биле идик-хевивис-ле бар болза, ол биске четчир уjurлуг^h. ⁹А кымнар бай болукаарылⁱ, олар күткүлгеже кире бээр. Олар улусту буураашкын болгаш өлүмчө кири идип турар эндерик хөй мелегей база хоралыг күзээшкннерге алзып, дузакка туттурарлар. ¹⁰Бузуттун бүгү хевирлеринин үнер дөзү – акша-хөреңгиге хандыкшыл. Ону чедип алыксааш, бүзүрелдиң оруундан чайлай берген, боттарынга хөй хинчек онааштырган улус чок эвес болдур ийин^j.

^g Иов 1:21; Ыд. ыр. 48:18; Эклл. 5:14

^h У. ч. 30:8

ⁱ У. ч. 15:27; 23:4; Мф.

6:19; Лк. 12:15; Евр. 13:5

^j Хост. 23:8; Ы. х. к. 16:19

Бүзүрел дээш, төлөптиг демисеш

¹¹А сен, Бурганнын кижизи^k, ол бүгүден ойлап-дес! Чөптүг-шынныг чорукче, Бурганны хүндүлөп чурттаарынче, бүзүрелче, ынакшылче, шыдамык чорукче, чөпшүл боорунче чүткү. ¹²Бүзүрел дээш, төлөптии-биле демисеш^l, мөңгө амыдыралды чаалап ал. Ол амыдыралче Бурган сени кыйгырган болгай, а сен хөй херечилер мурнунга бүзүрелиңни ажыы-биле тулган эки медеглээн сен. ¹³Бүгү чүүлдерни тынгарган Бурганнын база ол-ла бүзүрелди Понтий Пилаттын^m мурнунга ажыы-биле тулган эки херечилээн Христос Иисустун мурнунга сенээ чагып тур мен. ¹⁴Дээргивис Иисус Христостун ээп кээр хүнүнге чедир сенээ дужааган бүгү чүүлдү арыг-шынчы болгаш бичии-даа кем чок сагып көр. ¹⁵⁻¹⁶Ооң ээп кээрин Бурган – дың чаңгыс амыр-чыргалдыг Чагырыкчы, хааннарның Хааны болгаш тергийдээннерниң Дээргизиⁿ, дың чаңгыс өлүм чок Бурган биске чогуур үеде ажыдып бээр. Ол кымның-даа чоокшулап шыдавазы чырыкта чурттап турар – кым-даа, кажан-даа Ону көрбээн база көрүп-даа шыдавас^o. Алдар-хүндү база мөңгө күчү Аңаа доктаазын! Аминь.

^k Ы. х. к. 33:1;

3 Хаан. 17:21;

2 Тим. 3:17

^l 2 Тим. 4:7; Иуда 1:3

^m Лк. 3:1; 23:1; Аж.-ч. 3:13

ⁿ Ы. х. к. 10:17; Ажыл. 17:14; 19:16

^o Хост. 33:20; Ин. 1:18

Бай христианнарга чагыг

¹⁷Амгы амыдыралынга бай улусту таптыг сурга: адыыргавазыннар, идегел чок эртине-байлакка ынанмазыннар^p, харын бистиң сеткил ханар бүгү чүүлүвүстү элбээ-биле хандырып бээр Бурганга ынанзыннар. ¹⁸Буян тарырын, буянның ажил-херээ-биле байырын^q, экииргек боорун база өске улус-биле эртине-байлаан үлежиринге белен боорун оларга айыт^r. ¹⁹Алыс шын* амыдыралды чедип аар дээш, келир үеде быжыг үндезинни олар боттарынга ынчалдыр салып алзыннар.

^p У. ч. 23:5; 27:24

^q Лк. 12:21

^r Рим. 12:13; Эф. 4:28

* 6:19 Өске бурунгу сөзүглелдерде «алыс шын» эвес, а «мөңгө» деп бижээн.

Тимофейге түңнел чагыглар**^a** 2 Тим. 1:12

²⁰ Тимофей, сеңээ бүзүрөп каан бүгү чүүлдү кадагала^a. Бурганга таарымча чок шуугаазындан база улустун «билиг» деп адап турары алыс шынга удур өөредигден чайлап чор^b. ²¹ Чамдык улус ону шингээттивис деп чарлаттынгаш, бүзүрелдин оруундан аза берген-дир^c.

^b 2 Тим. 2:16**^c** 1 Тим. 1:6

Бурганның авыралы силерге доктаазын!*

* 6:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Силерге доктаазын» эвес, а «Сеңээ доктаазын! -Аминь» деп бижээн.

Тимофейге ийиги чагаа

Кирилде

Тимофейге ийиги чагаа Павелдің бижээн чагааларының эң сөөлгүзү боору ылап хире.

Чагаада Павел каттап база бодунуң шынчы дузалакчызы Тимофей-биле чугаа кылган. Павел, бодунуң байдалы аар-берге-даа болза, бүгү чуртталгазында ону деткип келген Бурганны алдаржыдып турар. Өлүмден ол кортпас, Христос-биле харылзаалыг мөңгө амыдырал ону манап турар дээрзинге ол бүзүрээр. Ындыг-даа болза, христиан ништилелдер Иисуска бүзүрели дээш истеп-сүрүүшкүннерге таваржырын билир болгаш, Павел олар дээш сагыш човап турар. Ынчангаш ол Тимофейни (ооң-биле кады бүгү христианнырны) хилинчек-човалаңны көрүп тургаш безин, Христоска чайгылыш чок шынчы боор кылдыр сургап турар. Ол ышкаш Павел Тимофейге Буянныг Медээни үргүлчү суртаалдаарын база улусту Дээрги-Чаяакчы дугайында алышынга өөредирин сагындырган.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг апаргаш, Бурганның аазаны мөңгө амыдыралды медеглээри-биле^a Ооң күзел-соруун ёзугаар айбылаткан кижиден, Христос Иисустуң элчини Павелден байыр. ² Ханы ынак оглум Тимофей сеңээ бижидим^b. Бурган Адавыстан база Дээргивис Христос Иисустан келген авырал, өршээл база амыр-тайбың сеңээ доктаазын!^c

^a Тит. 1:2; Евр. 9:15

^b Аж.-ч. 16:1; Флп. 2:22;
1 Тим. 1:2

^c 2 Ин. 1:3

Буянныг Медээни суртаалдаарына шынчы чорук

³ Сени сактып, дүне, хүндүс үргүлчү мөргүл кылган санымда-ла^d, ада-өгбем дег, арыг арын-нүүр-биле^e бараан бооп чоруурум Бурганга өөрүп четтирер-дир мен^f. ⁴ Караан чажын сактып чор мен, ол ышкаш сени аажок көрүксеп тур мен: ужурал мени өөрүшкү-биле бүргөптөр боор!⁵ Сеткилиң ханызындан бүзүрээниңни сактыр-дыр мен: кырган-аваң Лоида биле аваң Эвника^g база ынчалдыр бүзүрөп чораан болгай. Оларны дег бүзүрел сенде база бар дээрзинге ыяк бүзүрээр мен.

^d 1 Фес. 3:10

^e Аж.-ч. 23:1; 2 Кор. 1:12

^f Рим. 1:8; Флм. 1:4

^g Аж.-ч. 16:1

⁶ Аңаа сылдап алгаш, сагындырып ор мен: холдарымны сеңээ дегзиримге^h, Бургандан алганың ачы-буянныг белектиң одун өжүрбейн көр. ⁷ Бурган биске коргуушкуннуң сүлдезин эвес, а күчү-күштүң, ынакшылдың, бодамчалыг боорунуң Сүлдезин берген болгайⁱ. ⁸ Ынчангаш Дээргивисти херечилээринден ыятпа^j, Ол дээш хоругдаттырган менден база ыятпа. Харын Бурганның сеңээ бээри күшке даянгат, Буянныг Медээни суртаалдааным ужун хилинчээмни үлежип көр^k. ⁹ Бурган бисти камгалааш, Ооң ыдыктыг улuzu боору-биле кыйгырып алган. Ол ону бистиң кылган ажил-херээвис дээш эвес^l, а Ооң Бодунуң сорулгазы база авыралы дээш кылган. Ол биске ук авыралын Христос Иисусту дамчыштыр үе-шагның мурнунда хайырлаан. ¹⁰ А ам Бурган оозун Камгалакчывыс Христос Иисустуң биске чедип келгенин дамчыштыр көргүскен. Христос өлүмнү күш чок болдурган^m база Буянныг Медээни дамчыштыр мөңгө амыдырал биле өлүм чок чоруктуң чырыын бо делегейге эккелгенⁿ.

^h Аж.-ч. 6:6;

1 Тим. 4:14; 5:22

ⁱ Рим. 8:15

^j Мк. 8:38; Рим. 1:16

^k 2 Тим. 2:3; 4:5

^l Рим. 3:27; Эф. 2:4, 8;
Тит. 3:5

^m 1 Кор. 15:54-55

ⁿ Рим. 16:26

¹¹ Бурган мени ол Буянный Медээниң медээчизи, элчини база башкызы* кылдыр шилип томуйлап каан!¹² Мен ам ол бүгү чүүлдер дээш, хилинчек көрүп тур мен^b. Ынчалза-даа ол дээш ыятпас мен^c, чүгө дээрге Кымга бүзүрээнимни билир болгаш, сөөлгү хүнге чедир Ооң меңээ идегээн чүүлүн** кадагалап шыдаарынга бүзүрээр мен^d.

¹³ Менден дыңнааның сөстөрдөн туттун, олар сенээ шынныг өөредигниң үлегери болзун, Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг апаргаш, бүзүрелдиг база ынакшылдыг бооп амыдыра. ¹⁴ Сенээ идегээн бүгү буянны бисче сиңнигип кире берген Ыдыктыг Сүлдениң күжү-биле кадагала^e.

¹⁵ Асия девискээринде хамык улус, оң иштинде Фигелл биле Эрмоген, мени каапкаш барганын билир сен^f. ¹⁶ Онисифорнун өг-бүлезинге^g Дээрги-Чаяакчы Бодунун өршээлин көргүссүн, чүгө дээрге ол мени чеже-даа катап часкарып келген база мээң кинчилерим көргөш-даа^h, менден ыятпаан болгайⁱ. ¹⁷ Ол Римге кээп чорааш, кызымак дилеп тургаш, мени тып алган. ¹⁸ Сөөлгү хүн кээрге, Дээрги-Чаяакчы аңаа Бодунун өршээлин хайырлазын. Ооң Эфеске меңээ кайы хире дузалаанын бодун кончуг эки билир сен.

Христос Иисуска бердинген дайынчы

2 ¹ Оглум Тимофей, Христос Иисустан келген авыралдан күш кирип көр. ² Хөй санныг херечилер мурнунга менден дыңнаан өөредиглериңни өскелерни өөредип шыдаар шынчы улуска идегеп берип каг. ³ Христос Иисустун бердинген дайынчызы дег^j, хилинчекти кады шыдажып эртеринге белен бол^k. ⁴ Кандыг-даа дайынчы тайбың амыдыралдың ажыл-херээ-биле бодун чардыктырбас, ол чүглө ону албан-хүлээлгеже кыйгырган шериг даргазының аайындан эртпезин бодаар. ⁵ Дүрүмнөр ёзугаар маргылдашпас болза, спортчу маргылдаага киришкен кым-даа тиелекчиниң шаңналын албас^l. ⁶ Кара дерин төп ажылдаан тараачын дүжүттөн бодунун үлүүн баштайгы ээлчегде алып ужурлуг^m. ⁷ Мээң чүнү чугаалаанымны бодап көр. Бо бүгүнү угааптар арганы Дээрги-Чаяакчы сенээ бээр.

⁸ Мээң суртаалдап турарым Буянный Медээде чугаалааны дег, өлүглер аразындан катап дирлип келген Иисус Христостуⁿ – Давидтиң үре-салгалын сактып чор^o. ⁹ Буянный Медээни суртаалдааным дээш, хилинчек көрүп, херектен дег бектиг-дир мен^p. Ынчалза-даа Бурганның медээзин бектээри болдунмас! ¹⁰ Бурганның шилээн улузу база Христос Иисусту дамчыштыр кээр камгалалды мөңгө алдар-биле катай алзыннар дээш^q, оларны бодаанымдан, чүнү-даа шыдажып чор мен^r.

¹¹ Шынныг сөстөр бо-дур^s:

«Ооң-биле кады өлгөн болзувусса,

Ооң-биле кады амыдыраар бис^t.

¹² Ам шыдажып турар болзувусса,

Ооң-биле кады чагырар бис.

Оон ойталаар болзувусса,

Ол база бистен ойталаар^u.

¹³ Аңаа шынчы эвес-даа болзувусса,

Ол шынчы бооп артар^v,

чүгө дээрге Ол Бодунга Боду өскерлир эвес»^w.

^a 1 Тим. 2:7

^b 2 Тим. 2:9

^c Мк. 8:38; Рим. 1:16

^d 1 Тим. 6:20

^e Рим. 8:9

^f Аж.-ч. 19:10

^g 2 Тим. 4:19

^h Аж.-ч. 21:33; 28:20

ⁱ Мф. 25:36

^j 1 Тим. 1:18

^k 2 Тим. 1:8; 4:5

^l 1 Кор. 9:25

^m 1 Кор. 9:10

ⁿ 1 Кор. 15:20

^o Мф. 1:1

^p Эф. 3:1; Флп. 1:7

^q 1 Пет. 5:10; Эф. 3:13

^r 2 Кор. 1:6

^s 1 Тим. 1:15; Тит. 3:8

^t Рим. 6:8; Ажыл. 20:4

^u Мф. 10:33

^v Рим. 3:3

^w Сан. 23:19

* 1:11 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Башкызы» деп сөске «Өске чоннар улузунун» деп сөстөрни немээн.

** 1:12 Азы: «Мээң Бурганга идегээн чүүлүмнү».

Бурганның чүүлзүнгени бараан болукчу

¹⁴ Хамык улуска бо дугайында сагындыр. Сөстөр дугайында маргышка кириш-пезиннер дээш^a, оларны Бурганның мурнунга шыңгыы кичээндир. Дыннакчыларга ооң ажыы чок, а чүгле хора чедирер^b. ¹⁵ Бурганның мурнунга шылгаттынган, алыс шынның медээни улуска хажытпайн дамчыдып турар ажылчын, ыядыр чүвези чок кижичи кылдыр көстүп, Ол сени чүүлзүнзүн дээш, бар шаан-биле оралдаш.

¹⁶ А Бурганны дорамчылаан хоозун чугаалардан чайлап чор^c. Оларга алзыпкан кижичи Бургандан улам-на ырап бар чыдар. ¹⁷ Ындыг улустуң өөредии, ириңнедир оюлган дег, үгдереп, тарап-ла оарар. Оларның аразында Именей^d биле Филит ийи бар. ¹⁸ Олар алыс шынның оруундан өскээр баргаш: «Катап дирлишкин болуп каапкан» – дижип^e, чамдык улустуң бүзүрелин бойладып турарлар. ¹⁹ Ынчалза-даа Бурганның салып кааны быжыг үндезин мындыг сөстөр-биле таңмалаттынгаш, тендиш дивейн тур: «Дээрги-Чаяакчы кымның Аңаа хамааржырын билир», а ол ышкаш: «Дээрги-Чаяакчыга хамааржыр мен дээн кижичи бүрүзү бузуттан ырай берзин»^f.

²⁰ Улуг бажында чүгле алдын, мөңгүн эвес, а ыяш, дой сава-саңга база бар^g: оларның чамдызы хүндүлүг ажыглалда, а өскелерин хүн бүрүдө ажыглаар. ²¹ Бодун хамык бузуттуг-бак чүүлдерден арыглап алган кижичи хүндүлүг ажыглалдың савазы боор: ону ыдыктап каан, ол Эге ажыктыг база кандыг-даа буянның херек кылырынга белен турар.

²² Чалыы үениң күзээшкиннеринден чайла, Дээрги-Чаяакчыдан дуза дилеп, арыг чүрээнден кыйгырган улус-биле кады чөптүг-шынның амыдыралче, бүзүрелче, ынакшылче болгаш амыр-тайбыңче чүткү^h. ²³ Мелегей болгаш ужур-утка чок маргылдааларга киришпелⁱ, оларның алгыш-кырыш-биле доостурун билер-ле болгай сен.

²⁴ Дээрги-Чаяакчының чалчазы боор кижичи алгыш-кырыш кылбаза эки. Харын ол хамык улус-биле эвилең-ээлдек, өөредиг берип билер, шыдамыккай боор ужурлуг.

²⁵ Ол аңаа удур улусту безин эп-чөп-биле эдип-чазазы^j. Чүге дээрге Бурган оларга бачыдын миннип, алыс шынны билип аар органы бээр чадава^k. ²⁶ Олар оон соонда сергей бээр база оларны аспактап алгаш, бодунуң күзел-соруунга чагыртырынче албадапкан эрликтин туттуруундан ушта халый бээр чадава^l.

Сөөлгү хүннерниң бүзүрел чогу

3 ¹ Сөөлгү хүннерде аар-берге үе чедип кээрин билип ал^m. ² Улус чүгле боттарынын бодаар, акша-мөңгүнге ынакⁿ, мактаныгычал, туразы улуг, өгү-дылын караңнадырынга өй болу бээр. Олар ада-иезин дыңнава^o, өөрүп четтирерин билбес, ыдыктыг чүүлдерден ойталаар, ³ ынакшыыр, кээргээр сеткили чок^o, нүгүлчү, бодун туттунуп билбес база каржы, буянны көөр хөңнү чок улус болу бээр. ⁴ Олар өскерликчи, хай-чагырга чок, адыргак, боттарынын күзээшкиннерин хандыра-рынга Бургандан артык ынак улус болу бээр. ⁵ Ындыг улус Бурганны хүндүлээриниң чүгле даштыкы хевиринден туттунар, а Ооң ылаптыг күжүнден ойталаар. Олар-биле черле чоокшулашпа.

⁶ Оларның чамдызы улустуң бажыңнарынче оп-биле аагайлап киргеш, кошкак херэеженнерни дуурайлап кааптар. Ол херэеженнер дээрге бачыдының аяа долган, янзы-бүрү күзээшкиннериниң аайындан эртпес улус-тур. ⁷ Ындыглар кезээде-ле өөрениксээрлер, ынчалза-даа алыс шынны кажан-даа долзуу-биле билип ап шыдавастар. ⁸ Моисейге удурланган Ианний биле Иамврий* кара олчаан, ол улус база алыс шынга

^a 1 Тим. 6:4

^b Тит. 3:9

^c 1 Тим. 4:7; 6:20; Тит. 3:9

^d 1 Тим. 1:20

^e 1 Кор. 15:12

^f Сан. 16:5, 26

^g Рим. 9:21

^h Мф. 5:9; Рим. 14:19;

ⁱ 1 Тим. 1:5

^j 1 Тим. 6:4

^k Гал. 6:1

^l Дан. 4:24; Аж.-ч. 8:22

^m 1 Тим. 3:7

ⁿ 1 Ин. 2:18; 1 Тим. 4:1

^o Лк. 16:14; 1 Тим. 6:10

^p Рим. 1:28-31

* 3:8 Ианний биле Иамврий – бо аттар еврей чаңчыл ёзугаар Моисейге удурланган караң көрнүрлерниң аттары болур (Хост. 7:11, 22 көр).

удур туржуп турар. Олар дээрге угааны бойлаан, бүзүрели меге, алыс шынга удур улус-тур. ⁹ Ынчалза-даа оларның оруу мунгаш: Моисейге удурланганнарның угаан чогу бодун көргүзүпкени дег^a, оларның угаан чогу база бүгү улуска көскү апаар.

^a Хост. 7:12; 8:18; 9:11

Павелдин Тимофейге чагы

¹⁰ А сен мээң өөредимге, канчаар чурттап келгенимге, амыдыралчы сорулгаларымга, бүзүрелимге, шыдамыйымга, ынакшаанымга, туруштуумга, ¹¹ истедип-сүрдүрүшкүннерим болгаш хилинчээмге мени эдерип келдин. Антиохия, Икония болгаш Листрага мээң-биле болган бүгү чүүлдү^b, өске-даа хамык качыгдалдарымны билир-дир сен. Коргунчуг истеп-сүрүшкүннерни шыдажып эрттим. Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы мени оларның шуптузундан камгалап каан^c. ¹² Бурганны хүндүлөп, Христос Иисус-биле сырый харылзаалыг амыдыраар дээн улустуң шуптузу истедип-сүрдүрө бээр^d. ¹³ А бузуттуглар болгаш хуурмак хейлер багынга улам өнөмчип^e, өскелерни будулдулар, оон боттары база будулар.

^b Аж.-ч. 13:50; 14:5; 14:19

^c Иов 5:19; Ыд. ыр. 33:20

^d Ин. 15:20; Аж.-ч. 14:22;
1 Фес. 3:3

^e Дан. 12:10; Ажылд. 22:11

^f Аж.-ч. 16:1

¹⁴ А сен өөренип алганың, бүзүрээниң чүүлден салдынма. Сээң башкыларын кымнар боорун билир сен, ¹⁵ Ыдыктыг Бижилгелерни база чажыңдан-на билир сен^f. А Бижилгелер Христос Иисуска бүзүрээрин дамчыштыр кээр камгалалче апаар мерген угаанны сеңээ берип шыдаар. ¹⁶ Бүгү Бижилге Бурганның аксындан үндүр тынган сөзү-дүр^g, ол алыс шынны өөредиринге, чазыгларны айтып, эдеринге, чөптүг-шынныг амыдыралды суртаалдаарыңга ажыктыг. ¹⁷ Ындыг болганда, Бурганның кижизи^h бүрүнү-биле мергежээн база кандыг-даа буянның херек кылары-биле чепсегленген боор.

^g 2 Пет. 1:20-21

^h Ы. х. к. 33:1;
3 Хаан. 17:21;
1 Тим. 6:11

4 ¹ Бурганның-даа мурнунга, ээп кээп хааннай бергеш, дириг-даа, өлүг-даа улусту шииде бээрⁱ Христос Иисустуң-даа мурнунга сеңээ айыткап тур мен: ² Бурганның медээзин суртаалда, таарымчалыг-даа, таарымчалыг эвес-даа үеде даалгаң күүседиринге белен бол, улусту эдип чаза, чазыгларын сойгала^j, сеткилин сергет база шыдамыккай өөрөт. ³ Улустуң шынныг өөредигни дыңнаар безин хөңнү чок апаары үе чедип кээр. Олар боттарының күзээшкиннериниң аайы-биле, чүгле оларның дыңнаксаан чүүлүн чугаалаар янзы-бүрү башкыларны шилип эгелээрлер. ⁴ Олар алыс шындан кулаан бөөшкүннеп, хоозун меге тоолчургу чугаалар дыңнаарлар. ⁵ А сен бүгү чүүлге серемчилелдиг боор^k, бергелерни шыдажып эртер^l, Буянның Медээни суртаалдаар ажил-херээни шуудадыр, бараан болушкунунну эчизинге чедир күүседир ужурулуг сен.

ⁱ Ин. 5:22; Аж.-ч. 10:42;
17:31; 1 Пет. 4:5

^j 1 Тим. 5:20;
Тит. 1:13; 2:15

^k Мк. 13:33-34;
1 Пет. 1:13; Эф. 6:18;
1 Фес. 5:6

^l 2 Тим. 1:8; 2:3

^m Аж.-ч. 21:13; Флп. 2:17

ⁿ 2 Пет. 1:14; Флп. 1:23

^o 1 Тим. 6:12; Иуда 1:3

^p Аж.-ч. 20:24

^q Иак. 1:12

⁶ А меңээ хамаарыштыр – амы-тынымны өргүл дег салып каан-дыр^m, кызыл-дус-таар үем чоокшулаан-дырⁿ. ⁷ Мен төлептии-биле демисештим^o, мөңгө амыдыралды, чарышты төндүр маңнадым^p, бүзүрелди кадагаладым. ⁸ Мени ам актыг-шынныг тиилекчиге бээр шаңнал манап турар^q, чөптүг Шииткекчи боор Дээрги-Чаяакчы, сөөлгү хүн кээрге, ону меңээ тыпсыр. Ол шаңналды чүгле меңээ эвес, а Ооң ээп кээрин ынакшыл-биле манаан бүгү улуска база тыпсыр.

Амы-хуунуң сүмелери болгаш делегдери

⁹ Менче дүрген чедип кээрин кызыт, ¹⁰ чүге дээрге Димас^r мени каапкаш барды. Ол амгы бо делегейге хандыкшааш^s, Фессалоникаже чорупту. Крискент – Галатияда, а Тит^t – Далматияда барган. Мээң чанымда чүгле Лука бар^u. ¹¹ Кээринде, Маркты^v эдертип эккел, чүге дээрге ол мээң бараан болушкунумга дузалап шыдаар кижиги. ¹² Мен Тихикти^w Эфесче чорудуптум.

^r Кол. 4:14; Флм. 1:24

^s Мк. 4:19

^t 2 Кор. 2:13; Гал. 2:1

^u Кол. 4:14; Флм. 1:24

^v Аж.-ч. 12:12; 15:37-38;
Кол. 4:10

^w Аж.-ч. 20:4; Тит. 3:12

^x Аж.-ч. 16:8

¹³ Бээр кээринде, Троадада^x Карп сугда каапкан тонумну, а ол ышкаш номнарымны, ылаңгыя эттээн хөмде бижээннерин, эккеп көр.

¹⁴ Александр^a дарган меңээ эндерик хөй хора халдаткан кижиги, ооң ажыл-херээ дээш, Дээрги-Чаяакчы ону кезедир!^b ¹⁵ Сен база оон кичээн, чүгө дээрге ол бистин суртаалывыска аажок удурланып турар-дыр.

^a 2 Тим. 1:20

^b Ыд. ыр. 61:13;
У. ч. 24:12

¹⁶ Мээң херээмни шииткел черинге бир дугаар дыңнап турда, кым-даа меңээ болчуп келбеди, хамык улус мени каапкаш барды. Ону оларнын буруузу кылдыр көрбезинем! ¹⁷ Ынчалза-даа Дээрги-Чаяакчы мээң-биле кады бооп, хамык өске чоннар улузу ону дыңназын дээш, Буянныг Медээни аксым-биле суртаалдаар күштү меңээ берген. Ол мени арзылаң аксындан камгалады^c. ¹⁸ Дээрги-Чаяакчы мени кандыг-даа бузуттан камгалаар база Бодунуң Дээрде Чагыргазынче бүдүн-бүрүн чедире бээр. Аңаа кезээ мөңгөде алдар! ·Аминь.

^c Ыд. ыр. 21:22

Түңнел байыр чедиришикиннери

¹⁹ Прискилла биле Акилага^d, а ол ышкаш Онисифорнун өг-бүлезинге байырым чедир^e. ²⁰ Эраст Коринфиде артып калган, а Трофимни^f мен аарыының ужун Милитте каапкан мен. ²¹ Кыш бетинде бээр чедип кээрин оралдаш. Эввул, Пуд, Лин, Клавдия база хамык бүзүрөөн ха-дунмавыс сеңээ байыр чедирип турлар.

^d Аж.-ч. 18:2; Рим. 16:3;

1 Кор. 16:19

^e 2 Тим. 1:16

^f Аж.-ч. 20:4; 21:29

²² Дээрги-Чаяакчы сеткил-чүрөөң-биле кады болзун! Бурганның авыралы силерге доктаазын!*

* 4:22 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Дээрги-Чаяакчы» деп сөстөргө «Иисус Христос» деп сөстөрнү немээн база бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Титке чагаа

Кирилде

Тит Павел элчиннің чоок дузалакчызы турган. Ол Павел биле Коринфиде христиан ништилелдин эптежил-гезинге улуг ужур-дузалыг болган (2 Кор. 8:16-17 көр). Павел Титти Крит ортулукка чаа христиан ништилелдин удуртукчузу кылдыр арттырып каан.

Чагаада үш кол тема бар, олар хэй чүүлдер-биле Тимофейге бирги чагааның темалары-биле дөмей: 1) христиан ништилелдин удуртукчузу кандыг болур ужурлугул; 2) христианның аңгы-аңгы бөлүктери боттарын канчаар алдынар ужурлугул (кырган, чалы, эр, херээжен, кул кижилер); 3) Иисус Христос дугайында алыс шын өөредигниң үндезиннери.

Кирилде сөстөр

1 1-2 Бурганның чалчазындан, Иисус Христостун элчини Павелден байыр. Бурган мени Ооң шилээн улузунун^a бүзүрелин шуудадыр дээш, олар Бурганны хүндүлээринче чедире бээр алыс шынны билип ап^b, мөңгө амыдыраар идегелди алзыннар дээш томуйлап каан. Бурган мөңгө амыдыралды биске бээрин өртемчейниң тыптыр мурнунда-ла аазаан болгай^c, а Ол кажан-даа мегелеп көрбөөн^d. ³ Чогуур үе кээрге^e, Камгалакчы Бурганывыс Бодунун сөзүн медеглээн, а ону суртаалдаарын Бодунун айтыгышкыны-биле меңээ бүзүрөп дааскан^f.

⁴ Бүзүреливис дөмей болган алыс шынныг оглум^g Титке бижидим. Бурган Адавыстан база Камгалакчывыс Христос Иисустан келген авырал^{*} биле амыр-тайбың сеңээ доктаазын!

Титтин Крит ортулукка ажыл-херээ

⁵ Мээң сеңээ айытканым дег, чедир кылбаан ажыл-херекти эчизинге чедир кылып, аайлазын дээш, хоорай бүрүзүнге христиан ништилелдерниң удуртукчуларын томуйлазын дээш^h, сени Критке арттырып каан ийик мен. ⁶ Удуртукчу улус буруудагы дег чүвези чок, кадайынга өскерилбес^{**} боор ужурлуг, а оларның ажы-төлү Бурганга шынчы, самыраан деп чектетпээн болгаш дыңнангыр боор ужурлугⁱ. ⁷ Удуртукчуга Бурганның ажылын бүзүрөөн болганда, ону буруудаткы дег чүве турбазын. Ол бодун турамык ап чорбас, шугул, арагага сундулуг, содаачы, алыксак-чиксек кижилер болбас ужурлуг^j. ⁸ Харын ол хүндүлөөчел ээ база буян кылырынга ынак, бодамчалыг, чөптүг-шынныг, Бурганны хүндүлөп чурттаар, бодун туттунуп билир кижилер боор ужурлуг. ⁹ Удуртукчу өске улусту алыс шынныг өөредигге сургаар база шынныг удурланыкчыларын сойгалаар дээш, анаа өөредип каан бүзүрөп болгу дег шынныг медеэден быжыг туттунар ужурлуг.

¹⁰ Чүгө дээрге эрге-чагырганы хүндүлөвөс, чалчырааш^k, өскелерни дуурайлаар улус, ылаңгыя кыргыжап демдектээн кижилер аразында^l, кайы хөй-дүр. ¹¹ Ындыгларның аастарын дуй шавар херек, чүгө дээрге олар хууда ажык-кончаа сүргөш^m,

^a Мк. 13:20; Лк. 18:7;

Рим. 8:33; Кол. 3:12

^b 1 Тим. 2:4

^c Лк. 1:69-70; Рим. 1:2

^d Сан. 23:19; 1 Хаан.

15:29

^e 1 Тим. 2:6; 6:15

^f 1 Тим. 1:11

^g 1 Тим. 1:2; 2 Тим. 1:2

^h Аж.-ч. 14:23

ⁱ 1 Тим. 3:2-4

^j 1 Пет. 5:2; 1 Тим. 3:8

^k 1 Тим. 1:6

^l Аж.-ч. 11:2; Гал. 2:12

^m 2 Пет. 2:3; 1 Тим. 6:5

* 1:4 Өске бурунгу сөзүглелдерде «авырал» деп сөскө «өршээл» деп сөстү немээн.

** 1:6 Азы: «Чүгө чангыс катап кадай алган».

боттарының өөрөтпес ужурлуг чүүлүн суртаалдап, бүдүн өг-бүлелерни үреп турардыр. ¹² Оларның боттарының-на бир медээчизи мынча дээн: «Криттиң чурттакчылары черле мегечи, араатанзыг каржы, чалгаа, чазый хейлер!» ¹³ Ол медээчинин бадыткалы ылап шын. Ынчангаш бүзүрели алыс шынныг болзун дээш, оларны эң-не шыңгызы-биле сойгалаар ужурлуг сен^a. ¹⁴ Олар иудей хоозун чугаалар^b болгаш алыс шындан ойталаан улустун айтышкыннарынче кичээнгей салбазынар. ¹⁵ Арыг улуска шупту чүве арыг^c, а бүзүрөөн, үрелген улуска арыг чүү-даа чок – оларның боттарының угаан-бодалы болгаш арын-нүүрү үрелген-дир. ¹⁶ Олар: «Бурганны билир бис» – дижирлер, ынчалза-даа ажил-херээ-биле Ону хүлээп көрбөстөр-дир^d. Олар чииртим, дыңнангыр эвес база кандыг-даа буянның чүүл кылыр харык чок улус-тур.

^a 1 Тим. 5:20; 2 Тим. 4:2; Тит. 2:15
^b 1 Тим. 1:4
^c Мк. 7:15-16; Аж.-ч. 10:15; Рим. 14:20; 1 Тим. 4:3-4
^d 1 Ин. 2:4

Алыс шынныг өөредиг

2 ¹ А сен болза чүгле алыс шынныг өөредиг-биле дүгжүр чүүлдү медеглеп чор. ² Кырган эр улус бодун сарыылдыг, төлептиг алдынар, бодамчалыг боор база бүзүрөлге, ынакшылга, шыдамык чорукка ыяк белеткенген боор ужурлуг.

³ Кырган кадайларга Бурганны хүндүлөп амыдыраарын, хоп-чип таратпазын, арагадарыже сундулавазын база өске улусту буян кылырынга өөредирин сүмеле^e. ⁴ Олар аныяк херээженнерни ашактары болгаш ажы-төлүнге ынак болурунга өөрөтсиннер.

⁵ Аныяк херээженнер бодамчалыг болгаш төлептиг аажы-чаңныг болзуннар; эки бажын ээлери, буянның сагыштыг база ашактарын дыңнаар улус болзуннар^f. Бурганның медээзин кым-даа дора көрбөзүн дээш, ону кылзыннар.

⁶ Аныяк эрлерни^g бодамчалыг болурунга база ынчаар өөрөт.

⁷ Бүгү чүүлдерге: ажил-үүлөнге, херектеринге бодунну өтгүнер үлегер кылдыр көргүс^h, бодуннун өөредиглеринге ак сеткилдиг болгаш шыңгыы бооп көр. ⁸ Бисти бактаар чүзү-даа чок болгаш, сенээ удурланган улус ыядып-човаар кылдырⁱ, өөредип тура, шын база чемеге онаашпас сөстөрни ажыгла.

⁹ Кулдарны ээлеринге бүгү талазы-биле чагыртып^j, оларның күзелин хандыраарын кызыдар база оларга удур чүнү-даа чугаалавас кылдыр өөрөт. ¹⁰ Кулдар ээлеринден оорланмазын, харын оларга бүрүнү-биле бердингенин көргүссүн. Бистиң Камгалакчы Бурганывыстың өөредии кайы хире магалыг чаагайын улус көрүп каар кылдыр, кулдар боттарын ынчалдыр ап чорзун.

¹¹ Чүге дээрге Бурган Бодунун авыралын бүгү улусту камгалаар дээш^k ажиткан-дыр*. ¹² Ол авырал бисти Бурганны тоовас чоруктан-даа, делегейден укталган күзээшкиннерден-даа ойталаарынга;¹ боттарывысты холга ап, амгы бо делегейге Бурганны хүндүлөп, чөптүг-шынныг чурттаарынга өөредип турар. ¹³ Өндүр улуг Бурганывыс болгаш Камгалакчывыс^m Иисус Христос өндүр чырыкка бүргеткен чедип кээр деп, чыргалдыг хүннү идегел-биле манапⁿ, ынчаар чурттаар ужурлуг бис. ¹⁴ Бисти хамык бузут-бактан хостаар дээш, буянның херектерже чүткүлдүг^o, чүгле Анаа хамааржыр, арыг улус кылып каар дээш, Христос Бодун өргүлгө салган^p.

¹⁵ Сен ол бүгүгө өөредир, бүгү күш-биле улусту сорук киирер, сойгалаар ужурлуг сен^q. Сени херекке албайн баар кижиге турбазын^r.

Христианнарның бодун алдынары

3 ¹ «Чагырыкчылар болгаш эрге-чагырга ээлээннерниң аайындан эртпейн^s, оларга чагыртыр база кандыг-даа буянның херекти кылырынга кезээде белен болур ужурлуг силер» деп, бодуннун улузунга сагындыр. ² Оларны кымны-даа бак

^e 1 Тим. 3:11

^f Э. д. 3:16; 1 Пет. 3:1-2; Эф. 5:22; 1 Тим. 2:11

^g 1 Тим. 5:1

^h 1 Пет. 5:3; Флп. 3:17; 2 Фес. 3:9; 1 Тим. 4:12
ⁱ 1 Тим. 5:14

^j 1 Пет. 2:18; Эф. 6:5; Кол. 3:22; 1 Тим. 6:1

^k 1 Тим. 2:4

^l 1 Пет. 4:2

^m 2 Пет. 1:1

ⁿ Евр. 9:28

^o Эф. 2:10; Тит. 3:8

^p Мф. 20:28

^q Тит. 1:13

^r 1 Тим. 4:12

^s 1 Пет. 2:13; Рим. 13:1

* 2:11 Азы: «Бурганның камгалал бээр авыралы бүгү улуска ажиттыңган-дыр».

^a 1 Тим. 3:3

сөглөвезинге, эп-найыралдыг^a, ээлдек-эвилең, өске улус мурнунга биче сеткилдиг боорунга өөрөт.

^b Ин. 8:34; 2 Пет. 2:19;
Рим. 6:16-20

³ Чүге дээрге бис база кажан-бир шагда сарыыл чок, хай-чагырга билбес, шын оруктан азып-тенээн, янзы-бүрү күзээшкиннерниң болгаш таалалдарның кулу бооп чораан бис^b. Бистиң чуртталгавысты өш биле адааргал бүргей ап, улуска көрдүр-бейн-даа, бот-боттарывысты көөр хөңнүвүс чок-даа чордувус. ⁴ Ынчалза-даа Камгалакчывыс боор Бурганның улуска буянныы база ынакшылы ажиттынып келгенде, ⁵ боттарывыстың кылган эки ажыл-херээвис дээш эвес, а Бодунуң өршээлдии-биле Ол бисти камгалады^c. Ыдыктыг Сүлде бисти арыглап чугаш^d, чаа амыдыралче катап төрүттүнер арганы биске хайырлады^e. ⁶ Бистиң Камгалакчывыс Иисус Христосту дамчыштыр Бурган бисти Ыдыктыг Сүлде-биле синниктир бүргээн^f. ⁷ Ынчангаш Бурганның авыралының ачызында^g Ооң мурнунга агартырып алгаш, идегээнивис мөңгө амыдыралды салгаар улус апардывыс^h. ⁸ Бо дээрге ылап шынныг сөстөр-дирⁱ. Бурганга бүзүрей берген улус буянныг херектер кылырынга боттарын бүрүнү-биле бараалгатсын дээш^j, ол бүгүнүң дугайында сагыш алындыр чугаалап чоруурунну күзеп тур мен. Ындыг боору – улуска эки болгаш ажыктыг.

^c Рим. 3:27; Эф. 2:4, 8;

2 Тим. 1:9

^d Ин. 13:8; 1 Кор. 6:11;

Эф. 5:26; Евр. 10:22

^e Ин. 3:3; 1 Пет. 1:3;

Эф. 2:5

^f Аж.-ч. 2:33; 10:45;

Рим. 5:5

^g Аж.-ч. 15:11; Рим. 3:24;

Эф. 2:8; Тит. 2:11

^h Рим. 8:17

ⁱ 1 Тим. 1:15; 2 Тим. 2:11

^j Эф. 2:10; Тит. 2:14

^k 1 Тим. 1:4; 2 Тим.

2:14, 16

^l Мф. 18:15-17

⁹ Ынчалза-даа мугулай барымдаалардан, ук-ызыгуур дугайында чугаалардан, Моисейниң хоойлузунуң дугайында маргылдаалардан, аас былаажырындан чайлап чор, чүге дээрге оларның ажыы-даа, херээ-даа чок^k. ¹⁰ Христиан ниитилелге аңгылажыг үндүрер кижини бир, ийи удаа сагындыргаш, олчаан ооң-биле харылзашпа^l. ¹¹ Ындыг кижиниң шуут-ла үрелгенин база ооң бачыттары бодунуң-на буруулуун көргүзүп турарын билип ал.

Түңнел сүмелер болгаш байыр чедиришкиннери

^m Аж.-ч. 20:4; 2 Тим. 4:12

¹² Сенче Артемни азы Тихикти^m чорудуптарым билек, Никопольче меңээ чедип кээр дээш, бар шааң-биле кызыт, чүге дээрге мен аңаа кыштаарын шиитпирлеп алдым. ¹³ Ном-хоойлу тайылбырлакчызы Зинас база Аполлостуңⁿ аян-чоруунуң үезинде оларга херек бүгү чүве бар болзун дээш, болдунар-ла хемчеглерни ап, дузалап көр.

ⁿ Аж.-ч. 18:24; 1 Кор. 1:12

^o 2 Пет. 1:8

¹⁴ Бистиң улузувус оларның амыдыралы үре-түңнел чок болбазын дээш^o база улустуң эргежок чугула хереглелдерин хандырап дээш, буянныг херектер кылырынга чаңчыккан турар ужурлуг.

¹⁵ Мээң-биле кады турар хамык улус сеңээ байыр чедирип тур. Биске ынак бүзүрээрнерге байырывыс чедир. Бурганның авыралы силер бүгүдеге доктаазы!^{*}

* 3:15 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Филимонга чагаа

Кирилде

Павел бо чагааны Римге хоругдадып турган үезинде бижээн (Эфесчилерге, Филипчилерге болгаш Колосчуларга чагааларны көр).

Римге тургаш, Павел Онисим дээр дургун кул кижиг-биле таныжып алган. Павелден Буянныг Медээни дыңнааш, Онисим Христоска бүзүрөй берген. Павел кадыг-дошкун кеземче айыылы бар-даа болза, Онисим бодунуң ээзи Филимонче эглир ужурулуг деп шииттирлээн. Онисимниң ээзи Филимон дээрге Колоссы хоорайның чоок-кавызы чурттуг христиан кижиг турган, а Павел ооң-биле таныш чүвө-дир.

Ынчангаш Павел Филимондан Онисимни өршээрин база аңаа чоок кижизинге дег хамаарылгалыг болурун дилеп турар. Павел Онисимни Римче эгидип аар күзелдиг, ынчалза-даа ынчаар кыл деп дужаавайн, а чымчаа-биле дилеп турар.

Байыр чедиришикини

1 ¹ Христос Иисуска бүзүрээни дээш хоругдаттырган^a Павелден база бүзүрээн дуңмам Тимофейден^b байыр.

^a Эф. 3:1; Флп. 1:7

^b Аж.-ч. 16:1

Чаңгыс ажыл-херек кылып турарывыс ханы ынак эживис Филимон сенээ, ² ол ыш-каш Христоска бүзүрээн кыс эживис Апфияга, туруштуг демисекчивис Архиппке^c база сээң бажыңыңда чыгып турар христиан ниитилелге бижидим.

^c Кол. 4:17

³ Бурган Адавыс болгаш Дээрги Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын!

Филимоннуң бүзүрээни болгаш ынакшылы

⁴ Мөргүл кылган санымда-ла, сени сактып, Бурганымга үргүлчү өөрүп четтирер-дир мен^d. ⁵ Сээң Дээрги Иисуска бүзүрээниң болгаш Бурганның бүгү улузунга ынакшылың дугайында дамчыыр чугаалар меңээ чедип тур. ⁶ Христостуң биске бергени бүгү ачы-буянны билип алганың ачызында бодунуң бүзүрелиңни улам идепкейлиг илередириң дээш, мөргүп тур мен^e. ⁷ Дуңмам Филимон, сээң ынакшылың меңээ улуг өөрүшкү болгаш аргалалды эккелди, чүгө дээрге сээң ачында Бурганның улузунуң чүректери сорук кире бергенин дыңнадым.

^d Рим. 1:8-9

^e Флп. 1:9; Кол. 1:9

Павелдиң Онисим дээш дилээ

⁸ Шак ол чылдагаан-биле хүлээлгениңи күүсет деп, Христостуң адындан дидими-биле негээр эргем бар-даа болза^f, ⁹ мен сени дужайы бербейн, ооң орнунга, ынакшылымга ооргалангаш, күштүү-биле дилеп тур мен. Мен, Павел ирей, а ам Христос Иисустуң ады дээш хоругдаттырган кижиг, ¹⁰ хоругдал адаанга ооң адазы болганым^g, Христосту дамчыштыр харылзаалыг оглум Онисимче^h ээ көрнүрүннү дилеп тур мен. ¹¹ Мооң мурнунда ол сенээ шуут ажыгы чок-даа турду ыйнаан, а ам чүглө сенээ эвес, меңээ база ажыктыг кижиг-дир*.

^f 1 Фес. 2:6-7

^g 1 Кор. 4:15

^h Кол. 4:9

* 1:11 «Ажыктыг кижиг» – Онисим деп ат грек дылда «ажыктыг» дээн уткалыг.

¹² Мен ону сенче дедир эгидерим ол, а ону чорудуптарымга, мээч чүрээм база ооң-биле кады чорупкан дег-дир. ¹³ Буянный Медээ ужун хоругдал адаанда олурумда, сээч орнунга меңээ дузалашсын дээш, мен ону чанымга дыка-ла арттырып алыксадым. ¹⁴ Ынчалза-даа сээч чөпшээрелиң чокка чүнү-даа кылыр хөңнүм чок болду. Сээч кылып турар бүгү буяның хүлээлге ёзугаар эвес, а сээч тура-соруун айы-биле илерээн болуру күзенчиг-дир.

¹⁵ Бодунуң кулунну ооң соонда кезээ мөңгедэ дедир эгидип аарың дээш, Онисим сенден кезек өйдө чарлы берген бооп чадавас. ¹⁶ Ам ону кулуң эвес кылдыр, а оон артык – ханы ынак дуңмаң кылдыр хүлээп алыр-дыр сен^а. Ол меңээ дыка эргим-дир, ынчалза-даа сенээ ол, анаа кижиде-даа дег, Дээрги-Чаякчыга башкарткан дуңмаң-даа дег, оон-даа артык эргим апаар. ¹⁷ Ынчангаш мени чаңгыс ажыл кылган эжин кылдыр санаар болзунза, мени канчаар хүлээп аарың дег, ону ынчаар хүлээп ап көр. ¹⁸ Ол сени кандыг-бир чүвө ужун хомуадыпкан азы сенээ өрелени берген болза, ол түңнү мээч адым дужунга бижип каг. ¹⁹ Бодумнуң холум-биле бижип олур мен^б: *мен, Павел, ооң өрезин төлээр мен.* (Сен база бодунуң амыдыралың-биле менээ өрелиинни сагындыргаш-даа чоор деп мен.)

²⁰ Ынчангаш, дуңмай, Дээрги Христос дээш, менээ ачы-дузадан көргүзүп, мени ооң-биле сорук кирип көр. ²¹ Мени дыңнаар боор деп идегээш, сенээ бижип олур мен. Херек кырында мээч бижээн чүвөмден-даа хөйүнү кылып каарыңны билир мен.

²² Ол ышкаш меңээ аалчылар өрээлин белеткеп каап көр. Чүгө дээрге Бурган сээч мөргүлдериңерге харыылап, мени удавас хостап салыптарга, силерге чеде бээримге идегеп тур мен.

Түңнел байыр чедиришикиннери

²³ Христос Иисуска бүзүрээни дээш, мен ышкаш хоругдаттырган Эпафрас^с сенээ байыр чедирип тур, ²⁴ а ол ышкаш мээч чаңгыс ажыл-херек кылып турар эштерим Марк, Аристарх^д, Димас болгаш Лука^е олар база.

²⁵ Дээрги Иисус Христостуң авыралы силерниң сагыш-сеткилиңерге доктаазын*.

^а Мф. 23:8; 1 Кор. 7:22; Кол. 4:9

^б 1 Кор. 16:21; Гал. 6:11; Кол. 4:18; 2 Фес. 3:17

^с Кол. 1:7; 4:12

^д Аж.-ч. 27:2; Кол. 4:10

^е Кол. 4:14; 2 Тим. 4:10

Еврейлерге чагаа

Кирилде

Христиан шинчиликчилер эрте шагдан бээр бо чагааның автору кымыл дээрзинге хамаарыштыр аразында чөпиээржилге чок турган, чүге дээрге автор бодунуң адын адаваан болган. Чамдык улус автор – Павел элчин деп санап турар. Ындыг-даа болза, чагааның аян-хевири болгаиш онза шинчилик бодалдары Павелдин өске чагааларына шоолуг дөмейлешпес. Өске шинчиликчилерниң санап турары-биле, автор болза Павелдин кады ажылдап турган улунуң бирээзи – азы Варнава, азы Аполлос, азы өске-бир кижжи болур.

Чагааның ады болгаиш ооң барымдаа тургузарының херечилеп турарын ёзугаар, ону христиан апарган еврейлерге бижээн. Оларның тодаргай нишилели каяа турганы билдинмес – Рим, Иерусалим, Александрияга бе азы өске-бир хоорайга бе. Чагаа бистиң эраның 60 болгаиш 70 чылдарының аразында бижиттинген чадавас.

Авторнуң кол сорулгазы – христиан чүдүлгениң иудей чүдүлгеден артык болурун көргүзери. Ооң-биле ол бодунуң чагаазын чоруткан улунуң Христоска шынчы чорукка быжыктырып, шенелделер үезинде оларның иудаизмге эглирин болдурбас деп турар. Биез шагда Бурганның медээчилери болгаиш төлээлери Ооң медээзин улуска медегеп турган. А ам Бурганның Оглу Христостуң – кээргээр сеткилдиг дээди бараалгакчының база чаңгыс угда четпес-дудуу эвес өргүлдүң үези келгени ол. Христостуң Бодун өргүпкени Аңаа бүзүрэннерни бачыттан кезээ мөңгедө арыглап каан.

Христос-биле харылзажыры Аңаа бүзүрел дамчыштыр чедип алдынар. Эрги Чагыг-керээде дыка хөй улус боттарының идегели боттанганын көрбөй чыткаиш безин, Бурганга бүзүрөп турганы дег, христианнар база чүдүлгези дээш оларны истеп-сүрүп турда безин, Христоска бүзүрөп, Оон ойталавас ужурлуг.

Бурганның Бодунуң Оглу дамчыштыр чугаалааны

1 ¹Эрткен үеде Бурган бистиң ада-өгбевиске Бодунуң медээчилерин дамчыштыр хөй катап, хөй янзы аргалар-биле чугаа кылып келген. ²А бо сөөлгү хүннерде Бурган Бодунуң Оглу дамчыштыр бис-биле чугаалажып турган^a. Ол Ону бүгүдени чагырар салгакчызы кылдыр томуйлааш^b, Ону дамчыштыр өртемчейни чаяган^c. ³Оглу дээрге өндүр чырык Бурганның омур-хевири-дир^d база Ооң алыс бүдүжүнүн кара чаңгыс дөмей омур-дүрүзү-дүр. Ол Бодунуң күчүлүг сөзү-биле бүгүдени тудуп турар. Ол бисти бачыттарывыстан арыглааш, дээрлерге кымдан-даа бедикке, Дээди Өрүкүнүн оң талазынга барып олурупкан^e. ⁴Бурганның Оглу дээрниң төлээлеринден кайы хире өндүр бедигил, Ооң салгап алган ады оларның аттарындан ол хире алдарлыг^f.

^a 1 Пет. 1:20

^b Мк. 12:7

^c Ин. 1:3; 1 Кор. 8:6;

Кол. 1:16

^d 2 Кор. 4:4; Кол. 1:15

^e Ыд. ыр. 109:1;

Мк. 16:19;

Аж.-ч. 7:55-56; Рим. 8:34

^f Эф. 1:21; Флп. 2:9

Оглу дээрниң төлээлеринден өндүр бедик

⁵ Дээрниң шупту төлээлериниң кайызынга бир шагда Бурган:

«Сен – Мээң Оглум сен, Мен бөгүн Сээң Адаң апардым» – деп чугаалааныл?^g

^g Ыд. ыр. 2:7;

Аж.-ч. 13:32-33; Евр. 5:5

Азы: «Мен Ооң Адазы болур мен, а Ол Мээң Оглум болур» – дээнил?^h

^h 2 Хаан. 7:14

⁶ Улуг Оглу өртемчейге эккеп тура, Ол:

^a Ыд. ыр. 96:7

«Бурганның бугу төлээлери Аңаа мөгейзиннер» – деп база чугаалаан^a.

⁷ Бижилгеде дээрниц төлээлеринге хамаарыштыр:

«Ол Бодунуң төлээлерин – хаттар кылып каан,
а бараан болукчуларын – оттуң чалбыыштары кылып каан» деп
бижээн^b.

^b Ыд. ыр. 103:4

⁸ А Оглунга хамаарыштыр:

«О Бурган, Сээң дүжүлгең кезээ мөңгеде турар,
чөптүг чорукту демдеглээн мерге – Сээң чагыргаңның мергези.
⁹ Сен чөптүг чорукка ынак, а бузутту көөр хөңнүң чок сен.
Ынчангаиш Бурган – Сээң Бурганың эш-өөрүң аразындан сени шилип ап,
өөрүшкү-биле чаап кагды» деп бижээн^c.

^c Ыд. ыр. 44:7-8

¹⁰ А оон ыңай:

«Дээрги-Чаяакчы, Сен үе-дүпте чер-делегейни үндезилеп тургустуң,
дээрлер база Сээң холуңнуң чаялгасы.
¹¹ Чер биле дээр чиде-даа бээрге, Сен артын каар сен.
Олар шупту хеп ышкаш элп каар;
¹² оларны Сен тон ышкаш дүрүп каар сен,
олар, хеп ышкаш, солуттунуп, чиде бээрлер.
А Сен биеэги хевээр сен, Сээң назының төнчү чок» деп бижээн^d.

^d Ыд. ыр. 101:26-28

¹³ Дээрниц төлээлериниң кайызынга кажан-бир шагда Бурган мынча деп чугаалааныл:

«Дайзыннарыңны буттарың адаанга эккеп салбаан шаамда,
Мээң оң таламга олур?»^e

^e Ыд. ыр. 109:1;
Евр. 10:13^f Э. д. 19:16

¹⁴ Дээрниц шупту төлээлери кымнар ийик? Камгалалды салгап алыр улуска ду-
залазыннар дээш чоруткан бараан болукчу сүлделер эвес чүве бе?^f

Өндүр улуг камгалалдан ойталаарының озалдыы

2 ¹ Ындыг болганда, агым бисти өскээр алгаш барбазын дээш, дыңнаан чүүлүвүске улам кичээнгейлиг болуулу. ² Чүге дээрге дээрниц төлээлерин дамчыштыр медеглээн сөс* ылап күштүг бооп, ону хажыткан база дыңнаваан чорук бүрүзү чөптүг кеземчеге онаажыр болганда, ³ бис база, бодувустун ээлчээвисте, ол хире өндүр улуг камгалалды тоовайн барзывысса, кеземчеден чайлаар харыывыс кайдал? Ол камгалал дугайында улуска эң баштай Дээрги Иисус медеглээн, а ооң соонда Ону дыңнаан улус биске шынзыдып чугаалаан болгай. ⁴ Ол медээни Бурган Бодунуң күзел-соруун ёзугаар кайгамчык демдектер, янзы-бүрү күштер-биле база Ыдыктыг Сүлдениң улуска үлээн белектери-биле бадыткаан^g.

^g Аж.-ч. 2:22, 43

* 2:2 Ыдыктыг хоойлуну бодап турар (Ы. х. к. 33:2; Аж.-ч. 7:53; Гал. 3:19 көр).

Бурганның Оглу улуска дөмей бооп чедип келген

⁵ Ооң дугайында чугаалап турарывыс ам кээр өртемчейни^a Бурган дээрниң төлээлеринге чагырар кылдыр бербээн-не болгай. ⁶ Бир-ле кижги бир-ле Номда мынча деп херечилеп чугаалаан:

^a Евр. 1:6

*«Кижги деп кымыл ол, Сен ону чүге бодап чоруур сен?
Кижги амытан оглу деп кымыл ол, Сен ол дээш чүге сагыш човаар сен?
⁷ Сен ону дээрниң төлээлеринден чүгле хензиг-ле куду деңнелдиг*
кылып каан сен.
Сен ону ат-алдар болгаш мактал-хүндү-биле демдектедиң,
⁸ бүгү чүүлдү ооң буттарының адаанга чагырттың»^b.*

^b Ыд. ыр. 8:5-7

Бурган Оглонга бүгү чүүлдү чагырткаш, Оон чагыргазының адаанга кирбес чүү-даа турбас кылып каан. Ынчалза-даа бүгү чүүлдүң Аңаа чагыртканын ам дээррезинде көрбейн турар бис^c. ⁹ Иисусту кезек өйде* дээрниң төлээлеринден куду деңнелче бадырганын бис ам көрүп тур бис. Ол Бурганның авыралы-биле өлүмнүң хилинчээн бүгү кижги төрөлгетен дээш, шыдажып эрткен. Ол дээш, Бурган алдар болгаш мактал-хүндү-биле Ону шаңнаан^d.

^c 1 Кор. 15:25

¹⁰ Бүгү чүүлдерниң Ол дээш база Оон ачызында бар бооп турары Бурган^e Бодунун хөй оолдарының камгалалынын Баштакчызын хилинчек дамчыштыр болбаазыраңгай^f кылып каар ужурлуг турган. Бурган хөй оолдарын өндүр бедик байдалга чедирер дээш, ынчаар кылган. ¹¹ Улусту ыдыктыг кылып турар Кижги база ыдыктаттырган улус^g шупту чаңгыс Бургандан укталган болгай. Ынчангаш Иисуска оларны «хандуңма» дээрн баянчыг эвес болган^h. ¹² Ол мынча дээн:

^d Ин. 8:54; 17:1;
1 Пет. 1:21; 2 Пет. 1:17
^e Рим. 11:36

^f Евр. 5:9

^g Евр. 13:12

^h Мф. 28:10; Мк. 3:35;
Ин. 20:17; Рим. 8:29

*«Сээң адыңны ха-дуңмамга медээлээр мен,
чыгыш мурнунга Сени алгап-мактаар мен»ⁱ.*

ⁱ Ыд. ыр. 21:23

¹³ А оон ыңай:

«Мен Дээрги-Чаяакчыга идегээр мен».

А ол ышкаш:

*«Мен база Дээрги-Чаяакчының меңээ бергени ажы-төл –
бо-дур бис»^j.*

^j Иса. 8:17-18

¹⁴⁻¹⁵ А ол ажы-төл дээрге эът-боттан, хандан бүткен улус болганда, Иисус база улуска бүрүнү-биле дөмей эът-боттуг кижги болу бергеш^k, Бодунун өлүмүн дамчыштыр өлүмнүң күжүн эдилээн эрликти күш чок болдурган^l база бүгү назынында өлүмден коргуушкуннун кулданыннга чораан улусту хостаан^m. ¹⁶ Иисус дээрниң төлээлери дээш эвес, а Авраамның үре-салгалы дээш сагыш човаар болгай. ¹⁷ Ынчангаш улус-чоннун бачыгтарын чайладыры-биле Бурганның мурнунга өршээлдиг болгаш шынчы дээди бараалгакчы боор дээш, Иисус бүгү чүүлдерге Бодунун

^k Ин. 1:14; 1 Ин. 4:2;
2 Ин. 7; 1 Тим. 3:16
^l 1 Ин. 3:8
^m Иса. 42:7; 49:9;
1 Кор. 15:54-55

* 2:7, ⁹ «Куду деңнелдиг», «кезек өйде» – цитатаны оон алган 8-ки Ыдыктыг ырынң чиңгине сөзүглелинде бо сөстөр кижги төрөлгетениң делегейде туружунга хамааржып турар. «Еврейлерге чагааның» автору ол сөстөрнүң аңгы уткалары-биле ойнап, «Иисус кезек өйде дээрниң төлээлеринден куду деңнелдиг апарган» дээн, үеге хамаарышкан утказын ажыглап турар.

^a Флп. 2:7^b Лк. 22:28

ха-дунмазынга дөмей апаар ужурлуг турган^a. ¹⁸ Чүгө дээрге Ол, шенелдени Боду шыдап эртип^b, хилинчекти көргөн болгаш, шенелделерни шыдап эртип турар улуска дузалап шыдаар.

Бурганның Оглунуң бүзүрелдши

3 ¹ Ынчангаш, Бурганның дээрже кый деп алганы ыдыктыг чон боор ха-дунма, Бурганның Төлээлекчизи болгаш шуптувустун хүлээп көөрүвүс дээди бараал-какчызынче – Иисусче кичээнгейден салып көрүңер. ² Иисус Ону дээди бараалкакчы кылдыр салып каан Бурганга, *Моисейниң Бурганның бүгү өг-бүлезиниң аразында** *бүзүрелдши*^c дег, бүзүрелдиг бараан бооп келген. ³ Ындыг-даа болза, оран-савага* көөрдө, оон тудукчунун мактал-хүндүзү артык боору дег, Иисус Моисейден артык алдар-хүндүгө төлептиг. ⁴ Оран-сава бүрүзүн бир-ле кижиге туткан, а бүгү бар чүүлду Бурган туткан болгай. ⁵ Моисей Бурганның бүгү өг-бүлезиниң аразында бүзүрелдиг бараан болукчу дег болган^d, оон бараан болушкуну келир үедө медеглээр ужурлуг чүүлду айтып турган^e. ⁶ А Христос Бурганның өг-бүлезин башкарган Оглу дег бүзүрелдиг! Чоргаараарывыс идегелди эчизинге чедир коргуш чок сагыыр болзувусса, Бурганның ол өг-бүлези – бис бис.

^c Сан. 12:7^d Сан. 12:7^e Ы. х. к. 18:15, 18

Бурганга шынчы чорукче кыйгырыг

⁷ Ынчангаш Ыдыктыг Сүлдениң чугаалап турары дег:

«Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап каан болзуңарза,

⁸ *ээн ховуга шенелде хүнүндө үймээн үндүрген үеңерде дег, чүректериңер дашталдырбаңар.*

⁹ *Аңаа силерниң ада-өгбөңер Мени шенеп, хынап турганнар, дөртен чыл дургузунда Мээң ажыл-херээм көрүп келгеннер.*

¹⁰ *Ынчангаш Мен ол салгалга килеңней бергеиш:*

„Бо дээрге чүректери үргүлчү будулуп чоруур,

Мээң оруктарымны билип албаан улус-тур“ – деп чугаалаан мен.

¹¹ *Ынчангаш Мен килеңнээштиң:*

„Олар Мээң амыр-дыжым черинче кирбестер“ – деп даңгыраглаан мен»^f.

^f Ыд. ыр. 94:7-11

¹² Ха-дунма, силерниң кайынар-даа дириг Бургандан хая көрүнгөн, бачыттыг, бүзүревес чүректиг болказын дээш, кичээниңер. ¹³ Харын «бөгүн» деп үе ам-даа барда, бачытка дуурайлатканындан кайынарның-даа чүрээ дашталказын дээш, бот-боду-нарны хүннүң-не деткип, сурганар. ¹⁴ Эгезинде бар турган бүзүреливисти эчизинге чедир сагыыр болзувусса, Христос-биле кады чаңгыс баг апарганывыс ол-дур. ¹⁵ Ол дугайында Бижилгеде мынча дээн болгай: *«Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап кагзы-ңарза, үймээн үндүрген үеңерде дег, чүректериңер дашталдырбаңар»^g.*

^g Ыд. ыр. 94:7-8

¹⁶ Бурганның үнүн дыңнааш, Аңаа удур үймээн үндүрген кымнарыл ол? Моисейниң Египеттен үндүрүп эккелген улузу шупту эвес ийикпе?^h ¹⁷ Дөртен чыл дургузунда Бурган кымга килеңнеп келгенил?ⁱ Бачыт үүлгеткени дээш, ээн ховуга мөчү-сөөгүн салган улуска эвес ийикпе?^j ¹⁸ Олар Ооң амыр-дыжының черинче кажан-даа кирбес деп, Бурган кымга даңгыраглааныл?^k Ону дыңнавайн барган улуска эвес ийикпе? ¹⁹ Ынчангаш Аңаа бүзүревээн болгаш^l, олар Ооң амыр-дыжының черинче кирип шыдаваанын көрүп тур бис.

^h Сан. 14:2ⁱ Ыд. ыр. 94:10^j Сан. 14:29^k Ы. х. к. 1:34-36^l Ыд. ыр. 105:24

* 3:2-6 «Өг-бүле», «оран-сава» – грек сөзүглелде чаңгыс сөс боор. А цитаталаан сөзүглелде (Сан. 12:7) еврей сөс «чон, ай-мак» деп база уткалыг. Автор мында сөстүң янзы-бүрү уткаларын ажыглап турар.

Бурганның чонунга амыр-дыш

4 ¹ Ынчаарга Бурганның амыр-дыжының черинче кирериниң азаашкыны күштүг хевээр турда, силерниң кайынар-даа ону ышкынмазын дээш, оваарнып көрээлиңер^a. ² Демги еврейлерге ышкаш, Буянның медээни* биске база суртаалдаан. Ындыг-даа болза, ону дыңнааш, бүзүрей берген улуска бүзүрээни-биле каттышпаан улустуң дыңнап алган сөзү оларга ажык-дуза чедирбээн. ³ А Ооң амыр-дыжының черинче бүзүрей берген улус кирип тур бис.

^a Евр. 12:15

«Мен килеңнээштиң: „Олар Мээң амыр-дыжым черинче кирбестер“ – деп даңгырагладым» – деп, Бурган чугаалаан-на болгай^b.

^b Ыд. ыр. 94:11; Евр. 3:11

Ол өртемчейни чаяар ажыл-херээн төндүрген-даа болза, ынча деп чугаалаан. ⁴ Өске-бир Номда чедиги хүн дугайында:

«Чедиги хүнде Бурган хамык ажыл-херектеринден дыштанган» – дээн^c.

^c Э. д. 2:2

⁵ А оон ыңай ол дугайында:

«Олар Мээң амыр-дыжым черинче кирбес» – деп база чугаалаан^d.

^d Ыд. ыр. 94:11

⁶ Буянның медээни оларга ооң мурнунда-ла медеглеп каан улус ону тооп дыңна-вас болгаш, амыр-дыш черинче кирбээн^e. Ынчаарга чамдык улуста ынаар кирер арга ам-даа бар болганда, ⁷ Бурган катап база «бөгүн» дээр бир-ле хүн доктааткан. Ооң мурнунда чугаалап каанының соонда үр үе эрткенде, Ол Давидти дамчыштыр: *«Бөгүн, Бурганның үнүн дыңнап кагзыңарза, чүректериңер дашталдырбаңар»* – деп катап база чугаалаан^f. ⁸ Нуннуң оглу Иисус демги улусту амыр-дыш черинче кириген турган болза^g, Бурган ооң соонда өске хүн дугайында чугаалавас ийик. ⁹ Ынчангаш Бурганның улунга амыр-дыш хүнү күштүг бооп артар. ¹⁰ Бурганның амыр-дыжының черинче кирген кижиги бүрүзү, Бодунуң ажыл-херээнден Ооң дыштанганы дег, ажыл-херектеринден база ынчаар дыштаныр. ¹¹ Ынчангаш кым-даа демги дыңнангыр эвес улустуң үлегер-чижээн ёзугаар кылбазын дээш, Ооң амыр-дыжының черинче кирерин бар шаавыс-биле кызып көрээлиңер.

^e Евр. 3:19^f Ыд. ыр. 94:7-8^g Ы. х. к. 31:7

¹² Чүге дээрге Бурганның сөзү дириг болгаш салдарлыг болур, ол кандыг-даа аажок чидиг хылыштан чидиг^h. Ол сөс кижиниң сеткил-хөңнү биле сүлдезин, чүстөр биле сөөктерин аңгылаажеге чедир, ооң алыс бодунче ханылап кирип, кижиниң чүрээнин бодалдарын болгаш күзел-сагыжын шиидип турар. ¹³ Бурганның бүгү чаяалгазында Оон чашты бээр хире чүү-даа чок, харын бүгү чүве Ооң мурнунга ажык-чадагай болгаш көскүⁱ. Бис шупту Ооң мурнунга харыы тудар бис.

^h Эф. 6:17; Ажыд. 1:16ⁱ 2 Чыл. 16:9; Иов 34:21; Ыд. ыр. 89:8; 138:2-3**Иисус – Бурганның эң өриээлдиг дээди бараалгакчызы**

¹⁴ Бисте Бурганның өндүр улуг дээди бараалгакчызы^j – дээрлерже эрте берген Иисус^k, Бурганның Оглу бар. Ынчангаш ажыы-биле хүлээп көөр чүүлүвүстү ыяк сагып көрээли. ¹⁵ Бурганның бисте бар дээди бараалгакчызы кошкак талаларывыс-че ээ көрүнмейн баар хире эвес Кижиги. Ол, бис ышкаш, бүгү тала-биле күткүлгеге

^j Евр. 2:17-18^k Эф. 4:10; Евр. 7:26

* 4:2 Буянның медээ – мында: Бурган еврейлерни азап кааны ханаан черже аппарат чоруур дээн медеглелди ынча деп адаан (Сан. 14:7-8 көр).

^a Лк. 23:41; Ин. 8:46;
1 Пет. 2:22; 1 Ин. 3:5;
2 Кор. 5:21
^b Эф. 3:12; Евр. 10:19

алзып турган, ынчалза-даа бачыт үүлгетпээн^a. ¹⁶ Ынчангаш өршээл алыры-биле база деткимче херек өйде авырал тывары-биле, авыралдың үнер дөзү боор Бурганның дүжүлгезинче коргуш чок чоокшулай берээли^b.

^c Евр. 8:3

^d Евр. 7:28

^e Евр. 7:27

^f Сан. 16:5; 18:7

^g Ин. 8:54

5 ¹ Бурганның дээди бараалгакчызы бүрүзүн улус аразындан шилип алыр. Ол Бурганның мурнунга чонга бараан боор төлээ бооп, улустун бачыттары дээш өргүл белектерин салыр хүлээлгелиг^c. ² Шак ындыг Бурганның дээди бараалгакчызы боду база кошкак кижиге болгаш^d, бүдүүлүк-дүмбей, будулган улусче ээ көрнүүчел боор ужурулг. ³ Ол кошкак кижиге болган ужурунда, чүгле чоннун бачыттары дээш эвес, а бодунун бачыттары дээш база өргүл кылыр ужурулг^e. ⁴ Кым-даа ындыг мактал-хүндүнү бодунун туразы-биле хүлээп албас, а Аароннун кыйгыртканы ышкаш, Бурганга кыйгырткан туар ужурулг^f.

⁵ Христос база Бурганның дээди бараалгакчызы боорунун алдар-хүндүзүн Бодунга Боду хүлээп албаан^g. А Бурган Аңаа мынча дээн:

*«Сен – Мээң Оглум сен,
Мен бөгүн Сээң Адаң апардым»^h.*

^h Ыд. ыр. 2:7;
Аж.-ч. 13:32-33; Евр. 1:5

⁶ Бижилгениң өске-бир черинде Ол:

«Мелхиседек ышкаш, Сен кезээ мөңгедө Бурганның бараалгакчызы сен» – деп база чугаалаанⁱ.

ⁱ Ыд. ыр. 109:4;
Евр. 7:17, 21

^j Мф. 26:39; Мк. 14:35;
Лк. 22:41

^k Ыд. ыр. 21:25

^l Рим. 5:19; Флп. 2:8

^m Евр. 2:10

⁷ Бодунун чер кырынга амыдыралының үзинде Иисус Ону өлүмден камгалап шыдаар Бурганга мөргүп, ыткыр човууртап база карааның чажын төп, чалбарган^j. Иисусту Бурган Ону хүндүлээни дээш дыңнап каан-даа болза^k, ⁸ Иисус Оглу-даа турган болза, Ол көрүп эрткен хилинчээн дамчыштыр дыңнангыр чорукка өөренип алган^l. ⁹ Иисус болбаазыраңгай апаргаш^m, Ону тооп дыңнаар бүгү улуска мөңгө камгалалдың үнер дөзү болу берген, ¹⁰ чүге дээрге Бурган Ону, Мелхиседекти ыш-каш, Бодунун дээди бараалгакчызы кылдыр чарлаан.

Бүзүрелден ойталаваңар

ⁿ 2 Пет. 3:16

^o 1 Пет. 2:2; 1 Кор. 3:1-2

^p Эф. 4:13

¹¹ Ол бүгүнүн дугайында оон-даа хөйүнү чугаалап боор мен, ынчалза-даа силерге тайылбырлаары берге-дир, чүге дээрге дыңнааш, угааптар шааңар чок-турⁿ. ¹² Шагда-ла башкылар болу бээр ужурулг улус-тур силер, ынчалза-даа Бурганның сөстериң кол үндезиниң эге билиглериңе база катап бир-ле кижиге башкыладыры силерге чугула-дыр. Силерге кадыг чем эвес, а сүт херек-тир^o. ¹³ Ынчаарга сүт-биле чемненип туар кижиге шын өөредиге дуржулга чок боор, чүге дээрге ол чаш төл хевээр-дир. ¹⁴ А кадыг чем чедишкен улуг улуска хамааржыр^p. Дуржулгага даянгат, оларның угаан-медерели буянны бузуттан ылгап чаңчыккан-дыр.

^q Евр. 9:14

^r Аж.-ч. 8:17; 19:4-5

^s Аж.-ч. 10:42; 17:31

6 ¹ Ынчангаш Христос дугайында өөредигиң эге билиглериң артывыска арттырып кааш, чедишкен улуг улус апарып көрээли. База катап эге үндезин салбаалы: өлүмче аппаар херектерден ойталааш^q, Бурганга бүзүрээрин катап шингээтпээли; ² сугга суктуруушкуннар, улуска холдар дегзири^r, өлүглер аразындан катап дирлири болгаш мөңгө шииткел^s дугайында өөредигиңи катап шингээтпээли. ³ Бурган-на чөпшээрээр болза, чедишкен улуг улус боорунче кады бурунгаарлаалы.

⁴⁻⁶ Бир катап алыс шынның чырыын көрүп каан, дээрниң белээн четтирип шенээн, Ыдыктыг Сүддениң күчү-күжүн ожаап билип каан, Бурганның сөзүнүн буянныг

дээжин база Ооң ам кээр делегейиниң күжүнүң салдарын четтирип шенээн, а оон соонда Христостан ойталаан улус бар дижик. База катап бачыдын миннип, Бурганче эглириниң оруу ындыг улуска мунгаш, чүге дээрге олар боттарынга хамаарыштыр Бурганның Оглун база катап хере шаап, Ону улус мурнунга дорамчылап турарлар^a.

^a Евр. 10:29

⁷ Үзүк чок куткан чаъс суун сиңирип алгаш, ону болбаазыраткан улуска ачы-дузалыг дүжүдүн берген чер Бурганның ачы-буянын алыр. ⁸ А ол черден тенниг бок оът-сиген үнер болза^b, ооң ажыы чок бооп, Бурганга каргаттыларының кырында турар. Адак соонда кээп, ону өрттедиптер^c.

^b Иер. 4:3; Мф. 13:7

^c Мал. 4:1; Мф. 3:12

⁹ Чугаам мындыг-даа бооп турза, камгалал эдилеп, эки байдалда турарыңарга бү-зүрээр-дир мен, ханы ынак эш-өөр. ¹⁰ Чүге дээрге Бурган чөптүг. Эрткен болгаш амгы үеде Ооң улунунга бараан бооп тура, кылган ажыл-херээрнерни база Аңаа көргүскен ынакшылыңарны Ол уттур хире эвес^d. ¹¹ Шак ындыг кызымааңарны кайыңар-даа эчизинге чедир көргүзерин күзеп тур мен. Ынчан идегелинер бүрүн боттаныр деп магадылалды алыр силер^e. ¹² Чалгаа болбазыңарны, харын бүзүрелиниң база шы-дамык чоруунун ачызында оларга Бурганның азаан чүүлүн салгап аар улустун үлегерин эдереринерни күзеп тур мен^f.

^d Мф. 10:42

^e Рим. 5:2-5;

² Кор. 1:22; 5:5; Эф. 1:14

^f Евр. 13:7

Бурганның азаашкыңары болгаш даңгырактары

¹³ Бурган Авраамга азаашкынын берип турда^g, Бодунуң ады-биле даңгыраглаан, чүге дээрге даңгыраглаары-биле адап боор Бодундан өрү деңнелдиг кым-даа чок болган. ¹⁴ Ол Авраамга:

^g Лк. 1:73-75

*«Мен сеңээ ачы-буянын бажын ажыңар хайырлаар мен,
үре-салгалыңны эңдере өстүрүп бээр мен» – дээн^h.*

^h Э. д. 22:17

¹⁵ Авраам шыдамык манап келгеш, азаан чүүлдүң эге-бажынга четкен.

¹⁶ Улус бодундан өрү деңнелдиг кижиниң ады-биле даңгыраглаар, ол даңгырак чугаалашкан чүүлдү бадыткап, оларның аразында кандыг-даа маргылдааның когун үзерⁱ. ¹⁷ Бурган азаашкын алган улуска Бодунуң күзел-соруунуң өскерлиш чогуң шуут тода көргүзер бодалдыг болгаш, Бодунуң азаашкынын даңгыраа-биле ба-дыткаан^j. ¹⁸ Бурганның мегелеп шыдавазы^k хажык чок ийи чүүл: азаашкын биле даңгырак бар. Оларның ачызында камгалалга идегеливистен туттунар сагыштыг маңнап келген биске улуг аргалал бар болур. ¹⁹ Ол идегелди сеткил-хөңнүвүстүң айыыл чок быжыг якорун дег кадагалап чоруур бис. Ол идегел Бурганның өргээ-зинде көжеге артында Эң ыдыктыг өрээлче кире бээр арганы биске бээр^l. ²⁰ Бисти дээш, Иисус ынаар кирип, оруувусту ажыдып берген. Мелхиседек ышкаш, Ол кезээ мөңгедө Бурганның дээди бараалгакчызы апарган^m.

ⁱ Хост. 22:11

^j Ыд. ыр. 109:4

^k Сан. 23:19; 1 Хаан. 15:29

^l Лев. 16:2, 15; Евр. 9:7

^m Евр. 4:14; 8:1; 9:24-25

Бурганның бараалгакчызы Мелхиседек

7 ¹ Ол Мелхиседек Салимниң хааны, Дээди Өрүкү Бурганның бараалгакчызы турган. Хааннарны тишлээш, эеп чанып орган Авраамны Мелхиседек уткааш, йөрээп каан. ² Авраам аңаа бодунуң бүгү олча-ажыының оннуң бир кезиин бергенⁿ.

ⁿ Э. д. 14:17-20

Ооң «Мелхиседек» деп ады «Чөптүг-шынның чоруктуң хааны» дээн уткалыг, а «Салимниң хааны» деп ат-дужаалы «Амыр-тайбыңның хааны» дээн уткалыг. ³ Мелхиседектин ачазы-даа, авазы-даа чок, ооң ада-өгбе даңзызы-даа улуска бил-динмес турган. Ооң кажан төрүттүнгенин-даа, кажан мөчээнин-даа билер кижичок*. Бурганның Оглунга дөмей, ол кезээ мөңгедө Бурганның бараалгакчызы бооп арттар.

* 7:3 Ол бүгүнүң дугайында Бижилгедө чүнү-даа айытпаан деп турары ол.

⁴Мелхиседектиң кайы хире өндүр улуун бодап көрүңөр даан! Улуг өгбевис Авраам безин дайын олчазының оннуң бир кезиин аңаа берипкен ышкажыл! ⁵Бурганнын бараалгакчылары – Левийниң үре-салгалы база ыдыктыг хоойлу ёзугаар ха-дуңмазы чондан (олар база-ла Авраамдан укталган-даа болза) оларның олча-ажыының оннуң бир кезиин алыр ужурлуг^а. ⁶А Мелхиседек боду Левийниң аймаанга хамаарышпас-даа болза, Авраамның олчазының оннуң бир кезиин алгаш, ону – Бургандан азаашкын алган кижини^б – йөрээп каан. ⁷Йөрээп турар кижикандыг-даа чигзиниг чокка йөрээптирип турар кижиден бедик деңнелге турар.

^а Лев. 27:30-31;
Сан. 18:21; Ы. х. к. 14:22
^б Э. д. 12:2-3; Рим. 4:3;
Гал. 3:16

⁸Олча-ажыктың оннуң бир кезиин өлүр тынныг улус – Бурганнын бараалгакчылары чыып алыр, а Бижилге Мелхиседектиң амылыг артарын херечилээн-дир. ⁹Левий безин өске улустан олча-ажыктын оннуң бир кезиин ап турза-даа, боду база Мелхиседекке Авраамны дамчыштыр төлээн деп чүге чугаалап болбазыл. ¹⁰Мелхиседек Авраамга уткужуп турда, Левий төрүттүмээн-даа турган болза, өгбези Авраамнын үрезинге турган болгай.

Иисустуң, Мелхиседектии ышкаш, Бурганга бараан болуушкуну

¹¹Левиттерниң Бурганга бараан болуушкунун дамчыштыр улустуң бачыттарынын бүрүн арыглаашкынын чедип ап болур турган болза (чүге дээрге чон левиттерниң бараан болуушкунунга үндезилеттинген ыдыктыг хоойлуну алган болгай), Аарон ышкаш эвес, а Мелхиседек ышкаш өске бараалгакчы чүге көстүп кээр ужурлуг турганыл? ¹²Бурганга бараан болур арга солчур болза, хоойлу база албан солчур ужурлуг. ¹³Ооң дугайында ам бо бүгүнү чугаалап турарым Христос өске аймакка хамааржыр турган, а ол аймактан кым-даа өргүл салыр бедигээш чанынга бараан бооп көрбээн. ¹⁴Бистин Дээргивис Иуданың аймаандан чырып үнүп келгенин шупту билир бис^с, а Моисей ол аймакка хамааржыр Бурганнын бараалгакчызы дугайында чүнү-даа чугаалаваан.

^с Иса. 11:1; Мих. 5:2;
Мф. 1:3; Лк. 3:3

¹⁵Мелхиседек ышкаш өске Бараалгакчы көстүп кээрге, мооң мурнундагы чугаам шуптузу улам билдингир апаар-дыр. ¹⁶Ол Бараалгакчы кижиниң ук-ызы-гуурунга үндезилээн дүрүм ёзугаар эвес, а мөңгө амыдыралдың узуткаттынмас күчү-күжүн ёзугаар Бурганнын бараалгакчызы апарган. ¹⁷Чүге дээрге Бижилгеде бадыткаан-дыр:

^д Ыд. ыр. 109:4; Евр. 5:6

«Мелхиседек ышкаш, Сен кезээ мөңгедө Бурганнын бараалгакчызы сен»^д.

^е Рим. 8:3; Гал. 4:9

¹⁸Биезги айтышкынны ооң кошкаа болгаш ажык чогу дээш, күш чок болдурган^е. ¹⁹Чүге дээрге ыдыктыг хоойлу чүү-даа чүвени болбаазырангай болдуруп шыдаваан^ф, а ону өскерткени биске Бурганга чоокшулаар чаагай идегелди хайырлаан.

^ф Евр. 9:9; 10:1

²⁰Иисустуң Бурганга бараан болуушкунун Бурганнын даңгыраа бадыткаан, а левиттер Бурганнын даңгыраа чокка Ооң бараалгакчылары апарганнар. ²¹Бурган Иисуска: *«Дээрги-Чаяакчы өскерлиш чок даңгыраан берип: „Сен кезээ мөңгедө Бурганнын бараалгакчызы боор сен“ – дээн»^г* деп даңгыраглап, Ону Бодунуң бараалгакчызы кылып каан болгай. ²²Иисус ынчалдыр улам быжыг чагыг-керээниң магадылалы болган^г. ²³Бурганнын демги бараалгакчылары солчуп, хөй санныг турганнар, чүге дээрге бараан болуушкунун уламчылаар арганы өлүм оларга бербейн келген. ²⁴А Иисустуң Бурганга бараан болуушкуну мөңгө, чүге дээрге Ол кезээ шагда дириг артар. ²⁵Ынчангаш Иисус Ону дамчыштыр Бурганга чоокшулап кээп турар улусту кезээде камгалап шыдаар, Ол кезээ мөңгедө амыдырап база олар дээш кезээде дилеп, болчуп чоруур^и.

^г Ыд. ыр. 109:4; Евр. 5:6

^и Евр. 6:11

^и 1 Ин. 2:1; Рим. 8:34

²⁶ Биске чогуум-на шак ындыг дээди бараалгакчы херек. Ол – ыдыктыг, кем-буруу чок, бузутка борашпаан, бачыттыглар санынче кирбээн база дээрлерден-даа өрү көдүрлү берген^a. ²⁷ Баштай бодунуң бачыттары, а ооң соонда чоннуң бачыттары дээш^b, өргүл кылып турар өске дээди бараалгакчылар дег, хүннүң-не өргүл кылыры Анаа албан эвес. Бодун Боду өргээш, Ол өргүлдү чангыс катап боорда, кажан кезээде кылып каан^c. ²⁸ Ыдыктыг хоойлу Бурганның дээди бараалгакчылары кылдыр кошкак талаларлыг анаа улусту томуйлаар^d, а ыдыктыг хоойлунуң соонда берген дангырак сөзү Бурганның кезээ мөңгедэ, бүрүнү-биле болбаазыраңгай апарган Оглун томуйлап каан.

^a Эф. 4:10; Евр. 4:14^b Евр. 5:3^c Евр. 9:12; 10:10^d Евр. 5:2

Чаа эң дээди чагыг-керээ

8 ¹ Силерге чугаалап турар чүүлүмнүң кол утказы мындыг: бисте бар Дээди бараалгакчы дээрлерде Дээди Өрүкү Бурганның дүжүлгезиниң оң талазында олурупкан^e, ² Ол Бодунуң бараан болуушкунун эң ыдыктыг черге – улустуң эвес, а Дээрги-Чаяакчының тургузуп кааны, Аңаа мөгөөр эзулуг майгынга боттандырап^f.

^e Ыд. ыр. 109:1;

Мк. 16:19; Евр. 1:3

^f Евр. 9:24

³ Бурганның дээди бараалгакчызы болган кижиги бүрүзү өргүл белектери салыр хүлээлгелиг^g, ынчангаш демги Дээди бараалгакчы база өргүлгө салыр чүүлдүг болур ужурулуг^h. ⁴ Иисус чер кырынга амыдырап арткан болза, Бурганның бараалгакчызы безин болбас ийик, чүгө дээрге ыдыктыг хоойлунуң айытканы-биле өргүл белектери эккеп турар бараалгакчылар мында бар-дыр. ⁵ Оларның бараан бооп турар ыдыктыг черин дээрде ыдыктыг черниң үлегери-биле туткан, ол ооң чүглө хөлөгези боорⁱ. Ынчангаш Моисей Бурганга мөгөөр майгын тудар деп баарга, Бурган аңаа: «Көрдүң бе, бүгү чүвени даг бажыңга сеңээ көргүскен хевирин олчаан кылдыр кылып сен» – деп сагындырган^j.

^g Евр. 5:1^h Эф. 5:2ⁱ Кол. 2:17; Евр. 10:1^j Хост. 25:40

⁶ Ам Иисуска чер кырында бараалгакчыларның бараан болуушкунундан оранчок артып турар бараан болуушкуну даандырган^k, чүгө дээрге Ол Бурган биле кижилер аразында оон-даа өндүр улуг чагыг-керээниң Дугуруштурукчузу-дур^l. Ол керээ эн өндүр улуг азаашкыннарга үндезилеттинген болгай.

^k 2 Кор. 3:6^l Евр. 9:15

⁷ Баштайгы чагыг-керээ четпес чүүл чок турган болза, өскезиниң херээ чок боор ийик^m. ⁸ Ынчалза-даа Бурган ону буруудадыпⁿ, мынча дээнⁿ:

^m Евр. 7:11ⁿ Иер. 31:31-34;

Евр. 10:16-17

^o Лк. 22:20; 2 Кор. 3:6

«Израильдиң чону-биле база Иудеяның чону-биле чаа чагыг-керээ чарар үем кел чыдыр^o – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. –

⁹ Оларның ада-өгбезин холундан чедип алгаиш, Египеттен үндүрө бергеиш,

олар-биле чарганым дег эвес, өске чагыг-керээ болур.

Олар ук чагыг-керээни үрээн болгай,

а Мен ол дээш олардан ойталаан мен – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. –

¹⁰ Мен ол хүннерде израиль чон-биле мындыг чагыг-керээ чарар мен^p – деп, Дээрги-Чаяакчы чугаалаан. –

^p Иер. 32:40; Иез. 37:26

Бодумнуң дүрүм-хоойлумну оларның угаан-медерелинче кишерер мен, оларның чүректеринге бижип каар мен!^q

^q Ы. х. к. 6:6; Иса. 51:7

Мен оларның Бурганы болур мен, а олар Мээң чонум болур^r.

^r Лев. 26:12

* 8:8 Мында «Эрги чагыг-керээни буруудадып» деп турар утка кириген. Өске бурунгу сөзүглелде «Израиль чонну буруудадып» деп бижээн.

¹¹ Оон соңгаар кым-даа бодунуң ада-чуртчузун, ха-дуңмазын сургап:

^b Ос. 2:20

„Дээрги-Чаяакчыны билип алыңар!“ – дивес,
чүге дээрге олар шупту, улуг-бичези чокка, Мени билген турар.^b

¹² Мен оларның кем-буруузун өршээп, бачыттарын оон ыңай
сагынмас мен».

¹³ Ол чагыг-керээни «чаа» деп адааш, Бурган баштайгызын эрги деп чарлаан, а эргижиреп, элей берген чүүл ажыглалдан үнүп, арлып-чиде бээриниң кырында.

Баштайгы чагыг-керээ үезинде Бурганга бараан болушкун

9 ¹ Баштайгы чагыг-керээде Бурганга мөгөөринге хамаарышкан дүрүмнер база бо черде ыдыктыг оран-сава бар турган^c. ² Бурганга мөгөөр майгынны туткаш^d, оон «Ыдыктыг өрээл» дээр бирги кезээнге чырыткы биле ыдыктаан хлеб салыр ширээни тургузуп каан^e. ³ Майгынның бирги кезээнден көжеге-биле^f аңгылаан ийиги кезээн «Эң ыдыктыг өрээл» дээр турган. ⁴ Аңаа айдызаар өргүл салыр алдын бедигээш болгаш бүгү талаларын алдын-биле шыпкан ыдыктыг аптара турган^g. Ол аптарага манна деп чемниг алдын саваны^h, Аароннуң частып келген даянгыгыжынⁱ база чагыг-керээниң сөстөрүн ойган калбак даштарны шыгжап каан^j. ⁵ А аптараның кырынга хан чажар халыпты^k чалгыннары-биле шыва алган өндүр-чаагай херувимнер тургулаан^l. Мен ам ол бүгү чүүлдер дугайында тодаргайы-биле чугаалап шыдавас-тыр мен.

^c Хост. 25:8

^d Хост. 26:1

^e Хост. 25:30-31

^f Хост. 26:31-33; Лев. 16:2

^g Хост. 25:10; 30:1

^h Хост. 16:33-34

ⁱ Сан. 17:8-10

^j 3 Хаан. 8:9

^k Лев. 16:14

^l Хост. 25:19-20

^m Лев. 16:2, 15; Евр. 6:19

ⁿ Евр. 10:20

^o Евр. 7:19; 10:1

^p Лев. 11:2; Мк. 7:4

⁶ Шак ындыг тургузулуг майгынның бирги кезээнге Бурганның бараалгакчылары Бурганга мөгөйип, бараан боору-биле үргүлчү кирер турганнар. ⁷ А ийиги кезээнге чүгле Бурганның дээди бараалгакчызы, чылда чүгле чаңгыс катап кирер турган^m. Ол кирерде, боду дээш база чоннуң чүве билбезиниң уржуундан үүлгеткен бачыттары дээш өргүүр ханны ап алыр ужурлуг. ⁸ Ыдыктыг Сүлде ооң-биле чүнү көргүскени ол? Майгынның бирги кезээ турар шагда, Эң ыдыктыг өрээлче кирер орук ам-даа ажык эвезин Ол көргүскен-дирⁿ. ⁹ Ол бирги кезек амгы үени элдээртип көргүскен, өргүл белектери Бурганга мөгөйген кижиниң арын-нүүрүн бүрүнү-биле арыглап шыдавас дээн үлегер-демдек болур^o. ¹⁰ Ол өргүл белектери-биле катай чем, суксун база янзы-бүрү арыглал чугдунушкуннары чүгле кижиниң мага-бодунга хамааржыр^p. Олар шупту чүгле бо ёзу-чурумну эдип-чазаар үеге чедир доктааткан дүрүмнер болур.

Чагыг-керээни чарып турар хан

¹¹⁻¹² Ынчалза-даа келир үедеги ачылыг чүүлдерге хамаарыштыр Дээди бараалгакчы бооп, Христос чедип келген. Христос кижиниң холу тутпаан (азы бо делегейге хамаарышпас) улам эки болгаш болбаазыраңгай майгын дамчыштыр кире берген. Ол өшкү мал болгаш инек малдың ханын эвес, а Бодунуң ханын өргээш, чаңгыс катап боорда, кажан кезээде майгынның ыдыктыг черинче кире берген. Ынчалдыр Ол бисти бачыттарывыстан кезээ мөңгедө хостаан^q. ¹³ Бир эвес өшкү база инек малдың ханы^r болгаш инектиң хүлү*, кем-буруулуг улусче бызай чашканын дамчыштыр оларны ыдыктап, оларның мага-бодун арыглап шыдаар турган болза, ¹⁴ четпес-дудуу эвес өргүл кылдыр Бодун мөңгө Сүлде дамчыштыр Бурганга салган Христостуң ханы оон кайы хире дээштиг деп?!^s Ооң ханы арын-нүүрүвүстү өлүмчө эдертип аппаар черектерден арыглааш^t, дириг Бурганга бараан боор арганы биске хайырлаар болгай^u.

^q Евр. 7:27; 10:10

^r Лев. 16:14-16

^s 1 Пет. 1:18-19

^t Евр. 6:1; Ажыл. 7:14

^u 1 Ин. 1:7; Эф. 5:26

* **9:13** «Инектиң хүлү» – иудейлер инекти өргээш, ооң хүлүн Бурганга мөгөөр майгынны арыглаарына ажыглап турганнар (Сан. 19:9-10, 17-19 көр).

¹⁵Христос ам чаа чагыг-керээниң Дугуруштурукчузу апарган^a. Ынчангаш улустун баштайгы чагыг-керээ үезинде үүлгеткен бачыгтары өршээттинзин дээш, Христос өлү берген болганда, Бурганга кыйгырткан улус Ооң өлүмүнүң ачызында оларга азаан мөңгө өнчүнү ап болур^b. ¹⁶Өнчүгө хамаарылгалыг чагыг тургускан кижиге бар болза, ооң өлгени ылап дээрзин доктаадыры эргежок чугула. ¹⁷Чүгө дээрге өнчүгө хамаарылгалыг чагыг, ону тургускан кижиге дириг турда, күш чок боор, а ол өлгөн соонда, күштүг апаар. ¹⁸Ынчангаш баштайгы чагыг-керээ безин төккөн хан чокка күштүг кылдыр доктааттынмаан. ¹⁹Моисей ыдыктыг хоойлунуң бүгү айтышкыннарын шупту чонга номчуп таныштырып тура, инек база өшкү малдың ханын суг-биле, кызыл өңнүг дүк-биле база иссоп деп үнүш-биле^c катый туткаш, чагыг-керээниң дүрүг-номунче болгаш бүгү чонче бызай чажып турган. ²⁰Ол ынчан: «*Бурганның силерге айтып каан чагыг-керээзиниң ханы бо-дур*» – дээн^d. ²¹Моисей ыдыктыг майгынны, Аңаа бараан боорда ажыглаар хамык саваларны база хан-биле бызай чашкан^e. ²²Ыдыктыг хоойлу эзугаар барык бүгү чүүлдер хан-биле арыгланар; хан төкпээнде, өршээл турбас^f.

^a Евр. 8:6^b 2 Тим. 1:1; Тит. 1:2^c Хост. 12:22; Лев. 14:4-7.

Сан. 19:6, 17;

Ыд. ыр. 50:9

^d Хост. 24:8^e Хост. 29:12, 36;

Лев. 8:15, 19

^f Лев. 17:11

Христостуң өндүр бедик өргүлү

²³Ол бүгү дээрде чүүлдерниң үлегер-чижээ-биле кылдынган^g, ынчангаш оларны ындыг өргүлдер-биле арыглаар уjurлуг. А дээрнии боор чүүлдерни оон-даа эки өргүлдер-биле арыглаар херек. ²⁴Христос кижиге холу-биле туткан ыдыктыг майгынче кире бербээн – ол майгын ылап шынның ыдыктыг черни чүглө өттүнүп турган болгай^h. Харын Ол бисти дээш Бурганның мурнунга турары-биле дээрнин бодунче кире берген. ²⁵Дээди бараалгакчы кижиниң чылдың-на өске амытанның ханын алгаш, Эң ыдыктыг өрөөлчө кирип турары дег, Христос Бодун хөй удаа өргүлгө салыр дээш, дээрже кирбээн-не болгай. ²⁶Ындыг турган болза, Ол өртемчейни чаяганындан бээр хөй удаа хилинчек көөр уjurлуг тургай эртик. А Ол ам Бодунун өргүлү-биле бачытты чок кылыр дээшⁱ, бо делегейниң төнчүзү чоокшулап орап үеде чаңгыс катап чедип келген-дир^j.

^g Хост. 25:40; Евр. 8:5^h Евр. 8:2ⁱ 1 Ин. 3:5^j 1 Пет. 3:18^k Мф. 16:27

²⁷Кижиге бүрүзү чүглө чаңгыс катап өлүр, а оон Бурганның шииткели боор^k. ²⁸Шак ынчаар Христос база хөй улустуң бачыгтарын чүктээри-биле Бодун чаңгыс катап өргүлгө салган^l. Ол ооң соонда бачыг-биле харылзаа чокка, Ону манап турар улусту^m камгалаар дээш, катап база чедип кээрⁿ.

^l Иса. 53:12;

1 Пет. 2:24; 3:18

^m Тит. 2:13ⁿ Аж.-ч. 1:11;

1 Фес. 4:16-18

Баштайгы чагыг-керээниң өргүлдериниң кошкаа

10 ¹Ыдыктыг хоойлу – келир үеде кээр ачылыг чүүлдерниң алыс шын хевири эвес, а чүглө хөлегези боор^o. Ынчангаш ол хоойлу Бурганга мөгөйип кээп, чаңгыс-ла ол өргүлдерни чылдың-на доктаамал салып турар улусту кажан-даа болбаазыраңгай кылып каап шыдаvas^p. ²Ыдыктыг хоойлу ону кылып шыдаптар турган болза, улус өргүлдер салырын соксап каарлар ийик. Ындыг турган болза, Бурганга мөгөйген улус чаңгыс катап боорда, кажан кезээде арыгланар, моон соңгаар кажан-даа бачыгтарын медереп билбестер ийик. ³Ынчалза-даа шак ол өргүлдер чылдың-на бачыгтар дугайында сагындырып кээр^q. ⁴Чүгө дээрге инек база өшкү малдың ханы бачыгтарны чайладып шыдаvas.

^o Кол. 2:17; Евр. 8:5^p Евр. 7:19; 9:9^q Лев. 16:21

⁵Ынчангаш бо делегейге чедип келгеш, Христос Бурганга мынча дээн^r:

^r Ыд. ыр. 39:7-9

«Сен өргүлдерим биле белектеримни күзеведиң^s,
харын мага-ботту Меңээ белеткеп кагдың.

^s Ыд. ыр. 50:18

⁶Бүрүн өрттедир өргүлдер-даа, бачыт дээш өргүлдер-даа
Сээң хөңнүңге кирбес-тир^t.

^t 1 Хаан. 15:22; Иса. 50:4

⁷Ынчан мынча деп чугааладым: „Бо-дур мен, кел чыдыр мен,

ыдыктыг дүрүг-номда чүну кылырымны бижээн болгай.
Бурганым, тура-сорууңну күүседир күзелдиг мен“».

⁸ Эгезинде Ол мынча дээн: «Сен өргүлдерим биле белектеримни күзеведиң, бүрүн өрттедир өргүлдер-даа, бачыт дээш өргүлдер-даа Сээң хөңнүңге кирбес-тир». (Ол бүгү өргүлдерни ыдыктыг хоойлу ёзугаар доктаадып каан.) ⁹ А оон Ол немеп каан: «Бо-дур мен, тура-сорууңну күүседир күзелдиг кел чыдыр мен». Ол бирги өргүл салыр чурумну күш чок болдургаш, ийигизин доктааткан. ¹⁰ Бис Бурганның күзел-соруу-биле Иисус Христостуң чаңгыс катап боорда, кажан кезээде өргүлге салган мага-бодун дамчыштыр ыдыктаткан бис^a.

^a Мф. 26:26; 1 Кор. 11:24;
Евр. 7:27; 9:9

^b Сан. 28:3

^c Ыд. ыр. 109:1;
Мк. 16:19; Евр. 1:3

^d Ыд. ыр. 109:1; Евр. 1:13

¹¹ Бурганның бараалгакчызы бүрүзү хүннүң-не бараан болуушкунун күүседир-биле бут кырынга туруп, кижиниң бачыттарын кажан-даа чайладып күш четпес чаңгыс-ла ол өргүлдерин хөй катап салып турар^b. ¹² А Христос улустуң бачыттары дээш чаңгыс өргүл салгаш, кажан кезээде Бурганның оң талазынга барып олуруп-кан^c. ¹³ Оон бээр Ол Ооң дайзыннарын буттарының адаанга эккеп салыптар өйнү^d манап эгелээн. ¹⁴ Ынчангаш Ол ыдыктыг апарып турар кижилерни чаңгыс өргүл-биле кажан кезээде болбаазыраңгай улус кылып каан.

¹⁵ Ыдыктыг Сүлде база биске ол дугайында херечилеп турар. ¹⁶ «Мен ол хуннерде израиль чон-биле мындыг чагыг-керээ чарар мен» – деп чугаалаан соонда, Дээрги-Чаяакчы мынча дээн:

«Бодумнуң дүрүм-хоойлумну оларның угаан-медерелинче кишерер мен,
оларның чүректеринге бижип каар мен.

¹⁷ Оларның бачыттары болгаш кем-буруузунуң дугайында оон ыңай сагынмас мен»^e.

^e Иер. 31:33-34;
Евр. 8:10-12

¹⁸ А ол бачыттарны өршээген соонда, олар дээш оон ыңай өргүл салган херээ чок.

Христостуң өргүлүнден ойталаары озалдыг

¹⁹ Ынчангаш, ха-дунма, Иисустуң ханының ачызында ам ыдыктыг черже коргуш чок кире берип болур бис^f. ²⁰ Чаа болгаш дириг орук-биле^g, көжеге өттүр (азы Ооң мага-бодун өттүр) Ооң биске изеп кааны орук-биле кире берип болур бис^h. ²¹ Бурганның өг-бүлезин баштап турар Ооң өндүр улуг бараалгакчызы бисте бар-дыр. ²² Ындыг болганда, ажыт-чажыт чок чүректерлиг; бүзүрелинге бүргедипкен; чүректеривисти кем-буруулуг арын-нүүрден бызай чажып туруп арыглап алганⁱ база мага-бодувусту арыг суг-биле чуп алган бооп^j, Бурганче чоокшулап көрээлинер. ²³ Ажыы-биле хүлээп көөрүвүс идегелден салдынмайн туттунаалы^k, чүге дээрге биске аазаашкын берген Бурган Бодунун сөзүңге шынчы болгай^l. ²⁴ Бот-боттарывыска сагыш човангыр бооп, ынакшылче база буянныг херектерже бот-боттарывысты ыдалап көрээлинер. ²⁵ Чыгылып, аралажырындан ойталаваалы^m (чамдык улус аңгыланым чаңчыга берген болгай), харын бот-боттарывысты деткип көрээли, сөөлгү хүннүң чоокшулап орарын көргөшⁿ, улам күштүг деткижээлинер.

^f Эф. 3:12; Евр. 4:16

^g Евр. 9:8

^h Ин. 14:6

ⁱ Иез. 36:25

^j Ин. 13:8; 1 Кор. 6:11; Эф. 5:26; Тит. 3:5

^k Евр. 4:14

^l 1 Кор. 1:9; 1 Фес. 5:24;

2 Фес. 3:3

^m Аж.-ч. 2:42

ⁿ Рим. 13:11; 1 Кор. 3:13

^o Сан. 15:30

^p Мк. 3:29; 1 Ин. 5:16

^q Ыд. ыр. 20:10; 78:5;
Иса. 26:11

^r Ы. х. к. 19:15

²⁶ Алыс шынны билип алгаш, бачыт үүлгедирин өжегээр уламчылаар болзувусса^o, ол бачыттарны чайладыптар кандыг-даа өргүл артпас^p. ²⁷ А ынчан чүгле шииткелди база Бурганга удурланган улусту өрттендир чиптер отту коргуп-сүртеп манаары арттар^q. ²⁸ Моисейнин хоойлузун хажыткан кижини кээргел чокка ийи азы үш херечиниң очуу-биле өлүмге онаар турган^r. ²⁹ Ынчаарга Бурганның Оглун таптай баскан, Ооң чагыг-керээзин ыдыктаан ханны* ыдыктыг деп санаваан база Бурганның авыралдыг

* 10:29 Азы: «Ол кижини ыдыктаан чагыг-керээниң ханы».

Сүлдезин дорамчылаан кижиниң кеземчези оон кайы хире коргунчугул?!^a ³⁰Кымның: «Менде улустан өжээн негеп, кезедир арга бар» – дээнин, а оон ыңай: «Дээрги-Чаяакчы Бодунуң чонун шишдер»^b – дээнин билир бис. ³¹Дириг Бурганның кезедир холунче кирери эң коргунчуг!^c

³²Алыс шынның чырыны көрүп каан үеңер – биеэги хүннерни сактып келинер, силер ынчан хилинчекти эң маадырлыгы-биле шыдажып эрттиңер. ³³Силерни ынчан бүгү улустуң мурнунга кочулап-шоодуп, хилинчекке онаап турган, шак-ла ындыг байдалды көрүп эрткен улус-биле чаңгыс үүлени деңге үлештиңер. ³⁴Хоругдаттырган улус-биле безин кады хилинчек көрүп^d, эт-хөрөңгинер хунаадып алгаш, өөрүп турдунар^e, чүге дээрге дээрде шыгжаан эки болгаш элеп төнмөс эт-хөрөңгинер барын билир турдунар^f.

³⁵Ынчаар-ла чүрекириңерден ойталаваңар, ол дээш, өндүр улуг шаңнал силерни боор. ³⁶Бурганның күзел-соруун күүсеткеш, аазаан чүүлүн алыр дизиңерзе, шыдамык боору силерге эргежок чугула.

³⁷«Ам үр болбайн, чедип кээр ужурулуг Кижини саадал чокка чедип кээр.

³⁸Бүзүрелиниң ачызында Мээң мурнумга актыг-шынныг кижини амылыг артар,
а оозундан ойталаар болза, Мен ол кижиге ээ көрүмөс мен»^g.

³⁹А бис дээрге бүзүрелиңден ойталааш, өлүп читпес, харын бүзүрелиң кадагалааш, камгалал ап турар улус-тур бис.

Бүзүрелиң алыс ужуру-утказы

11 ¹А бүзүрел идегеливисти боттандырып, каракка көзүлбөс чүүлдерни бадыткап турар^h. ²Шак ындыг бүзүрели дээш, бурунгу өгбелеривистиң дугайында биске эки херечилел дамчып келген.

³Бүзүреливис-биле өртемчейни Бурганның айтышкынын ёзугаар чаяганын, көстүп турар чүүлдерниң каракка көзүлбөс чүүлдерден тывылганын билип алыр бисⁱ.

⁴Бүзүрели-биле Авел Каинниң салганындан эки өргүлдү Бурганга салган. Бурган Боду ооң белектериниң дугайында херечилээрге, ол бүзүрелиң дамчыштыр чөптүг-шынныг кижини деп херечилелди чедип алган. Боду өлзе-даа, бүзүрелиниң ачызында, ол ам-даа херечилеп чугаалап чоруур^j.

⁵Бүзүрели-биле Энох өлүм көрбөй, дээрже көжүртү берген. Бурган Энохту чанынче көжүрүп алган болгаш, улус ону тыппайн барган. Чүге дээрге бо делегейден дээрже көжер бетинде, ол Бурганның сеткилинге киргениниң херечилелин алган^k.

⁶А бүзүрел чок болза, Бурганның сеткилинге кирери канчап болдунарал? Бурганче чоокшулап кел чыдар кижини бүрүзү Ол бар деп база Олче чүткүп чоруур улуска Оон шаңналы турар деп бүзүрээр ужурулуг болгай.

⁷Бүзүрели-биле Ной ам-даа көрбээни чүве дугайында сагындырыг алгаш, бодунуң өг-бүлезин камгалаар дээш, Бурганны хүндүлээр сеткили-биле бажың-хеме тудуп алган. Ооң шак ындыг бүзүрели бо делегейни буруудаткан. Ооң бүзүрээни дээш, Бурган ону чөптүг-шынныг кижини деп чарлаан^l.

⁸Бүзүрели-биле Авраам, өңчүге алыр ужурулуг турганы черже Бурган кый дээрге, кайнаар бар чоруурун боду безин билбес-даа бол, дыңнангыр чоруп каан^m. ⁹Авраам бүзүрели-биле Бурганның аазаан черинге, хары черге дег, чурттай берген. Ол ук черге чаңгыс-ла ол аазаашкынын деңге салгап алган оглу Исаак болгаш оглунуң оглу Иаков-биле кады майгынарнага чурттап турганⁿ. ¹⁰Чүге дээрге Бурганның төлөвилээш, тутканы, үндезини салдынган хоорайын^o ол манап турган. ¹¹Бүзүрели-биле Авраам

^a Евр. 6:4-6

^b Ы. х. к. 32:35-36;
Рим. 12:19

^c Иса. 33:14; Лк. 12:5

^d Мф. 25:36

^e Мф. 5:12

^f Мф. 6:20; 19:21;
1 Пет. 1:4; Кол. 1:5

^g Авв. 2:3-4; Рим. 1:17;
Гал. 3:11

^h Рим. 8:24; 2 Кор. 4:18

ⁱ Э. д. 1:6-7; Ыд. ыр. 32:6;
2 Пет. 3:5

^j Э. д. 4:3-8; Мф. 23:35;
1 Ин. 3:12

^k Э. д. 5:22-24

^l Э. д. 6:9-22

^m Э. д. 12:1-4

ⁿ Э. д. 12:8; 13:3; 18:1

^o Евр. 12:22; Ажыд. 21:2

^a Э. д. 21:2

^b Рим. 4:19

^c Э. д. 22:17

^d Мф. 13:17; Лк. 10:24

^e Э. д. 23:4

^f Э. д. 26:24; 28:13

^g Э. д. 22:1-10

^h Э. д. 21:12; Рим. 9:7

ⁱ Рим. 4:17-19

^j Э. д. 27:27-29, 39-40

^k Э. д. 47:31; 48:17-19

^l Э. д. 50:24-25

^m Хост. 2:2-3; Аж.-ч. 7:20

ⁿ Хост. 2:10-11

^o 1 Ин. 2:17

^p Евр. 13:13

^q Хост. 12:37; 13:18

^r Хост. 12:21-30

^s Хост. 14:21-30

^t Ис. 6:15, 20

^u Ис. 2:1; 6:24; Мф. 1:5; Иак. 2:25

^v Башт. 6:11–8:32

^w Башт. 4:6-16

^x Башт. 13:24–16:31

^y Башт. 11:1–12:7

^z Башт. 4:6; 6:11; 11:1;

13:24; 1 Хаан. 1:20; 16:13

^{za} Башт. 14:6; Дан. 6:22

^{zb} Дан. 3:23-27

(кадайы Сарра төл төрүвес-даа турган болза) кыраан назынында ада боор күштү алган*. Азаашкын берген Бурганның шынчызын ол билип турган^a. ¹² Ынчангаш чаңгыс кижиден (артында-ла эът-боду өлүг чыгыы кижиден)^b дээрде сылдыс дег эмге-тикчок, далай эринде элезин дег сан-түң чок салгал тывылган^c.

¹³ Ол бүгү улус азаан чүүлдерни албайн, оларны чүгле ырактан көргөш, өөрүп, бүзүрелин ышкынмайн, өлгүлөп калган^d. Олар боттарының дугайында: «Бис бо черге чүгле түр када турумчуп алган даштыкылар бис» – деп чугаалап турганнар^e. ¹⁴ А ынча деп чугаалаар улус төрөөн чуртун дилеп чоруурун көргүзөр болгай. ¹⁵ Боттарының каапкаш барган чуртун бодааннар болза, дедир ээп чана бээр арга оларга тургай-ла. ¹⁶ А олар оон дээр, дээрде турар чуртче чүткүп турганнар. Ынчангаш оларның Бурганы деп ададырындан Бурган ыятпас^f, чүге дээрге хоорайны оларга Ол белеткеп берген-дир.

¹⁷⁻¹⁸ Азаашкын алган Авраам, Бурганга шенедип тургаш, эр чаңгыс оглу Исаакты бүзүрели-биле өргүлгө салырынга белен турган^g. Бурган аңаа: «Сээң салгалың Исаакты дамчыштыр уламчылаар-дыр»^h – деп чугаалаан-даа болза, ол ынчаар кылган. ¹⁹ Бурган ооң оглун өлүглөр аразындан безин катап диргизип шыдаар деп, Авраам бүзүрөп турганⁱ. Ол Исаакты өлүглөр аразындан дедир эгидип алган деп чугаалап болгу дег-дир.

²⁰ Бүзүрели-биле Исаак Иаковтун база Исавтын келир үезин йөрөөгөн^j. ²¹ Бүзүрели-биле Иаков, өлүп чыда, Иосифтин ийи оглун йөрөөгөш, даянгылыжыга даянганш, Бурганга мөгөйгөн^k. ²² Бүзүрели-биле Иосиф чуртталгазының төнчүзүндө израиль чоннун Египеттен үнеринин дугайында чугаалаан база бодунуң мөчү-сөөгүн канчаарын айыткан^l.

²³ Бүзүрел ачызында Моисей, төрүттүнген соонда, ада-иезинге үш ай улаштыр чажыртып келген, чүге дээрге олар ооң онза чаражын көргөш, хаанның чарлыындан кортпааннар^m. ²⁴ Бүзүрели-биле Моисей, улуг кижип апаргаш, фараоннун уруунун оглу деп ададырындан ойталаанⁿ. ²⁵ Ол бачыттың түр када таалалын көөрүнүң орнунга^o, Бурганның чону-биле кады хилинчек көөрү дээр деп санаан. ²⁶ Моисей Египеттин эртине-байлаанга бодаарга, Христос** дээш дорамчылап көөрү улуг үнелиг деп санаан^p, ооң кара алып уjurлуг шаңналынче шыгаап турган. ²⁷ Бүзүрели-биле ол, хаанның килеинден кортпайн, Египетти каапкаш барган^q. Каракка көзүлбөс Бурганны көргөн дег, ол бүгүдени шыдажып үнгөн. ²⁸ Бүзүрели-биле ол, израильчилерниң дун оолдарын дээрниң хыдыкчы төлээзи өлүрбезин дээш, эжик кастыңнарын хан-биле чаап кааш, Хосталышкын байырлалын демдеглеп эрттирген^r.

²⁹ Бүзүрели-биле израиль чон, кургаг черлеп дег, Кызыл далайны кеже берген, а египетчилер оларны сүрүп кежер дээш, дүжүп өлүп калганнар^s. ³⁰ Бүзүрели-биле израиль чон Иерихон хоорайны чеди катап улаштыр дескинген соонда, ооң ханалары буступ кээп дүшкөн^t. ³¹ Бүзүрели-биле самын-садар херээжен Раав, израиль хайгыылчыларны эп-найыралдыг уткуп-хүлээгөш, бүзүрөвөөн улус-биле кады өлүртпейн, амы-тынныг арткан^u.

³² Оон ыңай чүнү чугаалазымза экил? Геден^v, Варак^w, Самсон^x, Иеффай^y, Давид, Самуил суглар база Бурганның медээчилери дугайында чугаалаар дээримге, үем чедишпес-тир^z. ³³ Бүзүрели-биле олар өске күрүнелерни тиилээннер, чөптүг чорукту догуннатканнар, азаашкыннарны алганнар. Олар арзылаңнар аксынче кирбээннер^{za}, ³⁴ чалбыштыг отту өжүрүпкөннер^{zb}, хылышка өлүртпейн барганнар, боттарының кошкан күш-шыдалче хуулдурупканнар, дайын-чаага күчүлүг апарганнар, өске

* 11:11 Азы: «Бүзүрели-биле Сарра, төл төрүвес боду, кыраан назынында ие боор күштү алган» бооп чадавас.

** 11:26 Христос – «Чагдырган-шиллиттинген» дээн сөс. Ындыг таварылгада ол сөс израиль чонга – Бурганның шилээн улузунга хамааржып боор.

чер чурттугларның аг-шерииин сывыртап турганнар^a. ³⁵ Херээженнер боттарынын өлген улузун катап дирилген кылдыр дедир алганнар^b.

А бир чамдык улус оон-даа эки амыдыралга катап дирлир дээш, оларга саналдаан хосталганы хүлээп албайн, эриидедип өлгеннер. ³⁶ Бир өске улус кочу-шоотту, эрииделди, а бир чамдыызы кинчи-бекти, кара-бажынны көрүп эрткеннер^c. ³⁷ Оларны даш-биле соккулап, ийи чара хирээлеп, хылыш-биле шанчып өлүрүп турган^d. Олар хой база өшкү кежи кеткеш^e, тояап чоруп, ядарап-түрегдеп, истедип-сүрдүрүп, дора көрдүрүп келгеннер. ³⁸ (Бо делегей оларга төлептиг эвес турган!) Олар ээн черлерге, дагларга, куйларга, оңгар, кызаа черлерге улчуп чорааннар^f.

³⁹ Бүзүрелиниң ачызында бүгү ол улус дугайында биске эки херечилел дамчып келген, ынчалза-даа олар Бурганның азаан чүүлүн албааннар. ⁴⁰ Бурган биске база бир-ле эки чүүлдү баш бурунгаар бодап алган: ол улус болбаазыраңгай байдалга чедер, чүгле бис чогувуста эвес, а бис-биле кады^g.

Иисус бүзүрелди эчизинге чедирер

12 ¹ Бисти хүрээлээн, бүзүрелди херечилээн улустуң хөйүн көрбөс силер бе?! Ындыг болганда, оруувуска моондак болган бүгү чүвени база чыпшыныычал бачытты ынай ап октапкаш, бисти манап турар орук-биле шыдамык, туруштуг чоруп ораалы^h. ² Бүзүреливистиң Баштакчызыⁱ болгаш Эчизинге чедирикчизи Иисустан карак салбаалы. Ону манап турар өөрүшкү дээш*, Ол белдир-ыяшка өлүмнү шыдажып эртип^j, бужар байдалга киргенин-даа херекке албайн, Бурганның дүжүлгезиниң оң талазынга барып олурупкан^k. ³ Силерниң сагыш-сеткилицер суларавазын дээш, бачыттыг улустуң талазындан ындыг кончуг дора көрүүшкүнү шыдажып эрткен Иисустуң дугайында бодап чорунар^l.

Хилинчек дээрге Бурганның кижизидилгези-дир

⁴ Бачытка удур демиселинерге^m ам-даа ханыңар төгүлдүр чаалашпаан силер. ⁵ Сагыжыңар чазай сөглээн бо сөстөр силерге, Бурганның ажы-төлүңге, хамаарышкан дээрзин утканыңар ол-дурⁿ:

*«Оглум, Дээрги-Чаяакчының кижизидилгезин хүлээвейн барба^o,
Ооң чемелээшикинин халалыг диве.*

*⁶ Дээрги-Чаяакчы Бодунуң ынак кижизин кижизидер,
хүлээп көөр бүгү оолдарын кеземчеге онаар».*

⁷ Кижизидилгенер дээш, хилинчекти шыдажып көрүңер. Бурган силерни ажы-төлүн дег аажылап турар-дыр. Ачазындан кижизидилге албас төл турар чүве бе?^p ⁸ А бир эвес дүрүм ёзуугаар төрүттүнген бүгү ажы-төлдүң оюп эртпези кижизидилгени албас болзуңарза, сурас төлдер бооруңар ол-дур. ⁹ Ам артында шуптувус чер кырынга төрөөн ачаларлыг бооп, бисти кижизиткен дээш, оларны хүндүлөп чораан бис. Дээрде Адавысты тооп дыңнаарывыс оон оранчок артык болбас деп бе?! Ону тооп дыңнааш, мөңгө амыдыралды алыр болгай бис! ¹⁰ Адаларывыс бисти боттарының угааптар шаа-биле кезек үеде кижизидип келгеннер, а Ол бисти, Ооң ыдыктыыңга киржилгелиг болзуннар дээш^q, биске ачы-дузалыг боору-биле кижизидип турар. ¹¹ Кандыг-даа кижизидилге амгы үеде биске өөрүшкү эккелбейн турар, харын аарышкылыг кылдыр сагындырар. Ынчалза-даа сөөлзүредир ону дамчыштыр өөредиг эрткен улус Бурганга шынчы чоруктуң амыр-тайбың дүжүдүн ажаап алыр.

^a Башт. 7:21;

¹ Хаан. 17:51;

² Хаан. 12:29

^b ³ Хаан. 17:22-23;

⁴ Хаан. 4:35-37

^c Э. д. 39:20;

Иер. 20:2; 37:15;

Мф. 21:35; Мк. 16:18

^d ³ Хаан. 18:4;

² Чыл. 24:21; Иер. 26:23

^e ⁴ Хаан. 1:8

^f Башт. 6:2; ¹ Хаан. 22:1

^g Флп. 3:12; Евр. 12:23

^h ¹ Кор. 9:24

ⁱ Евр. 2:10

^j Лк. 24:26; Флп. 2:8

^k Ыд. ыр. 109:1;

Мк. 16:19; Евр. 1:3

^l У. ч. 24:10

^m ¹ Тим. 4:10

ⁿ У. ч. 3:11-12

^o Ыд. ыр. 93:12; Иов 5:17

^p Ы. х. к. 8:5; Ажыд. 3:19

^q Лев. 11:44

¹² *Ынчангаш сула салдынган холдарыңар болгаш сирилээн дискектериңер быжсыктырыңар*^a. ¹³ Аскак бут кадырлы бербезин, а эттинзин дээш, буттарыңар дорт орук-биле кылаштазын^b.

Бурганның авыралындан ойталаваңар

¹⁴ Бүгү улус-биле эп-найыралдыг боорунче база ыдыктыгы-биле амыдыраарынче чүткүнер. Ыдыктыг эвес боор болза, кым-даа Дээрги-Чаяакчыны көрүп шыдавас^c. ¹⁵ Силерниң кайыңар-даа Бурганның авыралын бшкынмазын дээш кичээниңер^d. Силерниң араңарга *кандыг-даа ажыг чашпан дазыл тыртып үнгеш*, хора халдатпазын дээш^e база ону дамчыштыр хөй улус бужартавазын дээш кичээниңер. ¹⁶ Кайыңар-даа самыправазын дээш^f база, Исав дег, Бурганның күзел-соруунче сагыш салбас кижжи болбазын дээш кичээниңер. Ол улуг оглу болган ужурунда өнчү алыр артык эргезин эвээш чемге-ле садыпкан болгай^g. ¹⁷ Билир болгай силер: Исав ачазындан йөрээшкин алырын аажок күзөөн^h. Ынчалза-даа ол ону ап чадашкан, чүгө дээрге бар шаа-биле кызытса-даа, мырыңай ыглап-сыктап-даа турза, бачыдын миннип шыдавайн барган*.

¹⁸ Бойдуста бар, оду чайыннаан ‘Синай дагга чоокшулап чеде бербээн силер; дүмбей караңгыга, шуурганга чеде бербээн силерⁱ. ¹⁹ Шак ол даг чанынга эдиски үнүн болгаш бир-ле сөстөр чугаалаан Бурганның үнүн дыңнап каан улус турган^j. Ынчалза-даа ол сөстөрни дыңнаан улус: «Ындыг сөстөрни оон ыңай дыңнавайн көрээлиңер» – деп дилей бээр турган^k. ²⁰ Чүгө дээрге улус: «*Бо дагга дириг амытан безин дээптер болза, даш-биле соктуруп каар*» – дээн айтгышкынны дыңнаар харыы чок болган^l. ²¹ Каракка көстүр чүүл ындыг коргунчуг боорга, Моисей: «Корткаш, сириңейнип тур мен» – дээн^m.

²² Харын силер ‘Сион дагга, дириг Бурганның хоорайыңга, дээрде турар Иерусалимгеⁿ чоокшулап чеде берген-дир силер. Өөрүшкү-маңнайлыг чыышта чыгып келген дээрниң түмен-түмен төлээлеринге чеде берген-дир силер^o. ²³ Дээр-деңгерлерде аттарын бижээн^p эң улуг оолдарның ниитилелинге чеде берген-дир силер. Бүгү улустуң Шииткекчизи боор Бурганга, чөптүг-шынның амыдыралдың эчизинге четкен улустуң сүлделеринге чеде берген-дир силер^q. ²⁴ Чаа чагыг-керээниң Дугуруштурукчузут^r Иисуска база Авелдин ханындан артык эки чугаалап турар бызай чашкан ханга^s чеде берген-дир силер^t.

²⁵ Көрдүңер бе, силерге чүве медеглеп турар Кижиден ойталаванар. Ол черге медеглеп турда, Ону дыңнаарындан ойталаан улус кеземчеден чайлап шыдаваан болганда, дээрден медеглеп турар Оон хая көрнү бээр болзувусса, кеземчеден чайлаар харыывыс оон-даа эвээш-тир^u. ²⁶ Ооң үнү ынчан черни божаңнадыр силгипкен^v, а ам ол мынча деп азап тур:

«Ам бир удаа черни силгиир мен, чүгле черни эвес, а дээрни база»^w.

²⁷ «Ам бир удаа» деп сөстөр чүнү көргүскенил? Божаңнадыр силгиттинмес чүүлдер артып калзын дээш, божаңнадыр силгип боор кылдыр чаяаттыңан чүүлдү чайладып кааптарын көргүскен-дир^x. ²⁸ Ынчангаш божаңнадыр силгиттинмес Чагырганы^y хүлээп ап тура, өөрүп четтирген сеткилдиг болуулу база өөрүп четтиргенивис дамчыштыр Бурганга, Ону хүндүткөп-даа, Оон коргуп-сүртеп-даа, эки-чаагай бараан болуулу^z. ²⁹ Чүгө дээрге *бистиң Бурганывыс – өрттендир чиир от-тур*^{za}.

^a Иса. 35:3

^b У. ч. 4:26

^c Мф. 5:8

^d Евр. 4:1

^e Ы. х. к. 29:18

^f Евр. 13:4

^g Э. д. 25:29-34

^h Э. д. 27:34-38

ⁱ Хост. 19:16-18; 20:18;

Ы. х. к. 4:11; 5:22

^j Хост. 19:16

^k Хост. 20:19; Ы. х. к. 5:27

^l Хост. 19:12-13

^m Ы. х. к. 9:19

ⁿ Гал. 4:26;

Ажыд. 14:1; 21:2

^o Ы. х. к. 33:2; Дан. 7:10;

Иуда 1:14

^p Лк. 10:20

^q Флп. 3:12; Евр. 11:40

^r Евр. 8:6; 9:15

^s 1 Пет. 1:2

^t Э. д. 4:10

^u Евр. 2:3

^v Хост. 19:18

^w Агг. 2:6

^x Ыд. ыр. 101:27

^y Дан. 2:44

^z Ыд. ыр. 2:11

^{za} Ы. х. к. 4:24

* 12:17 Азы: «Билир болгай силер: Исав „Шиитпириң эде көрүп көр, йөрээшкиниң меңээ бер“ деп, ачазын бүзүредирин оралдашкан. Ынчалза-даа ол, ачазының йөрээшкинин алыр дээш, ыглап-сыктап турза-даа, чадажып каан».

Бурганның сеткилинге кирер бараан болушкун

13 ¹ Ха-дунма улус дег, бот-боттарыңарга ынак болуңар^а. ² Аалчыларга хүндүлээчел боорун утпаңар^б, ынчалдыр кылгаш, чамдык улус, боттары безин билбейн, дээрниц төлээлерин уткуп, оларны хүндүлээннер болгай^с.

³ Кара-бажында улусту, боттарыңар олар-биле кады хоругдаттырган дег, утпаңар; хилинчек көргөн улусту, оларның орнунга турган дег, утпаңар^д.

⁴ Өг-бүлө тудары бүгү улуска хүндүлүг болзун^е, ашак, кадай харылзаалары арыг-шынчы болзун. Самыыраар болгаш ашаа-кадайыңга өскерлир улусту Бурган шиидер^ф.

⁵ Акша-мөңгүңе ынак амыдырал тутпаңар, бар чүвенеңге сеткил ханыңар^г. Чүгө дээрге Бурган:

«Сени кажан-даа кагбас мен, сенден кажан-даа ойталавас мен» – дээн-дир^h.

⁶ Ынчангаш бис:

«Мээң дузалакчым – Дээрги-Чаяакчы-дыр, корткан херээм чүл: кижжи амытан меңээ чуну кылып шыдаарыл?» – деп дидими-биле чугаалаалыңарⁱ.

⁷ Удуртукчуларыңарны утпаңар, олар силерге Бурганның сөзүн чугаалап чораан ийик чоп. Оларның амыдыралының үре-түңнелин* көргөш, оларның бүзүрелин эдеринер^l.

⁸ Иисус Христос дүүн, бөгүн база кезээ мөңгөдө өскерлиш чок^k. ⁹ Ынчангаш янзы-бүрү болгаш хары өөредиглер сонуургаваңар. Чүрөктериңерни тускай чемнер чири эвес^l (ону барымдаалары кымга-даа ажык-дуза чедирбээн), а Бурганның авырталы быжыктырзын. ¹⁰ Бисте онзагай өргүл салыр бедигээш бар, ыдыктыг майгында бараан болган улуста ол өргүлден чем ап чиир эрге чок.

¹¹ Бурганның дээди бараалгакчызы дириг амытаннар ханын бачыт дээш өргүл кылдыр ыдыктыг черже кирире бээр, а оларның мөчү-сөөктерин чоннуң турлааның даштыңга өрттедиптер^m. ¹² Ынчангаш Иисус база улусту Бодунуң ханы-биле ыдыктаар дээш, хоорай хаалгазының даштыңга шаажылаттырганⁿ. ¹³ А ындыг болганда, Иисустун дорамчылалын үлежир дээш^o, бис база чоннуң турлааның даштынче, Олче шиглей чоруптаалы. ¹⁴ Мында, чер кырында, кезээ мөңгөдө турар хоорайывыс чок, а келир үедө чедип кээр хоорайже чүткүп чоруур бис. ¹⁵ Ынчанганда Бурганны алдар-жыткан аастардан үнер алгаг-мактал өргүлүн^p Иисусту дамчыштыр Аңаа үргүлчү эккеп, мөргүүлү^q. ¹⁶ Буян тарыырын, араңарда сырый харылзаалыг боорун утпаңар, чүгө дээрге ындыг өргүлдер Бурганның сеткилинге кирер^r.

¹⁷ Удуртукчуларыңарны дыңнап, оларга чагыртыңар. Бурганның мурнунга хары тудар болгаш, олар силерни хынамчалыг кадагалап турарлар болгай. Удуртукчулар ол ажыл-херээн аарзынмайн (ынчаар болза, силерге ажыктыг болбас), а өөрүшкүлүг күүседир кылдыр чагыртып көрүнер.

¹⁸ Бис дээш мөргүнер^s. Бүгү чүүлдерге бодувусту шын ап чоруурунче чүткүлдүг болгаш, арын-нүүрүвүстүн арыныга бүзүрелдиг бис^t. ¹⁹ Мени дүрген-не силерже дедир эгитсин дээш, мөргүп көөрүнерни дилеп тур мен.

^a Ин. 13:34; 1 Пет. 1:22;

² Пет. 1:7; Рим. 12:10;

¹ Фес. 4:9

^b 1 Пет. 4:9

^c Э. д. 18:3; 19:2

^d Мф. 25:36; Евр. 10:34

^e 1 Кор. 7:38

^f Хост. 20:14; 1 Кор. 6:9

^g У. ч. 23:4; Мф. 6:19, 25;

¹ Тим. 3:1; 6:7-9

^h Иис. 1:5

ⁱ Ыд. ыр. 117:6

^j Евр. 6:12

^k Ыд. ыр. 101:28

^l Кол. 2:16

^m Хост. 29:14; Лев. 16:27

ⁿ Мф. 21:39; Мк. 12:8

^o 1 Пет. 4:14; Евр. 11:26

^p Ыд. ыр. 49:14; 106:22

^q Ос. 14:3

^r Мих. 6:7-8

^s Эф. 6:19; 1 Фес. 5:25;

² Фес. 3:1

^t Аж.-ч. 23:1; 24:16

Түцнел алгыш-йөрээлдер болгаш байыр чедиришикиннери

^a Рим. 15:33

^b Ыд. ыр. 22:1; 79:2;
Иса. 40:11; Иез. 34:11-15;
Эккл. 12:12; Ин. 10:11;
1 Пет. 5:4

^c Хост. 24:8; Зах. 9:11

^d Аж.-ч. 16:1

²⁰ Амыр-дыш бээр Бурган^a хойларның өндүр улуг Кадарчызы^b – Дээргивис Иисусту өлүглер аразындан катап диргизипкен-дир, Ооң төккөн ханы-биле мөңгө чагыг-керээ чарган-дыр^c. ²¹ Ооң күзел-соруун күүседиринер дээш, Ол силерни бүгү-ле эки-чаагай чүүлдер-биле быжыктырзын! Бурган биске Бодунуң сеткилинге кирер чүвени Иисус Христосту дамчыштыр боттандырзын. Христоска кезээ мөңгөде алдар доктаазын! ·Аминь.

²² Ха-дуңма, чагыг-сүмемниң бо сөстөрүн шыдамыккай дыңнаарыңарны дилеп тур мен, бижээн чагаам кыскажак болгай. ²³ Бүзүрөөн эживис Тимофейниң^d хосталгаже үнгенин билип алыңар. Ол удавас меңээ чедип келзе, силерге ужуражып, ооң-биле кады чеде бээр бис. ²⁴ Силерниң бүгү удуртукчуларыңарга, Бурганның бүгү улунга байырдан чедириңер. Италияжылар силерге байыр чедирип тур. ²⁵ Бурганның авыралы шуптуңарга доктаазын!*

* 13:25 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Иоаннга Бургандан Ажыдыышкын

Кирилде

Бо номнуң авторунуң дугайында элээн каш чаңылчаан бодалдар бар. Эң нептерээни – номну дөрткү Буяныг Медээ биле Чаа Чагыг-керээже кирген үш чагааның автору Иоанн элчин бижээн деп бодал. Өске даап бодаашкын-биле, автор кижини элчин эвес, а ооң авыдайы турган. Иоанн бо номну бистиң эраның 90 чылдарында, Домициан императорнуң чагырган үезинде Патмос ортулукче шөлүдүпкөн тургаш, бижээн. Ол император бодунга бурганга дег алдар-хүндү көргүзерин негеп, христианнарны каржызы-биле истеп-сүрүп турган.

Бо ном Эрги Чагыг-керээде медээчилерниң номнарының чаңылдарын уламчылап турар. Ол номнарда көскү болгаш сагышка артып каар окур-хевирлер-биле чер-делегейниң төөгүзүнүң доостурунуң дугайында база буянынң бузутту эчизинде тишлээриниң дугайында чугаалап турар.

Номда илереткен медээ хамыктың мурнунда Биче Азияның (амгы үедеги Турция) христиан ниитилелдеринче угланган. Ол медээ истедип-сүрдүргөн улуска келир үеде чүү болурул деп айтырыгга идегелдиг харыны берген: Иисус Христос катап база чер кырынга чедип келгеш, Бургандан болгаш Ооң чонунга удурланган бүгү улуска удур демиселге долу тишлелгени чедип аар база Аңаа шынчы улуска мөңгө шаңналды хайырлаар. Номнуң арыннарындан христиан ниитилелдерже шургуп кирген меге башкыларга хамаарышкан сагындырыг база дыңналып турар.

Кирилде сөстөр

1 ¹ Удавайн болур бүгү чүүлдү Бодунуң чалчаларыңа көргүссүн дээш, Бурган Иисус Христоска ажыдыышкын берген^a. Бодунуң чалчазы Иоаннче дээрнин төлээзин чорудупкаш, Христос ук ажыдыышкынны анаа көргүскөн. ² Иоанн бодунуң көргөн бүгү чүүлүн бадыткап турар^b. Бургандан келген медээге база Иисус Христосту шынны-биле херечилээнинге хамаарыштыр Иоаннның бадыткал чугаазы бо-дур. ³ Өттүр билген бо медеглелди дыңналдыр номчуп турар кижини база ону дыңнап, ында бижээн чүвени сагып турар улус амыр-чыргалдыг^c. Чүге дээрге медеглелдин боттаныр үе-шагы чоокшулаан-дыр^d.

^a Ажыд. 22:6

^b Ин. 19:35

^c Ажыд. 22:7

^d Ажыд. 22:10

Чеди христиан ниитилелге Иоанндан чагаалар

⁴⁻⁵ Асия девискээринде чеди христиан ниитилелге Иоанн менден байыр. Ам бар, черле турган^e, оон чедип кээр Бургандан болгаш Ооң дүжүлгезинин баарында турар чеди сүлдеден^f база шынчы Херечи^g, өлүглер аразындан катап дирилген улустун баштайгызы^h, черниң хамык хааннарының Чагырыкчызы Иисус Христостан келген авырал биле амыр-тайбың силерге доктаазын. Иисус Христос биске ынак, Ол бисти бачыттарывыстан Бодунуң ханы-билеⁱ хостады*. ⁶ Ол Бодунуң Чагыргазын бистен тургускаш, бисти Бодунуң Адазы Бурганның бараалгакчылары кылып кагды^j. Алдар болгаш күчү-күш кезээ мөңгедө Аңаа доктаазын! Аминь!^k

^e Хост. 3:14

^f Ажыд. 3:1; 4:5; 5:6

^g Ин. 3:11; 1 Тим. 6:13

^h Аж.-ч. 26:23; 1 Кор.

15:20; Кол. 1:18

ⁱ 1 Пет. 1:18-19

^j Хост. 19:6; 1 Пет. 2:9;

Ажыд. 5:10; 20:6

^k 1 Пет. 4:11;

Иуда 1:24-25;

Ажыд. 5:13

* 1:4-5 Өске бурунгу сөзүглелдерде «хостады» эвес, а «арыглап чүгдү» деп бижээн.

^a Дан. 7:13

^b Зах. 12:10

⁷ Көрүңөр, Ол булуттары-биле буржеттинип алган чедип кээр^a. Ынчан карактыг кижиги бүрүзү, Иисусту өттүр шанчып кааннар безин, Ону көрүп каар. Черде бүгү аймак-чоннар Ооң ажыын ажып ыглажыр^b. Ылап-ла ындыг, амин!

⁸ «Мен дээрге Альфа болгаш Омега-дыр мен* – деп, Дээрги-Бурган-Чаяакчы чугаалаан. – Мен ам бар мен, черле турган мен, оон чедип кээр мен, Бүрүн Күчүлүг мен».

Иоанның Христосту көргөни

⁹ Мен – Иоанн акыңар, Иисус-биле харылзаалыг болгаш, Ооң Чагыргазыңга хамааржыр бүгү улуска таваржыр хилинчекти деңге шыдажып эртип турар бирээңер мен. Бурганның медээзин база Иисусту шынныы-биле херечилээним дээш, Патмос деп ортулукче шөлүдүпкөн турдум^c. ¹⁰ Дээргиниң хүнүнде** Сүлдениң күжүңге башкартыпкан тургаш^d, артымда труба үнү дег ыткыр үннү дыңнап кагдым. ¹¹ Ол үн мынча дээн: «Көрүп турар бүгү чүүлүңнү дүрүггө бижээш, Асияда христиан ниитилелдерже: Эфес, Смирна, Пергам, Фиатира, Сардис, Филадельфия болгаш Лаодикияже чорудувут».

^c Мк. 10:39

^d Иез. 1:3; Ажыд. 4:2

¹² Мен ынчан чүү мындыг үн мээң-биле чугаалажып турар чоор деп, хая көрүңгеш, чеди алдын чырыткы көрүп кагдым^e. ¹³ Ол чырыткыларның ортузунда кижиги амытан оглу ышкаш бир-ле Кижиги турарын көрдүм^f. Ол узун эдектерлиг хептиг база хөрээнде алдын кожаа^g куржанган болду. ¹⁴ Ооң бажының дүгү хар дег болгаш дүк дег ак^h, а карактары оттуң чалбыраажы ышкаш чайна турдуⁱ. ¹⁵ Ооң буттары эзилдирер суугуда хүлер дег чайынналды^j, а үнү шапкын агым сугнуң коолааныңга дөмей болду^k. ¹⁶ Ол он холунда чеди сылдыс туткан, а Ооң аксындан аажок чидиг хылыш уштуруп органзыг көстүр болду^l. Ооң арын-шырайы дал дүьштүң хүнү дег чырып турду^m.

^e Хост. 25:1, 37; Зах. 4:2

^f Дан. 7:13; 10:5-6

^g Ажыд. 15:6

^h Дан. 7:9

ⁱ Ажыд. 2:18; 19:12

^j Иез. 1:7; Дан. 10:6

^k Иез. 1:24; 43:2

^l Иса. 49:2; Евр. 4:12; Ажыд. 19:15

^m Дан. 8:17; 10:9; Мф. 17:2

ⁿ Мф. 28:4

¹⁷ Мен Ону көрүп кааш, өлүг кижиги дег, Ооң мурнунче донгая кээп дүштүмⁿ. Ол он холун эктимге салгаш, мынча диди: «Кортпайн көр, Мен Баштайгызы болгаш Сөөлгүзү-дүр мен^o. ¹⁸ Мен дириг мен. Өлгөн турдум, ынчалза-даа көр даан: ам кезээ мөңгедө дириг-дир мен!^p Тамы болгаш өлүмнүн дүлгүүлери – Менде^q. ¹⁹ Көрүп турарың, ам болуп турар болгаш ооң соонда болур хамык чүвени бижип каг. ²⁰ Мээң оң холумга көргөниң чеди сылдыстың болгаш чеди алдын чырыткының чажыды мындыг: чеди сылдыс болза дээрниң чеди төлээзи-дир. Дээрниң ол чеди төлээзи чеди христиан ниитилелге хамааржыр, а чеди чырыткы дээрге чеди ниитилел боттары ол-дур».

^o Иса. 41:4; 44:6; 48:12;

Ажыд. 2:8; 22:13

^p Рим. 6:9; 14:9

^q Ажыд. 9:1; 20:1

Эфестиң ниитилелинге Христостан чагаа

2 ¹ «Эфесте христиан ниитилелиң төлээзинге бижи:

Оң холунда чеди сылдыс туткан база чеди алдын чырыткы аразында кылаштап турар^r Кижиниң медеглээн сестери бо-дур. ² Силерниң чүнү кылганыңарны, аар-берге ажыл-херээңерни, үр шыдажып келгениңерни билир мен. Бузуттуглар-биле эптеш чогуңарны-даа база боттарын элчиннер бис дижир^s, ынчалза-даа ындыг эвес улусту хынап көргөш^t, оларны мегечилер деп тодаратканыңарны-даа билир мен. ³ Силерниң шыдамыңар, Мени дээш хөй бергени ажып эрткениңер база ол бүгүден могап-шылавааныңар меңээ билдингир.

^r Ажыд. 1:13, 16

^s 2 Кор. 11:13

^t 1 Ин. 4:1

^u Иер. 2:2

⁴ Ынчалза-даа силерге удур сагыжым база бар: Меңээ баштайгы ынакшылыңарны^u ам чидирипкен-дир силер. ⁵ Кайы хире бедиктен дүндерлип дүшкениңерни боданар!

* 1:8 Альфа болгаш Омега – грек алфавиттиң баштайгы болгаш сөөлгү үжүктөрүн айыткаш, эгези болгаш төнчүзү-дүр мен деп оноскан уткалыг чугаалап турары ол (Иса. 44:6; 48:12; Ажыд. 21:6; 22:13 көр).

** 1:10 Дээргиниң хүнүнде – христианның Дээрги Иисустун катап дирилгенин байырлаары улуг-хүн (Аж.-ч. 20:7; 1 Кор. 16:2 көр).

Бачыттарыңарны миннип, Бурганче эглиңер, эгезинде кылып турган ажыл-херээ-нерни кылыңар. Ынчанмас болзуңарза, Мен силерге келгеш, чырыткыңарны туру-жундан чайладыр идиптер мен. ⁶ Ындыг-даа болза, Мээн оларны көөр хөңнүм чогу дег, николаиттерниң* үүлгедиглерин көөр хөңнүңер чогу силерни эки талазындан көргүзүп кээр-дир.

⁷ Дыңнаар кулаа бар кижиге^a бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалаанын дыңназын. Мен тиилээн кижиге^b Бурганның дываажаң-сесерлиинде^c амыдыралдың ыяжындан чимис чиир эргени хайырлаар мен^d».

Смирнаның ниитилелинге Христостан чагаа

⁸ «Смирнада христиан ниитилелдин төлээзинге база бижиге:

Баштайгының болгаш Сөөлгүзүнүң, өлгөш, оон катап дирилген Кижиниң медеглээн сөстери бо-дур^e. ⁹ Мен силерниң хилинчээнерни, яды-түрөңгинерни (херек кырында бай-даа болзуңарза)^f билир мен. Боттарын „иудейлер бис“ джип турза-даа, херек кырында ындыг эвес, а эрликке чагырткан бөлүк^g улустун силерни нүгүлдөп, карартып турарын база билир мен. ¹⁰ Албан эртер ужурлуг хилинчээнерден кортпаңар. Дыңнаңар, эрлик силерниң чамдыыңарны, күткүүр дээш, кара-бажыңче киир октаптар, аңаа он хонук иштинде хинчектенер силер. Өлгүжеге чедир Меңээ шынчы болуңар^h. Мен оон силерге шаңнал кылдыр мөңгө амыдыралды бээр менⁱ.

¹¹ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалаанын дыңназын^j. Тиилээн кижиге ийги өлүм хора чедирбес!^k

Пергамның ниитилелинге Христостан чагаа

¹² «Пергамда христиан ниитилелдин төлээзинге бижиге:

Аажок чидиг хылыш^l Ээзиниң медеглээн сөстери бо-дур. ¹³ Билир мен: эрлик-тиң дүжүлгези бар черде чурттап турар силер. Мээн шынчы херечим Антипаны эрликтиң чурттаан черинге – силерниң хоорайыңарга өлүрүп каан үеде безин Меңээ бүзүрелинерден ойталавааныңарны, Меңээ шынчы бооп артканыңарны билир мен. ¹⁴ Ындыг-даа болза, Мээн силерге удур чугаалаар каш чүүлдерим база бар: силерниң араңардан чамдыыңар Валаамның өөредиин эдерген-дир. А ол Валаам израиль чонну бачытче канчаар сундугарыңа Валакты өөредип каан болгай^m. Олар дүрзү-бурганнарга өргөөн чем чип, самырап турганнарⁿ. ¹⁵ Шак ынчаар силерниң араңардан чамдыыңар база николаиттерниң* өөредиин эдерип чоруур-дур^o. ¹⁶ Бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер! Ынчанмас болзуңарза, Мен удатпайн чедип келгеш, аксымдан үнүп орап хылыш-биле ындыг улуска удур дайылдажыр мен^p.

¹⁷ Дыңнаар кулаа бар кижиге бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалаанын дыңназын^q. Тиилээн кижини Мен манна^r деп чажыт чем-биле чемгерер мен. Оон ыңай тиилекчи бүрүзүңге ак дашты бээр мен: ында ону алган кижиден өске, кымның-даа билбези чаа атты бижээн^s».

Фиатираның ниитилелинге Христостан чагаа

¹⁸ «Фиатирада христиан ниитилелдин төлээзинге бижиге:

Карактары оттуң чалбыыжы дег, буттары чайыннаан кылагар хүлер дег^t Бурганның Оглуңуң медеглээн сөстери бо-дур. ¹⁹ Силерниң ажыл-херээнерни, ынакшылыңарны

^a Мф. 11:15; Мк. 4:9; Лк. 8:8; Ажыд. 3:6, 13, 22; 13:9
^b Ажыд. 3:5; 21:7
^c Лк. 23:43; 2 Кор. 12:4
^d Э. д. 2:9; 3:22; Иез. 28:13; Ажыд. 22:2

^e Ажыд. 1:17-18
^f Иак. 2:5; 2 Кор. 8:9
^g Ажыд. 3:9

^h Ажыд. 12:11
ⁱ Иак. 1:12; Ажыд. 3:11
^j Ажыд. 2:7
^k Ажыд. 20:6; 21:8

^l Ажыд. 1:16

^m Сан. 22:5; 25:1-2; 31:16; 2 Пет. 2:15
ⁿ Аж.-ч. 15:29; 1 Кор. 8:10; 10:19
^o Ажыд. 2:6
^p Иса. 11:4; 2 Фес. 2:8

^q Ажыд. 2:7
^r Хост. 16:31; Ин. 6:48-50
^s Иса. 62:2; 65:15; Ажыд. 3:12; 19:12

^t Ажыд. 1:14-15

* 2:6, 15 Николаиттер – христианнарга мага-боттары-биле бачыт үүлгедирин чөпшээрээн деп өөредип турган улус бооп чадавас.

болгаш бүзүрелинерни, бараан болуушкунунарны база үр шыдажып келгенинерни билир мен. Эгезинде кылып турганыңардан хөйүнү кылып турарыңарны-даа билир мен. ²⁰ Ынчалза-даа силерге удур сагыжым бар: Бурганның медээчизи мен деп адаттыңган Иезавел дээр херээжен-биле эптежип турар-дыр силер^a. А ол бодунуң өөредии-биле Мээн чалчаларымны мегелээрге, олар самыыраарынче база дүрзү-бурганнарга өргөөн чем чииринче сундугар-дыр^b. ²¹ Мен аңаа бачыттарын миннип, Бурганче эглир үени бердим^c, ынчалза-даа ол бужар самыыралыңдан ойталавас-тыр. ²² Мен ам ону аарыгың дөжөөнче октаптар мен, ооң-биле кады самыырап турганнар база бачыттарын билимээн шаанда, аажок хинчектенер эвеспе, көөр-даа силер. ²³ Иезавелди эдергеннерни* база узуткаар мен. Улустуң угаан-бодалынче, күзелинче бакылап турар^d Кижидээрге-ле Мен-дир дээрзин бүгү христиан ниитилелдер билип алыр. Мен кижиде бүрүзүн ооң кылган херектерин эзугаар шаңнаар азы кезедир мен^e. ²⁴ Фиатирада арткан улуска – шак ол бузуттуг өөредигни эдербейн, эрликтин ханы чажыттары дижир чүүлдерни шинчилевейн чоруур силерге чугаалап каайн: силерге өске кандыг-даа үүрге-чүк чүдүрбес мен. ²⁵ Ынчалза-даа Мен келгиде чедир силерде бар чүүлдү шыңгыы эдериңер^f.

²⁶⁻²⁸ Тиилээн кижиге – Мээн күзөөн чүүлүмнү эчизинге чедир кылып келген кижиге, Адамдан Мээн башкарар эргени алганым ышкаш, бүгү чоннарны башкартыр мен. Ол кижидеги чоннарны *демир мерге-биле башкарар болгаш дой савагылаштыр чуура шаап кааптар*^g. Тиилээн кижиге эртенги шолбаны база бээр мен^h.

²⁹ Дыңнаар кулаа бар кижиде бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалааның дыңназынⁱ.

Сардистиң ниитилелинге Христостан чагаа

3 ¹ «Сардисте христиан ниитилелдин төлээзинге бижиге:

Бурганга бараалгаан чеди сүлдени чагырган^j, чеди сылдысты туткан^k Кижиниң медеглээн сөстери бо-дур. Мен ажил-херээннерни билир мен. Силерни дириг деп санаа-даа, херек кырында өлүг силер^l. ² Оттуп келиңер! Силерде ам-даа арткан, өлүр четкен чүвени быжыгланар. Чүге дээрге, Мен көөрүмге, кылган ажил-херээннер ам-даа Мээн Бурганымың күзөөри дег эвес-тир. ³ Силерни чүү чүгеге өөреткенин, чүнү дыңнааныңарны сактып келиңер, аңаа чагыртып, бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер! Одунмас болзуңарза, Мен силерге, оор ышкаш, хенертен чедип кээр мен^m. А кажан кээримни билип ап шыдавас силер.

⁴ Ындыг-даа болза, Сардисте силерниң араңарда боттарының хевин хирге бораваан каш кижиде бар-дыр. Олар Мээн-биле кады ак хептерлиг чоруурⁿ, чүге дээрге төлөптийн көргүскеннер^o. ⁵ Тиилээн кижиде^p ынчалдыр ак хептер кеткен болур. Мен оон адын амыдыралдың номундан кажан-даа балавас мен^q. Харын Адамның болгаш дээрниң төлээлериниң мурнунга ону хүлээп көөр мен^r.

⁶ Дыңнаар кулаа бар кижиде бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалааның дыңназын^s.

Филадельфияның ниитилелинге Христостан чагаа

⁷ «Филадельфияда христиан ниитилелдин төлээзинге бижиге:

Давид хаанның дүлгүүрүн^t эдилээн ыдыктыг болгаш шынныг Ээниң медеглээн сөстери бо-дур. Эжикти ол ажыдыпса, кым-даа ону хаап шыдавас, а хаапса,

^a 3 Хаан. 16:31; 21:25

^b Ажыд. 2:14

^c 2 Пет. 3:9, 15

^d 1 Хаан. 16:7;
Иер. 11:20; 20:12

^e Мф. 16:27

^f Ажыд. 3:11

^g Ыд. ыр. 2:9;
Ажыд. 12:5; 19:15

^h Сан. 24:17; Ажыд. 22:16

ⁱ Ажыд. 2:7

^j Ажыд. 1:4-5

^k Ажыд. 1:16

^l Рим. 1:15; Эф. 2:1, 5;
Кол. 2:13; 1 Тим. 5:6

^m Мф. 24:43-44;
2 Пет. 3:10; 1 Фес. 5:2;
Ажыд. 16:15

ⁿ Иуда 1:23;
Ажыд. 6:11; 7:9

^o Мф. 10:11; 22:8; Аж.-ч.
13:46

^p Ажыд. 2:7; 21:7

^q Хост. 32:32; Ыд. ыр.
55:9; 68:29; Мал. 3:16;
Лк. 10:19

^r Мф. 10:32

^s Ажыд. 2:7

^t Иса. 22:22

кым-даа ону ажыдып шыдавас^a. ⁸ Силерниң ажыл-херээнерни билир мен. Көрүңер даан, кымның-даа хаап шыдавазы эжикти силерниң мурнунарга ажыттым, чүгө дээрге силерниң күжүңер шоолуг эвес-даа болза, Мээң айтышкыннарымны тооп дыңнап база Меңээ шынчы болуп келдиңер. ⁹ Дыңнаңар! Херек кырында ындыг эвес хирезинде, иудейлер бис джиб мегелээр, эрликке чагырткан бөлүк улус бардыр^b. Мен оларны силерниң мурнунарга доңгая кээп дүжөринче албадар мен, олар оон Мээң силерге ынаамны билип алыр. ¹⁰ Силер Мээң айтышкыннарымны тооп дыңнап, шыдамыңар көргүстүңер. Ынчангаш бүгү кижиги төрөлгөтөнни шенээр дээш, бо делегейге хөмө кээр халаптыг шенелделер үезинде Мен база силерни кадалаар мен^c.

¹¹ Мен удавас чедип кээр мен^d. Кым-даа силерден тиилекчилерниң шаңналын хунаай бербезин дээш, бодуңарда бар чүүлдү шынгыгы эдериңер^e. ¹² Тиилээн кижиги Мээң Адамның өргээзинге адагаш апаар база оон кажан-даа үнүп чорбас^f. Мен ол адагашка Бурганымның адын база Бурганым чурттап турар дээрден бадып кээр чаа Иерусалимниң – Бурганымның хоорайының адын бижип каар мен^h. Аңа ол ышкаш Бодумнуң чаа адымны бижиир менⁱ.

¹³ Дыңнаар кулаа бар кижиги бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалаанын дыңназын^j.

Лаодикияның ниитилелинге Христостан чагаа

¹⁴ «Лаодикияда христиан ниитилелдин төлээзинге бижи:

Бурганның бүгү чаяалгазының эге дөзү^k, алыс шынныг болгаш шынчы херечи «Аминь деп аттыг Кижиниң^l меделгээн сөгстери бо-дур. ¹⁵ Силерниң ажыл-херээнерни билир мен. Силер соок-даа, изиг-даа эвес силер. Шуут соок азы шуут изиг бооруңарны дыка-ла күзээн мен! ¹⁶ Ынчалза-даа изиг-даа, соок-даа эвес, а чылбай болганыңарда, Мен силерни аксымдан үндүр дүкпүрүптейн! ¹⁷ Мынча дээр-дир силер: „Мен бай мен, эртине-байлаам эгээртинмес, меңээ ам чүнүң-даа херээ чок“^m. Ынчалза-даа кежик чогуңарны, чөгөнчиг ядыңарны, согуруңарныⁿ болгаш шалдаңыңарны билбес-тир силер. ¹⁸ Байыыр деп бодазыңарза, сүмем бо-дур: от-биле арыглаан алдынны Менден садып алыңар. Силерниң ыянчыг шалдаңыңар көзүлбезин дээш^o, ак хептен база садып алыңар. Карааңар көрзүн дээш, каракка чаар эмден база садып алыңар.

¹⁹ Ынак улузумну чемелээш, кезедир мен^p. Ынчангаш чүткүлдүг болуңар база бачыттарыңар миннип, Бурганче эглиңер. ²⁰ Дыңнаңар, Мен эжик артында соктап тур мен. Мээң үнүмнү дыңнааш, эжиин ажыдыптар кижиниң бажыңынче киргеш, ооң-биле кады чеменир мен^q.

²¹ Тиилээш^r, Ачамның дүжүлгезинге Ооң-биле кады орупканым дег^s, тиилээн кижиге Мээң дүжүлгемге Мээң-биле кады орап эргени бээр мен^t.

²² Дыңнаар кулаа бар кижиги бүрүзү Сүлдениң христиан ниитилелдерге чүнү чугаалаанын дыңназын^u.

Дээрде дүжүлгезинде саадаан Бурганны Иоанның көргени

4 ¹ Мен ооң соонда көрнүп келгеш, дээрже кирер ажык эжикти көрүп кагдым. Ооң мурнунда мээң-биле чугаалажып турган, труба эткени дег дыңналыр үнү меңээ: «Бээр үнүп кел, алызы барып чүү боорун сенээ көргүзейн» – диди. ² Ол дораан Сүлдениң күжү мени башкара берген^v. Дээрде, мурнумда турар дүжүлгени база ында саадаан Бурганны көрүп кагдым^x. ³ Ооң арны яшма болгаш рубин деп эртине даштар ышкаш чырып турду, а дүжүлгени изумруд дег чөлээш шыва алган болду^y. ⁴ Ол дүжүлгени дескинدير ак хептерлиг^z, баштарында алдын оваадайлар кеткен

^a Иов 12:14

^b Ажыд. 2:9

^c 2 Пет. 2:9; 1 Кор. 10:13

^d Ажыд. 22:7, 12, 20

^e Ажыд. 2:25

^f Ажыд. 2:7

^g 3 Хаан. 7:21;

Ыд. ыр. 22:6

^h Иез. 48:35

ⁱ Иса. 62:2; Ажыд. 2:17

^j Ажыд. 2:7

^k У. ч. 8:22; Кол. 1:15, 18

^l 1 Кор. 14:16; 2 Кор. 1:20

^m Ос. 12:8; Зах. 11:5;

1 Кор. 4:8

ⁿ Ин. 9:39-41

^o Ажыд. 16:15

^p У. ч. 3:12; Евр. 12:5-6

^q Лк. 12:36; Ин. 14:23

^r Ин. 16:33

^s Ыд. ыр. 109:1; Мк. 16:19

^t Мф. 19:28; Лк. 22:30

^u Ажыд. 2:7

^v Ажыд. 1:10

^w Иез. 1:3; Ажыд. 1:10

^x 3 Хаан. 22:19; Иса. 6:1;

Дан. 7:9

^y Иез. 1:28

^z Ажыд. 3:4

^a Ажыд. 8:5; 11:19; 16:18

^b Ажыд. 1:4-5

^c Зах. 4:2

^d Иез. 1:22

^e Ажыд. 15:2

^f Иез. 1:5; 1:18; 10:12

^g Иез. 1:10

^h Иса. 6:2; Иез. 1:11

ⁱ Иса. 6:3

^j Ажыд. 5:12

^k Ыд. ыр. 32:9-11

^l Иез. 2:9-10

^m Иса. 8:16; 29:11;

Дан. 12:4;

Ажыд. 10:4; 22:10

ⁿ Иса. 11:10; Ажыд. 22:16

^o Э. д. 49:9

^p Иса. 53:7;

Ин. 1:29, 36; 1 Пет. 1:19;

Аж.-ч. 8:32-33

^q Зах. 3:9; 4:10;

Ажыд. 1:4-5

^r Ыд. ыр. 140:2;

Ажыд. 8:3-4

^s Ыд. ыр. 32:3;

Ажыд. 14:3

^t Ажыд. 7:9; 11:9; 14:6

чээрби дөрт ирей олулар чээрби дөрт өске дүжүлге барын көрдүм. ⁵ Кол дүжүлгеден кызаңнааштар кызаңайнып, диңмирээшкин диңмиреп, дааш дыңналды^a. Оон баарында Бурганнын чеди сүлдези^b болур чеди оттуг кезек хып турду^c.

⁶ Дүжүлгениң мурнунда кристалл дег^d өттүр көстүр шилден далайга дөмей бир чүве бар болду^e. А хамыктын төвүндө, дүжүлгени долгандыр арты-мурнунда хой карактыг дөрт дириг амытан турду^f. ⁷ Оларнын биргизи арзылаңга, ийигизи бугажыкка дөмей, үшкүзүнүн арны кижинии дег, а дөрткүзү ужуп чоруур эзирге дөмей чорду^g. ⁸ Дөрт дириг амытанның кайызында-даа алды чалгын бар^h, бүгү мага-боду, чалгыннарынын адаандан бээр, карактар-биле шыптыңган болду. Олар хүндүс-даа, дүне-даа могаг чокка:

«Черле турган, ам бар, оон чедип кээр
Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы
ыдык, ыдык, ыдык!» – деп ырлажып турдуларⁱ.

⁹ Дөрт дириг амытан дүжүлгеде саадаан мөңгө дириг Бурганны алдаржыдып, алгап-мактап, Аңаа өөрүп четтирип ырлаан санында-ла, ¹⁰ чээрби дөрт ирей дүжүлгеде саадаан, мөңгө дириг Бурганнын мурнунга донгая кээп дүжүп мөгөөр чорду. Олар боттарынын баштарында оваадайларын дүжүлгениң баарынче салгылааш:

¹¹ «Бистиң Дээрги-Чаяакчы-Бурганывыс,
алдарны, мактал-хүндүнү, эрге-чагырганы хүлээп аарыңга төлептиг сен^j,
чүгө дээрге Сен бүгү чүвени чаягаң сен,
ынчангаш бүгү чүве Сээн күзел-соруунга дүүштүр
чаяаттыңган база амыдырап турар»^k – деп турдулар.

Дүрүг болгаш Хураган

5 ¹ Мен оон дүжүлгеде саадаан Бурганнын оң холунда дүрүг-ном көрүп кагдым. Оон артыгы, иштии талаларын долдур бижээш^l, чеди таңма-биле аңгылай таңмалаан болду^m. ² Оон дээрнин бир күчүлүг төлээзин көрүп кагдым, ол ыткыр үн-биле: «Таңмаларны адыргаш, дүрүгнү чазарыңга төлептиг кым барыл?» – деп айтырды. ³ Ынчалза-даа үстүү, ортаа болгаш алды ораннарда дүрүгнү часкаш, оон иштинде чүү барын көөр кым-даа чок болду. ⁴ Дүрүгнү часкаш, оон иштинде чүү барын көөр төлептиг кижии тывылбас боорга, ишкирнип ыглай каапкан мен. ⁵ Ирейлернин бирээзи ынчан меңээ: «Ыглава! Көр даан, Давидтин Дазылыⁿ, Иуданың аймаандан үнген Арзылаң тиилээн-дир!^o Ол чеди таңманы адыргаш, дүрүгнү чазып шыдаар-дыр» – диди.

⁶ Мен оон дөрт дириг амытан, ирейлер болгаш дүжүлгениң ортузунда турар Хураганны^p көрүп кагдым. Ону өргүлгө салган ышкаш көзүлдү. Хураган чеди мыйыстыг база чеди карактыг (Бурганнын бүгү чер-делегейге айбылап чорудупканы чеди сүлделиг) болду^q. ⁷ Ол чоокшулап келгеш, дүжүлгеде саадаан Бурганнын оң холундан дүрүгнү ап алды. ⁸ Хураган дүрүгнү ап аары билек, дөрт дириг амытан болгаш чээрби дөрт ирей Оон мурнунга донгая кээп дүштү. Кижии бүрүзүнүн холунда чадаган база Бурганнын улузунун мөргүлү болур чаагай чыттыг чүүлдер-биле долдурган алдын сава бар болду^r. ⁹ Олар чаа ырны ырлажы берди^s:

«Дүрүгнү холга туткаш, таңмаларны адыраыңга төлептиг сен!
Чүгө дээрге Сен өргүлгө салдырткаш, Бодуңнун ханың-биле төлээш,
янзы-бүрү дылдарлыг аймак, чон, сөөк-язы бүрүзүндөн улусту^t

Бурганга дээш хостап алган сен!^a

^a Ажыд. 14:3-4

¹⁰ Сен олардан Бурганывыстың бараалгакчыларының чагыргазын тургускан сен^b, ынчангаш олар чер кырынга хааннаар».

^b Хост. 19:6; 1 Пет. 2:9; Ажыд. 1:6

¹¹ Мен ооң соонда көрнүп келгеш, дүжүлге, дөрт дириг амытан болгаш ирейлерни хүрээлей турупкан дээрниң дүк-түмөн төлээлерин көрүп кагдым^c. ¹² Олар ыткыр ырлажып турду:

^c Дан. 7:10; Лк. 2:13

«Өргүлге салган Хураган төлептиг!
Ол эрге-чагырганы, эртине-байлакты, мерген угаанны,
күчү-күштү, мактал-хүндүнү, алдарны
база алгыш-йөрээлди алырынга төлептиг!»^d

^d Ажыд. 4:11

¹³ Мен ооң соонда өртемчейде амылыг чүве бүгүдезин^e – үстүү, ортаа болгаш алды ораннарда база далайда дириг амытан бүрүзүн дыңнап кагдым. Олар:

^e Ыд. ыр. 144:16; 150:6

«Дүжүлгеде саадаан Бурганга база Хураганга кезээ мөңгедө алгыш-йөрээл, мактал-хүндү, алдар болгаш эрге-чагырга доктаазы!»^f – деп ырлажып турдулар.

^f 1 Пет. 4:11; Иуда 1:24-25; Ажыд. 1:6; 7:12

¹⁴ Дөрт дириг амытан: «Аминь!» – деп харыылады. Ирейлер оон доңгая кээп дүшкеш, мөгейдилер^g.

^g Ажыд. 4:10

Баштайгы алды таңма

Б ¹ Мен оон көөрүмге, Хураган чеди таңманың биргизин адырыпты^h. Дөрт дириг амытанның бирээзиⁱ дээр диңмирээн дег үн-биле: «Чедип кел!» – дээнин дыңнап кагдым. ² Көрүптеримге, мурнумда ак аът турду^k. Аъттың мунукчузунун холунда ча бар база аңаа оваадайны тывыскан болду. Ынчангаш ол тиилекчинин түрүн тыртынып, тиилээр дээш бар чытты.

^h Ажыд. 5:1
ⁱ Ажыд. 4:7
^j Ажыд. 14:2; 19:6
^k Зах. 1:8-10; 6:1-4

³ Хураган оон ийиги таңманы адырыптарга, ийиги дириг амытанның: «Чедип кел!» – дээнин дыңнап кагдым. ⁴ Ынчан өске, шилги аът үнүп келди^l. Ооң мунукчузунга чер кырындан тайбыңны хунаар база улусту бот-боттарын өлүржүрүнчө ыдалаар чөпшээрелди тывыскаш, улуг хылышты берген болду^m.

^l Зах. 1:8; 6:2

^m Мк. 13:8

⁵ Хураган оон үшкү таңманы адырыптарга, мен үшкү дириг амытанның: «Чедип кел!» – дээнин дыңнап кагдым. Көрүптеримге, мурнумда дас кара аът турду. Оон мунукчузу холунда деңзи туткан болду. ⁶ Дөрт дириг амытанның уундан үнген, кижини үнүнге дөмей бир-ле ыт дыңналып: «Бир хүннүн ажыл төлевири дээш – кызыл-тастың биче хемчээлин, база бир хүннүн ажыл төлевири дээш – арбайның үш биче хемчээлин, а үс биле арагага хора халдатпа!»ⁿ – диди.

ⁿ Ажыд. 7:3

⁷ Хураган оон дөрткү таңманы адырыптарга, мен дөрткү дириг амытанның: «Чедип кел!» – дээн үнүн дыңнап кагдым. ⁸ Көрүптеримге, мурнумда бора аът турду. Оон мунукчузу «Өлүм» дээр база ону өлүм оранының ара-албатызы эдерип чорду. Дайын-чаа, аш, аарыг-аржык азы черлик амытаннар дузазы-биле чернин дөрттүн бир кезинин дөвискээринге өлүрер эргени оларга берген болду^o.

^o Лев. 26:22; Ы. х. к. 32:24; Исз. 5:17; 14:21

⁹ Хураган оон бешки таңманы адырыптарга, мен өргүл салыр бедигээш баарында турар улус көрүп кагдым, оларны Бурганның сөзүн медеглээн дээш база шынчы херчилели дээш, өлүрүп каан турган^p. ¹⁰ Олар ыткыр үн-биле алгыржып турдулар:

^p Ажыд. 20:4

^a Ы. х. к. 32:43;
Ыд. ыр. 78:10; 93:3;
118:84; Лк. 18:7;
2 Фес. 1:6; Ажыд. 19:2
^b Ажыд. 3:4

^c Мк. 13:8; Ажыд. 11:13
^d Иса. 50:3; Иоил 2:30

^e Иса. 34:4
^f Ажыд. 16:20

^g Иса. 2:10, 19

^h Ос. 10:8; Лк. 23:30
ⁱ Ыд. ыр. 75:8; Иер. 30:7;
Иоил 2:11; Мал. 3:2

^j Иер. 49:36; Дан. 7:2

^k Иез. 9:4;
Ажыд. 14:1; 22:4

«Ыдыктыг болгаш шынныг Чагырыкчы, ам чеже чылзыр сен?! Бисти өлүргени дээш, черниң улузундан өжээн негээр шииткелин кажан болурул?!^a» ¹¹ Оларның кижиги бүрүзүнге ак хеп берди^b. Христоска база ынчаар бараан болган чалчаларның – олар ышкаш өлүрткен акы-дуңмазының саны доктааткан хемчээл четкижеге чедир, ам-даа элээн манаарын оларга чугаалап кагды.

¹² Хураган оон алдыгы таңманы адырыпты. Көрүптеримге, чер коргунчуг шимчей берди^c. Хүн караа качыгдал хеви дег карарып, ай хан дег кыза берди^d. ¹³ Дээрниң сылдыстары, күштүг хат силгээн ыяштан чиг чимис дүшкен дег, черже кээп дүштүлөр^e. ¹⁴ Дүрүг дег дүрүлгөш, дээр ажыгталып чиде берди. Даг болгаш ортулук бүрүзү туружундан шимчей берди^f. ¹⁵ Черниң хааннары база чагырыкчылар, шериг баштынчылары, байлар, эргегеннер база арткан улус – кулдар-даа, хостуглар-даа куйларже болгаш дагларда хаялар аразынче чашты бердилер^g. ¹⁶ Олар даглар болгаш хаяларга: «*Бисче кээп дүжүңер*, дүжүлгөдө саадаан Бургандан база Хураганның киленинден бисти чажырынар!^h» ¹⁷ Оларның килениниң өндүр улуг хүнү келген-дир, кым ону шыдажыр харыктыгыл?» – деп чанньп турдуларⁱ.

Израильдиң 144 000 кижизи

7 ¹ Мен ооң соонда черниң дөрт булуңунда турар дээрниң дөрт төлээзин көрүп кагдым: олар чангыс-даа хат черже, далайже азы кандыг-даа ыяшче хадывазын дээш, черниң дөрт хадын тудуп турар^j. ² Оон дириг Бурганның таңмазын тудуп алган, чөөн чүктен кел чыдар дээрниң бир төлээзин көрүп кагдым. Ол кургаг чер болгаш далайга хора чедирер эргени Бурганның берип кааны дээрниң демги дөрт төлээзин кый деп, ыткыр алгырды: ³ «Бурганывыстың хамык чалчаларын демдектеп, хавактарыңга таңма баспаан шаавыста^k, черге, далайга азы ыяштарга хора халдатпаңар». ⁴ Бурганның таңмазын базып, демдектээн улустун саны 144 000 болганын дыңнап кагдым. Олар Израильдиң аймак бүрүзүндөн үнген улус болган:

⁵ Иуданың аймаандан – 12 000,

Рувимниң аймаандан – 12 000,

Гадтың аймаандан – 12 000,

⁶ Асирниң аймаандан – 12 000,

Неффалимниң аймаандан – 12 000,

Манассияның аймаандан – 12 000,

⁷ Симеоннуң аймаандан – 12 000,

Левийниң аймаандан – 12 000,

Иссахарның аймаандан – 12 000,

⁸ Завулоннуң аймаандан – 12 000,

Иосифтин аймаандан – 12 000,

Вениаминниң аймаандан – 12 000 кижиги болган.

⁹ Ооң соонда көрүптеримге, мурнумда кымның-даа санап күш четпези мөөн чон турду. Янзы-бүрү дылдарлыг сөөк-язы, аймак, чон улус ында бар чорду. Олар дүжүлгениң база Хураганның баарында ак хептерлиг турдулар^l, а холдарында пальма ыяш будуктары тудуп алган болдулар. ¹⁰ Олар ыткыр үн-биле: «Камгалал дүжүлгөдө саадаан Бурганывыстан болгаш Хурагандан кээр!» – деп алгыржып турдулар^m.

¹¹ Дээрниң шупту төлээлери дүжүлгө, ирейлер болгаш дөрт дириг амытанныңⁿ долгандыр турдулар. Олар оон дүжүлгениң баарынче доңгая кээп дүшкөш, Бурганга мөгейип:

^l Ажыд. 3:4

^m Ажыд. 12:10; 19:1

ⁿ Ажыд. 4:6

¹² «Аминь!

Алгыш-йөрөөл, алдар, мерген угаан, өөрүп четтиришкин, мактал-хүндү, эрге-чагырга болгаш күчү-күш кезээ мөңгөдө бистиң Бурганывыстыгы болур! «Аминь!» – деп турдулар^a.

^a Ажыд. 5:13-14

¹³ Оон ирейлерниң бирээзи менден: «Ак хептер кеткен бо чүү улузул? Олар кайынын келгенил?» – деп айтырды.

¹⁴ Мен аңаа: «Дээрги, силер бодуңар билер-ле болгай силер» – деп харыыладым.

Ол ынчан менээ мынча диди: «Бо дээрге коргунчуг хилинчекти көрүп эрткен улус-тур^b. Олар боттарының хевин Хураганның ханынга чуггаш, агартыр арыглап алган^c. ¹⁵ Ынчангаш олар ам Бурганның дүжүлгезиниң баарында турупкан, дүн-хүн дивейн, Ооң өргээзинде Аңаа бараан болуп турарлар-дыр. Дүжүлгөдө саадаан Бурган олар-биле кады чурттап, майгын-биле дег шуглаар-дыр. ¹⁶ Олар моон соңгаар кажан-даа аштап-суксавас. Хүн-даа, оя чиир изиг-даа оларны өрттендир чиртпес^d. ¹⁷ Чүгө дээрге дүжүлгениң ортузунда олурар Хураган оларның кадарчызы апаар^e база амыдырал хайырлаар суг бажынче алгаш баар. Бурган улустуң караанда чаш бүрүзүн чодуп бээр^f».

^b Мф. 24:21

^c Зах. 3:4; Евр. 9:14; Ажыд. 19:8; 22:14

^d Ыд. ыр. 120:6; Иса. 49:10

^e 2 Хаан. 5:2;

Ыд. ыр. 22:1; Ин. 10:11

^f Иса. 25:8; Ажыд. 21:4

Чедиги таңма

8 ¹ Хураган оон чедиги таңманы адырыптарга^g, дээрге чартык шак иштинде ырым апарды. ² Мен ынчан Бурганның мурнунда турар дээрниң чеди төлээзин көрүп кагдым^h. Оларга чеди трубаны берген болду. ³ Айдызаар алдын сава туткан бир төлээ келгеш, өргүл салыр бедигээштиң мурнунга туруп алдыⁱ. Бурганның бүгү улузунун мөргүлү-биле катый дүжүлгениң мурнунда өргүл салыр бедигээшке кывыссын дээш, аңаа эндерик хөй чаагай чыттыг чүүлдү берген болду^j. ⁴ Чаагай чыттыг чүүлдүн ыжы Бурганның улузунун мөргүлдери-биле катый дээрниң төлээзиниң холдарындан Бурганче көдүрлүп турду^k. ⁵ Дээрниң төлээзи оон айдызаар савазын алгаш, ону өргүл салыр бедигээштиң изиг көзү-биле долдурга, черже шывадапты^l. Ол дораан черге дааш-шимээн көңгүрөп, динмирээшкин динмирөп, чаңнык кызаннап, чер шимчей берди^m.

^g Ажыд. 5:1

^h Мф. 18:10-11

ⁱ Ам. 9:1

^j Хост. 30:7; Сан. 16:46; Ыд. ыр. 140:2;

Ажыд. 5:8

^k Аж.-ч. 10:4

^l Лев. 16:12; Иез. 10:2

^m Ажыд. 4:5

Баштайгы дөрт труба

⁶ Чеди труба туткан дээрниң чеди төлээзи этсиринге белеткенип алды. ⁷ Бирги төлээ трубазын этсиптерге, хан-биле холушкак долу болгаш от дүшкешⁿ, черниң үштүн бир кезии, ыяштарның үштүн бир кезии база хамык оът-сиген өрттенип калды^o.

ⁿ Хост. 9:23-24;

Иез. 38:22; Иоил 2:30

^o Ам. 7:4

^p Иер. 51:25

^q Хост. 7:17, 19;

Ажыд. 11:6

^r Иса. 2:16

⁸ Ийиги төлээ трубазын этсиптерге, чалбырааштыг улуг дагга^p дөмей бир чүве далайже дүже берди. Далайның үштүн бир кезии хан кылдыр хуула берди^q. ⁹ Далайда амылыг амытаннарның үштүн бир кезии кырылган, корабльдарның үштүн бир кезии узуткаттынган болду^r.

¹⁰ Үшкү төлээ трубазын этсиптерге, чырыткы дег чалбыышталган улуг сылдыс дээрден хемнерниң, суг баштарының үштүн бир кезиинче кээп дүштү^s. ¹¹ Сылдыстың адын Ажыг чашпан дээр^t. Сугларның үштүн бир кезии кужурзуг амдангыг апарган. Ол ажыг сугну ишкен эндерик хөй улус өлгүлээн.

^s Иса. 14:12; Ажыд. 9:1

^t Иер. 9:15; 23:15

¹² Дөрткү төлээ трубазын этсиптерге, хүннүн үштүн бир кезии, айның үштүн бир кезии, сылдыстарның үштүн бир кезии узуткаттынган, ынчангаш оларның чырыыр үези үштүн биринге кызырлып калган. Хүннүн үштүн бир дуртунда хүн караа, а дүннүн үштүн бир дуртунда ай биле сылдыстар чырываस्ताан^u.

^u Хост. 10:21-23;

Иса. 13:10;

Иоил 2:10; 3:15

¹³ Мен оон көрнүп келгеш, шаары дээрде кылыткан эзирни* көрүп кагдым. Ол ыыткыр эдип чорду: «Черде чурттаан улуска халаптыг кара халап келди, халагым-на халак! Этсиринге белен дээрнин өске үш төлээзиниң трубалары удавас эде бээр-дир!»

Бешик труба

^a Иса. 14:12; Лк. 10:18;

Ажыд. 8:10; 12:8-9

^b Ажыд. 1:18

^c Хост. 10:4

^d Ажыд. 7:2-4

^e Иов 3:21; Иер. 8:3

^f Иоил 2:4

^g Дан. 7:8

^h Иоил 1:6

ⁱ Иоил 2:5

^j Ажыд. 11:14

9 ¹ Дээрнин бешик төлээзи трубазын этсиптерге, мен дээрден черже кээп дүшкен сылдысты көрүп кагдым^a. Ол сылдыска тамыже эртер өдүгүнүң дүлгүүрүн берген болду^b. ² Сылдыс тамыны ажыдыптарга, өдүгден ыш, улуг суугудан үнген дег, бүлгүрлүп эгеледи. Ол ыштан хүн караа болгаш дээр кара хөө апарды. ³ Ыш аразындан эндерик шартылаа чер кырынче үнүп келди^c, а оларга скорпионнарны дег күштү берген болду. ⁴ Ойт-сигенге, ыяштарга база өске-даа үнүшке хора халдатпазын оларга чугаалап каан. Ынчалза-даа хаваанда Бурганның таңмазы бастынмаан улусту^d шартылаа шап болур турган. ⁵ Шартылаага ол улусту өлүрбес, а чүгле беш ай дургузунда аарышкы-биле хинчектээр эргени берген. Ол аарышкы скорпионнар шакканының аарышкызы кара олчаан. ⁶ Ол хүннернин дургузунда улус өлүмнү дилей бээр, ынчалза-даа тыппас, өлүм оларның холунче кирбес^e.

⁷ А мөөң шартылаа дайын-чаага белеткеп каан дайынчы аъттар ышкаш көзүлдү^f. Оларның баштарында алдын оваадайлар дег чүүлдер бар, а арын-шырайы кижин арын-шырайыга дөмейлежир^g. ⁸ Оларның бажының дүгү херэеженнернин чажы дег, а диштери арзылаң азыглары дег^h. ⁹ Шартылааларның хөректеринде демир дег куяк хеп бар, а оларның чалгыннарының даажы дайын-чааже дывыржаан аъттар сөөрткен эндерик хөй дайынчы тергелернин даажы дег дыңналдыⁱ. ¹⁰ Олар скорпионнарны ышкаш шагар кудуруктарлыг боорда, улуска беш ай иштинде хора чедирер күш ол кудуруктарда бар болду. ¹¹ Тамының ээзи оларның хааны боор, ооң адын еврейлеп Аввадон, а гректеп Аполлион дээр^{**}.

¹² Баштайгы халап эрте берзе-даа, ам-даа ийизи кээр ужурлуг турган^j.

Алдыгы труба

^k Хост. 27:2; 30:2

^l Ажыд. 16:12

^m Зах. 13:8

¹³ Дээрнин алдыгы төлээзи трубазын этсиптерге, Бурганның мурунда турар өргүл салыр алдын бедигээштиң дөрт мыйызындан^k үнгөн үннү дыңнап кагдым. ¹⁴ Ол үн труба туткан дээрнин алдыгы төлээзинге мынча диди: «Өндүр улуг Евфрат хемнин чанында^l бектеп каан дээрнин дөрт төлээзин хоста». ¹⁵ Кижин төрөлгетеннин үштүн бир кезин чок кылыры-биле^m, ол шак, хүн, ай болгаш чыл ужуң белен тудуп келген дээрнин дөрт төлээзин хостапты. ¹⁶ Аъттыг шеригнин саны түмөн катап ийи түмөн чеде бээр деп дыңнадым.

¹⁷ Аъттарны база оларның мунукчуларын Бургандан ажыдышкынымга көрүп турдум. Олар от ышкаш кызыл, сапфир ышкаш караңгы көк болгаш күгүр дег сарыг куяк шывыгларлыг чорду. Аъттарның баштары арзылаң баштары дег, а оларның аксындан от, ыш болгаш күгүр бүлгүрлүп үнүп турду. ¹⁸ Аъттарның аксындан бүлгүрлүп үнгөн үш халап: от, ыш болгаш күгүр кижин төрөлгетеннин үштүн бир кезин кырып кагды. ¹⁹ Аъттарның күжү аксында база кудуруунда чоруур болду. Ол кудуруктар улусту шап, хора халдадыр баштарлыг чыланнар дег чорду.

²⁰ Кижин төрөлгетеннин ол халаптарга кырдырбайн арткан кезээ бодунуң үлгеткен херээ дээш, бачыдын билинмээн. Олар буктарга-дааⁿ, көрүп, дыңнап, кылаштап шыдавас алдын, мөңгүн, хүлер, даш болгаш ыяш дүрзү-бурганнарга-даа мөгөөрин соксатпааннар^o. ²¹ Арткан ол улус боттарының өлүрүкчү, караң көрнүр, самыраар болгаш ооржу чоруу дээш бачыдын миннип, Бурганче ээлбээн^p.

ⁿ 1 Кор. 10:20

^o Ыд. ыр. 134:15-18;
Дан. 5:23

^p Ажыд. 21:8; 22:15

* 8:13 Өске бурунгу сөзүглелдерде «эзирни» эвес, а «дээрнин төлээзин» деп бижээн.

** 9:11 Аввадон, Аполлион – «Узуткакчы» дээн уткалыг.

Дээрниц бичии дүрүг туткан төлээзи

10 ¹ Мен ооң соонда Бурганның дээрден бадып олулар бир күчүлүг төлээзин көрүп кагдым. Ол булутка бүргеткен болду, а ооң бажының кырында чөлээш чайнап турду^a. Дээрниц төлээзиниң арны хүн дег, а буттары оттуг чагылар дег болду^b. ² Ооң холунда ажыдып каан бичежек дүрүг бар чорду^c. Ол оң буду-биле далайга, а солагай буду-биле кургаг черге туруп алды. ³ Ынчангаш арзылаң алгызы дег ыткыр үн-биле алгыра кааптарга, аңаа харыылап, чеди диңмирээшкин диңмирээр болду^d. ⁴ Чеди диңмирээшкин диңмирей кааптарга, мен бижииринге белеткени бердим, ынчалза-даа дээрден мынча дээн үн дыңналды: «Чеди диңмирээшкинниң чугаалаан чүвезин таңмалап, шыгжап ал, ону биживе^e».

⁵ Оон кургаг чер болгаш далайда хары угда турар кылдыр көргеним дээрниц төлээзи оң холун дээрже көдүрүпкеш, ⁶ дээрни, черни база далайны оларда бар бүгү чүве-биле катай-хаара чаягаң мөңгө дириг Бурганның ады-биле даңгыраглады. Ол мынча диди: «Моон соңгаар хуусаа чылзыр деп чүве турбас. ⁷ Дээрниц чедиги төлээзи трубазын этсиптерге^f, Бурган Бодунуң чалчалары – медээчилеринге дыңнадып кааны дег, чажыт бодалын төндүр боттандыры!»

⁸ Оон соонда моон мурнунда дээрден дыңнааным үн база катап меңээ мынча диди: «Баргаш, далай болгаш кургаг черде хары угда турар дээрниц төлээзиниң холундан ажыда салган дүрүгүнү ап ал».

⁹ Мен дээрниц төлээзинге чедө бергеш, бичежек дүрүгнү бээрин диледим. Ол меңээ: «Дүрүгнү алгаш, чивит. Ону ажырыптарыңга, ол иштиңге ажыг боор, ынчалза-даа аксыңга ары чигири дег^g амдангы боор» – диди^h. ¹⁰ Мен дээрниц төлээзиниң холундан бичежек дүрүгнү алгаш, чиптим. Аксымга оон амданы, шынап-ла, ары чигири дег болду. Ынчалза-даа ону ажырыптарым билек, ол иштимге ажыш диди. ¹¹ Оон ол меңээ мынча диди: «Янзы-бүрү дылдарлыг хөй чоннар, аймак-сөөктер, база хааннар дугайында Бурганның медээзин ам база катап суртаалдаар ужурулуг сен».

Ийи херечи

11 ¹ Оон меңээ даянгышышка дөмей хемчээр мерге бергешⁱ, мынча деп чугаалады: «Барып, Бурганның өргээзин база өргүл салыр бедигээшти хемчээ, ында тейлеп турар улусту сана. ² Ынчалза-даа даштыкы шөлдү хемчээве^j, чүгө дээрге ону өске чоннар улунга берипкен-дир^k. Олар ыдыктыг хоорайны дөртөн ийи ай дургузунда чаза басып кээр^l. ³ Оон Мен Бодунуң ийи херечимге күштү бээримге, олар качыгдал хевин кеткеш, 1260 хүн дургузунда Бурганның медээзин суртаалдап кээрлер».

⁴ Ол херечилер дээрге ийи олива ыяжы болгаш черниц Дээрги-Чаякчызының мурнунда турар ийи чырыткы ол-дур^m. ⁵ Оларга хора халдадыр дээн кандыг-бир кижилер турар болза, херечилерниң аксындан от аттыккаш, дайзыннардын өрттендир чиптерⁿ. Ынчангаш кым оларга хора халдадыксааныл, ынчалдыр өлүртүп каар. ⁶ Олар Бурганның медээзин суртаалдап чоруур үеде чаъс чагбазын дээш, дээрни хаар эргени оларга берген^o. Херечилерде ол ышкаш сугларны хан кылдыр хуулдуруптар^p база черни кандыг-даа айыыл-халап-биле, кажан күзей-дир, кезедир эрге бар.

⁷ Ийи херечи боттарының медээзин төндүр суртаалдаптары билек, тамыдан^q бир араатан оларже халдаар. Араатан оларны тиилээш, басып каар^r. ⁸ Херечилерниң өлүг мага-боттары оларның Дээргизиниң хере шаптыртканы улуг хоорайның кудумчуларыңга чыдар. Ол хоорайның ойзу демдектээн ады – Содом азы Египет^s. ⁹ Янзы-бүрү дылдарлыг чоннарның, аймактарның, сөөк-языларның улугу оларның өлүг мага-боттарыңче үш чартык хүн кайгап кээр болгаш оларны хөөржүдерин

^a Иез. 1:28; Ажыд. 4:3^b Ажыд. 1:15-16^c Иез. 2:9^d Иоил 3:16; Ам. 1:2^e Иса. 8:16; 29:11;

Дан. 8:26; 12:4;

Ажыд. 5:1; 22:10

^f Ажыд. 11:15^g Ыд. ыр. 118:103^h Иер. 15:16; Иез. 3:1-3ⁱ Иез. 40:3; Ажыд. 21:15^j Иез. 40:17^k Лк. 21:24^l Ажыд. 12:6; 13:5^m Зах. 4:2-3, 11, 14ⁿ 4 Хаан. 1:10; Иер. 5:14^o 3 Хаан. 17:1^p Хост. 7:17, 19; Ажыд. 8:8^q Ажыд. 9:1^r Дан. 7:21; 8:24^s Иса. 1:10; 3:9

^a Ыд. ыр. 78:2-3

чөпшээревес^a. ¹⁰ Оларның өлүрткени дээш, черниң чурттакчылары өөрүп-хөлгээр база дойлаар, аразында белек солчур, чүгө дээрге ол ийи медээчи кижии төрөлгөтенге хөй хилинчекти эккелген.

^b Э. д. 2:7; Иез. 37:10

¹¹ Ынчалза-даа үш чартык хүн эрткенде, Бурганның чорутканы амы-тын медээчилерже синниге берген, оон олар бут кырынга туруп келген^b. Оларны көргөн хамык улус аажок корткан. ¹² Ийи медээчи оон дээрден дыңзыг үннүн оларга: «Бээр үнүп келинер!» – дээнин дыңнап каан^c. Олар дайзыннары көрүп турда, оларның мурнунга булут кырынга дээрже көдүрлүп үне бергеннер^d.

^c Ажыд. 4:1

^d 1 Фес. 4:17

^e Ажыд. 6:12

¹³ Таптыг-ла ол өйде чер аажок күштүг шимчээш^e, хоорайның оннун бир кезии буступ калган. 7000 кижии өлгөн, арткан улус коргуп-сүртеп, дээрге саадаан Бурганны алдаржыдып турган.

^f Ажыд. 8:13; 9:12

¹⁴ Ийиги халап ынчалдыр эрткен^f, ынчалза-даа үшкү халап кел чыткан.

Чедиги труба

^g Иса. 27:12; Мф. 24:31;
Ажыд. 10:7

¹⁵ Дээрниң чедиги төлээзи трубазын этсиптерге^g, дээрден: «Бо делегейни чагырар эрге ам Дээргивистиң, Ооң шилээн Христозунун эргезинде апарган, Ол ам кезээ мөңгөде хааннаар-дыр!»^h – дээн ыыткыр үннер дыңналды.

^h Хост. 15:18;
Дан. 7:14, 27; Авд. 1:21;
Зах. 14:9; Лк. 1:33;
1 Кор. 15:24

¹⁶ Бурганның мурнунга боттарының дүжүлгелеринде олурган чээрби дөрт ирейⁱ доңгая кээп дүшкеш, Бурганга мөгөйдилер. ¹⁷ Олар мынча деп турду:

ⁱ Ажыд. 4:4

^j Ажыд. 1:4; 16:5

«Ам бар, черле турган^j Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы,

Сээң өндүр улуг Чагыргаңны Бодунун холуңче ап,
чагырып эгелээниң дээш, Сеңээ өөрүп четтирдивис.

^k Ыд. ыр. 2:1

¹⁸ Бүгү аймак-чоннар килеңнеп турду^k,
а ам Сээң килеңниң шагы келген-дир.

Өлүглериңни шиидер болгаш Сээң чалчаларыңны,

медээчилериңни база Сеңээ шынчы улусту,

Сээң адыңны хүндүткөп көөр улуг, биче бүгү улусту
шаннаар үе келген-дир^l.

^l Ажыд. 20:12

Черни узуткап турарларны чок кылып үе келген-дир!»

^m Ажыд. 15:5

¹⁹ Ынчан дээрге Бурганның өргээзи ажыттынып, көстү берди^m. Чагыг-керээнин аптаязы ында турарын көрдүм. Ооң соонда кызаңнааштар кызаңнап, диңмирээш-кин диңмиреп, чер шимчей берди база улуг долу дүжүптүⁿ.

ⁿ Хост. 9:23; Ис. 10:11;
Ажыд. 16:21

Херээжен биле улу

12 ¹ Оон дээрге өндүр улуг кайгамык демдек – хүн кеткен херээжен көстүп келди. Ооң буттарының адаанда ай бар, а бажында он ийи сылдыс-биле каастаан оваадай кедип алган чорду^o. ² Ол херээжен сааттыг болду. Ооң божуур ай-хүнү үнген, эъди аарыырга, алгырып турду. ³ Дээрге ооң соонда өске кайгамчык демдек – чеди баштыг, он мыйыстыг^p аажок улуг кызыл улу көстүп келди. Ооң баштарында чеди оваадай кедирген болду. ⁴ Ооң кудуруу дээрден сылдыстарның үштүң бир кезиин дүжүр ширбээш, черже шывадапты^q. Херээжен божуптары билек, ооң Чаш төлүн сырыптар дээш, улу ооң баарынга турду. ⁵ Херээжен бүгү чоннарны демир мерге-биле башкарар^r Оол божуп алды. Ынчалза-даа Бурган ооң Оглун алгаш, Бодунун чанында дүжүлгезинче аппаратты. ⁶ А херээжен ээн ховуже, Бурганның аңаа белеткеп кааны черже дезипти, орта ол дээш, 1260 хүн дургузунда^s сагыш салып кээр ужурул турган.

^o Э. д. 37:9

^p Дан. 7:7;
Ажыд. 13:1; 17:3, 12

^q Дан. 8:10

^r Ыд. ыр. 2:9;
Ажыд. 2:27; 19:15

^s Ажыд. 11:3; 13:5

^t Дан. 10:13; 12:1;
Иуда 1:9

⁷ Дээрге ооң соонда дайын эгеледи: Михаил^t база дээрниң аңаа чагырткан төлээлери улуга удур, а улу бодунун төлээлери-биле оларга удур демисежиң үндү.

⁸ Ынчалза-даа улу күш четпейн барып, бодунуң төлээлери-биле кады дээрге турар черин чидирипти. ⁹ Бүгү делегейни дуурайлаан, эрлик база удурланыкчы^a деп адаткан ол аажок улуг улу, шаандагы чылан^b бодунуң төлээлери-биле кады черже дүжүр октаттырыпты^c.

¹⁰ Мен ынчан дээрдэн ыткыр үннү дыннап кагдым: «Ам камгалал келди. Ам бистин Бурганывыс Бодунуң хаан күжүн көргүстү! Ам Ооң шилээн Христозу Бодунуң эргезин көргүстү! Бурганывыстың мурнунга туруп алгаш, ха-дуңмавысты хүндүс-даа, дүне-даа буруудадып келген буруудадыкчы^d дээрдэн дүжүр октаткан-дыр. ¹¹ Бистин ха-дуңмавыс ону Хураганың ханының ачызында алыс шынны херечилээни-биле тиилээн-дир^e. Олар өлүрүндөн-даа чалданмаан, амы-тынын харамнанмаан-дыр^f. ¹² Ынчангаш өөрүп-байырланар, дээрлер база дээрлерниң чурттакчылары!^g А чер биле далай, ат болур силер, чүге дээрге эрлик силерже бадып келген-дир! Ол хөлчок килеңнээн, чүге дээрге ооң үези көңгүс эвээш артканын билир-дир».

¹³ Черже дүжүр октадыпканын билип кааш, улу Оолду божаан херэеженни истеп-сүрүп эгелээн. ¹⁴ Ынчалза-даа херэеженге ээн ховуга турар чер белеткеп каан, ынаар ужупсун дээш, аңаа улуг эзирниң ийи чалгынын берген болду^h. Орта ону үш чартык чыл дургузундаⁱ ажаап-карактап, улудан дестирип кээр турган. ¹⁵ Улу оон соонда, херэеженни чууй шаап аппарзын дээш, аксындан сугну хемгилештир үндүр бүлгүрүптү. ¹⁶ Ынчалза-даа чер херэеженге дузалашты: ол бодунуң аксын ажыткаш, улунуң аксындан аккан сугну ажырыпты. ¹⁷ Улу херэеженге медээжок килеңнээш, ооң артып калган ажы-төлү-биле – Бурганның айтышкыннарын сагаан, Иисусту шынны-биле херечилээн улус-биле чаалажыр дээш чорупту^j.

Ийи араатан

13 ¹ Улу далай эриинге туруп алды*. Мен ынчан далайдан үнүп орар араатанны көрүп кагдым. Ол он мыйыстыг болгаш чеди баштыг^k, а мыйыстарында он оваадайлыг болду. Оон баштарында Бурганны дорамчылаан аттар бижээн. ² Мээң көрүп кааным араатан ирбишке дөмей, оон аспактары адыгны дег, а аксы арзылаңны дег чорду^l. Улу ол араатанга бодунуң күчүзүн, бодунуң дүжүлгезин база бодунуң аажок улуг эргезин дүжүп берипти^m. ³ Араатанның бир бажында өлүмнүг балыг-даа бар ышкаш көзүлдү, ынчалза-даа ол балыы экирий берген чорду. Бүгү делегейнин улузу кайгап-харап, араатанны эдерип турду. ⁴ Араатанга бодунуң эргезин дүжүп бергени дээш, кижини бүрүзү улуга мөгейди. Улус араатанга база мөгейип: «Бо араатан-биле кым эннежирил, оон-биле кым месилдежип шыдаарыл?» – дижип турду.

⁵ Бурганны дорамчылаан, турамык сөстөр эдеринⁿ аңаа чөпшээрээн болду. Ол дөртөн ийи ай дургузунда^o чагырар эргени алган. ⁶ Араатан аксын ашкаш, Бурганны, Оон адын, Оон чурттаан черин база дээрниң чурттакчыларын одап, каргап эгеледи. ⁷ Бурганның улузу-биле чаалажыр болгаш оларны тиилээр эргени база аңаа берген^p. Ол ышкаш янзы-бүрү дылдарлыг аймак, чон база шупту сөөк-языны чагырар эргени аңаа берген. ⁸ Чер кырында чурттаан хамык улус – өртемчейни чаяарының бетинде-ле өргүлгө салган Хураганда бар амыдыралдың номунче^q аттарын киир бижээннеринден өскелери, араатанга мөгейдилер.

⁹ Дыңнаар кулаа бар хамык улус дыңназын!^r ¹⁰ Тудуп алгаш баар ужурлуг кижини тудуп алгаш баар^s. Хылыштан калыр ужурлуг кижини хылыш шанчып каар^{**}. Ынчан Бурганның улузундан шыдамык чорук болгаш бүзүрел негеттинер^t.

^a 1 Чыл. 21:1; Иов 1:6; Зах. 3:1

^b Э. д. 3:1; Ажыд. 20:2
^c Лк. 10:18; Ин. 12:31

^d Иов 1:9-11; 2:4-5; Зах. 3:1

^e Ажыд. 15:2

^f Лк. 14:26; Ин. 12:25; Ажыд. 2:10

^g Ыд. ыр. 95:11; Иса. 44:23; 49:13

^h Хост. 19:4; Ы. х. к. 32:11

ⁱ Дан. 7:25; Ажыд. 13:5

^j Э. д. 3:15

^k Дан. 7:3; Ажыд. 12:3

^l Дан. 7:4-6

^m Лк. 4:6

ⁿ Дан. 7:8; 11:36

^o Дан. 7:25; Ажыд. 11:2; 12:6

^p Дан. 7:21; 8:24; Ажыд. 11:7; 12:17

^q Ажыд. 3:5

^r Ажыд. 2:7

^s Иер. 15:2; 43:11

^t Ажыд. 14:12

* 13:1 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Мен далай эриинге туруп алдым» (Иоанн боду дээни ол) деп бижээн.

** 13:10 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Улусту тудуп алгаш бар чыдар кижини боду туттуругга баар. Хылыш-биле өлүрүп турар кижини боду хылышка шаштырып аар» деп бижээн (Мф. 26:52 көр).

¹¹ Мен оон черден үнүп орар база бир араатанны көрүп кагдым. Ол хураганны дег ийи мыйыстыг, ынчалза-даа улу ышкаш чугаалаар болду. ¹² Ол бирги араатанның өмүнээзинден оонуу ышкаш бүрүн эргени эдилеп, бүгү бо делегейни база ында чурттаан хамык улусту өлүмнүг балыы экирий берген бирги араатанга мөгееринче албадап турду. ¹³ Ийиги араатан өндүр улуг кайгамчык чүүлдерни кылды^a: улус көрүп турда, отту безин дээрден бадырып турду^b. ¹⁴ Ийиги араатанга биргизиниң өмүнээзинден кайгамчык чүүлдер кылыр арганы берген турган^c. Ынчангаш ол оозу-биле чер кырында чурттаан хамык улусту дуурайлап каапкан. Черниң чурттакчыларынга хылыш-биле өлүмнүг балыглатса-даа, өлбейн барган бирги араатанның дүрүзүн шуткуурун ийиги араатан дужаады. ¹⁵ Ийиги араатанга биргизиниң дүрүзүн тынгарар арганы бээрге, ол дүрүзү чугаалаар база аңаа мөгейбээн хамык улусту өлүрүп шиидерин дужаар харыктыг апарды^d. ¹⁶ Ийиги араатан бүгү улусту: улуг, бичии, бай, ядыы, хостуг, кул деп ылгал чокка, оң холунга азы хаваанга таңма бастырытып, демдектедиринче албадай берди. ¹⁷ Ындыг демдек чок кижичү чүнү-даа садып аар азы садар эрге чок турган. А ол демдек дээрге араатанның ады азы ол атгы көргүскен сан болур. ¹⁸ Борта мерген угаан херек. Угаанныг кым-даа болза араатанның санын санап үндүрүп шыдаар, чүгө дээрге ол сан кижичү амытанның адынга дүгжүр* 666 деп сан болур.

^a Ы. х. к. 13:1-3;

Мк. 13:22;

Ажыл. 16:13; 19:20

^b 4 Хаан. 1:10; Лк. 9:54

^c Мф. 24:24; Мк. 13:22;

2 Фес. 2:9

^d Дан. 3:6

Хураган болгаш камгалал

14 ¹ Мен оон көөрүмге, «Сион дагда Хураган турду^e. Хураганның болгаш Ооң Адазының адын хавактарында бижип демдектээн 144 000 кижичү Хураган-биле кады турар болду. ² Шапкын агым сугнуң коолааны^f, диңмирээшкинниң диңмирээни азы хөгжүмчүлерниң чадаганнарга ойнаан аялгазы дег, дээрден дыңналган үннү дыңнап кагдым^h. ³ Дүжүлгениң баарынга, дөрт дириг амытан болгаш ирейлерниң мурнунга улус чаа ырни ырлажы бердиⁱ. Ол ырни чүглө черниң улузундан адыргаш, хостап каан 144 000 кижичү өөренип ап шыдаар турган. ⁴ Олар дээрге херээжен кижичү дээп көрбээн^j, боттарын арыг хевээр кадагалап арттырып алган улус-тур. Олар дээрге, Хураган кайнаар-даа баар болза, Ону эдерер улус-тур. Оларны бүгү кижичү төрелгетенниң иштинден адыргаш, хостап каан; Бурганга база Хураганга өргүп салган баштайгы дүжүт дег улус ол-дур^k. ⁵ Оларның аксы меге сөстү кажан-даа этпээн, оларда кемниг, бужар чүү-даа чок^l.

^e Ыд. ыр. 2:6; 9:12;

Евр. 12:22

^f Ажыл. 3:12; 7:3-4

^g Иез. 1:24; 43:2;

Ажыл. 1:15

^h Ажыл. 6:1

ⁱ Ыд. ыр. 32:3; Ажыл. 5:9

^j 2 Кор. 11:2

^k Иер. 2:3; Иак. 1:18;

2 Фес. 2:13

^l Соф. 3:13

Дээрниң үш төлээзи

⁶ Мен оон Бурганның шаары дээрде ужуп чоруур база бир төлээзин көрүп кагдым. Ол төлээ чер кырында чурттаан бүгү улуска: янзы-бүрү дылдарлыг сөөк-язы, аймак-чон бүгүдезинге медеглээр дээни мөңгө Буянын Медээлиг болду. ⁷ Ол ыткыр мынча диди: «Бургандан коргуп, Ону алдаржыдып мактаңар, чүгө дээрге Ооң шииткелиниң үе-шагы келген-дир. Дээрниң, черниң, далайның болгаш суг баштарының Чаяакчызынга мөгейинер!»

⁸ Дээрниң ол төлээзиниң соондан ийигизи эдерип: «Ол буурады! Өндүр улуг Вавилон буурады! Хамык чоннарны ооң арагазын – ооң самыралының ажыг арагазын ижеринче албадапкан турган хоорай буурады!^m» – деп бар чытты.

⁹ Дээрниң баштайгы ийи төлээзиниң соондан үшкүзү эдерип, ыткыр мынча деп чорду: «Араатанга азы ооң дүрүзүнге кажан-бир шагда мөгеер база хаваанга азы холунга ооң таңмазын бастырытып алыр кижичүⁿ ¹⁰ Бурганның килениниң дашказынче куткан Ооң хорадаан сагыжының чалаң арагазын ижер^o. Ындыг кижичү дээрниң ыдыктыг төлээлериниң база Хураганның мурнунга отка кыпкан күгүрге

^m Иса. 21:9; Иер. 51:8;

Ажыл. 18:2

ⁿ Ажыл. 13:15

^o Ыд. ыр. 74:8; Иса. 51:17;

Иер. 25:15; Авд. 1:16;

Зах. 12:2; Ажыл. 14:10

* 13:18 Азы: «Ол сан кижичү төрелгетенни символчудуп көргүзүп турар».

хилинчектээр^a. ¹¹ Оларны хинчектээн оттуң ыжи кезээ мөңгедө өрү көдүрлүр^b, ынчангаш араатанга азы ооң дүрзүзүңгө мөгөйген база ооң ады-биле демдектеткен улуска хүндүс-даа, дүне-даа амыр-дыш турбас».

^a Ажыд. 20:10

^b Иса. 34:10

¹² Ийе, Бурганнын улузундан – Бурганнын айтышкыннарын сагыыр болгаш Иисуска бүзүрээр бүгү улустан шыдамык чорук негеттинер^c.

^c Ажыд. 13:10

¹³ Мен ынчан дээрден мынча дээн үннү дыңнап кагдым: «Мону бижип каг: амдан эгелээш, Дээрги-Чаяакчыга бараан болуп тура, өлгөн улус – амыр-чыргалдыг^d. Сүлде мынча деп турар: „Олар ам боттарының аар-берге ажил-херектеринден дыштанып ап болур, а ажил-херектери оларны эдерер-дир“».

^d Ажыд. 20:6

Черниц ханныг дүжүдү

¹⁴ Мен оон көөрүмгө, мурнумда ак булут тур. Ында кижиги амытан оглу ышкаш Кижиге^e саадап олур, Ооң бажында алдын оваадай, а холунда чидиг хол кадыры бар болду. ¹⁵ Ооң соонда Бурганнын өргээзинден дээрниц өске төлээзи үнүп келгеш, булутта саадаан Кижиге: «Хол кадырың туткаш, кес-ле, чүгө дээрге черде дүжүт быжып, ажаалда үези келген-дир» – деп алгырды^f. ¹⁶ Оон булутта саадаан Кижиге хол кадырың черже карбаш кылгаш, черниц дүжүдүн ажаап каапты^g.

^e Дан. 7:13; 10:5-6;

Ажыд. 1:13

^f Иоил 3:13; Мк. 4:29

^g Иер. 51:33

¹⁷ Оон Бурганнын дээрде өргээзинден өске бир төлээзи үнүп келди. Ол база холунда чидиг хол кадырылыг болду. ¹⁸ Ооң соонда өргүл салыр бедигээштен отту чагырар эргелиг база бир төлээ үнүп келди. Ол чидиг хол кадырылыг төлээге: «Хол кадырың туткаш, черниц виноград шөлүндө салбактарны кес-ле, чүгө дээрге виноград быжа берген-дир» – деп ыткыр алгырды. ¹⁹⁻²⁰ Дээрниц төлээзи хол кадырың черже карбаш кылгаш, виноградты ажаагаш, ону хоорай даштында чулук сы базар онгарже октапты. Виноградты, Бурганнын өндүр улуг килеңин көргүзүп, сы басып кааптарга^h, оортан хемгилештир агып баткан хан аът бажы-биле денештир тереңнеп, 1600 °стадий* черже ага берди.

^h Иса. 63:3; Иоил 3:13;

Ажыд. 19:15

Сөөлгү чеди халап

15 ¹ Мен ооң соонда дээрге база бир өндүр улуг болгаш кайгамчык демдекти көрүп кагдым: чеди халап эдилээн дээрниц чеди төлээзи аңаа көзүлдүⁱ. Ол чеди халап халаптарның сөөлгүлери болду, чүгө дээрге Бурганнын килеңи ооң-биле төнер чүве-дир.

ⁱ Ажыд. 16:1; 17:1; 21:9

² Мен оон от-биле холушкан шилдең далайга дөмей бир чүве көрдүм^j, а ол ышкаш тиилекчилерни – араатанны, ооң дүрзүзүн база ооң сан-адын тиилээн улусту көрдүм^k. Олар Бурганнын берген чадаганнарын тудуп алгаш, шилдең далай чанынга туруп алгаш, ³ Бурганнын чалчазы Моисейниц ырын^l база Хураганнын ырын ырлажып турдулар:

^j Ажыд. 4:6

^k Ажыд. 12:11; 13:17

^l Хост. 15:1; Ы. х. к. 31:30

«Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы,

Сээң ажил-херээң өндүр улуг, кайгамчык-тыр!^m

^m Ыд. ыр. 91:6

Сээң оруктарың чөптүг болгаш алыс шынныг-дыр, бүгү чоннарның Хааны!**

⁴ Сенден кортпас кижиге бар бе, о, Дээрги-Чаяакчы?ⁿ

ⁿ Иер. 10:7

Сээң адыңны алдаржытпас кижиге тыптыр бе? Чүглө Сен ыдыктыг сен!

Хамык чоннар Сенээ кээп мөгөөрлер^o,

^o Ы. х. к. 85:9

чүгө дээрге Сээң чөптүг ажил-херээңни шупту улус көрүп турар».

* 14:19-20 1600 стадий – амгы үениң хемчээли-биле 300 километр хире узуну.

** 15:3 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Ыдыктыг улустуң Хааны» деп бижээн.

⁵ Мен оон соонда дээрде Бурганның өргээзиниң – херечилелдин майгынының – ажытгына бергенин көрүп кагдым^a. ⁶ Оон Бурганның өргээзинден сөөлгү чеди халапты эдилээн дээрниң чеди төлээзи үнүп келди. Олар чайынналчак ак арыг лён хеп кедип алган, хөрөктеринде алдын кожаалар^b куржанган болду. ⁷ Дөрт дириг амытанның бирээзи^c ынчан мөңгө дириг Бурганның килени долган чеди алдын саваны дээрниң ол төлээлеринге үлөп берди. ⁸ Бурганның өндүр чырынының болгаш күчү-күжүнүн ыжы Ооң өргээзин бүргей апкан^d, дээрниң чеди төлээзиниң эккелгени чеди халап төнмээн шаанда, Бурганның өргээзинче кым-даа кирип шыдаваан.

Бурганның килеңиниң чеди савазы

16 ¹ Мен оон Бурганның өргээзинден үнген ыткыр үннү дыңнап кагдым. Үн дээрниң чеди төлээзинге^e: «Баргаш, Бурганның килеңи долган чеди саваны черже тө чажыптыңар!» – диди^f.

² Бирги төлээ чоруткаш, савазының иштинде бар чүвени черже тө чажыпты. Араатанның таңмазы-биле демдеткеткен, оон дүрзүзүңгө мөгөйген улус^g коргунчуг болгаш аарышкылыг оюлган балыгларлыг апарды^h.

³ Ийиги төлээ савазының иштинде бар чүвени далайже тө чажыпты. Суг өлүг кижиги ханы дег хан бооп хуула бээрге, далайда амылыг амытан артпадыⁱ.

⁴ Үшкү төлээ савазының иштинде бар чүвени хемнер болгаш суг баштарынче тө чажыптарга, олар хан бооп хуула бердилер^j. ⁵ Дыңнаарымга, суг дээш харыылаар дээрниң төлээзи мынча деп чугаалады: «Ам бар, черле турган^k Ыдыктыг Бурган, Сээн үндүргөн шииткелин чөптүг-дүр^l. ⁶ Чүге дээрге кижилер Сээн улудуңун база медээчилериңниң ханын төккөн-дир^m. Ынчангаш Сен оларга ханны ижиртиптинⁿ. Олар чогуур кеземчени алды». ⁷ Мен оон өргүл салыр бедигээштен^o: «Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы, Сээн шииткелдерин чөптүг болгаш алыс шынныг-дыр!» – дээн үннү дыңнап кагдым.

⁸ Дөрткү төлээ савазының иштинде бар чүвени хүнче тө чажыпты. Улусту от-биле оя чиртир эргени хүнге берген болду. ⁹ Оларны шыдажыр аргажок от өрттендир чип турду, а олар халаптарны чагырар эргелиг Бурганның адын одап, каргап турдулар. Олар боттарының бачыттарын миннип, Бурганче ээлбедилер база Ооң адын алдаржытпайн бардылар^p.

¹⁰ Бешки төлээ савазының иштинде бар чүвени араатанның дүжүлгезинче^q тө чажыптарга, ооң чагыргазы дүмбейже дүлнү берди^r, а улус аарышкыдан дылдарын ызырып турду. ¹¹ Олар аарышкызы болгаш балыг-бышкыны дээш, дээрде Бурганны одап, каргап турдулар, ынчалза-даа боттарының бачыттыг оруктарын кагдадылар.

¹² Алдыгы төлээ савазының иштинде бар чүвени улуг Евфрат хемче^s тө чажыпты. Чөөн чүктен кээр хааннарга орук ажыдып, хемниң суу кадып калды^t. ¹³ Мен ынчан бөзүр пагаларга дөмей үш бук көрүп кагдым. Олар улунуң, араатанның болгаш меге медээчиниң^u аксындан үнүп келдилер. ¹⁴ Ол буктар кайгамчык чүүлдерни кылыптар болдулар^v. Олар чер-делегейниң хамык хааннарын эргий кезип, чаалажыры-биле чыып алыр дээш чоруптулар. Ол дээрге Бүрүн Күчүлүг Бурганның өндүр улуг шииткел хүнүнде боор дайын-чаага белеткел-дир.

¹⁵ «Дыңнаңар, Мен, оор дег, хенертен кээр мен^w. Улус мурнунга бужартап, шалдан үнө халып келбес дээш^x, хевин белеткеп алган, одуг чыдар кижиги амыр-чыргалдыг».

¹⁶ Буктар хамык хааннарны еврей дылда Армагеддон* дээр черже чыып эккелдилер.

¹⁷ Оон дээрниң чедиги төлээзи савазының иштинде бар чүвени агаарже тө чажыпты. Бурганның өргээзинде** дүжүлгеден ыткыр үн дыңналып: «Боттанган-дыр!» – диди.

^a Хост. 38:21; Ажыд. 11:19

^b Ажыд. 1:13

^c Ажыд. 4:6

^d Хост. 40:34-35; 3 Хаан. 8:10-11; Иса. 6:4

^e Ажыд. 15:1

^f Ыд. ыр. 78:6; Иер. 10:25

^g Ажыд. 13:16

^h Хост. 9:9-11

ⁱ Ажыд. 8:8-9

^j Хост. 7:17-20

^k Ажыд. 1:4; 11:17

^l Иер. 12:1

^m Мф. 23:35; Ажыд. 18:24

ⁿ Иса. 49:26

^o Ажыд. 6:9

^p Дан. 5:23; Аж.-ч. 12:23

^q Ажыд. 13:2

^r Хост. 10:21-22

^s Ажыд. 9:14

^t Иса. 11:15; 44:27

^u Ажыд. 12:3; 13:11

^v Мк. 13:22; Ажыд. 13:13

^w Мф. 24:43-44;

2 Пет. 3:10; 1 Фес. 5:2;

Ажыд. 3:3

^x Ажыд. 3:18

* 16:16 Армагеддон – Мегиддон хоорай дужунда чер (4 Хаан. 9:27; 23:29 көр).

** 16:17 Өске бурунгу сөзүглелдерде «өргээзинде» деп сөскө «дээрде турар» деп сөстөрни немээн.

¹⁸ Ынчан чаңныктар кызаңнап, дааш дагжап, диңмирээшкин диңмирээш, коргунчуг чер шимчээшкини болду^a. Кижини чаяаган үеден бээр чер ындыг күштүг шимчеп көрбөөн!^b Халаптыг-ла чер шимчээшкини! ¹⁹ Өндүр улуг хоорай үш кезекке чарлы берген база бүгү чурттарнын хоорайлары буступ дүшкен. Бурган улуг Вавилон хоорайны бодап келгеш, Бодунуң савазындан килеңиниң арагазын аңаа ижиртипти^c. ²⁰ Хамык ортулуктар чиде берди, даглар артады^d. ²¹ Дээрден улусче бирээзи-ле бир талант дензилиг долу* дүжерже^e, улус долу халавы дээш, Бурганны каргап турду, чүге дээрге ол халап шуут коргунчуг болган.

^a Иез. 38:19; Ам. 1:1; Агг. 2:6

^b Дан. 12:1; Мк. 13:19

^c Ажыд. 14:10

^d Ажыд. 6:14

^e Хост. 9:23-25; Ис. 10:11; Иса. 30:30; Ажыд. 11:19

Самыыраан херээжен болгаш араатан

17 ¹ Ооң соонда чеди сава туткан дээрниң чеди төлээзиниң бирээзи^f меңээ чедип келгеш, мынча диди: «Бараалы, мен сеңээ улуг хемнер чанында олурган сурагжаан самыыраан херээженниң канчаар кеземче алырын көргүзүп берейн^g. ² Черниң хааннары ооң-биле самыырап турган^h, а бо делегейниң улузу ооң самыыралының арагазын эзиртир ижип турганⁱ».

^f Ажыд. 15:1; 21:9

^g Иер. 51:13; Наум 3:4

^h Иса. 23:17; Наум 3:4

ⁱ Иер. 51:7; Ажыд. 14:8

^j Иез. 37:1

³ Мени оон Сүлде башкаргаш, ээн ховуже аппаратды^j. Мен аңаа кызыл араатан мунуп алган херээженни көрүп кагдым. Ол араатан Бурганны дорамчылаан аттар-биле үпчү бодун шыптыгган, чеди баштыг болгаш он мыйыстыг болду^k. ⁴ Херээжен кып-кызыл болгаш хүрең-кызыл хааннар кедер хептиг, алдын болгаш үнелиг эртинне даш база ак шуру каасталгаларлыг болду. Ол холунда самыыраар чоруунуң бужар-багы болгаш хир-чуду-биле долган алдын савалыг чорду. ⁵ Херээженниң хаваанда: «Өндүр улуг Вавилон, бо делегейниң хамык самыырааннарының база бужар-багының иези» – деп чажыт уткалыг атты бижээн. ⁶ Ол херээжен Бурганның улузунуң база Иисусту херечилеп, Аңаа шынчызы дээш өлүрткен улустуң ханын^l ишкеш, эзирээн болду. Мен ону көргөш, аажок кайгадым.

^k Ажыд. 12:3

^l Ажыд. 16:6

⁷ «Чүге кайгаарың ол? – деп, дээрниң төлээзи менден айтырды. – Мен сеңээ бо херээженниң база ооң мунганы чеди баштыг, он мыйыстыг араатанның чажыдын чугаалап берейн. ⁸ Сээң көргөниң араатан кажан-бир шагда дириг турган, а ам өлүг. Ынчалза-даа ол тамыдан^m ам бир катап туруп кээр, оон ылап шын өлүмүнче чоруптар. Аттарын бо делегейни чаяар бетинде-ле амыдыралдың номунче киир биживээн черниң чурттакчылары араатанче көргөш, кайгап каарлар: ол кажан-бир шагда дириг турган, ам өлүг, ындыг-даа болза, катап чедип кээр. ⁹ Ол бүгүнү билип аар дизе, мерген угаан херек. Чеди баш дээрге херээженниң орары чеди тей-дир, ол ышкаш чеди хаан-дыр. ¹⁰ Оларның бежи дүжүп калган, бирээзи ам-даа чагырбышаан, өскези ам-даа келбөөн, а чедип келгеш, маңаа көнгүс үр эвес үеде турар. ¹¹ Кажан-бир шагда дириг турган, а ам өлүг араатан – сески хаан-дыр. Ол баштайгы чеди хаанга хамааржыр база бодунуң өлүмүнче бар чыдар.

^m Ажыд. 9:1; 11:7

¹² Сээң көрүп турарың он мыйыс дээргеⁿ ам-даа чагырып эгелевээн он хаан-дыр. Ынчалза-даа оларга араатан-биле кады бир-бир шак чагырар эргени бээр. ¹³ Олар шупту чангыс сорулгалыг, а боттарының күжү биле эргезин араатанга бериптерлер. ¹⁴ Олар Хураган-биле чаалажыр, ынчалза-даа Ол Ооң шилээш, кый деп алганы, Аңаа шынчы улус-биле кады оларны басып каар. Чүге дээрге Ол дээргилерниң Дээргизи^o болгаш хааннарның Хааны-дыр^p».

ⁿ Дан. 7:7, 24; Ажыд. 12:3

^o Ы. х. к. 10:17; 1 Тим. 6:15; Ажыд. 19:16

^p Эзра 7:12; Иез. 26:7; Дан. 2:37

¹⁵ Дээрниң төлээзи оон меңээ мынча диди: «Самыыраан херээженниң олурар черинде хемнер көргөн болгай сен. Ол дээрге янзы-бүрү дылдарлыг аймактар, чоннар, сөөк-язылар-дыр. ¹⁶ Сээң көргөниң он мыйыс болгаш араатан боду самыыраан херээженни көрбөстөй бээр. Олар ону хоозураткаш, шалдаң-чанагаш кааптарлар, ооң

* 16:21 Рим күрүне үезинде бир талант дөргөн хире килограмм дензилиг турган.

^a Иез. 28:18; Ажыд. 18:8

мага-бодун сыырып, от-биле чиртирлер^a. ¹⁷Бурган демги он хаанның чүректеринге, Ооң сөстери бүтпээн шаанда, чагырар эргезин араатанга бээр деп күзелди тывылдырган. Олар ынчалдыр Ооң күзел-соруун күүседир. ¹⁸А сээң көргениң херээжен дээрге чер-делегейниң хааннарын чагырган өндүр улуг хоорай ол-дур».

Вавилоннуң буурап дүшкени

18 ¹Мен ооң соонда Бурганның дээрдэн бадып орап өске бир төлээзин көрүп кагдым. Ооң эрге-чагыргазы кончуг улуг база ооң өндүр чырыы черни шыва хаяаландыр чырыдыпты^b. ²Дээрниң төлээзи ыткыр алгырды: «Ол буурады! Өндүр улуг Вавилон хоорай буурап дүштү^c! Ол ам буктарның, четкерлерниң чурттаар чери, чүүл-бүрү арыг эвес куштарның база араатан аңнарның* хоргадалы апарган^d. Чүге дээрге бүгү чоннар ооң самыралының калчаалыг арагазын пактааннар. ³Черниң хааннары ооң-биле кады будалып^e, бүгү делегейниң садыгжылары ооң самыын каас-коязындан байып турганнар^f.

⁴Мен оон дээрдэн өске үннүң мынча дээнин дыңнап кагдым: «Мээң чонум, ооң бачыдынга киришпес дээш база ооң кеземчезинге таварышпас дээш, ол хоорайдан үнүп чорунар^g. ⁵Ооң бачыттарының дугайында сураг дээрге чеде берген-дир^h, а Бурган ооң хамык кемниг херектерин утпаан-дыр. ⁶Ооң силерни аажылап келгени дег, аңаа база ындыг хамаарылгалыг болунарⁱ, ооң кылган херектерин ийи дакпыр аар кылдыр эгидиңер^j. Ооң силерге берип турган арагазындан ийи дакпыр ажыг араганы ооң дашказынче кудуп бериңер. ⁷Ол кайы хире алдарны, каас-коя чуртталганы бодунче хаара тыртып туржук, ынча хөй хилинчекти, ажыг-шүжүгнү аңаа бериңер. Чүге дээрге ол: „Дүжүлгеде кадын ышкаш саадап ор мен! Дулгуюк кадай эвес-тир мен. Кажан-даа ажыг-шүжүг көрбөс мен!“ – деп бодунга боду мактанмышаан-дыр^k. ⁸Ындызы дээш, ону бир-ле хүн эндерик айыыл-халап: өлүмнүг аарыг-аржык, ыы-сыы болгаш аш-чут таварыыр. Ол отка өрттенип каар^l, чүге дээрге ону шиидер Дээрги-Бурган-Чаяакчы күчүлүг-дүр».

⁹Ооң-биле кады будалып, мага ханып турган черниң хааннары хоорайны хуюктаан өрттүн ыжын көргөш, ооң ажыын ажып, ыглажы бээрлер^m. ¹⁰Ооң хилинчээн үлежиринден коргуп, ырадыр туруп алгаш: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! О, күчүлүг Вавилон! Чаңгыс шак иштинде Бурган сени кезетти!» – деп халактаарлар.

¹¹Бо делегейниң садыгжылары база ооң ажыын ажып, ыглажырлар, чүге дээрге оларның бараанын ам кым-даа садып албас апаар. ¹²Ам кым-даа оларның алдынын, мөңгүнүн, үнелиг эртинге даштарын база ак шурузун, лён пөстөрүн, хүрең-кызыл хептерин, торгузун база кып-кызыл пөстөрүн, ховар ыажын, чаан азыындан янзы-бүрү кылыгларын, үнелиг ыажын, хүлерин, демирин база маны дажын, ¹³чемге каар үнелиг холуксааларын, чаагай чыттыг айдызаар чүүлдерин, арагазын, үзүн, далганын база кызыл-тазын, бода малын, хойларын, аъттарын база тергелерин, кулдарын база улустун мага-бодун, амы-тынын хереглестей бээр. ¹⁴Садыгжылар Вавилонга: «Сээң аажок эдилексээниң хамык үнелиг чүүлдер ам сенде чок-тур. Хамык эртинге-байлаан, каас-кояң эстип чиде берди, сен ам оларны кажан-даа эгидип ап шыдавас сен» – дээрлер.

¹⁵Хоорай-биле садыглажып тургаш, ооң ачызында байый берген садыгжылар ооң хилинчээн үлежиринден корткаш, ырадыр туруп аарлар. Олар ооң ажыын ажып, ыглажып, ¹⁶мынча дээрлер: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! Ол үнелиг чуга лёндан, хүрең-кызыл база кып-кызыл пөстөрдөн каас-коя хептер кедер, алдындан, үнелиг эртинге даштардан база ак шурудан каасталгаларлыг турган. ¹⁷Ол хире эртинге-байлакты чаңгыс-ла шак иштинде узуткап каапты!»

^b Иез. 43:2

^c Иса. 21:9; Ажыд. 14:8

^d Иса. 13:21; 34:11, 14

^e Наум 3:4; Ажыд. 17:2

^f Иез. 27:33

^g Иса. 48:20;

Иер. 50:8; 51:45

^h 2 Чыл. 28:9; Эзра 9:6;

Иер. 51:9; Иона 1:2

ⁱ Ыд. ыр. 136:8;

Иер. 50:15

^j Иер. 16:18

^k Иса. 47:7

^l Иез. 28:18; Ажыд. 17:16

^m Иер. 51:8

* 18:2 Өске бурунгу сөзүглелдерде «база араатан аңнарның» деп сөстөр таварышпайн турар.

Шупту корабльдар башкарыкчылары, корабльдарда эжиндирип чоруур улус, далайжылар база далай ачызында амыдырап чоруур шупту улус ырадыр турупкан турду^a. ¹⁸ Олар хоорайны хуюктаан өрттүң ыжын көргөш: «Бо өндүр улуг хоорай-биле өске кандыг хоорай эннежирил?»^b – деп алгыржып турдулар. ¹⁹ Олар качыгдалдан баштарын доозун-довурак-биле бызап^c, ыы-сызын төп, алгыржып турдулар: «Кара халап! О, өндүр улуг хоорай, аа халак! Далайга эжиндирген хамык улус ооң эргине-байлаа-биле байып чорду. Ол чаңгыс-ла шак иштинде хоозурады».

^a Иез. 27:28-29^b Иез. 27:32^c Иез. 27:30

²⁰ Дээрлер, өөрүп-байырлаңар! Бурганның бүгү улузу, элчиннери болгаш медээчилери, өөрүп-байырлаңар! Чүгө дээрге силерге кылган хамык бузуду дээш, Бурган ону кезеткен-дир!^d

^d Иер. 51:48

²¹ Ооң соонда дээрниц күчүтөн төлээзи хемчээли дээрбе дажы дег улуг дашты көдүргөш, ону далайже киир октапкаш, мынча диди: «Өндүр улуг Вавилон хоорайны база шак ынчаар чылчырылдыр октаптар, ол олчаан ону кым-даа көрбес!»^e ²² Моон соңгаар борта ыраажылар үнү, чадаганнарга ойнаан хөгжүм үнү, лимбилер, трубалар үнү кажан-даа дыңналбас^f. Хамык ус-шеверлер борта кажан-даа турбас база дээрбе даштарының даажы кажан-даа дыңналбас. ²³ Чырыткылар борта кажан-даа чырывас, күдээлер болгаш келиннерниц үннери кажан-даа дыңналбас^g. Чүгө дээрге сээң садыгжыларың бүгү бо делегейниц дээргилери турган болгаш, бо делегейде бар чоннарны бодунуң илби-шидиң-биле дуурайлаан сен^h. ²⁴ Бурганның медээчилериниң, Аңаа шынчы хамык улустуң база чер кырынга өлүрткен бүгү улустуң ханы дээш буруулуң сен, Вавилон!»ⁱ.

^e Иер. 51:63-64^f Иса. 14:11; 24:8; Иез. 26:13^g Иер. 7:34; 16:9^h Наум 3:4ⁱ Мф. 23:35; Ажыд. 16:6; 17:6

Дээрде чоннуң Бурганны алгап-мактааны

19 ¹ Меңээ ооң соонда дээрде турар мөөң чоннуң үннери ышкаш быт-шимээн дыңналды. Олар мынча деп ырлажып турду:

«Бурганны алгап-мактаңар!

Камгалал, алдар болгаш күчү-күш бистин Бурганывыста!^j

^j Ыд. ыр. 61:12; Ажыд. 7:10

² Ооң шииткели шынныг болгаш чөптүг.

Бодунуң самыралы-биле черни будаан самыыраан херээженни Ол шиитти.

Бодунуң чалчаларының ханы дээш,

Бурган оон өжээн негеп, кезетти!»^k

^k Ы. х. к. 32:43;

4 Хаан. 9:7; Ажыд. 6:10

³ Олар база катап ырлажып үндү:

«Аллилуйя!

Өндүр улуг хоорайның ыжы кезээ мөңгеде

ооң кырынче көдүрлүр-даа!»^l

^l Иса. 34:10; Ажыд. 14:11; 18:9

⁴ Чээрби дөрт ирей болгаш дөрт дириг амытан ынчан доңгая кээп дүшкеш, дүжүлгеде саадаан Бурганга мөгөйдилер^m. Олар: «Аминь! Аллилуйя!» – деп кыйгырып турдулар.

^m Ажыд. 4:4

Хураганның куда дою

⁵ Оон дүжүлгеден: «Бурганның хамык чалчалары, Ону алдаржыдыңар! Бургандан коргар улуг-биче улус дөгере Ону алдаржыдыңар!» – дээн үн дыңналдыⁿ. ⁶ Оон эндерик улустуң үннеринге, шапкын агым сугнуң коолаанынга^o база диңмирээшкинниц диңмирээринге дөмей быт-шимээни дыңнап кагдым^p. Олар мынча деп кыйгырып турду:

ⁿ Ыд. ыр. 133:1; 134:1° Иез. 1:24; Ажыд. 1:15^p Ажыд. 6:1

«Аллилуйя!

Бистин Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Чаякчы-Бурганывыс хааннай берген-дир!^a

^a Ыд. ыр. 92:1

⁷ Өөрүп-хөглээли, Бурганны алдаржыдаалы!

Хураганның өгленир үези келген-дир.

^b Мф. 22:2; 25:10;
Ажыд. 21:2

Ооң душтуу* бодун белеткеп алган-дыр^b.

⁸ Аңаа арыг ак чайынналчак хепти кедирген-дир».

^c Иса. 61:10; Зах. 3:4;
Ажыд. 7:14

(А ол хеп – Бурганның улузунуң чөптүг-шынның ажыл-херээ-дир.)^c

⁹ Дээрниц төлээзи оон меңээ мынча диди: «Бижи: куда доюнче чалалга алган улус амыр-чыргалдыг». Ол оон аңаа немей: «Бо дээрге Бурганның шынның сөстери-дир» – диди.

^d Аж.-ч. 10:25-26;
Ажыд. 22:8-9

¹⁰ Мен ооң буттарынче доңгая кээп дүжүп, мөгөөр деп чыттым^d, ынчалза-даа ол меңээ мынча диди: «Ынчанма, мен база-ла, сен дег, Иисусту шынны-биле херечилээн акы-дуңмаларың дег, Бурганга бараан бооп чор мен. Бурганга мөгөй!» (Иисусту шынны-биле херечилээри – Бурганның медээчилерин сорук кириер чүве ол-дур.)

Ак аьттың Мунукчузу

^e Иез. 1:1

¹¹ Мен ажыттына берген дээрни^e база ак аьтты, ооң мунукчузун көрүп кагдым.

^f Ажыд. 1:14

Мунукчуну Бүзүрелдиг болгаш Шынның деп адап каан, чүге дээрге Ол чөптүү-биле шиидип база дайылдажып турар. ¹² Ооң караа – оттуң чалбыраажы-ла^f, а бажында хөй оваадайлар кеткен. Ооң Бодундан өске кым-даа билбес агты Ында бижээн болду^g.

^g Ажыд. 2:17

¹³ Ол ханче суп, кызыткан шыва тон кеткен, а Ооң адын «Бурганның Сөзү» дээр^h.

^h Ин. 1:1

¹⁴ Дээрниц ак аьттар мунган база арыг ак чуга хептерлиг аг-шерии Ону эдерип бар

ⁱ Иса. 49:2; Ажыд. 1:16

чытты. ¹⁵ Ооң аксындан чидиг хылыш уштунуп ордуⁱ. Ол ооң-биле бүгү чоннарны

^j Ыд. ыр. 2:9;

кыргып-хыдыр. Ол *демир мерге-биле оларны башкарап*^j болгаш Бүрүн Күчүлүг

Ажыд. 2:27; 12:5

Бурганның калчаалыг килеңин күүседип, улустуң оңгарга виноградтан арага үндүр

^k Иса. 63:3; Иоил 3:13;

сы базары дег, оларны чылча базар^k. ¹⁶ Ооң дөңмээнде болгаш ак хевинде: «Хааннар-

Ажыд. 14:19-20

ның Хааны база дээргилерниц Дээргизи!» деп ат бижиттинген болду.

^l Ы. х. к. 10:17

¹⁷ Мен оон шуут-ла хүн кырында турар дээрниц бир төлээзин көрүп кагдым. Ол шаары

^m Иер. 12:9; Иез. 39:17-20

дээрде ушкан хамык куштарже ыткыр алгырды: «Бээрлеңер! Бурганның өндүр улуг

ⁿ Иез. 39:18-20

доюнче чыгыңар!»^m ¹⁸ Хааннарның, шериг баштынчыларының, бо делегейниц күштүг

улузунуң мага-бодун, аьттарның болгаш мунукчуларның мага-бодун, кулдар биле

хостугларның, улуглар биле бичелерниц – шупту улустуң мага-бодун хөндөп чиңер!»ⁿ

^o Ажыд. 16:16

¹⁹ Мен оон араатанны база черниц хааннарын аг-шерии-биле катай-хаара көрүп кагдым.

Олар аьттыг Мунукчу-биле база Ооң аг-шерии-биле чаалажыр дээш, чыгып турдулар^o.

^p Ажыд. 13:11-15; 16:13

²⁰ Ынчалза-даа араатанны болгаш ооң өмүнээзинден кайгамчык чүүлдөр кылып тур-

^q Дан. 7:11-12

ган, араатанның таңмазы-биле демдектеттирген база ооң дүрзүзүңге мөгөйген улусту

дуурайлап келген меге медээчини^p тудуп хоругдап кагды. Араатан биле меге медээчи

^r Иса. 49:2; Ажыд. 1:16

күгүр кыпкан оттуг хөлче диригге киир октаттырыпканнар^q. ²¹ Оларның аг-шерии

аьттыг Мунукчунуң аксындан уштунуп органзыг көстүр хылышка^r кыргыдып-хыды-

дып алган. Хамык куштар оларның мага-боттарын хөндөп, мага хандыр дойлааннар.

Бир муң чыл

20 ¹ Оон Бурганның дээрдэн бадып орар төлээзин көрүп кагдым. Ол холунда тамының дүлгүүрүн болгаш аар илчирбе тудуп алган болду^s. ² Ол төлээ улуну – эрлик база удурланыкчы болур шаандагы чыланны^t – тудуп хоругдааш,

^s Ажыд. 9:1

^t Э. д. 3:1; Ажыд. 12:9

* 19:7 Ооң душтуу – чаа Иерусалим хоорай азы христиан ниитилелди ойзу адааны ол.

ону илчирбе-биле муң чыл дургузунда кинчилеп кагды. ³ Дээрниц төлээзи улуну тамыже киир октааш^a, үнер черин^b хагаш, таңмалап кагды. Ынчаар орта демги улу муң чыл төнмээнде, делегейниц чоннарын оон ыңай мегелээр харыы чок апарган. А ооң соонда ону үр эвес үеде хостаар ужурлуг.

⁴ Оон мен хой дүжүлгелер көрдүм^c. Ында саадааннарга шиидер эргени берген болду. Иисусту шынныы-биле херечилээн дээш база Бурганның медээзин суртаалдаан дээш, бажын кестиртип өлгөн улусту база көрдүм^d. Олар араатанга-даа, ооң дүрзү-зүнге-даа мөгейбээннер, ооң таңмазын хаваанга-даа, холунга-даа бастыртпааннар^e. Оларга амы-тынны катап эгидип берген, ооң соонда олар Христос-биле кады муң чыл иштинде хааннааннар^f. ⁵ Өлүглерниц бир дугаар катап дирилгени ол-дур. Арткан өлүг улуска муң чыл төнмээн шаанда, амы-тынны катап эгитпээн. ⁶ Баштайгы катап дирилиштинге киржир улус амыр-чыргалдыг база Бурганның чонунга хамааржыр; ийиги өлүм оларны чагырар эрге чок^g. Олар Бурганның база Христостун бараалгакчылары болур^h, Ооң-биле кады муң чыл дургузунда хааннаарлар.

^a Ыд. ыр. 54:24
^b Дан. 6:17

^c Дан. 7:9; Мф. 19:28

^d Ажыд. 6:9

^e Ажыд. 13:12-16

^f Дан. 7:18

^g Ажыд. 2:11; 14:13; 21:8

^h Хост. 19:6; Ажыд. 1:6

Эрликтин бастыртканы

⁷ Бир муң чыл эрткен соонда, эрликти кара-бажыңындан хостаптар. ⁸ Ол чер кырында тоо быдараан Гог биле Магогтуⁱ дуурайлап чоруп каар. Эрлик оларны чаалажыры-биле чыып аар^j, олар далай эринде элезин дег хой болур. ⁹ Черниц чүк-чүгүнден сөктүп келгеш, олар Бурганның улузунун турлаан база Ооң ынак хоорайын бүзээлптерлер. Ынчалза-даа дээрден от дүшкеш*, оларның аг-шерин хуюкталдыр чиптер^k. ¹⁰ Оларны дуурайлаан эрликти, ооң мурнунда араатан биле меге медээчини дег, кыпкан күгүр долган хөлче киир октаптар^l. Олар аңаа дүн, хүн дивейн, кезээ мөңгедө хилинчек көөрлер.

ⁱ Иез. 38:2; 39:1

^j Ажыд. 16:14

^k 4 Хаан. 1:10;
Иез. 38:22; 39:6;
Ажыд. 11:5
^l Ажыд. 19:20

Бурганның бо делегейниц чоннарын шииткени

¹¹ Мен оон кончуг улуг ак дүжүлгени база ында саадаан Бурганны көрүп кагдым. Ооң түрлүг көрүжүндөн дээр биле чер ис чок чиде берген^m. ¹² Мен ынчан дүжүлгени мурнунда турар улуг, биче өлүг улусту көрүп кагдым. Ажып каан номнар база бар болду. Оон база бир номну – амыдыралдың номун – ажыдып кагдыⁿ. Өлүглерни оларның кылган херектерин барымдаалап^o, номнарда оларның дугайында бижээнин ёзугаар шииткен. ¹³ Далай аңаа чораан өлүг улусту үндүр чалгыпкан. Өлүм болгаш Тамы боттарының өлүг улузун берипкен^p. Оон оларның кижилер бөрүзүн черге кылган херектерин барымдаалап шииткен. ¹⁴ А оон Өлүм биле Тамыны оттуг хөлче киир октапкан. Ол оттуг хөл ийиги өлүм болган. ¹⁵ Амыдыралдың номунче адын киир биживээн кижилер бөрүзүн оттуг хөлче киир октапкан^q.

^m Ыд. ыр. 101:27

ⁿ Хост. 32:32, 33;

Дан. 7:10; 12:1

^o Мф. 16:27

^p Аж.-ч. 24:15

^q Мф. 13:42, 50

Чаа дээр болгаш чаа чер

21 ¹ Мен оон чаа дээрни болгаш чаа черни көрүп кагдым^r. Биеэги дээр болгаш биеэги чер чиде берген^s, далай база оон ыңай чок болду. ² Мен ыдыктыг хоорайны, чаа Иерусалимни, база көрүп кагдым^t. Ол дээрде Бургандан дүжүп орду база душтуу оолга бээри-биле белеткээн душтук кыс дег шиметтинген болду^u. ³ Дээрде дүжүлгеден ыткыр үн мынча дээнин дыңнадым: «Бурганның турар чери ам улус аразында доктаап турупкан-дыр. Бурган ам кижилер-биле кады чурттай бээр, Ол ам оларның Бурганы, а олар Ооң чону болур^v. ⁴ Бурган кижилерниц караанда чаа бөрүзүн чодуп бээр^w. Моон соңгаар өлүм-даа, ыы-сыы-даа, ажыг-шүжүг-даа, аарышкы-даа турбас, чүге дээрге бүгү эрги делегей чиде берген^x».

^r Иса. 65:17; 66:22;

2 Пет. 3:13

^s Ажыд. 20:11

^t Гал. 4:26; Евр. 12:22

^u Иса. 61:10; Ажыд. 19:7

^v Лев. 26:11-12; Иез. 37:27

^w Иса. 25:8; 65:19;

Ажыд. 7:17

^x Иса. 35:10; 43:18; 51:11

* 20:9 Өске бурунгу сөзүглелдерде «Дээрден от дүшкеш» деп сөстөргө «Бургандан» деп сөстү немээн.

⁵ Дүжүлгеге садаан Бурган ынчан меңээ: «Көр! Хамык чүвени чаартып тур мен!» – диди^a. Ол ооң соонда: «Ону бижи, ол болза шынныг болгаш бүзүрелдиг сөстөр-дир» – деп немеп кагды. ⁶ Ол ооң соонда меңээ мынча диди: «Боттанган-дыр! Мен Альфа болгаш Омега, эгези болгаш төнчүзү-дүр мен^b. Кагып-суксаан кижиге амыдырал хайырлаар суг бажындан халаска ижиртир мен^c. ⁷ Тиилээн кижиде^d бо бүгүнү Менден салгап аар^e. Мен – ооң Бурганы, а ол – Мээн оглум болур^f. ⁸ А кортуктар, шынчы эвестер, бужартааннар, өлүрүкчүлөр, самыырааннар, караң көрнүрлөр, дүрзү-бурганга мөгөөрлөр болгаш хамык мегечилер^g боттарының хуу-салымын күгүр кыпкан оттуг хөлден тып аарлар^h. Ийиги өлүм ол-дурⁱ».

Чаа Иерусалим

⁹ Сөөлгү чеди халап-биле долдурган чеди савалыг дээрниц чеди төлээзиниң бирээзи^j меңээ чедип келгеш: «Дуу ынаар бараалы, мен сеңээ Хураганга кадай боор душукту көргүзейн» – деп чугаалады. ¹⁰ Сүлдө мени башкара берген болгаш, дээрниц төлээзи мени кадыр бедик дагның бажынче аппарат^k. Ол меңээ дээрде Бургандан дүжүп орав ыдыктыг хоорай Иерусалимни көргүстү. ¹¹ Хоорай Бурганның өндүр чырыы-биле бүргеттинген турган^l. Ол өттүр көстүр арыг яшма деп эртине даш ышкаш чырып турду. ¹² Ону долгандыр он ийи хаалгалыг улуг бедик хана бар, а хаалгалар чанында дээрниц он ийи төлээзи турар. Хаалгаларда Израильдин он ийи аймааның аттарын бижээн. ¹³ Чүк бүрүзүндө үш-үш: чөөн чүкте – үш, соңгу чүкте – үш, мурнуу чүкте – үш, барыын чүкте – үш хаалга бар^m. ¹⁴ Хоорайның ханаларын он ийи даш тавак кырында туткан база Хураганның он ийи элчининиң аттарын даш санай бижээнⁿ.

¹⁵ Мээн-биле чугаалажып турган дээрниц төлээзи хоорайны, ооң хаалгаларын болгаш ханазын хемчээринге херек алдын мергелиг болду^o. ¹⁶ Хоорайны дөрбелчинней туткан, а ооң дооразы узунунга кезе дең^p. Дээрниц төлээзи мергези-биле ону хемчээрге, ооң узуну 12 000 °стадий болду*. А дооразы болгаш бедии узунунга кезе дең. ¹⁷ Дээрниц төлээзи оон хананы хемчээрге, ооң ажыглааны кижиге хемчээлин ёзугаар, хана 144 кыры дурту кылын болду. ¹⁸ Хананы яшма деп эртине даштан, а хоорайның бодун арыы кылагар шил ышкаш алдындан туткан. ¹⁹ Хоорай ханазының турар даш тавактарын янзы-бүрү үнелиг эртине даштар-биле каастаан^q: биргизин – яшма-биле, ийигизин – сапфир-биле, үшкүзүн – халцедон-биле, дөрткүзүн – изумруд-биле, ²⁰ бешкизин – оникс-биле, алдыгызын – сердолик-биле, чедигизин – хризолит-биле, сескизин – берилл-биле, тоскузун – топаз-биле, онгузун – хризопраз-биле, он биргизин – гиацинт-биле, он ийигизин – аметист-биле. ²¹ Он ийи хаалга он ийи борбак ак шуру болур: бир хаалганы-ла бир борбак ак шурудан кылган. Хоорайның кудумчуларын арыы кылагар шил ышкаш алдын-биле дөжей салган.

²² Хоорайда Бурганның өргээзин көрбедим, чүге дээрге ында Бурганның өргээзи – Бүрүн Күчүлүг Дээрги-Бурган-Чаяакчы биле Хураган олар боттары болур^r. ²³ Хоорайга хүннүң-даа, айның-даа херээ чок, ону Бурганның өндүр чайынналчаа чырыдып турар, а Хураган – ооң чырыткызы-дыр^s. ²⁴ Бүгү делегейниң чоннары Ооң чырынының адаанга чурттаар база черниц хааннары боттарының бай-байлаан ол хоорайже эккээр^t. ²⁵ Хоорай хаалгаларын хүндүс кажан-даа хагбас, чүге дээрге дүн орта черле дүшпес^u. ²⁶ Чоннарның бай-байлаа болгаш эртинелерин ынаар эккээр. ²⁷ Хоорайже чүдек-бужар чүү-даа кирбес, ыянчыг чүүлдер үүлгедикчилери азы мегечилер кирбес^v, чүглө Хураганда бар амыдыралдың номунда аттарын бижээн улус кирер^w.

* 21:16 12 000 стадий – амгы үениң хемчээли-биле 2200 хире километр.

Амыдырал хайырлаар суглуг хем

22 ¹ Дээрниц төлээзи оон меңээ амыдырал хайырлаар суглуг хемни көргүстү. Кристалл дег шилден арыг хем Бурганнын база Хураганнын дүжүлгезинден үндүр аккан турган^a. ² Ол хем хоорайнын улуг кудумчузунуң ортузу-биле агып бадып чытты. Хемниц ийи эринде амыдыралдың ыяжы үнген^b. Ол айда-ла бир каптап, чылда он ийи удаа дүжүдүн бээр. Ооң бүрүлерин бүгү чоннарнын кадыкшылын эгидеринге хереглээр. ³ Бурганнын каргыжы четкен чүү-даа чүве ол хоорайга артпас. Аңаа Бурганнын болгаш Хураганнын дүжүлгези турар. Ооң чалчалары Аңаа бараан болуп тура, ⁴ Ооң арын-шырайын көрүп каар^c, Бурганнын адын оларнын хавактарына бижээн болур^d. ⁵ Моон сонгаар орта дүн дүшпес. Оларга чырыткыларнын азы хүн чырынынын херээ чок, Дээрги-Бурган-Чаяакчы оларнын чырыы боор^e, олар кезээ мөңгедө хааннаар.

Иисустуң чедип кээри

⁶ Дээрниц төлээзи меңээ мынча диди: «Бо дээрге шынныг болгаш бүзүрелдиг сөстөр-дир. Медээчилерниц угаан-медерелин башкарган Дээрги-Бурган-Чаяакчы удавас болур чүүлдү Ооң чалчаларына көргүссүн дээш, Бодунуң төлээзин чоруткан»^f.

⁷ «Дыңна, Мен удаvain чедип кээр мен!^g Бо номда бижээн, өттүр билип медеглээн сөстери сагыр кижии амыр-чыргалдыг»^h.

⁸ Ол бүгүнү дыңнап, көргөн кижии – Иоанн мен мен. Бүгүдени дыңнап, көрүп дооскаш, ону меңээ көргүскөн дээрниц төлээзиниң баарынче донгая кээп дүжүп, аңаа мөгөөр деп бардымⁱ. ⁹ Ынчалза-даа ол меңээ: «Ынчанмайн көр. Мен база сен дег, сээң ха-дунмаң медээчилер дег, бо номда бижээн сөстери сагып чоруур хамык улус дег, шак ындыг бараан болган чалча-дыр мен. Меңээ эвес, Бурганга мөгөй!» – дээн.

¹⁰ Ол меңээ чугаалаан чүвезинге немей: «Сен бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстери чажырып, таңмалава^j. Ол бүгү боттаныр үе чоокшулаан-дыр^k. ¹¹ Каржы, бак чүүлдер кылып чоруур кижии оозун уламчылазын, чүдек-бужар улус хирге улам борашсын^l. А чөптүг-шынныг чурттап чоруурлар ынчалдыр чурттазыннар-ла. Ыдыктыг улус ыдыктыг хевээр артсын» – дээн.

¹² «Дыңна! Удавас чедип келгеш, шаңналды Бодум эккээр мен^m. Кижии бүрүзүнге ооң кылганын барымдаалап бээр менⁿ. ¹³ Мен Альфа болгаш Омега, биргизии болгаш сөөлгүзү, эгези болгаш төнчүзү мен^o.

¹⁴ Амыдыралдың ыяжындан чимис чиир база хоорайже хаалга дамчыштыр кирер эрге алыр дээш, идик-хевин аштап-чуп алган улус* амыр-чыргалдыг^p. ¹⁵ А хоорай даштынга бужартап будалганнар, караң көрнүрлер, самыырааннар, өлүрүкчүлер, дүрзү-бурганга чүдүүрлер болгаш мегеге ынакшып, ооң айы-биле кылып турар улус^q артып каарлар.

¹⁶ Мен, Иисус, бо бүгүнү христиан ниитилелдерге херечилезин дээш, дээрден төлээми чоруттум. Мен дээрге Давидтиң Дазылы база үре-салгалы мен^r, эртенги чырык шолбан мен^s.

¹⁷ Сүлде-даа, душтук кыс-даа^t: „Чедип кел!“ – деп чугаалап тур. Ону дыңнап турар кижии база: „Чедип кел!“ – динин. Суксаан кижии база чедип келзин. Күзээн-не кижии бо халас белекти – амыдырал хайырлаар сугну дозуп алзын»^u.

¹⁸ Иоанн мен бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстери дыңнап турар кижии бүрүзүнге сагындырып тур мен: бо сөстөргө бир-ле чүве немээр кижии тыптып келзе^v,

^a Иез. 47:1; Зах. 14:8^b Э. д. 2:9; 3:22; Иез. 47:7, 12; Ажыд. 2:7^c Иов 19:26;

Ыд. ыр. 16:15; Мф. 5:8; 1 Ин. 3:2; Евр. 12:14

^d Ажыд. 7:3-4^e Ыд. ыр. 35:10; Иса. 60:19-20; Ажыд. 21:23^f Ажыд. 1:1^g Ажыд. 3:11^h Ажыд. 1:3ⁱ Ажыд. 19:10^j Дан. 12:4; Ажыд. 10:4^k Ажыд. 1:3^l Дан. 12:10; 2 Тим. 3:13^m Иса. 40:10; 62:11ⁿ Мф. 16:27° Иса. 44:6; 48:12; Ажыд. 1:8; 21:6^p Ажыд. 7:14^q У. ч. 12:22;

1 Кор. 6:9-10;

Гал. 5:19-21; Ажыд. 21:8

^r Иса. 11:10; Ажыд. 5:5^s Сан. 24:17; Ажыд. 2:26^t Ажыд. 21:2, 9^u Иса. 55:1; Ин. 7:37;

Ажыд. 21:6

^v Ы. х. к. 4:2; 12:32; У. ч. 30:6

* 22:14 Эске бурунгу сөзүглелдерде «Идик-хевин аштап-чуп алган улус» эвес, а «Ооң айтышкыннарын сагып турар улус» деп бижээн.

Бурган олче бо номда бижээн хамык хай-халапты салыптар. ¹⁹ А бо номнуң өттүр билип медеглээн сөстөринден бир чүве кааптар кижиге тыптып келзе, Бурган ооң амыдыралдың ыяжындан чемненир үлүүн-даа*, бо номда бижээн ыдыктыг хоорайга чурттаар үлүүн-даа казып кааптар.

^a 1 Кор. 16:22

²⁰ Кым бо бүгүнү херечилээнил, Ол: «Ийе, Мен удавас чедип кээр мен» – деп тур.
:Аминь! Дээрги Иисус, чедип келем!^a

²¹ Дээрги Иисустуң авыралы силер бүгүдеге доктаазын**.

* 22:19 Чамдык эң сөөлзүредир грек болгаш латин сөзүглелдерде «Амыдыралдың ыяжындан чемненир» эвес, а «Амыдыралдың номунга кирер» деп бижээн.

** 22:21 Өске бурунгу сөзүглелдерде бо шүлүк «:Аминь» деп сөс-биле төнгөн.

Дузалал аргалар

